

371.2.

Dziennik ustaw państwa

11. 123. 4. 5. 6

dla

królestw i krajów

w

radzie państwa reprezentowanych.

Rok 1889.

W Wiedniu.

Z cesarsko-królewskiej drukarni nadwornej i rządowej.

1889.

5153A

100244

VI

1889

Handwritten signature or scribble

1001878584

Pierwszy Skorowidz.

Spis chronologiczny

ustaw i rozporządzeń w Dzienniku ustaw państwa w roku 1889 ogłoszonych.

Data ustawy, patentu lub rozporządzenia	T r e ś ć	Numer	Strona
1887 11. sierpnia	Traktat handlowy i żeglarski z Zanzibarem	29	65
1888 29. października	Umowa, dotycząca się kanału sueskiego	85	325
12. listopada	Umowa pomiędzy monarchią austriacko-węgierską a Luksemburgiem, dotycząca się przyznania przywileju ubóstwa	131	393
27. "	Konwencja dodatkowa z księstwem liechtensteińskim, zmieniająca postanowienia artykułu XVIII, lit. d Traktatu z dnia 3. grudnia 1876, dotyczącego się odnowienia a względnie przedłużenia związku cłowego i podatkowego między monarchią austriacko-węgierską a Liechtensteinem	70	227
10. grudnia	Dokument koncesyjny na kolej miejscową (tranwaj parowy) od stacji Lwów-Kleparów do Lwowa	7	5
12. "	Umowa dodatkowa do Traktatu handlowego i żeglarskiego z dnia 26. marca 1867 (Dz. u. p. Nr. 102) między monarchią austriacko-węgierską a Holandją, dotycząca się wzajemnego postępowania z próbkami wprowadzanymi przez komisantów podróżujących	170	431
23. "	Rozporządzenie ministerstwa spraw wewnętrznych, którem ogłasza się umowę zawartą między Rządami monarchii austriacko-węgierskiej i Holandji, w przedmiocie odsyłania do ojczyzny pewnych kategorii nierządnic	1	1
23. "	Rozporządzenie ministerstwa skarbu o ustanowieniu w Bernie i Pradze machin do stęplowania rachunków	2	2
1889 3. stycznia	Rozporządzenie ministerstw sprawiedliwości i skarbu, tudzież najwyższej Izby obrachunkowej, którem zmieniają się częściowo postanowienia §§. 14, 16 i 17 Instrukcyi dla gradeckiego urzędu depozytowego cywilnosądowego a postanowienia §. 40 teje Instrukcyi uzupełniają	3	2
5. "	Rozporządzenie Ministra handlu, którem stosownie do §. 52 ustawy o ubezpieczeniu na wypadek choroby, wyznaczają się Władze nadzorcze powiatowym kasom dla chorych przy przedsiębiorstwach kolei żelaznych prywatnych	4	2

Data ustawy, patentu lub rozporządzenia	T r e ś ć	Numer	Strona
1889			
5. stycznia	Rozporządzenie ministerstwa handlu w porozumieniu z ministerstwem spraw wewnętrznych, którem wyznacza się termin do zmiany statutów kas zapomogowych kolei żelaznych prywatnych, o ile nie odpowiadają ustawie o ubezpieczeniu na wypadek choroby	5	3
6. "	Rozporządzenie całego ministerstwa, zawierające Dodatek I do rozporządzenia z dnia 24. kwietnia 1888 (Dz. u. p. Nr. 42), podającego spis państw, które przystąpiły do umowy z dnia 14. marca 1884, tyczącej się zabezpieczenia telegrafu podmorskiego	6	3
7. "	Obwieszczenie ministerstwa skarbu, tyczące się zmniejszenia ilości dni urzędowych delegacji komory głównej wiedeńskiej w dworcu kolejowym w Matzleinsdorfie	8	9
8. "	Obwieszczenie ministerstwa obrony krajowej i ministerstwa skarbu, którem podaje się do wiadomości dodatkowe zaliczenie gminy Leobersdorf do 8. klasy taryfy czynszów wojskowych (Dz. u. p. Nr. 168 z r. 1885)	17	35
14. "	Ustawa o pomnożeniu taboru wozowego kolei rządowych	9	10
15. "	Obwieszczenie ministerstw skarbu i handlu o postępowaniu celniczem z kilku wytworami chemicznymi	18	35
20. "	Rozporządzenie ministerstwa handlu, którem w myśl §. 52 ustawy o ubezpieczeniu na wypadek choroby, ustanawia się Władze do sprawowania nadzoru nad kasami dla chorych przy przedsiębiorstwach prywatnych żeglugi parowej	14	33
21. "	Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości, tyczące się warunków do otrzymania posady w służbie administracyjnej zakładów karnych	10	10
22. "	Obwieszczenie ministerstwa spraw wewnętrznych o terytorjalnem odgraniczeniu okręgów i ustanowieniu siedzib dla zakładów ubezpieczenia, które mają być zaprowadzone w myśl §. 9 ustawy z dnia 28. grudnia 1887 (Dz. u. p. Nr. 1 z r. 1888) o ubezpieczeniu robotników na wypadek przygody	11	13
24. "	Rozporządzenie ministerstwa spraw wewnętrznych o formie i treści doniesień o przygodach, które mają być czynione w myśl §. 29. ustawy z dnia 28. grudnia 1887 (Dz. u. p. Nr. 1 z r. 1888) o ubezpieczeniu robotników na wypadek przygody	12	13
24. "	Obwieszczenie ministerstwa spraw wewnętrznych w porozumieniu z ministerstwem handlu i z ministerstwem sprawiedliwości, którem w myśl §. 13. ustawy z dnia 28. grudnia 1887 (Dz. u. p. Nr. 1 z r. 1888), o ubezpieczeniu robotników na wypadek przygody, ogłasza się statut wzorowy dla zakładów ubezpieczenia, mających powstać stosownie do §. 9 tejże ustawy	13	15
24. "	Obwieszczenie ministerstwa skarbu o przeniesieniu komory pomocniczej II. klasy z Bossanča do Bunestie	19	35
25. "	Obwieszczenie ministerstwa skarbu o rozszerzeniu upoważnień królewsko węgierskiej komory w Mitrowicy, tudzież o przeistoczeniu komory pomocniczej I. klasy w Klenaku na komorę pomocniczą II. klasy	15	33
27. "	Rozporządzenie cesarskie, którem na zasadzie ustawy z dnia 11. lutego 1881 (Dz. u. p. Nr. 10) o sądownictwie konsulatów w Egipcie przedłuża się ograniczenie sądownictwa Sądów konsulowskich austriacko-węgierskich i częściowe przeniesienie onegoż na nowe Sądy w Egipcie ustanowione	16	34

Data ustawy, patentu lub rozporządzenia	T r e ś ć	Numer	Strona
1889			
2. lutego	Rozporządzenie ministerstwa handlu w porozumieniu z ministerstwem spraw wewnętrznych, którem wyznacza się termin do zmiany statutów kas zapomogowych przy przedsiębiorstwach prywatnych żeglugi parowej, o ile nie odpowiadają ustawie o ubezpieczeniu na wypadek choroby	20	36
2. "	Obwieszczenie ministerstwa skarbu o upoważnieniu c. k. komory pomocniczej w Velluce do ekspedycyowania beczek próżnych bez poboru cla	25	63
6. "	Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości, tyczące się przyłączenia gminy i obszaru dworskiego Łagiewniki do okręgu Sądu powiatowego podgórskiego w Galicyi	21	36
6. "	Obwieszczenie ministerstwa spraw wewnętrznych o wymianie z Rządem królewsko greckimi deklaracyi, tyczących się wzajemnego przypuszczania spółek akcyjnych i spółek komandytowych na akcyje	22	36
11. "	Ustawa o przedłużeniu kolei wąsko-torowej łączącej Mostar z uściem Itamy aż do Sarajewa	24	61
11. "	Rozporządzenie Ministra rolnictwa o egzaminach rządowych dla leśników, jakoteż dla pomocników w służbie leśnej ochronnej i technicznej	23	37
13. "	Umowa między monarchią austriacko-węgierską a królestwem włoskiem w przedmiocie wzajemnego wspierania żeglarzy pomocy potrzebujących	101	349
15. "	Obwieszczenie ministerstwa skarbu o zniesieniu kontroli nad obrotem kawy na obszarze dawnego Pogranicza wojskowego kroacko-slawońskiego	26	63
21. "	Obwieszczenie ministerstwa obrony krajowej i ministerstwa skarbu, którem podaje się do wiadomości dodatkowe zaliczenie gminy miasta Zbaraża do 6. klasy taryfy czynszów wojskowych (Dz. u. p. Nr. 168 z r. 1885)	34	81
22. "	Rozporządzenie ministerstwa spraw wewnętrznych w porozumieniu z ministerstwem handlu, którem przedłuża się termin wyznaczony rozporządzeniem ministeryalnem z dnia 19. listopada 1888 (Dz. u. p. Nr. 171) do zmiany statutów istniejących stowarzyszeń kas dla chorych i kas dla chorych przy przedsiębiorstwach do przekształcenia się obowiązanych, o ile statuty te nie odpowiadają postanowieniom ustawy z dnia 30. marca 1888 (Dz. u. p. Nr. 33) o ubezpieczeniu robotników na wypadek choroby	27	63
24. "	Rozporządzenie ministerstwa handlu w porozumieniu z ministerstwem spraw wewnętrznych, którem przedłuża się termin wyznaczony rozporządzeniami ministeryalnemi z dnia 5. stycznia i z dnia 2. lutego 1889 (Dz. u. p. Nr. 5 i 20) do zmiany statutów kas zapomogowych przy przedsiębiorstwach kolei żelaznych prywatnych i takichże kas przy przedsiębiorstwach prywatnych żeglugi parowej, o ile nie odpowiadają ustawie o ubezpieczeniu robotników na wypadek choroby	28	64
9. marca	Ustawa o ulgach w opłatach w razie konwersyi długów pieniężnych	30	69
11. "	Umowa między monarchią austriacko-węgierską a królestwem hiszpańskiem w przedmiocie wzajemnego wspierania żeglarzy pomocy potrzebujących	102	351
14. "	Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości, którem w więzieniu celkowym Sądu krajowego oppawskiego wprowadza się w wykonanie, począwszy od 14. kwietnia 1889, ustawę z dnia 1. kwietnia 1872 (Dz. u. p. Nr. 43) o wykonywaniu kar więzienia w aresztach odosobnionych	35	81
17. "	Rozporządzenie Ministrów sprawiedliwości i skarbu, w przedmiocie wykonania ustawy z dnia 9. marca 1889 o ulgach w opłatach w razie konwersyi wierzytelności pieniężnych	31	71

Data ustawy, patentu lub rozporządzenia	T r e ś ć	Numer	Strona
1889			
28. marca	Ustawa o obligacjach premiowych, tudzież o obwieszczeniu i zalecaniu losów i loteryj zakazanych	32	73
28. "	Rozporządzenie ministerstwa skarbu, dotyczące się wykonania ustawy z dnia 28. marca 1889 (Dz. u. p. Nr. 32)	33	74
29. "	Ustawa o dalszem pobieraniu podatków i opłat, tudzież o pokryciu wydatków rządowych w ciągu miesięcy kwietnia i maja 1889	36	81
29. "	Rozporządzenie ministerstw spraw wewnętrznych, sprawiedliwości, rolnictwa i handlu o środkach w celu zapobieżenia roznoszeniu zarazy pskowej i racicowej świń z Galicji do innych krajów	37	85
1. kwietnia	Ustawa, wydana w przedmiocie osobnych przepisów dotyczących podzielności w drodze spadku gospodarstw wiejskich średniej wielkości	52	197
4. "	Ustawa, zmieniająca niektóre postanowienia ustawy z dnia 30. marca 1888 (Dz. u. p. Nr. 33) o ubezpieczeniu robotników na wypadek choroby	39	91
5. "	Obwieszczenie ministerstwa skarbu o zaprowadzeniu po jednej c. k. komorze pomocniczej I. klasy w dworcach kolei w Prostrednej Stenawie (w Prusach) i w Bruniowie (w Czechach)	38	89
7. "	Obwieszczenie ministerstwa spraw wewnętrznych o zmianie niektórych postanowień statutu wzorowego powiatowych kas dla chorych, podanego do wiadomości obwieszczeniem tego ministerstwa z dnia 20. października 1888 (Dz. u. p. Nr. 159) i objaśnienia o używaniu tego statutu	40	92
8. "	Rozporządzenie ministerstwa skarbu, dotyczące się wywozu napojów wysokowych pędzonych niesłodkich	42	109
10. "	Ustawa o wystawieniu a względnie nabyciu na własność budynków dla urzędów pocztowych i telegraficznych w Libercu, Leobenie i Brodach	50	191
10. "	Rozporządzenie Ministra spraw wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem sprawiedliwości, którem wydane zostają szczegółowe postanowienia co do Sądów polubownych dla zakładów ubezpieczenia na wypadek przygody	47	181
10. "	Obwieszczenie ministerstwa handlu, któremu podają się do wiadomości przepisy dodatkowe do Porządku sprawdzania miar i wag z dnia 19. grudnia 1872 (Dz. u. p. Nr. 171)	62	207
11. "	Ustawa o zaprowadzeniu nowej ustawy o służbie wojskowej	41	93
12. "	Rozporządzenie Ministra wyznań i oświecenia, dotyczące się ulg dla uczniów szkół głównych, odbywających służbę pod chorągwią w przymocie ochotników jednorocznych	46	177
13. "	Ustawa pozwalająca na pobór w roku 1889 kontyngentów rekruckich potrzebnych do uzupełnienia wojska (marynarki wojennej) i obrony krajowej	43	109
13. "	Rozporządzenie ministerstw sprawiedliwości i skarbu, w porozumieniu z najwyższą Izbą obrachunkową, dotyczące się stęplowania obligacyj premiowych zachowywanych w urzędach depozytowych sądowych, przewidzianego w §§. 3 aż do 5 ustawy z dnia 28. marca 1889 (Dz. u. p. Nr. 32)	44	111
14. "	Dokument koncesyjny na kolej miejscową od Lublany do Kaninka	73	283

Data ustawy, patentu lub rozporządzenia	T r e ś ć	Numer	Strona
1889			
15. kwietnia	Rozporządzenie ministerstwa obrony krajowej, tyżące się wykonania ustawy z dnia 11. kwietnia 1889 (Dz. u. p. Nr. 41) o zaprowadzeniu nowej ustawy o służbie wojskowej	45	118
15. „	Rozporządzenie ministerstw rolnictwa, spraw wewnętrznych, handlu i skarbu, tyżące się zaliczenia c. k. komory pomocniczej w Rivie do komór (wehdowych), wzmiankowanych w Dodatku do rozporządzenia z dnia 15. lipca 1882 (Dz. u. p. Nr. 107)	54	203
18. „	Ustawa o udzielaniu zapomóg z funduszów Państwa celem zmniejszenia niedostatku	55	203
18. „	Rozporządzenie ministerstwa obrony krajowej, którem ogłaszają się postanowienia przejściowe do ustawy z dnia 11. kwietnia 1889 (Dz. u. p. Nr. 41) o zaprowadzeniu nowej ustawy o służbie wojskowej	48	185
18. „	Rozporządzenie ministerstwa obrony krajowej, tyżące się przedczesnego puszczania na urlop pewnych kategorii obowiążanych do służenia wojskowo, należących do III. klasy wieku	49	190
19. „	Ustawa o dalszem przedłużeniu terminu spłaty zaliczek bezprocentowych, przyzwolonych dla Tyrolu z przyczyny powodzi 1882 roku	74	287
19. „	Patent cesarski, tyżący się rozwiązania sejmów krajowych czeskiego, dalmatyńskiego, galicyjsko-lodomeryjsko-krakowskiego, krańskiego, tyrolskiego,istryjskiego i gorycko-gradyjskiego	53	201
19. „	Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości, tyżące się zaprowadzenia Sądu powiatowego w Žizkowie w Czechach	56	204
19. „	Obwieszczenie ministerstwa skarbu o zaprowadzeniu delegacyi cłowej w dworcze głównym królewsko węgierskich kolei żelaznych w Budapeszcie	65	223
20. „	Rozporządzenie ministerstwa handlu, którem zmieniają się i uzupełniają niektóre postanowienia Porządku ruchu na kolejach żelaznych królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych, zaprowadzonego rozporządzeniem z dnia 10. czerwca 1874 (Dz. u. p. Nr. 75) a względnie dodatków do niego, ogłoszonych rozporządzeniami z dnia 15. września 1881 (Dz. u. p. Nr. 100), z dnia 1. lipca 1884 (Dz. u. p. Nr. 106), z dnia 15. września 1885 (Dz. u. p. Nr. 131) i z dnia 15. lipca 1886 (Dz. u. p. Nr. 125)	51	192
20. „	Obwieszczenie ministerstwa skarbu o zaprowadzeniu królewsko węgierskiej delegacyi cłowej w budapeszteńskiej fabryce jelit	57	204
21. „	Ustawa o uwolnieniach od opłat z powodu zniesienia i wykupna prawa propinacyi w Galicyi i na Bukowinie	58	204
23. „	Ustawa o spłacie zaliczki bezodsetkowej w sumie 100.000 zł. krajowi Karvntyi na zasadzie §. 3go ustawy z dnia 13. marca 1883 (Dz. u. p. Nr. 30) z przyczyny powodzi w roku 1882 z funduszów państwa udzielonej	66	223
27. „	Obwieszczenie ministerstwa obrony krajowej i ministerstwa skarbu, którem podaje się do wiadomości dodatkowe zaliczenie gminy Staab do 8. klasy taryfy czynszów wojskowych (Dz. u. p. Nr. 168 z r. 1885)	71	228
28. „	Ustawa o zakładaniu domów składowych publicznych, ich czynnościach przemysłowych i o cedułach składowych, które domy takie wydają	64	213

Data ustawy, patentu lub rozporządzenia	T r e ś ć	Numer	Strona
1889			
28. kwietnia	Rozporządzenie ministerstwa skarbu, dotyczące się liczenia ośmioniesięcznego okresu fabrykacji tym gorzelniom rolniczym, które rozpoczynają fabrykacją jeszcze później niż w miesiącu listopadzie	59	205
29. "	Rozporządzenie ministerstwa skarbu o odpuszczaniu uchybienia terminu wyznaczonego do stępowania obligacji premiiowych	60	205
30. "	Ustawa, którą na zasadzie porozumienia się ministerstwa królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych z ministerstwem krajów korony węgierskiej zmieniony zostaje termin ostateczny przyłączenia do obszaru cłowego okręgów portów wolnych tryestyńskiego i rjeńskiego w §. 2gim ustawy z dnia 21. maja 1887 (Dz. u. p. Nr. 48) ustanowiony	63	212
30. "	Ustawa o stopniu służbowym i płacach urzędników przy bibliotekach uniwersyteckich i tak zwanych naukowych (Studienbibliotheken), tudzież przy bibliotekach szkół głównych technicznych i o emeryturach dla wdów po tychże urzędnikach	67	223
30. "	Obwieszczenie ministerstw skarbu i handlu o postępowaniu celniczym z sztucznym futrem z piór z pasamonami, wstążkami itp. naszytami, naklejonami lub włkanami	61	205
1. maja	Ustawa o płacach i emeryturach nauczycieli systemizowanych w rzymsko-katolickich i grecko-katolickich teologicznych zakładach naukowych dyceezalnych i w teologicznych zakładach naukowych głównych w Gorycy i Zadarze	68	224
5. "	Obwieszczenie ministerstwa skarbu o komorach, które w obrębie krajów korony węgierskiej upoważnione są do postępowania wywozowego z cukrem	69	225
8. "	Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości, dotyczące się przyłączenia gminy Dejşiny do okręgu Sądu delegowanego miejsko-powiatowego pilzeńskiego w Czechach	78	303
11. "	Obwieszczenie ministerstwa skarbu o zaprowadzeniu w Jaraku (w Sławonii) delegacji królewsko węgierskiej komory mitrowickiej	79	303
18. "	Rozporządzenie Ministra wyznań i oświecenia, wydane w porozumieniu z Ministrem rolnictwa, którym w przedmiocie egzaminów rządowych teoretycznych z nauki rolnictwa i leśnictwa w szkole głównej ziemiaństwa wydaje się nowe przepisy, zmieniające rozporządzenie z dnia 8. grudnia 1881 (Dz. u. p. Nr. 1 z r. 1882)	80	303
20. "	Ustawa skarhowa na rok 1889	72	229
20. "	Ustawa o wybudowaniu kosztem państwa kolei żelaznej jasielsko-rzeszowskiej	75	288
22. "	Ustawa o odstąpieniu przez zamianę nieruchomości własnością rządową będących, tudzież o sprzedaży nieruchomości rządowych i o sposobie użycia sumy za takowe uzyskanej	81	308
22. "	Rozporządzenie ministerstwa spraw wewnętrznych, którym w myśl §. 14go ustawy z dnia 28. grudnia 1887 (Dz. u. p. Nr. 1 z r. 1888), o ubezpieczeniu robotników na wypadek przygody, ustanawia się stopy procentowe klas niebezpieczności i dzieli się przedsiębiorstwa obowiązkowi ubezpieczenia podlegające na klasy niebezpieczności	76	289

Data ustawy, patentu lub rozporządzenia	T r e ś ć	Numer	Strona
1889			
22. maja	Rozporządzenie ministerstwa spraw wewnętrznych, którem w myśl §. 16go ustawy z dnia 28. grudnia 1887 (Dz. u. p. Nr. 1 z r. 1888), o ubezpieczeniu robotników na wypadek przygody, ustanawia się na pierwszy rok administracyjny taryfę opłat na ubezpieczenie, które mają być wnoszone do zakładów ubezpieczenia na wypadek przygody	77	301
25. "	Ustawa o objęciu ruchu a według okoliczności odkupieniu na rzecz Państwa linii austriackich Pierwszej węgiersko-galicyskiej kolei żelaznej i węgierskiej kolei zachodniej	82	309
26. "	Ustawa o dalszem czasowem zawieszeniu działalności Sądów przysięgłych w okręgu Sądu obwodowego kottorskiego w Dahmacyi	83	324
26. "	Ustawa o uregulowaniu dochodów sług rządowych zakładu pocztowego i telegraficznego należących do kategorii posługaczy	86	333
27. "	Ustawa, dozwalająca używania obligacyj propinacyjnych galicyjskich i buko-wińskich do korzystnego umieszczania kapitałów fundacyjnych, kapitałów zakładów pod nadzorem publicznym zostających, jakoteż pieniędzy sierocych, powierniczych i depozytowych, tudzież do składania kaucyj	84	324
28. "	Ustawa o utworzeniu powiernictwa familijnego księżąt Dietrichsteinów	87	334
30. "	Ustawa o nabyciu na rzecz Państwa udziałów szóstej części kolei łączącej wiedeńskiej należących do kolei północno-zachodniej austriackiej, do Spółki austriacko-węgierskiej kolei Państwa i do Spółki kolei południowej	88	336
30. "	Ustawa o uwolnieniu od opłat i przedłużeniu uwolnienia od podatków budowlanych, przebudowanych i dobudowanych gminy miejskiej, tudzież Lży handlowo-przemysłowej tryestyńskiej, w celu wykonania koncesyi z dnia 19. lipca 1887 na budowę i utrzymywanie publicznych domów składowych i szop w nowym porcie tryestyńskim	89	337
31. "	Ustawa o wystawieniu budynku dla rządowej niemieckiej szkoły przemysłowej w Bernie i o uzyskaniu funduszów na to potrzebnych	90	337
31. "	Ustawa o funduszu melioracyjnym	96	341
31. "	Ustawa o przywróceniu ulg podatkowych przedsiębiorstwa nawodnienia obszaru Monfalcone	99	343
1. czerwca	Ustawa o ulgach i opłatach dla stowarzyszeń kredytowych i zaliczkowych (kas oszczędności i pożyczkowych)	91	338
3. "	Ustawa o spłacie zaliczek udzielonych z funduszów państwa w celu uśmierzania niedostatku w królestwie czeskiem i o pozwoleniu na odpisanie niektórych zaliczek	116	365
12. "	Rozporządzenie ministerstwa skarbu, przepisujące, jakich naczyń używać należy do zanurzania alkoholometru przy badaniu tężości alkoholowej gorzalki	93	339
13. "	Rozporządzenie ministerstwa skarbu, dotyczące się wykonania ustawy z dnia 1. czerwca 1889 (Dz. u. p. Nr. 91), o ulgach w opłatach dla stowarzyszeń kredytowych i zaliczkowych (kas oszczędności i pożyczkowych)	92	339
14. "	Rozporządzenie ministerstwa spraw wewnętrznych, którem stosownie do §. 76go, ustęp 2 ustawy z dnia 30. marca 1888 (Dz. u. p. Nr. 33), o ubezpieczeniu robotników na wypadek choroby ustanawia się termin, od którego ubezpieczenie w §. 1 tejże ustawy wzniankowane ma się rozpoczynać	94	340

Data ustawy, patentu lub rozporządzenia	T r e ś ć	Numer	Strona
1889			
14. czerwea	Rozporządzenie ministerstwa spraw wewnętrznych, którem stosownie do §. 63go, ustęp 2 ustawy z dnia 28. grudnia 1887 (Dz. u. p. Nr. 1 z r. 1888), o ubezpieczeniu robotników na wypadek przygody, ustanawia się termin, od którego ubezpieczenie w §. 1 tejże ustawy wzmiankowane, ma się rozpoczynać	95	340
14. "	Rozporządzenie ministerstwa rolnictwa w przedmiocie egzaminu do służby myśliwskiej i do ochrony myślistwa	100	343
15. "	Rozporządzenie ministerstwa skarbu, tyające się ustanowienia w Grazu, Linzu, Pilzni i Tryeście machin do stępowania rachunków	97	341
19. "	Rozporządzenie ministerstwa spraw wewnętrznych, którem w myśl §. 18go ustawy z dnia 28. grudnia 1887 (Dz. u. p. Nr. 1 z r. 1888), o ubezpieczeniu robotników na wypadek przygody ustanawia się dla przedsiębiorców obowiązki ubezpieczenia podlegających, termin do składania oznajmień od dnia	98	342
19. "	Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości, tyające się przyłączenia gmin Opaki, Werhobuż i Huza werhobuska do okręgu Sądu delegowanego miejsko-powiatowego zloczowskiego w Galicyi	103	353
27. "	Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości, tyające się przyłączenia gminy Domaślawicki do okręgu Sądu powiatowego teplańskiego w Czechach	104	353
30. "	Rozporządzenie ministerstwa skarbu, tyające się opatrywania na nowo wyrobów cukrowych opodatkowanych zamknięciem urzędowem, gdyby pierwotne uszkodziło się podczas transportu	105	353
1. lipca	Rozporządzenie ministerstwa spraw wewnętrznych, tyające się siódniego wydania farmakopei austriackiej, obowiązujące we wszystkich królestwach i krajach w Radzie państwa reprezentowanych	107	354
1. "	Rozporządzenie Ministra wyznań i oświecenia, tyające się języka, w jakim składane być mają egzamina rządowe teoretyczne w Pradze	106	354
2. "	Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości, którem w więzieniu celkowem nowego zakładu karnego praskiego wprowadza się w wykonanie, począwszy od dnia 1. września 1889, ustawę z dnia 1. kwietnia 1872 (Dz. u. p. Nr. 43), o wykonaniu kar uwięzienia w aresztach odosobnionych	109	361
3. "	Rozporządzenie ministerstwa spraw wewnętrznych, wydane w porozumieniu z innemi ministerstwami i najwyższą Izbą obrachunkową, którem ustanawia się jednolity sposób postępowania przy oznaczaniu i obliczaniu odległości w wykazach kosztów podróży urzędników rządowych	110	361
3. "	Obwieszczenie ministerstwa skarbu o wyłączeniu delegacyi cłowej w Bożanowie ze związku z komorą główną halbsztadzka i przyłączeniu jej do komory pomocniczej brunowskiej	111	362
7. "	Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości, tyające się przyłączenia gminy miejscowej Płuhow-Ždar do okręgu Sądu powiatowego jendrychowo-hradeckiego w Czechach	112	362
7. "	Rozporządzenie ministerstwa skarbu, tyające się częściowej zmiany w podziale okręgów inspektoratów skarbowych w Górnej Austrii	113	362
8. "	Rozporządzenie ministerstwa skarbu, którem podają się do wiadomości przepisy o wypuszczeniu w obieg 1dno-złotowych biletów państwa w. a. nowej modły	108	357

Data ustawy, patentu lub rozporządzenia	T r e ś ć	Numer	Strona
1889			
9. lipca	Obwieszczenie ministerstwa handlu, którem podają się do wiadomości przepisy dodatkowe do Porządku sprawdzania miar i wag z dnia 19. grudnia 1872 (Dz. u. p. Nr. 171)	114	364
9. "	Obwieszczenie ministerstwa handlu o przyjmowaniu do sprawdzania i cechowania wagi pomostowej wskazówkowej przeznaczonej do ważenia pakunku podróżnego osób jadących koleją żelazną	115	364
11. "	Obwieszczenie ministerstwa skarbu o przeniesieniu siedziby urzędowej dyrekcji skarbowej powiatowej w Żatecu do Chomutowa	118	367
12. "	Obwieszczenie ministerstwa skarbu o upoważnieniu komory pomocniczej w Seidenbergu do ekspedycyowania bez poboru cła rzeczy podróżnych naprzód lub później wysłanych	120	369
14. "	Patent cesarski, tyżący się zwołania sejmiku dalmackiego	117	366
18. "	Obwieszczenie ministerstwa skarbu o upoważnieniu c. k. komory pomocniczej I. klasy w Brumowie do pobierania cła wchodowego od machin spadających pod numeru Taryfy 284 a i b, tudzież 284 bis	123	371
18. "	Rozporządzenie ministerstwa skarbu, ustanawiające na kampanię 1889/90 wymiar zabezpieczenia niechybnej płatności na wypadek zwrotu bonifikacji placanej przy wywozie cukru	119	367
22. "	Rozporządzenie ministerstwa skarbu, tyżące się urzędowego zabezpieczenia drewnianych alembików i rektyfikatorów	121	369
23. "	Dokument koncesyjny na kolej miejscową od Studzienki do Bilowca	138	401
25. "	Rozporządzenie ministerstwa spraw wewnętrznych w porozumieniu z ministerstwami handlu, rolnictwa i obrony krajowej, którem zmienia się częściowo rozporządzenie z dnia 16. października 1876 (Dz. u. p. Nr. 128) i zarządza środki mające na celu uczynienie przewozów bezpieczniejszemi	122	370
26. "	Dokument koncesyjny na kolej miejscową od Wielkiego Brzeczna do Werneryc z odnogą do Usztku	139	405
28. "	Ustawa o urządzeniu stosunków bractw górniczych, które na zasadzie ustawy górniczej powszechnej już istnieją lub będą jeszcze utworzone	127	375
1. sierpnia	Rozporządzenie Ministra wyznań i oświecenia, tyżące się ulg dla uczniów wiedeńskiej akademii sztuk pięknych, odbywających w czasie swych studyów służbę pod chorągwią w przymocie ochotników jednorocznych	124	371
2. "	Rozporządzenie Ministra wyznań i oświecenia, tyżące się dowodów odbycia służby wojskowej pod chorągwią, które uczniowie szkół głównych ze względu na §. 25 ustawy z dnia 11. kwietnia 1889 (Dz. u. p. Nr. 41) dostarczać mają	125	372
4. "	Rozporządzenie ministerstwa handlu o wynagrodzeniach, należących się urzędnikom państwowym w wypadkach powołania ich jako znawców przy ekspropriacjach kolejowych	126	373
10. "	Obwieszczenie ministerstwa skarbu o zamianieniu komory pomocniczej II. klasy w Kronsztadzie na ekspozyturę komory pomocniczej II. klasy w Batzdorfie	128	385
15. "	Rozporządzenie ministerstw skarbu i handlu, o zmianie uwagi przy słowach „szrubowe sworznie i mutry“ w urzędowym abecadłowym spisie towarów do Taryfy cłowej dla austriacko-węgierskiego okręgu cłowego	129	385

Data ustawy, patentu lub rozporządzenia	T r e ś ć	Numer	Strona
1889			
15. sierpnia	Rozporządzenie ministerstwa skarbu o zmianie niektórych postanowień co do denaturalizacji ogólnym środkiem denaturalizacyjnym gorzałki przeznaczonej do użycia uwolnionej od podatku	130	385
17. "	Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości, dotyczące się utworzenia drugiego miejsko-delegowanego Sądu powiatowego wiedeńskiego dla okręgu Miasto środkowe	132	396
22. "	Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości, którym ustawę z dnia 1. kwietnia 1872 (Dz. u. p. Nr. 43), dotyczącą się odbycia kar wolności w więzieniu samotnym, wprowadza się w wykonanie w więzieniu celkowym nowego domu kary w Marburgu, począwszy od dnia 1. października 1889	133	397
22. "	Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości, dotyczące się upoważnienia udzielonego c. i k. konsulatu w Kijowie do obejmowania ruchomości spadkowych po obywatelach państwa austriackiego, zmarłych w jego okręgu urzędowym	140	409
22. "	Rozporządzenie ministerstwa skarbu, którym obniża się powszechną cenę sprzedaży białej soli morskiej w c. k. składzie soli morskiej w Pirano	134	397
22. "	Rozporządzenie ministerstwa skarbu w przedmiocie zmiany, względnie uzupełnienia niektórych postanowień w §. 13 IV wykonawczego rozporządzenia do ustawy o opodatkowaniu cukru	135	397
24. "	Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości, dotyczące się przyłączenia gminy Tarnawy dolnej i górnej do okręgu Sądu delegowanego miejsko-powiatowego wadowickiego w Galicyi	141	409
25. "	Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości, dotyczące się przyłączenia gmin Hroszówki, Jablonicy ruskiej i Ulucza do okręgu Sądu powiatowego brzozowskiego w Galicyi	142	409
25. "	Obwieszczenie ministerstwa obrony krajowej i ministerstwa skarbu, którym podaje się do wiadomości dodatkowe zaliczenie gminy Radymno do 7. klasy taryfy czynszów wojskowych (Dz. u. p. Nr. 168 z r. 1885)	145	413
26. "	Rozporządzenie ministerstwa skarbu, dotyczące się gorzelnii opłacających podatek konsumcyjny, przetwarzających istoty mączne (ziemiaki, gatunki zboża, strączywa), z wyjątkiem skrobi)	136	398
26. "	Rozporządzenie ministerstwa skarbu, dotyczące się niektórych zarządzeń względem użycia zegarów kontrolujących w gorzelniach	137	399
31. "	Rozporządzenie ministerstwa skarbu, upoważniające komorę pomocniczą ehrwaldzką w Griessen do ekspedycyowania bez poboru cła rzeczy podróżnych naprzód lub później wysłanych	143	409
31. "	Rozporządzenie ministerstwa skarbu, upoważniające komorę pomocniczą II. klasy w Landstrasse do pobierania cła wchodowego od piwa numeru taryfy 75 a i b bez ograniczenia ilości	146	413
10. września	Obwieszczenie ministerstwa skarbu o upoważnieniu c. k. komory pomocniczej I. klasy w Środolesiu do postępowania wywozowego z gorzałką	147	413
11. "	Rozporządzenie Ministra rolnictwa, zawierające postanowienia w przedmiocie wykonania ustawy z dnia 28. lipca 1889 (Dz. u. p. Nr. 127) o urządzeniu stosunków bractw górniczych, które na zasadzie ustawy górniczej powszechnej już istnieją lub będą jeszcze utworzone	148	413

Data ustawy, patentu lub rozporządzenia	T r e ś ć	Numer	Strona
1889			
11. września	Rozporządzenie Ministra rolnictwa w porozumieniu z Ministrem sprawiedliwości, którem wydają się postanowienia szczegółowe o Sądach polubowych dla bractw górniczych	149	415
14. "	Obwieszczenie ministerstwa skarbu o rozszerzeniu upoważnień komór pomocniczych II. klasy w Landstrasse w Czechach, tudzież w Mariahilf, Saming, Haibach, Oberzell, Oberkappel, Wegscheid i Angerhäuser w Górnej Austrii do ekspedycyowania towarów krajowych przechodzących przez obszar zagraniczny	150	419
15. "	Obwieszczenie ministerstwa skarbu o postępowaniu celniczym z ammonium	151	419
18. "	Rozporządzenie Ministra wyznań i oświecenia w porozumieniu z Ministrem rolnictwa, którem zmienia się §§. 2 i 3, tudzież ustęp 1 §. 4go rozporządzenia z dnia 20. sierpnia 1884 (Dz. u. p. Nr. 145), tyczące się zaprowadzenia w c. k. szkole głównej ziemiaństwa w Wiedniu egzaminów teoretycznych rządowych z przedmiotów technicznych ziemiaństwa	156	423
18. "	Dokument koncesyjny na kolej miejscową wąskotorową od Innsbrucku do Hall	171	434
20. "	Obwieszczenie ministerstwa skarbu o przeistoczeniu delegacyi cłowej w Czeskim Weigsdorfie na komorę pomocniczą II. klasy	152	421
20. "	Obwieszczenie ministerstwa obrony krajowej i ministerstwa skarbu, którem podaje się do wiadomości dodatkowe zaliczenie gminy Broth do 5. klasy taryfy czynszów wojskowych (Dz. u. p. Nr. 168 z r. 1885)	162	427
22. "	Patent cesarski, tyczący się zwołania sejmów krajowych czeskiego, galicyjsko-lodomeryjsko-krakowskiego, górno- i dolno-austriackiego, salzhurskiego, styryjskiego, karyntyjskiego, krańńskiego, bukowińskiego, morawskiego, śląskiego, tyrolskiego, vorarlberskiego, istryjskiego, goryckiego i gradyjskiego	144	411
25. "	Obwieszczenie ministerstwa skarbu o upoważnieniu komory pomocniczej I. klasy w dworcu kolei w Brunowie do postępowania wywozowego z cukrem, gorzalką i piwem	153	421
27. "	Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości, tyczące się rozpoczęcia urzędowania w wiedeńskim II. Sądzie delegowanym miejsko-powiatowym dla śródmieścia	154	421
30. "	Rozporządzenie ministerstw spraw wewęglrznych, sprawiedliwości i skarbu, którem ogłasza się umowę zawartą pomiędzy Rządem cesarsko-królewsko-austriackim a królewsko-saskim w przedmiocie transportowania więźniów przez obszary graniczne obu stron	155	422
2. października	Obwieszczenie ministerstwa skarbu o upoważnieniu, którem delegacya król. węgierskiej komory głównej budapeszteńskiej, ustanowiona w rafinerji król. węgierskiego Towarzystwa akcyjnego rafinerji nafty w Budapeszcie obok dworca pomocniczego franztadzkiego król. węgierskiej kolei państwa, umocowana została do ekspedycyowania bez poboru cła drewnianych beczek na naftę, próżnych, używanych	157	423
2. "	Rozporządzenie Ministra wyznań i oświecenia do rektoratu szkoły głównej ziemiaństwa w Wiedniu, tyczące się przypuszczania do immatrykulacyi w rzezonej szkole głównej kandydatów służby leśnej rządowej, którzy ukończywszy jednoroczną praktykę leśniczą, odbywają służbę pod chorągwią w przynioście ochotników jednorocznych	158	424

Data ustawy, patentu lub rozporządzenia	T r e ś ć	Numer	Strona
1889			
5. października	Rozporządzenie ministerstwa spraw wewnętrznych, tyczące się podziału powiatów administracyjnych bernalskiego i sechshauskiego i ustanowienia dwóch nowych starostw währńskiego i hietzńskiego z jednoczesnem zniesieniem starostwa lilienfeldzkiego	160	424
5. „	Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości, tyczące się przyłączenia gminy Torskie do okręgu Sądu powiatowego tlusteńskiego w Galicyi	159	424
6. „	Rozporządzenie cesarskie, tyczące się udzielenia zapomóg i zaliczek z funduszów państwa okolicom królestwa galicyjsko-łodomeryjskiego i Wielkiego księstwa krakowskiego, księstwa górno i dolno-śląskiego i księstwa bukowińskiego, dotkniętych niedostatkami z przyczyny nieurodżaju	161	425
6. „	Obwieszczenie ministerstwa skarbu, tyczące się rozszerzenia upoważnień komory pomocniczej w Gelsie	166	429
10. „	Rozporządzenie ministerstwa skarbu, tyczące się opatrywania proszku cukrowego (cukru tłuczonego, mączki cukrowej) zrobionego z cukru opodatkowanego, urzędowemi znaczkami zamknięcia	163	427
12. „	Obwieszczenie ministerstwa skarbu o upoważnieniu delegacyi komory w dworcu głównym król. węgierskich kolei państwa w Budapeszcie do ekspedowania posyłek pospiesznych, liniami król. węgierskich kolei państwa z zagranicy nadchodzących a do Budapesztu przeznaczonych	164	427
13. „	Obwieszczenie ministerstwa skarbu o rozszerzeniu upoważnień celnicych komory pomocniczej I. klasy w Raczy bośniackiej	167	429
14. „	Rozporządzenie ministerstwa handlu w porozumieniu z ministerstwem spraw wewnętrznych, zmieniające przepisy rozporządzenia ministeryalnego z dnia 5. czerwca 1886 (Dz. u. p. Nr. 89), tyczącego się podziału królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych na piętnaście okręgów nadzorczego urzędowania inspektorów przemysłowych	168	429
15. „	Rozporządzenie ministerstw skarbu i handlu, tyczące się pobierania od alizaryny cła traktatowego po 1 zł. 50 c. od 100 kilogramów	169	430
15. „	Obwieszczenie ministerstwa skarbu o postępowaniu ze względu na cło z ługiem hydrosiarczynowym (Hydrosulphitküpe)	165	428
20. „	Rozporządzenie całego ministerstwa, zawierające Dodatek II do spisu państw, które przystąpiły do umowy z dnia 14. marca 1884, tyczącej się zabezpieczenia telegrafu podmorskiego, podanych w rozporządzeniach z dnia 24. kwietnia 1888 (Dz. u. p. Nr. 42) i z dnia 6. stycznia 1889 (Dz. u. p. Nr. 6)	172	438
20. „	Rozporządzenie całego ministerstwa, którem wydaje się nowy przepis o umundurowaniu c. k. urzędników rządowych	176	443
26. „	Rozporządzenie ministerstw skarbu i handlu, tyczące się postępowania ze względu na cło z serami eminenthalskim, gruyerskim i sbrinzskim z państw największej przychylności doznających	177	463
28. „	Obwieszczenie ministerstwa skarbu o upoważnieniu c. k. komory pomocniczej I. klasy w Moldewie (na dworcu kolei żelaznej) w Czechach do poddawania oczeniu wchodowemu machin Nr. T. 284 a i b, tudzież 284 bis	182	471
29. „	Rozporządzenie cesarskie, tyczące się udzielenia zapomóg z funduszów państwa okolicom Tyrolu i Karyntyi dotkniętych powodziami	173	438

Data ustawy, patentu lub rozporządzenia	T r e ś ć	Numer	Strona
1889			
1. listopada	Rozporządzenie ministerstwa handlu, którem uzupełniają się i zmieniają niektóre postanowienia Porządku ruchu na kolejach żelaznych królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych, zaprowadzonego rozporządzeniem z dnia 10. czerwca 1874 (Dz. u. p. Nr. 75) a względnie dodatków do niego, ogłoszonych rozporządzeniami z dnia 15. września 1881 (Dz. u. p. Nr. 100), z dnia 1. lipca 1884 (Dz. u. p. Nr. 106), z dnia 15. września 1885 (Dz. u. p. Nr. 131), z dnia 15. lipca 1886 (Dz. u. p. Nr. 125) i z dnia 20. kwietnia 1889 (Dz. u. p. Nr. 51)	174	439
1. „	Rozporządzenie ministerstwa handlu, zmieniające i uzupełniające niektóre postanowienia rozporządzenia z dnia 1. lipca 1880 (Dz. u. p. Nr. 79), dotyczącego się uregulowania przewozu kolejami żelaznymi przedmiotów wzbuchających	175	440
1. „	Obwieszczenie ministerstwa skarbu o istnieniu nadal delegacji komory pomocniczej bełżeckiej I. klasy w dworcu kolei w Bełcu	178	465
4. „	Obwieszczenie ministerstwa obrony krajowej i ministerstwa skarbu, którem podaje się do wiadomości dodatkowe zaliczenie gminy Wolfsberg w Karyntyi do 5. klasy taryfy czynszów wojskowych (Dz. u. p. Nr. 168 z r. 1885)	183	471
11. „	Ustawa, zmieniająca §. 9 ustawy z dnia 18. marca 1876 (Dz. u. p. Nr. 51) o łącznem umieszczeniu majątku sierocego	179	465
13. „	Obwieszczenie ministerstwa obrony krajowej, którem podaje się do wiadomości dodatkowe wciągnięcie miejskiej trzyklasowej szkoły handlowej wyższej w Uściu nad Łabą do wykazu zakładów naukowych krajowych, będących na równi z gimnazjami wyższymi i szkołami realnymi wyższymi pod względem służby jednorocznej ochotniczej	180	467
15. „	Rozporządzenie ministerstw skarbu i handlu, którem zmienia się po części obowiązującą instrukcyą o badaniu przędz wełnianych na komorach	184	471
17. „	Obwieszczenie ministerstwa skarbu o zaprowadzeniu w miasteczkach Radziechowie, Mostach wielkich, Bolechowie, Monasterzyskach, Gwoźdzu, Kozowie, Olesku, Mszanie dolnej, Wisnicz i Starym Sączu w Galicyi po jednym urzędzie podatkowym i sądowo-depozytowym	181	467
19. „	Rozporządzenie ministerstwa skarbu, dotyczące się nabywania z rafinerii gorzalki czystych olejków miedogonowych	185	472
20. „	Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości, dotyczące się przyłączenia gmin leżących w okręgu Sądu powiatowego krynickiego do okręgu Sądu delegowanego miejsko-powiatowego nowo-saudeckiego w Galicyi	186	472
20. „	Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości o przeniesieniu siedziby urzędowej Sądu powiatowego z Krynicy do Muszyny	187	472
23. „	Dokument koncesyjny na kolej miejscową od Mori na Arco do Riva	194	565
8. grudnia	Rozporządzenie ministerstw spraw wewnętrznych, sprawiedliwości, skarbu i handlu o środkach w celu zapobieżenia roznoszeniu zarazy pyskowej i racicowej świń z Galicyi do innych krajów	188	473
9. „	Rozporządzenie ministerstw skarbu i handlu, którem dla olejów kopalinnych wprowadzanych z zagranicy zmieniają się wielkości odcinane na tarę	189	477
9. „	Rozporządzenie ministerstwa handlu, którem w Porządku tymczasowym dla żeglugi i policji rzecznej na Dunaju z dnia 31. sierpnia 1874 (Dz. u. p. Nr. 122) zmienia się §. 21 postanowień, dotyczących się wiedeńskiego kanału Dunaju	190	477

Data ustawy, patentu lub rozporządzenia	T r e ś ć	Numer	Strona
1889			
12. grudnia	Rozporządzenie ministerstwa spraw wewnętrznych, dotyczące się cennika lekarstw na rok 1890	191	478
12. „	Obwieszczenie ministerstwa skarbu o odnoszeniu do Taryfy dzwonów z brązu itd. zrobionych, ozdobami opatrzonych a przeszło 5 kilogramów ważących	192	481
16. „	Rozporządzenie Ministra wyznań i oświecenia, którem na zasadzie Najwyższego postanowienia z dnia 8. grudnia 1889 zaprowadza się w królestwach i krajach w Radzie państwa reprezentowanych nowy porządek nauk i egzaminów dla farmaceutów	200	573
17. „	Obwieszczenie ministerstwa skarbu o upoważnieniu królewsko węgierskiej komory głównej II. klasy w Rszawie do ekspedycyowania bez poboru cła rzeczy podróżnych naprzód lub później wysłanych	195	569
17. „	Obwieszczenie ministerstwa skarbu o zwinieniu delegacyi cłowej zaprowadzonej w r. 1880 w oddziale przewozów król. węgierskiego głównego urzędu pocztowego w Budapeszcie	196	569
18. „	Obwieszczenie ministerstwa skarbu o zaprowadzeniu w miasteczkach Dubiecku i Uhnowie w Galicyi po jednym urządzie podatkowym i sądowo-depozytowym	197	570
20. „	Ustawa o dalszem pobieraniu podatków i opłat, tudzież o pokryciu wydatków rządowych w czasie od dnia 1. stycznia aż do końca marca 1890	198	570
20. „	Ustawa o dotacyi na utrzymanie dworu	199	571
20. „	Rozporządzenie ministerstwa obrony krajowej, którem ogłasza się nowe wydanie „Przepisu, dotyczącego się organizacyi pospolitego ruszenia królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych z wyjątkiem Tyrolu i Vorarlbergu“	193	483

Drugi Skorowidz.

S p i s a b e c a d ł o w y

ustaw i rozporządzeń od dnia 1. stycznia do dnia 31. grudnia 1889 w Dzienniku ustaw państwa (Rocznik XII, część I do LXVIII ogłoszonych *).

Akademia sztuk pięknych w Wiedniu; ulgi dla uczniów będących ochotnikami jednorocznymi 124, 371. Akeyjne Spółki; umowa z Rządem greckim, tycząca się wzajemnego ich przypuszczania 22, 36. Alambiki i rektyfikatory drewniane; rozporządzenie tyczące się ich urzędowego zabezpieczenia 121, 369. Alizaryn; pobieranie od niego cła traktatowego 169, 430. Alkoholometr; naczynia do zanurzania go przy badaniu tężości alkoholowej 93, 339. Ammonin, cło od niego 151, 419. Angerhäuser, ob. Komory. Apteki; cennik lekarstw na rok 1890 191, 478. — rozporządzenie z powodu ogłoszenia siódmego wydania farmakopei austriackiej 107, 354. Arco, ob. Kolej żelazna. Areszty odosobnione; zaprowadzenie ustawy o wykonywaniu kar uwięzienia w takich aresztach: w więzieniu marburskiem 133, 397. " " opawskiem 35, 81. " " praskiem 109, 361.	Batzdorf, ob. Bartoszowice. Bartoszowice, ob. Komora. Beczki próżne; upoważnienie do ich ekspedycyowania bez poboru cła, nadane: delegacyi cłowej w Budapeszcie w rafinerji nafty 157, 423. komorze w Veliluce 25, 63. Beżec; przedłużenie istnienia nadal delegacyi komory w tamtejszym dworcu kolejowym 178, 465. Berno; ustawa o wystawieniu budynku dla rządowej niemieckiej szkoły przemysłowej 90, 337. — stępowanie blankietów do rachunków 2, 2. Biblioteki; ustawa o stopniu służbowym i płacach urzędników 67, 223. Bilety państwa 1-złotowe nowej modły; wypuszczenie w obieg 108, 357. Bilowce, ob. Kolej żelazna. Blankiety do rachunków; ich stępowanie w Bernie i Pradze 2, 2. Bolechów, ob. Galicya.

*) Z dwóch cyfr przy każdym wyrazie podanych, pierwsza oznacza liczbę ustawy, druga zaś, grubszymi czcionkami wydrukowana, stronicę Dziennika ustaw państwa, na której tę ustawę umieszczono.

- Bonifikacya** płacona przy wywozie cukru; wymiar za-
bezpieczenia niechybnej płatności na wypadek jej
zwrotu 119, **367**.
- Bossancze**, ob. Komora.
- Bożanów**, ob. Delegacya cłowa.
- Bractwa górnicze**; ustawa o urządzeniu ich stosunków
127, **375**; rozporządzenie wykonawcze 148, **413**.
- — organizacya Sądów polubownych 149, **415**.
- Breth**, ob. Taryfa czynszów wojskowych.
- Brody**, ob. Pocztove urzędy.
- Brumów**, ob. Komora.
- Brzozów**, ob. Sąd powiatowy.
- Budapeszt**, ob. Delegacya cłowa.
- Budynki dla urzędów pocztowych i telegraficznych** w Li-
bercu, Leobenie i Brodach; ustawa o wystawieniu i
nabyciu 50, **191**.
- Bukowina**; ustawa o uwolnieniach od opłat z powodu
zniesienia i wykupna prawa propinacyi 58, **204**.
- Bunestie**, ob. Komora.
- Celkowe więzienie**; zaprowadzenie ustawy o wykonaniu
kar w aresztach odosobnionych w więzieniu marhur-
skim 133, **397**; w opawskim, 35, **81**; w praskim
109, **361**.
- Celnicze** postępowanie z rozinaiterni towarami a miano-
wicie:
- z alizarynem 169, **430**.
  - z ammoninem 151, **419**.
  - z chemicznymi wytworami 18, **35**.
  - z dzwonami 192, **481**.
  - z futrami sztuczными z piór 61, **205**.
  - z ługiem hydrosiarczynowym 165, **428**.
  - z olejami kopalinnymi 189, **477**.
  - z przędzami wełnianymi 184, **471**.
  - z serami 177, **463**.
- Cena soli białej**; znizenie jej w c. k. składzie soli w Pi-
rano 134, **397**.
- Cennik lekarstw** na rok 1890; ogłoszenie o wydaniu 191,
478.
- Chemiczne wytwory**; postępowanie celnicze z niektórymi
18, **35**.
- Chomutów**, ob. Dyrekcyja skarbowa.
- Cło traktatowe**; warunki pobierania takowego od aliza-
rynu 169, **430**; od serów 177, **463**.
- Cukier**, gorzalka i piwo; upoważnienie komory w Bru-
mowie do postępowania wywozowego z niemi 153,
441.
- Cukier**; komory węgierskie upoważnione do postępowania
wywozowego 69, **225**.
- opatrywanie go na nowo zamknięciem urzędowem,
gdyby pierwotne uszkodziło się podczas transportu
105, **353**.
  - w proszku i opatrywanie go urzędowemi znaczkami
zamknięcia 163, **427**.
  - wymiar zabezpieczenia niechybnej płatności na wy-
padek zwrotu bonifikacyi płaconej przy wywozie 119,
367.
  - ziniana rozporządzenia wykonawczego do ustawy o
opodatkowaniu 135, **397**.
- Czechy**; ustawa o spłacie zaliczek udzielonych w celu
uśmierzenia niedostatku i o pozwoleniu na odpisanie
niektórych zaliczek 116, **365**.
- Czeski Weigsdorf**; przeistoczenie tamtejszej delegacyi
cłowej na komorę pomocniczą 152, **421**.
- Czynsze wojskowe**; dodatkowe zaliczenie gmin do roz-
maitych klas Taryfy czynszowej a mianowicie:
- gminy Breth do 5 klasy 162, **427**.
  - „ Leobersdorf do 8 klasy 17, **35**.
  - „ Radymno „ 7 „ 145, **413**.
  - „ Staab „ 8 „ 71, **228**.
  - „ Wolfsberg „ 5 „ 183, **471**.
  - „ Zbaraż „ 6 „ 34, **81**.
- Dalmacya**; zwołanie sejmu 117, **366**.
- Dalsze pobieranie podatków i opłat**, tudzież pokrywanie
wydatków rządowych w ciągu miesięcy kwietnia i
maja 36, **81**.
- Dejśina**, ob. Sąd delegowany.
- Deklaracya** wymieniona z Rządem greckim w sprawie
wzajemnego przypuszczania Spólek akcyjnych i ko-
mandytowych na akcyje 22, **36**.
- Delegacya cłowa** w dworcze kolei w Bełzcu; przedłuże-
nie jej istnienia 178, **465**.
- — w Bozanowie; przyłączenie jej do komory pomo-
cniczej brumowskiej 111, **362**.
  - — w budapeszteńskiej fabryce jelit; zaprowadzenie
57, **204**.
  - — w Budapeszcie w dworcze głównym kolei żela-
znych; zaprowadzenie 65, **223**.
  - — — — w dworcze kolei państwa; upoważnienie
do ekspedywania posyłek pospiesznych z zagranicy
nadhodzących 164, **427**.
  - — — — w rafinerji nafty; upoważnienie do eksped-
dywania bez poboru cła beczek próżnych 157, **428**.
  - — — — w urzędzie pocztowym głównym, zwinięcie
196, **569**.

- Delegacya cłowa** w Czeskim Weigsdornie; przestoczenie jej na komorę pomocniczą 152, **421**.
- — w Jaraku; zaprowadzenie 79, **303**.
- — w Matzleinsdorfie; zmniejszenie ilości dni urzędowych 8, **9**.
- Depozytowe urzędy**; stęplowanie obligacyj premiowych 44, **111**.
- Depozytowy urząd** cywilno-sądowy; zmiana instrukcyi 3, **2**.
- Dietrichsteinów książąt** powiernictwo; ustawa o ulżwieniu 87, **334**.
- Długi pieniężne**; ulgi w opłatach w razie ich konwersyi, ustawa 30, **69**; rozporządzenie wykonawcze 31, **71**.
- Dodatki I. i II.** do spisu państw, które przystąpiły do umowy, tyczącej się zabezpieczenia telegrafu podmorskiego 6, **3** i 172, **438**.
- trzynasty i cztertnasty do Porządku sprawdzania miar i wag 62, **207** i 114, **364**.
- Domasławiczki**, ob. Sąd powiatowy.
- Domy składowe**; ustawa o ich zakładaniu 64, **213**.
- Doniesienia** o przygodach w przedsiębiorstwach, które mają być przesyłane zakładom ubezpieczenia, ich forma i treść 12, **13**.
- Dowody odbycia służby** wojskowej, których dostarczać mają uczniowie szkół głównych 125, **372**.
- Dubiecko**, ob. Galicya.
- Dunaj**; zmiana Porządku żeglarskiego z r. 1874 190, **477**.
- Dwór**; ustawa o dotacyi na utrzymanie 199, **571**.
- Dyrekcya skarbowa** powiatowa w Żatecu; przeniesienie do Chomutowa 118, **367**.
- Dzwony**; odnoszenie ich do Taryfy cłowej 192, **481**.
- Egipt**; przedłużenie mocy obowiązującej rozporządzenia cesarskiego, tyczącego się ograniczenia sądownictwa Sądów konsulowskich i przeniesienia onegoż na nowe Sądy 16, **34**.
- Egzamina rządowe** dla leśników i dla pomocników w służbie leśnej ochronnej i technicznej 23, **37**.
- — dla służby myśliwskiej i do ochrony myślistwa 100, **343**.
- — w szkole głównej ziemiaństwa, nowe przepisy 80, **303**.
- — — — — w Wiedniu; zmiana rozporządzenia z r. 1884 156, **423**.
- — — — — teoretyczne w Pradze, w jakim języku mają być składane 106, **354**.
- Egzamina** dla farmaceutów; nowy porządek 200, **573**.
- Ehrwald**, ob. Komora.
- Farmacenci**; nowy Porządek nauk i egzaminów 200, **573**.
- Farmakopea** austriacka; rozporządzenie z powodu ogłoszenia jej siódmego wydania 107, **354**.
- Fundusz melioracyjny**; ustawa o nim 96, **341**.
- Intro** sztuczne z piór; postępowanie celnicze 61, **205**.
- Galicya**; koncesya na kolej miejscową od stacyi Lwów-Kleparów do Lwowa 7, **5**.
- przyłączenie gminy Łagiewniki do okręgu Sądu powiatowego podgórskiego 21, **36**.
- zaliczenie gminy Zbaraża do 6. klasy Taryfy czynszów wojskowych 34, **81**.
- środki w celu zapobieżenia roznoszeniu zarazy pyskowej i racicowej świń 37, **85**.
- ustawa o uwolnieniach od opłat aktów, tyczących się zniesienia i wykupna prawa propinacyi 58, **204**.
- — o wybudowaniu kosztem państwa kolei żelaznej jasielsko-rzeszowskiej 75, **288**.
- — — — — dozwalająca używania obligacyj propinacyjnych do korzystnego umieszczenia pieniędzy sierocych itp. 84, **324**.
- — — — — przyłączenie gmin Opaki, Werhobuż i Huta werhobuska do okręgu Sądu delegowanego miejsko-powiatowego złoczowskiego 103, **353**.
- — — — — Tarnawa górna i dolna do Sądu delegowanego miejsko-powiatowego wadowickiego 141, **409**.
- — — — — Hroszówka, Jabłonica ruska i Ulucz do Sądu powiatowego brzozowskiego 142, **409**.
- — — — — Torskie do okręgu Sądu powiatowego tłumieńskiego 159, **424**.
- — — — — dodatkowe zaliczenie gminy Radymno do 7. klasy taryfy czynszów wojskowych. 145, **413**.
- — — — — rozporządzenie cesarskie, tyczące się zapomóg z przyczyny nieurzędzaju 161, **425**.
- — — — — przedłużenie istnienia delegacyi komory w dworcu kolei w Belcu 178, **465**.
- — — — — zaprowadzenie w miasteczkach Radziechowie, Mostach wielkich, Bolechowie, Monasterzyskach, Gwoźdzu, Kozowie, Olesku, Mszanie dolnej, Wiśniczu i Starym Sączu po jednym urzędzie podatkowym i sądowo-depozytowym 181, **467**.
- — — — — w Dubiecku i Uhnowie 197, **570**.
- — — — — przyłączenie kilku gmin Sądu powiatowego krynickiego do Sądu delegowanego miejsko-powiatowego nowo-sandeckiego 186, **472**.

Galicja; przeniesienie siedziby Sądu powiatowego krynickiego do Muszyny 187, **472**.

— środki w celu zapobieżenia roznoszeniu zarazy pyskowej i racicowej 188, **473**.

Gelsa, ob. Komora.

Gorzałka; jakich naczyń używać należy do zanurzania alkoholometru przy badaniu jej tęgości 93, **339**.

— upoważnienie komory w Środolesiu do postępowania wywozowego z nią 147, **413**.

— zmiana postanowień o zakazaniu 130, **385**.

Gerzelnie opłacające podatek od wyrobu i przetwarzające istoty mączne z wyjątkiem skrobi; postanowienia szczególnie dla nich 136, **398**.

— rolnicze; sposób liczenia ośmiomiesięcznego okresu fabrykacji 59, **205**.

— zarządzenia co do używania zegarów kontrolujących 137, **399**.

Górna Austria; zmiana w podziale okręgów inspektoratów skarbowych 113, **362**.

Górnice bractwa, ob. Bractwa górnicze.

Gospodarstwo wiejskie średniej wielkości; ustawa w przedmiocie przepisów dotyczących ich podzielnosci w drodze spadku 52, **197**.

Gradec; zmiana instrukcji urzędu depozytowego cywilno-sądowego 3, **2**.

— zaprowadzenie maszyny do stęplowania rachunków 97, **341**.

Grecja; wymiana deklaracji dotyczących się wzajemnego przypuszczania Spółek akcyjnych i komandytowych na akcje 22, **36**.

Griessen, ob. Komora.

Gwoździec, ob. Galicja.

Haibach, ob. Komory.

Hall, ob. Kolej żelazna.

Hietzing; ustanowienie nowego starostwa. 160, **421**.

Hiszpania; umowa w przedmiocie wspierania żeglarczy 102, **357**.

Holandya; umowa w przedmiocie odsyłania nierządnic 1, **1**.

— umowa dodatkowa, dotycząca się wzajemnego postępowania z próbkami wprowadzanymi przez komisariatów 170, **431**.

Hroszówka, ob. Sąd powiatowy.

Huta werhobuska, ob. Sąd delegowany.

Immatrykulacja kandydatów służby leśnej rządowej w szkole głównej ziemiaństwa w Wiedniu, gdy są ochotnikami jednorocznymi 158, **424**.

Innsbruck, ob. Kolej żelazna.

Inspektoraty skarbowe w Górnej Austrii; zmiana w podziale ich okręgów 113, **362**.

Inspektorowie przemysłowi; zmiana podziału krajów na okręgi ich urzędowania 168, **429**.

Instrukcja do badania przędz wełnianych na komorach 184, **471**.

Jabłonica ruska, ob. Sąd powiatowy.

Jarak, ob. Komora.

Jasło, ob. Kolej żelazna.

Jendrychów-Hradec, ob. Sąd powiatowy.

Język, w jakim składane być mają egzamina rządowe teoretyczne w Pradze 106, **354**.

Kaminek, ob. Kolej żelazna.

Kanał Dunaju pod Wiedniem; zmiana Porządku żeglarskiego 190, **477**.

— sueski; umowa 85, **325**.

Karne zakłady; zaprowadzenie w nich ustawy o wykonywaniu kar więzienia w aresztach odosobnionych w Marburgu 133, **397**; w Opawie 35, **81**; w Prudze 109, **361**.

Karyntya; rozporządzenie cesarskie, dotyczące się zapomóg z funduszków państwa dla okolic dotkniętych powodzią 173, **438**.

— ustawa o spłacie zaliczki z funduszków państwa w r. 1883 otrzymanej 66, **223**.

Kasy dla chorych przy przedsiębiorstwach; przedłużenie im terminu do zmiany statutów 27, **63**.

— — — powiatowe; zmiana statutu wzorowego 40, **92**.

— — — ustanowienie władzy nadzorczej dla tych, które istnieją przy przedsiębiorstwach prywatnych kolei żelaznych 4, **2**.

— — — — — przy przedsiębiorstwach żeglugi parowej 14, **33**.

— — — przy przedsiębiorstwach kolei żelaznych prywatnych; wyznaczenie im terminu do zmiany statutów 5, **8**; przedłużenie tego terminu 28, **64**.

— — — — — prywatnych żeglugi parowej; wyznaczenie im terminu do zmiany statutów 20, **36**; przedłużenie tego terminu 28, **64**.

— oszczędności i pożyczkowe; ustawa o ulgach w opłatach 91, **388**; rozporządzenie wykonawcze 92, **339**.

Kawa; uchylenie kontroli nad nią na obszarze dawnego Pogranicza wojskowego 26, 63.

Kijów, ob. Konsulat.

Klasa IIIgo wieku; przedwczesne puszczanie na urlop obowiązanych do służenia wojskowo, a do tej klasy należących 49, 190.

Klasyfikacja niebezpieczności do ubezpieczania robotników na wypadek przygody 76, 289.

Klenak, ob. Komora.

Kolej żelazna jasielsko-rzeszowska; ustawa o wybudowaniu kosztem państwa 75, 288.

— — łącząca Mostar z uściem Ramy; ustawa o jej przedłużeniu aż do Serajewa 24, 61.

— — łącząca wiedeńska; ustawa o nabyciu na rzecz państwa udziałów szóstej części tej kolei 88, 336.

— — miejscowa od Innsbrucku do Hall; koncesya 171, 434.

— — — od Lublany do Kaminka; koncesya 73, 283.

— — — od stacyi Lwów-Kleparów do Lwowa; koncesya 7, 5.

— — — od Mori na Arco do Riva; koncesya 194, 565.

— — — od Studenki do Bilowca; koncesya 138, 401.

— — węgierska zachodnia; ustawa o objęciu ruchu na jej liniach austriackich 82, 309.

— — węgiersko-galicyjska pierwsza; ustawa o objęciu ruchu na jej liniach austriackich 82, 309.

Koleje żelazne prywatne; ustanowienie Władzy do sprawowania nadzoru rządowego nad ich kasami dla chorych 4, 2.

— — — wyznaczenie terminu do zmiany statutów kapitałowych 5, 3; przedłużenie 28, 64.

— — rządowe; ustawa o pomnożeniu taboru wozowego 9, 10.

— — zmiana porządku ruchu 51, 192; 174, 439.

— — zmiana rozporządzenia dotyczącego się przewozu przedmiotów wybuchających 175, 440.

Komora główna budapeszteńska; zaprowadzenie jej delegacyi w fabryce jelit 57, 204.

— — w Rszawie; upoważnienie do ekspedycyowania rzeczy podróźnych bez poboru cła 195, 569.

— — wiedeńska; zmniejszenie ilości dni urzędowych jej delegacyi w Matzleinsdorfie 8, 9.

— — pomocnicza w Bossanczu; przeniesienie do Bunestie 19, 35.

— — w Brumowie; upoważnienie do pobierania cła wchodowego od maszyn zaliczonych do numerów taryfy 284 a i b, tudzież 284 bis.

Komora pomocnicza w Brumowie; upoważnienie do postępowania wywozowego z cukrem, gorzalką i piwem 153, 421.

— — brumowska; przyłączenie do niej delegacyi cłowej w Bożanowie 111, 362.

— — — w Gelsie; rozszerzenie upoważnień 166, 429.

— — ehrwaldzka w Griessen; upoważnienie do ekspedycyowania rzeczy podróźnych bez poboru cła 143, 409.

— — w Kunszlądzie; przeistoczenie jej na delegacya komory pomocniczej w Bartoszwicach 128, 385.

— — w Landstrasse; upoważnienie do pobierania cła od piwa bez ograniczenia ilości 146, 413.

— — w Mitrowicy; rozszerzenie jej atrybucyi i przeistoczenie komory pomocniczej I. klasy w Klenaku na komorę pomocniczą II. klasy 15, 33.

— — — zaprowadzenie w Jaraku jej delegacyi 79, 303.

— — pomocnicza w Moldowie; upoważnienie do poddawania oczeniu wchodowemu machin Nr. T. 284 a i b, tudzież 284 bis 182, 471.

— — w Prośrednej Stenawie (w Prusach) i w Brumowie (w Czechach); zaprowadzenie 38, 79.

— — w Raczy bośniackiej; rozszerzenie upoważnień 167, 429.

— — w Rivie; zaliczenie jej do komór wymienionych w rozporządzeniu z dnia 15. lipca 1882 54, 203.

— — w Seidenbergu; upoważnienie do ekspedycyowania rzeczy podróźnych bez poboru cła 120, 369.

— — w Środolesiu; upoważnienie do postępowania wywozowego z gorzalką 147, 413.

— — w Veliluce; upoważnienie do ekspedycyowania beczek próźnych bez poboru cła 25, 63.

Komory; zmiana instrukcyi o badaniu przedz wehnianych 184, 471.

— — w Landstrasse, Mariabill, Saming, Haibach, Oberzell, Oberkappel, Wegscheid i Angerhäuser; upoważnienie ich do ekspedycyowania towarów krajowych przechodzących przez obszar zagraniczny 150, 419.

— — węgierskie upoważnione do postępowania wywozowego z cukrem 69, 225.

Konsulat w Kijowie; upoważnienie do obejmowania ruchomości spadkowych po obywatelach państwa austriackiego, zmarłych w jego okręgu urzędowym 140, 409.

Konsulowskie Sądy w Egipcie, ob. Egipt.

Kontrola nad obrotem kawy; uchylenie jej na obszarze dawnego Pogranicza wojskowego 26, 63.

- Kontyngentów** rekruckich pobór w r. 1889 43, 109.
- Konwencya** z księstwem Liechtenstein, zmieniająca postanowienia traktatu cłowego z r. 1876 70, 227.
- Konwersya** długów pieniężnych; ustawa o ulgach w opłatach 30, 69; rozporządzenie wykonawcze 31, 71.
- Koszta** podróży urzędników; obliczanie odległości 110, 361.
- Kottor**, ob. Sądy przysięgłych.
- Kozowa**, ob. Galicya.
- Kredytowe** i zaliczkowe stowarzyszenia, ob. Kasy oszczędności.
- Kronsztad** (w Czechach), ob. Kunsztat.
- Krynica**, ob. Sąd powiatowy.
- Kunsztat**, ob. Komora.
- Landstrasse**, ob. Komora.
- Lekarstwa**; rozporządzenie z powodu ogłoszenia siódmego wydania farmakopei austriackiej 107, 354.
— cennik na rok 1890 191, 478.
- Leobersdorf**, ob. Taryfa.
- Leoben**, ob. Pocztowe urzędy.
- Leśnicy**; egzamina rządowe dla nich, jakoteż dla pomocników w służbie leśnej ochronnej i technicznej 23, 37.
- Liberec**, ob. Pocztowe urzędy.
- Liechtenstein**; konwencya dodatkowa zmieniająca traktat cłowy z r. 1876 70, 227.
- Lilienfeld**; zniesienie starostwa 160, 424.
- Linz**; zaprowadzenie maszyny do stępowania rachunków 97, 341.
- Losy** i loterye zakazane; ustawa o ich ogłaszaniu i zalecaniu 32, 73; rozporządzenie wykonawcze 33, 74.
- Lublana**, ob. Kolej żelazna.
- Luksemburg**; umowa z nim, tycząca się przyznawania prawa ubóstwa 131, 393.
- Lwów**, ob. Kolej żelazna.
- Łagiewniki**, ob. Sąd powiatowy.
- Ług** hydrosiarczynowy; postępowanie z nim ze względu na cło 165, 428.
- Machiny**; numer taryfy 284 a i b, tudzież 284 bis; upoważnienie komory w Brumowie do pobierania od nich cła wchodowego 123, 371.
- Machiny** do stępowania rachunków; zaprowadzenie ich w Grazu, Linzu, Pilzni i Tryeście 97, 341.
- Marburg**, zakład karny; zaprowadzenie w nim ustawy o wykonywaniu kar w aresztach odosobnionych 133, 397.
- Mariahilf**, ob. Komora.
- Matzleinsdorf**, ob. Delegacya.
- Melioracyjny** fundusz, ob. Fundusz.
- Miary i wagi**; dodatki do Porządku ich sprawdzania 62, 207 i 114, 364.
- Mitrowica**, }
                  } ob. Komora.
- Moldowa**, }
- Monasterzyska**, ob. Galicya.
- Moneta** papierowa; wypuszczenie w obieg nowych bile-
tów 1-no złotych 108, 357.
- Monfalcone**; ustawa o przywróceniu ulg podatkowych przedsiębiorstwu nawodniania tego obszaru 99, 343.
- Mori**, }
          } ob. Kolej żelazna.
- Mostar**, }
- Mosty wielkie**, }
                  } ob. Galicya.
- Mszana dolna**, }
- Mszyca** winna, ob. Riva.
- Mundury** c. k. urzędników; nowy przepis 176, 443.
- Muszyna**; przeniesienie do niej siedziby Sądu powiatowego krynickiego 187, 472.
- Mysliwstwo**; egzamina dla służby myśliwskiej i do ochrony myśliwstwa 100, 343.
- Naczynia** do zanurzania alkoholometru przy badaniu tężości alkoholowej 93, 339.
- Napoje** wysokokowe niesłodkie, ich wywóz 42, 109.
- Nawodnianie** obszaru Monfalcone; ustawa o przywróceniu ulg podatkowych temu przedsiębiorstwu 99, 343.
- Niebezpieczność**; jej klasyfikacya do ubezpieczania robotników na wypadek przygody 76, 239.
- Niedostatek**; ustawa o zapomogach celem zmniejszenia go 55, 203.
- Nieurodzaj** w Galicyi, na Śląsku i Bukowinie; rozporządzenie cesarskie, tyczące się zapomóg i zaliczek 161, 425.
- Nieruchomości** rządowe; ustawa o zamianie i sprzedaży 81, 308.
- Nierządnicę**; odsyłanie do Holandyi; umowa 1, 1.

Oberkappel, ob. Komory.

Objęcie ruchu a według okoliczności odkupienie linii austriackich Pierwszej węgiersko-galicyskiej kolei żelaznej i węgierskiej kolei zachodniej; ustawa 82, **309**.

Obligacje premiowe; ludzież ogłaszanie i zalecanie zakazanych losów i loteryj; ustawa 32, **73**; rozporządzenie wykonawcze 33, **74**.

— — stępowanie tych, które zachowywane są w urzędach depozytowych sądowych 44, **111**.

— — odpuszczenie uchybienia terminu wyznaczonego do ich stępowania 60, **205**.

— propinacyjne galicyjskie i bukowskijskie; ustawa pozwalająca używania ich do korzystnego umieszczania pieniędzy sierocych itp. 84, **324**.

Ochotnicy jednorocznici; ulgi dla tych, którzy są uczniami szkół głównych 46, **177**.

— — — — — akademii sztuk pięknych w Wiedniu 124, **371**.

— — dostarczanie dowodów odbycia służby pod chorągwią 125, **372**.

— — przypuszczenie do immatrykulacji w szkole głównej ziemianstwa 158, **424**.

Odległości; obliczanie ich w wykazach kosztów podróży urzędników 110, **361**.

Ogłaszanie zakazanych losów i loteryj; ustawa 32, **73**; rozporządzenie wykonawcze 33, **74**.

Okres ośmiomiesięczny fabrykacji gorzelnii rolniczych; sposób liczenia 59, **205**.

Okręgi zakładów ubezpieczenia na wypadek przygody; terytorjalne ich odgraniczenie 11, **13**.

Oleje kopalinne; zmiana tary dla tych, które są wprowadzane z zagranicy 189, **477**.

Olejki niedogonowe; rozporządzenie tyczące się nabywania ich z rafinerji gorzalki 185, **472**.

Olesko, ob. Galicya.

Opaki, ob. Sąd delegowany.

Opawa; wykonywanie kar więzienia w aresztach odosobnionych tamtejszego Sądu krajowego 35, **81**.

Opłaty; ustawa o ulgach w razie konwersji długów pieniężnych 30, **69**; rozporządzenie wykonawcze 31, **71**.

Oznajmienia o ruchu przedsiębiorstw podlegających obowiązkowi ubezpieczenia robotników 98, **342**.

Patent cesarski, tyczący się rozwiązania sejmów krajowych 53, **201**.

— — zwołujący sejm dalmacki 117, **366**.

Patent cesarski zwołujący sejmy krajowe czeski, galicyjski, dolno- i górno-austriacki, salzburski, styryjski, karyntyjski, krainski, bukowskijski, morawski, śląski, tyrolski, vorarlberski, istryjski, gorycki i gradyski 144, **411**.

Pieniądze papierowe; wypuszczenie w obieg nowych biletów 1-no złotych 108, **357**.

Pilzeń, ob. Sąd delegowany.

— — zaprowadzenie maszyny do stępowania rachunków 97, **341**.

Piwo; upowaznione komory w Landstrasse do pobierania od niego cła wchodowego 146, **413**.

Pilnow-Żdar, ob. Sąd powiatowy.

Płace i emerytury nauczycieli w rzymsko-katolickich grecko-katolickich zakładach teologicznych dyecezalnych; ustawa 68, **224**.

— — stopnie służbowe urzędników przy bibliotekach 67, **223**.

Poczta i telegraf; ustawa o uregulowaniu dochodów sług rządowych tego zakładu 86, **333**.

Pocztowo-telegraficzne urzędy w Libercu, Leobenie i Brodach; ustawa o wystawieniu dla nich budynków 50, **191**.

Podatek od cukru; zmiana rozporządzenia wykonawczego do ustawy o opodatkowaniu 135, **397**.

Podatki i opłaty; ustawa o dalszem pobieraniu ich w ciągu miesięcy kwietnia i maja 1889 r. 36, **81**.

— — — ustawa o dalszem ich pobieraniu w czasie od dnia 1. stycznia do końca marca 1890 r. 198, **570**.

Podatkowe i sądowo-depozytowe urzędy; zaprowadzenie ich w kilku miasteczkach galicyjskich, ob. Galicya.

Podgórze, ob. Sąd.

Podróże urzędników rządowych; obliczanie odległości w wykazach kosztów podróży 110, **361**.

Podzielność w drodze spadku gospodarstw wiejskich średniej wielkości; ustawa 52, **197**.

Pogranicze wojskowe kroacko-slawońskie; uchylenie kontroli nad kawą na jego obszarze 26, **63**.

Polubowne sądy dla zakładów ubezpieczenia na wypadek przygody 47, **181**.

Pomocnicy w służbie leśnej ochronnej i technicznej; egzamina rządowe dla nich 23, **37**.

Pomostowa waga do pakunków pasażerskich; obwieszczenie o przyjmowaniu jej do sprawdzania i cechowania 115, **364**.

Porządek ruchu na kolejach żelaznych; zmiana 51, **192** i 174, **439**.

— — sprawdzania miar i wag; Dodatek 13 i 14 do niego 62, **207** i 114, **364**.

Posady w służbie administracyjnej zakładów karnych; warunki uzyskania 10, **10**.

Pospolite ruszenie; nowe wydanie przepisu, tyczącego się organizacji 193, **483**.

Posyłki pospieszne z zagranicy do Budapesztu nadchodzące; ich ekspedycje cłowe 164, **427**.

Powiernictwo familijne książąt Dietrichsteinów; ustawa o utworzeniu 87, **334**.

Praga; stępowanie blankietów do rachunków 2, **2**.

— — w jakim języku mają tam być składane egzamina rządowe teoretyczne 106, **354**.

— — zakład karny; zaprowadzenie w nim ustawy o wykonywaniu kar w aresztach odosobnionych 109, **361**.

Prawo obóstwa; umowa z Luksemburgiem, tycząca się przyznawania onegoż 131, **393**.

Premiowe obligacje, ob. Obligacje.

Propinacya; ustawa o uwolnieniach od opłat z powodu jej zniesienia i wykupna w Galicyi i na Bukowinie 58, 204.

Prostredna Stenawa, ob. Komora.

Próbki wprowadzane przez komisantów podróżujących; umowa z Holandją 170, 431.

Przedmioty wybuchające; zmiana rozporządzenia, dotyczącego się ich przewozu kolejami żelaznymi 175, 440.

Przejsiowe postanowienia do ustawy z dnia 11. kwietnia 1889 o zaprowadzeniu nowej ustawy o służbie wojskowej 48, 185.

Przemysłowi inspektorowie, ob. Inspektorowie.

Przeniesienie dyrekcyi skarbowej powiatowej z Żatecu do Chomutowa 118, 367.

Przewozy; zaprowadzenie środków do uczynienia ich bezpieczniejszemi 122, 370.

Przewoźne towary krajowe, przechodzące przez obszar zagraniczny; upoważnienie niektórych komór do ich ekspedycyowania 150, 419.

Przędze wełniane; zmiana instrukcyi do ich badania na komorach 184, 471.

Przypadki w przedsiębiorstwach; forma i treść doniesień, które mają być przesyłane zakładom ubezpieczenia 12, 13.

Rachunki; zaprowadzenie machin do ich stęplowania w Grazu, Linzu, Pilzni i Tryeście 97, 341.

Racza, ob. Komora.

Radymno; dodatkowe zaliczenie do 7. klasy taryfy czynszów wojskowych 145, 413.

Radziechów, ob. Galicya.

Rafnerye gorzałki; rozporządzenie dotyczące się nabywania od nich olejków niedogonowych 185, 472.

Rekruckich kontyngentów pobór w r. 1889 43, 109.

Riva, ob. Komora.

Rjeka, ob. Termin.

Robotnicy; ob. Ubezpieczanie, Zakłady ubezpieczania, Klasyfikacya niebezpieczności, Kasy dla chorych, Taryfa opłat, Termin.

Rolnicze gorzelnie, ob. Gorzelnie.

Rozwiązanie sejmów krajowych; patent cesarski 53, 201.

Rzeczy podróżnych; upoważnienie komór do ich ekspedycyowania bez poboru cła w Griessen 143, 409; w Rszawie 195, 569; w Seidenbergu 120, 369.

Rzeszów, ob. Kolej żelazna.

Saksonia; umowa z nią w przedmiocie transportowania więźniów 155, 422.

Sarajewo, ob. Kolej żelazna.

Sącz Nowy, }
Sącz Stary, } ob. Galicya.

Sąd delegowany miejsko-powiatowy pilżeński w Czechach; przyłączenie gminy Dejşiny do jego okręgu 78, 303.

— — — — wadowicki; przyłączenie gminy Tarnawy dolnej i górnej do jego okręgu 141, 409.

— — — — drugi dla śródmieşcia wiedeńskiego; ustanowienie 132, 396; rozpoczęcie urzędowania 154, 421.

— — — — zloczowski; przyłączenie do jego okręgu gmin Opaki, Werhobuż i Huta werhobuska 103, 353.

— krajowy opawski; wykonywanie kar więzienia w aresztach odosobnionych 35, 81.

— powiatowy brzozowski; przyłączenie gmin Hroszówka, Jablonica ruska i Ulucz do jego okręgu 142, 409.

— — krynicki; odłączenie kilku gmin jego okręgu i przyłączenie ich do okręgu Sądu delegowanego miejsko-powiatowego nowo-sanddeckiego 186, 472.

— — jendrychowo-hradecki; przyłączenie gminy Pluhow-Żdar do jego okręgu 112, 362.

— — krynicki; przeniesienie jego siedziby do Muszyny 187, 472.

— — podgórski; przyłączenie gminy Łagiewniki do jego okręgu 21, 36.

— — teplański; przyłączenie gminy Domasławicki do jego okręgu 104, 353.

— — tłusteński; przyłączenie gminy Torskie do jego okręgu 159, 424.

— — w Żizkowie; zaprowadzenie 56, 204.

Sądy konsulowskie w Egipcie; przedłużenie mocy obowiązującej rozporządzenia, dotyczącego się ograniczenia ich jurysdykcyi 16, 34.

— polubowne dla zakładów ubezpieczenia na wypadek przygody; ich organizacya 47, 181.

— — dla bractw górniczych; ich organizacya 149, 415.

— przysięgłych w okręgu Sądu obwodowego kottorskiego; ustawa o dalszem ich zawieszeniu 83, 324.

Seidenberg, ob. Komora.

Sejm dalmacki; patent zwolujący go 117, 366.

Sejmy krajowe; patent dotyczący się ich rozwiązania 53, 201.

— — patent dotyczący się ich zwolania 144, 411.

Sery emmentalski, gruyerski i sbrinski; postępowanie z nimi ze względu na cło 177, 463.

Siedziby zakładów ubezpieczenia robotników na wypadek przygody; ich ustanowienie 11, 13.

Sierocy majątek; zmiana ustawy z r. 1876 o łącznem umieszczaniu onegoż 179, 465.

Skarbowa ustawa, ob. Ustawa.

Składowe domy; ustawa o ich zakładaniu 64, 213.

Słndzy rządowi zakładu pocztowego i telegraficznego; ustawa o uregulowaniu ich dochodów 86, 333.

Służba administracyjna w zakładach karnych; uzyskanie w niej posady 10, 10.

— myśliwska i do ochrony myśliwstwa; egzamina dla niej 100, 343.

- Służba wojskowa**; postanowienia przejściowe do ustawy o niej z dnia 11. kwietnia 1889 48; 185.
- — ustawa o niej 41, 93; rozporządzenie wykonawcze 45, 113.
- Sól biała**; zniżenie jej ceny w c. k. składzie soli morskiej w Pirano 134, 397.
- Spadki** ruchome po obywatelach austriackich zmarłych w Kijowie; upoważnienie c. k. konsulatu do ich obejmowania 140, 409.
- Spis** alfabedowy towarów; zmiana uwagi przy słowach „szrubowe sworznie i nutry“ 129, 385.
- państw, które przystąpiły do Traktatu, dotyczącego się opieki nad telegrafami podmorskim; Dodatek I. do niego 6, 3; II. 172, 438.
- Spółki** akcyjne i komandytowe na akcje; wymiana z Grecją deklaracji, dotyczących się wzajemnego ich przypuszczania 22, 36.
- Sprawdzanie** miar i wag; dodatek 13. do Porządku sprawdzania 62, 207.
- Sprostowanie** str. 92 i 422.
- Sprzedaż** i zamiana nieruchomości rządowych; ustawa 81, 308.
- Staab**, ob. Taryfa.
- Statut** wzorowy dla zakładów ubezpieczenia robotników na wypadek przygody 13, 15.
- — powiatowych kas dla chorych; zmiana 40, 92.
- Stępowanie** blankietów do rachunków w Bernie i Pradze 2, 2.
- tych obligacji premiowych, które zachowywane są w urzędach depozytowych sądowych 44, 111.
  - obligacji premiowych; odpuszczanie uchybienia terminu 60, 205.
  - rachunków; zaprowadzenie machin do tego celu w Grazu, Linzu, Pilzni i Tryescie 97, 341.
- Stopnie** służbowe i płace urzędników bibliotecznych; ustawa 67, 223.
- Stowarzyszenia** kas dla chorych i kasy dla chorych przy przedsiębiorstwach; przedłużenie im terminu do zmiany statutów 27, 63.
- kredytowe i zaliczkowe; ustawa o ulgach w ich opłatach 91, 338; rozporządzenie wykonawcze 92, 339.
- Studenka**, ob. Kolej żelazna.
- Sueski** kanał; umowa 85, 325.
- Sworznie** szrubowe; zmiana uwagi w alfabedowym spisie towarów Taryfy cłowej, dotycząca się tego wyrazu 129, 385.
- Szkoła** główna ziemianstwa w Wiedniu; przepisy w przedmiocie egzaminów rządowych 80, 303.
- — — — zmiana rozporządzenia, dotyczącego się egzaminów teoretycznych 156, 423.
  - — — — przypuszczanie do immatrykulacji kandydatów odbywających służbę wojskową w przymiocie ochotników jednorocznych 158, 424.
  - handlowa wyższa w Uściu nad Łabą; zaliczenie jej do zakładów będących na równi z gimnazjami pod względem służby jednorocznej ochotniczej 180, 467.
  - przemysłowa rządowa w Bernie; ustawa o wystawieniu dla niej budynku 90, 337.
- Szkoły** główne; dowody odhycia służby wojskowej, których dostarczać mają uczniowie 125, 372.
- — ulgi dla uczniów służących wojskowo w przymiocie ochotników jednorocznych 46, 177.
- Środolesie**, ob. Komora.
- Świnie**; środki w celu zapobieżenia roznoszeniu zarazy pyskowej i racicowej 37, 85; 188, 473.
- Tabor** wozowy kolei żelaznych rządowych; ustawa o pomnożeniu 9, 10.
- Tara**; zmiana dla olejów kopalinnych wprowadzanych z zagranicy 189, 477.
- Tarnawa** dolna i górna, ob. Sąd delegowany.
- Taryfa** cłowa; odnoszenie do niej dzwonów więcej niż 5 kilogramów ważących 192, 481.
- czynszów wojskowych, ob. Czysze wojskowe.
  - opłat na ubezpieczenie w zakładach ubezpieczania na wypadek przygody 77, 301.
- Telegraf** podmorski; Dodatek I. do spisu mocarstw, które przystąpiły do traktatu, dotyczącego się opieki nad nim 6, 3; Dodatek II. 172, 438.
- Teologiczne** zakłady dyecejalne rzymsko-katolickie i grecko-katolickie; ustawa o placach nauczycieli 68, 224.
- Tepla**, ob. Sąd powiatowy.
- Termin** do zmiany statutów kas dla chorych przy przedsiębiorstwach prywatnych żeglugi parowej 20, 36; przedłużenie 28, 64.
- — — — stowarzyszeń kas dla chorych i kas dla chorych przy przedsiębiorstwach; przedłużenie go 27, 63.
  - — — — kas dla chorych przy przedsiębiorstwach kolei żelaznych prywatnych 5, 3; przedłużenie 28, 64.
  - od którego ma się rozpocząć ubezpieczenie robotników na wypadek choroby 94, 340.
  - — — — — — — — — — przygody 95, 340.
  - dla przedsiębiorców obowiązku ubezpieczania robotników podlegających, do składania osznajmień o ruchu 98, 342.
  - przyłączenia portów tryestyńskiego i rjeckiego do obszaru cłowego; ustawa zmieniająca 63, 212.
  - spłaty zaliczek przyzwolonych Tyrolowi z przyczyny powodzi 1882 r.; przedłużenie 74, 287.
  - do stępowania obligacji premiowych; odpuszczanie uchybienia 60, 205.
- Torskie**, ob. Sąd powiatowy.
- Traktat** handlowy i żeglarski z Zanzibarem 29, 65.
- Tryest**; zaprowadzenie machiny do stępowania rachunków 97, 341.
- ob. Termin.
- Tryestyński** port; ustawa o uwolnieniu od opłat w celu wykonania koncesyi na budowę domów składowych 89, 337.
- Tyrol**; przedłużenie terminu spłaty zaliczek przyzwolonych z przyczyny powodzi 1882 r. 74, 287.

Tyrol; rozporządzenie cesarskie, dotyczące się zapomóg z funduszków państwa okolicom dotkniętym powodzią 173, 438.

Ubezpieczanie robotników na wypadek przygody; terytorjalne odgraniczenie okręgów i siedziby zakładów ubezpieczenia 11, 13.

— — — — — forma i treść doniesień o przygodach w przedsiębiorstwach 12, 13.

— — — — — statut wzorowy dla zakładów ubezpieczenia 13, 15.

— — — — — rozporządzenie ustanawiające stopy procentowe klas niebezpieczności i dzielące przedsiębiorstwa na klasy niebezpieczności 76, 289.

— — — — — taryfa opłat na ubezpieczenie 77, 301.

— — — — — ustanowienie terminu, od którego ubezpieczenie ma się rozpoczynać 95, 340.

— — — — — ustanowienie dla przedsiębiorców terminu do składania oznajmień o ruchu 98, 342.

— — — — — choroby; ustanowienie Władzy sprawującej nadzór nad kasami do tego służącymi przy przedsiębiorstwach kolei żelaznych prywatnych 4, 2; przy przedsiębiorstwach prywatnych żeglugi parowej 14, 33.

— — — — — wyznaczenie terminu do zmiany statutów kas przy przedsiębiorstwach kolei żelaznych prywatnych 5, 3; przy przedsiębiorstwach prywatnych żeglugi parowej 20, 36; przedłużenie tego terminu 28, 64.

— — — — — ustawa zmieniająca ustawę z dnia 30. marca 1888 r. 39, 91; rozporządzenie wykonawcze 40, 92.

— — — — — ustanowienie terminu, od którego ubezpieczenie ma się rozpoczynać 94, 340.

Ubóstwa prawo; umowa z Luksemburgiem, dotycząca się przyznawania onegoż 131, 393.

Uczniowie akademii sztuk pięknych w Wiedniu; ulgi dla tych, którzy są ochotnikami jednorocznymi 124, 371.

— szkół głównych służący wojskowo w przymocie ochotników jednorocznymi; ulgi 17, 177.

— — — dowody odbycia służby wojskowej, których mają dostarczać 125, 372.

Udziały szóstej części kolei łączącej wiedeńskiej; ustawa o ich nabyciu na rzecz państwa 88, 336.

Ulgi w opłatach w razie konwersji długów; ustawa 30, 69; rozporządzenie wykonawcze 31, 71.

— — — dla stowarzyszeń kredytowych i zaliczkowych; ustawa 91, 338; rozporządzenie wykonawcze 92, 339.

— dla uczniów wiedeńskiej akademii sztuk pięknych, będących ochotnikami jednorocznymi 124, 371.

— — — szkół głównych, służących w wojsku w przymocie ochotników jednorocznymi 46, 177.

Ulucz, ob. Sąd powiatowy.

Umowa z Holandją w przedmiocie odsyłania nierządnic 1, 1.

— dodatkowa z Holandją, dotycząca się wzajemnego postępowania z próbkami wprowadzanymi przez komisantów podróżujących 170, 431.

Umowa, dotycząca się kanału sueskiego 85, 325.

— z Luksemburgiem, dotycząca się prawa ubóstwa 131, 393.

— z rządem saskim w przedmiocie transportowania więźniów 155, 422.

Umowy w przedmiocie wzajemnego wspierania żeglarzy: z Włochami 101, 349; z Hiszpanią 102, 351.

Umundurowanie urzędników; nowy przepis 176, 443

Urlopy przedwczesne dla pewnych kategorii obowiązanych do służenia wojskowo 49, 190.

Urzędnicy; nowy przepis o umundurowaniu 176, 443.

— wynagrodzenia dla nich, gdy są powołani na znawców przy wywłaszczeniach kolejowych 126, 373.

Ustawa o pomnożeniu taboru wozowego kolei żelaznych rządowych 9, 10.

— o przedłużeniu kolei łączącej Mostar z uściem Ramy aż do Serajewa 24, 61.

— o ulgach w opłatach w razie konwersji długów pieniężnych 30, 69.

— o obligacjach premiowych, tudzież o ogłaszaniu i zalecaniu losów i lotery zakazanych 32, 73.

— o dalszem pobieraniu podatków tudzież o pokrywaniu wydatków rządowych w ciągu miesięcy kwietnia i maja 1888 r. 36, 81.

— zmieniająca niektóre postanowienia ustawy o ubezpieczeniu robotników na wypadek choroby 39, 91.

— o zaprowadzeniu nowej ustawy o służbie wojskowej 41, 93.

— o poborze kontyngentów rekruckich w r. 1889 43, 109.

— o wystawieniu a względnie nabyciu na własność budynków dla urzędów pocztowych i telegraficznych w Libercu, Leobenie i Brodach 50, 191.

— w przedmiocie osobnych przepisów, dotyczących podzielnosci w drodze spadku gospodarstw wiejskich średniej wielkości 52, 197.

— o udzielaniu zapomóg z funduszków Państwa celem zmniejszenia niedostatku 55, 203.

— o uwolnieniach od opłat z powodu zniesienia i wykupna prawa propinacyi w Galicyi i na Bukowinie 58, 204.

— zmieniająca termin przyłączenia do obszaru cłowego portów tryestyńskiego i rjejskiego 63, 212.

— o zakładaniu domów składowych, ich czynnościach przemysłowych i o cedulach składowych, które domy takie wydają 64, 213.

— skarbowa na r. 1889 72, 229.

— o spłacie zaliczki bezodsetkowej krajowi Karynty w r. 1883 udzielonej 66, 223.

— o stopniu służbowym i płacach urzędników bibliotecznych 67, 223.

— o uregulowaniu dochodów sług rządowych zakładu pocztowego i telegraficznego, należących do kategorii posługaczy 86, 333.

— o utworzeniu powiernictwa familijnego książąt Dietrichsteinów 87, 334.

— o nabyciu na rzecz państwa udziałów szóstej części kolei łączącej wiedeńskiej 88, 336.

Ustawa o uwolnieniu od opłat w celu wykonania koncesyi na budowę publicznych domów skladowych w nowym porcie tryestyńskim 89, 337.

- o wystawieniu budynku dla rządowej niemieckiej szkoły przemysłowej w Bernie i o uzyskaniu fundusów na to potrzebnych 90, 337.
- o ulgach w opłatach dla stowarzyszeń kredytowych i zaliczkowych (kas oszczędności i pożyczkowych) 91, 338.
- o funduszu melioracyjnym 96, 341.
- o placach i emeryturach nauczycieli systemizowanych w zakładach teologicznych 68, 224.
- o dalszem przedłużeniu terminu spłaty zaliczek bezprocentowych, przyzwolonych dla Tyrolu z przyczyny powodzi 1882 r. 74, 287.
- o wybudowaniu kosztem państwa kolei żelaznej jasielsko-rzeszowskiej 75, 288.
- o zamianie i sprzedaży nieruchomości rządowych 81, 308.
- o objęciu ruchu a według okoliczności odkupieniu linii austriackich Pierwszej węgiersko-galicyskiej kolei żelaznej i węgierskiej kolei zachodniej 82, 309.
- o dalszem zawieszeniu Sądów przysięgłych w okręgu Sądu obwodowego kottorskiego 83, 324.
- pozwalająca używania obligacyi propinacyjnych galicyjskich i bukowinских do korzystnego umieszczenia pieniędzy sierocych 84, 324.
- o przywróceniu ulg podatkowych przedsiębiorstwu nawodniania obszaru Monfalcone 99, 343.
- o spłacie zaliczek udzielonych w celu uśmierzenia niedostatku w Czechach i o pozwoleniu na odpisanie niektórych zaliczek 116, 365.
- o urządzeniu stosunków bractw górniczych 127, 375.
- zmieniająca ustawę z r. 1876 o łącznem umieszczeniu majątku sierociego 179, 465.
- o dalszem pobieraniu podatków i opłat, tudzież o pokryciu wydatków rządowych w czasie od 1. stycznia aż do końca marca 1890 r. 198, 570.
- o dotacyi na utrzymanie dworu 199, 571.

Usztek, ob. Kolej żelazna.

Uście nad Łabą, ob. Szkoła handlowa.

Uwolnienie od opłat w celu wykonania koncesyi na budowę domów skladowych w nowym porcie tryestyńskim 89, 337.

Veliluka, ob. Komora.

Wadowice, ob. Sąd delegowany.

Währing; ustanowienie starostwa 160, 424.

Waga pomostowa do ważenia pakunków pasażerskich; obwieszczenie o przyjmowaniu jej do sprawdzania i cechowania 115, 364.

Wegscheid, ob. Komory.

Werhobuż, ob. Sąd delegowany.

Werneszyce, ob. Kolej żelazna.

Wiedeń; ustanowienie drugiego Sądu delegowanego miejsko-powiatowego dla śródmieścia 132, 396 i 154, 421.

Wielkie Brzezno, ob. Kolej żelazna.

Więzienie celkowe, ob. Celkowe więzienie.

Więzienia; zaprowadzenie w nich ustawy o wykonywaniu kar w aresztach odosobnionych w Marburgu 133, 397; w Opawie 35, 81; w Pradze 109, 361.

Więźniowie; umowa z Saksonią w przedmiocie ich transportowania 155, 422.

Wisnicz, ob. Galicya.

Włochy; umowa w przedmiocie wspierania żeglarzy 101, 349.

Wojskowa służba; ustawa o niej 41, 93; rozporządzenie wykonawcze 45, 113.

— postanowienia przejściowe do nowej ustawy 48, 185.

— — przedwczesne puszczanie na urlop pewnych kategoryj III. klasy wieku 49, 190.

Wojskowe czynsze, ob. Czynsze wojskowe.

Wolfsberg, ob. Czynsze wojskowe.

Wykazy kosztów podróży urzędników; obliczanie w nich odległości 110, 361.

Wymiar zabezpieczenia niechybnej płatności na wypadek zwrotu bonifikacyi płaconej przy wywozie cukru 119, 367.

Wynagrodzenia dla urzędników, gdy są powołani na znawców przy wywłaszczeniach kolejowych 126, 373.

Wypuszczenie w obieg 1-złotowych biletów państwa nowej modły 108, 357.

Wyskokowe napoje niesłodkie; ich wywóz 42, 103.

Wytwory chemiczne; postępowanie celnicze z niektórymi 18, 35.

Wywóz napojów wyskokowych niesłodkich 42, 109.

Zabezpieczenie niechybnej płatności na wypadek zwrotu bonifikacyi płaconej przy wywozie cukru 119, 367.

— urzędowe alembików i rektyfikatorów drewnianych 121, 369.

Zakazane losy i loterye; ich ogłaszanie i zalecanie; ustawa 32, 73; rozporządzenie wykonawcze 33, 74.

Zakazanie gorzałki, ob. Gorzałka i Zmiana.

Zakłady karne; warunki uzyskania posady przy służbie administracyjnej tychże 10, 10.

— ubezpieczania robotników na wypadek choroby; ustanowienie terminu, od którego ubezpieczenie ma się rozpoczynać 94, 340.

— — — — przygody; terytorjalne odgraniczenie ich okręgów i ustanowienie siedzib 11, 13.

— — — — — wzór statutu dla takich zakładów 13, 15.

— — — — — postanowienia co do sądów polubownych dla tych zakładów 47, 181.

— — — — — rozporządzenie ustanawiające stopy procentowe klas niebezpieczności i dzielące przedsiębiorstwa na klasy niebezpieczności 76, 289.

— — — — — taryfa opłat na rok pierwszy 77, 301.

- Zakłady** ubezpieczenia robotników na wypadek przygody; ustanowienie terminu od którego ubezpieczenie ma się rozpoczynać 95, **340**.
- Zaliczki** udzielane w celu uśmierzania niedostaku w Czechach; ustawa o ich spłacie i odpisaniu 116, **365**.
- Zaliczkowe** i kredytowe stowarzyszenia; ustawa o ulgach w opłatach 91, **338**; rozporządzenie wykonawcze 92, **339**.
- Zamiana** i sprzedaż nieruchomości rządowych; ustawa 81, **308**.
- Zamknięcie** urzędowe cukru; opatrywanie niem na nowo wyrobów cukrowych, gdyby się pierwotne zamknięcie uszkodziło 105, **353**.
- Zanzibar**; traktat handlowy i żeglarski z nim 29, **65**.
- Zapomogi** z funduszów państwa celem zmniejszenia niedostaku w niektórych krajach: ustawa 55, **203**.
- — — — dla Tyrolu i Karyntyi z przyczyny powodzi; rozporządzenie cesarskie 173, **438**.
- i zaliczki z funduszów państwa dla Galicji, Śląska i Bukowiny z przyczyny nieurodzaju; rozporządzenie cesarskie 161, **425**.
- Zaraza** pyskowa i racicowa świń; środki w celu zabezpieczenia jej roznoszeniu 37, **85** i 188 **473**.
- Zbaraż**; zaliczenie go do 6. klasy Taryfy czynszów wojskowych 34, **81**.
- Zegary** kontrolujące w gorzelniach; zarządzenia co do ich używania 137, **399**.
- Ziemiaństwa** szkoła główna, ob. Szkoła.
- Złoczów**, ob. Sąd delegowany.
- Zmiana** w abecedowym spisie towarów Taryfy cłowej, tycząca się wyrazów „sworznie szrubowe i mutry“ 129, **385**.
- instrukcyi urzędu depozytowego cywilno-sądowego w Graczu 3, **2**.
- Zmiana** instrukcyi do badania przędz wełnianych na kormorach 184, **474**.
- w podziale okręgów inspektoratów skarbowych w Górnej Austrii 113, **362**.
- podziału krajów na okręgi urzędowe inspektorów przemysłowych 168, **429**.
- Porządku ruchu na kolejach żelaznych 51, **192** i 174, **439**.
- — żeglarskiego dla Dunaju z r. 1874 190, **477**.
- postanowień, tyczących się zakazania gorzałki 130, **385**.
- rozporządzenia wykonawczego do ustawy o podatkowaniu cukru 135, **397**.
- — tyczącego się egzaminów rządowych w szkole głównej ziemiaństwa w Wiedniu 156, **423**.
- — przewozu przedmiotów wybuchających 175, **440**.
- sposobów spłacania zaliczki, udzielonej Karyntyi w r. 1883 z funduszów państwa z przyczyny powodzi; ustawa 66, **223**.
- terminu przyłączenia do obszaru cłowego portów tryestyńskiego i rjeckiego 63, **212**.
- traktatu cłowego z księstwem Liechtenstein; konwencya 70, **227**.
- ustawy o ubezpieczeniu robotników na wypadek choroby 39, **91**; rozporządzenie wykonawcze 40, **92**.
- — z r. 1876 o łącznem umieszczaniu majątku sierociego 179, **465**.
- wielkości tary dla olejów kopalinnych wprowadzanych z zagranicy 189, **477**.
- Znaczk** zamknięcia do cukru; opatrywanie nimi proszku cukrowego 163, **427**.
- Zniżenie** ceny soli białej w c. k. składzie soli morskiej w Pirano 134, **397**.
- Zwołanie** sejmów; patenty cesarskie 117, **366** i 144, **411**.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część I. — Wydana i rozesłana dnia 12. stycznia 1889.

1.

Rozporządzenie ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 23. grudnia 1888,

którem ogłasza się umowę zawartą między Rządami monarchii austriacko-węgierskiej i Holandyi, w przedmiocie odsyłania do ojczyzny pewnych kategorii nierządnic.

Rządy monarchii austriacko-węgierskiej i Holandyi, pragnąc zaprowadzić za wspólną zgodą urzędzenia zapewniające opiekę pewnym kategoriom nierządnic, zawarły przez wymianę jednobrzmiących deklaracji z dnia 30. listopada 1888 następującą umowę:

Artykuł I.

Rządy monarchii austriacko-węgierskiej i Holandyi zobowiązują się ile możności wpływać na to w granicach ustawowych, ażeby kobiety i dziewczęta, do jednego z tych państw przynależące, a któreby wbrew ich woli w drugim państwie do celów prostytucyjnych zatrzymywano, odsyłane były na własne żądanie lub na żądanie osób władzę nad nimi mających, z państwa, w którym się znajdują, do państwa, do którego przynależą.

Artykuł II.

Zarazem Rządy rzeczono zobowiązują się ile możności wpływać na to w granicach ustawowych,

ażeby dziewczęta, według ustaw swojego państwa małoletnie, które w drugim państwie oddają się prostytucji dobrowolnie, odsyłane były na żądanie ich rodziców lub osób władzę nad nimi mających, do kraju rodzinnego.

Artykuł III.

Odsyłać się będzie bez względu na pretensyc, któreby trzecie osoby przeciw takim kobietom lub dziewczętom zakładały w skutek okoliczności ze stosunku prostytucyjnego wynikających, wyjąwszy taki przypadek, gdyby odesłaniu było na przeszkodzie wykonanie orzeczenia sądowego.

Artykuł IV.

Nim kobieta zamężna lub dziewczyna, która według ustaw swojego kraju jest małoletnia, zostanie odesłana, urząd uwiadomi osoby, władzę nad nią mające o czasie, w którym odesłanie nastąpi i o miejscu, do którego kobieta lub dziewczyna będzie odstawiona.

Artykuł V.

Jeżeli kobieta lub dziewczyna, która ma być odesłana, nie może sama pokryć kosztów przewozu odstawienia i jeżeli nie ma ani małżonka, ani rodziców, ani opiekunów, którzyby za nią zapłacili, koszta łączące się z odesłaniem poniosą oba państwa, każde za część drogi leżącą na jego obszarze.

Koszta przewozu przez obszar trzeciego państwa ponosić będzie to państwo, do którego odsyłana kobieta lub dziewczyna przynależy.

Umowę powyższą podaje się do wiadomości jako obowiązującą w królestwach i krajach w Radzie państwa reprezentowanych.

Taaffe r. w.

2.

Rozporządzenie ministerstwa skarbu z dnia 23. grudnia 1888,

o ustanowieniu w Bernie i Pradze machin do stęplowania rachunków.

W dalszem wykonaniu rozporządzenia z dnia 9. grudnia 1886 (Dz. u. p. Nr. 175), którem dozwolone zostało wyciskanie znaczka stęplowego 1-no i 5-cio centowego na blankietach rachunkowych, podaje się do wiadomości, że do tego celu ustawiono także maszyny na c. k. komorze głównej w Bernie, tudzież w c. k. magazynie tytoniu i stępli w Pradze i że w urzędach tych, począwszy od dnia 1. stycznia 1889, na blankietach rachunkowych niezapisanych, tamże do ostęplowania przedstawionych, znaczki 1-no i 5-cio centowe mogą być wyciskane za złożeniem przypadającej opłaty stęplowej.

Dunajewski r. w.

3.

Rozporządzenie ministerstw sprawiedliwości i skarbu, tudzież najwyższej Izby obrachunkowej z dnia 3. stycznia 1889,

którem zmieniają się częściowo postanowienia §§. 14, 16 i 17 Instrukcyi dla gradeckiego urzędu depozytowego cywilno-sądowego a postanowienia §. 40 teje Instrukcyi uzupełniają.

Ministerstwa sprawiedliwości i skarbu, tudzież najwyższa Izba obrachunkowa ze względu na pomnożenie pocztu osobowego w gradeckim urzędzie depozytowym cywilno-sądowym, Najwyższem postanowieniem z dnia 7. września 1888 pozwołone, uznają za stosowne zmienić postanowienia §§. 14, 16 i 17 Instrukcyi dla tego urzędu depozytowego, rozporządzeniem ministeryalnym z dnia 21. lipca 1881 (Dz. u. p. Nr. 85) zaprowadzonej, o ile posta-

nowienia te tyczą się zakresu działania przełożonego urzędu depozytowego, kasyera urzędu depozytowego i adjunkta urzędu depozytowego, a to w sposób następujący:

1. Wyłącza się z zakresu działania kasyera i adjunkta utrzymywanie szczegółowego jakoteż sumarycznego dziennika odbiorczego i wydawczego (§. 14) i na przyszłość szczegółowy dziennik odbiorczy i wydawczy utrzymywać ma asystent rachunkowy, którego przełożony do tego przeznaczy a sumaryczny dziennik odbiorczy i wydawczy ten urzędnik (oficyał lub asystent), któremu poruczone są czynności likwidacyjne. Obadwaj urzędnicy utrzymujący dzienniki, podpisywać mają także dzienniki szczegółowe.

2. Regestr odezów (§. 16) pieniędźmi i rzeczami wartościowymi obciążonych a nadchodzących od Władz obcych, utrzymywać będzie na przyszłość nie kasyer lecz inny urzędnik urzędu depozytowego, którego przełożony do tego przeznaczy, pod nadzorem i kontrolą przełożonego.

3. Utrzymywanie księgi rachunków i podpisywanie depozytów złożonych i wydanych (§. 17) załatwiać ma na przyszłość nie adjunkt, lecz inny urzędnik (oficyał lub asystent), którego przełożony do tego przeznaczy.

4. Sprawdzanie księgi rachunków (§. 17, ustęp 10) porucza się adjunktowi.

Nadto postanawia się

5. co do czynności likwidacyjnych (§. 40), że nie wolno poruczać ich temu urzędnikowi, który utrzymuje księgę rachunków (§. 17).

Schönborn r. w.

Dunajewski r. w.

Hohenwart r. w.

4.

Rozporządzenie Ministra handlu z dnia 5. stycznia 1889,

którem stosownie do §. 52 ustawy o ubezpieczeniu na wypadek choroby, wyznaczają się Władze nadzorcze powiatowym kasom dla chorych przy przedsiębiorstwach kolei żelaznych prywatnych.

W wykonaniu §. 52 ustawy z dnia 30. marca 1888 (Dz. u. p. Nr. 33), o ubezpieczeniu robotników na wypadek choroby, nadaje się Inspekcji głównej kolei żelaznych austriackich upoważnienia Władzy powołanej w pierwszej instancji do sprawowania w rozciągłości ustawą (§. 19 aż do 21)

określonej, nadzoru rządowego nad wzmiankowanymi w powyższym miejscu ustawy kasami zapomogowymi, które już istnieją lub w przyszłości będą założone przy przedsiębiorstwach kolei żelaznych do utrzymywania obrotu publicznego służących a nie będących w administracji rządowej.

Zarazem postanawia się, że rekursy przeciwko orzeczeniom lub zarządzeniom rzeczonyj Władzy nadzorczej pierwszej instancji podawać należy z zastosowaniem się do postanowień §fu 70go ustawy, dotyczących się rekursów tamże przewidzianych, do ministerstwa handlu, które orzeka w drugiej i ostatniej instancji.

Bacquehem r. w.

5.

Rozporządzenie ministerstwa handlu w porozumieniu z ministerstwem spraw wewnętrznych z dnia 5. stycznia 1889,

którem wyznacza się termin do zmiany statutów kas zapomogowych kolei żelaznych prywatnych, o ile nie odpowiadają ustawie o ubezpieczeniu na wypadek choroby.

Kasom zapomogowym w §. 52 ustawy z dnia 30. marca 1888 (Dz. u. p. Nr. 33) o ubezpieczeniu robotników na wypadek choroby wzmiankowanym, istniejącym przy przedsiębiorstwach kolei rządowych do utrzymywania obrotu publicznego służących a nie będących w administracji rządowej, wyznacza się do zmiany statutów, o ileby nie odpowiadały postanowieniom ustawy, termin aż do 1. marca 1889.

Po upływie tego terminu potrzebne zmiany statutów przerzeczonych kas, prawidłową drogą aż dotąd nie uskutecznione, poczyni z urzędu, stoso-

wnie do przepisu ustawowego inspekcya główna kolei austriackich z mocą prawnie obowiązującą.

Taaffe r. w.

Bacquehem r. w.

6.

Rozporządzenie całego ministerstwa z dnia 6. stycznia 1889,

zawierające Dodatek I do rozporządzenia z dnia 24. kwietnia 1888 (Dz. u. p. Nr. 42), podającego spis państw, które przystąpiły do umowy z dnia 14. marca 1884, dotyczącej się zabezpieczenia telegrafu podmorskiego.

W wykonaniu postanowienia artykułu II ustawy z dnia 30. marca 1888 (Dz. u. p. Nr. 41), którą wydane zostały postanowienia karne, mające na celu zabezpieczenie telegrafu podmorskiego, podaje się do wiadomości, że za przystępujące do umowy z dnia 14. marca 1884, dotyczącej się zabezpieczenia telegrafu podmorskiego, uważać należy także:

Japonią, tudzież kolonie i posiadłości Najjaśniejszej Królowej W. Brytanii, jako: Kanadę, Nową Fundlandyą, kolonią kapską, Natal, Nową Walią południową, Wiktoryą, Queensland, Tasmanią, Australią południową, Australią zachodnią i Nową Zelandyą, które w „artykule dodatkowym“ do Traktatu międzynarodowego z dnia 14. marca 1884, dotyczącego się opieki nad telegrafem podmorskim (Dz. u. p. Nr. 40, str. 101, rocznik 1888), były dotychczas wyłączone.

Taaffe r. w.

Falkenhayn r. w.

Prażak r. w.

Welsersheimb r. w.

Dunajewski r. w.

Gautsch r. w.

Bacquehem r. w.

Schönborn r. w.

Zaleski r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych

wychodzić będzie nakładem c. k. drukarni nadwornej i rządowej w Wiedniu I. Singerstrasse Nr. 26 także w roku 1889 w języku niemieckim, włoskim, czeskim, polskim, ruskim, słowieńskim, kroackim i rumuńskim.

Cena prenumeracyjna Dziennika ustaw państwa wynosi za całyrocznik 1889 w którymkolwiek z ośmiu języków aż do końca czerwca 1889 **2 zł. 50 c.**, począwszy od dnia 1. lipca 1889 **3 zł.** i można go odbierać osobiście lub będzie posyłany bezpłatnie.

Roczniki 1864 aż do 1888 włącznie kosztują 51 zł.

Pojedyncze roczniki wydania niemieckiego dostać można począwszy od grudnia 1888:

Rocznik 1849 za	2 zł. 10 c.
" 1850 "	5 " 25 "
" 1851 "	1 " 30 "
" 1852 "	2 " 60 "
" 1853 "	3 " 15 "
" 1856 "	2 " 45 "
" 1860 "	1 " 70 "
" 1861 "	1 " 50 "
" 1862 "	1 " 40 "
" 1863 "	1 " 40 "
" 1864 "	1 " 40 "
" 1865 "	2 " — "
" 1866 "	2 " 20 "
" 1867 "	2 " — "
" 1868 "	2 " — "
" 1869 "	3 " — "
" 1870 "	1 " 40 "
" 1871 "	2 " — "

Rocznik 1872 za	3 zł. 20 c.
" 1873 "	3 " 30 "
" 1874 "	2 " 30 "
" 1875 "	2 " — "
" 1876 "	1 " 50 "
" 1877 "	1 " — "
" 1878 "	2 " 30 "
" 1879 "	2 " 30 "
" 1880 "	2 " 20 "
" 1881 "	2 " 20 "
" 1882 "	3 " — "
" 1883 "	2 " 50 "
" 1884 "	2 " 50 "
" 1885 "	2 " — "
" 1886 "	2 " 50 "
" 1887 "	2 " 50 "
" 1888 "	4 " 50 "

Roczniki wydań w innych 7 językach z lat 1870 do 1888 włącznie, dostać można po tych samych cenach co wydanie niemieckie.

NB. Posyłki Dziennika ustaw państwa, które zaginęły lub doszły niezupełne, reklamować należy najpóźniej w przeciągu czterech tygodni.

Po upływie tego terminu reklamujący zapłacić winni należytość handlową ($\frac{1}{4}$ arkusza = 2 strony za 1 c.).

Po cenie handlowej ($\frac{1}{4}$ arkusza za 1 c.) dostać można w c. k. drukarni nadwornej i rządowej pojedynczo każdą część roczników **1864** aż do **1888** włącznie, jakoteż rocznika 1889 wydania niemieckiego a począwszy od roku 1870 każdego wydania w ośmiu językach; natomiast części roczników **1849** aż do **1863** włącznie można dostać pojedynczo, po powyższej cenie handlowej jedynie o ile zapas wystarczy.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część II. — Wydana i rozesłana dnia 26. stycznia 1889.

7.

Dokument koncesyjny z dnia 10. grudnia 1888,

na kolej miejscową (tramwaj parowy) od stacyi
Lwów-Kleparów do Lwowa.

**My Franciszek Józef Pierwszy,
z Bożej łaski Cesarz Austriacki;**

**Król Apostolski Węgierski, Król Czeski, Dal-
macki, Kroacki, Sławoński, Galicyjski, Lodo-
meryjski i Illiryski; Arcyksiążę Austriacki,
Wielki Książę Krakowski, Książę Lotaryński,
Salzburški, Styryjski, Karyntyjski, Kraiński,
Bukowiński, Górno- i Dolno-Słaski; Wielki
Książę Siedmiogrodzki; Margrabia Morawski;
uksiążęcony Hrabia na Habsburgu i Tyrolu
itd. itd. itd.**

Gdy Spółka akcyjna kolei lwowsko-bełżeckiej (tomaszowskiej) podała prośbę o udzielenie jej koncesyi na wybudowanie i utrzymywanie w ruchu kolei miejscowej od stacyi Lwów-Kleparów na rzeczonej kolei do Lwowa, przeto ze względu na powszechną użyteczność tego przedsięwzięcia, widzimy się spowodowani nadać rzeczonej Spółce koncesyą niniejszą na zasadzie ustawy o koncesyach na koleje żelazne z dnia 14. września 1854 (Dz. u. p.

Nr. 238), jakoteż ustawy z dnia 17. czerwca 1887 (Dz. u. p. Nr. 81) w sposób następujący:

§. 1.

Nadajemy Spółce akcyjnej kolei żelaznej lwowsko-bełżeckiej (tomaszowskiej) prawo wybudowania i utrzymywania w ruchu kolei żelaznej parowej, która wybudowana być ma jako miejscowa ze szlakiem normalnym od stacyi Lwów-Kleparów tejże kolei aż do miasta Lwowa z kolejami podjazdowymi do zakładów wojskowych i przemysłowych, leżących wzdłuż kolei projektowanej.

Nadto upoważnia się Spółkę do wybudowania przedłużeń rzeczonej kolei miejscowej (tramwaju parowego) a mianowicie:

1. od stacyi końcowej Lwów-św. Anna przez place Gołuchowskiego i Maryacki do koszar Jabłonowskiego a stąd z przystankiem koło pływalni wojskowej przez ulicę Nowy świat i grodecką aż do dworca lwowskiego c. k. uprzyw. kolei lwowsko-czerniowiecko-jasskiej,

2. od pewnego punktu przerzeczonej linii w ulicy grodeckiej obranego aż do koncesyonowanego tramwaju parowego przy rogatkach janowskich,

3. od pewnego punktu linii pod 1 wzmiankowanej w ulicy szpitalnej obranego aż do dworca brodzkiego (Podzamcze) c. k. uprzyw. kolei galicyjskiej Karola Ludwika,

4. od pewnego punktu linii pod 1 wzmiankowanej do skarbowe fabryki tytoniowej w Winniakach.

Do wybudowania niektórych lub wszystkich linii pod 1 aż do 4 włącznie wzmiankowanych ma być Spółka obowiązana tylko wtedy, gdy zdaniem administracyi państwowa będzie można mniemać, że na pokrycie przyrostu ciężaru kapitałowego Spółki na wybudowanie owych linii wystarczy zapewniony umowami przewozowemi, dopłatami interesowanych lub w inny sposób dochód czysty ze szlaków nowo przybywających, łącznie z rzeczywistym czystym dochodem ze szlaków poprzednio wybudowanych, o ile tenże przewyższa ich ciężar kapitałowy, przyczem na dywidendę od akcji liczyć należy pięć od sta.

Spółka utraci upoważnienie do wybudowania przedłużeń pod 1 aż do 4 wzmiankowanych, jeżeli nie zrobi z tego upoważnienia użytku w przeciągu lat pięciu, licząc od dnia dzisiejszego. Rząd również zastrzega sobie, że będzie miał prawo nawet przed upływem okresu pięcioletniego, powyżej ustanowionego, unieważnić upoważnienie Spółki do wybudowania przerzeczonych przedłużeń i koncesyą na owe przedłużenia nadać innemu przedsiębiorcy, jeżeliby Spółka nie mogła wybudować przedłużeń pod warunkami przez Rząd zatwierdzonemi, jakie inni ubiegający się ofiarują.

Do złożenia deklaracyi w tej mierze wyznaczony będzie Spółce termin trzechmiesięczny, licząc od urzędowego uwiadomienia o ubieganiu się innych o koncesyą.

§ 2.

Kolejom, na które wydaje się niniejszy dokument koncesyjny, zapewnione są następujące ulgi:

a) Uwolnienie od stępli i należności od wszelkich umów, które to przedsiębiorstwo kolei miejscowej zawrze, od podań, które wniesie i od wszelkich dokumentów, które wystawi, tudzież od wszelkich wpisów hipotecznych, które na zasadzie tych umów i dokumentów będą uskuteczniane, nakoniec od wszelkich czynności urzędowych i urzędowych wygotowań do celów poniżej wyrażonych, a mianowicie:

1. dotyczących się zebrania kapitału, zabezpieczenia odsetek od kapitału i zabezpieczenia ruchu, aż do chwili otwarcia ruchu;

2. dotyczących się nabycia gruntów, budowy i urządzenia kolei, aż do końca pierwszego roku ruchu.

Ulgi te nie mają być stosowane do postępowania sądowego w sprawach spornych;

b) uwolnienie od stępli i należności od emisji akcji i obligacyj pierwszorzędných wypu-

szczonych w celu zebrania kapitału na pierwsze założenie kolei i jej zaopatrzenie według koncesyi, jakoteż od kwitów tymczasowych, tudzież od opłat za przeniesienie własności, jakie powstaną przy wykupnie gruntów po upływie pierwszego roku ruchu (lit. a, l. 2), z wyjątkiem należności, które według istniejących ustaw mają być z tego powodu płacone gminom i innym korporacyom autonomicznym;

c) uwolnienie od opłat i taks za nadanie koncesyi i za wygotowanie niniejszego dokumentu koncesyjnego;

d) uwolnienie od podatku dochodowego i zarobkowego, od opłat stęplowych, którym podlegają kupony, jakoteż od wszelkiego nowego podatku, któryby w przyszłości mocą ustawy był zaprowadzony aż do dnia 8. stycznia 1916.

§ 3.

Spółka obowiązana jest rozpocząć natychmiast budowę kolei miejscowej w §. 1 wymienionej i skończyć ją najpóźniej w przeciągu jednego roku, licząc od dnia dzisiejszego. Przedłużenia w §. 1 pod 1 aż do 4 włącznie wzmiankowane, które według okoliczności mają być wykonane, skończyć należy najpóźniej w przeciągu jednego roku od uzyskania konsensu do budowy. Gotowe koleje oddać należy na użytek publiczny niezwłocznie i utrzymywać w ruchu bez przerwy przez cały okres koncesyjny.

Jako rękojmią dotrzymania powyższego terminu budowy, złożyć ma Spółka na żądanie administracyi państwa stosowną kaucyą w papierach, w których wolno lokować pieniądze sieroce.

W razie niedotrzymania powyższego zobowiązania, kaucya ta uznana być może za przepadłą.

§ 4.

Do wybudowania kolei koncesyonowanej nadaje się Spółce prawo wywłaszczenia podług przepisów ustawowych w tej mierze obowiązujących :

Takież samo prawo nadane będzie Spółce do wybudowania wszelkich kolei podjazdowych, gdyby Rząd ze względu na dobro publiczne uznał potrzebę wybudowania takich kolei.

Co się tyczy użycia gościńca janowskiego do wybudowania kolei koncesyonowanych, Spółka pod-

dać się winna warunkom, które jej przepisze Władza administracyjna krajowa jako administracja drogowa w porozumieniu z Inspekcją główną kolei austriackich.

O ile do budowy kolei koncesyonowanych użyte będą inne drogi publiczne Spółka postarać się winna o pozwolenie tych, którzy są obowiązani drogi utrzymywać, a względnie tych Władz lub urzędów, które według istniejących ustaw mają prawo dać pozwolenie do używania drogi.

§. 5.

We względzie budowy kolei koncesyonowanych i ruchu na nich zastosować się powinna Spółka do osnowy niniejszego dokumentu koncesyjnego i do warunków koncesyjnych, które ministerstwo handlu ustanowi, jakoteż do istniejących w tej mierze ustaw i rozporządzeń, mianowicie do ustawy o koncesyach na koleje żelazne z dnia 14. września 1854 (Dz. u. p. Nr. 238) i Porządku ruchu kolei z dnia 16. listopada 1851 (Dz. u. p. Nr. 1 z r. 1852), tudzież do ustaw i rozporządzeń, które w przyszłości wydane być mogą.

Pod względem ruchu pozwala się odstąpić od środków bezpieczeństwa i ruchu, przepisanych w Porządku ruchu kolei żelaznych i w odnośnych postanowieniach dodatkowych, i o ile ze względu na szczególne stosunki obrotu i ruchu, a mianowicie zaś ze względu na zmniejszenie chyżości największej, ministerstwo handlu uzna to za możebne, a natomiast trzymać się należy osobnych przepisów ruchu, które w tej mierze wyda ministerstwo handlu.

§. 6.

Cyfra kapitału zakładowego rzeczywistego jakoteż imiennego podlega zatwierdzeniu Rządu.

W tym względzie przyjmuje się za zasadę, że oprócz kosztów na sporządzanie projektu szczegółowego, budowę i urządzenie kolei, jakoteż kosztów nabycia taboru kolejowego, rzeczywiście wyłożonych i należycie udowodnionych, łącznie z odsetkami interkalarnemi w ciągu czasu budowy rzeczywiście zapłaconemi i stratą na kursie rzeczywiście poniesioną przy gromadzeniu kapitału, żadne wydatki jakiegobądź rodzaju nie mogą być liczone.

Gdyby po upływie pierwszego roku ruchu jeszcze jakie nowe budowle wystawione lub urządzenia ruchu pomnożone być miały, koszta przez to poniesione mogą być doliczone do kapitału zakła-

dowego, jeżeli Rząd pozwolił na wzniesienie projektowanych nowych budowli lub pomnożenie urządzeń ruchu i jeżeli koszta będą należycie wykazane.

Cały kapitał zakładowy umorzony być ma w obrębie okresu koncesyjnego według planu amortyzacyjnego podlegającego zatwierdzeniu Rządu.

§. 7.

Transporty wojskowe przewożone być muszą po cenach taryfowych znizonych, a to stosownie do postanowień, które tak w tej mierze jak i względem ulg dla podróżujących wojskowych kiedykolwiek obowiązywać będą uprzyw. Spółkę kolei lwowsko-czerniowiecko-jasskiej.

Postanowienia te stosowane będą także do Obrony krajowej obu połów monarchii, do strzelców krajowych tyrolskich, i to nie tylko gdy podróżują kosztem skarbu, lecz także gdy jadą po służbie o własnym koszcie na ćwiczenia wojskowe i zgromadzenia kontrolne, tudzież do korpusu straży wojskowej sądów cywilnych wiedeńskich, do żandarmeryi, jakoteż do straży skarbowej i straży bezpieczeństwa po wojskowemu uorganizowanej.

Spółka zobowiązuje się przystąpić także co do kolei w §fie 1szym wzmiankowanych do zawartej przez spółki kolei austriackich umowy względem zakupienia i utrzymywania w pogotowiu środków do transportów wojskowych, pomagania sobie nawzajem swojemi parkami w razie przewożenia większych transportów wojskowych, tudzież do przepisów dla kolei żelaznych podczas wojny, które kiedykolwiek będą obowiązywały, jakoteż do umowy dodatkowej o przewożeniu na rachunek skarbu wojskowego obłożnie chorych i rannych, która weszła w wykonanie od dnia 1. czerwca 1871.

Ten obowiązek przystąpienia odnosi się także do umowy ze spółkami kolejowemi względem pomagania sobie nawzajem swoją służbą w razie przewożenia większych transportów wojskowych i do przepisu o transportach wojskowych na kolejach żelaznych.

Zobowiązania te ciężą na Spółce tylko o tyle, o ile będzie możliwem dopełnienie ich na kolei koncesyonowanej jako drugorzędnej a w skutek tego zbudowanej, urządzonej i eksploatowanej z dozwolonemi ułatwieniami, a orzeka o tem ministerstwo handlu.

Spółka zobowiązuje się przy obsadzaniu posad mieć wzgląd na wysłużonych podoficerów armii, marynarki wojennej i obrony krajowej w myśl ustawy z dnia 19. kwietnia 1872 (Dz. u. p. Nr. 60).

§. 8.

Spółka obowiązana jest w razie uruchomienia wojska lub wojny wstrzymać w każdym czasie ruch na kolei koncesyjonowanej bez pretensyi do wynagrodzenia o tyle i na tak długo, o ile Władza wojskowa uzna to za potrzebne do ruchów wojskowych lub jakichkolwiek innych czynności wojennych, na jednej z dróg publicznych, którejby kolej używała.

§. 9.

Koncesją nadaje się z obroną przeciw zakładaniu nowych kolei w myśl §fu 9go, lit. b) ustawy o koncesjach na koleje żelazne na czas od dnia dzisiejszego aż do dnia 8. stycznia 1876.

Rząd może także wyrzec unieważnienie koncesyi przed upływem przewidzianego czasu, gdyby określone w §cie 3cim zobowiązania pod względem rozpoczęcia i skończenia budowy, tudzież otwarcia i utrzymywania ruchu nie były dopełnione, o ile przekroczenie terminu nie da się usprawiedliwić w myśl §fu 11, lit. b) ustawy o koncesjach na koleje żelazne.

§. 10.

Spółka nie jest upoważniona do odstąpienia trzecim osobom utrzymywania ruchu na kolejach koncesyjonowanych, wyjąwszy, gdyby otrzymała od Rządu wyraźne pozwolenie.

Rząd zastrzega sobie objęcie ruchu na kolejach koncesyjonowanych i utrzymywanie go na rachunek Spółki aż do upływu okresu koncesyjnego, mianowicie w takim razie, gdyby koleje koncesyjonowane połączone zostały bezpośrednio z jedną z kolei, na których Rząd ruch utrzymuje.

W przypadku takim Spółka zwracać ma Administracyi państwa koszt, z powodu utrzymywania ruchu rzeczywiście ponoszone, a których suma według okoliczności oznaczona będzie ryczałtowo.

Zresztą zasady tego utrzymywania ruchu określone będą w kontrakcie, tyczącym się ruchu, który Rząd zawrze ze Spółką.

§. 11.

Spółka obowiązana jest dozwolić Administracyi państwa na jej żądanie każdego czasu współużywania kolei do obrotu między kolejami już istniejącymi lub dopiero w przyszłości powstać mającymi, na których Rząd ruch utrzymuje, w taki sposób, że Administracya państwa będzie mogła z prawem ustanawiania taryf przesyłać tak całe pociągi jak i pojedyncze wozy kolejami współużywa-

nemi lub niektórymi ich częściami, za opłatą stosownego wynagrodzenia. Jednakże współużywanie to o tyle tylko będzie miało miejsce, o ile przez to nie będzie doznawał przeszkody własny regularny obrót na kolejach współużywanych.

Wynagrodzenie, które za to ma być płacone, ustanowione będzie według przepisów dołączonych jako załączka C do dokumentu koncesyjnego z dnia 1. stycznia 1886 dla kolei północnej Cesarza Ferdynanda ogłoszonych w Dz. u. p. z roku 1886, strona 63.

§. 12.

Rząd zastrzega sobie prawo odkupienia koncesyjonowanej kolei po jej wybudowaniu i otwarciu na niej ruchu kiedykolwiek, pod następującymi warunkami:

1. Dla oznaczenia ceny odkupu policzone będą czyste dochody roczne przedsiębiorstwa w ciągu ostatnich lat siedmiu przed rzeczywistą chwilą odkupu, a z nich stracone będą czyste dochody dwu lat najniepomyślniejszych i policzony będzie średni dochód czysty pozostałych lat pięciu.

2. Gdyby jednak odkupienie miało nastąpić przed upływem siódmego roku ruchu, lub gdyby średni dochód czysty, w myśl postanowień ustępu 1. obliczony, nie wynosił najmniej takiej kwoty rocznej, która potrzebna jest na oprocentowanie po 5 od sta i umorzenie według planu kapitału zakładowego przez c. k. Rząd zatwierdzonego w ciągu okresu koncesyjnego, natenczas kwota roczna, powyżej oznaczona, uważana będzie za dochód czysty, mający służyć za podstawę do wymierzenia ceny odkupu.

3. Wynagrodzenie, które ma być zapłacone, będzie polegało na tem, że w ciągu pozostałych lat okresu koncesyjnego płacony będzie Spółce dochód średni w myśl ustępu 1go a względnie, o ileby zachodził jeden z przypadków w ustępie 2 przewidzianych, suma roczna także wzmiankowana, a to w ratach półrocznych z dołu dnia 30. czerwca i 31. grudnia każdego roku.

4. Rząd zastrzega sobie, że wolno mu będzie w każdym czasie zamiast niepłatnych jeszcze rat rocznych zapłacić kapitał wyrównywający sumie zdyskontowanej przez potrącenie odsetek od odsetek po pięć od sta na rok wartości kapitałowej rat, które według postanowień ustępu 3go mają być półrocznie płacone.

Gdyby Rząd zamierzał w taki sposób spłacić kapitał, wolno mu będzie użyć do tego podług własnego wyboru gotówki lub obligacyj długu państwa. Obligacye długu państwa liczone będą po kursie średnim, jaki obligacye rządowe tego samego ro-

dzaju, notowane urzędownie na giełdzie wiedeńskiej, będą miały w ciągu półroczu bezpośrednio poprzedzającego.

5. Przez odkupienie kolei i od dnia tego odkupienia wchodzi państwo za wypłatą ceny odkupu bez dalszego wynagrodzenia w posiadanie wolne od ciężarów i używanie kolei niniejszem koncesyjonowanej ze wszystkimi do niej należącymi ruchomościami i nieruchomościami, licząc tu także park wozowy, zapasy materiałów, jakoteż fundusze obrotowe i zasobne z kapitału zakładowego utworzone, o ileby te ostatnie za zezwoleniem Rządu nie były już użyte stosownie do swego przeznaczenia.

§. 13.

Gdy koncesya utraci moc swoją i od tego dnia, w którym to nastąpi, wchodzi państwo bez wynagrodzenia w wolne od ciężarów posiadanie i używanie kolei koncesyjonowanych i wszystkich ruchomych i nieruchomych przynależności, licząc także park wozowy, zapasy materiałów, jakoteż fundusze obrotowe i zasobne w rozmiarze wzmiankowanym w §. 12, l. 5.

Tak wtedy gdy koncesya moc swoją straci, jak i w razie odkupienia kolei (§. 12), zatrzyma Spółka na własność fundusz zasobny, utworzony z własnych dochodów przedsiębiorstwa i należące się jej aktywa, tudzież te osobne zakłady i budynki z własnego majątku wzniesione lub nabyte, do których zbudowania lub nabycia Rząd upoważnił Spółkę z tym wyraźnym dodatkiem, że nie mają stanowić przynależności kolejowej.

§. 14.

Rząd ma prawo przekonywać się, czy budowa kolei i jej urządzenia ruchu są we wszystkich częściach wykonane odpowiednio celowi i trwałe, tudzież zarządzić, aby wadom w tym względzie zapobieżono lub takowe usunięto.

Spółka obowiązana jest kontrakty budowy i dostaw przed zawarciem przedstawić Rządowi do zatwierdzenia.

Rząd ma także prawo wglądania w zarząd przez wydelegowanego do tego urzędnika, a w szczególności nadzorowania w wszelki sposób, jaki uzna za stosowny, aby budowę wykonano zgodnie z projektem i kontraktami i wydelegowania do nadzoru nad tem urzędników na koszt Spółki.

§. 15.

Nadto zastrzega sobie Rząd prawo, że gdyby pomimo poprzedniego ostrzeżenia ponawiało się

naruszenie lub zaniedbanie obowiązków, w dokumencie koncesyi, warunkach koncesyjnych lub ustawami przepisanych, będzie temu zapobiegał środkami odpowiadającymi ustawom, a według okoliczności uniemożliwi koncesyą przed upływem okresu, na który została nadana.

Ostrzegając surowo, aby uikt nie uczynił nic przeciwnego postanowieniom koncesyi niniejszej i nadając Spółce prawo uciekania się do Naszych Sądów w sprawach o wynagrodzenie udowodnionej szkody, rozkazujemy wyraźnie wszystkim Władzom, do których to należy, aby nad koncesyą i wszystkimi postanowieniami w niej zawartemi, ściśle i troskliwie czuwały.

W dowód czego wydajemy niniejszy list, pod Naszą większą pieczęcią, w Naszem głównem i rezydencyjnym mieście Wiedniu dnia dziesiątego miesiąca grudnia, w roku zlawienia tysięcznego ośmset ośmudziesiątym ósmym, Naszego panowania czterdziestym.

Franciszek Józef r. w.

Taaffe r. w.

Dunajewski r. w.

Bacquehem r. w.

S.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z dnia 7. stycznia 1889,

tyczące się zmniejszenia ilości dni urzędowych delegacyi komory głównej wiedeńskiej w dworcu kolejowym w Matzleinsdorfie.

Odnosnie do obwieszczenia z dnia 5. października 1887 (Dz. u. p. Nr. 118) podaje się do wiadomości powszechnej, że delegacya c. k. komory głównej wiedeńskiej, urzędująca obecnie w dworcu towarowym c. k. uprzyw. kolei południowej w Matzleinsdorfie trzy razy na tydzień, urzędować będzie odtąd tylko raz na tydzień a to we czwartek.

Rozporządzenie niniejsze nabywa mocy nie zwłocznie.

Dunajewski r. w.

9.

Ustawa z dnia 14. stycznia 1889, o pomnożeniu taboru wozowego kolei rządowych.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanowiłem i stanowią co następuje:

Artykuł I.

Na nabycie środków do woźby (lokomotywy, tenderów i wagonów) dla kolei rządowych wyznacza się sumę 4,625.000 zł. Z sumy tej kwotę 927.750 zł. umieścić należy w preliminarzu państwa do ustawy skarbowej na rok 1889. Pozostałość wynoszącą 3.697.250 zł. uzyskać należy przez zapewnienie odsetek najwięcej pięćprocentowych od potrzebnego kapitału, z rozkładem amortyzacji na cztery raty roczne, poczynając od roku 1890.

Artykuł II.

Kwoty roczne, które stosownie do powyższego postanowienia będą począwszy od r. 1890 przypadły do wypłaty, umieszczać należy corocznie w preliminarzu państwa w dziale potrzeb ministerstwa handlu na administracją rządową kolei państwa zostających pod zarządem dyrekcyi głównej kolei rządowych austriackich a mianowicie kwoty potrzebne na spłatę kapitału w rubryce wydatków nadzwyczajnych.

Artykuł III.

Wykonanie ustawy niniejszej, nabywającej mocy obowiązującej od dnia ogłoszenia, poruczam Mojemu Ministrowi handlu i Mojemu Ministrowi skarbu.

Wiedeń, dnia 14. stycznia 1889.

Franciszek Józef r. w.

Taaffe r. w.

Dunajewski r. w.

Bacquehem r. w.

10.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 21. stycznia 1889,

tyczące się warunków do otrzymania posady w służbie administracyjnej zakładów karnych.

Do uzyskania posady urzędnika w służbie administracyjnej c. k. zakładów karnych, ukwalifiko-

wani są tylko ci kandydaci, którzy odbyli praktykę próbną w zakładzie karnym dla mężczyzn i udowodnią, że zdali z dobrym skutkiem egzamin ustny z ustaw, rozporządzeń i przepisów poniżej wyszczególnionych.

Ministerstwo sprawiedliwości może uwolnić od dopełnienia tych warunków, gdy niema kandydatów ukwalifikowanych, którzyby czynili im zadosyć.

Pod względem praktyki próbnej i egzaminu ustnego, stosowane być mają przepisy następujące:

§. 1.

Prośby o przypuszczenie do praktyki próbnej podawać należy do ministerstwa sprawiedliwości a mianowicie ci kandydaci, którzy mają już posadę rządową, podawać je mają za pośrednictwem swojej Władzy przełożonej.

Ministerstwo sprawiedliwości wyznacza zakład karny, w którym podający prośbę odbyć ma praktykę.

§. 2.

Praktyka próbna trwa trzy miesiące; prokurator rządowy wyższy może na prośbę praktykującego przedłużyć ją aż do sześciu miesięcy.

§. 3.

Każdy kandydat, rozpoczynając praktykę, winien złożyć w ręce przełożonego zakładu karnego uroczyste ślubowanie zachowywania tajemnicy i posłuszeństwa zleceniom, jakie tenże dawać mu będzie pod względem służbowym.

Następnie dać należy kandydatom egzemplarz Porządku domowego i przepisu służbowego, z których postanowieniami powinien się dokładnie obeznac.

Przedewszystkiem nastęrczyć mu trzeba sposobność do poznania zakładu i urządzeń jego budowy, toku służby, związku rozmaitych gałęzi służby, porządku dziennego i jego każdego działu, do przypatrywania się postępowaniu z więźniami, gdy są oddawani, w ciągu czasu kary i przed ich wypuszczeniem jakoteż, gdy są chorzy.

Następnie powierzyć należy kandydata urzędnikom oddzielnych zakresów, ażeby się obeznał z formami toku czynności, tudzież z utrzymywaniem księgi głównej, aktów osobowych, księgi depozytowej, protokołu więziennego, statystyki, inwentarzy itd., aby nabył znajomości ogólnych zasad i postanowień, dotyczących się gospodarstwa, kasowości i prac więziennych, aby się zapoznał z księgami, rejestrami i listami, w tych gałęziach służby zaprowadzonymi

i aby przez zwiedzanie za zezwoleniem przełożonego pracowni, magazynów, kuchni itp. zyskał sposobność przyjrzenia się praktycznie czynnościom gospodarczym i roboczym.

W dalszym ciągu praktyki poruczać należy kandydatowi pomaganie w załatwianiu lub załatwianie szczególnych czynności niższych urzędników administracyjnych, rozumie się pod dozorem i odpowiedzialnością tychże. Przełożony zakładu lub rządca a względnie kontrolor winni te prace oglądać i według okoliczności objaśniać kandydata osobicie i czynić mu uwagi, jakie uznają za potrzebne.

Oprócz tych ćwiczeń częścią teoretycznych, częścią praktycznych, przełożony zakładu winien zwracać uwagę kandydata na nowe dzieła należące do zakresu literatury więziennej, dostarczać mu ich ile możliwości do czytania i tym sposobem ułatwiać mu nabycie głębszej znajomości zasad, prawideł i celów nauki o więzieniach a podniecając w kandydacie zamiłowanie do zawodu, który sobie obrać zamierzył, zwracać zarazem jego uwagę na to, jak ważną i trudną jest służba w zakładzie więziennym.

§. 4.

Po upływie praktyki próbnej, przełożony zakładu karnego w porozumieniu z rządcą a względnie kontrolorem, winien zestawić wyniki tejże i wygotować w tej mierze sprawozdanie do nadprokuratorji rządowej, w którym przedstawić ma sumiennie z jak największą dokładnością, jaką kandydat okazywał pilność, czy pojął zadania wykonania kary i administracji, tudzież jaki osiągnął stopień biegłości technicznej a zarazem skreślić wierny obraz ogólnego wrażenia, jakie kandydat sprawiał w ciągu praktyki próbnej, jego kwalifikacji do służby w zakładzie karnym ze względu na inteligencją i przymioty charakteru, jego zachowywania się poza obrębem urzędu i jego stosunków rodzinnych.

Odpis sprawozdania tego przesłać należy ministerstwu sprawiedliwości.

Kandydatowi winien przełożony zakładu wydać tylko piśmienne potwierdzenie odbytej praktyki próbnej, w niem zaś podać należy jedynie dzień, w którym wstąpił do praktyki i dzień, w którym z niej wystąpił.

§. 5.

Prośby o przypuszczenie do egzaminu podawać należy z dołączeniem potwierdzenia według §. 4go wydanego, do nadprokuratorji rządowej,

będącej Władzą zwierzchniczą zakładu karnego, w którym odbyto praktykę próbną.

Nadprokuratorja rządowa decyduje w tej mierze ze względu na sprawozdanie uczynione w myśl §. 4go przez przełożonego zakładu, z zastrzeżeniem odwołania się do ministerstwa sprawiedliwości, a zarazem wyznacza dzień i godzinę egzaminu.

Kandydata, który w ciągu praktyki próbnej okazywał się mniej pilnym, nie należy przypuszczać do egzaminu.

Do odbycia egzaminu utworzona zostanie komisya, której przewodniczącym będzie prokurator rządowy starszy lub zastępca przezeń wyznaczony a komisarzami egzaminacyjnymi przełożony i rządca najbliższego zakładu karnego dla mężczyzn, tudzież przełożony wydziału rachunkowego nadprokuratorji rządowej. Przełożonemu wolno zadawać kandydatowi pytania.

§. 6.

Przepisane przedmioty egzaminu są następujące:

1. Postanowienia ustawy karnej i ustawy o postępowaniu karnem, dotyczące się wykonania kary, jakoteż owe postanowienia ustawy karnej, według których oceniać się ma, czy czyn karygodny, przez więźnia w zakładzie karnym popełniony, jest zbrodnią, czy też występkiem lub przekroczeniem.

2. Szczególne ustawy i rozporządzenia, dotyczące się wykonania kary w zakładach karnych.

3. Porządek domowy i przepis służbowy zakładu karnego, w którym kandydat odbył praktykę próbną.

4. Rachunkowość ze względu na system gospodarczy, kasowy i roboczy, zaprowadzony w rzeczywistym zakładzie karnym.

Pytania zadawać należy bez przywiązywania zbyt wielkiej wagi do postanowień szczegółowych, w taki sposób, by z odpowiedzi można było osądzić, o ile kandydat zrozumiał i pojął to, z czem w ciągu praktyki miał do czynienia, czy i o ile oznał się z celem i organizacją zakładu karnego, z jego systemem więziennym, z prawami i obowiązkami urzędników zakładu karnego w ogólności, tudzież z zasadami ogólnymi pod względem obchodzenia się z więźniami, stosunku z nimi i ich dozorcami, z wymaganiami pod względem utrzymania karności i upoważnieniami do tego celu nadanymi, z systemem gospodarczym, kasowym, rachunkowym i roboczym.

Na egzaminie przekonać się należy ile możliwości także o tem, jakie kandydat umie języki.

§. 7.

Komisya egzaminacyjna uchwała większością głosów, czy kandydat, stosownie do ogólnego wyniku praktyki próbnej i egzaminu ustnego jest do posady urzędnika w służbie administracyjnej c. k. zakładów karnych „znakomicie“, „bardzo dobrze“ lub „dobrze“ uzdolniony, albo, czy z powodu niedostatecznego wyniku ma egzamin ponowić po upływie pewnego oznaczonego okresu, lub, według okoliczności praktykować jeszcze przez pewien czas.

Egzamin ponowić można tylko raz jeden. Kandydatowi wydane będzie świadectwo urzędowe,

potwierdzając, że zdał egzamin i z jakim skutkiem, tudzież jak udowodnił na egzaminie znajomość języków.

§. 8.

Tych, którzy praktykę próbną odbyli w zakładzie karnym już przed ogłoszeniem niniejszego rozporządzenia, przypuścić należy do egzaminu na podstawie świadectwa odbytej praktyki.

Schönborn r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część III. — Wydana i rozesłana dnia 26. stycznia 1889.

11.

Obwieszczenie ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 22. stycznia 1889,

o terytorjalnem odgraniczeniu okręgów i ustanowieniu siedzib dla zakładów ubezpieczenia, które mają być zaprowadzone w myśl §. 9 ustawy z dnia 28. grudnia 1887 (Dz. u. p. Nr. 1 z r. 1888) o ubezpieczeniu robotników na wypadek przygody.

W wykonaniu §. 9go ustawy z dnia 28. grudnia 1887 (Dz. u. p. Nr. 1 z r. 1888) o ubezpieczeniu robotników na wypadek przygody, zarządza się po wysłuchaniu Rady przybocznej i zasięgnięciu opinii właściwych Wydziałów krajowych utworzenie 7 zakładów ubezpieczenia i ustanawia się okręgi tychże i siedziby jak następuje:

1. Zakład ubezpieczenia dla Czech z siedzibą w Pradze;
2. Zakład ubezpieczenia dla Dolnej Austrii z siedzibą w Wiedniu;
3. Zakład ubezpieczenia dla Górnej Austrii, Salzburga, Tyrolu i Vorarlbergu z siedzibą w Salzburgu;
4. Zakład ubezpieczenia dla Styryi i Karyntyi z siedzibą w Grazu;
5. Zakład ubezpieczenia dla Morawii i Śląska z siedzibą w Bernie;
6. Zakład ubezpieczenia dla Galicyi z siedzibą we Lwowie;

7. Zakład ubezpieczenia dla miasta Tryestu i jego okręgu, dla Gorycyi, Gradyski, Istrii, Krainy i Dalmacyi z siedzibą w Tryeście.

Taaffe r. w.

12.

Rozporządzenie ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 24. stycznia 1889,

o formie i treści doniesień o przygodach, które mają być czynione w myśl §. 29. ustawy z dnia 28. grudnia 1887 (Dz. u. p. Nr. 1 z r. 1888) o ubezpieczeniu robotników na wypadek przygody.

Na zasadzie drugiego ustępu §. 29go ustawy z dnia 28. grudnia 1887 (Dz. u. p. Nr. 1 z r. 1888) o ubezpieczeniu robotników na wypadek przygody, wydaje się zamieszczony poniżej, stosownemi objaśnieniami opatrzony wzór doniesienia o przygodzie, jakie w myśl pierwszego ustępu tego paragrafu przedsiębiorcy a względnie ci, którzy w chwili przygody mają kierować przedsiębiorstwem obowiązkowi ubezpieczenia podlegającym, winni nadsyłać Władzy administracyjnej pierwszej instancji.

Rozporządzenie niniejsze nabywa mocy od tego dnia, w którym stosownie do drugiego ustępu §. 63go przerzeczonej ustawy rozpocznie się moc obowiązująca ubezpieczenia na wypadek przygody.

Taaffe r. w.

Doniesienie o przygodzie

do c. k. Starostwa (magistratu) w . . . . .

1.	Nazwisko przedsiębiorcy (firma): Miejsce przedsiębiorstwa: Nr. legitymacji członka wydanej przez zakład ubezpieczenia na wypadek przygody w	
2.	Imię i nazwisko uszkodzonego: Wiek, miejsce zamieszkania, mieszkanie:	
3.	Data przygody: Pora dnia:	
4.	Gdzie umieszczona jest osoba uszkodzona? Mieszkanie (szpital), jeżeli można nazwisko pielęgnującego lekarza:	
5.	Do której kasy dla chorych należy osoba uszkodzona?	
6.	a) Jakie uszkodzenie osoba poniosła? b) Czy przygoda spowodowała śmierć, lub czy śmierć prawdopodobnie nastąpi? c) Jeżeli na pytanie b) odpowiada się przecząco: Czy następstwem uszkodzenia będzie prawdopodobnie zupełna lub częściowa niezdolność do pracy dłużej niż cztery tygodnie trwająca? d) Jeżeli na pytanie c) odpowiada się twierdząco: Czy następstwem uszkodzenia może być częściowa lub całkowita, trwała niezdolność do zarobkowania?	
7.	Przyczyna i przebieg przygody: (jak najdokładniejszy opis)	
8.	Świadkowie naoczni przygody:	
9.	Uwagi:	
. . . . . dnia		Podpis przedsiębiorcy (kierownika przedsiębiorstwa) . . . . . Adres: . . . . .

Przestroga: Według §. 29go ustawy o każdej przygodzie, która zdarzy się w przedsiębiorstwie podlegającym obowiązkowi ubezpieczenia, w skutek której osoba tam zatrudniona poniosła śmierć lub uszkodzenie ciała takie, że spowodowało śmierć lub niezdolność do pracy najmniej trzy dni trwającą, winien przedsiębiorca przemysłowy lub ten, co w chwili przygody miał kierować przedsiębiorstwem, donieść najpóźniej w ciągu dni pięciu po przygodzie Władzy administracyjnej pierwszej instancji a to uwiadomieniem piśmiennem w dwóch egzemplarzach wygotowanym.

Gdy przygoda więcej osób dotyka, dla każdej wypełnić należy dwa egzemplarze wzoru.

Rubrykę 7 wzoru wypełnić jednak trzeba tylko dla jednego uszkodzonego, w innych zaś wzorach odwołać się można do tego zapisku.

Doniesienie o przygodzie służy w danym razie za podstawę dochodzeń, które mają być czynione według §. 31go ustawy o ubezpieczeniu na wypadek przygody, przeto wygotowywać je należy z jak największą ścisłością i dokładnością.

Według §. 52go ustawy o ubezpieczeniu na wypadek przygody obowiązani do donoszenia o przygodach, nie nadsyłający doniesienia w czasie właściwym, karani będą grzywnami aż do 100 zł. a w razie niemożności ściągnięcia aresztem aż do dni 20.

13.**Obwieszczenie ministerstwa spraw wewnętrznych w porozumieniu z ministerstwem handlu i z ministerstwem sprawiedliwości z dnia 24. stycznia 1889,**

którem w myśl §. 13 ustawy z dnia 28. grudnia 1887 (Dz. u. p. Nr. 1 z r. 1888) o ubezpieczeniu robotników na wypadek przygody, ogłasza się statut wzorowy dla zakładów ubezpieczenia, mających powstać stosownie do §. 9 teje ustawy.

W myśl §. 13go ustawy z dnia 28. grudnia 1887 (Dz. u. p. Nr. 1 z r. 1888), o ubezpieczeniu robotników na wypadek przygody, ogłasza się dołączony statut wzorowy dla zakładów ubezpieczenia, mających powstać stosownie do §. 9go teje ustawy.

Taaffe r. w.

Bacquehem r. w.

Schönborn r. w.

Statut**zakładu ubezpieczenia robotników na wypadek przygody.**

dla

(obszar administracyjny) . . . w . . .

Nazwa, powiat, siedziba i cel zakładu.**§. 1.**

Na zasadzie §. 9go ustawy z dnia 28. grudnia 1887 (Dz. u. p. Nr. 1 z r. 1888) i obwieszczenia ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 22. stycznia 1889 (Dz. u. p. Nr. 11), ustanawia się dla (obszar administracyjny) „Zakład ubezpieczenia robotników na wypadek przygody dla . . . w . . . a który ma siedzibę w . . .

§. 2.

Celem tego zakładu ubezpieczenia jest ubezpieczenie robotników i urzędników przemysłowych, którzy są jego członkami, przeciwko skutkom przygód, zdarzających się w przedsiębiorstwach a to

stosownie do postanowień ustawy o ubezpieczeniu na wypadek przygody i pod wzajemną odpowiedzialnością wszystkich członków.

II. Członkowie.**§. 3.**

Członkami zakładu są przedsiębiorcy przedsiębiorstw znajdujących się w okręgu zakładu, podlegających obowiązkowi ubezpieczenia w myśl §. 1 lub 2 ustawy o ubezpieczeniu na wypadek przygody, tudzież robotnicy i urzędnicy przemysłowi w nich zatrudniani a nadto przedsiębiorcy, robotnicy i urzędnicy przemysłowi tych przedsiębiorstw, na które w myśl §. 3go ustęp drugi ustawy Minister spraw wewnętrznych włoży obowiązek ubezpieczenia.

Wyłączonymi od uczestnictwa są przedsiębiorcy, robotnicy i urzędnicy przemysłowi tych przedsiębiorstw, w których istnieje instytut wzmiankowany w §. 57 ustawy, lub które należą do osobnego zakładu ubezpieczenia, zaprowadzonego w myśl §. 58 ustawy, tudzież te przedsiębiorstwa, które Minister spraw wewnętrznych na zasadzie §. 3go ustęp pierwszy ustawy uwolni od obowiązku ubezpieczenia.

§. 4.

Przedsiębiorcy przemysłowi obowiązani są uwiadomić zakład ubezpieczenia o każdym istniejącym przedsiębiorstwie, obowiązkowi ubezpieczenia podlegającym, w terminie, który Minister spraw wewnętrznych ustanowi (data) a o każdym, po upływie tego terminu nowo rozpoczętem przedsiębiorstwie, obowiązkowi ubezpieczenia podlegającym, najpóźniej w przeciągu dwóch tygodni i podać w tem uwiadomieniu przedmiot przedsiębiorstwa i jego rodzaj, ilość osób w niem zatrudnionych, obowiązkowi ubezpieczenia podlegających i sumę zarobków rocznych, służących za podstawę do ubezpieczenia tych osób (§. 6, ustęp 5, 6 i 7 ustawy).

W uwiadomieniu o przedsiębiorstwach nowo rozpoczętych podać należy także dzień otwarcia ruchu.

Jeżeli przedsiębiorstwem kieruje nie sam przedsiębiorca lecz jego zastępca (zawiałowca), należy o tem oznajmić w uwiadomieniu.

Uwiadomienie wygotowuje się przez wypełnienie dołączonego wzoru w dwóch egzemplarzach i posyła za pośrednictwem Władzy administracyjnej pierwszej instancyi do zakładu ubezpieczenia.

Po otrzymaniu takiego uwiadomienia lub doniesienia od Władzy administracyjnej pierwszej instancyi, Zarząd ma orzec z zastrzeżeniem dla oznajmających ustanowionego w §. 18 ustęp trzeci ustawy toku instancyi, czy przedsiębiorstwo podlega w istocie obowiązkowi ubezpieczenia a jeżeli tak,

do której klasy niebezpieczności i z jaką stopą procentową do tej klasy niebezpieczności ma być zaliczone.

O tem orzeczeniu i o przyjęciu do zakładu uwiadomić należy przedsiębiorcę przemysłowego i posłać mu taryfę.

§. 5.

Utrzymywać należy kataster wszystkich przedsiębiorstw do zakładu należących, jakoteż klas niebezpieczności i stóp procentowych, do których są zaliczone. Przedsiębiorcom przedsiębiorstw w katastrze zapisanym doręczyć należy legitymacją podług dołączonego wzoru wygotowaną.

Władzom administracyjnym pierwszej instancji, jakoteż inspektorom przemysłowym w okręgu zakładu przesać należy wyciąg z katastru, zawierający wykaz przedsiębiorstw, znajdujących się w odnośnym okręgu urzędowym.

O każdej zmianie, jaka pod tym względem zajdzie, winien zakład ubezpieczenia donosić im niezwłocznie.

§. 6.

Przedsiębiorca przemysłowy (§. 11 ustawy) obowiązany jest uwiadomić zakład ubezpieczenia w przeciągu dni ośmiu o każdej zmianie w przedmiocie lub w rodzaju przedsiębiorstwa, która może mieć znaczenie pod względem obowiązku ubezpieczenia, zaliczenia do klasy niebezpieczności lub do stopy procentowej klasy niebezpieczności. Zakład ma orzekać, czy w skutek zmiany przedsiębiorstwo przestało podlegać obowiązkowi ubezpieczenia lub czy ma być zaliczone do innej klasy niebezpieczności lub do innej stopy procentowej tej samej klasy niebezpieczności.

Jeżeli okoliczności istotne, mające wpływ na zaliczenie przedsiębiorstwa podlegającego obowiązkowi ubezpieczenia do klasy niebezpieczności lub do stopy procentowej pewnej klasy niebezpieczności dojdą do wiadomości zakładu dopiero po wydaniu orzeczeń w §§. 18 i 19 ustawy wzmiankowanych, zakład ma prawo orzec po wysłuchaniu przedsiębiorcy przemysłowego, że owo przedsiębiorstwo zaliczone być ma od chwili wzmiankowanego orzeczenia do innej klasy niebezpieczności lub do innej stopy procentowej tej samej klasy niebezpieczności.

Do orzeczeń tego rodzaju stosują się postanowienia §. 18, ustęp 3, 4 i 5 ustawy.

§. 7.

Gdy przedsiębiorstwo zmienia przedsiębiorcę, nowy przedsiębiorca winien uwiadomić o tem zakład w przeciągu dwóch tygodni. Nowemu przedsiębiorcy wydać należy nową legitymacją a legitymacja ustępującego przedsiębiorcy powinna być zakładowi zwrócona.

Gdy przedsiębiorstwo podlegające obowiązkowi ubezpieczenia zostanie wstrzymane, przedsiębiorca przemysłowy (§. 11 ustawy) obowiązany jest uwiadomić o tem zakład ubezpieczenia w przeciągu dni ośmiu. Jednocześnie z uczynieniem tego uwiadomienia złożyć należy w zakładzie (§. 27 ustawy) opłatę na ubezpieczenie za czas od upływu ostatniego statutowego okresu płatności z dołączeniem obliczenia (§. 21 ustawy).

Gdyby uwiadomienia, w §§. 4, 6 i 7 statutu przepisane, nie były uczynione w czasie właściwym lub gdyby zawierały szczegóły istotnie nieprawdziwe, zastosowane będą §§. 25, 51 i 52 ustawy o ubezpieczeniu na wypadek przygody.

§. 8.

Przestają być członkami:

a) przedsiębiorcy:

1. Gdy przedsiębiorstwo przechodzi na innego przedsiębiorcę.

2. Gdy przedsiębiorstwo przestaje podlegać obowiązkowi ubezpieczenia lub zostaje całkiem wstrzymane.

3. Gdy przedsiębiorstwo przystąpi do zakładu ubezpieczenia utworzonego w myśl §. 58 ustawy.

b) Robotnicy i urzędnicy przemysłowi, gdy przestaną być zatrudniani w przedsiębiorstwie, obowiązkowi ubezpieczenia podlegającym a do zakładu należącym.

III. Prawa i obowiązki członków.

§. 9.

Członkowie zakładu mają prawo:

1. uczestniczenia stosownie do postanowień niniejszego statutu w administracji zakładu;

2. wyboru i wybieralności do sądu polubownego.

Gdy robotnicy i urzędnicy przemysłowi, będący członkami zakładu, zostaną uszkodzeni lub zabici w skutek przygody w przedsiębiorstwie, osoby te a względnie ich bliscy mają prawo do wynagrodzenia szkody przepisanego w §§. 6 i 7 ustawy o ubezpieczeniu na wypadek przygody.

Przedsiębiorcy, będący członkami zakładu, obowiązani są:

1. wszelkie uwiadomienia, obliczenia i wykazy, które według ustawy o ubezpieczeniu na wypadek przygody i według statutu dostarczać mają zakładowi, wygotowywać sumiennie w formie statutem lub innymi rozporządzeniami przepisanej;

2. opłaty na ubezpieczenie składać w zakładzie w terminach przepisanych.

Robotnicy i urzędnicy przemysłowi, będący członkami zakładu, obowiązani są opłaty na ubezpieczenie, na nich ciężące, oddawać przedsiębiorcom przemysłowym.

IV. Zarząd.

§. 10.

Sprawowanie wszystkich czynności i reprezentowanie zakładu należy do Zarządu.

Zarząd składa się z ośmnastu członków tworzących kolegium.

Sześciu członków Zarządu jakoteż sześciu zastępców wybierają ze swego grona przedsiębiorcy przemysłowi, sześciu członków i sześciu zastępców ubezpieczeni, również ze swego grona, nakoniec sześciu członków powołuje do Zarządu Minister spraw wewnętrznych.

§. 11.

Przedsiębiorcy przemysłowi, tudzież ubezpieczeni robotnicy i urzędnicy przemysłowi wybierają członków Zarządu i ich zastępców kartkami, które wypełniać należy według §§. 14 i 15 niniejszego statutu.

Pierwsze wybory zarządza i kieruje niemi komisya wyborcza, składająca się z sześciu członków przez Ministra spraw wewnętrznych do Zarządu powołanych. Komisją wyborezą do następnych wyborów ustanawia Zarząd (ob. §. 19 statutu).

§. 12.

W celu skutecznienia wyboru do Zarządu, wszystkie przedsiębiorstwa, obowiązkowi ubezpieczenia podlegające, dzielą się na sześć kategorii, obejmujących pokrewne lub zbliżone do siebie rodzaje przemysłu, a mianowicie: *)

1. Przedsiębiorstwa rolne i leśne, młyny.
2. Koleje żelazne, górnictwo i hutnictwo, obrabianie metali, maszyny, narzędzia itd.
3. Przemysł chemiczny, materiały do opalania i oświetlania, żywność i napoje.
4. Kamienie i ziemie, przemysł budowniczy.
5. Przemysł tkacki, odzież i czyszczenie.
6. Papier i skóra, drzewo i materiały snycerskie, przemysł poligraficzny.

Każda kategoria wybrać ma jednego reprezentanta dawców pracy i jednego reprezentanta robotników, jakoteż po jednym zastępcy.

§. 13.

Każdy własnowolny przedsiębiorca, będący członkiem zakładu, ma prawo uczestniczyć stosownie do postanowień niżej podanych w wyborze do Zarządu i być do Zarządu wybranym.

*) Rozumie się samo przez się, że podany tu podział przedsiębiorstw na sześć kategorii może być zmieniony ze względu na szczególne stosunki przemysłowe w okręgu każdego zakładu.

Jeżeli co do pewnego przedsiębiorstwa oznajmiony jest w myśl §. 4 niniejszego statutu zastępca (zawiadowca), tenże wykonywa prawo wyboru i wybieralności.

Każdy własnowolny przedsiębiorca a względnie zastępca wybiera w kategorii przedsiębiorstw, do której jego przedsiębiorstwo należy, jednego reprezentanta do Zarządu. Z pomiędzy wszystkich kandydatów w pewnej kategorii przedsiębiorstw oznaczonych, uważa się za wybranego do Zarządu reprezentanta przedsiębiorców przemysłowych tego, który otrzymał względnie największą ilość głosów a za wybranego na zastępcę tego, który po nim największą ilość głosów otrzymał.

Gdy dwóch lub więcej kandydatów otrzyma tę samą ilość głosów, losem rozstrzygać się będzie, który z nich ma być powołany do Zarządu na członka a który na zastępcę.

§. 14.

Wszyscy członkowie (robotnicy i urzędnicy przemysłowi), mężczyźni i kobiety, z wyjątkiem uczniów, wolontaryuszów i praktykantów, tudzież wszystkich tych osób, które, ponieważ nie mają jeszcze zupełnego wykształcenia, nie popierają płacy lub pobierają niższą, mają prawo wyboru. Prawo wybieralności mają tylko mężczyźni własnowolni, robotnicy i urzędnicy przemysłowi.

Prawo wyboru wykonywają członkowie ubezpieczeni w ten sposób, że wszyscy ubezpieczeni robotnicy i urzędnicy przemysłowi pewnego przedsiębiorstwa wybierają kandydata, który powinien być zatrudniony w przedsiębiorstwie odnośnej kategorii (§. 12 niniejszego statutu) do zakładu należącym a to względną większością oddanych głosów. Nazwisko tego kandydata wpisuje mąż zaufany, przez robotników i urzędników przemysłowych do tego przeznaczony, na kartce wyborczej i przydaje swój podpis, poczem zakład zapisuje na tejże kartce ilość robotników i urzędników przemysłowych w przedsiębiorstwie zatrudnionych, wziętą z zapisków od przedsiębiorcy przedsiębiorstwa otrzymanych.

Z pomiędzy wszystkich kandydatów, w pewnej kategorii przedsiębiorstw oznaczonych, uważa się za wybranego do Zarządu reprezentanta robotników tę osobę, na którą padła względnie największa ilość głosów, a za wybranego na zastępcę tę, która po tamtej największej głosów otrzymała, przy czem każda kartka wyborcza znaczy tyle głosów, ile osób odnośne przedsiębiorstwo zatrudnia.

Gdy dwóch lub więcej kandydatów otrzyma tę samą ilość głosów, losem rozstrzygać się będzie, który z nich powołany być ma do Zarządu na członka a który na zastępcę.

§. 15.

Rozpisanie wyborów i dzień do wyborów naznaczony, jakoteż miejsce komisji wyborczej podać należy do wiadomości w sposób przepisany do obwieszczenia ogłoszeń zakładu.

Najmniej na cztery tygodnie przed dniem wyborów winien zakład przesłać wszystkim ubezpieczonym przedsiębiorstwom jedną kartkę wyborczą dla przedsiębiorcy przedsiębiorstwa i jedną dla ubezpieczonych.

Wszystkie kartki wyborcze powinny być opatrzone pieczęcią zakładu, kartki zaś przeznaczone dla ubezpieczonych powinny nadto być przysposobione podług §. 14, ustęp drugi niniejszego statutu.

Reklamacye tyczące się wyborów nadsyłać należy do komisji wyborczej najmniej na dwa tygodnie przed dniem wyboru; komisya wyborcza rozstrzyga je stanowczo w czasie właściwym.

Na kartce wyborczej, dla ubezpieczonych przeznaczonej, przedsiębiorca potwierdzić winien swoim podpisem, że przy wyborze reprezentanta robotników wszyscy członkowie do wyboru uprawnieni, w przedsiębiorstwie zatrudnieni, byli wezwani do wzięcia udziału w wyborze i że w kartce wyborczej zapisany został kandydat większości.

Kartki wyborcze można albo oddać komisji wyborczej osobiście (w dniu wyborów) albo nadsyłać. W tym ostatnim przypadku także kartki wyborcze przedsiębiorców przemysłowych opatrzone być winny ich podpisami. Gdy się oddaje osobiście kartki wyborcze powinny być opieczętowane. Przedsiębiorcy przemysłowi legitymują się w takim razie okazaniem kart legitymacyjnych, w imieniu ubezpieczonych przedsiębiorstwa legitymuje się ich mąż zaufany, do wygotowania kartki wyborczej upoważniony, którego tożsamość winien przedsiębiorca potwierdzić w sposób wiarogodny.

Kartki wyborcze, nadchodzące w dniu wyboru po godzinie czwartej popołudniu, będą odrzucane.

Przedsiębiorstwa, od których nadeszły kartki wyborcze, zapisywać należy jedno po drugim w liście członków. Członkom wolno tę listę przeglądać.

Komisya wyborcza utrzymywać ma protokół wyniku wyborów. O wyniku uwiadomić należy niezwłocznie Władze krajowe w okręgu zakładu, jakoteż wybranych.

Gdy wybrany nie przyjmie wyboru, miejsce jego w Zarządzie zajmie zastępca.

§. 16.

Członków Zarządu wybiera się na cztery lata. Z obu wybranych grup Zarządu (reprezentantów przedsiębiorców, reprezentantów ubezpieczonych) występuje co dwa lata po trzech członków ze swymi zastępcami. Po pierwszych dwóch latach

rozstrzyga się losem, z których trzech kategoryj przedsiębiorstw odbyć się mają nowe wybory, w latach następnych występują ci, których czterolecie upłynęło.

Występujący mogą być ponownie wybrani. Wybiera zawsze ta kategoria przedsiębiorstw, z której występujący był wybrany.

Gdy członek Zarządu wystąpi z Zarządu przed upływem okresu swego urzędowania, na jego miejsce wchodzi do Zarządu zastępca, gdy zaś i zastępca wystąpi, Zarząd winien kooptować członka z tej kategoryi przedsiębiorstw, do której występujący należeli.

Zastępcy i kooptowani urzędują aż do tego czasu, do którego trwało urzędowanie członka wybranego.

§. 17.

Zarząd wybiera ze swego grona na przeciąg lat dwóch przewodniczącego, zastępcę przewodniczącego (i sekretarza). Zastępca zastępuje przewodniczącego, gdy tenże jest nieobecny lub gdy mu to poleci.

§. 18.

Zarząd może wydawać uchwały, gdy jest obecnych najmniej dziesięciu jego członków. Wydaje uchwały bezwzględną większością głosów członków obecnych. W ogólności wszyscy członkowie obowiązani są oddawać głosy, jednakże członek Zarządu nie powinien głosować wtedy, gdy ma być wydana decyzja co do jego własnego przedsiębiorstwa, lub gdy chodzi o wyznaczenie renty po przygodzie, która jego samego dotknęła.

W razie równości głosów to zdanie staje się uchwałą, do którego przystąpił przewodniczący.

Większość dwóch trzecich części głosów jest potrzebna:

1. do uchwalenia zmiany statutu,
2. do uchwalenia zmiany taryfy opłat.

§. 19.

Zarząd załatwia w szczególności następujące sprawy:

1. Deleguje komisją, która ma kierować wyborami uzupełniającymi do Zarządu (ob. §§. 11 aż do 17 statutu).
2. Wybiera przewodniczącego i jego zastępcę (sekretarza).
3. Uchwala taryfę opłat i każdą zmianę tej taryfy z zastrzeżeniem zatwierdzenia przez Władzę.

4. Uchwala zmiany statutów z zastrzeżeniem zatwierdzenia przez Władzę.

5. Reprezentuje zakład w obec Sądu i pozasądownie.

6. Rozstrzyga, czy przedsiębiorstwa podlegają obowiązkowi ubezpieczenia a jeżeli podlegają, do której klasy niebezpieczności i z jaką stopą procentową tejże klasy niebezpieczności mają być zaliczone z zastrzeżeniem dla przedsiębiorcy prawa rekursu.

Wydawanie orzeczeń tych we wszystkich przypadkach nie nastęrczających żadnych wątpliwości, poruczone być może wydziałowi administracyjnemu (§. 24 niniejszego statutu).

7. Oznacza wynagrodzenia w myśl §. 35go ustawy o ubezpieczeniu na wypadek przygody, w przypadkach Zarządowi zastrzeżonych (obacz §. 33 niniejszego statutu), udziela wdowom, które zaślubią się powtórnie, odprawy w myśl §. 7 ustawy i przysądza wypłaty kapitału w myśl §. 41 lub 42 ustawy o ubezpieczeniu na wypadek przygody.

8. Uchwala co do korzystnego lokowania zarządzalnego majątku Zakładu (ob. §. 44 niniejszego statutu).

9. Wydaje i zmienia instrukcje, regulamina itp. dla siebie samego do załatwiania czynności, jakoteż dla funkcyonaryuszów, urzędników i delegatów Zakładu.

10. Mianuje i oddala urzędników, mianowicie zaś urzędnika kierującego, technika ubezpieczenia i buchhaltera, tudzież delegatów ze względem na ostatni ustęp §. 9go i na §. 24 ustawy o ubezpieczeniu na wypadek przygody.

11. Wyznacza płace i należitości a według okoliczności zaopatrzenia dla urzędników i delegatów, tudzież remuneracye dla funkcyonaryuszów i wynagrodzenia kosztów podróży.

12. Sprawuje nadzór nad wszystkimi czynnościami przez funkcyonaryuszów i urzędników załatwianemi, kontroluje i rewiduje książki i kasy Zakładu.

13. Orzeka co do przedstawień, rekursów i zażaleń przeciw zarządzeniom funkcyonaryuszów lub urzędników Zakładu.

14. Zestawia corocznie zamknięcie rachunków Zakładu i układa sprawozdania, które według §. 60 ustawy o ubezpieczeniu na wypadek przygody ma być przedstawiane Ministrowi spraw wewnętrznych.

15. Reguluje stosunek z instytucjami i zakładami ubezpieczeń, istniejącymi lub zaprowadzonymi w myśl §§. 57 i 58 ustawy o ubezpieczeniu na wypadek przygody, jakoteż wyrównywa interesa z temi prywatnemi zakładami ubezpieczenia, w obec których Zakład w myśl §. 61, ustęp 2 ustawy wzięć ma na siebie prawa i obowiązki ubezpieczonych.

16. Uchwala, czy należy prosić inspektorów przemysłowych o zwiedzenie przedsiębiorstw w myśl §. 28 ustawy i podaje do Władz administracyjnych

pierwszej instancyi wnioski, tyczące się wydania poleceń co do urzędzeń, które przedsiębiorca przemysłowy ma zaprowadzić w swoim przedsiębiorstwie celem zapobieżenia przygodom.

17. Zawiaduje związkiem kasowym, utworzonym w myśl §. 39go ustawy o ubezpieczeniu robotników na wypadek choroby a to na podstawie osobnego statutu.

§. 20.

Urząd członka Zarządu jest honorowy, jednakże wydatki rzeczywiste i kosza podróży będą zwracane według regulaminu w tym celu przyjętego.

Zarząd winien oddalić od urzędu członka Zarządu, gdy utraci warunki wybieralności i ma prawo proponowania Władzy nadzorczej, by oddaliła tych członków, którzyby stale zaniedbywali swoich obowiązków.

§. 21.

Posiedzenia Zarządu odbywają się według potrzeby, a w ogólności raz na miesiąc. Nadto posiedzenia Zarządu będą zwoływane w naglących okolicznościach i na uzasadnione żądanie najmniej trzeciej części członków Zarządu.

Zaproszenia na posiedzenia, mające odbywać się nie w zwyczajnych dniach posiedzeń, rozsyłane będą listownie najmniej na dni ośm przed posiedzeniem.

§. 22.

Posiedzenia Zarządu zwołuje, zagaja i kieruje nimi przewodniczący lub jego zastępca.

Utrzymywany będzie protokół rozpraw Zarządu, który podpisywać ma przewodniczący (i sekretarz).

Na posiedzeniach Zarządu zasiada z głosem doradczym kierujący urzędnik zakładu a według okoliczności także i inni urzędnicy, których Zarząd do tego przeznaczy.

Jeden z członków Zarządu zachowuje u siebie drugi klucz od kasy głównej.

V. Wydział administracyjny.

§. 23.

Sprawy bieżące Zakładu załatwia wydział administracyjny, składający się z przewodniczącego, zastępcy przewodniczącego i trzech członków Zarządu, a mianowicie z jednego przedsiębiorcy przemysłowego, z jednego ubezpieczonego i z jednego członka, którego Minister spraw wewnętrznych do Zarządu powoła. Tych trzech członków wybiera Zarząd na przeciąg lat dwóch.

§. 24.

Obowiązki wydziału administracyjnego są w szczególności następujące:

1. Wykonywa uchwały Zarządu.

2. Orzeka, czy przedsiębiorstwa podlegają obowiązkowi ubezpieczenia. jeżeli zaś podlegają, do której klasy niebezpieczności i z jaką stopą procentową do tej klasy niebezpieczności mają być zaliczone, a to w przypadkach, których Zarząd nie zastrzegł sobie (obacz §. 19 niniejszego statutu).

3. Wyznacza wynagrodzenia uszkodzonym i pozostałym w przypadkach jemu zastrzeżonych (obacz §. 33 niniejszego statutu).

4. Wydaje postanowienia co do wszystkich tych spraw, które Zarząd mu poruczy.

§. 25.

Wszelkie pisma i dokumenty, na mocy których Zakład przyjmuje na siebie zobowiązania i wszelkie wygotowania wydawane w skutek uchwały Zarządu lub wydziału administracyjnego, powinny być opatrzone pieczęcią Zakładu i podpisane przez przewodniczącego lub jego zastępcę i przez kierującego urzędnika. Do korespondencji bieżącej dostateczny jest podpis urzędnika kierującego.

Przewodniczący, jego zastępca i członkowie wydziału administracyjnego pobierają remuneracye, które uchwała Zarząd.

VI. Delegaci.

§. 26.

Zarząd mianuje w miarę potrzeby delegatów w obrębie okręgu zakładu i wyznacza im place.

Delegaci legitymują się pełnomocnictwem wydanem przez Zarząd. Okrąg ich działania określa się albo terytoryalnie albo według innych zasad.

Nazwiska i siedziby delegatów podawane będą do wiadomości powszechnej.

§. 27.

Obowiązki delegatów są następujące:

1. Na polecenie Zarządu lub wydziału administracyjnego przeglądać na miejscu te zapiski (listy zarobków) przedsiębiorców przemysłowych, które są potrzebne do obliczenia płac osób ubezpieczonych (§. 23 ustawy).

2. Uczestniczą w dochodzeniach, dotyczących się przygód (§. 31 ustawy).

3. Kontrolują, czy osoby, którym przyznano renty, mają ciągle prawo do ich pobierania.

Co się tyczy ustępu 3go winni osobliwie utrzymywać w ewidencji niezdolnych do zarobkowania pod względem trwania i stopnia tej niezdolności.

Jeżeli renty wypłaca kasa dla chorych (obacz §§. 38 i n. niniejszego statutu), winni działać w porozumieniu z tą kasą.

VII. Opłaty na ubezpieczenie.

§. 28.

Opłaty na ubezpieczenie członków wnosić należy w myśl §§. 16, 17, 22 i 23 ustawy o ubezpieczeniu na wypadek przygody a to półrocznie z dołu. Opłaty na ubezpieczenie są płatne 30. czerwca i 31. grudnia każdego roku za ubiegły okres płatności.

Przedsiębiorstwa nowo otwarte wnoszą swoje opłaty za pierwszy okres *pro rata temporis*, podobnie przedsiębiorstwa wstrzymane za ostatni okres a to w przeciągu ośmiu dni po wstrzymaniu przedsiębiorstwa.

§. 29.

Przedsiębiorcy przemysłowi obowiązani są składać w zakładzie w przeciągu dwóch tygodni po upływie statutowego półrocznego okresu płatności kwoty taryfowej opłaty na ubezpieczenie za ubiegły okres płatności od nich i od osób, które zatrudniają przypadające, z dołączeniem obliczenia podającego wysokość opłaty na ubezpieczenie.

Przypadającą opłatę na ubezpieczenie składać można w zakładzie ubezpieczenia albo drogą obrotu czekowego c. k. urzędu pocztowych kas oszczędności, albo, jeżeli zakład ustanowi osobę do odbierania pieniędzy, oddawać tej osobie za potwierdzeniem odbioru. Obliczenie wysokości przypadającej opłaty na ubezpieczenie, które wygotowywać należy podług wzoru w załączce podanego, wysłać należy w pierwszym razie bezpośrednio do zakładu ubezpieczenia, w drugim zaś razie oddawać razem z opłatą na ubezpieczenie wzmiankowanej osobie.

W tenże sam sposób sprostowane będą przedsiębiorcy w razie potrzeby sprostowania podanego obliczenia w myśl §. 23go ustawy o ubezpieczeniu na wypadek przygody i zarządzane będą dopłaty lub zwroty.

Zwyczajnie obowiązek nadesłania wzmiankowanych obliczeń i opłaty na ubezpieczenie nie będzie przypomniany a uchylający mu przedsiębiorca nie może w żadnym razie uniknąć kary przepisanej w §. 52 ustawy o ubezpieczeniu na wypadek przygody.

Dla takich przedsiębiorstw, które nie przez cały rok są w biegu i zwyczajnie najwięcej czterech robotników zatrudniają, może Zarząd wydać osobne przepisy co do składania opłat na ubezpieczenie.

§. 30.

Gdy przedsiębiorca nie wniesie opłaty na ubezpieczenie, uwiadomić należy o tem niezwłocznie Władzę administracyjną pierwszej instancyi, w której okręgu jest jego siedziba, izby opłatę na ubezpieczenie ściągnął porządkiem administracyjnym (obacz §. 26 ustawy o ubezpieczaniu na wypadek przygody).

VIII. Doniesienia o przygodach i wynagrodzenie szkody.

§. 31.

O każdej przygodzie, która zdarzy się w przedsiębiorstwie podlegającym obowiązkowi ubezpieczenia, w skutek której osoba tam zatrudniona poniosła śmierć lub uszkodzenie ciała takie, że spowodziło śmierć lub niezdolność do pracy najmniej trzy dni trwającą, winien przedsiębiorca przemysłowy lub ten, co w chwili przygody miał kierować przedsiębiorstwem, donieść najpóźniej w ciągu dni pięciu po przygodzie Władzy administracyjnej pierwszej instancyi a to piśmiennie w dwóch egzemplarzach.

Pod względem formy i treści tego doniesienia stosować się należy do rozporządzenia ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 24. stycznia 1889 (Dz. u. p. Nr. 12).

§. 32.

Skutki przygody powinny być zbadane a rozszczenia do wynagrodzenia stwierdzone według postanowień §§. 31 aż do 37, 39 i 40 ustawy o ubezpieczaniu na wypadek przygody. W rezolucyi, tyczącej się oznaczenia wynagrodzenia nadmienić należy, że żądającemu wynagrodzenia służy środek prawny podania zażalenia do Sądu polubownego.

§. 33.

Wynagrodzenia ustawą zapewnione, ustanawiać ma w myśl §. 33go ustawy o ubezpieczaniu na wypadek przygody

1. Wydział administracyjny gdy chodzi:

- a) o wynagrodzenie kosztów pogrzebu,
- b) o wypłatę renty osobom niezdolnym do zarobkowania dopóki się leczą,
- c) o wypłatę renty wdowie i dzieciom po tym, który zginął w skutek przygody;

2. Zarząd zakładu we wszystkich innych przypadkach, a przeto gdy chodzi:

- a) o wypłatę rent wstępnym tego, który w skutek przygody został śmiertelnie skaleczony,
- b) o wymierzenie rent osobie, która po skończeniu się kuracyi jest przemijająco lub stale niezdolna do zarobkowania.

Zarząd może poruczyć Wydziałowi administracyjnemu oznaczanie rent także dla tych, którzy po skończeniu się kuracyi są przemijająco niezdolni do zarobkowania.

§. 34.

Z wyjątkiem osób, w §. 38 niniejszego statutu wzmiankowanych, wszystkim innym przekazywać będzie Zakład ubezpieczenia wypłatę rent zapomocą czeków pocztowej kasy oszczędności. Wypłacane będą zwyczajnie w tym urzędzie pocztowym, w którego okręgu uprawniony do pobierania wynagrodzenia stale mieszka. Uprawniony do pobierania wynagrodzenia winien uwiadomić Zakład ubezpieczenia o każdej zmianie siedziby lub mieszkania.

§. 35.

Potwierdzenia odbioru przekazów jakoteż kwot pieniężnych, przepisami pocztowemi przewidziane, uważane będą za pokwitowania rzeczywistego odbioru kwot przekazanych.

Potwierdzenie doręczenia przekazu wypłaty osobie, do jej odebrania uprawnionej, według przepisów pocztowych uczynione, uważane będzie za potwierdzenie jako osoba ta żyje.

Przekazy wypłaty rent dla wdów po zabitych przedstawiać należy do wypłaty opatrzone na odwrotnej stronie potwierdzeniem urzędu parafialnego (a według okoliczności gminnego), że wdowa nie zaślubiła się powtórnie — przekazy wypłaty rent dla wstępnych opatrzone być winny potwierdzeniem urzędu gminnego, że osoby te ciągle jeszcze potrzebują wsparcia.

§. 36.

Renty wypłacane będą za pośrednictwem c. k. urzędu pocztowych kas oszczędności w ratach miesięcznych z dołu. Rata za czas od początku się uprawnienia aż do pierwszego dnia miesiąca, następującego po ustanowieniu wynagrodzenia, przekazana będzie do wypłaty niezwłocznie po stwierdzeniu uprawnienia do wynagrodzenia szkody.

§. 37.

Na przekazach (czekach) do wypłaty rat renty uprawnionym do pobierania wynagrodzenia, które Zakład ubezpieczenia na c. k. urząd pocztowych kas oszczędności wystawia, zanotować należy odpowiednio warunek, że odbiorca winien udowodnić swoje uprawnienie do odebrania (§. 35 statutu).

Kontrolę nad tem, czy potwierdzenia, które odbiorca w myśl §. 35go statutu ma składać, są i czy są należyte, wykonywa c. k. urząd pocztowych kas oszczędności za stosownem wynagrodzeniem.

§. 38.

Renty należące się uszkodzonym w ogółności podczas trwania kuracyi po upływie czterech tygodni a osobom do zarobkowania prawdopodobnie przemijająco niezdolnym, jeszcze aż do zupełnego odzyskania zdolności do zarobkowania tudzież kosztu pogrzebu, wypłacać będzie na przekaz wydany przez Zakład ubezpieczenia ta kasa dla chorych, do której uszkodzony należy, jeżeli między Zakładem ubezpieczenia a kasą dla chorych istnieje umowa. Wkładająca na kasę ten obowiązek w myśl §. 39go niniejszego statutu.

§. 39.

Zarząd winien starać się pozawierać ze wszystkimi kasami dla chorych w okręgu Zakładu znajdującymi się, do których należą członkowie podlegający obowiązkowi ubezpieczenia, umowy, na mocy których kasy te wypłacałyby wynagrodzenia szkody osobom, w §. 38 niniejszego statutu wzmiankowanym, do pobierania wynagrodzenia szkody uprawnionym, a do tychże kas należącym, pod warunkiem obliczenia się kasy dla chorych z Zakładem ubezpieczenia.

Wszelkie wydatki w gotówce, jakie kasa dla chorych poniesie z przyczyny wypłacania uszkodzonym kwot wynagrodzenia szkody jakoteż według okoliczności kwotę ryczałtową za przyrost wydatków administracyjnych z powodu kontroli nad uprawnionymi do pobierania, będą kasie dla chorych zwrócone.

§. 40.

Wypłata rent uszkodzonym, w §. 33 niniejszego statutu wzmiankowanym, należącym do kas dla chorych, z którymi Zakład ubezpieczenia nie zawarł odpowiedniej umowy, lub w ogóle do żadnej

kasy dla chorych nie należącym, uregulowana będzie osobnym przepisem, który wyda Zarząd.

§. 41.

Kasy dla chorych, którym poruczona jest wypłata wynagrodzeń, winny wypłacać ją dopóki trwa kuracya. w taki sam sposób, w jaki wypłacają zasiłek w chorobie na własny rachunek. Gdy się kuracya skończy, winny uwiadomić o tem Zakład niezwłocznie i jednocześnie donieść, czy uszkodzony jest jeszcze ciągle niezdolny do zarobkowania, czy ta niezdolność będzie prawdopodobnie trwała lub przemijająca i jaki jest jej stopień.

IX. Składanie rachunków.

§. 42.

Kapitał na pokrycie rent, przypadających do wypłaty, obliczać ma corocznie zakładowy technik ubezpieczeń, biorąc w rachubę wszystkie roszczenia, które z końcem roku rachunkowego będą prawomocnymi; czynić to zaś będzie na podstawie prawideł matematycznych, według zasad do składania rachunków przez Rząd przyjętych (tablice statystyczne i stopa procentowa).

§. 43.

Rok rachunkowy zaczyna się dnia 1. stycznia a kończy się 31. grudnia.

Corocznie w pierwszym kwartale roku, który nastąpi po roku rachunkowym, winien Zarząd uchwalić sprawozdanie, które w myśl §. 60 ustawy o ubezpieczaniu na wypadek przygody składać ma Ministrowi spraw wewnętrznych. Oprócz przepisanej statystyki, sprawozdanie to podawać ma zamknięcie rachunkowe, ułożone w następującej formie:

I. Rachunek obrotu.

(Rachunek zysków i strat.)

Przychody.

1. Kapitał z roku poprzedniego przejęty na pokrycie rent płatnych dnia 31. grudnia t. r.	{ a) pozostałym { b) trwale niezdolnym do zarobkowania	wdowom . . . . .
		dzieciom . . . . .
		wstępnym . . . . .
2. Rezerwa z końcem roku poprzedniego zachowana na renty należące się jeszcze osobom przenijającą niezdolnym do zarobkowania		
3. Rezerwa z końcem roku poprzedniego zachowana na wynagrodzenia szkody, z powodu przygód przeszlorocznych żądane, które jednak nie były jeszcze ustanowione		
4. Opłaty na ubezpieczenie członków		
5. Kapitały na pokrycie oddane przez instytucje istniejące na zasadzie §§. 57 i 58 ust. o ubez. na w. p. (szczegółowo)		
6. Przychody z wynagrodzeń wypłaconych przez towarzystwa prywatne w myśl §. 61 u. o ub. na w. p.		
7. Odsetki		
8. Grzywny		
9. Zysk na kursie		
10. Wszelkie inne		
11.		

Wydatki.

1. Wypłacone kwoty wynagrodzenia	{ a) Koszta pogrzebu { b) Wypłaty rent pozostałym { c) Wypłaty rent trwale niezdolnym do zarobkowania { d) Wypłaty rent przemijająco niezdolnym do zarobkowania { e) Odprawy wdowom, które zaślubiły się powtórnie, jakoteż wypłaty kapitałów (§§. 41 i 42 u. o ub. na w. p.)	wdowom . . . . .
		dzieciom . . . . .
		wstępnym . . . . .
2. Kapitał na pokrycie rent płatnych dnia 31. grudnia roku rachunkowego	{ a) pozostałym { b) trwale niezdolnym do zarobkowania	wdowom . . . . .
		dzieciom . . . . .
		wstępnym . . . . .
3. Rezerwa na renty należące się jeszcze dnia 31. grudnia (roku rachunkowego) niezdolnym przemijającą do zarobkowania		
4. Rezerwa na wynagrodzenia do dnia 31. grudnia (roku rachunkowego) już żądane, ale jeszcze nie wyznaczone		
5. Wydatki na premie wypłacone prywatnym zakładom ubezpieczeń w myśl §. 61 u. o ub. na w. p.		
6. Zwroty na rzecz instytucji istniejących w myśl §§. 57 i 58 u. o ub. na w. p.		
7. Koszta badania przygód		
8. Ogólne wydatki administracyjne (jak najbardziej szczegółowo) po strąceniu kosztów administracyjnych zwróconych przez Związek kas dla chorych		
9. Strata na kursie		
10. Odpisanie kosztów założenia		
11. Inne odpisanie wszelkiego rodzaju		
12. Nadwyżka administracyjna	{ a) odesłana do ogólnego funduszu zasobnego { b) przyrost do właściwego funduszu zasobnego Zakładu { c) przyrost do funduszu zasobnego na cele szczególne	
13.		

II. Bilans.

Stan czynny.

1. Stan kasy z końcem roku rachunkowego . . . . .
2. Należności rozrządalne u instytucji kredytowych . . . . .
3. Wartość realności brutto . . . . .
4. Papiery publiczne według kursu z dnia 31. grudnia roku rachunkowego (szczegółowo z wykazaniem odsetek na każdym z osobna ciężących) . . . . .
5. Weksle w portfelu . . . . .
6. Pożyczki na papiery publiczne . . . . .
7. Pożyczki hipoteczne . . . . .
8. Dłużnicy rozmaici . . . . .
9. Należności u innych zakładów ubezpieczenia i instytucji . . . . .
10. Zaległe opłaty na ubezpieczenie . . . . .
11. Zaległości u ściągających . . . . .
12. Wartość całego inwentarza po odpisaniu . . . . .
13. Koszta założenia, które jeszcze mają być odpisane . . . . .

Stan bierny.

1. Kapitał na pokrycie rent należących się dnia 31. grudnia roku rachunkowego (według głównych rodzajów jak w rachunku obrotu) . . . . .
2. Rezerwa na renty należące się jeszcze dnia 31. grudnia (roku rachunkowego) niezdolnym przemijająco do zarobkowania . . . . .
3. Rezerwa na wynagrodzenia szkody żądane już aż do dnia 31. grudnia (roku rachunkowego) ale jeszcze nie wyznaczone . . . . .
4. Długi hipoteczne na realnościach zakładu . . . . .
5. Wierzyciele rozmaici . . . . .
6. Właściwy fundusz zasobny zakładu . . . . .
7. Fundusz zasobny na cele szczególne . . . . .

W rachunku obrotu, pod pozycjami 1 i 2 przychodów, 1, 2 i 3 wydatków, podawać należy oddzielnie zobowiązania, dotyczące się własnych przygód Zakładu i zobowiązania dotyczące się przygód instytucjów, istniejących na zasadzie §§. 57 i 58 ust. o ub. na w. prz.

Kwoty opłaty na ubezpieczenie należące się za rok rachunkowy, które przedsiębiorcy złożą w Zakładzie aż do 20. stycznia roku następującego po roku rachunkowym, mogą być wykazane w stanie czynnym, jakby wniesione były dnia 31. grudnia.

§. 44.

Wszelkie pieniądze, któremi można rozrządzać, lokować należy w taki sposób, jak to jest dozwolone według istniejących przepisów urzędowych lub tych, które w przyszłości będą wydane.

§. 45.

Zamknięcie rachunków podawać należy do wiadomości publicznej w sposób przepisany do ogłaszania uwiadomień Zakładu (ob. §. 50) a nadto udzielić go należy członkom razem z sprawozdaniem rachunkowym.

Zamknięcie rachunkowe Związku kas dla chorych, utworzonego w myśl §. 39 ustawy o ubezpieczeniu robotników na wypadek choroby, wydawać należy oddzielnie.

X. Wybory do Sądu polubownego.

§. 46.

Członków Sądu polubownego, których w myśl §. 38 ust. o ubez. na wypadek przygody, wybierają przedsiębiorcy obowiązku ubezpieczenia podlegający i ubezpieczeni, tudzież zastępców tychże członków, wybiera się co cztery lata a to jednocześnie z wyborem do Zarządu, a mianowicie przedsiębiorcy wszystkich razem sześciu kategorii przedsiębiorstw wybierają przedsiębiorcę na członka i na zastępcę a ubezpieczeni wszystkich razem sześciu kategorii przedsiębiorstw wybierają ubezpieczonego na członka i na zastępcę.

Uprawnionymi do wyboru są ci sami członkowie, którym służy prawo wyboru do Zarządu. Ubezpieczeni wykonywają swoje prawo wyboru w taki sam sposób jak do Zarządu i w ogóle postanowienia §§. 11, 13, 14 i 15 niniejszego statutu stosowane być mają odpowiednio do wyborów do Sądu polubownego.

XI. Stosunek do innych Zakładów ubezpieczenia.

§. 47.

Zarząd Zakładu ma prawo objawiania w myśl §. 58 ustawy zdania swego, czy szczególne Zakłady

ubezpieczenia mogą być zaprowadzone. Ile razy tego potrzeba, winien działać w porozumieniu ze wszystkimi instytucjami istniejącymi w myśl §. 57 lub utworzonymi w myśl §. 58go ustawy o ubezpieczeniu na wypadek przygody, mianowicie pod względem wykonywania kontroli nad tem, czy przedsiębiorcy podlegający obowiązkowi ubezpieczenia czynią zadość obowiązkowi swemu w tej mierze.

§. 48.

Instytucje wzmiankowane w §§. 57 i 58 ustawy o ubezpieczeniu na wypadek przygody winny wydać niezwłocznie temu Zakładowi obliczone według zasad rachunkowych Zakładu wartości rent, które mają być płacone osieroconym i trwale niezdolnym do zarobkowania.

Jeżeli po wydaniu Zakładowi ubezpieczenia wartości kapitałowej takiej renty, zajdzie zmiana w oznaczeniu wymiaru renty stosownie do §. 39go ustawy o ubezpieczeniu na wypadek przygody, albo, jeżeli zostanie całkiem wstrzymana, natenczas, w razie podwyższenia renty, Zakład wezwać ma Instytut w §. 57 lub 58 ustawy wzmiankowany, by dopłacił wartość renty dodatkowej, płatnej od dnia podwyższenia, w razie zaś zniesienia lub zupełnego wstrzymania renty, o ile uprawniony do pobierania jeszcze żyje, winien zwrócić temu instytucji wartość zmniejszenia renty a względnie całą wartość renty za dalszy czas wypłaty.

XII. Podpadnięcie karze. Ogłoszenia. Nadzór rządowy.

§. 49.

Przedsiębiorców, którzy podpadną karze w myśl §§. 51 i 52 ustawy o ubezpieczeniu na wypadek przygody podać należy niezwłocznie Władzy administracyjnej pierwszej instancji, w której okręgu mają siedzibę, z wnioskiem o ukaranie.

§. 50.

Wszelkie ogłoszenia Zakładu umieszczane będą w (gazecie krajowej) . . . . . i w . . . . . jakoteż w piśmie „Uwiadomienia urzędowe c. k. ministerstwa spraw wewnętrznych, dotyczące się ubezpieczenia robotników na wypadek przygody i choroby“. Podawanie ogłoszeń Zakładu do wiadomości członków także w inny sposób zostawia się uznaniu Zarządu.

§. 51.

Osobom upoważnionym do wykonywania nadzoru rządowego dozwalać należy każdego czasu kontrolowania ksiąg i kas, tudzież udzielać wszelkich wyjaśnień.

Kraj:

Władza administracyjna I. instancyi:

Wzór oznajmienia dla przed-

1.	Nazwisko (firma) przedsiębiorcy				
2.	Przedmiot przedsiębiorstwa				
3.	Miejsce przedsiębiorstwa				
4.	Średnia ilość zatrudnionych w przedsiębiorstwie	a)	robotników i urzędników przemysłowych całkowitą płacę pobierających	mężczyzn	
				kobiet	
		b)	wolontaryuszów, uczniów i praktykantów	mężczyzn	
				kobiet	
5.	Ilość dni roboczych w roku				
6.	Roczna suma zarobków			zł.	
7.	Zarobek płacony średnio robotnikowi pobierającemu całkowitą płacę najniższej kategorii		mężczyznom	zł.	
			kobietom	zł.	
8.	Sposób wykonywania przedsiębiorstwa				
	a) Motory w przedsiębiorstwie używane				
	Nazwa motorów (machiny ruchodawcze)	Ilość		Ilość osób do obsługi używanych albo narażonych bezpośrednio na niebezpieczeństwo w skutek działania motoru	
		mo- torów	o sile koni		
b) Machiny robocze w przedsiębiorstwie używane poruszane za pomocą motorów					
Nazwa machin			Ilość robotników zatrudnionych przy tych machinach		

Okrag sądowy: _____

siębiorców przemysłowych.

Gmina: _____

	c) Czy środki eksplodujące są wyrobiane lub używane? Jeżeli tak, co to są za środki i ilu robotników jest wystawionych na niebezpieczeństwo eksplozyi?	
	d) Ilość robotników, którzy narażeni są na niebezpieczeństwo uszkodzenia przez oparzenie, spalenie, spadnięcie z drabin, schodów, rusztowań itp. lub na jakąkolwiek inną przygodę szczególną a pod a) aż do c) nie są jeszcze wzmiankowani (z wymienieniem tego niebezpieczeństwa)	
	e) Ilość robotników w rękodzielni i pomocników	
	f) Ilość urzędników przemysłowych	
	g) Ilość robotników transportowych i magazynowych w przedsiębiorstwie zatrudnionych	
9.	Położenie lokali, w których motory są używane względem innych pracowników	
10.	Okoliczności zmniejszające niebezpieczeństwo przygody i urządzenia mające na celu zapobieżenie przygodom	
11.	Uwagi	

. . . . . dnia . . . . .

Podpis (firma) przedsiębiorcy
(jego pełnomocnika)

Dokładny adres: . . . . .

NB. Jeżeli przedsiębiorstwem kieruje zastępca (zawiałowca), należy o tem wspomnieć i tegoż wymienić.

Objaśnienie do wypełniania wzoru oznajmienia.

Na podstawie tego oznajmienia Zakład ubezpieczenia na wypadek przygody orzeka, czy przedsiębiorstwo podlega obowiązkowi ubezpieczenia, przyjmuje to przedsiębiorstwo, zalicza je do odpowiedniej klasy niebezpieczności i oznacza stopę procentową tej klasy niebezpieczności w myśl §. 18 ustawy o ubezpieczeniu na wypadek przygody. Szczegóły te oznajmić więc należy w czasie właściwym i sumiennie pod groźbą kar przewidzianych w §§. 51 i 52 ustawy niniejszej.

Co do przedsiębiorstw niemieszanych (to jest tych, w których łączą się dwie lub więcej gałęzi przemysłu, ale robotnicy ich pracują oddzielnie w rozmaitych budynkach, piętrach lub lokalach, w skutek czego uchylone jest wspólne niebezpieczeństwo przygody), szczegóły rubryk 4—7 i „rodzaj przedsiębiorstwa“ wpisać należy osobno dla każdej gałęzi przedsiębiorstwa.

Toż samo rozumie się o przedsiębiorstwach pobocznych głównego przedsiębiorstwa.

Do przedziałości 2. W przedziałości tej napisać należy, jaką gałęzią produkcji lub przemysłu przedsiębiorstwo się zajmuje. Przedmiot produkcji lub przemysłu podać należy z jak największą dokładnością i odróżnić od przedsiębiorstw pokrewnych. Jeżeli przedsiębiorstwo obejmuje kilka pokrewnych gałęzi przemysłu, podać należy wszystkie te gałęzie a główną gałąź podkreślić.

Zapiski powinny być jasne i powszechnie zrozumiałe; w razie potrzeby można przydać objaśnienia przy końcu wzoru.

W przedziałości 3 wymienić należy miejsce, w którym się przedsiębiorstwo znajduje. Co do filii podać należy własną siedzibę teje i wymienić głównie przedsiębiorstwo, do którego należy.

Szczegóły w przedziałości 4 i 6 opierać się powinny na zapiskach poprzedniego roku wstecz od dnia oznajmienia.

Szczegóły dotyczące się przedsiębiorstw nowo rozpoczętych, odpowiadać winny stanowi rzeczy

w chwili podawania oznajmienia. Jeżeli w ciągu zeszłego roku szczegóły, które uwidocznione być mają w przedziałości 4 aż do 6 zmieniały się w krótszych odstępach czasu tak znacznie, że wpisanie jednej liczby nie dałoby prawdziwego obrazu stanu rzeczy, podać należy szczegóły te dla każdego z osobna odstepu czasu, w którym liczba robotników nie bardzo się zmieniała.

Do przedziałości 4. Kto ma być zaliczony do robotników a względnie do urzędników przemysłowych, stanowi o tem ostatni ustęp §. 1go ustawy (obacz objaśnienia rozporządzenia ministeryalnego z dnia 3. kwietnia 1888, Dz. u. p. Nr. 35).

W przedziałości 4 a zapisać należy ilość robotników i urzędników przemysłowych (mężczyzn i kobiet) dorosłych (przeszło 16 lat liczących) i którzy pobierają całkowitą zapłatę, ich zajęciu odpowiednią. Osoby, które nie mają jeszcze zupełnego wykształcenia i z tego powodu nie pobierają płacy lub pobierają niższą (do tych zaliczać należy mianowicie dzieci mniej niż 16 lat mające) zapisuje się w przedziałości 4 b).

Do przedziałości 6. Do sumy rocznej zarobków nie wciąga się zarobków płaconych osobom, które, ponieważ ich wykształcenie jeszcze się nie skończyło, pobierają niższy zarobek

Zarobek roczny przenoszący sumę 1200 zł. wliczać należy w sumę roczną zarobków tylko w tej kwocie. Zresztą z płacami postępuje się przy obliczeniu jak z zarobkami.

Według §. 8go ustawy za płacę lub zarobek w duchu ustawy uważa się także tantiemy i świadczenia w naturze a wartość tych ostatnich obliczać należy według cen średnich miejscowych.

„Sposób wykonywania przedsiębiorstwa.“ W rubryce tej podać należy robotników w przedsiębiorstwie zatrudnianych z rozróżnieniem podług rozmaitych rodzajów niebezpieczeństw na które są wystawieni. Robotników, którzy czasowo należą do jednej, czasowo do innej z przytoczonych kategorii, podaje się tylko raz, a to w tej kategorii, w której najczęściej są zatrudniani a o zachodzących okolicznościach należy stosownie nadmienić.

W z ó r

obliczenia opłaty na ubezpieczenie.

Oznaczenie przedsiębiorstwa: . . . . .

Klasa ubezpieczenia: V.

Numer legitymacyi: 1347.

Stopa procentowa: 19.

Opłata na ubezpieczenie w odsetkach zarobku: . . .

a) Całkowita opłata: 1·3⁰/100.b) Z tego 10⁰/100 na karb ubezpieczonych: 0·13⁰/100**O b l i c z e n i e**

opłaty na ubezpieczenie, Zakładowi ubezpieczenia robotników na wypadek przygody dla Dolnej Austrii w Wiedniu dnia 31. grudnia 1889 przypadającej za czas od dnia 1. lipca aż do dnia 31. grudnia 1889.

Zatrudnionych w przedsiębiorstwie było w czasie od dnia 1. lipca aż do dnia 31. grudnia średnio	robotników z płacą całkowitą	mężczyzn	52	
		kobiet	1 ¹ / ₂	
	urzędników prze- mysłowych	mężczyzn	2	
		kobiet	—	
	wolontaryuszów, uczniów i praktykantów	mężczyzn	4	
		kobiet	2	

Ilość dni pracy: 153.

Liczba bieżąca	Kategorie płac	Za czas od 1. lipca aż do 31. grudnia	
		zarobek rzeczywiście wyplacony	liczy się do oznaczenia opłaty na ubezpieczenie
		zł.	zł.
1	Robotnikom z płacą całkowitą	9.364	9.364
2	Urzędnikom przemysłowym mniej niż 1.200 zł. płacy rocznej pobierającym	500	500
3	1mu urzędnikowi przemysłowemu więcej niż 1.200 zł. płacy rocznej pobierającemu	700	600
4	Świadczenia w naturze, których wartość ogólna wynosi podług cen średnich miejscowych 325 zł.	—	325
	Robotnicy z płacą najniższej kategorii pobierają dziennie średnio: mężczyźni . . . . . 85 c.		
	kobiety . . . . . 60 „		
	przeto:		
5	Wolontaryusze, uczniowie, praktykanci itp.:		
	4 mężczyzn: dziennie po 85 c. policzalnych, razem $4 \times 85 \times 153$	—	520
	2 kobiety: dziennie po 60 c. policzalnych, razem $2 \times 60 \times 153$	—	184
	O g ó ł e m .		11.493

Od każdego 100 zł. policzalnego zarobku zapłacić należy na ubezpieczenie według taryfy 1 zł. 30 c., przeto za okres płatności od 1. lipca aż do 31. grudnia

$$\frac{1 \cdot 30 \times 11493}{100} = \text{zł. } 149 \cdot 41.$$

(Uwiedomienie o sposobie nadesłania
przypadającej opłaty.)

Podpis:

. . . . . dnia . . . . .

(We wzorze tym liczby podane są tylko dla przykładu.)

Objaśnienie o wypełnianiu tego wzoru.

Przy wypełnianiu mieć należy wzgląd na to, że wszystkie szczegóły tyczą się ubiegłego okresu płatności a nie całego roku.

Szczegóły co do liczby zatrudnionych robotników i urzędników przemysłowych itp., jeżeli takowe

w ciągu zeszłego okresu płatności zmieniały się w krótszych odstępach czasu tak znacznie, że wpisanie jednej liczby nie dałoby prawdziwego obrazu stanu rzeczy, podać należy szczegóły te dla każdego z osobna odstępu czasu, w którym liczba robotników nie bardzo się zmieniała. Na przykład:

Zatrudnionych w przedsiębiorstwie było w czasie od dnia 1. lipca aż do 31. grudnia średnio:			Przez 42 dni	Przez 111 dni
Robotników z płacą całkowitą	mężczyzn		421	154
	kobiet		143	86
Urzędników prze- mysłowych	mężczyzn		7	7
	kobiet		—	—
Wolontaryuszów, uczniów i praktykantów	mężczyzn		42	30
	kobiet		7	7

Ilość dni pracy 153.

Przy zestawianiu obliczenia zarobków wypłaconych, do ubezpieczenia policzalnych, zarobki, które mają być zapisywane pod l. 1 i 2, jako rzeczywiście wypłacone w ubiegłym okresie płatności, służą zawsze także za podstawę do obliczenia opłaty na ubezpieczenie.

Urzędnikom przemysłowym, więcej niż 1200 zł. płacy rocznej pobierającym, liczy się tylko 1200 zł. rocznie a przeto za półroczny okres płatności tylko 600 zł.

Osoby nie mające zupełnego wykształcenia i w skutek tego nie pobierające zarobku lub pobierające niższy, doliczyć należy do wolontaryuszów, uczniów i praktykantów.

Miejsca do wypełnienia przeznaczone, których przedsiębiorstwo nie może wypełnić, ponieważ niema w niem ubezpieczonych odnośnej kategorii, należy przekreślić.

W z ó r

legitymacyi członka (§. 5 statutu.)

Zakład ubezpieczenia robotników na wypadek przygody dla . . . . .
 . . . . . w . . . . .

Legitymacya członka Nr. . . . .

dla . . . . . (Nazwisko przedsiębiorcy, firma) . . . . .

Przedmiot przedsiębiorstwa . . . . .
(przedsiębiorstw)Siedziba przedsiębiorstwa . . . . .
(przedsiębiorstw)

Dyrektor (urzędnik kierujący)

Przewodniczący Zarządu

. . . . .

. . . . . dnia . . . . .

Własnoręczny podpis przedsiębiorcy
(jego zastępcy)

. . . . .

Niniejsza legitymacya członka jest ważna dopóty, dopóki przedsiębiorstwo należy do tego samego przedsiębiorcy, gdy zaś przedsiębiorca przestanie być członkiem Zakładu, należy ją Zakładowi zwrócić.

Przedsiębiorca kilku przedsiębiorstw dostaje tylko jedną legitymacyą

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część IV. — Wydana i rozesłana dnia 1. lutego 1889.

14.

Rozporządzenie ministerstwa handlu z dnia 20. stycznia 1889,

którem w myśl §. 52 ustawy o ubezpieczeniu na wypadek choroby, ustanawia się Władze do sprawowania nadzoru nad kasami dla chorych przy przedsiębiorstwach prywatnych żeglugi parowej.

W wykonaniu §. 52 ustawy z dnia 30. marca 1888 (Dz. u. p. Nr. 33), o ubezpieczeniu robotników na wypadek choroby, postanawia się, że nadzór rządowy nad kasami zapomogowemi a istniejącemi lub nowo powstać mającemi przy przedsiębiorstwach żeglugi parowej, które służą do utrzymywania obrotu publicznego, lecz nie zostają w administracji rządowej, sprawować mają w pierwszej instancji Władze administracyjne krajowe a to w takiej rozciągłości, jaka w rzeczonej ustawie (§§. 19 aż do 21) jest określona.

Do sprawowania tego nadzoru nad kasami zapomogowemi tych przedsiębiorstw żeglugi parowej, których obrót tutejszokrajowy odbywa się na obszarze jednej Władzy administracyjnej krajowej, powołana jest ta ostatnia Władza, nad kasami zaś tych przedsiębiorstw żeglugi parowej, których obrót tutejszokrajowy odbywa się w obszarach kilku Władz administracyjnych krajowych, sprawować go będzie ta Władza administracyjna krajowa, w której obszarze administracyjnym znajduje się główna siedziba tutejszokrajowego przedsiębiorstwa żeglugi krajowej.

Zarazem postanawia się, że rekursa przeciwko orzeczeniom lub zarządzeniom wzmiankowanych Władz nadzorczych pierwszej instancji podawać należy z zastosowaniem się do przepisów podanych w §. 70 wzmiankowanej ustawy dla rekursów także przewidzianych, do ministerstwa handlu, które orzeka w drugiej i ostatniej instancji i w ogóle sprawuje nad temi kasami dla chorych przy przedsiębiorstwach nadzór rządowy w wyższej instancji.

Bacquehem r. w.

15.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z dnia 25. stycznia 1889,

o rozszerzeniu upoważnień królewsko węgierskiej komory w Mitrowicy, tudzież o przeistoczeniu komory pomocniczej I. klasy w Klenaku na komorę pomocniczą II. klasy.

Według doniesienia królewsko węgierskiego ministerstwa skarbu, otrzymała królewsko węgierska komora pomocnicza I. klasy w Mitrowicy tytuł i atrybucje komory głównej II. klasy i upoważniona została do przepuszczania bez opłaty cła rzeczy podróżnych naprzd lub później wysłanych.

Zarazem królewska komora pomocnicza I. klasy w Klenaku przeistoczona została na komorę pomocniczą II. klasy.

Dunajewski r. w.

**Rozporządzenie cesarskie z dnia
27. stycznia 1889,**

którem na zasadzie ustawy z dnia 11. lutego 1881 (Dz. u. p. Nr. 10) o sądownictwie konsulatów w Egipcie przedłuża się ograniczenie sądownictwa Sądów konsulowskich austriacko-węgierskich i częściowe przeniesienie onegoż na nowe Sądy w Egipcie ustanowione.

§. 1.

Postanowienia tyczące się zmian w sądownictwie Sądów konsulowskich austriacko-węgierskich

w Egipcie, wydane rozporządzeniem cesarskiem z dnia 18. grudnia 1875 (Dz. u. p. Nr. 153), których moc obowiązująca przedłużona została po raz ostatni rozporządzeniem cesarskiem z dnia 21. stycznia 1884 (Dz. u. p. Nr. 14) obowiązywać mają nadal tymczasowo aż do dnia 1. lutego 1891.

§. 2.

Wykonanie niniejszego rozporządzenia poruczam Mojemu Ministrowi sprawiedliwości.

Wiedeń, dnia 27. stycznia 1889.

Franciszek Józef r. w.**Taaffe r. w.****Schönborn r. w.**

Rok 1889.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część V. — Wydana i rozesłana dnia 16. lutego 1889.

17.

Obwieszczenie ministerstwa obrony krajowej i ministerstwa skarbu z dnia 8. stycznia 1889,

którem podaje się do wiadomości dodatkowe zaliczenie gminy Leobersdorf do 8. klasy taryfy czynszów wojskowych (Dz. u. p. Nr. 168 z r. 1885).

W uzupełnieniu obwieszczenia z dnia 14. grudnia 1885 (Dz. u. p. Nr. 168) zalicza się w porozumieniu z wspólnym ministerstwem wojny gminę Leobersdorf w Dolnej Austrii do ósmej klasy taryfy czynszów za pomieszczenia do kwaterunku wojska potrzebne, obowiązującej do końca roku 1890.

Weltersheimb r. w. Dunajewski r. w.

18.

Obwieszczenie ministerstw skarbu i handlu z dnia 15. stycznia 1889,

o postępowaniu celniczym z kilku wytworami chemicznymi.

W uzupełnieniu obwieszczenia z dnia 13. stycznia 1888 (Dz. u. p. Nr. 13), rozporządza się

w porozumieniu z Rządem królewsko węgierskim, że wytwory chemiczne, które należały dotychczas do Nr. 331 Taryfy cłowej, jako: dinitrotoluol, toolidin, α i β kwas naftolminulsulfonowy i ich sole, α i β kwas naftolmono- i polysulfonowy i ich sole, umieszczone być mają w spisie wytworów smołowych, do wyrobu barw anilinowych, zaliczonych na zasadzie artykułu IV. ustawy cłowej z dnia 25. maja 1882 do numeru Taryfy 322 z kwotą cła 1 zł. 50 c. od 100 kilogramów i komory do tego upoważnione mogą rzeczzone wytwory ekspedycyować pod kontrolą nad sprowadzaniem i użyciem, która przepisana będzie w każdym z osobna przypadku.

Dunajewski r. w. Bacquehem r. w.

19.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z dnia 24. stycznia 1889,

o przeniesieniu komory pomocniczej II. klasy z Bossancza do Bunestie.

Komora pomocnicza II. klasy zaprowadzona tymczasowo w Bossanczu (Dz. u. p. Nr. 41 z r. 1874) przeniesiona została dnia 16. października 1888 stanowczo do Bunestie a przykomorek w Niemieryczanach a względnie w Bunestiu został zwinięty.

Dunajewski r. w.

20.**Rozporządzenie ministerstwa handlu w porozumieniu z ministerstwem spraw wewnętrznych z dnia 2. lutego 1889,**

którem wyznacza się termin do zmiany statutów kas zapomogowych przy przedsiębiorstwach prywatnych żeglugi parowej, o ile nie odpowiadają ustawie o ubezpieczeniu na wypadek choroby.

Kasom zapomogowym w §. 52 ustawy z dnia 30. marca 1888 (Dz. u. p. Nr. 33) o ubezpieczeniu robotników na wypadek choroby wzmiankowanym, istniejącym przy przedsiębiorstwach żeglugi parowej do utrzymywania obrotu publicznego służących a nie będących w administracji rządowej, wyznacza się do zmiany statutów, o ileby nie odpowiadały postanowieniom ustawy, termin aż do 1. marca 1889.

Po upływie tego terminu potrzebne zmiany statutów przerzeczonych kas, prawidłową drogą aż dotąd nie uskutecznione, poczyni z urzędu, stosownie do przepisu ustawowego, właściwa Władza administracyjna krajowa z mocą prawnie obowiązującą.

Rozporządzenie niniejsze nabywa mocy od dnia ogłoszenia.

Taaffe r. w.

Bacquehem r. w.

21.**Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 6. lutego 1888,**

tyczące się przyłączenia gminy i obszaru dworskiego Łagiewniki do okręgu Sądu powiatowego podgórskiego w Galicyi.

Na zasadzie ustawy z dnia 11. czerwca 1868 (Dz. u. p. Nr. 59) oddziela się gminę i obszar dworski Łagiewniki od okręgu Sądu powiatowego

skawińskiego i przyłącza do okręgu Sądu powiatowego podgórskiego.

Rozporządzenie niniejsze nabywa mocy od dnia 1. stycznia 1890.

Schönborn r. w.

22.**Obwieszczenie ministerstwa spraw wewnętrznych z d. 6. lutego 1889,**

o wymianie z Rządem królewsko-greckim deklaracji, tyjących się wzajemnego przypuszczania spółek akcyjnych i spółek komandytowych na akcje.

Odnosnie do rozporządzenia cesarskiego z dnia 29. listopada 1865 (Dz. u. p. Nr. 127) tudzież ustawy z dnia 29. marca 1873 (Dz. u. p. Nr. 42) podaje się niniejszem do wiadomości z mocą obowiązującą w królestwach i krajach reprezentowanych w Radzie państwa, że stosownie do deklaracji jedno-brzmiących z dnia 24. października i 5. grudnia 1888 wymienionych między c. i k. ministerstwem spraw zewnętrznych i ministerstwem spraw zewnętrznych królewsko-greckim, Rząd c. k. austriacki i królewsko-węgierski z jednej a Rząd królewsko-grecki z drugiej strony przyjęły do wiadomości ustawy i rozporządzenia, tyjące się przypuszczania spółek akcyjnych i spółek komandytowych na akcje, mianowicie zaś spółek handlowych i przemysłowych, w Grecyi jakoteż w monarchii austriacko-węgierskiej obowiązujące i ułożyły się tak, że spółki akcyjne i spółki komandytowe na akcje, mianowicie zaś spółki handlowe i przemysłowe, które na obszarze jednej Strony zgodnie z tamtejszemi ustawami istnieją lub zostaną założone, będą wzajemnie na obszarze drugiej Strony pod warunkiem zachowywania odnośnych ustaw i rozporządzeń tamże obowiązujących uznawane, w taki sposób, że spółki rzeczzone będą mogły wykonywać tamże wszelkie swoje prawa i stawać przed sądami jako skarżyciele lub pozwani.

Taaffe r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część VI. — Wydana i rozesłana dnia 20. lutego 1889.

23.

Rozporządzenie Ministra rolnictwa z dnia 11. lutego 1889,

o egzaminach rządowych dla leśników, jakoteż dla
pomocników w służbie leśnej ochronnej i techni-
cznej.

Rozdział I.

Egzamin rządowy dla leśników.

§. 1.

Ażeby być przypuszczonym do egzaminu, kandydat winien udowodnić:

1. *a)* że zdał obadwa egzamina rządowe teoretyczne z gospodarstwa leśnego w szkole głównej ziemiaństwa; lub
- b)* że skończył nauki gospodarstwa leśnego w szkole głównej ziemiaństwa w przynioście ucznia zwyczajnego lub nadzwyczajnego i że zdał z dostatecznym skutkiem egzamina postępowe z tych przedmiotów, które są obowiązkowymi do złożenia egzaminów rządowych teoretycznych; lub
- e)* że skończył jedną ze szkół leśnictwa w Weisswasser, Eulenburgu lub Lwowie z dobrym skutkiem, skończywszy wprzód najmniej cztery klasy gimnazjum, szkoły realnej lub gimnazjum realnego, tudzież że skończył 22gi rok życia; lub
- d)* że skończył gimnazjum wyższe lub szkołę realną wyższą.

2. Że skończywszy szkołę główną, szkołę leśnictwa lub szkołę średnią, odbył praktykę w przypadkach 1 *a)* dwuletnią, w przypadkach *b)* i *c)* trzyletnią, nakoniec w przypadkach *d)* pięcioletnią w lasach rządowych lub prywatnych albo w służbie leśnej technicznej u Władzy administracyjnej.

§. 2.

W ciągu praktyki (§. 1, l. 2) winien kandydat utrzymywać przez dwa lata dziennik swoich czynności, w którym zapisywać ma swoje własne zapatrywania i spostrzeżenia zawodowe.

§. 3.

Prośby o przypuszczenie do egzaminu podawać należy do Władzy administracyjnej krajowej, której kandydat ze względu na swoją siedzibę podlega, najpóźniej aż do 31. lipca owego roku, w którym tenże ma zdawać egzamin.

Każdy kandydat dołączyć ma do prośby: metrykę chrztu lub urodzenia, treściwy opis swego życia, świadectwa wykształcenia przygotowawczego w §. 1, lit. *a—d* przepisanego, świadectwa odbytej praktyki i dziennik.

§. 4.

Władza krajowa przedstawia prośby ministerstwu rolnictwa, które orzeka o przypuszczeniu do egzaminu.

Przepisana praktyka może kończyć się dopiero po terminie podania prośby, ale w każdym razie skończyć się powinna przed terminem egzaminu, co udowodnić należy komisji egzaminacyjnej.

Osoby, które były skazane za zbrodnię lub za przekroczenie kradzieży lub przenicwierstwa, za

za udział w nich, za oszustwo, za przestępstwa a względnie przekroczenia, wzmiankowane w §. 1 ustawy z dnia 28. maja 1881, Dz. u. p. Nr. 47, lub w §. 1 ustawy z dnia 25. maja 1883, Dz. u. p. Nr. 78, nie będą przypuszczane do egzaminu w ciągu okresu w ustawie z dnia 15. listopada 1867, Dz. u. p. Nr. 131, ustanowionego.

§. 5.

Egzamin odbywać się będzie corocznie u Władz administracyjnych krajowych.

Każdy kandydat winien zwyczajnie zdawać egzamin u tej Władzy krajowej, do której, stosownie do §. 3 podał prośbę o przypuszczenie do egzaminu. Atoli, jeżeli tym sposobem zgłosi się do egzaminu u pewnej Władzy krajowej mniej niż dziesięciu kandydatów, ministerstwo rolnictwa może polecić tym kandydatom, by zdali egzamin u innej Władzy krajowej.

§. 6.

Komisya egzaminacyjna składa się z przewodniczącego, którego obowiązki, o ile ministerstwo rolnictwa nie wyda innego zarządzenia, sprawuje krajowy inspektor leśnictwa i z trzech techników leśnych, których ministerstwo rolnictwa przewiduje corocznie na komisarzy egzaminacyjnych, po jednym do każdej grupy przedmiotów egzaminu. Zarazem ministerstwo rolnictwa postanawia także, który z komisarzy egzaminacyjnych ma zastępować przewodniczącego a oprócz tego ustanawia osobę, która zastępować ma komisarza egzaminacyjnego, obejmującego prezydencją i w ogóle któregośkolwiek komisarza w razie nieobecności.

§. 7.

Władza administracyjna krajowa zwoływać winna komisya egzaminacyjną tak wcześniej, żeby jej członkowie mogli przejrzeć dzienniki kandydatów, zanim się rozpocznie egzamin piśmienny. Zastępcę komisarzy egzaminacyjnych (§. 6) powoływać należy tylko w razie potrzeby i na czas tejże.

§. 8.

Przewodniczący kieruje całą sprawą egzaminu; ma prawo zadawać pytania ze wszystkich przedmiotów egzaminu a przy klasyfikowaniu współdziała w myśl postanowień §. 16.

Każdy komisarz egzaminuje tylko z tej grupy przedmiotów, do której został do komisji powołany.

Przewodniczący lub komisarz egzaminacyjny może uchylić się od współdziałania w egzaminie kandydata, który jest z nim spokrewniony lub powinowacony.

§. 9.

Egzamin rozpoczyna się we wszystkich miejscach w pierwszy wtorek miesiąca października o godzinie 9 przed południem. Pierwsze dwa dni przeznaczone są na egzamin piśmienny; następuje potem zwyczajnie egzamin w lesie a w końcu egzamin ustny w zamkniętym lokalu.

Jednakże w razie niepogody przewodniczący może zarządzić, by egzamin w lesie odbył się po egzaminie ustnym lub w ciągu egzaminu ustnego, który w tym przypadku może być przerwany.

W przededniu egzaminu piśmiennego, kandydaci obowiązani są udowodnić przewodniczącemu w sposób odpowiedni tożsamość osób swoich, a w przypadku wzmiankowanym w §. 4, ustęp 2 dokończenie przepisanej praktyki, jakoteż, że złożyli takse egzaminacyjną, lub że ich od niej uwolniono (§. 23) i oddać przepisany stępel do świadectwa.

§. 10.

Tak na piśmiennym, jak i na ustnym egzaminie, pytania zadawane być powinny ze stosownym względem na przedmioty zasadnicze, przeważnie w kierunku praktycznym, przedewszystkiem zaś i głównie powinny wnikać w zadania takiego leśnika, którego zadaniem jest głównie kierowanie gospodarstwem leśnym.

§. 11.

Przedmiotami egzaminu są

Grupa I.

- a) Uprawa leśna a mianowicie tak jej zasady na naukach przyrodniczych oparte, jak i zastosowanie tychże do przypadków szczególnych;
- b) użytkowanie lasu, mianowicie pod względem czasu i właściwości zbioru, obrabiania i przetwarzania płodów leśnych (technologia leśna i przemysł leśny), ich przewozu, zachowywania i sprzedaży;
- c) zasada ogólna najpospolitszych przepisów dla służby ekonomicznej i ochronnej, jakoteż dla robotników w porządnem gospodarstwie leśnym.

Grupa II.

- d) Pomiar i rysowanie map lasu;
- e) nauka mierzenia drzewa;
- f) urządzenie gospodarstwa leśnego i obliczanie wartości lasu;
- g) projektowanie i stawianie budowli leśnych, o ile są potrzebne w zwykłym gospodarstwie leśnym, zwłaszcza użytkowem.

Grupa III.

- h) Ochrona lasów i myślistwa tak pod względem gospodarskim jak i policyjnym; przepisy ustawowe dotyczące się ochrony lasu i myślistwa obowiązujące w kraju, w którym kandydat mieszka, tudzież prawo prywatne ku zabezpieczeniu własności i posiadania w zastosowaniu do prostszych przypadków zdarzających się częściej w praktyce:
- i) hodowla i ochrona zwierzyny, wykonywanie myślistwa.

§. 12.

Do egzaminu piśmiennego nadsyłać będzie ministerstwo rolnictwa na każdy dzień egzaminu po trzy pytania, które otwierane będą w odpowiednim dniu egzaminu przed samem rozpoczęciem się egzaminu (§. 9) w obecności kandydatów. Z tych sześciu pytań po dwa odnoszą się do każdej z grup w §. 11 wzmiankowanych.

Kandydatom nie wolno używać żadnych innych środków naukowych prócz tabel pomocniczych i tekstów ustaw, których im komisya dostarczy lub pozwoli używać. Podczas egzaminu piśmiennego kandydaci zostawać mają ciągle pod ścisłym dozorem dwóch komisarzy egzaminacyjnych.

Jak tylko kandydat skończy odpowiedź na pytanie, winien oddać komisyi całe wypracowanie (brulion a jeśli odpisuje na czysto, także ten odpis).

W każdym dniu egzamin piśmienny trwa najdłużej dziesięć godzin. Po upływie tego czasu odebrać należy od kandydatów wypracowania jeszcze nieskończone.

Ci kandydaci, którzy oddają odpowiedzi na wszystkie pytania przed upływem czasu na egzamin ustanowionego, winni opuścić salę egzaminacyjną.

Obecni komisarze egzaminacyjni winni wypracowania każdego kandydata spoić i opieczętować swymi własnymi pieczęciami w taki sposób, żeby nie można było ani wyjąć ani wsunąć pojedynczych kartek bez uszkodzenia nici lub pieczęci.

§. 13.

Nazajutrz po egzaminie piśmiennym komisarze egzaminacyjni i przewodniczący przystąpić winni do przejrzania wypracowań i czynność tę skończyć jak najrychlej.

§. 14.

Egzamin w lesie odbyć się ma w miejscu, które przewodniczący oznaczy i trwać powiuen najdłużej dzień jeden dla wszystkich kandydatów.

W lesie będą kandydaci egzaminowani głównie ze znajomości roślin leśnych i ich własności, ze zdolności sądenia o stosunkach miejscowości lasu i drzewizny, z biegłości w rozwiązywaniu zagadnień dotyczących się zadrzewiania i sadzeniu, ustawy cięć zachowywania drzewa, przygotowań do budowy drogi i oceniania wartości lasu, nakoniec ze znajomości zwierząt ważnych w leśnictwie i w myślistwie.

§. 15.

Egzamin ustny w zamkniętym lokalu trwać ma nie dłużej jak ośm godzin dziennie. Egzamin ten jest publiczny. Kandydatów egzaminować należy w porządku abecedowym i z każdego z tych przedmiotów, które w §. 11 są wzmiankowane.

Każdego kandydata egzaminuje się najdłużej przez dwie godziny. Egzamin odbywa się w tym porządku grup, który jest podany w §. 11.

§. 16.

Gdy się egzamin skończy, komisarze, którzy już podczas piśmiennego i ustnego egzaminu winni notować sobie zdania o każdym kandydacie, mają naradzić się, jaka cenzura ma być z każdego przedmiotu dana każdemu kandydatowi podług wyniku egzaminu ustnego i piśmiennego i nad tem głosować. Kandydat otrzymuje tę cenzurę, za którą oświadczą się wszyscy komisarze lub najmniej dwaj z nich. Jeżeli w razie różności zdań nie będzie tej większości głosów, głosuje także przewodniczący a wtedy kandydat otrzymuje tę cenzurę, za którą oświadczy się przewodniczący. Cenzurę ustanawia się dla każdego przedmiotu w pewnej ilości jednostek podług następującej tablicy:

Cenzura	z przedmiotów §. 11								
	a.	b.	c.	d.	e.	f.	g.	h.	i.
niedostatecznie ==	0	0	0	0	0	0	0	0	0
dostatecznie ==	2	2	1	2	2	2	1	2	1
dobrze ==	4	4	2	4	4	4	2	4	2
bardzo dobrze ==	6	6	3	6	6	6	3	6	3

Kandydaci nie mający 0 z żadnego przedmiotu, otrzymają klasę „dostateczną“, jeżeli uzyskali nie więcej jak 25 jednostek; ci, którzy uzyskają 26 jednostek aż do 35 włącznie, otrzymają klasę „dobrą“, jeżeli zaś uzyskają więcej niż 35 jednostek, klasę „bardzo dobrą“.

§. 17.

Uchwałę co do przypuszczenia do ponownego egzaminu tych kandydatów, którzy pierwszy egzamin zdali z niedostatecznym skutkiem, wydawać ma komisya według zasad następujących:

1. Jeżeli kandydat dał niedostateczną odpowiedź tylko z jednego przedmiotu, przypuścić go należy do ponowienia egzaminu z tego przedmiotu. Jednakże orzec należy większością głosów a w razie różności zdań, według zdania, które przeważy głosem przewodniczącego, czy ponowiony być ma egzamin ustny z owego przedmiotu, czy także piśmienny z odnośnej grupy przedmiotów.

2. Jeżeli kandydat dał niedostateczne odpowiedzi z dwóch przedmiotów tej samej grupy, lub z dwóch przedmiotów należących do dwóch grup, przypuścić go należy do ponowienia egzaminu z odnośnych grup.

3. We wszystkich innych przypadkach przypuścić należy kandydata tylko do ponowienia całego egzaminu.

4. Czy w przypadkach 1—3 kandydat ma utrzymywać dalej dziennik aż do podania prośby o przypuszczenie do ponowienia egzaminu, orzeka komisya w sposób podany pod l. 1.

§. 18.

Uchwałę co do cenzury z pojedynczych przedmiotów, co do klasyfikacji i co do przypadków §u 17go wydać ma komisya na posiedzeniu nie publicznem natychmiast po wyegzaminowaniu wszystkich kandydatów.

Cenzury z pojedynczych przedmiotów, klasyfikacje i przerweczoną uchwałę ogłosić należy niezwłocznie w sali egzaminacyjnej publicznie.

§. 19.

Kandydaci, którzy zdali egzamin ze skutkiem przynajmniej dostatecznym, otrzymają świadectwo wygotowane według wzoru *A*, przez przewodniczącego i komisarzy podpisane, pieczęcią komisji egzaminacyjnej i przepisany stemplem opatrzone.

Kandydaci, którzy zdali egzamin niepomyslnie, otrzymają uwiadomienie o wyniku egzaminu wygotowane według wzoru *B*.

Świadectwo lub uwiadomienie razem z załączkami do prośby o przypuszczenie a według okoliczności ze stemplem do świadectwa, wyda kandydatom obecnym przewodniczący zaraz po ogłoszeniu w §. 18¹ przepisaniem, nieobecnym zaś posle je Władza administracyjna krajowa.

§. 20.

Co do każdego kandydata, który egzamin zdał niepomyslnie, wygotować ma komisya egzaminacyjna podług wzoru *C* wykaz cenzur jakie otrzymał z pojedynczych przedmiotów.

Wykazy te posłać należy ministerstwu rolnictwa za pośrednictwem Władzy administracyjnej krajowej.

§. 21.

Egzamin bądź cały, bądź z jednego przedmiotu lub z pojedynczych grup można ponowić najwięcej dwa razy, a to w zwyczajnych terminach egzaminu, zgłaszać się zaś należy według postanowień §u 3go.

W świadectwie nie trzeba zaznaczać, że egzamin był ponawiany.

§. 22.

Podług wzoru *D* spisać należy protokół całego aktu egzaminacyjnego. Oprócz szczegółów we wzo-rze wskazanych zapisać w nim należy także obrady i uchwały komisji jakoteż szczególne wydarzenia, jeżeli miały miejsce. Do protokołu dołączyć należy wygotowany podług wzoru *E* przegląd cenzur, jakie każdy kandydat otrzymał od członków komisji z każdego przedmiotu egzaminu.

Do spisania tego protokołu Władza administracyjna krajowa przydaje komisji sekretarza.

Protokół powinien być podpisany przez przewodniczącego, przez komisarzy egzaminacyjnych i przez sekretarza, poczem Władza administracyjna krajowa posyła go ministerstwu rolnictwa z dołączeniem przeglądu tabelarycznego, który ona ma wygotować podług wzoru *F*.

§. 23.

Przed rozpoczęciem się egzaminu czy to pierwszego, czy ponawianego, każdy kandydat złożyć ma u właściwej c. k. Władzy krajowej taksę w kwocie 15 zł. i kwit na nią wręczyć przewodniczącemu komisji egzaminacyjnej (§. 9), dla dołączenia go do protokołu egzaminu.

W przypadkach zasługujących na szczególne względy Władza administracyjna krajowa, której kandydat stosownie do miejsca swego zamieszkania podlega, może uwolnić kandydata od całej taksy lub od połowy. Prośbę o to uwolnienie podać należy jednocześnie z prośbą o przypuszczenie do egzaminu, lecz oddzielnie. Ubóstwo kandydata, a jeżeli trzecie osoby są według ustaw obowiązane utrzymywać go,

także ubóstwo tych osób, udowodnić należy świadectwem, wystawionem przez zwierzchność gminną ostatniego miejsca zamieszkania.

W prośbie o uwolnienie i w świadectwie ubóstwa wyrażone być powinny i potwierdzone okoliczności, na jakich polega ubóstwo.

Władza administracyjna krajowa może według własnego uznania w pojedynczych przypadkach wezwać kandydata, żeby złożył jeszcze dalsze dowody ubóstwa, lub postarać się o nie z urzędu.

Pod powyższymi warunkami można także prosić o uwolnienie od całej lub od połowy taksy egzaminacyjnej także wtedy, gdy się egzamin ponawia i można także uwolnienie uzyskać.

§. 24.

Członkom komisji egzaminacyjnej nie mieszkającym stale w tem miejscu, w którym odbywa się egzamin, zwracane będą koszta podróży tam i napowrót od miejsca zamieszkania, aż do miejsca egzaminu, i według okoliczności od miejsca egzaminu do miejsca na egzamin leśny przeznaczonego, a to jeśli są urzędnikami rządowymi, podług normy, w innych przypadkach w takim wymiarze, do jakiego mają prawo urzędnicy rządowi VIII. klasy stopnia służbowego. Oprócz tego komisarze egzaminacyjni pobierać będą, poczynawszy od dnia powołania (§. 7) włącznie za każdy dzień, aż dopóki trwa egzaminu, jeżeli nie są urzędnikami rządowymi, taksę po 8 zł. dziennie, jeżeli zaś są urzędnikami rządowymi po 4 zł. dziennie a w tym ostatnim przypadku, jeżeli ich siedziba urzędowa znajduje się nie w miejscu egzaminu, nadto jeszcze dyety normalne.

Po należytości według powyższego przypadające, zgłaszać się mają członkowie komisji egzaminacyjnej, gdy się egzamin skończy, do Władzy administracyjnej krajowej z przedłożeniem kwitów ostęplowanych według skali, stosownie do sumy taksy i dyet, jakoteż wykazów kosztów podróży, która Władza krajowa winna sprawdzić, wypłatę zaś asygnuje ministerstwo rolnictwa.

§. 25.

Na pokrycie kosztów administracyjnych, z odbyciem egzaminu połączonych, asygnować będzie ministerstwo rolnictwa Władzy administracyjnej krajowej kwotę ryczałtową po jednym złotym od każdego kandydata.

§. 26.

Gdyby ministerstwo rolnictwa wydelegowało na egzamin komisarza ministerjalnego, tenże będzie miał prawo kontrolować cały przebieg egzaminu.

§. 27.

Technicy leśni, którzy zdali z pomyślnym skutkiem egzamin przepisany do uzyskania posady

w administracji lasów rządowych a względnie w służbie leśnej technicznej u Władz administracyjnych, są uwolnieni od poddania się egzaminowi powyżej uregulowanemu.

Rozdział II.

Egzamin rządowy dla pomocników w służbie leśnej ochronnej i technicznej.

§. 28.

Ażeby być przypuszczonym do egzaminu, kandydat winien udowodnić:

1. że skończył 18. rok życia;
2. a) że skończył z dobrym skutkiem jedną ze szkół dla leśniczych w Hallu, Gusswerku lub Bolechowie albo jedną ze szkół uprawy lasów w Aggsbachu i Piseku; albo
- b) że skończył szkołę początkową, szkołę wydziałową, gimnazjum niższe lub szkołę realną niższą;

3. że odbył praktykę trzyletnią pod kierunkiem egzaminowanego leśnika. Czas nauki spędzony w szkołach pod l. 2 lit. a wymienionych wliczać należy w praktykę trzyletnią.

§. 29.

Prośby o przypuszczenie do egzaminu podawać należy do Władzy administracyjnej krajowej, której kandydat ze względu na swoją siedzibę podlega, najpóźniej aż do dnia 31. lipca owego roku, w którym tenże ma zdawać egzamin.

Każdy kandydat dołączyć winien do swojej prośby: metrykę chrztu lub urodzenia, jakoteż świadectwa wykształcenia przygotowawczego w §. 28, l. 2 lit. a i b przepisanego i świadectwa odbytych praktyki.

§. 30.

O przypuszczeniu do egzaminu orzeka Władza administracyjna krajowa.

Postanowienia §u 4go ustęp 2, dotyczące się kończenia praktyki po terminie podania prośby i ustępu 3 dotyczącego się nieprzypuszczenia pewnych osób do egzaminu dla leśników, stosują się także do tego egzaminu.

§. 31.

Egzamin odbywać się będzie corocznie u Władzy administracyjnej krajowej.

Gdyby jednak kandydatów do egzaminu przypuszczonych było więcej niż 30, Władza administracyjna krajowa może zarządzić, żeby oprócz niej, egzamin odbywał się także w jednym lub więcej starostwach. W przypadku tym rozdzielać należy

kandydatów między pojedyncze komisye egzaminacyjne ile możności ze względu na miejsca zamieszkania,

§. 32.

Komisyja egzaminacyjna składa się z przewodniczącego, którym jest krajowy inspektor leśnictwa albo też inny technik leśny zarządu administracji, przez Władzę administracyjną corocznie przeznaczany i z dwóch techników leśnych, po jednym do każdej grupy przedmiotów egzaminu, których również Władza administracyjna krajowa corocznie przeznacza.

Władza administracyjna krajowa postanawia, który z komisarzy egzaminacyjnych ma zastępować przewodniczącego a oprócz tego ustanawia osobę, która zastępować ma komisarza egzaminacyjnego obejmującego prezydencją i w ogóle któregokolwiek komisarza egzaminacyjnego w razie nieobecności.

§. 33.

Władza administracyjna krajowa zwoływać ma komisję egzaminacyjną nie pierwej, jak na pierwszy dzień egzaminu (§. 35).

Zastępcę komisarzy egzaminacyjnych (§. 32) mianowicie zaś, o ile egzamin odbywa się u Władzy administracyjnej pierwszej instancyi, powołuje ta ostatnia tylko w razie potrzeby i na czas tejże.

§. 34.

Postanowienia §. 8 dotyczące się zakresu działania przewodniczącego, prawa komisarzy do egzaminowania i wyłączenia interesowanych członków komisyi, stosują się odpowiednio także do tego egzaminu.

§. 35.

Egzamin odbywać się powinien po egzaminie dla leśników, ile możności bezpośrednio po nim. Dzień i godzinę rozpoczęcia się egzaminu wyznacza Władza administracyjna krajowa a jeżeli utworzono kilka komisyj egzaminacyjnych, dla wszystkich ten sam dzień i tę samą godzinę, ogłasza termin w urzędowej gazecie krajowej i wcześniej uwiadamia o nim kandydatów.

Dzień pierwszy przeznaczony jest na egzamin piśmienny, poczem następuje egzamin ustny w zamkniętym lokalu.

Gdy się egzamin rozpoczyna, kandydaci obowiązani są udowodnić przewodniczącemu w sposób odpowiedni tożsamość osób swoich a w przypadku §. 30, a względnie §. 4, ustęp 2 dokończenie przepisanej praktyki, jakoteż, że złożyli takse egzaminacyjną, lub że ich od niej uwolniono i oddać przepisany stępel do świadectwa.

§. 36.

Tak na ustnym jak i na piśmiennym egzaminie zadawać należy tylko pytania, tyżące się praktycznej służby leśnej pomocniczej ochronnej i technicznej.

§. 37.

Przedmiotami egzaminu są:

I. grupa.

1. Uprawa lasu, to jest znajomość drzew waznych pod względem leśnym i miejscowości im odpowiednich, zadrzewiania i hodowli lasu, jakoteż okresów ścinania ze względu na najważniejsze rodzaje gospodarstwa.

2. Użytkowanie z lasów a mianowicie postępowanie przy zbiorze, przy przysposabianiu i rozgatkowaniu drzewa do transportu i sprzedaży; leśne użytki poboczne, ich wyzyskiwanie i znaczenie dla lasu; proste leśne przedsiębiorstwa poboczne, ich cel i wykonywanie.

3. Miernictwo leśne a mianowicie znajomość postępowania przy wymierzaniu i obliczaniu pomniejszych powierzchni, tudzież objętości, z którymi w gospodarstwie leśnym często ma się do czynienia, jakoteż znajomość prostych środków pomocniczych do tego potrzebnych.

II. grupa.

4. Ochrona lasu, a mianowicie znajomość, w jaki sposób w wypadki żywiołowe, ludzie, zwierzęta i rośliny szkodzą lasowi, jak się tym szkodom zapobiega i jak przeciw nim działać należy; znajomość przepisów ustawowych, tyżących się tak ochrony lasu a względnie dobra leśnego, jak niemniej praw i obowiązków służby ochronnej, a obowiązujących w kraju, w którym kandydat mieszka.

5. Myśliwstwo, to jest znajomość zwierząt łownych i ich sposobu życia, rozmaitych metod myśliwstwa i łowiectwa, wyrazów technicznych w myśliwstwie używanych, nakoniec przepisów ustawowych, tyżących się myśliwstwa a obowiązujących w kraju, w którym kandydat mieszka.

§. 38.

Do egzaminu piśmiennego przewodniczący poda po dwa pytania z każdej grupy przedmiotów egzaminu.

Egzamin piśmienny trwa najdłużej trzy godziny.

Przewodniczący i komisarze egzaminacyjni obowiązani są przejrzeć wypracowania piśmienne jeszcze w dniu egzaminu piśmiennego.

Zresztą stosują się odpowiednio także i do tego egzaminu postanowienia §. 12, tyżące się postępowania na piśmiennym egzaminie dla leśników.

§. 39.

Egzamin ustny rozpoczyna się nazajutrz po egzaminie piśmiennym i trwać ma nie dłużej jak ośm godzin dziennie. Egzamin ten jest publiczny. Kandydatów egzaminować należy w porządku alfabetycznym i każdego z tych przedmiotów, które w §. 37 są wzmiankowane.

Każdego kandydata egzaminuje się najdłużej półtorej godziny. Egzamin odbywa się w tym porządku grup, który w §. 37 jest podany.

§. 40.

Gdy się egzamin skończy, komisya, której członkowie już podczas piśmiennego i ustnego egzaminu winni notować sobie zdania o każdym kandydacie, winna naradzić się, jaka klasyfikacya ma być przyznana każdemu kandydatowi stosownie do ogólnego wyniku egzaminu ustnego i piśmiennego i nad tem głosować. Klasy są: niedostatecznie, dostatecznie, dobrze, bardzo dobrze.

Kandydat otrzymuje tę klasyfikacyą, na którą zgodzą się dwaj komisarze egzaminacyjni. Jeżeli się nie zgadzają, rozstrzyga przewodniczący.

§. 41.

Uchwałę co do klasyfikacyi wydaje się na posiedzeniu nie publicznem po egzaminowaniu wszystkich kandydatów, poczem ogłosić ją należy w sali egzaminacyjnej publicznie.

§. 42.

Kandydatom, którzy zdali egzamin ze skutkiem przynajmniej dostatecznym, wydać należy świadectwo podług wzoru *G*, kandydatom, którzy zdali egzamin niepomyślnie, uwiadomienie podług wzoru *H*.

Zresztą §. 19 stosuje się odpowiednio także do tego egzaminu.

Jeżeli egzamin odbywa się także u Władzy egzaminacyjnej pierwszej instancyi, Władza ta ma posłać świadectwa a względnie uwiadomienia kandydatom nieobecny.

§. 43.

Co do tych kandydatów, którzy egzamin zdali niepomyślnie, wygotować ma komisya egzaminacyjna podług wzoru *J* wykaz i dołączyć do protokołu egzaminu.

§. 44.

Egzamin można ponowić najwięcej dwa razy, a to w zwyczajnych terminach egzaminu, do któ-

rych zgłaszać się należy według postanowien §. 29go.

W świadectwie nie trzeba zaznaczać, że egzamin był ponawiany.

§. 45.

Podług wzoru *K* spisać należy protokół całego aktu egzaminacyjnego. Oprócz szczegółów we wzorze wskazanych, zapisać w nim należy także obrady i uchwały komisyi, jakoteż szczególne wydarzenia, jeżeli miały miejsce.

Do spisania tego protokołu Władza administracyjna krajowa a względnie starostwo przydaje komisyi sekretarza.

Protokół powinien być podpisany przez przewodniczącego, przez komisarzy egzaminacyjnych, jakoteż przez sekretarza, poczem posłać go należy razem z wykazem według §. 43go wygotowanym, według okoliczności za pośrednictwem starostwa, Władzy administracyjnej krajowej.

§. 46.

Władza administracyjna krajowa winna wygotować na zasadzie protokołu a względnie protokółów egzaminu, przegląd tabelaryczny według wzoru *L* i posłać do ministerstwa rolnictwa z dołączeniem wykazu lub wykazów wzmiankowanych w §. 43.

Corocznie przed dniem 31. lipca, Władze krajowe dostawać będą od ministerstwa rolnictwa wykaz tych kandydatów, którzy w roku poprzednim zdali egzamin niepomyślnie.

§. 47.

Postanowienia §§. 23 i 24 stosują się odpowiednio także i do tego egzaminu, z tą różnicą, że taksa za egzamin, którą, gdy egzamin odbywa się w starostwie, złożyć należy we właściwym urzędzie podatkowym, wynosi 5 zł.

§. 48.

Na pokrycie kosztów administracyjnych z odbiciem egzaminu połączonych, asygnować będzie ministerstwo rolnictwa Władzy administracyjnej krajowej kwotę ryczałtową po 50 centów od każdego kandydata.

§. 49.

Ci, którzy udowodnią, że posiadają wykształcenie zawodowe w §. 1 pod l. 1, lit. *a*), *b*) i *c*) przepisane, są uwolnieni od zdawania egzaminu dla pomocników w służbie leśnej ochronnej i technicznej.

Rozdział III.

Postanowienia przejściowe i końcowe.

§. 50.

Od kandydatów egzaminu, uregulowanego w rozdziale I niniejszego rozporządzenia, którzy praktykę, w §. 1ym wzmiankowaną, rozpoczęli już przed dniem 1. lipca 1889, wymagać się będzie co do dziennika w §. 2 przepisane, żeby go utrzymywali w ciągu okresu, który nastąpi dopiero po dniu 1. lipca 1889.

§. 51.

Od kandydatów egzaminu, urządzonego w rozdziale II niniejszego rozporządzenia, którzy praktykę przepisaną w §. 28 pod l. 3 rozpoczęli już przed dniem 1. lipca 1889, nie będzie wymagane, żeby praktyka ta odbywała się pod kierunkiem egzaminowanego leśnika.

§. 52.

Ci kandydaci, którym jeszcze na zasadzie rozporządzenia z dnia 16. stycznia 1850, Dz. u. p. Nr. 63, pozwolono ponowić egzamin dla leśników lub dla pomocników w służbie leśnej ochronnej i

technicznej, przypuszczeni będą do ponownego egzaminu według przepisów niniejszego rozporządzenia nawet w tym razie, gdy nie czynią zadość wymaganiom §§. 1 i 2 a względnie 28.

§. 53.

Czy egzamin złożony za granicą ma być uważany za równy jednemu z egzaminów rozporządzeniem niniejszem urządzonych i o ile ci, którzy skończyli zagraniczną szkołę leśną, mogą być do tych egzaminów przypuszczani, orzekać będzie ministerstwo rolnictwa w każdym z osobna przypadku.

§. 54.

Rozporządzenie niniejsze nabywa mocy obowiązującej od dnia 1. lipca 1889. Jednocześnie traci moc swoją rozporządzenie z dnia 16. stycznia 1850, Dz. u. p. Nr. 63, dotyczące się zaprowadzenia egzaminów rządowych dla leśników w celu uznania ich za uzdolnionych do samodzielnego prowadzenia gospodarstwa, zawierające także postanowienia co do wykształcenia i egzaminowania pomocników do służby leśnej ochronnej i technicznej, a zarazem uchylają się odnośnie przepisy dodatkowe.

Falkenhayn r. w.

Wzór A do §. 19.

Stępel

Świadectwo

złożenia egzaminu rządowego dla leśników.

JMPan . . . . . rodem
z . . . . . poddał się w roku 18 . . . . . egzaminowi rządowemu dla leśników stosownie
do rozporządzenia ministeryalnego z dnia 11. lutego 1889 (Dz. u. p. Nr. 23) z . . . . . skutkiem.
. . . . . dnia . . . . . 18 . . . . .

Komisya egzaminacyjna

u c. k. Władzy administracyjnej krajowej . . . . .

Przewodniczący:

L. S.

Komisarze egzaminacyjni:

Wzór B do §. 19.

Do JMPana . . . . .
 w . . . . .

Na egzaminie rządowym dla leśników, który odbył się w roku 18 . . . stosownie do rozporządzenia z dnia 11. lutego 1889 (Dz. u. p. Nr. 23) a któremu się JMPan po raz . . . . . poddałeś, odpowiedzi JMPana

w grupie I	$\frac{\text{z przedmiotu}}{\text{z przedmiotów}}$	. . . . .
„ II	$\frac{\text{z przedmiotu}}{\text{z przedmiotów}}$	. . . . .
„ III	$\frac{\text{z przedmiotu}}{\text{z przedmiotów}}$	. . . . .

nie zostały uznane za dostateczne.

Stosownie do §. 17 rozporządzenia pozwala się JMPanu . . . . .

ponowić egzamin z powyższego przedmiotu i masz JMPan poddać się piśmiennemu egzaminowi z odnośnej grupy . . . . .

egzamin z $\frac{\text{grupy}}{\text{grup}}$ . . . . .

cały egzamin . . . . .

Aż do podania prośby o pozwolenie ponowienia egzaminu winienes JMPan utrzymywać dalej dziennik . . . . .

Dnia . . . . . 18 . . . . .

Komisya egzaminacyjna

u c. k. Władzy administracyjnej krajowej w . . . . .

Przewodniczący:

Wzór C do §. 20.

W y k a z

cenzur otrzymanych na egzaminie rządowym dla leśników.

JMPan . . . . . rodem
z . . . . . poddał się w roku 18 . . . po raz . . . . .
egzaminowi rządowemu dla leśników stosownie do rozporządzenia ministeryalnego z dnia 11. lutego 1889
(Dz. u. p. Nr. 23) i otrzymał z przedmiotów poniżej wymienionych następujące cenzury:

Przedmioty egzaminu stosownie do §. 11 rozporządzenia z dnia 11. lutego 1889 (Dz. u. p. Nr. 23)		Cenzura	
		w cyfrach	w słowach
I. grupa	a		
	b		
	c		
II. grupa	d		
	e		
	f		
	g		
III. grupa	h		
	i		
Suma jednostek .			

Pozwala się kandydatowi ponowić

egzamin z przedmiotu pod lit. . . . . i tenże winien zdać egzamin piśmienny
z grupy . . . . .

egzamin z grupy . . . . .

cały egzamin . . . . .

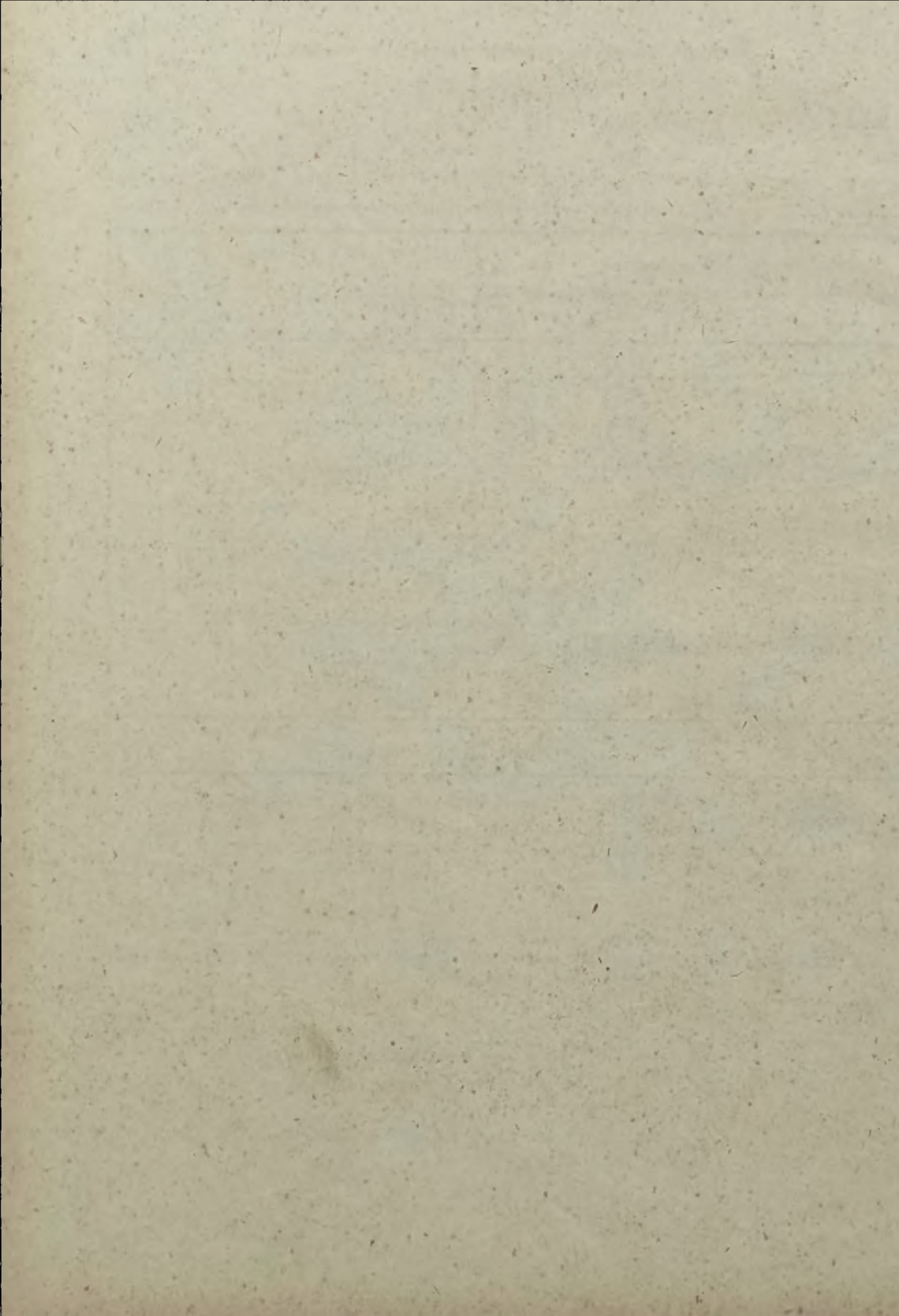
Aż do podania prośby o pozwolenie ponowienia egzaminu winien kandydat utrzymywać dalej
dziennik . . . . .

Dnia . . . . . 18 . . . . .

Komisya egzaminacyjna

u c. k. Władzy administracyjnej krajowej w . . . . .

Przewodniczący:

Wzór D do §. 22.

P r o t o k ó ł

egzaminu rządowego dla leśników u c. k. Władzy administracyjnej krajowej . . . . .
w . . . . . dnia . . . . . 18 . . . . .

Skład i okres urzędowania komisji egzaminacyjnej.

Rozporządzenie ministerstwa rolnictwa		Członkowie komisji	Nazwisko i charakter	Miejsce zamieszkania lub siedziba urzędowa	Powołani zostali na dniu	Czynność trwała dni
data	liczba					
		Przewodniczący				
		Komisarz egzaminacyjny do I grupy				
		Komisarz egzaminacyjny do II grupy				
		Komisarz egzaminacyjny do III grupy				
		Zastępca prze- wodniczącego				
		Zastępca komisarzy egza- minacyjnych				

Ciąg egzaminu:

Dzienniki przeglądano dnia . . . . . 18 . . . . .

Początek } egzaminu { we wtorek . . . października 18 . . . o 9 godzinie przed południem.
Koniec } { dnia . . . . . 18 . . . ,

a mianowicie:

Egzamin piśmienny odbywał się dnia . . . . . 18 . . . . .

Prace piśmienne przeglądano dnia . . . . . 18 . . . . .

Egzamin ustny odbywał się
w lesie . . . . . dnia . . . . . 18 . . . . .

Egzamin ustny
w lokalu zamkniętym odbywał się dnia . . . . . 18 . . . . .

Cenzura, klasyfikacja i uchwała co do ponowienia egzaminu
dnia . . . . . 18 . . . . .

Ogłoszenie wyniku egzaminu dnia . . . . . 18 . . . . .

Wzór E do §. 22.

Komisya egzaminacyjna dla leśników

u c. k. Władzy administracyjnej krajowej w . . . . .

18 . . . . .

Prze gl ąd

cenzur.

Kandydatów		C e n z u r y									Suma jednostek cenzur ustano- wionych
		od członków komisji i przewodniczącego	P r z e d m i o t y								
nazwisko	miejsce urodzenia		a	b	c	d	e	f	g	h	i
		w grupie I									
		w grupie II									
		w grupie III									
		Przewodniczący									
		ustanowiona cenzura z pojedyn- czych przedmiotów									
		w grupie I									
		w grupie II									
		w grupie III									
		Przewodniczący									
		ustanowiona cenzura z pojedyn- czych przedmiotów									
		w grupie I									
		w grupie II									
		w grupie III									
		Przewodniczący									
		ustanowiona cenzura z pojedyn- czych przedmiotów									

Przewodniczący :

Wzór F do §. 22.

Przegląd tabelaryczny

wyniku egzaminu rządowego dla leśników

stosownie do rozporządzenia z dnia 11. lutego 1889 (Dz. u. p. Nr. 23), w roku 18 . . .

Siedziba komisy egzaminacyjnej	O przypuszczeniu do egzaminu ubiegało się	Przypuszczono do egzaminu	Odrzucono	Odstąpiło	Zdawało egzamin	Zdało egzamin z klasyfikacją			Nie zdało egzaminu	U w a g a
						bardzo dobrze	dobrze	dostatecznie		

. . . . . dnia . . . . . 18 . . . . .

C. k. . . . . .

Wzór G do §. 42.

Stempel.

Świadectwo

egzaminu rządowego dla pomocników w służbie leśnej ochronnej i technicznej.

JMPan . . . . . rodem
 z . . . . . poddał się w roku 18 . . . . . egzaminowi rządowemu
 dla pomocników w służbie leśnej ochronnej i technicznej w myśl rozporządzenia ministeryalnego z dnia
 11. lutego 1889 (Dz. u. p. Nr. 23) z . . . . . skutkiem.

. . . . . dnia . . . . . 18 . . . . .

Komisya egzaminacyjna

u c. k. . . . . w . . . . .

Przewodniczący:

L. S.

Komisarze egzaminacyjni:

Wzór H do §. 42.

Do JMPana . . . . .

w . . . . .

Na egzaminie rządowym dla pomocników w służbie leśnej ochronnej i technicznej, który odbył się w roku 18 . . . . . stosownie do rozporządzenia z dnia 11. lutego 1889 (Dz. u. p. Nr. 23) a któremu się JMPan po raz . . . . . poddałeś, odpowiedzi JMPana nie zostały uznane za dostateczne.

Stosownie do §. 44 rozporządzenia pozwala się JMPanu ponowić egzamin . . . . .

Dnia . . . . . 18 . . . . .

Komisya egzaminacyjna

u c. kr. . . . . w . . . . .

Przewodniczący:

Wzór J do §. 43.

W y k a z

kandydatów, którzy egzamin rządowy dla pomocników w służbie leśnej ochronnej i technicznej
zdali ze skutkiem niedostatecznym.

K a n d y d a t a			Kandydat poddał się egzaminowi po		
nazwisko	miejsce zamieszkania	miejsce urodzenia	1.	2.	3.
			r a z		

Dnia . . . . . 18 . . . . .

Komisya egzaminacyjna

u c. kr. . . . . w . . . . .

Przewodniczący:

Wzór K do §. 45.

Protokół

egzaminu rządowego dla pomocników w służbie leśnej ochronnej i technicznej u c. k. . . . .
 w . . . . . dnia . . . . . 18 . .

Skład i okres urzędowania komisji egzaminacyjnej.

Rozporządzenie Władzy admini- stracyjnej kra- jowej		Członkowie komisji	Nazwisko i charakter	Miejsce zamieszkania lub siedziba urzędowa	Powołani zostali na dniu	Czynność trwała dni
data	liczba					
		Przewodniczący				
		Komisarz egzaminacyjny dla I grupy				
		Komisarz egzaminacyjny dla II grupy				
		Zastępca prze- wodniczącego				
		Zastępca komisarzy egza- minacyjnych				

Ciąg egzaminu:

Początek } egzaminu { dnia . . . . . 18 . . . .
 Koniec } { dnia . . . . . 18 . . . .

a mianowicie:

Egzamin piśmienny odbywał się dnia . . . . . 18 . . . .

Prace piśmienne przeglądano dnia . . . . . 18 . . . .

Egzamin ustny odbył się dnia . . . . . 18 . . . .

Klasyfikacja dnia . . . . . 18 . . . .

Ogłoszenie wyniku egzaminu dnia . . . . . 18 . . . .

rządku abecednym.

Dzień egzaminu ustnego	Klasa	Świadcstwo i załączki do prośby		Uwiedomie- nie, załączki do prośby, stępel do świadcstwa		U w a g a
		oddano	prześć należy	oddano	prześć należy	

Wzór L do §. 46.

Przeгляд tabelaryczny

wyniku egzaminu rządowego dla pomocników w służbie leśnej ochronnej i technicznej

który odbył się w roku 18 . . w myśl rozporządzenia z dnia 11. lutego 1889 (Dz. u. p. Nr. 23).

Siedziba komisji egzaminacyjnej	O przypuszczenie do egzaminu ubiegało się	Przypuszczono do egzaminu	Odrzucono	Odstąpiło	Zdawało egzamin	Zdało egzamin i otrzymało klasę			Nie zdało egzaminu	U w a g a
						bardzo dobrą	dobrą	dostateczną		

. . . . . dnia . . . . . 18 . .

C. k. . . . .

24.

Ustawa z dnia 11. lutego 1889,

o przedłużeniu kolei wąsko-torowej łączącej Mostar z uściem Ramy aż do Sarajewa.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanowili¹¹¹ i stanowią co następuje:

§. 1.

Upoważnia się Rząd do pozwolenia, aby na przedłużenie kolei wąsko-torowej, łączącej Mostar z uściem Ramy aż do Sarajewa, dana była Bośni i Hercegowinie z aktywów wspólnych, a to przede wszystkim z zebranych dotychczas i ciągle wpływających odsetek od tychże aktywów, pożyczka w sumie rzeczywistych kosztów budowy, aż do kwoty nieprzekraczalnej 5,500.000 zł.

§. 2.

Kolej ta ma być zjednoczona z kolejami mostarsko-metkowiacką i z koleją łączącą Mostar z uściem Ramy, wzmiankowanymi w ustawach z dnia 5. czerwca 1884 (Dz. u. p. Nr. 92) i z dnia 7. lipca 1886 (Dz. u. p. Nr. 113) w jedną wspólną linią kolejową.

Odsetki i raty amortyzacyjne od pożyczek na budowę tej zjednoczonej linii kolejowej od Metkowiec do Sarajewa, danych z aktywów wspólnych a mianowicie na szlak częściowy od Mostaru do Metkowiec w sumie 1,700.000 zł. a na szlak częściowy od Mostaru do uścia Ramy w sumie 2,800.000 zł., jakoteż od pożyczki w sumie 5,500.000 zł. danej w myśl §. 1go ustawy niniejszej na budowę szlaku częściowego od uścia Ramy do Sarajewa, wynoszących przeto ogółem 10,000.000 zł., tudzież od pożyczki w sumie 3,831.000 zł., danej w myśl ustawy z dnia

4. lutego 1881 (Dz. u. p. Nr. 9) na wybudowanie szlaku kolejowego od Zenicy do Sarajewa, płacone być mają w taki sposób, że odsetki od tych pożyczek zaspakajane będą corocznie z dochodów krajowych Bośni i Hercegowiny a na raty amortyzacyjne służyć będą czyste nadwyżki ruchu przerzeczonych linii kolejowych dopóty, dopóki nadwyżka przychodów krajowych, pozostająca po pokryciu zwyczajnych wydatków administracyjnych Bośni i Hercegowiny i opłaceniu przerzeczonych odsetek od pożyczek ma być używana w myśl ustawy z dnia 25. kwietnia 1885 (Dz. u. p. Nr. 71) na pokrycie kosztów budowy kolei z Doboju do Simin Hanu.

Po zaspokojeniu tych kosztów budowy, nadwyżki dochodów Bośni i Hercegowiny, gdyby zostały, używane być mają również na umorzenie rzeeczonych pożyczek z aktywów wspólnych.

§. 3.

Przez przeznaczenie aktywów wspólnych na pożyczkę, która ma być dana w myśl §. 1go ustawy niniejszej, nie przesądza się w żadnym względzie o kwestyi podziału tych aktywów.

§. 4.

Ustawa niniejsza nabędzie mocy obowiązującej od dnia ogłoszenia, jeżeli jednocześnie w krajach korony węgierskiej zgodne z nią postanowienia uzyskają moc prawa i zostaną ogłoszone.

Budapeszt, dnia 11. lutego 1889.

Franciszek Józef r. w.

Taaffe r. w.

Dunajewski r. w.

Bacquehem r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych

wychodzić będzie nakładem c. k. drukarni nadwornej i rządowej w Wiedniu I. Singerstrasse Nr. 26 także w roku 1889 w języku niemieckim, włoskim, czeskim, polskim, ruskim, słowieńskim, kroackim i rumuńskim.

Cena prenumeracyjna Dziennika ustaw państwa wynosi za cały rocznik 1889 w którymkolwiek z ośmiu języków aż do końca czerwca 1889 **2 zł. 50 c.**, począwszy od dnia 1. lipca 1889 **3 zł.** i można go odbierać osobiście lub będzie posyłany bezpłatnie.

Roczniki 1864 aż do 1888 włącznie kosztują 51 zł.

Pojedyncze roczniki wydania niemieckiego dostać można począwszy od grudnia 1888:

Rocznik 1849 za	2 zł. 10 c.
" 1850 "	5 " 25 "
" 1851 "	1 " 30 "
" 1852 "	2 " 60 "
" 1853 "	3 " 15 "
" 1856 "	2 " 45 "
" 1860 "	1 " 70 "
" 1861 "	1 " 50 "
" 1862 "	1 " 40 "
" 1863 "	1 " 40 "
" 1864 "	1 " 40 "
" 1865 "	2 " — "
" 1866 "	2 " 20 "
" 1867 "	2 " — "
" 1868 "	2 " — "
" 1869 "	3 " — "
" 1870 "	1 " 40 "
" 1871 "	2 " — "

Rocznik 1872 za	3 zł. 20 c.
" 1873 "	3 " 30 "
" 1874 "	2 " 30 "
" 1875 "	2 " — "
" 1876 "	1 " 50 "
" 1877 "	1 " — "
" 1878 "	2 " 30 "
" 1879 "	2 " 30 "
" 1880 "	2 " 20 "
" 1881 "	2 " 20 "
" 1882 "	3 " — "
" 1883 "	2 " 50 "
" 1884 "	2 " 50 "
" 1885 "	2 " — "
" 1886 "	2 " 50 "
" 1887 "	2 " 50 "
" 1888 "	4 " 50 "

Roczniki wydań w innych 7 językach z lat 1870 do 1888 włącznie, dostać można po tych samych cenach co wydanie niemieckie.

NB. Posyłki Dziennika ustaw państwa, które zaginęły lub doszły niezupełne, reklamować należy najpóźniej w przeciągu czterech tygodni.

Po upływie tego terminu reklamujący zapłacić winni należność handlową ($\frac{1}{4}$ arkusza = 2 strony za 1 c.).

Po cenie handlowej ($\frac{1}{4}$ arkusza za 1 c.) dostać można w c. k. drukarni nadwornej i rządowej pojedynczo każdą część roczników 1864 aż do 1888 włącznie, jakoteż rocznika 1889 wydania niemieckiego a począwszy od roku 1870 każdego wydania w ośmiu językach; natomiast części roczników 1849 aż do 1863 włącznie można dostać pojedynczo, po powyższej cenie handlowej jedynie o ile zapas wystarczy.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część VII. — Wydana i rozesłana dnia 26. lutego 1889.

25.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z dnia 2. lutego 1889,

o upoważnieniu c. k. komory pomocniczej w Veliluce do ekspedycyowania beczek próżnych bez poboru cła.

W porozumieniu z c. k. ministerstwem handlu upoważnia się c. k. komorę pomocniczą w Veliluce w Dalmacyi w myśl Uwagi do wyrazu „beczki“ w abecadlowym spisie towarów i dodatku do niego, żeby ekspedycyowała bez poboru cła

- a) beczki krajowe stare, używane, znaczone, które służyły do opakowania posyłek wywozowych krajowych, tudzież
- b) beczki zagraniczne, używane, znaczone, które przeznaczone są do napełnienia w krajach tu-tejszych, celem wywiezienia po napełnieniu, gdy są deklarowane do tego celu i pod względem tego ich przeznaczenia nie zachodzi żadna wątpliwość.

Dunajewski r. w.

26.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z dnia 15. lutego 1889,

o zniesieniu kontroli nad obrotem kawy na obszarze dawnego Pogranicza wojskowego kroacko-slawońskiego.

Według doniesienia królewsko węgierskiego ministerstwa skarbu z dnia 24. stycznia 1889,

L. 2975 uchylona została kontrola nad obrotem kawy, która na obszarze dawnego Pogranicza wojskowego kroacko-slawońskiego istniała dotychczas na zasadzie „Instrukcyi z r. 1842 dla tak zwanych trzydziestnic w królestwie węgierskiem“.

Dunajewski r. w.

27.

Rozporządzenie ministerstwa spraw wewnętrznych w porozumieniu z ministerstwem handlu z dnia 22. lutego 1889,

którem przedłuża się termin wyznaczony rozporządzeniem ministeryalnym z dnia 19. listopada 1888 (Dz. u. p. Nr. 171) do zmiany statutów istniejących stowarzyszeń kas dla chorych i kas dla chorych przy przedsiębiorstwach do przekształcenia się obowiązanych, o ile statuty te nie odpowiadają postanowieniom ustawy z dnia 30. marca 1888 (Dz. u. p. Nr. 33) o ubezpieczeniu robotników na wypadek choroby.

Termin, wyznaczony rozporządzeniem ministeryalnym z dnia 19. listopada 1888 (Dz. u. p. Nr. 171) do zmiany statutów istniejących stowarzyszeń kas dla chorych i obowiązanych do przekształcenia się kas dla chorych przy przedsiębiorstwach, o ile statuty te nie odpowiadają postanowieniom ustawy z dnia 30. marca 1888 (Dz. u. p. Nr. 33), przedłuża się aż po dzień 1. kwietnia 1889.

Taaffe r. w.

Bacquehem r. w.

28.

Rozporządzenie ministerstwa handlu w porozumieniu z ministerstwem spraw wewnętrznych z dnia 24. lutego 1889,

którem przedłuża się termin wyznaczony rozporządzeniami ministeryalnemi z dnia 5. stycznia i z dnia 2. lutego 1889 (Dz. u. p. Nr. 5 i 20) do zmiany statutów kas zapomogowych przy przedsiębiorstwach kolei żelaznych prywatnych i takichże kas przy przedsiębiorstwach prywatnych żeglugi

parowej, o ile nie odpowiadają ustawie o ubezpieczeniu robotników na wypadek choroby.

Termin wyznaczony rozporządzeniami ministeryalnemi z dnia 5. stycznia i z dnia 2. lutego 1889 (Dz. u. p. Nr. 5 i 20) do zmiany statutów kas zapomogowych, istniejących przy przedsiębiorstwach kolei żelaznych prywatnych i przy przedsiębiorstwach prywatnych żeglugi parowej, o ile statuty te nie odpowiadają postanowieniom ustawy z dnia 30. marca 1888 (Dz. u. p. Nr. 33) o ubezpieczeniu robotników na wypadek choroby, przedłuża się aż do dnia 1. kwietnia 1889.

Taaffe r. w.

Bacquehem r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część VIII. — Wydana i rozesłana dnia 15. marca 1889.

29.

Traktat handlowy i żeglarski z dnia 11. sierpnia 1887

z Zanzibarem.

(Zawarty w Zanzibarze dnia 11. sierpnia 1887, przez Jego c. i k. Apostolską Mość ratyfikowany dnia 27. października 1888, ratyfikacje wzajemne wymieniono w Zanzibarze dnia 29. grudnia 1888.)

Nos Franciscus Josephus Primus,
divina favente clementia Austriae Imperator;
Apostolicus Rex Hungariae, Rex Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Slavoniae,
Galiciae, Lodomeriae et Illyriae; Archidux Austriae; Magnus Dux Cracoviae;
Dux Lotharingiae, Salisburgi, Styriae, Carinthiae, Carnioliae, Bucovinae,
superioris et inferioris Silesiae; Magnus Princeps Transilvaniae; Marchio
Moraviae; Comes Habsburgi et Tirolis etc. etc.

Notum testatumque omnibus et singulis, quorum interest, tenore praesentium facimus: Quum a Plenipotentiaro Nostro atque illo Celsitudinis Suae, Sultani Zanzibaris, ad promovendas et dilatandas commercii et navigationis relationes conventio die undecima mensis Augusti anno 1887 Zanzibari inita et signata fuit tenoris sequentis:

(Pierwopis.)

Sa Majesté l'Empereur d'Autriche, Roi de Bohême etc. et Roi Apostolique de Hongrie,

et

Sa Hautesse le Seyd Bargach Bin Said, Sultan de Zanzibar et Dependances

désirant régler les relations commerciales et maritimes entre Leurs Etats, ont resolu de conclure à cet effet une Convention et ont nommé pour Leurs Plénipotentiaires, savoir:

Sa Majesté l'Empereur d'Autriche, Roi de Bohême etc. et Roi Apostolique de Hongrie:

le Sieur Hermann Heinze, Capitaine de vaisseau,

Sa Hautesse le Sultan de Zanzibar:

Mohamed Bin Salim Bin Mohamed, son premier secrétaire,

lesquels après s'être communiqué leurs pleins-pouvoirs trouvés en bonne et due forme, sont convenus des articles suivants:

Article 1.

Les Autrichiens et Hongrois jouiront, dans les Etats du Sultan du traitement de la nation la plus favorisée sous le rapport du commerce et de la navigation ainsi que sous tous les autres rapport; ils n'aurot à payer, pour leurs marchandises et leurs navires, à l'importation et à l'exportation, que les droits auxquels seront assujettis les sujets della nation la plus favorisée.

Les navires appartenant à Sa Hautesse le Sultan de Zanzibar ou à ses sujets ne payeront pas à l'entrée dans les ports autrichiens et hongrois, des droits autres ou plus élevés que ceux dont seront frappés les navires de la nation la plus, favorisée. Il sera permis aux sujets du Sultan de résider et de faire le commerce en Autriche-Hongrie en se soumettant aux lois du pays.

Article 2.

Sa Majesté l'Empereur et Roi aura le droit de nommer des consuls dans les Etats de Sa Hautesse le Sultan de Zanzibar. Ces consuls seront traités sur le même pied et jouiront des mêmes privilèges, immunités et exemptions que ceux de la nation la plus favorisée.

(Przekład.)

Najjaśniejszy Cesarz austriacki, Król czeski itd. i Król apostolski węgierski,

tudzież

Jego Wysokość Seyd Bargach Bin Said, Sułtan Zanzibaru i krajów podległych,

przejęci życzeniem uregulowania stosunków handlowych i żeglarskich między Swemi państwami, postanowili zawrzeć w tym celu Traktat i mianowali Swoimi pełnomocnikami:

Najjaśniejszy Cesarz austriacki, Król czeski itd. i Król apostolski węgierski:

JMPana Hermana Heinze, kapitana okrętu liniowego,

Jego Wysokość Sułtan Zanzibaru.

Mohameda Bin Salim Bin Mohamed, swego pierwszego sekretarza,

którzy okazawszy sobie swoje pełnomocnictwa i znalazłszy je w dobrej i należytej formie, zgodzili się na następujące artykuły:

Artykuł 1.

W stosunkach handlowych i żeglarskich, jako też we wszystkich innych, Austriacy i Węgrzy będą doznawali w państwach Sułtana takich samych względów, jak poddani narodu, którym Zanzibar najbardziej sprzyja; w razie przywozu i wywozu nie będą opłacali od swoich towarów i okrętów żadnych innych opłat, prócz tych, które wymagane są od narodu największej przychylności doznającego.

Okręty należące do Jego Wysokości Sułtana Zanzibaru lub Jego poddanych, zawijające do portów austriackich i węgierskich, nie będą obciążane żadnymi innymi, ani wyższemi opłatami, prócz tych, którym podlegają okręty narodu doznającego największej przychylności. Poddanym Sułtana wolno będzie mieszkać i prowadzić handel w monarchii austriacko-węgierskiej pod warunkiem stosowania się do ustaw krajowych.

Artykuł 2.

Najjaśniejszy Cesarz i Król będzie miał prawo mianowania konsulów w państwach Jego Wysokości Sułtana Zanzibaru. Konsulowie ci będą doznawali takich samych względów i będą używali takich samych przywilejów, swobód i uwolnień jak konsulowie narodu doznającego największej przychylności.

Reciproquement, Sa Hautesse le Sultan de Zanzibar aura le droit de nommer des Consuls en Autriche-Hongrie qui jouiront de mêmes droits, immunités et privilèges que ceux de la nation la plus favorisée.

Article 3.

La présente convention restera en vigueur pendant dix années à partir du jour de l'échange des ratifications.

Dans le cas où aucune des deux Hautes Parties contractantes n'aurait notifié avant la fin de la dite période son intention d'en faire cesser les effets, la présente Convention demeurera obligatoire jusqu'à l'expiration d'une année, à partir du jour où l'une ou l'autre des Hautes Parties contractantes l'aura dénoncée.

Les deux Hautes Parties contractantes se réservent la faculté d'introduire, d'un commun accord, dans la présente Convention pendant sa durée telle modification ou disposition complémentaire que l'expérience aurait démontrée utile.

Article 4.

La présente Convention a été faite en quatre exemplaires, dont deux écrits en Français et deux en Arabe.

Tous ces exemplaires ont le même sens et la même signification; si cependant des différends s'élevaient dans la suite sur l'interprétation exacte des textes Français et Arabe de l'une des stipulations de la convention, le texte Français serait considéré comme décisif.

Article 5.

La présente Convention sera ratifiée et les ratifications en seront échangées à Zanzibar dans le plus bref délai possible.

En foi de quoi, les Plénipotentiaires respectifs ont signé la présente Convention et y ont apposé leurs cachets.

Fait à Zanzibar en double expédition le 11. jour du mois de Août de l'an mil huit cent quatre-vingt-sept correspondant au 20. jour du mois de el Kada de l'an mil trois cent quatre de l'Hégire.

(L. S.) **Hermann Heinze** m. p.

(L. S.) **Mohamed Bin Salim Bin Mohamed** m. p.

Nawzajem Jego Wysokość Sultan Zanzibaru będzie miał prawo mianowania konsulów w monarchii austriacko-węgierskiej, którzy będą używali tych samych praw, swobód i przywilejów, co konsułow narodowi doznającego największej przychylności.

Artykuł 3.

Umowa niniejsza będzie obowiązywała przez lat dziesięć, licząc od dnia wymiany ratyfikacji.

W takim przypadku, gdyby przed końcem rzeczonożego okresu żadna z dwóch Wysokich Stron rokujących nie oświadczyła, że pragnie uważać Umowę niniejszą za nieistniejącą, Umowa ta będzie obowiązywała aż do upływu roku od dnia, w którym ją jedna lub druga ze Stron rokujących wypowie.

Obie Wysokie Strony rokujące zastrzegają sobie prawo czynienia w Umowie powyższej za wspólną zgodą takich zmian i wciągania do niej takich dodatków, które na podstawie doświadczenia okażą się użytecznymi.

Artykuł 4.

Umowa niniejsza wygotowana została w czterech egzemplarzach, z których dwa napisane są w języku francuskim a dwa w języku arabskim.

Wszystkie te egzemplarze wyrażają tę samą myśl i mają to samo znaczenie; gdyby jednak w przyszłości powstały nieporozumienia co do dokładnego wykładu tekstu francuskiego lub arabskiego jednego z postanowień Umowy, tekst francuski będzie uważany za autentyczny.

Artykuł 5.

Umowa niniejsza będzie ratyfikowana a ratyfikacje zostaną wymienione jak można najrychleż w Zanzibarze.

W dowód czego Pełnomocnicy obu Stron podpisali Umowę niniejszą i wycisnęli na niej swoje pieczęci.

Spisano w Zanzibarze w dwóch wygotowaniach dnia 11. miesiąca sierpnia 1887, czyli dnia 20. miesiąca el Kada roku 1304 Hegiry.

(L. S.) **Hermann Heinze** r. w.

(L. S.) **Mohamed Bin Salim Bin Mohamed** r. w.

Nos visis et perpensis conventionis huius stipulationibus illas ratas gratasque habere profitemur, verbo Nostro Caesareo et Regio spondentes, Nos ea, quae in illis continentur, fideliter executioni mandatueros esse.

In quorum fidem maiusque robur praesentes ratihabitionis Nostrae tabulas manu Nostra signavimus, sigilloque Nostro appresso muniri iussimus.

Dabantur Viennae die vigesima septima mensis Octobris anno Domini millesimo octingentesimo octogesimo octavo, Regnorum Nostrorum quadragesimo.

Franciscus Josephus m. p.

Gustavus Comes **Kálnoky** m. p.

Ad mandatum Sacrae Caesareae et Regiae Apostolicae Majestatis proprium:

Hugo liber Baro a **Glanz** m. p.,

Consiliarius aulicus et ministerialis.

Powyższy Traktat handlowy i żeglarski, zatwierdzony przez obie Izby Rady państwa, ogłasza się niniejszem.

Wiedeń, dnia 11. marca 1889.

Taaffe r. w.

Dunajewski r. w.

Bacquehem r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część IX. — Wydana i rozesłana dnia 19. marca 1889.

30.

Ustawa z dnia 9. marca 1889,

o ulgach w opłatach w razie konwersji długów
pieniężnych.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanowiliśmy
i stanowiące następujące:

§. 1.

Od dokumentów, któremi co do długu pi-
eniężnego już dokumentem poświadczonego, zmienia
się tylko wysokość odsetek albo termin spłaty, lub
tylko przelicza się kwotę długu na inną walutę, je-
żeli pierwotna umowa poddana była opłacie usta-
wowej, a według skali II nie przypada mniejsza
opłata, składać należy stałą opłatę po 50 c. od
każdego arkusza.

Postanowienie to stosuje się w szczególności
także do tych dokumentów, na podstawie których
w celu zniesienia stopy procentowej w myśl §. 1
ustawy z dnia 14. czerwca 1888 (Dz. u. p. Nr. 88)
wydawane są listy zastawne niższy procent niosące.

Jeżeli w dokumentach powyżej wzmiankowa-
nych zarazem i kwota długu zostaje zwiększona,
uważać je należy pod względem różnicy za doku-
menta dotyczące się nowej pożyczki.

§. 2.

Gdy zakłady do publicznego składania rachun-
ków obowiązane, pod publicznym zarządem lub nad-

zorem zostające fundacje, kościoły, fundusze, sto-
warzyszenia, korporacje, gminy duchowne lub świe-
ckie, udzielają pożyczek hipotecznych w celu prze-
istoczenia istniejących długów hipotecznych na inne
z mniejszą stopą procentową, od dokumentów eks-
tabulacyjnych i dłużnych, z tego powodu wystawio-
nych, o ile według skali II nie przypada mniejsza
opłata, pobierać należy tylko stałą opłatę po 50 c.
od każdego arkusza a od wpisu hipotecznego nie
należy pobierać żadnej opłaty, jeżeli

1. z dokumentu dłużnego widać, że stopa pro-
centowa zostaje stale niższa, a niższenie wynosi naj-
mniej $\frac{1}{4}$ od sta. Należitości peryodyczne (na za-
rząd itp.), które oprócz odsetek bywają wymagane,
doliczać należy do odsetek;

2. termin do umorzenia pożyczki, niezawisłe
od zastrzeżeń wypowiedzenia, przepisanych statu-
tami kas oszczędności i zakładów hipotecznych,
ustanowiony jest na przeciąg najmniej lat sześciu;

3. prawo zastawu nie zostaje rozciągnięte na
inną hipotekę;

4. z osnovy dokumentu dłużnego i ekstabula-
cyjnego wynika, że nowa pożyczka użyta została na
umorzenie dawniejszej wierzytelności.

§. 3.

Dobrodziejstwa §. 2 stosowane będą odpo-
wiednio, przy odpowiedniem zejściu się warunków
tamże pod 1 aż do 3 podanych, także do kon-
wersyj, uskuteczionych za pomocą przelewu istnie-
jących długów hipotecznych na osoby prawne w §. 2
wzmiankowane.

§. 4.

Jeżeli kwota długu, konwersyi poddanego, która według deklaracji ekstablacyjnej ma być wykreślona, jest większa od nowej pożyczki, albo jeżeli nowa pożyczka przewyższa dług poddany konwersyi, natenczas do pierwszego arkusza deklaracji ekstablacyjnej lub dokumentu dłużnego, oprócz przepisanej w §. 2 stałej opłaty w kwocie 50 c. złożyć należy od nadwyżki opłatę według skali II.

Za wpis nowej pożyczki złożyć należy od nadwyżki, jeżeli ogólna kwota pożyczki przenosi 100 zł., opłatę przepisaną w pozycyi taryfowej 45 B. a ustawy z dnia 13. grudnia 1862 (Dz. u. p. Nr. 89).

§. 5

Umowy, mocą których co do interesu podlegającego dobrodziejstwu §§. 2 i 3 stopa procentowa zostaje podwyższona, lub termin pożyczki na czas niżej 6 lat zmniejszony, pozbawiają prawa do dobrodziejstw §§. 2 i 3.

Strony zawierające taką umowę, opłacie stęplowej według ogólnych przepisów ustawy o opłatach podlegającą, obowiązane są niepodzielnie złożyć bezpośrednio opłatę według skali przypadającą i wpisowe, od których §§. 2 i 3 uwalniają.

Strony te winny w ciągu dni ośmiu od zawarcia umowy uwiadomić o zmienionych warunkach pożyczki właściwą Władzę skarbową, która wymierzy im te opłaty.

Gdyby temu obowiązkowi doniesienia uchybiono, natenczas, bez wytaczania postępowania karnego, na podstawie wyводу stwierdzającego przekroczenie, ściągnąć należy niepodzielnie od osób do złożenia opłaty obowiązanych, przypadające według skali opłaty w trzykrotnej, wpisowe zaś w dwukrotnej kwocie.

§. 6.

Przez dłużi (długi pieniężne, długi hipoteczne) w duchu paragrafów poprzedzających rozumieć należy dłużi powstające tak z pożyczki, jak i z zakredytowanych reszt ceny kupna, działów dziedzictwa i legatów.

§. 7.

Wyłudzenie dobrodziejstw §§. 2 i 3 bądź przez myłne podania w dokumentach, tyczących się

długu, wykreślenia i przelewu, lub też w dowodach, bądź przez umowy pozorne, karane będzie jak ciężkie przekroczenie dochodowo-skarbowe stosownie do postanowień §. 85 ustawy z dnia 9. lutego 1850 (Dz. u. p. Nr. 50).

§. 8.

Prośby o dobrodziejstwa §§. 2 i 3 podawać mają osoby prawne w §. 2 wzmiankowane lub dłużnicy z dołączeniem potrzebnych dowodów w ciągu najpóźniej trzydziestu dni po wygotowaniu dokumentów dłużnych lub przelewowych, jeżeli zaś dokumenty te wygotowane zostały po dniu 31. grudnia 1888 a przed ogłoszeniem ustawy, w przeciągu najpóźniej dni trzydziestu po ogłoszeniu ustawy, do kierującej Władzy skarbowej pierwszej instancji bezpośrednio, lub za pośrednictwem urzędu podatkowego.

W przypadkach §. 2 zezwolenie na ulgi w opłatach zależy od dowodu, że dług, poddany konwersyi, został wykreślony.

§. 9.

Wyciągi z ksiąg publicznych i odpisy dokumentów, dołączane w celu uzyskania dobrodziejstw ustawy niniejszej są wolne od opłat, o ile służą tylko do celu wzmiankowanego.

Do podań i rekursów w tymże celu podawanych stosują się postanowienia T. P. 44 g. ustawy z dnia 13. grudnia 1862 (Dz. u. p. Nr. 89).

§. 10.

Moc obowiązująca ustawy niniejszej zaczyna się co do §. 7 od dnia ogłoszenia, co do innych paragrafów od dnia 1. stycznia 1889 i trwa co do §§. 2 i 3 aż do końca 1893 r.

§. 11.

Wykonanie ustawy niniejszej poruczam Memu Ministrowi skarbu.

Budapeszt, dnia 9. marca 1889.

Franciszek Józef r. w.

Taaffe r. w.

Dunajewski r. w.

Rozporządzenie Ministrów sprawiedliwości i skarbu z dnia 17. marca 1889.

W przedmiocie wykonania ustawy z dnia 9. marca 1889 o ulgach w opłatach w razie konwersji wierzytelności pieniężnych, rozporządza się co następuje:

§. 1.

Gdy dług pieniężny (§ 6 ustawy z dnia 9. marca 1889) przeistoczony zostaje na dług opiewający na inną walutę, dobrodziejstwa §u 1go ustępu pierwszy, tudzież §§ów 2go i 3go ustawy z dnia 9. marca 1889 stosowane będą tylko do tej kwoty wartości, która wyniknie przez przeliczenie kwoty długu pieniężnego na walutę austriacką (§. 1 rozporządzenia cesarskiego z dnia 8. lipca 1858, Dz. u. p. Nr. 102).

§. 2.

Z osobami prawnymi, w §. 2 ustawy z dnia 9. marca 1889 wzmiankowanymi, których siedziba znajduje się w krajach korony węgierskiej, postępować należy w myśl rozporządzenia z dnia 2. października 1868 (Dz. u. p. Nr. 135) i ustawy z dnia 26. marca 1869 (Dz. u. p. Nr. 36) jak z osobami prawnymi tutejszych krajów.

§. 3.

Dobrodziejstwa §§. 2 i 3 ustawy z dnia 9. marca 1889 stosowane będą do zakładów zagranicznych, obowiązanych do publicznego składania rachunków, o ile są w krajach tutejszych przypuszczone do wykonywania swego przemysłu.

§. 4.

Z długami pieniężnymi, dla których z tej przyczyny, iż księgi publiczne nie istniały, nabyte zostało prawo zastawu na nieruchomości przez opisanie zastawnicze, postępować należy tak samo, jak z długami hipotecznymi.

§. 5.

Dobrodziejstwa §§. 2 i 3 ustawy z dnia 9. marca 1889 mogą być przyznane według l. 2 rzeczonego §. 2 tylko w tym razie, jeżeli z osnowy dokumentu dłużnego lub przelewowego wystawionego w przedmiocie konwersji wynika, że umowa zawarta została najmniej na lat sześć.

Przyznaniu ulgi w opłatach na mocy §§. 2 i 3 ustawy z dnia 9. marca 1889 nie stoją na przeszkodzie

dzie zastrzeżenia, które oprócz ustanowienia terminu spłaty, przez ustawę wyznaczonego, bywają czynione co do ściągnięcia wierzytelności w takim razie, gdyby dłużnik nie uczynił zadość kontraktowi, ani też zastrzeżenia co do wypowiedzenia należności, jakie oprócz ustanowienia terminu spłaty znajdują się w umowach o konwersyę, zawieranych przez kasy oszczędności i zakłady hipoteczne, do których należą także zbiorowe kasy sieroce, a czynione są na zasadzie przepisów istniejących dla tychże kas i zakładów, lub na mocy ich statutów.

§. 6.

Jeżeli kwota kaucyi, w umowie o konwersyę na zabezpieczenie należności pobocznych zawarowanej, przewyższa kwotę kaucyi, zawarowanej na należności poboczne w pierwotnej umowie, od nadwyżki złożyć należy takie opłaty, jakie przypadają według powszechnych przepisów ustaw o opłatach.

§. 7.

Prośby, któremi na zasadzie ustawy z dnia 9. marca 1889 z powodu konwersji długów hipotecznych na dłużi z mniejszą stopą procentową żąda się uwolnienia odnośnych dokumentów od opłaty według skali przypadającej tudzież od wpisowego, podawać należy najpóźniej w przeciągu dni 30 od wygotowania dokumentu dłużnego lub przelewowego, jeżeli zaś dokumenty te wygotowane zostały po dniu 31. grudnia 1888 a przed ogłoszeniem powyższej ustawy, najpóźniej w przeciągu dni 30 od ogłoszenia ustawy, zwyczajnie z dołączeniem rzeczonych dokumentów w pierwopisie lub wierzytelnym odpisie jakoteż wszelkich innych potrzebnych dowodów, do kierującej Władzy skarbowej I. instancyi (do dyrekcji skarbowej powiatowej, do urzędu wymiaru opłat) bądź bezpośrednio, bądź też za pośrednictwem urzędu podatkowego tego powiatu, w którym leży realność na hipotekę przeznaczona, gdy zaś chodzi o hipoteki łączne, tego powiatu, w którym leży hipoteka stanowiąca kartę główną.

§. 8.

Gdy konwersye nie przenoszą kwoty 2000 zł. bez należności pobocznych, prośby w §. 7 wzmiankowane wnosić można także ustnie a prośby takie będą wciągnane do protokołu.

W razie takich konwersyj aż do 2000 zł. zwyczajnie z urzędu badać należy, czy zachodzą warunki ustawowe do uzyskania ulg w opłatach.

§. 9.

Gdy w podaniu o hipoteczne przeprowadzenie konwersji udowodnione jest za pomocą poświadczonego rubrum lub za pomocą urzędowego potwierdzenia, napisanego w pierwopisie dokumentu,

że prośba o ulgi w opłatach została już podana do Władzy skarbowej, Sądy, tudzież urzędy hipoteczne, w Dalmacyi istniejące, czynić mają zarzut co do braku stępla tylko w takim razie i o tyle, jeżeli i o ile nie uczyniono zadość postanowieniom §§. 2 i 3 ustawy z dnia 9. marca 1889, przepisującym stałą opłatę po 50 c. od każdego arkusza dokumentu.

§. 10.

Orzekanie co do prośb o ulgi w opłatach należy w pierwszej instancji do dyrekcji skarbowych powiatowych i do urzędów wymiaru opłat.

§. 11.

Jeżeli w przypadkach §. 2 ustawy z dnia 9. marca 1889 jednocześnie z podaniem prośby o ulgi w opłatach nie będzie udowodnione, że dług poddany konwersyi został wykreślony, pozwolić należy na te ulgi tylko pod warunkiem, że dowód ten będzie dostarczony w stosownym terminie, który wyznaczy kierująca Władza skarbową I. instancji.

Termin ten może Władza skarbową krajową przedłużyć.

Jeżeli dowód dokonanego wykreślenia nie będzie dostarczony w terminie wyznaczonym, lub przedłużonym, pozwolenie na ulgi w opłatach należy odwołać i wymierzyć opłatę ustawową.

§. 12.

Kto uważa się za uciążonego orzeczeniem pierwszej instancji, może odwołać się do Władzy skarbowej krajowej z zastosowaniem się do przepisów ustawy z dnia 19. marca 1876 (Dz. u. p. Nr. 28).

Władza skarbową krajową, gdy uzna rekurs w ogóle lub po części za uzasadniony, wydać ma decyzją w drugiej instancji, gdy zaś uzna go za nieuzasadniony, winna zasięgnąć decyzji ministerstwa skarbu.

§. 13.

Rezolucya, którą Władza skarbową zezwala na ulgi w opłatach w myśl ustawy z dnia 9. marca 1889, zanotować należy na pierwszym arkuszu odnośnych dokumentów.

§. 14.

Prośby hipoteczne i wszelkie inne podania sądowe, wnoszone z powodu konwersyi długów hipotecznych, podlegają opłacie stęplowej według przepisów powszechnych.

Dunajewski r. w.

Schönborn r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część X. — Wydana i rozesłana dnia 29. marca 1889.

32.

Ustawa z dnia 28. marca 1889,

o obligacjach premiowych tudzież o obwieszczeniu i zalecaniu losów i loteryj zakazanych.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanowiłem i stanowiąc następuje:

§. 1.

Obligacje premiowe, w których wszystkim wierzycielom lub części tychże, oprócz sumy dłużnej, zapewniona jest wypłata premii w ten sposób, że bądź przez losowanie bądź przez jakąś inną, na przypadku polegającą kalkulacją, wyznaczane być mają tak obligacje premiowaniu podpadające, jak i wysokość premij na nie przypadających, wolno emitować tylko na zasadzie osobnej ustawy i tylko na cele Państwa.

Przeto uchyla się także odmienne postanowienia wyjątkowe, istniejące na rzecz niektórych zakładów. Jednakże emitowanie obligacyj premiowych pozostaje o tyle dozwolone, o ile plan ich losowania uzyskał już zatwierdzenie Rządu.

Wszelka inna emisja obligacyj premiowych jest zakazana i obligacje takie nie są przedmiotem prawnego obrotu (§§. 311 i 878 pow. ks. u cyw.).

§. 2.

Z wyjątkiem umów spadkowych, wszelkie inne, tyżące się obligacyj premiowych emitowanych poza obrębem obszaru, na którym ustawa niniejsza obowiązuje, lub kwitów tymczasowych na takie papiery wartościowe, są nieważne.

Postanowienie to nie odnosi się do egzekucyj sądowych.

§. 3.

Postanowienia §. 2go nie stosują się do obligacyj premiowych przez Państwa zagraniczne lub pod gwarancją tychże Państw emitowanych, jeżeli na obszarze, w którym ustawa niniejsza obowiązuje, owe papiery wartościowe wprowadzone były w obrót przed dniem 1. marca 1889 i o ile zostały osteplowane w myśl postanowień podanych w §. 5.

§. 4.

Postanowienia §. 2go nie stosują się do węgierskich obligacyj premiowych rządowych.

Do innych obligacyj premiowych, które emitowane były w krajach korony węgierskiej przed dniem 1. marca 1889, nie stosują się postanowienia §. 2go, jeżeli te papiery wartościowe zostały osteplowane w myśl postanowień podanych w §. 5.

§. 5.

Obligacye, których ostępowanie jest w §§. 3 i 4 dozwolone, podawać należy do ostępowania w przeciągu dni 30 od ogłoszenia ustawy niniejszej, a to w jednym z urzędów, które drogą rozporządzenia podane będą do wiadomości.

Również drogą rozporządzenia postanowić należy, które obligacye kwalifikują się w myśl §. 3 do ostępowania i dostarczyć rzeczonym urzędom spisu tych papierów.

W okolicznościach na szczególne względy zasługujących, Minister skarbu może odpuszczać bezkarnie uchybienie terminu trzydziestodniowego.

Za stępowanie obligacyj w §. 3 wzmiankowanych, wymierzać należy opłatę stępową stosownie do kwoty imiennej każdej obligacji podług skali III, jednakże w kwocie nie mniejszej jak 25 c.

Obligacye wzmiankowane w §. 4, stępowane będą bez opłaty.

§. 6.

Kto obligacją, w myśl §. 1go od obrotu prawnego wyłączoną, zachowuje lub posiada,

tudzież, kto obligacją przerweczonego rodzaju lub obligacją, która według §§. 2 aż do 4 nie może być przedmiotem umowy ważnej, czyni przedmiotem umowy, albo w czynności tej uczestniczy, staje się winnym ciężkiego przestępstwa dochodowo-skarbowego i podpada karze pieniężnej, której kwota równa się piątej części kwoty imiennej papierów, będących przedmiotem przestępstwa, wynosić zaś ma najmniej 50 złotych; w razie trudnienia się tem zawodowo, kara pieniężna równać się ma dwóm piątym częściom kwoty imiennej papierów, będących przedmiotem przestępstwa, wynosić zaś ma najmniej 500 zł.

Nadto obligacye, od prawnego obrotu wyłączone, podlegają przepadkowi.

Przestępstwa dochodowo-skarbowe, w paragrafie niniejszym wzmiankowane, przedawniają się po pięciu latach.

§. 7.

Kto zakazane losy lub loterye, tudzież obligacye premiowe, które według ustawy niniejszej nie mogą być stępowane, w dziełach drukowanych lub w inny sposób publicznie obwieszcza, zaleca, lub w celu ustanowienia wartości obiegowej notuje, jakoteż, kto ogłasza listy losowania zakazanych loteryj, staje się winnym ciężkiego przestępstwa dochodowo-skarbowego i podpada karze pieniężnej w kwocie aż do 300 zł.

Przestępstwa te przedawniają się po roku.

§. 8.

Ustawa niniejsza nabywa mocy obowiązującej od dnia ogłoszenia.

§. 9.

Wykonanie ustawy niniejszej poruczam Memu Ministrowi skarbu.

Budapeszt, dnia 28. marca 1889.

Franciszek Józef r. w.

Taaffe r. w.

Dunajewski r. w.

33.

Rozporządzenie ministerstwa skarbu z dnia 28. marca 1889,

tyczące się wykonania ustawy z dnia 28. marca 1889 (Dz. u. p. Nr. 32).

W wykonaniu ustawy z dnia 28. marca 1889 (Dz. u. p. Nr. 32) o obligacjach premiowych, wydaje ministerstwo skarbu następujące postanowienia:

1. W myśl §§. 3 i 5, ustęp 2 rzeczonej ustawy wyszczególnia się w załączonym wykazie A obligacye zagraniczne, które kwalifikują się do ostępowania a przy stępowaniu podlegają przepisanej w §. 5, ustęp 4 ustawy opłacie stępowej według skali III.

Kwota opłaty, którą złożyć należy od każdej sztuki tych obligacyj, podana jest w ostatniej kolumnie rzeczonego wykazu.

2. Obligacye w wykazie A wymienione, jakoteż ceduły losowe (Gewinnscheine), po dokonaniem umorzeniu obligacyj posiadaczom ich pozostawione, z dołączeniem wykazów według postanowienia ustępu 8 sporządzonych, przedstawiać należy do ostępowania w miastach, w których są urzędy stępowe, w tychże urzędach, gdzie ich niema, w urzędach podatkowych a względnie w urzędach podatkowych głównych, najpóźniej aż do 28. kwietnia 1889 włącznie.

W Wiedniu stępowane będą obligacye w urzędzie stępowym głównym I., Riemergasse Nr. 7, w oddziale od tego celu urządzonej.

3. Oddzielonych arkuszy kuponowych, do obligacyj należących, nie trzeba dołączać. Gdyby je przecież dołączono, niebezpieczeństwo spadałoby wyłącznie na posiadacza.

4. Posyłek pocztowych z przerweczonemi papierami wartościowemi w ogólności nie pozwala się

przyjmować do stępowania, przeto urzędy stępowe i podatkowe winny odmawiać ich przyjęcia.

5. Przypadającą opłatę stępową (wykaz *A*) składać należy w znaczkach stępowych austriackich w sprzedaży będących. Znaczki przyklepać winny strony same i to tak, by dostatecznie zwilżone, mocno całą powierzchnią przylegały.

Przepisuje się za prawidło, że znaczki stępowe przyklepane być mają na przedniej stronie obligacyi, o ile te obligacje nie są opatrzone osobnemi cedułami losowemi i to tam, gdzie jest najwięcej czystego miejsca, żeby nie pokrywały tekstu, lub żeby go jak najmniej pokrywały i żeby w żadnym razie nie zasłaniały oznaczenia seryj i numerów.

Tylko w takim razie, gdy na przedniej stronie nie ma dość miejsca na przyklepienie znaczków stępowych, wolno je przyklepić na odwrotnej stronie obligacyi w miejscu jak najstosowniejsem.

Przedewszystkiem zostawić należy wolnym tekst oryginalny a następnie tekst w języku niemieckim, o ile tenże znajduje się na obligacyi.

6. Gdy zaś obligacje opatrzone są cedułami losowemi, jak włoskie losy Czerwonego Krzyża i serbskie losy tytoniowe, przyklepać należy znaczki stępowe nie na obligacyach umorzeniu podpadających, lecz na cedułach losowych a to w sposób w ustępie 5 przepisany.

7. Ceduły losowe same, to jest takie, od których obligacje umorzone zostały już odłączone, podlegają tej samej opłacie, co całe obligacje pierwotnie emitowane.

8. Do przedstawianych papierów wartościowych dołączyć należy zarazem wykaz tychże, podług wzoru /2 niżej podanego wygotowany, a to, jeżeli obejmuje nie więcej jak 15 sztuk w jednym egzemplarzu, w przeciwnym zaś razie w dwóch egzemplarzach.

9. Przerzeczony wykaz podawać ma:

- a) ilość sztuk,
- b) oznaczenie pożyczki podług kolei przyjętej w wykazie *A*,
- c) dzień płatności pierwszego kuponu w tym razie, jeżeli kupony odsetkowe tworzą z obligacyami ten sam arkusz,
- d) wartość imienną obligacyi, i
- e) serye i numerz. tychże.

Przy końcu wykazu podać winna strona swoje imię i nazwisko, stan, miejsce zamieszkania i mieszkanie.

Ostatnią kolumnę wykazu przeznaczoną na kwotę opłaty, winna strona zostawić nie wypełnioną, jej wypełnienie bowiem zastrzeżone jest urzędowi.

10. Wzory tych wykazów złożone są w urzędach stępowych i podatkowych, gdzie strony mogą je oglądać, i o ile starczy zapasu, nabywać za zwrotem kosztów nakładu, t. j. po 1 c. za arkusz.

11. Stosownie do §. 4 ustęp 1 ustawy, węgierskie obligacje premiowe rządowe, do których zaliczają się także czteroprocentowe losy pożyczki z roku 1880 na regulacyą Cisy, nie podlegają stępowaniu.

W dołączonym wykazie *B* są natomiast wymienione te obligacje, które w krajacli korony węgierskiej były emitowane przed dniem 1. marca 1889 i według §§. 4 i 5, ustęp 5 ustawy podlegają stępowaniu bezpłatnemu.

Postanowienia niniejszego rozporządzenia podane pod 1. 2, 3, 4, 8, 9 i 10 będą do nich odpowiednio stosowane.

Obligacje węgierskie przedstawiać trzeba z osobnemi wykazami, oddzielnie od papierów wartościowych zagranicznych.

12. Urzędnik odbierający przedstawione wykazy, sprawdzi ich dokładność w obecności strony przez porównanie z dołączonemi papierami i w razie potrzeby poprawi w duchu ustawy i niniejszego rozporządzenia, jeżeli przedstawionych sztuk jest nie więcej jak 15.

Gdy zaś jest więcej sztuk, wykazy uznane za niedokładne, będą stronom zwracane do poprawienia.

13. Jeżeli wykazy będą uznane za dokładne, przedstawione papiery zostaną ostępowane w takiej kolei, w jakiej je przedstawiono, aż do 15 sztuk zaraz lub przynajmniej tego samego dnia.

Gdy będzie przedstawionych więcej niż 15 sztuk, jeden egzemplarz sprawdzonego wykazu zostanie stronie zwrócony z potwierdzeniem i z oznaczeniem czasu aż do którego obligacje ostępowane będzie mogła odebrać za zwrotem pokwitowanego wykazu.

14. Urząd poda za pomocą wywieszzonego ogłoszenia do wiadomości od której do której godziny papiery wartościowe będą przyjmowane i po ostępowaniu zwracane.

15. Gdyby zaś strona nie mogła przynieść wydanego jej wykazu pokwitowanego, papiery warto-

ściwe na jej imię złożone, wydane będą Sądowi razem z odpisem owego wykazu, który w urzędzie został złożony.

16. Stęplować należy przy użyciu znaczków w sposób przepisany, wyciskając pieczęć stęplową po części na znaczku, po części na obligacyi, tak by napis pieczęci był wyraźny i czytelny.

Jeżeli w chwili stęplowania los jest jeszcze połączony z cedulą losową, trzeba także wycisnąć pieczęć urzędową na tej obligacyi nie umorzonej.

W podobny sposób postępować należy przy wyciskaniu znaczka stęplowego na obligacyach węgierskich.

17. Co się tyczy papierów wartościowych podlegających stęplowaniu, zachowywanych w urzędach depozytowych sądowych cywilnych albo wojskowych, pozwala się, by komisya stęplowa, do tego wydelegowana, stęplowała je w czasie z kierującą Władzą skarbową w obrębie terminu ustawowego umówionym, a to od drugiej godziny popołudniu, w lokalach urzędowych odnośnego urzędu depozytowego, nieprzystępnych dla obrotu ze stronami.

Dopóki to nie nastąpi, gdyby losy podlegające stęplowaniu miały być z depozytu wydawane, przed-

stawiać je należy w sposób powszechnie obowiązujący do ostęplowania.

Taż sama dogodność świadczona będzie także bankom, instytutom kredytowym i zakładom wiedeńskim, obligacje podlegające stęplowaniu w depozycie mającym, jeżeli w przeciągu dni czternastu od ogłoszenia ustawy niniejszej prosić o to będą za pomocą nieostęplowanego podania dyrekcją skarbową powiatową w Wiedniu i przeznaczą dla komisji stęplowej odpowiednie lokale oddzielone od obrotu ze stronami.

Do prośby tej dołączyć należy dokładny wykaz (l. 8) wszystkich obligacyj i oddzielonych ceduł losowych, które mają być ostęplowane, w przeciwnym bowiem razie prośba nie będzie uwzględniona. Wzmiankowana dyrekcya skarbowa, oznaczy następnie dzień i godzinę wykonania czynności urzędowej.

19. W miastach stołecznych krajów orzekanie co do próśb podanych w myśl powyższych ustępów 17go, i 18go, zastrzeżone jest Władzom skarbowym krajowym.

Dunajewski r. w.

Załączka 1.

Bibl. Jag.

W y k a z A

zagranicznych obligacyj premiowych, w myśl §§. 3 i 5 ustęp 2 ustawy do stęplowania przypuszczonych.

Liczba bieżąca	Oznaczenie pożyczki	Rok emisji	Kwota imienna papieru	Opłata stęplowa	
				zł.	c.
I. Państwo niemieckie.					
1. Prusy.					
1	Pruska pożyczka premiowa rządowa 3½%	1855	100 tlr.	—	94
2	Pożyczka loteryjna rządowa b. elektorstwa heskiego na wybudowanie kolei między Menem a Wezerą	1845	40 tlr.	—	63
2. Bawarya.					
3	Bawarska pożyczka premiowa rządowa 4%	1866	175 zł. p. n. czyli 100 tlr.	—	94
3. Baden.					
4	Badeńska pożyczka premiowa rządowa 4%	1867	175 zł. p. n. czyli 100 tlr.	—	94
4. Oldenburg.					
5	Oldenburska pożyczka kolejowa	1871	40 tlr.	—	63
5. Brunświk.					
6	Brunświcka pożyczka kolejowa rządowa	1868	20 tlr.	—	19
6. Sachsen-Meiningen.					
7	Pożyczka kolejowa rządowa	1870	7 zł. p. n.	—	7
7. Anhalt.					
8	Anhaltsko-desauska pożyczka premiowa rządowa	1857	100 tlr.	—	94
8. Lubeka.					
9	Lubecka pożyczka premiowa rządowa	1863	50 tlr.	—	63

Liczba bieżąca	Oznaczenie pożyczki	Rok emisji	Kwota imienna papieru	Opłata stęplowa	
				zł.	c.
9. Hamburg.					
10	Hamburska pożyczka rządowa	1846	100 mk. b.	—	63
11	" " "	1866	50 tlr.	—	63
II. Włochy.					
12	Włoskie losy Czerwonego krzyża	1885	25 lirów	—	7
III. Rosya.					
13	Rosyjska pierwsza pożyczka premiowa rządowa . . .	1864	100 r. s.	1	25
14	" druga " " " "	1866	100 r. s.	1	25
15	Pożyczka Wielkiego księstwa fińskiego	1868	10 tlr.	—	13
IV. Szwecya.					
16	Pożyczka kolejowa rządowa	1860	10 tlr.	—	13
V. Serbia.					
17	Serbska pożyczka premiowa 3%	1881	100 fr.	—	32
18	Pożyczka premiowa rządu król. serbskiego (losy tytoniowe)	1888	10 fr.	—	7
VI. Turcya.					
19	Ottomańska pożyczka premiowa (losy tureckie) . . .	1870	400 fr.	1	25

W y k a z B

obligacyj premialnych węgierskich w myśl §. 4, ustęp 2 ustawy o zastępowaniu (bezpłatnemu) podlegających.

Liczba bieżąca	Oznaczenie pożyczki	Rok emisji	Kwota imienna papieru	Opłata zastępowania	
				zł.	c.
1	Pożyczka loteryjna hrabiów Keglewiczów	1847	10 zł.		
2	Pożyczka loteryjna król. wolnego miasta Budy	1859	40 zł.		
3	Węgierskie losy Czerwonego krzyża	1882	5 zł.		
4	4 ^o / _o obligacje premialne węgierskiego banku hipotecznego	1884	100 zł.		
5	Losy węgierskie na budowę bazyliki	1886	5 zł.		
6	„ „ stowarzyszenia „Dobre serce“ (Jó sziv)	1888	2 zł.		

b e z p ł a t n i e

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XI. — Wydana i rozesłana dnia 30. marca 1889.

34.

Obwieszczenie ministerstwa obrony krajowej i ministerstwa skarbu z dnia 21. lutego 1889,

którem podaje się do wiadomości dodatkowe zaliczenie gminy miasta Zbaraża do 6. klasy taryfy czynszów wojskowych (Dz. u. p. Nr. 168 z r. 1885).

Dodatkowo do obwieszczenia z dnia 14. grudnia 1885 (Dz. u. p. Nr. 168) zalicza się w porozumieniu z wspólnem ministerstwem wojny gminę miasta Zbaraża w Galicyi stanowczo do szóstej klasy taryfy czynszów za pomieszczenia dla wojska, obowiązującej do końca 1890 roku.

Dunajewski r. w. Welsersheimb r. w.

35.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 14. marca 1889,

którem w więzieniu celkowym Sądu krajowego oppawskiego wprowadza się w wykonanie, począwszy od 14. kwietnia 1889, ustawę z dnia 1. kwietnia 1872 (Dz. u. p. Nr. 43) o wykonywaniu kar więzienia w aresztach odosobnionych.

Na zasadzie §. 16 ustawy z dnia 1. kwietnia 1872 (Dz. u. p. Nr. 43) o wykonywaniu kar więzie-

nia w aresztach odosobnionych i o ustanawianiu komisji do wykonania kar, ministerstwo sprawiedliwości uznaje za stosowne rozporządzić, żeby postanowienia tej ustawy wprowadzone były w wykonanie w więzieniu celkowym Sądu krajowego oppawskiego, począwszy od dnia 14. kwietnia 1889.

Schönborn r. w.

36.

Ustawa z dnia 29. marca 1889, o dalszem pobieraniu podatków i opłat, tudzież o pokryciu wydatków rządowych w ciągu miesięcy kwietnia i maja 1889.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanowiłem i stanowią co następuje:

§. 1.

Upoważnia się Rząd do pobierania nadal w ciągu miesięcy kwietnia i maja 1889 istniejących podatków stałych i niestałych z dodatkami, stosownie do ustaw obecnie obowiązujących a mianowicie dodatków do podatku zarobkowego i do podatku przychodowego w wysokości ustanowionej ustawą skarbową z dnia 30. maja 1888 (Dz. u. p. Nr. 73).

§. 2.

Wydatki administracyjne pokrywane być mają w ciągu miesięcy kwietnia i maja 1889 w miarę

porzeby na rachunek dotacyj, które ustanowione być mają w odpowiednich rozdziałach i tytułach ustawy skarbowej na rok 1889.

§. 3.

Następujące dotacje, które ustają z dniem 31. marca 1889, a mianowicie:

A. W etacie ministerstwa spraw wewnętrznych:

1. Dotacja ustawą skarbową na rok 1887 w tytule 7, §. 5, l. 4, wyznaczona jako dodatek skarbowy na budowę dla ochrony dróg na gościńcu tyrolskim w sumie . . . . . 18.000 zł.

2. Dotacja ustawą skarbową na rok 1886 w tytule 7, §. 7, l. 2, wyznaczona jako dodatek skarbowy na poprawienie drogi konkurencyjnej w dolinie Idryi, ustawą skarbową na rok 1888 aż do końca marca 1889 przedłużona w sumie . . . . . 5.000 „

3. Dotacja ustawą skarbową na rok 1886 w tytule 7, §. 7, l. 3, wyznaczona jako dodatek skarbowy na budowę drogi konkurencyjnej w dolinie Baczy, to jest części jej między trzecim mostem na strumieniu Podberdo a Petroberdo aż do granicy krajowej krańskiej, ustawą skarbową na rok 1888 przedłużona aż do końca marca 1889 w sumie . . . . . 8.000 „

4. Dotacja ustawą skarbową na rok 1887 w tytule 7, §. 7, l. 2 na tenże sam cel wyznaczona w sumie . . . . . 2.000 „

5. Dotacja ustawą skarbową na rok 1886 w tytule 7, §. 7, l. 8, wyznaczona na odbudowanie gościńca valsugańskiego między Il Merlezzo a Visintainer, ustawą skarbową na rok 1888 przedłużona aż do końca marca 1889 w sumie . . . . . 10.000 „

6. Dotacja ustawą skarbową na rok 1887 w tytule 7, §. 13, l. 3, na wyżwirowanie gościńca karpackiego od 95 do 129 kilometra wyznaczona w sumie 27.000 „

7. Dotacja ustawą skarbową na rok 1887 w tytule 7, §. 14, l. 2, na dalszy ciąg budowy gościńca z Castelnovo do Meljin a względnie z Meljin na Kombur aż do cieśniny kateńskiej pod Gjuricem, na II części z Meljin do Komburu wyznaczona w sumie . . . . . 14.000 „

8. Dotacja ustawą skarbową na rok 1886 w tytule 8, §. 2, l. 1, na regulacją Dunaju pod Linzem i urządzenie tamże placu do przeładowywania towarów, wyznaczona ustawą skarbową na rok 1888, przedłużona aż do końca marca 1889 w sumie . . . . . 70.000 zł.

9. Dotacja ustawą skarbową na rok 1887 w tytule 8, §. 2, l. 1, wyznaczona na tenże cel w sumie . . . . . 80.000 „

10. Dotacja ustawą skarbową na rok 1887, w tytule 8, §. 7, l. 3, wyznaczona na odbudowanie grobli skarbowych w rzece Noce powyżej Zombano, zniszczonej przez powódź w roku 1882 w sumie . . . . . 40.000 „

11. Dotacja ustawą skarbową na rok 1887 w tytule 8, §. 8, l. 1, wyznaczona na uregulowanie Mołdawy w sumie . . . . . 264.000 „

12. Dotacja ustawą skarbową na rok 1885 w tytule 8, §. 10, l. 1 wyznaczona na regulacją Odry oraz na budowę grobli i tam, ustawą skarbową na rok 1888 przedłużona do końca marca 1889 w sumie . . . . . 20.000 „

13. Dotacja ustawą skarbową na rok 1886 w tytule 8, §. 9, l. 1, na tenże sam cel wyznaczona a ustawą skarbową na rok 1888 aż do końca marca 1889 przedłużona w sumie . . . . . 5.000 „

14. Dotacja ustawą skarbową na rok 1887 w tytule 8, §. 10, l. 1, na tenże sam cel wyznaczona w sumie . . . . . 11.000 „

15. Dotacja ustawą skarbową na rok 1886 w tytule 8, §. 9, l. 2, na regulacją Wisły wyznaczona a ustawą skarbową na rok 1888 aż do końca marca 1889 przedłużona w sumie . . . . . 10.000 „

16. Dotacja ustawą skarbową na rok 1887 w tytule 8, §. 10, l. 2, na tenże sam cel wyznaczona w sumie . . . . . 15.000 „

17. Dotacja ustawą skarbową na rok 1887 w tytule 8, §. 12, na budowę rzeczne na Prucie wyznaczona w sumie . . . . . 15.000 „

B. W etacie ministerstwa obrony krajowej:

Dotacja nadzwyczajna ustawą skarbową na rok 1887 w tytule 2, §. 2, wyznaczona na uzbrojenie obrony krajowej i pospolitego ruszenia a ustawą skarbową na rok 1888 przedłużona aż do końca marca 1889 w sumie . . . . . 11,961.735 zł.

C. W etacie ministerstwa wyznań i oświecenia:

1. Dotacja ustawą skarbową na rok 1885 w tytule 9, §. 6 wyznaczona na restaurację dzwonicy w Splicie a ustawą skarbową na rok 1888 przedłużona aż do końca marca 1889 w sumie 10.000 zł.

2. Dotacja ustawą skarbową na rok 1887 w tytule 11, §. 2 wyznaczona na reparację posadzki marmurowej w kościele katedralnym salzburskim w sumie 3.000 „

3. Dotacja ustawą skarbową na rok 1887 w tytule 10, §. 12 wyznaczone na nowe budowle, przebudowania i dobudowania, tudzież na dodatki na budowle w Dalmacyi w sumie 40.000 „
a względnie w sumie 4.000 „

4. Dotacja ustawą skarbową na rok 1887 w tytule 11, §. 2, wyznaczona jako dodatek na budowę nowego kościoła w St. Vito w sumie 1.000 „

5. Dotacja ustawą skarbową na rok 1888 w tytule 13, §. 1, wyznaczona na nowe budowle, dobudowania i przebudowania w Dalmacyi w sumie 12.260 „

D. W etacie ministerstwa handlu:

1. Dotacja ustawą skarbową na rok 1885 w tytule 9, §. 2, wyznaczona na budowę kolei transwersalnej galicyjskiej a ustawą skarbową na rok 1888

przedłużona aż do końca marca 1889 w sumie 1,250.000 zł.

2. Dotacja ustawą skarbową na rok 1887 w tytule 9, §. 1, wyznaczona na budowę kolei żelaznej ze Stryja na Skole do granicy galicyjsko-węgierskiej pod Beskidem w sumie 900.000 „

3. Dotacja ustawą z dnia 30. czerwca 1888, Dz. u. p. Nr. 109, wyznaczona na sporządzenie projektu kolei łączącej od Schrambachu do Neubergu z odnogą do Gusswerku a według okoliczności do Wegscheidu w sumie 70.000 „

mogą być używane jeszcze aż do końca maja 1889, dotacje jednak te uważane być mają tak, jak gdyby wyznaczone były w preliminarzu 1888 roku w myśl artykułu VI, ustępu 4 ustawy skarbowej na rok 1888.

§. 4.

Wykonanie ustawy niniejszej, nabywającej mocy od dnia 1. kwietnia 1889, poruczam Memu Ministrowi skarbu.

Budapeszt, dnia 29. marca 1889.

Franciszek Józef r. w.

Taaffe r. w.

Pražák r. w.

Dunajewski r. w.

Bacquehem r. w.

Falkenhayn r. w.

Welsersheimb r. w.

Gautsch r. w.

Schönborn r. w.

Zaleski r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Cześć XII. — Wydana i rozesłana dnia 31. marca 1889.

37.

Rozporządzenie ministerstw spraw wewnętrznych, sprawiedliwości, rolnictwa i handlu z d. 29. marca 1889,

o środkach w celu zapobieżenia roznoszeniu zarazy pyskowej i racicowej świń z Galicyi do innych krajów.

(Obowiązujące w królestwach i krajach w Radzie państwa reprezentowanych z wyjątkiem Dalmacyi.)

Ze względu na znaczne rozszerzenie się zarazy pyskowej i racicowej świń w ciągu ostatnich tygodni i ze względu na okoliczność, że zaraza ta dostała się najprzód w skutek przemykania chorych świń rosyjskich do Galicyi i z tego królestwa, pomimo najściślejszego przestrzegania ustawy powszechnej o chorobach zaraźliwych zwierzęcych, roznieśiona została i ciągle jeszcze jest roznoszona do znacznej części innych królestw i krajów, ministerstwo spraw wewnętrznych w porozumieniu z ministerstwami sprawiedliwości, rolnictwa i handlu widzi się spowodowanym wydać na zasadzie §. 3go ustęp ostatni ustawy powszechnej z dnia 29. lutego 1880 (Dz. u. p. Nr. 35) o chorobach zaraźliwych zwierzęcych następujące postanowienia:

§. 1.

Począwszy od dnia 12. kwietnia b. r. trzoda chlewna może być w Galicyi ładowana i przewożona tylko w obrocie kolejowym a to bezpośrednio

do stacyj kolejowych: Wiedeń (St. Marx), Berno, Olomuniec, Przerowa, Nowy Iczyn, Morawska Ostrawa-Przewóz, Opawa, Praga (dworzec austr.-węg. Spółki kolei państwa), Liberec, Królewskie Winohrady, Nusle i Smichów wyłącznie w celu natchmiastowego zabicia.

§. 2.

Na miejsca rzezi, dla których świnie rzeźne do stacyj kolejowych w §. 1 wzmiankowanych, ze stacyj kolejowych galicyjskich mogą być posyłane, przeznaczają się gminy miejscowe, w których znajdują się stacye kolejowe w §. 1 wzmiankowane.

Oprócz tego można do stacyi kolejowej Wiedeń (St. Marx) posyłać ze stacyj kolejowych galicyjskich także świnie rzeźne przeznaczone dla następujących przyległości miasta Wiednia, jakoto do Sechshausu, Fürfhausu, Gaudenzdorfu, Górnego Meidlingu, Dolnego Meidlingu, Rudolfsheimu, Hietzingu, Penzingu, Hernalsu, Neulerchenfeldu, Ottakringu, Gersthofu, Górnego Sievringu, Dolnego Sievringu, Währingu, Weinhausu, Dorubachu, Neuwaldggu, Górnego Döblingu, Dolnego Döblingu, Grinzingu, Heiligenstadtu, Nussdorfu, Floridsdorfu i Simmeringu.

Podobnież można do stacyi kolejowej Praga (dworzec austr.-węg. Spółki kolei państwa) posyłać ze stacyj kolejowych galicyjskich świnie rzeźne przeznaczone dla następujących przyległości miasta Pragi, jakoto: Karlina, Smichowa i Żyżkowa.

Nakoniec do stacyi kolejowej Morawska Ostrawa-Przewóz w Morawii posyłać można ze stacyj kolejowych galicyjskich świnie rzeźne przeznaczone dla gminy morawsko-ostrowskiej.

§. 3.

W stacyach kolejowych galicyjskich, przez namiestnictwo we Lwowie od ładowania bydła racicowego w danej chwili nie wyłączonych, pozwolić można na ładowanie świń do stacyj kolejowych w §. 1 wzmiankowanych tylko w tym razie, jeżeli

- a) posyłający może złożyć dowód zamówienia świń, otrzymanego od rzeźnika lub wędliniarza z miejsc rzezi w §. 2 wzmiankowanych a zamówienie to opatrzone jest także potwierdzeniem odnośnego urzędu gminnego i jego pieczęcią urzędową;
- b) ilość świń do ładowania przeznaczonych nie przewyższa ilości podanej w zamówieniu;
- c) transport zasłonięty jest przepisaniem przepustkami z gmin pochodzenia, za odpowiednie uznaniami a przy oględzinach przed ładowaniem okaże się zupełnie „niepodejrzanym“

Weterynarze, którym w stacyach kolejowych galicyjskich poruczone jest oglądanie bydła, są za to odpowiedzialni, żeby świń pochodzących z gmin i powiatów, z których namiestnictwo galicyjskie zabroniło świń wywozić, nie przyjmowano ich w celu przewiezienia do innych krajów.

§. 4.

Urzędy gminne miejsc rzezi (§. 2) upoważnione są potwierdzać zamówienia tylko tym rzeźnikom i wędliniarzom odnośnego miejsca rzezi, którzy mogą trzymać świnię galicyjskie aż do ich zabicia w odpowiednich stajniach tej samej zagrody, w której się rzeźnia znajduje.

W tej samej zagrodzie nie wolno trzymać na stajni innych zwierząt racicowych, przeznaczonych do chowu, użytku lub na handel. Rzeźnikom lub wędliniarzom, którzy w jakikolwiek sposób wykracza przeciw któremukolwiek ich się tyczącemu przepisowi niniejszego rozporządzenia, odmówić należy dalszego potwierdzania zamówień.

§. 5.

Oglądaczom w galicyjskich stacyach kolejowych oddawczych (ładowania) jest najsurowiej zabronione odbieranie przepustek wydanych w miejscach pochodzenia i wystawianie natomiast nowych przepustek lub przepustki zbiorowej dla całego transportu.

§. 6.

Podczas transportowania do stacyj kolejowych, w §. 1 wzmiankowanych, dozwolone jest tylko

przyładowywanie świń rzeźnych i tylko w obrębie Galicyi.

Jeżeli w tym samym wagonie umieszczone są świnię rzeźne przeznaczone do kilku stacyj kolejowych (§. 1.), w kierunku transportu leżących, wysadzać wolno na każdej z tych stacyj kolejowych tylko świnię rzeźną, w liście przewozowym i w dołączeniem do niego zamówieniu wyrażone.

§. 7.

Transporty świń rzeźnych galicyjskich, nadchodzące do stacyj kolejowych w §. 1 wzmiankowanych, poddać należy po wysadzeniu rewizji weterynarskiej i ci, którzy je zamówili, winni je natychmiast odebrać.

Świnię rzeźną odwieść należy do właściwych rzeźni na wozach zaprzęgami końskimi. Wysadzać i odwozić z dworca wolno tylko we dnie i tylko w tych godzinach, w których oddział przewozowy urzędu kolejowego urzęduje.

§. 8.

Weterynarz do oglądania świń ustanowiony, obowiązany jest rzeźnikowi lub wędliniarzowi, uprawnionemu do ich odebrania, wręczyć w chwili, gdy świnię rzeźną odbiera, „cedułę odwoźną“.

W cedule odwoźnej podać należy nazwisko i miejsce zamieszkania uprawnionego do odebrania, rzeźnią, w której świnię mają być zabite, ilość sztuk odebranych świń, miejsca ich pochodzenia, tudzież datę przepustek i numer dziennika, osnowę wyroku oględzin i polecenie zabicia w przeciągu 48 godzin. Weterynarz oglądający winien nadto napisać w cedule datę i godzinę wystawienia, wycisnąć swoją pieczęć urzędową i podpisać się czytelnie.

W protokole oględzin zanotować należy godzinę wystawienia ceduły odwoźnej. Przepustki pochodzenia transportu udowadniające, jakoteż zamówienia (§. 3, a) do listu przewozowego dołączone, winien weterynarz oglądający świnię zachowywać według przepisu.

§. 9.

O nadejściu świń do miejsca rzezi uwiadomić należy niezwłocznie urząd gminny tego miejsca. Do odbierania tych uwiadomień może urząd gminny upoważnić także swego oglądacza bydła i mięsa, ustanowionego do nadzorowania rzezi. Otrzymanie uwiadomienia potwierdzać należy na odwrotnej stronie ceduły odwoźnej z dołączeniem daty i godziny.

§. 10.

Świnie takie zabijać należy w przeciagu 48 godzin. Świnie, które nadejdą dotknięte zarazą pyskową i racicową, zabić należy niezwłocznie z zastosowaniem się do szczególnych zarządzeń weterynarza do oglądania ustanowionego.

Za wykonanie rzezi odpowiedzialny jest oglądacz bydła i mięsa w miejscu rzezi. Tenże oglądacz bydła i mięsa winien na odwrotnej stronie ceduły odwoznej potwierdzić wykonanie rzezi z wyrażeniem daty, godziny, jakoteż wyvodu ogłędzin.

Oglądacz bydła i mięsa jest nadto obowiązany odbierać ceduły odwozne składane przy uwiadomieniu o nadejściu świń do miejsca rzezi i z końcem każdego tygodnia zwracać je dla kontroli weterynarzowi do oglądania świń w odnośnej stacyi kolejowej ustanowionemu, który cedułę odwozną wystawił.

§. 11.

Ceduły odwozne, weterynarzowi zwrócone, spoić trzeba z przepustkami i zamówieniami do których należą i z nimi zachowywać.

§. 12.

Władze administracyjne powiatowe (magistraty) obowiązane są zarządzać częstsze niespodziewane rewizje w rzeźniach i stajniach rzeźników i wędliniarzy, jakoteż w stacyach kolejowych w §. 1ym wzmiankowanych dla przekonania się, czy weterynarze do ogłędzin ustanowieni postępują według przepisów, jakoteż dla zapobiegania, by świnie galicyjskie żywe w żadnych okolicznościach nie dostawały się do obrotu lub by nie mogły dawać powodu do zamiesienia i rozszerzenia zarazy pyskowej i racicowej. Jednakże nie podlega to żadnemu zarzutowi, gdy świnie galicyjskie zabite i przy ogłędzinach mięsa uznane za zdrowe, wprowadzone będą dowolnie w obrót jako towar mięsny.

§. 13.

W obrębie obszaru rewizyjnego, w §. 9 ustawy o księgosuszu z dnia 29. lutego 1880 i odnośnych rozporządzeniach wykonawczych z dnia 12. kwietnia 1880 (Dz u. p. Nr. 37 i 38) wzdłuż granicy rosyjskiej i rumuńskiej w Galicyi i na Bukowinie ustanowionego, jakoteż w powiatach administracyjnych bielskim, fryszackim i cieszyńskim w Śląsku, tudzież w powiatach administracyjnych misteckim, nowo-iczyńskim i wołosko-mezeryckim w Morawii, gon świń z jednego miejsca do drugiego i z jednego domu do drugiego jest bezwarunkowo zakazany.

Postanowienie to nie narusza zarządzeń szczególnych większej rozciągliwości, które Władze administracyjne we Lwowie, Czerniowcach, Bernie i Opawie w tym względzie już wydały lub jeszcze w przyszłości wydadzą.

§. 14.

Na wszystkich stacyach kolejowych, leżących w obrębie powiatów administracyjnych bielskiego, fryszackiego i cieszyńskiego w Śląsku, ładowanie świń jest zakazane.

Rzeźnikom i wędliniarzom miasta Bielska wolno celem zaopatrzenia tego miasta, nabywać świnie rzeźne w Białej; świnie te trzeba jednak sprowadzać na wozach koźmi zaprzężonych i zabijać w przeciagu 48 godzin pod dozorem policyjno-weterynarskim.

§. 15.

Gdyby świnie galicyjskie wbrew przepisom niniejszego rozporządzenia podsunęto do przewozu, należy je zatrzymać i o wydarzeniu tem uwiadomić niezwłocznie, według okoliczności telegrafem, właściwą Władzę administracyjną powiatową (magistrat) w celu poczynienia natychmiast odpowiednich kroków.

Takich transportów świń nie wolno ani wylądować ani przelądować.

Jeżeli transportowi nie towarzyszy dozorca, odnośny urząd kolejowy winien na koszt posyłającego postarać się o karmienie i pojenie świń. Władza administracyjna powiatowa zarządzić ma odesłanie napowrót transportów takich na koszt i niebezpieczeństwo posyłającego do stacyi, w której były oddane do przewozu.

Władzę administracyjną powiatową (magistrat), w której okręgu urzędowym leży stacya oddawcza, uwiadomić należy telegraficznie o odesłaniu napowrót transportu.

§. 16.

Przeciwko temu, który w ogólności wysłać świnie galicyjskie do innych stacyj kolejowych prócz do tych, które w §. 1ym są wymienione i przeciw temu, który do stacyj kolejowych, w §. 1 wymienionych, wysłać inne świnie galicyjskie, prócz rzeźnych, jakoteż przeciwko urzędnikowi kolejowemu przewóz ten zarządzającemu i przeciwko oglądaczowi bydła w stacyi oddania, wyłoczyć należy postępowanie według §. 45go ustawy powszechnej o chorobach zaraźliwych zwierzęcych a względnie według ustawy z dnia 24. maja 1882 (Dz. u. p. Nr. 51).

§. 17.

Świnie galicyjskie, które dnia 12. kwietnia znajdować się jeszcze będą na targu trzody chlewnej w Wiedniu, wolno zabić tylko w obrębie gminy Wiednia i w gminach wzmiankowanych w §. 2, ustęp 2 niniejszego rozporządzenia, świnie galicyjskie, które dnia 12. kwietnia znajdować się jeszcze będą na targu trzody chlewnej w Wiener-Neustadt, wolno zabić tylko w Wiener-Neustadt i pod żadnym pozorem nie wolno wyprowadzić ich poza okrąg tego miasta.

§. 18.

Wykroczenia przeciwko zakazom w rozporządzeniu niniejszem podanym, nie podpadające pod

postanowienia karne ustawy powszechnej o chorobach zaraźliwych zwierząt (ustawa z dnia 24. maja 1882 (Dz. u. p. Nr. 51) karane będą w myśl rozporządzenia ministeryalnego z dnia 30. września 1857 (Dz. u. p. Nr. 198).

§. 19.

Rozporządzenie niniejsze nabywa mocy od dnia 12. kwietnia 1889 i zatrzymuje ją dopóty, dopóki nowem rozporządzeniem ministeryalnym nie zostanie uchylone lub według okoliczności zmienione.

Taaffe r. w.

Schönborn r. w.

Falkenhayn r. w.

Bacquehem r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XIII. — Wydana i rozesłana dnia 9. kwietnia 1889.

38.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z dnia 5. kwietnia 1889,

o zaprowadzeniu po jednej c. k. komorze pomocniczej I. klasy w dworcach kolei w Prostrednej Stenawie (w Prusach) i w Brumowie (w Czechach).

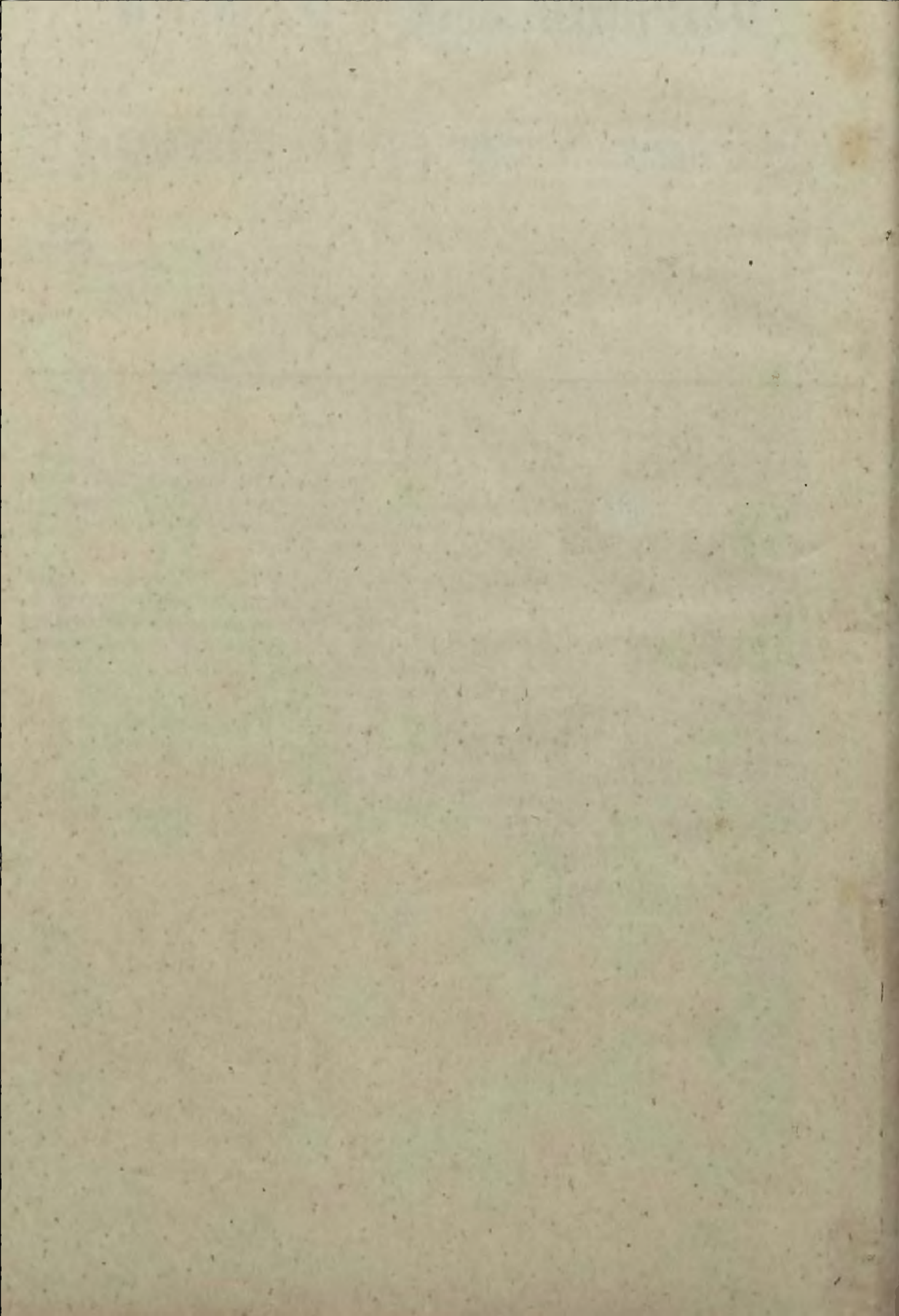
W wykonaniu artykułu XIX. Traktatu z dnia 14. marca 1885 pomiędzy monarchią austriacko-węgierską a Państwem niemieckiem, tyczącego się kilku kolei łączących na granicy austriacko-pruskiej (Dz. u. p. Nr. 95), z powodu bliskiego otwarcia powszechnego obrotu na szlaku kolejowym od Prostrednej Stenawy do Brumowa (Otowie) zaprowadza

się począwszy od dnia 5. kwietnia 1889, w dworcu kolei w Prostrednej Stenawie (w Prusach) i w Brumowie (w Czechach) po jednej c. k. komorze pomocniczej I. klasy z upoważnieniami celniczemi komory głównej II. klasy.

Upoważnia się komory te w myśl przepisu z dnia 18. września 1857 (Dz. u. p. Nr. 175) do stosowania skróconego postępowania awizacyjnego w obrocie kolejowym, tudzież do ekspedycyowania bez poboru cła rzeczy podróżnych naprzód lub później wysłanych.

Oprócz tego komora w Prostrednej Stenawie otrzymuje szczególne upoważnienie do ekspedycyowania towarów przeznaczonych bez ograniczenia.

Dunajewski r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Cześć XIV. — Wydana i rozesłana dnia 11. kwietnia 1889.

39.

Ustawa z dnia 4. kwietnia 1889, zmieniająca niektóre postanowienia ustawy z dnia 30. marca 1888 (Dz. u. p. Nr. 33) o ubezpiecza- niu robotników na wypadek choroby.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanowiłem
i stanowią co następuje:

Artykuł I.

Na przyszłość opiewać ma §. 4 ustawy z dnia
30. marca 1888 (Dz. u. p. Nr. 33), jak następuje:

Co do osób, które w razie choroby mogą ro-
ścić sobie, żeby najmniej przez 20 tygodni opatry-
wano ich potrzeby i je leczono w domu dawcy pracy,
lub żeby im dalej dawano płacę lub płacono zarobek,
Władze administracyjne pierwszej instancji upra-
wnione są uwolnić je za ich zgodą po zbadaniu
rzeczy od obowiązku ubezpieczenia.

Władze administracyjne pierwszej instancji
mogą uwahniać od tego obowiązku także uczniów,
pracujących u członków stowarzyszenia przemy-
słowego, o ile stowarzyszenie to, w myśl §. 114go,
ustęp 2, lit. f ustawy przemysłowej bierze na siebie
pieczę o chorych uczniach w taki sposób, że ci,
w razie choroby mogą rościć sobie, żeby najmniej
przez 20 tygodni opatrywano ich potrzeby i ich
leczono.

Artykuł II.

Postanowienia ustawy z dnia 30. marca 1888
(Dz. u. p. Nr. 33), dotyczące się oznaczania i oddawa-
nia udziałów w zasobie członków kas dla chorych
zostają uchylone.

Przeto §. 13, l. 6 i §. 28 przerzeczonej usta-
wy tracą moc swoje, §§. 47, 52, 53, 58 i 60 zmie-
niają się odpowiednio a §. 13, l. 3 owej ustawy
opiewać ma na przyszłość, jak następuje:

Członkowie kas rodzajów powyżej wzmianko-
wanych, którzy dla braku zarobku nie mogą wnosić
opłat, pozostają członkami a tem samem zatrzymują
prawo do świadczeń kasy najmniej przez sześć
tygodni.

Artykuł III.

Ustawa niniejsza nabywa mocy obowiązującej
z dniem ogłoszenia.

Artykuł IV.

Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych poru-
czam wykonanie ustawy niniejszej w porozumieniu
z innymi Moimi interesowanymi Ministrami.

Wiedeń, dnia 4. kwietnia 1889.

Franciszek Józef r. w.

Taaffe r. w.

Obwieszczenie ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 7. kwietnia 1889,

o zmianie niektórych postanowień Statutu wzorowego powiatowych kas dla chorych, podanego do wiadomości obwieszczeniem tego ministerstwa z dnia 20. października 1888 (Dz. u. p. Nr. 159) i objaśnienia o używaniu tego statutu.

W skutek postanowień ustawy z dnia 4. kwietnia 1889 (Dz. u. p. Nr. 39) zmieniającej niektóre postanowienia ustawy z dnia 30. marca 1888 (Dz. u. p. Nr. 33), o ubezpieczeniu robotników na wypadek choroby, zmienia się Statut wzorowy powiatowych kas dla chorych, tutejszem obwieszczeniem z dnia 20. października 1888 (Dz. u. p. Nr. 159) podany do wiadomości, jakoteż objaśnienie do niego, w sposób następujący:

Odpadają:

I. W Statucie wzorowym: w §. 4, ustęp 3 wyrazy: „dopóty, dopóki ich udział w zasobie (obacz §. 19) wystarcza na opłacenie pełnych opłat statutowych, w każdym zaś razie“:

w §. 8 ustęp pierwszy wyrazy: „3 przekazane udziały w zasobie tych członków, którzy z innych kas dla chorych na zasadzie ustawy założonych lub przekształconych, przeszli do powiatowej kasy dla chorych.“ (Z tej przyczyny ll. 4 i 5 tego ustępu zmienić należy na 3 i 4);

w §. 18, ustęp A, l. 3 wyrazy: „przekazane udziały w zasobie“ a w ustępie B tegoż §. l. 8, wyrazy: „wydane udziały w zasobie“;

w §. 19 ustępy 6, 7 i 8 („Gdy członkowie wystąpią z powiatowej kasy dla chorych“ aż do „odkąd jest członkiem“);

II. w Objaśnieniu do §. 9, ustęp 4 po tablicy II, tudzież przykład („Nadto, przyjmując tablice I i II“ aż do „podług wieku o 5 lat niższego“) i ustęp ostatni: („Dla członków, którzy“ aż do „całkowitego udziału w zasobie“);

do §. 19go ustępy następujące po 3 ustępie aż do końca: („We względzie oznaczenia udziału w zasobie w ustępie 6 przepisanego“ aż do „przypada na 100 zł. wniosków członków“), a nakoniec

III. we wzorze karty legitymacyjnej przydanym do Statutu wzorowego:

przytoczenie §. 19, ustęp 6 w Wyciągu ze Statutu powiatowej kasy dla chorych.

Natomiast przydać należy w Objaśnieniu do §. 2go pomiędzy pierwszym a drugim ustępem:

„Stosownie do ustawy z dnia 4. kwietnia 1889 (Dz. u. p. Nr. 39), zmieniającej niektóre postanowienia ustawy z dnia 30. marca 1889 (Dz. u. p. Nr. 33), o ubezpieczeniu robotników na wypadek choroby, Władze administracyjne pierwszej instancyi mogą uwalniać od tego obowiązku także uczniów, pracujących u członków stowarzyszenia przemysłowego, o ile stowarzyszenie to, w myśl §. 114, ustęp 2, lit. f ustawy przemysłowej bierze na siebie pieczę o chorych uczniach w taki sposób, że ci, w razie choroby mogą rościć sobie, żeby najmniej przez dwadzieścia tygodni opatrywano ich potrzeby i ich leczono.“

Taaffe r. w.

Sprostowanie.

W LVI części Dziennika ustaw państwa z roku 1888 zawierającej pod Nr. 159 Statut wzorowy powiatowych kas dla chorych, zmienić należy ustęp pierwszy §u 19go str. 704, który zamiast:

„Fundusz zasobny wynosić ma najmniej dwie dziesiąte średniego wydatku rocznego kasy dwa razy wziętego a w razie potrzeby uzupełnić go należy do tej wysokości.“

opiewać powinien:

„Fundusz zasobny wynosić ma najmniej sumę dwukrotnego średniego wydatku rocznego kasy a w razie potrzeby uzupełnić go należy do tej wysokości.“

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XV. — Wydana i rozesłana dnia 13. kwietnia 1889.

41.

Ustawa z dnia 11. kwietnia 1889,

o zaprowadzeniu nowej ustawy o służbie
wojskowej.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanowilem
i stanowią co następuje:

Artykuł I.

Uchylają się niniejszem postanowienia ustawy
o służbie wojskowej, ustawą z dnia 5. grudnia 1868
(Dz. u. p. Nr. 151) o pełnieniu obowiązku służby
wojskowej w królestwach i krajach w Radzie pań-
stwa reprezentowanych, zaprowadzonej a ustawą
z dnia 2. października 1882 (Dz. u. p. Nr. 153) po
części zmienionej i postanowienia te opiewać mają
na przyszłość jak następuje:

Artykuł II.

Ustawa o służbie wojskowej.

§. 1.

Obowiązek służenia wojskowo jest powsze-
chny i każdy obywatel państwa, zdalny do broni,
powinien go dopełnić osobiście.

§. 2.

Siła zbrojna dzieli się na wojsko, marynarkę
wojenną, obronę krajową i pospolite ruszenie. Isto-
tnemi częściami składowymi wojska i obrony krajo-
wej są ich rezerwy zasobowe.

§. 3.

Wojsko i marynarka wojenna przeznaczone są
do bronienia monarchii od nieprzyjaciół zewnętrz-
nych, tudzież do utrzymania porządku i bezpieczeń-
stwa wewnątrz.

§. 4.

Obrona krajowa przeznaczona jest w czasie
wojny do wspierania wojska i do obrony wewnętrz-
nej, w czasie pokoju wyjątkowo także do utrzymy-
wania porządku i bezpieczeństwa wewnątrz.

§. 5.

Rezerwa zasobowa służy do pokrywania ubytków,
jakie podczas wojny zdarzają się w wojsku i
w obronie krajowej. W szczególnych okolicznościach
rezerwa zasobowa wojska powołana być może do
czynnej służby także w czasie pokoju (§. 12).

§. 6.

Pospolite ruszenie służy w czasie wojny do
wspierania wojska, marynarki wojennej i obrony
krajowej.

§. 7.

Obowiązek wstąpienia do wojska, do mary-
narki wojennej lub do obrony krajowej poczyna się
z dniem 1. stycznia tego roku kalendarzowego,
w którym obowiązany do służenia wojskowo kończy
21szy rok życia.

§. 8.

Powinność służbowa trwa:

1. w wojsku:

a) trzy lata w linii a siedm lat w rezerwie,

b) dziesięć lat w rezerwie zasobowej dla wcielonych do teje bezpośrednio;

2. w marynarce wojennej:

cztery lata w linii, pięć lat w rezerwie a trzy lata w obronie morskiej;

3. w obronie krajowej a względnie w jej rezerwie zasobowej:

a) dwa lata dla tych, którzy po dopełnieniu powinności służbowej w wojsku, przeniesieni zostają do obrony krajowej,

b) dwanaście lat dla wcielonych bezpośrednio do obrony krajowej.

Wszyscy drogą poboru (głównego i dodatkowego) w czasie od dnia 1. stycznia aż do 1. października wzięci do wojska, powinni być dnia 1. października roku poboru wcieleni, to jest do związku wojska (marynarki wojennej), a względnie obrony krajowej przyjęci. Wziętych po dniu 1. października aż do 31. grudnia, wszystkich ochotników, tudzież stawionych na zasadzie §§. 44, 45, 47 i 49 bez względu na klasę wieku i kolej losową, wcielić należy z dniem wzięcia do wojska.

W razie uruchomienia wcielenie może nastąpić na rozkaz Najjaśniejszego Pana nawet przed 1. października.

Okres służbowy zaczyna się od dnia wcielenia, z wyłączeniem przypadków wyjątkowych, w §. 25 wzmiankowanych.

Okres służbowy kończy się w każdym stosunku powinności służbowej — bez względu na dzień wcielenia — z dniem 31. grudnia tego roku, w którym się powinność służbowa skończyła.

§. 9.

Powinność służenia w pospolitem ruszeniu i wszystkie szczegółowe postanowienia, tyjące się pospolitego ruszenia, są przedmiotem ustawy o pospolitem ruszeniu.

§. 10.

Ci, do służenia wojskowo obowiązani, którzy są wprawdzie niezdatni do właściwej służby wojennej, lecz są zdolni do innych czynności służbowych w celach wojennych, mogą być w razie wojny do takich czynności użyci. ! !

§. 11.

Kto w wieku obowiązującym do służby wojskowej przybędzie z państwa zagranicznego do monarchii i nabędzie w jednym z jej dwu obszarów prawa obywatelstwa, winien dopełnić obowiązku służenia wojskowo odpowiedniego wiekowi swemu w duchu ustawy niniejszej bez względu na to, czy i w jaki sposób uczynił zadość obowiązkowi służenia wojskowo w swojej dawnej ojczyźnie.

§. 12.

Ci, na których ciąży powinność służby liniowej, obowiązani są służyć czynnie bez przerwy.

Rezerwa wojska (marynarki wojennej) i obrona morska powołana być może tylko na rozkaz Jego cesarskiej Mości w celu częściowego lub całkowitego uzupełnienia wojska (marynarki wojennej) według stopy wojennej.

Rezerwa zasobowa wojska odebrać ma w czasie pokoju wykształcenie wojskowe ośmiu tygodni wymagające i odtąd powoływana być ma tylko do ćwiczeń wojskowych peryodycznych (§. 54).

Jeżeli jednak stosunki szczególne tego wymagają, żołnierze i podoficerowie pierwszego roku rezerwy i trzech najmłodszych rówieśnictw rezerwy zasobowej mogą być przyzwani do czynnej służby w myśl postanowień ustawy z dnia 31. maja 1888 (Dz. u. p. Nr. 77), nawet w czasie pokoju.

W razie uruchomienia rezerwy zasobową powołuje się na rozkaz Najjaśniejszego Pana.

Gdy potrzebne jest tylko częściowe przyzwanie rezerwy, obrony morskiej lub rezerwy zasobowej, uczynić to należy według kolei rówieśnictw, poczynając od najmłodszego.

Rezerwę i rezerwę zasobową powołują do peryodycznych ćwiczeń wojskowych tylko właściwe Władze wojskowe.

§. 13.

Wykształcenie wojskowe i sprawowanie służby w obronie krajowej w czasie pokoju określa ustawa o obronie krajowej.

Na wykształcenie wojskowe rezerwy zasobowej w czasie pokoju przeznaczają się ośm tygodni, poczem powoływana być ma w ogólności już tylko do peryodycznych ćwiczeń wojskowych (§. 54).

Obronę krajową powołuje się i uruchomia na rozkaz Najjaśniejszego Pana według postanowień zawartych w ustawie o obronie krajowej.

Gdy potrzebne jest tylko częściowe przyzwanie obrony krajowej, przyzywana być ma według kolei rówieśnictw, poczynając od najmłodszego.

Obronę krajową powołują do ćwiczeń wojskowych peryodycznych właściwe Władze obrony krajowej.

§. 14.

Kontyngent roczny rekrutów, potrzebny do uzupełniania wojska i marynarki wojennej ustanawia się w ilości 103.100 ludzi i tenże rozdzielany być ma między królestwa i kraje w Radzie państwa reprezentowane z jednej a kraje korony węgierskiej z drugiej strony w stosunku ilości mieszkańców na podstawie wyniku ostatniego obliczenia ludności.

Według obliczenia ludności dokonanego dnia 31. grudnia 1880, królestwa i kraje w Radzie państwa

stwa reprezentowane dostarczać mają obecnie kontyngentu rekrutów w ilości 60.389 ludzi rocznie.

Do uzupełniania obrony krajowej królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych z wyjątkiem Tyrolu i Vorarlbergu ustanawia się kontyngent roczny rekrutów w ilości 10.000 ludzi.

Wielkość powyższą kontyngentów rekruckich ustanawia się na lat dziesięć. Przed upływem lat dziesięciu wielkość ich zmieniona być może tylko w tym razie, jeżeli Najjaśniejszy Pan za pośrednictwem odnośnych Rządów odpowiedzialnych uzna za potrzebne zwiększenie lub zmniejszenie kontyngentu. Rzeczywisty pobór wszystkich kontyngentów może jednak nastąpić dopiero wtedy, gdy ciało prawodawcze już je na rok odnośny zawołowało.

Atoli przełożenia, tyżące się niezmienionego zatrzymania lub zmiany kontyngentu rekrutów, winien Rząd przedstawić w Radzie państwa w czasie właściwym przed upływem przerzeczonego okresu.

§. 15.

Ilość rekrutów, którzy do wojska (marynarki wojennej) i do obrony krajowej mają być wcieleni (§. 14), rozkłada się na szczególne okręgi terytorjalne wojskowe podług cyfry ludności a w obrębie tych okręgów, na szczególne okręgi dostawnicze, podług rzeczywistych wyników poboru.

Rekrutów przernacza się do wojska i do obrony krajowej według kolei klas wieku a w każdej klasie wieku według kolei losowej. Nie wzięci do wojska w trzeciej lub wyższej klasie wieku mogą też być przeznaczeni do obrony krajowej bez względu na kolej losową.

Marynarzy z zawodu przernaczać należy do marynarki wojennej a to bez względu na klasę wieku i kolej losową, aż dopóki kontyngent rekrutów marynarki wojennej nie będzie całkiem pokryty.

Rekrutów pozostających po zupełnem pokryciu kontyngentów rekruckich dla wojska (marynarki wojennej) i dla obrony krajowej przernaczyć należy jako „nadliczbowych“ (§. 18 f) do rezerwy zasobowej. Tych nadliczbowych rozdziela się pomiędzy wojsko i obronę krajową w stosunku ich kontyngentów rekruckich według kolei losowej rekrutów w taki sposób, że najwyższe numera losowe oddają się obronie krajowej; wzięci zaś bezpośrednio do rezerwy zasobowej (§. 18 a, b, c, d i e) dostają się do wojska lub do obrony krajowej podług tego, czy się znajdują między numerami losowemi wojska, czy obrony krajowej.

Rekrutów przypadających dla wojska i rezerwistów zasobowych przernaczać należy z zasady do korpusów wojska dopełniających się z okręgu terytorjalnego wojskowego do którego przynależą.

§. 16.

Wojsko i marynarka wojenna dopełniają się:

- a) przez pobór (główny i dodatkowy, §§. 37, 38 i 39);
- b) przez pobór bez względu na klasę wieku i kolej losową (§§. 44, 45, 47, 48 i 49);
- c) przez wcielanie wychowawców szkół wojskowych (§. 21);
- d) przez wstępowanie dobrowolne (§§. 22 i 25).

§. 17.

Obrona krajowa dopełnia się:

- a) przez pobór (główny i dodatkowy, §§. 37, 38 i 39);
- b) przez pobór bez względu na klasę wieku i kolej losową (§§. 15, 44, 45, 47, 48 i 49);
- c) przez przenoszenie należących do rezerwy i do rezerwy zasobowej, gdy wysłużą lata służby wojskowej (§. 8);
- d) przez wstępowanie dobrowolne (§. 23);
- e) przez przenoszenie ochotników jednorocznych (§. 25);
- f) wyjątkowo przez przedwczesne przenoszenie kadetów z wojska do stanu czynnego obrony krajowej (§. 52);
- g) przez wcielanie tych, którzy skończyli szkołę kadecą obrony krajowej (najwięcej 60 w jednym roku).

§. 18.

Do rezerwy zasobowej przernacza się.

- a) kandydatów stanu duchownego (§. 31);
- b) nauczycieli niższych i nauczycieli (§. 32);
- c) właścicieli odziedziczonych gospodarstw wiejskich (§. 33);
- d) tych wziętych do wojska, którzy w skutek stosunków familijnych zostają uwolnieni od prawidłowej służby pod chorągwią w czasie pokoju (§. 34);
- e) mniej zdatnych (§. 38);
- f) nadliczbowych (§. 15).

§. 19.

Od wstępujących do wojska i marynarki wojennej wymaga się żeby mieli:

- a) prawo obywatelstwa w jednej z dwu połów monarchii,
- b) odpowiednią zdatność umysłową i cielesną, tudzież wzrost wynoszący najmniej 155 centymetrów,
- c) wiek najmniej 17 lat skończonych.

Rzemieślnicy w wojsku potrzebni, osoby dające się użyć do pisania, tudzież potrzebni majtkowie i rzemieślnicy okrętowi mogą być brani do wojska bez względu na wzrost, jeżeli zresztą są zdadni.

§. 20.

Od wstępujących do obrony krajowej wymaga się:

- a) żeby byli obywatelami królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych,
- b) żeby mieli potrzebną zdatność umysłową i cielską,
- c) żeby byli najmniej w wieku popisowym.

Dalsze warunki przeznaczenia do obrony krajowej podane są w §§. 15 i 23.

§. 21.

Wcielanie skończonych wychowanców szkół wojskowych do wojska (marynarki wojennej) a względnie do obrony krajowej zarządzać będą Władze wojskowe według przepisów szczególnych w tej mierze obowiązujących.

Wychowancę ci służyć mają czynnie za każdy rok szkolny, na który mieli całkiem bezpłatne miejsce skarbowe lub funduszowe, o rok, za każdy zaś rok szkolny, na który mieli miejsce w połowie płatne, o pół roku ponad prawidłowy okres służby pod chorągwią. Atoli całkowity okres służby pod chorągwią nie może wynosić w pierwszym przypadku więcej jak dziesięć a w ostatnim przypadku więcej jak siedm lat.

Wychowancę płatny, jeżeli ich wykształcenie trwało cztery lata lub dłużej, służyć mają rok ponad prawidłowy okres służby pod chorągwią.

§. 22.

Dobrowolnie wstąpić może do wojska (marynarki wojennej) każdy krajowiec, który czyni zadość wymaganiom ustawowym (§. 19).

Wyłącza się tych, którzy w skutek skazania przez sąd karny nie używają w zupełności praw cywilnych.

Małoletni, chcący wstąpić dobrowolnie, potrzebują do tego pozwolenia ojca lub opiekuna.

Wstępującemu dobrowolnie służy prawo obrania sobie korpusu wojska, w którym służyć pragnie, o ile obrany korpus wojska jest uprawniony do przyjmowania ochotników i o ile ochotnik jest zdany do tego korpusu.

Tym obowiązany do służby wojskowej, którzy stosownie do swojej klasy wieku (§. 38) są już do stawienia się powołani, wstąpienie dobrowolne podczas głównego poboru (§. 37) nie jest dozwolone.

Ten, który według ustawy był obowiązany stawić się, ale nie stanął, utracił przez to prawo do wstąpienia dobrowolnie na tak długo, dopóki się nie podda decyzji komisji poborowej co do uchybień, których się dopuścił.

Powinność służbowa tych, którzy obowiązkowo stawienia się uczynili zadosyć, lub po dopełnieniu powinności służbowej (§. 8) wstępują dobrowolnie,

roześciągają się na ustawowy czas służby liniowej, a według okoliczności także na czas niebezpieczeństwa wojny.

Cudzoziemcy mogą być wyjątkowo przyjęci do wojska (marynarki wojennej) tylko za zezwoleniem Najjaśniejszego Pana, na ustawowy okres służby liniowej, jeżeli udowodnią, że ich Rząd pozwolił im na to bezwarunkowo.

§. 23.

Do obrony krajowej wstąpić może dobrowolnie każdy krajowiec, który dopełnił obowiązku stawienia się, nie jest obowiązany służyć ani w wojsku, ani w marynarce wojennej i czyni zadość ustawowym warunkom wstąpienia (§. 20).

Wyłączeni są ci, którzy byli skazani przez sąd karny i w skutek tego nie używają w zupełności praw cywilnych.

Małoletni, chcący wstąpić dobrowolnie, potrzebują pozwolenia ojca lub opiekuna.

Ochotnicy obowiązani są służyć dwa lata a według okoliczności przez czas wojny.

§. 24.

Krajowcom, którzy udowodnią wykształcenie przygotowawcze, ustanowione poniżej w §§. 25, 26, 27, 28 i 29, przyznawane będzie w czasie pokoju prawo do odbycia tylko jednorocznej służby pod chorągwią.

Wyłączonym od tego dobrodziejstwa jest ten, kto został prawomocnie skazany bądź za zbrodnię, bądź za występki lub przekroczenia popełnione z chciwości, bądź za występki przeciwko moralności publicznej.

Jednakże po wysłużeniu jednorocznej służby pod chorągwią tylko ci przenoszeni będą do rezerwy, którzy uczynią zadość jeszcze dalszym wymaganiom w rzeczonych paragrafach ustanowionym.

Służbę jednoroczną pod chorągwią odbyć można albo w przymocie żołnierza albo w przymocie medyka, farmaceuty lub weterynarza.

§. 25.

Uczestnikami dobrodziejstwa jednorocznej służby pod chorągwią w przymocie żołnierza w wojsku i obronie krajowej, bez względu, czy wzięcie do wojska nastąpiło w skutek dobrowolnego wstąpienia, czyli też podczas głównego lub usprawiedliwionego dodatkowego poboru, są ci krajowcy, którzy:

- a) najpóźniej dnia 1. marca tego roku, w którym mają stawać, skończyli z dobrym skutkiem gimnazjum krajowe wyższe publiczne lub prawa zakładu publicznego posiadające, takąż szkołę realną wyższą lub zakład z niemi na równi będący;

- b) dnia 1. marca tego roku, w którym mają stawać, znajdowali się w ostatniej klasie szkoły średniej krajowej ośmioklasowej publicznej lub prawa zakładu publicznego posiadającej i skończyli ją z dobrym skutkiem najpóźniej aż do 1. października tego samego roku;
- c) aż do dnia 1. marca tego roku, w którym kończą 21szy rok życia, zdali ze skutkiem odpowiednim egzamin przed komisją mieszaną do tego ustanowioną.

Które zakłady naukowe publiczne lub prawami zakładów publicznych obdarzone, krajowe i zagraniczne, uważane być mają za zostające na równi z krajowymi gimnazjami wyższymi i szkołami realnymi wyższymi, tudzież, w jaki sposób uzdolnienie naukowe do służby jednorocznej pod chorągwią ma być przed komisją egzaminacyjną mieszaną udowodnione, postanawia Minister obrony krajowej w porozumieniu z Ministrem właściwego wydziału i za zgodą wspólnego Ministra wojny.

Prawo do dobrodziejstwa służby jednorocznej pod chorągwią, przez dopełnienie warunków przewidzianych nabyte, nie jest przywiązane do chwili wzięcia do wojska a przeto służy także w następnych klasach wieku, jeżeli prawo to oznajmiono najpóźniej w czasie poboru głównego, na którym interesowany jest obowiązany stanąć. Kto tego oznajmienia zaniedba, traci co do tego poboru prawo do dobrodziejstwa.

Ci ochotnicy jednorocznicy, którzy wzięci zostali do wojska w czasie poboru i stosownie do wyniku rozkładu rekrutów a względnie obliczenia kontyngentu, odpowiednio swojej klasie wieku i kolei losowej przypadają do obrony krajowej, przeznaczeni być mają do obrony krajowej i służbę jednoroczną pod chorągwią winni także odbyć. Ci ochotnicy jednorocznicy, którzy według swojej kolei losowej odpadają do rezerwy zasobowej, odbyć mają służbę jednoroczną pod chorągwią stosownie do tego, gdzie będą przeznaczeni, albo w wojsku, albo w obronie krajowej. Jeżeli obrona krajowa nie otrzyma 10 proc. ochotników jednorocznych, wziętych do wojska w roku poboru, ilość niedostająca, o ile Minister obrony krajowej uzna to za potrzebne, pokryć należy tymi ochotnikami jednorocznymi, wchodzącymi do wojska według kolei losowej, którzy żądają, by ich przeznaczono do obrony krajowej. Jeżeli zaś obrona krajowa otrzyma według klasy wieku i kolei losowej więcej niż 10 proc. ochotników jednorocznych, wziętych w roku poboru, nadwyżkę przyczynić należy w roku następnym wojsku.

Ochotnikom jednorocznym zostawia się wolność obrania sobie korpusu wojska, tym zaś, którzy odbywają dalej nauki w wyższych zakładach naukowych, także wolność wyboru roku do służby jednorocznej pod chorągwią; atoli nie wolno służby pod chorągwią odłożyć dalej jak do 1. października tego roku, w którym kończą 24ty rok życia.

Przyjmuje się za zasadę, że służbę jednoroczną pod chorągwią odbywać należy o własnym koszcie, licząc tu prócz odzieży, uzbrojenia i wyżywienia z własnych funduszów, u konnicy także posiadanie i utrzymanie konia.

Tych ochotników jednorocznych, jeżeli własne mieszkanie sami opłacają, nie należy zmuszać do mieszkania w koszarach, o ile szczególne względy wojskowe, mianowicie służba, wykształcenie lub karność nie wymagają wyjątków. Tymże ochotnikom jednorocznym, gdy ich korpus wojskowy zmienia garnizon, można w czasie pokoju pozwolić, o ile dopuszczają tego stosunki służbowe a osobiste zasługują na względy, żeby służbę pod chorągwią odbywali dalej w dotychczasowym garnizonie, jeżeli ten jest zresztą miejscem ich stałego mieszkania i tamże znajduje się korpus wojska tego samego rodzaju broni.

Niezamożni, którzy prócz dobrego moralnego zachowania się, udowodnią uzdolnienie naukowe bądź świadectwami celującymi, bądź świadectwami dojrzałości (ogólnymi) szkoły średniej krajowej i dostarczą dowodu, że nie zdołają wystarać się nawet o kwotę na utrzymanie się podczas jednorocznej służby ochotniczej bezwarunkowo potrzebną, a swego czasu drogą rozporządzenia ustanowioną, mogą wyjątkowo odbyć służbę pod chorągwią kosztem państwa. Będą oni kosztem państwa odziewani, uzbrajani, żywieni i kwaterowani, nie mogą jednak być przeznaczani do jazdy.

Okres służby czynnej jednorocznej poświęcony jest wyłącznie na wykształcenie wojskowe.

Z końcem roku służby pod chorągwią, ochotnicy jednorocznicy mają złożeniem egzaminu udowodnić pod względem teoretycznym i praktycznym uzdolnienie do mianowania ich oficerami rezerwy a względnie nieczynnymi oficerami obrony krajowej. Miarę wymagań do tego egzaminu i postępowanie, według którego egzamin ma się odbywać, określają osobne przepisy, które sankcyonowane będą przez Najjaśniejszego Pana.

Ci ochotnicy jednorocznicy, którzy po upływie roku służby pod chorągwią zdadzą przepisany egzamin i dopełnią wszelkich warunków do uzyskania stopnia oficerskiego wymaganych, mianowani będą oficerami rezerwowymi a względnie nieczynnymi oficerami obrony krajowej, o ileby stosownie do organizacji byli potrzebni; gdyby zaś potrzeba ta była pokryta, mianowani będą kadetami.

Ci ochotnicy jednorocznicy, którzy nie zdadzą rzeczonego egzaminu, służyć mają drugi rok pod chorągwią u niższych oddziałów swojej broni, przy czem zostawia się im do woli odbyć służbę o własnym koszcie, z wzmiankowanym wyżej dobrodziej-

stwem mieszkania po za obrębem koszar. Także może im być dozwolone branie udziału w teoretycznej nauce ochotników jednorocznych tam, gdzie jest zaprowadzona, o ile zresztą okażą się tego godnymi i o ile na tem służba nie ucierpi. Szczegółowe postanowienia w tym względzie wydać należy osobnym rozporządzeniem. Po upływie drugiego roku służby pod chorągwią można egzamin ponowić i wtedy to, bez względu na wynik tego egzaminu nastąpi przeniesienie do rezerwy (obrony krajowej nieczynnej).

Tym ochotnikom jednorocznym, których wzięto do wojska, zanim doszli wieku do stawienia się obowiązującego, jeżeli służbę jednoroczną pod chorągwią rozpoczną najpóźniej w tym roku, w którym kończą 20ty rok życia, okres służby liczyć się będzie od 1. października tego roku, w którym ich wzięto do wojska, w innych zaś przypadkach od 1. października tego roku, w którym skończą 21szy rok życia.

Dobrodziejstwo jednorocznej służby pod chorągwią traci ten, który przed lub po rozpoczęciu służby pod chorągwią skazany zostaje prawomocnie za jeden z czynów karygodnych w §. 24, ustęp drugi wzmiankowanych. W przypadku tym, czas już wysłużony pod chorągwią, wliczyć należy w lata powinności służby liniowej a według okoliczności w czas służby pod chorągwią u obrony krajowej, który liczyć się ma pojedynczo.

We względzie utraty dobrodziejstwa jednorocznej służby pod chorągwią na zasadzie wyroku sądu karnego, decyduje Minister obrony krajowej, według okoliczności w porozumieniu z wspólnym Ministrem wojny.

§. 26.

Uczestnikami dobrodziejstwa jednorocznej służby pod chorągwią w marynarce wojennej, bez względu, czy wzięcie do wojska nastąpiło w skutek dobrowolnego wstąpienia, czyli też podczas głównego lub usprawiedliwionego dodatkowego poboru, są ci krajowcy, którzy najpóźniej dnia 1. marca tego roku, w którym mają stawać, należą do jednej z następujących kategorii:

- a) są kapitanami lub porucznikami marynarki handlowej z patentem;
- b) są żeglarzami z zawodu i mają świadectwo egzaminu ogólnego ze szkoły żeglarskiej krajowej lub świadectwo skończenia szkoły żeglarskiej zagranicznej i wykonywali swój zawód najmniej przez rok na okrętach dalekiej żeglugi lub wielkiej żeglugi przybrzeżnej;
- c) są uczniami zwyczajnymi szkoły głównej technicznej i poświęcają się machinoznawstwu;

d) są skończonymi uczniami oddziału mechaniczno-technicznego szkoły przemysłowej wyższej, lub kursu budowy okrętów istniejącej w c. k. akademii handlowej i żeglarskiej w Tryeście i posiadają świadectwo dojrzałości a względnie świadectwo uzdolnienia do budowy okrętów morskich.

Tych żeglarzy z zawodu, którzy wzięci zostali drogą poboru z przyznaniem dobrodziejstwa służby jednorocznej pod chorągwią, przeznaczać należy wyłącznie do marynarki wojennej (§. 15).

Służbę jednoroczną pod chorągwią odsluguje się w marynarce wojennej tylko na koszt państwa.

Ochotnicy jednorocznici, będący żeglarzami z zawodu, którzy po upływie roku służby pod chorągwią zdadzą odpowiedni egzamin, będą przeniesieni do rezerwy, stosownie do wyniku egzaminu albo w stopniu kadetów morskich drugiej klasy, albo w stopniu podoficerów.

Ochotnicy jednorocznici poświęcający się machinoznawstwu, przechodzą po złożeniu egzaminu w stopniu podoficerów machinowych do rezerwy a jeżeli zdołają złożyć świadectwo szkoły głównej technicznej, potwierdzające, że zdali z pomysłnym skutkiem obadwa egzamina rządowe z budownictwa machin, mogą być na własną prośbę mianowani elewami budownictwa machin i ruchu w rezerwie.

Ci ochotnicy jednorocznici, którym na egzaminie nie przyznano zdadności do stopnia podoficerskiego, służyć mają pod chorągwią drugi rok, po upływie którego mogą egzamin ponowić.

Zresztą stosują się odpowiednio postanowienia §. 25go.

§. 27.

Ochotnicy jednorocznici, którzy poświęcają się naukom medycznym i chcą być mianowani lekarzami rezerwowymi, winni służyć czynnie pół roku pod bronią a to u piechoty lub u strzelców, drugie zaś półrocze po otrzymaniu dyplomu doktorskiego w stopniu zastępców asystentów lekarskich w wojskowych zakładach zdrowia.

Służbę pod bronią można rozpocząć tylko dnia 1. kwietnia a to najpóźniej w tym roku, w którym aspirant kończy 25ty rok życia. Służbę w przynocie lekarza można rozpocząć albo dnia 1. kwietnia albo dnia 1. października a to najpóźniej dnia 1. kwietnia tego roku, w którym aspirant kończy 28my rok życia.

Gdy ci ochotnicy jednorocznici skończą odpowiednio służbę pod chorągwią, mianowani będą lekarzami asystentami w rezerwie, w przeciwnym zaś razie przenoszeni będą do rezerwy w stopniu zastępców lekarzy asystentów.

Ci ochotnicy jednorocznici, którzy nauki medyczne porzucają lub ich aż do terminu powyższego nie skończą, odbyć mają służbę jednoroczną pod

chorągwią a względnie dwuletnią w przymocie żołnierzy, przyczem okres już wysłużony czynnie, ma im być policzony. Ochotnicy zaś jednorocznicy, którzy kończą nauki medyczne, atoli dyplomu doktorskiego nie uzyskali aż do przereczzonego terminu, nie mają być zniewaleni do odsłużenia drugiego roku pod chorągwią.

Zresztą stosują się odpowiednio postanowienia §. 25go.

§. 28.

Farmaceutom, którzy najpóźniej aż do dnia 1. marca owego roku, w którym mają stawać, albo

- a) skończyli sześć klas szkoły gimnazjalnej lub realnej i zdali z dobrym skutkiem egzamin tyrocynialny, albo
- b) skończyli cztery klasy gimnazjalne i zaczęli już nauki uniwersyteckie,

przyznać należy dobrodziejstwo służby jednorocznej pod chorągwią w przymocie farmaceutów.

Służbę tę mają jednak odbyć dopiero jako dyplomowani magistrowie farmacyi a gdy służbę pod chorągwią odpowiednio skończą, mianowani zostaną, o ile stosownie do organizacyi będzie to potrzebnem, akcesistami aptecznymi w rezerwie, w przeciwnym zaś razie praktykantami aptecznymi w rezerwie.

Ci farmaceuci, którzy nauki swoje porzucili lub nie uzyskali dyplomu aż do 1. października tego roku, w którym kończą 26ty (ustęp a) a względnie 24ty (ustęp b) rok życia, tracą to dobrodziejstwo i powołać ich należy do odbycia później ustawowej służby pod chorągwią, z zastrzeżeniem praw do służby jednorocznej w przymocie żołnierzy, jeżeliby im służyły.

Zresztą stosują się odpowiednio postanowienia §. 25go.

§. 29.

Uczniom weterynaryi, którzy najpóźniej aż do 1. marca owego roku, w którym mają stanąć, rozpoczęli nauki weterynarskie, przyznać należy dobrodziejstwo jednorocznej służby pod chorągwią w przymocie weterynaryi.

Służbę tę mają oni jednak odbyć dopiero po uzyskaniu dyplomu na weterynarzy a to u konnicy, w artyleryi polowej lub u pociągów, gdy zaś odbędą odpowiednio służbę pod chorągwią, mianowani będą weterynarzami niższymi w rezerwie, o ileby stosownie do organizacyi byli potrzebni, w przeciwnym zaś razie przeniesieni zostaną do rezerwy w przymocie praktykantów weterynarskich.

Dobrodziejstwo to tracą ci, którzy porzucili nauki weterynarskie lub nie uzyskali dyplomu na weterynarzy aż do 1. października tego roku, w którym kończą 24ty rok życia i przyzwać ich należy do odbycia później ustawowej służby pod chorągwią

z zastrzeżeniem praw do jednorocznej służby pod chorągwią w przymocie żołnierzy, jeżeliby im służyły.

Zresztą stosują się odpowiednio postanowienia §. 25go z wyjątkiem, że weterynarze niezamożni mogą odbywać służbę pod chorągwią na koszt państwa także u konnicy.

§. 30.

Ochotnicy jednorocznicy, służący pod bronią, którzy starają się o nominacye na urzędników wojskowych w rezerwie, mogą po odebraniu ośmioletniego wykształcenia wojskowego być przeznaczeni na prośbę swoją do jednego z zakładów wojskowych.

Ci, którzy po upływie roku służby pod chorągwią zdadzą potrzebny egzamin, mianowani będą akcesistami lub praktykantami w rezerwie.

Ci zaś ochotnicy jednorocznicy, którzy egzamin ten zdadzą z niedostatecznym skutkiem, odbyć mają w przymocie żołnierzy drugi rok służby pod chorągwią, po upływie którego mogą egzamin ponowić. Zresztą stosowane być mają odpowiednio odnośne postanowienia §. 25go.

§. 31.

Kandydatów stanu duchownego któregokolwiek kościoła lub społeczności religijnej prawnie uznanych, jeżeli w czasie poboru znajdują się w tym stosunku i zostaną wzięci do wojska, wcielić należy na ich prośbę do rezerwy zasobowej (§. 18 a). Ażeby mogli odbywać dalej nauki teologiczne, wyłączeni są w czasie pokoju i wojny od wszelkiej służby pod chorągwią, od odbierania wykształcenia wojskowego, od ćwiczeń wojskowych peryodycznych i od zgromadzeń kontrolnych.

Toż samo dobrodziejstwo przyznaje się nadto:

- a) Tym, którzy w czasie wcielenia (1. października) albo rozpoczynają nauki teologiczne albo są nowicuszami zakonnymi;
- b) tym, którzy po odbyciu służby pod chorągwią rozpoczynają nauki teologiczne lub się im znówu oddają i — równie jak uczniowie teologii pod a wzmiankowani — chcą poświęcić się stanowi duchownemu.

Po otrzymaniu święceń kapłańskich a według okoliczności po otrzymaniu nominacyi na pasterzy duchownych, przeniesieni zostaną z etatu rezerwy zasobowej w stan ewidencyi.

Wszyscy wyświęceni kapłani a względnie pasterze duchowni utrzymywani będą w ciągu swojej powinności służbowej w ewidencyi u rezerwy zasobowej i w razie uruchomienia mogą być użyci aż do upływu ich powinności służbowej do służby pasterkiej w całej sile zbrojnej.

Ci, którzy przed otrzymaniem wyższych święceń porzucają zawód duchowny, jakoteż kandydaci stanu duchownego, którzy nie otrzymali urzędu duchownego w czasie, jaki oznaczają interesowani ministrowie w porozumieniu z wspólnym ministrem wojny, o ile nie z przyczyny swojej kolei losowej lub nie jako mniej zdadni należą do rezerwy zasobowej, mają być z niej usunięci i obowiązani są poddać się niezwłocznie ustawowej służbie pod chorągwią. Jeżeli ze względu na swoją kolej losową pozostają w rezerwie zasobowej, powołać ich należy niezwłocznie do wykształcenia wojskowego. Jeżeli w czasie poboru mieli prawo do dobrodziejstwa służby jednorocznej pod chorągwią, prawo to zostaje im zachowane.

§. 32.

Nauczycieli niższych i nauczycieli powszechnych szkół początkowych, szkół wydziałowych i seminarj nauczycielskich, jakoteż publicznych zakładów głuchoniemych i ślepych, jeżeli w czasie poboru znajdują się w jednym z tych stosunków i zostaną wzięci do wojska, wcielać należy na ich prośbę do rezerwy zasobowej (§. 18 b). Do wykształcenia wojskowego przyzywani będą w takim czasie, żeby to jak najmniej przerywało naukę.

W razie istniejącego lub nastającego braku nauczycieli w szkołach początkowych i wydziałowych, uczniowie seminarjów nauczycielskich, uczęszczający dnia 1. marca owego roku, w którym mają stawać, na ostatni kurs seminarjum nauczycielskiego, jeżeli zostaną wzięci do wojska, będą puszczani na urlop dla dokończenia nauk, z zastrzeżeniem powołania w razie uruchomienia.

Gdy potem, postępując prawidłowo w naukach pedagogicznych, skończą je z dobrym skutkiem i uzyskają stałą posadę w szkołach początkowych lub wydziałowych, dobrodziejstwo powyższe będzie im przyznane stanowczo.

Wychowawców seminarjów nauczycielskich, którzy dowodów tych nie dostarczą w czasie właściwym, przyzwać należy niezwłocznie do odbycia służby pod chorągwią, do której są według ustawy obowiązani a względnie do odebrania wykształcenia wojskowego.

Nauczyciele niżsi i nauczyciele, którzy w ciągu swojej powinności służbowej porzucą zawód nauczycielski, o ile nie z przyczyny swojej kolei losowej lub nie jako mniej zdadni należą do rezerwy zasobowej — mają być z niej usunięci i obowiązani są poddać się niezwłocznie ustawowej służbie pod chorągwią. Jeżeli w czasie poboru mieli prawo do dobrodziejstwa służby jednorocznej pod chorągwią, prawo to zostaje im zachowane.

§. 33.

Właściciele odziedziczonych gospodarstw wiejskich, w tychże stale mieszkających, którzy zarzą-

dają gospodarstwem osobiście, jeżeli dochody z gruntów tego gospodarstwa wystarczają na samostne utrzymanie rodziny z pięciu osób złożonej a nie przenoszą czterokrotnej ilości takiego plonu, wcielić należy do rezerwy zasobowej (§. 18 c).

Ten, który utraci tytuł do rzeczzonego dobrodziejstwa w dopełnieniu obowiązku służenia wojskowo, o ile nie z przyczyny kolei losowej, lub nie jako mniej zdadni należy do rezerwy zasobowej, ma być z niej usunięty i obowiązany jest odbyć niezwłocznie służbę pod chorągwią, jaka jeszcze jego rówieśnictwu do odbycia pozostaje.

§. 34.

W razie wzięcia do wojska, wyłączani będą w czasie pokoju od prawidłowej służby pod chorągwią i przeznaczani do rezerwy zasobowej (§. 18 d) ze względu na stosunki rodzinne:

1. Syn jedynek ojca niezdolnego do zarobkowania lub matki wdowy, tudzież gdy takiego syna niema, jedyny zięć, jeżeli okoliczności, na których się jego prawo opiera, nie istniały już wtedy, gdy zawierał związek małżeński;

2. po śmierci ojca jedyny wnuk dziada niezdolnego do zarobkowania lub baby owdowiałej, jeżeli nie mają syna;

3. jedyny brat, lub przyrodni brat rodzeństwa całkiem osierociałego, jakoteż jedyny przyrodni brat rodzeństwa pozbawionego ojca.

Do wyłączenia jednak może rościć sobie prawo tylko ten jedyny ślubny i rodzony syn, wnuk lub brat a względnie ten jedyny zięć, od którego wyłączenia zależy utrzymanie jego rodziców, dziadostwa lub rodzeństwa a względnie teściostwa i który też dopełnia tego obowiązku.

Synowi nieslubnemu służy to samo dobrodziejstwo, jeżeli od jego wyłączenia zależy utrzymanie jego rodzonej matki a on też dopełnia tego swojego obowiązku.

Pod tym samym warunkiem postępować się będzie tak samo jak z jedynakiem synem, wnukiem lub bratem a względnie zięciem, także z tym, którego jedyny brat lub inni bracia a względnie szwagrowie

a) podpadają powinności służbowej w linii lub powinności służby czynnej w obronie krajowej, lub wyjątkowo, w myśl §. 12, ustęp czwarty, przyzwani zostali do czynnej służby, we wszystkich tych przypadkach pod warunkiem, że nie są zbiegami, lub

b) liczą mniej niż 18 lat, lub

c) z powodu nieuleczalnych ułomności umysłowych lub cielesnych są całkiem nie zdolni do zarobkowania.

Kto na podstawie tych postanowień został przeznaczony do rezerwy zasobowej, ale tytuł wyłączenia utraci lub zaniedbuje dopełnić jego warun-

ków, o nie nie z powodu swojej kolei losowej lub nie jako mniej zdalny należy do rezerwy zasobowej, ma być z niej usunięty i jest obowiązany odbyć niezwłocznie służbę pod chorągwią, jaka jeszcze rówieśnictwu jego do odbycia pozostaje.

O wyłączeniu orzeka komisya poborowa (§. 38), a przeciw jej orzeczeniu odwołać się można do ministerstwa obrony krajowej, które ma prawo wydelegować odpowiednią Władzę krajową do wydania orzeczenia. Przeciw orzeczeniu komisji poborowej przez to ministerstwo lub przez Władzę krajową do tego wydelegowaną, zatwierdzonemu, niema dalszego odwołania.

W tych przypadkach, w których prawo przereczzonego dobrodziejstwa wprawdzie nie istnieje, ale zachodzą stosunki rodzinne na szczególnie względy zasługujące, można po wykształceniu zarządzić puszczenie na urlop na czas pokoju, jednak z zastrzeżeniem przyzywania do ćwiczeń wojskowych i na zgromadzenia kontrolne.

Jeżeli żołnierz obowiązany do służenia w wojsku lub obronie krajowej, wejdzie w jeden ze stosunków pod l. 1, 2 i 3 wzmiankowanych, albo jeżeli w chwili, gdy go wzięto do wojska, znajdował się już w jednym z tych stosunków, ale odnośnego tytułu nie dochodził, przenieść go należy na czas tego stosunku do rezerwy zasobowej.

§. 35.

Każdy popisowy z klas wieku (§. 38) do najbliższego poboru powołanych, winien w listopadzie poprzedzającego roku zgłosić się ustnie lub piśmiennie do zwierzchności gminnej miejsca przynależności lub stałego pobytu, aby go tam zapisano

Kto zaniedba się zgłosić chociaż od tego nie wstrzymała go przeszkoda dla niego nieprzewyciężona, podpada karze pieniężnej w kwocie od 5 aż do 100 złotych.

§. 36.

Przełożeni gmin i utrzymujący metryki są odpowiedzialni za dokładność żądanych od nich środków dowodowych do list popisowych i winni w swoim zakresie działania wspierać Władzę administracyjną we wszystkich czynnościach urzędowych, potrzebnych do dokonania poboru. Pierwsi są także odpowiedzialni za tożsamość przystawionych.

§. 37.

Pobór główny do wojska (marynarki wojennej) i obrony krajowej odbywać się ma każdego roku zwyczajnie w przeciągu czasu od dnia 1. marca aż do 30. kwietnia. Pobory dodatkowe odbywać się będą w miarę potrzeby.

W razie powszechnego uruchomienia pobór główny należy przerwać, jednakże powinien odbywać się dalej jak tylko będzie to możebne.

§. 38.

Każdy do służenia wojskowo obowiązany winien stanąć do poboru w tym okręgu dostawniczym, w którym ma prawo swojszczyzny.

Wszyscy młodzi mężczyźni, którzy urodzili się w czasie od dnia 1. stycznia aż do 31. grudnia pewnego roku, stanowią razem jedną klasę wieku, którą oznacza się rokiem urodzenia.

Do poboru powołuje się trzy klasy wieku.

Poboru dokonywać mają komisye mieszane w każdym okręgu dostawniczym podług kolci klas wieku a w każdej klasie wieku podług kolei losowej.

Popisowych, których uznano za zdalnych do służby w wojsku (marynarki wojennej) i w obronie krajowej należy wziąć do wojska, tak samo i „mniej zdalnych“, t. j. tych obowiązanych do służenia wojskowo, którzy z przyczyny mniejszych ułomności mają zdatność tylko do rezerwy zasobowej (§. 18 e).

Przeciwko uchwale „wziąć do wojska“, na poborze wydanej, odwołanie się nie jest dopuszczalne.

Z wziętych do wojska przeznaczyć należy niezwłocznie do rezerwy zasobowej tych, którym w myśl §§. 31, 32, 33 i 34 przyznano prawo do ulgi w dopełnieniu obowiązku służenia wojskowo, jakoteż „mniej zdalnych.“ Innych wziętych przeznacza się do wojska (marynarki wojennej), do obrony krajowej lub do rezerwy zasobowej w myśl §. 15. Do korpusów wojska i zakładów wojskowych przeznacza się najbardziej im odpowiednich, o ile tylko można zgodnie z życzeniami wziętych do wojska.

Gdyby popisowy nie stanął na poborze głównym, użyć należy środków ustawowych dla przedstawienia go później.

Czas, aż do którego można popisowego zniewalać, by dopełnił zaniedbanego obowiązku stawienia się, trwa aż do 31. grudnia tego roku, w którym kończy 36ty rok życia.

§. 39.

Popisowych, których wzięcia do służby w wojsku (marynarce wojennej) lub w obronie krajowej Władza wojskowa odmówi, może Władza administracyjna stawić przed komisją rozpoznawczą mieszaną celem stanowczego orzeczenia.

Podobnież z przeznaczonych do wojska (marynarki wojennej) i obrony krajowej — z wyłączeniem rezerwistów zasobowych, stawić należy przed komisją rozpoznawczą:

- a) tych, podczas poboru wziętych do wojska, którzy aż do końca roku poboru a jeżeli służba pod chorągwią rozpoczyna się później,

w czasie rozpoczęcia jej uznani zostaną za niezdatnych do służby, o ile ułomność istniała w czasie wcielenia do szeregu (1. października);

- b) ochotników jednorocznych, którzy przy rozpoczęciu służby pod chorągwią okazali się niezdatnymi;
- c) ochotników, jeżeli ułomność czyniąca ich niezdatnymi do służby istniała już w dniu wzięcia do wojska, lecz wówczas nie mogła być stwierdzona.

Odwołanie się od uchwały komisji rozpoznawczej nie jest dopuszczalne.

§. 40.

Przed dopełnieniem powinności służbowej wystąpić można z wojska (marynarki wojennej) lub z obrony krajowej tylko w tym razie,

- a) jeżeli wzięcie do wojska sprzeciwiało się ustawie, lub
- b) jeżeli wzięty stał się na zawsze niezdatnym do służby.

§. 41.

Za wziętego do wojska na rachunek kontyngentu rekrutów, który albo przeniesiony zostaje do rezerwy zasobowej, albo występuje całkiem z wojska (marynarki wojennej) lub z obrony krajowej, trzeba dostarczyć zastępcę:

- a) W wypadkach przenosin do rezerwy zasobowej w myśl §. 34, ustęp ostatni, gdy zarazem udowodnione będzie niewątpliwie, że tytuł później przywiedziony istniał już w czasie wcielenia (1. października);
- b) w razie wystąpienia z wojska (marynarki wojennej) lub z obrony krajowej w skutek wzięcia do wojska wbrew ustawie (§. 40 a);
- c) w razie wystąpienia z wojska (marynarki wojennej) lub obrony krajowej w skutek niezdatności do służby, usunąć się nie dające, jednak tylko wtedy, gdy wystąpienie nastąpiło na zasadzie uchwały komisji rozpoznawczej (§§. 39, 40 b);
- d) w razie przenosin do rezerwy zasobowej w skutek uchwały komisji rozpoznawczej (§. 39);
- e) we wszystkich innych przypadkach ubytku, jeżeli ubytek nastąpił aż do dnia 1. października roku poboru.

Ci, na którychby spadała wina wzięcia do wojska wbrew ustawie, zapłacić mają właściwej kasie skarbowej tytułem wynagrodzenia szkody kwotę ryczałtową 20 złotych.

Poszkodowanym bez własnej winy przez pobór sprzeciwiający się ustawie, służy prawo domagania się od winnych wynagrodzenia szkody.

§. 42.

Corocznie, aż do dnia 31. sierpnia uczynić należy obliczenie pokrycia kontyngentów rekruckich, na wojsko (marynarkę wojenną) i obronę krajową przypadających. Przy tem obliczaniu kontyngentów brać należy w rachubę tak wszystkich od dnia 1. września poprzedniego roku na ustawowy dwunastoletni okres służby wziętych do wojska, jak nie mniej wszystkich zastępców, którymi się aż dotąd stanowczo rozrządza. Wyjęci są bezpośrednio do rezerwy zasobowej przy wzięciu do wojska przeznaczeni w myśl §. 18 a, b, c, d i e, jakoteż kalesy własnowolni zdadni tylko do podrzędnych czynności służbowych.

Wziętych do wojska ponad odpowiedni kontyngent rekrutów, przenieść należy w czasie pokoju z wojska (marynarki wojennej) do obrony krajowej, z obrony krajowej do rezerwy zasobowej. Natomiast, gdyby były niedobory w tych kontyngentach, powołać należy nadliczbowych, przeznaczonych przy rozkładzie (§. 15) do rezerwy zasobowej.

Gdyby i tak jeszcze były niedobory, będą uważane za zaległości, które pokryte być mają przy następnym rozkładzie kontyngentów i powiększają przeto kontyngent rekrutów następnego roku.

Rezerwę zasobową rozdziela się trwale między wojsko i obronę krajową (§. 15) podobnież dnia 31. sierpnia.

§. 43.

Koszta stawiania do losowania i do poboru ponosić ma sam każdy popisowy. Ubogich wesprzeć winna gmina. Gminy ponosić mają także koszta podróży przełożonego gminy i urzędowego przystawa popisowych.

Koszta podróży tych, którzy mają być badani przez komisją rozpoznawczą, jakoteż eskorty im przydanej, ponosi skarb państwa.

Wszelkie inne koszta, jakich wymaga uskutecznienie poboru i czynność rozpoznawcza, pokrywać należy według zasad jakich odnośna Władza trzyma się w swoim urzędowaniu.

§. 44.

Popisowy, który nie stanie w czasie właściwym do poboru lub do czynności rozpoznawczej (§. 39, ustęp pierwszy) i nie usprawiedliwi dostatecznie swego uchybienia, karany będzie grzywnami od 10 aż do 200 złotych.

Kto zaś w zamiarze uchylenia się od dopełnienia powinności stawiania się, nie stawi się na poborze lub przed komisją rozpoznawczą, uważany będzie za zbiegłego popisowego. Zbiegły popisowy stawiony będzie na odnośnym poborze bez względu na klasę wieku i kolej losową i służyć ma w linii, jeżeli później stawił się dobrowolnie, rok, w razie przeciwnym dwa lata ponad ustawową powinność

służby liniowej, a względnie, stosownie do zdatności fizycznej ponad okres służby pod chorągwią w obronie krajowej, przez co przedłuża się odpowiednio ogólna powinność służbowa. Gdy zaś uznany będzie choćby tylko czasowo, za niezdatnego do służby, lub za „mniej zdatnego“, albo na zasadzie §§. 31, 33 i 34 przeznaczony będzie do rezerwy zasobowej, natenczas, jeżeli się stawił dobrowolnie, karany będzie aresztem od trzech dni, aż do jednego miesiąca i grzywnami od 15 aż do 150 złotych, jeżeli zaś nie stawił się dobrowolnie, aresztem od sześciu dni, aż do dwóch miesięcy i grzywnami w kwocie od 30 do 300 złotych.

Jeżeli zbiegły popisowy nie stawił się przed komisją poborową a względnie rozpoznawczą, aż do końca roku w którym kończy 36ty rok życia, karany będzie aresztem od dni piętnastu aż do dwóch miesięcy i grzywnami w kwocie od 50 aż do 300 złotych.

Współwinni przekroczenia w ustępie pierwszym wzmiankowanego, karani będą grzywnami od 10 aż do 200 złotych, współwinni przekroczeń w drugim i trzecim ustępie wzmiankowanych, aresztem od trzech dni aż do dwóch miesięcy i grzywnami od 15 aż do 300 złotych.

§. 45.

Kto w tym celu, aby obowiązku stawienia się nie dopełnić, opuszcza obszar monarchii austriacko-węgierskiej, albo podczas poboru przebywa poza granicami monarchii, staje się winnym występku i karany będzie aresztem ścisłym od jednego miesiąca aż do roku i grzywnami od 100 aż do 1000 złotych. Oprócz tego taki zbiegły popisowy stawiony będzie na odnośnym poborze bez względu na klasę wieku i kolej losową, co się zaś tyczy odbycia i przedłużenia powinności służbowej postąpi się z nim według §. 44.

§. 46.

Tam, gdzie obowiązani do służby wojskowej w większej ilości uchylają się od poboru przez ucieczkę, zarządzi Minister obrony krajowej drogą rozporządzenia środki nadzwyczajne, któreby temu zapobiegły.

§. 47.

Kto używa podstępnych zabiegów, ażeby usunąć się lub kogo innego usunąć od dopełnienia ustawowej powinności służby wojskowej, staje się winnym występku, i — o ile ostrzejsze postanowienia ustawy karnej powszechnej nie mają być zastosowane — karany będzie aresztem ścisłym od jednego miesiąca aż do roku i grzywnami w kwocie od 150 aż do 2000 złotych.

Oprócz tej kary postąpi się z winnym, na którego korzyść czyn karygodny popełniono, co się tyczy odnośnego poboru, bez względu na klasę

wieku i kolej losową a co się tyczy odbycia i przedłużenia powinności służbowej podług §. 44.

§. 48.

Kto używa podstępnych zabiegów, ażeby dla siebie lub dla kogo innego uzyskać jedno z dobrodziejstw, w §§. 25 aż do 34 włącznie ustawy niniejszej określonych, do których nie ma prawa, staje się winnym występku i — o ile ostrzejsze postanowienia ustawy karnej powszechnej nie mają być stosowane — karany będzie aresztem ścisłym od jednego miesiąca aż do sześciu miesięcy i grzywnami w kwocie od 100 aż do 1000 złotych.

Oprócz tej kary z winnym, na którego korzyść czyn karygodny popełniono, postąpi się co do odnośnego poboru bez względu na klasę wieku i na kolej losową.

§. 49.

Kto przez kalectwo własnowolne albo w inny sposób wprawia się w stan, który ma go uczynić całkiem lub w części niezdatnym do dopełnienia ustawowej powinności służenia wojskowo, lub używa innej osoby, ażeby go w stan taki wprawiła, staje się winnym występku i będzie karany aresztem ścisłym od sześciu miesięcy aż do trzech lat i grzywnami w kwocie od 300 aż do 2000 złotych.

Do tego, który drugiemu wyrządził ciężkie uszkodzenie, stosują się w każdym razie ostrzejsze postanowienia ustawy karnej powszechnej, tyczące się zbrodni ciężkiego uszkodzenia ciała.

Oprócz tej kary uszkodzony którejkolwiek popisowej klasy wieku będzie stawiony bez względu na klasę wieku i kolej losową i — o ile jest jeszcze zdalny do jakiegokolwiek choćby podrzędnej służby w wojsku (narynarce wojennej) lub obronie krajowej — ma służyć pod chorągwią dwa lata ponad ustawową powinność służby liniowej, a względnie ponad czas służby pod chorągwią w obronie krajowej, przez co przedłuża się też odpowiednio ogólna powinność służbowa.

Rekruci i należący do rezerwy zasobowej, którzy przed wcieleniem staną się winnymi takiego własnowolnego uszkodzenia, tracą prawo do tego, żeby miano wzgląd na ich klasę wieku i kolej losową i podpadać będą wszystkim powyższym postanowieniom karnym.

§. 50.

Przed wejściem w wiek popisowy i przed wyjściem z trzeciej klasy wieku nie wolno zawierać związków małżeńskich. Wyjęci są ci, którzy podczas poboru zostali wykreśleni, albo w trzeciej klasie nie zostali wzięci do wojska.

W okolicznościach, na szczególnie względy zasługujących, Minister obrony krajowej lub Władza

krajowa do tego wydelegowana, może wyjątkowo dać pozwolenie do zawarcia związków małżeńskich; pozwolenie to nie daje jednak prawa do żadnych ułatwień w dopełnieniu obowiązku służenia wojskowo.

Kto z przekroczeniem powyższego zakazu zawarze związek małżeński, karany będzie grzywnami w kwocie od 30 aż do 300 złotych.

Współwinnego zawarcia niedozwolonych związków małżeńskich, spotyka też sama kara pieniężna i to niezawisłe od postąpienia z nim według przepisów służbowych, jeżeli zostaje w służbie publicznej.

§. 51.

Osobom wojskowym, które staną się winnymi zbiegostwa, czas odkąd ubyli z pocztu aż do ich przyjęcia pod chorągiew, — jako interkalarny — nie będzie wliczony w ustawowy okres powinności służbowej. O ile nadto okres ich służby ma być przedłużony, w tej mierze stanowią ustawy karne wojskowe.

W skutek każdego skazania przez sądy karne cywilne i wojskowe, ogólny czas służby przedłuża się o opuszczony czas służby pod chorągwią wtedy, gdy opuszczenie wynosi więcej niż trzy tygodnie.

§. 52.

Prawidłowe przenoszenie z linii do rezerwy wojska (marynarki wojennej), z tejże do obrony krajowej (morskiej) i z rezerwy zasobowej wojska do rezerwy zasobowej obrony krajowej z pozostawieniem stopni służbowych, tudzież oddalanie z obrony krajowej (morskiej) z zastrzeżeniem powinności służenia w pospolitem ruszeniu, następować ma po upływie lat służby w ustawie przepisanych, z dniem 31. grudnia każdego roku.

O ile pozwalają na to stosunki pocztu oficerów i kadetów wojska, można kadetów zgłaszających się dobrowolnie przenosić do stanu czynnego obrony krajowej także zanim dokończą powinności służbowej w wojsku, jednakże z warunkiem dotrzymania ciężającej na nich w myśl ustawy całkowitej powinności służbowej.

Oficerów rezerwy, którzy wyszli z ochotników jednorocznych, przenosić należy po dopełnieniu powinności służbowej w wojsku, do obrony krajowej. O ile stosunki pocztu oficerów w wojsku na to pozwalają a w obronie krajowej okazuje się brak oficerów, można takich oficerów rezerwy za decyzją wspólnego Ministra wojny już w czasie pokoju po dopełnieniu dziewięcioletniej powinności służbowej w wojsku przenosić do obrony krajowej. Niemniej można oficerów rezerwy i urzędników na ich własną prośbę a za zezwoleniem Ministra obrony krajowej zostawić w rezerwie nawet po dopełnieniu powinności służby wojskowej.

Oficerowie rezerwowi oddaleni będą z tytułu, iż powinność ich służbowa się skończyła, tylko na własną prośbę.

W razie wojny przenosi się do rezerwy i do obrony krajowej (morskiej), tudzież oddala się z tej ostatniej na rozkaz Najjaśniejszego Pana.

Ten, którego się przenosi w stosunek nie czynny lub oddala, otrzyma z tego powodu dokument legitymacyjny. Opóźnienie w wygotowaniu tego dokumentu nie przedłuża powinności służbowej ponad okres ustawowy.

§. 53.

Każdemu, który dopełnił czynnie ustawowego obowiązku służby liniowej w wojsku (marynarce wojennej), jeżeli zatrzymanie go w służbie okazuje się korzystnym, wolno zamiast przejścia do rezerwy a nawet po dopełnieniu powinności służbowej w rezerwie, z roku na rok odbywać dalej służbę czynną dobrowolnie. Pod temi samymi warunkami wolno także należącym do rezerwy wstąpić napowrót do czynnej służby.

Materyalne korzyści podoficerów służących dalej w taki sposób i pod takimi warunkami ustanowione będą osobnemi przepisami.

Postanowienia te stosowane będą odpowiednio do podoficerów i żołnierzy obrony krajowej służących czynnie w zakładach i oddziałach obrony krajowej.

§. 54.

Należący do rezerwy i do rezerwy zasobowej wojska, obowiązani są w ciągu trwania ich powinności służbowej w rezerwie a względnie w rezerwie zasobowej, odbyć trzy ćwiczenia wojskowe (służbowe), trwające za każdym razem najdłużej cztery tygodnie.

Wszyscy oficerowie i kadeci rezerwowi, którzy służbę pod chorągwią odbyli w przymocie ochotników jednorocznych, mogą w miarę potrzeby także corocznie być powoływani do tych ćwiczeń dla dalszego kształcenia się praktycznie.

Każde powołanie żołnierza rezerwy lub rezerwy zasobowej do uzupełnienia wojska (marynarki wojennej) na stopę wojenną (§. 12, ustęp drugi), liczy się temuż za ćwiczenie wojskowe w takim razie, jeżeli do korpusu, do którego miał wstąpić, rzeczywiście wstąpił dla odbycia służby.

Ci żołnierze rezerwy, którzy w czasie pokoju byli przyzywani do czynnej służby (§. 12, ustęp czwarty), obowiązani są do ćwiczeń wojskowych tylko o ile tego wymagają postanowienia z dnia 31. maja 1888 (Dz. u. p. Nr. 77).

Tych żołnierzy rezerwy marynarki wojennej, którzy dopełnili czynnie czteroletniej powinności służbowej w linii (§. 8) nie wolno powoływać do ćwiczeń wojskowych.

Należący do obrony morskiej nie są obowiązani do ćwiczeń wojskowych.

Ćwiczenia wojskowe obrony krajowej urządzone są ustawą o obronie krajowej. Do ćwiczeń wojskowych rezerwy zasobowej obrony krajowej stosować należy te same postanowienia co do rezerwy zasobowej wojska.

§. 55.

Corocznie po żniwach odbywają się zgromadzenia kontrolne (raporty główne), które nie mają trwać dłużej jak dzień jeden.

Na tych zgromadzeniach kontrolnych (raportach głównych) stawić się mają wszyscy na trwałym urlopie będący, tudzież wszystkie te osoby należące do rezerwy, obrony krajowej, rezerwy zasobowej i obrony morskiej, które w ciągu roku nie zostawały w czynnej służbie, ani nie pobierały wykształcenia wojskowego, ani też nie uczestniczyły w ćwiczeniach wojskowych.

Wykroczenia przeciw temu obowiązкови karać należy według przepisów wojskowych porządkowo-karnych.

§. 56.

Należący do związku armii wojska (marynarki wojennej) i obrony krajowej urzędnicy rządowi, urzędnicy Najwyższych dóbr funduszowych prywatnych, familijnych i awitykalnych, urzędnicy funduszków publicznych, reprezentacyj krajowych i powiatowych, jakoteż urzędnicy gmin, którym poruczony jest zarząd administracyjny — jeżeli do tych posad służbowych wymagany jest dowód skończenia nauk prawnych i politycznych — nadto profesorowie i nauczyciele zakładów naukowych publicznych lub posiadających prawa takichże publicznych zakładów, do których należą także szkoły początkowe, mogą być w razie wojny za zezwoleniem Najjaśniejszego Pana na wniosek Ministrów odnośnych wydziałów, zostawieni na swoich posadach a to w ilości niezbędnej do sprawowania służby administracyjnej i do nauczania.

Postanowienie to ściąga się także do funkcyjnaryuszów w służbie poczt, telegrafów, kolei żelaznych i żeglugi parowej, o ile osoby te są niezbędne, by bieg czynności nie został zatamowany.

§. 57.

Wszelkie sprawy obrony krajowej należą do zakresu działania Ministra obrony krajowej.

Postanowienia szczegółowe zawiera ustawa o obronie krajowej.

W czasie wojny cała obrona krajowa podlega pod względem wojskowym wodzowi przez Najjaśniejszego Pana mianowanemu.

Minister obrony krajowej a względnie wódz zwierzchniczy obrony krajowej — ten ostatni za

pośrednictwem Ministra obrony krajowej — obowiązany jest uwiadamiać ustawicznie wspólnego Ministra wojny o stanie, uzbrojeniu, dyslokacji, wykształceniu wojskowym i karności obrony krajowej.

§. 58.

Do naczelnego kierowania wszystkimi sprawami pospolitego ruszenia powołany jest Minister obrony krajowej.

Zgromadzone pospolite ruszenie podlega pod względem wojskowym wodzowi wojskowemu przez Najjaśniejszego Pana mianowanemu.

Minister obrony krajowej obowiązany jest udzielać nieustannie wspólnemu Ministrowi wojny wiadomości o stanie i uzbrojeniu pospolitego ruszenia.

§. 59.

Oficerów wszystkich stopni wojska (marynarki wojennej), obrony krajowej i zgromadzonego pospolitego ruszenia mianuje Najjaśniejszy Pan.

§. 60.

Każdy oficer, przeciw któremu ani w Sądzie karnym ani w honorowym nie toczy się śledztwo, może rangę swoją dobrowolnie złożyć, jednakże to nie uwalnia go od dopełnienia ciężącego jeszcze na nim w myśl ustawy obowiązku służby wojskowej, jak niemniej i tego oficera, który rangę swoją traci w skutek wyroku Sądu karnego lub honorowego.

§. 61.

Bez pozwolenia Władzy wojskowej nie wolno zawierać związków małżeńskich:

- a) Osobom czynnym wojska (marynarki wojennej) i obrony krajowej;
- b) nie wcielonym rekrutom wojska (marynarki wojennej) i obrony krajowej;
- c) obowiązany do służby liniowej, na stałym urlopie będącym, z wyjątkiem tych, którzy odslugują ostatnie trzy miesiące swojej powinności służenia w linii i tych, którzy na zasadzie §. 32 ustęp drugi lub ze względów familijnych puszczeni zostali na urlop (§. 34, ustęp przedostatni);
- d) oficerom przeniesionym na stan spoczynku z zanotowaniem do służb miejscowych;
- e) osobom należącym do wojska (marynarki wojennej) i obrony krajowej, które celem zaopatrzenia ich umieszczone są w domu inwalidów wojskowych.

W przypadkach wykroczenia przeciw temu zakazowi stosują się:

- a) do wojskowych czynnych ustawy karne i przepisy wojskowe;

b) do takichże osób nieczynnych postanowienia karne §u 50.

Współwinni podlegają takiemu samemu postępowaniu.

Wszystkie osoby należące do wojska (marynarki wojennej) i obrony krajowej tutaj nie wzmiankowane — licząc do nich żołnierzy rezerwy zasobowej niewcielonych i nieczynnych — nie potrzebują do zaślubienia się pozwolenia Władzy wojskowej.

§. 62.

Będący na stałym urlopie, jakoteż oficerowie, podoficerowie i żołnierze rezerwy, obrony morskiej i obrony krajowej nie pełniący czynnej służby, tudzież rezerwiści zasobowi nieczynni, podlegają we wszystkich swoich stosunkach cywilnych, jakoteż w sprawach karnych i policyjnych Sądom i Władzom cywilnym, z temi jedynie ograniczeniami, które opierają się na ustawie niniejszej i są potrzebne do utrzymania ewidencji. Obowiązani są uwiadamiać Władzę do utrzymywania ich w ewidencji powołaną o każdej zmianie miejsca swego pobytu.

Kary za wykroczenia przeciwko przepisom dotyczącym się meldunków i ewidencji, ustanowi Minister obrony krajowej drogą rozporządzenia.

Osoby zostające w czynnej służbie trwałej lub czasowej w wojsku, marynarce wojennej i obronie krajowej, podlegają wojskowym przepisom karnym; we względnie stosunków cywilnych, nie mających związku ze służbą wojskową podlegają ustawom i Władzom cywilnym.

Osoby nieczynne, należące do wojska, marynarki wojennej i obrony krajowej, karać należy za występki wojskowe, które popełniły w mundurze wojskowym podczas zgromadzenia kontrolnego (raportu głównego) lub w przymocie oficerów (urzędników), według ustaw karnych i przepisów porządkowych wojskowych.

Nadto osoby nieczynne, należące do stanu podoficerów i żołnierzy, które wstępując do czynnej służby, wymeldować się zaniedbają, jakoteż oficerów (urzędników) nie czynnych, zaniedbujących przepisanych meldunków wojskowych, karać należy według przepisów porządkowych wojskowych.

§. 63.

Wszyscy do służby obowiązani winni być zawsze posłuszni powołaniom do nich wydanym.

Wszystkie osoby należące do wojska (marynarki wojennej) i do obrony krajowej, za granicą przebywające, jak tylko będzie publicznie wiadomem, że monarchia zagrożona jest bliską wojną, że rezerwa i obrona krajowa została powołana, winny

niezwłocznie wracać do ojczyzny, nie czekając na osobne powołanie.

Osobnemi ustawami będzie postanowione, o ile podpadać mają karze ci, którzy obowiązku tego zaniedbają, jakoteż ci, którzy nie uczynią zadość rozkazowi wstąpienia do szeregu.

§. 64.

Przed dopełnieniem powinności służbowej, należący do wojska (marynarki wojennej), mogą w celu wyemigrowania uzyskać oddalenie od wspólnego Ministra wojny.

Wszyscy inni do służenia wojskowo obowiązani, tudzież ci, którzy jeszcze nie doszli wieku popisowego, mogą emigrować tylko za zezwoleniem Ministra obrony krajowej.

Obowiązanemu do służby liniowej, tudzież temu, który jeszcze nie jest popisowym, lub powinności stawienia się jeszcze nie całkiem dopełnił, pozwolenie do emigrowania może być dane tylko w takim razie, jeżeli emigruje z rodzicami (z ojcem wdowcem lub z matką wdową).

Wychództwo uważać się ma za spełnione tylko w tym razie, jeżeli wychódzca przesiedlił się rzeczywiście w przeciągu roku z monarchii za granicę w zamiarze stałego tamże zamieszkania. Jeżeli wychództwo nie przyjdzie do skutku, ten, który miał emigrować, winien dopełnić później resztę czasu służby przerwanej przez oddalenie go ze związku wojska (obrony krajowej).

Podczas uruchomienia i w czasie wojny osobie należącej do siły zbrojnej nie może być dane pozwolenie do emigrowania.

§. 65.

W przypadkach §§. 45, 47, 48 i 49 bezpośrednio następnym skazania jest pominięcie względu na klasę wieku i kolej losową, tudzież zastosowanie łączących się z tem postanowień co do dopełnienia powinności służbowej. Dalszem następnym prawem skazania jest dla obowiązanych do służby wojskowej, z którymi według §§. 44, 45, 47, 48 i 49 postępuje się bez względu na klasę wieku i kolej losową, utrata prawa do dobrodziejstw wzmiankowanych w §§. 25, 26, 27, 28, 29, 30 i 32.

§. 66.

Grzywny ściągnięte na zasadzie ustawy niniejszej wpływają do funduszu ubogich gminy rodzinnej skazanych popisowych lub do służby wojskowej obowiązanych, gdyby zaś gminy tej nie zdołano wykryć, do funduszu taksy wojskowej.

W tym ostatnim przypadku wliczyć należy grzywny w ustawową kwotę przyczynku do funduszu taksy wojskowej.

Wszystkie grzywny, nakładane w myśl ustawy niniejszej, zamieniać należy w niemożności ściągnięcia na kary aresztu, wymierzając za każde 5 zł. po jednym dniu aresztu. Jednakże w razie zbiegu kar, kara więzienia zagrażająca w skutek zamiany grzywny, nie może być podwyższona bardziej jak o połowę.

§. 67.

Okres przedawnienia dla przekroczeń wzmiankowanych w §§. 35, 44, 50 i 61, ustęp drugi, lit. *b* ustanawia się w ilości trzech miesięcy, dla występków wzmiankowanych w §§. 45, 47, 48 i 49 okres przedawnienia wynosić będzie rok jeden.

Przedawnienie czynów karygodnych poczyna się:

1. W przypadkach §§. 44, drugi i trzeci ustęp, 45 i 49 z końcem roku, w którym obowiązany do służenia wojskowo skończył 36ty rok życia, albo od stawienia się obowiązanego do służenia wojskowo przed komisją poborową (rozpoznawczą), dla innych winnych także od dnia śmierci obowiązanego do służby wojskowej, jeżeli pierwiej umarł;

2. w przypadku §. 50go z upływem czasu, na który zawarcie małżeństwa jest zakazane, lub z rozwiązaniem związku małżeńskiego, jeżeli pierwiej został rozwiązany.

Co do czynów karygodnych, wzmiankowanych w §§. 35, 44, ustęp pierwszy, 47, 48 i 61, ustęp drugi, lit. *b*, przedawnienie zaczyna się liczyć według postanowień ustawy karnej powszechnej.

§. 68.

Postępowanie karne z powodu przekroczeń, wzmiankowanych w §§. 35, 44, 50 i 61 ustawy niniejszej, o ile Władze wojskowe nie są właściwymi, należy do Władz administracyjnych, mianowicie zaś w przypadku §. 35go do Władz administracyjnych miejsca pobytu, w innych zaś przypadkach do Władz administracyjnych gminy przynależności.

Postępowanie karne z powodu występków, wzmiankowanych w §§. 45, 47, 48 i 49 należy do sądów zwyczajnych.

§. 69.

Obywatele austriacy karani być mają z powodu przekroczeń, wzmiankowanych w §§. 35, 44, 50 i 61, ustęp drugi, lit. *b* także w takim razie, jeżeli przekroczenia te popełnili poza granicami królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych. Do przypadków takich stosują się odpowiednio postanowienia §. 235go powszechnej ustawy karnej a wtedy postępowanie karne także co do przekroczenia §. 35go ustawy niniejszej należy do Władzy administracyjnej gminy przynależności.

Postanowienia §§. 35, 44, 50 i 61, ustęp drugi lit. *b* ustawy niniejszej, stosowane będą także do

obywateli węgierskich, przezywających w królestwach i krajach w Radzie państwa reprezentowanych, bez względu, czy przekroczenia te popełnili na obszarze krajów tutejszych, czy poza jego obrębem. W przypadkach takich uprawnionemi do przeprowadzenia postępowania karnego są Władze administracyjne miejsca pobytu.

Też same postanowienia co w pierwszym i drugim ustępie niniejszego paragrafu, stosowane być mają także do wykroczeń podpadających karze na zasadzie §. 62, ustęp drugi.

§. 70.

Postanowienia karne §§. 44, ustęp ostatni, 45, 47 i 48 stosowane będą także do osób podlegających sądownictwu wojskowemu.

Postanowienia §. 49 stosowane będą do osób podlegających sądownictwu wojskowemu w tym razie, gdy czyn karygodny, w tym paragrafie wzmiankowany, popełnią na osobie jeszcze nie wziętej do wojska, albo na rekrucie lub na rezerwistce zasobowym jeszcze nie wcielonym, jakoteż, jeżeli są współwinnymi takiego czynu.

§. 71.

Postanowienia dotyczące się: umieszczania wysłużonych podoficerów na posadach, poboru i przeznaczenia taksy wojskowej, i zaopatrzenia osób siły zbrojnej, tudzież wdów i sierot po tych osobach zawarte są w odnośnych ustawach.

Artykuł III.

Postanowienia przejściowe.

Ustęp 1.

Do poboru, który nastąpi po ogłoszeniu ustawy niniejszej powołani są ci, do służenia wojskowo obowiązani, którzy w owymże roku skończą 21szy, 22gi i 23ci rok życia.

Ustęp 2.

Trzyletniej powinności służbowej w obronie morskiej podlegają także te osoby, które w chwili ogłoszenia ustawy niniejszej znajdują się jeszcze w korpusie marynarki wojennej a nie dopełniły dotychczasowej całkowitej powinności służbowej.

Obowiązanych do służby wojskowej, którzy na zasadzie dotychczasowej ustawy utrzymywani są w ewidencji u rezerwy zasobowej lub u obrony krajowej, przeznaczyć należy w miarę ich zdatności wojskowej do pocztu rezerwy zasobowej a tem samem poddać przepisom kontrolnym wojskowym.

Będą jednak w czasie pokoju wyłączeni od kształcenia wojskowego i od peryodycznych ćwiczeń wojskowych; także wolni są udowadniania corocznie prawa do ulgi w dopełnianiu powinności służenia wojskowo.

Powinność służbowa tych, którzy na zasadzie czasowego uwolnienia przechodzą w ewidencją rezerwy zasobowej lub obrony krajowej trwa aż do dnia 31. grudnia tego roku, w którym kończą 32gi rok życia.

Ci, którzy w skutek oddalenia przechodzą w ewidencją rezerwy zasobowej lub obrony krajowej, podlegają powinności służbowej odpowiedniej ich rówieśnictwu.

Ustęp 3.

Należący do rezerwy zasobowej, którzy wzięci zostali do wojska na zasadzie artykułu II. ustawy z dnia 2. października 1882 (Dz. u. p. Nr. 153) lecz nie otrzymali wykształcenia wojskowego, są wyłączeni od ćwiczeń wojskowych peryodycznych.

Należący do rezerwy zasobowej, dotychczas wzięci do wojska i wykształceni, powoływani będą tylko do ćwiczeń wojskowych odpowiednich ich rówieśnictwom.

Ustęp 4.

Wszelkie prawa do dobrodziejstwa jednorocznej służby ochotniczej. nabyte zanim ustawa niniejsza zaczęła obowiązywać, pozostają nienaruszone.

Z ochotnikami jednorocznymi, odbywającymi już służbę pod chorągwią w chwili, gdy ustawa niniejsza zacznie obowiązywać, postąpić należy według dotychczasowych postanowień.

Tym ochotnikom jednorocznym, którzy w chwili rzeczonej nie rozpoczęli jeszcze służby jednorocznej pod chorągwią, uzyskane już pozwolenie odroczenia służby pod chorągwią zachowuje się nienaruszone.

Medycy, będący ochotnikami jednorocznymi, którzy w chwili, gdy ustawa niniejsza zacznie obowiązywać, będą się znajdowali na trzecim lub wyższym roku nauk medycznych, mogą półroczną służbę pod chorągwią w przymocie żołnierzy (§. 27) rozpocząć najpóźniej w tym roku, w którym skończą 27my rok życia.

Zresztą do ochotników ednorocznych, wziętych do wojska zanim ustawa niniejsza zaczęła obowiązywać, stosują się postanowienia ustawy niniejszej.

Ustęp 5.

Wszelkie prawa do dobrodziejstwa §§. 25go i 27go dotychczasowej ustawy nabyte przed wpro-

wadzeniem ustawy niniejszej, zachowują się w mocy; zresztą stosować należy postanowienia §§. 31, 32 i 33 niniejszej ustawy.

Ustęp 6.

Ci, którzy przy ostatnim poborze zanim ustawa niniejsza nabyła mocy obowiązującej, uwolnieni zostali czasowo w trzeciej klasie wieku na tej podstawie, że krewni płci męskiej, brani w rachubę, podlegali obowiązkowi służenia w rezerwie, przeznaczeni być mają, jeżeliby trwał jeszcze ten tytuł prawny, do rezerwy zasobowej.

Ustęp 7.

Obowiązek oficerów rezerwowych i kadetów do uczestniczenia corocznie w ćwiczeniach wojskowych (§. 54, ustęp drugi) nie rozciąga się na tych, którzy w chwili, gdy ustawa niniejsza zaczęła obowiązywać, rozpoczęli już jednoroczną służbę pod chorągwią.

Ustęp 8.

Postanowienia karne, w ustawie niniejszej podane, stosowane będą do czynów karygodnych, popełnionych zanim ustawa niniejsza zaczęła obowiązywać, ale jeszcze nie osądzonych, tylko o tyle, o ile według ustawy niniejszej nie podlegają ostrzejszym karom aniżeli według ustawy, która pierwej obowiązywała.

Ustęp 9.

Gdyby kontyngent rekrutów do wojska w pierwszym roku po zaprowadzeniu ustawy niniejszej nie mógł być zgromadzony z powodu, iż obowiązek stawienia się ma zaczynać się później, w takim razie ci, których w roku poprzednim przeznaczono według kolei losowej do obrony krajowej, o ile przewyższają stan księgi głównej, dla obrony krajowej potrzebny, przeniesieni być mają do rezerwy zasobowej wojska.

Artykuł IV.

Ustawa niniejsza nabywa mocy od dnia ogłoszenia.

Wykonanie onejże poruczam Memu Ministrowi obrony krajowej, który w porozumieniu z wspólnym Ministrem wojny wyda rozporządzenia do jej wykonania potrzebne.

Budapeszt, dnia 11. kwietnia 1889.

Franciszek Józef r. w.

Taaffe r. w.

Welsersheimb r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XVI. — Wydana i rozesłana dnia 14. kwietnia 1889.

42.

Rozporządzenie ministerstwa skarbu z dnia 8. kwietnia 1889,

tyczące się wywozu napojów wysokowych pędzonych niesłodkich.

W porozumieniu z królewsko węgierskiem ministerstwem skarbu pozwała się, żeby we względzie wywozu napojów wysokowych pędzonych niesłodkich, jak np. anyżówki, kininkówki, jałowcówki, wiśniówki, wódki gorzkiej, wyrabianych za pomocą destylacji nad przyprawami lub za pomocą przymieszek, postępowano tak samo, jak we względzie wywozu likworów.

Przeto gorzałkę, potrzebną do wyrobu takich napojów wysokowych pędzonych, wolno pod warunkami w §. 29 B rozporządzenia wykonawczego do ustawy o opodatkowaniu gorzałki (Dz. u. p. Nr. 133 z roku 1888) przepisaniem, nabywać bez opłaty podatku konsumcyjnego, podczas gdy do wywozu takich napojów pędzonych niesłodkich, mianowicie też co się tyczy bonifikacji wywozowej, stosowane być mają postanowienia oddziału B, liczba 2 i 3 Dodatku A do przerzeczonego rozporządzenia wykonawczego.

Tylko wtedy, gdy alkoholometr oznacza dostatecznie tęgość alkoholową takiego napoju, można zaniechać używania przyrządu wyrabianego umyślnie do badania alkoholu zawartego w likworze.

Dunajewski r. w.

43.

Ustawa z dnia 13. kwietnia 1889, pozwalająca na pobór w roku 1889 kontyngentów rekruckich potrzebnych do uzupełnienia wojska (marynarki wojennej) i obrony krajowej.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanowilem i stanowią co następuje:

Artykuł I.

Pozwala się na dokonanie w roku 1889 pomiędzy zdawnymi do broni w klasach wieku ustawą powołanych, poboru kontyngentów rekruckich, do uzupełnienia wojska, marynarki wojennej i obrony krajowej, potrzebnych, na królestwa i kraje w Radzie państwa reprezentowane przypadających, a mianowicie w ilości:

60.389 ludzi do wojska i marynarki wojennej, tudzież

10.000 ludzi do obrony krajowej, prócz rekrutów, których Tyrol i Vorarlberg w myśl ustawy mają do niej dostarczyć.

Zarazem wyznacza się do poboru głównego w tymże roku wyjątkowo okres od 1. maja aż do 30. czerwca.

Artykuł II.

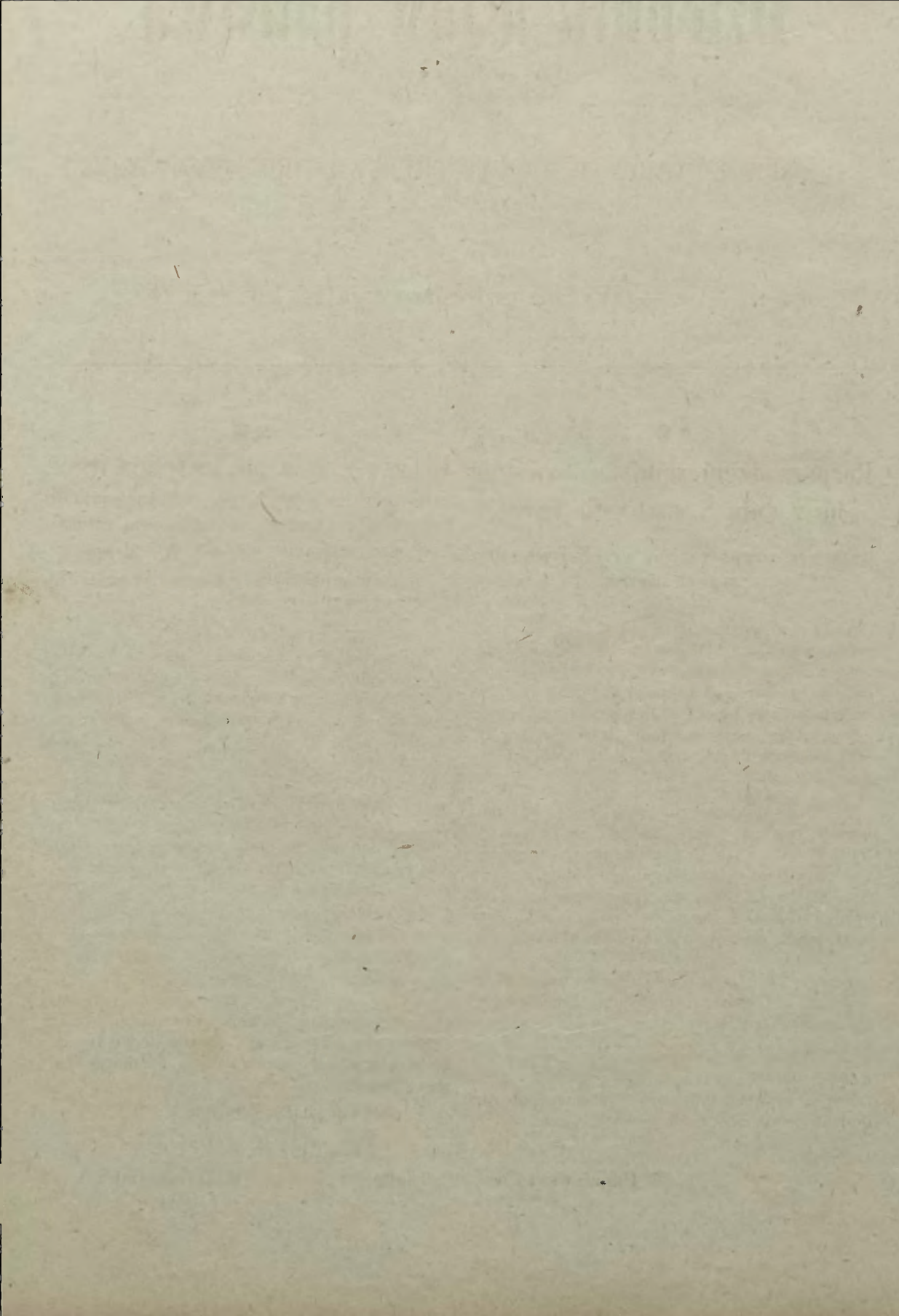
Wykonanie ustawy niniejszej, nabywającej mocy obowiązującej od dnia ogłoszenia, poruczam Mojemu Ministrowi obrony krajowej, który w tej mierze porozumieć się winien z Moim wspólnym Ministrem wojny.

Budapeszt, dnia 13. kwietnia 1889.

Franciszek Józef r. w.

Taaffe r. w.

Welsersheimb r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XVII. — Wydana i rozesłana dnia 16. kwietnia 1889.

44.

Rozporządzenie ministerstw sprawiedliwości i skarbu, w porozumieniu z najwyższą Izbą obrachunkową z dnia 13. kwietnia 1889,

tyczące się stępowania obligacyj premiowych zachowywanych w urzędach depozytowych sądowych, przewidzianego w §§. 3 aż do 5 ustawy z dnia 28. marca 1889 (Dz. u. p. Nr. 32).

Co do tych obligacyj premiowych (a względnie ceduł losowych) w myśl §§. 3 aż do 5 ustawy z dnia 28. marca 1889 (Dz. u. p. Nr. 32) stępowaniu podlegających, które zachowywane są w urzędach depozytowych sądowych, ministerstwa sprawiedliwości i skarbu, w porozumieniu z najwyższą Izbą obrachunkową uznają za stosowne wydać następujące zarządzenia:

I. Ze względu na istniejące przepisy o postępowaniu z depozytami sądowymi i o zawiadywaniu majątkiem osób pod opieką zostających, stępowanie nie będzie odbywało się z urzędu, lecz strony, dla których obligacje premiowe, stępowaniu podlegające, leżą w zachowaniu sądowym a względnie stron tych zastępcy, bądź ustawowi, bądź przez Władzę postanowieni, obowiązani są zająć się ostępowaniem.

II. O ile strona nie woli wziąć na siebie ostępowania i w tym celu nie postara się, żeby jej wydano odnośne papiery wartościowe pod warunkiem zwrócenia ich do depozytu, postępować się będzie przy załatwianiu stępowania jak następuje:

1. Obligacje premiowe, które mają być podane ostępowaniu, winna strona oznajmić do ostępowania w urzędzie depozytowym (w urzędzie depozytowym cywilno-sądowym, w urzędzie podatkowym jako sądowo-depozytowym, lub w Sądzie powiatowym, sprawującym obowiązki urzędu sądowo-depozytowego) w zwykłych godzinach urzędowych a to przez podanie nieostępowanego wykazu tych obligacyj, który wygotować należy zawsze w dwóch egzemplarzach, według przepisu ustępów 8—11 rozporządzenia ministerstwa skarbu z dnia 28. marca 1889 (Dz. u. p. Nr. 33), z tą zmianą a względnie z tem uzupełnieniem, że rubrykę tyczącą się płatności pierwszego kuponu (wzór $\cdot/2$) można przekreślić a natomiast przytoczyć należy dla łatwiejszego znalezienia odnośnego papieru wartościowego, cechy depozytowe i masę depozytową. Do obligacyj zagranicznych złożyć należy razem z wykazami także przypadającą opłatę stępową w znaczkach stępowych.

2. Blankiety do rzeczonych wykazów, w ilości do użytku stron potrzebnej, wziąć ma urząd depozytowy z najbliższego urzędu stępowego lub podatkowego.

Gdy się czynność stępowania skończy, kwotę zebraną za użyte blankiety razem z pozostałymi

blankietami odesła urząd depozytowy urzędowi, od którego je otrzymał.

3. Urząd depozytowy winien na podstawie ksiąg depozytowych przekonać się w obecności strony, czy przedstawione wykazy są dokładne a w razie potrzeby winien kazać je sprostować.

4. Gdy wykazy uznane zostaną za dokładne, albo gdy wadliwe zostaną poprawione, urząd depozytowy zatrzymuje jeden ich egzemplarz tudzież należące do niego znaczki stęplowe, drugi zaś egzemplarz zwraca stronie opatrzony bezpłatnie potwierdzeniem urzędu depozytowego, że dopełniono obowiązku oznajmienia i że złożono opłatę stęplową.

5. Stęplowanie odbywa się stosownie do l. 17 rozporządzenia ministerstwa skarbu z dnia 28. marca 1889 (Dz. u. p. Nr. 33) w porze umówionej z kierującą Władzą skarbową w granicach ustanowionego terminu, w lokalach urzędu depozytowego wolnych od obrotu stron, dopełnia zaś tej czynności komisya stęplowa do tego wydelegowana, w obecności urzędnika depozytowego, przeznaczonego do ułatwiania czynności kasowych.

Dla zapobieżenia przerwom podczas stęplowania, urząd depozytowy winien już wprzód poprzylepiać odpowiednie znaczki stęplowe na obligacyach, które mają być poddane ostęplowaniu i obligacye razem z wykazami trzymać w pogotowiu dla komisyi stęplowej.

6. Po dokonaniu ostęplowania urzędnicy depozytowi, którzy w tej czynności pośredniczyli, winni odebrać papiery wartościwe i złożyć napowrót we właściwym miejscu.

7. Urząd depozytowy obowiązany jest potwierdzić bezpłatnie ostęplowanie na prośbę strony piśmienną lub ustną, o ile podana będzie najpóźniej w ciągu miesiąca po upływie terminu do stęplowania wyznaczonego a to na wykazie papierów (l. 4) przy oznajmieniu zwróconym.

III. Zresztą nie narusza się postanowień rozporządzenia ministerstwa skarbu z dnia 28. marca 1889 (Dz. u. p. Nr. 33).

Dunajewski r. w.

Schönborn r. w.

Hohenwart r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XVIII. — Wydana i rozesłana dnia 17. kwietnia 1889.

45.

Rozporządzenie ministerstwa obrony krajowej z dnia 15. kwietnia 1889,

tyczące się wykonania ustawy z dnia 11. kwietnia 1889 (Dz. u. p. Nr. 41) o zaprowadzeniu nowej ustawy o służbie wojskowej.

Z przepisów o służbie wojskowej, wydanych w porozumieniu z wspólnym Ministrem wojny celem wykonania ustawy z dnia 11. kwietnia 1889 (Dz. u. p. Nr. 41) o zaprowadzeniu nowej ustawy o służbie wojskowej, ogłasza się następujący wyciąg, zawierający te postanowienia, których znajomość przedewszystkiem ma znaczenie dla obowiązanych do służby wojskowej, dla gmin i dla utrzymujących metryki.

Weltersheimb r. w.

Przepisy o służbie wojskowej. Część I.

Rozdział II.

Obowiązek służenia wojskowo i jego kategorie; obowiązek czynności służbowych w celach wojennych.

§. 4.

Obowiązek służenia wojskowo.

1. Obowiązek służby wojskowej obejmuje powinność służbową we wszystkich częściach siły

zbrojnej; jest on powszechny i dopełnić go musi osobiście każdy obywatel państwa zdalny do broni.

Zastępstwo w dopełnieniu obowiązku służby wojskowej nie jest dopuszczalne.

2. Do wojska i marynarki wojennej wstąpić może każdy, kto czyniąc zadość wszystkim innym warunkom ustawy, ma prawo obywatelstwa w jednej z dwu połów monarchii; do obrony krajowej zaś tylko ten, kto w odnośnej połowie monarchii posiada prawo obywatelstwa.

3. Obowiązek służby wojskowej rozpada się na powinność służenia w wojsku i powinność służenia w pospolitem ruszeniu.

§. 5.

Powinność służbowa w ogólności.

1. Powinność służbowa jest powinnością służenia w wojsku, w marynarce wojennej, albo w obronie krajowej.

2. Prawidłowa powinność służbowa trwa: w wojsku:

- a) trzy lata w linii a siedm lat w rezerwie;
- b) dziesięć lat w rezerwie zasobowej dla wcielonych do teje bezpośrednio;

w marynarce wojennej:

cztery lata w linii, pięć lat w rezerwie a trzy lata w obronie morskiej;

w obronie krajowej, a względnie w jej rezerwie zasobowej:

- a) dwa lata dla tych, którzy po dopełnieniu powinności służbowej w wojsku przeniesieni zostają do obrony krajowej;

b) dwanaście lat dla wcielonych bezpośrednio do obrony krajowej.

3. Żołnierze, którzy z jakiegokolwiek powodu przechodzą z jednej z wymienionych kategorii powinności służbowej do drugiej (np. z linii albo z rezerwy do rezerwy zasobowej, albo z ostatniej do linii albo do rezerwy, lub też przed wysłużeniem lat służby w wojsku, do obrony krajowej) powinni w odnośnej kategorii służbowej odbyć okres służby odpowiadający ich równieństwu, przyczem ogólny czas służby nie ma ulec zmianie.

4. Osobom należącym do wojska (marynarki wojennej) i obrony krajowej, służącym w żandarmerji, wlicza się okres służby tamże odbytej w ilość lat służby prawidłowej.

5. Obowiązany do służenia wojskowo, którzy służyli już w wojsku (marynarce wojennej) albo w obronie krajowej, a z powodu niezdatności do służby wyłączeni zostali i jako popisowi na nowo wzięci są do wojska, wlicza się dawniej odbyty okres służbowy w ilość lat powinności służbowej; a mianowicie:

a) Okres służby rzeczywistej pod chorągwią od trzech aż do sześciu miesięcy włącznie, liczy się za pół roku, od sześciu miesięcy aż do jednego roku, za cały rok powinności służenia pod chorągwią. Okresu służby pod chorągwią, który trwał mniej niż trzy miesiące, nie bierze się w rachubę przy obliczaniu ilości lat służby pod chorągwią. (Wyjątek dla ochotników jednorocznych §. 7:4.)

b) Przy obliczaniu ogólnego czasu służby wojskowej bierze się czas służby wyżej sześciu miesięcy aż do roku za cały rok bez względu na to, czy służba ta odbyła się w kategorii służby czynnej czy nieczynnej. Czasu służby niżej sześciu miesięcy nie uwzględnia się przy obliczaniu ogólnego czasu służby wojskowej.

6. Wyjątki w tym względzie co do prawidłowej powinności służbowej zawierają §§. 6 aż do 10.

§. 6.

Powinność służbowa ochotników.

1. Ci krajowcy, którzy przed dopełnieniem obowiązku stawienia się dobrowolnie wstępują, podlegają prawidłowej powinności służbowej (§. 5) a jeśli przyznano im dobrodziejstwo jednorocznej służby pod chorągwią, podpadają powinności służby jednorocznej (§. 7).

2. Powinność służbowa tych krajowców, którzy po dopełnieniu obowiązku stawienia się (§. 16:5) albo po odbyciu powinności służbowej dobrowolnie wstępują, rozciągają się w wojsku (marynarce wojennej) na prawidłowy czas służby liniowej, w obronie krajowej na dwa lata; we wszystkich tych częściach siły zbrojnej, według okoliczności także tylko na czas wojny. (Ustawa o służbie woj-

skowej §. 22, ustęp przedostatni i §. 23, ustęp ostatni.)

Poddani *de facto* na Wschodzie, którzy nie przynależą do żadnej gminy krajowej, mogą być wzięci do wojska tylko na prawidłowy okres służby liniowej.

3. Cudzoziemcy za zezwoleniem Najjaśniejszego Pana do wojska (marynarki wojennej) przyjęci, obowiązani są do służby liniowej w okresie prawidłowym. (Ustawa o s. w. §. 22, ustęp ostatni.)

4. Okres służbowy, który ochotnik przed wzięciem do wojska odsłużył w wojsku (marynarce wojennej) albo w obronie krajowej, nie bywa wliczany w czas służby nowo objętej.

§. 7.

Powinność służbowa ochotników jednorocznych.

1. Ochotnicy jednoroczni obowiązani są tylko do jednorocznej służby pod chorągwią w wojsku (marynarce wojennej) a względnie w obronie krajowej.

Tej samej powinności służbowej podpadają też ochotnicy jednoroczni, którzy według swojej kolei losowej dostają się do rezerwy zasobowej. (Ustawa o służbie wojskowej §. 25, ustęp czwarty.)

2. Dobrodziejstwo to tracą ci ochotnicy jednoroczni, służący pod bronią w wojsku albo w obronie krajowej tudzież ci ochotnicy jednoroczni służący w marynarce wojennej, którzy po upływie roku służby pod chorągwią nie zdadzą przepisane egzaminu; mają oni służyć drugi rok pod chorągwią. (Ustawa o służbie wojskowej §§. 25 i 26.)

Tylko ci ochotnicy jednoroczni, którzy ukończyli nauki medyczne, atoli dyplomu doktorskiego nie otrzymali aż do dnia 1. kwietnia tego roku, w którym skończyli rok 28my życia, nie są obowiązani do odsłużenia drugiego roku pod chorągwią. (Ustawa o s. w. §. 27, ustęp czwarty.)

3. Po upływie jednoletniej a względnie dwuletniej służby pod chorągwią następuje przeniesienie do rezerwy a względnie do obrony krajowej nieczynnej.

4. Tym ochotnikom jednorocznym, którzy w tym przymocie służyli pod chorągwią w wojsku (marynarce wojennej) albo w obronie krajowej, z powodu niezdatności do broni wyłączeni zostali a później jako popisowi na nowo wzięci są do wojska, wlicza się cały czas służby odbytej poprzednio pod chorągwią w okres służby pod chorągwią.

Ci ochotnicy jednoroczni, którzy po upływie pierwszego roku służby pod chorągwią nie złożyli ustawą przepisane egzaminu, podczas drugiego roku służby pod chorągwią z powodu niezdatności do broni wyłączeni zostali a potem jako popisowi na nowo wzięci są do wojska, jeśli posiadają jeszcze kwalifikacją na ochotnika jednorocznego, nie mogą być zniewalani do dalszej służby pod chorągwią,

ale z dniem wcielenia, choćby ze względu klasy wieku i z kolei losowej odpadali do rezerwy zasobowej — mają być bezpośrednio przeznaczeni do rezerwy wojska, względnie do obrony krajowej nieczynnej.

Okres służby poprzednio odbytej wlicza się w ogólną ilość lat służby w obu razach wedle postanowień §. 5:5 b.

§. 8.

Przedłużenie powinności służbowej za karę.

1. Zbiegły popisowy, jeżeli później stawił się dobrowolnie, ma służyć rok, w razie przeciwnym dwa lata ponad ustawową powinność służby liniowej a względnie, stosownie do zdatności fizycznej, ponad okres służby pod chorągwią w obronie krajowej. (Ustawa o służbie wojskowej §. 44, ustęp drugi i §. 45.)

2. Tej samej karze przedłużenia powinności służbowej podlega ten, co używa podstępnych zabiegów, aby się uchylić od dopełnienia ustawowej powinności służby wojskowej. (Ustawa o służbie wojskowej §. 47.)

3. Każdy własnowolny kaleka ma służyć czynnie pod chorągwią dwa lata ponad ustawową powinność służby liniowej, a względnie ponad czas służby pod chorągwią w obronie krajowej. (Ustawa o służbie wojskowej §. 49.)

4. Osobom wojskowymi, które staną się winnymi zbiegostwa, czas odkąd ubyli z pocztu aż do ich przyjęcia pod chorągiew — jako interkalarny — nie będzie wliczony w ustawowy okres powinności służbowej. Nadto stanowią ustawy karne wojskowe o przedłużeniu okresu ich służby. (Ustawa o służbie wojskowej §. 51, ustęp pierwszy.)

5. W skutek każdego skazania przez Sądy karne cywilne i wojskowe, ogólny czas służby przedłuża się o opuszczony czas służby pod chorągwią, wtedy, gdy opuszczenie wynosi więcej niż trzy miesiące. (Ustawa o służbie wojskowej §. 51, ustęp drugi.)

6. Każde przedłużenie za karę powinności służby liniowej, a względnie służby pod chorągwią w obronie krajowej pociąga za sobą odpowiednie przedłużenie powinności służby w wojsku, jako też ogólnego czasu służby.

§. 9.

Powinność służbowa pewnych kategorii rezerwy zasobowej i obrony morskiej.

1. Rezerwiści zasobowi klas wieku 1859 i 1860, którzy na podstawie artykułu II ustawy z dnia 2. października 1882 (Dz. u. p. Nr. 153), wzięci zostali do wojska, mają pełnić służbę w rezerwie zasobowej wojska aż do dnia 31. grudnia tego roku,

w którym kończą 30ty rok życia, poczem przechodzą na przeciąg dwuletniej służby do rezerwy zasobowej obrony krajowej.

2. Tej samej powinności służbowej, podlegają ci rezerwiści zasobowi wojska, którzy przed prawomocnością ustawy o służbie wojskowej w drodze czasowego uwolnienia przeszli w ewidencją rezerwy zasobowej i albo

a) po ustaniu tytułu uwalniającego, albo

b) wedle artykułu III, ustęp 2 ustawy o służbie wojskowej wzięci zostali do wojska.

3. Ci, którzy w drodze czasowego uwolnienia, zanim ustawa o służbie wojskowej nabyła mocy obowiązującej, przeszli w ewidencją obrony krajowej i wzięci są do rezerwy zasobowej obrony krajowej w myśl artykułu III ustęp 2 ustawy o służbie wojskowej, mają pełnić powinność służbową aż do dnia 31. grudnia tego roku, w którym kończą 32gi rok życia.

Równą ilość lat mają pełnić służbę wojskową ci, którzy przed prawomocnością ustawy o służbie wojskowej dostali się z powodu ustania tytułu uwalniającego z ewidencji do pocztu obrony krajowej.

4. Ci, którzy w drodze oddalenia — zanim ustawa o służbie wojskowej nabyła mocy obowiązującej — przeszli w ewidencją rezerwy zasobowej a względnie w ewidencją obrony krajowej i wedle artykułu III, ustęp 2 ustawy o służbie wojskowej przeznaczeni są do rezerwy zasobowej, podpadają powinności służbowej odpowiedniej ich równieństwu.

5. Te osoby wzięte do wojska na rachunek kontyngentu rekrutów, które w chwili ogłoszenia ustawy o służbie wojskowej znajdują się jeszcze w poczcie marynarki i dotychczasowego ogólnego okresu służby wojskowej nie wysłużyły, podpadają także trzyletniej powinności służbowej w obronie morskiej.

Natomiast rezerwiści zasobowi znajdujący się w tym samym czasie w poczcie marynarki wojennej, podpadają ze względu na obowiązującą ich dziesięcioletnią powinność służenia w rezerwie zasobowej, tylko dwuletniej powinności służenia w obronie morskiej.

6. Te osoby marynarki wojennej, które po swem wcieleniu z jakiegokolwiek powodu przeniesione zostają do rezerwy zasobowej, podpadają po wysłużeniu swej dziewięcioletniej, względnie przedłużonej powinności służbowej, trzyletniej powinności służbowej w obronie morskiej.

§. 10.

Obowiązek służby wojskowej i powinność służbowa przybyszów.

Kto w wieku obowiązującym do służby wojskowej przybędzie z państwa zagranicznego do monarchii i nabędzie w jednym z jej dwu obszarów prawo obywatelstwa, winien dopełnić obowiązku służenia

wojskowo wiekowi swemu w duchu ustawy niniejszej odpowiedniego bez względu na to, czy i w jaki sposób uczynił zadość obowiązkowi służenia wojskowo w swojej dawnej ojczyźnie. (Ustawa o służbie wojskowej §. 11.)

2. Cudzoziemcy, przybývający w wieku popirosowym, podpadają prawidłowej powinności służbowej.

3. Cudzoziemcy, którym przyznano prawo obywatelstwa po ich wyjściu z III. klasy wieku, ale przed 31. grudnia tego roku, w którym kończą 33 rok życia, obowiązani są służyć w rezerwie zasobowej obrony krajowej i przeznaczeni być mają do równieństwa odpowiadającego rokowi ich urodzenia.

4. Cudzoziemcy, służący w wojsku (marynarce wojennej), którzy nabywają prawa obywatelstwa, podpadają — jeśli wzięci zostali do wojska przed wyjściem z III. klasy wieku — prawidłowej powinności służbowej; jeśli zaś wzięci zostali do wojska po wyjściu z III. klasy wieku, obowiązani są służyć aż do 31. grudnia tego roku, w którym kończą 33 rok życia. Po dopełnieniu powinności służbowej w linii przeznaczeni zostają odpowiednio rokowi urodzenia do odnośnego równieństwa rezerwy a względnie obrony krajowej (morskiej) i to tak, że przeniesieni po dopełnieniu powinności służbowej w linii do rezerwy muszą w ciągu ostatnich dwóch (trzech) lat swej powinności służbowej, należeć bez warunkowo do obrony krajowej (morskiej). Ci, których prawidłowa powinność służenia w linii kończy się z dniem 31. grudnia tego roku, w którym skończyli 33 rok życia, albo i później, nie podpadają żadnej dalszej powinności służbowej, tylko powinności służenia w pospolitem ruszeniu odpowiadającej ich wiekowi.

§. 11.

Początek i koniec okresu służbowego.

1. Okres służbowy zaczyna się od dnia wcielenia — z wyłączeniem przypadków wyjątkowych podanych w następnym punkcie drugim. — (Ustawa o służbie wojskowej §. 8, ustęp czwarty).

Kiedy wcielenie ma nastąpić, podaje §. 140.

2. Tym ochotnikom jednorocznym, których wzięto do wojska, zanim doszli wieku do stawienia się obowiązującego — jeśli służbę jednoroczną pod chorągwią rozpoczną najpóźniej w tym roku, w którym kończą dwudziesty rok życia — okres służby liczyć się będzie od 1. października tego roku, w którym ich wzięto do wojska, w innych zaś przypadkach od 1. października tego roku, w którym skończą 21 rok życia. (Ustawa o służbie wojskowej §. 25, ustęp 13.)

Jeśli ochotnik jednoroczny, wzięty do wojska, zanim doszedł wieku obowiązującego do stawiania

się, zostanie w razie uruchomienia przyjęty pod chorągiew do służby czynnej przed dniem 1. października rozpoczynającym zwykły okres służbowy, tedy okres służbowy liczy mu się od dnia przyjęcia pod chorągiew.

3. Okres służbowy kończy się w każdym stosunku powinności służbowej — bez względu na dzień wcielenia — z dniem 31. grudnia tego roku, w którym się odnośna powinność służbowa skończyła. (Ustawa o służbie wojskowej §. 8, ustęp ostatni.)

Ochotnicy jednorocznici zostają natychmiast po upływie służby pod chorągwią przeniesieni do rezerwy względnie do obrony krajowej nieczynnej (§. 7 : 3).

4. W razie wojny przeniesienie do rezerwy i do obrony krajowej (morskiej) tudzież oddalenie z tej ostatniej po wysłużeniu ogólnego czasu służby następuje tylko na rozkaz Najjaśniejszego Pana. (Ustawa o służbie wojskowej §. 52, ustęp przedostatni.)

Rozdział III.

Spisywanie obowiązanych do służby wojskowej i przygotowania do poboru.

§. 15.

Spisywanie obowiązanych do służby wojskowej przez utrzymujących metryki.

1. Utrzymujący metryki, urzędownie do tego ustanowieni, mają corocznie sporządzać oddzielnie dla każdej gminy wyciągi z rejestrów chrztu (urodzin) a względnie śmierci wedle wzoru 1 i wyciągi z rejestrów śmierci wedle wzoru 2.

2. Do wyciągów wedle wzoru 1 zapisać należy według daty urodzenia wszystkie w gminie urodzone — nawet już zmarłe — osoby płci męskiej, które w roku kalendarzowym, następującym po sporządzeniu tych wyciągów, skończą a względnie skończyłyby rok 19 życia.

Wypadki śmierci osób wymienionych w wyciągach z rejestrów, zasze aż do dnia oddania tychże wyciągów, należy zapisywać w rubryce wyciągu na to przeznaczonej, o ile utrzymujący metryki może to uczynić na podstawie rejestrów śmierci, które utrzymuje.

3. Do wyciągów wedle wzoru 2 wciągnięte być mają w porządku dni śmierci wszystkie w gminie zmarłe a w rejestrach chrztu (urodzin) tyjących się gminy nie zapisane osoby płci męskiej, które w roku kalendarzowym następującym po sporządzeniu tego wyciągu byłyby skończyły rok 19 życia.

4. Duchowni wojskowi ustanowieni do utrzymywania metryk sporządzają wyciągi z rejestrów

(wzór 3 i 4) wedle tych samych postanowień i przekazują je komendzie terytorjalnej wojskowej aż do 15. lipca tego roku, w którym spisani kończą a względnie byłiby skończyli 18ty rok życia.

Komenda terytorjalna wojskowa ściąga arkusze ksiąg głównych, dotyczące się ojców zapisanych młodzieńców i zestawia z nich osobne wyciągi rejestrowe dla każdego okręgu uzupełnienia, wedle tych samych wzorów sporządzane, do których wszyscy młodzieńcy wciągani być mają w następującym porządku:

- a) ci, których przynależność do jednej z gmin krajowych wedle arkusza księgi głównej ich ojca, nie podlega żadnej wątpliwości;
- b) ci, którzy wprawdzie urodzili się w krajach tujejszych, których jednak przynależność do gminy z arkusza księgi głównej ich ojców nie może być z pewnością oznaczona, i
- c) ci, którzy urodzili się za granicą, co do których jednak wedle arkusza księgi głównej ich ojca słusznie można wykluczyć przypuszczenie, że tenże jest cudzoziemcem, albo, że przyjął prawo obywatelstwa w kraju zagranicznym, a których przynależność do gminy z istniejących dat nie daje się oznaczyć.

Wyciągi te — wraz z załączonymi odnośniami arkuszami ksiąg głównych — należy przesłać tej komendzie okręgowej uzupełnienia, w której obszarze leży gmina przynależności spisanych (a), albo ci spisani urodzili się (b), albo w wypadku (c), w której obszarze leży miejsce urodzenia ojca lub, jeśli i ten urodził się za granicą, miejsce ostatnie jego pobytu.

Komendy okręgów uzupełnienia rozkładają wyciągi dotyczące się wzmiankowanych pod a wedle gmin miejscowych i wysyłają je za pośrednictwem odnośnych Władz administracyjnych do zwierzchności gminnych, podczas gdy wyciągi dotyczące się wymienionych pod b i c wysłać należy do Władzy administracyjnej powiatowej miejsca urodzenia popisowego, a względnie miejsca urodzenia lub ostatniego miejsca pobytu jego ojca; Władza ta zarządza dalsze dochodzenia co do przynależności do gminy stosownie do nastręczających się wskazówek.

Co do tych młodzieńców wreszcie, których ojeowie już w czasie urodzenia się syna byli cudzoziemcami, albo później stali się obywatelami państwa zagranicznego, jak i co do tych, względem których zachodzą w tej mierze wątpliwości, komendy terytorjalne wojskowe posyłają wzmiankowane dokumenty wspólnemu ministerstwu wojny.

5. Taki sam obowiązek ciąży na duchownych wojskowych ustanowionych do utrzymywania metryk, odnośnie do członków obrony krajowej, którzyby zapisani byli w rejestrach wojskowych. Wyciągi te odsyłane będą w podobny sposób do komend o-

brony krajowej, poczem postąpić należy w myśl przerzeczonych postanowień.

6. Wyciągi rejestrowe oddać należy do końca października każdego roku zwierzchnościom gminnym; a to wyciągi wedle wzoru 1 zwierzchnościom gminnym miejsca urodzenia, wyciągi zaś wedle wzoru 2 zwierzchnościom gminnym miejsca śmierci.

§. 16.

Obowiązek stawiania się w ogólności.

1. Obowiązek stawiania się jest wynikiem obowiązku służby wojskowej i polega na tem, że każdy winien poddać się pod sąd komisji poborowej albo rozpoznawczej orzekającej o zdatości do broni.

Obowiązku tego należy dopełnić osobiście i podpadają mu wszyscy obowiązani do służenia w wojsku; wychowawcy szkół wojskowych wojska i obrony krajowej, nie podlegają mu przez czas trwania tego stosunku (§. 141).

2. Obowiązek stawiania się poczyna się z dniem 1. stycznia tego roku kalendarzowego, w którym obowiązany do służenia wojskowo kończy 21szy rok życia. (Ustawa o służbie wojskowej §. 7.)

3. Pobór dzieli się na pobór główny i pobory dodatkowe; pierwszy odbywać się ma każdego roku zwyczajnie w przeciągu czasu od dnia 1. marca aż do 30. kwietnia; pobory dodatkowe odbywać się będą w miarę potrzeby (§. 102). (Ustawa o służbie wojskowej §. 37, ustęp pierwszy.)

4. Do poboru powołuje się trzy klasy wieku. (Ustawa o służbie wojskowej §. 38, ustęp trzeci.)

Wszyscy mężczyźni, którzy urodzili się w czasie od dnia 1. stycznia aż do 31. grudnia pewnego roku, stanowią razem jedną klasę wieku, którą oznacza się rokiem urodzenia począwszy od najmłodszej, jako I, II i III klasę wieku. (Ustawa o służbie wojskowej §. 38, ustęp drugi.)

5. Obowiązek stawiania się, jeśli dopełniano go wedle ustawy, kończy się z dniem 31. grudnia tego roku, w którym popisowy skończył rok 23 życia.

Kto jednak z jakiegokolwiek powodu albo wcale nie dopełnił powinności stawiania się, albo nie dopełnił jej w sposób przepisany ustawą, ten jest obowiązany stawać aż do dnia 31. grudnia tego roku kalendarzowego, w którym kończy 36ty rok życia.

6. Urzędnicy wojskowi, nie obowiązani już swoim urzędem do okresu służbowego ustawą przepisanego, podpadają również obowiązkowi stawiania się w swej klasie wieku.

7. Obowiązani do służenia wojskowo, którzy wystąpili z wojska (marynarki wojennej), albo

z obrony krajowej przed wysłużeniem lat służby, podpadają na nowo obowiązki stawiania się, jeśli należą do klasy wieku powołanej jeszcze do stawiania na poborze głównym (1. marca) najbliższym owego dnia, w którym ubyli z pocztu. Jeśli ubyli z pocztu dnia 1. marca albo później, tedy na tym poborze nie wchodzi już w rachubę.

8. Obowiązani do stawiania się, których widoczna niezdolność do broni nie może ulegać wątpliwości (§. 25 : 4), jakoteż ci, co do których w jednej z klas wieku komisya poborowa albo rozpoznawcza wydała uchwałę „niezdolny do broni“ albo „wykreślić“, nie mają już stawać do poboru, jeśli tylko dopełnili obowiązku stawiania się ustawą przepisanego.

§. 17.

Obowiązek stawiania się przybyszów.

Kto w wieku obowiązującym do służby wojskowej przybędzie z państwa zagranicznego do monarchii i nabędzie w jednym z jej dwu obszarów prawa obywatelstwa, winien dopełnić obowiązku stawiania się w obrębie swej klasy wieku, jeśli przyznano mu prawo obywatelstwa zanim jeszcze wyszedł z III. klasy wieku.

Jeśli jednak przyznanie to następuje po wyjściu z III. klasy wieku, ale jeszcze przed 31. grudnia tego roku, w którym kończy rok 33ci życia, obowiązany jest stawić się raz jeden.

Przybysze dopełnić mają obowiązku stawiania się zaraz po przyznaniu im prawa obywatelstwa. (O powinności służbowej, patrz §. 10).

§. 18.

Obowiązek stawiania się według przynależności.

1. Każdy do służenia wojskowo obowiązany winien stawić się do poboru w tym okręgu dostawniczym, w którym ma prawo swojszczyzny. (Ustawa o służbie wojskowej §. 38, ustęp pierwszy). Odnosny okrąg nosi miano „okręgu przynależności do stawiania się“ albo w ogóle „okręgu przynależności“; odnośne Władze uzupełnienia nazywają się „Władzami przynależności“.

Jeśli dla jednego okręgu dostawniczego ustanowionych jest więcej miejsc poboru (§. 41), każdy obowiązany do służenia wojskowo winien w tem miejscu poboru dopełnić obowiązku stawiania się, do którego przyłączono jego gminę przynależności.

2. O przynależności do stawiania się rozstrzyga to, gdzie obowiązany do stawiania się miał prawo swojszczyzny w owym dniu, w którym się rozpoczyna termin zgłaszania się (§. 22), to jest w dniu 1. listopada.

Prawa swojszczyzny nowo nabytego po 1. listopada i aż do końca najbliższego poboru głównego nie uwzględnia się na tym bezpośrednio najbliższym poborze głównym, lecz dopiero na poborze głównym

następującym po nabyciu nowego prawa swojszczyzny.

3. Jeśli zachodzi wątpliwość co do prawa swojszczyzny, tedy uważa się obowiązany do służby wojskowej za przynależnego do tego okręgu dostawniczego, w którym dnia 1. listopada było miejsce jego stałego pobytu. Jeśli tego miejsca pobytu nie można sprawdzić, rozstrzyga miejsce pobytu w ogólności. (O zaliczaniu takich wziętych do wojska, patrz §. 135 : 6.)

4. Jeśli obowiązany do stawiania się, życzy sobie dopełnić swej powinności w innem miejscu poboru, choćby leżącym w tym samym okręgu dostawniczym, winien prosić (§. 27) o pozwolenie.

§. 19.

Zakaz zawierania ślubów małżeńskich przez popisowych.

1. Przed wejściem w wiek popisowy i przed wyjściem z III. klasy wieku nie wolno zawierać związków małżeńskich. Wyjęci są ci, którzy podczas poboru w jednej z klas wieku zostali wykreśleni albo za „niezdolnych do broni“ uznani (§. 94) albo w III. klasie nie zostali wzięci do wojska.

W okolicznościach na szczególną względy zasługujących, Władza krajowa może wyjątkowo dać pozwolenie do zawarcia związków małżeńskich: pozwolenie to nie daje jednak prawa do żadnych ułatwień w dopełnieniu obowiązku służenia wojskowo.

Kto z przekroczeniem powyższego zakazu zawarze związek małżeński, karany będzie grzywnami od 30 aż do 300 złotych.

Współwinnego zawarcia niedozwolonych związków małżeńskich spotyka też sama kara pieniężna, i to niezawisłe od postąpienia z nim według przepisów służbowych, jeżeli zostaje w służbie publicznej.

2. Postępowanie karne należy do Władz administracyjnych gminy przynależności, a jeśli co do przynależności do gminy zachodzi wątpliwość, do tej Władzy administracyjnej powiatowej, w której liście popisowych ów popisowy jest zapisany (§. 84); postępowanie karne przeciwko osobom wojskowym czynnie służącym, należy do Władz wojskowych (§. 86).

3. Przekroczenie to należy ukarać, także w takim razie, jeśli popełnione zostało po za obrębem królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Tej samej karze podpadają także obywatele węgierscy, którzy przebywają w królestwach i krajach reprezentowanych w Radzie państwa, bez względu na to, czy stali się winnymi przekroczenia w tym obszarze państwa, czy po za jego granicami.

Postępowanie karne i wydanie wyroku w tym ostatnim wypadku należy do Władzy administracyjnej miejsca pobytu.

Okres przedawnienia wynosi trzy miesiące i zaczyna się liczyć od upływu czasu, w którym

nie wolno zawierać związków małżeńskich albo od rozwiązania związku małżeńskiego, jeśli to stało się wcześniej.

5. Co do użycia grzywien i zmiany tychże na inne kary w razie niemożności ich ściągnięcia, stosowane być mają postanowienia §. 85.

§. 20.

Prace przygotowawcze do poboru w ogóle.

Prace przygotowawcze do poboru zaczynają się w roku poprzedzającym odnośny pobór i obejmują wykazanie obowiązanych do służby wojskowej mających stawić się w roku następnym i wykonanie środków dozwolonych przed rozpoczęciem głównego poboru a potrzebnych do jego przeprowadzenia.

Środki te są:

- a) spisywanie obowiązanych do stawienia się;
- b) sporządzenie list losowych i przeprowadzenie losowania;
- c) sporządzenie list popisowych;
- d) wstępne przygotowania do zestawienia komisji poborowych i do ustanowienia planów ich podróży i czynności.

2. Te prace przygotowawcze należy wykonać bez względu na obliczenie kontyngentów rekruckich i bez osobnego zarządzenia Władz uzupełnienia wyższych instancji.

§. 21.

Spisywanie popisowych I. klasy wieku przez utrzymujących metryki.

1. Celem spisania osób wchodzących w wiek popisowy, przełożeni gmin mają wyciągi rejestrowe otrzymane w myśl §. 15 : 1 aż do 3 zwrócić utrzymującym metryki w miesiącu sierpniu tego roku, który poprzedza wejście spisanych w pierwszą klasę wieku.

2. Utrzymujący metryki mają uzupełnić zwrócone im rejestry wedle zmian w tym czasie zaszłych i mają je znowu oddać przełożonym gminy, aż do końca października.

3. Celem spisania osób pochodzenia wojskowego wchodzących w wiek popisowy, mają komendy terytorjalne wojskowe i komendy obrony krajowej wyciągi rejestrowe otrzymane w myśl §. 15 : 4 do 5 zwrócić duchownym wojskowym 1. sierpnia tego roku, który poprzedza wejście spisanych w I. klasę wieku.

4. Duchowni wojskowi mają uzupełnić zwrócone im rejestry wedle zmian w tym czasie za-

szłych i znowu je przesać komendom terytorjalnym wojskowym i komendom obrony krajowej.

5. O zmianach zaszłych należy drogą wskazaną w §. 15 : 4 i 5 i w sposób tam podany powiadomić te gminy miejscowe, między które rozdzielono pierwotnie wyciągi rejestrowe.

Jeśli zmiana ta dotyczy prawa swojszczyzny, gmina miejscowa, która pierwotnie otrzymała wyciąg rejestrowy, ma tenże wyciąg wraz z arkuszem księgi głównej oddać za pośrednictwem odnośnych Władz powiatowych nowej gminie przynależności.

Co do młodzieńców pochodzenia wojskowego, nowo wpisanych do rejestrów przez duchownych wojskowych, należy postąpić wedle §. 15 : 4 i 5.

§. 22.

Wezwanie popisowych do zgłoszenia się celem ich spisania.

Przełożeni gmin winni corocznie na początku października obwieszczeniem publicznem a w razie potrzeby także w inny sposób w miejscu używany wezwać obowiązanych do stawienia się na najbliższym poborze, żeby w miesiącu listopadzie zgłosili się do zapisania, pod zagrożeniem karami w ustawie przewidzianymi.

2. Równocześnie należy zwrócić uwagę na to:

a) że dokumentami zaopatrzone prośby, mające na celu dochodzenie praw do jednego z dobrodziejstw wymienionych w §§. 31, 32, 33 i 34 ustawy o służbie wojskowej, wniesić należy w miesiącach styczniu albo lutym najbliższego roku do Władz administracyjnych powiatowych, najpóźniej zaś w dniu poboru głównego do komisji poborowej (§. 26);

b) że dokumentami zaopatrzone prośby o pozwolenie stawienia się po za obrębem okręgu dostawniczego przynależności (§. 27) wniesione być muszą przy zgłoszeniu się, i że w takim wypadku można równocześnie dochodzić i dowodami poprzeć prawa swoje do jednego z dobrodziejstw wymienionych w §. 31, 32, 33 i 34 ustawy o służbie wojskowej (§. 26).

3. Te wezwania do zgłaszania się mają też zawierać uwagę, że niedopełnienia obowiązku zgłaszania się, jak w ogóle obowiązków płynących z ustawy o służbie wojskowej, nie można uniewinnić nieznanomością tych wezwań albo zobowiązań, jakie wkłada ustawa o służbie wojskowej.

§. 23.

Zgłaszanie się popisowych do zapisania.

1. Każdy popisowy z trzech klas wieku do najbliższego poboru powołanych, winien w miesiącu listopadzie poprzedzającego roku zgłosić się ustnie lub piśmiennie do zwierzchności gminnej miejsca przynależności lub stałego pobytu. (Ustawa o służbie wojskowej §. 35, ustęp pierwszy.)

2. Ten, który się zgłasza nie u zwierzchności gminnej miejsca przynależności, winien złożyć dokument legitymacyjny lub podróżny.

3. Jeśli popisowi są czasowo nieobecni w swem miejscu przynależności lub stałego pobytu i przeto, albo też z powodu choroby, nie mogą zgłosić się ustnie lub piśmiennie, mogą to uczynić ich rodzice, opiekunowie albo inne osoby umocowane.

4. Synowie osób wojskowych znajdujących się w czynnej służbie i osoby zatrudnione w administracji wojska (marynarki wojennej) a obowiązane jeszcze do stawienia się, podpadają temu samemu obowiązkowi zgłaszania się.

5. Powołanych do tego wedle punktu 1go wychowawców szkół wojskowych wojska i obrony krajowej podawać mają do spisu komendanci tychże szkół zwierzchnościom gminnym miejsca przynależności a zarazem winni oznajmić im szczegóły potrzebne do ich zapisania.

6. Popisowych znajdujących się w więzieniu karnem, śledczem lub poprawczem, podawać winni przełożeni tych zakładów, z oznajmieniem szczegółów potrzebnych do zapisania a to Władzy administracyjnej powiatowej miejsca pobytu, która następnie ma uwiadomić właściwą Władzę administracyjną powiatową.

7. Zgłoszenie się popisowego wciągnąć należy do odnośnego spisu (§. 24), a to jeśli popisowy zgłasza się ustnie, jeszcze w jego obecności.

8. Obcych popisowych (§. 24:1) należy przy ich zgłaszaniu się pouczyć o postanowieniach §. 27 a tych, którzy proszą o pozwolenie stawienia się w okręgu swego pobytu, należy zobowiązać, aby na wypadek zmiany swego miejsca pobytu, podali miejsce nowego pobytu.

9. Popisowy, który zaniedba się zgłosić jak przepisano, chociaż od tego nie wstrzymała go przeszkoda dla niego nieprzewyciężona, staje się winnym przekroczenia i podpada karze pieniężnej w kwocie

od 5 aż do 100 złotych. (Ustawa o służbie wojskowej §. 35, ustęp drugi.)

Postępowanie karne należy do Władz administracyjnych miejsca pobytu.

10. Kara i wtedy ma być wymierzoną, gdy przekroczenia dopuszczono się po za obrębem królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Tej samej karze podpadają także obywatele węgierscy, którzy przebywają w królestwach i krajach w Radzie państwa reprezentowanych, bez względu na to, czy stali się winnymi przekroczenia w tym obszarze państwa, czy po za jego granicami.

W wypadkach tych, postępowanie i wydanie wyroku należy do Władzy administracyjnej gminy przynależności.

11. Okres przedawnienia ustanawia się w ilości trzech miesięcy. Przedawnienie zaczyna się liczyć według postanowień ustawy karnej powszechnej.

12. Co do użycia grzywien i zamiany kar pieniężnych w razie niemożności ich ściągnięcia stosowane być mają postanowienia §. 85.

§. 24.

Spisywanie popisowych przez przełożonych gminy w ogóle.

1. Spisywanie popisowych jest powinnością przełożonych gmin i rozciąga się zarówno na posiadających prawo swojszczyzny w dotyczącej gminie, i na nieprzynależnych do niej (obcych) popisowych, jak i na wszystkich urodzonych w gminie.

2. Przełożeni gmin odpowiedzialni są za prawdziwość i prawidłowe spisanie; w razie, gdyby nieprawidłowości mimo upomnień nie usunięto, można zarządzić sporządzenie spisów wedle istniejących norm i statutów gminnych na koszt gminy.

3. Przełożeni gminy winni natychmiast po objęciu wyciągów rejestrowych wywiadywać się o pobycie osób w nich wymienionych i sprawdzić, czyli nieobecni już w gminie zmarli, czy wywędrowali za zezwoleniem, albo nabyli prawa swojszczyzny gdzie indziej, albo czy też są „zupełnie nieznanymi“. Wynik tych poszukiwań należy zapisać w wyciągu z rejestrów w (§. 21).

4. Na mocy tych wyciągów z rejestrów, osobistego zgłaszania się popisowych (§. 23), i poszukiwań, które czynić mają przełożeni gmin co do

przynależnych do gminy lub obcych popisowych i „zupełnie nieznanymi“ sporządzać należy oddzielne spisy obejmujące:

- a) popisowych posiadających w gminie prawo swojszczyzny, wedle wzoru 6;
- b) popisowych obcych w gminie, wedle wzoru 7;
- c) „zupełnie nieznanymi“, wedle wzoru 8.

§. 25.

Spisywanie popisowych przez przełożonych gminy w szczególności.

A. Spisywanie popisowych przynależnych do gminy.

1. Do spisu wedle wzoru 6. wciągać należy wszystkich przynależnych do gminy popisowych bez względu na miejsce ich urodzenia i obecnego pobytu; między innymi także i tych, co służyli w wojsku (marynarce wojennej) albo w obronie krajowej, albo już wyłączeni zostali ze związku tych części siły zbrojnej, albo którzy znajdują się w szkole wojskowej, albo w jakikolwiek sposób z niej wystąpili.

Tylko popisowych zapisanych przez utrzymujących metryki w wyciągach rejestrowych jako zmarli nie należy wciągać do spisu.

2. Popisowych II i III klasy wieku nie trzeba spisywać na nowo; należy tylko poprawić a względnie uzupełnić spisy sporządzone do poboru I klasy wieku.

3. Te okoliczności, które mają znaczenie pod względem dopełnienia obowiązku stawiania się jak n. p. że popisowy znajduje się w więzieniu śledczym albo karnem, albo że znajduje się pod śledztwem, chociaż jest na wolnej stopie, należy uwidocznić w rubryce: uwaga.

4. W tej samej rubryce spisu podać należy, czy popisowy jest „widocznie niezdatny do broni“, t. j. czy jest dotknięty jaką i którą z następujących ułomności:

brak nogi lub ręki;

ślepotą obu ocz;

gluchoniemota;

matolstwo;

sądownie sprawdzone obłąkanie, szaleństwo lub niedołęstwo umysłowe.

B. Spisywanie obcych popisowych.

5. Do spisu obcych popisowych wciągać należy:

a) popisowych przebywających w gminie, jeżeli posiadają prawo swojszczyzny w innej gminie, albo jeżeli zachodzi wątpliwość do której gminy przynależą (§. 18);

b) popisowych urodzonych w gminie, nie mających w niej prawa swojszczyzny i w niej nie przebywających, jeśli znana jest gmina przynależności albo tylko pobytu ich lub ich rodziców (jednego z rodziców), albo miejsce urodzenia tych ostatnich;

c) przy końcu spisu tych zapisanych w wyciągach z rejestrów śmierci, którzy nie byli przynależni do gminy.

6. Tych popisowych spisuje się wedle przerzeczonych zasad.

7. Jeśli popisowy zgłaszający się nie posiada ważnego dokumentu legitymacyjnego, okoliczność tę należy zapisać w odnośnej rubryce spisu.

Jeśli to tyczy się popisowego, którego klasa wieku już się stawiła, tedy przełożony gminy przyczożyć ma w rubryce: uwaga, kiedy i w jaki sposób popisowy ten wedle tego, co podaje, swojej powinności stawiania się dopełnił.

8. Gdy popisowy prosi o pozwolenie stawiania się w okręgu swego pobytu, należy to zapisać w rubryce: uwaga a następnie postąpić wedle §. 23:8 i §. 27.

C. Spisywanie „zupełnie nieznanymi.“

9. „Za zupełnie nieznanego“ winien być ten poczytany i do spisu „zupełnie nieznanymi“ wciągnięty, kto wedle wyciągów rejestrowych urodził się wprawdzie w gminie, ale czyjego pobytu albo śmierci nie można było sprawdzić nawet pomimo najdokładniejszych poszukiwań i o kim wcale niewiadomo, do której gminy przynależą jego rodzice, (co do nieślubnych popisowych, matka) albo gdzie się urodzili, albo wreszcie, gdzie przebywają.

Jeśli znane jest miejsce pobytu albo urodzenia rodziców albo tylko jednego z rodziców (co do nieślubnych matki) to już na mocy tej okoliczności, podług tego czy odnośne miejsce przynależy do tej samej, czy obcej gminy umieścić trzeba popisowego w spisach popisowych przynależnych do gminy albo obcych.

10. Poszukiwanie wzmiankowane w pierwszym ustępie punktu 9go, jak i dochodzenie i niewątpliwe stwierdzenie, że rodzice (matka) „zupełnie nieznanego“ tylko krótki czas przebywali w gminie, i że tak ich gmina przynależności, jak i miejsce ich pobytu lub urodzenia całkiem są nieznanne, jest powinnością przełożonych gmin.

Oni też mają wystarać się urzędownie o metryki chrztu (urodzin) „zupełnie nieznanych.“

§. 26.

Wnoszenie podań o przyznanie dobrodziejstwa w dopełnieniu powinności służbowej.

1. Obowiązani do stawiania się kandydaci stanu duchownego, nauczyciele niżsi i nauczyciele, tudzież właściciele odziedziczonych gospodarstw wiejskich, którzy ubiegają się o przyznanie im dobrodziejstwa wymienionego w §§. 31, a względnie 32 i 33 ustawy o służbie wojskowej, wreszcie krewni potrzebujący wsparcia albo ich umocowani, którzy roszczą sobie prawo do dobrodziejstwa dla popisowych określonego w §. 34 ustawy o służbie wojskowej, winni wykazać i udowodnić stosunki dające prawo do tych dobrodziejstw w miesiącach styczniu i lutym u Władzy administracyjnej powiatowej, najpóźniej zaś podczas poboru głównego przed komisją poborową.

2. Ci popisowi zaś, którzy oprócz przyznania jednego z tych dobrodziejstw proszą także o pozwolenie stawiania się po za obrębem okręgu przynależności (§. 27), mogą równocześnie z tą ostatnią prośbą dochodzić i udowodnić prawa swe do dobrodziejstwa w punkcie 1. określonego (§. 22:2b).

3. Przełożeni gmin winni nie poprzestając na wezwaniu w myśl §. 22 ogłoszonym, zwrócić uwagę popisowych także przy ich zgłaszaniu się na przerzeczone przepisy i na to, że spóźnienie w przyznaniu im dobrodziejstwa, spowodowane tem, że dowody złożyli zapóźno lub niekompletne, nie wstrzyma powołania ich do czynnej służby.

4. Podane prośby, a względnie dowody i świadectwa dotyczące się znanej powszechnie niezdolności do zarobkowania męskich członków rodziny branych na uwagę (§. 57:2, ustęp drugi), należy dołączyć do spisów (§. 25) i ilość ich zanotować w tychże spisach.

5. Prośby o przyznanie dobrodziejstwa służby jednorocznej pod chorągwią podawać należy wedle postanowień rozdziału V.

§. 27.

Podania o pozwolenie stawiania się po za obrębem okręgu dostawniczego przynależności.*

1. Stawianie się po za obrębem okręgu dostawniczego przynależności, może być wyjątkowo dozwolone w wypadkach na szczególne względy zasługujących.

Obowiązani do służby wojskowej, którym udzielić można tego pozwolenia są:

- a) osiadli w innym powiecie albo zostający w służbie publicznej;
- b) popisowi gwoli pracy albo zarobku trwale nieobecni, albo po za obrębem okręgu dostawniczego przynależności stałą posadę służbową mający, jeśli świadectwem wiarogodnym, przez przełożonego gminy pobytu potwierdzonym, jest udowodnione, że popisowi ci z powodu wielkiego oddalenia nie mogą ponieść kosztów podróży do okręgu przynależności;
- c) uczniowie zwyczajni szkół publicznych.

Tacy popisowi mogą jednak stawiać się tylko w tym okręgu, w którym leży miejsce ich stałego pobytu; w ogólności stawiać się mają w obcym okręgu dostawniczym podczas poboru głównego (§. 101).

2. Podania o pozwolenie stawiania się poza obrębem okręgu dostawniczego przynależności wnieść należy przy zgłaszaniu się do zapisania a to, aż do końca listopada.

Podania później wniesione należy odrzucić. Tylko jeśli będzie udowodnione, że okoliczności, które są powodem do stawiania się poza obrębem okręgu dostawniczego przynależności, zasły dopiero po tym terminie, można udzielić pozwolenia później.

4. Popisowym, przebywającym za granicą, gdy o to proszą, można pod warunkami wzmiankowanymi w punkcie 1 pozwolić, żeby dopełnili obowiązku stawiania się w okręgu dostawniczym leżącym bliżej ich miejsca pobytu, niż okręg przynależności. Przepisanego w punkcie 1 b potwierdzenia przełożonego gminy nie należy żądać w takich wypadkach.

4. Ci popisowi, którzy roszczą sobie prawo do dobrodziejstwa określonego w przerzeczonych punktach, mają wiarogodnie dowieść tożsamości swoich osób. Jeśli tego uczynić nie mogą, albo jeśli dowody

*) Co do opłat stęplowych zobacz uwagę do §. 44.

tożsamości okazują się wątpliwymi, tedy odesłać należy popisowych do właściwej komisji poborowej.

5. Udzielanie pozwoleń należy do Władzy powiatowej gminy, w której popisowy ma prawo swojszczyzny.

Przeciw odmownym rezolucjom Władzy powiatowej może popisowy wnieść w przeciągu dni 14 rekurs do Władzy administracyjnej krajowej, która rozstrzyga ostatecznie.

6. Popisowym przebywającym w Bośni i Hercegowinie albo w obszarze Limu, którzy pozostają tam w służbie publicznej, albo stale tam osiedli, tudzież tym, którym stosunki zarobkowania albo stosunki innego rodzaju nie pozwalają odbyć podróży nawet do okręgu dostawniczego w krajach lutejszych leżącego bliżej miejsca ich pobytu (punkt 3) a zwłaszcza ponieść kosztów podróży z własnych funduszów, może Władza powiatowa przynależności udzielić pozwolenia do stawienia się przed jedną z komisji poborowych, ustanowionych w Bośni albo Hercegowinie. Podania takie potwierdzone być muszą przez Władzę administracyjną miejsca pobytu (w obszarze Limu przez komendę stacyi wojskowej), która odsyła prośby do Władzy administracyjnej okręgu przynależności.

7. Przełożeni gmin mają wniesione na ich ręce podania a względnie dowody załączyć do spisów (§. 24) i zanotować w nich ilość tychże.

8. Obcym popisowym, którzy starają się o pozwolenie stawienia się w okręgu swego pobytu, winni przełożeni gmin udzielić pośrednictwa z urzędu.

§. 28.

Zauknieńcie spisywania w gminach.

1. Spisywanie popisowych w gminach zamknąć należy z dniem 30. listopada.

2. Przełożeni gmin złożyć mają te spisy po dokładnem ich sprawdzeniu aż do dnia 10. grudnia u właściwej Władzy powiatowej, a to spis przynależnych do gminy (§. 25 A), w dwóch egzemplarzach, inne spisy (§. 25 B i C) zaś każdy w jednym egzemplarzu.

3. Załączyć trzeba:

a) do spisów przynależnych do gminy, wyciągi z regestrów, wniesione podania o pozwolenie stawienia się po za obrębem okręgu dostawniczego przynależności i ewentualnie załączone dowody, dające prawo do dobrodziejstwa §. 26 i §. 27;

b) do spisów obcych popisowych wniesione podania o pozwolenie stawienia się po za obrębem okręgu dostawniczego przynależności i ewentualnie załączone dowody, dające prawo do dobrodziejstwa §. 26 i §. 27;

c) do spisów „zupełnie nieznanymi“ akta dochodzenia, a między niemi zwłaszcza uzyskane urzędownie metryki chrztu (urodzenia) (§. 25).

§. 29.

Sprawdzanie i uzupełnienie przez Władzę powiatową spisów sporządzonych w gminach.

1. Spisy obowiązanych do służenia wojskowo, mających prawo swojszczyzny w odnośnym powiecie i wchodzących z następnym rokiem kalendarzowym w I. klasę wieku, porównać winny Władze powiatowej z dotyczącymi wyciągami z regestrów, listami obliczenia ludności i z innymi źródłami pomocniczymi, a znalezione błędy powinny poprawić.

2. W szczególności, o ile tego już nie zrobiono, uwidocznić należy w spisach wszystkich trzech klas wieku:

a) zmarłych z podaniem czasu i miejsca ich śmierci;

b) „widocznie niezdatnych“, z podaniem ich ułomności (§. 25: 4) mianowicie zaś także tych, którzy już w liście popisowych I a względnie II klasy za takich uznani zostali; obok tych wymienić należy także rok poboru;

c) zaliczonych przez komisję poborową między „niezdatnych do broni“ albo przeznaczonych do „wykreślenia“ z podaniem dotyczącego roku poboru i uchwały, bez oznaczenia ułomności;

d) zapisanych jako nieobecni „z uniewinnieniem“ lub „bez uniewinnienia“ w I i II klasie wieku, z podaniem roku poboru, na którym zapisany nie był obecny i okoliczności, czy jest on zanotowany do poboru dodatkowego, na rekruta dla wojska (marynarki wojennej), lub dla obrony krajowej, czy też jako rezerwista zasobowy dla wojska lub obrony krajowej;

e) służących już w wojsku (marynaree wojennej) albo obronie krajowej, z powinnością służbową, oznaczoną przez ustawę bez względu na to, czy ich wzięcie do wojska nastąpiło w skutek dobrowolnego wstąpienia, czy na poborze głównym, dodatkowym, lub w jakikolwiek inny sposób z podaniem daty wzięcia do wojska;

f) wychowawców szkół wojskowych, z wyniesieniem zakładu;

- g) wszystkie inne osoby, które należą do wojska, (marynarki wojennej) albo obrony krajowej;
- h) prośby o pozwolenie stawienia się po za obrębem okręgu dostawniczego przynależności.

3. Co do widocznie niezdatnych do broni wszystkich trzech klas wieku, Władze powiatowe powinny czynić dokładne dochodzenia. Jeśli istnienie dotyczących ułomności zostanie stwierdzone niewątpliwie, popisowi ci uwolnieni być mają od stawienia się przed komisją poborową i należy to zanotować w rubryce 17 spisu. Akta dochodzenia należy oddać pod rozstrzygnięcie komisji poborowej (§. 94: 5).

W ten sam sposób postępować się będzie z członkami męskimi rodziny, widocznie niezdolnymi do zarobkowania, którzy mogą być uwolnieni od osobistego stawiania przed komisją poborową (§. 57: 2 ustęp drugi b).

4. Z przysłanych spisów obcych popisowych Władze powiatowe sporządzić mają dla każdego okręgu dostawniczego osobne wyciągi i przesłać je natychmiast wraz z należącymi do nich załączkami do Władz powiatowych przynależności. Te ostatnie Władze winny wedle nadesłanych wyciągów poprawić i uzupełnić swoje własne spisy.

5. „Spisy zupełnie nieznanych“, sporządzone w gminach tudzież należące do nich załączki, należy sprawdzić i dostrzeżone błędy poprawić. Zupełnie nieznanych całego okręgu dostawniczego wciągając należy potem do jednego spisu.

Spis ten wraz z wszystkimi załączkami składa się komisji poborowej.

§. 30.

Ogłaszanie spisów w gminach.

1. Władza powiatowa, poprawiwszy i uzupełniwszy spisy gminne posiadających prawo swojszczyzny, winna posłać przełożonemu gminy jeden egzemplarz spisu z poleceniem, żeby na ośm dni złożył go w urzędzie gminnym do dowolnego przeglądania i aby to natychmiast podał do wiadomości plakatami i w inny sposób, zwykle w miejscu używany.

2. Przełożony gminy, po otrzymaniu dotyczącego nakazu, winien natychmiast sporządzić ogłoszenie i podać je do wiadomości.

Ogłoszenie to ma zawierać dokładne oznaczenie ośmiu dni kalendarzowych, tudzież lokalu, w którym spisy leżeć będą do dowolnego przeglądania i zawierać ma uwagę, że każdego,

- a) kto dostrzeże opuszczenie lub mylne zapisanie, albo

b) chce czynić zarzuty przeciwko podaniom o pozwolenie stawienia się po za obrębem okręgu dostawniczego przynależności, albo o dobrodziejstwo w dopełnianiu powinności służbowej, wzywa się, żeby doniósł o tem Władzy powiatowej.

3. Przełożony gminy jest za to odpowiedzialny, żeby spisy w ciągu wyznaczonych na to dni ośmiu rzeczywiście leżały w urzędzie gminnym do dowolnego przeglądania.

§. 31.

Postępowanie z doniesieniami tyczącymi się zapisanych szczegółów.

1. Ustne lub piśmienne doniesienia, tyczące się opuszczeń lub błędnych zapisów, tudzież zarzuty podniesione przeciwko podaniom o pozwolenie stawiania się po za obrębem okręgu dostawniczego przynależności albo o dobrodziejstwa w dopełnianiu powinności służbowej, rozpatrywać ma Władza powiatowa, w razie potrzeby przy pomocy dotyczących przełożonych gmin.

2. Jeśli doniesienie takie okaże się uzasadnionem, tedy Władza powiatowa wydać ma odpowiednie polecenia, a względnie poprawić spisy; jeśli zaś doniesienie okaże się mylnem, uwiadomić o tem stronę z tym dodatkiem, że służy jej prawo rekursu do Władzy krajowej, aw najwyższej instancji do ministerstwa obrony krajowej.

O ile jednak zarzuty skierowane są przeciwko podaniom o dobrodziejstwa w dopełnianiu powinności służbowej, Władza powiatowa winna akta śledcze podać do wiadomości komisji poborowej, powołanej do rozstrzygnięcia w tym względzie.

3. W ogóle co do próśb o dobrodziejstwo w dopełnieniu powinności służbowej, jeśli załączone dowody nie usuwają wszystkich wątpliwości, Władza powiatowa zarządzić winna dochodzenia i tak wyjaśnić przypadek, żeby komisja poborowa mogła wydać nieomylną decyzją.

§. 32.

Losowanie, losowanie dodatkowe.

1. Celem losowania jest oznaczyć w ogóle kolej, wedle której popisowi w razie ich wzięcia do wojska mają być przeznaczeni w obrębie swej klasy wieku na rekrutów, albo rezerwistów zasobowych i mają być wcieleni do wojska albo do obrony krajowej.

2. W losowaniu uczestniczyć mają wszyscy popisowi, którzy w dotyczącym roku kalendarzowym

wchodzą w wiek popisowy (kończą 21 rok życia), a więc pierwszy raz powołani są do poboru, wraz z widocznie niezdatnymi (§. 25: 4).

3. Wyjęci są od losowania niżej oznaczeni a czas trwania odnośnego stosunku a mianowicie:

- a) wychowawcy szkół wojskowych wojska i obrony krajowej w odnośnym roku poboru będący w pierwszej klasie wieku;
- b) służący już podczas losowania w wojsku (marynarce wojennej) albo w obronie krajowej;
- c) zupełnie nieznanzi (§. 25: C.)

4. Losowanie odbyć się ma przed rozpoczęciem się poboru, ale nie wcześniej, jak o czas potrzebny do zupełnego zestawienia list przed rozpoczęciem się poboru; ile możności odbywać się powinno bez przerwy.

5. Dzień losowania ogłosić ma Władza powiatowa w gminach przynajmniej na ośm dni przedtem plakatami, wedle okoliczności i w inny sposób zwykle w miejscu używany.

6. Osobiste stawanie pozostawia się popisowym (§. 34: 5).

7. Wszyscy popisowi, dla których z jakiegokolwiek powodu nie wyciągnięto losu, poddani być winni losowaniu dodatkowemu (§. 35). gdy następnie stawiają się w starszej klasie wieku, a mianowicie i wtedy także, gdy mają się stawiać bez względu na klasę wieku i kolej losową.

8. Wynik losowania wciągnąć należy do listy losowej (§. 33); wynik losowania dodatkowego do protokołów tego losowania, tudzież do list losowych i poborowych odpowiedniego roku urodzenia (§. 35: 3 i 39 2 a).

9. Los wyciągnięty jest ważnym dla popisowych na cały przeciąg czasu, w którym obowiązani są stawiać się, przeto i w starszych klasach wieku, o ile nie ma postąpić się z nimi bez względu na klasę wieku i kolej losową.

10. Popisowi, którzy po poborze, dla którego wylosowani zostali, nabywają w innej gminie prawa swojszczyzny, zachowają w nowym okręgu przynależności w II albo III klasie wieku kolej losową swojego poprzedniego okręgu, jednak z pierwszeństwem przed tym samym numerem losowym nowego okręgu przynależności.

Dla wyraźniejszego oznaczenia kolei losowej w wypadkach takich należy do numeru losowego dodawać litery a, b i t. d.

Gdy numer losowy poprzedniego okręgu przewyższa najwyższy numer nowego okręgu, tedy odnośni popisowi odstawiani będą w porządku arytmetycznym po najwyższym numerze nowego okręgu dostawniczego.

11. W razie, gdy zajdą zmiany w terytoryalnych granicach okręgów dostawnicznych, a względnie gdy kilka okręgów dostawnicznych złączone zostaną w jeden, tedy, jeżeli kilku popisowych ma ten sam numer losowy, w przypadku takim, przy użyciu przerzeczonego oznaczenia literami, rozstrzyga w nowym okręgu dostawnicznym porządek abecedłowy nazwisk, jeśli nazwiska są jednakowe, rozstrzyga imię chrzestne lub w ogóle imię, a jeśli i imiona są jednakowe, dzień urodzenia.

§. 34.

Akt losowania.

1. Przełożony Władzy administracyjnej powiatowej, albo jego zastępca kieruje aktem losowania w obecności przełożonych gmin albo ich zastępców.

2. Przystęp do losowania każdemu jest dozwolony; jeśli jednak miejsce zebrania nie mogłoby zmieścić wszystkich osób zgromadzonych, tedy pierwszeństwo mają rodzice albo opiekunowie powołanych do losowania.

3. Do losowania zwinąć należy spisane na kartkach tego samego papieru i tej samej wielkości wszystkie głoski abecadła i włożyć do naczynia nieprzeźroczystego, stojącego na stole.

Najstarszy wiekiem przełożony gminy wyciąga jedną kartkę, poczem poczynając od litery tej kartki porządkiem abecedłowym aż do Z a następnie poczynając od A aż do litery najpierw wyciągniętej, wywołuje się nazwiska do losowania.

Literę tę najpierw wyciągniętą zapisać należy w liście losowej w miejscu do tego przeznaczonem.

4. Potem zwinąć należy tyle kartek losowych, oznaczonych numerami w porządku liczbowym od 1 poczynawszy, ilu zapisanych jest uprawnionych do losowania I. klasy wieku i kartki te włożyć po jednej do naczynia, którem wstrząsa się po każdej dziesiątej kartce.

Kartki mają być z tego samego papieru i tej samej wielkości i mogą też być umieszczone w puszkach drewnianych zupełnie równych; zamiast kartek użyć można małych półkuli z numerami napisanymi na płaszczyźnie przecięcia.

5. Każdy wywołany wyciąga numer losowy; jeżeli nie chce sam ciągnąć, albo nie jest obecny, tedy wyciąga los jego zastępca albo ktoś inny, kogo wyznaczy kierownik losowania.

Ten, co wyciągnął los, odczytuje głośno jego numer, albo daje go odczytać osobie przez siebie wybranej; poczem wręcza kierownikowi losowania który zarządza zapisanie do listy losowej.

6. Listę losową podpisać mają obecni przełożeni gmin i kierownik losowania.

§. 35.

Akt losowania dodatkowego.

1. Przy losowaniu dodatkowym popisowy wyciągnąć ma jeden los z takiej liczby losów, jaka była przy ogólnem losowaniu jego klasy wieku.

Los ten opatrzony ułamkiem ($\frac{1}{2}$) ma pierwszeństwo przed numerem tej samej wysokości wyciągniętym na ogólnem losowaniu.

2. Losowania dodatkowe odbywać się powinny u Władzy powiatowej bez względu na najbliższy pobór główny i do każdego powołać należy dwóch reprezentantów tej gminy, w której znajduje się siedziba urzędowa a względnie tego miejsca, w którym losowanie dodatkowe się odbywa.

3. Spisać należy protokół losowania dodatkowego, który podpisać mają kierownik losowania dodatkowego i dwaj reprezentanci gminy; nadto zapisać należy każdego, który poddał się losowaniu dodatkowemu, w liście losowej odpowiedniego roku urodzenia (§. 33 : 3).

§. 43.

Ogłaszanie dni poboru.

1. Po zatwierdzeniu planu podróży i czynności Władza powiatowa wyznacza w myśl zasadniczych postanowień §. 42 : 1 gminy, z których popisowi w każdym z ustanowionych dni poboru stawieni być mają przed komisją poborową i uwiadania o tem przełożonych gmin z przesłaniem odnośnego ogłoszenia.

2. Ogłoszenie to ma zawierać:

- a) oznaczenie ustanowionych w odnośnym okręgu dostawniczym miejsc poboru i dni, tudzież pory, w której codziennie rozpoczyna się urzędowanie;
- b) oznaczenie gmin, z których popisowi w pewnych dniach stawieni być mają, ewentualnie ze swymi krewnymi płci męskiej, którzy mają być uwzględniani;
- c) wezwanie popisowych a względnie i ich męskich krewnych, którzy mają być uwzględniani, żeby — o ile nie są uwolnieni od osobistego stawienia się (§. 57 : 2, ustęp drugi) — zjawili się wczas i schludnie na placu poboru a ewentualnie żeby przedłożyli dowody do prośby — gdyby ją wnieść chcieli — o jedno z dobrodziejstw określonych w §§. 25 aż do 29 tudzież 31 aż do 34 ustawy o służbie wojskowej a wymienionych w ogłoszeniu. Należy zwrócić uwagę popisowych ubiegających się o przyznanie dobrodziejstwa w myśl §§. 31 aż do 34

ustawy o służbie wojskowej, jakoteż mających prawo do przyznania im dobrodziejstwa służby jednorocznej pod chorągwią, że w razie odzrucenia prośby o jedno z przerwanych dobrodziejstw, mogą na poborze głównym prosić o dobrodziejstwo służby jednorocznej pod chorągwią;

- d) uwagę, że niedopełniwszy obowiązku stawienia się, jak w ogóle powinności wynikających z ustawy o służbie wojskowej, nie można wymawiać się nieznajomością tego wezwania albo ustawy.

Przełożeni gmin mają ogłoszenie wywiesić na widok publiczny i podać do wiadomości w inny sposób zwykle w miejscu używanym.

Rozdział IV.

Dobrodziejstwa w dopełnianiu powinności służbowej.

§. 44.

W ogóle. *)

1. Do dobrodziejstwa w dopełnianiu powinności służbowej mogą sobie rościć prawo.

- a) kandydaci stanu duchownego, wyświęceni kapłani i pasterze duchowni umieszczeni na posadach (ustawa o służbie wojskowej §. 32);
- b) nauczyciele niżsi i nauczyciele, tudzież uczniowie seminariów nauczycielskich (ustawa o służbie wojskowej §. 32);
- c) właściciele odziedziczonych gospodarstw wiejskich (ustawa o służbie wojskowej §. 33);
- d) ci wzięci do wojska, których stosunki familijne uwalniają od prawidłowej służby pod chorągwią w czasie pokoju (ustawa o służbie wojskowej §. 34).

2. Dobrodziejstwo polega w ogóle na przeznaczaniu do rezerwy zasobowej, tudzież na uwolnieniu od powołania do służby czynnej w czasie

*) Prośby o dobrodziejstwa w dopełnianiu powinności służbowej i o dobrodziejstwo służby jednorocznej pod chorągwią wolne są od opłaty stepowej, o ile niemi dochodzi się prawa ustawa uzasadnionego, tak samo rekursa przeciw decyzjom co do tych prośb, wreszcie załączki potrzebne do prośb i rekursów; te ostatnie tylko do wzmiankowanego użytku.

Natomiast wszystkie inne prośby o wyjątkowe dobrodziejstwo, którego przyznanie zawisło od osądzenia Władz administracyjnych, podpadają opłacie stepowej.

pokoju (ustawa o służbie wojskowej §. 12, ustęp czwarty); u kandydatów stanu duchownego nadto na wyłączeniu od wszelkiej służby pod chorągwią w czasie pokoju i wojny, na wyłączeniu od wszelkiego wykształcenia wojskowego, od peryodycznych ćwiczeń wojskowych i od zgromadzeń kontrolnych; u wyświęconych kapłanów i pasterzy duchownych umieszczonych na posadach, na przeniesieniu ze stanu rezerwy zasobowej do jej ewidencji. Wychowańców seminariów nauczycielskich, tudzież osób utrzymujących rodzinę (§. 60), nie mających prawa żądania, żeby ich przeniesiono do rezerwy zasobowej, nie przenosi się do rezerwy zasobowej, lecz natomiast puszcza na trwały urlop.

3. Oficerowie (urzędnicy wojskowi), którzy mają prawo do jednego z tych dobrodziejstw, wtedy tylko przeniesieni być mogą do rezerwy zasobowej, gdy złożą stopień oficera (urzędnika).

Oficerowie zawodowi (urzędnicy wojskowi), którzy mają prawo do dobrodziejstwa jako właściciele odziedziczonego gospodarstwa wiejskiego albo ze względu na stosunki familijne a proszą, aby im pozwolono zatrzymać stopień oficerski (urzędnika), przenoszeni będą przed czasem do rezerwy (obrony krajowej nieczynnej).

Dobrodziejstwo dla kandydatów stanu duchownego, dla wyświęconych kapłanów i pasterzy duchownych umieszczonych na posadach.

§. 45.

Prawo do dobrodziejstwa i jego rodzaj.

1. Za kandydatów stanu duchownego kościoła katolickiego obrządku rzymskiego, ormiańskiego i greckiego, tudzież kościoła grecko-wschodniego z tego względu uprawnionych do rzeczzonego dobrodziejstwa uważani być mają:

- a) ci, którzy w czasie poboru przyjęci byli do seminarium duchownego albo do jednego z zakonów, uznanych przez kościół, w obu razach, jeśli uczą się teologii i jeśli udowodnią to świadectwem piśmiennem przełożonego seminarium a względnie klasztoru;
- b) ci, którzy w czasie poboru są teologami, jeśli wykażą, że poświęcają się z dobrym skutkiem studjom teologicznym w publicznym zakładzie naukowym i jeśli złożą piśmienne zapewnienie zwierzchności dyecezalnej, że po skończeniu studyów przyjmie ich do grona duchowieństwa dyecezyi;
- c) ci, którzy w czasie wcielenia (1. października) są nowicjuszami w jakimś zakonie ducho-

wym, jeżeli złożą piśmienne potwierdzenie przełożonego klasztoru, że przyjęci zostali do zakonu i że po ukończeniu nowicyatu poświęcać się będą studjom teologicznym;

- d) ci, którzy w czasie wcielenia (1. października) rozpoczynają studia teologiczne, jeśli to wykażą i złożą piśmienne zapewnienie zwierzchności dyecezalnej, że ich po ukończeniu studyów teologicznych przyjmie do grona duchowieństwa dyecezyi;
- e) ci kandydaci stanu duchownego obrządku grecko-katolickiego i kościoła grecko-wschodniego, którzy ukończyli już swoje studia teologiczne, ale nie otrzymali jeszcze święceń kapłańskich, jeśli złożą świadectwo zwierzchności dyecezalnej, że są jeszcze klerykami dyecezyi.

2. Za kandydatów stanu duchownego wyznania augsburskiego i helweckiego, tudzież wyznania unitarskiego, z tego względu uprawnionych do rzeczzonego dobrodziejstwa, uważani być mają:

- a) ci, którzy wykażą świadectwem publicznego zakładu naukowego, potwierdzonym przez swego superintendenta, że z dobrym skutkiem poświęcają się studjom teologicznym;
- b) ci, którzy złożą świadectwo swego superintendenta, że ukończyli z dobrym skutkiem studia teologiczne, że należą jeszcze do kandydatów stanu duchownego i że wszystkiego dopełniają wedle przepisów, aby mogli otrzymać posadę pasterza duchownego.

3. Za kandydatów rabinatu uważani być mają:

- a) ci, którzy są na czwartym albo wyższym roku szkoły rabinackiej*) uznanej przez rząd za zakład publiczny i wykażą dobry postęp w swoich studjach świadectwem kontrasygnowanym przez reprezentanta rządu**), który bywa obecny na egzaminach;
- b) ci, którzy po skończeniu studyów złożą świadectwo rabina, że mają kwalifikacją do posady rabina, tudzież świadectwo Władzy administracyjnej powiatowej, że należą jeszcze do kandydatów rabinackich.

4. Gdy świadectwo z nauk teologicznych (rabinatu) wydane jest przez zagraniczne zakłady

*) Obecnie krajowa szkoła rabinacka w Budapeszcie i szkoła rabinacka w Preszburgu, mająca prawa zakładu publicznego.

**) W rabinackiej szkole krajowej w Budapeszcie uważać należy przełożonego komisji kierującej za reprezentanta rządu.

naukowe, Władza administracyjna powiatowa zasięgnąć ma decyzji ministerstwa obrony krajowej, które w tej mierze porozumieć się ma z wspólnym Ministrem wojny. Świadczenia te muszą być potwierdzone przez właściwą c. i k. Władzę reprezentacyjną.

5. Wszyscy wyżej wzmiankowani, na poborze do wojska wzięci kandydaci stanu duchownego, przeznaczeni być mają do rezerwy zasobowej, choćby odstawieni byli bez względu na klasę wieku i kolej losową.

6. Tegoż samego dobrodziejstwa dostąpią na prośbę swą ci, jako ochotnicy lub na poborze wzięci do wojska, którzy po odbyciu służby pod chorągwią studia teologiczne a względnie rabinackie rozpoczynają lub też odbywają je dalej i udowodnią to wedle powyższych przepisów.

§. 46.

Dochodzenie prawa do dobrodziejstwa i przyznanie tegoż.

1. Prawa do dobrodziejstwa dochodzić należy i wykazywać je przez czas trwania obowiązku stawiania się corocznie w miesiącach styczniu i lutym u Władzy administracyjnej powiatowej a najpóźniej podczas poboru głównego przed komisją poborową.

Proszący o pozwolenie stawiania się po za obrębem okręgu przynależności (§. 27) mogą równocześnie dochodzić prawa do dobrodziejstwa jako kandydaci stanu duchownego i prawo to wykazać.

Roszczenie prawa ma Władza administracyjna powiatowa zapisać w liście popisowych.

2. Decyzją co do roszczenia prawa do dobrodziejstwa wydaje w pierwszej instancji właściwa komisja poborowa. Co do roszczenia decyduje reprezentant Władzy administracyjnej powiatowej po przejrzeniu aktów i gdy reprezentanci wojska i obrony krajowej zdanie swoje wypowiedzą (§. 47 : 1). Decyzją jednak wydaje się tylko wtedy, jeśli popisy wzięty zostają do wojska. W razie przeciwnym podanie uważa się za bezpodstawne i ma być stronie zwrócone.

Natomiast jeszcze przed wzięciem do wojska wydać należy decyzją co do tych popisowych,

- a) których na poborze głównym postanowiono oddać do szpitalu, albo stawić przed komisją rozpoznawczą;
- b) którzy stawiają się przed obcą wydelegowaną do tego komisją poborową (§. 101).

W tych razach jednak decyzja traci moc swoją, jeśli popisowy nie został wzięty do wojska.

3. Wyjątek od postanowienia zawartego w pierwszym ustępie punktu 2go zachodzi w takim razie,

- a) jeżeli prawa do dobrodziejstwa dochodzono dopiero po poborze głównym;
- b) jeśli pobór dodatkowy odbywa się wprawdzie przed komisją właściwą poboru dodatkowego, ale Władza administracyjna powiatowa nie jest w niej reprezentowana.

W przypadkach takich decyzją co do domagania się dobrodziejstwa, wydaje w pierwszej instancji właściwa Władza administracyjna powiatowa, która decyzją tę zakomunikować ma komendzie okręgowej uzupełnienia i biuru ewidencyjnemu obrony krajowej, do wydania opinii (§. 47 : 1).

4. Przyznanie dobrodziejstwa stawiającym się na poborach dodatkowych zależy od tego, czy prawo do dobrodziejstwa istniało w czasie poboru głównego, najpóźniej zaś aż do 1. października roku tego poboru, który ma być poborem dodatkowym uzupełnionym i czy jeszcze istnieje.

5. Stronie wydać należy pisemną rezolucją co do decyzji, w razie zaś przyznania dobrodziejstwa, poświadczenie według wzoru 11.

Jeśli przeciw przyznaniu dobrodziejstwa wniesione zostały zarzuty w myśl §. 47 : 1, stronę tymczasowo uawiadomić należy tylko ustnie.

Aż do załatwienia wniesionych zarzutów, decyzja Władzy administracyjnej powiatowej zachowuje moc swoją.

Decyzją w każdym razie zapisać należy z krótkim umotywowaniem w liście popisowych, przyznanie prawa także w protokole poborowym.

6. Rekrutom i rezerwistom zasobowym nie wcielonym, tudzież żołnierzom na poborze wziętym do wojska i wcielonym, jakoteż ochotnikom jednorocznym, przyznać należy to dobrodziejstwo, jeśli prawo do niego istniało już podczas tego poboru głównego, na którym popisowy został wzięty do wojska, najpóźniej zaś 1. października tego samego roku i jeżeli istnieje jeszcze; przyznaje się je zaś nawet wtedy, jeśli prawa do niego dopiero później dochodzono.

Prośby dokumentami zaopatrzone wnieść należy do właściwej Władzy administracyjnej powiatowej, która akt zaopatrzonej własną uchwałą przesyła właściwej komendzie okręgowej uzupełnienia a względnie właściwemu biuru ewidencyjnemu obrony krajowej do wydania opinii (§. 47 : 1).

Jeśli w pierwszej instancji uznano zgodnie prośbę za uzasadnioną, tedy odnośna Władza woj-

skowa uzupełnienia natychmiast ma zarządzić przeniesienie obowiązanego do służenia wojskowo do rezerwy zasobowej.

7. Tak samo jak w punkcie przerzeczonym postąpić należy, gdy żołnierze proszą o dobrodziejstwo po odbyciu służby pod chorągwią (§. 45 : 6).

§. 47.

Zarzuty i rekursa.

1. Reprezentantom wojska i obrony krajowej a względnie komendzie okręgowej uzupełnienia i biuro ewidencyjnemu obrony krajowej służy prawo wniesienia zarzutów przeciw przyznaniu dobrodziejstwa.

Wnoszący zarzut ma oddać w przeciagu dni 14 Władzy administracyjnej powiatowej dotyczące wywody na piśmie. Władza ta winna cały akt z dołączeniem zatwierdzonego wyciągu z listy popisowych przedstawić Władzy administracyjnej krajowej, która decyduje w porozumieniu z terytoryalną komendą wojskową a względnie z komendą obrony krajowej.

Jeśli nie mogą się porozumieć, tedy decyzyą co do zarzutów wydać ma ministerstwo obrony krajowej, a jeśli zarzut został wniesiony przez reprezentanta wojska, ministerstwo obrony krajowej w porozumieniu z wspólnem ministerstwem wojny.

O wydanej decyzyi komenda terytoryalna wojskowa zawiadomić ma komendę okręgową uzupełnienia a względnie komenda obrony krajowej zawiadomić ma tak komendę terytoryalną wojskową jak i biuro ewidencyjne obrony krajowej.

2. W wypadkach przytoczonych w §. 46 : 2, ustęp drugi pod *a* i *b*, ewentualny zarzut brać należy pod rozagę dopiero po istotnem wzięciu do wojska aż do tego zaś czasu zapisać go w liście popisowych (§. 46 : 5, ustęp trzeci).

3. Gdy prosba obowiązanego do służenia wojskowo zostanie odrzucona, wolno mu wnieść do właściwej Władzy administracyjnej powiatowej rekurs w przeciagu dni cztertnastu od dnia doręczenia, nie licząc tego dnia.

Rekurs przesłać ma Władza administracyjna powiatowa z dołączeniem zatwierdzonego wyciągu z listy popisowych i wszystkich aktów dotyczących wypadku Władzy krajowej do rozstrzygnięcia. Przeważnie odmownym decyzyom Władzy administracyjnej krajowej wolno obowiązaganemu do służenia wojskowo wnieść w przeciagu czterech tygodni rekurs do ministerstwa obrony krajowej.

Gdy rekurs zostaje uwzględniony, odnośną decyzyą zakomunikować należy także komendzie

terytoryalnej wojskowej, która zarządza uzupełnienie listy popisowych i protokołu poborowego komendy okręgu dostawniczego i zarządza wykonanie tej decyzyi, jeśli chodzi o wcielonego już do wojska (marynarki wojennej) albo wziętego do wojska z zastrzeżeniem późniejszego przeznaczenia i wcielenia.

Co do należących do obrony krajowej, uwiadomić trzeba nadto komendę obrony krajowej, której znów powinnością jest uwiadomić biuro ewidencyjne obrony krajowej.

§. 48.

Wykazywanie dalszego trwania dobrodziejstwa. Ustanie dobrodziejstwa i odsądzenie od niego.

1. Trwanie stosunku dającego prawo do dobrodziejstwa kandydatów stanu duchownego, wykazywać należy przez cały czas powinności służbowej w każdym roku następującym po przyznaniu prawa w miesiącu czerwcu przed właściwą Władzą administracyjną powiatową w sposób przepisany do udowodnienia prawa.

2. Dobrodziejstwo ustaje:

- a) gdy popisowy porzuca stan duchowny przed otrzymaniem święceń kapłańskich;
- b) gdy kandydaci stanu duchownego nie dostaną posady duchownej w przeciagu czterech lat po ukończeniu studyów teologicznych, albo do tego czasu nie mogą wykazać świadectwem Władzy powołanej do tego wedle ustaw odnośnej społeczności religijnej, że jako kandydaci stanu duchownego należą jeszcze do jej związku a względnie do korporacyi duchownej.

Świadectwa te wydaje:

w katolickim i grecko-wschodnim kościele biskup dyecezyi a względnie przełożony klasztoru;

w protestanckim kościele wyznania augsburskiego i helweckiego superintendent;

w społeczności religijnej izraelskiej Władza administracyjna powiatowa;

- c) gdy dowodu trwania prawa nie złożono w czasie właściwym bez dostatecznego uniewinnienia.

3. Trwanie dobrodziejstwa przyznaje i odsądza od niego właściwa Władza administracyjna powiatowa, która przesyła swoją decyzyą z dołączeniem aktów właściwej komendzie okręgu dostawniczego a względnie właściwemu biuro ewidencyjnemu obrony krajowej do zaopiniowania.

Do zarzutów wniesionych przeciw przyznaniu trwania dobrodziejstwa i do rekursów stosowane być mają postanowienia §. 47. Dobrodziejstwo pozostaje w mocy aż do wydania decyzji.

4. Jeśli dobrodziejstwo przyznano przez omyłkę, o odsądzeniu od niego decyduje się w toku instancyi.

5. Skoro odsądzenie od dobrodziejstwa nabyło mocy prawa, tedy należy:

- a) tych, co z kolei losowej, albo jako mniej zdolni należą do rezerwy zasobowej albo do obrony krajowej, oddać do wykształcenia wojskowego i pociągnąć ich do odbycia powinności służbowej jaka cięży na ich rówieśnictwie;
- b) innych obowiązanych do służenia wojskowo wyłączyć z rezerwy zasobowej i jeśli nie odbyli służby pod chorągwią, powołać ich w granicach powinności służenia w wojsku (marnarce wojennej) do ustawowej służby pod chorągwią, w którą jednak wliczony być ma okres służby czynnej wprzód odbytej;
- c) innych obowiązanych do służby w obronie krajowej powołać do wykształcenia wojskowego i pociągnąć do dopełnienia powinności służbowej jaka cięży na nich rówieśnictwie.

6. Jeśli po prawomocnem odsądzeniu od dobrodziejstwa kandydata stanu duchownego, wnosi tenże podanie o dobrodziejstwo służby jednorocznej pod chorągwią i zarazem wykazuje, że prawo do tego dobrodziejstwa istniało już podczas poboru, tedy przyznać je ma właściwa komenda okręgowa uzupełnienia a względnie właściwe biuro ewidencyjne obrony krajowej. Z rekursami postąpić należy wedle §. 71.

§. 49.

Dobrodziejstwo wyświęconych kapłanów i pasterzy duchownych na posadzie.

1. Za wyświęconych kapłanów i pasterzy duchownych na posadzie w szczególności uważani i przez czas swej powinności służbowej w ewidencji rezerwy zasobowej utrzymywani być mają:

- a) kandydaci stanu duchownego kościoła katolickiego i grecko-wschodniego po otrzymaniu święceń kapłańskich, jeśli w tej mierze złożą potwierdzenie zwierzchności dyecezalnej albo klasztornej;
- b) kandydaci stanu duchownego wyznania augsburskiego i helweckiego, tudzież wyznania

unitarskiego, jeśli złożą potwierdzenie swego superintendenta, że otrzymali urząd duchowny i jaki;

c) kandydaci rabinatu, jeśli złożą nominacyą na rabina, potwierdzoną przez Władzę administracyjną powiatową.

2. Popisowych, którzy przy stawieniu się wykażą jeden z przerzeczonych stosunków i zdadni są albo mniej zdadni, bierze się do wojska i przyjmuje bezpośrednio w ewidencyą rezerwy zasobowej z powinnością do służby dwunastoletniej. przyczem wy-daje im się poświadczenie wedle wzoru 12.

Dobrodziejstwo przyznaje się wedle postanowień §. 46 i to bez względu na rodzaj wzięcia do wojska petenta także wtedy, gdy odstawiono go bez względu na klasę wieku i kolej losową — i w ogóle bez oglądania się na termin, w którym powstały stosunki dające prawo do dobrodziejstwa.

3. Ci kandydaci stanu duchownego, będący w kategorii rezerwy zasobowej, którzy wchodzą w jeden ze stosunków w punkcie 1 wymienionych, mają przesłać odnośne dowody przez Władzę administracyjną powiatową właściwej Władzy wojskowej uzupełnienia pierwszej instancyi.

Zarazem przy złożeniu tych dowodów mają oni nadto oznajmić, czy zamierzają starać się o zamianowanie na pasterzy duchownych wojskowych w rezerwie wojska a względnie w obronie krajowej.

Nie zamianowanych pasterzami wojskowymi przeniesić należy zaraz do rezerwy zasobowej i wręczyć im poświadczenia wedle wzoru 12.

Zamianowanych pasterzami duchownymi po ustaniu tego przymiotu, również należy przeniesić w granicach ich powinności służbowej w ewidencyą rezerwy zasobowej.

4. Wszyscy utrzymywani w ewidencji rezerwy zasobowej obowiązani do służenia wojskowo mają corocznie w miesiącu grudniu aż do wysłużenia 12 lat służby wykazywać przed właściwą Władzą administracyjną powiatową, że stoją jeszcze w jednym ze stosunków oznaczonych w punkcie 1. Władza administracyjna powiatowa sprawdziwszy ich dowody, przesyła je odnośnej Władzy wojskowej uzupełnienia pierwszej instancyi.

Jeśli obowiązani do służenia wojskowo nie mogą złożyć powyższego dowodu, zasięga się decyzji ministerstwa obrony krajowej, które co do utrzymywanych w ewidencji rezerwy zasobowej wojska rozstrzyga w porozumieniu ze wspólnem ministerstwem wojny.

Dobrodziejstwa dla nauczycieli niższych, nauczycieli i wychowawców seminariów nauczycielskich.

§. 50.

Prawo do dobrodziejstwa, jego rodzaje, dochodzenie i przyznanie.

1. Nauczycieli niższych i nauczycieli powszechnych szkół wydziałowych i seminariów nauczycielskich, jakoteż publicznych zakładów głuchoniemych i ślepych, jeżeli w czasie poboru oddają się zawodowi nauczycielskiemu w tym obszarze monarchii, w którym posiadają prawo obywatelstwa, i wzięci zostaną do wojska w kolei losowej, przeznaczyć należy na ich prośbę do rezerwy zasobowej. Do wykształcenia wojskowego przyzwani będą w takim czasie, żeby to jak najmniej przerywało naukę.

2. Celem dochodzenia prawa dobrodziejstwa wnosić należy podanie corocznie w miesiącach styczniu i lutym przez czas trwania obowiązku stawiania się do Władzy administracyjnej powiatowej, a najpóźniej podczas poboru głównego do komisji poborowej.

Ci, którzy proszą o pozwolenie do stawiania się po za obrębem okręgu dostawniczego przynależności (§. 27) mogą też zarazem dochodzić prawa do tego dobrodziejstwa i je wykazać.

Władza administracyjna powiatowa zapisać ma dochodzenie prawa w liście popisowych.

3. Do podań załączyć należy następujące dowody:

a) nauczyciele niżsi i nauczyciele publicznych szkół początkowych (powszechnych szkół początkowych i szkół wydziałowych, tudzież publicznych zakładów głuchoniemych i ślepych):
świadczenie dojrzałości albo świadectwo uzdolnienia na nauczyciela i
nominacją od władzy szkolnej na posadę stałą lub tymczasową;

b) nauczyciele niżsi i nauczyciele szkół początkowych prywatnych, posiadających prawa zakładów publicznych (powszechnych szkół początkowych i szkół wydziałowych):
świadczenie dojrzałości albo świadectwo uzdolnienia na nauczyciela i
potwierdzenie władzy szkolnej, że obowiązany do służenia wojskowo zajmuje konieczną posadę nauczyciela (systemizowaną) przy tej szkole.

c) nauczyciele publicznych i prywatnych seminariów nauczycielskich:

nominacją od władzy szkolnej na posadę tymczasową lub stałą, a względnie potwierdzenie, że obowiązany do służenia wojskowo zajmuje przy tem seminaryum posadę konieczną nauczyciela.

4. O prawie do dobrodziejstwa na poborze głównym lub dodatkowym, tudzież co do niewcielonych rekrutów, rezerwistów zasobowych i żołnierzy wcielonych, decyduje się w myśl postanowień §. 46: 2 do 6.

Prawo jednak powinno istnieć już w czasie poboru głównego, na którym popisowego wzięto do wojska.

Ochotnicy wzięci do wojska i odstawieni za karę bez względu na klasę wieku i kolej losową nie mają żadnego prawa do tego dobrodziejstwa.

5. Do zarzutów i rekursów stosują się postanowienia §. 47.

6. Tym obowiązany do służenia wojskowo, którzy pełnią obowiązki nauczycieli w Bośni i Hercegowinie, i w austriacko-węgierskich koloniach na Wschodzie, dobrodziejstwo to przyznać może tylko ministerstwo obrony krajowej w porozumieniu ze wspólnym ministerstwem wojny — żołnierzom obrony krajowej samo ministerstwo obrony krajowej, jeżeli zachodzi wypadek zasługujący ze stanowiska państwa na uwzględnienie.

§. 51.

Wykazanie trwania dobrodziejstwa; ustanie dobrodziejstwa i odsądzenie od niego.

1. Trwanie stosunku dającego nauczycielom niższym i nauczycielom prawo do dobrodziejstwa wykazywać należy przed właściwą Władzą administracyjną powiatową przez cały czas powinności służbowej w każdym roku następującym po przyznaniu prawa, w miesiącu czerwcu w sposób przepisany do udowodnienia prawa.

2. Dobrodziejstwo ustaje:

a) gdy nauczyciele niżsi i nauczyciele porzucają zawód nauczycielski w ciągu powinności służbowej;

b) gdy bez dostatecznego uniewinnienia nie wykażą w czasie właściwym trwania prawa.

3. Trwanie uznaje i odsądza od dobrodziejstwa właściwa Władza administracyjna powiatowa, która decyzyą swoją z dołączeniem aktów przesyła do zaopiniowania właściwej komendzie okręgowej uzupełnienia a względnie właściwemu biurze ewidencyjnemu obrony krajowej.

Do zarzutów przeciw uznaniu trwania dobrodziejstwa i do rekursów stosowane być mają postanowienia §. 47. Dobrodziejstwo pozostaje w mocy aż do wydania decyzji.

4. Jeśli dobrodziejstwo przyznano przez omyłkę o odsądzeniu od niego decyduje się w toku instancji.

5. Gdy odsądzenie od dobrodziejstwa naładzie mocy prawa, postępuje się w myśl §. 48: 5 i 6.

§. 52.

Dobrodziejstwo wychowawców seminariów nauczycielskich.

1. Niewcielonych rekrutów i rezerwistów zasobowych, którzy 1. marca tego roku, w którym wzięto ich do wojska, są na ostatnim roku seminarium, puścić należy na urlop aż do ukończenia studyów nauczycielskich, z zastrzeżeniem powołania ich w razie uruchomienia.

2. Podanie z dołączeniem potwierdzenia dyrekcyi szkolnej, że petent uczęszcza do zakładu, wnieść należy do właściwej Władzy administracyjnej powiatowej, która odesłać je ma z własną opinią do właściwej komendy okręgowej uzupełnienia, a względnie do właściwego biura ewidencyjnego obrony krajowej do wydania niezwłocznej decyzji.

Co do podań wniesionych już na poborze głównym albo dodatkowym we właściwym okręgu dostawniczym, decyduje reprezentant wojska, co do podań petentów, wziętych bezpośrednio do obrony krajowej, reprezentant obrony krajowej.

Co do tych popisowych decyduje się jeszcze przed wzięciem ich do wojska jeżeli:

- a) na poborze głównym przeznaczeni zostali do szpitalu albo do stawienia przed komisją rozpoznawczą;
- b) jeśli stawiają się przed wydelegowaną obcą komisją poborową (§. 101).

Interes obowiązanych do służenia wojskowo wymaga, żeby wnosili podania najpóźniej aż do 31. lipca tego roku w którym stawić się mają.

Władza administracyjna wydać ma popisowemu rezolucyą piśmienną, którą należy zapisać w liście popisowych.

3. Jeśli prośbę obowiązanego do służenia wojskowo odrzucono, wolno mu w przeciągu dni 14 od dnia doręczenia rezolucy piśmiennej, nie licząc dnia doręczenia, wnieść rekurs do właściwej Władzy administracyjnej powiatowej.

Rekurs wraz z wszystkimi aktami dotyczącymi przesłać ma Władza administracyjna powiatowa właściwej komendzie okręgowej uzupełnienia a względnie właściwemu biuru ewidencyjnemu obrony krajowej, ta zaś przedłożyć ją ma wojskowej komendzie terytorjalnej, a względnie komendzie obrony krajowej, która decyduje w porozumieniu z Władzą administracyjną krajową.

Jeśli porozumieć się nie mogą, albo jeśli strona wnosi rekurs przeciw decyzji drugiej instancyi,

orzeka wspólne ministerstwo wojny w porozumieniu z ministerstwem obrony krajowej; gdy zaś chodzi o żołnierza obrony krajowej, orzeka samo ministerstwo obrony krajowej.

4. Wychowawców, seminariów nauczycielskich puszczeni na urlop w myśl punktu 1. mają wykazać aż do końca grudnia roku poboru, że otrzymali posadę systemizowaną nauczyciela szkoły początkowej lub wydziałowej. Wykazać to należy w sposób przepisany w §. 50 dla nauczycieli niższych i nauczycieli, poczem dobrodziejstwo będzie przyznane w myśl postanowień tego samego paragrafu.

5. Tych, co porzucają naukę w seminarium nauczycielskiem, albo nie złożą w czasie właściwym dowodu w myśl punktu 4, powołać należy do odbycia służby pod chorągwią, do której obowiązują ich ustawa. Rekurs nie ma skutku odwrotnego.

Dobrodziejstwo dla właścicieli odziedziczonych gospodarstw wiejskich.

§. 53

Prawo do dobrodziejstwa; jego przyznanie.

1. Popisowych, którzy są właścicielami gruntów, przeznacza się na wypadek wzięcia ich do wojska pod następującymi warunkami do rezerwy zasobowej:

- a) jeżeli własność gruntowa należy do kategorii gospodarstw wiejskich i jeśli dostali ją w spadku (od krewnych albo obcych); i
- b) jeżeli dochody z gruntów tego gospodarstwa wystarczają na samoistne utrzymanie rodziny z pięciu osób złożonej nie przenosząc jednak więcej, niż cztery razy takiego dochodu.

2. Warunek wzmiankowany w punkcie 1 a wykazać należy wyciągami z ksiąg gruntowych, z katastrów podatkowych, albo dokumentem przyznania spadku, a w braku tegoż książką podatkową i zatwierdzeniem sądu spadkowego albo właściwej władzy sądowej.

Dla wykazania warunku wzmiankowanego w punkcie 1 b, złożyć należy świadectwo przełożonego gminy i dwóch członków gminy (za jakich uważa się też własnowolne wdowy,) których synowie powołani są do poboru, albo obowiązani są służyć i żadnego nie roszczać sobie prawa do dobrodziejstwa w dopełnianiu powinności służbowej.

Świadectwo to ma podawać:

Oznaczenie gospodarstwa wiejskiego z podaniem miejsca i gminy, domu, gruntów, ga-

tunku i wielkości tak każdego z osobna, jak i w całości;

podatki rządowe wszelkiego rodzaju na nim ciężące, bez dodatków krajowych, powiatowych i gminnych, każdy z osobna jakoteż sumę ogólną;

oświadczenie, czy dochód gruntowy gospodarstwa wystarcza na samoistne utrzymanie rodziny z pięciu osób a nie przekracza w czwórnasób dochodu na to starczącego; czy popisowy osobiście zarządza gospodarstwem; wreszcie

potwierdzenie przełożonego gminy, że treść świadectwa jest całkiem zgodna z prawdą, i że podpisy obydwu członków gminy są prawdziwe.

Jeśli w gminie nie ma dwóch członków wyżej wzmiankowanych albo umiejących czytać i pisać, tudzież, jeśli istniejący członkowie gminy, umiejący czytać i pisać, uchylają się bez powodu, albo wreszcie, jeśli Władza administracyjna powiatowa miałaby powód wątpić w ogóle o prawdziwości złożonego świadectwa, wtedy winna się sama przekonać o stanie rzeczy; dotyczące akta śledcze należy załączyć do podań; służą one za podstawę do wydania decyzji.

Jeżeli posiadłość znajduje się w innej gminie, złożyć należy świadectwo odnośnej gminy.

Okoliczność, że gospodarstwo należy do kategorii dóbr hipotecznych nie wyłącza prawa do dobrodziejstwa.

3. Jeśli przy badaniu stosunków okaże się, że dochód z gospodarstwa wystarcza tylko w połączeniu z innym jakimś dochodem n. p. z domu, albo przemysłu, z zarobku dziennego, furmanki i t. d. na utrzymanie rodziny z pięciu osób złożonej, przysługując należy, że warunek w punkcie 1 b wzmiankowany nie jest dopełniony.

4. Warunek przytoczony w punkcie 1 a, że gospodarstwo ma być odziedziczone, dotyczy jedynie ostatniego właściciela, starającego się o dobrodziejstwo; nie wymaga się przeto, żeby gospodarstwo z dawien dawna dziedziczone było w linii zstępnej.

5. Gospodarstwo objęte w drodze cesji można jednak pod względem prawa do dobrodziejstwa uważać za odziedziczone, jeśli poprzedni właściciel (poprzednia właścicielka), od którego popisowy objął gospodarstwo, zmarł tymczasem a według prawa spadkowego gospodarstwo i tak byłoby przypadło obecnemu właścicielowi.

6. Jeśli popisowy dostaje w spadku po zmarłym jednym z rodziców tylko połowę gospodarstwa,

drugą zaś połowę obejmuje pozostały przy życiu drugi z rodziców, to ten sposób nabycia można postawić na równi z nabyciem z tytułu spadku.

7. Jeśli gospodarstwo w skutek dobrowolnej ugody spadkobierców z prawa powołanych przyznane zostanie jednemu z nich pod warunkiem spłacenia innych, wynik takiej ugody uważać należy za równy dziedziczeniu ustawowemu.

8. Jeśli spadkodawca podzielił jeszcze za życia gospodarstwo swoje, na dwie lub więcej części, albo jeśli ten podział skuteczną dopiero dziedzicze czy to w skutek ostatniej woli spadkodawcy, czy też bez niej, w skutek własnej dobrowolnej ugody, każdy z nich może sobie tylko wtedy rościć prawo do dobrodziejstwa, jeśli po dopełnieniu wszystkich innych warunków, osobiście zarządza gospodarstwem odziedziczonym.

10. Prawa do dobrodziejstwa dochodzić i wykazywać je należy przez cały czas obowiązku stawiania się corocznie w miesiącu styczniu i lutym przed Władzą administracyjną powiatową, najpóźniej jednak podczas poboru głównego przed komisją poborową.

Ci, którzy proszą o pozwolenie stawiania się poza obrębem właściwego okręgu dostawniczego (§. 27), mogą zarazem oznajmić i wykazać ewentualne prawo swoje do dobrodziejstwa jako właściciele gospodarstw.

Władza administracyjna powiatowa winna oznajmienie prawa do dobrodziejstwa zapisać w liście popisowych.

11. O prawie do dobrodziejstwa na poborze głównym i dodatkowym tudzież co do niewcielonych rekrutów i rezerwistów zasobowych i wcielonych żołnierzy oraz tych, którzy odbyli już służbę pod chorągwią, decyduje się w myśl postanowień §. 46.

Jeśli o prawie decyduje komisja poborowa, członkowie komisji poborowej winni wprzód naradzić się ustnie co do przyznania prawa a ewentualnie wysłuchać dwóch członków komisji reprezentujących Władzę powiatową a względnie gminę.

Gdy się dobrodziejstwo przyznaje, właściwa Władza wojskowa uzupełnienia pierwszej instancyi uawiadomić ma o tem korpus przynależny, aby wykonał przeniesienie do rezerwy zasobowej.

Dobrodziejstwo przyznać należy nie czyniąc różnicy w rodzaju wzięcia do wojska petenta — chociażby tenże odstawiony był bez względu na klasę wieku i kolej losową — a w ogóle nie bacząc

na termin, w którym zasłyły stosunki uzasadniające prawo roszczone; ochotnikom jednorocznym jednak tylko wtedy, gdy prawo roszczone powstało po ich wzięciu do wojska.

12. Z zarzutami i rekursami postępuje się w myśl §. 47.

§. 54.

Wykazywanie dalszego trwania dobrodziejstwa; ustanie dobrodziejstwa i odsądzenie od niego.

1. Trwanie stosunku uzasadniającego dobrodziejstwo właściciela odziedziczonego gospodarstwa wiejskiego winni korzystający z tego dobrodziejstwa wykazywać przed właściwą Władzą administracyjną powiatową tylko przez czas, w którym towarzysze ich równieśnictwa obowiązani są służyć w linii (pod chorągwią), w każdym roku po przyznaniu dobrodziejstwa następującym, w miesiącu czerwcu a to w sposób przepisany do udowodnienia prawa.

2. Dobrodziejstwo ustaje:

- a) gdy tytuł prawny przestaje istnieć, albo
- b) gdy dowodu trwania prawa nie złożono w czasie właściwym bez dostatecznego uniewinnienia.

3. Trwanie dobrodziejstwa przyznaje i odsądza od niego właściwa Władza administracyjna powiatowa, która decyzyą swoją wraz z aktami przesyła właściwej komendzie powiatowej uzupełnienia a względnie właściwemu biuru ewidencyjnemu obrony krajowej do zaopiniowania.

Do zarzutów przeciw przyznaniu trwania dobrodziejstwa i do rekursów stosowane być mają postanowienia §. 47. Dobrodziejstwo pozostaje w mocy aż do wydania decyzji.

4. Jeśli dobrodziejstwo przyznano przez omyłkę, o odsądzeniu od niego decyduje się w toku instancyi.

5. Jeśli odsądzenie od dobrodziejstwa nabyło mocy, należy tych, co nie dostali się do rezerwy zasobowej jako mniej zdolni, albo z kolei losowej, wyłączyć z niej i powołać do odbycia służby pod chorągwią, do jakiej równieśnictwo ich jest powołane, przyczem wlicza się im okres służby czynnej poprzednio odbytej.

6. Jeśli po prawomocnem odsądzeniu od dobrodziejstwa właściciela odziedziczonego gospodarstwa wiejskiego wnosi tenże prośbę o przyznanie dobrodziejstwa służby jednorocznej pod chorągwią a zarazem wykazuje, że prawo do tego dobrodziejstwa istniało już podczas poboru, tedy właściwa komenda okręgowa uzupełnienia a względnie właściwe biuro

ewidencyjne obrony krajowej ma przyznać to dobrodziejstwo. Z rekursami postępować należy w myśl §. 71.

Dobrodziejstwo ze względu na stosunki familijne.

§. 55.

Prawo do dobrodziejstwa.

1. Ze względu na stosunki familijne popisowi następujących kategorii w razie wzięcia do wojska wyłączeni będą na prośbę (reklamacyą) ich krewnych w czasie pokoju od prawidłowej służby pod chorągwią i przeznaczani będą do rezerwy zasobowej:

- a) syn jedynak ojca niezdolnego do zarobkowania lub matki wdowy, tudzież gdy takiego syna niema, jedyny zięć, jeżeli okoliczności, na których się jego prawo opiera, nie istniały już wtedy, gdy zawierał związek małżeński;
- b) po śmierci ojca jedyny wnuk dziada niezdolnego do zarobkowania, lub baby owdowiałej, jeżeli nie mają syna;
- c) jedyny brat lub przyrodni brat*) rodzeństwa całkiem osierociałego, jakoteż jedyny przyrodni brat rodzeństwa pozbawionego ojca,

2. Do wyłączenia jednak może rościć sobie prawo tylko ten jedyny ślubny i rodzony syn, wnuk lub brat, a względnie ten jedyny zięć, od którego wyłączenia zależy utrzymanie jego rodziców, dziadostwa lub rodzeństwa a względnie teściostwa, i który też dopełnia tego obowiązku.

Synowi nieslubnemu służy to samo dobrodziejstwo, jeżeli od jego wyłączenia zależy utrzymanie rodzonej matki a on też dopełnia tego swojego obowiązku.

Na korzyść jednego reklamującego dobrodziejstwo to przyznane być może na ten sam okres czasu tylko jednemu obowiązanemu do służenia wojskowo.

3. Pod tym samym warunkiem postępować się będzie tak samo jak z jedynakiem synem, wnukiem lub bratem a względnie zięciem także z tym, którego jedyny brat lub inni bracia a względnie szwagrowie:

- a) podpadają powinności służbowej w linii lub powinności służby czynnej w obronie krajowej — lub wyjątkowo, na mocy ustawy z dnia 31. maja 1888 (Dz. u. p. Nr. 77), przyzwani zostali do czynnej służby — we wszystkich

*) Bracia przyrodni są z jednej matki albo jednego ojca.

wypadkach pod warunkiem, że nie są zbiegami lub

b) liczą mniej niż 18 lat, lub

c) z powodu nieuleczalnych ułomności umysłowych lub cielesnych są całkiem niezdolni do zarobkowania.

4. Nie należy jednak uważać za podpadającego powinności służby w linii albo powinności służby czynnej w obronie krajowej tego, który

a) służy dobrowolnie w wojsku (marynarce wojennej) albo w obronie krajowej ponad prawidłowy albo przedłużony okres służby w linii a względnie pod chorągwią.

b) służy czynnie w wojsku (marynarce wojennej) albo w obronie krajowej, nie będąc obowiązany do prawidłowego a względnie przedłużonego okresu służby.

Natomiast postanowienie punktu 3 a stosowane będzie bez względu na to, czy brat służy w przynależności oficera lub w jakiegokolwiek innym, czy podpada powinności służby pod chorągwią w linii a względnie w obronie krajowej jako ochotnik, czy też jako wzięty do wojska bez względu na kolej losową, tudzież czy pozostaje podczas tej powinności służbowej w służbie czynnej, czy nie.

5. Niezdolność do zarobkowania ojca, dziada i teścia, tudzież niezdolność do zarobkowania innego męskiego członka rodziny w myśl tego przepisu branego na wzgląd rozumieć się ma tak, że są niezdolni do wszelakiego zarobkowania z pomocą którego zdołaliby zapewnić sobie i innym członkom rodziny odpowiednie utrzymanie własne (§. 57:5).

Ułomności moralne nie uzasadniają niezdolności do zarobkowania.

Tak samo stan inwalida wojskowego nie uzasadnia niezdolności do zarobkowania w przerwczonym znaczeniu.

6. Z niezdolności do zarobkowania wzmiankowanych członków rodziny nie można jednak wywodzić żadnego prawa, gdy własność albo zarobek rodziny tak są znaczne i tego są rodzaju, że i bez reklamowanego wystarczają na utrzymanie rodziny; gdy n. p. dom może być w najem puszczone, posiadłość gruntowa lub przemysł wydzierżawiony, lub gdy do zawiadywania niemi można używać osób najętych a przez taką zmianę w wykonywaniu pracy utrzymanie rodziny nie jest zagrożone.

7. Jeśli osoba na korzyść której wniesiono reklamacyą, jest wprawdzie jeszcze zdolna do kierowania przemysłem, gospodarstwem wiejskiem itp, lub do ich nadzorowania, ale nie jest już zdolna do pracy osobistej, ani nie może siebie i rodziny utrzymać zarobkiem pobocznym, tedy prawo wyżej wzmiankowane uważać można za istniejące, gdyby zmiana w prowadzeniu przemysłu albo gospodarstwa

wiejskiego i t. d. przez puszczenie w dzierżawę, najem albo przez przyjęcie najemnych robotników i t. d. uchylała możność dostarczenia odpowiedniego utrzymania.

8. Wiek owdowiałej matki albo babki i osierconego rodzeństwa żeńskiego, tudzież fizyczne ich przyniosy nie biorą się pod uwagę, ale za to rozważa się pytanie, czy tacy reklamanci bez narażenia na uszczerbek swej egzystencji mogą czy nie mogą utrzymywać się bez pomocy reklamowanych, t. j. czy ich utrzymanie nie jest zapewnione bądź tem, co posiadają, bądź w inny sposób bez przyczynienia się reklamowanego.

9. Warunkiem dostąpienia dobrodziejstwa nie jest zupełny brak majątku.

Jeśli reklamujący dostaje jakieś zaopatrzenie (dożywocie, rentę i t. d.) okoliczność ta uchyla tylko wtedy prawo do dobrodziejstwa, gdy takie zaopatrzenie wedle stosunków miejscowych wystarcza na utrzymanie rodziny i bez pomocy reklamowanego.

10. Gdy chodzi o dobrodziejstwo na rzecz popisowego, który jest jedyną podporą swoich rodziców lub krewnych potrzebujących wsparcia dlatego, że inny do wspierania ich obowiązany, uchyla się od tego obowiązku, albo, przez przesiedlenie się w inne miejsce, przez emigracyą, założenie własnego gospodarstwa, lub w jakiegokolwiek inny sposób nawet od sposobności do jego dopełnienia, rozszerzenie prawa uważać należy za nieuzasadnione.

11. Nie wymaga się żeby reklamowany i członkowie rodziny, których wspiera, mieszkali w tem samym miejscu, ale żeby reklamowany udzielał w rzeczy samej wsparcia i w rozmiarach stosunkowo dostatecznych.

12. Jeżeli jednego z dwóch równocześnie stawiających się braci reklamują krewni potrzebujący wsparcia, tedy rozstrzygnąć można na poborze o prawie jego do dobrodziejstwa tylko po stwierdzeniu, że drugi brat obowiązany do stawienia się, jest niezdolny do zarobkowania, albo wzięty zostanie do wojska.

13. Prawa do dobrodziejstwa nie mają pasierbi w stosunku do tego z rodziców, z którym są tylko spowinowaceni, tudzież synowie przybrani (adoptowani) i wychowawcy, wreszcie ci bracia przyrodni, którzy nie są ani z jednego ojca, ani z jednej matki.

14. Synom nieślubnym przyznać można to prawo tylko na korzyść matki potrzebującej wsparcia, pod żadnym zaś warunkiem na korzyść innych członków rodziny, choćby niezdolnych do zarobkowania i potrzebujących wsparcia. Także i w tym wypadku istnieć muszą wszystkie inne warunki, jak w razie przyznania dobrodziejstwa synowi jedynakowi matki wdowy.

W takich wypadkach należy przeto tak samo wziąć pod uwagę czy reklamująca ma jeszcze innych ślubnych lub nieślubnych synów.

Gdy zaś ślubny syn reklamowany jest, ażeby utrzymywał ojca, w takim razie nieślubnego syna matki (pasierba tegoż ojca) nie bierze się na wzgląd.

15. Prawo do dobrodziejstwa na korzyść matki syna nieślubnego, która tymczasem albo po raz drugi za mąż wyszła, przyznaje się, jeśli przy istnieniu wszystkich innych warunków, mąż obowiązany do wsparcia matki, niezdolny jest do zarobkowania i nie posiada syna z poprzedniego małżeństwa, którego możnaby wziąć na wzgląd w sprawie utrzymania ojca.

16. W przypadkach sądowych separacji albo rozwodów, dopóki separowany (rozwódziony) mąż żyje, matka nie ma prawa do dobrodziejstwa syna zrodzonego w tem małżeństwie.

17. Z tytułu, iż ktoś jest wnukiem jedynym, przyznać można dobrodziejstwo tylko wtedy, gdy jego ojciec (t. j. syn lub zięć dziada) nie jest przy życiu albo niezdolny jest do zarobkowania i pod warunkiem, jeśli przyjący inni wnukowie nie stoją na przeszkodzie przyznaniu dobrodziejstwa w myśl punktu 3 a, b i c.

18. Jedynemu zięciowi przyznać można dobrodziejstwo, bądź jeżeli jego żona, albo ślubne dziecko żyje a on dopełnia powinności utrzymywania rodziny, bądź po śmierci żony i dziecka; w obu razach, jeżeli reklamowany w skutek niezdolności do zarobkowania teścia, jemu a po jego śmierci owdowiątej teściowej jest niezbędnie potrzebny jako jedyna podpora i jeżeli okoliczności, na których się jego prawo opiera, nie istniały już wtedy, gdy zawierał związek małżeński.

Przy reklamacjach synów jedynaków albo wnuków jedynaków, nie bierze się na wzgląd tego, że istnieją zięciowie.

19. Jeśli reklamacja dotyczy popisowego, który także i z innego tytułu ma prawo starania się o dobrodziejstwo w dopełnianiu służby wojskowej, nie można reklamacyi z tego powodu odrzucić.

20. Jeśli dwaj lub więcej krewnych reklamującego, którzy mieliby go wspierać, służą w wojsku (marynarce wojennej) albo obronie krajowej, tedy reklamujący — jeśli warunek wzmiankowany w punkcie 3 a istnieje — może wedle wyboru swego starać się dla jednego z nich o dobrodziejstwo.

§. 56.

Wnoszenie podań i opatrywanie ich dokumentami.

1. Podania o wyłączenie od prawidłowej służby pod chorągwią w czasie pokoju ze względu na stosunki familijne wnosić mają krewni potrzebujący wsparcia corocznie, dopóki trwa powinność stawiania się reklamowanych, w miesiącu styczniu i lutym do Władzy administracyjnej powiatowej, najpóźniej zaś podczas poboru głównego do komisji poborowej z dokładnem wykazaniem prawa.

Ci, którzy proszą o pozwolenie stawiania się poza obrębem właściwego okręgu dostawniczego (§. 27), mogą równocześnie dochodzić prawa do dobrodziejstwa jako utrzymujący rodziny i wykazać to prawo.

Prawa roszczone zapisać ma Władza administracyjna powiatowa w liście popisowych.

2. Krewni niewcielonych rekrutów i rezerwistów zasobowych i wcielonych żołnierzy, którzy wchodzą w stosunki uzasadniające to dobrodziejstwo, albo wtedy, kiedy wzięci zostali do wojska, znajdowali się już w tych stosunkach, wnosić mają podania dokumentami zaopatrzone do właściwej Władzy administracyjnej powiatowej.

3. Do udowodnienia prawa potrzebne są:

a) arkusz wywiadowczy familijny wedle wzoru 13.

Tam gdzie w metrykach dotyczące daty zapisywane bywają wedle kalendarza juliańskiego, należy w wyciągach obok tych dat zawsze w nawiasie podawać czas wedle kalendarza gregoryańskiego.

Jeśli utrzymujący metrykę, który wygotowuje wyjaśnienia o stanie rodziny, nie może podać dnia urodzenia lub śmierci, któregoś z członków rodziny, ponieważ n. p. ten lub ów z członków rodziny urodził się a względnie zmarł w innej parafii, to okoliczności te, o ile są decydującemi wedle postanowień tego przepisu, wykazać należy osobnemi metrykami chrztu albo śmierci.

Uwag, które mogłyby wpływać pośrednio na decyzją komisji poborowej, wystrzegać się ma utrzymujący metryki;

b) świadectwo niezbędności wystawione i podpisane przez przełożonego i dwóch członków gminy (przez których rozumie się też własnowolne wdowy), których synowie powołani są do poboru i obowiązani do służenia wojskowo, a

którzy nie roszcżą sobie żadnego prawa do dobrodziejstwa w dopełnieniu powinności służbowej.

Świadczenie to ma zawierać:

Oznaczenie reklamowanego i tych członków rodziny, na korzyść których roszczone jest prawo do wyłączenia;

potwierdzenie, że rodzina a względnie każdy jej członek posiada nieruchomości z podaniem miejsca i gminy, domu albo domów, tudzież gruntów i ich rozległości wedle rodzajów sumarycznie;

podanie źródła dochodu, przemysłu albo zatrudnienia, z którego rodzina a względnie członek rodziny zwłaszcza zaś reklamowany czerpie środki utrzymania i w jakiej mierze, tudzież czy stosunki reklamowanego są tego rodzaju, że mogą dostarczyć rodzinie dostatecznego wsparcia;

wykaz ciążących na nieruchomości, przemyśle i t. d. podatków państwowych wszelkiego rodzaju bez dodatków krajowych, powiatowych i gminnych w ogólności i w szczególności; tudzież

oświadczenie wydane wedle własnego przekonania po dokładnem rozpatrzeniu i sumiennem osądzeniu stosunków, że utrzymanie oznaczonych członków rodziny w rzeczy samej zawisło od reklamowanego i czy ten dopełnia dotychczas i w jakiej mierze tej powinności.

Gdy reklamacja tyczy się jedyngo zięcia świadczenie to, jeśli żona lub ślubne dziecko reklamowanego żyje, ma nadto zawierać uwagę, czy tenże dopełnia powinności głowy rodziny.

4. Jeśli w gminie nie ma dwóch członków wyżej wzmiankowanych albo umiejących czytać i pisać, tudzież, jeśli istniejący członkowie gminy, umiejący czytać i pisać, uchylają się bez powodu albo wreszcie, jeśli Władza administracyjna powiatowa miałaby powód wątpić w ogóle o prawdziwości złożonego świadczenia, wtedy winna się sama przekonać o stanie rzeczy; dotyczące akta śledcze należy załączyć do podań; służą one za podstawę do wydania decyzji.

5. Przełożony gminy stwierdza swoim podpisem na tych świadczeniach, że treść ich zgadza się zupełnie z rzeczywistością i że podpisy obydwóch członków gminy są prawdziwe; nadto ma on wyraźnie potwierdzić, że ci członkowie gminy mają synów obowiązanych stawiać się na najbliższym poborze i wyrazić, do której klasy wieku należą, a względnie, że ich synowie wzięci do wojska nie ko-

rzystają z żadnego dobrodziejstwa w dopełnianiu powinności służbowej.

Przełożony gminy ma reklamującego wypytać o jego posiadłości, a na wypadek gdyby rodzina, albo któryś jej członek miał posiadłość w innej gminie, zażądać od niego świadczenia dotyczącej gminy.

6. Okoliczność, że brat podpada powinności służenia w linii albo czynnej służby w obronie krajowej, albo że powołany został wyjątkowo ze stosunku rezerwy, albo rezerwy zasobowej do czynnej służby w czasie pokoju (§. 55:3), stwierdzić ma, jeśli już strona tego nie wykazała, Władza administracyjna powiatowa z aktów urzędowych i zapiszków, albo jeśli by to nie mogło dawać rękojmi prawdy, przez wydostanie arkusza księgi głównej od właściwej Władzy wojskowej uzupełnienia pierwszej instancji.

7. Wyciągów z rejestrów i świadczeń użyć można ponownie, jeśli upoważnieni do ich wydawania potwierdzą na nich niezmiennie trwanie stosunków albo zasłże zmiany przytoczą dokładnie.

8. Co do wnoszenia i udowadniania podań w tych przypadkach, gdy krewni obowiązanego do służenia wojskowo, zamieszkali stale za granicą, proszą o przyznanie mu dobrodziejstwa, jako utrzymującemu rodzinę w myśl §. 34 ustawy o służbie wojskowej, stosowane być mają postanowienia dodatku V.

§. 57.

Przyznawanie dobrodziejstwa.

1. O prawie do dobrodziejstwa ze względu na stosunki familijne, decyduje zwyczajnie właściwa komisya poborowa — po stwierdzeniu niezdolności do zarobkowania tych męskich krewnych popisowego — (punkt 6) którzy mają być na wzgląd brani. Decyduje się jednak tylko wtedy, gdy popisowy został wzięty do wojska. W razie przeciwnym podanie należy uważać za zbyteczne i zwrócić stronie.

Natomiast jeszcze przed wzięciem do wojska wydać należy decyzją co do tych popisowych, których

- a) na poborze głównym postanowiono oddać do szpitalu, albo stawić przed komisją rozpoznawczą,
- b) którzy stawiają się przed wydelegowaną obcą komisją poborową (§. 101).

W tych razach jednak decyzya traci moc, jeśli popisowy nie został wzięty do wojska.

Niezdolność do zarobkowania branych na względ męskich krewnych reklamowanego skonstataować może ta komisya poborowa, która urzęduje najbliższej miejsca pobytu tych, o których wywiadywać się trzeba.

2. Męscy krewni brani na względ przy rozstrzyganiu reklamacyi, od których zbadania przez lekarzy zawisło osądzenie ich zdolności do zarobkowania, obowiązani są osobiście stanąć przed komisją poborową. W razie, gdyby te osoby nie stawily się, należy reklamację odrzucić a względnie, gdyby ich niestawienie się było niewinione, odroczyć wydanie decyzji.

Uwalnia się od osobistego stawania przed komisją poborową, tylko tych krewnych,

- a) którzy skończyli siedmdziesiąty rok życia, jeśli przełożony gminy potwierdzi, że jak powszechnie wiadomo niezdolni są do zarobkowania;
- b) których oczywista niezdolność do zarobkowania będzie udowodniona; albo
- c) których komisya poborowa lub rozpoznawcza uznała już za „na zawsze niezdolnych do zarobkowania“ (punkt 5).

Jeśli komisya poborowa uważa dowody widocznej niezdolności do zarobkowania za niedostateczne, tedy należy je uzupełnić albo reklamującego sprowadzić.

3. Jeśli zaś brany na względ męski krewny, który ma być niezdolny do zarobkowania:

- a) nie może z powodu ciężkiej choroby stanąć przed komisją poborową, albo jeśli
- b) stawienie się przed komisją poborową pozostającego pod śledztwem albo odsiadującego karę w więzieniu jest niemożliwe, natenczas, o ile zachodzą wszystkie inne warunki przyznania tego dobrodziejstwa, należy odroczyć wydanie decyzji co do reklamacyi.

Gdy zaś wedle dochodzeń, które Władza powiatowa ma poczynić, nie można będzie wydać decyzji aż do 1. września, natenczas:

- do a) w razie udowodnionej niemożności transportu powołanie obowiązane do czynnej służby należy zawiesić tymczasowo aż do wydania decyzji przez właściwą wojskową Władzę uzupełnienia pierwszej instancji w porozumieniu z Władzą powiatową,
- do b) jeżeli słusznie można przyjąć, że znajdujący się w więzieniu niezdolny jest do zarobkowania, należy tymczasowo zasięgnąć decyzji ministerstwa obrony krajowej, które wydaje ją, gdy chodzi o należącego do wojska (marynarki wojennej)

w porozumieniu ze wspólnem ministerstem wojny.

Decyzji tej zasięgnąć należy także w wypadku „sub a“, jeśli niezdolność do transportu dotyczącego krewnego w czasie najbliższego poboru głównego nie została jeszcze usunięta.

4. Dzień poboru głównego, na którym reklamowany ma się stawić, jest dniem normalnym, wedle którego oceniać należy uprawnienie do dobrodziejstwa i wiek branych na względ męskich krewnych.

5. Klasyfikacya niezdolności do zarobkowania ma opiewać: „niezdolny do zarobkowania“ albo „na zawsze niezdolny do zarobkowania.“ Dotyczące ułomności dokładnie należy przytoczyć w protokole poborowym.

Klasyfikacyą „niezdolny do zarobkowania“ stosować należy w tych przypadkach, w których wedle rodzaju ułomności jest wprawdzie możebnem, że reklamujący po dłuższym czasie stanie się zdolnym do zarobkowania, ale czas nastania zdolności do zarobkowania nie da się nawet w przybliżeniu oznaczyć.

Ośmnastoletni albo starszy brat może i w tym wypadku być klasyfikowany jako „niezdolny do zarobkowania“, jeśli jeszcze jest nierozwinięty.

Klasyfikacyi „na zawsze niezdolny do zarobkowania“ użyć należy, jeśli niezdolność do zarobkowania uzasadniają ułomności, które z góry wykluczają możebność nastania zdolności do zarobkowania, i jeśli przeciw klasyfikacyi tej nie zarzuci nic żaden z lekarzy, ani nikt z uprawnionych do głosowania trzech członków komisji poborowej (87:1).

Jeśli badanego uzna się za niezdolnego wprawdzie do zarobkowania, ale za zdanego do kierowania i dozorowania przemysłu lub gospodarstwa (§. 55:7), należy to zapisać w protokole komisji.

W tych wypadkach, w których trwanie niezdolności do zarobkowania daje się oznaczyć, albo niezdolność ta jest przemijająca i wywołana chorobą, a tem samem nie zachodzą warunki §. 55:5, przytoczyć należy w protokole jedynie ułomność (chorobę) i orzec, jak długo prawdopodobnie trwać może ta przemijająca niezdolność.

Świadcstwa, które strony składają na dowód niezdolności do zarobkowania, nie mogą być brane na względ. (Wyjątek punkt 2, ustęp drugi a i b.)

Gdy chodzi o przyznanie dobrodziejstwa więtemu już do wojska (punkt 10), w protokole komisji poborowej orzec należy także o tem, czy niezdolność do zarobkowania istniała już podczas wcielienia utrzymującego rodzinę.

6. O prawie a według okoliczności o niezdolności do zarobkowania męskich krewnych reklamowanego branych na wzgląd, decyduje w pierwszej instancji reprezentant Władzy administracyjnej, po wydaniu opinii przez reprezentantów wojska i obrony krajowej (§. 58:1). Przed wydaniem decyzji winna się odbyć w komisji poborowej ustna rozprawa nad przyznaniem, a według okoliczności należy wysłuchać dwóch członków komisji reprezentujących powiat a względnie gminę i stwierdzić niezdolność krewnych do zarobkowania.

7. Reklamacye, nieuzasadnione ustawą, albo z których nie można wedle stanu stosunków, albo z powodu niedostateczności środków dowodowych powziąć zupełnego przekonania o uprawnieniu do dobrodziejstwa, należy odrzucać.

Na obietnicę przeprowadzenia dowodu po porborze nie wolno brać względu.

8. Wyjątek od postanowienia zawartego w pierwszym ustępie punktu 1 zachodzi,

- a) jeśli zgłoszono się z prawem do dobrodziejstwa dopiero po porborze głównym;
- b) jeśli pobór dodatkowy odbywa się wprawdzie przed komisją poboru dodatkowego, ale Władza administracyjna powiatowa nie jest w niej reprezentowana.

W przypadkach tych o uprawnieniu do dobrodziejstwa decyduje w pierwszej instancji właściwa Władza administracyjna powiatowa, która orzeczenie swoje przesać ma do zaopiniowania komendzie okręgowej uzupełnienia i biuru ewidencyjnemu obrony krajowej (§. 58:1).

9. Stronie wydać należy piśmienne uwiadomienie o decyzji — w razie przyznania dobrodziejstwa, poświadczenie wedle wzoru 11.

Jeśli wniesiono zarzuty przeciw przyznaniu dobrodziejstwa w myśl §. 58:1, stronę powiadomić należy tymczasowo ustnie.

Az do załatwienia zarzutów, decyzja Władzy administracyjnej zatrzymuje moc.

W wszystkich przypadkach decyzją zapisać należy w liście popisowych wraz z krótkim uzasadnieniem; przyznanie prawa także w protokole poboru.

10. Jeśli niewcieleni rekruci i rezerwiści zaszewi i wcieleni żołnierze mają prawo do tego dobrodziejstwa, tedy ich krewni potrzebujący wsparcia wnoszą prośby w myśl niniejszego przepisu zaopatrzone dokumentami do Władzy administracyjnej powiatowej swej gminy przynależności, która akt własną uchwałą zaopatrzone przesyła właściwej komendzie okręgowej uzupełnienia, a względnie właściwemu biuru ewidencyjnemu obrony krajowej do zaopiniowania (§. 58:1).

Jeśli prośba w pierwszej instancji uznana będzie zgodnie za uzasadnioną, tedy dotycząca Władza wojskowa uzupełnienia zarządzić ma przeniesienie obowiązane do służenia wojskowo do rezerwy zasobowej.

11. Tak samo postąpić należy z żołnierzami, którzy proszą o dobrodziejstwo po odbyciu służby pod chorągwią.

12. Dobrodziejstwo przyznać należy nie czyniąc różnicy w rodzaju wzięcia do wojska petenta — chociażby tenże odstawiony był bez względu na klasę wieku i kolej losową — a w ogóle nie bacząc na termin, w którym zaszyły stosunki uzasadniające prawo roszczone; ochotnikom jednorocznym jednak tylko wtedy, gdy prawo roszczone powstało po ich wzięciu do wojska.

§. 58.

Zarzuty i rekursa.

1. Reprezentantom wojska i obrony krajowej a względnie komendzie okręgowej uzupełnienia i biuru ewidencyjnemu obrony krajowej służy prawo wniesienia zarzutów przeciw przyznaniu dobrodziejstwa.

Wnoszący zarzut ma oddać w przeciągu dni 14 Władzy administracyjnej powiatowej dotyczące wywyody na piśmie.

Prawo czynienia zarzutów służy także członkom komisji reprezentującym powiat a względnie gminę i mają oni natychmiast zgłosić się z nimi. Reprezentant Władzy administracyjnej, jeśli ci członkowie komisji, albo tylko jeden z nich czynią zarzuty przeciwko przyznaniu dobrodziejstwa, zapisać ma te zarzuty i ich powody w liście popisowych.

2. Władza administracyjna przedłożyć ma cały akt reklamacyjny wraz z zatwierdzonym wyciągiem z listy popisowych Władzy administracyjnej krajowej, która decyduje w porozumieniu z komendą wojskową terytoryalną a względnie z komendą obrony krajowej. Co do dalszego postępowania z takimi zarzutami stosowane być mają postanowienia §. 47:1, trzeci i czwarty ustęp.

3. Gdy przeciw uchwale Władzy administracyjnej dobrodziejstwo przyznającej, reprezentant wojska albo członkowie komisji reprezentujący powiat a względnie gminę wnoszą zarzuty z tego powodu, że inaczej oceniają zdolność do zarobkowania osoby branej na wzgląd jako męski krewny reklamowanego, Władza administracyjna powiatowa zarządza ze złożeniem aktu rozprawy stawienie reklamującego przed komisją rozpoznawczą.

Władza krajowa decyduje co do takiego przypadku reklamacyi na podstawie orzeczenia komisji rozpoznawczej.

4. W razie jednak odwołania się przeciw odmownej decyzji, którą tylko dlatego wydano, że męski krewny reklamowanego uznany został przez komisję poborową za zdolnego do zarobkowania, Władza krajowa decyduje, czy trzeba zasięgnąć opinii komisji rozpoznawczej.

5. W przypadkach wzmiankowanych w §. 57:1, ustęp drugi *a* i *b* rozprawa nad zarzutami toczy się ma dopiero po istotnem wzięciu do wojska, aż do tego zaś czasu należy zapisać je w liście popisowych.

6. Rekursa stron, do podawania których wyznacza się im termin 14to dniowy od dnia doręczenia piśmiennej rezolucyi, dnia tego nie wliczając, mają Władze powiatowe posyłać razem z zatwierdzonym wyciągiem z listy popisowych i z wszystkimi aktami, stojącymi w związku z dotyczącym wypadkiem reklamacyi, do Władz krajowych, wydelegowanych do wydania decyzji.

Przeciw decyzji zatwierdzonej przez tę instancję nie można już podawać rekursu.

Gdy rekurs zostaje uwzględniony, odnośną decyzją zakomunikować należy także komendzie terytoryalnej wojskowej, która zarządza uzupełnienie listy popisowych i protokołu poborowego komendy okręgu dostawczego i zarządza wykonanie tej decyzji, jeśli chodzi o wcielonego już do wojska (marynarki wojennej) albo wziętego do wojska z zastrzeżeniem późniejszego przeznaczenia i wcielenia.

Co do należących do obrony krajowej, uwiadomić trzeba nadto komendę obrony krajowej, której znów powinnością jest uwiadomić biuro ewidencyjne obrony krajowej.

§. 59.

Udowadnianie trwania prawa do dobrodziejstwa; ustanie dobrodziejstwa i odsądzenie od niego.

1. Dowody trwania okoliczności, na których opiera się prawo do dobrodziejstwa ze względu na stosunki familijne, winni korzystający z dobrodziejstwa podawać do właściwej Władzy administracyjnej powiatowej tylko przez czas trwania powinności służenia w linii (pod chorągwią) ich rówieśnictwa a to w każdym roku następującym po przyznaniu dobrodziejstwa w miesiącu styczniu w sposób przepisany do udowadniania prawa.

Dowód może opierać się także na okolicznościach nowo powstałych.

2. Pierwszy marca jest dniem normalnym do oceniania prawa.

Gdy więc zachodzi potrzeba stwierdzenia, że męski krewny niezdolny jest do zarobkowania, stwierdzić to trzeba na najbliższym poborze a potem dopiero decydować o trwaniu prawa. Ponownemu stwierdzeniu podpadają ci, których nieuznano za „na zawsze niezdolnych do zarobkowania“ (§. 57:5).

3. Dobrodziejstwo ustaje:

a) gdy prawo do dobrodziejstwa już nie istnieje, albo gdy korzystający z dobrodziejstwa zaniedba dopełnić jego warunków, albo

b) gdy bez dostatecznego usprawiedliwienia nie przedstawiono dowodów w czasie właściwym.

4. Trwanie dobrodziejstwa przyznaje i odsądza od niego właściwa Władza administracyjna powiatowa, która decyzją swoją wraz z aktami przesyła właściwej komendzie powiatowej uzupełnienia a względnie właściwemu biuro ewidencyjnemu obrony krajowej do zaopiniowania.

Do zarzutów przeciw przyznaniu trwania dobrodziejstwa i do rekursów stosowane być mają postanowienia §. 58. Aż do wydania decyzji ustać ma wszelkie dalsze postępowanie.

5. Jeśli dobrodziejstwo przyznano przez omyłkę, o odsądzeniu od niego decyduje się w toku instancyi, chyba że obowiązany do służenia wojskowo, dostąpił tymczasem prawa do tego dobrodziejstwa.

6. Gdy odsądzenie od dobrodziejstwa nabędzie mocy prawa, obowiązane do służenia wojskowo, o ile już z kolei losowej, albo jako mniej zdatny nie należy do rezerwy zasobowej, wyłączyć trzeba z rezerwy zasobowej, pozostawiając mu prawo do innego dobrodziejstwa w dopełnianiu powinności służbowej i powołać go do odbycia tej służby pod chorągwią, do jakiej obowiązane jest jeszcze jego rówieśnictwo.

7. Jeśli po prawomocnem odsądzeniu od dobrodziejstwa ze względu na stosunki familijne wnosi tenże prośbę o przyznanie dobrodziejstwa służby jednorocznej pod chorągwią a zarazem wykazuje, że prawo do tego dobrodziejstwa istniało już podczas poboru, tedy właściwa komenda okręgowa uzupełnienia a względnie właściwe biuro ewidencyjne obrony krajowej ma przyznać to dobrodziejstwo. Z rekursami postępować należy w myśl §. 71.

Tych, którzy w czasie przyznania dobrodziejstwa byli ochotnikami jednorocznymi, ale nie odbyli jeszcze służby jednorocznej pod chorągwią, powołać należy na 1. października a względnie 1. kwietnia, następującego po odsądzeniu od dobrodziejstwa (§. 76:10), do dopełnienia tego obowiązku — przyczem zastrzega się prawo do zwłoki ustawą dozwolonej.

§. 60.

Puszczenie na stały urlop ze względu na stosunki familijne.

1. Rekruci niewcieleni i żołnierze obowiązani do służby w linii a względnie do służby czynnej w obronie krajowej, którym nie służy prawo przeniesienia do rezerwy zasobowej ze względu na stosunki familijne w myśl §. 34 ustawy o służbie wojskowej, u których jednak zachodzą stosunki familijne na szczególne względy zasługujące, mogą po otrzymaniu pierwszego wykształcenia wojskowego, używać przed terminem urlop na czas pokoju.

2. Przez takie stosunki familijne na szczególne względy zasługujące, rozumieć należy między innymi: „Utrzymywanie osieroconego nieślubnego rodzeństwa“, „utrzymywanie separowanej sędownie albo rozwiedzionej z mężem matki“, „utrzymywanie krewnych, jeśli nie można udowodnić śmierci członka rodziny, który zginął bez wieści“.

Postanowienia te nie mogą być stosowane na korzyść żony lub dzieci obowiązanego do służenia wojskowo.

3. Rozprawę nad stosowaniem tego postanowienia, podobnie jak rozprawę nad dobrodziejstwem ze względu na stosunki familijne, zarządzić należy na dotyczącą prośbę strony, z urzędu zaś tylko wtedy, jeśli okaże się przy rozprawie nad rzeczonem prawem do dobrodziejstwa wyłączenia od prawidłowej służby pod chorągwią, że prawo takie wprawdzie nie jest uzasadnione, ale zachodzą stosunki familijne, na szczególne względy zasługujące.

Jeśli prośbę podano na poborze we właściwym okręgu dostawczym, decyduje w pierwszej instancji reprezentant wojska po wzięciu do wojska, co do wziętych bezpośrednio do obrony krajowej, reprezentant obrony krajowej.

Prośby tych, którzy nie stawiają się przed właściwą komisją poborową, albo zgłaszają się z prawem dopiero po wzięciu ich do wojska, wniesione być powinny do właściwej Władzy administracyjnej powiatowej, która z własną opinią, przesłać je ma do wydania decyzji właściwej komendzie okręgowej uzupełnienia a względnie właściwemu biuro ewidencyjnemu obrony krajowej.

Stronie wydać należy pisemną rezolucją co do decyzji, w razie zaś przyznania dobrodziejstwa, poświadczenie według wzoru 11.

4. Tych, którzy na mocy niniejszego postanowienia dostać mają urlop, jeśli nie otrzymali jeszcze ośmioletniego wykształcenia wojskowego, przyzwać należy do odebrania tego wykształcenia a odtąd przez czas powinności służbowej w linii (pod chorągwią) stawiać się mają tylko na zgromadzeniach kontrolnych.

5. Ci obowiązani do służenia wojskowo dopóki cięży na nich powinność służenia w linii (pod chorągwią), mają udowadniać corocznie w miesiącu styczniu za pośrednictwem Władzy administracyjnej komendę okręgową uzupełnienia a względnie biuro ewidencyjne obrony krajowej, że zachodzą jeszcze okoliczności, które pociągnęły za sobą ich przedwczesne puszczenie na urlop.

Jeśli okoliczności te wymagają stwierdzenia niezdolności do zarobkowania męskiego członka rodziny, stać się to powinno na poborze głównym.

Jeśli po zbadaniu dowodów okaże się, że stosunki familijne nie wymagają już tego dobrodziejstwa, albo że obowiązany do służby zaniechał dopełnić warunków dobrodziejstwa, albo jeśli tenże bez dostatecznego usprawiedliwienia nie składa dowodów w czasie właściwym, pociągać go należy do służby pod chorągwią, jaka jeszcze równieństwu jego do odbycia pozostaje.

6. Postanowienia §. 59 : 2, 5 i 7 stosują się także tutaj.

7. Do rekursów stosują się postanowienia §. 52 : 3.

Rozdział V.**Dobrodziejstwo służby jednorocznej pod chorągwią.**

§. 62.

W ogóle.

1. Już to licząc się z interesami gospodarstwa społecznego, już też, aby zapewnić wojsku, marynarce wojennej i obronie krajowej pokrycie zwiększającej się w czasie wojny ilości oficerów, kadetów, lekarzy i urzędników wojskowych, przyznaje się w czasie pokoju krajowcom, którzy czynią zadość wymaganiom w następujących paragrafach ustanowionym, dobrodziejstwo służby jednorocznej pod chorągwią.

Korzystający z tego dobrodziejstwa nazywają się „ochotnikami jednorocznymi“.

2. Aspirantom na ochotników jednorocznych wolno wedle wyboru i uzdolnienia odbyć służbę pod chorągwią, albo w przymocie żołnierzy, albo w przymocie lekarzy, farmaceutów lub weterynarzy.

3. Ochotnicy jednorocznicy, którzy poświęcają się naukom medycznym, winni służyć czynnie pół roku w przymocie żołnierzy, drugie zaś półrocze po otrzymaniu dyplomu doktorskiego, w stopniu zastępców lekarzy asystentów (§. 76.)

Farmaceuci i weterynarze winni odbyć służbę jednoroczną pod chorągwią dopiero po otrzymaniu dyplomu magistra a względnie weterynarza.

4. Ochotnicy jednorocznicy służyący pod bronią, którzy starają się o nominacje na urzędników rachunkowych w wojskowych magazynach żywności lub przy budownictwie wojskowym w rezerwie, mogą po odebraniu ośmiotygodniowego wykształcenia wojskowego, na prośbę swoją i w miarę potrzeby być dopuszczani do wykształcenia się w jednej z tych gałęzi służbowych (§. 75).

5. Do obrony krajowej przeznaczani być mają ci ochotnicy jednorocznicy, którzy wzięci zostali do wojska w czasie poboru i stosownie do wyniku rozkładu rekrutów a względnie obliczenia kontyngentu, odpowiednio swojej klasie wieku i kolei losowej przypadają do obrony krajowej; tudzież ci ochotnicy jednorocznicy, którzy z powodu różnicy zdań, albo ze względu na wielkość swego wzrostu (§. 94) w trzeciej albo wyższej klasie wieku przez reprezentanta obrony krajowej jako zdadni wzięci zostali do wojska; wreszcie ci ochotnicy jednorocznicy wzięci do wojska w czasie pokoju — z wyjątkiem farmaceutów — którzy żądali, aby ich przeznaczono do obrony krajowej, aż do wypełnienia liczby w §. 130 oznaczonej.

Aspiranci, posiadający prawo swojszczyzny w obszarze obrony krajowej południowej Dalmacyi (§. 1 : 4), mogą wstępować na ochotników jednorocznych także do wojska (marynarki wojennej).

6. W wojsku i obronie krajowej odbywać należy służbę jednoroczną pod chorągwią zwyczajnie o własnym koszcie. Niezamożni mogą wyjątkowo odbyć służbę pod chorągwią na koszt państwa. §§. 67 i 76 zawierają bliższe postanowienia w tym względzie.

Postanowienia o służbie jednorocznej pod chorągwią w marynarce wojennej podaje §. 74.

§. 63.

Ogólne warunki prawa do dobrodziejstwa.

1. Dobrodziejstwo służby jednorocznej pod chorągwią przyznawane być może zarówno dobrowolnie wstępującym (rozdział XII) jak i tym, którzy wzięci zostali do wojska w czasie poboru.

2. Do przyznania dobrodziejstwa wymaga się:

- a) prawa obywatelstwa w jednym z dwóch obszarów monarchii;
- b) uzdolnienia moralnego (punkt 4);
- c) uzdolnienia naukowego wedle §. 64;
- d) zgłoszenia się z prawem najpóźniej w czasie poboru głównego we właściwym okręgu dostawniczym;
- e) zdatości do obranego i uprawnionego do przyjęcia korpusu wojska, wreszcie
- f) u dobrowolnie wstępujących małoletnich, zezwolenia ich ojca albo opiekuna.

3. Popisowym, znajdującym się dnia 1. marca tego roku, w którym mają stawać, w ostatniej klasie szkoły średniej krajowej ośmioklasowej publicznej lub zakładu naukowego z nią zrównanego (§. 64 : 5) i wziętym do wojska, przyznaje się później dobrodziejstwo służby jednorocznej pod chorągwią, jeśli zgłosili się z prawem podczas poboru głównego i ukończą nauki z dobrym skutkiem najpóźniej do 1. października tego samego roku.

Dobrodziejstwo to przyznać można tylko po złożeniu dowodu uzdolnienia naukowego otrzymanego po ukończeniu nauk.

4. Wyłączeni od dobrodziejstwa służby jednorocznej pod chorągwią są ci, którzy zostali prawomocnie skazani, bądź za zbrodnię, bądź za występki lub przekroczenie popełnione z chciwości, bądź za występki przeciw moralności publicznej.

§. 64.

Dowód uzdolnienia naukowego.

1. Za dowód uzdolnienia naukowego dla aspirantów, życzących sobie odbyć służbę jednoroczną pod chorągwią w przymocie żołnierzy o własnym koszcie, uważa się:

a) świadectwo ostatniej klasy wyższego krajowego gimnazjum publicznego lub posiadającego prawa zakładu publicznego albo takiejże szkoły realnej, albo innego zakładu naukowego im równego i posiadającego prawa zakładu publicznego, do których należą także publiczne lub prawa zakładu publicznego posiadające seminaria nauczycielskie, albo

b) wyciągi z not klasyfikacyjnych ze złożonego przez aspiranta egzaminu na kadeta zawodowego.

Uzdolnienia naukowego, wykazanego pod a i b nabyć należy najpóźniej aż do dnia 1. marca tego roku, w którym aspirant się stawia. (Wyjątek §. 63 : 3);

c) świadectwo komisji egzaminacyjnej dla aspirantów na ochotników jednorocznych; egzamin dotyczący złożyć należy ze skutkiem odpowiednim najpóźniej aż do dnia 1. marca tego roku, w którym aspirant kończy 21szy rok życia.

2. Za dowód uzdolnienia naukowego dla aspirantów, którzy odbyć chcą służbę jednoroczną pod chorągwią w przymocie żołnierzy kosztem państwa (§. 67) uważa się:

a) Świadczenia nauki, wzmiankowane w punkcie 1 a, jeśli potwierdzają ogólny postęp celujący, albo gdzie taki postęp nie jest dawany, przynajmniej noty celujące z tych przedmiotów, które zakład naukowy uważa za główne;

b) świadectwo wzmiankowane w punkcie 1. b.

3. Świadczenia dojrzałości, (egzaminu ogólnego) zakładów naukowych wzmiankowanych w punkcie 1 a, wreszcie świadectwa egzaminu rządowego, złożonego ze skutkiem wykazującym uzdolnienie, jeśli egzamin ten wymaga nauk w szkole głównej, uważa się za wykazy uzdolnienia naukowego do służby jednorocznej pod chorągwią o własnym koszcie i na koszt państwa.

Świadczenia dojrzałości z ogólnych zakładów naukowych z tamtymi zrównanych uważa się jednak wtedy tylko za dowody uzdolnienia naukowego do służby jednorocznej pod chorągwią na koszt państwa, jeśli kontrasygnował je inspektor szkolny albo komisarz rządowy.

4. Krajowe zakłady naukowe zrównane z wyższymi gimnazjami i wyższymi szkołami realnymi wymienione są w spisie, który podaje załączka II a.

5. Za równouprawnione z ośmioklasową publiczną szkołą średnią krajową pod względem przyznawania prawa służby jednorocznej pod chorągwią (Ustawa o służbie wojskowej §. 25, ustęp pierwszy b) popisowym wzmiankowanym w §. 63 : 3 uważać należy zakłady naukowe zawodowe wymienione w załączce II b.

6. Świadczenia z nauk odbytych w zakładach zagranicznych uprawniają tylko do odbycia służby jednorocznej pod chorągwią o własnym koszcie i to tylko wtedy, jeżeli ministerstwo obrony krajowej w porozumieniu z dotyczącym ministerstwem fachowym i za zgodą wspólnego ministerstwa wojny uzna je za równe co do wartości świadectwom zakładów naukowych krajowych (punkt 1 a i 5).

Petenci załączyć mają do swoich podań obowiązujące ustawy dotyczącego zakładu naukowego i świadectwa z egzaminów wszystkich ukończonych klas i szkół.

Prośby o uznanie takich świadectw zagranicznych za równe co do wartości krajowym, przelać mają w każdym z osobna wypadku komendy okręgowe uzupełnienia wspólnemu ministerstwu wojny a Władze administracyjne ministerstwu obrony krajowej.

7. Obowiązany do służenia wojskowo, którzy w jakiej gałęzi sztuki lub umiejętności szczególnie się odznaczają, gdyby nie złożyli wymaganych w przerzeczonych postanowieniach formalnych dowodów uzdolnienia naukowego, ministerstwo obrony krajowej może w porozumieniu ze wspólnym ministerstwem wojny przyznać dobrodziejstwo służby jednorocznej pod chorągwią.

8. Dowody uzdolnienia naukowego do służby jednorocznej pod chorągwią w marynarce wojennej wymienione są w §. 74.

9. Uzdolnienie naukowe wymagane od ochotników jednorocznych medyków, farmaceutów, weterynarzy udowodnić należy wedle §. 76.

10. Z powodu nieznamomości języka niemieckiego nie można nikogo wyłączać od służby ochotniczej jednorocznej.

§. 65.

Udowodnienie uzdolnienia naukowego egzaminem.

1. Egzamina kwalifikacyjne do służby jednorocznej (§. 64 : 1 c) odbywają się w normalnych stosunkach przed każdą komendą dywizji wojskowej, nadto w Innsbruku przed komendą 14 korpusu i w Zadarze przed komendą wojskową.

Jeśli na jednym miejscu znajduje się więcej komend dywizji wojskowych, komenda korpusu postanawia, przed którą z nich egzamina odbywać się mają.

2. Komisja egzaminacyjna składa się:

- a) z szefa sztabu jeneralnego dotyczącej dywizji wojskowej jako przewodniczącego;
- b) z dwóch profesorów wyższego gimnazjum lub wyższej szkoły realnej;
- c) z dwóch oficerów, będących nauczycielami w szkole kadetckiej, albo szkole wojskowej znajdującej się na miejscu egzaminu, albo gdzie szkoły takiej niema, z dwóch oficerów służących pod bronią.

Członków wzmiankowanych pod b) wyznacza dyrektor zakładu naukowego, który wskaże Władza administracyjna krajowa.

Wszyscy członkowie są uprawnieni do głosowania.

Na sekretarza przeznacza się oficera niższego z pocztu wojska.

3. Egzamina odbywają się zwyczajnie ostatniego poniedziałku każdego miesiąca z wyjątkiem sierpnia, w którym żadnych niema egzaminów.

Stosownie do liczby aspirantów, egzamina można odbywać dalej w dniach bezpośrednio następujących, nie wolno jednak aspiranta zajmować egzaminem dłużej, niż jeden dzień.

4. Dopuszczanie do składania egzaminu po pierwszym marca tego roku, w którym aspirant kończy 21 rok życia albo po wzięciu do wojska zakazuje się bez wyjątku.

5. Podania*) o dopuszczenie do egzaminu wnosić należy do komendy w punkcie 1 wzmianko-

*) Podania takie wraz z załączkami wolne są od opłat stemplowych.

wanej, która jest najbliższą miejsca stałego pobytu aspiranta.

Do tego podania załączyć należy metrykę chrztu lub urodzenia i świadectwo tożsamości wystawione przez Władzę administracyjną albo policyjną miejsca pobytu wedle wzoru 16.

W podaniach należy wyrazić w jakim języku aspirant życzy sobie złożyć egzamin.

Co egzamin obejmuje podane jest w §. 66.

Przed rozpoczęciem egzaminu, aspirant ma udowodnić, że złożył w kasie krajowej, przez Władzę krajową wskazanej, takse egzaminacyjną w kwocie 5 zł., należącą się w równych częściach urzędującym przy egzaminie profesorom szkół średnich. Zapłacone taksy egzaminacyjne likwidować mają Władze krajowe po upływie kwartału, a dyrektorowie zakładów mają zawiadomić o tem zlikwidowaniu dotyczących profesorów szkół średnich. Złożoną już takse zwraca się wtedy tylko, jeśli aspirant nie poddał się egzaminowi

6. Gdy się egzamin skończy, komisya większością głosów uchwała, czy aspirant posiada uzdolnienie naukowe do służby jednorocznej, czy nie, i wystawia świadectwo według wzoru 17, przez wszystkich członków komisji podpisane, w którym podać należy czy uchwała zapadła jednogłośnie, czy większością głosów.

Rekurs przeciwko uchwale komisji egzaminacyjnej nie jest dopuszczalny.

7. Komendy w punkcie 1 wzmiankowane utrzymywać mają prócz protokołów egzaminu, rejestr świadectw wydanych przez komisye egzaminacyjne, w których zapisuje się także aspirantów odrzuconych przez inne komisye egzaminacyjne i odstępujących od egzaminu przed jego ukończeniem. W tym celu porozumiewać się mają komisye między sobą bezpośrednio po ukończeniu każdego egzaminu.

8. Jeśli aspiranta większością głosów uznano za niezdolnego do służby jednorocznej, albo jeśli tenże odstąpił od egzaminu po jego rozpoczęciu, ale przed ukończeniem, wtedy wolno mu egzamin kwalifikacyjny powtórzyć, ale dopiero po upływie całego roku. Powtórzyć trzeba egzamin ze wszystkich przedmiotów.

Jeśli aspiranta odrzucono jednogłośnie, tedy może on ponownie egzamin kwalifikacyjny złożyć tylko w wypadkach zasługujących na szczególne uwzględnienie i dopiero po upływie całego roku. Pozwolenia do tego udziela ministerstwo obrony krajowej w porozumieniu ze wspólnem ministerstwem wojny.

W takim razie, gdyby aspirant powtórzyć miał egzamin po dniu 1. marca tego roku, w którym kończy 21 rok życia, nie wolno go powtarzać.

Egzamin powtórzyć należy u tej samej komendy, przed którą pierwszy egzamin składano. Tylko w razie trwałej zmiany miejsca stałego pobytu złożyć można egzaminu przed komisją egzaminacyjną miejsca nowego pobytu, którą do tego celu wydelegować ma przerzeczona komenda.

9. Komendy dywizji wojskowych, powołane do egzaminowania, mają corocznie aż do 10. października podać przełożonej komendzie terytoryalnej wojskowej liczbę tych aspirantów, których komisya egzaminacyjna w czasie od 1. października roku poprzedniego aż do 30. września roku bieżącego większością głosów i jednogłośnie odrzuciła. (Obacz podanie wzór 41.)

§. 66.

Zakres egzaminu kwalifikacyjnego do służby jednorocznej.

1. Celem egzaminu jest sprawdzenie, czy aspirant posiada ten stopień uzdolnienia naukowego, który odpowiada kończeniu nauk w gimnazjum wyższem albo w wyższej szkole realnej.

2. Przedmiotami ogzaminu są:

- A. Języki,
- B. Geografia,
- C. Historia,
- D. Nauki przyrodnicze,
- E. Fizyka,
- F. Chemia,
- G. Matematyka.

3. Egzamin składa się wedle wolnego wyboru aspiranta w jednym z języków (głównych), które na mocy ustawy są wykładowymi w szkołach publicznych średnich monarchii austriacko-węgierskiej.

4. Wymagania co do pojedynczych przedmiotów:

A. Języki:

Egzamin z języków obejmuje dwa języki: język główny i drugi język. Za drugi język wedle wolnego wyboru aspiranta uważać należy albo inny język krajowy austriacko-węgierskiej monarchii albo jeden z obcych języków: francuski, angielski, łaciński.

Egzamin w każdym języku rozpada się na piśmienny i ustny.

Język główny: Gramatyczna i stylistyczna poprawność, pewność i wprawa w ustnem i piśmiennem używaniu języka w przedmiotach w obrębie tego zakresu wyobrażeń, w którym biegłość swoją aspirant udowodnić ma na egzaminie.

Nabyta przez lekturę charakterystyka najznakomitszych prozaicznych i poetycznych gatunków form, pewna znajomość nowszej literatury na podstawie przeczytanych arcydzieł.

Na egzaminie piśmiennym aspirant dostaje do wolnego opracowania temat odpowiedni jego zakresowi myśli i wymaganemu stopniowi wykształcenia.

Ustny egzamin z gramatyki rozciąga się zwłaszcza na te materje, do których rozpatrzenia następuje sposobność opracowanie przez kandydata oddane, zwłaszcza zaś na naukę o zdaniu i o interpunkcji.

Drugi język:

- a) Język krajowy: Gramatyczna i stylistyczna poprawność, pewność i wprawa w ustnem i piśmiennem używaniu języka w przedmiotach w obrębie tego zakresu myśli, jak przy nauce języka w szkołach średnich, zresztą jak przy języku głównym.
- b) Język francuski lub angielski: Rozumienie francuskich lub angielskich dzieł na mocy wystarczających wiadomości z gramatyki i słownictwa; znajomość kilku najnowszych dzieł dotyczącej literatury, nabyta lekturą łatwość i pewność w (ustnem) tłumaczeniu prozaicznych ustępów z francuskiego albo angielskiego. Poprawność w (piśmiennem) tłumaczeniu zadania mniej trudnego na język francuski lub angielski.
- c) Język łaciński: Pewność i wprawa w tłumaczeniu autorów rzymskich, zwłaszcza prozaików (Cezara, Liwiusza, Cyserona, Tacyta) na podstawie dokładniejszej znajomości gramatyki języka łacińskiego. Znajomość najznakomitszych płodów literatury rzymskiej, poprawność w piśmiennem używaniu języka łacińskiego przy tłumaczeniu prozaicznego ustępu na tenże język.

B. Geografia:

Znajomość początków geografii matematycznej, znajomość geografii topograficznej i politycznej Europy; zwłaszcza stosunków geograficznych monarchii austriacko-węgierskiej. Znajomość ważniejszych stosunków geograficznych innych części świata.

Szkicowanie graficzne z pamięci: Kształtu państw europejskich, biegu większych rzek, głównego kierunku pasm gór, położenia najważniejszych miejsc.

C. Historia:

Znajomość głównych wydarzeń historii narodów w ich związku pragmatycznym, zwłaszcza z czasów nowszych i najnowszych.

Ogólna znajomość historii kultury. Dokładniejsza znajomość historii monarchii austriacko-węgierskiej.

D. Nauki przyrodnicze:

Ogólna (systematyczna) znajomość grup zwierzęcych i roślinnych na podstawie znajomości najważniejszych praw z ich anatomii, fizjologii i morfologii. Znajomość form i własności ważniejszych minerałów, tudzież najważniejszych praw z dziedziny geologii.

E. Fizyka:

Rozumienie najważniejszych zjawisk przyrody, zwłaszcza jasne pojmowanie części empirycznej; dowody matematyczne o tyle tylko, o ile starczą środki elementarne.

F. Chemia:

Rozumienie praw chemicznych. Znajomość najważniejszych pierwiastków i ich połączeń, pojawiania się, tudzież znaczenia ich dla przyrody i dla przemysłu.

G. Matematyka:

Dokładna znajomość całej matematyki początkowej, wprawa w jej używaniu a mianowicie:

- a) Arytmetyka i algebra włącznie aż do zrównań drugiego stopnia z jedną niewiadomą, postępów arytmetycznych pierwszego rzędu i postępów geometrycznych.
- b) Geometria: Planimetria, Stereometria, Trygonometria płaska, główne własności linii przecięć stożkowych.
- c) Nauka rzutów i zastosowanie jej do nauki o cieniach.

Matematyczny egzamin jest piśmienny i ustny, piśmienny obejmuje tylko część praktyczną.

§. 67.

Służba jednoroczna pod chorągwią o własnym koszcie i na koszt państwa.

1. W zasadzie służbę jednoroczną pod chorągwią odbywać należy o własnym koszcie, licząc

tu oprócz żywienia, odzieży i uzbrojenia z własnych funduszów, u konnicy także zaopatrzenie się w konia i jego utrzymanie. Ochotnicy jednorocznicy na własnym koszeie mają prawo do mieszkania skarbowego, ochotnicy jazdy także i do pomieszczenia konia; jednak, jeżeli własne mieszkanie sami opłacają, nie należy ich zmuszać do mieszkania w koszarach, o ile szczególne względy wojskowe mianowicie służba, wykształcenie lub karność nie wymagają wyjątków.

2. Ochotnikom jednorocznym wolno nosić w służbie i poza służbą przedmioty umundurowania z lepszej materji i rękawiczki, lecz pod względem barwy i formy przedmioty te dokładnie muszą odpowiadać przepisom o uniformach.

Ochotnicy jednorocznicy na własnym koszeie otrzymują potrzebne do uzbrojenia przedmioty i broń z zasobów augmentacyjnych korpusu wojskowego za wynagrodzeniem (punkt 5).

3. Ochotnicy jednorocznicy służący w przynioście żołnierzy o własnym koszeie, mogą za złożeniem kwot ryczałtowych w punkcie 5 podanych pobierać żywienie wojskowe i wypożyczać potrzebne części odzieży od skarbu wojskowego.

4. Ochotnik jednoroczny przeznaczony do jazdy, wstępując do służby jednorocznej, winien przyprowadzić wierzchowca zakupionego z własnych funduszów, do służby całkiem zdadnego, utrzymywać go w ciągu okresu służbowego w tym stanie i żywić go lub może za złożeniem kwot ryczałtowych podanych w punkcie 5 otrzymać do używania w służbie od pułku jazdy, przy którym odbywa służbę, wierzchowca skarbowego, którego żywienie, okowanie, ewentualne koszty leczenia i pomieszczenie opłaca skarb wojskowy.

5. Dla wojska i obrony krajowej ustanawia się aż do dalszego rozporządzenia następujące opłaty roczne:

- a) Za broń i utrzymywanie jej w dobrym stanie tudzież za przedmioty potrzebne do uzbrojenia . . . . . sześć złotych
- b) za żywienie skarbowe (włącznie z żołdem) . . . . . sto dwadzieścia złotych
- c) za odzież . . . . . czterdzieści ośm złotych,
- d) za wypożyczonego wierzchowca wraz z żywieniem, okowaniem i ewentualnymi kosztami leczenia . . . . . dwieście czterdzieści złotych,
- e) za kompletne rynsztunki dla konia . . . . . dwanaście złotych.

Obrok potrzebny do karmienia przeprowadzonego wierzchowca otrzymuje ochotnik jazdy w ciągu swojej służby pod chorągwią — jeśli sobie tego

życzy od swego korpusu wojskowego za złożeniem każdorazowo zapłaty.

6. Jeśli własny wierzchowiec ochotnika zginie w skutek użytku w służbie, ochotnik dostaje bezpłatnie konia do użytku służbowego; nie ma on jednak prawa do wynagrodzenia za swego konia, który padł albo stał się niezdatnym do służby.

7. Przerzeczone kwoty ryczałtowe składać należy kwartalnie z góry u tego korpusu wojskowego, przy którym odbywa się służbę pod chorągwią.

Jeśli w ciągu kwartału taki ochotnik występuje ze stosunków tego lub owego rodzaju należytości, zwraca się mu część złożonej sumy ryczałtovej obliczoną wedle rat miesięcznych.

8. Niezamożni, którzy nie mogą zapłacić nawet sumy 174 złr. ustanowionej w punkcie 5 pod a, b i c i składają dowody w §. 69:5 wzmiankowane, jeżeli posiadają uzdolnienie naukowe (§. 64:2) mogą wyjątkowo odbyć służbę jednoroczną na koszt państwa.

Będą oni kosztem państwa odziewani, uzbrajani, żywieni i kwaterowani, nie mogą jednak być przeznaczeni do jazdy. Otrzymują płace żołnierza o najniższym żołdzie.

§. 68.

Wybór korpusu wojska.

1. Aspirantowi do dobrodziejstwa służby jednorocznej pod chorągwią zostawia się wolność obrania sobie korpusu wojska: musi on jednak posiadać fizyczną zdadność do obranego gatunku broni a względnie wojska, ma nadto dopełnić warunków przepisanych dla niektórych gatunków broni. Wolności obrania sobie garnizonu nie zostawia się ochotnikom jednorocznym. (Część II rozdział II.)

2. Gatunki wojska, do których przeznaczają można ochotników jednorocznych są:

- Pułki piechoty,
- pułk tyrolski strzelców,
- bataliony strzelców polnych,
- pułki artylerji korpusowej i samodzielne dywizye baterji,
- bataliony artylerji fortecznej,
- pułki inżynierji,
- pułk pionierów,
- pułk kolei żelaznych i telegrafów,
- pułki pociągów i
- oddział zdrowia.

3. Do oddziału inżynierii, do pułku pionierów, tudzież do pułku kolei żelaznej i telegrafów tylko ci mogą być przyjęci na ochotników jednorocznych, którzy uczęszczają do krajowej szkoły głównej technicznej jako uczniowie zwyczajni, albo świadectwem dojrzałości udowodnią, że ukończyli publiczną lub prawa publicznego zakładu posiadającą krajową wyższą szkołę realną albo także wyższe gimnazjum.

Od tego warunku uwalnia się jedynie tych ochotników jednorocznych, do pułków kolei żelaznej i telegrafów wstępujących, którzy okazać mogą nominacją otrzymaną już na posadę urzędnika przy rządowym urzędzie telegraficznym, albo co najmniej legalne świadectwa ze złożonego z bardzo dobrym skutkiem egzaminu celem otrzymania posady rządowego urzędnika telegraficznego i rozpoczętej praktyki próbnej w rządowej służbie telegraficznej.

Do oddziału pociągów i do służby zdrowia przeznaczają się tylko w miarę potrzeby tyłu, ile wspólne ministerstwo wojny wyznaczy i dlatego wybór jednego z tych gatunków wojska zostawia się aż do dopełnienia liczby maksymalnej tylko tym aspirantom, którzy w skutek dobrowolnego wstąpienia stali się uczestnikami dobrodziejstwa jednorocznej służby pod chorągwią. Jeśli tacy aspiranci nie wypełnią liczby maksymalnej, w takim razie, aż do jej zupełnego pokrycia, przeznaczani a względnie przeniesieni być mogą do oddziału drogowego albo służby zdrowia na własną prośbę także ochotnicy jednoroczni wzięci do wojska podczas poboru.

4. O wstępowaniu do marynarki wojennej za-wiera §. 74 szczegółowsze postanowienia.

Marynarzy z zawodu, którzy podczas poboru wzięci zostali do wojska z przyznaniem dobrodziejstwa służby jednorocznej pod chorągwią przeznaczać należy bez wyjątku do marynarki wojennej.

§. 69.

Wnoszenie podań i zaopatrywanie ich dokumentami. *)

1. Aspiranci do dobrodziejstwa służby jednorocznej pod chorągwią, którzy dobrowolnie chcą wstąpić, winni wnosić prośby o przyjęcie najpóźniej do końca lutego tego roku, w którym kończą 21 rok życia do właściwej komendy okręgowej uzupełnienia.

Dobrowolne wstąpienie takich aspirantów, którzy podpadają już powinności stawiania się, nie jest dopuszczalne podczas poboru głównego (w marcu i kwietniu); po nim zaś i aż do najbliż-

*) Podania te i ich załączki wolne są od opłatystępowej.

szego poboru głównego wtedy tylko, jeśli w roku odnośnym powinności stawiania się uczynili zadość.

2. Obowiązani do służenia wojskowo, którzy starają się o przyznanie im przy stawieniu się dobrodziejstwa służby jednorocznej pod chorągwią, wniesić mają prośbę swoją, zaopatrzoną dokładnie dokumentami do właściwej Władzy administracyjnej powiatowej najpóźniej z końcem lutego owego roku, w którym powołani są do głównego poboru, albo do komisji poborowej, wtedy gdy się stawiają na poborze głównym we właściwym okręgu i to jeszcze przed rewizją lekarską.

Ci, którzy starają się o dobrodziejstwo w dopełnieniu powinności służbowej w myśl §. 31 aż do §. 34 ustawy o służbie wojskowej, mogą równocześnie, albo najpóźniej aż do głównego poboru udowodnić prawo do dobrodziejstwa służby jednorocznej pod chorągwią, nie są jednak do tego obowiązani.

Podania o dobrodziejstwo służby jednorocznej pod chorągwią, które aspiranci popisowi wnoszą dopiero po poborze głównym we właściwym powiecie, należy odrzucić bezwarunkowo, jeśli z prawem nie zgłoszono się najpóźniej podczas poboru głównego. Wyjątek od tego postanowienia zachodzić może tylko wtedy, jeśli popisowy udowodni, że spóźnienie zgłoszenia się w czasie właściwym nastąpiło w skutek okoliczności, które od niego nie zależały.

Na poborach dodatkowych podania popisowych, którzy z prawem swoim do dobrodziejstwa służby jednorocznej pod chorągwią zgłosili się najpóźniej podczas poboru głównego, wtedy tylko należy brać pod uwagę, jeśli podczas poboru głównego (§. 70:8, ustęp piąty) nie można było wydać decyzji i jeśli pobór dodatkowy odbywa się przed właściwą komisją poborową; w innym razie decydować ma co do prośby później właściwa komenda okręgowa uzupełnienia, co do wziętych do obrony krajowej biuro ewidencyjne obrony krajowej.

3. W podaniach wymienić należy wybrany korpus wojska (§. 68:2), ewentualne prawo odbycia służby jednorocznej pod chorągwią kosztem państwa, tudzież rok, aż do którego prosi się o dozwolone odroczenie rozpoczęcia służby pod chorągwią i zamieścić ewentualną prośbę o przeznaczenie do obrony krajowej (§. 130). Ostatniej prośby nie mogą dołączać ci, którzy wstępują dobrowolnie do wojska (marynarki wojennej).

4. Do prośby załączyć trzeba:

- a) cedulę wstąpienia wystawioną przez właściwą Władzę administracyjną powiatową wedle wzoru 18, udowadniającą moralne uzdolnienie do służby jednorocznej, którą jeśli co do prawa

swojszczyzny zachodzi wątpliwość, wystawić ma Władza powiatowa miejsca stałego pobytu.

Cedudy wstąpienia nie wolno wystawić, jeżeli aspirant został prawomocnie skazany bądź za zbrodnię, bądź za występki lub przekroczenia, popełnione z chciwości, bądź za występki przeciwko moralności publicznej; tudzież, jeśli aspirant w dopełnieniu powinności stawienia się opóźnił się z własnej winy;

- b) dowód uzdolnienia naukowego w myśl §. 64;
- c) jeżeli chcący wstąpić dobrowolnie są małoletni, piśmienne zezwolenie ojca lub opiekuna legalizowane albo zatwierdzone przez Władzę administracyjną powiatową miejsca pobytu.
- d) oświadczenie ojca lub opiekuna, legalizowane albo zatwierdzone przez Władzę administracyjną powiatową, potwierdzające, że aspirant będzie się utrzymywał własnym kosztem podczas służby pod chorągwią. Jeżeli aspirant życzy sobie odbyć służbę pod chorągwią u konnicy, oświadczenie to zarażać ma także dostarczenie i utrzymanie konia.

Oświadczenia wzmiankowane pod c i d mogą także być złożone w jednym akcie.

5. Ci aspiranci, którzy starają się o odbycie służby jednorocznej pod chorągwią kosztem państwa, prócz przytoczonych w punkcie 4: a, b i c dowodów, mają jeszcze złożyć:

- a) świadectwo przełożonego gminy, zatwierdzone przez Władzę administracyjną powiatową, które ma zawierać wyjaśnienia co do stosunków majątkowych i dochodowych rodziny aspiranta jakoteż aspiranta samego, tudzież ma podać, w jaki sposób kosztu jego utrzymania i nauk były opędzane, a ewentualnie czy pobiera stypendyum;
- b) zatwierdzenie Władzy powiatowej na przerzeczonym świadectwie, albo na osobnym akcie, że aspirant a względnie jego krewni nie mogą ponosić nawet niezbędnych kosztów utrzymania podczas służby jednorocznej pod chorągwią w kwocie 174 złr. (§. 67 : 5);
- c) arkusz rodzinny wywiadowczy wedle wzoru 13, i
- d) świadectwo moralności, które uczniom wystawić ma dotyczący zakład naukowy, innym aspirantom Władza administracyjna albo policyjna miejsca pobytu.

6. Popisowi, którzy starają się o przyznanie im później dobrodziejstwa służby jednorocznej pod chorągwią na mocy §. 63 : 3 wnosić mają dotyczące

podania według punktu 2. Do podań, w których wymienić trzeba także obrany korpus wojska i wyrazić ewentualną prośbę o przeznaczenie do obrony krajowej (§. 130) załączyć jednak należy tylko cedulę wstąpienia (punkt 4 : a) i potwierdzenie dyrektora ośmioklasowej szkoły średniej, albo jednego z zakładów wymienionych w §. 64 : 5, że aspirant jest uczniem zwyczajnym — w gimnazyjach wyższych i wyższych szkołach realnych, albo że jest uczniem szkoły prywatnej w ostatniej klasie.

§. 70.

Przyznanie dobrodziejstwa.

A. W razie dobrowolnego wstąpienia.

1. Dobrodziejstwo służby jednorocznej pod chorągwią przyznaje aspirantom dobrowolnie wstępującym właściwa komenda okręgowa uzupełnienia i to przed rewizją lekarską.

2. Wzięcie do wojska uskutecznia właściwa komenda okręgowa uzupełnienia wedle przepisów stosujących się do ochotników jednorocznych (§. 147 : 7 i 8); zdatność cielesną do służby wojennej, osądzić należy wedle przepisów dotyczących się rewizji lekarskiej obowiązanych do służenia wojskowo (Załączka III).

Do wojska bierze się z zaznaczeniem przymiotu ochotnika jednorocznego na prawidłowy ogólny czas służby wojskowej.

3. Komenda okręgowa uzupełnienia przeznaczająca wstępujących dobrowolnie do obranego korpusu wojskowego z uwzględnieniem postanowień §. 68.

Do oddziału pociągów albo do służby zdrowia przeznaczyć można tylko po zasięgnięciu przyzwolenia dotyczącej komendy pułku pociągów a względnie oddziału służby zdrowia, która uprawniona jest do przyjmowania jednorocznych ochotników tylko w miarę ustalonej dla tych oddziałów liczby maksymalnej.

W tym celu komenda okręgowa uzupełnienia porozumieć się ma przed przyznaniem dobrodziejstwa z dotyczącą komendą, jeśli aspirant nie złożył już przyzwolenia tej komendy.

Jeśli przyjęcia do oddziału pociągów albo do służby zdrowia odmawia się z przyczyny, iż liczba dozwolona ochotników jednorocznych już jest pełna, tedy prośbę odrzucić należy z podaniem powodu, a zwrócić uwagę aspiranta na to, że wolno mu obrać inny gatunek wojska.

4. Na prośbę właściwej komendy okręgowej uzupełnienia może też brać do wojska komenda okręgowa uzupełnienia najbliższa miejsca pobytu ochotnika; w takim razie komendzie tej udzielić trzeba szczegółów dat dotyczących się przeznaczenia aspiranta do służby.

Zresztą co do zaopatrzenia aktu wzięcia do wojska dokumentami, co do zawiadomień i prenotowań postępować należy tak samo jak w ogólności przy dobrowolnem wstępowaniu (§. 148).

Wziętemu do wojska zwrócić należy złożone świadectwa nauk po zapisaniu ukończonej nauki w akcie protokołu; wszystkie inne dokumenty dotyczące się przyjęcia zachowuje się w aktach właściwej komendy okręgowej uzupełnienia.

5. Jeśli się odrzuca prośbę z powodu niedostateczności dowodów albo o ile tyczy się odbycia służby pod chorągwią kosztem państwa, albo z jakiegokolwiek innego powodu, tedy proszącemu wystawia się piśmienną w tym względzie rezolucją, zwraca się mu załączki podania i wyraża się powody odrzucenia prośby.

Aspirantowi wolno wnieść rekurs przeciw odrzuceniu w myśl §. 71.

6. Jeśli z powodu ułomności cielesnych uznano aspiranta za niezdadnego do służby wojennej w ogóle, albo do służby w oddziale wybranym, wydać mu należy, także i w tym razie rezolucją piśmienną (bez podania ułomności), w której nadto wyrazić należy, że aspirant uprawniony jest do służby jednorocznej pod chorągwią.

7. Aspirantowi w przerzeczonym punkcie 6 wzmiankowanemu wolno zaraz po rewizji lekarskiej prosić o stawienie go przed komisją rozpoznawczą.

W przypadku tym właściwa komenda a względnie komenda okręgu uzupełnienia, do wzięcia do wojska wydelegowana, zarządzić ma stawienie aspiranta przed najbliższą komisją rozpoznawczą i przechowywać aż do jej decyzji akt protokołu.

Jeśli przy rozpoznaniu uznano aspiranta za zdadnego do służby w obranym przez niego rodzaju wojska, tedy należy go wziąć do wojska, w razie przeciwnym należy mu zaraz wydać piśmienną rezolucją — bez podania ułomności — i zwrócić załączki.

Jeśli komenda okręgowa uzupełnienia, albo komisya rozpoznawcza uzna aspiranta za zdadnego do służby w innym oddziale wojska a nie tym, który sobie obrał, może tenże starać się, żeby go wzięto do tego oddziału wojska, jeśli w tym celu dopełnił innych warunków.

Komendy okręgowe uzupełnienia i komisye rozpoznawcze zapisywać mają ułomności i rezolu-

cje piśmienne wydane aspirantom odrzuconym z powodu niezdatności fizycznej.

B. Podczas poboru.

8. Podania wniesione aż do rozpoczęcia poboru we właściwym okręgu do właściwej Władzy administracyjnej powiatowej, winna Władza ta po zapisaniu roszczonego prawa do dobrodziejstwa służby jednorocznej pod chorągwią w liście popisowych, przedstawić komisji poborowej.

Jeśli popisowy zgłosił się osobiście z prawem do tego dobrodziejstwa podczas poboru głównego, należy również zapisać to zgłoszenie się w liście popisowych.

Prawo do dobrodziejstwa przyznaje mającym stawiać się wedle kolei losowej, przed rewizją lekarską, urzędujący we właściwej komisji poborowej reprezentant wojska, stawiającym się w kolei losowej do obrony krajowej na poborze dodatkowym reprezentant obrony krajowej.

Podania popisowych odstawionych za karę bez względu na klasę wieku i kolej losową już z tego powodu odrzucić należy.

O prawie do tego dobrodziejstwa, z którym zgłosił się aspirant już podczas poboru głównego, należy decydować choćby aspirant nie stawał przed nim, jeśli tylko złożył wymagane dowody.

Decyzją co do roszczonego prawa do dobrodziejstwa zapisać należy w rubryce 13 listy popisowych, petent zaś stanąć ma potem do poboru (dodatkowego).

9. Gdy aspiranci popisowi, wzmiankowani w §. 63:3 nie mogą złożyć dowodu uzdolnienia naukowego podczas poboru głównego, zapisać należy w rubryce 13 listy popisowych, że rościli sobie prawo; dobrodziejstwo jednak przyznaje właściwa komenda okręgowa uzupełnienia a względnie właściwe biuro ewidencyjne obrony krajowej dopiero po złożeniu dowodu ukończenia nauk.

10. Ci aspiranci, którym przyznano już przy zgłoszeniu się do dobrowolnego wstąpienia albo podczas poprzedniego poboru prawo do dobrodziejstwa służby jednorocznej pod chorągwią zachowują, prawo to i do późniejszych poborów, jeżeli wykażą jego trwanie.

11. Jeśli aspirant nie może zaraz udowodnić prawa z którym się zgłosił i zostanie wzięty do wojska, przyznać mu ma później dobrodziejstwo komenda okręgowa uzupełnienia a względnie biuro

ewidencyjne obrony krajowej jednak tylko do 1. października roku poboru.

Jeśli dowody złożono z jakiegokolwiek bądź powodu po 1. października, komenda terytoryalna wojskowa a względnie obrony krajowej przyznać może aspirantom dobrodziejstwo, jeśli opóźnienie się usprawiedliwi. (O rekursach patrz §. 71.)

Tak samo przyznać należy później dobrodziejstwo, jeśli starał się ktoś o przyjęcie do marynarki wojennej (§. 75:5), albo jeśli należy zasięgnąć decyzji co do naukowego uzdolnienia aspiranta u najwyższej instancyi (§. 64:6), tymczasem aspirant stanąć ma do poboru.

O każdym późniejszym przyznaniu członkom obrony krajowej dobrodziejstwa ochotnika jednorocznego zawiadomić ma właściwe biuro ewidencyjne obrony krajowej właściwą komendę okręgową uzupełnienia.

12. Jeśli prawa do dobrodziejstwa z jakiegokolwiek powodu nie można ocenić podczas poboru głównego, aspirant stanąć ma do poboru, podanie zaś przesłać należy do późniejszej decyzji komendzie okręgowej uzupełnienia a względnie biuru ewidencyjnemu obrony krajowej.

13. Obowiązanych do służby wojskowej, wziętych do wojska w czasie poboru z przyznaniem im tego dobrodziejstwa, przeznaczają się stosownie do rozkładu rekrutów a względnie obliczenia kontyngentu do wojska i do obrony krajowej. (§. 130).

Przypadających do wojska — z wyjątkiem oddanych jako „mniej zdatnych“ do rezerwy zasobowej — przeznaczają komenda okręgowa uzupełnienia wedle wyboru i uzdolnienia każdego z nich w myśl §. 68.

Jeśli ochotnik nie jest zdatny do obranej broni, tedy wolno mu obrać sobie korpus wojska tylko w obrębie tego rodzaju broni, do której posiada zdatność.

Do oddziału pociągów albo służby zdrowia przeznaczają można tylko po zasięgnięciu przyzwolenia dotyczącej komendy pułku pociągów a względnie służby zdrowia (punkt 3).

Przypadających do obrony krajowej przeznaczają wedle wyboru i uzdolnienia ewidencyja obrony krajowej.

Ci ochotnicy jednorocznicy, którzy według kolei losowej przypadają do rezerwy zasobowej, odbyć mają stosownie do rozkładu służbę jednoroczną pod chorągwią albo w wojsku, albo w obronie krajowej.

14. Jeśli popisowego nie wzięto do wojska, albo jako „mniej zdatnego“ wzięto do rezerwy zasobowej, albo jeśli przyznaje mu się inne jakieś do-

brodziejstwo, tedy przyznanego mu dobrodziejstwa służby jednorocznej pod chorągwią nie bierze się już na wzgląd przy tym poborze; uzdolnienie do służby jednorocznej pod chorągwią należy jednak zapisać w liście popisowycli (punkt 20, usłup drugi).

Jeśli decyzja z jakiegobądź powodu nie zapadła, zdecydować należy później.

Jeśli popisowemu nie przyznano rozszczonego na mocy §§. 31 do 34 ustawy o służbie wojskowej prawa do dobrodziejstwa w dopełnianiu powinności służbowej i jeśli ma on prawo do dobrodziejstwa służby jednorocznej pod chorągwią, może prosić o nie w ciągu dni 14 od dnia doręczenia przezczonej rezolucyi. Podań później wniesionych nie należy uwzględniać.

15. Jeśli dobrodziejstwa nie przyznano, uwiadomić należy proszącego piśmiennie o odrzuceniu jego podania i zwrócić dowody.

Przeciw tej uchwale wolno obowiązany do służby wojskowej wnieść rekurs w przeciągu dni 14 w myśl §. 71.

C. Późniejsze przyznanie prawa ukończonym uczniom średniej szkoły ośmioklasowej.

16. Popisowym wzmiankowanym w §. 63:3 w razie ich wzięcia do wojska przyznaje później dobrodziejstwo, jeżeli prawo istniało najpóźniej dnia 1. października roku poboru, właściwa komenda okręgowa uzupełnienia a względnie właściwe biuro ewidencyjne obrony krajowej na mocy zapisanego w liście popisowych prawa i złożonego później do wodu.

Ze względu na własny interes uprawniony do dobrodziejstwa złożyć winien ten dowód zwyczajnie najpóźniej z końcem lipca, ma on zaś zawierać:

- a) świadectwo otrzymane po skończeniu dotyczącego zakładu naukowego (§. 64:5); i
- b) oświadczenie wzmiankowane w §. 69:4 d albo, do służby kosztem państwa, cztery załączki wzmiankowane w §. 69:5.

Jeśli dowód złożono z jakiegokolwiek bądź powodu po 15. października roku poboru, komenda terytoryalna wojskowa a względnie komenda obrony krajowej przyznać może aspirantowi dobrodziejstwo służby jednorocznej pod chorągwią jeśli usprawiedliwi opóźnienie.

O późniejszym przyznaniu tego dobrodziejstwa aspirantom przeznaczonym do obrony krajowej zawiadomić ma biuro ewidencyjne obrony krajowej właściwą komendę okręgową uzupełnienia.

17. Dopóki dowód nie będzie złożony wedle punktu 16, aspirantów uważać należy nie za ochotników jednorocznych, ale w każdym względzie na równi z innymi wziętymi na pchorze do wojska, obowiązany do służby wojskowej. Pozostawienie ich w stosunku nieczynnym aż do złożenia dowodu nie jest dozwolone.

18. Jeśli się odmawia przyznania dobrodziejstwa, wolno aspirantowi wnieść rekurs wedle §. 71.

19. „Warunkowe” przyznanie dobrodziejstwa służby jednorocznej pod chorągwią jest niedopuszczalne.

D. Rezerwistom zasobowym.

20. Rezerwistom zasobowym, których odsądzono od wzmiankowanego w §. 31 do 34 ustawy o służbie wojskowej dobrodziejstwa w dopełnianiu powinności służbowej i którzy w skutek tego przeniesieni zostali z rezerwy zasobowej do kategorii obowiązanych do służby w linii a względnie do służby pod chorągwią, przyznać należy na ich prośbę dobrodziejstwo służby jednorocznej pod chorągwią, jeśli prawo ich istniało w czasie poboru głównego, na którym wzięci zostali do wojska i trwa jeszcze pod względem moralnego uzdolnienia.

Mniej zdolni rezerwiści zasobowi, posiadający uzdolnienie do służby jednorocznej pod chorągwią, tudzież obowiązani do służby wojskowej, którzy jako nadliczbowi przeznaczeni zostali do rezerwy zasobowej i następnie nabyli uzdolnienia do służby jednorocznej pod chorągwią, mogą być do niej dopuszczani. Szczegółowe postanowienia zawiera Rozdział II części II niniejszego przepisu.

21. Prawo oceniał ma właściwa komenda okręgowa uzupełnienia a względnie właściwe biuro ewidencyjne obrony krajowej. Dobrodziejstwo przyznaje w myśl jej wniosku odnośny korpus.

22. Okres służby pod chorągwią, który ci obowiązani do służby wojskowej już wysłużyli, należy wliczyć w okres jednorocznej służby pod chorągwią.

23. Do rekursów przeciw odrzuceniu prośby stosują się postanowienia §. 71.

E. Wziętym do wojska podczas wojny.

24. Krajowiec, który wstąpił podczas wojny (uruchomienia) dobrowolnie do wojska na prawidłowy okres służby, tudzież wzięty do wojska na pchorze podczas wojny (uruchomienia) może po wojnie (po zwinięciu uruchomienia) rościć sobie prawo do przyznania mu dobrodziejstwa ochotnika jednorocznego, jeśli prawo to istniało w czasie wzięcia go do wojska i trwa jeszcze.

Dotyczącą prośbę zaopatrzyć należy wywaganyimi dowodami i wnieść najpóźniej w trzy miesiące po nastaniu normalnych stosunków do swego korpusu.

25. Co do próśb tych o dobrodziejstwo służby jednorocznej pod chorągwią decyduje odnośny korpus; w razie odrzucenia prośby, wolno aspirantowi wnieść rekurs wedle §. 71.

26. Okres służby czynnej odbytej już przed przyznaniem dobrodziejstwa, wlicza się w okres służby jednorocznej pod chorągwią.

§. 71.

Rekursy.

1. Aspirant dobrowolnie wstępujący, albo podczas poboru wzięty do wojska, któremu odmówiono przyznania dobrodziejstwa służby jednorocznej pod chorągwią, może w ciągu dni 14 od dnia doręczenia rezolucyi, dnia tego nie wliczając, wnieść rekurs z załączeniem otrzymanej rezolucyi do komendy, która prośbę jego odrzuciła.

Komenda ta przedstawić ma rekurs z załączeniem wszystkich aktów dotyczących się wypadku przełożonej komendzie terytorjalnej wojskowej a względnie komendzie obrony krajowej, która wydaje decyzję.

2. Przeciw odmownej rezolucyi komendy terytorjalnej wojskowej a względnie obrony krajowej, wolno aspirantowi w tym samym czasie i w tym samym sposobie wnieść rekurs do wspólnego ministerstwa wojny a względnie do ministerstwa obrony krajowej. Wspólne ministerstwo wojny decyduje w porozumieniu z dotyczącym ministerstwem obrony krajowej.

§. 72.

Odroczenie służby pod chorągwią ochotników jednorocznych, służących w przymocie żołnierzy.

1. Służbę jednoroczną pod chorągwią rozpocząć należy zwyczajnie 1. października, który nastąpi po wzięciu do wojska. Wzięci do wojska 1. października rozpoczynają służbę pod chorągwią natychmiast.

2. Tylko tym aspirantom, którzy udowodnią, że pobierają dalej naukę w wyższych zakładach naukowych, wolno obrać rok rozpoczęcia służby jednorocznej pod chorągwią; odraczanie jednak służby jednorocznej na czas po 1. października tego roku, w którym kończą 24ty rok życia, nie jest dopuszczalne.

3. Z prośbą o odroczenie służby pod chorągwią zgłosić się trzeba przy podaniu o przyjęcie a względnie przy przyznaniu dobrodziejstwa podczas poboru, najpóźniej zaś do 1. września, który nastąpi po wzięciu do wojska.

Ochotnicy jednorocznicy, którym przyznano odroczenie służby pod chorągwią, udowodniać mają corocznie najpóźniej aż do 1. września świadectwami frekwencyi albo innemi państwowemi dokumentami, że pobierają dalej naukę w wyższych zakładach naukowych. Gdyby tych dowodów złożyć nie mogli, mają rozpocząć służbę pod chorągwią od najbliższego 1. października, i należy ich do tej służby powołać.

4. Jeśli ochotnik jednoroczny nie odroczył rozpoczęcia służby do terminu dozwolonego (punkt 2), korpus, do którego należy, może mu pozwolić na dalsze odroczenie służby w granicach ustawowych.

5. Ochotnicy jednorocznicy, którym przyznano odroczenie rozpoczęcia służby pod chorągwią, puszczeni być mają aż do tego czasu na trwałe urlop. Wolno im jednak odbyć służbę w peryodzie wcześniejszym pod chorągwią; jeśli jednak nie odbyli służby pod chorągwią w dozwolonych granicach odroczenia, tedy należy ich zniewolić do jej odbycia, skoro usunięty został powód stojący na zawadzie, w każdym razie jednak tylko w granicach całego okresu służby wojskowej.

6. Korpusy wojska utrzymywać mają regestr tych ochotników jednorocznych, którym przyznano odroczenie służby pod chorągwią i zapisywać w nim corocznie udowadnianie, że pobierają dalej naukę.

§. 73.

Prawo ochotników jednorocznych do innego dobrodziejstwa w dopełnianiu powinności służbowej.

1. Ochotnikom jednorocznym, którzy dostali w spadku na własność gospodarstwo wiejskie (§. 53), albo którym stosunki familijne dają prawo do uwolnienia od prawidłowej służby pod chorągwią w czasie pokoju, przyznać można to prawo; dobrowolnie wstępującym jednak wtedy tylko, gdy prawo ich powstało po wzięciu ich do wojska.

2. Dobrodziejstwo kandydata stanu duchownego można przyznać tylko tym wziętym podczas poboru do wojska ochotnikom jednorocznym, którzy w czasie wcielenia (1. października) albo rozpoczynają nauki teologiczne, albo są nowicuszami zakonnymi.

3. Odnośne podania dokumentami zaopatrzone, wnosić i załatwiać należy wedle postanowień rozdziału IV.

4. Popisowym, mającym prawo do dobrodziejstwa służby jednorocznej pod chorągwią i do dobrodziejstwa nauczycieli niższych i nauczycieli wolno obrać jedno lub drugie dobrodziejstwo; jeśli obrali dobrodziejstwo służby jednorocznej pod chorągwią, odpada prawo do innego dobrodziejstwa.

Później przyznać je może najwyższa instancja tylko w wypadkach na szczególniejsze względy zasługujących aż do 1. października roku poboru.

Ochotnicy jednorocznicy, wchodzący w stosunek nauczycieli niższych i nauczycieli dopiero po poborze głównym, na którym się stawiają i dobrowolnie wstępujący, nie mają żadnego prawa do dobrodziejstwa nauczycieli niższych i nauczycieli.

§. 74.

Jednoroczna służba pod chorągwią w marynarce wojennej.

1. Ochotnicy jednorocznicy w marynarce wojennej mogą odbywać służbę jednoroczną pod chorągwią:

- a) jako żeglarze zawodowi, lub
- b) przy budownictwie i ruchu machin

a to, w obu przypadkach tylko na koszt państwa.

2. Prośby, które w myśl §. 69 wnosić należy do właściwej komendy okręgu uzupełnienia a względnie do właściwej komisji poborowej przedstawiane będą admirałatowi portowemu w Pola do wydania decyzji.

3. Do próśb dołączyć należy dokumenty wzmiankowane w §. 69 : 4.

Za dowód uzdolnienia służby:

A. Dla żeglarza zawodowego:

- a) dyplom na porucznika lub kapitana marynarki handlowej, lub
- b) świadectwo egzaminu ogólnego szkoły nawigacyjnej krajowej, lub świadectwo potwierdzające, że skończył szkołę nawigacyjną zagraniczną, tudzież potwierdzenie (certyfikat żeglarski) świadczące, że aspirant najmniej przez rok wykonywał swój zawód na okrętach do dalekiej żeglugi lub na okrętach do wielkiej żeglugi przybrzeżnej.

B. Do służby przy budowie i ruchu machin.

- a) potwierdzenie, że aspirant jest zapisanym uczniem zwyczajnym machinoznawstwa w szkole głównej technicznej, lub

- b) świadectwo dojrzałości uzyskane po skończeniu oddziału mechaniczno-technicznego w szkole przemysłowej wyższej, lub
- c) świadectwo uzdolnienia do budowy okrętów, uzyskane po skończeniu kursu budowy okrętów, istniejącego w c. k. akademii handlowej i nawigacyjnej w Tryeście.

4. Rządowymi zakładami nawigacyjnymi są: oddział nawigacyjny c. k. akademii handlowej i nawigacyjnej w Tryeście, król. węg. szkoła główna nawigacyjna w Rjece, c. k. szkoły nawigacyjne w Łoszynie małym, Dubrowniku i Kottarze, i król. węg. szkoła nawigacyjna w Buccari.

Gdy aspirant przedstawia świadectwa z ukończenia szkoły nawigacyjnej zagranicznej, decyzyą wydaje wspólne ministerstwo wojny w porozumieniu z ministerstwem obrony krajowej.

5. Dobrodziejstwo służby ochotniczej jednorocznej w marynarce wojennej przyznaje admirałat portowy w Pola tak tym, którzy wstępują dobrowolnie, jak i tym, którzy na poborze roszczą sobie prawo do tego dobrodziejstwa, jemu też przynależała komenda okręgu uzupełnienia przedstawiać ma dotyczące prośby.

6. Co do rekursów w razie odrzucenia prośby orzeka sekcyja marynarki wspólnego ministerstwa wojny w porozumieniu z ministerstwem obrony krajowej.

7. Pod względem brania do wojska, odraczania służby pod chorągwią, przyznawania dobrodziejstwa z innego tytułu, utraty dobrodziejstwa w razie skazania sądowego, tudzież późniejszego przyznawania tego dobrodziejstwa w razie utraty innego dobrodziejstwa stosowane będą odpowiednie postanowienia obowiązujące w wojsku.

§. 75.

Jednoroczna służba pod chorągwią w oddziałach administracyi wojskowej.

1. Ażeby zwiększoną podczas wojny ilość urzędników w wojskowych magazynach żywności i urzędników rachunkowych w budownictwie wojskowem pokrywać rezerwą, można ochotników jednorocznych, pod bronią służących, gdy odbiorą ośmiotygodniowe wykształcenie wojskowe, dopuszczać na onychże prośbę i za zezwoleniem wspólnego ministerstwa wojny, do służby w magazynie wojskowym lub w dyrekcji inżynieryi.

Powinni to być ludzie na podstawie odbytych nauk lub swego zawodu ukwalifikowani do pracowania w jednej z rzeczonych szczególnych gałęzi służby.

2. Do służby rachunkowej w budownictwie wojskowem przypuszczeni będą tylko ci ochotnicy jednoroczni, którzy służbę pod chorągwią pełnią o własnym koszcie.

3. Z ochotników jednorocznych, służących pod bronią kwalifikują się:

A. Do służby przy wojskowych magazynach żywności:

uczniowie skończeni szkół rolniczych, szkół średnich handlowych (akademii), szkół technicznych, gimnazyów wyższych i szkół realnych wyższych; z pomiędzy nich zaś mianowicie:

- a) ci, którzy na większych posiadłościach gruntowych kształcą się w prowadzeniu gospodarstwa;
- b) praktykanci i aplikanci handlowi przy przedsiębiorstwach kolei żelaznych i żeglugi parowej, tudzież przy przedsiębiorstwach prywatnych spedycyjnych i obrotowych;
- c) aplikanci handlowi w handlu zboża i produktów;
- d) funkcyonaryusze młynów parowych i machinowych, w piekarniach, w zakładach składowych i t. p.

B. Do służby rachunkowej w budownictwie wojskowem:

uczniowie skończeni szkół realnych wyższych i technicznych.

4. Wykształcenie będą odbierali ci ochotnicy jednoroczni tylko w tych garnizonach, które przeznaczy do tego wspólne ministerstwo wojny.

5. Prośby o przypuszczenie do jednej ze służb wzmiankowanych, podawać należy po rozpoczęciu służby pod chorągwią aż do dnia 31. października do tego korpusu wojska, w którym się pełni służbę pod chorągwią, a ten przedstawi ją wspólnemu ministerstwu wojny z dołączeniem odpisu arkusza księgi głównej.

6. Do jednorocznej służby pod chorągwią w oddziałach administracyjnych przypuszczać się będzie tylko tylu ochotników jednorocznych, ilu wymaga zwiększona w czasie wojny potrzeba.

§. 76.

Dobrodziejstwo jednorocznej służby pod chorągwią dla medyków, farmaceutów i weterynarzy.

1. Warunki ogólne prawa do dobrodziejstwa służby jednorocznej pod chorągwią w przymocie żołnierzy (§. 63 : 1, 2 i 4) stosują się także do medyków, farmaceutów i weterynarzy.

2. Za dowód uzdolnienia naukowego służy:

A. Dla medyków:

potwierdzenie urzędowe dziekana kolegium profesorów medycyny na uniwersytecie krajowym,

że aspirant jest zapisanym zwyczajnym uczniem i na którym roku, tudzież że rzeczywiście uczęszcza na kolegia, lub

dypłom doktora medycyny, uzyskany na uniwersytecie krajowym.

B. Dla farmaceutów:

świadectwo skończenia z dobrym skutkiem szóstej klasy gimnazjalnej lub tejże klasy szkoły realnej i świadectwo z egzaminu tirocynialnego, złożonego z dobrym skutkiem, lub świadectwo skończenia z dobrym skutkiem czwartej klasy gimnazjalnej i urzędowe potwierdzenie dziekana, że aspirant, chociaż jest tylko nadzwyczajnym uczniem uniwersytetu, jest zapisanym zwyczajnym uczniem farmacyi i rzeczywiście uczęszcza na kolegia lub dypłom na magistra farmacyi.

Doktorowie chemii mają również prawo do dobrodziejstwa, jeżeli są magistrami farmacyi.

C. Dla weterynarzy:

urzędowe potwierdzenie dyrektora c. k. instytutu weterynarskiego wojskowego w Wiedniu, kr. węg. instytutu weterynarskiego w Budapeszcie lub szkoły weterynaryi i podkownictwa we Lwowie, że aspirant jest zapisanym uczniem zwyczajnym, na którym roku, i że na kolegia rzeczywiście uczęszcza, lub dypłom na weterynarza.

3. Do odbywania służby pod chorągwią na własny koszt lub na koszt państwa stosują się postanowienia §. 67: 1 i 8 z następującymi odmianami:

Medyków służących o własnym koszcie w przymocie ochotników jednorocznych będzie skarb zaopatrywał na koszt państwa w ciągu pierwszego półroczu służby pod chorągwią, jeśli o to prosić będą, bezpłatnie w odzież, broń i rynszunki, tak samo jak ochotników jednorocznych na koszcie państwa.

Weterynarze niezasobni mogą służbę pod chorągwią odbywać na koszt państwa także u jazdy.

Celem uzyskania wyjątkowego przyznania dobrodziejstwa jednorocznej służby pod chorągwią na koszcie państwa winni medycy przed rozpoczęciem półrocznej służby pod chorągwią w przymocie zastępców lekarzy asystentów, farmaceuci i weterynarze już przed rozpoczęciem służby jednorocznej pod chorągwią udowodnić, że ich przychody wynoszą mniej niż 30 zł. miesięcznie (§. 69: 5).

Płace medyków, farmaceutów i weterynarzy służących na koszcie państwa w przymocie ochotników jednorocznych ustanowione są w przepisie o płacach dla wojska a względnie dla obrony krajowej.

4. Medykom służy prawo obrania sobie korpusu piechoty i strzelców, farmaceutom prawo obrania sobie oddziału zdrowia a weterynarzom prawo obrania sobie pułku jazdy, artyleryi lub pociągów.

U obrony krajowej medycy i farmaceuci będący ochotnikami jednorocznymi obierać sobie mogą tylko oddziały piesze, weterynarze tylko oddziały konne obrony krajowej.

5. Prośby podawać należy i opatrywać dokumentami w ogóle według postanowień §. 69.

Medycy podać mają w prośbach swoich o przyjęcie, w którym roku chcą odbyć półroczną służbę pod chorągwią w przymocie żołnierzy.

6. Prośby aspirantów wstępujących dobrowolnie wniesione do komendy okręgu uzupełnienia, przedstawić należy przed rewizją lekarską przełożonej komendzie terytorjalnej wojskowej do wydania decyzyi.

Jeżeli komenda terytorjalna wojskowa przyzna dobrodziejstwo, komenda okręgu uzupełnienia zarządzić ma rewizję lekarską, a jeżeli aspirant okaże się zdatnym, wzięcie go do wojska z oznaczeniem w jakim przymocie ma służyć, tudzież jego przeznaczenie w myśl punktu 4.

Jeżeli prośbę odrzucono, aspirant wnieść może rekurs stosownie do §. 71.

7. Co się tyczy próśb podanych na poborze głównym postanowienia §. 70: 8 zmienia się o tyle, że decyzya co do tych próśb wydawana być ma w ogólności dopiero po rewizyi lekarskiej. Przedewszystkiem więc komisya poborowa wydać ma najprzód uchwałę co do zdatności aspiranta, pod względem jego przymiotu jako ochotnika jednorocznego.

Jeżeli wzięty został jako „zdatny“, natenczas reprezentant wojska w komisji poborowej przesać ma prośbę do komendy okręgu uzupełnienia celem przedstawienia jej do decyzyi komendzie terytorjalnej wojskowej; prośby wziętych bezpośrednio do obrony krajowej przesyła reprezentant obrony krajowej biuru ewidencyjnemu celem przedstawienia ich do decyzyi komendzie obrony krajowej.

Jeżeli wzięto go jako „mniej zdatnego“, lub „wyłączono“ do następnego poboru a względnie uznano za „niezdatnego do broni“ lub postanowiono „wykreślić“, prośbę uależy mu zwrócić jako nie mającą znaczenia dla tego poboru. (Co do mniej zdatnych ob. §. 70: 20, ustęp drugi).

Jeżeli nie stanął do poboru, albo jeżeli postanowiono stawić go przed komisją rozpoznawczą lub oddać do szpitala, wykonać należy najprzód odpowiednią czynność urzędową, następnie w razie wzięcia do wojska w myśl uchwały „zdatny“, przesać prośbę komendzie terytorjalnej wojskowej, a względnie komendzie obrony krajowej do wydania

decyzyi. Dopóki decyzya ta nie nadejdzie, nie wolno przyzywać do służby pod chorągwią.

We wszystkich tych przypadkach zgłoszenie się z prawem i decyzyą względem niego zapisać należy w liście popisowych.

Przeciwko rezolucyi odmownej można i w tych przypadkach odwołać się w myśl §. 71.

8. Prośby, nadchodzące w myśl §. 70: 11 i 12 według okoliczności do biura ewidencyjnego obrony krajowej, przedstawiać należy do decyzyi komendzie obrony krajowej.

9. Tym aspirantom, którym prawo do dobrodziejstwa jednorocznej służby pod chorągwią przyznano już wtedy, gdy się zgłosili do dobrowolnego wstąpienia, albo którzy oznajmili je na dawniejszym poborze, atoli z powodu niezdatności nie zostali wzięci do wojska, zastrzega się to prawo do wszystkich następnych poborów, o ile dalsze jego trwanie będzie udowodnione.

10. Medycy będący ochotnikami jednorocznymi rozpoczynać mają służbę półroczną pod bronią tylko dnia 1. kwietnia a najpóźniej w tym roku, w którym kończą 25ty rok życia.

Służbę półroczną w przymiocie zastępców lekarzy asystentów w wojskowym zakładzie zdrowia rozpoczynać należy w dniu 1. kwietnia, który nastąpi po wystawieniu dyplomu doktorskiego, a względnie dnia 1. października; chyba, że nie odbyto jeszcze służby pod chorągwią w przymiocie żołnierza, w którym to razie tę służbę trzeba wprzód odbyć.

Służbę w przymiocie zastępcy lekarza asystenta można odbywać bezpośrednio po ukończeniu służby pod bronią.

Farmaceuci i weterynarze, będący ochotnikami jednorocznymi, rozpoczynać winni służbę jednoroczną pod chorągwią w dniu 1. października, który nadejdzie po uzyskaniu dyplomu.

Prawo obierania sobie korpusu wojska nie daje prawa do obierania sobie także zakładu zdrowia.

Farmaceuci, będący ochotnikami jednorocznymi obrony krajowej, odbywają służbę pod chorągwią w aptekach wojskowych; za tych, którzy służą na koszt państwa, obrona krajowa nie zwraca wydatków.

11. Medycy, farmaceuci i weterynarze, będący ochotnikami jednorocznymi, dopóki poświęcają się swoim naukom zawodowym, winni corocznie najpóźniej aż do końca grudnia udowodnić swojemu korpusowi, że się tym naukom oddają.

12. Ochotnicy jednoroczni trzech rzeczonych kategorii winni bezpośrednio po uzyskaniu dyplomu złożyć swemu korpusowi wierzytelny odpis tegoż

a według okoliczności także dowody niezamożności, korpus zaś uzupełnić ma ten akt odpisem arkusza księgi głównej i przesłać komendzie terytoryalnej wojskowej a względnie ministerstwu obronykrajowej.

Jeżeli jednocześnie podano prośbę o pozwolenie odbycia służby pod chorągwią na koszt państwa, komenda terytoryalna wojskowa decyduje najprzód w tym względzie i przedstawia akt wspólnemu ministerstwu wojny.

To ministerstwo a względnie ministerstwo obrony krajowej mianuje ochotników jednorocznych zastępcami lekarzy asystentów a względnie praktykantami aptekarskimi lub weterynarskimi i decyduje co do ich przeznaczenia. Medycy, którzy nie odbyli jeszcze służby półrocznej pod bronią mianowani będą zastępcami lekarzy asystentów dopiero po jej ukończeniu.

Ochotników jednorocznych uwiadamia o ich mianowaniu i przeznaczeniu korpus, do którego należą.

13. Jeżeli medyk, będący ochotnikiem jednorocznym, życzy sobie odbyć służbę półroczną pod chorągwią w przymiocie lekarza u marynarki wojennej, winien to oświadczyć i złożyć dyplom.

W razie uwzględnienia przeznaczony będzie po odbyciu w wojsku półrocznej służby pod chorągwią w przymiocie żołnierza, do szpitalu marynarskiego w Pola, w przymiocie zastępcy lekarza asystenta.

14. Ci medycy, ochotnikami jednorocznymi będący, którzy nauki medyczne porzucają, lub ich nie skończą aż do 1. kwietnia owego roku, w którym upływa 28. rok ich życia, odbyć mają służbę jednoroczną a względnie dwuletnią w przymiocie żołnierzy, przyczem okres już wysłużony czynnie ma im być policzony. Ochotnicy zaś jednoroczni, którzy kończą nauki medyczne, atoli dyplomu doktorskiego nie uzyskali aż do rzeczonego terminu, nie mają być zniewaleni do odsłużenia drugiego roku pod chorągwią.

15. Dobrodziejstwo służby jednorocznej pod chorągwią tracą farmaceuci i weterynarze będący ochotnikami jednorocznymi:

- a) gdy porzucają swoje nauki;
- b) gdy farmaceuci, którzy skończyli sześć klas gimnazyalnych (realnych) nie uzyskają dyplomu aż do dnia 1. października tego roku, w którym kończą 26ty rok życia;
- c) gdy farmaceuci, którzy skończyli cztery klasy gimnazyalne i weterynarze nie uzyskają dyplomu aż do dnia 1. października tego roku, w którym kończą 24ty rok życia.

Jeżeli ochotnicy ci, gdy się stawiali, mieli prawo do dobrodziejstwa jednorocznej służby pod chorągwią w przymocie żołnierzy, prawo to zostaje im zastrzeżone; w przeciwnym razie pociągnięci być mają do dodatkowego odbycia prawidłowej służby pod chorągwią.

16. Ochotnicy jednorocznicy w przymocie żołnierzy, którzy służbę jednoroczną pod chorągwią chcą odbyć jako medycy, winni prośbę o to, z dołączeniem paszportu wojskowego i dowodu uzdolnienia naukowego, podać najpóźniej na dwa miesiące przed rozpoczęciem służby pod chorągwią a to do swego korpusu, który przedstawić ją ma przełożonej komendzie terytoryalnej wojskowej, a względnie komendzie obrony krajowej do wydania decyzji.

17. Ochotnicy jednorocznicy w przymocie żołnierzy, którzy po skończeniu gimnazjum wyższego poświęcają się farmacyi i pragną odbyć służbę jednoroczną pod chorągwią w przymocie farmaceutów, winni prośbę o to z dołączeniem paszportu wojskowego i dowodu, że są początkującymi, podać do właściwej komendy okręgowej uzupełnienia a względnie do właściwego biura ewidencyjnego obrony krajowej albo — jeżeli są już wcieleni — do swojego korpusu, z kąd prośba ta posłaną będzie wspólnemu ministerstwu wojny a względnie ministerstwu obrony krajowej.

W razie uwzględnienia, tacy ochotnicy jednorocznicy nie będą w razie pociągani do służby pod chorągwią, a gdy zdadzą egzamin tirocynialny przyznać im należy dobrodziejstwo służby jednorocznej w przymocie farmaceutów.

Atoli prawo do tego dobrodziejstwa rościć sobie mogą tylko ci ochotnicy jednorocznicy, służący pod bronią, którzy dyplom magistra mogą uzyskać aż do 1. października tego roku, w którym kończą 26ty rok życia.

18. Tym medykom, farmaceutom i weterynarzom, których podczas wojny (w czasie uruchomienia) wzięto do wojska na prawidłowy okres służbowy w skutek wstąpienia dobrowolnego lub poboru, może być po wojnie (gdy się uruchomienie skończy) przyznane dobrodziejstwo służby jednorocznej pod chorągwią w ich przymocie, jeżeli w chwili wzięcia do wojska mieli do niego prawo.

Prośby o to przedstawiać będzie celem dalszego zarządzenia korpus, do którego należą, komendzie terytoryalnej wojskowej a względnie obrony krajowej.

Czas wysłużony czynnie przed przyznaniem tego dobrodziejstwa będzie wliczony medykom w okres półrocznej służby w przymocie żołnierzy, farmaceutom i weterynarzom w okres jednorocznej służby pod chorągwią.

19. W razie uruchomienia ci medycy, farmaceuci i weterynarze, będący ochotnikami jednorocznymi, którzy dyplomu jeszcze nie uzyskali, wezwani będą do służby pod bronią tam, gdzie zostali przeznaczeni. Ci z pomiędzy nich, którzy w skutek nabytej aż do tego czasu kwalifikacyi, mogą być użyty w służbie lekarskiej, a względnie aptecznej lub weterynarskiej, będą w tych gałęziach służby zatrudniani.

Tym medykom i weterynarzom, ochotnikami jednorocznymi będącym, którzy nauki już skończyli, ale dyplomu jeszcze nie otrzymali, wolno złożyć odnośne dowody w korpusie, do którego należą, korpus zaś dołączyć ma do tego aktu odpis arkusza księgi głównej i przedstawić go wspólnemu ministerstwu wojny (obrony krajowej).

§. 77.

Utrata dobrodziejstwa wskutek skazań sądowych.

1. Dobrodziejstwo jednorocznej służby pod chorągwią traci ten, który przed lub po rozpoczęciu służby pod chorągwią skazany został prawomocnie bądź za zbrodnię bądź za występki lub przekroczenia popełnione z chciwości, bądź za występki przeciw moralności publicznej (ustawa o służbie wojskowej §. 24, ustęp drugi i §. 25 ustęp przedostatni.)

Postanowienie to ma więc być stosowane, gdy czyn karygodny popełniony został przed odbyciem lub w ciągu odbywania jednorocznej lub dwuletniej służby pod chorągwią, bez względu na to, kiedy wydany został prawomocny wyrok karny. Natomiast postanowienie to nie może być stosowane, jeżeli czyn karygodny popełniony został dopiero po wstąpieniu ze służby pod chorągwią w czasie należenia do rezerwy.

2. W przypadku takim, korpus, do którego ochotnik należał, winien wyrok karny, jak tylko stanie się prawomocnym, z dołączeniem odpisu arkusza księgi głównej, przesłać w wojsku (marynarce wojennej) wspólnemu ministerstwu wojny, w obronie krajowej, ministerstwu obrony krajowej. O utracie dobrodziejstwa orzeka ministerstwo obrony krajowej w porozumieniu z wspólnym ministerstwem wojny.

3. Czas wysłużony pod chorągwią przed odsądzeniem od dobrodziejstwa wliczać należy w lata powinności służby liniowej, a względnie w czas służby pod chorągwią u obrony krajowej, który liczyć się ma pojedynczo.

Tych, którzy stosownie do klasy wieku i kolei losowej przypadali na kontyngent rekrucki wojska, a tylko na podstawie dobrowolnego zgłoszenia się

przeznaczeni a względnie przeniesieni zostali do obrony krajowej (§. 130 : 1, ustęp drugi), jeżeli dobrodziejstwo ochotników jednorocznych stracili jeszcze przed rozpoczęciem służby pod chorągwią, przenieść należy napowrót do wojska.

Tych, którzy wzięci zostali do wojska drogą poboru, a na mocy kolei losowej odpadli do rezerwy zasobowej, przenieść należy do rezerwy zasobowej.

Rozdział VII.

Stawianie się i branie do wojska.

§. 89.

Ograniczenie wyjazdu popisowych za granicę.

1. Pozwolenie do podróży za granicę, przekraczające termin rozpoczęcia się głównego poboru, udzielone być może popisowemu lub temu, kto w czasie podróży stanie się popisowym, tylko w razie udowodnionej pilnej potrzeby.

2. Popisowi żeglarze zawodowi, na których nie ciąży wina uchybienia obowiązkowi stawienia się na poprzedzającym poborze, mogą uzyskać najwyżej na dwa lata pozwolenie do dalekich podróży morskich dla wykonywania swego zawodu.

3. Ci, co do których uchwała komisji poborowej lub rozpoznawczej opiewała „wykreślić“ lub których nie wzięto do wojska w ostatniej popisowej klasie wieku, nie podlegają z przyczyny obowiązku służenia wojskowo żadnym ograniczeniom pod względem wyjazdu za granicę.

§. 90.

Dostawianie popisowych do komisji poborowej.

1. Popisowych dostawia się do komisji poborowej gminami, dostawiać ich zaś mają przełożeni gmin, którzy odpowiadają za tożsamość dostawianych i podczas przedstawiania się popisowych powinni być obecni.

Drugi urzędnik administracyjny nadzoruje przedstawianie popisowych i szykuje popisowych każdej gminy podług klas wieku a w każdej klasie wieku według kolei losowej. Do tego celu winien przysposobić sobie rejestr popisowych, ułożony podług gmin a dla każdej gminy podług klas wieku i kolei losowej.

2. Przed wprowadzeniem popisowych trzech powołanych klas wieku, przedstawić należy najprzód

tych, którzy stawieni być mają bez względu na klasę wieku i kolej losową (lista popisowych *A*), a następnie tych, którzy z powodu uchybienia obowiązkowi stawienia się na poprzedzającym poborze mają być stawieni dodatkowo z usprawiedliwieniem (lista popisowych *B*).

3. Nie trzeba przedstawiać komisji poborowej:

- a) wychowanców szkół wojskowych wojska i obrony krajowej (§. 16);
- b) zostających w areszcie śledczym, więzieniu lub w domu poprawy, jakoteż tych, przeciw którym toczy się śledztwo sądowo-karne, chociażby byli na wolnej stopie;
- c) oczywiście niezdatnych (§§. 25:4 i 94:5).

W przypadku punktu *b*, jeżeli podsądny jest w wieku popisowym, albo obowiązkowi stawienia się jeszcze nie uczynił zadosyć, Władze sądowe a względnie zakłady karne uwiadamiają Władzę administracyjną powiatową, w której okręgu znajduje się Władza sądowa (zakład karny) o zamknięciu postępowania karnego lub o wypuszczeniu więźnia (po wykonaniu kary, w skutek ułaskawienia). Następnie zarządzić należy pobór dodatkowy, a względnie przesłać w tym celu uwiadomienie właściwej Władzy administracyjnej powiatowej.

§. 103.

Pociąganie do poboru dodatkowego tych, którzy nie byli na głównym poborze.

1. Jest to szczególnym obowiązkiem Władz powiatowych tudzież komend okręgowych uzupełnienia starać się, żeby ci, którzy nie byli na poborze głównym, jak najrychlej stawieni zostali dodatkowo.

2. Pobytu nieobecnych i „zupełnie nieznanymi“ śledzić mają głównie przełożeni gminy przynależności, a względnie „zupełnie nieznanymi“ przełożeni tych gmin, w których spisach umieszczeni są owi nieznanymi.

Władze powiatowe obowiązane są czuwać nad tem, żeby przełożeni gmin nieustannie pracowali w tym kierunku.

3. O ile jednak wyniki tych dochodzeń wymagają rokowań piśmiennych, podejmować je mają Władze powiatowe i prowadzić z całą ogłędnością i sprężystością.

4. Jeżeli niestawający wykryty zostanie w skutek tych dochodzeń w innym powiecie, zarządzić należy niezwłocznie, żeby był odstawiony dodatkowo. Popisowych takich stawia się w ogóle przed przynależną komisją poborową (§. 27).

5. Gdziekolwiek bądź ujęty będzie ktoś taki, co do którego wytoczone dochodzenia okazują, lub

przynajmniej domyślać się każą, że obowiązku stawienia się nie dopełnił, Władza powiatowa miejsca pobytu winna niezwłocznie zażądać od Władzy administracyjnej powiatowej gminy przynależności, potrzebnych wyjaśnień i postąpić według stanu sprawy.

6. Jak tylko się skończy pobór główny w powiecie, Władza powiatowa winna wydać natychmiast przełożonemu każdej gminy wykaz tych, którzy z owej gminy nie stawili się jakoteż „zupełnie nieznanymi“.

7. Gdy ten, który się nie stawił, pojawi się w gminie, wyzdrowieje lub gdy pobyt jego zamieszcowy zostanie wykryty, albo śmierć stwierdzona, tudzież, gdy zostający w areszcie śledczym, w więzieniu lub w domu poprawy zostanie wypuszczony a względnie, gdy postępowanie karne przeciw popisowemu, na wolnej stopie będącemu (§. 90), zostanie wstrzymane, uwiadomić o tem należy niezwłocznie Władzę powiatową. Władza ta, otrzymawszy odnośny raport od przełożonego gminy lub uwiadomienie od Władzy sądowej (zakładu karnego), winna nie czekając na pobór główny, zarządzić dodatkowe przystawienie owego popisowego a względnie wykreślenie zmarłego.

8. Przełożony gminy winien wykazy (punkt 6) zachowywać i gdy ustępuje z urzędu, oddać je swemu następcy.

§. 108.

Postępowanie z popisowymi, przebywającymi za granicą.

1. Popisowi, których uważać należy za osiadłych stale za granicą (Załączka V, §. 1:3), a w przypadkach na szczególne względy zasługujących także ci, którzy dłuższy czas przebywają za granicą np. w celach naukowych, mogą być wyłączeni od stawienia się przed komisją poborową, jeżeli świadectwami wydanymi przez lekarza c. k. misyi zagranicznej lub przez innego lekarza, którego misya do tego przeznaczony, a przez nią potwierdzonemi, udowodnią, że podlegają ułomności cielesnej, w skutek której powinni być wyłączeni do następnego poboru, uznani za niezdolnych do broni lub wykreśleni.

Gdy chodzi o popisowego odpadającego do obrony krajowej, decyzję wydaje ministerstwo obrony krajowej, we wszystkich innych przypadkach ministerstwo obrony krajowej w porozumieniu z wspólnym ministerstwem wojny.

2. Popisowych kandydatów stanu duchownego może w każdym razie ministerstwo obrony krajowej

w porozumieniu z wspólnym ministerstwem wojny wyłączyć od stawienia się przed komisją poborową.

3. Przepis dotyczący się postępowania podany jest w załączce V.

4. Komendy okrętów wojennych, znajdujących się za granicą, upoważnione są, o ile pozwolą na to stosunki ich pocztu i służbowe, brać do wojska z prawidłową powinnością służbową takich popisowych, którzy są zdolni do marynarki wojennej i zobowiążą się od dnia wzięcia pełnić służbę pod chorągwią w przymocie majtków.

W każdym razie pozostaną oni w poczcie marynarki wojennej, a zresztą postępować się będzie z nimi pod względem powinności służbowej według niniejszego przepisu.

O takim wzięciu do wojska uwiadomić należy według §. 148:3.

§. 110.

Kontrola nad popisowymi pod względem dopełniania obowiązku.

Gdy mężczyzna, więcej niż 21 lat liczący

- a) zmienia prawo swojszczyzny,
- b) podaje o konsensu przemysłowy lub o kartę przemysłową,
- c) zgłasza się po dokument legitymacyjny do podróży w krajach tutejszych lub za granicę, po książkę robotniczą lub służbową,
- d) stara się o posadę w służbie publicznej,

Władza, której służy prawo decydowania lub wygotowania, winna przekonać się, czy i w jaki sposób petent powinności stawienia się dopełnił.

Jeżeli się pokaże, iż petent nie uczynił zadość powinności stawienia się, wytoczyć należy niezwłocznie postępowanie ustawowe, a według okoliczności uwiadomić właściwą Władzę administracyjną powiatową.

§. 111.

Koszta poboru.

1. Koszta poboru dzielą się na następujące kategorie:

- a) Dyety (dodatki) i koszta podróży urzędników administracyjnych i wojskowych, składających komisję poborową, tudzież pomocników;
- b) koszta dostarczenia sprzętów dla komisji i do losowania;
- c) koszta najmu lokali do czynności urzędowych komisji i do losowania;

d) koszta utrzymania i podróży krewniaków płci męskiej, których zdolność do zarabkowania ma być zbadana, tudzież popisowych do losowania i poboru a według okoliczności także koszta w celu oddania do szpitalu wojskowego lub cywilnego;

e) także koszta na eskortę dla osób przereczonych.

2. Koszta w punkcie 1 a wzmiankowane, ponosi za członków wojska (marynarki wojennej) budżet wspólnego ministerstwa wojny, za członków obrony krajowej budżet ministerstwa obrony krajowej.

3. Inne koszta w punkcie 1 a, tudzież w punktach 1 b i 1 c wzmiankowane, ponosi budżet ministerstwa obrony krajowej.

Wyjątki zachodzą tylko co do kosztów dla tych miast, które stanowią osobny okrąg dostawniczy i co do miejsc poboru poza obrębem siedziby urzędowej Władzy powiatowej (§. 41:1). W pierwszym przypadku dyety i koszta podróży funkcjonaryszów gminy na losowania i do poboru pokrywane być mają zawsze z funduszów gminy, która też dostarczyć winna lokali i sprzętów do tych czynności urzędowych; w drugim przypadku dostarczenie sprzętów i lokali do poboru jest obowiązkiem gmin w obrębie miejsca poboru.

Dla uniknienia kosztów używać należy do losowania i poboru lokali w budynkach urzędowych, gdzie tylko znajdują się w nich odpowiednie do tego celu lokale.

4. Koszta podróży wzmiankowane w punkcie 1 d, podobnie w razie potrzeby koszta podróży do szpitalu i napowrót (§. 93 : 6) ponosić ma sam popisowy a względnie krewniak płci męskiej, którego się na wzgląd bierze. Ubogich wspierać ma gmina przynależności.

Władze powiatowe czuwać mają nad tem, żeby wsparcie było dostateczne.

Gdy się stawia ubogich obcych popisowych, można domagać się od gminy przynależności, aby zwróciła koszta niezbędne, wyłożone na ich podróz i utrzymanie.

5. Koszta wzmiankowane w punkcie 1 e ponosić mają gminy przynależności.

Zwrotu kosztów za eskortę dla obcych popisowych domagać się jednak można tylko w tym razie, gdy się odstawia samych tylko obcych popisowych a nie razem z własnymi.

Jeżeli zaś w celu oddania popisowego do szpitalu wojskowego lub cywilnego, potrzebną jest eskorta z winy popisowego (udawanie choroby,

podejrzanie, iż ucieknie, krnąbrność) koszta eskortowania ponosić ma sam popisowy.

Rozdział XII.

Wstępowanie dobrowolne.

§. 145.

W ogólności.

1. Dobrowolnie może każdy wstąpić do wojska (marynarki wojennej), kto:

- posiada prawo obywatelstwa w jednym z dwu obszarów monarchii, tudzież
- ma odpowiednią zdatność umysłową i cielesną jakoteż wzrost wynoszący najmniej 155 centymetrów, i
- skończył lat najmniej 17 (ustawa o służbie wojskowej §. 19.)

Ochotnikowi wolno jest obrać sobie korpus wojska, w którym służyć pragnie, o ile ten korpus wojska jest uprawniony do przyjmowania ochotników i o ile ochotnik jest zdatny do tego korpusu.

Z którego obszaru monarchii ów korpus wojska bywa uzupełniany, tego nie bierze się na uwagę.

Tym ochotnikom, którzy stosownie do swojej klasy wieku są już do stawienia się powołani, wstąpienie dobrowolne podczas poboru głównego nie jest dozwolone.

Ten, który według ustawy był obowiązany stawić się, ale nie stanął, utracił przez to prawo do wstąpienia dobrowolnie na tak długo, dopóki się nie podda decyzji komisji poborowej co do uchylenia, których się w tej mierze dopuścił.

2. Do obrony krajowej może wstąpić dobrowolnie każdy, kto:

- posiada prawo obywatelstwa w królestwach i krajach w Radzie państwa reprezentowanych,
- obowiązkowi stawienia się uczynił zadosyć (§. 16 : 5) i nie jest obowiązany do służenia ani w wojsku, ani w marynarce wojennej, i
- ma odpowiednią zdatność umysłową i fizyczną, jakoteż wzrost wynoszący najmniej 153 centymetry.

Obowiązani do służenia wojskowo, pochodzący z dawnego obwodu kottorskiego i ze stałego ładu b. obwodu dubrownickiego, mogą także wstępować dobrowolnie do obrony krajowej, zanim obowiązkowi stawienia się uczynią zadosyć.

3. Od wstąpienia dobrowolnie wyłącza się w myśl §. 22 a względnie 23, ustęp drugi ustawy o służbie wojskowej tych, którzy w skutek skazania

przez Sąd karny nie używają w zupełności praw obywatelskich.

4. Małoletni potrzebują do wstąpienia pozwolenia ojca lub opiekuna.

5. W czasie od 21. aż do 30. czerwca włącznie i od dnia 21. aż do 31. sierpnia włącznie, tudzież dnia 1. stycznia przyjmowauie ochotników do wojska (marynarki wojennej) z ustawową powinnością służbową miejsca mieć nie może.

6. Postanowienia dotyczące się powinności służbowej i wcielania do szeregu podane są w rozdziale II a względnie X.

§. 146.

Dowody potrzebne do wstąpienia dobrowolnie.

1. Kto chce wstąpić dobrowolnie do wojska (marynarki wojennej) lub obrony krajowej, złożyć winien następujące dowody:

- a) cedułę wstąpienia wygotowaną przez Władzę administracyjną powiatową według wzoru 31;
- b) jeżeli kandydat jest małoletni, pozwolenie ojca lub opiekuna, wygotowane według wzoru 32 a przez Władzę powiatową miejsca pobytu uwierzytelnione;
- c) jeżeli kandydat służył już w wojsku (marynarce wojennej) lub w obronie krajowej, dokument oddalenia.

Gdy kandydat chce wstąpić do obrony krajowej, Władza administracyjna powiatowa ma nadto potwierdzić w cedule wstąpienia, że powinności stawienia się dopełnił całkowicie. (Wyjątek §. 145:2, ustęp drugi).

Jeżeli prawo swojszczyzny ochotnika jest wątpliwe, cedułę wstąpienia wygotowywać powinna Władza powiatowa miejsca stałego pobytu.

W razie wzięcia ochotnika do wojska, dowody rzeczzone zachowuje w aktach jego oddział lub zakład.

2. Ceduły wstąpienia nie wolno wydać:

- a) jeżeli ochotnik nie doszedł jeszcze wieku wymagane od wstępujących do wojska (marynarki wojennej) lub obrony krajowej;
- b) jeżeli ochotnik był skazany przez Sąd karny i w skutek tego na zasadzie §. 22 a względnie 23, ustęp drugi ustawy o służbie wojskowej wstąpienie dobrowolne do wojska jest mu wzbronione (§. 145:3);
- c) jeżeli ustawa zobowiązywała ochotnika do stawienia się, a on się nie stawił; lub
- d) podczas poboru głównego, tym do służby wojskowej obowiązany, którzy stosownie do swojej klasy wieku powinni stawić się do poboru.

3. Ceduła wstąpienia przestaje być ważną w trzy miesiące od dnia wygotowania, albo od dnia rozpoczęcia się poboru głównego, jeżeli ochotnik jest w wieku popisowym.

Jeżeli wzięcie do wojska ochotnika, który stawić się nie był obowiązany i którego przyjęcie było pozwolone, opóźni się z innych przyczyn, w ten sposób, że ceduła wstąpienia przestanie tymczasem być ważną, można wziąć do wojska dopiero po złożeniu nowej ceduły wstąpienia.

4. Gdy elewi kapeli, tudzież chłopcy okrętowi, machinowi i od kapeli, po dojściu do 17. roku życia mają być wzięci do wojska, dostateczne są dokumenty złożone wtedy, gdy ich przyjmowano na elewów a względnie chłopców.

§. 147.

Zgłaszanie się i branie do wojska ochotników.

1. Ochotnicy mający wstąpić, winni zaopatrzyć się w dowody w §. 146 wzmiankowane i zgłosić się bezpośrednio do tego oddziału lub zakładu, mogącego przyjmować ochotników, który sobie obrali.

2. Do przyjmowania ochotników upoważnione są:

A. W wojsku:

- a) pułki piechoty, tyrolski pułk strzelców, bataliony strzelców polnych, pułki jazdy, pułki korpusu artylerji i samoistne baterje dywizyjne, bataliony artylerji fortecznej, pułki inżynieryi, pułki pionierów, pułk kolei żelaznej i telegrafu, pułki pociągów i oddział zdrowia.

W oddziałach pociągów ilość przyjętych ochotników nie może w czasie pokoju przenosić w każdej dywizji pociągów czwartej części normalnej ilości rekrutów; w innych oddziałach powyżej wymienionych ilość ochotników nie jest ograniczona nawet w czasie pokoju;

- b) zakłady arsenałowe artylerji i pociągów, zakłady administracji żywności i mundurów w czasie wojny bez ograniczenia. Jednak zakłady te w czasie pokoju a oddziały wojskowe zakładów chowu koni w czasie pokoju i w czasie wojny upoważnione są do przyjmowania tylko tych ochotników, którzy mogą być zobowiązani jedynie na trzechletni okres służby liniowej; przyjmowanie ochotników, którzy obowiązku

stawienia się jeszcze niedopełnili, zależy od pozwolenia wspólnego ministerstwa wojny.

B. W marynarce wojennej:

korpus majtków w czasie wojny i w czasie pokoju bez ograniczenia.

C. W obronie krajowej:

bataliony piechoty (strzelców) i pułki jazdy.

3. Jeżeli dowody, które ochotnik składa, nie są zupełne, tudzież jeżeli wtedy, gdy się ochotnik zgłasza, poczet chorągwi jest w przepisany komplecie, nie wolno go przyjąć.

W czasie wojny, pomijając piechotę i oddział strzelców, wolno przyjmować do innych uruchomionych korpusów i zakładów tylko tych ochotników, którzy służyli już w tej samej broni lub w tym samym przynocie, tudzież tych, których rzemiosło lub jakakolwiek zręczność pozwala spodziewać się niewątpliwie, że wkrótce będzie ich można użyć w służbie wojskowej.

4. O przyjęciu decydują komendy pułków, tudzież komendy batalionów samodzielnych, dywizyj bateryjnych, oddziałów, zakładów i komenda korpusu majtków — w czasie wojny, gdy istnieją korpusy zasobowe, także dowódcy tych korpusów.

W zastępstwie komend pułkowych a za ich zezwoleniem mogą przyjmować ochotników także komendy batalionów polnych pułków piechoty i pułku strzelców tyrolskich, odłączonych do samodzielnego działania w krajach tutejszych, tudzież odłączone bataliony polne pułków inżynierii, pułku pionierów, jakoteż pułku kolei żelaznych i telegrafów. Komenda pułkowa może pozwolenie to dać raz na zawsze, lub zastrzedz sobie dawanie go w każdym z osobna przypadku.

5. Gdy chodzi o przyjęcie kandydatów, którzy już służyli, postarać się należy przed przyjęciem o wojskowe dokumenty moralności.

6. Ochotników bierze się do wojska bez interwencji Władzy administracyjnej a mianowicie przyjmować mogą:

- a) elewów kapeli, pułki piechoty,
- b) chłopców okrętowych, machinowych i do kapeli, korpus majtków, nakoniec
- c) wszystkich innych ochotników, komendy okręgowe uzupełnienia a względnie biura ewidencyjne obrony krajowej.

Bierze się do wojska z zachowaniem postanowień (załączka III i IV), dotyczących się rewizji lekarskiej i oceniania zdatości cielesnej i umysłowej do właściwej służby wojennej.

Oddziały i zakłady odsyłają tych ochotników, na których przyjęcie się zgodziły, do komendy okręgowej uzupełnienia, znajdującej się najbliżej miejsca pobytu kandydata a względnie do najbliższego biura ewidencyjnego obrony krajowej, które mają wziąć ich do wojska i odebrać od nich przysięgę i które też na zasadzie aktu przyjęcia i rezolucji zawsze piśmiennie wygotowanej, winny czynność urzędową wykonać niezwłocznie.

7. Komisya biorąca do wojska ochotników ma się składać:

- a) z komendanta okręgu uzupełnienia (komendanta oddziału, a względnie z przełożonego biura ewidencyjnego obrony krajowej) lub jego zastępcy;
- b) z oficera okręgu uzupełnienia (adjutanta) a względnie oficera ewidencji i zarządu, i
- c) z lekarza wojskowego armii (marynarki wojennej) a względnie obrony krajowej.

8. Ocenienie zdatości cielesnej i umysłowej ochotnika, jest zadaniem lekarza wojskowego; decyzyą co do wzięcia do wojska, wydaje komendant (punkt 7 a).

9. Gdy ochotnik zostanie wzięty do wojska, akt przyjęcia i rezolucyą korpusu wojska (zakładu) razem z listą poborową (§. 148:2) odesłać należy do tegoż korpusu.

Jeżeli ochotnik nie zostanie przyjęty, ponieważ uznany został za niezdatnego do wszelkiej służby wojennej w ogólności, albo do oddziału lub zakładu, który sobie obrał, akt przyjęcia należy mu zwrócić a rezolucyą odesłać napowrót do korpusu wojska (zakładu) z uwiadomieniem o wyniku rewizyi.

Komenda okręgowa uzupełnienia, a względnie biuro ewidencyjne obrony krajowej nie powinno wydawać kandydatom rezolucyi względem uznania ich za niezdatnych.

10. Elewów kapeli, tudzież chłopców okrętowych, machinowych i od kapeli, którzy ukończywszy 17ty rok życia, stali się zdatnymi do służby wojennej, wziąć należy do wojska niezwłocznie; jeżeli nie są zdatni, wolno wziąć ich do wojska dopiero wtedy, gdy do służby wojennej staną się całkiem zdatnymi. Ponieważ jednak z tego wynika dalsze przedłużenie powinności służby pod chorągwią, tedy przy braniu

tych osób do wojska postępować należy z jak największą sumiennością, a mianowicie nie wolno pod żadnym pozorem odwlekać wzięcia do wojska poza czas dojścia do zupełnej zdadności do służby wojennej.

11. Po wzięciu do wojska elewów kapeli i chłopców okrętowych, machinowych i od kapeli, zapisać należy w rubryce 29 listy poborowej według arkusza ewidencyjnego, tak kategorią wziętych, t. j. na elewa kapeli itp., jakoteż dzień przyjęcia pod chorągiew w tym przymiocie.

12. W przypadkach, zasługujących na względy, komendy okrętów wojennych, znajdujących się za granicą, mogą ochotników przyjmować i brać do wojska z prawidłową powinnością służbową w marynarce wojennej.

§. 149.

Wstępowanie cudzoziemców do wojska (marynarki wojennej).

1. Cudzoziemcy mogą być wyjątkowo przyjmowani do wojska (marynarki wojennej) tylko za zezwoleniem Najjaśniejszego Pana, na ustawowy okres służby liniowej, jeżeli udowodnią, że ich Rząd pozwolił im na to bezwarunkowo.

2. Cudzoziemcy, którzy pragną być wcieleni do wojska lub marynarki wojennej, winni prośbę o przyjęcie podać wprost do wspólnego ministerstwa wojny a względnie do sekcji marynarki w celu wystąpienia się o najwyższe pozwolenie.

3. Do prośby dołączyć należy następujące dokumenty:

- a) metrykę chrztu lub urodzenia;
- b) świadectwo nieskazitelnego aż dotąd życia, wydane przez Władzę administracyjną lub policyjną miejsca pobytu;
- c) pozwolenie piśmienne Rządu ojczyźtego do wstąpienia do wojska (marynarki wojennej); wolne od jakiegokolwiek zastrzeżenia;
- d) zapewnienie otrzymane od jednego z korpusów wojska w §. 147 : 2 A, a wzmiankowanych, do przyjmowania ochotników upoważnionych lub od komendy korpusu majtków w Pola;
- e) rewers, w razie małoletności podpisany oraz przez ojca lub opiekuna i legalizowany, mocą którego kandydat zobowiązuje się do trzy (czteroletniej) służby pod chorągwią w wojsku (marynarce wojennej).

4. Jeżeli kandydat uzyska Najwyższe pozwolenie, korpus wojska (korpus majtków), który sobie

obrał, uwiadomi go o tem i wskaże mu komendę okręgową uzupełniania, do której ma się zgłosić, aby zostać wziętym do wojska. Pod tym względem postępować należy według odnośnych postanowień §§. 147 i 148.

§. 150.

Wstępowanie dobrowolne kandydatów na kadetów zawodowych.

1. Zgłaszający się dobrowolnie, którzy pragną zostać tak zwanymi kandydatami zawodowymi, mogą być mianowani takimi kadetami dopiero po złożeniu przynajmniej ze skutkiem dostatecznym egzaminu kadeckiego i po wzięciu do wojska.

Egzamin kadecki złożyć należy w szkole kadeckiej tej broni, w której kandydat chce być mianowany kadetem zawodowym.

2. O przypuszczenie do egzaminu kadeckiego ubiegać się może każdy krajowiec, czyniący zadość warunkom ustawowym (§. 145) dobrowolnego wstąpienia do wojska, jakoteż każdy cudzoziemiec, który uzyskał Najwyższe pozwolenie do wstąpienia do wojska.

Kandydat winien świadectwami legalnymi udowodnić, że posiada dobre wychowanie i dostateczne wykształcenie przygotowawcze (że skończył całe gimnazjum wyższe, szkołę realną wyższą lub zakład na równi z niemi będący — Załączka II a — że posiada kwalifikacją do służby ochotniczej jedno-roczonej), a w szczególności, że życie jego było dotychczas nieskazitelne, tudzież, że ze skutkiem przynajmniej dostatecznym uczestniczył w szkole kadeckiej w ćwiczeniach mapograficznych przepisanych dla uczniów szkół kadeckich.

3. Prośby o przypuszczenie do egzaminu kadeckiego podawać należy najpóźniej aż do 15. września każdego roku, do komendy tej szkoły kadeckiej, w której kandydat chciałby zdać egzamin.

4. Prośbę winien kandydat napisać własnoręcznie i oświadczyć w niej, w jakim rodzaju broni (w jakim oddziale) chciałby być mianowany kadetem.

Krajowcy winni dołączyć do prośb, oprócz dowodów wymaganych od wstępujących dobrowolnie (§. 146 : 1):

- a) świadectwo nieskazitelnego życia dotychczasowego, wydane przez Władzę administracyjną lub policyjną miejsca pobytu;
- b) pozwolenie komendanta korpusu wojska, do którego kandydat chciałby być przeznaczonym;

- c) świadectwo lekarza wojskowego potwierdzające, że kandydat ma zdolność fizyczną do służby wojennej;
- d) świadectwa szkolne;
- e) świadectwo szkoły kadeckiej, w której kandydat odbywał ćwiczenia mapograficzne.

Cudzoziemcy winni do prób swoich dołączyć dokumenty wzmiankowane w §. 149 : 3 pod *a*, *b*, *d* i *e*, dowód uzyskanego Najwyższego pozwolenia do wstąpienia do wojska i nakoniec świadectwa, wzmiankowane w tym punkcie pod *c*, *d* i *e*.

5. Ćwiczenia mapograficzne odbywają się w miesiącach letnich, egzamina kadeckie w czasie od 1. aż do 10. października.

Postanowienia, dotyczące się ćwiczeń mapograficznych i egzaminu kadeckiego, zawarte są w osobnym przepisie.

6. Kandydaci mianowani będą kadetami zawodowymi wtedy, gdy zdawszy egzamin kadecki, wstąpią dobrowolnie do tego korpusu wojska, do którego im wstąpić pozwolono, a odnośne korpusy wojska doniosą o tem wspólnemu ministerstwu wojny.

§. 151.

Przyjmowanie aspirantów morskich do marynarki wojennej.

1. W miarę stosunków pocztu będą brani do wojska młodzieńcy na aspirantów morskich w marynarce wojennej.

Warunki przyjęcia na aspiranta morskiego są:

- a) wiek nie mniej jak 17 a nie więcej jak 20 lat;
- b) prawo obywatelstwa w jednym z dwu obszarów monarchii;
- c) zupełna zdolność fizyczna;
- d) świadectwo dojrzałości ze szkoły realnej wyższej lub z gimnazjum wyższego albo świadectwa szkoły głównej nawigacyjnej;
- e) władanie językiem niemieckim ustnie i piśmiennie;
- f) zdanie egzaminu wstępnego.

2. Prośby o przyjęcie na aspiranta morskiego podać należy najpóźniej aż do końca sierpnia na piśmie do wspólnego ministerstwa wojny (do sekcji marynarki), dołączając następujące dokumenty:

- a) metrykę chrztu lub urodzenia;
- b) świadectwo swojszczyzny (gdyby go nie było, można złożyć je później w przeciągu roku);
- c) świadectwo szczepienia ospy (jeżeli szczepienie nie jest już potwierdzone w świadectwie lekarskim);
- d) świadectwo wydane przez lekarza marynark lub wojskowego, potwierdzające zdolność cielesną do służby wojennej na morzu z szczegółowym ocenieniem siły wzroku;
- e) świadectwa szkolne według okoliczności z dowodami znajomości obcych języków;
- f) legalizowane piśmienne pozwolenie ojca lub opiekuna do wstąpienia do marynarki wojennej;
- g) świadectwo nieskazitelnego aż dotąd życia kandydata, wydane przez Władzę administracyjną lub policyjną; nakoniec
- h) cedułę wstępu, wydaną w myśl §. 146 przez właściwą Władzę powiatową.

3. Tych kandydatów, po których na zasadzie przedstawionych świadectw można się spodziewać, że egzamin wstępny zdadzą pomyślnie, zanotuje wspólne ministerstwo wojny (sekcya marynarki) i w wymaganej ilości wezwie ich do egzaminu wstępnego.

4. Wezwani ponoszą z własnych funduszków kosztą podróży do miejsca egzaminu a według okoliczności także kosztą powrotu. Jednakże tym, którzy zdawszy dobrze egzamin wstępny, zostali mianowani aspirantami morskimi, kosztą podróży od miejsca pobytu aż do portu centralnego w Pola będą zwracane.

5. Od dnia podania prośby o przyjęcie aż do wezwania na egzamin wstępny, kandydaci obowiązani są uwiadamiać wspólne ministerstwo wojny (sekcya marynarki) o każdej zmianie miejsca pobytu

6. Przedmioty egzaminu wstępnego są następujące:

- a) arytmetyka i algebra,
- b) geometrya,
- c) geografia i historia,
- d) historia naturalna,
- e) fizyka,
- f) chemia,
- g) geometrya wykreslna i rysunek geometryczny
- h) język niemiecki,
- i) znajomość drugiego języka.

Kandydatów egzaminuje się z przedmiotów matematycznych w tym rozmiarze, w jakim wykładane są w szkołach realnych wyższych.

Egzamin odbywa się przy końcu października w akademii marynarki w Rjece. Zdaje się go w języku niemieckim.

7. Ci kandydaci, którzy egzamin wstępny zdadzą z dobrym skutkiem, posłani będą do portu centralnego w Pola, gdzie zostaną wzięci do wojska

z ustawową powinnością służbową i będą mianowani aspirantami morskimi.

8. Pod względem dopełnienia aktu wzięcia do wojska, spisania odnośnych dokumentów i uwiadomienia Władz uzupełnienia, trzymać się należy postanowień §§. 147 i 148.

9. Ci aspiranci morskcy, którzy stracą kwalifikacją do służby w marynarce wojennej, dokończyć mają swojej powinności służbowej w wojsku.

Wzór 1

do §. 15.

Gmina miejscowa.

Wyciąg

z rejestrów chrztu (urodzin) a względnie śmierci, obejmujący chłopców urodzonych
w roku 18 . .

Liczba bieżąca	Imię i nazwisko chłopca	Dzień urodzenia	Jeśli umarł, dzień i rok śmierci	a) Imię i nazwisko ojca b) Imię i nazwisko familijne matki	Sztuka, rzemiosło, w ogóle zawód ojca	Uwaga
1	2	3	4	5	6	7

N., dnia . . . . . 18 . .

Pieczęć urzędowa.

Podpis utrzymującego metryki.

Uwaga. 1. W rubryce 7 zapisywać należy szczegóły mogące posłużyć do wyśledzenia osoby, mianowicie gminę przynależności, o ile jest wiadoma.

2. Format papieru: A.

Wzór 2

do §. 15.

Gmina miejscowa.

W y c i ą g

z rejestrów śmierci dotyczący się chłopców w roku 18 . . urodzonych, we własnych rejestrach chrztu (urodzin) nie zapisanych.

Liczba bieżąca	Imię i nazwisko chłopca	Dzień urodzenia	Dzień i rok śmierci	a) Imię i nazwisko ojca b) Imię i nazwisko familijne matki	Sztuka, rzemiosło, w ogóle zawód ojca	Uwaga
1	2	3	4	5	6	7

N., dnia . . . . . 18 . .

Pieczęć urzędowa.

Podpis utrzymującego metryki.

Uwaga. 1. W rubryce 7 zapisać należy gminę przynależności, jeżeli jest wiadoma i wszelkie szczegóły mogące posłużyć do jej wykrycia.

2. Format papieru: 4.

Wzór 5
do §. 23.

Kraj, powiat administracyjny.

Gmina miejscowa.

Poświadczenie.

N. N. urodzony w roku 18 . . . , przynależny
do gminy . . . . . , zgłosił się dziś jako popisowy
do zapisania.

N., dnia . . . . . 18 . . .

Pieczć urzędowa.

Podpis przełożonego gminy.

Kraj, powiat administracyjny.

S p i s

popisowych, urodzonych w roku 18 . . , którzy

Liczba bieżąca	Nr. domu	Imię i nazwisko popisowego z przydom- kiem, jeśli go ma	Miejsce i dzień urodzenia (powiat, kraj)	Religia	Stanu (wolnego czy żonaty, dzietny czy bezdzienny)	Odebrane wykształcenie szkolne	Czy umie grać	Sztuka, rzemiosło, w ogóle zawód popisowego	a) Imię i nazwi- sko ojca, b) Imię i nazwi- sko familijne matki	Sztuka rzemiosło, w ogóle zawód ojca
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11

N., dnia ..... 18..

Pieczęć urzędowa.

Pieczęć urzędowa.

Wzór 6

do §. 24.

Gmina miejscowa.

w gminie powyższej mają prawo swojszczyzny.

I.				II.				III.			
K l a s a w i e k u											
Obecne miejsce pobytu (gmina, powiat, kraj) popisowego	Czy i przez kogo się zgłosił, pismiennie czy ustnie	Uwaga		Obecne miejsce pobytu (gmina, powiat, kraj) popisowego	Czy i przez kogo się zgłosił, pismiennie czy ustnie	Uwaga		Obecne miejsce pobytu (gmina, powiat, kraj) popisowego	Czy i przez kogo się zgłosił, pismiennie czy ustnie	Uwaga	
		przełożonego gminy	Władzy powiatowej			przełożonego gminy	Władzy powiatowej			przełożonego gminy	Władzy powiatowej
12	13	14	15	12	13	14	15	12	13	14	15
Podpis przełożonego gminy.				N., dnia ..... 18 ..				Podpis przełożonego gminy.			
Widziano i poleca się ogłosić.				Widziano i poleca się ogłosić.				Widziano i poleca się ogłosić.			
N., dnia ..... 18 ..				N., dnia ..... 18 ..				N., dnia ..... 18 ..			
C. k. starosta: Podpis.				C. k. starosta: Podpis.				C. k. starosta: Podpis.			

Kraj, Powiat administracyjny.

S p i s
obcych popisowych, którzy w roku 18 . .

Liczba bieżącu	Nr. domu	Imię i nazwisko popisowego z przydomkiem, jeśli go ma	Dzień i miejsce urodzenia (powiat, kraj)	Gmina przynależności (powiat, kraj)	Religia	Stanu (wolnego czy żonaty, dzietny czy bezdzietny)	Odebrane wykształcenie szkolne	Czy umie grać	Sztuka, rzemiosło, w ogóle zawód popi- sowego
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
I. klasa wieku									
II. klasa wieku									
III. klasa wieku									

N., dnia . . . . . 18 . .

Pieczęć urzędowa.

Wzór 7

do §. 24.

Gmina miejscowa.

mają się stawić do poboru.

a) Imię i nazwisko ojca	Sztuka, rzemiosło, w ogóle zawód ojca	Obecne miejsce pobytu (powiat, kraj) popisowego	Czy i przez kogo popisowy się zgłosił, ustnie czy piśmiennie	Dokument podróży lub legitymacyjny, data i liczba; do którego miejsca i na jak długo jest wydany	U w a g a	
					przełożonego gminy	Władzy powiatowej
11	12	13	14	15	16	17
(urodzony w roku 18 . .)						
(urodzony w roku 18 . .)						
(urodzony w roku 18 . .)						

Podpis przełożonego gminy.

Kraj, powiat administracyjny.

Gmina miejscowa.

Wzór 8
do §. 24.S p i s
„zupelnie nieznanych“.

1	2	3	4	5	6	7		9	10	11	12		13
						Sztuka	Miejsce zamieszkania i Nr. domu				Nazwisko	Sztuka	
Liczba bieżąca	Imię i nazwisko z przydomkiem, jeśli go ma	Dzień, rok i miejsce urodzenia (powiat, kraj)	Religia	Ślubny czy nieślubny	a) Imię i nazwisko ojca b) Imię i nazwisko familijne matki	rodziców lub tylko matki w czasie urodzenia		rodziców chrześcijańskich				przełożonego gminy	

N, dnia . . . . . 18 . .

Pieczęć urzędowa.

Podpis przełożonego gminy.

Format papieru: B.

Wyjaśnienia

z rejestrów chrztu (urodzin), zaślubin i śmierci, dotyczące się rodziny N. N.,
Nr. domu . . . w osadzie N. . . . ., gminie N. . . . .

Imię i nazwisko z przydomkiem, jeśli go ma	Dzień i rok urodzenia	Rok zaślubin	Religia	Sztuka, rzemiosło, w ogóle zawod	Dzień i rok śmierci	U w a g a
1	2	3	4	5	6	7
N., dnia . . . . . 18 . . .						
Potwierdza się zupełną godność z metrykami.						
Pieczęć urzędowa.			Podpis utrzymującego metryki.			

Uwaga. 1. Najprzód zapisuje się ojca i matkę a następnie dzieci podług wieku od najstarszego aż do najmłodszego, nie opuszczając reklamowanego. Żadnego członka rodziny nie wolno wypuścić nawet wtedy, gdy nie żyje z rodziną lub już umarł. Przy każdym dziecku wyrazić należy, czy to jest syn lub córka, czy wnuk lub wnuczka. Jeżeli członek rodziny nie żyje z rodziną, emigrował lub zaginął, trzeba nadmienić o tem w rubryce na uwagi przeznaczonej i w dwóch pierwszych przypadkach podać miejsce pobytu.

2. Gdy obowiązany do służenia wojskowo rości sobie prawo do dobrodziejstwa służącego wnukowi jednemu, spisać należy rodzinę w następującym porządku:

- a) dziad,
- b) baba,
- c) ich synowie z zonami i córki z mężam
- d) dzieci spłodzone w małżeństwach tych synów i córek.

Wzmiankowanych pod d, jeżeli należą do kilku rodzin, zapisywać należy bezpośrednio po rodzicach, a to według postanowień punktu 1.

3. Gdy obowiązany do służenia wojskowo rości sobie prawo do dobrodziejstwa służącego jednemu zięciowi, rodzinę teścia, jakoteż reklamowanego wykazać należy według postanowień punktu 1.

4. Format papieru: A.

W y k a z

zakładów naukowych krajowych, które pod względem służby ochotniczej jednorocznej uważane są za równe gimnazyom wyższym i szkołom realnym wyższym.

Z a k ł a d n a u k o w y		Ma oddziałów, kursów itp.	U w a g a
Szkoly sztuk pięknych	C. k. akademii sztuk plastycznych w Wiedniu	2	Każdy oddział jest trzyletni.
	Akademia malarska w Pradze	3	Ma szkołę przygotowawczą.
	Szkoła sztuk pięknych w Krakowie	3	
Seminarya nauczycielskie	Seminarya nauczycielskie publiczne i prawa zakładów publicznych posiadające		
Szkoly rolnicze i leśnicze	Szkola rolnicza wyższa w	Djeczynie	2
		Taborze	2
		Dublanach	3
	Szkola rolnicza średnia w	Przerowie	3
		Nowym Jiczynie	3
		Czernichowie	3
		Chrudimie	3
		Raudnicy (Hracholusk	3
		Mödlingu	3
		Kadani	3
		Hermanicach gornych	3
	Czerniowcach	3	
	Szkola leśnictwa w	Białej Wodzie	2
		Sowińcu	2
		Lwowie	2
Zakład sadownictwa i winnictwa w Klosteneuburgu	2		

Zakład naukowy		Ma oddziałów, kursów itp.	U w a g a	
Szkoly handlowe	Szkola główna handlowa Revoltella w Tryeście	2	Skończenie oddziału nawigacyjnego tej akademii uprawnia tylko do wstąpienia do marynarki wojennej.	
	C. k. akademie handlowa i nawigacyjna w Tryeście	3		
	Akademie handlowa w Wiedniu	3		
	Niemiecka	Akademie handlowa w Pradze		3
	Czesko-słowiańska			3
	Akademie handlowo-przemysłowa w Graczu	3		
	Akademie handlowa w	Chrudimie		3
		Linzu		3
Innsbrucku		3		
Szkola handlowa średnia w Trydencie	3			
Szkoly przemysłowe	C. k. szkola artystyczno-przemysłowa w	Wiedniu	4	
		Pradze	3	
	Szkola przemysłowa rządowa wyższa w	Wiedniu	4	
		Bernie		
		Bielsku		
		Krakowie		
		Pilzni		
		Libercu		
	Tryeście			
	Szkola zawodowa machinoznawstwa w Wiener-Neustadt			
Szkola zawodowa wyższa ślusarstwa budowniczego i maszynowego w muzeum przemysłowym technologicznym w Wiedniu	2	Uprawnia tylko do jednorocznej służby pod chorągwią w marynarce wojennej.		

W y k a z

zakładów naukowych, które pod względem dobrodziejstwa w §. 25, ustęp pierwszy, b ustawy wojskowej uważane są za równe publicznej szkole średniej ośmioklasowej.

Z a k ł a d n a u k o w y			U w a g a
Szkoly rolnicze i leśnicze	Szkola wyższa rolnicza w	Djeczynie	
		Taborze	
		Dublanach	

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XIX. — Wydana i rozesłana dnia 17. kwietnia 1889.

46.

Rozporządzenie Ministra wyznań i oświecenia z dnia 12. kwietnia 1889,

tyczące się ulg dla uczniów szkół głównych, odbywających służbę pod chorągwią w przymociu ochotników jednorocznych.

Według §. 25go ustawy o służbie wojskowej z dnia 11. kwietnia 1889 okres czynnej służby ochotników jednorocznych przeznaczony jest wyłącznie na wykształcenie wojskowe. Przeto na przyszłość zapisanie się do szkoły głównej i odbywanie jednocześnie służby pod chorągwią nie będzie już dozwolane.

Azeby więc uczniom, którzy służbę pod chorągwią odbywają przed ukończeniem nauk, poczynić ułatwienia, o ile to da się pogodzić z ogólnymi zasadami porządków naukowych i z wspólnym celem ostatecznym równomiernego wykształcenia naukowego, widzę się spowodowanym wydać na zasadzie upoważnienia udzielonego mi Najwyższem postanowieniem z dnia 26. marca 1889 następujące przepisy:

I. O immatrykulacji.

§. 1.

Postanowienie §u 6go, lit. c powszechnego Porządku nauk dla uniwersytetów z dnia 1. października 1850 (Dz. u. p. Nr. 370), według którego

immatrykulacja na pewny wydział dopóty jest ważna, dopóki w naukach ucznia na tym wydziale nie nastąpi przerwa dłużej niż jedno półrocze trwająca, rozszerza się dla ochotników jednorocznych, odbywających w ciągu nauk służbę pod chorągwią w ten sposób, że immatrykulacja nie przestanie być ważną przez cały pierwszy rok służby pod chorągwią.

Rzeczonym uczniom, immatrykulowanym ale nie zapisanym, służą w ciągu tego czasu — niezależnie od ich stosunku służbowego — wszystkie prawa i obowiązki obywateli akademickich (§. 3 powszechnego Porządku naukowego), o ile warunkiem tychże praw nie jest zapisanie się na pojedyncze przedmioty. Jednakże roku owego nie należy wliczać w przepisany okres nauki.

§. 2.

Azeby także tych uczniów, którzy służbę pod chorągwią w przymociu ochotników jednorocznych odbywają bezpośrednio po egzaminie dojrzałości złożonym z dobrym skutkiem, uczynić w ciągu roku służby pod chorągwią uczestnikami praw i obowiązków obywateli akademickich na równi z uczniami w §. 1 wzmiankowanymi, wolno im będzie immatrykulować się na uniwersytecie bez zapisania się jednocześnie na pojedyncze przedmioty.

Immatrykulacja taka będzie ważna aż do upływu pierwszego roku służby pod chorągwią.

§. 3.

Postanowienia wydane powyżej dla uczniów uniwersytetu stosowane będą odpowiednio do uczniów szkół głównych technicznych i szkoły głównej ziemianstwa.

Mianowicie uczniowie zwyczajni tych szkół głównych, odbywający w ciągu okresu nauk służbę pod chorągwią w przymocie ochotników jednorocznych, uważani być mają w ciągu pierwszego roku służby pod chorągwią za immatrykulowanych uczniów zwyczajnych swojej szkoły głównej.

Nadto uczniom, którzy służbę pod chorągwią w przymocie ochotników jednorocznych odbywają w roku następującym bezpośrednio po egzaminie dojrzałości złożonym z dobrym skutkiem, wolno będzie immatrykulować się na uczniów zwyczajnych jednej z tych szkół głównych, bez zapisania się na pojedyncze przedmioty.

Uczniowie ci nie mają za ów rok płacić czesnego.

II. O potwierdzaniu frekwencji uczniom medycyny.

§. 4.

Uczniom medycyny, którzy w ciągu nauk medycznych wstępują dnia 1. kwietnia w służbę półroczną pod chorągwią w przymocie żołnierzy, wydawać należy potwierdzenie frekwencji za półrocze zimowe w każdym razie już w ostatnich ośmiu dniach miesiąca marca, chociażby nawet prawidłowy termin do odbierania potwierdzeń frekwencji poczynił się dla innych uczniów dopiero w późniejszym czasie.

III. O stypendyach i uwalnianiu od opłaty za kollegia, od czesnego i taks egzaminacyjnych.

§. 5.

Ochotnicy jednoroczni immatrykulowani w szkołach głównych używają w ciągu pierwszego roku służby pod chorągwią nadanych im stypendyów a przeznaczonych na odbywanie nauk w tychże szkołach głównych.

Przypadające kwoty stypendyum wypłacane będą za kwitami, potwierdzeniami najprzód przez Władzę wojskową, której stypendysta podlega a następnie przez Władzę akademicką w sposób dotychczas przepisany.

§. 6.

Odbywanie jednorocznej służby pod chorągwią nie stoi na przeszkodzie nadawaniu stypendyów immatrykularym uczniom zwyczajnym szkół głównych.

§. 7.

Tym ochotnikom jednorocznym, którzy w myśl §u 25go ustawy z dnia 11. kwietnia 1889 mają drugi rok służyć pod chorągwią, wolno jest w pier-

wszych czterech tygodniach drugiego roku służby pod chorągwią wystosować do Władzy akademickiej prośbę wizowaną przez przełożoną Władzę wojskową o wstrzymanie nadania komu innemu stypendyum, którego używali, a Władza akademicka pośle prośbę tę ze swoją opinią Władzy krajowej jako fundacyjnej do rozstrzygnięcia.

Jeżeli bezpośrednio po odbyciu drugiego roku służby pod chorągwią ochotnicy ci rozpoczną znowu nauki, natenczas, o ile prośbie ich o wstrzymanie stało się zadosyć, stypendyum będzie im znowu asygnowane.

§. 8.

Stypendystom, którzy służbę pod chorągwią w przymocie ochotników jednorocznych odbywają dopiero po skończeniu nauk, zachowuje się pod warunkami dotychczas przepisanimi prawo do kwoty rocznej stypendyum na wypadek złożenia egzaminów ścisłych a względnie egzaminu na nauczycieli gimnazyów i szkół realnych. Terminy do tego ustanowione liczyć należy od czasu, w którym skończy się ich służba pod chorągwią.

§. 9.

Postanowienia §§. 5—8 stosowane być mają tylko o tyle, o ile im nie sprzeciwiają się szczególne postanowienia fundacyjne.

§. 10.

Zresztą przepisy dotyczące się nadawania, dalszego pobierania i odbierania stypendyów zatrzymują moc swoją dla ochotników jednorocznych z tem zastrzeżeniem, że co do dowodów pobierania nauki, które otrzymuje się na podstawie rzeczywistego oddawania się naukom (świadcstwa z egzaminów i z kollokwiów itp.) brać należy na uwagę nie czas, w ciągu którego stypendysta lub ubiegający się o stypendyum odbywał służbę pod chorągwią, lecz peryod, który bezpośrednio poprzedził służbę pod chorągwią.

§. 11.

Co się tyczy uwalniania od opłat za kollegia a względnie od czesnego i od taks egzaminacyjnych, stosowane być mają pod względem wymaganych dowodów pobierania nauki odnośnie postanowienia §u 10go.

IV. O egzaminach, a mianowicie:

A. Egzamina rządowe teoretyczne na wydziałach umiejętności prawnych i politycznych.

§. 12.

Kandydatom egzaminu rządowego prawnohistorycznego, którzy skończywszy czwarte półrocze,

rozpoczynają w najbliższym październiku służbę pod chorągwią w przymocie ochotników jednorocznych i mają odbyć ją nie w tem mieście, w którym znajduje się ich uniwersytet, jeżeli okoliczność tę udowodnią należyście, wyznaczyć należy termin do egzaminu nie w październiku lecz pomiędzy 20 a 28 września.

Zresztą o przypuszczenie do tego egzaminu prosić należy w taki sam sposób jak wtedy, gdy chodzi o termin październikowy.

§. 13.

Przy wyznaczaniu dnia egzaminu tym kandydatom, którzy egzamin rządowy prawno-historyczny zamierzają zdawać w ciągu swojej służby pod chorągwią, należy ile możności uwzględniać w granicach zwyczajnych terminów egzaminu ich stosunek służbowy w wojsku, jakoteż ich życzenia, tymże stosunkiem uzasadnione.

Do takich względów mają jednak prawo tylko ci kandydaci, którzy już w zgłoszeniu się do egzaminu udowodnili należyście, że są ochotnikami jednorocznymi a względnie, że mają niebawem wstąpić do służby.

Dzianek winien spisać osobny wykaz tych kandydatów i odręcznie oddać prezesowi komisji egzaminacyjnej.

§. 14.

Uczniów, którzy odbyli służbę pod chorągwią w przymocie ochotników jednorocznych albo ją po skończeniu nauk rozpoczynają w najbliższym październiku, przypuszczać należy do egzaminu rządowego sędziowskiego już w lipcu tego samego roku.

§. 15.

Uczniów, którzy po skończeniu nauk służbę pod chorągwią w przymocie ochotników rozpoczynają w najbliższym październiku, jeżeli na podstawie §. 14go zdali z dobrym skutkiem egzamin rządowy sędziowski, przypuszczać należy do egzaminu rządowego z umiejętności politycznych pomiędzy 20 a 28 września.

B. Drugie rygorozum na wydziałach medycznych.

§. 16.

Uczniów medycyny, którzy odbyli półroczną służbę pod chorągwią w przymocie żołnierzy, przepisana w §. 27 ustawy z dnia 11. kwietnia 1889, jeżeli zdali z dobrym skutkiem pierwsze rygorozum medyczne a oraz udowodnią, że przez cztery półroczna uczęszczali na klinikę medyczną i tamże praktykowali, przypuszczać należy już w ciągu dziesiątego

półroczna nauk do złożenia drugiego rygorozum medycznego.

C. Egzamina do urzędu nauczycielskiego w gimnazyach i szkołach realnych.

§. 17.

Kandydaci urzędu nauczycielskiego, którzy odbyli służbę pod chorągwią w przymocie ochotników jednorocznych, mogą już na początku siódmego półroczna nauk swoich w szkole głównej, przepisanych w artykule II rozporządzenia ministeryalnego z dnia 7. lutego 1884 (Dz. u. p. Nr. 26) o egzaminach z kandydatami urzędu nauczycielskiego w szkołach gimnazyalnych i realnych, prosić o zadania do opracowania domowego, jeżeli w innych względach uczynili zadość warunkom powyższego rozporządzenia ministeryalnego, pod któremi kandydatów urzędu nauczycielskiego w gimnazyach i szkołach realnych przypuszcza się do egzaminu.

Atoli do egzaminu klauzurowego i ustnego przypuszczać należy również i takich kandydatów urzędu nauczycielskiego dopiero po skończeniu nauk, w rozporządzeniu ministeryalnym z dnia 7. lutego 1884 (Dz. u. p. Nr. 26) przepisanych.

D. Egzamina postępu i egzamina rządowe w szkołach głównych technicznych i w szkole głównej ziemianstwa.

§. 18.

Z imnatrykulowanymi uczniami zwyczajnymi szkół głównych technicznych i szkoły głównej ziemianstwa, którzy bezpośrednio po dopełnieniu obowiązku służby pod chorągwią w przymocie ochotników jednorocznych, odbywają dalej nauki prawnictwo, postępować się będzie pod względem przypuszczania ich do dodatkowych egzaminów postępu i do egzaminów rządowych, jak gdyby w ich naukach wcale nie zachodziła przerwa.

§. 19.

Tych uczniów, którzy bezpośrednio po okresie odbytej pod chorągwią służby, chcą zdawać pierwszy egzamin rządowy, przypuścić ma do nich przewodniczący pierwszej komisji egzaminów rządowych w terminie październikowym, uczniów szkół głównych technicznych także w następnym terminie lutowym, o ile zgłosili się w tym celu w czasie od dnia 1. aż do 8. października.

§. 20.

Gdy ochotnicy jednorocznicy, odbywszy służbę pod chorągwią, proszą o przypuszczenie do drugiego egzaminu rządowego, a warunkiem przychylenia się

do tej prośby jest uzyskanie dyspensy co do odstępu między pierwszym a drugim egzaminem rządowym, przepisanego w §. 24, ustęp 1 *a* rozporządzenia z dnia 12. lipca 1878 (Dz. u. p. Nr. 94), a względnie w §. 11, ustęp 1 rozporządzenia z dnia 8. grudnia 1881 (Dz. u. p. Nr. 1 z roku 1882) i w §. 10, ustęp 1 rozporządzenia z dnia 20. sierpnia 1884 (Dz. u. p. Nr. 145), prośby ich winien prezes komisji z stosownym wnioskiem przedstawiać w każdym z osobna przypadku ministerstwu do rozstrzygnięcia.

V. Postanowienia przejściowe.

§. 21.

Rozporządzenie niniejsze nabywa niezwłocznie mocy obowiązującej.

Ulgi co do terminów egzaminu, poczynione w oddziale IV, nie mają być stosowane do tych ochotników jednorocznych, którzy w chwili, gdy rozporządzenie niniejsze zacznie obowiązywać, odbywają lub już odbyli służbę pod chorągwią, jeżeli czas nauki spędzony w szkole głównej w ciągu służby pod chorągwią i tak już ma im być wliczony w okres nauki wymagany w celu przypuszczenia do egzaminu.

§. 22.

Ulgi dla uczniów akademii sztuk plastycznych w Wiedniu, odbywających służbę pod chorągwią w przymiocie ochotników jednorocznych, postanowione będą osobnem rozporządzeniem.

Gautsch r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XX. — Wydana i rozesłana dnia 17. kwietnia 1889.

47.

Rozporządzenie Ministra spraw wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem sprawiedliwości z dnia 10. kwietnia 1889,

którem wydane zostają szczegółowe postanowienia co do Sądów polubownych dla zakładów ubezpieczenia na wypadek przygody.

W wykonaniu §. 38go ustawy z dnia 28. grudnia 1887 (Dz. u. p. Nr. 1 z r. 1888) wydają się następujące postanowienia co do Sądów polubownych dla zakładów ubezpieczenia na wypadek przygody:

§. 1.

Dla każdego zakładu ubezpieczenia, zaprowadzonego w myśl ustawy z dnia 28. grudnia 1887 (Dz. u. p. Nr. 1 z r. 1888) o ubezpieczeniu robotników na wypadek przygody utworzony będzie w siedzibie tego zakładu Sąd polubowny.

§. 2.

Sąd polubowny składa się ze stałego przewodniczącego, z czterech asesorów i odpowiedniej ilości zastępców. Z członków Sądu polubownego nie może żaden należeć do Zarządu zakładu ubezpieczenia ani też zostawać u niego w służbie.

Przewodniczącego i jego zastępcę mianować będzie Minister sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem spraw wewnętrznych z grona urzędników rządowych sądowych.

Dwóch asesorów jakoteż ich zastępców, którzy wszyscy powinni być osobami technicznie wykształconemi, powołuje do Sądu polubownego Minister spraw wewnętrznych w porozumieniu z interesowanymi Ministrami.

Jednego asesora i jego zastępcę wybierają przedsiębiorcy przemysłowi podlegający obowiązkowi ubezpieczenia, ostatniego asesora i jego zastępcę wybierają ubezpieczeni.

§. 3.

Asesorowie, których wybierać mają tak przedsiębiorcy przemysłowi, obowiązkowi ubezpieczenia podlegający jak i ubezpieczani, tudzież zastępcy tych asesorów, wybierani będą w sposób przepisany do tego w statucie zakładu ubezpieczenia (§. 46 statutu wzorowego, ogłoszonym obwieszczeniem ministerjalnym z dnia 24. stycznia 1889, Dz. u. p. Nr. 13), jednocześnie z wyborem do Zarządu, na ten sam co i Zarząd okres urzędowania (§. 16 ustęp 1 statutu wzorowego).

Wybrany może nieprzyjąć wyboru tylko w takim razie, jeżeli liczy więcej niż 60 lat, lub, jeżeli obarczony jest ułomnością cielesną, niepozwalającą mu sprawować urzędowania, albo, jeżeli bezpośrednio przed tym okresem, na który został wybrany, był asesorem Sądu polubownego. O niedopuszczalności nieprzyjęcia wyboru orzeka ostatecznie Władza administracyjna krajowa, w której okręgu administracyjnym znajduje się siedziba zakładu ubezpieczenia.

§. 4.

Tych asesorów i ich zastępców, których mianować ma Minister spraw wewnętrznych, powołuje

tenże na ów czas, który jest okresem urzędowania asesorów wybranych (§. 3).

§. 5.

Przewodniczącego i jego zastępcę mianuje się na czas nieoznaczony, aż do odwołania.

§. 6.

Członkowie Sądu polubownego mają prawo żądania zwrotu wydatków w gotówce poniesionych.

Asesor wybrany przez ubezpieczonych i jego zastępca pobierają nadto wynagrodzenie za każdorazową czynność w formie czesnego.

Wysokość czesnego oznaczy po wysłuchaniu zakładu ubezpieczenia Władza administracyjna krajowa, w której okręgu administracyjnym zakład ubezpieczenia ma siedzibę.

§. 7.

Urządzenie sądu polubownego należy do przewodniczącego, jego zaś uwiadamia o członkach mianowanych i wybranych Władza administracyjna krajowa, w której okręgu administracyjnym znajduje się siedziba zakładu ubezpieczenia.

Asesorowie Sądu polubownego i ich zastępcy winni przed objęciem urzędu przyrzec uroczystie przez podanie ręki przewodniczącemu, że urząd swój sprawować będą sumiennie i bezstronnie. Przewodniczący i jego zastępca związani są w wykonywaniu swego urzędu złożoną przysięgą sędziowską.

§. 8.

Posiedzenia Sądu polubownego są publiczne i niepubliczne.

Do wydania wszelkiej uchwały potrzebna jest obecność przewodniczącego i czterech asesorów lub ich zastępców, tudzież przybranego sekretarza.

§. 9.

Członków Sądu polubownego, którzy bez dostatecznego usprawiedliwienia się zaniedbują obowiązków swego urzędu, może Władza administracyjna krajowa, w której okręgu administracyjnym znajduje się siedziba zakładu ubezpieczenia, uznać za pozbawionych urzędu.

W przypadku tym, lub gdy z innej przyczyny miejsce zostanie opróżnione, przewodniczący winien postarać się o potrzebne uzupełnienie Sądu polubownego.

Osoby powołane do Sądu polubownego dla uzupełnienia jego składu pozostają w urzędowaniu dopóty, dopóki miał trwać okres urzędowania członka, który ubył.

§. 10.

Członkowie Sądu polubownego obowiązani są usunąć się od wszelkiego współdziałania w sprawach spornych, tyjących się ich żon lub osób, z którymi są w linii prostej spokrewnieni lub powinowaceni, albo przez przysposobienie połączeni, albo z którymi w linii pobocznej aż do 4go stopnia są spokrewnieni lub aż do 2go stopnia powinowaceni.

Nadto strona, dopóki się nie wda w rozprawę, tyjącą się sprawy spornej, może ich wyłączyć, gdy zachodzą powody, mogące wzniecić powątpiewanie, czy będą wolni od uprzedzenia lub stronności.

Jeżeli członek wyłączony nie uzna za słuszny wniosku, tyjącego się wyłączenia, Sąd polubowny winien orzec w tej mierze na posiedzeniu niejawnem, w którym członek wyłączony nie bierze udziału a zamiast niego przybiera się jego zastępcę.

§. 11.

Sąd polubowny jest wyłącznie właściwym:

1. Do orzekania względem roszczeń do wynagrodzenia szkody przeciw Zakładowi ubezpieczenia wytaczanych, których tenże nie uznaje za słuszne;

2. w przymocie Sądu polubownego dla związku powiatowych kas dla chorych, do orzekania względem wszelkich roszczeń, które pewna kasa związkowa wytacza przeciw innej.

§. 12.

Roszczenia wytaczać należy przed Sąd polubowny za pomocą skargi a to, pod groźbą uchylenia, roszczenia do wynagrodzenia szkody, przeciw Zakładowi ubezpieczenia, przed upływem roku od doręczenia rościcielowi rezolucyj Zakładu ubezpieczenia, przez którą wynagrodzenie szkody stwierdzono lub roszczenie do wynagrodzenia szkody odrzucono lub zmniejszono, albo też cofnięcie wyznaczonej renty orzeczone; roszczenia kasy związkowej do innej, przed upływem roku od dnia, w którym roszczenie stanie się płatnem.

§. 13.

W skardze podać należy treściwy opis przypadku spornego i wymienić środki dowodowe, które będą przytoczone. Dokumenty służące za dowody, dołączyć należy w pierwopisie lub w odpisie.

Skargę wnieść należy albo piśmiennie w dwóch wygotowaniach, albo ustnie u przewodniczącego Sądu polubownego do protokołu.

Gdyby potrzebne było uzupełnienie skargi, przewodniczący winien uczynienie tego polecić niezwłocznie.

§. 14.

Przewodniczący Sądu polubownego winien wygotowanie skargi lub odpis skargi protokolarnej, tudzież odpisy załączek skargi kazać doręczyć pozwanemu z poleceniem, żeby w terminie, który oznaczony być ma przez wymienienie dnia kalendarzowego a który przewodniczący może przedłużyć w okolicznościach na względy zasługujących, przedstawił swoje zarzuty piśmiennie w dwóch wygotowaniach.

Jedno wygotowanie zarzutów winien przewodniczący kazać doręczyć powodowi.

§. 15.

Gdy zarzuty zostaną przedstawione, albo, gdy termin do ich przedstawienia bezskutecznie uplynie, winien przewodniczący wydać również z urzędu odpowiednie polecenia co do dalszej wymiany korespondencji, gdyby to było potrzebne, tudzież co do dostarczenia środków dowodowych, co do przeprowadzenia dowodów, jeżeli to nie może stać się na rozprawie ustnej, w ogóle polecenia, mogące posłużyć do jak najniezawodniejszego zbadania stanu sprawy. Upoważniony jest zaciągać u Władz rządowych, krajowych i gminnych, jakoteż w zakładach ubezpieczeń na wypadek przygody wyjaśnień do spraw spornych, toczących się w Sądzie polubownym.

§. 16.

Po przeprowadzeniu postępowania przygotowawczego, przewodniczący Sądu polubownego wyznacza termin do rozprawy ustnej.

Terminu do rozprawy nie wyznacza się wtedy, gdy Sąd polubowny na posiedzeniu niejawnem uchwali, że skargę odrzucić należy jako niekwalifikującą się do rozprawy z przyczyny niewłaściwości Sądu polubownego, albo z przyczyny zarzuconego przez zaskarżonego uchybienia ustawowego terminu do podania skargi.

§. 17.

Rozprawy przed Sądem polubownym przeprowadzić należy według zasad postępowania jawnego, ustnego i bezpośredniego.

§. 18.

Przewodniczący Sądu polubownego kieruje rozprawą i winien dolożyć starania, żeby przypadek sporny rozstrząśnięty był wyczerpująco i zgodnie ze stanem rzeczy. W szczególności jego zadaniem jest zdanie sprawy z wyników postępowania przygotowawczego, przesłuchanie stron i przeprowadzenie dowodów.

Przewodniczący sprawuje na posiedzeniu władzę porządkową i ma prawo nalożyć w razie większej nieprzyzwoitości karę pieniężną aż do 10 zł. lub karę aresztu aż do 24 godzin.

§. 19.

Przewodniczący ma prawo wzywać świadków i biegłych z zastosowaniem przepisów o postępowaniu w sprawach drobiazgowych a nawet z zagrożeniem środkami przymusowymi i osoby te, jakoteż strony przesłuchiwać także pod przysięgą.

Gdy jest potrzebne przesłuchanie poza obrębem siedziby urzędowej Sądu polubownego, prosić trzeba przynależyty Sąd, żeby to uczynił.

§. 20.

Sąd polubowny wydaje wyroki na posiedzeniu niejawnem.

Do wydania uchwały potrzebna jest obecność wszystkich członków, którzy na rozprawie byli obecni w przymocie sędziów polubownych. Uchwałę wygotować należy według wotum większości.

§. 21.

Sąd polubowny orzeka według własnego niczem nie krępowanego przekonania, do którego doszedł po wysłuchaniu rozprawy i sumiennem zbadaniu przywiedzionych dowodów, nie wiążąc się prawidłami dowodowymi.

§. 22.

W wyroku wyrazić należy decydująco, ile strona zapłacić ma w sprawie głównej i jakie przynależytości, tudzież które roszczenia zostają odrzucone jako bezzasadne.

Nadto wyznaczyć należy termin, w ciągu którego nakazana zapłata ma być pod groźbą egzekucyi skuteczniona. Termin ten wyznaczyć należy podług okoliczności przypadku i podług słuszności.

§. 23.

Jeżeli strona rości sobie pretensye do zwrotu kosztów, Sąd polubowny winien orzec w tej mierze i w razie przyznania kosztów oznaczyć ich kwotę.

§. 24.

W wyrokach Sądu polubownego podawać należy nazwiska wszystkich członków, którzy w ich wydaniu mieli udział.

Do każdego wyroku dołączyć trzeba motywa, w których skreślić należy treściwie stan sprawy.

Pierwopis wyroku podpisać mają wszyscy sędziowie polubowni, którzy mieli udział w wydaniu

decyzyi, i zachowywać go należy w aktach Sądu polubownego.

§. 25.

Wyrok ogłosić należy, jeżeli można ustnie, jak tylko skończy się rozprawa ustna.

Jeżeli nie można ogłosić wyroku niezwłocznie po zamknięciu rozprawy ustnej, albo jeżeli strony nie były obecne przy ogłoszeniu wyroku, wygotowanie wyroku doręczyć im należy z urzędu.

§. 26.

Jeżeli strona nie stawiała się na rozprawie, można przeprowadzić rozprawę także w nieobecności tej strony.

§. 27.

Sąd polubowny rozstrzyga także spory incydentalne, mianowicie prośby o usprawiedliwienie niestawienia się na terminie.

§. 28.

Srodki prawne lub skargi przeciw wyrokowi Sądu polubownego nie są dopuszczalne.

§. 29.

Do wykonania wyroku Sądu polubownego albo ugody przed Sądem polubownym zawartej, powołany jest Sąd właściwy dłużnika.

§. 30.

Spisać należy protokół przeprowadzonej rozprawy ustnej. W protokole stwierdzić trzeba nazwiska obecnych członków Sądu polubownego, stron i ich zastępców, tudzież istotne zdarzenia na posiedzeniu.

Oddzielnie spisuje się protokół posiedzeń niejawnych, w którym podać należy wynik obrady i głosowania.

Każdy protokół podpisać ma przewodniczący i sekretarz.

§. 31.

Wszelkie wygotowania Sądu polubownego opatrzone być mają podpisem przewodniczącego lub jego zastępcy i pieczęcią Sądu polubownego.

§. 32.

Pod względem sposobu doręczania i potwierdzenia odbioru wygotowań Sądu polubownego obowiązują przepisy, dotyczące się doręczania załatwień sądowych.

§. 33.

O ile w powyższych paragrafach nie są wydane szczególne postanowienia, Sąd polubowny nie jest obowiązany trzymać się stałego postępowania.

§. 34.

Czynności biurowe Sądu polubownego załatwia Trybunał I. instancyi, w którego okręgu Sąd polubowny ma siedzibę. Mianowicie jego jest obowiązkiem odbierać podania przeznaczone dla Sądu polubownego, wygotowywać zarządzenia, które Sąd polubowny wydać ma na piśmie, załatwiać, nadzorować doręczanie tychże według przepisów i zachowywać akta Sądu polubownego. On także ma delegować przysięgłego sekretarza na posiedzenia Sądu polubownego.

Ministrowi sprawiedliwości zastrzega się zarządzenie, żeby Sąd polubowny płacił Trybunałowi I. instancyi wynagrodzenie za załatwianie czynności biurowych i oznaczenie kwoty ryczałtowej tego wynagrodzenia.

§. 35.

Nadzór nad Sądami polubownymi Zakładów ubezpieczenia na wypadek przygody należy do prezesa Sądu krajowego wyższego, w którego okręgu odnośny Sąd polubowny ma siedzibę.

Prezes może albo sam wglądać w sprawowanie czynności Sądu polubownego albo wydelegować do tego zastępcę; w celu zaradzenia dostrzeżonym nieprawidłowościom, o ileby usunięcie ich przechodziło własny jego zakres działania, przedstawić ma stosowne wnioski Ministrowi sprawiedliwości.

§. 36.

Koszta połączone z urządzeniem i czynnościami Sądu polubownego ponosić ma Zakład ubezpieczenia.

Taaffe r. w.

Schönborn r. w.

Rok 1889.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XXI. — Wydana i rozesłana dnia 18. kwietnia 1889.

48.

Rozporządzenie ministerstwa obrony krajowej z dnia 18. kwietnia 1889,

którem ogłaszają się postanowienia przejściowe do ustawy z dnia 11. kwietnia 1889 (Dz. u. p. Nr. 41), o zaprowadzeniu nowej ustawy o służbie wojskowej.

W wykonaniu ustawy z dnia 11. kwietnia 1889 (Dz. u. p. Nr. 41), o zaprowadzeniu nowej ustawy o służbie wojskowej, wydają się w porozumieniu z wspólnem ministerstwem wojny następujące postanowienia przejściowe:

I. W ogólności.

Postanowienia wykonawcze do ustawy o służbie wojskowej zawarte są w „Przepisach o służbie wojskowej“ i jednocześnie wydaje się ich Część I: „Przepis o uzupełnianiu wojska, marynarki wojennej i obrony krajowej, z której wyjątki ogłoszone zostały w Dzienniku ustaw państwa z dnia wczorajszego pod Nr. 45.

Z wyjściem tej książki służbowej tracą moc swoje wszystkie te części dotychczasowej instrukcyi, tyczącej się wykonania ustaw o służbie wojskowej, o których mówi się w Części I Przepisów o służbie wojskowej a których niniejsze rozporządzenie nie pozostawia nadal w mocy obowiązującej. Jednocze-

śnie tracą moc swoją także wszystkie rozporządzenia i reskrypta ministerstwa obrony krajowej, tyczące się uchylonych niniejszem rozporządzeniem części dotychczasowej instrukcyi wykonawczej do ustaw o służbie wojskowej. Inne części przerzeczonych instrukcyi, o ile nie uchyla ich nowa ustawa o służbie wojskowej, zatrzymują moc obowiązującą aż do wydania Części II Przepisów o służbie wojskowej.

II. Pobór tegoroczny.

1. Do poboru tegorocznego powołani są obowiązani do służby wojskowej, którzy urodzili się w latach 1868, 1867 i 1866.

Obowiązanych do służby wojskowej, którzy na zasadzie dotychczasowej ustawy o służbie wojskowej byli w ostatniej popisowej klasie wieku czasowo uwolnieni i już wzięci zostali w ewidencją u rezerwy zasobowej lub obrony krajowej, nie należy pociągać do poboru.

Obowiązani do służenia wojskowo, do poboru powołani, stanowią w tym roku I, II i III klasę wieku.

Dla rozróżnienia równych klas wieku obu lat poboru oznaczać je należy I, II i III klasa wieku roku poboru 1888 a względnie 1889.

Obowiązani do służenia wojskowo, którzy urodzili się w roku 1869, powołani będą do poboru dopiero w roku 1890 jako I. klasa wieku.

2. Władze administracyjne winny wpływać na to, żeby popisowi ile możności wszyscy stawili się

na poborze głównym i żeby ci popisowi, którzy się nie stawiają, poddani zostali ile możności aż do końca sierpnia 1889 poborowi dodatkowemu.

3. Do wykonania poboru używać należy list popisowych już wygotowanych, które co do III. klasy wieku mają być jeszcze uzupełnione. Dotychczasowych blankietów do protokołów poborowych tudzież do kart wcielenia można używać aż do wyczerpania; w tych ostatnich jednak bezwarunkowo zapisywać należy wcielenie i przeznaczenie lub okoliczność, że zostało zastrzeżone. W protokołach poborowych nie trzeba wypełniać tych rubryk opisu osoby, których niema już w nowym wzorze.

4. Czynność poboru wykonać należy według Części I nowych przepisów o służbie wojskowej; przeto postanowienia tego przepisu stosować należy także do postępowania przy orzeczeniach co do ulg w dopełnieniu powinności służbowej i co do dobrodziejstwa jednorocznej służby pod chorągwią. Za dostateczną podstawę do orzeczeń służyć jednak mogą dowody złożone według dotychczasowych prawideł.

Odstawki za karę, bez względu na klasę wieku i kolej losową (dotychczasowa odstawka z urzędu) i wszystkie odstawki dodatkowe bez względu na rok poborowy, za który są czynione, odbywać się powinny również na podstawie nowych przepisów o służbie wojskowej.

Do czynów karygodnych, które popełnione zostały zanim ustawa niniejsza zaczęła obowiązywać, stosowane będą nowe przepisy o służbie wojskowej, o ile postanowienia ich nie są surowsze od przepisów dotychczasowych.

5. Z obowiązanych do służenia wojskowo, którzy urodzili się w latach 1868, 1867 i 1866 i jako nieobecni I, II lub III klasy wieku roku poboru 1888, stają do poboru dodatkowego, jeżeli nie podlegają stawieniu bez względu na klasę wieku i kolej losową, postąpić należy stosownie do wyniku obliczenia kontyngentów przerzeczonego roku.

6. Regestru nieobecnych już istniejącego, używać należy nadal dla obowiązanych do służenia wojskowo aż do roku urodzenia 1868 a z tymi nieobecnymi postępować należy w razie odstawki dodatkowej w myśl ustępu 5go.

Regestr nieobecnych, który ma być nowo otworzony podług wzoru 21 Części I przepisów o służbie wojskowej, rozpocząć należy w roku 1890 od roku urodzenia 1869.

7. Czy popisowi stawiani być mają przed komisją poborową już w duchu postanowień nowych przepisów o służbie wojskowej gminami, czyli też jeszcze w sposób dotychczasowy, o tem w każdym

z osobna obszarze administracyjnym postanowić ma Władza administracyjna krajowa w porozumieniu z komendą terytorjalną wojskową.

III. Dobrodziejstwa w dopełnianiu powinności służbowej.

A. Kandydaci stanu duchownego, kapłani wyświęceni i pasterze duchowni na posadach.

1. Zawarowane są wszystkie prawa do dobrodziejstwa przewidzianego w §. 25 dotychczasowej ustawy o służbie wojskowej, nabyte zanim nowa ustawa o służbie wojskowej zaczęła obowiązywać.

2. Kandydatów stanu duchownego znajdujących się w wojsku i obronie krajowej, którym przyznane już zostało dobrodziejstwo przewidziane w pierwszym ustępie §. 25go dotychczasowej ustawy o służbie wojskowej, przenieść należy niezwłocznie do rezerwy zasobowej.

3. Ci uczniowie, którzy używają dobrodziejstwa uzasadnionego trzecim ustępem powyższego paragrafu pozostają w tym stosunku, który im zaręczyła ustawa dotychczasowa. Gdy rozpoczną nauki teologiczne, lub wstąpią do nowicyatu w zakonie, przenieść ich należy do rezerwy zasobowej w myśl nowych przepisów o służbie wojskowej.

4. Tych ochotników jednorocznych, do których stosuje się przedostatni ustęp paragrafu pod l. 2 wzmiankowanego, przenieść należy niezwłocznie do rezerwy zasobowej.

5. Duchownych wojskowych znajdujących się w rezerwie i w obronie krajowej nieczynnej, wezwać winny komendy okręgów uzupełnienia a względnie biura ewidencyjne obrony krajowej, żeby oświadczyli, czy chcą pozostać na dotychczasowym stanowisku, czyli też zamierzają porzucić stan duchownych wojskowych i żądać przeniesienia w ewidencją u rezerwy zasobowej. Deklaracje, tyżące się tego, nadejść powinny najpóźniej do końca września 1889 do rzeczonych komend, które winny je zbierać i z końcem każdego miesiąca przedstawiać wykazem wspólnemu ministerstwu wojny a względnie ministerstwu obrony krajowej do wydania decyzji.

6. Kapłanów wyświęconych i pasterzy duchownych na posadach, przechodzących w ewidencją u rezerwy zasobowej, wykreślić należy w poczcie korpusu do którego należeli. Odnośne korpusy wojska winny odpis arkusza księgi głównej przestać właściwej komendzie okręgu uzupełnienia.

Co się tyczy utrzymywania ich w ewidencji, §. 61 Części I przepisów o służbie wojskowej za-

wiera szczegółowe postanowienia. Wojskowe Władze uzupełnienia pierwszej instancji winny Władzom administracyjnym powiatowym dostarczyć dat potrzebnych do pierwszego założenia rejestru.

7. W sprawie przeniesienia do pocztu rezerwy zasobowej (l. 2 aż do 4) takich obowiązanych do służenia wojskowo, komendy okręgów uzupełnienia porozumieć się winny z korpusami wojska.

B. Nauczyciele niżsi i nauczyciele.

1. Zawarowane zostają wszystkie prawa do dobrodziejstwa przewidzianego w §. 27 dotychczasowej ustawy o służbie wojskowej, nabyte zanim nowa ustawa o służbie wojskowej zaczęła obowiązywać.

2. Nauczycieli niższych i nauczycieli, znajdujących się w wojsku i w obronie krajowej, którym przyznane już zostało dobrodziejstwo przewidziane w ustępie pierwszym §. 27go dotychczasowej ustawy o służbie wojskowej, przenieść należy niezwłocznie do rezerwy zasobowej. Względem osób tych do wojska należących, komendy okręgów uzupełnienia porozumieć się winny z korpusami wojska.

C. Właściciele odziedziczonych gospodarstw wiejskich.

Należących do obrony krajowej, którzy mają prawo do dobrodziejstwa przewidzianego w §. 33 ustawy o służbie wojskowej, przenieść należy niezwłocznie do rezerwy zasobowej obrony krajowej, stosownie do nowych przepisów o służbie wojskowej.

D. Dobrodziejstwo ze względów rodzinnych.

1. Ci obowiązani do służenia wojskowo, którzy mają prawo do dobrodziejstwa ze względów rodzinnych w myśl §. 34go ustęp pierwszy i czwarty ustawy o służbie wojskowej nie będą na przyszłość utrzymywani w ewidencji u rezerwy zasobowej a względnie u obrony krajowej, lecz będą przeznaczeni do pocztu rezerwy zasobowej.

2. Obowiązanych do służenia wojskowo, utrzymywanych obecnie w ewidencji u rezerwy zasobowej a względnie u obrony krajowej, przyjmować należy do pocztu rezerwy zasobowej wojska a względnie obrony krajowej według postanowień następujących:

a) Obowiązanych do służenia wojskowo, którzy przeszli w ewidencją w skutek oddalenia, przyjmując należy niezwłocznie do pocztu tego korpusu wojska (zakładu), z którego zostali oddaleni a to w stopniu, jaki mieli w chwili oddalenia i z powinnością służbową, ciężącą na ich rówieśnictwie. Tych, którzy oddaleni zostali z wojska (marynarki wojennej) i tak jak

ich rówieśnictwo podlegają ewidencji u obrony krajowej, przyjmując należy do pocztu przynależącego batalionu obrony krajowej.

Komendy okręgów uzupełnienia winny uwiadomić o tem korpusy (zakłady) wojska.

b) Obowiązanych do służenia wojskowo, którzy przeszli w ewidencją w skutek czasowego uwolnienia, co do których zdatości już na poborze wydano decyzją, jeżeli wówczas uznani zostali za zdatnych, przyjmując należy niezwłocznie na podstawie wyciągu z listy popisowych, który wygotować ma komenda przynależącego okręgu uzupełnienia, do pocztu pułku piechoty, który mają uzupełniać a względnie do odnośnego batalionu obrony krajowej.

Zaliczyć ich należy do tego rówieśnictwa, w którym byliby się znajdowali, gdyby byli wzięci do wojska w I. klasie wieku, opatrzyć paszportami wojskowemi (obrony krajowej) i odebrać od nich przysięgę na tegorocznym zgromadzeniu kontrolnem. Odebranie przysięgi potwierdzą oficerowie kontroli w wykazie, który do tego celu przysposobić mają komendy okręgów uzupełnienia a względnie biura ewidencyjne obrony krajowej a który następnie posłany będzie właściwym korpusom wojska celem zapisania w arkuszu księgi głównej.

c) Tych obowiązanych do służenia wojskowo, którzy przeszli w ewidencją w skutek czasowego uwolnienia a co do których zdatości do służby nie wydano jeszcze ostatecznej decyzji, poddadzą komisje poborowe, ile możliwości jeszcze w ciągu bieżącego roku, rewizji lekarskiej a jeżeli okażą się zdatnymi, będą wzięci do pułku piechoty, który mają uzupełniać a względnie do batalionu obrony krajowej i zostaną zaliczeni do tego rówieśnictwa, w którym byliby się znajdowali, gdyby byli wzięci do wojska w I. klasie wieku. Tychże obowiązanych do służenia wojskowo utrzymywać należy aż do tej chwili w ewidencji jak dotychczas. Postanowienia szczegółowe wydane będą później.

3. Tych obowiązanych do służenia wojskowo którzy na przeszłorocznym poborze uwolnieni zostali czasowo w III. klasie wieku na tej podstawie, że krewni płci męskiej, brani na wzgląd, podlegali obowiązkowi służenia w rezerwie, przeznaczyć należy stosownie do ustępu 6go artykułu III. ustawy o służbie wojskowej, jeżeliby trwał jeszcze ten tytuł prawny, do rezerwy zasobowej.

IV. Dobrodziejstwo jednorocznej służby pod chorągwią.

W związku z artykułem III, ustęp 4 ustawy o służbie wojskowej, postanawia się co następuje:

1. Ci popisowi, którzy według postanowień nowej ustawy o służbie wojskowej posiadają kwalifikacją do służby ochotniczej jednorocznej, mogą domagać się tego dobrodziejstwa na tegorocznym poborze także w tym razie, jeżeli nie zgłosili się o nie przed poborem.

2. Ci obowiązani do służenia wojskowo, którzy na tegorocznym poborze roszczą sobie prawo do odbycia służby jednorocznej pod chorągwią na koszt państwa, lecz nie mogą ubóstwa swego udowodnić według nowych postanowień, obowiązani będą dostarczyć tych dowodów później; pod tym warunkiem należy wziąć ich do wojska w przymocie ochotników jednorocznych na koszcie państwa. Jeżeliby dowodów tych nie dostarczyli, służbę jednoroczną pod chorągwią odbywać mogą tylko o własnym koszcie.

Również ci obowiązani do służby wojskowej, którzy na tegorocznym poborze roszczą sobie prawo do dobrodziejstwa jednorocznej służby pod chorągwią o własnym koszcie, mogą później złożyć deklaracją ojca lub opiekuna, zapewniającą aspirantowi utrzymanie z własnych funduszków.

3. Z tymi obowiązany do służenia wojskowo, którym dobrodziejstwo służby ochotniczej jednorocznej przyrządzone zostało warunkowo w myśl dotychczasowych postanowień, postąpić należy pod względem stanowczego przyznania dobrodziejstwa a względnie jego utraty, także według dotychczasowych postanowień.

4. Ochotnicy jednoroczni wzięci do wojska na podstawie dotychczasowej ustawy o służbie wojskowej, którzy chcą służbę pod chorągwią odbywać kosztem państwa, winni prawo swoje do tego udowodnić według nowych postanowień i oznajmić na dwa miesiące przed rozpoczęciem służby pod chorągwią.

5. Ponieważ na przyszłość obieranie sobie garnizonu nie będzie dozwolane, przeto ochotnikom jednorocznym, wziętym do wojska, zanim ustawa niniejsza zaczęła obowiązywać, pozwałać będzie na przeniesienie się komenda terytorjalna wojskowa (obrony krajowej a względnie obrony kraju) w takim razie, jeżeli prośbę o to podadzą najpóźniej na dwa miesiące przed rozpoczęciem służby pod chorągwią i prośbę tę należąycie uzasadnią.

6. Do tych medyków, będących ochotnikami jednorocznymi, którym na ich prośbę pozwolono wyjątkowo, żeby półroczną służbę pod chorągwią w przymocie żołnierzy rozpoczęli w kwietniu 1889, stosują się postanowienia nowej ustawy o służbie wojskowej.

7. Ci medycy, będący ochotnikami jednorocznymi, którzy w czasie ogłoszenia nowej ustawy wojskowej uzyskali już dyplom doktorski lub uzyskają go w czasie aż do 1. października, mogą odbyć całą jednoroczną służbę pod chorągwią w stopniu zastępców asystentów lekarskich; w przypadku

tym jednak winni rozpocząć służbę pod chorągwią dnia 1. października 1889.

W ciągu ostatnich trzech miesięcy roku służby pod chorągwią przeznaczycie ich należy do służby u piechoty lub w korpusie strzelców (obrony krajowej).

Ci jednak, którzy rzeczywiście korzystają z przyzwolonej już odwołki i przeto służby pod chorągwią nie rozpoczynają dnia 1. października 1889, nie mają prawa do rzeczzonego dobrodziejstwa.

8. Elewi lekarscy wojskowi, znajdujący się już w rezerwie (obronie krajowej nieczynnej), jakoteż ci, którzy w ciągu roku przejdą jeszcze do rezerwy (obrony krajowej nieczynnej), mianowani będą po otrzymaniu stopnia doktorskiego stosownie do swojej wysługi w ciągu roku służby pod chorągwią, lekarzami asystentami lub zastępcami lekarzy asystentów.

Elewi wojskowi lekarscy, należący do rezerwy (obrony krajowej nieczynnej), którzy porzucili nauki swego zawodu, lub w przeciągu trzech lat po skończeniu nauk uniwersyteckich nie uzyskali dyplomu doktorskiego, przeniesieni będą do oddziału zdrowia (będą zaciągnięci do pocztu nieczynnego obrony krajowej). Elewi lekarscy wojskowi w rezerwie (obronie krajowej nieczynnej) winni corocznie w czasie aż do 1. września udawadniać korpusowi, do którego należą, świadectwami frekwencji lub innymi dokumentami z ustawami państwa zgodnymi, że nauki dalej odbywają a względnie że je skończyli.

9. Pomocnicy aptekarscy i weterynarscy, znajdujący się już w rezerwie (obronie krajowej nieczynnej), jakoteż ci, którzy jeszcze w ciągu roku przejdą do rezerwy (obrony krajowej nieczynnej), jeżeli w przeciągu roku po ogłoszeniu nowej ustawy o służbie wojskowej a względnie po przeniesieniu do rezerwy (obrony krajowej nieczynnej) otrzymają dyplom, mianowani będą stosownie do swojej wysługi w ciągu służby pod chorągwią jakoteż w miarę potrzeby, akcesistami a względnie lekarzami niższymi lub praktykantami.

Ci zaś, którzy w ciągu rzeczzonego okresu nie otrzymali dyplomu, przeniesieni będą do oddziału zdrowia a względnie pociągów (będą zaciągnięci do pocztu nieczynnego obrony krajowej).

10. Tych rezerwistów, którzy skończyli służbę pod chorągwią w przymocie ochotników jednorocznych nie należy przyzywać do wyjątkowej czynnej służby w czasie pokoju.

V. Tegoroczny rozkład kontyngentów rekruckich wojska (marynarki wojennej) i obrony krajowej.

1. Do tegorocznego rozkładu kontyngentów rekruckich wojska (marynarki wojennej) i obrony krajowej wygotować należy wykazy podług wzoru 23 Części I. przepisów o służbie wojskowej; wykazy te

jednak obejmować mają tylko okres od obliczenia kontyngentów poprzedniego roku, to jest od dnia 1. stycznia 1889 aż do 30. czerwca 1889.

Wykazy te złożyć mają w czasie aż do 10. lipca 1889 komendy okręgów uzupełnienia komendzie terytoryalnej wojskowej, Władze administracyjne powiatowe Władzom administracyjnym krajowym.

Summarysze (wzór 24), które podług tych wykazów mają być wygotowane, winny komendy terytoryalne wojskowe i Władze administracyjne krajowe posłać bez wykazów szczegółowych w czasie aż do 20. lipca 1889 bezpośrednio wspólnemu ministerstwu wojny a względnie ministerstwu obrony krajowej.

Rubryk tego summaryusza przeznaczonych na rozkład kontyngentów nie trzeba wypełniać.

Dalsze polecenia, dotyczące się rozkładu, wydane będą później.

2. Komendy okręgów uzupełnienia i Władze administracyjne powiatowe winny niezwłocznie o stworzyć przepisany w §. 124:6 (Części I. przepisów o służbie wojskowej) registr poborów, zastępstw ostatecznie zarządzonych i należności (wzór 22) W nim dopisywać należy każde od 1. stycznia 1889 uskutecznione wzięcie do wojska, wszystkie zastępstwa ostatecznie zarządzane i należności jakie wypadły.

3. Ochotników jednorocznych przeznaczać należy do obrony krajowej po dokonaniu w myśl §. 130 Części I. nowych przepisów o służbie wojskowej rozkładu rekrutów według okręgów odstawniczych. Można brać w rachubę tylko tych ochotników jednorocznych, którzy zostali wzięci do wojska w czasie od 1. stycznia 1889; tych, którym dobrodziejstwo przyznano tylko warunkowo, należy także liczyć, w skutek czego ponijać ich trzeba wtedy, gdy dobrodziejstwo służby ochotniczej jednorocznej będzie im w swoim czasie przyznane stanowczo.

Tych, którzy należąc do popisowej klasy wieku, w czasie od dnia 1. stycznia aż do rozpoczęcia się poboru głównego w przynależnym okręgu odstawniczym wzięci zostali do wojska jako ochotnicy jednoroczni lub jako ochotnicy jednoroczni warunkowi, a którzy stosownie do wyniku rozkładu odpowiednio swojej klasie wieku i kolei losowej odpadają do obrony krajowej, przeznaczyć należy do obrony krajowej i w wykazie (wzór 25), doliczyć do tych ochotników jednorocznych, którzy wzięci zostali drogą poboru.

4. Także w przedmiocie rozkładu rekrutów na oddziały wojska wyda później polecenia wspólne ministerstwo wojny.

VI. Inne postanowienia.

1. Postanowienia ostatniego ustępu §. 4go dotychczasowej ustawy o służbie wojskowej zatrzymują

moc swoją aż do dnia 30. września 1889 co do tych żołnierzy kapeli wojskowych i jazdy, którzy w chwili ogłoszenia nowej ustawy wojskowej służy pod chorągwią w warunkach w powyższym ustępie wzmiankowanych.

Podwójne liczenie czasu służby dobrowolnie przedłużonego od dnia 1. października 1889 nie jest już dozwolone nawet co do tych żołnierzy, którzy obecnie służy pod chorągwią.

2. Rezerwistów zasobowych nie należy przeznaczać na przyszłość do marynarki wojennej. Postanowienia szczegółowe co do przeznaczenia rezerwistów zasobowych, którzy byli wzięci do wojska w okręgach uzupełnienia marynarki wojennej, zawiera §. 128 Części I. przepisów o służbie wojskowej.

Jednakże te osoby należące do marynarki wojennej, które po wezwaniu do szeregu przeniesione zostały do rezerwy zasobowej, pozostają w poczcie marynarki wojennej.

3. Obowiązani do służenia wojskowo, urodzeni w latach 1860, 1859, 1858 i 1857, aż do roku 1882 stale do rezerwy zasobowej przeznaczeni, którzy na zasadzie artykułu XII. postanowień wykonawczych do ustawy z dnia 2. października 1882 (Dz. u. p. Nr. 153), mieli być wzięci do wojska, atoli nie stawili się jeszcze do poboru, utrzymywani być mają w ewidencji nadal w protokołach pocztu a to, w ostatnich dwóch latach powinności służbowej, u obrony krajowej.

Rezerwistów zasobowych tej kategorii, którzy dodatkowo mają być wzięci do wojska, wziąć należy przed 31ym grudnia tego roku, w którym kończą 30ty rok życia, do rezerwy zasobowej wojska, po tym dniu i aż do 31. grudnia tego roku, w którym kończą 32gi rok życia, do rezerwy zasobowej obrony krajowej. Przeznaczyć ich należy do tego pułku piechoty a względnie batalionu obrony krajowej, który mają uzupełniać.

4. Ponieważ protokół poborowy nie będzie zawierał na przyszłość całkowitego opisu osoby, przeto wygotowywać go należy do arkusza księgi głównej dopiero wtedy, gdy żołnierze wstąpią do poddziałów.

5. W arkuszach księgi głównej zapisywać należy odtąd także losowy, a to w rubryce „zapisany w protokole poborowym“ pod liczbą roku. Co do żołnierzy zapisanych już w księdze głównej, uzupełnić należy pod tym względem tylko arkusze księgi głównej pocztu liniowego i dwóch najmłodszych rówieśnictw rezerwy zasobowej wojska a w obronie krajowej, trzech najmłodszych rówieśnictw.

6. Komisye rozpoznawcze wydawać mają uchwały według nowych przepisów o służbie wojskowej także wtedy, gdy chodzi o obowiązanych do służenia wojskowo, których przed ogłoszeniem nowej ustawy o służbie wojskowej postanowiono stawić przed komisją rozpoznawczą lub wzięto do wojska.

7. Obszar Spizy, ustawą z dnia 15. kwietnia 1879 (Dz. u. p. Nr. 59) do królestwa dalmatyńskiego wcielony, do powiatu administracyjnego kottorskiego należący, stanowi osobny okrąg dostawniczy, który przyłącza się do okręgu zadarskiego uzupełnienia marynarki wojennej.

Welsersheimb r. w.

49.

Rozporządzenie ministerstwa obrony krajowej z dnia 18. kwietnia 1889,

tyczące się przedwczesnego puszczania na urlop pewnych kategorii obowiązanym do służenia wojskowo, należących do III. klasy wieku.

W dalszym ciągu rozporządzenia z dnia dzisiejszego (Dz. u. p. Nr. 48), ministerstwo obrony

krajowej, w porozumieniu z wspólnym ministerstwem wojny, uznaje za stosowne rozporządzić:

Obowiązani do służenia wojskowo, z wszystkich obszarów administracyjnych, w których w roku poprzednim IV klasa wieku do poboru pociągnięta nie była, pochodzący, do III. klasy wieku należący, którzy w roku bieżącym drogą poboru na podstawie kolei losowej zostaną wzięci do wojska i będą przeznaczeni na rekrutów wojskowych, o ile zawarli związek małżeński zanim nowa ustawa o służbie wojskowej zaczęła obowiązywać i o ile udowodnią, że pod tym względem lub pod jakimkolwiek innym zachodzą stosunki familijne, zasługujące na szczególne względy, mają być puszczani na trwały urlop przedwcześnie, już po upływie pierwszego roku służby pod chorągwią, jeżeli stosunki pocztu na to pozwolą.

Gdyby stosunki pocztu nie pozwalały na takie przedwczesne puszczanie na urlop, prośby w tym względzie podane przedstawiać należy wspólnemu ministerstwu wojny do wydania decyzji.

Welsersheimb r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XXII. — Wydana i rozesłana dnia 20. kwietnia 1889.

50.

Ustawa z dnia 10. kwietnia 1889,

o wystawieniu a względnie nabyciu na własność budynków dla urzędów pocztowych i telegraficznych w Libercu, Leobenie i Brodach.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanowiłem i stanowią co następuje:

§. 1.

Upoważnia się Rząd, żeby fundusze potrzebne na wystawienie własnych budynków dla urzędów pocztowych i telegraficznych w Libercu i Leobenie tudzież na nabycie domu do tegoż samego celu w Brodach a to:

1. dla Liberca	aż do sumy . . .	192.000 zł.
2. „ Leobenu	„ „ „ . . .	73.000 „
3. „ Brodów	„ „ „ . . .	28.000 „
razem aż do sumy . . .		293.000 zł.

(dwieście dziewięćdziesiąt trzy tysiące złotych) przysposobił w ten sposób, iżby odsetki od potrzebnych kapitałów wynosiły najwięcej pięć od sta a kapitały

umorzone były w najwięcej czterdziestu pięciu latach.

§. 2.

Kwoty rat rocznych, do wypłaty przypadające, umieszczać należy corocznie w preliminarzu państwa a to w dziale potrzeb ministerstwa handlu, natomiast sumę potrzeb ministerstwa handlu umieszczaną dotychczas w preliminarzu państwa, zniżyć należy o kwotę czynszów, które odpadną.

Czysty dochód, jaki przynosić będzie odnajem pojedynczych części składowych tych budynków, umieszczać należy w preliminarzu państwa w dziale pokrycia wydatków ministerstwa handlu.

§. 3.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się Ministrowi skarbu i Ministrowi handlu.

Budapeszt, dnia 10. kwietnia 1889.

Franciszek Józef r. w.

Taaffe. r. w.

Dunajewski r. w.

Bacquehem r. w.

51.

Rozporządzenie ministerstwa handlu z dnia 20. kwietnia 1889,

którem zmieniają się i uzupełniają niektóre postanowienia Porządku ruchu na kolejach żelaznych królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych zaprowadzonego rozporządzeniem z dnia 10. czerwca 1874 (Dz. u. p. Nr. 75) a względnie dodatków do niego, ogłoszonych rozporządzeniami z dnia 15. września 1881 (Dz. u. p. Nr. 100), z dnia 1. lipca 1884 (Dz. u. p. Nr. 106), z dnia 15. września 1885 (Dz. u. p. Nr. 131) i z dnia 15. lipca 1886 (Dz. u. p. Nr. 125).

W Porządku ruchu na kolejach żelaznych królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych zaprowadzonym rozporządzeniem z dnia 10. czerwca 1874 (Dz. u. p. Nr. 75), zmienia się a względnie uzupełnia §. 34, tudzież wzmiankowane poniżej numeru załączki *D* w sposób następujący:

c) Przewóz zwłok.

§. 34.

Warunki przewozu.

Paragraf ten opiewać będzie jak następuje:

„1. Transport zwłok trzeba zapowiedzieć naprzód, jeżeli mają być wysłane ze stacyi wyjścia pociągu, najmniej na sześć, jeżeli zaś mają odejść ze stacyi pośredniej, najmniej na dwanaście godzin przed oddaniem.

2. Zwłoki powinny być szczelnie zamknięte w trumnie z twardego drzewa zrobionej, nieprzepuszczająco zastosowanej i smołą wylanej lub w trumnie metalowej dostatecznie wytrzymałej a która umieszczona być powinna w pace drewnianej w taki sposób, żeby w żadną stronę nie mogła się w niej przesuwac.

3. Zwłokom towarzyszyć winien dozorca, który zaopatrzyć się ma biletem podróznym i jechać tym samym pociągiem, który wiezie zwłoki.

Przy oddaniu zwłok trzeba złożyć paszport ciała, według przepisów przez właściwą Władzę administracyjną wygotowany, który kolej odbierze i zwróci dopiero przy wydaniu zwłok. Paszport ciała, przez Władzę właściwą wygotowany, jest ważny na całkowitą długość drogi przewozu, na którą

opiewa. Należytość za przewóz, według taryfy przypadającą, opłacić należy przy oddaniu zwłok.

Gdy zwłoki wiezione są z państw zagranicznych, z któremi zawarta została umowa co do wzajemnego uznawania paszportów ciała, dostatecznym jest złożenie paszportu takiego, umowie odpowiedniego a wygotowanego przez Władzę zagraniczną według umowy do tego właściwą.

5. Zwłoki przewozić należy w osobnym krytym wozie towarowym. Gdy w tem samym miejscu odejścia oddanych jest jednocześnie więcej zwłok przeznaczonych do tego samego miejsca, można umieścić je w tym samym wozie towarowym. Jeżeli zwłoki przewożone są karawanem naokoło osłoniętym, wolno do transportu kolejowego użyć wozu towarowego niekrytego.

6. Zwłok nie wolno w ciągu transportu bez potrzeby przeładowywać. Wieźć je należy jak najszybciej i bez przerwy. Jeżeli nie można uniknąć dłuższego zatrzymania się na stacyi, wóz towarowy ze zwłokami przesunąć należy, o ile tylko jest to możebne, na tor leżący na stronie pod gołem niebem. Zwłoki powinny być odebrane w przeciągu sześciu godzin po przybyciu pociągu do stacyi przeznaczenia, w przeciwnym bowiem razie zostaną pogrzebane według zarządzenia zwierzchności miejscowej. Jeżeli zwłoki nadejdą po 6 godzinie wieczorem, termin ich odebrania liczy się od godziny 6 następnego rana. W razie przekroczenia terminu odebrania, kolej żelazna ma prawo pobierać wozowe.

7. Kto zwłoki oddaje do przewozu pod fałszywą deklaracją, winien prócz wynagrodzenia uszczerbku w należytości za przewóz od miejsca odejścia aż do miejsca przeznaczenia zapłacić karę umowną, wynoszącą cztery razy tyle co należytość za przewóz.

8. Gdy zwłoki posyłane są do wyższych zakładów naukowych publicznych w skutek szczególnego polecenia lub za zezwoleniem ministerstwa spraw wewnętrznych, nie potrzeba przydawać eskorty. Zwłoki takie można przewozić wozem towarowym niekrytym. Można też ładować do tego samego wozu towary twarde (drzewo, metal itp.), albo zamknięte szczelnie w twardej osłonach (skrzyniach, beczkach itp.). Przy ładowaniu postępować należy z szczególną ostrożnością, ażeby paki ze zwłokami nie wystawić na uszkodzenie. Od ładowania w tym samym wozie wyłącza się: wszelką żywność jakoteż płody surowe, z których żywność jest wyrabiana, tudzież przedmioty wymienione w załączce *D* do §. 48 Porządku ruchu pod I aż do III. Sposób opakowania takich zwłok, jak niemniej osądzenie, czy może się obejść bez dołączania paszportu zwłok, zależy od

postanowień jakie w tym względzie wyda ministerstwo spraw wewnętrznych w każdym z osobna przypadku.

9. Postanowienia powyższe nie stosują się do urządzenia przewozu na cementarz w miejscu zgonu.

Załączka D.

Numer I.

Na końcu ustępu trzeciego po słowach „są wykluczone od przewozu“ dodać należy:

„(co się tyczy wyrobów pirotechnicznych z mączki prochowej obacz III *d*) a co do bengalskich wyrobów szelakowych IV *a*)“;

Numer III *d*.

Po Nr. III *c* przydać należy pod III *d* następujące postanowienie:

III *d*. Wyroby pirotechniczne zrobione z mączki prochowej i podobnych mieszanin przewożone będą pod następującymi warunkami:

1. Przedmioty te nie powinny zawierać mieszanin chloranów z siarką i azotami, tuzież chloranu potażu i sinku, jakoteż sublimatu rtęciowego, soli amonowych wszelkiego rodzaju, proszku cynkowego i proszku magnezowego, w ogóle żadnych takich istot, które przez tarcie, ciśnienie lub uderzenie łatwo mogą być do zapalenia się pobudzone lub nawet są samopalne. Zrobione być powinny raczej tylko z mączki prochowej prasowanej lub z podobnych mieszanin, składających się głównie z saletry, siarki i węgla podobnie prasowanych. Prochu ziarnkowego zawierać może pojedynczy przedmiot pirotechniczny najwięcej tylko 30 gramów.

2. Ogólna waga mieszaniny składowej wyrobów pirotechnicznych, które mają być razem zapakowane, nie powinna przenosić 20 kilogramów, waga prochu ziarnkowego, w nich zawartego, 2-5 kilograma.

3. Pojedyncze przedmioty pirotechniczne zapakowane być powinny każdy osobno w pudełkach twardej papierem owiniętych, w tekturę lub w gruby papier pakowy i zapał każdego w szczególności przedmiotu powinien być zaklejony papierem lub katunem, a to w taki sposób, ażeby części składowe przedmiotu pirotechnicznego nie mogły zgoła pruszyć. Skrzynie do zapakowania służące powinny być całkowicie wypełnione i wszelkie przestwory wypchać należy słomą, sianem, pakułami, skrawkami papieru w taki sposób, żeby pakiety nie mogły się poruszać nawet w razie

wstrząśnięć. Materiały użyte do wypełnienia przestworów powinny być całkiem czyste i suche, nie wolno więc używać do umocowania przedmiotów pirotechnicznych świeżego siana lub tłustych pakulów. W skrzyniach zawierających wyroby pirotechniczne nie wolno pakować razem z nimi innych przedmiotów.

4. Skrzynie zrobione być powinny mocno, z desek najmniej na 22 milimetry grubych, ściany boczne fugowane, dno i wicko przytwierdzone szrubami drzewnymi, dostatecznie długimi; wewnątrz wykleić należy skrzynie całkowicie papierem gładkim, mocnym. Zewnętrzne ściany skrzyni powinny być całkiem wolne od przylegających osadów lub powłok ze soli wyrobów pirotechnicznych. Pojemność skrzyni nie powinna przenosić 1-2 metra sześciennego, waga brutto 75 kilogramów. Skrzynie opatrzyć należy zewnątrz napisem wyraźnym „wyroby pirotechniczne z mąki prochowej“ z przydaniem nazwiska osoby posylającej. Nadto dodać należy do posyłek deklaracją wyszczególniającą oddzielnie rodzaje wyrobów pirotechnicznych, jakoto: rakiety, koła ogniowe, ogień sztuczne salonowe itp.

5. Do każdej posyłki przydane być powinno poświadczenie fabrykanta i przysięgłego chemika potwierdzające, że przepisy podane wyżej pod 1 — 4 zostały zachowane.

Podobne poświadczenie napisać ma posylający na liście przewozowym, na którym podpis jego powinien być urzędownie uwierzytelniony.“

Numer IV *a*.

Po Nr. IV przydać należy pod IV *a* następujące postanowienie:

„IV *a*. Bengalskie wytwory szelakowe bez podpałów (księgi płomienne, świece salonowe, pochodnie, żerdzie świetlne, zapalaki bengalskie itp.) przewożone będą pod warunkami wyżej pod IV przepisane.“

Numer XVI.

Ustęp pierwszy postanowienia podanego pod XVI opiewać ma jak następując:

„Kwasy mineralne płynne wszelkiego rodzaju, mianowicie kwas siarkowy, witryol i kwas solny — z wyjątkiem pospolitego kwasu azotowego i serwasern (co do tych ostatnich porównaj XVI *a*) i czerwonego, dymiącego kwasu azotowego (porównaj w tym względzie XVIII) — podlegają powyższym przepisom.“

Numer XVI a.

Po Nr. XVI przydać należy pod XVI a następujące postanowienie:

„XVI a. Do przewozu pospolitego kwasu azotowego i serwaseru stosują się przepisy podane wyżej pod XVI. Nadto, o ile przedmioty te posyła się w baniach, szklanych lub kamionkach, zachowywać należy jeszcze następujące postanowienia:

1. Materiały używane do upakowania bań, szklanych lub kamionek w naczyniach albo koszach plecionych, jakoto słoma, siano itp. powinny być tak mocno nasyczone roztworem chlorku wapna, żeby nie mogły zapalić się przez bezpośrednie zetknięcie się z płomieniem. Zamiast roztworu chlorku wapna można także użyć za środek do nasycenia roztworu siarczanu sodu, chlorku sodu, chlorku magnezu, siarczanu magnezu lub chlorku żelaza.

2. Przy ładowaniu i wyładowaniu nie wolno naczyń lub koszy wozić na wózkach, ani też nosić na ramionach lub na plecach, lecz trzeba tylko nosić za ucha u nich będące.

3. Naczynia lub kosze trzeba przywiązać do ścian wozu kolejowego i ze sobą powiązać sznurkami. Ładować nie wolno jednych nad drugimi, lecz tylko obok siebie w warstwie pojedynczej.“

Uwaga do numeru XXII, l. 1:

„Wolno także używać wozów kotłowych (basenowych) szczelnie zamkniętych.“

Numer XXVII.

Postanowienie numeru XXVII opiewać będzie następująco:

„Drożdże, tak płynne jak i stałe oddawać należy do przewozu w naczyniach nie szczelnie zamkniętych. Jeżeli zarząd kolejowy pozwala oddawać drożdże w innych naczyniach, ma prawo żądać od posyłającego, żeby się zobowiązał:

1. nie rościć sobie żadnych pretensyj, gdyby koleje zbiegowe odmówiły przyjęcia takich posyłek, pod tym jednak względem zastrzega się, że zarządy kolejowe mają wprzód zgodzić się na sposób pakowania powyższej wzmiankowanej i że wtedy tylko będzie im wolno odmówić przyjęcia, gdy uszkodzenie naczynia lub treści zostanie stwierdzone;

2. wynagrodzić wszelkie uszkodzenie innych towarów lub materiałów wyrządzone w skutek tego sposobu transportowania a to za złożeniem prostego rachunku kosztów, który z góry raz na zawsze uznany będzie za słuszny;

3. nie rościć sobie żadnych pretensyj z powodu uszkodzeń lub ubytków w naczyniach lub w tem co zawierają, gdyby powstały w skutek pomienionego sposobu transportowania.“

Numer XXIX a.

Po Nr. XXIX przydać należy pod XXIX a następujące postanowienie:

„XXIX a. Natłuszczone opiłki żelazne i stalowe (pochodzące z wiercenia, toczenia itp.) tudzież pozostałości z redukcji nitrobenzolu z fabryk anilinu, o ile nie są oddawane zapakowane w naczyniach z blachy żelaznej szczelnie zamkniętych, przewożone będą tylko wozami żelaznymi z wiekami, lub pod zamknięciem oponowem.

W liście przewozowym wyrażone być powinno, czy opiłki żelazne i stalowe są czy nie są natłuszczone, w przeciwnym bowiem razie uważane będą za natłuszczone.“

Numer XXXI.

Ustęp pierwszy tego postanowienia opiewać ma jak następuje:

„Wełna, włosy, wełna sztuczna, bawełna, jedwab, len, konopie, juta w stanie surowym, w postaci odpadków przy przędzeniu i tkaniu jako gałgany lub płatki do czyszczenia, tudzież towary powroźnicze, nicienice do warsztatów tkackich (Weber-, Harnisch und Geschirrlitzen) (co się zaś tyczy używanej wełny do czyszczenia porównaj ustęp 3), jeżeli są natłuszczone, przewożone będą tylko wozami niekrytymi pod zamknięciem oponowem, o ile posyłający nie porozumie się z koleją żelazną co do przewozu wozami krytymi.“

Numer XXXII.

Numer ten będzie miał następującą osnowę:

„XXXII. Odpadki zwierzęce podlegające gniciu, jakoto nienasolone świeże skóry, tłuszcze, ścięgna, kości, rogi, racice, skóra na klej świeża nie nawapniona, jakoteż inne przedmioty, w wysokim stopniu cuchnące i obrzydliwe, atoli z wyjątkiem przytoczonych pod Nr. XXXIII przyjmowane i przewożone będą tylko pod następującymi warunkami:

1. Zarządowi kolei służy prawo oznaczenia czasu i trwania ładowania i wyładowania, jakoteż oznaczenia pociągu, którym posyłka ma być przewieziona.

2. Kości dostatecznie umyślane i suche, prasowany łój, rogi bez wyrostków kości czołowej, w stanie suchym, racice odżuwaczów i świń bez kości i miękkich części, będą przyjmowane do przewozu oddzielnymi posyłkami, zapakowane w dobrych worach.

3. Oddzielne posyłki przedmiotów tej kategorii, powyżej pod 2 nie wymienionych, przyjmowane będą do przewozu tylko zapakowane w mocnych, szczelnie zamkniętych beczkach, kublach lub skrzyniach.

4. Świeże ścięgna, świeża skóra na klej, nie nawapniona, jakoteż odpadki tych przedmiotów, równie jak skóry świeże nienasolone i kości nieoczyszczone, włóknami skóry i mięsa okryte, gdy oddawane są do przewozu pełnymi wozami, przyjmowane będą albo opakowane w beczkach, kublach lub skrzyniach szczelnie zamkniętych, albo pod tym warunkiem, że posyłki osłonięte będą całkowicie wielkimi oponami podwójnie namazionymi. Okryć dostarczyć ma posyłający i przed każdym transportem winien kazać je świeżo namazić.

5. Przedmioty tej kategorii pod Nr. 4 nie wymienione, transportowane pełnymi wozami przewożone będą otwartymi wozami pod zamknięciem oponowem. Potrzebnych opon dostarczać mają posyłający.

6. Kolej żelazna może żądać, aby przewozowe opłacono z góry przy oddaniu.

7. Koszta odwiedzenia, gdyby było potrzebne, ciężą na posyłającym a względnie na odbiorcy.

Numer XXXVIII.

Numer ten będzie miał następującą osnovę:

„XXXVIII. 1. Kwas węglowy płynny i tlenek azotu płynny oddawać wolno do przewozu tylko w naczyniach z żelaza szwajcarskiego przetapianego lub stali lanej, które były urzędowo wypróbowane i wytrzymały ciśnienie 250 atmosfer bez stałej zmiany formy. Znak urzędowy na naczyniach winien potwierdzać, że próba była ponowiona a to w ciągu ostatnich trzech lat przed oddaniem. Dla zabezpieczenia wentylów u naczyń, osłony powinny być przyszlubowane. Na górnej części osłon osadzić należy mocno wieniec, który od zewnątrz

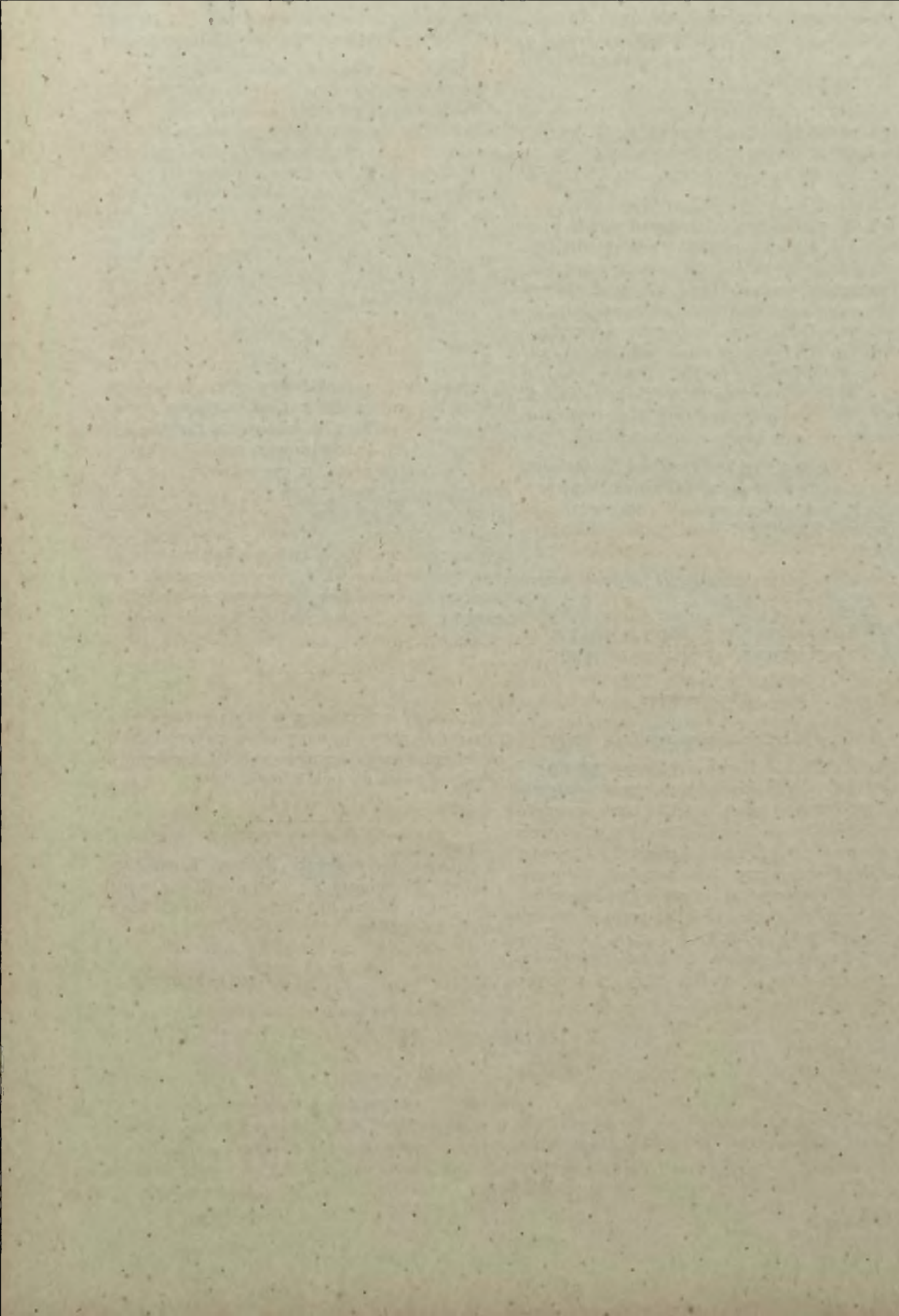
jest czworokątny i poza obwód naczyń wystaje w ten sposób, że wszelkiemu toczeniu się tychże zapobiega. Osłony zabezpieczające i wienice zrobione być powinny z tego samego materiału co naczynia.

2. Kwas węglowy w postaci gazu i gaz bagienny przyjmowane będą do przewozu tylko w takim razie, jeżeli ich ciśnienie nie przenosi ciśnienia 20 atmosfer i jeżeli są oddane w naczyniach z żelaza szwajcarskiego, przetapianego lub ze stali lanej, które próbowane były urzędowo w przeciągu roku przed oddaniem i wytrzymały bez stałej zmiany formy ciśnienie najmniej półtora raza większe od tego, któremu kwas węglowy lub gaz bagienny przy oddaniu ulega. Każde naczynie powinno być opatrzone otworem, pozwalającym obejrzeć ściany wewnętrzne, kłapą bezpieczeństwa, kurkiem do upustu wody, wentylem do napełniania a względnie upustu, jakoteż manometrem i stan jego winien być corocznie urzędowo badany. Na naczyniu, w miejscu łatwo w oczy wpadającym, winien być umieszczony zapisek urzędowy, wyrażający kiedy i pod jakim ciśnieniem naczynie było badane. W liście przewozowym wyrazić należy, że ciśnienie oddanego do przewozu kwasu węglowego lub gazu bagiennego także przy podniesieniu się ciepłoty aż do 40 stopni Celsjusa nie może przewyższyć ciśnienia 20 atmosfer. Stacya wysyłająca winna przekonać się o zachowaniu przepisów powyższych a mianowicie przez porównanie stanu manometru z zapiskiem, tyczącym się próby, czy naczynia były badane pod dostatecznie wielkim ciśnieniem.“

Zmiany powyższe a względnie uzupełnienia załączki D nabywają mocy obowiązującej niezwłocznie, zmiany zaś poczynione w §. 34, tyczącym się przewozu zwłok od dnia 1. maja 1889.

Królewsko węgierski Minister komunikacji, z którym porozumiano się w tym względzie, wydaje jednocześnie także samo rozporządzenie dla krajów korony węgierskiej.

Bacquehem r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XXIII. — Wydana i rozesłana dnia 20. kwietnia 1889.

52.

Ustawa z dnia 1. kwietnia 1889,

wydana w przedmiocie osobnych przepisów dotyczących podzielnosci w drodze spadku gospodarstw wiejskich średniej wielkości.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanowiłem i stanowią co następuje:

§. 1.

Dla gospodarstw średniej wielkości, posiadających własne domy mieszkalne (dziedziny), wchodzi w życie osobne przepisy o działach spadkowych, objęte tak ustawą niniejszą jak ustawami krajowemi, jakie na jej zasadzie wydane zostaną.

Ustawodawstwo krajowe oznaczy dziedziny, które w myśl tej ustawy za dziedziny średniej wielkości uważane być mają; postanowi również, jakie przyległości i prawa użytkowe mają być uważane za części składowe dziedziny, uznanych za gospodarstwa średniej wielkości.

§. 2.

Dobra lenne i fideikomisowe nie podpadają pod ustawę niniejszą.

§. 3.

Właściciel dziedziny podlegającej przepisom ustawy niniejszej, nie jest bynajmniej przepisami temi krępowany w swobodnem rozporządzaniu dzie-

dziną lub jej częściami ani między żyjącymi ani na wypadek śmierci.

Przepisy tej ustawy mają zastosowanie w razie ustawowego dziedziczenia bez wyjątku, w razie zaś dziedziczenia z testamentu lub umowy tylko wtenczas, jeśli spadkodawca przeznaczył dziedzinę jednemu z prawnych dziedziców, ustawą cywilną powołanych, w którymto razie spadkodawca nie jest związany porządkiem kolejnymi, określonym w prawie o ustawowem dziedziczeniu lub w ustawach krajowych.

§. 4.

Jeśli majątek spadkowy po właścicielu dziedziny pozostały przechodzi na kilka osób, natenczas, dziedzina sama razem z przynależnościami przypaść może jednej tylko z nich, mianowicie dziedzicowi głównemu (objemcy).

Co ma być uważane za przynależność dziedziny, określa ustawa cywilna. Do przynależności należy przedewszystkiem inwentarz gospodarczy, o ile jest on potrzebny do należytego zagospodarowania dziedziny. Gdyby o to powstał spór między spadkobiercami, orzeknie sąd po przesłuchaniu znawców, w jakim zakresie inwentarz gospodarczy ma być uznany za dostateczny. Gdyby przypadkiem inwentarz gospodarczy okazał się niedostatecznym, uzupełnienia tego braku z wartości reszty majątku spadkowego domagać się nie można.

§. 5.

Ustawodawstwo krajowe wskaże osobę objemcy, stosując się w tej mierze ściśle do przepisów

prawa o dziedziczeniu ustawowem; w granicach też tych przepisów ustawi kolej, w jakiej ustawowi równie bliscy dziedzice, jeśli nie nastąpi dobrowolna między nimi zgoda, powołani być mają do objęcia dziedziny. Ustawodawstwo krajowe może także przed innymi krewnymi powołać pozostałego małżonka lub małżonkę, bezpośrednio po potomkach spadkodawcy do objęcia dziedziny. Z pomiędzy dzieci idą rodzone przed przysposobionemi, ślubne przed nieślubnemi. Dzieci uprawnione stoją zarówno ze ślubnemi.

§. 6.

Przy podziale spadku przyznana zostanie dziedzina (§. 4) objemcy, który w zamian za to stanie się dłużnikiem masy spadkowej do wysokości czystej wartości dziedziny.

§. 7.

Wartosc dziedziny oznaczoną zostanie przez zgodzenie się na to stron interesowanych, a gdyby to nie nastąpiło, to przez sąd za poprzedniem jednak oszacowaniem przez znawców i przesłuchaniem zwierzchności gminy, pomnąc atoli na to, iżby objemca mógł się przy dziedzynie utrzymać.

Osobom interesowanym służy prawo obecności przy oszacowaniu i czynienia swych uwag.

Przy oznaczeniu wartości dziedziny należy wprawdzie mieć na względzie istniejący inwentarz gospodarczy, jednakże nie ma on być szacowany oddzielnie.

Ustawodawstwo krajowe może postanowić, iż w miejsce sądowego oszacowania ma nastąpić oznaczenie wartości dziedziny na podstawie wielokrotnie wziętego czystego dochodu katastralnego.

§. 8.

Przy podziale spadku wchodzi w miejsce dziedziny kwota, jaka się od objemcy w myśl §. 6 jako dług należy.

Podział ten odbywa się między współspadkobiercami, nie wyłączając objemcy według zasad powszechnej ustawy cywilnej oraz postępowania pozaspornego. Podział jednak ma być zawsze dokonywany w obec sądu lub sądowni do zatwierdzenia przedstawiony.

§. 9.

Jeśli między stronami interesowanemi nie przyjdzie do skutku dobrowolne porozumienie co do wysokości rat, ich terminu płatności oraz oprocentowania przypadającej współspadkobiercom spłaty, rozstrzygnie sąd według słusznego uznania swojego. W każdym jednak razie musi być objemcy na jego żądanie dozwolony do zupełnego uiszczenia spłaty

termin lat trzech, licząc od dnia prawomocnie przyznanego spadku.

Dłuższy ponad ten termin płatności nie może być wbrew woli stron interesowanych naznaczony.

Co do sposobu ubezpieczenia przypadających spłat, próbować należy dobrowolnej zgody. Jeśli do niej nie przyjdzie, należy zastrzedz w dekreście przyznania spadku, że prawo własności dziedziny przyznane objemcy, wpisane być może do ksiąg gruntowych jedynie za równoczesnem zapisaniem na tęż dziedzynie prawa zastawu na zabezpieczenie spłat przypadających współspadkobiercom.

W krajach, w których nie istnieją jeszcze księgi gruntowe lecz tylko księgi wpisowe, postępować należy analogicznie w myśli powyższego postanowienia.

Jeśli dziedzina przed upływem terminu do spłaty naznaczonego, czy to w części, czy w całości aktem między żyjącymi przejdzie na własność osób trzecich, współspadkobiercy zyskują prawo bezwzględnej żądania spłat sobie należnych, bez względu na ustanowiony termin płatności.

§. 10.

Gdyby wartość dziedziny przez sąd oznaczoną była (§. 7, ustęp 1), w takim razie ustawodawstwo krajowe może postanowić, żeby pewna kwota straconą została na korzyść objemcy, co przecież jednej trzeciej części czystej sądownie ustanowionej wartości dziedziny przenosić nie może.

§. 11.

Spadkodawcy służy prawo ograniczyć wynikającą z ustawy prerogatywy objemcy, znieść lub rozszerzyć w zakresie prawa zachowku.

§. 12.

Wartość dziedziny w jakiej objemca przyjął ją w myśl postanowień ustawy niniejszej, służyć będzie zarazem za podstawę wymiaru należytości skarbowej przypadającej państwu od przemiany własności. Wartość ta jednak nie może być w żadnym razie niższą od najniższej wartości określonej w artykule III ustawy z dnia 7. czerwca 1881 (Dz. u. p. Nr. 49) i w rozporządzeniu ministerstwa skarbu z dnia 25. stycznia 1884 (Dz. u. p. Nr. 18), a względnie w §. 13 ustawy z dnia 9. lutego 1882 (Dz. u. p. Nr. 17), z wyjątkiem przypadku, gdy oznaczenie wartości nastąpiło przez sąd na podstawie przeprowadzonego szacunku (§. 7).

§. 13.

Przepisy powyższe o działach spadkowych nie naruszają w niczem prawa zachowku.

Obliczenie zachowku winno nastąpić na podstawie wartości dziedziny, oznaczonej w myśl §. 7. Wartość ta jednak nie może być nigdy niższą od tej,

według której nastąpić ma wymiar należyłości skarbowej, przypadającej państwu.

Następujące postanowienia nie będą uważane za ograniczenia prawa zachowku:

1. Naznaczenie przez sąd terminu płatności w myśl §. 9;

2. postanowienia spadkodawcy zawarte w ważnym rozporządzeniu ostatniej woli, według których:

a) rodzonemu ojcu lub rodzonej matce objemcy przyznane zostało aż do jego pełnoletności prawo użytkowania z dziedziny i zawiadowania takową po śmierci spadkodawcy, jednak pod warunkiem, że przez cały przeciąg tego zawiadowania i użytkowania wychowywać a w razie potrzeby utrzymywać będą na dziedzinie objemcę i małoletnich współspadkobierców, tych ostatnich aż do terminu płatności schedy lub dojścia do pełnoletności, gdyby to nastąpiło przed owym terminem;

b) termin płatności schedy spadkowej odroczonej został aż do pełnoletności współspadkobierców, jeśli na objemcę nałożony został obowiązek wychowywania współspadkobierców w odpowiedni sposób a w razie koniecznej potrzeby nawet utrzymywania ich aż po ów odroczonej termin.

W obu powyższych wypadkach (a i b) usamowolnienie pociągnie za sobą te same skutki jak fizyczna pełnoletność. Gdyby który ze współspadkobierców poświęcił się takiemu zawodowi, którego wykonywanie lub przygotowanie do niego nie da się pogodzić z pobytem i utrzymaniem na dziedzinie, natenczas miejsce rzeczywistego utrzymania winien zastąpić czynsz dobrowolnie umówiony lub przez sąd naznaczony.

§. 14.

Jeśli dziedzina stanowi wspólną własność więcej osób, natenczas postanowienia ustawy niniejszej nie mają do niej zastosowania.

Jedyny wyjątek stanowią dziedziny, będące wspólną własnością małżonków, jeśli znajdują się w takich okolicach, w których według ustaw krajowych na przypadek śmierci jednego małżonka, drugi pozostały przy życiu uprawniony jest do objęcia dziedziny, o ile temu rozporządzenia ostatniej woli spadkodawcy lub umowy na przeszkodzie nie stoją.

W tym przypadku ustawodawstwo krajowe orzeka także czy i o ile postanowienia §§. 7, 9 i 10 mają być zastosowane i wtenczas, gdy objemcą jest pozostały małżonek.

§. 15.

Jeśli do spadku należy więcej dziedzin takich, jakie wskazuje §. 1 i również do spadku tego więcej osób w charakterze prawnych spadkobierców w myśl §§. 4 i 5 ustawy niniejszej występuje, natenczas każdy z nich powołany jest do objęcia jednej dziedziny, w kolei ustawą krajową naznaczonej; w tej samej kolei ma prawo wyboru między dziedzinami. Toż samo stosuje się do przypadku, gdy liczba dziedzin przewyższa liczbę spadkobierców.

W razie śmierci dziedzica wstępują potomkowie w jego miejsce, z pomiędzy których ten wykonywa prawo wyboru, któremu wedle wzmiankowanego porządku kolejnego należy się przed innymi pierwszeństwo.

§. 16.

O ileby ustawodawstwo krajowe dla dziedzin w §. 1 określonych wydało przepisy w przedmiocie ograniczenia prawa wolnego ich dzielenia, lub też postanowiło, że dziedziny tego rodzaju przez osoby posiadające już bądź takie bądź większe dziedziny, wcale nabywane być nie mogą lub że to nastąpić może tylko pod pewnymi warunkami lub ograniczeniami, natenczas przepisy ustawy niniejszej mają być w ten sposób stosowane, iż właściciel dziedziny w prawie rozrządzania nią podlega ograniczeniu przepisaniem wzmiankowanymi ustawami krajowymi.

§. 17.

Niniejsza ustawa wchodzi w wykonanie w każdym z krajów koronnych równocześnie z temi postanowieniami prawnymi, jakie w tym przedmiocie wydane zostaną przez ustawodawstwo krajowe dla tychże krajów lub ich części na zasadach niniejszą ustawą objętych lub na zasadach postanowień już istniejących.

Do spadków z epoki przed wejściem w życie niniejszej ustawy nie ma takowa zastosowania.

§. 18.

Wykonanie ustawy niniejszej poruczam Moim Ministrom spraw wewnętrznych, sprawiedliwości, rolnictwa i skarbu.

Budapeszt, dnia 1. kwietnia 1889.

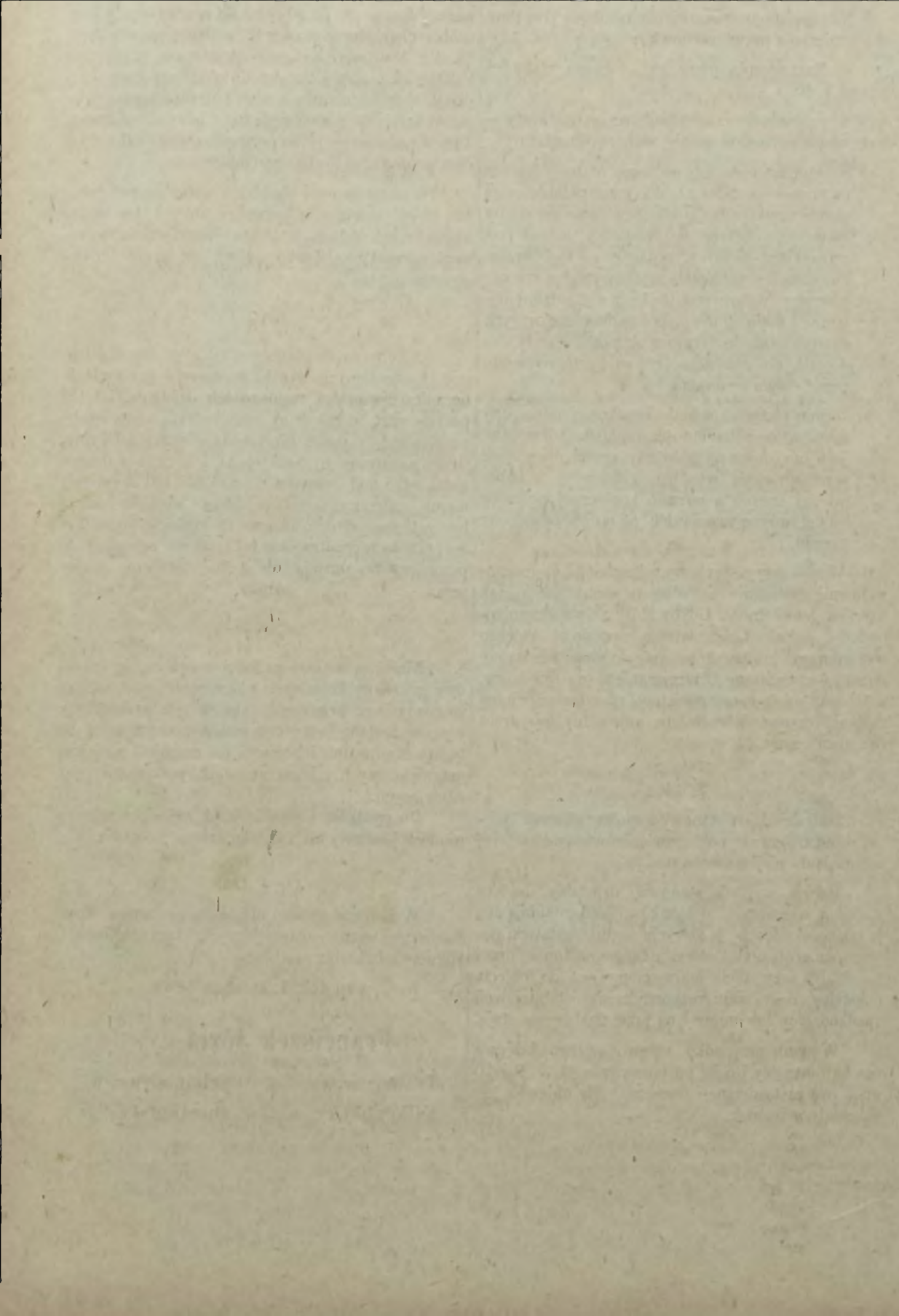
Franciszek Józef r. w.

Taaffe r. w.

Schönborn r. w.

Falkenhayn r. w.

Dunajewski r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Cześć XXIV. — Wydana i rozesłana dnia 24. kwietnia 1889.

53.

Patent cesarski z dnia 19. kwietnia 1889,

tyczący się rozwiązania sejmów krajowych czeskiego, dalmatyńskiego, galicyjsko-lodomeryjsko-krakowskiego, kraińskiego, tyrolskiego, istryjskiego i gorycko-gradyjskiego.

My Franciszek Józef Pierwszy, z Bożej łaski Cesarz Austriacki;

król węgierski i czeski, król dalmatyński, chorwacki, sławoński, galicyjski, lodomeryjski i illiryjski; król jerozolimski itd.; arcyksiążę austriacki; wielki książę toskański i krakowski; książę lotaryński, salzburski, styryjski, karyntyjski, kraiński i bukowiński; wielki książę siedmiogrodzki; margrabia morawski; książę górno- i dolno-śląski, modeński, parmański, piacencki i gwastalski, oświęcimski i zatorski, cieszyński, friaulski, dubrownicki i zadarski; uksiążęcony hrabia na Habsburgu i Tyrolu,

Kyburgu, Gorycyi i Gradysce; książę na Trydencie i Bryksenie; margrabia górno- i dolno-łużycki i istryjski; hrabia na Hohenemsie, Feldkirchu, Bregencyi, Sonnenbergu itd.; pan na Tryeście, Kottarze i windyjskiej marchii; wielki wojewoda województwa serbskiego itd. itd. itd.

wiadomo czynimy:

Sejmy krajowe czeski, dalmatyński, galicyjsko-lodomeryjsko-krakowski, tyrolski, istryjski i gorycko-gradyjski zostają rozwiązane i zarządzić należy rozpisanie nowych wyborów do tychże sejmów krajowych.

Dan w Ischl'u dnia 19. kwietnia w roku tysiąc osmset ośmdziesiątym dziewiątym Naszego panowania czterdziestym pierwszym.

Franciszek Józef r. w.

Taaffe r. w.

Falkenhayn r. w.

Pražák r. w.

Welsersheimb r. w.

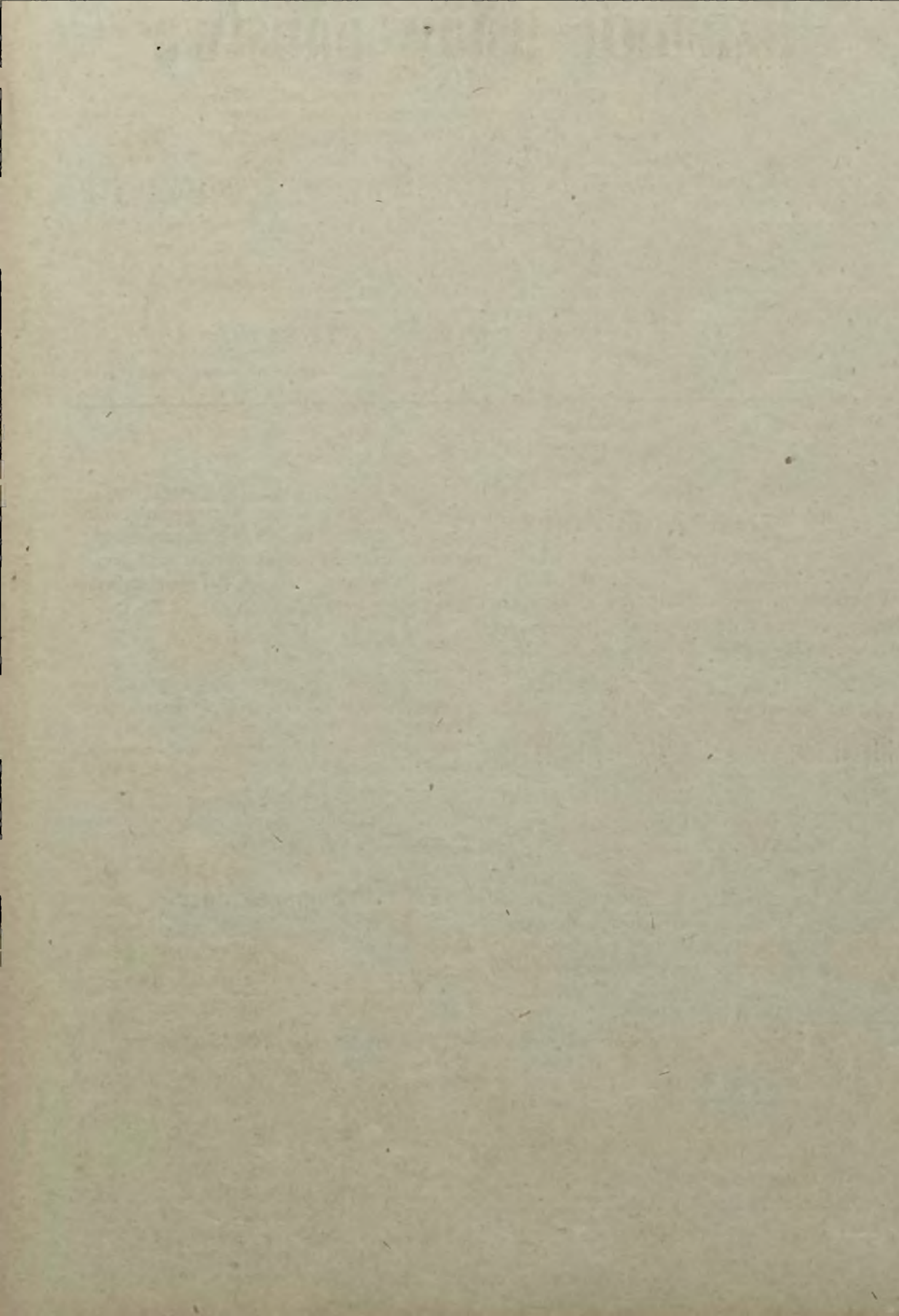
Dunajewski r. w.

Gautsch r. w.

Bacquehem r. w.

Schönborn r. w.

Zaleski r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XXV. — Wydana i rozesłana dnia 30. kwietnia 1889.

54.

Rozporządzenie ministerstw rolnictwa, spraw wewnętrznych, handlu i skarbu z d. 15. kwietnia 1889, tyczące się zaliczenia c. k. komory pomocniczej w Rivie do komór (wchodowych) wzmiankowanych w Dodatku do rozporządzenia z dnia 15. lipca 1882 (Dz. u. p. Nr. 107).

W uzupełnieniu rozporządzenia ministerstw rolnictwa, spraw wewnętrznych, handlu i skarbu z dnia 15. lipca 1882 (Dz. u. p. Nr. 107) o ostrożnościach, które zachowywane być mają w obrocie z krajami zagranicznymi celem zapobieżenia roznoszeniu mszycy winnej (*Phylloxera vastatrix*) postanawia się, że c. k. komora pomocnicza w Rivie ma być także zaliczona do komór w Dodatku do wzmiankowanego rozporządzenia, Uwaga lit. a wymienionych.

Taaffe r. w.

Falkenhayn r. w.

Bacquehem r. w.

Dunajewski r. w.

55.

Ustawa z dnia 18. kwietnia 1889, o udzielaniu zapomóg z funduszków Państwa celem zmniejszenia niedostatku.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanowiłem i stanowią co następuje:

§. 1.

Upoważnia się Rząd, żeby na wsparcie ludności pomocy potrzebującej w zagrożonych okolicach

niektórych krajów wydał w miarę potrzeby następujące kwoty.

§. 2.

Na kupno zboża na zasiew i odnowienie budowli przez powodzie uszkodzonych, można udzielić na pierwszy z wzmiankowanych celów gminom dla członków tychże a na drugi cel gminom i powiatom zaliczki bezodsetkowe aż do sumy ogólnej 160.000 zł. pod odpowiedzialnością gmin za kwoty członkom udzielone i pod dalszą odpowiedzialnością funduszków krajowych za gminy i powiaty odnośnego kraju.

Zaliczki te spłacone być winny w pięciu równych ratach rocznych, począwszy od dnia 1. stycznia 1890.

§. 3.

Na wsparcia dla tych, którzy pomocy najbardziej potrzebują, wyznacza się Rządowi pod warunkiem złożenia rachunku dotacją w sumie 85.000 zł., która w okolicznościach na szczególne względy zasługujących użyta być może na subwencje w celu odnowienia budowli uszkodzonych, tudzież na zapomogi niezwrotne, mianowicie na zakupienie żywności.

Z sumy tej zaspokoić należy także kwotę 17.000 zł. niepokrytej jeszcze reszty kosztów restauracji grobli w kraju vorarlberskim, która okazała się potrzebną z powodu wylewu Renu.

§. 4.

Zaliczki w §. 2 wzmiankowane rozdawać mają Władze rządowe w porozumieniu się z wydziałami krajowymi.

§. 5.

Dokumenty prawne, podania i akta urzędowe, tyczące się zaliczek, uwalnia się od stępli i opłat,

mianowicie zaś dotyczące się zabezpieczenia, któreby gminy i reprezentacje krajowe uznały za potrzebne do zaliczek udzielonych pod ich odpowiedzialnością.

§. 6.

Zaległe raty zaliczek mogą być ściągane przez egzekucją administracyjną.

§. 7.

Pozycye wydatkowe ustawą niniejszą wyznaczone uważać należy za dotacje dodatkowe, wyznaczone na rok 1889.

§. 8.

Wykonanie ustawy niniejszej, która nabywa mocy obowiązującej od dnia ogłoszenia, poruczam Moim Ministrom spraw wewnętrznych, rolnictwa i skarbu.

Ischl, dnia 18. kwietnia 1888.

Franciszek Józef r. w.

Taaffe r. w.

Falkenbayn r. w.

Dunajewski r. w.

56.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 19. kwietnia 1889,

tyczące się zaprowadzenia Sądu powiatowego w Žižkowie w Czechach.

Na zasadzie ustawy z dnia 11. czerwca 1868 (Dz. u. p. Nr. 59) zaprowadza się w okręgu Sądu krajowego praskiego Sąd powiatowy z siedzibą w Žižkowie dla gmin Hrdlořec, Maleszyce i Žižkov z Wolszanami.

Gdy Sąd ten rozpocznie urzędowanie, ku czemu termin będzie później ustanowiony i ogłoszony, gminy powyższe odłączone zostaną od okręgu Sądu powiatowego w Kralowych Winohradach.

Schönborn r. w.

57.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z dnia 20. kwietnia 1889,

o zaprowadzeniu królewsko-węgierskiej delegacji cłowej w budapeszteńskiej fabryce jelit.

Według doniesienia królewsko-węgierskiego ministerstwa skarbu zaprowadzona została w fabryce

firmy budapeszteńskiej „Kienast & Bäuerlein“ pod nazwą „Budapeszteńska fabryka jelit“ delegacya królewsko-węgierskiej komory głównej budapeszteńskiej, z upoważnieniem do postępowania celniczego wchodowego i przewozowego z wszystkimi posyłkami jelit dla tej firmy z zagranicy nadchodzącemi.

Delegacya ta rozpoczęła urzędowanie od dnia 1. kwietnia 1889.

Dunajewski r. w.

58.

Ustawa z dnia 21. kwietnia 1889,

o uwolnieniach od opłat z powodu zniesienia i wykupna prawa propinacyi w Galicyi i na Bukowinie.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanowitem i stanowią co następuje

§. 1.

Uwalnia się od opłat stęplowych obligacye i kupony pożyczki, którą zaciągnąć ma pod gwarancją kraju fundusz propinacyjny galicyjski, jakoteż obligacye i kupony pożyczki, którą zaciągnąć ma kraj Bukowina pod gwarancją kraju.

§. 2.

Uwalnia się od taks podania, protokoły, załączki i wygotowania urzędowe, które w Galicyi i na Bukowinie w myśl odnośnych ustaw krajowych będą spisane i wygotowane celem obliczenia, ściągnięcia i wydania wynagrodzenia za zniesienie prawa propinacyi, celem oznaczenia i ściągnięcia należitości i grzywien do funduszu propinacyjnego wpływających, celem hipotecznego wykreślenia zniesionych praw i wpisania roszczeń do wynagrodzenia, z wyjątkiem pertraktacyi do drogi prawa zastrzeżonych.

Uwolnienie to służy także kwitom na wynagrodzenie, wydane dotychczasowym posiadaczom prawa propinacyi.

Obligacye i kwoty w gotówce, które jako zapłata wynagrodzenia za prawo propinacyi złożone będą w depozycie, są wolne od opłaty za zachowywanie.

§. 3.

Ustawa niniejsza nabywa mocy obowiązującej od dnia ogłoszenia.

§. 4.

Wykonanie ustawy niniejszej poruczam Memu Ministrowi skarbu.

Ischl, dnia 21. kwietnia 1889.

Franciszek Józef r. w.

Taaffe r. w.

Dunajewski r. w.

59.

Rozporządzenie ministerstwa skarbu z dnia 28. kwietnia 1889,

tyczące się liczenia ośmiomiesięcznego okresu fabrykacji tym gorzelniom rolniczym, które rozpoczynają fabrykację jeszcze później niż w miesiącu listopadzie.

Odmienne od postanowienia §. 2, Rozdział V, liczba 1, ustęp 2 rozporządzenia ministerstwa skarbu z dnia 10. sierpnia 1888, tyczącego się wykonania przepisów ustawowych o opodatkowaniu gorzałki (Dz. u. p. Nr. 133 z r. 1888), postanawia się w porozumieniu z królewsko-węgierskiem ministerstwem skarbu, że w takim przypadku, gdy gorzelnia rolnicza rozpoczyna fabrykacją jeszcze później niż w miesiącu listopadzie, o ile zaś chodzi o peryod wyrobu 1888/9, rozpoczęła go jeszcze później niż w miesiącu grudniu, okres ośmiomiesięczny, do którego ruch gorzelni rolniczej jest ograniczony, liczyć się ma od dnia 30. listopada a względnie co do peryodu wyrobu 1888/9 od dnia 31. grudnia, w skutek czego okres ten skończy się 29. lipca a względnie 30. sierpnia.

Dunajewski r. w.

60.

Rozporządzenie ministerstwa skarbu z dnia 29. kwietnia 1889,

o odpuszczaniu uchybienia terminu wyznaczonego do stęplowania obligacyj premiowych.

W wykonaniu §. 5go, ustęp 3 ustawy z dnia 28. marca 1889 (Dz. u. p. Nr. 32), ministerstwo skarbu uznaje za stosowne rozporządzić co następuje:

O odpuszczenie uchybienia terminu wyznaczonego do stęplowania obligacyj premiowych, prosić należy osobnem podaniem, które wnieść trzeba do urzędu podatkowego albo do Władzy skarbowej powiatowej (urzędu wymiaru opłat), uzasadnić żądanie w szczególności zaś niemożność ostęplowania w czasie właściwym i przywiedzioną okoliczność uniewinniającą udowodnić.

Podanie, jakoteż dołączone środki dowodowe podlegają stęplowi według powszechnych przepisów o opłatach.

Do podania dołączyć należy spisy obligacyj wolne od stępla a sporządzone według ustępów 8go i 9go rozporządzenia wykonawczego z dnia 28. marca 1889 (Dz. u. p. Nr. 33).

Obligacyj nie trzeba do podania dołączać. Przerzeczony urzędy i Władze winny przestać prośby do Władzy skarbowej krajowej, która wyda dalsze zarządzenie.

W przeciągu dni 14 od doręczenia przychylniej rezolucyi, winna strona skutecznie sama lub zastępcy swemu polecić ostęplowanie stosownie do odnośnych przepisów powyższego rozporządzenia wykonawczego.

Dunajewski r. w.

61.

Obwieszczenie ministerstw skarbu i handlu z d. 30. kwietnia 1889,

o postępowaniu celniczem z sztucznem futrem z piór z pasamonami, wstążkami itp. naszytymi, naklejonemi lub wtkanemi.

W porozumieniu z interesowanemi królewsko-węgierskiemi ministerstwami postanawia się, że ze sztucznemi futrami z piór z naszytymi, naklejonemi lub wtkanemi pasamonami, wstążkami (także wyciskane, gufrowane) itp. w całych sztukach (blatach) lub na paski itp. pociętych, postępować należy jak z futrem przyrządzonem z przednich błamów według Nru 221 b taryfy.

Rozporządzenie niniejsze nabywa mocy od dnia ogłoszenia.

Dunajewski r. w.

Bacquehem r. w.

1881

Report on the Administration of the
for the year 1881

The following is a summary of the
work done during the year 1881.

The first part of the year was spent
in the preparation of the report.

The second part of the year was spent
in the collection of statistics.

The third part of the year was spent
in the preparation of the report.

The fourth part of the year was spent
in the collection of statistics.

The fifth part of the year was spent
in the preparation of the report.

The sixth part of the year was spent
in the collection of statistics.

The seventh part of the year was spent
in the preparation of the report.

Rok 1889.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XXVI. — Wydana i rozesłana dnia 9. maja 1889.

62.

Obwieszczenie ministerstwa handlu z dnia 10. kwietnia 1889,

którem podają się do wiadomości przepisy dodatkowe do Porządku sprawdzania miar i wag z dnia 19. grudnia 1872 (Dz. u. p. Nr. 171).

W wykonaniu ustawy z dnia 23. lipca 1871 (Dz. u. p. Nr. 16 z r. 1872), którą ustanowiony został nowy Porządek miar i wag, podaje się do wiadomości powszechnej następujący Dodatek do Porządku sprawdzania i cechowania z dnia 19. grudnia 1872 (Dz. u. p. Nr. 171), wydany przez c. k. komisją główną miar i wag.

Bacquehem r. w.

Trzynasty dodatek do Porządku sprawdzania miar i wag

z dnia 19. grudnia 1872,

tyczący się rozszerzenia granicy błędów dla przedmiotów do peryodycznego ponownego sprawdzenia przedstawianych z wyjątkiem beczek do przewozu piwa.

Przy peryodycznym ponownym sprawdzaniu wszelkich, do mierzenia i ważenia w obrocie publi-

cznym używanych miar, ciężarków i wag, naczyń metalowych do przewozu mleka (stągwi), naczyń do mleka z podziałką i kadzi zacierowych (Praschletta) [rozporządzenie ministerstwa handlu w porozumieniu z ministerstwem spraw wewnętrznych i skarbu z dnia 28. marca 1881 (Dz. u. p. Nr. 30)] tolerowane będą w przyszłości błędy tak wwyż jak i wniż aż do granicy dwa razy wyższej niż ta, która przy pierwszym sprawdzaniu jest dopuszczalna.

Gdy przy peryodycznym ponownym sprawdzaniu pokaże się, że błędy przedmiotów takich, ponownemu sprawdzeniu podlegających, nawet tę wyższą granicę przekraczają, cechy ich należy skasować, a gdy przedmioty te zostaną naprawione, postąpić z nimi tak, jak z nowymi, przestrzegając, żeby błędy ich nie przekraczały granicy pojedynczej.

Dla lepszego przeglądu podaje się niżej tablicę, w której zestawione są obok siebie granice błędów na zasadzie Porządku sprawdzania miar i wag z dnia 19. grudnia 1872 (Dz. u. p. Nr. 171) i dotychczasowych dodatków do niego dopuszczalne w przedmiotach o które chodzi, jakoteż granice błędów, które w myśl niniejszego dodatku przy peryodycznym ponownym sprawdzaniu mogą być tolerowane.

I. Miary długości.

1. W miarach metalowych ścisłych:

	Dopuszczalna granica błędów	
	przy pierwszym sprawdzaniu	przy peryodycznym ponownym sprawdzaniu
Na 1 metr długości	0·1 mm	0·2 mm
„ 0·5 i 0·2 metra długości	0·05 „	0·1 „

2. W zwyczajnych miarach metalowych, a także w mniejszych, od 0·5 metra począwszy, zrobionych z twardego drzewa, z kości słoniowej itp.:

Na 2 metry długości	0·75 „	1·5 „
„ 1 metr „	0·5 „	1·0 „
„ 0·5 i 0·2 metra długości	0·25 „	0·5 „

3. W miarach drewnianych:

Na 5 i 4 metry długości	3·0 „	6·0 „
„ 2 „ „	1·5 „	3·0 „
„ 1 i 0·5 metra „	0·75 „	1·5 „

4. W prętach jednowymiarowych podzielonych tylko na centymetry, metalowych lub drewnianych, do towarów łokciowych:

Na 1 metr długości	1·0 „	2·0 „
„ 0·5 metra „	0·75 „	1·5 „

5. W miarach wstępnych z blachy metalowej:

Na 20 metrów długości	3·5 „	7·0 „
„ 10 „ „	2·25 „	4·5 „
„ 5 „ „	1·75 „	3·5 „
„ 2 metry „	1·25 „	2·5 „
„ 1 metr „	0·75 „	1·5 „

6. W miarach do koni 2 metrowych . . . . .

3·0 „	6·0 „
-------	-------

II. Miary objętości i naczynia do mierzenia płynów.

A. Miary do płynów.

a) W miarach metalowych (także do oleju).

Na 50 litrów	$\frac{1}{500}$ objętości właściwej	$\frac{1}{250}$ objętości właściwej
„ 20, 10, 5 litrów, 2 litry i 1 liter	$\frac{1}{400}$ „ „	$\frac{1}{200}$ „ „
„ 0·5, 0·3, $\frac{1}{4}$ i 0·2 litra	$\frac{1}{200}$ „ „	$\frac{1}{100}$ „ „
„ $\frac{1}{8}$, 0·1, $\frac{1}{16}$, 0·05, $\frac{1}{32}$, 0·02 i 0·01 litra	$\frac{1}{100}$ „ „	$\frac{1}{50}$ „ „

b) W miarach drewnianych.

Na 100 litrów	$\frac{1}{200}$ „ „	$\frac{1}{100}$ „ „
„ 50 „	$\frac{1}{250}$ „ „	$\frac{1}{125}$ „ „
„ 20, 10 i 5 litrów	$\frac{1}{200}$ „ „	$\frac{1}{100}$ „ „

W miarach w formie kadzi do noszenia:

Na 60 litrów	$\frac{1}{300}$ „ „	$\frac{1}{150}$ „ „
„ 50 „	$\frac{1}{250}$ „ „	$\frac{1}{125}$ „ „

	Dopuszczalna granica błędów	
	przy pierwszym sprawdzaniu	przy peryodycznym ponownym sprawdzaniu
B. Naczynia do mierzenia płynów.		
a) Staćwie na mleko.		
W naczyniach od 5 aż do 50 litrów	$\frac{1}{200}$ objętości właściwej	$\frac{1}{100}$ objętości właściwej
b) Naczynia do mleka z podziałką.		
Dla gospodarstw nabiałowych także alpejskich:		
W każdej części podziałki	0.25 litra	0.5 litra
c) Kadzie zacierowe.		
Dla całej pełni	$\frac{1}{150}$ objętości właściwej	$\frac{1}{75}$ objętości właściwej
Dla każdej części podziałki	3 milimetry	6 milimetrów
III. Miary objętości do rzeczy sypkich, jakoteż ramy do mierzenia drzewa opałowego.		
A. Miary objętości do rzeczy sypkich na 0.05 litra i większe.		
a) W miarach metalowych (także w miarach do próbek zboża).		
Na 100, 50 i 25 litrów	$\frac{1}{500}$ objętości właściwej	$\frac{1}{250}$ objętości właściwej
" 20, 10, 5 litrów, 2 litry i 1 litr	$\frac{1}{400}$ " "	$\frac{1}{200}$ " "
" 0.5, $\frac{1}{3}$ i 0.2 litra	$\frac{1}{200}$ " "	$\frac{1}{100}$ " "
" $\frac{1}{8}$, 0.1, $\frac{1}{16}$ i 0.05 litra	$\frac{1}{100}$ " "	$\frac{1}{50}$ " "
b) W miarach drewnianych.		
Na 50 litrów	$\frac{1}{400}$ " "	$\frac{1}{200}$ " "
" 25, 20, 10, 5 litrów, 2 litry i 1 litr	$\frac{1}{200}$ " "	$\frac{1}{100}$ " "
B. Miary do węgla drzewnego i torfu, jakoteż do węgla kamiennego, koksu, wapna i innych produktów kopalnych na 1 hektolitr i większe		
	1 procent objętości właściwej	2 procenty objętości właściwej
C. Ramy do mierzenia drzewa opałowego.		
a) Ramy do mierzenia drzewa opałowego drobno pokrajanego.		
Długość części ram.		
W ramach na 4, 2 metry ☐ i na 1 metr ☐	1 centymetr	2 centymetry
" " " 0.5, 0.2 i 0.1 metra ☐	0.5 centymetra	1 centymetr
" " " 0.05 metra ☐	0.3 " "	0.6 centymetra
b) Ramy do mierzenia drzewa opałowego w szczapach.		
Długość części ram		
	0.5 " "	1 centymetr
	na każdy 1 metr długości	na każdy 1 metr długości

IV. Ciężarki.

A. Ciężarki handlowe.

	Dopuszczalna granica błędów	
	przy pierwszym sprawdzaniu	przy peryodycznym ponownym sprawdzaniu
Na 50 kilogramów	5 gramów	10 gramów
20 "	3 gramy	6 "
10 "	1·8 grama	3·6 grama
5 "	0·9 "	1·8 "
2 kilogramy	450 miligramów	900 miligramów
1 kilogram	300 "	600 "
50 dekagramów	180 "	360 "
20 "	80 "	160 "
10 "	50 "	100 "
5 "	40 "	80 "
2 dekagramy	20 "	40 "
1 dekagram	16 "	32 "
5 gramów	10 "	20 "
2 gramy	6 "	12 "
1 gram	4 "	2 "

B. Ciężarki ściste.

Na 20 kilogramów	1·5 grama	3 gramy
10 "	0·0 "	1·8 grama
5 "	450 miligramów	900 miligramów
2 kilogramy	225 "	450 "
1 kilogram	150 "	300 "
500 gramów	90 "	180 "
200 "	40 "	80 "
100 "	25 "	50 "
50 "	20 "	40 "
20 "	10 "	20 "
10 "	8 "	16 "
5 "	5 "	10 "
2 gramy	3 "	6 "
1 gram	2 "	4 "
500 miligramów	1 "	2 "
200 "	1 "	2 "
100 "	1 "	2 "
50 "		
20 "		
10 "		
5 "		
2 miligramy		
1 miligram		

Na każdych 4 a względnie 5 sztukach tych ciężarków razem wziętych, które dają jednostkę bezpośrednio wyższego rzędu, dozwolona jest różnica wynosząca przy pierwszym sprawdzaniu $\frac{1}{100}$, przy ponownem, peryodycznem sprawdzaniu $\frac{1}{50}$ właściwej wagi tejże jednostki.

Ciężarki do próbek zboża.

Na 100 gramów	50 "	100 "
40 "	35 "	70 "
20 "	20 "	40 "
10 "	16 "	32 "
4 gramy	10 "	20 "
2 "	6 "	12 "
1 gram	4 "	8 "
0·4 grama		
0·2 "		

w tych 2 kategoriach ciężarków na 2 sztukach po 0·4 grama z 1 sztuką 0·2 grama razem wziętych różnica nie powinna przenosić przy pierwszym sprawdzaniu 4 miligramów, przy ponownem, peryodycznem sprawdzaniu 8 miligramów.

	Dopuszczalna granica błędów	
	przy pierwszym sprawdzaniu	przy peryodycznym ponownym sprawdzaniu
V. Wagi.		
Ciężarki, które trzeba dołożyć dla wyrównania zбочenia od stanu równowagi, albo które wtedy, gdy równowaga nastanie, sprawiają wyraźne odchylenie, wynosić powinny najwięcej:		
A. Wagi drążkowe równoramienne.		
a) Wagi w pospolitym obrocie handlowym używane.		
Na każdy kilogram największego dopuszczalnego obciążenia, jeżeli wynosi mniej niż 5 kilogramów	0·5 grama	1 gram
Na każdy kilogram największego dopuszczalnego obciążenia, jeżeli wynosi 5 kilogramów i więcej	333 miligramy	666 miligramów
b) Wagi ściśle.		
Na każdy gram największego dopuszczalnego obciążenia, jeżeli wynosi mniej niż 20 gramów	1 miligram	2 miligramy
Na każdy gram największego dopuszczalnego obciążenia, jeżeli wynosi 20 gramów i mniej jak 250 gramów	0·4 miligrama	0·8 miligrama
Na każdy gram największego dopuszczalnego obciążenia, jeżeli wynosi 250 gramów i mniej jak 5 kilogramów	0·2 „	0·4 „
Na każdy kilogram największego dopuszczalnego obciążenia, jeżeli wynosi 5 kilogramów i więcej	0·1 grama	0·2 grama
c) Wagi.		
Na każdy kilogram największego dopuszczalnego obciążenia	2 gramy	4 gramy
B. Wagi z talerzami u góry czyli stołowe.		
Na każdy kilogram największego dopuszczalnego obciążenia, jeżeli wynosi mniej jak 5 kilogramów	0·5 grama	1 gram
Na każdy kilogram największego dopuszczalnego obciążenia, jeżeli wynosi 5 kilogramów i mniej	333 miligramy	666 miligramów
C. Przezmiany.		
Na każdy kilogram największego dopuszczalnego obciążenia	0·5 grama	1 gram
D. Wagi pomostowe.		
Na każdy kilogram największego dopuszczalnego obciążenia	0·5 „	1 „
U wag pomostowych Fairbanksa, jeżeli nie mają urządzenia języczkowego lub wskazówkowego, na każdy kilogram największego dopuszczalnego obciążenia	0·2 „	0·4 grama
E. Wagi drążkowe nierównoramienne dziesiątne i setne.		
Na każdy kilogram największego dopuszczalnego obciążenia	0·5 „	1 gram

	Dopuszczalna granica błędów	
	przy pierwszym sprawdzaniu	przy peryodycznym ponownym sprawdzaniu
F. Waga pomostowa wskazówkowa do pakunków pasażerskich na kolejach żelaznych. Na każdy kilogram największego dopuszczalnego obciążenia	1 gram	2 gramy
G. Waga setna do ważenia wagonów kolei drutowej. Na każdy kilogram największego dopuszczalnego obciążenia	0,5 grama	1 gram

Uwaga. W dodatku niniejszym do Porządku sprawdzania miar i wag nie wspomina się o beczkach do przewozu piwa, ponieważ beczki w ogólności przy sprawdzaniu a względnie przy ponownym sprawdzaniu nie są badane pod względem dokładności jak inne przedmioty cechowaniu podlegające, lecz urząd miar i wag, bez względu na wielkość beczek, wymierza ich pojemność a następnie przez odczowanie uwierzytelnia ilość litrów tej ich pojemności. (Artykuł XII ustawy z dnia 23. lipca 1871 [Dz. u. p. Nr. 16 z r. 1872]).

Wiedeń, dnia 3. kwietnia 1889.

C. k. komisya główna miar i wag:
Arzberger r. w.

63.

Ustawa z dnia 30. kwietnia 1889,

którą na zasadzie porozumienia się ministerstwa królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych z ministerstwem krajów korony węgierskiej zmieniony zostaje termin ostateczny przyłączenia do obszaru cłowego okręgów portów wolnych tryestyńskiego i rjeckiego, w §. 2 ustawy z dnia 21. maja 1887 (Dz. u. p. Nr. 48) ustanowiony.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanowiłem i stanowią co następuje:

§. 1.

Termin ostateczny, na który w §. 2 ustawy z dnia 21. maja 1887 (Dz. u. p. Nr. 48) o przyłą-

czeniu okręgów portów wolnych tryestyńskiego i rjeckiego do powszechnego obszaru cłowego austriacko-węgierskiego wyznaczony został dzień 31. grudnia 1889, zmienia się w ten sposób, że stanowcze przyłączenie rzeczonych okręgów portów wolnych nastąpić ma dnia 1. lipca 1891.

§. 2.

Wykonanie ustawy niniejszej, która nabywa mocy obowiązującej od dnia ogłoszenia, poruczam całemu Memu Ministerstwu.

Wiedeń, dnia 30. kwietnia 1889.

Franciszek Józef r. w.

Taaffe r. w.	Falkenhayn r. w.
Pražák r. w.	Welsersheimb r. w.
Dunajewski r. w.	Gautsch r. w.
Bacquehem r. w.	Schönborn r. w.
	Zaleski r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XXVII. — Wydana i rozesłana dnia 9. maja 1889.

64.

Ustawa z dnia 28. kwietnia 1889,

o zakładaniu domów skladowych publicznych, ich czynnościach przemysłowych i o cedulach skladowych, które domy takie wydają.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanawiam co następuje:

§. 1.

Domy skladowe publiczne.

Domy skladowe publiczne są to przedsiębiorstwa, które na podstawie osobnej koncesyi trudnią się w sposobie przemysłowym zachowywaniem towarów na cudzy rachunek i uprawnione są do wydawania cedułów skladowych podlegających indosowaniu.

Tytoń i sól wyłączone są od zachowywania w domach skladowych publicznych.

Domów skladowych publicznych w okręgu pogranicznym w ogólności nie wolno zakładać.

§. 2.

Wolne sklady.

Domy skladowe publiczne mogą zakładać na podstawie koncesyi (§. 3) publiczne wolne sklady, których celem jest:

a) towary zagraniczne nieoclonione zachowywać na obszarze cłowym dopóty, dopóki stosownie do ich przeznaczenia nie będą oclone przez opłatę

cla przywozowego, dalej posłane lub napowrót wywiezione;

b) towary wywiezione z obszaru cłowego zachowywać w okręgu wyłączonym, z zawarowaniem ich krajowości dopóty, dopóki nie zostaną oddane do wolnego obrotu lub napowrót wywiezione do obszaru cłowego;

c) towary podlegające podatkowi konsumcyjnemu zachowywać w miastach celem poboru podatku konsumcyjnego za zamknięte uznanych, dopóty, dopóki albo podatek nie będzie opłacony albo dopóki nie będą z miasta napowrót wywiezione;

d) towary podlegające podatkowi w krajach tutejszych zachowywać dopóty, dopóki podatek nie będzie od nich opłacony lub dopóki nie będą wywiezione za granicę.

Publiczne wolne sklady wzmiankowane pod lit. a—c wolno zakładać w ogólności tylko w tych miejscach, w których znajduje się komora główna, wzmiankowane pod lit. d tylko w tych miejscach, w których znajduje się urząd podatkowy.

Do zakładania i utrzymywania skladow wolnych stosują się oprócz postanowień ustawy niniejszej także przepisy o podatkach niestałych, jakoteż zarządzenia, które na podstawie tych przepisów wydadzą Władze skarbowe bądź z góry jako warunki nadania koncesyi, bądź też dopiero później.

Koncesya.

§. 3.

Prośby o nadanie koncesyi do założenia domu skladowego publicznego mają zawierać:

1. dowód własnowolności i nieskazitelności przedsiębiorcy a jeżeli prośbę podaje osoba prawna, także reprezentanta, który ma być ustanowiony;

2. wykazanie siedziby, położenia miejscowego i urzędnika domu składowego tudzież rodzaju towarów, które mają być w składzie zachowywane, w szczególności zaś, czy mają to być towary podlegające cłu czy podatkowi konsumcyjnemu, czyli też obu rodzajom opłat, lub jakieś inne towary podlegające kontroli cłowej lub podatkowej;

3. warunki używania domu składowego (regulaminu);

4. o ile użyte być mają grunta kolei żelaznych publicznych, dowód ich zbędności dla obrotu kolejowego i zezwolenie przedsiębiorstwa kolejowego a względnie w przypadkach, wzmiankowanych w §§. 43 i 45 dowód poprzedniego uporządkowania stosunku do przedsiębiorstwa kolejowego.

Pomiędzy kilku ubiegającymi się o koncesyę pierwszeństwo mają przy równych warunkach korporacje publiczne (kraje, powiaty, gminy), a następnie, z uwzględnieniem statutowego zakresu działania, wzmiankowane w §. 1 ustawy z dnia 14. kwietnia 1885 (Dz. u. p. Nr. 43), spółki zarobkowe i gospodarskie tudzież kasy zaliczkowe, jeżeli istnieją najmniej trzy lata.

§. 4.

Koncesyą na założenie domu składowego publicznego nadaje ministerstwo handlu.

Gdy chodzi o założenie domu składowego, który, choćby tylko po części, przeznaczony jest do zachowywania towarów podlegających kontroli urzędów cłowych lub podatkowych (publicznego składu wolnego), koncesyą nadaje się w porozumieniu z ministerstwem skarbu.

Przy nadawaniu koncesyi mieć należy wzgląd na potrzeby obrotu i w tym celu zasięgnąć należy opinii właściwych Izb handlowo-przemysłowych, tudzież c. k. Towarzystw rolniczych lub Rad ziemiańskich krajowych, gdzie się znajdują.

§. 5.

Na zabezpieczenie pretensyj i roszczeń do wynagrodzenia szkody, gdyby zarząd dochodów niestałych zakładał je przeciw przedsiębiorstwu domu składowego z tytułu utrzymywania domu składowego, wymierzyć należy przy nadawaniu koncesyi odpowiednią kaucyą, która złożona być ma przed jej wykonaniem.

Kaucyą tę można złożyć w gotówce, w papierach wartościowych zdalnych do lokowania w nich majątku osób zostających pod opieką lub przez usta-

nowienie praw zastawu na nieruchomościach w granicach ustanowionych w §. 23 o p. ks. u. c.

Korporacje publiczne mogą być uwolnione od złożenia kaucyi.

Gdy chodzi o założenie publicznego składu wolnego, właściciel domu składowego winien zwracać administracyi skarbu koszta potrzebnego nadzoru skarbowego, których sumę administracya skarbu corocznie szczegółowo oznajmi.

§. 6.

Istota prawna czynności domu składowego i przedsiębiorstwa domu składowego.

Czynności domów składowych publicznych, należące do zakresu ich przemysłu, uważać należy w duchu kodeksu handlowego za czynności handlowe, same zaś przedsiębiorstwa domu składowego, za kupców.

§. 7.

Taryfa opłat.

Taryfę opłat domu składowego, o ile ustawa niniejsza nie przepisuje wyjątku, ustanawia zarząd domu składowego według swego własnego uznania; ażeby jednak taryfa stała się ważną, powinna być ogłoszona.

Zniżenia (refakcje, rabatty itp.) mogą istnieć tylko dla wszystkich i wolno je stosować dopiero w trzy dni po ogłoszeniu.

Podwyższenia taryfy opłat nabyć mogą mocy obowiązującej dopiero w dniu 15. po ogłoszeniu.

Regulamin.

§. 8.

Regulamin badać i zatwierdzać będzie przy nadawaniu koncesyi ministerstwo handlu a względnie skarbu.

O późniejszych zmianach regulaminu uwiadamiać należy najmniej na dni 14 przed ich zaprowadzeniem ministerstwo handlu, które zastosowania ich może zabronić, gdyby sprzeciwiały się postanowieniom ustawy niniejszej lub mogły szkodzić interesom obrotu.

§. 9.

Z wyłączeniem taryfy opłat regulamin zawierać powinien wszystkie inne warunki używania domu składowego i korzystania z zarządzeń z nim połączonych podane w całości, dobitnej osnowie.

Ó ile miejsce pozwoli, nie można odmówić przyjęcia nikomu, kto chce tych warunków dopełnić.

W szczególności regulamin zawierać powinien postanowienia:

1. co do ogłaszania regulaminu, taryfy, zniżek taryfowych i wszelkich zmian taryfy, tudzież co do ogłaszania wykazów statystycznych;

2. co do odpowiedzialności przedsiębiorstwa domu składowego;

3. co do obowiązku wystawiania ceduł składowych;

4. co do ustawowego prawa zastawu służącego przedsiębiorstwu domu składowego;

5. co do prawa sprzedaży służącego przedsiębiorstwu domu składowego;

6. co do sądu polubownego, jego składu, zakresu działania, co do postępowania przed nim, tudzież co do egzekucji orzeczeń sądu polubownego w granicach istniejących ustaw.

Regulamin nie powinien zawierać postanowień sprzeciwiających się ustawie niniejszej i takowe nie miałyby prawnego skutku.

Odpowiedzialność nie może być ścieśniona do wymiarów mniejszych od ustanowionych w §. 14 a prawo zastawu i sprzedaży nie może być rozszerzone ponad wymiar ustanowiony w §§. 28 a względnie 33.

§. 10.

Ogłoszenie.

Taryfę opłat i regulamin, jakoteż zmiany w nich zaprowadzane ogłaszać należy w dzienniku urzędowym odnośnego kraju a nadto, jeśli ministerstwo handlu uzna to za potrzebne, w dzienniku, który ono wskaże i wywiesić je trzeba w domu składowym w miejscu powszechnie dostępnem.

Wykazy, tyżące się ruchu i ilości towarów na skład wziętych, jakoteż ceduł składowych ogłaszać należy stosownie do postanowień regulaminu.

§. 11.

Sąd polubowny.

W takim razie, jeżeli strony poddadzą się sądowi polubownemu, w regulaminie przewidzianemu, jest tenże powołany do rozstrzygania sporów wynikających z czynności domu składowego.

Rekursa przeciw orzeczeniom sądu polubownego nie są dopuszczalne.

Skargę o nieważność orzeczenia sądu polubownego podać należy piśmiennie w przeciągu zawitego, ósmiodniowego terminu, licząc od dnia doręczenia, do zwyczajnego sędziego pierwszej instancyi,

który byłby powołany do orzekania w głównym przedmiocie. Opatrzona być powinna podpisem adwokata. Podanie skargi o nieważność orzeczenia sądu polubownego nie wstrzymuje wykonania onegoż.

Ograniczenia prawne przedsiębiorstwa domów składowych.

§. 12.

Przedsiębiorstwu domów składowych publicznych zabronione jest pod utratą koncesyi prowadzić na własny lub na cudzy rachunek handel towarami, które stosownie do swego rodzaju kwalifikowałyby się do zachowywania w domach składowych, jakoteż dawać na własny lub na cudzy rachunek pożyczki na towary we własnym domu składowym złożone.

§. 13.

Postanowienia umowne, sprzeciwiające się zobowiązaniu, które ustawa wkłada na przedsiębiorstwo domu składowego, nie mają skutku prawnego.

§. 14.

Odpowiedzialność przedsiębiorstwa domu składowego.

Przedsiębiorstwo domu składowego jest odpowiedzialne za wszelką szkodę, która przy załatwianiu interesów, wynikających z utrzymywania domu składowego, powstanie w skutek zaniedbania pieczołowitości porządnego kupca.

Przedsiębiorstwo domu składowego ma udowadniać tę pieczołowitość.

Przedsiębiorstwo domu składowego jest odpowiedzialne za swoich ludzi, jakoteż za inne osoby, któremi posługuje się w swoich czynnościach.

Jeżeli zginięcia towaru, ubytku w nim lub uszkodzenia nie można było dostrzedz za powierzchownem obejrzeniem przy wydaniu, pretensyi rościć sobie można do domu składowego tylko w tym razie, jeżeli o stwierdzenie zginięcia, ubytku lub uszkodzenia postarano się niezwłocznie po odkryciu w myśl artykułu 348 powszechnego kodeksu handlowego i jeżeli będzie udowodnione, że zginięcie, ubytek lub uszkodzenie nastąpiło w ciągu czasu od odebrania towaru przez dom składowy aż do wydania z niego.

Do przedawnienia skarg i zarzutów przeciw przedsiębiorstwu domu składowego z powodu zginięcia, ubytku, uszkodzenia lub spóźnionego wydania towaru stosują się postanowienia artykułu 386 kodeksu handlowego, tyżące się spedytora.

Przedsiębiorstwo domu składowego może jednak zastrzedz sobie w regulaminie lub osobną umową, że po odebraniu towaru ustaje wszelka pretensya z tytułu ubytku lub uszkodzenia towaru nawet wtedy, gdy tego ubytku lub uszkodzenia nie można było dostrzedz przy wydaniu z domu składowego i dopiero później je odkryto, jeżeli z pretensją nie zgłoszono się do przedsiębiorstwa domu składowego w ciągu oznaczonego terminu. Termin ten nie może wynosić mniej jak cztery tygodnie.

§. 15.

Ubezpieczenie.

Przedsiębiorstwo domu składowego winno pod swoją odpowiedzialnością (§. 14) mieć o to staranie, żeby złożone towary były niezwłocznie po ich złożeniu ubezpieczone na wypadek pożaru.

Gdyby pożar wyrządził szkodę, suma ubezpieczona staje na miejscu towaru.

Jeżeli wystawiono cedułę składową, do odebrania sumy ubezpieczonej uprawnione jest wyłącznie przedsiębiorstwo domu składowego.

§. 16.

Licytacje publiczne.

Przedsiębiorstwa domów składowych publicznych mają prawo urządzać nawet bez pozwolenia Władzy licytacje publiczne towarów na skład wziętych.

Protokoły licytacji takich podlegają opłacie podług skali I, która wymierzana będzie podług sumy uzyskanej za przedmioty zlicytowane.

Warunki licytacji wolne są od stępli i opłat.

Postanowienia drugiego i trzeciego ustępu stosują się jednak tylko do tych domów składowych, w których licytacje publiczne nie podlegają obciążeniu na rzecz kraju, powiatu, gminy lub jakiegokolwiek innej korporacji (np. giełda itp.).

Ceduła składowa.

§. 17.

Przedsiębiorstwo domu składowego obowiązane jest wydać deponentowi na jego żądanie cedułę składową, złożenie towaru potwierdzającą, która ma być wycinkiem z książki sznurowej utrzymywanej nieprzerwanie przez przedsiębiorstwo domu składowego, tworzyć ją zaś mają dwie części związane ze sobą, lecz dające się rozdzielić a mianowicie:

1. ceduła składowa posiadania (rewers) i

2. ceduła składowa zastawna (warrant).

§. 18.

Obie części ceduły składowej opiewać powinny na zlecenie i podawać mają z wzajemnem odwołaniem się w jednej do drugiej:

1. nazwę domu składowego, datę wystawienia i podpis urzędnika, którego przedsiębiorstwo domu składowego do tego upoważni;

2. liczbę bieżącą księgi składowej;

3. nazwisko i miejsce zamieszkania deponenta;

4. dokładne wyrażenie ilości i gatunku, tudzież szczególnych znamion złożonego towaru;

5. wyrażenie, u kogo i w jakiej wartości towar ubezpieczono;

6. na jak długo towar złożono, jeżeli okres składowy został z góry oznaczony;

7. wyrażenie, czy na towarze ciąży cło lub podatek albo jakakolwiek inna opłata publiczna lub też należności i uprzednie wydatki przedsiębiorstwa domu składowego.

§. 19.

Indosy.

Obie części ceduły składowej można łącznie lub rozdzielnie przenieść na kogo innego za pomocą indosu.

Dopóki łącznie obie części są przeniesione, indos ceduły posiadania jest skuteczny dla obu części.

Pierwszy indos warrantu.

§. 20.

Gdy warrant oddzielnie przenosi się na kogo innego, pierwszy indos warrantu, mający na celu oddzielne przeniesienie, zawierać powinien:

1. nazwisko i miejsce zamieszkania indosata warrantu;

2. oznaczenie sumy pieniężnej z odsetkami jeśli się należą, dla której przyznane być ma prawo zastawu na złożonym towarze;

3. dzień płatności sumy zastawnej.

Szczegóły te zapisać należy także na cedule posiadania.

Nadto indos taki zapisać należy w całej osnowie i z dołożeniem daty w księdze składowej przedsiębiorstwa i przedsiębiorstwo winno zapisać to

zanotować tak na cedule posiadania jak i na war-
rancie, również z podaniem daty zapisania w księ-
dze składowej.

W razie zaniedbania jednej z tych formalności,
indos jest nieważny.

§. 21.

Przedsiębiorstwo domu składowego uważa się
za wskazanego warranta, o ile już w pierwszym in-
dosie (§. 20) nie wymieniono innego wskazanego,
znajdującego się w tem samym miejscu.

Jeżeli taki wskazany jest wymieniony, nazwi-
sko jego zapisać należy także na cedule posiadania
i w księdze składowej.

§. 22.

Inne indosy.

Inne indosy jednej z dwóch części ceduły skła-
dowej lub obu części razem nie podlegają pod
względem treści postanowieniom §. 20go i tylko
na prośbę właściciela zapisywać należy dosłownie
ich osnowę w księdze składowej przedsiębiorstwa.

Skutek prawny wręczenia.

a) ceduły posiadania.

§. 23.

Wręczenie indosatowi indosowanej ceduły po-
siadania ma pod względem nabycia praw zawistych
od wręczenia towaru te same skutki prawne, co
samo wręczenie towaru.

Jeżeli ceduła składowa jest wystawiona, nie
można wręczyć towaru w inny sposób.

§. 24.

Gdy cedułę posiadania przenosi się na kogo
innego bez warrantu, indosat ceduły posiadania
nabywa praw tylko z ograniczeniem zakresłoneu
prawami powstałemi (§. 25) w skutek oddzielnego
indosowania warrantu (§. 20).

§. 25.

b) warrantu.

Do dania zastawu ruchomego na złożonym
towarze, jeżeli ceduła składowa jest wystawiona,
potrzebne i dostateczne jest wręczenie indosatowi,
z zachowaniem postanowień podanych w §. 20,
warrantu indosowanego.

§. 26.

Wymiana ceduły składowej.

Właściciel obu części ceduły składowej, jeżeli
ten swój przymiot udowodni w myśl artykułu 36go
powszechniej ustawy wekslowej, może od przedsię-
biorstwa domu składowego żądać wystawienia no-
wej ceduły składowej,* opiewającej bezpośrednio na
jego nazwisko.

O ile przepisy o dochodach niestałych nie stoją
temu na przeszkodzie, ma także prawo żądać po-
dzielenia złożonego towaru na dowolne mniejsze
partyc i wystawienia tylu nowych ceduł składowych
bezpośrednio na jego nazwisko opiewających, ile
nowych partyj przez podzielenie towaru powstaje.

Prawo wzmiankowane w pierwszym ustępie
może także wykonać każda z dwu stron posiadają-
cych po jednej części ceduły składowej, jeżeli obie
strony żądają tego jednocześnie.

We wszystkich przypadkach właściciele ceduły
składowej ponosić mają koszta połączone z uczynie-
niem zadosyć ich żądaniu, przedsiębiorstwo zaś ma
pierwotną cedułę składową odebrać.

Przedsiębiorstwu służy prawo położenia na
nowej cedule składowej daty pierwotnej.

§. 27.

Prawo oglądania.

Przedsiębiorstwo domu składowego obowią-
zane jest dozwalać deponentowi a względnie, jeżeli
ceduła składowa jest wystawiona, właścicielowi
(§. 23) ceduły posiadania, jakoteż właścicielowi
warrantu, oglądania złożonego towaru każdego czasu
w godzinach biurowych w regulaminie ustanowio-
nych. Deponentowi a względnie właścicielowi ceduły
posiadania dozwalać należy brania próbek złożonego
towaru pod warunkami, które mają być bliżej okre-
ślone w regulaminie.

§. 28.

Ustawowe prawo zastawu służące przedsię- biorstwu domu składowego.

Dopóki towar jest złożony, przedsiębiorstwo
domu składowego ma prawo zastawu na złożonym
towarze, które używa pierwszeństwa przed wszyst-
kiemi innymi prawami i zatrzymuje moc swoją
nawet w razie konkursu:

- a) co do własnych opłat regulaminowi i taryfie
odpowiednich a należących się za wzięcie to-
waru na skład, zachowywanie go, zajmowanie
się nim i wydanie i
- b) co do wszystkich wydatków uprzednich ponie-
sionych na rachunek deponenta przez opłace-
nie cel, podatków konsumcyjnych, kosztów

transportu i konserwacji towaru albo z innych przyczyn, jak w ogóle co do wszystkich pretensyj z bieżącego rachunku w interesach domu składowego ustawą dozwolonych (§. 12).

Jeżeli ceduła składowa jest wystawiona, można tego prawa zastawu poszukiwać na właścicielu ceduły składowej lub jednej z jej dwóch części tylko o tyle, o ile przy wystawianiu ceduły składowej wysokość pretensyj przedsiębiorstwa domu składowego do deponenta była zapisana na obu częściach ceduły składowej; lub, co się dotyczy własnych należitości przedsiębiorstwa domu składowego, które co do tego towaru powstały dopiero po wystawieniu ceduły składowej, tylko o tyle, o ile te należitości przypadają za okres składowy z góry oznaczony (§. 18, l. 6); jeżeli zaś okres składowy nie był z góry oznaczony, za przeciąg nie więcej jak jednego roku od dnia wystawienia ceduły składowej.

Wydanie towaru.

§. 29.

Jeżeli ceduła składowa nie jest wystawiona, przedsiębiorstwo domu składowego obowiązane jest wydać deponentowi towar w każdym czasie za złożeniem niezaspokojonych jeszcze kwot cła i podatku konsumcyjnego, tudzież jego należitości i wszelkich innych pretensyj (§. 28, ustęp pierwszy) ustawowem prawem zastawu zabezpieczonych.

Jeżeli ceduła składowa jest wystawiona, przedsiębiorstwo domu składowego obowiązane jest wydać towar właścicielowi obu części ceduły składowej każdego czasu, pod warunkiem jednoczesnego zwrotu tej ceduły, za opłaceniem niezaspokojonych jeszcze kwot cła i podatku konsumcyjnego, tudzież należitości i pretensyj domu składowego w myśl ustępu drugiego §. 28go.

§. 30.

Bez jednoczesnego zwrotu warrantu, właściciel ceduły posiadania może żądać wydania towaru tylko w tym razie, jeżeli sumę zastawną z odsetkami (§. 20, l. 2), które liczyć się mają od dnia płatności warrantu, złoży w przedsiębiorstwie domu składowego w celu wydania jej właścicielowi warrantu.

Stosowaniu postanowień powyższych nie stoi na przeszkodzie to, że warrant nie jest jeszcze płatny, albo, że okres składowy jeszcze nie upłynął, albo, że właściciel warrantu nie jest znany.

Jeżeli na warrancie wymieniony jest osobny wskazany (§. 21), przedsiębiorstwo domu składowego winno uwiadomić go o złożeniu pieniędzy.

Przedsiębiorstwo domu składowego winno kwotę, którą u niego złożono na zapłacenie warrantu, wydać właścicielowi warrantu a warrant odebrać, gdyby zaś kwoty nie podniesiono w przeciągu trzech miesięcy po terminie warrantu, złożyć ją w sądzie.

§. 31.

Protest z powodu niezapłacenia warrantu.

Jeżeli warrant nie będzie zapłacony w dniu płatności (§. 20, l. 3), właściciel warrantu winien pod utratą prawa regresu (§. 36) stwierdzić przez założenie protestu w czasie właściwym, że wskazanemu (§. 21) okazał warrant do zapłacenia, 'jakoteż, że zapłaty nie uzyskał.

Pod względem czasu założenia i formy protestu, stosują się postanowienia powszechnego porządku wekslowego, dotyczące się protestu z powodu niezapłacenia.

§. 32.

Prawo sprzedaży, służące właścicielowi warrantu.

Jeżeli warrant nie będzie zapłacony w terminie do protestowania wyznaczonym (§. 31), właściciel jego może wyjednać sprzedaż towaru.

Toż samo prawo służy pierwszemu indosantowi (§. 20) warrantu, jak tylko cedułę tę przez wykupienie jej odzyska.

§. 33.

Prawo sprzedaży, służące przedsiębiorstwu domu składowego.

Jeżeli towary, złożone na czas oznaczony, nie będą wyjęte po upływie umówionego czasu a towary złożone na czas nieoznaczony, w przeciągu roku od ich złożenia, jeżeli zaś wystawiona była ceduła składowa, od wystawienia ceduły składowej, tudzież, gdy złożonemu towarowi zagraża zepsucie, przedsiębiorstwo domu składowego ma prawo sprzedać towar po poprzednim uwiadomieniu deponenta.

§. 34.

Uskutecznienie sprzedaży towaru.

Sprzedaż złożonego towaru, mogącą nastąpić w myśl §§. 32 i 33, uskutecznić należy bez postępowania sądowego według postanowień podanych w artykule 311 powszechnego kodeksu handlowego.

Towar wydaje się nabywcy, gdy przedsiębiorstwu domu składowego zapłaci cenę kupna.

Użycie kwoty przez sprzedaż uzyskanej.

Z kwoty uzyskanej za towary sprzedane według §§. 32 lub 33, przedsiębiorstwo domu składowego zapłacić ma a to w następującym porządku:

1. niezapłacone jeszcze kwoty cła i podatku konsumcyjnego;
2. koszta sprzedaży;
3. swoje należitości i wszelkie pretensye (§. 28) ustawowem prawem zastawu zabezpieczone;
4. pretensyą właściciela warrantu z należitościami pobocznymi.

W razie zupełnego zaspokojenia należy warrant odebrać, w przeciwnym zaś razie notuje się na nim kwotę zapłaconą i zwraca go właścicielowi.

Jeżeliby po zapłaceniu warrantu pozostała nadwyżka, należy ją wydać właścicielowi ceduły posiadania a tę cedułę odebrać.

Jeżeli kwot, przypadających na warrant i na cedułę posiadania, nie podniesiono w przeciągu trzech miesięcy od terminu warrantu a względnie od upływu okresu składowego (§. 33) złożyć je należy w sądzie.

§. 36.

Prawo regresu właściciela warrantu.

Właścicielowi warrantu, jeżeli sprzedaż towaru (§§. 32 i 33) nie zaspokoiła go w zupełności, służy co do niepokrytej części wierzytelności prawo regresu przeciw pierwszemu indosantowi warrantu (§. 20) i jego następcom. Do tego regresu stosują się postanowienia powszechnego Porządku wekslowego.

Jeżeli towar sprzedano po założeniu protestu (§. 31), termin do ratyfikacji, jakoteż przedawnienie przeciw właścicielowi, który warrant zaprotestował, poczyna się od dnia skutecznego sprzedaży towaru.

Jednakże regres jest niedopuszczalny, jeżeli sprzedaż towaru nie została zarządzona w przeciągu dni trzydziestu, licząc od założenia protestu.

Środki egzekucyjne i zabezpieczające.

§. 37.

Ani towarów, na które wystawiono cedułę składową, ani praw do towaru, służących właścicielowi ceduły posiadania lub warrantu, nie mogą dotyczyć środki egzekucyjne lub zabezpieczające.

Przedmiotem środków egzekucyjnych i zabezpieczających są w przypadku takim wyłącznie obie części ceduły składowej.

§. 38.

Jeżeli zarządzenie sądowe, którego treścią jest przeniesienie lub ograniczenie praw właściciela ceduły posiadania, zanotowane zostało na cedule posiadania, zanim nastąpiło oddzielne przeniesienie warrantu (§. 20), takie oddzielne przeniesienie warrantu jest niedopuszczalne i przedsiębiorstwo domu składowego winno odmówić zapisania go w księdze składowej.

§. 39.

Amortyzacja ceduł składowych.

Gdy ceduła składowa lub jedna z dwóch jej części zginie, pod względem ich amortyzacji stosują się odpowiednio przepisy podane w artykule 73 powszechnego Porządku wekslowego z tem zastrzeżeniem, że o pozwoleniu na wytoczenie postępowania amortyzacyjnego uwiadomić należy przedsiębiorstwo domu składowego.

Dla ceduł posiadania, jeżeli okres składowy (§. 33) jeszcze nie upłynął, rozpoczęcie się terminu amortyzacji ustanowić należy na pierwszy dzień po upływie okresu składowego.

Gdy chodzi o amortyzację ceduły posiadania albo o amortyzację obu części ceduły składowej, Sąd może po wytoczeniu postępowania amortyzacyjnego a zanim orzeczenie co do amortyzacji zostanie wydane, upoważnić starającego się o amortyzację do wyjęcia towaru za złożeniem zupełnego zabezpieczenia na wypadek, gdyby trzecie osoby zgłosiły się z roszczeniami. Jeżeli nie zrobiono z tego prawa użytku, natenczas, po nastąpieniu amortyzacji ten, na którego korzyść ją zawyroковано, może żądać od przedsiębiorstwa domu składowego, żeby mu na jego koszt wydało nową cedułę posiadania a względnie obie części ceduły składowej.

Gdy chodzi o amortyzację warrantu indosowanego w myśl §. 20go, wtedy po wytoczeniu postępowania amortyzacyjnego a zanim orzeczenie co do amortyzacji zostanie wydane, starający się o amortyzację może pod warunkiem złożenia zupełnego zabezpieczenia na wypadek, gdyby trzecie osoby zgłosiły się z roszczeniami, uzyskać od Sądu upoważnienie do odebrania sumy zastawnej łącznie z należitościami pobocznymi, jakoteż do poczynienia kroków, które w duchu ustawy niniejszej są potrzebne do zabezpieczania jego praw i do ściągnięcia jego należitości.

Opłaty stęplowe od ceduł składowych.

Każda ceduła posiadania i każdy jej indos podlega bez względu na wartość towaru stałej opłacie stęplowej w kwocie pięć centów, którą składa się według przepisów §. 3go rozporządzenia ministerjalnego z dnia 28. marca 1854 (Dz. u. p. Nr. 70).

Za opłacenie tej należitości są odpowiedzialni niepodzielnie ze względem na chwilę, w której opłacenie staje się powinnością, deponent, podpisujący indos, właściciel ceduły posiadania i przedsiębiorstwo domu składowego. W razie niedopełnienia powinności stęplowej stosują się §§. 20—22 ustawy z dnia 8. marca 1876 (Dz. u. p. Nr. 26) w ten sposób, że ściągane w takich razach podwyższenie opłaty razem ze zwyczajną opłatą wynosi pięćdziesiątkrotną należitości nie zapłaconej albo zapłaconej nie według przepisu lub nie w porze właściwej.

Warranty oddzielnie indosowane (§. 20) podlegają takiej opłacie jak weksle, przeto stosują się do nich odpowiednio postanowienia §§. 2—17 i 20—26 ustawy z dnia 8. marca 1876 (Dz. u. p. Nr. 26).

Stosunek domów składowych publicznych do kolei żelaznych.

§. 41.

Koleje łączące (podjazdowe) gdy zachodzi potrzeba ich wybudowania między domem składowym publicznym a koleją żelazną publiczną lub niejsem do przeładowania, jeżeli ministerstwo handlu w myśl odnośnych przepisów dało pozwolenie do ich wybudowania, uważane być mają w myśl postanowień §. 1go ustawy z dnia 18. lutego 1878 (Dz. u. p. Nr. 30) za urządzenia powszechnej użyteczności.

§. 42.

W przedmiocie uporządkowania wzajemnych stosunków obrotu pomiędzy przedsiębiorstwem kolei żelaznej a przedsiębiorstwem domu składowego publicznego, mianowicie też co się tyczy stosowania zniżek, które od ekspedycji powrotnych bywają domowi składowemu przyzwalane, gdyby strony interesowane nie mogły się porozumieć, wydanie decyzji należy do ministerstwa handlu. W przypadku takim stosowane być mają odpowiednio przepisy §. 10go, lit. g, rozporządzenia z dnia 14. września 1854 (Dz. u. p. Nr. 238).

§. 43.

Na gruntach kolei żelaznych publicznych przynależać należy zakładaniu domów składowych pu-

blicznych pierwszeństwo przed zakładaniem domów składowych prywatnych.

Grunta takie odstępowane być mają do powyższego celu tylko o tyle, o ile są zbędne w obrocie kolejowym, w razie zaś wątpliwości, rozstrzygać ma w tej mierze ministerstwo handlu.

Zresztą warunki odstąpienia gruntów i rozszczenia do wynagrodzenia, jakiego czynić można, określić należy w umowie z przedsiębiorstwem kolejowym, która podlega zatwierdzeniu ministerstwa handlu.

Używanie gruntów kolejowych na domy składowe publiczne ustać ma w tym przypadku i w tej chwili, kiedy to nie da się już pogodzić z potrzebami obrotu kolejowego, o czym w razie potrzeby decydować ma ministerstwo handlu.

§. 44.

Jeżeli dom składowy publiczny posiada koleją żelazną publiczną, ministerstwu handlu służy prawo wywierania na taryfy domu składowego (§. 7) takiego samego wpływu, jak na taryfę frachtową kolei żelaznej.

Domy składowe prywatne.

§. 45.

W braku publicznych domów składowych, przedsiębiorstwa kolei żelaznych publicznych mogą za zezwoleniem ministerstwa handlu zgodzić się na to, żeby na ich gruntach, o ile i dopóki są dla obrotu zbędne, zakładano domy składowe (prywatne) nie posiadające kwalifikacji domu składowego publicznego (§. 1).

Takie domy składowe prywatne dopuszczane być mogą tylko na czas oznaczony i z ustanowieniem odpowiedniego terminu wypowiedzenia.

Dopuszczając zakładania domów składowych prywatnych, przestrzegać należy tej zasady, że, o ile niżej i względem na zamierzony cel pozwalają, dopuszczani być mają pod temi samymi warunkami rozmaici kandydaci bez wszelkiego wyróżniania osób.

Jeżeli się w przyszłości okaże, że grunta, których używają domy składowe prywatne, obecnie istniejące lub w przyszłości powstać mogące, są potrzebne do założenia domu składowego publicznego, którego powstanie jest zresztą zapewnione, ministerstwo handlu orzec ma po wysłuchaniu przedsiębiorstwa kolejowego, że dom składowy prywatny

winien nawet przed upływem okresu używania a względnie terminu wypowiedzenia, oddać je do powyższego celu i że przedsiębiorstwo kolei ma je na przyszłość pod temi samemi warunkami odstąpić na użytek domów składowych publicznych.

Jeżeliby uprawniony dotychczas do używania owych gruntów był przez to wystawiony na straty, należy go zaspokoić przez zapłacenie odpowiedniego wynagrodzenia.

Do oznaczenia tego wynagrodzenia w braku ugody stosować należy odpowiednio postanowienia ustawy z dnia 18. lutego 1878 (Dz. u. p. Nr. 30) o wywłaszczaniu w celu budowania kolei żelaznych i utrzymywaniu na nich ruchu.

Zresztą wszelkie spory, tyżące się wykonania postanowień powyższych, rozstrzygać będzie ministerstwo handlu.

§. 46.

Urządzenia składowe przeznaczone do umieszczania towarów pod gołem niebem lub w osobnych rezerwoarach (do nafty, do spirytusu itp.), które ani nie są przynależnością domu składowego publicznego (§. 1), ani domu składowego prywatnego (§. 45, ustęp pierwszy), uważane być mają pod względem stosowania przepisów, podanych w §§. 43 i 45 za równe domom składowym publicznym lub domom składowym prywatnym według tego czy służą czy nie służą do powszechnego użytku.

Również postanowienia powyższe stosować należy odpowiednio do placów składowych służących za urządzenia rzeczzonego rodzaju.

§. 47.

Pominawszy postanowienia, zawarte w §§. 45 i 46, przepisy ustawy niniejszej nie stosują się do żadnych innych obecnie istniejących lub w przyszłości powstać mających domów składowych prywatnych, mianowicie zaś do prywatnych wolnych składów cukru i gorzałki podatkowi podlegających, założonych w myśl §§. 44 i 73 ustaw z dnia 20. czerwca 1888 (Dz. u. p. Nr. 95 i 97).

§. 48.

Umieszczanie w składzie pomieszanych towarów rozmaitych deponentów.

Upoważnia się Rząd, żeby tym domom składowym, które są urządzone do przyjmowania pomie-

szanych towarów tego samego rodzaju, pozwolił zaprowadzić postanowienia regulaminowe odmienne od przepisanych w ustawie niniejszej a niezbędne ze względu na taki sposób przyjmowania towarów w zachowanie.

O ile także wolne składy publiczne mogą być urządzone w sposób wzmiankowany w pierwszym ustępie, uregulowane będzie przepisami skarbowemi.

§. 49.

Postanowienia karne.

Niezawisłe od zastosowania innych postanowień karnych, przedsiębiorstwa domów składowych karane być mogą za wykroczenia przeciwko postanowieniom ustawy niniejszej, tudzież za naruszenie tychże lub udzielonej im koncesyi, regulaminu lub taryfy opłat albo za niezachowanie przepisów administracyi skarbowej (§. 2), karami porządkowemi w kwocie od 100 aż do 1000 zł. a w razie ponownego uchybienia nawet odebraniem koncesyi.

Decydowanie w tej mierze, gdy chodzi o uchybienie przepisom administracyi skarbu, należy do Władz skarbowych, we wszystkich innych przypadkach do Władzy mającej prawo nadawania koncesyi (§. 4).

Do odebrania koncesyi właściwą jest w każdym przypadku tylko Władza uprawniona do jej nadawania (§. 4).

Grzywny nałożone w myśl ustawy niniejszej, przeznaczają się na rzecz funduszu ubogich tego miejsca, w którym czyn karygodny został popełniony.

Postanowienia końcowe.

§. 50.

Gdy ustawa niniejsza nabędzie mocy obowiązującej, nadawanie koncesyj na domy składowe publiczne na podstawie rozporządzenia ministeryalnego z dnia 19. czerwca 1866 (Dz. u. p. Nr. 86), miejsca mieć nie może.

Gdyby domy składowe, założone na podstawie rzeczzonego rozporządzenia ministeryalnego, rościły sobie prawo, żeby je uznano za domy składowe publiczne w duchu ustawy niniejszej, winny w przeciągu trzech miesięcy od dnia, w którym ustawa niniejsza stanie się prawomocną, udowodnić ministerstwu handlu, że ich regulamin czyni zadość wymaganiom ustawy niniejszej. Nadto, jeżeli nie będą uwolnione od złożenia kaucyi (§. 5, ustęp

2
trzeci), winny w terminie, który im wyznaczy Władza do nadawania koncesyi uprawniona (§. 4), złożyć kaucyą w myśl §. 5go i postarać się o zapisanie firmy w rejestrze handlowym.

Jeżeli taki dom składowy nie zostanie uznany za dom składowy publiczny w duchu ustawy niniejszej, nie ma już być uważany za dom składowy publiczny a przeto też nie ma prawa nosić tej nazwy i staje się domem składowym prywatnym (§. 45, ustęp pierwszy). Taki dom składowy prywatny nie używa już praw zastrzeżonych domom składowym publicznym a w szczególności ceduł składowych, podlegających indosowaniu, nie wolno mu wydawać ani w myśl ustawy niniejszej, ani w myśl rozporządzenia ministeryalnego z dnia 19. czerwca 1866 (Dz. u. p. Nr. 86); ceduły składowe

wystawione na towary dawniej deponowane, oceniane będą według postanowień przerzeczonego rozporządzenia ministeryalnego.

§. 51.

Wykonanie ustawy niniejszej poruczam Moim Ministrom handlu, skarbu i sprawiedliwości.

Schönbrunn, dnia 28. kwietnia 1889.

Franciszek Józef r. w.

Taaffe r. w.

Dunajewski r. w.

Bacquehem r. w.

Schönborn r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XXVIII. — Wydana i rozesłana dnia 9. maja 1889.

65.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z dnia 19. kwietnia 1889,

o zaprowadzeniu delegacji cłowej w dworcu głównym królewsko węgierskich kolei żelaznych w Budapeszcie.

Według doniesienia królewsko węgierskiego ministerstwa skarbu zaprowadzona została w dworcu głównym królewsko węgierskich kolei rządowych w Budapeszcie delegacja królewsko węgierskiej komory głównej budapeszteńskiej upoważniona do ekspedycyowania pakunków pasażerskich osób z zagranicy przybywających, jakoteż posyłek pospiesznych z zagranicy nadchodzących i do posłania dalej przeznaczonych, nakoniec do ekspedycyowania towarów przewozowych i wywozowych, z atrybutami komory głównej II. klasy.

Dunajewski r. w.

66.

Ustawa z dnia 23. kwietnia 1889,

o spłacie zaliczki bezodsetkowej w sumie 100.000 zł. krajowi Karyntyi na zasadzie §. 3go ustawy z dnia 13. marca 1883 (Dz. u. p. Nr. 30) z przyczyny powodzi w roku 1882 z funduszków państwa udzielonej.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanawiam co następuje:

§. 1.

Ustawę z dnia 13. marca 1883 (Dz. u. p. Nr. 30), o zapomogach z funduszków państwa dla

Karyntyi z przyczyny powodzi w r. 1882, zmienia się pod względem sposobów spłaty zaliczki bezodsetkowej w sumie 100.000 zł. na zasadzie §. 3go tejże ustawy krajowi Karyntyi z funduszków państwa udzielonej, w ten sposób, że czwarta rata spłaty, wynosząca 20.000 zł. zamiast 1. stycznia 1889, zapłacona być ma dopiero dnia 1. stycznia 1897 a piąta i ostatnia rata spłaty, 20.000 zł. wynosząca, zamiast 1. stycznia 1890, dopiero dnia 1. stycznia 1898.

§. 2.

Ustawa niniejsza nabywa mocy obowiązującej z dniem ogłoszenia.

Wykonanie ustawy niniejszej poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych i Mojemu Ministrowi skarbu.

Wiedeń, dnia 23. kwietnia 1889.

Franciszek Józef r. w.

Taaffe r. w.

Dunajewski r. w.

67.

Ustawa z dnia 30. kwietnia 1889,

o stopniu służbowym i płacach urzędników przy bibliotekach uniwersyteckich i tak zwanych naukowych (Studienbibliotheken), tudzież przy bibliotekach szkół głównych technicznych i o emeryturach dla wdów po tychże urzędnikach.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanawiam co następuje:

§. 1.

Systemizowaną płacę bibliotekarzy przy bibliotekach uniwersyteckich ustanawia się dla Wiednia

w sumie 2.600 zł., dla wszystkich innych miejsc, w sumie 2.400 zł., płacę kustoszów przy bibliotekach uniwersyteckich i naukowych w sumie 1.800 zł., płacę skryptorów w sumie 1.200 zł., nakoniec płacę amanuenzów w sumie 700 zł. rocznie.

§. 2.

Co pięć lat, które bibliotekarz, kustosz i skryptor na swojej posadzie, czy to nim ustawa niniejsza zaczęła obowiązywać, czy też później wysłużył, aż do roku dziesiątego włącznie tejże służby, płaca jego będzie podwyższana o 200 zł., płaca amanuensa w taki sam sposób, o 150 zł.

§. 3.

Płaca bibliotekarza przy bibliotece szkoły głównej technicznej w Wiedniu wynosi 2.400 zł.

O ile zresztą przy bibliotekach szkół głównych technicznych są ustanowieni osobni urzędnicy, będą oni pobierali takie same płace, jak urzędnicy tej samej kategorii przy bibliotekach uniwersyteckich i naukowych.

§. 4.

Bibliotekarzy uniwersyteckich, jakoteż bibliotekarza szkoły głównej technicznej w Wiedniu zalicza się do VI. klasy stopnia służbowego urzędników rządowych i mianowanie ich zastrzeżone jest Cesarzowi.

Kustoszów zalicza się do VII, skryptorów do VIII, amanuenzów do IX klasy stopnia służbowego i mianuje ich Minister oświecenia.

§. 5.

Pod względem dodatków służbowych dla urzędników bibliotecznych zatrzymują moc swoją istniejące przepisy (ustawa z dnia 15. kwietnia 1873, Dz. u. p. Nr. 48).

Urzędnikom bibliotecznym, którzy dostają mieszkanie, wypłacać należy tylko połowę dodatku służbowego, jaki w razie przeciwnym byłby się im należał.

§. 6.

Jeżeli potrzeby służby bibliotecznej wymagają przyjęcia praktykantów, stosowane mają być do nich odpowiednio postanowienia §§. 13 i 14 ustawy z dnia 15. kwietnia 1873 (Dz. u. p. Nr. 47).

§. 7.

Wdowy po bibliotekarzach uniwersyteckich, jakoteż wdowa po bibliotekarzu szkoły głównej technicznej w Wiedniu, pobierać będą pensją ich charakterowi odpowiednią, w kwocie 500 zł. rocznie; wdowy po kustoszach przy bibliotekach uniwersyteckich i naukowych, jakoteż przy bibliotekach szkół głównych technicznych w kwocie 400 zł.

§. 8.

Ustawa niniejsza nabywa mocy obowiązującej od dnia 1. października 1889

§. 9.

Wykonanie ustawy niniejszej poruczam Menu Ministrowi wyznań i oświecenia.

Wiedeń, dnia 30. kwietnia 1889.

Franciszek Józef r. w.

Taaffe r. w.

Gautsch r. w.

68.

Ustawa z dnia 1. maja 1889,

o płacach i emeryturach nauczycieli systemizowanych w rzymsko-katolickich i grecko-katolickich teologicznych zakładach naukowych dyecezalnych i w teologicznych zakładach naukowych głównych w Gorycyi i Zadarze.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanawiam co następuje:

§. 1.

Dla profesorów na posadach systemizowanych za pozwoleniem Rządu w rzymsko-katolickich i grecko-katolickich teologicznych zakładach naukowych dyecezalnych, tudzież w teologicznych zakładach naukowych głównych w Gorycyi i Zadarze, ustanawia się płacę roczną w kwocie 1000 zł. w. a.

Nadto każdemu profesorowi tych zakładów naukowych należy się dodatek służbowy w kwocie 200 zł. w. a. rocznie, którego jednak tylko połowa będzie wypłacana, jeżeli profesor używa mieszkania w zakładzie.

§. 2.

Co pięć lat, które profesor, czy to zanim ustawa niniejsza zaczęła obowiązywać, czy też później w przymiocie profesora służył w rzeczonych teologicznych zakładach naukowych, aż do roku dwudziestego piątego włącznie tej służby, płaca jego, w §. 1 ustanowiona, będzie podwyższana o 200 zł. w. a.

§. 3.

Profesorowie, w §. 1 wzmiankowani, występujący z urzędu na mocy postanowienia biskupa,

które jednak powinno być wydane w porozumieniu z Władzą państwa nad wyznaniem, atoli nie w skutek zrzeczenia się posady, ani też w skutek odebrania mandatu do urzędu nauczycielskiego, a nie są zdolni do czynności pasterskich lub do innego urzędu kościelnego, opatrzeni być mają emeryturą odpowiednią długości policzalnego okresu ich służby.

Na emeryturę wymierzać należy według policzalnego okresu służby od wysłużonego 10. aż do 15. roku $\frac{1}{3}$, od wysłużonego 15. aż do 20. roku $\frac{3}{8}$, od wysłużonego 20. aż do 25. roku $\frac{4}{8}$, od wysłużonego 25. aż do 30. roku $\frac{5}{8}$, od wysłużonego 30. aż do 35. roku $\frac{6}{8}$, od wysłużonego 35. aż do 40. roku $\frac{7}{8}$ dochodów do wymierzenia emerytury policzalnych, to jest płacy rocznej z dodatkami pięcioletniemi, po wysłużeniu zaś 40letniego okresu służby całkowitą sumę tychże dochodów.

Z tymi profesorami, którzy nie wysłużyli jeszcze dziesięciu lat policzalnych a nie są zdolni do żadnej innej funkcji kościelnej, postępować się będzie pod względem emerytury tak samo, jak z samodzielnymi pasterzami duchownymi w myśl §. 6go ustawy z dnia 19. kwietnia 1885 (Dz. u. p. Nr. 47) i wzoru II. do tejże ustawy.

Lata przed objęciem posady systemizowanej w jednym z tych zakładów naukowych teologicznych wysłużone na urzędzie pasterskim lub innym kościelnym będą liczone przy wymierzaniu emerytury systemizowanemu profesorowi rzeczonych zakładów naukowych w ten sposób, że cztery lata wysłużone na urzędzie pasterskim, liczone będą za trzy lata służby w urzędzie nauczycielskim.

Gdy profesor tych zakładów naukowych przechodzi na urząd pasterski, traci wprawdzie wszelkie prawo do emerytury w przepisach powyższych określonej, jednakże przy wymierzaniu jego emerytury, według §. 6go ustawy z dnia 19. kwietnia 1885 (Dz. u. p. Nr. 47), a względnie według wzoru II. do tejże ustawy dodanego, każde trzy lata wysłużone na urzędzie nauczycielskim, liczone mu będą za cztery lata służby pasterskiej.

Gdy profesor, będący na emeryturze, otrzyma urząd kościelny uposażony, ustaje prawo jego do emerytury.

§. 4.

Należytości za zastępstwa w tych zakładach naukowych teologicznych ustanowione będą drogą rozporządzenia.

§. 5.

Na pokrycie wydatku z ustawy niniejszej vynikającego użyte być mają najprzód fundusze, istnie-

jące dla każdego z tych zakładów naukowych teologicznych i wszelkie inne środki kościelne na ten cel przeznaczone.

Część wydatku nie pokryta temi środkami cięży na funduszu religijnym.

§. 6.

Ustawa niniejsza nabywa mocy obowiązującej od dnia 1. października 1889.

Od tego terminu wstrzymać należy wszelkie bez różnicy dotychczasowe płace, dodatki osobiste, dodatki z powodu drożyzny itd.

§. 7.

Wykonanie ustawy niniejszej poruczam Mojemu Ministrowi wyznań i oświecienia tudzież Mojemu Ministrowi skarbu.

Wiedeń, dnia 1. maja 1889.

Franciszek Józef r. w.

Taaffe r. w.

Dunajewski r. w.

Gautsch r. w.

69.

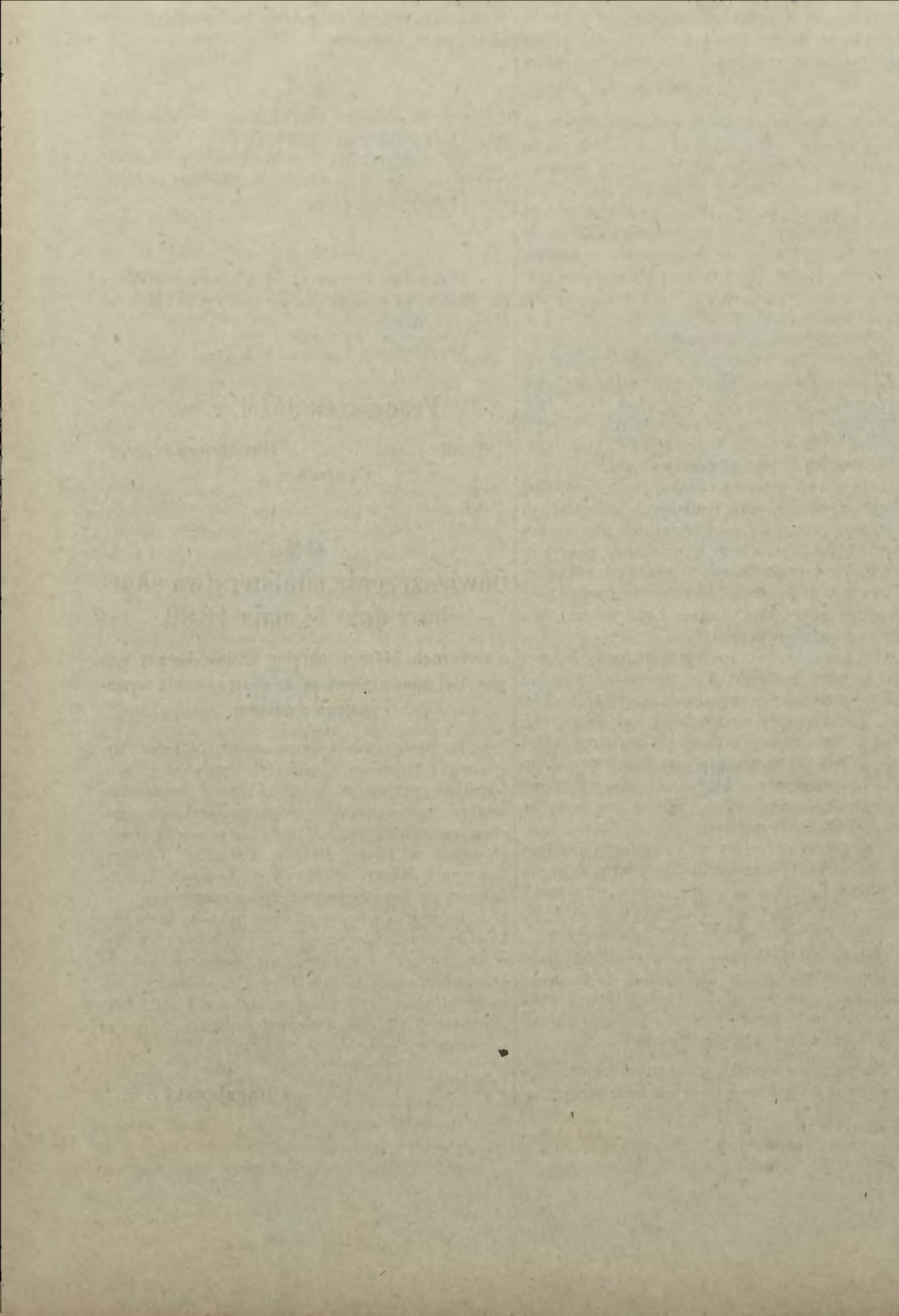
Obwieszczenie ministerstwa skarbu z dnia 5. maja 1889,

o komorach, które w obrębie krajów korony węgierskiej upoważnione są do postępowania wywozowego z cukrem.

Do postępowania wywozowego z cukrem, wysłanym z żądaniem bonifikacji wywozowej, upoważnione zostały w krajach korony węgierskiej według doniesienia królewsko węgierskiego ministerstwa skarbu oprócz ogłoszonych już komór głównych w Rjece, Rżawie, Baziaszu, Tömösu, Czerwonej Wieży, Mitrowicy i Zemuniu jeszcze następujące komory pograniczne a mianowicie:

Delegacya komory głównej rjekskiej w dworcu kolei żelaznej, delegacye komory głównej rżawskiej w dworcu kolei i w Drenkowie, delegacya komory głównej braszowskiej w Predealu, delegacye komory głównej zemuńskiej w dworcu kolei i przy tak zwanej pikiecie awizowej, nakoniec komora poboczna w Sosmezö.

Dunajewski r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XXIX. — Wydana i rozesłana dnia 21. maja 1889.

70.

Konwencya dodatkowa z księstwem liechtensteinskiem z dnia 27. listopada 1888,

zmieniająca postanowienia artykułu XVIII, lit. *d* Traktatu z dnia 3. grudnia 1876, tyczącego się odnowienia a względnie przedłużenia związku cłowego i podatkowego między monarchią austriacko-węgierską a Liechtensteinem.

(Zawarta w Wiedniu dnia 27. listopada 1888. przez Jego c. i k. Apostolską Mość ratyfikowana w Wiedniu dnia 29. kwietnia 1889, ratyfikacje wzajemne wymieniono w Wiedniu dnia 8. maja 1889.)

My Franciszek Józef Pierwszy,
z Bożej łaski Cesarz Austriacki;

Król Apostolski Węgierski, Król Czeski, Dalmacki, Krocacki, Sławoński, Galicyjski, Lodomeryjski i Illiryjski; Arcyksiążę Austriacki, Wielki Książę Krakowski, Książę Lotaryński, Salzburski, Styryjski, Karyntyjski, Kraiński, Bukowiński, Górno- i Dolno-Sląski; Wielki Książę Siedmiogrodzki; Margrabia Morawski; uksiążęcony Hrabia na Habsburgu i Tyrolu itd. itd. itd.

wiadomo czynimy:

Gdy pomiędzy Naszym pełnomocnikiem a pełnomocnikiem Jego Książęcej Mości panującego

Księcia liechtensteinskiego zawarta i podpisana została na dniu 27. listopada 1888 w Wiedniu konwencya dodatkowa, z dwóch artykułów złożona, zmieniająca postanowienie artykułu XVIII, lit. *d* Traktatu z dnia 3. grudnia 1876, tyczącego się odnowienia a względnie przedłużenia związku cłowego i podatkowego między monarchią austriacko-węgierską a Liechtensteinem, opiewająca dosłownie jak następuje:

Najjaśniejszy Cesarz austriacki, Król czeski itd. i Król Apostolski węgierski, tudzież

Jego Książęca Mość panujący Książę liechtensteinski,

pragnąc zmienić postanowienie artykułu XVIII, lit. *d* Traktatu z dnia 3. grudnia 1876, tyczącego się odnowienia a względnie przedłużenia związku cłowego i podatkowego między monarchią austriacko-węgierską a Liechtensteinem, zarządzili w tym celu rokowania i mianowali do tego celu Swoimi pełnomocnikami:

Najjaśniejszy Cesarz austriacki, Król czeski itd. i Król Apostolski węgierski:

JMPana Władysława Szógyény-Maricha z Magyar-Szógyén i Szolgaegyháza, Swego rzeczywistego tajnego radcę i szambelana, pierwszego naczelnika sekcyjnego w c. i k. ministerstwie spraw zewnętrznych;

Jego Książęca Mość panujący Książę liechtensteinski:

JMPana Dra Hermana Hampego, książęcego radcę sprawiedliwości,

k którzy, przejrzawszy swoje pełnomocnictwa i znalazłszy je w porządku, zgodzili się na następujące postanowienia:

Artykuł I.

Dopóki w Liechtensteinie nie będzie zaprowadzona waluta złota, miejsce ustępu lit. *d* w artykule XVIII Traktatu z dnia 3. grudnia 1876, dotyczącego się odnowienia a względnie przedłużenia związku słownego między monarchią austriacko-węgierską a Liechtensteinem, zajmować będzie następujące postanowienie:

d) do kosztów administracji i straży skarbowej dopłacać ma Liechtenstein ryczałtowo w kwocie 17 od sta (siedmnaście od sta) sumy, przypadającej na niego z dochodów czystych wspólnych (artykuł XVII, lit. *A* i *B*), przeto ryczałtowo to od rzeczonych dochodów wspólnych odciągać a Liechtensteinowi tylko resztę wypłacać należy.

Artykuł II.

Umowa niniejsza nabywa mocy od dnia wymiany ratyfikacyj, które wymienione być mają jak można najrychlej w Wiedniu.

W dowód czego pełnomocnicy podpisali umowę niniejszą i wycisnęli na niej swoje pieczęci.

Działo się w Wiedniu, dnia 27. listopada 1888.

(L. S.) Szögyény r. w.

(L. S.) Dr. Hampe r. w.

Przeto zbadawszy postanowienia tej konwencji, zatwierdziłszy ją i przyrzekamy Swojem cesarskiem i królewskiem słowem za Siebie i za Swoich następców, że ją w całej osnowie wiernie zachowywać będziemy i zachowywać każemy.

Dla większej wiary i mocy podpisaliśmy własnoręcznie dokument niniejszy i rozkazaliśmy wycisnąć na nim Naszą pieczęć cesarską i królewską.

Działo się w Wiedniu dnia dwudziestego dwiętego kwietnia w roku zbawienia tysiąc ośmset ośmdziesiątym dziewiątym, Naszego panowania czterdziestym pierwszym.

Franciszek Józef r. w.

Gustaw hrabia Kálnoky r. w.

Z najwyższego rozkazu Jego cesarskiej i królewskiej Apostolskiej Mości:

Hugo baron Glanz r. w.,

c. i k. radca dworu i ministeryalny.

Powyższą konwencyą dodatkową, zatwierdzoną przez obie Izby Rady państwa, ogłasza się niniejszem.

Wiedeń, dnia 16. maja 1889.

Taaffe r. w.

Dunajewski r. w.

71.

Obwieszczenie ministerstwa obrony krajowej i ministerstwa skarbu z dnia 27. kwietnia 1889,

którem podaje się do wiadomości dodatkowe zaliczenie gminy Staab do 8. klasy taryfy czynszów wojskowych (Dz. u. p. Nr. 168 z r. 1885).

Odnośnie do obwieszczenia z dnia 14. grudnia 1885 (Dz. u. p. Nr. 168) zalicza się w porozumieniu z wspólnem ministerstwem wojny gminę Staab w Czechach do ósmej klasy taryfy czynszów za pomieszczenia dla wojska, obowiązującej aż do końca 1890 roku.

Dunajewski r. w.

Weltersheimb r. w.

Rok 1889.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XXX. — Wydana i rozesłana dnia 23. maja 1889.

72.

Ustawa skarbowa z dnia 20. maja 1889, na rok 1889.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanawiam co następuje:

Artykuł I.

Na wszystkie wydatki państwa 1889 roku wyznacza się ogółem sumę 540,045.885 zł. waluty austriackiej.

Artykuł II.

Wydatki szczegółowe i sumy etatowe, dla każdego wydziału administracji wyznaczone, podane są w pierwszej części preliminarza państwa poniżej zamieszczonego.

Dotacje, w poszczególnych rozdziałach, tytułach i paragrafach tego preliminarza państwa, wyznaczone, mogą być użyte tylko na cele w odpowiednich rozdziałach, tytułach i paragrafach wskazane a mianowicie oddzielnie na potrzeby zwyczajne i nadzwyczajne.

Artykuł III.

Na pokrycie wydatków państwa, w artykule I wyznaczonych, przekazują się wpływy z podatków stałych, z podatków niestałych i wszystkich innych gałęzi dochodów państwa, ustanowione w drugiej części niżej zamieszczonego preliminarza państwa, w sumie 542,815.944 zł. waluty austriackiej.

Artykuł IV.

Dla otrzymania sumy dochodów państwa w artykule III ustanowionej, podatki stałe i niestałe pobierane będą w ogólności według istniejących przepisów.

Z podatkiem zarobkowym i z podatkiem dochodowym pobierany będzie prócz należytości zwyczajnej dodatek nadzwyczajny w kwocie równej podatkowi zwyczajnemu.

Od tych osób do płacenia podatku obowiązanych, których całkowita należytość zwyczajna podatku zarobkowego i dochodowego pierwszej klasy, lub podatku dochodowego drugiej klasy nie przenosi kwoty 30 zł. wal. austriackiej, pobierany będzie dodatek nadzwyczajny w kwocie wynoszącej tylko siedm dziesiątych części podatku zwyczajnego.

Artykuł V.

Na pokrycie kapitałów ogólnego długu państwa, które mają być spłacone w ciągu roku 1889, można puścić w obieg stosownie do §fu 2go ustawy z dnia 24. grudnia 1867 (Dz. u. p. 1868 Nr. 3), obligacje niewrotnego jednorakiego długu państwa, utworzonego mocą ustawy z dnia 20. czerwca 1868 (Dz. u. p. Nr. 66) a to za taką kwotę, jaka będzie potrzebna, aby przez zbycie tychże otrzymać fundusze, wystarczające na pokrycie owych kapitałów.

Na rachunek tej amortyzacji kapitałów wygotować należy niezwłocznie i wydać Ministrowi skarbu obligacje w kwocie imiennej 11,470.250 zł. długu niosącego odsetki w papierach, tudzież obligacje w sumie 954.950 zł. długu niosącego odsetki w srebrze.

Kwoty wyznaczone na wydatki roku 1889, aż do końca tegoż roku albo wcale nie, albo nie całkiem wydane, jednak z wyjątkiem dotacyj zarządu cłowego, tudzież dotacyj na zwroty podatkowe od wyrobu gorzałki i piwa, jakoteż dotacje na zwroty podatku konsumcyjnego i bonifikacje, które z końcem roku zawieszają się, mogą także być jeszcze wydawane aż do 31. marca 1890 na cele w niniejszej ustawie skarbowej przewidziane i w granicach pozycji tamże ustanowionych; odnośne wypłaty jednak mają być zapisane w rachunku rocznym na karb zarządu poprzedniego roku.

To jednak pozwolenie co do kwot, niewyczerpanych nawet i w pierwszych trzech miesiącach 1889 roku, traci moc z dniem ostatnim marca 1890.

Postanowienie to nie rozciąga się do kwot, wyznaczonych na pokrycie stałych płac, jakimi są pensye, emerytury itd. albo na uiszczenie tych wypłat, które opierają się na obowiązującym tytule prawnym, jak odsetki od długu państwa itd. Kwoty te można wydawać aż do upływu terminu przedawnienia.

Również nie rozciąga się postanowienie powyższe na te dotacje, co do których w pierwszej części preliminarza wyznaczono termin używania aż do końca marca 1891, jeżeliby jednak w roku 1889 użyte nie były, tak uważane będą, jak gdyby były wyznaczone w preliminarzu 1890 roku i dla tego mają być policzone na zarząd tegoż ostatniego roku.

Przychody z ceł, z podatku od gorzałki (konsumcyjnego i od wyrobu), tudzież z podatku konsumcyjnego od wyrobu piwa i z podatku konsumcyjnego od wyrobu cukru z buraków (z trzciny), nie mają być policzone na zarząd przeszloroczny.

Dotacje poniżej wyszczególnione, jakoto:

A. W etacie ministerstwa spraw wewnętrznych:

1. Dotacja ustawą skarbową na rok 1887 w tytule 7, §. 5, l. 3, wyznaczona jako dodatek skarbowy na budowę dla ochrony dróg na gościńcu tyrolskim w sumie . . . . . 18.000 zł.
2. Dotacja ustawą skarbową na rok 1886 w tytule 7, §. 7, l. 2, wyznaczona jako dodatek skarbowy na poprawienie drogi konkurencyjnej w dolinie Idryi, ustawą skarbową na rok 1888 aż do końca marca 1889 przedłużona w sumie . . . . . 5.000 „
3. Dotacja ustawą skarbową na rok 1886 w tytule 7, §. 7, l. 3, wyznaczona jako dodatek skarbowy na budowę drogi konkurencyjnej w dolinie Baczy, to jest części jej między trzecim

- mostem na strumieniu Podberdo a Petroberdo aż do granicy krajowej krańskiej, ustawą skarbową na rok 1888 przedłużona aż do końca marca 1889 w sumie . . . . . 8.000 zł.
4. Dotacja ustawą skarbową na rok 1887 w tytule 7, §. 7, l. 2 na tenże sam cel wyznaczona w sumie . . . . . 2.000 „
  5. Dotacja ustawą skarbową na rok 1886 w tytule 7, §. 7, l. 8, wyznaczona na odbudowanie gościńca valsugańskiego między Il Merlezzo a Visintainer, ustawą skarbową na rok 1888 przedłużona aż do końca marca 1889 w sumie . . . . . 10.000 „
  6. Dotacja ustawą skarbową na rok 1887 w tytule 7, §. 13, l. 3, na wyzwirowanie gościńca karpackiego od 95 do 129 kilometra wyznaczona w sumie . . . . . 27.000 „
  7. Dotacja ustawą skarbową na rok 1887 w tytule 7, §. 14, l. 2, na dalszy ciąg budowy gościńca z Castelnovo do Meljin a względnie z Meljin na Kombur aż do cieśniny kateńskiej pod Gjuricem, na II części z Meljin do Komburu wyznaczona w sumie . . . . . 14.000 „
  8. Dotacja ustawą skarbową na rok 1886 w tytule 8, §. 2, l. 1, na regulację Dunaju pod Linzem i urządzenie tamże placu do przeładowywania towarów, wyznaczona ustawą skarbową na rok 1888, przedłużona aż do końca marca 1889 w sumie . . . . . 70.000 „
  9. Dotacja ustawą skarbową na rok 1887 w tytule 8, §. 2, l. 1, wyznaczona na tenże cel w sumie . . . . . 80.000 „
  10. Dotacja ustawą skarbową na rok 1887, w tytule 8, §. 7, l. 3, wyznaczona na odbudowanie grobli skarbowych w rzece Noce powyżej Zombano, zniszczonej przez powódź w roku 1882 w sumie . . . . . 40.000 „
  11. Dotacja ustawą skarbową na rok 1887 w tytule 8, §. 8, l. 1, wyznaczona na uregulowanie Mołdawy w sumie . . . . . 264.000 „
  12. Dotacja ustawą skarbową na rok 1885 w tytule 8, §. 10, l. 1 wyznaczona na regulację Odry oraz na budowę grobli i tam, ustawą skarbową na rok 1888 przedłużona do końca marca 1889 w sumie . . . . . 20.000 „
  13. Dotacja ustawą skarbową na rok 1886 w tytule 8, §. 9, l. 1, na tenże sam cel wyznaczona a ustawą skarbową na rok 1888 aż do końca marca 1889 przedłużona w sumie . . . . . 5.000 „

14. Dotacya ustawą skarbową na rok 1887 w tytule 8, §. 10. l. 1, na tenże sam cel wyznaczona w sumie . . . 11.000 zł.
15. Dotacya ustawą skarbową na rok 1886 w tytule 8, §. 9, l. 2, na regulacyą Wisły wyznaczona a ustawą skarbową na rok 1888 aż do końca marca 1889 przedłużona w sumie . . . 10.000 „
16. Dotacya ustawą skarbową na rok 1887 w tytule 8, §. 10, l. 2, na tenże sam cel wyznaczona w sumie . . . 15.000 „
17. Dotacya ustawą skarbową na rok 1887 w tytule 8, §. 12, na budowę rzeczne na Prucie wyznaczona w sumie . . . 15.000 „

B. W etacie ministerstwa obrony krajowej:

Dotacya nadzwyczajna ustawą skarbową na rok 1887 w tytule 2, §. 2, wyznaczona na uzbrojenie obrony krajowej i pospolitego ruszenia a ustawą skarbową na rok 1888 przedłużona aż do końca marca 1889 w sumie . . . 11,961.735 zł.

C. W etacie ministerstwa wyznań i oświecenia:

1. Dotacya ustawą skarbową na rok 1885 w tytule 9, §. 6 wyznaczona na restauracyą dzwonicy w Splicie a ustawą skarbową na rok 1888 przedłużona aż do końca marca 1889 w sumie . . . 10.000 zł.
2. Dotacya ustawą skarbową na rok 1887 w tytule 11, §. 2 wyznaczona na reparacyą posadzki marmurowej w kościele katedralnym salzburskim w sumie . . . 3.000 „
3. Dotacye ustawą skarbową na rok 1887 w tytule 10, §. 12 wyznaczone na nowe budowle, przebudowania i dobudowania, tudzież na dodatki na budowle w Dalmacyi w sumie . . . 40.000 „
a względnie w sumie . . . 4.000 „
4. Dotacya ustawą skarbową na rok 1887 w tytule 11, §. 2, wyznaczona jako dodatek na budowę nowego kościoła w St. Vito w sumie . . . 1.000 „
5. Dotacya ustawą skarbową na rok 1888 w tytule 13, §. 1, wyznaczona na nowe budowle, dobudowania i przebudowania w Dalmacyi w sumie . . . 12.260 „

D. W etacie ministerstwa handlu:

1. Dotacya ustawą skarbową na rok 1885 w tytule 9, §. 2, wyznaczona

na budowę kolci transwersalnej galicyjskiej a ustawą skarbową na rok 1888 przedłużona aż do końca marca 1889 w sumie . . . 1,250.000 zł.

2. Dotacya ustawą skarbową na rok 1887 w tytule 9, §. 1, wyznaczona na budowę kolei żelaznej ze Stryja na Skole do granicy galicyjsko-węgierskiej pod Beskidem w sumie . . . 900.000 „

3. Dotacya ustawą z dnia 30. czerwca 1888, Dz. u. p. Nr. 109, wyznaczona na sporządzenie projektu kolei łączącej od Schrambachu do Neubergu z odnogą do Gusswerku a według okoliczności do Wegscheidu w sumie . . . 70.000 „

mogą być używane jeszcze aż do końca marca 1890, dotacye jednak te uważane być mają tak, jak gdyby wyznaczone były w preliminarzu 1888 roku w myśl artykułu VI, ustępu 4 ustawy skarbowej na rok 1888.

Artykuł VII.

Upoważnia się Ministra skarbu do sprzedania w ciągu roku 1889 takich nieruchomości rządowych, których wartość szacunkowa każdej z osobna nie przenosi 25.000 zł. aż do sumy ogólnej 300.000 zł. a to bez poprzedniczego szczegółowego pozwolenia Rady państwa, jedynie pod warunkiem, iż później usprawiedliwi sprzedaż. Upoważnia się nadto Ministra skarbu, pod warunkiem późniejszego usprawiedliwienia, by spółkom, którym służy użytkowanie kolei żelaznych państwa, udzielił w ciągu 1889 pozwolenie do sprzedaży zbytecznych gruntów kolei państwa, pod warunkiem wynagrodzenia państwa za zrzeczenie się prawa własności, a pozwolenie to może być udzielone i wtedy, gdy wartość szacunkowa jednego takiego przedmiotu przenosi sumę 25.000 zł.

Artykuł VIII.

Wykonanie ustawy niniejszej poruczam Memu Ministrowi skarbu.

Schönbrunn, dnia 20. maja 1889.

Franciszek Józef r. w.

Taaffe r. w.	Falkenhayn r. w.
Pražák r. w.	Welsersheimb r. w.
Dunajewski r. w.	Gautsch r. w.
Bacquehem r. w.	Schönborn r. w.
Zaleski r. w.	

Preliminarz państwa

na rok 1889 dla królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część pierwsza. — Potrzeby.

Rozdział	Tytuł	Paragraf	W y d a t k i				
			Wydatki państwa			S u m a	
			zwyczajne	nadzwyczajne z dozwoleniem używania aż do końca marca			
			1890	1891			
			zł. w walucie austriackiej				
1			I. Dwór cesarski			4,650.000	4,650.000
2			II. Kancelarya gabinetowa Najjaśn. Pana 50%			73.380	73.380
3			III. Rada państwa.				
1			Izba panów	34.975		34.975	
2			Izba deputowanych	655.730	1.460	657.190	
3			Delegacya	11.000		11.000	
4			Komisyja kontroli długu państwa	4.430	2.900	7.330	
			Suma (Rozdział 3, Tytuły 1—4)	706.135	4.360	710.495	
4			IV. Trybunał państwa			22.600	22.600
5			V. Rada Ministrów.				
1			Prezydum Rady Ministrów	143.137		143.137	
2			Fundusz dyspozycyjny	50.000		50.000	
3			Koszta gazet urzędowych	613.700		613.700	
4			Biuro korespondencyj telegraficznych	107.000		107.000	
5			Trybunał administracyjny	128.180		128.180	
			Suma (Rozdział 5, Tytuły 1—5)	1,042.017		1,042.017	
6			VI. Suma na wydatki w sprawach wspólnych.				
1			Nadwyżki przychodów cłowych	35,245.000		35,245.000	
2			Podatek dochodowy austriacko-węgierskiego Lloyda	159.600		159.600	
3			Kwota na pokrycie wydatków wspólnych	66,217.224		66,217.224	
4			Wydatek nadzwyczajny wojskowy na potrzeby wojska stojącego w Bośni i Hercegowinie, tudzież w okręgu Limu		3,034.178	3,034.178	
			Suma (Rozdział 6, Tytuły 1—4)	101,621.824	3,034.178	104,656.002	

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Wydatki państwa	W y d a t k i			
				zwyczajne	nadzwyczajne z dozwoleniem używania aż do końca marca		Suma
					1890	1891	
				zł. w walucie austriackiej			
7			VII. Ministerstwo spraw wewnętrznych.				
	1	1	Kierownictwo naczelne	445.800	5.000		450.800
		2	Biuro techniczne ubezpieczeń		35.500		35.500
	2		Wydatki policyi rządowej	120.000			120.000
	3		Koszta Dziennika ustaw państwa	55.400	2.400		57.800
	4	1	Zarząd administracyjny wszystkich krajów	5,647.472	47.005		5,694.477
		2	Wydatki z powodu chorób epidemicznych i epizootycznych		217.500		217.500
	5	1	Bezpieczeństwo publiczne (8.514 zł. w złocie)	3,796.940	10.900		3,807.840
			Strata na monecie za to złoto (25% aży)		2.120		2.120
		2	Nadzwyczajne wydatki policyjne w Dalmacji			4.000	4.000
	6	1	Służba budownicza rządowa	1,121.825	5.475		1,127.300
		2	Koszta podróży z powodu nadzwyczajnych budowli drogowych i wodnych			39.000	39.000
			Suma (Tytuły 1—6)	11,187.437	325.900	43.000	11,556.337
7			Budowa dróg:				
	1		Austria poniżej Anizy	447.000			447.000
			Naprawienie istniejącego bruku na gościńcu pressburskim na szlaku przejazdowym w Simmeringu pod Wiedniem w powiecie Bruck nad Litawą (1 rata)			30.000	30.000
			Budowa mostu żelaznego na Wiedence w Purkersdorfie, w powiecie administracyjnym Sechshaus (2 rata)			16.500	16.500
	2		Austria powyżej Anizy	184.300			184.300
	3		Salzburg	96.000			96.000
			Budowa murów podpierających i parapetów od strony doliny na gościńcu gasteińskim pod Lend, w powiecie Św. jańskim			9.000	9.000
	4		Styrya	270.000			270.000
			Dodatek skarbowy na uzupełnienie regulacji Anizy w powiatach liezeńskim i gröbmińskim (7 rata)			1.250	1.250
	5		Karyntya	175.600			175.600
		1.	Dodatek skarbowy na poprawienie drogi konkurencyjnej w dolinie Lessachu w powiecie hermagorskim (7 rata)			3.000	3.000
		2.	Dodatek skarbowy na budowle dla ochrony dróg na gościńcu tyrolskim w powiatach bielackim i spittalskim (6 rata)			*) 20.000	20.000
			Zniesienie	1,172.900		79.750	1,252.650
			*) Budowle popowodziowe.				

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Wydatki państwa	W y d a t k i			
				zwyczajne	nadzwyczajne z dozwoleniem używania aż do końca marca		Suma
					1890	1891	
				zł. w walucie austriackiej			
			Przeniesienie	1,172.900	79.750	1,252.650	
7	7	6	Kraina	120.000		120.000	
			1. Przełożenie gościńca zagrzebskiego między Nowem Miastem a St. Bartholomä w części na górze Ratesz w powiatach nowomiejskim i kerskim		5.400	5.400	
			2. Przełożenie gościńca zagrzebskiego między Nowem Miastem a St. Bartholomä w części idącej przez pagórek Würdl, w powiecie nomomiejskim i kerskim		2.700	2.700	
			3. Przełożenie gościńca zagrzebskiego między Nowem Miastem a St. Bartholomä w części idącej przez pagórek Nassenfeld, w powiatach nowomiejskim i kerskim		12.000	12.000	
			4. Przełożenie gościńca zagrzebskiego między Nowem Miastem a Bartholomä, w części na górze Szariowin w powiatach nowomiejskim i kerskim		2.900	2.900	
			5. Przełożenie gościńca karlsztadzkiego w części prowadzącej przez górę Gorianz, w części Weindorf i Ingorje w powiecie nowomiejskim (2 rata)		20.000	20.000	
	7		Przymorze	96.800		96.800	
			1. Poprawienie gościńca fianonskiego pod Abbazją w powiecie volovskim		7.000	7.000	
			2. Dodatek skarbowy na budowę drogi konkurencyjnej w dolinie Bacy, t. j. części jej między 3. mostem na strumieniu Podberdo a Petrowberdo aż do granicy krajowej krańskiej w powiecie tolmińskim (4 rata)		8.000	8.000	
			3. Dodatek skarbowy na budowę drogi konkurencyjnej w dolinie Bacy, w części od Hudajuzny do Podbrdy w powiecie tolmińskim (2 rata)		10.000	10.000	
	8		Tyrol i Vorarlberg	342.000		342.000	
			1. Budowa mostu z wierzchem żelaznym na strumieniu Thurnbach z poprawieniem gościńca w 81 ⁶ kilometrze gościńca pusterthalskiego w powiecie lienzkim		19.000	19.000	
			2. Budowa mostu drewnianego na odnodze Perugina rzeki Sarca na szlaku gościńca rivańskiego w powiecie rivańskim		4.700	4.700	
			8. Dodatki konkurencyjne na budowie ochronne, które na gościńcu pusterthalskim, włoskim, valsugańskim, primierskim i tonalskim mają być wykonane w myśl ustawy państwa z dnia 13. marca 1883		*) 15.700	15.700	
			4. Dalsza budowa gościńca tonalskiego z Sigmundskronu na wąwóz mendelski do Ruffre, Sarnonico, Fondo do Brezu w powiatach bozeńskim i kleskim (10 rata)		15.900	15.900	
			Zniesienie	1,731.700	203.050	1,934.750	

*) Budowla popowodziowa.

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Wydatki państwa	W y d a t k i			
				zwyczajne	nadzwyczajne z dozwoleniem używania aż do końca marca		S u m a
					1890	1891	
zł. w walucie austriackiej							
			Przeniesienie	1,731.700	203.050	1,934.750	
7	7	8	5. Podwyższenie gościńca włoskiego powyżej Bozenu w powiecie bożeńskim (2 rata)		3.000	3.000	
			6. Budowa mostu z wierzchem żelaznym na rzece Passer pod Meranem na szlaku gościńca wintschgauskiego w powiecie merańskim (2 rata)		12.100	12.100	
			7. Dalsze odbudowywanie gościńca valsugańskiego pomiędzy il Merlezzo i Visintainer w powiecie trydenckim (3 rata)		40.000	40.000	
			8. Subwencya dla drogi konkurencyjnej przez dolinę Patznaun w powiecie landeckim (2 rata)		4.000	4.000	
		9	Czechy	1,050.000		1,050.000	
			1. Budowa mostu z wierzchem żelaznym na strumieniu Czernowicy pod Sobiesławem, na szlaku gościńca budziejowickiego w powiecie tahorskim (2 rata)		8.300	8.300	
			2. Budowa mostu żelaznego na Łabie pod Podjebradem, na szlaku drogi podjebradzko-nachodzkiej w powiecie podjebradzkim (2 rata)		50.000	50.000	
		10	Morawia	230.000		230.000	
		11	Śląsk	109.000		109.000	
			Budowa nowego mostu na gościńcu frydecko-bielskim na Wiśle pod Skoczowem w powiecie bielskim (2 rata)		30.000	30.000	
		12	Galicja i Krakowskie	872.000		872.000	
			1. Przeniesienie mostu łyżwowego na Dniestrze pod Zaleszczykami do Uściczka na szlaku gościńca pokuckiego w powiecie zaleszczyckim		31.000	31.000	
			2. Dodatek skarbowy na wybudowanie drogi gminnej Rudnik-Ułanów-Nisko w powiecie nizańskim (1 rata)		10.000	10.000	
			3. Wybudowanie gościńca delatyńskiego w 36. i 37. kilometrze w powiecie nadworniańskim (3 rata)		10.000	10.000	
			4. Odbudowanie drogi gminnej przeworsko-sieniawskiej w powiatach łańcuckim i jarosławskim (5 rata)		60.000	60.000	
			5. Dodatek skarbowy na wybudowanie drogi gminnej majdańsko-tarnobrzeskiej w powiecie tarnobrzeskim (2 rata)		7.500	7.500	
		13	Bukowina	105.300		105.300	
			1. Odbudowanie gościńca karpackiego od 82. do 94. kilometra w powiatach suczawskim i dołhopolskim (4 rata)		5.055	5.055	
			Zniesienie	4,098.000	474.005	4,572.005	

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Wydatki państwa	Wydatki			
				zwyczajne	nadzwyczajne z дозволением używania aż do końca marca		Suma
					1890	1891	
				zł. w walucie austriackiej			
			Przeniesienie	4,098.000	. . . . .	474.005	4,572.005
7	7	13	2. Wyzwirowanie tejże drogi od 95. do 129. kilo- metra w powiatach suchawskim i dolhopolskim (4 rata)	. . . . .	. . . . .	6.638	6.638
			3. Wyzwirowanie drogi łączącej tarnopolskiej od 19. do 28. kilometra w powiecie koczańskim (4 rata)	. . . . .	. . . . .	2.252	2.252
	14		Dalmacya	90.000	. . . . .	. . . . .	90.000
			1. Dalsza budowa części drogi skarbowej topolsko- kiewskiej w powiatach knińskim i sińskim (9 rata)	. . . . .	. . . . .	15.000	15.000
			2. Dalsza budowa gościńca z Castelnovo do Meljin a względnie z Meljin na Kombur aż do cieśniny katęskiej pod Gjuricem, w powiecie koterskim, na III części z Komburu do Punta Pivica (2 rata)	. . . . .	. . . . .	18.600	18.600
			3. Dalsza budowa drogi makarsko-duarskiej w osta- tniej części od targowicy duarskiej aż do go- ścińca śródziemnego do Sestanovaca w powiecie almisańskim (2 rata)	. . . . .	. . . . .	8.400	8.400
			4. Budowa nowego mostu z przyczolkami murowa- nemi i wierzchem żelaznym na rzece Karinie na drodze handlowej zadarsko-obbrovazzo-nialiba- lańskiej w powiecie benkovackim (2 rata)	. . . . .	. . . . .	3.700	3.700
			Suma (Tytuł 7, §§. 1—14)	4,188.000	. . . . .	523.595	4,716.595
8			Budownictwo wodne:				
	1		Austria poniżej Anizy	275.150	. . . . .	. . . . .	275.150
			1. Dodatek skarbowy na regulację Dunaju (8 rata)	. . . . .	430.000	. . . . .	430.000
			2. Odbudowanie górnego upustu na obszarze od- wodnienia w Laxenburgu (2 rata)	. . . . .	. . . . .	7.000	7.000
	2		Austria powyżej Anizy	173.000	. . . . .	. . . . .	173.000
			1. Regulacja Dunaju pod Lincem i urządzenie tamże placu do przeladowywania towarów	. . . . .	. . . . .	30.000	30.000
			2. Regulacja Dunaju koło Struden	. . . . .	. . . . .	80.000	80.000
			3. Inne budowle wodne na Dunaju	. . . . .	. . . . .	60.000	60.000
			4. Budowle wodne na rzece Innie	. . . . .	. . . . .	60.000	60.000
			5. " " " " Salzachu	. . . . .	. . . . .	20.000	20.000
			6. " " " " Traunie	. . . . .	. . . . .	60.000	60.000
	3		Salzburg	39.000	. . . . .	. . . . .	39.000
			Uregulowanie Salzachu i Sali	. . . . .	. . . . .	65.000	65.000
			Zniesienie	487.150	430.000	382.000	1,299.150

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Wydatki państwa	W y d a t k i			
				zwyczajne	nadzwyczajne z dozwoleniem używania aż do końca marca		S u m a
					1890	1891	
				zł. w walucie austriackiej			
			- Przeniesienie	487.150	430.000	382.000	1,299.150
7	8	4	Styrya	39.600			39.600
			1. Dodatek skarbowy na uregulowanie Muru (15 rata)			30.600	30.600
			2. Dodatek skarbowy za przydatkowe roboty koło regulacji Muru (7 rata)			23.100	23.100
			3. Dodatek skarbowy na uregulowanie Anizy (7 rata)			1.250	1.250
			4. Dodatek skarbowy na uregulowanie Sannu, roboty przydatkowe (5 rata)			6.000	6.000
		5	Karyntya	37.800			37.800
			Dodatek skarbowy na uregulowanie Drawy (6 rata)			150.000	150.000
		6	Kraina	13.400			13.400
			Uregulowanie Sawy			60.000	60.000
		7	Tyrol i Vorarlberg	68.800			68.800
			1. Budowle recesowe na rzece Inn			6.000	6.000
			2. Budowle regulacyjne na Renie			25.000	25.000
		8	Czechy	212.000			212.000
			1. Regulacja Mołdawy			150.000	150.000
			2. Regulacja Łaby			100.000	100.000
		9	Morawia :				
			1. Regulacja Odry			1.000	1.000
			2. Regulacja Morawy			2.000	2.000
		10	Galicja i Krakowskie	155.000			155.000
			1. Budowle na Wiśle			180.000	180.000
			2. " " Dunajcu			45.000	45.000
			3. " " Sanie			100.000	100.000
			4. " " Dniestrze			80.000	80.000
			5. " " Wisłóce			10.000	10.000
		11	Bukowina	2.500			2.500
			1. Budowle rzeczne na Czeremoszu			4.500	4.500
			2. " " " Prucie			20.000	20.000
			Suma (Tytuł 8, §§. 1—11)	1,016.250	430.000	1,376.450	2,822.700
9			Nowe budowle dla zarządu administracji i większe urzędnia :				
		1	Austria powyżej Anizy :				
			Roboty budownicze celem przysposobienia terażniejszego domu starostwa w Gmunden (2 rata)			8.654	8.654
			Zniesienie			8.654	8.654

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Wydatki państwa			
			W y d a t k i			S u m a
			zwyczajne	nadzwyczajne z dozwoleniem używania aż do końca marca		
			1890	1891		
zł. w walucie austriackiej						
			Przeniesienie		8.654	8.654
7	9	2	Styrya:			
			Roboty celem przysposobienia tak zwanego domu urzędu obwodowego w Bruck nad Murem (1 rata)		4.800	4.800
		3	Galicya i Krakowskie:			
			1. Raty roczne za realność Młockich we Lwowie (45 i 46 rata)	1.400		1.400
			2. Raty roczne za realność w Mościskach (27 rata)	213		213
			3. Raty roczne za budynek teatralny w Krakowie (21 i 22 rata)	550		550
			Suma (Tytuł 9, §§. 1—3)	2.163	13.454	15.617
			Ogółem (Rozdział 7, Tytuły 1—9)	16,391.687	758.063	1,961.499
8			VIII. Ministerstwo obrony krajowej.			
	1		Kierownictwo naczelne	335.762		335.762
	2		Obrona krajowa (5.580 zł. w zlocie)	7,114.380	1,152.760	8,267.140
			Strata na powyższem zlocie (25% aży)		1.395	1.395
	3		Koszta poboru do wojska, tudzież koszta komisji w sprawach kwaterunku, koszta podróży urzędników administracyjnych z powodu zgrupowań kontrolnych urlopników i rezerwistów, tudzież klasyfikacji koni; koszta podróży z powodu wymiaru taks wojskowych i wydatki na druki do czynności urzędowych w sprawach taks wojskowych, nakoniec koszta przymusowego przystawienia nieposłusznych urlopników i rezerwistów	73.140		73.140
	4		Fundacye wojskowe	32.700		32.700
	5		Straż policyjna wojskowa	94.290		94.290
	6		Żandarmerya	4.948.992		4,948.992
			Suma (Rozdział 8, Tytuły 1—6)	12,599.264	1,154.155	13,753.419
9			IX. Ministerstwo wyznań i oświecenia.			
			A. Wydatki centralne.			
	1		Kierownictwo naczelne	270.100	95.417	365.517
	2		Nadzór nad szkołami	655.600		655.600
	3		Akademie umiejętności	79.000	7.000	86.000
	4		Muzeum sztuki i przemysłu	76.200	300	76.500
			Restauracya budynku (1 rata)		1.500	1.500
			Zniesienie	1,080.900	102.717	1,185.117

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Wydatki państwa	W y d a t k i			
				zwyczajne	nadzwyczajne z dozwoleniem używania aż do końca marca		S u m a
					1890	1891	
				zł. w walucie austriackiej			
			Przeniesienie	1,080.900	102.717	1.500	1,185.117
9	5		Zapomoga dla stowarzyszenia przemysłowego dolno- austriackiego na muzeum przemysłowe technologi- czne w Wiedniu		40.000		40.000
	6		Komisya statystyczna główna	78.000	4.000		82.000
	7		Instytut geologiczny państwa	57.000	1.500		58.500
	8		Zakład główny meteorologii i magnetyzmu ziemi	27.600	200		27.800
			Suma (Tytuły 1—8)	1,243.500	148.417	1.500	1,393.417
9			Wydatki na cele sztuki i archeologii:				
			<i>a) Na cele sztuk:</i>				
	1		Akademia sztuk pięknych w Wiedniu	115.500	700		116.200
			Strata na monecie		238		238
			Na kupno czterech nowych kotłów parowych do o- grzewacza centralnego w zabudowaniu akademii (2 i ostatnia rata)			13.000	13.000
	2		Szkoła sztuk pięknych w Krakowie	19.700			19.700
			Strata na monecie		10		10
	3		Akademia malarska w Pradze		5.000		5.000
	4		Zapomogi dla instytutów muzycznych na utrzymanie szkół		24.200		24.200
	5		Stypendya dla artystów, zamówienia, wspieranie przed- sięwzięć artystycznych i inne wydatki	34.000			34.000
			Suma (Tytuł 9, §§. 1—5)	169.200	30.148	13.000	212.348
			<i>b) Na cele archeologiczne:</i>				
	6		Komisya naczelna do badania i utrzymania zabytków sztuki i pomników historycznych	11.430			11.430
	7		Restauracya dawnych zabytków budownictwa	2.500			2.500
			Towarzystwu do odbudowania bazyliki wiedeńskiej		2.000		2.000
			Restauracya i częściowe przebudowanie bazyliki w Seckau			5.000	5.000
			Restauracya kościoła OO. Dominikanów w Friesachu (dodatek rządowy)			3.000	3.000
			Restauracya dzwonicy w Spljeicie (4 rata)			5.000	5.000
			Restauracya katedry w Szebeniku (naddatek)			2.000	2.000
			Odbudowanie katedry praskiej			15.000	15.000
	8		Na wykopaliska, tudzież zapomogi dla przedsięwzięć archeologicznych i inne wydatki	7.200			7.200
			Suma (Tytuł 9, §§. 6—8)	21.130	2.000	30.000	53.130
			Suma (Tytuł 9, §§. 1—8)	190.330	32.148	43.000	265.478
			Razem (Rozdział 9, Tytuły 1—9)	1,433.830	180.565	44.500	1,658.895

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Wydatki państwa				
			Wydatki			Suma	
			zwyczajne	nadzwyczajne z дозволеніем уżywаниа аѣ до конца марта			
		1890	1891				
zl. w walucie austriackiej							
9			B. Wyznania.				
10			Potrzeby funduszów religijnych:				
			a) Wydatki funduszów:				
1			Austria poniżej Anizy	523.000		523.000	
			Nowe budynki, przebudowania i dobudowania		9.635	9.635	
2			Austria powyżej Anizy	185.300		185.300	
3			Salzburg	104.100		104.100	
4			Tyrol	392.700	1.000	393.700	
5			Vorarlberg	38.000		38.000	
6			Styrya	378.200		378.200	
7			Karyntya	154.400		154.400	
			Splata kapitałów biernych		420	420	
8			Kraina	177.400		177.400	
9			Tryest	59.300		59.300	
10			Gorycja	83.400		83.400	
11			Istrya	102.200		102.200	
12			Dalmacya	305.600		305.600	
			Nowe budynki, przebudowania i dobudowania		32.200	32.200	
			Dodatki na budowle		2.000	2.000	
13			Czechy	1,100.000		1,100.000	
			Nowe budynki i większe restauracye		51.100	51.100	
			Dodatki na budynki		6.000	6.000	
			Zaliczki zwrotne		5.300	5.300	
14			Morawia	560.100		560.100	
15			Śląsk	117.700		117.700	
			Dodatki		4.000	4.000	
16			Galicja	1,305.000		1,305.000	
			Nowe budynki, przebudowania i dobudowania		45.000	45.000	
17			Kraków	96.100		96.100	
18			Bukowina	50.200		50.200	
			Nowe budynki, przebudowania i dobudowania		3.958	3.958	
			Suma (Tytuł 10, §§. 1—18)	5,732.700	1.420	159.193	5,893.313
19			b) Wydatki lasów i dóbr funduszu religijnego	336.610			336.610
			Nowe budynki i kupno realności			16.560	16.560
			Pomiar, rozgraniczenie i urządzenie leśniarki		7.050		7.050
			Wykup i uregulowanie służebnictw		2.020		2.020
			Wszystkie inne wydatki nadzwyczajne		3.770		3.770
			Suma (Tytuł 10, §. 19)	336.660	12.840	16.560	366.010
			Suma (Tytuł 10, §§. 1—19)	6,069.310	14.260	175.753	6,259.323

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Wydatki państwa	W y d a t k i			
				zwyczajne	nadzwyczajne z dozwoleniem używania aż do końca marca		S u m a
					1890	1891	
zł. w walucie austriackiej							
9	11		Fundacje i dodatki na potrzeby wyznania katolickiego:				
		1	Fundacje	31.300		31.300	
		2	Dodatki	123.700		123.700	
			Na restauracyą przedsionka w kościele św. Piotra w Wiedniu		11.000	11.000	
			Na dalszą restauracyą kościoła Maria am Gestade w Wiedniu (2 rata)		5.000	5.000	
			Na rozpoczęcie odbudowania wież kościoła parafialnego w Wiener Neustadt (1 rata)		12.000	12.000	
			Na dalszą reparacyą posadzki marmurowej w katedrze salzburskiej (3 rata)		3.000	3.000	
			Na restauracyą klasztoru kapucyńskiego w Salzburgu		4.400	4.400	
			Na budowę kościoła w St. Vito (dodatek z tytułu patronatu)		2.170	2.170	
			Suma (Tytuł 11, §§. 1 i 2)	155.000	37.570	192.570	
12			Dodatki na potrzeby wyznania ewangelickiego:				
		1	Wyzsza rada kościelna ewangelicka	33.700	300	34.000	
		2	Ryczałtowe wsparcie dla kościoła ewangelickiego wyznania augsburskiego i helweckiego	80.000	5.000	85.000	
			Suma (Tytuł 12, §§. 1 i 2)	113.700	5.300	119.000	
13			Dodatki na potrzeby wyznania grecko-orientalnego:				
			Dalmacya	81.800		81.800	
			Nowe budynki, dobudowania i przebudowania		10.600	10.600	
			Suma (Tytuł 13)	81.800	10.600	92.400	
			Razem (Rozdział 9, Tytuły 10—13)	6,419.810	19.560	223.923	
			C. O ś w i e c e n i e .				
			Szkoły główne.				
			a) Uniwersytety:				
14		1	Uniwersytet w Wiedniu	886.200		886.200	
			Zakupno książek dla biblioteki seminaryjnej przy katedrze filologii słowiańskiej (2 i ostatnia rata)		1.500	1.500	
			Uzupełnienie inwentarza katedry higieny, mianowicie narzędzi i sprzętów, jakoteż urządzenie biblioteki podręcznej (2 i ostatnia rata)		2.000	2.000	
			Zniesienie	886.200	3.500	889.700	

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Wydatki państwa	Wydatki			
				zwyczajne	nadzwyczajne z dozwoleniem używania aż do końca marca		Suma
					1890	1891	
				zł. w walucie austriackiej			
			Przeniesienie	886.200		3.500	889.700
9	14	2	Uniwersytet w Innsbruku	226.900			226.900
			Uzupełnienie pierwszego wyposażenia naukowego instytutu patologii ogólnej i doświadczalnej (1 rata)			600	600
			Wyposażenie naukowe katedry higieny i uzupełnienie inwentarza katedry medycyny sądowej			1.000	1.000
			Wyposażenie naukowe instytutu anatomii patologicznej			1.300	1.300
			Gminie miasta Innsbruku zwrot kosztów, które poniosła na urządzenie kliniki w swoim nowym szpitalu i odsetki od tej sumy		13.100		13.100
			Budowa nowego instytutu anatomicznego (3 i ostatnia rata)			11.000	11.000
			Urządzenie wewnętrzne instytutu anatomicznego			19.000	19.000
		3	Uniwersytet w Gracu	300.000			300.000
			Przysposobienia i naprawy w instytucie chemicznym			830	830
			Założenie ogrodu botanicznego przy uniwersytecie w Gracu (2 i ostatnia rata)			21.000	21.000
		3	Uniwersytety w Pradze	748.700			748.700
			Uniwersytet niemiecki:				
			Uzupełnienie wyposażenia naukowego instytutu higienicznego			2.000	2.000
			Uzupełnienie zbioru odlewów gipsowych w instytucie archeologicznym (1 rata)			600	600
			Raty roczne		1.448		1.448
		4	Uniwersytet czeski:				
			Przysposobienie i urządzenie wewnętrzne kliniki pediatrycznej			10.000	10.000
			Na umorzenie i oprocentowanie ceny kupna gruntu pod budowę domu na instytuty medyczne (7 rata)		20.000		20.000
			Wspólny wydatek:				
			Dobra uniwersyteckie Michle i Maleszyce:				
			Budowa nowej cegielni			4.300	4.300
			Wynagrodzenie dzierżawcy dóbr		412		412
		5	Uniwersytet we Lwowie	154.800			154.800
			Budowa instytutu chemicznego (1 rata)			25.000	25.000
			Pokrycie budynku uniwersytetu dachem łupkowym (3 i ostatnia rata)			5.000	5.000
			Kupienie realności Głowińskiego z 5% odsetkami od reszty ceny kupna (8 rata)		24.200		24.200
			Zniesienie	2,316.600	59.160	105.130	2,480.890

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Wydatki państwa	W y d a t k i			
				zwyczajnie	nadzwyczajnie z dozwoleniem nżywania aż do końca marca		S u m a
					1890	1891	
				zł. w walucie austriackiej			
			Przeniesienie	2,316.600	59.160	105.130	2,480.890
9	14	6	Uniwersytet w Krakowie	269.900			269.900
			Urządzenie wewnętrzne kliniki chirurgicznej			21.000	21.000
			Kupno instrumentów i aparatów dla kliniki chirurgicznej			1.200	1.200
			Kupno narzędzi dla gabinetu mineralogicznego			1.500	1.500
			Uzupełnienie zbiorów naukowych instytutu farmakologicznego (1 rata)			500	500
			Budowa nowego domu na pomieszczenie kliniki chirurgicznej (5 i ostatnia rata)			12.000	12.000
		7	Uniwersytet w Czerniowcach	106.300			106.300
			Uzupełnienie środków naukowych do geografii (1 rata)			500	500
		8	Wszystkie uniwersytety (2.025 zł. w zlocie)	13.300			13.300
			Strata na monecie do powyższego złota (25% azy)		506		506
			Suma (Tytuł 14, §§. 1—8)	2,706.100	59.666	141.830	2,907.596
			b) Wydziały teologiczne nie złączone z uniwersytetem:				
	9		Wydział teologiczny katolicki w Salzburgu	14.500			14.500
	10		„ „ „ w Olomuńcu	15.100			15.100
	11		„ „ ewangelicki w Wiedniu	27.100			27.100
			Suma (Tytuł 14, §§. 9—11)	56.700			56.700
			c) Szkoły główne techniczne:				
	12		Szkoła główna techniczna w Wiedniu	263.300			263.300
	13		Szkoła główna techniczna w Gracu	101.800			101.800
			Wypłata raty amortyzacyjnej i odsetek od kapitału pożyczonego z funduszu konwiktowego styryjskiego na kupienie gruntów pod budowę (9 rata)		3.000		3.000
	14		Szkoły główne techniczne w Pradze	233.300			233.300
			Szkoła główna techniczna niemiecka:				
			Sprawienie przyrządów i modeli dla katedry umiejętności inżynierskich (2 rata)		400		400
	15		Szkoła główna techniczna w Bernie	89.700			89.700
	16		Szkoła główna techniczna we Lwowie	91.200			91.200
	17		Wszystkie szkoły główne techniczne	1.050			1.050
			Na rozszerzenie wykładu nauk elektro-technicznych			10.000	10.000
			Suma (Tytuł 14, §§. 12—17)	780.350	3.400	10.000	793.750

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Wydatki państwa	W y d a t k i			
				zwyczajne	nadzwyczajne z dozwoleniem używania aż do końca marca		S u m a
					1890	1891	
				zł. w walucie austriackiej			
9	14	18	d) Szkoła główna ziemiaństwa w Wiedniu	123.500			123.500
			Wynagrodzenia za wykłady profesorom i docentom innych szkół głównych		2.200		2.200
		19	e) Na wyształcenie sił nauczycielskich w szkołach głównych		20.000		20.000
		20	f) Wsparcia dla uczniów wszystkich szkół głównych	3.000			3.000
			Suma (Tytuł 14, §§. 1—20)	3.669.650	85.266	151.830	3.906.746
	15		Szkoły średnie.				
		1	Gimnazya i gimnazya realne	3.589.000			3.589.000
			Tyrol:				
			Subwencya dla gimnazyum wyższego OO. Augustynów w Brixen		2.000		2.000
			Styrya:				
			Budowa nowego domu dla gimnazyum w Marburgu (1 rata)			30.000	30.000
			Karyntya:				
			Budowa nowego domu dla gimnazyum w Celoweu (1 rata)			30.000	30.000
			Kraina:				
			Naprawy w domu gimnazyum w Nowem Mieście			2.400	2.400
			Tryest:				
			Naprawy w zabudowaniu szkolnem rządowem przy placu lipskim w Tryeście			1.100	1.100
			Istrya:				
			Budowa nowego domu dla gimnazyum w Polju (1 rata)			45.000	45.000
			Czechy:				
			Przysposobienie napowrót lokali szkolnych, które były dotychczas najęte na Starem Mieście w Pradze dla niemieckiego gimnazyum wyższego rządowego			1.200	1.200
			Przysposobienie lokali szkolnych nowo najętych na Starem Mieście w Pradze dla niemieckiego gimna- zjum wyższego rządowego			5.600	5.600
			Subwencye		14.500		14.500
			Raty roczne i należności poboczne za gimnazyum wyż- sze na Nowem Mieście w Pradze (czeskie)		13.200		13.200
			Morawia:				
			Budowa nowego domu dla gimnazyum w Iglawie (2 rata)			40.000	40.000
			Urządzenie sali gimnastycznej w zabudowaniu gimna- zjalnem w Mikulowie			1.400	1.400
			Subwencya dla gimnazyum prywatnego z językiem wy- kładowym czeskim w Węgierskiem Hradyszczu utrzy- mywanego przez stowarzyszenie Ustředni Matice školska		4.000		4.000
			Zniesienie	3.589.000	33.700	156.700	3.779.400

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Wydatki państwa	W y d a t k i			
				zwyczajne	nadzwyczajna z dozwoleniem używania aż do końca marca		S u m a
					1890	1891	
				zł. w walucie austriackiej			
			Przeniesienie	3,589.000	33.700	156.700	3,779.400
9	15	1	Raty roczne i należności poboczne za budowę domu na gimnazjum (II niemieckie) w Bernie		8.750		8.750
			Raty roczne i należności poboczne za budowę domu na gimnazjum (czeskie) w Bernie		11.000		11.000
			Galicja:				
			Budowa nowego domu na pomieszczenie IV. gimnazjum wyższego rządowego we Lwowie (1 rata)			60.000	60.000
			Naprawy w budynku gimnazjalnym w Stanisławowie			5.900	5.900
			Wszystkie królestwa i kraje w Radzie państwa reprezentowane:				
			Uzupełnienie zbiorów naukowych		4.000		4.000
		2	Szkoły realne	1,265.000			1,265.000
			Przymorze:				
			Naprawy w budynku szkolnym rządowym przy placu lipskim w Tryeście			1.450	1.450
			Czechy:				
			Subwencja dla gminnej szkoły realnej wyższej w Rakowniku (czeska)		6.000		6.000
			Rata roczna na umorzenie ceny domu kupionego w Pradze w celu pomieszczenia I. niemieckiej rządowej szkoły realnej wyższej		735		735
			Morawia:				
			Subwencja morawskiemu funduszowi krajowemu na utrzymanie szkoły realnej czeskiej w Prossnicy		4.000		4.000
			Wszystkie królestwa i kraje w Radzie państwa reprezentowane:				
			Uzupełnienie zbiorów naukowych		1.000		1.000
		3	Dodatki dla zastępców nauczycieli z tytułu starszeństwa służbowego	26.000			26.000
		4	Komisje egzaminacyjne	5.000			5.000
		5	Kursa dla nauczycieli gimnastyki	1.000			1.000
		6	Dodatki za zasługi dla profesorów	7.000			7.000
		7	Wsparcia i stypendya dla kandydatów na nauczycieli, remuneracye za kierowanie ćwiczeniami praktycznymi kandydatów		11.700		11.700
			Suma (Tytuł 15, §§. 1—7)	4,893.000	80.885	224.050	5,197.985
	16		Biblioteki naukowe	22.600			22.600
	17		Szkoły przemysłowe.				
		1	Szkoły przemysłowe:				
		a)	Szkoły zawodowe dla głównych grup przemysłu (przemysł budowniczy machinowy, tkacki, chemiczny i artystyczny)	801.000			801.000
			Zniesienie	801.000			801.000

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Wydatki państwa	W y d a t k i			
				zwyczajne	nadzwyczajne z dozwoleniem używania aż do końca marca		S u m a
					1890	1891	
				zł. w walucie austriackiej			
			Przeniesienie	801.000			801.000
19	7	1	Szkoła i zakład do prób w zakresie fotografii i re- produkcji w Wiedniu:				
			Urządzenia i potrzeby naukowe (2 rata)			3.000	3.000
			Przybory dla pracowni chemicznej (2 i ostatnia rata)			1.000	1.000
			Szkoła przemysłowa rządowa w Wiedniu (w X. dzielnicy):				
			Uzupełnienie urzędnika szkolnego i wyposażenie warsztatu szkolnego (1 rata)			6.000	6.000
			Potrzeby naukowe (1 rata)			2.000	2.000
			Szkoła przemysłowa rządowa w Tryeście:				
			Urządzenie nowego domu szkolnego (3 i ostatnia rata)			10.000	10.000
			Potrzeby naukowe (3 rata)			4.000	4.000
			Szkoła artystyczno-przemysłowa w Pradze:				
			Urządzenie wewnętrzne (5 i ostatnia rata)			7.500	7.500
			Szkoła przemysłowa rządowa w Pradze:				
			Budowa nowego domu dla szkoły przemysłowej rządowej (3 i ostatnia rata)			114.000	114.000
			Szkoła przemysłowa rządowa niemiecka w Bernie:				
			Zakupienie modeli machin (2 rata)			1.200	1.200
			Zakupienie dalszych środków naukowych dla ga- binetu elektro-technicznego			800	800
			Szkoła przemysłowa rządowa czeska w Bernie:				
			Urządzenie warsztatu szkolnego mechaniczno- technicznego (2 i ostatnia rata)			5.150	5.150
			Raty roczne za dom kupiony dla szkoły przemy- słowej rządowej (3 i 4 rata)		5.200		5.200
			Szkoła przemysłowa rządowa w Bielsku:				
			Wynagrodzenie gminie bielskiej za lokale szkolne, odstąpione szkole przemysłowej rządowej (2 rata)		5.000		5.000
			Kupno machin dla warsztatu szkolnego mecha- niczno-technicznego (1 rata)			1.000	1.000
			Suma (a)	801.000	10.200	155.650	966.850
			b) Szkoły zawodowe dla szczególnych ga- łęzi przemysłu	585.800			585.800
			Szkoła zawodowa haftu artystycznego i koronkow- stwa w Lublanie:				
			Pierwsze urządzenie			500	500
			Szkoła tkacka w Szumperku:				
			Urządzenie tkactwa mechanicznego (4 i ostatnia rata)			1.500	1.500
			Zniesienie	585.800		2.000	587.800

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Wydatki państwa	W y d a t k i			
				zwyczajne	nadzwyczajne z дозволеніем używania aż do końca marca		S u m a
					1890	1891	
				zł. w walucie austriackiej			
9	17	1	Przeniesienie	585.800		2.000	587.800
			Szkoła tkacka w Nachodzie: Urządzenie tkactwa mechanicznego (1 rata)			500	500
			Szkoła tkacka w Liberecu: Krosna, motory i inne przedmioty do nauki (4 rata)			5.000	5.000
			Szkoła tkacka w Jilemnicach: Urządzenie tkactwa mechanicznego (1 rata)			1.000	1.000
			Szkoła tkacka w Sternbergu: Urządzenie tkactwa mechanicznego (3. rata)			1.500	1.500
			Szkoła zawodowa przemysłu drzewnego w Chru- dimie: Kupno motoru i rozmaitych machin roboczych (1 rata)			1.200	1.200
			Szkoła zawodowa przemysłu drzewnego w Lublanie: Pierwsze urządzenie			600	600
			Szkoła zawodowa przemysłu drzewnego w Meze- riczu wołoskim: Budowa domu na warsztaty szkolne (1. rata)			3.000	3.000
			Szkoła zawodowa przemysłu drzewnego w Zako- panem: Dodatek na budowę domu dla szkoły (7 i osta- tnia rata)		570		570
			Szkoła zawodowa przemysłu zduńskiego w Cie- plicach: Urządzenie wewnętrzne nowego budynku szkol- nego			500	500
			Szkoła zawodowa przemysłu machinowego w Ce- lowcu: Pierwsze urządzenie			1.000	1.000
			Kupno motoru parowego			1.500	1.500
			Szkoła zawodowa przemysłu machinowego w Prze- rowie: Urządzenie wewnętrzne, kupno machin i narzę- dzi (1 rata)			2.700	2.700
			Szkoła zawodowa przemysłu żelaznego i stalowego w Steyr: Urządzenie wewnętrzne			500	500
			Zakład do prób dla przemysłu żelaznego i stalo- wego w Steyr: Urządzenie wewnętrzne			800	800
			Szkoła zawodowa ślusarstwa w Świątnikach: Urządzenie wewnętrzne			800	800
			Suma (b)	585.880	570	22.600	608.970
			c) Szkoły rysunku i modelowania	9.600			9.600
			d) Ogólne szkoły rzemieślnicze i inne za- kłady	56.200			56.200
			Suma (d)	56.200			56.200
			e) Szkoły dalszego kształcenia i pokrewne zakłady	108.300			108.300
			Suma (§. 1.)	1.560.900	10.770	178.250	1.749.920

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Wydatki państwa	W y d a t k i			
				zwyczajne	nadzwyczajne z dozwoleniem używania aż do końca marca		S u m a
					1890	1891	
				zł. w walucie austriackiej			
			Przeniesienie	1,560.900	10.770	178.250	1,749.920
9	17	2	Środki pomocnicze i do poparcia nauki w szkołach przemysłowych	79.600			79.600
		3	Szkoły handlowe	30.750			30.750
			Suma (Tytuł 17, §§. 1—3)	1,671.250	10.770	178.250	1,860.270
	18		Zakłady naukowe wyłączne.				
		1	Szkoły dla akuszerok	22.200			22.200
		2	Szkoła weterynaryi i podkownictwa we Lwowie	27.400			27.400
		3	Szkoła języków wschodnich w Wiedniu	3.600			3.600
		4	Szkoły marynarki	87.200			87.200
			Suma (Tytuł 18, §§. 1—4)	140.400			140.400
			Szkoły początkowe.				
19	1		Seminarya nauczycielskie męskie i żeńskie	1,253.800			1,253.800
			Tyrol: Polakierowanie olejne północnego frontu budynku seminaryum nauczycielskiego męsk. w Roveredo			1.000	1.000
			Gorycya: Na wybudowanie nowego domu dla seminaryum nauczycielskiego żeńskiego w Gorycyi (2 rata)			34.000	34.000
			Morawia: Kupno ogrodu Deycka dla seminaryum nauczycielskiego męskiego w Bernie		14.000		14.000
	2		Dodatki z tytułu starszeństwa służbowego dla zastępców w seminaryach męskich i żeńskich	1.500			1.500
	3		Stypendya dla seminarzystów		80.000		80.000
	4		Dodatki za zasługi dla nauczycieli w seminaryach męskich i żeńskich	2.000			2.000
	5		Kursa nauczycieli szkół wydziałowych	16.000			16.000
	6		Dodatki rządowe do funduszków szkół normalnych	151.112			151.112
	7		Na podniesienie szkół początkowych w Tyrolu			38.000	38.000
	8		Wynagrodzenia dla nauczycieli za szczególne zasługi około podniesienia nauki muzyki	1.000			1.000
	9		Na podniesienie kursów nauki gospodarstwa wiejskiego połączonych ze szkołami początkowymi i ogrodów szkolnych	6.000			6.000
10			Dodatki na rzecz szkół początkowych i wydziałowych	87.894			87.894
			Tyrol: Na poparcie szkół początkowych niemieckich w południowym Tyrolu		15.000		15.000
			Przymorze: Poprawki w budynku szkolnym rządowym przy placu lipskim w Tryeścia			1.750	1.750
			Suma (Tytuł 19, §§. 1—10)	1,519.306	109.000	74.750	1,703.056

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Wydatki państwa				
			Wydatki			Suma	
			zwyczajne	nadzwyczajne z dozwoleniem używania aż do końca marca			
			1890	1891			
zl. w walucie austriackiej							
9	20		Fundacje i dopłaty.				
			Fundacje	37.856		37.856	
			Dopłaty	89.616		89.616	
			Raty roczne za dom szkolny przy ulicy Schwarzenbergstrasse w Wiedniu (8 i 9 rata)		50.000	50.000	
			Pomiar stopnia europejskiego			6.300	
			Suma (Tytuł 20, §§. 1 i 2)	127.472	50.000	6.300	183.772
9	21		Administracja funduszków naukowych.				
			Wydatki funduszków	54.100			54.100
			Odnowienie fasady i pokostowanie dachu kościoła funduszowego w Salzburgu			6.300	6.300
			Uzupełnienie restauracji kościoła św. Barbary w Kuttnej Horze			6.000	6.000
			Wydatki lasów funduszowych i dóbr	21.300			21.300
			Suma (Tytuł 21, §§. 1 i 2)	75.400		12.300	87.700
			Razem (Rozdział 9, Tytuły 14—21)	12,119.078	335.921	647.480	13,102.479
			Ogółem (Rozdział 9, Tytuły 1—21)	19,972.718	536.046	915.903	21,424.667
X. Ministerstwo skarbu.							
A. Właściwe wydatki państwa.							
10			Zarząd finansów.				
1			Kierownictwo naczelne (z departamentem rachunkowym i departamentem rachunków specjalnych, tudzież katastem podatku gruntowego)	1,027.700	12.800	50.000	1,090.500
2			Dyrekcje skarbowe krajowe, dyrekcje skarbowe i dyrekcje skarbowe powiatowe, inspektorowie finansowi i urzędy wymiaru należności	2,666.830	3.830		2,670.660
3			Administracje podatkowe, służba podatkowa przy starostwach i lokalne komisje podatkowe	1,103.420	1.320		1,104.740
			Nowe budynki i przysposobienia			1.843	1.843
4			Ogólna kasa państwa, ministeryalny urząd płatniczy, kasy główne krajowe i kasy skarbowe krajowe, tudzież urzędy płatnicze krajowe	389.635	1.660		391.295
5			Straż skarbowa (50.800 zł. w zlocie)	5,826.600			5,826.600
			Strata na monecie do tego złota (25% azyo)		12.700		12.700
6			Urzędy podatkowe	4,064.800	19.700		4,084.500
			Nowe budynki		390	1.200	1.590
7			Prokuratorje skarbowe	362.683	310		362.993
			Nowe budynki i przysposobienia			2.235	2.235
8			Zarząd ceł (86.920 zł. w zlocie)	1,506.300	6.070		1,512.370
			Strata na monecie do tego złota (25% azyo)		21.730		21.730
9			Utrzymanie w ewidencji katastru podatku gruntowego	789.490	50.000		839.490
			Nowe budynki i przysposobienia			8.490	8.490
			Suma (Rozdział 10, Tytuły 1—9)	17,737.458	130.510	63.768	17,931.736

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Wydatki państwa				Wydatki		
				zwyczajne	nadzwyczajne z дозволеніем уżywania aż до końca marca		Suma		
					1890	1891			
						zł. w walucie austriackiej			
11			Ogólna administracja kasowa.						
	1		Strata na monecie	1,154.000			1,154.000		
	2		Wynagrodzenia stronom	10.000			10.000		
	3		Zaliczka na pokrycie kosztów uregulowania rzeki Dra- wy w Karyntyi; wydatek ogólny 333.333 zł. z tegoż (6 rata)		33.333		33.333		
	4		Fundusz taksy wojskowej	1,171.465			1,171.465		
	5		Wycięcie monety zdawkowej miedzianej		138.000		138.000		
	6		Wydatki rozmaite	34.100	200		34.300		
			Suma (Rozdział 11, Tytuły 1—7) .	1,215.565	1,325.533		2,541.098		
			B. Koszta obrotu, poboru i zarządu dochodów państwa.						
			Podatki stałe.						
12	1		Wynagrodzenia stronom i osobom prywatnym, tudzież będącym w służbie publicznej za pomoc przy ozna- czaniu i ustanawianiu podstaw podatku, tudzież przy ściągananiu podatków	85.800			85.800		
	2		Wynagrodzenia stronom dawniej wolnym od podatku w Dalmacyi z powodu zaprowadzenia podatku grun- towego	2.600			2.600		
	3		Koszta egzekucyi podatków		528.000		528.000		
	4		Dochodzenia przygotowawcze w celu reformy podat- kowej		10.000		10.000		
			Suma (Rozdział 12, Tytuły 1—4) .	88.400	538.000		626.400		
			Gł.o.						
13	1		Zwroty złożonych rękojmi podatkowych	577.500			577.500		
	2		Zwroty opłat	177.500			177.500		
	3		Ryczałtowe koszta zarządu	1,400.000			1,400.000		
			Suma (Rozdział 13, Tytuły 1—3) .	2,155.000			2,155.000		
			Podatki niestałe.						
			Podatek konsumcyjny:						
	1		Wydatki zarządu	1,158.940			1,158.940		
	2	1	Zwroty złożonych rękojmi podatkowych	3,420.000			3,420.000		
		2	Zwroty podatków od gorzałki i piwa z doliczeniem dyskonta	199.000			199.000		
		3	Inne zwroty podatkowe	278.580			278.580		
	3		Zwroty podatku konsumcyjnego	516.600			516.600		
	4		Bonifikacje za podatek konsumcyjny	8,201.000			8,201.000		
	5		Wynagrodzenie właścicielom prawa propinacyi w Ga- licyi i na Bukowinie	1,100.000			1,100.000		
			Suma (Rozdział 14, Tytuły 1—5) .	14,874.120			14,874.120		

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Wydatki państwa			
			Wydatki			Suma
			zwyczajne	nadzwyczajne z dozwoleniem użycia aż do końca marca		
			1890	1891		
zł. w walucie austriackiej						
15			Sól:			
	1		Koszta produkcji i zakupna	2,678.000		2,678.000
			Strata na monecie (okrągło)		100	100
			Nowe budynki i inne wydatki nadzwyczajne		79.900	79.900
	2		Wydatki przy sprzedaży	230.000		230.000
			Suma (Rozdział 15, Tytuły 1 i 2)	2,908.000	100	2,988.000
16			Tytoń:			
	1		Wydatki administracyjne	697.800		697.800
	2		Koszta produkcji i kupna (10,649.600 złotych w zło- cie)	24,958.600		24,958.600
			Strata na powyższem złocie (25% ażyo)		2,662.400	2,662.400
			Nowe budynki		310.000	310.000
	3		Wydatki przy sprzedaży	1,278.450	550	1,279.000
			Suma (Rozdział 16, Tytuły 1—3)	26,934.850	2,662.950	29,907.800
17			Stępel	384.000		384.000
18			Taksy i opłaty od czynności prawnych	800.000		800.000
19			Loterya	13,496.970	3.030	13,500.000
20			Myta	27.000		27.000
21			Cechowanie	82.523	817	83.340
22			Podatek osobny od napojów wysokowych pędzonych	13.000		13.000
			Suma (Rozdziały 14—22)	59,520.463	2,663.867	62,577.260
			Własność państwa.			
23			Gmachy dykasteryalne	138.760	1.600	140.360
			a) Należytość roczna na kupno domu Nr. 755 w Ot- takringu		450	450
			b) Należytość roczna na kupno domu kasy oszczęd- ności w Lublanie		8.533	8.533
			c) Koszta przysposobienia starego budynku rządo- wego w Innsbrucku		3.354	3.354
			d) Dodatek rządowy na restauracją zamku Karl- steinu w Czechach (4 rata)		15.000	15.000
			Suma (Rozdział 23)	138.760	10.583	167.697
24			Fiskalności i bezdziedziczności	4.800		4.800
25			Drukarnia nadworna i rządowa w Wiedniu	1,706.000		1,706.000
			Nowy budynek (2 rata)		300.000	300.000
26			Mennictwo	211.410	142.390	373.800
			Ogółem (Rozdziały 10—26)	82,777.856	4,810.883	88,383.791

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Wydatki państwa			
			W y d a t k i			S u m a
			zwyczajne	nadzwyczajne z dozwoleniem używania aż do końca marca		
		1890		1891		
zł. w walucie austriackiej						
27			XI. Ministerstwo handlu.			
			A. Właściwe wydatki państwa.			
1	1		Kierownictwo naczelne	375.480	41.400	416.880
			Strata na monecie za 4.900 zł. w złocie, 25% azyo (okrągło)		1.230	1.230
	2		Wydatki z góry na wykonanie ustawy tyczącej się obowiązkowego próbowania wszelkich broni palnych ręcznych		5.000	5.000
	3		Na wystawy wyłączne i miejscowe, jakoteż na takie wystawy zagraniczne, na które nie wyznacza się osobnej dotacji		7.000	7.000
	4		Subwencya dla c. k. muzeum handlowego austriackiego		20.000	20.000
	5		Wygotowanie statystyki kotłów parowych i machin parowych		1.000	1.000
	6		Dodatek na kosztą sporządzenia mapy głębokości jeziora bodeńskiego (1 rata)		500	500
			Suma (Tytuł 1, §§. 1—6)	375.480	76.130	451.610
	2		Utrzymanie budynku wystawy powszechnej w c. k. Praterze	18.480	2.850	21.330
	3		Nadzór nad przemysłem	93.450		93.450
	4	1	Inspekcya główna austriackich kolei żelaznych	245.650	15.400	261.050
		2	Dla pomocników inspekcji głównej i na inne wydatki w sprawach kolejowych		25.000	25.000
			Suma (Tytuł 4, §§. 1 i 2)	245.650	40.400	286.050
	5		Służba miar i wag	389.120	3.000	392.120
	6	1	Służba portowa i zdrowotna morska	659.030		659.030
		2	Wydatki nadzwyczajne		4.080	4.080
		3	Nowe budowle w Przymorzu:			
			a) Nadzwyczajne i nowe budowle portowe.			
			Terzo pod Aquileją. Dodatek spółce wodnej „Circondario Manolet“ na przedłużenie tamy istniejącej w rzece Aussie		500	500
			Isola. Budowa grobli do lądowania (1 rata)		3.000	3.000
			Natissa. Wybieranie namuliska dla uczynienia rzeki spławną (5 rata)		15.000	15.000
			Aquileja. Budowa mostu żelaznego obrotowego (2 rata)		4.000	4.000
			Zniesienie		22.500	22.500
				659.030	4.080	663.110

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Wydatki państwa	W y d a t k i			
				zwyczajne	nadzwyczajne z дозволением używania aż do końca marca		Suma
					1890	1891	
							zł. w walucie austriackiej
			Przeniesienie	659.030	4.080	663.110	
					22.500	22.500	
27	6	3	Kopar. Przedłużenie grobli delle Galere (2 rata)		3.000	3.000	
			Porecz. Rozszerzenie grobli (3 rata)		8.000	8.000	
			Volovsko. Przedłużenie tamy ochronnej (4 rata)		10.000	10.000	
			Verbnik na wyspie Kerku. Budowa tamy ochronnej (4 rata)		6.000	6.000	
			Bescanuova. Budowa tamy ochronnej (7 rata)		10.000	10.000	
			Budowa nowych słupów do przywiązywania		1.000	1.000	
			Budowa znaków ostrzegających na głębiach		1.000	1.000	
			Nabycie ziemi santorynowej		2.500	2.500	
			b) Nadzwyczajne i nowe oświetlanie morskie i portowe.				
			Tryest. Naddatek na zaprowadzenie oświetlenia elektrycznego w nowym porcie		6.950	6.950	
			Tryest. Zaprowadzenie oświetlenia elektrycznego w nowym porcie (4 rata)		9.710	9.710	
			Secca Cabula. Budowa latarni portowej (2 rata)		2.000	2.000	
			St. Maria di Capo. Budowa latarni morskiej VI. rzędu (3 rata)		600	600	
			Plavnik. Budowa latarni morskiej V. rzędu na Punta brussia tejże skały (3 rata)		200	200	
			Suma (Tytuł 6, §. 3)		83.460	83.460	
4			Nowe budowle w Dalmacji:				
			a) Nadzwyczajne i nowe budowle portowe.				
			Zadar. Dalsza budowa muru nadbrzeżnego na wybrzeżu Franciszka Józefa w południowej stronie miasta (naddatek)		6.000	6.000	
			Castel Cambio. Przywrócenie i przedłużenie grobli (naddatek)		1.800	1.800	
			S. Ciriaco di Premuda. Budowa portu dla łodzi (Mandrachio) (3 rata)		4.000	4.000	
			Szebenik. Budowa tamy do lądowania i muru przybrzeżnego (reszta)		9.350	9.350	
			Splet. Dalsze wzmocnienie nasypu kamiennego u tamy ochronnej (4 rata)		2.000	2.000	
			Splet. Budowa muru przybrzeżnego przed koleją żelazną i wybieranie namuliska (5 rata)		10.000	10.000	
			Splet. Budowa grobli przed koleją żelazną (2 rata)		5.000	5.000	
			Zniesienie		38.150	38.150	
				659.030	4.080	83.460	
						746.570	

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Wydatki państwa	W y d a t k i			
				zwyczajne	nadzwyczajne z дозволеніем уżywania aż до końca марца		S u m a
					1890	1891	
				zł. w walucie austriackiej			
			Przeniesienie	659.030	4.080	83.460	746.570
						38.150	38.150
27	6	4	Bol na wyspie Braczu. Budowa grobli do ochrony i lądowania (4 rata)			5.000	5.000
			Gruz. Budowa dwóch grobli i murów przybrzeżnych, (5 rata na budowę południowej grobli)			5.000	5.000
			Budowa nowych słupów do przywiązywania			1.000	1.000
			Budowa znaków ostrzegających na głębiach			1.000	1.000
			Nabycie ziemi santorynowej			2.400	2.400
			<i>b) Nadzwyczajne i nowe latarnie morskie i portowe.</i>				
			St. Katarzyna. Roboty uzupełniające koło latarni morskiej			2.600	2.600
			Planchetta. Budowa latarni morskiej VI. rzędu (naddatek)			2.000	2.000
			Dolfin. Budowa latarni morskiej IV. rzędu (3 rata)			1.300	1.300
			Poklip. Budowa latarni morskiej V. rzędu (3 rata)			1.700	1.700
			Catene turche i S. Domenica. Uzupełnienie oświetlenia portowego (3 rata)			1.000	1.000
			<i>c) Nadzwyczajne i nowe budynki.</i>				
			Peterzane. Założenie szpitalu dla cholerycznych i urządzenie lokali do desyntezy i służby (1 rata)			10.000	10.000
			Suma (Tytuł 6, §. 4)			71.150	71.150
	5		Budowa pływającego zórawia parowego dla portu trye- styńskiego (2 rata)			10.000	10.000
	6		Budowa i koszty utrzymania torów portowych w Trye- ście			25.000	25.000
	7		Rozszerzenie zakładów portowych w Tryeście (3 rata)			976.000	976.000
			Suma (Tytuł 6, §§. 1—7)	659.030	4.080	1,165.610	1,828.720
7			Uregulowanie Narenty i osuszenie doliny Narenty			677.750	677.750
			Suma (Tytuły 1—7)	1,781.210	126.460	1,843.360	3,751.030

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Wydatki państwa	Wydatki			
				zwyczajne	nadzwyczajne z dozwoleniem używaną aż do końca marca		Suma
					1890	1891	
				zł. w walucie austriackiej			
27	8		B. Zakład poczt i telegrafów.				
			Służba w Austrii.				
		1	Płace osobiste	12,940.670		12,940.670	
		2	Wydatki na przedmioty do utrzymania ruchu	10,001.920		10,001.920	
		3	Wydatki nie będące właściwie administracyjnymi	680.420		680.420	
			Nadto wydatki nadzwyczajne:				
		4	Na uregulowanie płac sług pocztowych		220.000	220.000	
		5	Płace osobiste z powodu połączenia telegrafów z pocztami		13.000	13.000	
		6	Strata na monecie za 15.310 zł. w złocie, 25% azy (okrągło)		3.810	3.810	
		7	Na założenie nowych linii telegraficznych i przewodów telefonicznych i pneumatycznych; na zaciąganie drutów itd.			340.000	
		8	Na nowe wozy pocztowe		100.000	100.000	
		9	Wydatki na pomnożenie inwentarza		226.160	226.160	
		10	Na urządzenie nowych urzędów i rozszerzenie istniejących		119.000	119.000	
		12	Zapomoga dla stowarzyszenia emerytalnego służby pocztowej na prowincyi		20.000	20.000	
			Raty roczne, a to:				
			a) za nowy dom pocztowy w Wiedniu 23.975 zł. — ct.				
			b) za nowy dom dla poczty i telegrafu w Ołomuńcu (3 rata) . . . . . 7.279 „ — „				
			c) za nowy dom dla poczty i telegrafu w Opawie (3 rata) . . . . . 5.042 „ — „				
			d) za nowy dom dla poczty i telegrafu w Grafcu (3 rata) . . . . . 19.622 „ 50 „				
			e) za nowy dom dla poczty i telegrafu w Roveredo (1 rata) . . . . . 1.400 „ — „				
			f) za nowy dom dla poczty i telegrafu w Krakowie (1 rata) . . . . . 16.792 „ 50 „				
			razem . 74.111 zł. — ct.				
			czyli okrągło		74.120	74.120	
			Suma (Tytuł 8, §§. 1—12)	23,623.010	776.090	24,739.100	
		13	Urzędy pocztowe austriackie w Turcyi	74.900		74.900	
			Suma (Tytuł 8, §§. 1—13)	23,697.910	776.090	24,814.000	
9			C. Urząd pocztowych kas oszczędności	652.000	8.000	660.000	

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Wydatki państwa				W y d a t k i		
			zwyczajne	nadzwyczajne z dozwoleniem używania aż do końca marca		S u m a			
				1890	1891				
						zł. w walucie austriackiej			
			D. Budowa kolei żelaznych państwa.						
27	10	1	Budowa kolei żelaznej ze Stryja na Skole do granicy galicyjsko-węgierskiej pod Beskidem			18.670	18.670		
		2	Budowa kolei żelaznej dalmatyńskiej z Siverića do Kninu			90.000	90.000		
		3	Budowa odnogi kolei rządowej istrijskiej z Herpelje do Tryestu			8.040	8.040		
		4	Budowa kolei transwersalnej czesko-morawskiej			5,388.000	5,388.000		
			Suma (Tytuł 10, §§. 1—4)			5,504.710	5,504.710		
			E. Udział w zebraniu kapitału na budowę kolei żelaznych prywatnych.						
	11	1	Budowa kolei miejscowej z Lublany do Stein (1 rata sumy 200.000 zł.)			100.000	100.000		
		2	Budowa kolei miejscowej:						
		a)	od stacyi w Hatnej na kolei lwowsko-czerniowiecko-jasskiej do Kimpolungi,						
		b)	od stacyi w Hliboce na tejże kolei głównej do Berhometu z odnogą na Karapczin do Czudyna (koleje miejscowe bukowińskie) (2 rata sumy 1,100.000 zł.)			220.000	220.000		
12	3	Budowa kolei miejscowej linzko-urfahrskiej przez Neufelden do Aigen (Mühlkreisbahn); (2 rata sumy 900.000 zł.)				300.000	300.000		
			Suma (Tytuł 11, §§. 1—3)			620.000	620.000		
			F. Ruch kolei rządowych wydzierżawionych.						
			Szlak podmokielski:						
			Wydatki szczególne nie należące do właściwych wydatków ruchu	20			20		
			Nadto wydatki nadzwyczajne:						
			Nieprzewidziane wydatki na budowę i nabytki			300	300		
			Suma (Tytuł 12)	20		300	320		
			G. Ruch kolei rządowych.						
	1		Koleje zachodnie rządowe:						
		a)	Zarząd ogólny:						
			Wydatki osobowe	269.640			269.640		
			Wydatki na potrzeby ruchu	110.060			110.060		
			Zniesienie	379.700			379.700		

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Wydatki państwa	W y d a t k i			
				zwyczajne	nadzwyczajne z dozwoleniem używania aż do końca marca		S u m a
					1890	1891	
				zł. w walucie austriackiej			
			Przeniesienie .	379.700			379.700
27	13	1	b) Dozór kolejowy i utrzymanie kolei:				
			Wydatki osobowe	2,687.710			2,687.710
			Wydatki na potrzeby ruchu	2,782.290			2,782.290
			c) Służba ruchu i handlowa:				
			Wydatki osobowe	6,041.200			6,041.200
			Wydatki na potrzeby ruchu	1,215.000			1,215.000
			d) Służba pociągowa i warsztatowa:				
			Wydatki osobowe	2,090.530			2,090.530
			Wydatki na potrzeby ruchu	4,091.170			4,091.170
			e) Wydatki na przewóz poczty	694.200			694.200
			f) " " utrzymanie ruchu miejscowego	438.600			438.600
			g) " " obrót soli	864.700			864.700
			h) " " hotel w Zell nad jeziorem	4.700			4.700
			i) Wszelkie inne wydatki:				
			Wydatki osobowe	265.600			265.600
			Wydatki na potrzeby ruchu	2,967.000			2,967.000
			k) Wyплаты kontraktowe odsetek i rat amortyzacyjnych:				
			Pożyczka w zakładzie kredytowym:				
			Odsetki . . . . . 675.360 zł.				
			Spłata kapitału . . . . . 143.640 " 819.000 zł.				
			Kapitał na budowę szlaku od Braunau do granicy państwa:				
			Odsetki <i>al pari</i> . . . . . 22.620 zł.				
			Spłata kapitału <i>al pari</i> . . . . . 1.460 " 24.080 zł.	843.080			843.080
			l) Renta roczna z tytułu nabycia udziału szóstiej części kolei łączącej wiedeńskiej odstąpionego Rządowi przez kolej północną Cesarza Ferdynanda	32.320			32.320
			Nadto wydatki nadzwyczajne:				
			Strata na monecie od 414.400 zł. w złocie (25% aży) okrągło		103.600		103.600
			Położenie szyn ze stali lanej		322.000		322.000
			Położenie podkładów napawanych		95.000		95.000
			Położenie zwrotnic żelaznych		45.000		45.000
			Udział w nabyciu:				
			a) 98 lokomotyw z tendrami i przyrządami (1 rata)				
			b) 1.000 wozów towarowych z kołami zasobowymi (1 rata)			661.560	661.560
			Zniesienie .	25,397.800	565.600	661.560	26,624.960

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Wydatki państwa	W y d a t k i			
				zwyczajne	nadzwyczajne z дозволеніем уżywania aż до końca марта		S u m a
					1890	1891	
			Przeniesienie .	25,397.800	565.600	661.560	26,624.960
27	13	1	Pomnożenie parku wozowego na zasadzie ustawy z dnia 26. lipca 1886 (5 rata)			634.000	634.000
			Powiększenie zakładów warsztatowych w Linzu (4 rata)			215.000	215.000
			Przebudowanie budynku zajazdowego na stacji w St. Pölten (4 rata)			140.000	140.000
			Kupno wybrzeża poniżej mostu kolei północno-zachodniej na Dunaju (4 rata)			34.600	34.600
			Budowa domu zajazdowego z mieszkaniami dla urzędników na linii St. Pölten-Leobersdorf-Gutenstein (5 rata)			15.000	15.000
			Warsztat okrętowy w Bregencji i rozszerzenie istniejących zakładów portowych (4 rata)			178.300	178.300
			Budowa drugiego toru na szlaku wiedeńsko-tulneńskim kolei Cesarza Franciszka Józefa i rozszerzenia w związku z tem będące (3 rata)			600.000	600.000
			Powiększenie zakładu warsztatowego w Gmünd (2 rata)			40.000	40.000
			Tory do zakładów przemysłowych od Friedburg-Lengau aż do Schneegattern dla c. k. dyrekcji generalnej Najw. funduszów prywatnych i rodzinnych (2 rata)			7.400	7.400
			Budowle w celu ubezpieczenia podpór i stoków jakoteż zastąpienia kolei od spadających lawin			110.000	110.000
			Urządzenie wag pomostowych na rozmaitych stacjach			13.600	13.600
			Scentralizowanie zwrotnic wjazdowych i urządzeń zabezpieczające obrót pociągów na rozmaitych stacjach			40.000	40.000
			Położenie torów na rozmaitych stacjach			71.000	71.000
			Budowa domów na rozmaitych stacjach			48.000	48.000
			Rozmaite urządzenia w domkach strażniczych, budkach sygnałowych itp.			2.000	2.000
			Rozszerzenie stacji			76.000	76.000
			Wzmocnienie mostów			40.000	40.000
			Wydatki nieprzewidziane budownicze i położenie torów do zakładów przemysłowych			77.000	77.000
			Rozmaite urządzenia i przekształcenia w wozach			41.000	41.000
			Urządzenie wozów towarowych do przewozu wojska i koni			11.000	11.000
			Urządzenia warsztatów			1.700	1.700
			Suma (Tytuł 13, §. 1) .	25,397.800	565.600	3,057.860	29,021.260
2			Kolej rządowa tryestyńsko-herpelsko-istryjska:				
			a) Zarząd ogólny:				
			Wydatki osobowe	7.050			7.050
			Wydatki na potrzeby ruchu	2.850			2.850
			Zniesienie .	9.900			9.900

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Wydatki państwa	W y d a t k i			
				zwyczajne	nadzwyczajne z dozwoleniem używania aż do końca marca		S u m a
					1890	1891	
				zł. w walucie austriackiej			
			Przeniesienie	56.500			56.500
27	13	3	c) Służba ruchu i handlowa:				
			Wydatki osobowe	40.410			40.410
			Wydatki na potrzeby ruchu	7.590			7.590
			d) Służba pociągowa i warsztatowa:				
			Wydatki osobowe	20.320			20.320
			Wydatki na potrzeby ruchu	24.480			24.480
			e) Wydatki na przewóz poczty	3.400			3.400
			f) Wszelkie inne wydatki:				
			Wydatki osobowe	2.510			2.510
			Wydatki na potrzeby ruchu	3.890			3.890
			Nadto wydatki nadzwyczajne:				
			Strata na monecie do 240 zł. w złocie, 25% aż do		60		60
			Położenie podkładów dębowych na miejsce sosno- wych		1.000		1.000
			Urządzenia warsztatów			500	500
			Wydatki nieprzewidziane budownicze i położenie torów do zakładów przemysłowych			1.000	1.000
			Suma (Tytuł 13, §. 3)	159.100	1.060	1.500	161.660
4			Koleje rządowe w Galicyi:				
			a) Zarząd ogólny:				
			Wydatki osobowe	45.870			45.870
			Wydatki na potrzeby ruchu	18.530			18.530
			b) Dozór kolejowy i utrzymanie kolei:				
			Wydatki osobowe	518.980			518.980
			Wydatki na potrzeby ruchu	552.620			552.620
			c) Służba ruchu i handlowa:				
			Wydatki osobowe	905.480			905.480
			Wydatki na potrzeby ruchu	205.820			205.820
			d) Służba pociągowa i warsztatowa:				
			Wydatki osobowe	347.390			347.390
			Wydatki na potrzeby ruchu	674.310			674.310
			e) Wydatki na przewóz poczty	85.100			85.100
			f) Wydatki na utrzymanie ruchu miejscowego	154.100			154.100
			g) Wydatki na obrót soli	4.000			4.000
			h) Wszelkie inne wydatki:				
			Wydatki osobowe	44.700			44.700
			Wydatki na potrzeby ruchu	546.800			546.800
			Zniesienie	4,103.700			4,103.700

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Wydatki państwa	W y d a t k i			
				zwyczajne	nadzwyczajne z dozwoleniem używania aż do końca marca		Suma
					1890	1891	
				zł. w walucie austriackiej			
			Przeniesienie	4.103.700			4.103.700
27	13	4	Nadto wydatki nadzwyczajne:				
			Strata na monecie do 8.280 zł. w złocie, 25 ⁰ / ₀ ażyo		2.070		2.070
			Położenie szyn ze stali lanej		44.200		44.200
			Położenie podkładów napawanych		47.600		47.600
			Położenie zwrotnic żelaznych		4.000		4.000
			Rozszerzenie stacyi w Krośnie			46.800	46.800
			Udział w nabyciu:				
			a) 98 lokomotyw z tendrami i przyrządami (1 rata) i				
			b) 1000 wozów towarowych z kołami zasobowymi (1 rata)			210.630	210.630
			Pomnożenie parku wozowego na zasadzie ustawy z dnia 26. lipca 1886 (5 rata)			593.340	593.340
			Urządzenie worów towarowych do przewozu wojska i koni wojskowych			9.000	9.000
			Rozszerzenie warsztatu w Nowym Sączu (2 rata)			87.000	87.000
			Różne budynki na niektórych stacyach			15.000	15.000
			Wydatki nieprzewidziane budownicze i położenie torów do zakładów przemysłowych			10.000	10.000
			Różne urządzenia w wozach i przekształcenia			13.400	13.400
			Urządzenie warsztatów			3.300	3.300
			Suma (Tytuł 13, §. 4)	4.103.700	97.870	988.470	5.190.040
	5		Wszelkie inne rozszerzenia budowy dla administracyi kolei rządowych			250.000	250.000
			Suma (Tytuł 13, §§. 1—5)	30.140.800	674.670	4.368.090	35.183.560
	6		Kolej rządowa z Mürrzuschlagu do Neuberger:				
			a) Zarząd ogólny	1.530			1.530
			b) Dozór kolejowy i utrzymanie kolei	9.000			9.000
			c) Służba ruchu i handlowa	11.700			11.700
			d) Służba pociągowa i warsztatowa	9.880			9.880
			e) Wydatki szczególne nie należące do właściwych wydatków ruchu	50			50
			Nadto wydatki nadzwyczajne.				
			Nieprzewidziane wydatki na budowę i nabytki			500	500
			Suma (Tytuł 13, §. 6)	32.160		500	32.660

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Wydatki państwa	Wydatki			
				zwyczajne	nadzwyczajne z dozwoleniem używania aż do końca marca		Suma
					1890	1891	
zł. w walucie austriackiej							
XII. Ministerstwo rolnictwa.							
28	A. Właściwe wydatki państwa.						
1	Kierownictwo naczelne		273.920	1.400	50.000	325.320	
2	Zakłady naukowe i do prób		90.350	2.400		92.750	
	Strata na monecie (okrągło)			300		300	
3	Kultura krajowa:						
1	Zapomogi		199.000	265.500	84.000	548.500	
	Strata na monecie (okrągło)			100		100	
2	Konserwacja budowli regulacyjnych rzeki Gail (7 rata)				6.000	6.000	
3	Dodatek rządowy na regulację Adygi (4 rata)				625.000	625.000	
4	Dodatek rządowy na budowle nad rzekami Drawą, Rienzem, Eisakiem itd. w celu ulżenia niedostatkowi			54.918		54.918	
5	Dodatek rządowy na regulację rzeki Głan (5 rata)				5.850	5.850	
6	a) Dopłata rządowa do funduszu melioracyjnego (5 rata)			500.000		500.000	
	b) Wydatki z funduszu melioracyjnego na podsta- wie preliminarza				602.799	602.799	
7	Na wytepienie <i>Phylloxera vastatrix</i>			36.000		36.000	
8	Wydatki na wykonanie i konserwację robót w celu osuszenia bagien pod Aquileją		3.400			3.400	
4	Urzędy do nadzorowania kultury krajowej		376.090			376.090	
5	Władze górnicze		193.900	10.940		204.840	
6	Zakłady naukowe górnicze		82.410	7.600		90.010	
	Strata na monecie (okrągło)			150		150	
7	Zakłady rządowe hodowli koni		1.630.000	11.925		1,641.925	
	Strata na monecie od 32.000 zł. w złocie (25% ażo)			8.000		8.000	
	Suma (Rozdział 28, Tytuły 1—7)		2,849.070	899.233	1,373.649	5,121.952	
29	B. Lasy, dobra i kopalnie.						
1	Lasy i dobra rządowe:						
1	Dyrekcje lasów i dóbr		315.650	1.700		317.350	
2	Lasy i dobra rządowe		3,115.360			3,115.360	
3	Nowe budowle i kupno realności				87.190	87.190	
4	Koszta pomiaru, rozgraniczenia i urządzenia gospo- darki			39.410		39.410	
5	Wykupno służebnictw i uregulowanie			16.540		16.540	
6	Wszelkie inne wydatki nadzwyczajne			18.700		18.700	
7	Szkoły dla leśnych		10.460			10.460	
	Suma (Tytuł 1. §§. 1—7)		3,441.470	76.350	87.190	3,605.010	

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Wydatki państwa				Wydatki		
			zwyczajne	nadzwyczajne z дозволеніем уżywаниа аж до конца марта		Suma			
				1890	1891				
						zl. w walucie austryackiej			
29	2		Kopalnie:						
	1		Wydatki zarządu	68.039	10.500			79.439	
	2		Zarząd górniczy w Kirchbichlu	99.896				99.896	
			Nowe budowle i wydatki korzystne			12.000		12.000	
	3		Zarząd górniczy i hutniczy w Brixleggu	269.977				269.977	
			Kupno realności			400		400	
	4		Zarząd hutniczy w Cilli	294.089				294.089	
			Nowe budowle i wydatki korzystne			22.800		22.800	
			Kupno realności			1.000		1.000	
	5		Dyrekcya górnicza w Idryi	695.876				695.876	
			Nowe budowle i zakłady korzystne			12.000		12.000	
	6		Dyrekcya górnicza w Brüx	416.313				416.313	
			Nowe budowle i zakłady korzystne			15.260		15.260	
			Kupno realności			4.650		4.650	
	7		Dyrekcya górnicza w Przybramie	3,173.538				3,173.538	
			Nowe budowle i zakłady korzystne			45.200		45.200	
			Kupno realności			8.000		8.000	
	8		Inne c. k. kopalnie	591.007				591.007	
			Nowe budowle i wydatki korzystne			27.700		27.700	
			Kupno realności			3.148		3.148	
			Suma (Tytuł 2, §§. 1—8)	5,609.635	10.500	152.158		5,772.293	
			Suma (Rozdział 29, Tytuły 1 i 2)	9,051.105	86.850	239.348		9,377.303	
			Ogółem (Rozdziały 28 i 29)	11,900.175	986.083	1,612.997		14,499.255	
30			XIII. Ministerstwo sprawiedliwości.						
	1		Kierownictwo naczelne	192.900	6.800			199.700	
	2		Najwyższy trybunał	466.000	47.200			513.200	
	3		Zarząd sprawiedliwości w krajach koronnych	17,110.000	5.240			17,115.240	
			Strata na monecie (okrągio)			400		400	
			Przyrost wydatków na założenie nowych ksiąg grun- towych			240.000		240.000	
			Przyrost wydatków z powodu ustanowienia nowych sądów i zmiany w poczcie urzędników			20.000		20.000	
	4		Nowe budowle zarządu sprawiedliwości:						
			Austria poniżej Anizy:						
	1		Na kupienie domu Nr. 755 w Ottakringu (na pomie- szczenie sądu powiatowego i urzędu podatkowego, z 25 rat rocznych, 13 rata)			804		804	
	2		Na kupno koszar dla straży sądowej w Wiedniu (z 28 rat rocznych, 19 rata)			570		570	
	3		Na wybudowanie domu sądowego i więzienia w Wie- ner-Neustadt (2 rata)				20.000	20.000	
			Zniesienie	17,768.900	321.014	20.000		18,109.914	

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Wydatki państwa	W y d a t k i			
				zwyczajne	nadzwyczajne z dozwoleniem używania aż do końca marca		S u m a
					1890	1891	
				zł. w walucie austriackiej			
			Przeniesienie	17,768.900	321.014	20.000	18,109.914
30	4		Tyrol:				
		4	Kupno domu w Pergine na pomieszczenie sądu powiatowego (2 rata z odsetkami)		1.630		1.630
			Styrya:				
		5	Kupno domu dla sądu powiatowego w Feldbachu, wynagrodzenie dla gminy za koszty budowy z 20 rat po 2.000 zł. (4 rata)		2.314		2.314
		6	Wybudowanie na wybrzeżu Muru w Gracu domu dla sądów cywilnych (2 rata)			20.000	20.000
		7	Przysposobienie budynku urzędowego w Bruck n. M. (1 rata)			6.500	6.500
		8	Kupno domu Nr. 4 w Vorau na potrzeby sądu, razem z należyciami za przeniesienie własności		2.200		2.200
		9	Koszta przysposobienia tej realności			9.600	9.600
			Czechy:				
		10	Kupno domu Nr. 8 przy ulicy Spalonej w Pradze na rozszerzenie domu sądu karnego, rata roczna od kapitału kasy oszczędności		600		600
		11	Kupienie domu Nr. 395 w Smichowie (z 30 rat, 14 rata)		1.610		1.610
		12	Budowa domu dla sądu i na areszty w Nowym Bydzwowie (1 rata)			5.000	5.000
		13	Projektowana budowa domu dla sądu i na więzienie w Pilznie (1 rata)			5.000	5.000
			Morawia:				
		14	Na budowę nowego domu sądowego i więziennego w Węgierskiem Hradyszczu (1 rata)			10.000	10.000
		15	Na budowę nowego więzienia w Litowlu (reszta)			8.200	8.200
			Śląsk:				
		16	Na budowę domu dla sądu i na areszty w Friedeku (1 rata)			5.000	5.000
		17	Wewnętrzne urządzenie domu dla sądu i na więzienie w Opawie (reszta)			8.000	8.000
			Galicja wschodnia:				
		18	Budowa domu sprawiedliwości we Lwowie (1 rata)			30.000	30.000
		19	Budowa realności w Nizankowicach (1 rata)			4.000	4.000
		20	Budowa nowego domu na więzienie w Tarnopolu, kwota częściowa			4.000	4.000
		21	Kupienie realności Nr. 295 w Śniatynie dla sądu (ostatnia rata)		571		571
			Znesienie	17,768.900	329.939	135.300	18,234.139

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Wydatki państwa	W y d a t k i			
				zwyczajne	nadzwyczajne z dozwoleniem używania aż do końca marca		S u m a
					1890	1891	
				zł. w walucie austriackiej			
			Przeniesienie	17,768.900	329.939	135.300	18,234.139
30	4		Galicja zachodnia:				
	22		Na kupno domu dla sądu i na więzienia w Jasle			30.000	30.000
	23		Kupno realności Nr. 54 w Nowym Sączu (z 5 rat rocznych 1 rata z odsetkami)		6.960		6.960
	24		Na kupno domu dla sądu w Wadowicach, spłata re- szty ceny kupna		9.146		9.146
	25		Budowa w południowym skrzydle domu sądu ob- wodowego w Rzeszowie			4.500	4.500
			Bukowina:				
	26		Rozszerzenie domu sądu karnego w Czerniowcach (3 rata)			45.000	45.000
5			Zakłady karne	2,328.500	1.180		2,329.680
			Strata na monecie (okrągło)		1.100		1.100
6			Nowe budynki dla zakładów karnych:				
			Styrya:				
	1		Kupno gruntów przylegających do zakładu karnego w Karlu na rachunek ceny ku- pna (2 rata) . . . . . 8.000 zł. z odsetkami po 5% . . . . . 360 „		8.369		8.360
	2		Na budowę domu karnego w Marburgu (reszta)			100.000	100.000
	3		Wewnętrzne urządzenie tegoż (reszta)			15.000	15.000
			Czechy:				
	4		Kupno gruntu, parcela Nr. 914 przy zakładzie kar- nym w Pilznie		4.500		4.500
	5		Na budowę zakładu karnego w Pankrac-Nusle pod Pragą odsetki 4½%, tudzież rata roczna i ¾% na wynagrodzenie ryczałtu podatkowego z powodu zebrania funduszu na budowę			40.000	40.000
	6		Na wewnętrzne urządzenie tego zakładu karnego (1 rata)			30.000	30.000
			Morawia:				
	7		Na wybudowanie mieszkań dla dozorców w zakła- dzie karnym w Mirowie (4 rata)			15.000	15.000
			Ogółem (Rozdział 30, Tytuły 1—7)	20,097.400	361.185	414.800	20,873.385

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Wydatki państwa			
			Wydatki			Suma
			zwyczajne	nadzwyczajne z dozwoleniem używania aż do końca marca		
			1890	1891		
zl. w walucie austriackiej						
31			XIV. Najwyższa Izba obrachunkowa . . .			167.700
			167.000	700	. . . . .	167.700
32			XV. Etat emerytalny.			
1			Ogólny etat emerytalny administracji cywilnej			16,943.000
			16,943.000	. . . . .	. . . . .	16,943.000
			Strata na monecie 6.140 zł. w złocie, 25% ażyo			1.535
			. . . . .	1.535	. . . . .	1.535
2			Wspólne emerytury cywilne			200.000
			200.000	. . . . .	. . . . .	200.000
			Potrąciwszy z tego sumę przypadającą na kraje ko- rony węgierskiej, t. j. 23%			46.000
			46.000	. . . . .	. . . . .	46.000
			Zostaje			154.000
			154.000	. . . . .	. . . . .	154.000
			Suma (Rozdział 32, Tytuły 1 i 2)			17,097.000
			17,097.000	1.535	. . . . .	17,098.535
33			XVI. Zapomogi i uposażenia.			
			A. Dla funduszków krajowych i gmin.			
1			Funduszowi krajowemu dolno-austriackiemu			50.000
			50.000	. . . . .	. . . . .	50.000
2			" " karyntyjskiemu			10.000
			10.000	. . . . .	. . . . .	10.000
3			Krajowi Krainie			63.400
			63.400	. . . . .	. . . . .	63.400
4			Gminie wiedeńskiej			182.000
			182.000	. . . . .	. . . . .	182.000
			Suma (Rozdział 33, Tytuły 1—4)			305.400
			305.400	. . . . .	. . . . .	305.400
34			B. Przedsiębiorstwom komunikacyjnym.			
1			Subwencye:			
			Lloyd austriacko-węgierski za kursa do Indyj wscho- dnych:			
			a) Milowe mon. pap. . . . . 552.630 zł.			
			b) Zwrot opłat na kanale Suez w złocie . . . . . 272.000 "			
			824.630	. . . . .	. . . . .	824.630
2			Kolei żytańsko-libereckiej w złocie			58.000
			58.000	. . . . .	. . . . .	58.000
3			Jako 4% zaliczki:			
			A. Gwarantowane koleje żelazne we własnym zarządzie:			
			a) Kolei lwowsko-czerniowiecko-jasskiej . w srebrze			1,902.000
			1,902.000	. . . . .	. . . . .	1,902.000
			b) Kolei galicyjskiej Karola Ludwika . . . " "			1,260.000
			1,260.000	. . . . .	. . . . .	1,260.000
			c) Kolei północno-zachodniej austriackiej " "			500.000
			500.000	. . . . .	. . . . .	500.000
			d) Kolei łączącej połud. półn. niem. . . . . { w mon. pap.			335.000
			. . . . .	. . . . .	. . . . .	335.000
			. . . . . { w srebrze			557.000
			. . . . .	. . . . .	. . . . .	557.000
			e) I. węgiersko-galicyjskiej kolei:			
			Zaliczka z tytułu gwarancyi . . . " "			1,390.410
			1,390.410	. . . . .	. . . . .	1,390.410
			f) Kolei zachodnio-węgierskiej . . . " "			245.000
			245.000	. . . . .	. . . . .	245.000
			g) Austr.-węgierskiej Spółce kolei państwa: Sieć uzupełniająca . . . . . w mon. pap.			640.000
			640.000	. . . . .	. . . . .	640.000
			Zniesienie			882.630
			882.630	6,829.410	. . . . .	7,712.040

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Wydatki państwa	Wydatki			
				zwyczajne	nadzwyczajne z дозволеніем уżywаниа а́з до конца марта		Suma
					1890	1891	
zł. w walucie austriackiej							
			Przeniesienie	882.630	6,829.410	7,712.040	
34	3		B. Gwarantowane koleje żelazne w admini- stracyi rządowej:				
			h) Kolei Arcyksięcia Albrechta:				
			Zaliczka z tytułu gwarancyi . . . w srebrze		833.240	833.240	
			i) Kolei granicznej morawskiej:				
			Zaliczka z tytułu gwarancyi . . . " "		330.100	330.100	
			k) Kolei prasko-duchcowskiej i duch- cowsko-podmokielskiej . . . . . w mon. pap.		266.000	266.000	
			Suma	882.630	8,258.750	9,141.380	
4			Strata na monecie od 330.000 zł. w zlocie po 25% azyo		82.500	82.500	
			Suma (Rozdział 34, Tytuły 1—4)	882.630	8,341.250	9,223.880	
35			C. Niektórym funduszom indemnizacyjnym.				
	1		Dla Galicyi zaliczka bezprocentowa		2,625.000	2,625.000	
	2		Dla Bukowiny zaliczka bezprocentowa		372.000	372.000	
	3		Dla Karyntyi " "	130.000		130.000	
			Suma (Rozdział 35, Tytuły 1—4)	130.000	2,997.000	3,127.000	
			Ogółem (Rozdziały 33—35)	1,318.030	11,338.250	12,656.280	
36			XVII. Dług państwa.				
			A. Ogólny dług państwa:				
1	1		a) Odsetki	115,701.920		115,701.920	
			Strąciwszy z tego kwotę roczną przypadającą na kraje korony węgierskiej	30,162.921		30,162.921	
			Zostaje	85,538.999		85,538.999	
2			Strata na monecie		599.454	599.454	
			Suma (Tytuł 1, §§. 1—2)	85,538.999	599.454	86,138.453	
2	1		b) Umorzenie długu	10,098.916		10,098.916	
			Strąciwszy z tego kwotę roczną przypadającą na kraje korony węgierskiej w srebrze	150.000		150.000	
			Zostaje	9,948.916		9,948.916	
2			Strata na monecie		244.518	244.518	
			Suma (Tytuł 2, §§. 1 i 2)	9,948.916	244.518	10,193.434	
			Suma (Tytuł 1 i 2)	95,487.915	843.972	96,331.887	

Rozdział	Tytuł	Paragraf	W y d a t k i				
			Wydatki państwa	zwyczajne	nadzwyczajne z dozwoleniem używania aż do końca marca		S u m a
					1890	1891	
zi. w walucie austriackiej							
36			B. Dług królestw i krajów reprezentowanych w Radzie państwa:				
	3	1	a) Odsetki	45,928.393			45,928.393
		2	Strata na monecie		4,979.957		4,979.957
			Suma (Tytuł 3, §§. 1 i 2) .	45,928.393	4,979.957		50,908.350
	4	1	b) Umorzenie długu	1,780.243			1,780.243
		2	Strata na monecie		219.000		219.000
			Suma (Tytuł 4, §§. 1 i 2) .	1,780.243	219.000		1,999.243
			Suma (Tytuły 3 i 4) .	47,708.636	5,198.957		52,907.593
			Ogółem (Rozdział 36, Tytuły 1—4) .	143,196.551	6,042.929		149,239.480
37			XVIII. Zarząd długu państwa.				
	1		Wydatki na zarząd nieustalonego długu wspólnego (70%)	511.840			511.840
	2		Wydatki na zarząd nieustalonego długu niewspólnego	11.350			11.350
	3		Wydatki na zarząd długu ustalonego	382.110	79.950		462.060
			Suma (Rozdział 37, Tytuły 1—3) .	905.300	79.950		985.250

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Wydatki państwa				
			zwyczajne	nadzwyczajne z дозволеніем używania aż do końca marca		Suma	
				1890	1891		
zł. w walucie austriackiej							
Zestawienie.							
1			I. Dwór cesarski	4,650.000		4,650.000	
2			II. Kancelarya gabinetowa Najjaśniejszego Pana	73.380		73.380	
3			III. Rada państwa	706.135	4.360	710.495	
4			IV. Trybunał państwa	22.600		22.600	
5			V. Rada ministrów	1,042.017		1,042.017	
6			VI. Suma na wydatki w sprawach wspólnych .	101,621.824	3,034.178	104,656.002	
7			VII. Ministerstwo spraw wewnętrznych . . .	16,391.687	758.063	1,961.499	19,111.249
8			VIII. Ministerstwo obrony krajowej	12,599.264	1,154.155		13,753.419
9			IX. Ministerstwo wyznań i oświecenia	19,972.718	536.046	915.903	21,424.667
10 do 26			X. Ministerstwo skarbu	82,777.856	4,810.883	795.052	88,383.791
27			XI. Ministerstwo handlu	56,433.800	1,585.220	12,679.360	70,698.380
28 i 29			XII. Ministerstwo rolnictwa	11,900.175	986.083	1,612.997	14,499.255
30			XIII. Ministerstwo sprawiedliwości	20,097.400	361.185	414.800	20,873.385
31			XIV. Najwyższa izba obrachunkowa	167.000	700		167.700
32			XV. Etat emerytalny	17,097.000	1.535		17,098.535
33 do 35			XVI. Zapomogi i uposażenia	1,318.030	11,338.250		12,656.280
36			XVII. Dług państwa	143,196.551	6,042.929		149,239.480
37			XVIII. Zarząd długu państwa	905.300	79.950		985.250
			Ogólna suma potrzeb .	490,972.737	30,693.537	18,379.611	540,045.885

Preliminarz państwa

na rok 1889 dla królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część druga. — Pokrycie.

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Dochody państwa		
			Dochody		
			zwyczajne	nad- zwyczajne	Suma
			zł. w walucie austriackiej		
1			I. Dwór cesarski		
2			II. Kancelarya gabinetowa Najjaśniejszego Pana		
3			III. Rada państwa		
4			IV. Trybunał państwa		
5			V. Rada Ministrów.		
1			Przychód gazet urzędowych	636.000	636.000
2			Biuro korespondencyj telegraficznych	86.000	86.000
			Suma (Rozdział 5, Tytuł 1 i 2)	722.000	722.000
6			VI. Sprawy wspólne		
7			VII. Ministerstwo spraw wewnętrznych.		
1			Dochód z Dziennika ustaw państwa	63.000	63.000
2			Administracya poszczególnych krajów	159.385	159.385
3			Bezpieczeństwo publiczne	855.516	855.516
4			Budowa dróg	31.009	31.009
5			Budownictwo wodne	35.296	35.296
			Suma (Rozdział 7, Tytuły 1—5)	1,144.206	1,144.206
8			VIII. Ministerstwo obrony krajowej.		
1			Obrona krajowa	40.414	40.414
2			Straż policyjna wojskowa	41.832	41.832
3			Zandarmerya	187.033	187.033
			Suma (Rozdział 8, Tytuły 1—3)	269.279	269.279

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Dochody państwa		
			Dochody		
			zwyczajne	nad- zwyczajne	Suma
			zł. w walucie austriackiej		
9	IX. Ministerstwo wyznań i oświecenia.				
	A. Zarząd naczelny.				
1	Nadzór szkolny		25		25
2	Muzeum sztuki i przemysłu i zakład do prób chemiczno-technicznych		12.000		12.000
3	Komisya główna statystyczna		4.800	200	5.000
4	Instytut geologiczny państwa		2.900		2.900
5	Zakład główny meteorologii i magnetyzmu ziemi		980		980
6	Przychody w zakresie sztuk i archeologii:				
	a) Przychody w zakresie sztuk:				
1	Akademia sztuk pięknych w Wiedniu		5.540		5.540
2	Szkola sztuk pięknych w Krakowie		350		350
	b) Przychody w zakresie archeologii:				
3	Dodatki			2.200	2.200
	Suma (Rozdział 9, Tytuły 1–6) .		26.495	2.400	28.895
	B. Wyznania .				
7	Wpływy funduszów religijnych:				
	a) Wpływy funduszów:				
1	Austria poniżej Anizy		665.800		665.800
2	Austria powyżej Anizy		144.600		144.600
3	Salzburg		10.700		10.700
4	Tyrol		99.300	2.218	101.518
5	Vorarlberg		700		700
6	Styrya		223.900		223.900
7	Karyntya		79.600		79.600
8	Kraina		79.400		79.400
9	Tryest		11.200		11.200
10	Gorycya		24.000		24.000
11	Istrya		10.800		10.800
12	Dalmacya		20.600		20.600
13	Czechy		854.700	1.774	856.474
14	Morawia i Śląsk		600.700		600.700
15	Galicya		418.600	45.000	463.600
16	Kraków		25.300		25.300
17	Bukowina		4		4
	Suma (Tytuł 7, §§. 1–17) .		3,269.904	48.992	3,318.896
18	b) Wpływy lasów i dóbr funduszu religijnego		502.460	3.130	505.590
	Suma (Tytuł 7, §§. 1–18) .		3,772.364	52.122	3,824.486
8	Fundacje i dopłaty na potrzeby religijne wyznania katolickiego:				
	Dodatki		13.100	126	13.226
	Razem (Rozdział 9, Tytuły 7 i 8) .		3,785.464	52.248	3,837.712

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Dochody			
			Dochody państwa			
			zwyczajne	nad- zwyczajne	S u m a	
			zł. w walucie austriackiej			
9	9		C. Oświecenie.			
			Szkoly główne.			
		1	Uniwersytety	120.820		120.820
			Uniwersytety w Pradze:			
			Przychód wspólny:			
			Dobra uniwersyteckie Michle i Maleszyce:			
			Czynsz dzierżawny za tymczasowe używanie gruntów za- kupionych na założenie cegielni		232	232
		2	Wydziały teologiczne	11.200		11.200
		3	Szkoly główne techniczne	73.100		73.100
		4	Szkola główna ziemianstwa w Wiedniu	10.700		10.700
			Suma (Tytuł 9, §§. 1—4) .	215.820	232	216.052
			Szkoly średnie.			
		1	Gimnazya i gimnazya realne	192.016		192.016
			Dodatek gminy miasta Polje na wybudowanie nowego domu dla gimnazyum		20.000	20.000
			Dodatki dla gimnazyum rządowego w Radowcach, a miano- wicie:			
			od funduszu krajowego		3.000	3.000
			od gminy miejskiej		2.500	2.500
		2	Szkoly realne	59.911		59.911
			Dodatek gminy Dolnego Meidlingu na założenie szkoły realnej rządowej w Sechshaus (13 rata)		500	500
		3	Wszystkie szkoły średnie:			
			Dochód z rozsprzedaży marek szkolnych	1.035.000		1.035.000
			Suma (Tytuł 10, §§. 1—3) .	1.282.927	26.000	1.303.927
			Szkoly przemysłowe.			
		1	Szkoly przemysłowe:			
			a) Szkoly przemysłowe dla głównych grup przemysłowych .	52.300		52.300
			Dodatki na budowę domu dla szkoły przemysłowej rządo- wej w Pradze:			
			od kraju (3 i ostatnia rata)		25.000	25.000
			od gminy miejskiej (2 i ostatnia rata)		100.000	100.000
			b) Szkoly zawodowe poszczególnych gałęzi przemysłowych .	23.300		23.300
			c) Szkoly rysunku i modelowania	1.400		1.400
			d) Szkoly rzemieślnicze powszechne i zakłady pokrewne . .	9.500		9.500
			e) Wszystkie szkoły przemysłowe	500		500
			Suma (Tytuł 11) .	87.000	125.000	212.000

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Dochody		
			Dochody państwa		
			zwyczajne	nad- zwyczajne	Suma
			zł. w walucie austriackiej		
9	12		Zakłady naukowe wyłączne.		
	1		Szkoły dla akuserek	252	252
	2		Szkoła weterynaryi i podkownictwa we Lwowie	4.025	4.025
	3		Szkoły marynarki	11.450	11.450
			Suma (Tytuł 12, §§. 1—3)	15.727	15.727
13			Szkoly początkowe.		
	1		Seminarya nauczycielskie męskie i żeńskie	69.200	69.200
	2		Zwrócone stypendya seminarzystów	112	112
	3		Zwroty zaliczek na podniesienie szkół początkowych	845	845
	4		Szkołki początkowe rządowe	4.890	4.890
			Suma (Tytuł 13, §§. 1—4)	74.202	75.047
14			Fundacye i dopłaty.		
	1		Dopłaty	6.424	6.424
			Suma (Tytuł 14)	6.424	6.424
15			Fundusze naukowe.		
	1		Wpływy funduszów	61.100	61.100
			Azyo od udziału płatnego złotem w wyrobkach gwarectwa żelaznego w Achthalu i Hammerau w Bawaryi od 600 zł. po 25%	150	150
			Zaległe wykupna robocizny i czynsze gruntowe (11 rata)	1.697	1.697
	2		Dochody z lasów i dóbr funduszowych	19.690	19.690
			Suma (Tytuł 15, §§. 1 i 2)	80.790	82.637
			Razem (Rozdział 9, Tytuły 9—15)	1.762.890	1.916.814
			Ogółem (Rozdział 9, Tytuły 1—15)	5.574.849	5.783.421
			X. Ministerstwo skarbu.		
			Zarząd finansów.		
10	1		Kierownictwo naczelne (z departamentami rachunkowemi i ra- chunków specjalnych, tudzież katastrem podatku grunto- wego)	3.500	3.500
	2		Dyrekcye skarbowe krajowe, dyrekcye skarbowe i dyrekcye skarbowe powiatowe, inspektorowie finansowi i urzędy wy- miaru należytości	9.700	9.700
	3		Administracye podatkowe, służba podatkowa przy starostwach powiatowych i komisye podatkowe lokalne	1.800	1.800
	4		Kasy krajowe	400	400
			Zniesienie	15.400	15.400

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Dochody państwa	D o c h o d y		
				zwyczajne	nad- zwyczajne	S u m a
				zł. w walucie austriackiej		
			Przeniesienie	15.400		15.400
10	5		Straż skarbowa (260 zł. w zlocie)	131.400		131.400
			Zysk na monecie za powyższe złoto (25% azyo)		65	65
	6		Urzędy podatkowe	7.700		7.700
	7		Prokuratury skarbowe	20.000		20.000
	8		Zarząd cel (560 zł. w zlocie)	1,431.500		1,431.500
			Zysk na monecie za powyższe złoto 25% (okrągło)		140	140
	9		Utrzymanie w ewidencji katastru podatku gruntowego	190.000		190.000
			Suma (Rozdział 10, Tytuły 1—9)	1,796.000	205	1,796.205
11			Ogólna administracja kasowa.			
	1		Dodatki z funduszów na koszt zarządu	97.400		97.400
	2		Wierzytelności należące się państwu z odsetkami		347.300	347.300
	3		Taksa wojskowa	1,400.000		1,400.000
	4		Przychód z wypuszczenia w obieg nowej monety miedzianej		300.000	300.000
	5		Wpływy rozmaite	31.100	429.517	460.617
			Zysk na monecie okrągło		5.400	5.400
			Suma (Rozdział 11, Tytuły 1—5)	1,528.500	1,082.217	2,610.717
			Podatki stałe.			
12			Podatek gruntowy	35,190.000		35,190.000
13			Podatek od budynków	29,436.000		29,436.000
14			Podatek po 5% od dochodu z budynków wolnych od podatku czynszowego	1,622.000		1,622.000
15			Podatek zarobkowy	11,000.000		11,000.000
16			Podatek dochodowy	25,170.000		25,170.000
17			Należytości egzekucyi podatków		588.000	588.000
18			Odsetki za zwlokę od podatków zaległych		310.000	310.000
			Suma (Rozdziały 12—18)	102,418.000	898.000	103,316.000
			Cł o.			
19	1		Dochody z cła	37,400.000		37,400.000
	2		Zysk na monecie złotej z ogólnych przychodów cłowych netto, których część w myśl ustawy dostaje się tutejszej połowie monarchii		2,594.287	2,594.287
	3		Z powodu używania monet złotych do opłaty cła według taryfy Azyo 25%		130.000	130.000
			. . . . .		32.500	32.500
			Suma (Rozdział 19, Tytuły 1—3)	37,400.000	2,756.787	40,156.787

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Dochody		
			Dochody państwa		
			zwyczajne	nad- zwyczajne	S u m a
			zł. w walucie austriackiej		
20	Podatki niestałe.				
	Podatek konsumcyjny:				
1	Podatek od wódki (konsumcyjny i produkcyjny)		32,375.000		32,375.000
2	Podatek od wyrobu drożdży stałych		400.000		400.000
3	Należność za kontrolę nad zakażaniem gorzałki		60.000		60.000
4	Podatek od wina i moszczu		4,393.320		4,393.320
5	Podatek od piwa		24,480.500		24,480.500
6	Podatek od mięsa i bydła rzeźnego		5,569.900		5,569.900
7	Podatek od cukru		20,368.800		20,368.800
8	Podatek konsumcyjny od oleju kopalinnego		3,800.000		3,800.000
9	Podatek konsumcyjny od innych spożywanym przedmiotów		2,132.000		2,132.000
10	Dzierżawy		3,663.400		3,663.400
11	Inne wpływy		23.380		23.380
12	Rękojmie składane na dochody niestałe		3,420.000		3,420.000
	Suma (Rozdział 20, Tytuły 1—12)		100,686.300		100,686.300
21	Sól:				
1	Dochody urzędów produkcji		71.000		71.000
2	Dochody urzędów sprzedaży		20,254.000		20,254.000
	Suma (Rozdział 21, Tytuły 1 i 2)		20,325.000		20,325.000
22	Tytoń:				
1	Dochody z sprzedaży w kraju		80,740.000		80,740.000
2	Dochody dyrekcji naczelnej (360.000 zł. w złocie)		633.000		633.000
	Zysk na powyższym złocie (25% azyo)			90.000	90.000
	Suma (Rozdział 22, Tytuły 1 i 2)		81,373.000	90.000	81,463.000
23	Stęple		18,800.000		18,800.000
24	Taksy i opłaty od czynności prawnych		34,000.000		34,000.000
25	Loterya		21,500.000		21,500.000
26	Myta		2,478.000		2,478.000
27	Cechowanie		233.540		233.540
28	Podatek osobny od handlu napojami wysokowemi pędzonemi, ich wyszynku i sprzedaży drobnej		1,268.050		1,268.050
	Suma (Rozdziały 20—28)		280,663.890	90.000	280,753.890
	Dochody z własności państwa.				
29	Gmachy dykasteryalne		114.155		114.155
30	Fiskalności i bezdziedziczności		200.000		200.000
31	Drukarnia nadworna i rządowa w Wiedniu		1,856.000		1,856.000
32	Mennictwo		255.400	138.000	393.400
	Ogółem (Rozdziały 10—32)		426,231.945	4,965.209	431,197.154

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Dochody państwa		
			Dochody		
			zwyczajne	nadzwyczajne	Suma
			zl. w walucie austriackiej		
33	XI. Ministerstwo handlu.				
	1	Kierownictwo naczelne	3.900		3.900
	2	Przychody zarządu budynku wystawy powszechnej	12.820		12.820
	3	Nadzór nad przemysłem	1.200		1.200
	4	Służba miar i wag	304.300		304.300
	5	Służba portowa i zdrowotna morska	469.960		469.960
		Suma (Tytuły 1—5)	792.180		792.180
	6	Zakład poczty i telegrafów:			
	1	Obrót w Austrii	28.500.000		28.500.000
	2	Zakłady pocztowe austriackie w Turcyi	89.900		89.900
		Suma (Tytuł 6, §§. 1 i 2)	28.589.900		28.589.900
	7	Urząd pocztowych kas oszczędności	1.037.770		1.037.770
	8	Budowa kolei rządowych:			
	1	Dodatek krajowy Morawii na budowę kolei transwersalnej czesko-morawskiej		11.500	11.500
	2	Dodatek krajowy Czech na budowę kolei transwersalnej czesko-morawskiej		250.000	250.000
	3	Dodatki stron interesowanych na budowę kolei transwersalnej czesko-morawskiej		100.000	100.000
		Suma (Tytuł 8, §§. 1 i 3)		361.500	361.500
	9	Odsetki i zwrot zaliczki udzielonej na budowę kolei botzeńsko-merańskiej:			
		Odsetki za rok 1888		49.030	49.030
		Zwrot kapitału		5.970	5.970
		Suma (Tytuł 9, §§. 1 i 2)		55.000	55.000
	10	Ruch kolei żelaznych rządowych wydzierżawionych:			
		Czynsz dzierżawny za szlak podmokliński w złocie	107.450		107.450
		Zysk na powyższem złocie 25% ażyo		26.860	26.860
		Suma (Tytuł 10)	107.450	26.860	134.310
	11	Ruch kolei żelaznych rządowych:			
	1	Koleje żelazne zachodnie:			
		a) Przychody z transportu	36.900.000		36.900.000
		b) Wynagrodzenie za przewóz poczty	347.000		347.100
		c) Wynagrodzenie z ruchu miejscowego	542.400		542.400
		d) Przychody z obrotu soli	1.276.500		1.276.500
		Zniesienie	39.066.000		39.066.000

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Dochody państwa	Dochody		
				zwyczajne	nad- zwyczajne	S u m a
				zł. w walucie austriackiej		
			Przeniesienie	39,066.000		39,066.000
33	11	1	e) Przychody z wdzierzawienia hotelu w Zell nad jeziorem	12.000		12.000
			f) Przychód z trzech szóstych części kolei łączącej wie- deńskiej	99.600		99.600
			g) Wszelkie inne przychody	— 198.700		— 198.700
			Kwota amortyzacji za tory przemysłowe		1.700	1.700
			Dodatek spółki górniczej alpejskiej tytułem odsetek za poło- żenie toru w Eisenerz		20	20
			Kwota amortyzacyjna za wodociąg G. Rütgersa		20	20
			Zysk na 6,607.600 zł. w zlocie, 25%, ażyo		1.651.900	1,651.900
			Od gminy Heiligenstadt odsetki od wynagrodzenia za urzą- dzenie przejazdu		320	320
			Suma (Tytuł 11, §. 1)	38,978.900	1,653.960	40,632.860
		2	Kolej tryestyńsko-herpelsko-istryjska:			
			a) Przychody z transportu	370.000		370.000
			b) Wynagrodzenie za przewóz poczt	8.650		8.650
			c) Wszelkie inne przychody	— 47.300		— 47.300
			Suma (Tytuł 11, §. 2)	331.350		331.350
		3	Kolej rządowa dalmatyńska:			
			a) Przychody z transportu	90.000		90.000
			b) Wynagrodzenie za przewóz poczt	1.700		1.700
			c) Wszelkie inne przychody	2.700		2.700
			Zysk na 40 zł. w zlocie, 25% ażyo		10	10
			Doplata gminy Szebeniku na koszta wodociągu kerckiego		2.000	2.000
			Summa (Tytuł 11, §. 3)	94.400	2.010	96.410
		4	Koleje rządowe w Galicyi:			
			a) Przychody z transportu	4,600.000		4,600.000
			b) Wynagrodzenie za przewóz poczt	42.550		42.550
			c) Wynagrodzenie z ruchu miejscowego	154.100		154.100
			d) Przychody z obrotu soli	6.000		6.000
			e) Wszelkie inne przychody	131.400		— 131.400
			Kwota amortyzacji za tor przemysłowy		200	200
			Zysk na 505.360 zł. w zlocie, 25% ażyo		126.340	126.340
			Suma (Tytuł 11, §. 4)	4,671.250	126.540	4,797.790
			Suma (Tytuł 11, §§. 1—4)	44.075.900	1,782.510	45,858.410

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Dochody państwa	Dochody		
				zwyczajne	nad- zwyczajne	S u m a
				zl. w walucie austriackiej		
33	11	5	Kolej rządowa z Mürzzuschlagu do Neubergu: Przychody zwyczajne	57.500	. . . . .	57.500
			Suma (Tytuł 11, §. 5)	57.500	. . . . .	57.500
		6	Kolej rządowa z Dolnego Drauburga do Wolfsbergu: Przychody zwyczajne . . . . . Dopłaty stron interesowanych	91.500	 680	91.500 680
		Suma (Tytuł 11, §. 6)	91.500	680	92.180	
		7	Kolej rządowa z Kriegsdorfu do Rymarzowa: Przychody zwyczajne . . . . . Zysk na 441 zł. w zlocie, 25% ażo	28.300	 110	28.300 110
		Suma (Tytuł 11, §. 7)	28.300	110	28.410	
		8	Kolej rządowa z Nowych Herwin do Wrbná: Przychody zwyczajne . . . . . Zysk na 1078 zł. w zlocie, 25% ażo	46.000	 270	46.000 270
		Suma (Tytuł 11, §. 8)	46.000	270	46.270	
		Suma (Tytuł 11, §§. 1—8)	14,299.200	1,783.570	46,082.770	
		12	Udział Rządu w czystym zysku kolei północnej Cesarza Ferdynanda	. . . . .	92.500	92.500
		Ogółem (Tytuły 1—12)	74,826.500	2,319.430	77,145.930	
	34	XII. Ministerstwo rolnictwa.				
	1	Kierownictwo naczelne	500	. . . . .	500	
	2	Zakłady rządowe i naukowe do prób	24.130	. . . . .	24.130	
	3	1 Kultura krajowa	4.900	. . . . .	4.900	
	2	Dochody z funduszu melioracyjnego	. . . . .	602.799	602.799	
	4	Nadzór kultury krajowej	2.622	4.200	6.822	
	5	Władze górnicze	1.810	. . . . .	1.810	
	6	Oplaty wymiarowe i za pozwolenie poszukiwania ciał kopalnych	205.260	. . . . .	205.260	
	7	Górnice zakłady naukowe	4.320	. . . . .	4.320	
	8	Zakłady rządowe chowu koni	429.240	. . . . .	429.240	
	Suma (Rozdział 34, Tytuł 1—8)	672.782	606.999	1,279.781		
35	1	Lasy i dobra rządowe:				
	1	Dyrekcye lasów i dóbr	3.870	. . . . .	3.870	
	2	Lasy i dobra rządowe	4,005.480	2.250	4,007.730	
	3	Szkoły leśnych	310	. . . . .	310	
	Suma (Tytuł 1, §§. 1—3)	4,009.660	2.250	4,011.910		

Rozdział	Tytuł	Paragraf	D o c h o d y		
			Dochody państwa		
			zwyczajne	nad- zwyczajne	S u m a
			zł. w walucie austriackiej		
35	2	Kopalnie:			
	1	Kierownictwo naczelne	29.350		29.350
	2	Zarząd górniczy w Kirchbichlu	133.073		133.073
	3	Zarząd górniczy i hutniczy w Brixlegg	301.003		301.003
	4	Zarząd hutniczy w Cilli	288.780		288.780
	5	Dyrekcya górnicza w Idryi	1,130.550		1,130.550
	6	Dyrekcya górnicza w Brüx	520.678		520.678
	7	Dyrekcya górnicza w Przybramie	3,971.004		3,971.004
	8	Inne c. k. kopalnie	530.264		530.264
		Suma (Tytuł 2, §§. 1—8)	6,904.702		6,904.702
		Suma (Rozdział 35, Tytuły 1 i 2)	10,914.362	2.250	10,916.612
		Ogółem (Rozdziały 34 i 35)	11,587.144	609.249	12,196.393
36		XIII. Ministerstwo sprawiedliwości.			
	1	Zarząd sprawiedliwości w krajach koronnych	17.140		17.140
	2	Domy karne	842.000		842.000
		Suma (Rozdział 36, Tytuły 1 i 2)	859.140		859.140
37		XIV. Najwyższa izba obrachunkowa			
38		XV. Etat emerytalny	83.716		83.716
39		XVI. Zapomogi i uposażenia.			
		<i>B. Przedsiębiorstwa komunikacyjne.</i>			
	1	1 Uplaty z nadwyżek czystego dochodu na dług 4procentowy za zaliczki otrzymane od skarbu z tytułu gwarancyi:			
		od kolei berneńsko-rossyckiej		2.635	2.635
		2 Uplaty z nadwyżek czystego dochodu na zaliczki z tytułu gwarancyi dane przez Rząd kolei berneńsko-rossyckiej		34.865	34.865
		3 6procentowe odsetki od naddatków w zaliczkach gwarancyjnych		5.000	5.000
		4 Zwrot zaliczek danych przez Rząd kolei koszycko-bogumińskiej z tytułu gwarancyi za szlak austriacki		2,644.900	2,644.900
		Suma (Rozdział 39, Tytuł 1, §§. 1—4)		2,687.400	2,687.400
40		XVII. Dług państwa.			
	1	Dochód z obligacyi renty wydać się mających na amortyzacyą powszechnego długu państwa		9,949.715	9,949.715
	2	Wniesione kaucye i depozyta		105.000	105.000
		Suma (Rozdział 40, Tytuły 1 i 2)		10,054.715	10,054.715

Rozdział	Tytuł	Paragraf	D o c h o d y		
			Dochody państwa		
			zwyczajne	nad- zwyczajne	S u m a
			zł. w walucie austriackiej		
41			XVIII. Zarząd długu państwa.		
	1		Dochody na rzecz wspólnego nieustalonego długu z zysku osiągniętego przez nieściągnięcie biletów państwa I. emisji po 5 zł. i 1 zł. (70%)		
			511.840	. . . . .	511.840
	2		Dochody z należności za blankiety do wymiany obligacyj długu państwa		
			10.000	. . . . .	10.000
	3		Dochód z formularzy do kwitów na procenta		
			750	. . . . .	750
			Suma (Rozdział 41, Tytuły 1—3) .		
			522.590	. . . . .	525.590
42			XIX. Dochody z sprzedaży własności nieruchomości państwa.		
	1		Ceny kupna, raty, odsetki i reszty należności za przedmioty sprzedane w skutek upoważnienia udzielonego w poprzednich ustawach skarbowych lub innych osobnych		
				58.870	58.870
	2		Należności od lennictw zamienionych w dobra wolnodziedziczne i odkupienie uprawnień		
				6.250	6.250
	3		Dochody z sprzedaży własności państwa na podstawie artykułu VII. ustawy skarbowej na rok 1889		
				84.880	84.880
			Suma (Rozdział 42, Tytuły 1—3) .		
				150.000	150.000

Rozdział	Tytuł	Paragraf	D o c h o d y			
			Dochody państwa			
			zwyczajne	nad- zwyczajne	S u m a	
			zl. w walucie austriackiej			
Zestawienie.						
1			I. Dwór cesarski			
2			II. Kancelarya gabinetowa Najjaśniejszego Pana			
3			III. Rada państwa			
4			IV. Trybunał państwa			
5			V. Rada Ministrów	722.000	722.000	
6			VI. Sprawy wspólne			
7			VII. Ministerstwo spraw wewnętrznych	1,144.206	1,144.206	
8			VIII. Ministerstwo obrony krajowej	269.279	269.279	
9			IX. Ministerstwo wyznań i oświecenia	5,574.849	208.572	5,783.421
10	do		X. Ministerstwo skarbu	426,231.945	4,065.209	431,197.154
32			XI. Ministerstwo handlu	74,826.500	2,319.430	77,145.930
33			XII. Ministerstwo rolnictwa	11,587.144	609.249	12,196.393
34	i		XIII. Ministerstwo sprawiedliwości	859.140		859.140
35			XIV. Najwyższa izba obrachunkowa			
36			XV. Etat emerytalny	83.716		83.716
37			XVI. Zapomogi i uposażenia		2,687.400	2.687.400
38			XVII. Dług państwa		10,054.715	10,054.715
39			XVIII. Zarząd długu państwa	522.590		522.590
40			XIX. Dochody z sprzedaży własności nieruchomości państwa		150.000	150.000
41			Ogólna suma pokrycia .	521,821.369	20,994.575	542,815.944
42						

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XXXI. — Wydana i rozesłana dnia 24. maja 1889.

73.

Dokument koncesyjny z dnia 14. kwietnia 1889,

na kolej miejscową od Lublany do Kaminka.

**My Franciszek Józef Pierwszy,
z Bożej łaski Cesarz Austriacki;**

Król Apostolski Węgierski, Król Czeski, Dalmacki, Kroacki, Sławoński, Galicyjski, Lodomeryjski i Illiryski; Arcyksiążę Austriacki, Wielki Książę Krakowski, Książę Lotaryński, Salzburski, Styryjski, Karyntyjski, Kraiński, Bukowiński, Górno- i Dolno-Słaski; Wielki Książę Siedmiogrodzki; Margrabia Morawski; uksiążęcony Hrabia na Habsburgu i Tyrolu itd. itd. itd.

Gdy Baron Oskar Lazarini łącznie z Alojzym Praschnikerem podali prośbę o udzielenie im koncesyi na wybudowanie i utrzymywanie w ruchu kolei miejscowej od stacji w Lublanie na kolei Arcyksięcia Rudolfa do Kaminka, przeto ze względu na powszechną użyteczność tego przedsięwzięcia, widzimy się spowodowani nadać rzeczonym koncesyonaryuszom koncesyą niniejszą na zasadzie ustawy o koncesyach na koleje żelazne z dnia 14. września 1854 (Dz. u. p. Nr. 238), jakoteż ustawy z dnia

17. czerwca 1887 (Dz. u. p. Nr. 81), w sposób następujący:

§. 1.

Nadajemy koncesyonaryuszom prawo wybudowania i utrzymywania w ruchu kolei parowej, która wybudowana być ma jako miejscowa ze szlakiem normalnym od stacji w Lublanie na kolei Arcyksięcia Rudolfa do Kaminka, z koleją podjazdową do tamtejszej skarbowej fabryki prochu.

Koncesyonaryusze obowiązani są zjednoczyć powyższą koleją podjazdową z koleją miejscową lublańsko-kaminecką której jest przedłużeniem, o ile ze strony interesowanych będą zapewnione słosowne według uznania Rządu dopłaty na przeniesienie stacji końcowej z południa w stronę północną miasta Kaminka.

§. 2.

Kolei, na którą wydaje się niniejszy dokument koncesyjny, zapewnia się następujące ulgi:

a) Uwolnienie od stępli i należności od wszelkich umów, które to przedsięwzięcie kolei miejscowej zawrze, od podań, które wniesie i wszelkich dokumentów, które wystawi, tudzież od wszelkich wpisów hipotecznych, które na zasadzie tych umów i dokumentów będą uskuteczniiane, nakoniec od wszelkich czynności urzędowych i urzędowych wygotowań do celów powyższych, a mianowicie:

1. dotyczących się zebrania kapitału, zabezpieczenia odsetek od kapitału i zabezpieczenia ruchu, aż do chwili otwarcia ruchu;

2. dotyczących się nabycia gruntów, budowy i urządzenia kolei aż do końca pierwszego roku ruchu.

Ulgi te nie mają być stosowane do postępowania sądowego w sprawach spornych;

- b) uwolnienie od stępli i należności od emisji akcji wypuszczonych w celu zebrania kapitału na pierwsze założenie kolei i jej zaopatrzenie według koncesyi, jakoteż obligacji pierwszorzędnych, gdyby zostały wypuszczone i od kwitów tymczasowych, od zahipotekowania prawa zastawu na ciałach hipotecznych księgi dla kolei żelaznych lub na innych nieruchomościach, przeznaczonych do zabezpieczenia obligacji pierwszorzędnych, tudzież od opłat za przeniesienie własności, jakie powstaną przy wykupie gruntów po upływie pierwszego roku ruchu (lit. a, l. 2), z wyjątkiem należności, które według istniejących ustaw mają być z tego powodu płacone gminom i innym korporacyom autonomicznym;
- c) uwolnienie od opłat i taks za nadanie koncesyi i za wygotowanie niniejszego dokumentu koncesyjnego;
- d) uwolnienie od podatku dochodowego i zarobkowego, od opłat stęplowych, którym podlegają kupony, jakoteż od wszelkiego nowego podatku, któryby w przyszłości mocą ustawy był zaprowadzony na lat trzydzieści, licząc od dnia dzisiejszego.

§. 3.

Koncesjonaryusze obowiązani są rozpocząć budowę kolei w §. 1ym wymienionej natychmiast, skończyć ją najpóźniej w przeciągu dwóch lat, licząc od dnia dzisiejszego, gotową kolej oddać na użytek publiczny i utrzymywać w ruchu bez przerwy przez cały okres koncesyjny.

Jako rękojmią dotrzymania powyższego terminu budowy dać mają koncesjonaryusze kaucyą w sumie dziesięć tysięcy złotych, która według ich wyboru albo złożona być ma w papierach, w których wolno lokować pieniądze sieroce, albo zahipotekowana z bezpieczeństwem sierocem.

W razie niedotrzymania powyższego zobowiązania, kaucyą ta uznana być może za przepadłą.

§. 4.

Do wybudowania kolei koncesjonowanej nadaje się koncesjonaryuszom prawo wywłaszczenia podług przepisów ustawowych w tej mierze obowiązujących.

Takież samo prawo nadane będzie koncesjonaryuszom do wybudowania wszelkich kolei podjazdowych, gdyby Rząd ze względu na dobro publiczne uznał potrzebę wybudowania takich kolei.

Co się tyczy użycia gościńca tryestyńskiego między Lublaną a Domžale do wybudowania kolei koncesjonowanej, zastosować się mają koncesjonaryusze do tych warunków, które Władza administracyjna krajowa jako administracja drogowa przepisze w porozumieniu z Inspekcją główną kolei żelaznych austriackich.

O ileby do wybudowania kolei koncesjonowanej użyte być miały inne drogi publiczne, koncesjonaryusze winni postarać się o zezwolenie tych, którzy do utrzymywania owych dróg są obowiązani a względnie Władz lub urzędów, którym według istniejących ustaw służy prawo udzielania pozwolenia do używania drogi.

§. 5.

We względzie budowy kolei koncesjonowanej i ruchu na niej zastosować się powinni koncesjonaryusze do osnowy niniejszego dokumentu koncesyjnego i do warunków koncesyjnych, które ministerstwo handlu ustanowi, jakoteż do istniejących w tej mierze ustaw i rozporządzeń, mianowicie do ustawy o koncesjach na koleje żelazne z dnia 14. września 1854 (Dz. u. p. Nr. 238) i Porządku ruchu kolei z dnia 16. listopada 1851 (Dz. u. p. Nr. 1 z r. 1852), tudzież do ustaw i rozporządzeń, które w przyszłości wydane być mogą.

Pod względem ruchu pozwala się odstąpić od środków bezpieczeństwa i przepisów ruchu, ustanowionych w Porządku ruchu kolei żelaznych i w odnośnych postanowieniach dodatkowych, o ile ze względu na szczególne stosunki obrotu i ruchu, a w szczególności ze względu na zmniejszenie chyżości największej, ministerstwo handlu uzna to za możliwe, a natomiast trzymać się należy osobnych przepisów ruchu, które w tej mierze wyda ministerstwo handlu.

§. 6.

Nadaje się koncesjonaryuszom prawo utworzenia za osobnem zezwoleniem Rządu i pod warunkami, które on ustanowi, Spółki akcyjnej która wniósć ma we wszystkie prawa i obowiązki koncesjonaryuszów.

Wypuszczenie w obieg obligacji pierwszorzędnych, które opiewać mogą tylko na walutę austriacką, jest dopóty wzbronione, dopóki według

wykazów, które ministerstwo handlu ma sprawdzić, oprocentowanie ich i umorzenie nie okaże się trwałe zabezpieczonem.

Natomiast nadaje się koncesyonaryuszom prawo wypuszczenia w obieg akcji pierwszorzędných, które mieć będą pod względem wypłaty odsetek i umorzenia pierwszeństwo przed akcjami zakładowemi, za sumę, którą Rząd oznaczy.

Dywidenda, należąca się od akcji pierwszorzędných, zanim akcyje zakładowe nabydą prawa do pobierania dywidendy, nie może być wymierzana w większej kwocie jak po pięć od sta i dopłaty z dochodów późniejszych lat są wzbronione.

Cyfra kapitału zakładowego rzeczywistego jakoteż imiennego podlega zatwierdzeniu Rządu.

W tym względzie przyjmuje się za zasadę, że oprócz kosztów na sporządzenie projektu, budowę i urządzenie kolei, jakoteż kosztów nabycia parku kolejowego, rzeczywiście wyłożonych i należycie udowodnionych, łącznie z odsetkami interkalarnemi w ciągu czasu budowy rzeczywiście zapłaconemi i straty na kursie rzeczywiście poniesionej przy gromadzeniu kapitału, żadne wydatki jakiegobądź rodzaju nie mogą być liczone.

Gdyby po upływie pierwszego roku ruchu jeszcze jakie nowe budowle wystawione lub urządzenia ruchu pomnożone być miały, koszta przez to poniesione mogą być doliczone do kapitału zakładowego, jeżeli Rząd pozwolił na wzniesienie projektowanych nowych budowli lub pomnożenie urządzeń ruchu i jeżeli koszta będą należycie wykazane.

Cały kapitał zakładowy umorzony być ma w obrębie okresu koncesyjnego według planu amortyzacyjnego podlegającego zatwierdzeniu Rządu.

Statut Spółki jakoteż formularze obligacyj pierwszorzędných, akcji zakładowych i akcji pierwszorzędných, gdyby miały być wypuszczone, podlegają zatwierdzeniu Rządu.

§. 7.

Transporty wojskowe przewożone być muszą po cenach taryfowych zmierzonych, a to stosownie do postanowień, które tak w tej mierze jak i względem ulg dla podróżujących wojskowych na kolejach rządowych austriackich kiedykolwiek obowiązywać będą.

Postanowienia te stosowane będą także do Obrony krajowej obu połów monarchii, do strzelców krajowych tyrolskich, i to nietylko gdy podróżują kosztem skarbu, lecz także gdy jadą po służbie o

własnym koszcie na ćwiczenia wojskowe i zgromadzenia kontrolne, tudzież do korpusu straży wojskowej sądów cywilnych wiedeńskich, do żandarmeryi, jakoteż do straży skarbowej i straży bezpieczeństwa po wojskowemu uorganizowanej.

Koncesyonaryusze zobowiązują się przystąpić także imieniem kolei w §fie 1 wzmiankowanej do zawartej przez spółki kolei austriackich umowy względem zakupienia i utrzymywania w pogotowiu środków do transportów wojskowych, pomagania sobie nawzajem swojemi parkami w razie przewożenia większych transportów wojskowych, tudzież do przepisów dla kolei żelaznych podczas wojny, które kiedykolwiek będą obowiązywały, jakoteż do umowy dodatkowej o przewożeniu na rachunek skarbu wojskowego obłożnie chorych i rannych, która weszła w wykonanie od dnia 1. czerwca 1871.

Ten obowiązek przystąpienia odnosi się także do umowy ze spółkami kolejowemi względem pomagania sobie nawzajem swoją służbą w razie przewożenia większych transportów wojskowych i do przepisu o transportach wojskowych na kolejach żelaznych.

Zobowiązania te ciężą na koncesyonaryuszach tylko o tyle, o ile będzie możliwem dopełnienie ich na kolei koncesyonowanej jako drugorzędnej a w skutek tego zbudowanej, urządzonej i eksploatowanej z dozwoleńmi ułatwieniami, orzeka zaś o tem ministerstwo handlu.

Koncesyonaryusze zobowiązują się przy obsadzaniu posadzić wzgląd na wysłużonych podoficerów armii, marynarki wojennej i obrony krajowej w myśl ustawy z dnia 19. kwietnia 1872 (Dz. u. p. Nr. 60).

§. 8.

Koncesyonaryusze obowiązani są w razie uruchomienia wojska lub wojny wstrzymać ruch na kolei koncesyonowanej bez pretensyi do wynagrodzenia o tyle i na tak długo, o ile Władza wojskowa uzna to za potrzebne do ruchów wojskowych lub jakichkolwiek innych czynności wojennych na drogach publicznych, któreby kolej przecinała.

§. 9.

Koncesyą nadaje się z obroną przeciw zakładaniu nowych kolei w myśl §fu 9go, lit. b) ustawy o koncesyach na koleje żelazne na lat dziewięćdziesiąt (90), licząc od dnia dzisiejszego, a po upływie tego czasu utraci ona moc swoją.

Rząd może także wyrzec unieważnienie koncesyi przed upływem przyrzeczonego czasu, gdyby

określone w §cie 3cim zobowiązania pod względem rozpoczęcia i skończenia budowy, tudzież otwarcia i utrzymywania ruchu nie były dopełnione, o ile przekroczenie terminu nie da się usprawiedliwić w myśl §fu 11, lit. b) ustawy o koncesjach na koleje żelazne.

§. 10.

Ruch na kolei będącej przedmiotem niniejszego dokumentu koncesyjnego będzie utrzymywany przez Rząd na rachunek koncesjonaryuszów. Zasady tego utrzymywania ruchu określone będą w kontrakcie, tyczącym się ruchu, który Rząd zawrze z koncesjonaryuszami.

§. 11.

Koncesjonaryusze obowiązani są pozwolić Administracji państwa na jej żądanie każdego czasu współużywania kolei do obrotu między kolejami już istniejącymi lub dopiero w przyszłości powstać mającymi, na których Rząd ruch utrzymuje, w taki sposób, że Administracja państwa będzie mogła z prawem ustanawiania taryf przesyłać lub pozwolić przesyłać tak całe pociągi jak i pojedyncze wozy koleją współużywaną lub niektórymi ich częściami, za opłatą stosownego wynagrodzenia. Jednakże współużywanie to o tyle tylko będzie miało miejsce, o ile przez to nie będzie doznawał przeszkody własny regularny obrót na kolei współużywaney.

Wynagrodzenie, które za to ma być płacone, ustanowione będzie według przepisów dołączonych jako załączka C do dokumentu koncesyjnego z dnia 1. stycznia 1886 dla kolei północnej Cesarza Ferdynanda ogłoszonych w Dzienniku ustaw państwa z roku 1886, strona 63.

§. 12.

Rząd zastrzega sobie prawo odkupienia koncesjonowanej kolei po jej wybudowaniu i otwarciu na niej ruchu kiedykolwiek, pod następującymi warunkami:

1. Dla oznaczenia ceny odkupu policzone będą czyste dochody roczne przedsiębiorstwa w ciągu ostatnich lat siedmiu przed rzeczywistą chwilą odkupu, a z nich strącone będą czyste dochody dwu lat najniepomyślniejszych i policzony będzie średni dochód czysty pozostałych lat pięciu.

2. Gdyby jednak odkupienie miało nastąpić przed upływem siódmego roku ruchu, lub gdyby średni dochód czysty, w myśl postanowień ustępu 1. obliczony, nie wynosił najmniej takiej kwoty rocznej, któraby wyrównywała racie rocznej potrzebnej do oprocentowania według planu i umorzenia obligacyj

pierwszorządnych za zezwoleniem c. k. Rządu w obieg puszczonej, łącznie z ratą roczną, która potrzebna jest do oprocentowania po 5 od sta całego kapitału akcyjnego przez c. k. Rząd zatwierdzonego i do umorzenia go w ciągu okresu koncesyjnego, natenczas kwota roczna, powyżej oznaczona, uważana będzie za dochód czysty, mający służyć za podstawę do wymierzenia ceny odkupu.

3. Wynagrodzenie, które ma być zapłacone, będzie polegało na tem, że w ciągu pozostałych lat okresu koncesyjnego płacone będą koncesjonaryuszom kwoty potrzebne do oprocentowania według planu i umorzenia obligacyj pierwszorządnych aż do zupełnego ich spłacenia w terminach płatności zgodnie z planem ustanowionych, natomiast za kapitał akcyjny płać się będzie dochód średni po strąceniu tych kwot pozostały w myśl ustępu 1go a względnie, o ileby zachodził jeden z przypadków w ustępie 2 przewidzianych, sumę roczną także wzmiankowaną, a to w ratach półrocznych z dołu dnia 30. czerwca i 31. grudnia każdego roku.

4. Rząd zastrzega sobie, że wolno mu będzie w każdym czasie zamiast niepłatnych jeszcze rat rocznych, zapłacić kapitał wyrównywający sumie obligacyj pierwszorządnych, w chwili odkupienia kolei według zatwierdzonego planu amortyzacji jeszcze nie umorzonych, z doliczeniem zdyskontowanej przez potrącenie odsetek od odsetek po pięć od sta na rok wartości kapitałowej kwot, które w myśl postanowień ustępu 3go, oprócz kwot potrzebnych do oprocentowania według planu i umorzenia obligacyj pierwszorządnych, mają być półrocznie płacone.

Gdyby Rząd zamierzał w taki sposób spłacić kapitał, wolno mu będzie użyć do tego podług własnego wyboru gotówki lub obligacyj długu państwa. Obligacje długu państwa liczone będą po kursie średnim, jaki obligacje rządowe tego samego rodzaju, notowane urzędownie na giełdzie wiedeńskiej, będą miały w ciągu półrocza bezpośrednio poprzedzającego.

5. Przez odkupienie kolei i od dnia tego odkupienia wchodzi państwo za wypłatą ceny odkupu bez dalszego wynagrodzenia w posiadanie wolne od ciężarów i używanie kolei niniejszem koncesjonowanej ze wszystkimi do niej należącymi ruchomościami i nieruchomościami, licząc tu także park wozowy i zapasy materiałów, jakoteż funduszów obrotowych i zasobnych z kapitału zakładowego utworzonych, o ileby te ostatnie za zezwoleniem Rządu nie były już użyte stosownie do swego przeznaczenia.

§. 13.

Gdy koncesya utraci moc swoją i od tego dnia, w którym to nastąpi, wchodzi państwo bez wynagrodzenia w wolne od ciężarów posiadanie i używa-

nie kolei koncesyjonowanej i wszystkich ruchomych i nieruchomości przynależności, licząc tu także parki, wozowy i zapasy materiałów, jakoteż fundusze obrotowe i zasobne w rozmiarze wzmiankowanym w §. 12, l. 5.

Tak wtedy gdy koncesya moc swoją straci, jak i w razie odkupienia kolei (§. 12), zatrzymają koncesyonaryusze na własność fundusz zasobny, utworzony z własnych dochodów przedsiębiorstwa i należące się mu aktywa, tudzież te osobne zakłady i budynki z własnego majątku wzniesione lub nabyte, do których zbudowania lub nabycia Rząd upoważnił ich z tym wyraźnym dodatkiem, że nie mają stanowić przynależności kolejowej.

§. 14.

Rząd ma prawo przekonywać się, czy budowa kolei i jej urządzenia ruchu są we wszystkich częściach wykonane odpowiednio celowi i trwale, tudzież zarządzić, aby wadom w tym względzie zapobieżono lub takowe usunięto.

Rząd ma także prawo wglądania w zarząd przez wydelegowanego do tego urzędnika, a w szczególności nadzorowania w wszelki sposób, jaki uzna za stosowny, aby budowę wykonano zgodnie z projektem i kontraktami i wydelegowania do nadzoru nad tem urzędników na koszt koncesyonaryuszów.

W razie utworzenia się Spółki akcyjnej, komisarz przez Rząd ustanowiony będzie miał także prawo bywania na posiedzeniach Rady zawiadowczej lub innej reprezentacji, przedstawiającej dyrekcją Spółki, jakoteż na walnych zgromadzeniach ile razy uzna to za potrzebne, i zawieszania wszelkich takich uchwał lub zarządzeń, któreby się ustawa, koncesyi lub statutowi Spółki sprzeciwiały albo były szkodliwe publicznejmu dobru; w przypadku jednak takim komisarz winien rzecz przedstawić natychmiast ministerstwu handlu do decyzji, która wydana być ma niezwłocznie i będzie dla Spółki obowiązująca.

Ża nadzór nad przedsiębiorstwem kolejowem, niniejszem ustanowiony, koncesyonaryusze nie są obowiązani aż do dalszego zarządzenia płacić skarbowi państwa wynagrodzenia.

Uwalnia się koncesyonaryuszów od przepisanego w §fie 89tym Porządku ruchu kolei z dnia 16. listopada 1851 (Dz. u. p. Nr. 1 z roku 1852) obowiązku wynagradzania nadwyżki kosztów dozoru policyjnego i akcyzowego, jakoteż od obowiązku wystawienia bezpłatnie i utrzymywania lokali urzędowych.

§. 15.

Nadto zastrzega sobie Rząd prawo, że gdyby pomimo poprzedniego ostrzeżenia ponawiało się

naruszenie lub zaniedbanie obowiązków, w dokumencie koncesyi, warunkach koncesyjnych lub ustawami przepisanych, będzie temu zapobiegłi środkami odpowiadającymi ustawom, a według okoliczności unieważni koncesya przed upływem okresu, na który została nadana.

Ostrzegając surowo, aby nikt nie uczynił nie przeciwnego postanowieniom koncesyi niniejszej i nadając Spółce prawo uciekania się do Naszych Sądów w sprawach o wynagrodzenie udowodnionej szkody, rozkazujemy wyraźnie wszystkim Władzom, do których to należy, aby nad koncesyą i wszystkiemi postanowieniami w niej zawartemi, ściśle i troskliwie czuwały.

W dowód czego wydajemy niniejszy list, pod Naszą większą pieczęcią, w Naszem głównym i rezydencyjalnym mieście Wiedniu dnia czternastego miesiąca kwietnia, w roku zbawienia tysiąc ośmset ośmdziesiątym dziewiątym, Naszego panowania czterdziestym pierwszym.

Franciszek Józef r. w.

Taaffe r. w.

Dunajewski r. w.

Bacquehem r. w.

74.

Ustawa z dnia 19. kwietnia 1889,

o dalszem przedłużeniu terminu spłaty zaliczek bezprocentowych, przywołonych dla Tyrolu z przyczyny powodzi 1882 roku.

Ża zgodą obu Izb Rady państwa postanawiam co następuje:

§. 1.

Upoważnia się Rząd, żeby termin, od którego rozpocząć się miała spłata zaliczek, na zasadzie §. 9go ustawy z dnia 13. marca 1883 (Dz. u. p. Nr. 31) a względnie rozporządzenia cesarskiego z dnia 26. września 1882 (Dz. u. p. Nr. 130) uczestnikom konkurencji, spółkom wodnym, gminom i członkom gmin w Tyrolu, z wyznaczonej dotacyi

w sumie 1,500.000 zł. udzielonych, powyższą ustawą na dzień 1. stycznia 1886 ustanowiony, ustawą z dnia 7. lipca 1886 (Dz. u. p. Nr. 128) najdalej aż do 1. stycznia 1889 odroczone, a względnie termin dalszego ciągu tej spłaty, przedłużył najdalej aż do 1. stycznia 1892, tym do spłacenia obowiązanych, których klęski żywiołowe 1888 roku ponownie dotknęły i wtrąciły w przykre położenie.

Pozwalać należy na to przedłużenie terminu tylko na prośbę interesowanych, w miarę stwierdzonej rzeczywistej potrzeby.

Przy decydowaniu co do podawanych próśb o przedłużenie terminu, winien Rząd działać w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

§. 2.

Pociąganie kraju do odpowiedzialności za zwrot zaliczek odracza się na czas przedłużeń w myśl §. 1. przyzwolonych.

§. 3.

Podania, dokumenty i czynności urzędowe, dotyczące się przedłużeń terminu, w myśl ustawy niniejszej pertraktowanych, wolne są od stępli i opłat.

§. 4.

Wykonanie ustawy niniejszej, która nabywa mocy obowiązującej od dnia ogłoszenia, poruczam Moim Ministrom spraw wewnętrznych, rolnictwa i skarbu.

Ischl, dnia 19. kwietnia 1889.

Franciszek Józef r. w.

Taaffe r. w.

Falkenhayn r. w.

Dunajewski r. w.

75.

Ustawa z dnia 20. maja 1889,

o wybudowaniu kosztem państwa kolei żelaznej jasielsko-rzeszowskiej.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanawiam co następuje:

Artykuł I.

Upoważnia się Rząd do wybudowania kosztem państwa kolei żelaznej miejscowej ze szlakiem nor-

malnym od Jasła do Rzeszowa, wychodzącej z kolei transwersalnej galicyjskiej i łączącej ją z koleją Karola Ludwika, nakładem preliminowanym w sumie 5,500.000 zł., która uważana być ma za nieprzekraczalną.

Artykuł II.

Budowę kolei żelaznej, która wykonana być ma w myśl artykułu I, rozpocząć należy w roku 1889 i skończyć najpóźniej w ciągu lat dwóch.

Artykuł III.

Na pokrycie w roku 1889 części kosztów powyższych wyznacza się dotacją w sumie 2,300.000 zł., z której, o ile aż do końca marca 1890 roku nie będzie wyczerpana, można czerpać jeszcze aż do końca marca 1891, w przypadku tym jednak postąpić z nią należy tak, jak gdyby wyznaczona była w preliminarzu 1890 roku a przeto policzyć ją na karb tego ostatniego roku.

Upoważnia się Ministra skarbu, żeby na pokrycie tej dotacji sprzedał 7500 sztuk akcji lit. B włącznie uprzyw. kolei żelaznej busztiehradzkiej w wartości imiennej 1,500.000 zł., które mi należała kasa państwa rozporządza.

Artykuł IV.

Na rzecz kolei żelaznej, która w myśl artykułu I. ma być wybudowana, uwalnia się wszelkie kontrakty, podania i dokumenty, dotyczące się wykupna gruntów, budowy i urządzenia kolei, od stępli i należności, tudzież przeniesienie własności wykupionych gruntów od przypadającej opłaty.

Artykuł V.

Ruch na kolei, będącej przedmiotem ustawy niniejszej, utrzymywać ma Rząd na własny rachunek a osobie prywatnej lub spółce może poruczyć utrzymywanie ruchu tylko na mocy osobnej ustawy.

Artykuł VI.

Ustawa niniejsza nabywa mocy obowiązującej od dnia ogłoszenia. Wykonanie onejże poruczam Mojemu Ministrowi handlu i Mojemu Ministrowi skarbu.

Schönbrunn, dnia 20. maja 1889.

Franciszek Józef r. w.

Taaffe r. w.

Dunajewski r. w.

Bacquehem r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XXXII. — Wydana i rozesłana dnia 1. czerwca 1889.

76.

Rozporządzenie ministerstwa spraw wewnętrznych z d. 22. maja 1889,

którem w myśl §. 14go ustawy z dnia 28. grudnia 1887 (Dz. u. p. Nr. 1 z r. 1888), o ubezpieczeniu robotników na wypadek przygody, ustanawia się stopy procentowe klas niebezpieczności i dzieli się przedsiębiorstwa obowiązkowi ubezpieczenia podlegające na klasy niebezpieczności.

W myśl §. 14go ustawy z dnia 28. grudnia 1887 (Dz. u. p. Nr. 1 z r. 1888), o ubezpieczeniu robotników na wypadek przygody, ustanawia się po wysłuchaniu Rady przybocznej stopy procentowe klas niebezpieczności i dzieli się przedsiębiorstwa obowiązkowi ubezpieczenia podlegające na klasy niebezpieczności, jak następuje:

1. Wzór klasyfikacji niebezpieczności i stóp procentowych.

Klasa	Stopa procentowa	Klasa	Stopa procentowa	Klasa	Stopa procentowa		
niebezpieczności		niebezpieczności		niebezpieczności			
I	5	VIII	35	XI	65		
	6		36		66		
	7		37		67		
			38		68		
II	8				39		69
	9				40		70
	10				41		71
					42		72
III	11		IX		43		73
	12					44	74
	13					45	75
						46	76
IV	14			47		77	
	15			48		78	
	16			49		79	
	17			50		80	
V	18			51	XII	81	
	19			52		82	
	20					83	
	21					84	
VI	22	X	53			85	
	23			54		86	
	24			55		87	
	25			56		88	
	26			57		89	
	27			58		90	
VII	28			59			91
	29			60			92
	30			61		93	
	31			62		94	
	32			63		95	
	33			64		96	
	34				97		
				98			
				99			
				100			

Klasa
niebezpieczności

Palarnie	VII
Zakłady machinowe dla kolei elektrycznych	V
Przyrządy do czerpania wody (pompy parowe)	V

Uwaga: Co się tyczy klasyfikacji niebezpieczności wszelkich innych przedsiębiorstw pobocznych kolejowych, jakimi są łamy, kopalnie, cegielnie itp. ob. grupa IV; zakłady gazowe itp. ob. grupa VIII; budowa kanałów i inne roboty budownicze ob. grupa XIV itd.

Grupa III.

Huty i ich przedsiębiorstwa poboczne.

Blachownie	VI
Zakłady do koksowania węgla	V
Huty żelazne i stalowe; walcownie i młotownie	VII
Wielkie piece	VI
Huty miedziane i mosiężne	V
Wyrób kopci	IV
Huty i walcownie cynku	V
Wszelkie inne zakłady hutnicze	VI

Grupa IV.

Kamienie i ziemie.

a) Łamy kamieni.

Łamy bazaltu	IX
Łamy gipsu	IX
Łamy granitu	IX
Łamy wapna	IX
Łamy magnesitu	IX
Łamy marmuru	IX
Łamy fonolitu	IX
Łamy kwarcu i feldspatu	IX
Łamy piaskowca	IX
Łamy łupku	IX
Żwirownie	IX
Kamieniołamy w ogólności	IX
Kamieniołamy w połączeniu z warsztatami kamieniarskimi	VII
Łamy syenitu	IX

b) Kopalnie.

Kopalnie ziemi barwierskich	VII
Kopalnie granatów	VIII
Kopalnie i płóczkarnie koaliny (glinki porcelanowej)	VII
Kopalnie grubego piasku	VIII
Kopalnie iltu	VII
Kopalnie piasku	VIII
Kopalnie talku	VII
Kopalnie gliny	VII
Kopalnie torfu	V

c) Obrabianie kamieni.

Rzeźbiarnie	III
Szlifownie kamieni szlachetnych	IV
Wyrób nagrobków	III

	Klasa niebezpieczeńści
Fabryki towarów granitowych	IV
Wyrób towarów marmurowych	IV
Wyrób kamieni młyńskich i szlifierskich	IV
Młyny kwarcu i feldspatu	VI
Wyrób towarów łupkowych	III
Wyrób towarów łupkowych za pomocą pary	V
Zakłady kamieniarskie, szlifiernie, tokarnie	IV
 d) Wyroby z ziem.	
Wyrób towarów kamionkowych	III
Wyrób wapna cementowego	V
Fabryki towarów cementowych	III
Młyny gipsowe	VI
Piece do wapna	IV
Wyrób kitu	III
Wyrób kredy	III
Fabryki towarów porcelanowych	III
Wyrób szmirglu	IV
Wyrób towarów syderolitowych i majolikowych	III
Fabryki wyrobów fajansowych	III
Fabryki wyrobów z terrakoty	III
Fabryki pieców glinianych	III
Wyrób towarów glinianych w ogólności	III
Garncarnie	III
Cegielnie (mniejszych rozmiarów)	IV
Cegielnie (większych rozmiarów)	V
Cegielnie, używające motorów	VI
 e) Szkło.	
Fabryki szkła	III
Wyrób kul szklanych	III
Malowanie na szkłe, wygryzanie i wyciskanie	II
Paciorki szklane i guziki szklane, wyrób i obrabianie	II
Rafinerie szkła	IV
Szlifiernie szkła	IV
Fabryki szkła dętego	III
Fabryki szkła zwierciadlanego i zwierciadeł	III
Wyrób szkła stołowego	III

Grupa V.

Wyroby z metali.

a) Wyroby z metali szlachetnych.

Wyrób towarów złotych i srebrnych	I
Wyzyskiwanie odpadków złota i srebra (i zakłady do oddzielania)	VI
Wyrób towarów złotych	I
Wyrób towarów leońskich	III
Wyrób towarów srebrnych	II
Wyrób towarów srebrnych (z użyciem motorów)	IV

b) Żelazo i stal.

Wyrób plecionek drucianych	III
Fabryki sznurów i lin drucianych	III
Wyrób sztyftów drucianych	III

	Klasa niebezpieczności
Wyrób towarów druczanych w ogólności	III
Drutarnie	III
Wyrób towarów z blachy żelaznej	IV
Tokarnie żelaza	IV
Odlewnie żelaza i odlewnie stali	VII
Wyrób towarów żelaznych i stalowych w ogólności	IV
Wyrób towarów żelaznych i stalowych galanteryjnych i kramarszczyzny	II
Fabryki naczyń polewanych	V
Fabryki pilników	V
Kuźnie wyrabiające młoty i narzędzia	VI
Wyrób kas i sprzętów żelaznych	V
Kuźnie łańcuchów	IV
Kuźnie nożownicze	IV
Fabryki igieł	III
Gwoździownie	IV
Ślusarnie (fabryczne lub używające motorów)	IV
Wyrób szrub i nitów	VI
Kosarnie	VI
Szlifiernie stali	V
Kuźnie płatnerskie	V

c) Metale nieszlachetne i stopy.

Wyrób towarów ołowianych i cynkowych	V
Fabryki towarów bronzowych	IV
Wyrób towarów z chińskiego srebra (nowego srebra, alfenidu)	IV
Zakłady galwanoplastyczne	III
Zakłady mosiężnicze	III
Kotlarnie	IV
Wyrób blachy metalowej i drutu (z niklu, mosiądzu i miedzi)	V
Tokarnie do metalu	IV
Wyroby metalowe, wyciskane, wybijane i wytłaczane (nakrywki do flaszek, medale, ornamenta, formy blaszane, modły, okucia do fajek itd.)	IV
Odlewnie metalu (mosiądzu)	V
Fabryki guzików metalowych	III
Wyrób towarów metalowych kramarskich i galanteryjnych	II
Fabryki trumien metalowych	IV
Szlifiernie do metalu (polerownie)	V
Wyrób towarów metalowych w ogólności	IV
Wyrób tutek na naboje (bez nabojów)	IV
Odlewnie czcionek	III
Odlewnie naczyń cynowych	V

Grupa VI.

Machiny, narzędzia, instrumenty, przyrządy.

a) Machiny, narzędzia, przyrządy.

Wyrób przyborów do pomp, kotłów itp.	V
Wyrób miechów	IV
Wyrób tłoczni drukarskich	VI
Fabryki machin parowych	VIII
Wyrób i zaprowadzanie gazociągów, wodociągów i urządzeń do ogrzewania	VI
Fabryki motorów gazowych	VIII
Kuźnie do wyrobu kotłów	VIII
Fabryki grępli	III

	Klasa niebezpieczności
Wyrób przyrządów do chłodzenia	IV
Wyrób machin rolniczych (także odlewnie)	VII
Fabryki lokomotyw	VIII
Fabryki machin (większego rozmiaru, także odlewnie)	VII
Fabryki machin (mniejszego rozmiaru, także odlewnie)	VI
Ślusarnie machinowe i warszaty do naprawiania	IV
Budowa młynów i reparacya	VII
Wyrób machin do szycia i ich części składowych	V
Fabryki pomp	V
Wyrób przyrządów do wody sodowej i syfonów	IV
Wyrób sikawek i przyborów do gaszenia ognia	V
Fabryki warsztatów tkackich i przyborów do tychże	V
Fabryki narzędzi	VI
b) Środki transportowe.	
Roboty portowe	IX
Zakłady budowy okrętów (większego rozmiaru)	VII
Zakłady budowy okrętów (mniejszego rozmiaru)	VI
Warszaty okrętowe	V
Wyrób części składowych powozów	IV
Fabryki powozów	V
Fabryki wozów kolejowych	VII
Roboty przy spuszczeniu okrętów	IX
c) Broń palna.	
Wyrób strzelb i części składowych broni palnej	V
Fabryki karabinów	VI
Wyrób dział	VII
d) Narzędzia fizyczne i chirurgiczne, przyrządy do mierzenia czasu i do oświetlania.	
Wyrób przyrządów chemicznych i farmaceutycznych	IV
Wyrób instrumentów chirurgicznych	IV
Fabryki wag dziesiętnych	IV
Wyrób machin i przyrządów do oświetlenia elektrycznego i transmisji siły	VII
Przemysł elektrotechniczny w ogólności	VII
Wyrób i zaprowadzanie telegrafów elektrycznych, telefonów i piorunochronów	VIII
Przedsiębiorstwa szlifowania szkła do narzędzi optycznych	IV
Fabryki lamp	V
Fabryki latarni	III
Wyrób narzędzi matematycznych	III
Mechanicy (przedsiębiorstwa fabryczne lub używające motorów)	IV
Optycy (przedsiębiorstwa fabryczne lub używające motorów)	II
Wyrób przyrządów fizycznych	IV
Fabryki zegarów	II
Wyrób wag rozmaitej konstrukcyi	IV
Wyrób wodomierzów	V
e) Instrumenta muzyczne.	
Fabryki harmonium	III
Wyrób części składowych fortepianów	II
Fabryki fortepianów	III
Fabryki harmonik ustnych	III
Wyrób narzędzi muzycznych w ogólności	II
Wyrób organów	III

Klasa
niebezpieczeńści**f) Przedsiębiorstwa używające motorów do transportu i do innych celów.
Najem motorów.**

Windy poruszane motorami	IX
Żórawie parowe	IX
Zakłady trudniące się najmiejmachin parowych	VIII
Przedsiębiorstwa parowe do rozmaitych celów (przedsiębiorstwa sikawkowe, wyrób zgęszczonego powietrza itd.)	VI
Koleje podjazdowe parowe	VIII

Grupa VII.**Przemysł chemiczny.****a) Przemysł chemiczny wielki.**

Fabryki przetworów chemicznych (wielkie przedsiębiorstwa)	VI
Wyrób fosforu i fosfatu	VII
Fabryki potażu	V
Zakłady proszkowania	VI
Fabryki saletry	V
Młyny do siarki (stępy, warzelnie siarki)	VI
Fabryki kwasu siarczanego azotowego i solnego	VI
Fabryki sody i chlorku wapna	V
Fabryki wityriolu	V

b) Przetwory chemiczne i farmaceutyczne.

Fabryki blankfixu	V
Fabryki glejty ołownej i minium	V
Fabryki octanu ołowiowego i bieli ołowianej	V
Wyroby chemiczne i farmaceutyczne, przedsiębiorstwa (mniejszego rozmiaru)	VI
Wyrób kwasu węglowego płynnego	VII
Destylacja drzewa (i jej wytwory)	IV

c) Materiały barwierskie i farby.

Fabryki ołówków	IV
Wyrób czernidła drukarskiego	III
Wyrób farb ziemnych	VI
Fabryki farb w ogólności	V
Tarcie drzewa farbiarskiego (młyny)	VII
Wyrób lakieru, pokostu i farb	V
Wyrób farb mineralnych i metalowych	VI
Wyrób farb olejnych	V
Wyrób farb porcelanowych, emaliowych i do szkła	VI
Wyrób czernidła do obuwia	III
Fabryki atramentu	II
Fabryki ultramarynu	IV

d) Smoła i żywice.

Fabryki asfaltu	IX
Fabryki tektury dachowej, mastyksu i masy ochraniającej ciepło	VI
Warzelnie smoły (destylacja żywicy także w związku z destylacją smoły)	VI
Fabryki terpentyny	VI
Fabryki wyrobów ze smoły	VII

e) Środki rozsadzające i towary ogniowe.

Fabryki dynamitu	XII
Wyrób przedmiotów pirotechnicznych	XII

	Klasa niebezpieczności
Wyrób nabożów i innej amunicji	XI
Wyrób prochu strzelniczego	XII
Wyrób środków rozsadzających i palących w ogólności	XII
Wyrób podpałów i lontów	XI
Wyrób zapalek	XI
Wyrób kapsli i nabożów	XI
Wyrób towarów ogniowych w ogólności	XI
f) Odpadki i nawóz sztuczny.	
Wyrób sinku, albuminu itp.	V
Młyny do kości (stępy)	VI
Warzelnie kleju	IV
Fabryki spodium i nawozu sztucznego	V

Grupa VIII.

Materiały do ogrzewania i oświetlania, ogrzewanie i oświetlenie.

a) Materiały do ogrzewania i oświetlania.

Fabryki cegiełek opałowych	V
Zakłady topienia tłuszczu i łożu	IV
Wyrób węgla drzewnych (zapomocą motorów)	V
Fabryki świec	IV
Wyrób gazu do świecenia	IV
Wyrób gazu olejnego	IV
Rafinerie nafty	V
Wyrób mydła	IV
Wyrób mydła i świec	IV
Woskobójnie	III

b) Oleje i tłuszcze.

Wyrób olejów eterycznych	V
Tłocznie i stępy do wyciskania oleju lnianego i rzepakowego	VI
Wyrób oleju kopalinnego, oleju na smarowidło, cerezyny, parafiny (z wyłączeniem fabrykacji świec)	VII
Fabryki oleju i rafinerie	VI
Wytlaczanie oliwy	VI
Wyrób pachnideł i mydła	III
Wyrób smarowideł	IV
Wyrób tłuszczu folarskiego	IV

c) Ogrzewanie i oświetlenie.

Przedsiębiorstwo kuchni parowych	IV
Przedsiębiorstwo zakładów oświetlania elektrycznego	V
Przedsiębiorstwo ogrzewania wodą gorącą i parą	IV

Grupa IX.

Przemysł tkacki.

a) Jedwab.

Wyrób jedwabiu do szycia	II
Fabryki wstążek jedwabnych	II
Fabryki towarów jedwabnych i aksamitu	II
Przędzalnie jedwabiu	III

Klasa
niebezpieczności**b) Wełna owcza i inne włosy zwierzęce.**

Fabryki sukna pilśniowego	II
Fabryki flaneli	II
Fabryki koców, derek i bli	II
Fabryki wełny sztucznej (Shoddy, Mungo)	IV
Warzelnie włosienia końskiego i przędzalnie	III
Przędzalnie wełny owczej (do przędzy gręplowej i grzebieńnej)	III
Tkalnie i fabryki towarów sukniennych i z wełny owczej	II
Fabryki kobierców i materyj do sprzętów	II
Tkalnie chustek i szalów	II

c) Len, konopie, kłaki, juta.

Zakłady międlenia lnu (używające motorów)	II
Przędzalnie przędzy z lnu i kłaków	III
Przędzalnie konopi i wyrób towarów powroźniczych	III
Przędzalnie i tkalnie juty	III
Tkalnie lnu	II
Tkalnie towarów lnianych i bawełnianych	II

d) Bawełna i półwełna.

Tkalnie tasiemek	II
Przędzalnie bawełny i przędzalnie odpadków bawełny	III
Tkalnie towarów bawełnianych	II
Fabryki towarów bawełnianych i półwełnianych	II
Fabryki knotów	II
Fabryki przędzy do pończoch	III
Wyrób waty i zakłady do darcia bawełny	III
Wyrób nici	II

e) Blecharnie, farbiernie, apretura, drukarnie.

Apretura	{	a) towarów jedwabnych	III
		b) materyj lnianych i wełnianych	III
		c) tkanin rozmaitych	III
Blecharnie			III
Farbiernie	{	a) jedwabiu	III
		b) lnu i wełny	III
		c) rozmaitych przędziw i tkanin	III
Drukarnie przędziw i tkanin			III
Zakłady karbonizowania i odłuszczenia wełny (pralnie wełny)			II
Maglownie			II
Folusze do sukna			III

f) Towary dziane, koronkowe, haczkowane, haftowane i pończochowe.

Fabryki towarów pasamonnicych	III
Fabryki koronek i bobinetów	II
Hafciarnie	II
Zakłady towarów pończochowych	II
Fabryki towarów trykotowych	II
Fabryki towarów dzianych	II
Fabryki guzików nicianych i do bielizny	II

Grupa X.

Papier, skóra i guma.

a) Fabrykacja papieru i masy papierowej.

Fabryki celulozy i drzewnika	XI
Szlifiernie drzewa do fabrykacji drzewnika	XI
Fabryki papieru pakowego	VII
Fabryki papieru	VII
Fabryki tektury	VII
Papiernie (fabryki papieru pomniejszych rozmiarów)	VI
Fabryki masy papierowej także tektury kamiennej	VIII

b) Wyroby z papieru z wyłączeniem fabrykacji papieru.

Introligatornie	II
Fabryki kopert listowych	II
Wyrób papieru pstrego i lśniącego	III
Fabryki towarów kartonowych i konfekcja papierowa	II
Fabryki papieru cygaretowego	II
Wyrób papieru szklanego i szmirglowego	III
Wyrób tutek papierowych	II
Fabryki torebek papierowych	II
Fabryki obić	III
Wyrób ceraty i papieru pergaminowego	III

c) Fabryki skóry i surogatów skóry.

Fabryki skóry sztucznej (wyroby z odpadków skóry)	IV
Fabryki skór	III
Farbiernie i lakiernie skóry	III
Zakłady przyrządzania skóry	III
Czerwonoskórnicstwo	III
Stępy i młyny do tłuczenia dębnicy	VI
Fabryki ceraty i ledertuchu	III
Białoskórnicstwo	III

d) Wyroby ze skóry i surogatów skóry.

Wyrób towarów rymarskich i siodlarskich	II
Wyrób towarów kaletnicznych i galanteryjnych skórzanych	II

e) Guma, guttaperka, celluloid.

Fabryki towarów gumowych, guttaperkowych i celluloidowych	IV
Fabryki towarów tkackich gumowych	III

Grupa XI.

Materiały drewniane i snycerskie.

a) Wyroby z drzewa.

Zakłady rozdrabniania drzewa opałowego	XI
Tartaki parowe	XI
Tartaki wodne	X
Pily kołowe i wstęgowe, wyrób gątów	XI
Tokarnie, snycernie, fabryki łasek	IV
Wyrób beczek	VIII
Fabryki towarów drewnianych, kramarskich i galanteryjnych (zabawki, miary itp.)	IV

Klasa
niebezpieczności

Wyrób towarów drewnianych rzniętych w ogólności (posadzki, klepek, sztyftów drewnianych itp.)	IX
Zakłady napawania drzewa	VI
Stolarnie wyrabiające paki	VIII
Zakłady rznięcia korku	IV
Fabryki sprzętów i stolarnie kunsztowe	VII
Stolarnie wyrabiające modele i maszyny	VII
Fabryki ram i listew złotych	IV
Fabryki storów i żaluzji	IV
Fabryki kopyt	IV
Stolarnie (używające motorów)	VII
Wyrób patyczków na zapalki	VIII
b) Wyrób towarów koszykarskich i szczotek.	
Wyrób deszczulek do szczotek	IX
Szczotkarnie	II
Zakłady plecionek koszykowych i koszyczkowych	II
c) Wyroby z rogu i morskiej piany itd.	
Fabryki towarów asbestowych	II
Fabryki wachlarzy	II
Rzeźbiarnie rogu i kości słoniowej	III
Fabryki guzików rogowych, kokosowych i z perłowej macicy	III
Wyroby z morskiej piany i z bursztynu	II

Grupa XII.

Żywność i posiłki.

a) Posiłki roślinne i zwierzęce.

Piekarnie (używające motorów)	II
Wyrób biszkoptów	II
Fabryki czekolady (i kandytów)	III
Fabryki konserw	IV
Fabryki dekstryny	V
Wędzarnie (używające motorów)	IV
Suszarnie owoców	II
Młyny do korzeni	VI
Przedsiębiorstwa palenia kawy i kawy figowej	VI
Wyrób surogatów kawy (fabryki cykoryi i kawy figowej)	IV
Przedsiębiorstwa nabiałowe (fabryki masła i sera)	II
Tłocznie do owoców	III
Fabryki cukru surowego	VIII
Fabryki musztardy	III
Fabryki skrobii (także fabrykacja sago i surogatów gumy)	V
Fabryki syropu i cukru gronowego	V
Fabryki towarów ciastowych	IV
Fabryki kiełbas	IV
Cukiernie (używające motorów)	III
Rafinerye cukru	VII
Fabryki towarów cukrowych	VII

b) Napoje.

Gorzelnie wyrabiające gorzałkę i spirytus	V
Browary { większego rozmiaru	VIII
{ mniejszego rozmiaru	VI

	Klasa niebezpieczności
Destylacja napojów wysokokowych	V
Zbiórka lodu	IX
Fabryki esencyj	V
Wyrób octu (oraz likierów)	IV
Przedsiębiorstwa piwniczne (używające motorów)	VII
Wyrób lodu sztucznego	V
Fabryki likierów (nie licząc gorzelnii)	III
Słodownie i fabryki siodu	VI
Wyrób wód mineralnych	III
Fabryki drożdży stałych	VI
Wyrób wody sodowej	IV
Fabryki spirytusu i drożdży stałych	VI
Rafinerie spirytusu	V
Suszenie wyłoczyn	II
Zakłady hydrauliczne	IV

c) Tytoń.

Fabryki tytoniu	I
---------------------------	---

Grupa XIII.**Odzież i czyszczenie.****a) Odzież.**

Fabryka fezów	II
Fabryki rękawiczek	I
Fabryki kapeluszy	IV
Wyrób odzieży (tandeciarstwo)	I
Fabryki gorsetów	I
Fabryki obuwia	III
Wyrób kapeluszy słomkowych	II
Fabryki bielizny	I

b) Czyszczenie.

Łaźnie (używające motorów)	VI
Czyszczenie pierza pościelowego	II
Zakłady czyszczenia chemicznego	III
Farbiernie piór	III
Zakłady trzepania dywanów	III
Pralnie	IV

Grupa XIV.**Przemysł budowniczy.****a) Przedsiębiorstwa budownicze.**

Budowle betonowe	VIII
Budowa mostów	IX
Budowa kanałów	VIII

Klasa
niebezpieczności

Budowa kolei żelaznych	VIII
Konstrukcje żelazne, wyrób i urządzenie	VIII
Budownictwo cywilne	VIII
Budowa dróg	VIII
Kopanie stawów i roboty ziemne w ogólności	IX
Budownictwo wodne	IX

b) Przemysł budowniczy.

Pokrywacze dachów	IX
Murarze	VII
Cieśle (także stawiający rusztowania)	VIII

c) Przemysł pomocniczy.

Lakiernicy	VI
Szklarze budowlowi	V
Ślusarze budowlowi	V
Błacharze budowlowi	X
Stolarze budowlowi	VIII
Rurmistrze	IX
Brukarze (asfaltnicy)	V
Sztukatorzy	VI
Zaprowadzanie telefonów i piorunochronów	X

Grupa XV.**Przemysł poligraficzny.**

Drukarnie i litografie (wielkie przedsiębiorstwa, także w połączeniu z odlewnią czcionek, stereotypią, galwanoplastyką itp.)	IV
Drukarnie i litografie (mniejsze przedsiębiorstwa)	II
Drukarstwo różnobarwne i kunsztowne w ogólności	II
Wyrób obrazków światłociskowych i świetlnych z przedsiębiorstwami pobocznymi	II
Drukarnie olejodruków	II
Fabryki kart do grania	II

Taaffe r. w.

77.

Rozporządzenie ministerstwa spraw wewnętrznych z d. 22. maja 1889,

którem w myśl §. 16go ustawy z dnia 28. grudnia 1887 (Dz. u. p. Nr. 1 z r. 1888), o ubezpieczeniu robotników na wypadek przygody, ustanawia się na pierwszy rok administracyjny taryfę opłat na ubezpieczenie, które mają być wnoszone do zakładów ubezpieczenia na wypadek przygody.

W myśl §. 16go ustawy z dnia 28. grudnia 1887 (Dz. u. p. Nr. 1 z r. 1888), o ubezpieczeniu robotników na wypadek przygody, ustanawia się niniejszem na pierwszy rok administracyjny, to jest na czas aż do upływu pierwszego całorocznego okresu rachunkowego następującą taryfę opłat na ubezpieczenie, które wnoszone być mają do zakładów ubezpieczenia na wypadek przygody, istniejących na zasadzie §§. 9go i 58go tejże ustawy.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XXXIII. -- Wydana i rozesłana dnia 5. czerwca 1889.

78.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 8. maja 1889,

tyczące się przyłączenia gminy Dejšiny do okręgu Sądu delegowanego miejsko-powiatowego pilzeńskiego w Czechach.

Na zasadzie ustawy z dnia 11. czerwca 1868 (Dz. u. p. Nr. 59) oddziela się gminę Dejšinę z Neuhütten i Horomyslicami od okręgu Sądu powiatowego rokicańskiego i przyłącza do okręgu Sądu delegowanego miejsko-powiatowego pilzeńskiego.

Rozporządzenie niniejsze nabywa mocy od dnia 1. stycznia 1890.

Schönborn r. w.

79.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z dnia 11. maja 1889,

o zaprowadzeniu w Jaraku (w Slawonii) delegacyi królewsko węgierskiej komory mitrowickiej.

Według doniesienia królewsko węgierskiego ministerstwa skarbu zaprowadzona została w Jaraku (w Slawonii) delegacya komory głównej mitrowickiej,

opatrzona upoważnieniami komory pomocniczej II. klasy i rozpoczęła urzędowanie dnia 1. marca 1889.

Dunajewski r. w.

80.

Rozporządzenie Ministra wyznań i oświecenia z d. 18. maja 1889, wydane w porozumieniu z Ministrem rolnictwa,

którem w przedmiocie egzaminów rządowych teoretycznych z nauki rolnictwa i leśnictwa w szkole głównej ziemiaństwa wydaje się nowe przepisy, zmieniające rozporządzenie z dnia 8. grudnia 1881 (Dz. u. p. Nr. 1 z r. 1882).

Na zasadzie Najwyższego postanowienia z dnia 18. kwietnia b. r. uchyla się terażniejszą osnowę rozporządzenia z dnia 8. grudnia 1881 (Dz. u. p. Nr. 1 z r. 1882) i zastępuje się następującymi postanowieniami:

§. 1.

Dla przekonania się o wykształceniu naukowym w rolnictwie i leśnictwie, nabytem w szkole głównej ziemiaństwa lub podług jej skali (§. 8), będą

się odbywały egzamina rządowe a mianowicie ogólny z przedmiotów zasadniczych i dwa wydziałowe: pierwszy czyli produkcyjny, na którym egzaminować się będzie głównie z przedmiotów, dotyczących się produkcji rolnej i leśnej, drugi czyli ekonomiczny, z przedmiotów należących do zakresu gospodarstwa i pomocniczych.

§. 2.

Przedmiotami egzaminu rządowego ogólnego są:

a) z nauk w zakresie rolnictwa:

chemia z wyłączeniem chemii rolniczej, botanika, zoologia, geologia;

b) z nauk w zakresie leśnictwa:

matematyka, geodezyja, botanika, geologia, chemia z wyłączeniem chemii rolniczej.

§. 3.

Przedmiotami egzaminu produkcyjnego są:

a) z nauk w zakresie rolnictwa:

gospodarstwo społeczne, chemia rolnicza, nauka o produkcji roślinnej, nauka o produkcji zwierzęcej;

b) z nauk w zakresie leśnictwa:

gospodarstwo społeczne, uprawa lasów, ochrona lasów, użytkowanie lasów.

§. 4.

Przedmiotami egzaminu ekonomicznego są:

a) z nauk w zakresie rolnictwa:

nauka o maszynach rolniczych i o melioracjach, technologia rolniczo-chemiczna, nauka gospodarstwa rolnego, ustawoznawstwo;

b) z nauk w zakresie leśnictwa:

nauka gospodarstwa leśnego, obliczanie wartości lasu, nauka o budownictwie i maszynach leśniczych, ustawoznawstwo.

§. 5.

Do egzaminów rządowych udowodnić trzeba złożeniem świadectwa postępu, podającego stopień przynajmniej „dobry“, znajomość następujących przedmiotów:

a) z nauk w zakresie rolnictwa:

do egzaminu rządowego ogólnego: zasady miernictwa, fizyki,

do egzaminu produkcyjnego: klimatologii;

b) z nauk w zakresie leśnictwa:

do egzaminu rządowego ogólnego: fizyki,

do egzaminu produkcyjnego: chemii rolniczej, geometrii wykresłej, klimatologii,

do egzaminu ekonomicznego: technologii leśniczo-chemicznej, rysunku planów i naziomu lasu

§. 6.

Pierwszy egzamin rządowy zdać należy z końcem drugiego lub w ciągu trzeciego, drugi z końcem czwartego lub w ciągu piątego, trzeci z końcem szóstego półrocza lub później.

Jako terminy zwyczajne do zdawania egzaminów rządowych wyznaczają się dla pierwszego i drugiego egzaminu, ostatnie tygodnie letniego i pierwsze tygodnie zimowego półrocza, jako termin nadzwyczajny, czas po upływie ferij Bożego narodzenia.

Trzeciego egzaminu rządowego nie można zdać przed terminem lipcowym szóstego półrocza; zresztą nie wyznacza się dla tego egzaminu stałego terminu i tenże odbywać się może w ciągu całego roku z wyjątkiem ferij jesiennych i wśród roku przypadających.

§. 7.

W terminie nadzwyczajnym obudwu pierwszych egzaminów rządowych przypuszczeni być mają zwyczajnie tylko ci kandydaci, którzy na egzaminie składanym w terminach zwyczajnych zostali odrzuceni i którym wtedy nie dłuższy termin do ponowienia egzaminu wyznaczono.

Wyjątkowo przypuszczani będą do obu pierwszych egzaminów rządowych w tym terminie także ci kandydaci, którzy zgłosili się w porę do złożenia go w poprzedzającym terminie zwyczajnym, wszakże bez własnej winy nie mogli stanąć w tym terminie, pod warunkiem, aby jeszcze przed egzaminem udowodnili przeszkodę i zarazem prosili o przypuszczenie w terminie nadzwyczajnym.

Na takie wyjątkowe przypuszczenie pozwolić może tylko Minister oświecenia na wniosek komisji egzaminacyjnej

§. 8.

Prośbę o przypuszczenie do egzaminów rządowych podać ma kandydat na piśmie do prezesa właściwej komisji egzaminacyjnej, dołączając następujące dokumenty:

1. świadectwo wpisu;

2. świadectwo dojrzałości, lub dokument, któryby je zastąpił;

3. książeczkę legitymacyjną lub też dowód, że kandydat podług tego, który egzamin ma zdawać, był zapisany najmniej przez dwa, cztery a względnie sześć półroczy w szkole głównej ziemiaństwa lub zakładzie będącym z tą szkołą na równi, jako uczeń zwyczajny i że uczęszczał na wszystkie przedmioty, wchodzące w jego egzamin rządowy, jakoteż na ćwiczenia praktyczne z niemi połączone. Poszczególne przedmioty i ćwiczenia, które się tu rozumieją, wymienione są w planie nauk szkoły ziemiaństwa, uczniom zaleconym;

4. świadectwa postępu z egzaminów próbnych (§. 5), właściwy egzamin rządowy poprzedzających, jakoteż po jednym wypracowaniu graficznym z przedmiotów ćwiczenia graficznego wymagających (plany lasów, studia konstrukcyjne itp.), które to wypracowania opatrzone być winny potwierdzeniem, że wykonane zostały samodzielnie;

5. do drugiego i trzeciego egzaminu rządowego świadectwo ze złożonego pierwszego a względnie drugiego egzaminu rządowego.

Wszystkie te dokumenty złożyć należy w pierwopisach i komisya musi mieć je przed sobą w czasie egzaminu.

§. 9.

Prośby o przypuszczenie do egzaminów rządowych, które odbywać się mają z końcem letniego półrocza, podać należy najinniej na sześć tygodni przed końcem tego półrocza, do egzaminów zaś, odbywających się na początku półrocza zimowego, zgłaszać się należy najpóźniej aż do końca półrocza zimowego.

Prośby i załączki bada prezes i jeżeli nic nie przeszkadza przypuszczeniu do egzaminu, pisze natychmiast na prośbie krótką rezolucyą.

§. 10.

W razie pomniejszych przeszkód, które kandydat może zaraz uchylić, dać mu należy odpowiednią wskazówkę. W wypadkach wątpliwych, mianowicie jeżeli przedmiotów w §. 8, ustęp 3 wzmiankowanych, kandydat słuchał po części lub całkiem w innym zakładzie, będącym na równi z szkołą główną ziemiaństwa, przypuszczenie do egzaminów rządowych zależy od pozwolenia właściwej komisji egzaminacyjnej. Gdyby prezes odmówił przypuszczenia do egzaminów rządowych,

lub gdyby tego odmówiła komisya, wolno odwołać się do Ministra oświecenia.

§. 11.

Gdy termin zgłaszania się upływie, prezes osądza według ilości egzaminatorów którzy są, czy bez zbyt wielkiego skrócenia czasu na wykłady przeznaczonego, dostatecznem będzie ustanowienie jednej komisji egzaminacyjnej, lub też czy trzeba utworzyć dwie lub więcej komisji osobnych jednocześnie egzaminujących. (§. 12, ustęp 4.)

Następnie ustanawia do dwóch pierwszych egzaminów rządowych ilość dni egzaminów i każdemu kandydatowi w porządku abecadłowym wyznacza dzień egzaminu, a jeżeli są dwie komisye lub więcej, przydaje numer tej, przed którą każdy kandydat ma stanąć i postarać się ma o wywieśnienie wykazu tak ułożonego, na czarnej tablicy.

Do trzeciego egzaminu rządowego wyznacza prezes dni egzaminu w każdym z osobna przypadku.

Co się tyczy kolei, w jakiej kandydaci mają być egzaminowani, winien tenże trzymać się porządku, w jakim się do egzaminu zgłaszali.

§. 12.

Do egzaminów rządowych ustanawia Minister oświecenia osobne komisye egzaminacyjne.

W każdej z nich są zwyczajnie egzaminatorami głównie profesorowie a w miarę potrzeby także docenci, wykładający w szkole głównej ziemiaństwa te przedmioty, z których się egzamin odbywa.

Do komisji jednak powołuje Minister oświecenia także egzaminatorów nie należących do zakładu.

Gdy zachodzi potrzeba przyzwania więcej egzaminatorów, prezosi podają odpowiednie wnioski do ministerstwa.

Każdy profesor lub urzędnik, do tego obowiązku powołany, winien go przyjąć.

Gdy do jednego przedmiotu jest mianowanych dwóch lub więcej egzaminatorów, mieniają się na egzaminach.

§. 13.

Minister oświecenia mianuje z pomiędzy egzaminatorów prezesa a w razie potrzeby zastępcę prezesa. Gdyby ci nie mogli być obecni, obejmuje przewodnictwo ten członek komisji egzaminacyjnej, który latami służby jest najstarszy.

Prezes, mianowany zastępca i komisarze egzaminacyjni stanowią komisją główną. Z nich składa prezes komisye do pojedynczych aktów egzaminu (komisye wyłączne) podług własnego zdania.

§. 14.

Minister oświecenia i Minister rolnictwa wydelegować mogą do egzaminów rządowych osobnych komisarzy rządowych.

§. 15.

Każdy kandydat stanąć ma do egzaminu w dniu wyznaczonym. Jeżeli nie stanie, poddać się musi wynikłym ztąd następstwom szkodliwym. Wszyscy kandydaci, którym ten sam dzień do złożenia egzaminu wyznaczono, przybyć mają w tymże dniu, zanim się egzamin rozpocznie i być obecnymi póki go nie zdadzą.

§. 16.

Dwóch lub więcej kandydatów mogą zamienić się z sobą na dni egzaminu, tylko za zezwoleniem przewodniczącego a jeżeli istnieją komisye wyłączne, tylko pod tym warunkiem, żeby przez zamianę dni nie zamieniono także oddziału komisyi kandydatom wyznaczonego.

§. 17.

Egzamina rządowe odbywać się będą ustnie i publicznie. Przewodniczący i większość egzaminatorów powinni być obecni przez cały czas egzaminów.

Egzamin każdego kandydata nie powinien ogółem trwać dłużej nad trzy godziny.

Na egzaminach rządowych można mieć wzgląd na przedstawione świadectwa postępu, z wyjątkiem tych, które zawierają tylko dostateczny stopień i w miarę stopnia, jaki podają z przedmiotów egzaminu rządowego, egzamin z tychże przedmiotów, może być odpowiednio skrócony.

§. 18.

Nad wynikami odbytego egzaminu, komisya nie może naradzać się i głosować jawnie.

Najprzód egzaminator oświadcza, czy egzamin z swego przedmiotu uważa za złożony czy nie, następnie debatuje komisya nad ogólnym wynikiem egzaminu i orzeka, czy kandydat ma być aprobowany czy odrzucony.

Żaden egzamin rządowy nie może być uważany za złożony, jeżeli kandydat choćby tylko z jednego przedmiotu nie zadowolnił komisyi. Jeżeli nie zadowolnił jej z więcej niż z jednego przedmiotu, wyznaczyć należy przez głosowanie termin, przed upływem którego kandydat nie może być przypuszczony do ponowienia egzaminu.

Wynik egzaminu z pojedynczych przedmiotów klasyfikowany będzie w stopniach: „celująco“, „bardzo dobrze“, „dobrze“, „dostatecznie“ i „nie-dostatecznie“, które egzaminator zapisze w osobnym protokole.

Z wyników egzaminu z pojedynczych przedmiotów wydany będzie w końcu sąd ogólny, czy kandydat okazał się w skutek egzaminu „uzdolnionym“, czy „uzdolnionym z odznaczeniem“. Stopnie uzyskane na egzaminach postępu będą także brane w rachubę.

§. 19.

Jeżeli kandydat nie zadowolnił komisyi tylko z jednego przedmiotu, przypuszczonym być może do poprawienia bezskutecznego egzaminu z tego przedmiotu po upływie dwumiesięcznego terminu. Jeżeli powtórnie otrzyma stopień niedostateczny, przypuszczony być może jeszcze raz do egzaminu poprawczego aż po czterech miesiącach. Każdy taki egzamin poprawczy odbywać się ma w ciągłej obecności przewodniczącego komisyi egzaminacyjnej, a jeżeli na pierwszym egzaminie rządowym (§. 14) urzędował osobny komisarz rządowy, także w obecności tego ostatniego.

§. 20.

Jeżeli kandydat nie zadowolnił komisyi z więcej niż jednego przedmiotu, przypuszczony być może tylko do ponowienia całego egzaminu, do którego termin wyznaczy komisya.

Termin ponowienia pierwszego z dwóch egzaminów rządowych, zdanego pomyślnie w terminie zwyczajnym (§. 6), wyznaczony być może albo na najbliższy termin nadzwyczajny, albo na najbliższy termin zwyczajny; termin ponowienia egzaminu rządowego, który nie powiódł się w terminie nadzwyczajnym, podobnież albo na najbliższy termin zwyczajny, albo na najbliższy termin nadzwyczajny.

Jeżeliby kandydat, ponawiając egzamin, nie zadowolnił komisyi choćby tylko z jednego przedmiotu, przypuszczony być może do ponowienia już tylko raz całego egzaminu.

Przeciwko terminowi do ponowienia egzaminu rządowego, przez komisją egzaminacyjną wyznaczonemu, niema odwołania.

§. 21.

Jeżeli kandydat na pierwszym z dwóch egzaminów rządowych odrzucony został na cały rok szkolny, komisya może oznaczyć przedmioty lub ćwiczenia, na które kandydat uczęszczać ma w ciągu tegoż roku.

§. 22.

Wynik ostateczny egzaminu ogłoszony będzie publicznie natychmiast, jak tylko się skończy narada i nadto zapisany zostanie w książeczce legitymacyjnej kandydata, w razie odrzucenia z dodaniem terminu ponowienia i wszystkich innych warunków, pod którymi odrzucony ma być przypuszczony do ponownego egzaminu i z wyciśnięciem pieczęci.

§. 23.

Tym, którzy egzamina rządowe zdali pomyślnie, wydawane będą świadectwa.

Świadectwa egzaminów rządowych zawierają mają prócz rodowodu kandydata i opisu biegu jego nauki, jakoteż daty dnia, w którym zdawał egzamin, wyniki egzaminu z pojedynczych przedmiotów a względnie z osobnych świadectw, które winien uzyskać przed egzaminem ogólnym (§. 5), tudzież wynik ostateczny.

Świadectwa podpisane być mają przez przewodniczącego i wszystkich egzaminatorów a według okoliczności także przez komisarza rządowego i potwierdzone pieczęcią komisji egzaminacyjnej.

§. 24.

Jeżeli uczeń, zanim zda z powodzeniem pierwszy egzamin rządowy, uczęszczał na wykłady lub ćwiczenia, które podług planu nauk należą do wyższego niż drugie, półroczu, jakoteż, jeżeli uczeń, zanim zda z powodzeniem drugi egzamin rządowy, uczęszcza na wykłady lub ćwiczenia, które według planu nauk należą do wyższego niż czwarte, półroczu, może mu to być policzone w celu przypuszczenia do drugiego a względnie do trzeciego egzaminu rządowego, tylko w tym razie, jeżeli w najbliższym terminie nadzwyczajnym zdał z powodzeniem pierwszy a względnie drugi egzamin rządowy.

§. 25.

Każdy kandydat do egzaminu opłacić ma takse od egzaminu, którą ustanawia się w kwocie ośm (8) złotych za każdy z trzech egzaminów rządowych; złożyć ją trzeba przed zdaniem egzaminu. Takse z dołączeniem kwoty na stępel do świadectwa płaci się w biurze rektoratu za potwierdzeniem odbioru.

§. 26.

Od opłacenia taksy za egzamin można być uwolnionym tylko za uchwałą właściwej komisji egzaminacyjnej. Prośby o uwolnienie podawać należy na piśmie do jej prezesa.

Od taksy za ponowny egzamin nie można być uwolnionym.

§. 27.

Taksami dzielą się egzaminatorowie równo, przewodniczący zaś otrzymuje dwie części.

§. 28.

Dopóki w szkole głównej ziemianstwa istnieć będą terażniejsze egzamina dla dyplomu, dyplomy uzyskane lub które będą w przyszłości uzyskane, zastępować będą w każdym względzie egzamina rządowe.

Atoli aby być uwolnionym od pierwszego egzaminu rządowego, nikt nie może odwoływać się do tego, iż zamierza zdać egzamin dla dyplomu.

§. 29.

Na szczególny wniosek ministerstwa rolnictwa przypuszczani będą do egzaminów rządowych ci kandydaci, którzy posiadają świadectwa dojrzałości z gimnazjum lub szkoły realnej, ale nie dopełnili wszystkich warunków w §. 8 podanych, mianowicie ci, którzy skończyli średnią szkołę leśnictwa i czynią zadość powyższemu warunkowi a nadto otrzymali świadectwo skończenia średniej szkoły leśnictwa z postępem cełującym.

Bliższe szczegóły, dotyczące się tego przypuszczania i postępowania na takich egzaminach określone będą za wspólnym porozumieniem się ministerstwa oświecenia z ministerstwem rolnictwa.

Przepisy przejściowe.

Rozporządzenie niniejsze nabywa mocy obowiązującej od dnia 1. października 1889.

Przypuszczenie kandydatów w nadzwyczajnym terminie styczniowym do I. i II. egzaminu rządowego według nowego przepisu chociażby nie zachodziły okoliczności przewidziane w §. 7 ustęp 2, zostawić należy komisjom egzaminacyjnym. Później wykonywane będą w zupełności wszystkie postanowienia tego paragrafu.

Co do tych kandydatów, którzy pierwszy egzamin rządowy zdali według rozporządzenia z dnia 8. grudnia 1881 (Dz. u. p. Nr. 1 z r. 1882), drugi ich egzamin rządowy (produkcyjny) który obowią-

zani są zdać według nowego przepisu, rozciągać się ma tylko na te przedmioty, których znajomości nie udowodnili już na pierwszym egzaminie rządowym.

W świadectwach wymienić należy te przedmioty z odwołaniem się do świadectwa I. egzaminu rządowego.

Tym jednak kandydatom, którzy zdali I egzamin rządowy według przepisu z dnia 8. grudnia 1881, zostawia się do woli zdać albo drugi egzamin rządowy (produkcyjny) z powyższymi zmianami a następnie trzeci egzamin rządowy (ekonomiczny), albo też drugi egzamin rządowy (wydziałowy) według przepisu rozporządzenia z dnia 8. grudnia 1881, ten ostatni jednak tylko jeszcze w ciągu roku 1890.

W przypadkach na względy zasługujących, tym kandydatom, którzy, gdy rozporządzenie niniejsze zacznie obowiązywać, przechodzą na trzeci rok nauk, ale nie zdali jeszcze I. egzaminu rządowego, i mają go zdać w październiku 1889 lub w styczniu 1890, właściwe komisje egzaminacyjne mogą wtedy, gdy będzie chodziło o przypuszczenie ich do II. a względnie III. egzaminu rządowego, policzyć wykłady i ćwiczenia według planu nauk na drugi a względnie trzeci rok przypadające, na które uczęszczali przed złożeniem I. egzaminu rządowego.

Po upływie roku 1890 nie można zdawać egzaminu według dawnego przepisu.

Falkenhayn r. w.

Gautsch r. w.

81.

Ustawa z dnia 22. maja 1889,

o odstąpieniu przez zamianę nieruchomości własnością rządową będących, tudzież o sprzedaży nieruchomości rządowych i o sposobie użycia sumy za takowe uzyskanej.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanawiam co następuje:

I. Upoważniam Mego Ministra skarbu:

A. Żeby części obszaru gruntów należących do placu ćwiczeń na Schmelz w Wiedniu a mia-

nowicie zapisaną w księdze gruntowej gminy Fünfhaus L. W. 551 rozległości metrów kwadratowych 30.364·26, zapisaną w księdze gruntowej gminy Neulerchenfeld L. W. 675 rozległości metrów kwadratowych 838·01, nakoniec zapisaną w księdze gruntowej gminy Ottakring L. W. 2509 rozległości metrów kwadratowych 17.222·23, i zapisaną w teje samej księdze gruntowej L. W. 2534 rozległości metrów kwadratowych 2.215·52, przeto ogółem grunta rozległości metrów kwadratowych 50.640·02 zamienił za grunta poniżej wyszczególnione, jakoto:

grunta zapisane w księdze gruntowej gminy Fünfhaus LL. W. 66, 405, 644 aż do 684 rozległości metrów kwadratowych 32.833·16, tudzież zapisane w księdze gruntowej gminy Rudolfshheim L. W. 747 rozległości metrów kwadratowych 9.903·90, nakoniec zapisane w księdze gruntowej gminy Ottakring L. W. 2520 rozległości metrów kwadratowych 1360·10, zapisane w teje samej księdze gruntowej L. W. 2521 rozległości metrów kwadratowych 4369·57 i zapisane w teje samej księdze gruntowej L. W. 2522 rozległości metrów kwadratowych 2296·44, przeto ogółem rozległości metrów kwadratowych 50.763·17.

B. Żeby z gruntów skarbowych w księdze gruntowej gminy Ottakring L. W. 2515, 2516, 2517 i 2519, przestrzeń rozległości metrów kwadratowych 10.287·13 zamienił za przestrzeń zapisaną w teje samej księdze gruntowej LL. W. 2520, 2521 i 2522 rozległości metrów kwadratowych 5755·74 i za dopłatą kwoty 2720 zł.

C. Żeby sprzedał grunta fortyfikacyjne przed bramą Ujezdzką w Pradze rozległości metrów kwadratowych 2991·48 i żeby sumę za nie uzyskaną oddał zarządowi wojskowemu na zastąpienie ubytku.

II. Wykonanie ustawy niniejszej poruczam Menu Ministrowi skarbu.

Wiedeń, dnia 22. maja 1889.

Franciszek Józef r. w.

Taaffe r. w.

Dunajewski r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XXXIV. — Wydana i rozesłana dnia 5. czerwca 1889.

82.

Ustawa z dnia 25. maja 1889,

o objęciu ruchu a według okoliczności odkupieniu na rzecz Państwa linii austriackich Pierwszej węgiersko-galicyskiej kolei żelaznej i węgierskiej kolei zachodniej.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanawiam co następuje:

Artykuł I.

Upoważnia się Rząd, żeby począwszy od dnia 1. stycznia 1889 utrzymywał na rachunek Państwa ruch na liniach austriackich Pierwszej węgiersko-galicyskiej kolei żelaznej i węgierskiej kolei zachodniej stosownie do postanowień, podanych w umowach poniżej zamieszczonych, przez ministerstwa handlu i skarbu w imieniu Rządu z obu przerwczonymi Spółkami w Wiedniu na dniu 20. i 22. grudnia 1888 zawartych, które zatwierdzają się niniejszem.

Artykuł II.

W przedmiocie wykonania prawa odkupienia kolei, zastrzeżonego Państwu w §. 11 pierwszej a w §. 10 drugiej umowy, wydana będzie później osobna ustawa.

Podobnie przekazanie osobie prywatnej lub Spółce ruchu na liniach kolejowych w artykule I

wzmiankowanych, który Rząd utrzymywać ma na własny rachunek, mogłoby nastąpić tylko na zasadzie osobnej ustawy.

Artykuł III.

Upoważnia się Rząd, żeby Spółce akcyjnej kolei zachodniej węgierskiej, stosownie do postanowień §. 6 umowy z dnia 22. grudnia 1888 z nią zawartej, zapewnił podwyższenie czystego dochodu rocznego z linii austriackiej tejże kolei przez Rząd zagwarantowanego, a to dla ułatwienia jej zaciągnięcia pożyczki pierwszorzędnej tamże przewidzianej, która ma być użyta do uregulowania długów bieżących i do pokrycia wydatków linii austriackiej rzezczonej kolei na wkłady.

Podwyższenie gwarancyi, które ma być zapewnione, wynosić może najwięcej 63.632 zł. 85 c. w. a. srebrem, to jest tyle, ile wynosi suma potrzebna na oprocentowanie po cztery od sta srebrem w walucie austriackiej i umorzenie w przeciagu 73 lat, licząc od 1. stycznia 1890, pożyczki pierwszorzędnej w sumie imiennej 1,500.000 zł. w. a. srebrem. Pod tym względem upoważnia się Rząd, żeby w czasie, który on sam ma oznaczyć, wziął na siebie wypłatę kwot potrzebnych do oprocentowania i umorzenia tej pożyczki na rachunek Państwa, pod tym warunkiem, że jednocześnie straci moc swoją zapewnione podwyższenie gwarancyi.

Warunki zbycia rzezczonej pożyczki pierwszorzędnej podlegają zatwierdzeniu Rządu równie jak

ustanowienie kursu minimalnego po którym ma być zbyta.

Dochód z tej pożyczki, z którego pokryć należy także koszta nowych papierów, użyty być może tylko na cele w §. 6 umowy powyższej wzmiankowane.

Artykuł IV.

Uwalnia się od stępli i opłat obydwie umowy z dnia 20. i z dnia 22. grudnia 1888, w artykule I wzmiankowane, jakoteż podania, wpisy, wygotowania, kontrakty i wszelkie inne dokumenty, które z powodu tych umów będą potrzebne.

Również uwalnia się od podatków opłat i stępli emisją i wpis hipoteczny obligacyj pierwszorzędných kolei zachodniej węgierskiej, które w myśl artykułu III. będą w obieg wypuszczone, jakoteż akta i dokumenty, które z tego powodu będą spisane, licząc do nich także dokument zastawny, a kupony uwalnia się od opłaty stęplowej.

Artykuł X.

Ustawa niniejsza nabywa mocy obowiązującej z dniem ogłoszenia.

Wykonanie ustawy niniejszej poruczam Mojemu Ministrowi handlu i Mojemu Ministrowi skarbu.

Wiedeń, dnia 25. maja 1889.

Franciszek Józef r. w.

Taaffe r. w.

Dunajewski r. w.

Bacquehem r. w.

Umowa zawarta w Wiedniu dnia 20. grudnia 1888,

między c. k. ministerstwami handlu i skarbu w imieniu c. k. Rządu z jednej a Radą zawiadowczą Pierwszej węgiersko-galicyskiej kolei żelaznej w imieniu tej Spółki z drugiej strony, w przedmiocie objęcia ruchu a według okoliczności odkupienia na rzecz Państwa austriackiej linii Pierwszej węgiersko-galicyskiej kolei żelaznej.

§. 1.

Spółka akcyjna: „Pierwsza węgiersko-galicyska kolej żelazna“ oddaje Rządowi na pozostałą

część okresu koncesyjnego utrzymywanie ruchu na swojej linii austriackiej, będącej przedmiotem Najwyższego dokumentu koncesyjnego z dnia 11. września 1869 (Dz. u. p. Nr. 180), a to od Przemyśla na Chyrów i Zagórz do granicy galicyjsko-węgierskiej pod Łupkowem.

§. 2.

W tym celu Rada zawiadowcza Pierwszej węgiersko-galicyskiej kolei żelaznej odda dnia 1. stycznia 1889 kolej żelazną w §. 1 wzmiankowaną c. k. Dyrekcji głównej kolei austriackich rządowych, która na niej odtąd utrzymywać będzie ruch na rachunek Państwa i dzierżyć ją będzie w imieniu Spółki na podstawie umowy niniejszej, dopóki w myśl §. 11 nie zostanie na rzecz Państwa odkupiona.

Razem z koleją oddany będzie c. k. Rządowi wszystek materiał ruchomy i nieruchomy do utrzymywania ruchu służący, licząc do niego także park wozowy razem z przedmiotami zasobowemi, rzeczy inwentarskie, materiały zużywcze i zapasy wszelkiego rodzaju.

Toż samo rozumie się o całym ruchomym i nieruchomym majątku Spółki, licząc do niego także fundusze do Spółki należące lub przez nią administrowane, mianowicie o funduszu na wkłady dla tej kolei utworzonego, jednakże z wyłączeniem fundusów Spółki A i B (§. 4), tudzież o zapasach kasowych, papierach wartościowych i należytościach, o ile w myśl §. 5go umowy niniejszej wzmiankowane tu części majątku nie mają być oddane Rządowi królewsko węgierskiemu.

Nadto oddane będą c. k. Rządowi wszystkie w posiadaniu będące dokumenty, plany, książki, rachunki i całe archiwum Spółki, o ile dokumenty te i akta nie tyczą się wyłącznie węgierskiej części Pierwszej węgiersko-galicyskiej kolei żelaznej.

Dokumenty i akta, które w myśl powyższego mają być oddane, będzie c. k. Rząd zachowywał w czasie postanowieniami kodeksu handlowego przepisany w taki sposób, że Rada zawiadowcza a według okoliczności w swoim czasie likwidatorowie Spółki będą mogli używać ich bez przeszkody.

§. 3.

Pierwsza galicyjsko-węgierska Spółka kolei żelaznej nawet po oddaniu ruchu Rządowi pozostanie zapisana w karcie własności wykazu hipotecznego

księgi dla kolei żelaznych, otwartego u c. k. Sądu krajowego we Lwowie dla linii austriackiej.

Pozostanie ona właścicielką kolei żelaznej, tudzież materyału nieruchomego i ruchomego do jej ruchu należącego, o ile tenże jako część składowa ciała hipotecznego służyć ma za rękojmią wierzycielom mającym prawo pierwszeństwa i ona będzie nadal w dotychczasowym zakresie jedyną i wyłączną dłużniczką pożyczek pierwszorzędnych, na kolei żelaznej hipotecznie zabezpieczonych a w stosunkach prawnych tych pożyczek oddanie ruchu żadnej nie spowoduje zmiany (§. 9).

Zresztą, z wyjątkiem funduszków Spółki *A* i *B* (§. 4), cały stan czynny i wszystkie zapasy majątku Spółki, o ile nie dotyczą się węgierskiej linii Spółki, przechodzą od chwili objęcia ruchu na własność Państwa, któremu przeto także od dnia 1. stycznia 1889 dostaje się wyłącznie cały zysk z ruchu kolei osiągnięty. Natomiast Państwo obejmuje do spłacenia z własnych funduszków wszystkie nie dotyczące się linii węgierskiej należności ujemne, zobowiązania, wydatki i ciężary Spółki dnia 1. stycznia 1889 istniejące, lub któreby później powstały, z wyjątkiem dotyczących się pożyczek pierwszorzędnych a nadto wchodzi na swój własny rachunek we wszystkie stosunki prawne i sprawy sporne Spółki, wynikające z budowy i ruchu kolei żelaznej w §. 1 wzmiankowanej.

W szczególności ponosi c. k. Rząd od przereczonej chwili na kolei w §. 1 wzmiankowanej:

1. Zwyczajne koszta konserwacji i ruchu;
2. wszystkie wydatki nadzwyczajne, mianowicie na rozszerzenie budowli i nowe nabytki;
3. stratę, gdyby ją utrzymywanie ruchu przyniosło, wszelkie niebezpieczeństwa, jakoteż wszelkie inne przygody nadzwyczajne;
4. wszystkie podatki i opłaty publiczne, które z tytułu posiadania kolei i utrzymywania na niej ruchu mają być opłacane, licząc do nich także równoważność należności;

nadto odpowiednio umowie, która w tej mierze ma być zawarta z Rządem królewsko węgierskim:

5. koszta administracyjne Spółki, licząc do nich wynagrodzenie dla Rady zawiadowczej (§. 6),

układania bilansu, wygotowania sprawozdania i w ogóle przysposobiania i odbywania walnego zgromadzenia; nakoniec

6. koszta zapłacenia kuponów od obligacji pierwszorzędnych i akcji Spółki, jakoteż koszta losowania i spłaty papierów Spółki, tudzież koszta notowania tych papierów na giełdach publicznych.

Do załatwiania wszystkich czynności, należących do Rady zawiadowczej, przeznaczy c. k. Rząd bezpłatnie, stosownie do odnośnych umów z Rządem królewsko węgierskim, swoich urzędników i potrzebne lokale.

Gdyby Rada zawiadowcza wołała używać do załatwienia niektórych czynności administracyjnych Spółki (l. 5) nie urzędników rządowych tylko swoich własnych, koszta ztąd wynikające ponosić ma wyłącznie Spółka, jak również koszta administracji funduszu *B* (§. 4) pozostającego w posiadaniu Spółki. Przychody, które w odsetkach przynosić będzie załatwianie wykupna kuponów i spłaty wylosowanych papierów (l. 6), dostają się stosownie do umowy, która będzie zawarta z Rządem królewsko węgierskim, c. k. Rządowi. W podobny sposób sumy przypadające za wylosowane obligacje pierwszorzędne i akcje, jakoteż za kupony płatne, jeżeli nie będą odebrane w czasie właściwym, przypadają, gdy się przedawnią, na rzecz Państwa.

§. 4.

Uznaje się za wspólną zgodą, że z funduszków *A* i *B* (§§. 2 i 3) nieograniczoną własność Spółki stanowiących, fundusz *A*, stosownie do umów zawartych w tym względzie iniedzy Rządem królewsko węgierskim a Spółką, wydany być ma Rządowi królewsko węgierskiemu jako kompensata, za uwolnienie Spółki od bezwarunkowego obowiązku zwrócenia zaliczek rządowych z odsetkami, danych Spółce na wkłady z węgierskiej pożyczki z roku 1876, podczas gdy fundusz *B*, w tym stanie, w jakim będzie się znajdował dnia 31. grudnia 1888, pozostać ma w administracji Spółki.

Z przereczonego funduszu Spółki *B* pokrywane być mają te wydatki, któreby ciążyły jeszcze na Spółce z tytułu obliczeń gwarancyjnych aż do końca 1888 albo z jakiegokolwiek innych tytułów. Oprócz tego fundusz przeznaczony jest na częściowe pokrycie opłat stęplowych od kuponów ciężających na Spółce w myśl §. 8, ustęp ostatni.

§. 5.

O ile części składowe majątku w §§. 1 i 2 wzmiankowane, stany czynny i bierny Spółki, jakoteż wzmiankowane w §. 2, ustęp 3, dokumenty i akta, tyczą się całkiem lub po części linii węgierskiej Pierwszej węgiersko-galicyskiej kolei żelaznej, wydane będą zarządowi ruchu powyższej linii węgierskiej stosownie do umów, które w tym względzie zostały już lub będą jeszcze zawarte z Rządem królewsko węgierskim.

§. 6.

Ograniczenie atrybucyj Rady zawiadowczej i walnego zgromadzenia, następujące na zasadzie umowy niniejszej a w szczególności z powodu objęcia przez Rząd ruchu na kolei Spółki w §. 1 wzmiankowanej, jakoteż w skutek przejścia linii węgierskiej na własność Państwa, zapisane będzie w rejestrze handlowym. Ze względu na przerzuczone ograniczenie atrybucyj Rady zawiadowczej, ilość minimalną jej członków w statucie ustanowioną, zmniejsza się do pięciu.

Aż dopóki statut nie zostanie zmieniony (§. 15), obowiązujące obecnie postanowienia co do płac członków Rady zawiadowczej będą obowiązywały nadal. Począwszy od przerzuczonej chwili, wynagrodzenie członków Rady zawiadowczej niższe będzie do sumy ryczałkowej 3000 zł., i ta aż do przeprowadzenia likwidacji (§. 12), wypłacana będzie Spółce corocznie stosownie do umowy, którą oba Rządy w tej mierze ze sobą zawarły.

§. 7.

Wszystkie osoby, pełniące służbę na Pierwszej węgiersko-galicyskiej kolei żelaznej, o ile ich nie przyjmie Rząd królewsko węgierski stosownie do umów, które w tym względzie obadwa Rządy zawarły a według okoliczności jeszcze zawrą, obejmuje c. k. Rząd z zawarowaniem im praw, które nabyły, a w szczególności zabezpiecza wyraźnie osobom tym utrzymanie ich praw do zaopatrzenia i wszelkich innych, służących im na podstawie teraźniejszego statutu emerytalnego Pierwszej węgiersko-galicyskiej kolei żelaznej.

Ci funkcjonariusze kolei, których według powyższego obejmie Rząd królewsko węgierski, wstąpią z instytutu emerytalnego Pierwszej węgiersko-galicyskiej kolei żelaznej a na pokrycie ich pretensyj do emerytury wypłacona będzie Rządowi kró-

lewsko węgierskiemu z rzezonego funduszu emerytalnego suma, wyrównywająca wnioskom członków według powyższego z instytutu emerytalnego występującym, łącznie z dopłatami Spółki odpowiednim tymże wnioskom. Fundusz Spółki na wsparcia w chorobie i zapoinogi rozdzielony będzie na obie linie Spółki w stosunku płac i zarobków wypłacanych członkom tego funduszu z końcem roku 1887 na obu liniach Pierwszej węgiersko-galicyskiej kolei żelaznej — fundusz kasy oszczędności i zaliczkowej, rozdzielony będzie w stosunku długości obu linii kolejowych.

Zresztą instytut emerytalny Spółki i jej fundusz dla chorych istnieć będą nadal na podstawie statutów swoich teraźniejszych, dopóki statuty te nie będą zmienione w sposób w nich przepisany, lub dopóki instytut emerytalny Spółki lub jej fundusz dla chorych, za wzajemnem przyzwoleniem uprawnionych, nie będą zespolone z takiemiż instytutami c. k. kolei rządowych.

Rząd wchodzi od dnia 1. stycznia 1889 we wszystkie prawa, które Pierwszej węgiersko-galicyskiej kolei żelaznej na zasadzie istniejących statutów, służą do funduszu emerytalnego Spółki, do jej funduszu dla chorych, i do funduszu kasy oszczędności i zaliczkowej, jakoteż we wszystkie obowiązki, które na niej pod względem tych funduszy ciężą.

Atrybucye, służące według tych statutów Radzie zawiadowczej Spółki, wykonywać będzie na przyszłość c. k. Rząd.

Tym osobom, którym Zarząd Pierwszej węgiersko-galicyskiej kolei żelaznej ze względów słuszności wyznaczył stałe zapomogi roczne na karb rachunku ruchu kolei w §. 1 wzmiankowanej, wypłacane będą w przyszłości te zapomogi podług tego jak zostały wyznaczone.

§. 8.

Tytułem wynagrodzenia za odstąpienie c. k. Rządowi ruchu na linii kolejowej w §. 1 wzmiankowanej, c. k. Rząd składać będzie w czasie właściwym na rzecz Spółki w kasach, które za każdym razem będą do tego przeznaczone, sumy w walucie austriackiej srebrem, w dołączonym wykazie wyszczególnione, a to w terminach tamże oznaczonych, za potwierdzeniem odbioru uwolnionem od stępla.

Ze względu na okoliczność, że według §. 22, ustęp 2 i 3 Najwyższego dokumentu koncesyjnego z dnia 11. września 1889 (Dz. u. p. Nr. 180), Spółka ma prawo umieszczać w rachunku ruchu podatki od przedsiębiorstwa przypadające, a od dopłat rządowych nie ma opłacać podatku dochodowego, uwalnia się sumy powyżej wzmiankowane, które c. k. Rząd składać będzie na rzecz Spółki, od podatku dochodowego i od każdego podatku rządowego, któryby w przyszłości został zaprowadzony.

Natomiast nie uchyla umowa niniejsza obowiązku Spółki a względnie akcyonaryuszów pod względem opłacania należności stęplowych od kuponów akcyjnych i obligacyjnych.

§. 9.

Wierzycielom pierwszorzędnym Pierwszej węgiersko-galicyjskiej kolei żelaznej, mianowicie zaś posiadaczom obligacyj pierwszorzędnych, przez Spółkę kolejową emitowanych, warują się wyraźnie wszystkie nabyte prawa w całej rozciągłości.

Mianowicie nie narusza umowa niniejsza w żadnym względzie prawa zastawu zabezpieczającego na linii kolejowej w §. 1 wzmiankowanej, wierzycielom pierwszorzędnym odsetki i amortyzacją pożyczek pierwszorzędnych na niej zahipotekowanych, ani też pierwszeństwa hipotecznego tych pożyczek względem siebie. Pierwsza węgiersko-galicyjska kolej żelazna pozostaje w dotychczasowej rozciągłości tak osobistą jak i hipoteczną dłużniczką pożyczek pierwszorzędnych, które pozaciągała i stosunek ten mógłby być zmieniony tylko za zezwoleniem uprawnionych a względnie ich reprezentacji ustawowej.

Spółka obowiązana jest obracać sumy, które Rząd będzie jej wypłacał w myśl umowy niniejszej przede wszystkim na opłatę odsetek od pożyczek pierwszorzędnych i na ich umorzenie.

§. 10.

Spółka Pierwszej węgiersko-galicyjskiej kolei żelaznej upoważnia c. k. Rząd, żeby pożyczki pierwszorzędne na kolei żelaznej w §. 1 wzmiankowanej, hipotecznie ciężące, w porozumieniu z Rządem królewsko węgierskim, w imieniu Spółki, która jednak nie ma być z tego powodu obarczona żadnym

ciężarem, bez dalszego porozumiewania się z nią a z zachowaniem przepisów ustawowych i z zaważaniem praw posiadaczy obligacyj pierwszorzędnych, bądź spłacił, bądź też wymienił za inne obligacje pierwszorzędne nowo emitowane, lub za obligacje długu państwa.

W przypadku tym c. k. Rząd będzie także mocen, w miarę postępu w wykupnie a względnie w konwersji obligacyj pierwszorzędnych, bez dalszego porozumiewania się ze Spółką a w jej imieniu, wykreślić w księdze dla kolei żelaznych prawo zastawu, w wykazie hipotecznym linii austriackiej Spółki ciężące na rzecz posiadaczy owych obligacyj pierwszorzędnych, które mają być wykupione lub konwersji poddane a natomiast zabezpieczyć w wzmiankowanym wykazie księgi hipotecznej dla kolei żelaznych, obligacje pierwszorzędne nowo emitowane lub obligacje długu Państwa. Jeżeliby w skutek konwersji powstały oszczędności, takowe dostaną się Rządowi stosownie do umowy, która będzie zawarta z Rządem królewsko węgierskim.

W przypadku takim, zamiast sum, które Rząd według §. 8go ma płacić, pobierać będzie Spółka kwoty, wyrównywające przysłemu udziałowemu wydatkowi na oprocentowanie i umorzenie podług planu obligacyj pierwszorzędnych nowo emitowanych z doliczeniem sum w §. 11, ustęp 2 wyszczególnionych.

§. 11.

Spółka Pierwszej węgiersko-galicyjskiej kolei żelaznej nadaje c. k. Rządowi prawo odkupienia kolei w §. 1 wzmiankowanej kiedykolwiek, począwszy od dnia 1. stycznia 1889 pod następującymi warunkami:

Gdy c. k. Rząd z tego prawa użytek, kolej w §. 1 wzmiankowana przejdzie na własność Państwa razem z materiałem ruchomym i nieruchomym do utrzymywania ruchu potrzebnym (§. 8), w jakim się stanie znajduje i bez poręczenia ze strony Spółki, Rząd zaś, jeżeli z tego prawa odkupienia kolei, objąć ma na siebie do spłacenia z własnych funduszy stosownie do umowy, która będzie zawarta z Rządem królewsko węgierskim, pożyczki pierwszorzędne na kolei zahipotekowane, wyjednać wyzolenie Spółki od ciężącego na niej osobistego zobowiązania się co do tych pożyczek, o ile to prawnie jest potrzebne i dozwolone i wypłacać Spółce a względnie jej likwidatorom sumy poniżej wyszczególnione w złotych waluty austriackiej srebrem w terminach tutaj podanych a mianowicie:

W r o k u	Dnia 1. stycznia		Dnia 1. lipca		R a z e m	
	zł.	c.	zł.	c.	zł.	c.
Od 1. stycznia 1889 aż do 1951 włącznie	185.343	94	185.343	94	370.687	88
1952 "	200.267	74	184.970	84	385.238	58
1953 "	338.180	47	181.140	60	519.321	07
1954 "	787.961	47	165.970	08	953.931	55
1955 "	802.999	61	150.044	31	953.043	95
1956 "	818.967	47	133.321	27	952.288	74
1957 "	835.702	59	115.761	73	951.464	32
1958 "	853.165	84	97.326	63	950.492	47
1959 "	871.679	17	77.967	82	949.646	99
1960 "	891.074	09	57.640	16	948.714	25
1961 "	911.305	46	36.298	53	947.603	99
1962 "	932.689	22	23.080	—	955.769	22
1963 "	946.280	—			946.280	—

C. k. Rząd zastrzega sobie, że wolno mu będzie zamiast przereczonych rat rocznych zapłacić Spółce a względnie likwidatorom jednorazowo wartość kapitałową powyższych rat rocznych w chwili odkupienia jeszcze nie płatnych, zdyskontowaną przez potrącenie odsetek od odsetek po 5 od sta na rok a to albo gotówką albo obligacjami długu państwa.

Obligacje długu państwa liczone będą w takim razie po kursie średnim, jaki obligacje długu państwa tego samego rodzaju notowane urzędownie na giełdzie wiedeńskiej, będą miały w ciągu półroczu bezpośrednio poprzedzającego.

§. 12.

W razie odkupienia na rzecz Państwa kolei w §. 1 wzmiankowanej, postanowienia §§. 3 i 6 umowy niniejszej, dotyczące się sprawowania interesów Spółki, spłaty kuponów od akcji, jakoteż akcji wylosowanych zatrzymają moc swoją bez zmiany dopóty, dopóki nie nastąpi likwidacja Spółki.

Likwidacja Spółki nastąpić ma bądź co bądź w tym razie i w tej chwili, gdy kolej w §. 1 wzmiankowana będzie na rzecz Państwa odkupiona za jednorazową spłatą sumy kapitałowej (§. 11, ustęp przedostatni) i gdy zarazem także Rząd królewsko węgierski nabędzie na zupełną własność linię węgierską Spółki za wypłatą sumy kapitałowej.

Likwidacja Spółki dokonana będzie na rachunek Rządu i w sposób, który on przepisze.

§. 13.

Gdy wykonywanie praw Pierwszej węgiersko-galicjijskiej kolei żelaznej koncesją nadanych, przejdzie co do kolei w §. 1 wzmiankowanej w myśl umowy niniejszej na Rząd, Spółka w tymże samym czasie uwolniona będzie odpowiednio od zobowiązań, które koncesya na nią wkłada.

Uznaje się za wspólną zgodą, że ze względu na postanowienia koncesyi, umowy z dnia 10. czerwca 1887, jakoteż umowy niniejszej, nie może na przyszłość ciążyć na Spółce obowiązek zwrotu zaliczek rządowych z tytułu gwarancyi rządowej i niedoborów ruchu, które Pierwsza węgiersko-galicjijska kolej żelazna już otrzymała i które przy następnych obliczeniach aż do końca 1888 będą wykazane, ani też obowiązek zapłacenia odsetek od tych zaliczek.

§. 14.

Zaraz po zatwierdzeniu drogą prawodawczą umowy niniejszej, c. k. skarb zahipotekowany będzie jako właściciel tych nieruchomości Spółki w austriackiej połowie monarchii leżących a nie zapisanych w księdze dla kolei żelaznych i Pierwsza węgiersko-galicjijska kolej żelazna wygotuje w czasie właściwym na żądanie c. k. Rządu dokumenty prawne, potrzebne do hipotecznego przeniesienia własności na Rząd.

Nadto zgodzono się, że umowa niniejsza po zatwierdzeniu jej drogą prawodawczą, zapisana będzie w karcie własności wykazu hipotecznego

księgi oia kolei żelaznych otwartego dla linii kolejowych w §. 1 wzmiankowanej, jako dodatek do wciągniętych tamże praw, przedsiębiorstwu do całego ciała hipotecznego służących i ich ograniczeń.

W szczególności zapisanie to nastąpić ma w tym celu, ażeby ograniczenie praw koncesyjnych Spółki, z umowy niniejszej wynikające, zostało uwidocznione.

Spółka zezwala, żeby c. k. Rząd bez uszczerbku dla praw wierzycieli pierwszorzędnych, mocen był sprzedawać grunta nie koniecznie potrzebne do utrzymywania ruchu kolejowego i nabywać do tego celu nowe grunta, tudzież wykonywać wszelkie czynności prawne hipoteczne do tego potrzebne w zastępstwie Spółki i w jej imieniu, atoli nie na jej koszt.

§. 15.

Spółka zobowiązuje się zmienić jak najrychlej obowiązujący statut Spółki odpowiednio umowie niniejszej, jakoteż umowie zawartej z Rządem królewsko węgierskim w przedmiocie odkupienia węgierskiej linii Spółki na rzecz Państwa i gdy akcyonariusze Spółki (§. 18) te zmiany uchwalą, przedstawić je niezwłocznie c. k. ministerstwu spraw wewnętrznych do zatwierdzenia.

§. 16.

Strony rokujące zrzekają się zaskarżenia umowy niniejszej o pokrzywdzenie ponad połowę wartości.

§. 17.

Umowę niniejszą uwalnia się od opłat i stępli tak samo, jak oparte na niej podania, wpisy, wygotowania, kontrakty i wszelkie inne dokumenty.

§. 18.

Umowa niniejsza, która spisana być ma w dwóch egzemplarzach wolnych od stępla i opłat, nabędzie mocy obowiązującej dla Spółki kolejowej wtedy, gdy się na nią zgodzi walne zgromadzenie akcyonaryuszów, które zwołane być ma w takim czasie, żeby mogło zebrać się najpóźniej aż do 15. lutego 1889, dla c. k. Rządu zaś wtedy, gdy następnie zatwierdzona zostanie drogą prawodawczą. Gdyby umowa nie uzyskała tego ostatniego zatwierdzenia aż do końca czerwca 1889, przestanie Spółkę obowiązywać a w przypadku tym oddanie Rządowi utrzymywania ruchu na kolei w §. 1 wzmiankowanej, co stać się ma w każdym razie od dnia 1. stycznia 1889, tak ma być uważane, jak gdyby następowало na zasadzie ustawy z dnia 14. grudnia 1877 (Dz. u. p. Nr. 122), §§. 2 i 4 na rachunek Spółki, pod tym zaś względem zastrzega się na wypadek potrzeby zawarcie dalszych układów.

W y k a z s u m

które c. k. Rząd austriacki płacić ma Pierwszej węgiersko-galicyjskiej kolei żelaznej
w myśl §. 8go umowy z dnia 20. grudnia 1888.

W roku	D n i a								R a z e m	
	1. stycznia		1. marca		1. lipca		1. września			
	złotych w walucie austriackiej srebrem									
1	2		3		4		5		6	
1889	446.929	19	278.190	42	420.633	31	304.186	71	1,449.939	63
1890	447.387	26	277.540	52	420.185	73	304.740	35	1,449.853	86
1891	447.822	20	276.860	52	419.474	32	305.504	58	1,449.661	62
1892	448.407	68	276.144	42	419.223	86	306.112	37	1,449.888	33
1893	449.128	31	275.395	22	418.215	42	307.048	11	1,449.787	06
1894	449.663	48	274.603	90	417.914	66	307.701	03	1,449.883	07
1895	450.166	16	273.776	47	417.220	34	308.558	55	1,449.721	52
1896	450.980	67	272.906	92	416.495	85	309.373	94	1,449.757	38
1897	451.429	72	271.995	24	415.747	89	310.387	91	1,449.560	76
1898	452.358	23	271.035	42	415.207	11	311.233	39	1,449.834	15
1899	452.911	89	270.030	48	414.272	42	312.274	46	1,449.489	25
1900	453.777	04	268.974	38	413.547	93	313.384	71	1,449.684	06
1901	454.438	—	267.864	12	412.669	89	314.440	81	1,449.412	82
1902	455.404	09	266.699	70	411.875	31	315.683	46	1,449.662	56
1903	455.994	97	265.475	11	411.047	56	316.865	93	1,449.383	57
1904	457.055	62	264.190	34	410.176	57	318.108	58	1,449.531	11
1905	458.073	03	262.842	38	409.141	98	319.408	39	1,449.465	78
1906	458.882	56	261.428	23	408.070	49	321.003	07	1,449.384	35
1907	459.822	83	259.938	86	407.199	50	322.402	17	1,448.363	36
1908	460.884	52	258.377	28	406.038	17	323.849	43	1,449.149	40
1909	462.070	26	256.740	47	405.070	62	325.582	50	1,449.463	85
1910	463.035	39	255.019	42	403.692	41	327.351	70	1,449.098	92
1911	464.127	60	253.211	11	402.631	31	329.153	98	1,449.124	—
1912	465.502	15	251.312	54	401.390	20	330.986	36	1,449.191	25
1913	466.632	37	249.320	70	400.095	80	332.966	18	1,449.035	05
1914	467.916	95	247.229	56	398.744	72	335.087	40	1,448.978	63
1915	469.292	52	245.033	11	397.213	30	337.344	02	1,448.882	95
1916	470.778	74	242.725	34	395.862	22	339.609	67	1,448.975	97
1917	472.030	94	240.303	23	394.327	77	342.001	69	1,448.663	63
1918	473.726	07	237.760	77	392.723	26	344.634	42	1,448.844	52
1919	475.183	49	235.088	93	391.172	38	347.258	12	1,448.702	92
1920	476.906	48	232.284	70	389.545	07	349.990	14	1,448.726	39
1921	478.553	03	229.342	06	387.600	64	352.944	80	1,448.440	53
1922	480.296	83	226.252	—	385.943	49	356.113	11	1,448.605	43
1923	482.125	48	223.005	47	383.839	14	359.365	65	1,448.335	74

W roku	D n i a								R a z e m	
	1. stycznia		1. marca		1. lipca		1. września			
	złoty w walucie austriackiej srebrem									
1	2		3		4		5		6	
1924	484.044	66	219.596	46	392.015	38	362.696	42	1,448.352	92
1925	486.041	99	216.018	96	379.737	71	366.340	12	1,448.138	78
1926	488.123	15	212.260	94	377.854	27	370.044	.	1,448.282	36
1927	490.272	73	208.316	36	375.386	86	374.042	73	1,448.018	68
1928	492.331	79	204.173	20	373.430	68	378.083	59	1,448.019	26
1929	494.788	21	199.825	44	370.757	11	382.521	61	1,447.892	37
1930	497.144	05	195.258	04	368.223	66	387.101	05	1,447.726	80
1931	499.728	58	190.461	96	365.697	24	391.812	88	1,447.700	66
1932	502.196	79	185.428	19	363.054	51	396.888	78	1,447.568	27
1933	505.051	61	180.141	67	360.165	04	402.193	34	1,447.551	66
1934	507.615	42	174.590	38	357.155	55	407.714	54	1,447.075	89
1935	510.729	79	168.762	28	354.132	99	413.681	06	1,447.306	12
1936	513.707	74	162.639	31	351.094	35	419.593	41	1,447.034	81
1937	516.881	53	156.215	46	347.668	84	426.167	71	1,446.933	54
1938	520.082	82	149.466	65	344.340	55	432.898	45	1,446.788	47
1939	523.469	91	142.380	85	340.976	41	439.893	98	1,446.721	15
1940	527.033	07	134.943	03	337.085	27	447.379	96	1,446.441	33
1941	530.774	62	127.132	10	333.271	24	455.214	95	1,446.392	91
1942	534.514	21	118.930	03	329.404	58	463.380	91	1,446.229	73
1943	538.413	10	110.318	76	325.114	53	471.980	15	1,445.826	54
1944	542.638	25	101.277	22	320.878	46	481.111	94	1,445.905	87
1945	547.005	95	91.781	36	316.442	92	490.511	54	1,445.741	77
1946	551.341	84	81.813	10	311.804	57	500.521	91	1,445.481	42
1947	555.977	86	71.345	38	306.953	37	510.995	65	1,445.272	26
1948	560.903	97	60.354	13	301.999	58	521.908	68	1,445.166	36
1949	565.771	76	48.815	26	296.575	80	533.597	98	1,444.760	80
1950	571.086	90	36.695	69	291.396	75	545.549	05	1,444.728	39
1951	576.320	94	23.974	36	270.680	78	558.342	60	1,429.318	68
1952	597.279	44	10.615	15	263.067	55	435.221	27	1,306.183	41
1953	741.512	47	.	.	252.732	60	.	.	994.245	07
1954	1,197.865	23	.	.	230.795	84	.	.	1,428.661	07
1955	1,219.548	90	.	.	207.835	63	.	.	1,427.384	53
1956	1,242.564	64	.	.	183.796	45	.	.	1,426.361	09
1957	1,266.736	59	.	.	158.625	73	.	.	1,425.362	32
1958	1,291.676	90	.	.	132.277	69	.	.	1,423.954	59
1959	1,318.203	76	.	.	104.687	41	.	.	1,422.891	17
1960	1,345.628	97	.	.	75.803	04	.	.	1,421.432	01
1961	1,374.571	28	.	.	45.559	35	.	.	1,420.130	63
1962	1,404.991	21	.	.	23.080	.	.	.	1,428.071	21
1963	946.280	.	.	.	.	.	.	.	946.280	.

Umowa zawarta w Wiedniu dnia 22. grudnia 1888,

między c. k. ministerstwami handlu i skarbu w imieniu c. k. Rządu z jednej a Dyрекcyą węgierskiej kolei zachodniej w imieniu tej Spółki z drugiej strony, w przedmiocie objęcia ruchu a według okoliczności odkupienia na rzecz Państwa austriackiej linii węgierskiej kolei zachodniej.

§. 1.

C. k. Rząd obejmuje na pozostałą część okresu koncesyjnego utrzymywanie ruchu na austriackiej linii węgierskiej kolei zachodniej będącej przedmiotem Najwyższego dokumentu koncesyjnego z dnia 2. lutego 1870 (Dz. u. p. Nr. 25), a to od Grazu do granicy styryjsko-węgierskiej pod St. Gotthardem.

§. 2.

W tym celu Dyrekcyja węgierskiej kolei zachodniej odda dnia 1. stycznia 1889 linią kolejową w §. 1 wzmiankowaną c. k. Dyrekcyi głównej kolei austriackich rządowych, która na niej odtąd utrzymywać będzie ruch na rachunek Państwa i dzierżyć ją będzie w imieniu Spółki na podstawie umowy niniejszej, dopóki w myśl §. 10 nie zostanie na rzecz Państwa odkupiona.

Razem z koleją oddany będzie c. k. Rządowi wszystek materiał ruchomy i nieruchomy do utrzymywania ruchu służący, licząc do niego także park wozowy razem z przedmiotami zasobowemi, rzeczy inwentarskie, materiały zużywcze i zapasy wszelkiego rodzaju.

Toż samo rozumie się o całym ruchomym i nieruchomym majątku Spółki, licząc do niego także zapasy kasowe, papiery wartościowe, rezerwy i należitości, o ile wzmiankowane tu części majątku tyczą się linii austriackiej Spółki.

Nadto oddane będą c. k. Rządowi wszystkie w posiadaniu Spółki będące dokumenty, plany, książki, rachunki i całe archiwum Spółki, o ile dokumenty te tyczą się austriackiej linii Spółki.

Dokumenty i akta będzie c. k. Rząd zachowywał w czasie postanowieniami kodeksu handlowego przepisany w taki sposób, że Dyrekcyja a według okoliczności w swoim czasie likwidatorowie Spółki będą mogli używać ich bez przeszkody.

§. 3.

Spółka węgierskiej kolei zachodniej nawet po oddaniu ruchu Rządowi pozostanie zapisana w kar-

cie własności wykazu hipotecznego księgi dla kolei żelaznych, otwartego u c. k. Sądu krajowego w Grazu dla linii austriackiej (§. 1).

Pozostanie ona właścicielką kolei żelaznej, tudzież materiału nieruchomego i ruchomego do jej ruchu należącego, o ile tenże jako część składowa ciała hipotecznego służyć ma za rękojmią wierzycielom mającym prawo pierwszeństwa i ona będzie nadal w dotychczasowym zakresie jedyną i wyłączną dłużniczką pożyczek pierwszorzędnych, na kolei żelaznej hipotecznie zabezpieczonych, a w stosunkach prawnych tych pożyczek oddanie ruchu żadnej nie spowoduje zmiany (§. 8). Zresztą cały stan czynny i wszystkie zapasy majątku Spółki, o ile tyczą się austriackiej linii Spółki, przechodzą od chwili objęcia ruchu na własność Państwa, któremu przeto także od dnia 1. stycznia 1889 dostaje się wyłącznie cały zysk z ruchu kolei osiągnięty.

Natomiast Państwo obejmuje do spłacenia z własnych funduszków wszystkie tyczące się linii austriackiej należitości ujemne, zobowiązania, wydatki i ciężary Spółki dnia 1. stycznia 1889 istniejące, lub któreby później powstały, z wyjątkiem tyczących się pożyczek pierwszorzędnych a nadto wchodzi na swój własny rachunek we wszystkie stosunki prawne i sprawy sporne Spółki, wynikające z budowy i ruchu kolei żelaznej w §. 1 wzmiankowanej.

W szczególności ponosi c. k. Rząd od przeznaczonej chwili na kolei w §. 1 wzmiankowanej zwyczajne koszta konserwacji i ruchu, wszystkie wydatki nadzwyczajne, mianowicie na rozszerzenie budowl i nowe nabytki, o ile koszta te nie pokrywają się z funduszu na wkłady, który według §. 6 ma być utworzony, stratę, gdyby ją utrzymanie ruchu przyniosło, jakoteż wszelkie niebezpieczeństwa i wszelkie inne przygody nadzwyczajne, nakoniec wszystkie podatki i opłaty publiczne, które z tytułu posiadania kolei i utrzymywania na niej ruchu mają być opłacane, licząc do nich także równoważność należitości.

Przychody, które w odsetkach przynosić będzie załatwianie wykupna kuponów i spłaty wylosowanych papierów, tudzież sumy przypadające za wylosowane obligacje pierwszorzędne i akcje, jakoteż za kupony płatne, przypadają, gdy się przedawnią, na rzecz Państwa stosownie do umowy, która zawarta będzie z Rządem król. węgierskim.

§. 4.

W przedmiocie rozkładu między oba zarządy ruchu części składowych majątku stanów czynnego i biernego, jakoteż wzmiankowanych w §. 2, dokumentów i aktów, tyczących się wspólnie austriackiej i węgierskiej linii węgierskiej kolei zachodniej umo-

wy, które w tym względzie zostały już lub będą jeszcze zawarte między c. k. Rządem a Rządem królewsko węgierskim, są także dla Spółki obowiązującymi.

§. 5.

Tym osobom, pełniącym służbę na węgierskiej kolei zachodniej, które c. k. Rząd obejmie stosownie do umów, jakie w tym względzie obadwa Rządy zawarły a według okoliczności jeszcze zawrą, zawarowane będą w całej rozciągłości prawa, które nabyły, a w szczególności zabezpiecza im Rząd wyraźnie utrzymanie ich praw do zaopatrzenia i wszelkich innych, służących im na podstawie terażniejszego statutu emerytalnego węgierskiej kolei zachodniej.

Ci funkcyonaryusze węgierskiej kolei zachodniej, których według powyższego obejmie c. k. Rząd, wystąpią z instytutu emerytalnego węgierskiej kolei zachodniej a na pokrycie ich pretensyj do emerytury wypłacona będzie c. k. Rządowi z rzeczzonego funduszu emerytalnego suma, wyrównywająca wnioskom członków według powyższego z instytutu emerytalnego występującym, łącznie z dopłatami Spółki odpowiednim tymże wnioskom.

Fundusz Spółki na wsparcia w chorobie i zapomogi rozdzielony będzie na obie linie Spółki w stosunku płac i zarobków wypłaconych członkom tego funduszu z końcem roku 1887 na obu liniach węgierskiej kolei zachodniej.

Tym osobom, którym Zarząd węgierskiej kolei zachodniej ze względów słuszności wyznaczył stałe zapomogi roczne na karb rachunku ruchu kolei w §. 1ym wzmiankowanej, wypłacane będą w przyszłości te zapomogi podług tego jak zostały wyznaczone.

§. 6.

Węgierska kolej zachodnia zobowiązuje się na żądanie c. k. Rządu i według zasad, które on ma zatwierdzić a względnie przepisać, zaciągnąć pożyczkę pierwszorzędną w sumie imiennej jeden milion pięćset tysięcy (1,500.000) złotych w. austr. w srebrze cztery od sta w srebrze w. a. bez wszelkiego potrącania na podatek, opłaty itp. niosącą a w ciągu 73 lat (licząc od 1. stycznia 1890) umorzyć się mającą a to celem spłacenia wydatków na wkłady już poczynionych i pokrycia tych, które w przyszłości będą potrzebne, między niemi zaś w szczególności także kosztów urządzeń do ruchu, które mają być zaprowadzone na przyszłej stacyi przechodniej w Berniku; ta pożyczka pierwszorzędną będzie hipotecznie zabezpieczona na kolei w § 1 wzmiankowanej, w porządku kolejnym po pożyczce pierwszorzędnej obecnie na niej ciężącej

i oprocentowanie jakoteż umorzenie jej według planu, w ratach rocznych po 63.632 zł. 85 c. w. a. w srebrze, Rząd albo zagwarantuje, albo bezpośrednio obejmie na siebie i kwoty potrzebne płacić będzie na własny rachunek (§. 7).

Z sumy uzyskanej przez zaciągnięcie według powyższego pożyczki pierwszorzędnej, którą pokryte być mają koszta emisji nowych papierów, spłacone będą najprzód wydatki na wkłady na karb rachunku ruchu a względnie gwarancyjnego linii austriackiej węgierskiej kolei zachodniej aż do chwili zbycia pożyczki poniesione. Z pozostałej reszty wpływu z nowej pożyczki pierwszorzędnej utworzony będzie osobny fundusz zasobny na wkłady, jakich linia austriacka węgierskiej kolei zachodniej będzie potrzebowała, którym zarządzanie i odpowiednie przeznaczeniu używanie zastrzega się wyłącznie c. k. Rządowi.

§. 7.

Tytułem wynagrodzenia za odstąpienie c. k. Rządowi ruchu na linii kolejowej w §. 1 wzmiankowanej, c. k. Rząd składać będzie w czasie właściwym na rzecz Spółki w kasach, które za każdym razem będą do tego przeznaczone, sumy w walucie austriackiej srebrem, w dołączonym wykazie wyszczególnione, a to w terminach tamże oznaczonych, za potwierdzeniem odbioru uwolnionem od stępla, jak również, gdyby nowa pożyczka pierwszorzędna w §. 6 przewidziana została zaciągnięta, sumy potrzebne na jej oprocentowanie i umorzenie, o ile Rząd nie weźmie na siebie spłacenia ich na własny rachunek.

Ze względu na okoliczność, że według artykułu 22, ustęp 2 i 3 Najwyższego dokumentu koncesyjnego z dnia 2. lutego 1870 (Dz. u. p. Nr. 25), Spółka ma prawo umieszczać w rachunku ruchu podatki od przedsiębiorstwa przypadające, a od dopłat rządowych nie ma opłacać podatku dochodowego, uwalnia się sumy powyżej wzmiankowane, które c. k. Rząd składać będzie na rzecz Spółki, od podatku dochodowego i od każdego podatku rządowego, któryby w przyszłości został zaprowadzony.

Natomiast nie uchyla umowa niniejsza obowiązku Spółki a względnie akcyonaryuszów pod względem opłacania należności stęplowych od kuponów akcyjnych i obligacyjnych.

§. 8.

Wierzycielom pierwszorzędnym węgierskiej kolei zachodniej, mianowicie zaś posiadaczom obligacji pierwszorzędnych, przez Spółkę kolejową emitowanych, warują się wyraźnie wszystkie nabyte prawa w całej rozciągłości.

Mianowicie nie narusza umowa niniejsza w żadnym względzie prawa zastawu zabezpieczającego na linii kolejowej w §. 1 wzmiankowanej, wierzycielom pierwszorzędnym odsetki i amortyzacją pożyczek pierwszorzędnych na niej zahipotekowanych, ani też pierwszeństwa hipotecznego tych pożyczek względem siebie.

Węgierska kolej zachodnia pozostaje w dotychczasowej rozciągłości tak osobistą jak i hipoteczną dłużniczką pożyczek pierwszorzędnych, które pozostawała i stosunek ten mógłby być zmieniony tylko za zezwoleniem uprawnionych a względnie ich reprezentacji ustawowej.

Spółka obowiązana jest obracać sumy, które Rząd będzie jej wypłacał w myśl umowy niniejszej przede wszystkim na opłatę odsetek od pożyczek pierwszorzędnych i na ich umorzenie.

§. 9.

Spółka węgierskiej kolei zachodniej upoważniona c. k. Rząd, żeby pożyczki pierwszorzędne na kolei żelaznej w §. 1 wzmiankowanej, hipotecznie ciężące, w porozumieniu z Rządem królewsko węgierskim, w imieniu Spółki, która jednak nie ma być z tego powodu obciążona żadnym ciężarem, bez dalszego porozumiewania się z nią a z zachowaniem przepisów ustawowych i z zawarowaniem praw posiadaczy obligacji pierwszorzędnych, bądź spłacił, bądź też wymienił za inne obligacje pierwszorzędne nowo emitowane, lub za obligacje długu państwa.

W przypadku tym c. k. Rząd będzie także mocen, w miarę postępu w wykupnie a względnie w konwersji obligacji pierwszorzędnych, bez dalszego porozumiewania się ze Spółką a w jej imieniu, wykreślić w księdze dla kolei żelaznych prawo zastawu, w wykazie hipotecznym linii austriackiej Spółki ciężące na rzecz posiadaczy owych obligacji pierwszorzędnych, które mają być wykupione lub

konwersyi poddane a natomiast zabezpieczyć w wzmiankowanym wykazie księgi hipotecznej dla kolei żelaznych, obligacje pierwszorzędne nowo emitowane lub obligacje długu Państwa.

Jeżeliby w skutek konwersyi powstały oszczędności, takowe dostaną się Rządowi stosownie do umowy, która będzie zawarta z Rządem królewsko węgierskim.

W przypadku takim, zamiast sum, które Rząd według §. 7go ma płacić, pobierać będzie Spółka kwoty, wyrównywujące przyszłemu udziałowemu wydatkowi na oprocentowanie i umorzenie podług planu obligacji pierwszorzędnych nowo emitowanych z doliczeniem sum w §. 10, ustęp 3 wyszczególnionych.

§. 10.

Spółka węgierskiej kolei zachodniej nadaje c. k. Rządowi prawo odkupienia kolei w §. 1 wzmiankowanej kiedykolwiek, począwszy od dnia 1. stycznia 1889 pod następującymi warunkami:

Gdy c. k. Rząd zrobi z tego prawa użytek, kolej w §. 1 wzmiankowana przejdzie na własność Państwa razem z materiałem ruchomym i nieruchomym do utrzymywania ruchu potrzebnym (§. 2), w jakim się stanie znajduje i bez poręczenia ze strony Spółki.

Rząd zaś, jeżeli zrobi użytek z prawa odkupienia kolei, objąć ma na siebie do spłacenia z własnych funduszy stosownie do umowy, która będzie zawarta z Rządem królewsko węgierskim, pożyczki pierwszorzędne na kolei zahipotekowane, wyjednać wyzwolenie Spółki od ciężącego na niej osobistego zobowiązania się co do tych pożyczek, o ile to prawnie jest potrzebne i dozwolone i wypłacać Spółce a względnie jej likwidatorom sumy poniżej wyszczególnione w złotych waluty austriackiej srebrem w terminach tutaj podanych a mianowicie:

W r o k u	Dnia 1. stycznia		Dnia 1. lipca		R a z e m	
	zł.	c.	zł.	c.	zł.	c.
Od 1. stycznia 1889 aż do 1951 włącznie	68.511	93	68 511	92	137.023	85
1952 "	68.511	93	253.037	37	321.549	30
1953 "	63.898	79	267.096	03	330.994	82
1954 "	58.818	86	272.174	13	330.992	99
1955 "	53.484	98	277.546	38	331.031	36
1956 "	47.883	44	283.125	99	331.009	43
1957 "	42.002	38	289.010	71	331.013	09
1958 "	35.827	17	295.149	38	330.976	55
1959 "	29.344	12	301.674	46	331.018	58
1960 "	22.535	86	308.495	50	331.031	36
1961 "	15.386	87	315.596	99	330.983	86
1962 "	7 881	61	323.146	09	331.027	70

C. k. Rząd zastrzega sobie, że wolno mu będzie zamiast przerzeczonych rat rocznych zapłacić Spółce a względnie likwidatorom jednorazowo wartość kapitalową powyższych rat rocznych w chwili odkupienia jeszcze nie płatnych, zdyskontowaną przez potrącenie odsetek od odsetek po 5 od sta na rok a to albo gotówką albo obligacjami długu państwa.

Obligacje długu państwa liczone będą w takim razie po kursie średnim, jaki obligacje długu państwa tego samego rodzaju, notowane urzędownie na giełdzie wiedeńskiej, będą miały w ciągu półroczu bezpośrednio poprzedzającego.

§. 11.

Gdy wykonanie praw węgierskiej kolei zachodniej koncesją nadanych, przejdzie co do kolei w §. 1 wzmiankowanej w myśl umowy niniejszej na Rząd, Spółka w tymże samym czasie uwolniona będzie odpowiednio od zobowiązań, które koncesya na nią wkłada.

Uznaje się za wspólną zgodą, że ze względu na postanowienia koncesyi, jakoteż umowy niniejszej, nie może na przyszłość ciężać na Spółce obowiązek zwrotu zaliczek rządowych z tytułu gwarancji rządowej i niedoborów ruchu, które węgierska kolej zachodnia już otrzymała i które przy następnych obliczeniach aż do końca 1888 będą wykazane, ani też obowiązek zapłacenia odsetek od tych zaliczek.

§. 12.

Zaraz po zatwierdzeniu drogą prawodawczą umowy niniejszej, c. k. skarb zahipotekowany będzie jako właściciel tych nieruchomości Spółki w Styryi leżących a nie zapisanych w księdze dla kolei żelaznych i węgierska kolej zachodnia wygotuje w czasie właściwym na żądanie c. k. Rządu dokumenty prawne, potrzebne do hipotecznego przeniesienia własności na Rząd.

Nadto zgodzono się, że umowa niniejsza po zatwierdzeniu jej drogą prawodawczą, zapisana będzie w karcie własności wykazu hipotecznego księgi dla kolei żelaznych otwartego dla linii kolejowych w §. 1 wzmiankowanej, jako dodatek do wciągniętych tamże praw, przedsiębiorstwa do całego ciała hipotecznego służących i ich ograniczeń.

W szczególności zapisanie to nastąpić ma w tym celu, ażeby ograniczenie praw koncesyjnych Spółki, z umowy niniejszej wynikające, zostało uwidocznione.

Spółka zezwala, żeby c. k. Rząd bez uszczerbku dla praw wierzycieli pierwszorzędnych, mocen był sprzedawać grunta nie koniecznie potrzebne do utrzymywania ruchu kolejowego i nabywać do tego celu nowe grunta, tudzież wykonywać wszelkie

czynności prawne do tego potrzebne w imieniu Spółki, atoli nie na jej koszt.

§. 13.

Spółka zobowiązuje się zmienić jak najrychlej w porozumieniu z c. k. Rządem obowiązujący statut Spółki odpowiednio umowie niniejszej, jakoteż umowie zawartej z Rządem królewsko węgierskim w przedmiocie odkupienia węgierskiej linii Spółki na rzecz Państwa i poczynić kroki potrzebne, żeby zmieniony statut Spółki nabył mocy obowiązującej jak tylko umowa niniejsza zostanie zatwierdzona (§. 16).

Spółka zobowiązuje się na żądanie c. k. Rządu ustanowić reprezentacją Spółki dla królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych w myśl postanowień ustawy z dnia 27. czerwca 1878 (Dz. u. p. Nr. 63), §. 3 i opatrzyć ją dostatecznymi upoważnieniami, mianowicie zaś upoważnieniem do emisji pożyczki pierwszorzędnej w §. 6 przewidzianej, co jednak nie ma narazić Spółki na żadne koszta.

§. 14.

Strony rokujące zrzekają się zaskarżenia umowy niniejszej o pokrzywdzenie ponad połowę wartości.

§. 15.

Umowę niniejszą uwalnia się od opłat i stępli tak samo, jak oparte na niej podania, wpisy, wygotowania, kontrakty i wszelkie inne dokumenty.

Również uwalnia się od podatków, opłat i stępli emisją i wpis hipoteczny obligacyj pierwszorzędnych w §. 6 umowy niniejszej przewidzianych, jakoteż akta i dokumenty, które z tego powodu będą spisane, licząc do nich także dokument zastawny a kupony uwalnia się od opłaty stęplowej.

§. 16.

Umowa niniejsza, która spisana być ma w dwóch egzemplarzach wolnych od stępla i opłat, nabędzie mocy obowiązującej dla Spółki kolejowej wtedy, gdy się na nią zgodzi walne zgromadzenie akcjonariuszów, które zwołane być ma jak najrychlej, dla c. k. Rządu zaś wtedy, gdy następnie zatwierdzona zostanie drogą prawodawczą.

Gdyby umowa nie uzyskała tego ostatniego zatwierdzenia aż do końca czerwca 1889, przestanie Spółkę obowiązywać a w przypadku tym oddanie Rządowi utrzymywania ruchu na kolei w §. 1ym

wzmiankowanej, co stać się ma w każdym razie od dnia 1. stycznia 1889, tak ma być uważane, jak gdyby następowo na zasadzie ustawy z dnia 14. grudnia 1877 (Dz. u. p. Nr. 112), §§. 2 i 4 na rachunek Spółki, pod tym zaś względem zastrzega się

na wypadek potrzeby zawarcie dalszych układów, mianowicie pod względem utrzymywania rachunków i kontroli, którą Spółka miałaby wykonywać, jakoteż kosztów tej kontroli.

W y k a z s u m

które c. k. Rząd płacić ma węgierskiej kolei zachodniej w myśl §. 7go umowy.

W roku	D n i a								R a z e m	
	1. stycznia		1. kwietnia		1. lipca		1. października			
	zł.	c.	zł.	c.	zł.	c.	zł.	c.	zł.	c.
1889	68.511	93	92.517	59	68.511	92	101.469	81	331.011	25
1890	68.511	93	92.293	79	68.511	92	101.684	48	331.002	12
1891	68.511	93	92.059	02	68.511	92	101.924	74	331.007	61
1892	68.511	93	91.812	38	68.511	92	102.189	64	331.025	87
1893	68.511	93	91.552	95	68.511	92	102.441	77	331.018	57
1894	68.511	93	91.280	72	68.511	92	102.681	10	330.985	67
1895	68.511	93	90.995	72	68.511	92	102.980	73	331.000	30
1896	68.511	93	90.696	09	68.511	92	103.302	28	331.022	22
1897	68.511	93	90.380	94	68.511	92	103.608	30	331.013	09
1898	68.511	93	90.050	25	68.511	92	103.935	33	331.009	43
1899	68.511	93	89.703	12	68.511	92	104.282	46	331.009	43
1900	68.511	93	89.338	64	68.511	92	104.648	77	331.011	26
1901	68.511	93	88.955	89	68.511	92	105.033	35	331.013	09
1902	68.511	93	88.553	95	68.511	92	105.435	29	331.013	09
1903	68.511	93	88.131	92	68.511	92	105.853	66	331.009	43
1904	68.511	93	87.688	87	68.511	92	106.287	57	331.000	29
1905	68.511	93	87.223	91	68.511	92	106.772	64	331.020	40
1906	68.511	93	86.735	19	68.511	92	107.233	94	330.992	98
1907	68.511	93	86.222	72	68.511	92	107.744	59	330.991	16
1908	68.511	93	85.684	67	68.511	92	108.302	74	331.011	26
1909	68.511	93	85.119	22	68.511	92	108.870	01	331.013	08
1910	68.511	93	84.525	45	68.511	92	109.482	05	331.031	35
1911	68.511	93	83.901	53	68.511	92	110.063	95	330.989	33
1912	68.511	93	83.247	47	68.511	92	110.761	86	331.033	18
1913	68.511	93	82.559	61	68.511	92	111.425	97	331.009	43
1914	68.511	93	81.837	96	68.511	92	112.129	35	330.991	16
1915	68.511	93	81.080	67	68.511	92	112.906	74	331.011	26
1916	68.511	93	80.285	02	68.511	92	113.682	29	330.991	16
1917	68.511	93	79.450	09	68.511	92	114.564	73	331.038	67
1918	68.511	93	78.572	22	68.511	92	115.404	23	331.000	30
1919	68.511	93	77.651	42	68.511	92	116.346	96	331.022	23
1920	68.511	93	76.684	03	68.511	92	117.279	63	330.987	51

W roku	D n i a								R a z e m	
	1. stycznia		1. kwietnia		1. lipca		1. października			
	zł.	c.	zł.	c.	zł.	c.	zł.	c.	zł.	c.
1921	68.511	93	75.668	14	68.511	92	118.309	96	331.001	95
1922	68.511	93	74.603	10	68.511	92	119.400	75	331.027	70
1923	68.511	93	73.483	15	68.511	92	120.509	73	331.016	73
1924	68.511	93	72.307	49	68.511	92	121.672	62	331.003	96
1925	68.511	93	71.093	36	68.511	92	122.906	65	331.023	86
1926	68.511	93	69.778	03	68.511	92	124.222	16	331.024	01
1927	68.511	93	68.416	93	68.511	92	125.565		331.005	78
1928	68.511	93	66.988	22	68.511	92	126.986	40	330.998	47
1929	68.511	93	65.488	27	68.511	92	128.519	23	331.031	35
1930	68.511	93	63.912	50	68.511	92	130.049	34	330.985	69
1931	68.511	93	62.259	07	68.511	92	131.721	03	331.003	95
1932	68.511	93	60.522	53	68.511	92	133.492	29	331.038	67
1933	68.511	93	58.698	28	68.511	92	135.285	48	331.007	61
1934	68.511	93	56.783	60	68.511	92	137.207	47	331.014	92
1935	68.511	93	54.773		68.511	92	139.179	69	330.976	54
1936	68.511	93	52.662	84	68.511	92	141.344	67	331.031	36
1937	68.511	93	50.445	79	68.511	92	143.512	39	330.982	03
1938	68.511	93	48.119	13	68.511	92	145.899	34	331.042	32
1939	68.511	93	45.674	62	68.511	92	148.278	08	330.976	55
1940	68.511	93	43.109	53	68.511	92	150.901	63	331.035	01
1941	68.511	93	40.414	73	68.511	92	153.578	16	331.016	74
1942	68.511	93	37.585	65	68.511	92	156.376	18	330.985	68
1943	68.511	93	34.615	88	68.511	92	159.362	39	331.002	12
1944	68.511	93	31.497	22	68.511	92	162.492	01	331.013	08
1945	68.511	93	28.222	35	68.511	92	165.757	75	331.003	95
1946	68.511	93	24.783	96	68.511	92	169.225	37	331.033	18
1947	68.511	93	21.172	93	68.511	92	172.812	65	331.009	43
1948	68.511	93	17.381	94	68.511	92	176.585	38	330.991	17
1949	68.511	93	13.401	85	68.511	92	180.607	48	331.033	18
1950	68.511	93	9.221	71	68.511	92	184.758	39	331.003	95
1951	68.511	93	4.833	29	68.511	92	189.139	51	330.996	65
1952	68.511	93	225	64	253.037	37	9.250	94	331.025	88
1953	63.898	79			267.096	03			330.994	82
1954	58.818	86			272.174	13			330.992	99
1955	53.484	98			277.546	38			331.031	36
1956	47.883	44			283.125	99			331.009	43
1957	42.002	38			289.010	71			331.013	09
1958	35.827	17			295.149	38			330.976	55
1959	29.344	12			301.674	46			331.018	58
1960	22.535	86			308.495	50			331.031	36
1961	15.386	87			315.596	99			330.983	86
1962	7.881	61			323.146	09			331.027	70

83.**Ustawa z dnia 26. maja 1889,**

o dalszem czasowem zawieszeniu działalności Sądów przysięgłych w okręgu Sądu obwodowego kottorskiego w Dalmacyi.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanawiam co następuje:

§. 1.

Działalność Sądów przysięgłych w okręgu Sądu obwodowego kottorskiego w Dalmacyi, co do wszystkich zbrodni i występków, w artykule VI ustawy wprowadzczej do Porządku postępowania karnego z dnia 23. maja 1873 (Dz. u. p. Nr. 119) wyszczególnionych a ich orzecznictwu przekazanych, zawieszają się znowu na rok jeden, począwszy od dnia 24. czerwca 1889.

§. 2.

Zarządzone zawieszenie działalności Sądów przysięgłych ma skutek wzmiankowany w §cie 3im ustawy z dnia 23. maja 1873 (Dz. u. p. Nr. 120), o czasowem zawieszeniu Sądów przysięgłych.

§. 3.

Upoważnia się Rząd do uchylenia ustawy niniejszej nawet przed upływem terminu w §. 1ym ustanowionego.

§. 4.

Wykonanie ustawy niniejszej, nabywającej mocy od dnia ogłoszenia, poruczam Mojemu Ministrowi sprawiedliwości.

Lainz, dnia 26. maja 1889.

Franciszek Józef r. w.

Taaffe r. w.

Schönborn r. w.

84.**Ustawa z dnia 27. maja 1889,**

dozwalająca używania obligacji propinacyjnych galicyjskich i bukowińskich do korzystnego umieszczenia kapitałów fundacyjnych, kapitałów zakładów pod nadzorem publicznym zostających, jakoteż pieniędzy sierocych, powierzniczych i depozytowych, tudzież do składania kaucyj.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanawiam co następuje:

§. 1.

Obligacje propinacyjne przez królestwo galicyjsko-lodomeryjskie z Wielkim księstwem krakowskim a względnie przez księstwo bukowińskie poręczone, które na zasadzie ustaw krajowych z dnia 22. kwietnia 1889 (Dz. u. k. dla Galicyi Nr. 30 i Dz. u. k. dla Bukowiny Nr. 9) mają być w obieg wypuszczone, mogą być używane do korzystnego umieszczenia kapitałów fundacyjnych, kapitałów zakładów pod nadzorem publicznym zostających, jakoteż pieniędzy sierocych, powierzniczych i depozytowych a po kursie giełdowym, jednak nie ponad wartość imienną, na kaucye służbowe i na kaucye w interesach.

§. 2.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się Ministrom spraw wewnętrznych, skarbu i sprawiedliwości.

Wiedeń, dnia 27. maja 1889.

Franciszek Józef r. w.

Taaffe r. w.

Dunajewski r. w.

Schönborn r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XXXV. — Wydana i rozesłana dnia 15. czerwca 1889.

85.

Umowa tycząca się kanału sueskiego z dnia 29. października 1888.

(Zawarta w Konstantynopolu dnia 29. października 1888, przez Jego cesarską i królewską Apostolską Mość ratyfikowana w Gödöllő dnia 13. listopada 1888 a dokumenta ratyfikacyjne wszystkich mocarstw, które ją podpisały, złożono w cesarskiem ottomańskiem archiwum państwa w Konstantynopolu dnia 22. grudnia 1888.)

Nos Franciscus Josephus Primus,
 divina favente clementia Austriae Imperator;
 Apostolicus Rex Hungariae, Rex Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Slavoniae,
 Galiciae, Lodomeriae et Illyriae; Archidux Austriae; Magnus Dux Cracoviae;
 Dux Lotharingiae, Salisburgi, Styriae, Carinthiae, Carnioliae, Bucovinae,
 superioris et inferioris Silesiae; Magnus Princeps Transilvaniae; Marchio
 Moraviae; Comes Habsburgi et Tirolis etc. etc.

Notum testatumque omnibus et singulis quorum interest, tenore praesentium facimus:

Quum inter Plenipotentiarium Nostrum et Plenipotentiariorum Majestatis Suae Germaniae Imperatoris et Borussiae Regis, Praesidis Reipublicae Francogallicae, porro Majestatum Suarum Magnae Britanniae et Irlandiae Reginae Indiae Imperatricis, Italiae Regis, Hispaniae Regis, Nederlandiae Regis Magni Ducis Luxemburgiae, deinde Omnium Russiarum Imperatoris atque Osmanorum Imperatoris conventio septendecim articulos complectens eum in finem, ut commoda liberae navigationis in canali maritimo a „Suez“ urbe denominato omni tempore omnibus populis secura essent, Constantinopoli die vigesima nona Octobris anni currentis inita et signata fuit tenoris ad verbum sequentis:

(Pierwopis.)**Au nom du dieu tout-puissant!**

Sa Majesté l'Empereur d'Autriche, Roi de Bohême etc., et Roi Apostolique de Hongrie, Sa Majesté l'Empereur d'Allemagne, Roi de Prusse, Sa Majesté le Roi d'Espagne et en Son nom la Reine Régente du Royaume, le Président de la République Française, Sa Majesté la Reine du Royaume-Uni de la Grande-Bretagne et d'Irlande, Impératrice des Indes, Sa Majesté le Roi d'Italie, Sa Majesté le Roi des Pays-Bas, Grand-Duc de Luxembourg etc., Sa Majesté l'Empereur de toutes les Russies et Sa Majesté l'Empereur des Ottomans,

voulant consacrer, par un acte conventionnel, l'établissement d'un régime définitif, destiné à garantir, en tout temps et à toutes les Puissances, le libre usage du Canal Maritime de Suez et compléter ainsi le régime sous lequel la navigation par ce Canal a été placée, par le Firman de Sa Majesté Impériale le Sultan, en date du 22 Février 1866 (2 Zilkadé, 1282), sanctionnant les Concessions de Son Altesse le Khédive, ont nommé pour leurs Plénipotentiaires, savoir:

Sa Majesté l'Empereur d'Autriche, Roi de Bohême etc. et Roi Apostolique de Hongrie:

le Sieur Henri Baron de Calice, Son Ambassadeur Extraordinaire et Plénipotentiaire;

Sa Majesté l'Empereur d'Allemagne, Roi de Prusse:

le Sieur Joseph de Radowitz, Son Ambassadeur Extraordinaire et Plénipotentiaire;

Sa Majesté le Roi d'Espagne et en Son nom la Reine Régente du Royaume:

le Sieur Don Miguel Florez y Garcia, Son Chargé d'Affaires;

le Président de la République Française:

le Sieur Gustave Louis Lannes, Comte de Montebello, Ambassadeur Extraordinaire et Plénipotentiaire de France;

Sa Majesté la Reine du Royaume-Uni de la Grande-Bretagne et d'Irlande, Impératrice des Indes:

le Très Honorable Sir William Arthur White, Son Ambassadeur Extraordinaire et Plénipotentiaire;

(Przekład.)**W imię Boga wszechmogącego!**

Najjaśniejszy Cesarz austriacki, Król czeski itd. i Król Apostolski węgierski, Najjaśniejszy Cesarz niemiecki, Król pruski, Najjaśniejszy Król hiszpański a w jego imieniu Królowa regentka tego królestwa, Prezydent rzeczypospolitej francuskiej, Najjaśniejsza Królowa Zjednoczonych królestw Wielkiej Brytanii i Irlandyi, Cesarzowa indyjska, Najjaśniejszy Król włoski, Najjaśniejszy Król holenderski, Wielki Książę luksemburski itd., Najjaśniejszy Cesarz Wszech Rosyji i Najjaśniejszy Cesarz ottomański,

pragnąc zawrzeć traktat w celu zaprowadzenia stanowczych urządzeń, zabezpieczających w każdym czasie i wszystkim mocarstwom wolne używanie kanału morskiego sueskiego i uzupełnić tym sposobem porządek żeglugi na tym kanale, zaprowadzony mocą firmanu Jego cesarskiej Mości Sultana z dnia 22. lutego 1866 (2 zilkade 1282), którym zatwierdzone zostały koncesye Jego Wysokości Khediva, mianowali do tego celu swoimi pełnomocnikami a mianowicie:

Najjaśniejszy Cesarz austriacki, Król czeski itd. i Król Apostolski węgierski:

JMPana Barona Henryka Calice, Swego nadzwyczajnego i pełnomocnego ambasadora;

Najjaśniejszy Cesarz niemiecki, Król pruski:

JMPana Józefa Radowitza, Swego nadzwyczajnego i pełnomocnego ambasadora;

Najjaśniejszy Król hiszpański a w jego imieniu Królowa regentka tego królestwa:

JMPana Don Miguela Florez y Garcia, Swego pełnomocnika;

Prezydent rzeczypospolitej francuskiej:

JMPana Gustawa Ludwika Lannes, hrabiego Montebello, nadzwyczajnego i pełnomocnego ambasadora francuskiego;

Najjaśniejsza Królowa Zjednoczonego królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandyi, Cesarzowa indyjska:

wielce szanownego Sir Williama Artura White, Swego nadzwyczajnego i pełnomocnego ambasadora;

Sa Majesté le Roi d'Italie:

le Sieur Albert Baron Blanc, Son Ambassadeur Extraordinaire et Plénipotentiaire;

Sa Majesté le Roi des Pays-Bas, Grand-Duc de Luxembourg etc.:

le Sieur Gustave Keun, Son Chargé d'Affaires;

Sa Majesté l'Empereur de toutes les Russies:

le Sieur Alexandre de Nelidow, Son Ambassadeur Extraordinaire et Plénipotentiaire;

Sa Majesté l'Empereur des Ottomans:

Mehemmed Saïd Pacha, Son Ministre des Affaires Etrangères,

lesquels, s'étant communiqué leurs pleins pouvoirs respectifs, trouvés en bonne et due forme, sont convenus des Articles suivants:

Article I.

Le Canal Maritime de Suez sera toujours libre et ouvert, en temps de guerre comme en temps de paix, à tout navire de commerce ou de guerre, sans distinction de pavillon.

En conséquence, les Hautes Parties Contractantes conviennent de ne porter aucune atteinte au libre usage du Canal en temps de guerre comme en temps de paix.

Le Canal ne sera jamais assujetti à l'exercice du droit de blocus.

Article II.

Les Hautes Parties Contractantes reconnaissant que le Canal d'Eau-Douce est indispensable au Canal Maritime, prennent acte des engagements de Son Altesse le Khédive envers la Compagnie Universelle du Canal de Suez, en ce qui concerne le Canal d'Eau-Douce, engagements stipulés dans une Convention en date du 18 Mars 1863. contenant un exposé et quatre articles.

Elles s'engagent à ne porter aucune atteinte à la sécurité de ce Canal et de ses dérivations, dont le fonctionnement ne pourra être l'objet d'aucune tentative d'obstruction.

Article III.

Les Hautes Parties Contractantes s'engagent de même à respecter le matériel, les établissements, constructions, et travaux du Canal Maritime et du Canal d'Eau-Douce.

Article IV.

Le Canal Maritime restant ouvert, en temps de guerre, comme passage libre, même aux navires de

Najjaśniejszy Krol włoski:

JMPana Barona Alberta Blanc, Swego nadzwyczajnego i pełnomocnego ambasadora;

Najjaśniejszy Król holenderski, Wielki Książę luksemburski itd.:

JMPana Gustawa Keun, Swego pełnomocnika;

Najjaśniejszy Cesarz Wszech Rossyj:

JMPana Aleksandra Nelidowa, Swego nadzwyczajnego i pełnomocnego ambasadora;

Najjaśniejszy Cesarz ottomański:

Mehemeda Saïda Baszę, Swego Ministra spraw zewnętrznych,

którzy okazawszy sobie wzajemnie pełnomocnictwa swoje i znalazłszy je w dobrej i należytej formie, ułożyli artykuły następujące:

Artykuł I.

Kanał morski sueski będzie zawsze tak w czasie wojny jak i w czasie pokoju wolny i otwarty dla każdego okrętu handlowego lub wojennego bez względu na banderę.

Przeto Wysokie Strony rokujące zgadzają się nie czynić żadnej przeszkody swobodnemu używaniu kanału ani w czasie wojny ani w czasie pokoju.

Prawo blokady nie będzie nigdy na kanale wykonywane.

Artykuł II.

Wysokie Strony rokujące uznają, że kanał wody słodkiej jest niezbędnym dla kanału morskiego i przyjmują do wiadomości zobowiązania się Jego Wysokości Khediva w obec Spółki generalnej kanału sueskiego, dotyczące się kanału wody słodkiej, któreto zobowiązania się stypulowane są w umowie z dnia 18. marca 1863, składającej się z memoriału i czterech artykułów.

Zobowiązują się nie czynić nic takiego, coby mogło szkodzić bezpieczeństwu tego kanału i jego dopływów i nie wywoływać na tych wodach żadnego zamieszania.

Artykuł III.

Wysokie Strony rokujące zobowiązują się również mieć wzgląd na materiał, zakłady, budowle i roboty w kanale morskim i w kanale wody słodkiej.

Artykuł IV.

Ponieważ stosownie do artykułu I. niniejszego Traktatu, kanał morski ma nawet w czasie wojny

guerre des belligérants, aux termes de l'article Ier du présent Traité, les Hautes Parties Contractantes conviennent qu'aucun droit de guerre, aucun acte d'hostilité ou aucun acte ayant pour but d'entraver la libre navigation du Canal en pourra être exercé dans le Canal et ses ports d'accès, ainsi que dans un rayon de trois milles marins de ces ports, alors même que l'Empire Ottoman serait l'une des Puissances belligérantes.

Les bâtimens de guerre des belligérants ne pourront, dans le Canal et ses ports d'accès, se ravitailler ou s'approvisionner que dans la limite strictement nécessaire. Le transit des dits bâtimens par le Canal s'effectuera dans le plus bref délai d'après les Règlements en vigueur, et sans autre arrêt que celui qui résulterait des nécessités du service.

Leur séjour à Port-Saïd et dans la rade de Suez ne pourra dépasser vingtquatre heures sauf le cas de relâche forcée. En pareil cas, ils seront tenus de partir le plus tôt possible. Un intervalle de vingt-quatre heures devra toujours s'écouler entre la sortie d'un port d'accès d'un navire belligérant et le départ d'un navire appartenant à la Puissance ennemie.

Article V.

En temps de guerre, les Puissances belligérantes ne débarqueront et ne prendront dans le Canal et ses ports d'accès, ni troupes, ni munitions, ni matériel de guerre. Mais, dans le cas d'un empêchement accidentel dans le Canal, on pourra embarquer ou débarquer, dans les ports d'accès, des troupes fractionnées par groupes n'excédant pas 1.000 hommes avec le matériel de guerre correspondant.

Article VI.

Les prises seront soumises sous tous les rapports au même régime que les navires de guerre des belligérants.

Article VII.

Les Puissances ne maintiendront dans les eaux du Canal (y compris le Lac Timsah et les Lacs Amers) aucun bâtiment de guerre.

Toutefois, dans les ports d'accès de Port-Saïd et de Suez, elles pourront faire stationner des bâtimens de guerre dont le nombre ne devra pas excéder deux pour chaque Puissance.

Ce droit ne pourra être exercé par les belligérants.

Article VIII.

Les Agents en Egypte des Puissances Signataires du présent Traité seront chargés de veiller

à ce que les bâtimens de guerre des belligérants ne restent pas dans le Canal et ses ports d'accès, ainsi que dans un rayon de trois milles marins de ces ports, alors même que l'Empire Ottoman serait l'une des Puissances belligérantes.

Okręty wojenne stron wojujących mogą w kanale i jego portach przystępowych zaopatrywać się w żywność lub zapasy tylko w granicach bezwzględnej potrzeby. Okręty te przepływać mają kanał w czasie jak najkrótszym, z zastosowaniem się do przepisów obowiązujących i nie zatrzymując się dłużej jak tego służba wymaga.

W Port-Saïdzie i w zatoce sueskiej nie wolno im zatrzymywać się dłużej jak dwadzieścia cztery godziny, wyjąwszy przypadki naglącej konieczności. W przypadkach takich winny odpływać, jak będzie można najrychlej. Gdy z portu przystępowego odpłynie okręt jednej ze stron wojujących, okręt, należący do mocarstwa nieprzyjacielskiego, ma zawsze odpłynąć dopiero w dwadzieścia cztery godziny później.

Artykuł V.

W czasie wojny mocarstwa wojujące nie będą ani wysadzały na ląd, ani brały na pokład w kanale i jego portach przystępowych ani wojska, ani amunicji, ani materiału wojennego. Jednakże w razie przeszkody przypadkowej na kanale można wziąć na pokład lub wysadzić na ląd w portach przystępowych wojsko podzielone na oddziały, nie przenoszące każdy 1000 ludzi, z odpowiednim materiałem wojennym.

Artykuł VI.

Łupy podlegać będą pod wszystkimi względami temu samemu postępowaniu co okręty wojenne stron wojujących.

Artykuł VII.

Na wodach kanału (licząc do nich jezioro Timsah i jezioro Gorzkie) nie będą mocarstwa trzymały żadnego statku wojennego.

Jednakże w portach przystępowych portsaidzkiem i sueskim mogą stać okręty wojenne, byle żadne mocarstwo nie miało ich tam więcej jak dwa.

Prawo to nie służy stronom wojującym.

Artykuł VIII.

Agenci mocarstw Traktat niniejszy podpisujących, w Egipcie ustanowieni, obowiązani są czuwać

a son execution. En toute circonstance qui menacerait la sécurité ou le libre passage du Canal, ils se réuniront sur la convocation des trois d'entre eux et sous la présidence du doyen, pour procéder aux constatations nécessaires. Ils feront connaître au Gouvernement Khédivial le danger qu'ils auraient reconnu afin que celui-ci prenne les mesures propres à assurer la protection et le libre usage du Canal.

En tout état de cause, ils se réuniront une fois par an pour constater la bonne exécution du Traité. Ces dernières réunions auront lieu sous la présidence d'un Commissaire Spécial nommé à cet effet par le Gouvernement Impérial Ottoman. Un Commissaire Khédivial pourra également prendre part à la réunion et la présider en cas d'absence du Commissaire Ottoman.

Ils réclameront notamment la suppression de tout ouvrage ou la dispersion de tout rassemblement qui, sur l'une ou l'autre rive du Canal, pourrait avoir pour but ou pour effet de porter atteinte à la liberté et à l'entière sécurité de la navigation.

Article IX.

Le Gouvernement Egyptien prendra dans la limite de ses pouvoirs tels qu'ils résultent des Firmans et dans les conditions prévues par le présent Traité, les mesures nécessaires pour faire respecter l'exécution du dit Traité.

Dans le cas où le Gouvernement Egyptien ne disposerait pas de moyens suffisants, il devra faire appel au Gouvernement Impérial Ottoman, lequel prendra les mesures nécessaires pour répondre à cet appel et donnera avis aux autres Puissances Signataires de la Déclaration de Londres du 17 Mars 1885, et, au besoin, se concertera avec elles à ce sujet.

Les prescriptions des articles IV, V, VII et VIII ne feront pas obstacle aux mesures qui seront prises en vertu du présent article.

Article X.

De même, les prescriptions des articles IV, V, VII et VIII ne feront pas obstacle aux mesures que Sa Majesté le Sultan et Son Altesse le Khédivé, au nom de Sa Majesté Impériale et dans les limites des Firmans concédés seraient dans la nécessité de prendre, pour assurer, par leurs propres forces, la défense de l'Egypte, et le maintien de l'ordre public.

nad jego wykonaniem. Za każdym razem, gdyby bezpieczeństwo kanału lub wolny przejazd był zagrożony, zbiorą się na żądanie trzech z pomiędzy nich pod prezydencją najstarszego dla potrzebnego stwierdzenia stanu rzeczy. Uwiadomią Rząd Khediva o niebezpieczeństwie, które uznają, ażeby tenże użył środków stosownych do obrony i dla zabezpieczenia swobodnego używania kanału.

Prawidłowo zbierać się będą raz na rok dla stwierdzenia, czy Traktat jest wykonywany. Te ostatnie zebrania będą się odbywały pod prezydencją osobnego komisarza, którego do tegoż celu mianować będzie Rząd otomański. Również komisarz Khediva może uczestniczyć w zgromadzeniu i przysiężać w nieobecności komisarza otomańskiego.

W szczególności agenci domagać się będą wstrzymania każdej roboty, tudzież usunięcia wszelkich zbiorów na jednym lub drugim brzegu kanału, których celem lub skutkiem mogłoby być zatamowanie swobody i naruszenie zupełnego bezpieczeństwa żeglugi.

Artykuł IX.

Rząd egipski w granicach władzy swojej jak jest określona w firmanach i pod warunkami w Traktacie niniejszym przewidzianymi, będzie używał środków potrzebnych do tego, żeby przestrzegano wykonania Traktatu.

Gdyby Rząd egipski nie rozporządzał środkami do tego potrzebnymi, winien będzie odwołać się do Rządu cesarsko otomańskiego, który poczyni stosowne kroki, ażeby uczynić zadość jego żądaniu i uwiadomi inne mocarstwa, które podpisały deklaracją londyńską z dnia 17. marca 1885 a w razie potrzeby porozumie się z niemi w tym względzie,

Postanowienia artykułów IV, V, VII i VIII nie mają być przeszkodą do wykonania środków, które zarządzone będą na mocy niniejszego artykułu.

Artykuł X.

Również postanowienia artykułów IV, V, VII i VIII nie mają być przeszkodą do wykonania środków które Jego cesarska Mość Sultan i Jego Wysokość Khedive w imieniu Jego Cesarskiej Mości i w granicach władzy firmanami nadanej byliby zmuszeni użyć dla bronienia własnymi siłami Egiptu, jakoteż dla utrzymania porządku publicznego.

Dans le cas où Sa Majesté Impériale le Sultan ou Son Altesse le Khédive se trouveraient dans la nécessité de se prévaloir des exceptions prévues par le présent article, les Puissances Signataires de la Déclaration de Londres en seraient avisées par le Gouvernement Impérial Ottoman.

Il est également entendu que les prescriptions des quatre articles dont il s'agit ne porteront en aucun cas obstacle aux mesures que le Gouvernement Impérial Ottoman croira nécessaire de prendre pour assurer par ses propres forces la défense de ses autres possessions situées sur la côte orientale de la Mer Rouge.

Article XI.

Les mesures qui seront prises dans les cas prévus par les articles IX et X du présent Traité ne devront pas faire obstacle au libre usage du Canal.

Dans ces mêmes cas, l'érection de fortifications permanentes élevées contrairement aux dispositions de l'article VIII demeure interdite.

Article XII.

Les Hautes Parties Contractantes conviennent, par application du principe d'égalité en ce qui concerne le libre usage du Canal, principe qui forme l'une des bases du présent Traité, qu'aucune d'elles ne recherchera d'avantages territoriaux ou commerciaux, ni de privilèges dans les arrangements internationaux qui pourront intervenir par rapport au Canal. Sont d'ailleurs réservés les droits de la Turquie comme Puissance territoriale.

Article XIII.

En dehors des obligations prévues expressément par les clauses du présent Traité, il n'est porté aucune atteinte aux droits souverains de Sa Majesté Impériale le Sultan et aux droits et immunités de Son Altesse le Khédive, tels qu'ils résultent des Firmans.

Article XIV.

Les Hautes Parties Contractantes conviennent que les engagements résultant du présent Traité ne seront pas limités par la durée des actes de concession de la Compagnie Universelle du Canal de Suez.

Article XV.

Les stipulations du présent Traité ne feront pas obstacle aux mesures sanitaires en vigueur en Egypte.

Gdyby Jego cesarska Mość Suttan lub Jego Wysokość Khedive byli zniewoleni korzystać z wyjątków w artykule niniejszym przewidzianych, Rząd cesarsko otomański uwiadomi o tem mocarstwa, które podpisały deklaracją londyńską.

Również zgodzono się, że postanowienia czterech wzmiankowanych artykułów w żadnym razie nie mogą być na przeszrodzie do użycia środków, jakich Rząd cesarsko otomański uznałby za potrzebne chwycić się dla bronięcia własnymi siłami wszelkich innych posiadłości swoich leżących na wybrzeżu wschodniem morza Czerwonego.

Artykuł XI.

Środki, które będą użyte w przypadkach przewidzianych w artykule IX i X niniejszego Traktatu, nie mogą tamować swobodnego używania kanału.

Również i w tych przypadkach zabronione jest zakładanie stałych fortyfikacyj wbrew postanowieniom artykułu VIII.

Artykuł XII.

W zastosowaniu zasady równości pod względem swobodnego używania kanału, będącej podstawą niniejszego Traktatu, Wysokie Strony rokujące zgadzają się na to, żeby przy zawieraniu w przyszłości jakowych traktatów międzynarodowych, tyjących się kanału, żadne z nich nie starało się o korzyści terytorjalne lub handlowe ani o przywileje. Jednakże zastrzegają się prawa Turcyi jako mocarstwa terytorjalnego.

Artykuł XIII.

Oprócz zobowiązań, w postanowieniach Traktatu niniejszego wyraźnie przewidzianych, prawa monarsze Jego cesarskiej Mości Sultana, tudzież prawa i wolności Jego Wysokości Khediva jak z firmanów wypływają, nie będą doznawały żadnego uszczerbku.

Artykuł XIV.

Wysokie Strony rokujące zgadzają się, żeby terminy, do których obowiązywać mają dokumenty koncesyjne Spółki generalnej kanału sueskiego, nie ograniczały zobowiązań z Traktatu niniejszego wynikających.

Artykuł XV.

Postanowienia Traktatu niniejszego nie mają być przeszkodą do stosowania środków zdrowotnych w Egipcie obowiązujących.

Article XVI.

Les Hautes Parties Contractantes s'engagent à porter le présent Traité à la connaissance des Etats qui ne l'ont pas signé, en les invitant à y accéder.

Article XVII.

Le présent Traité sera ratifié et les ratifications en seront échangées à Constantinople dans un délai d'un mois ou plus tôt si faire se peut.

En foi de quoi les Plénipotentiaires respectifs l'ont signé et y ont apposé le sceau de leurs armes.

Fait à Constantinople le vingt-neuvième jour du mois d'Octobre de l'an mil huit cent quatre-vingt huit.

(L. S.) **Calice** m. p.

(L. S.) **Radowitz** m. p.

(L. S.) **Miguel Florez y Garcia** m. p.

(L. S.) **L. Montebello** m. p.

(L. S.) **W. A. White** m. p.

(L. S.) **Blanc** m. p.

(L. S.) **Gust. Keun** m. p.

(L. S.) **Nélidow** m. p.

(L. S.) **M. Saïd** m. p.

Artykuł XVI.

Wysokie Strony rokujące zobowiązują się uwiadomić o niniejszym Traktacie Państwa, które go nie podpisały i zaprosić je do przystąpienia.

Artykuł XVII.

Traktat niniejszy będzie ratyfikowany a ratyfikacye zostaną wymienione w Konstantynopolu w przeciągu miesiąca, lub, jeśli to będzie możebne, rychlej.

W dowód czego podpisali go Pełnomocnicy mocarstw i wycisnęli na nim swoje pieczęci.

Działo się w Konstantynopolu dnia dwudziestego dziewiątego października tysiąc ośmset ośmdziesiątego ósmego roku.

(L. S.) **Calice** r. w.

(L. S.) **Radowitz** r. w.

(L. S.) **Miguel Florez y Garcia** r. w.

(L. S.) **L. Montebello** r. w.

(L. S.) **W. A. White** r. w.

(L. S.) **Blanc** r. w.

(L. S.) **Gust. Keun** r. w.

(L. S.) **Nelidow** r. w.

(L. S.) **M. Saïd** r. w.

Nos visis et perpensis conventionis hujus articulis illos omnes ac singulos ratos hisce gratosque habere profiteamur ac declaramus, verbo Nostro promittentes Nos omnia, quae in illis continentur, fideliter executioni mandatueros esse.

In quorum fidem et robur praesentis conventionis tabulas manu Nostra signavimus sigilloque Nostro appresso firmari jussimus. Dabantur Gödöllö die tertia decima mensis Novembris anno Domini millesimo octingentesimo octogesimo octavo, Regnorum Nostrorum quadragesimo.

Franciscus Josephus m. p.

Gustavus Comes Kálnoky m. p.

Ad mandatum Sacrae Caesareae et Regiae Apostolicae Majestatis proprium:

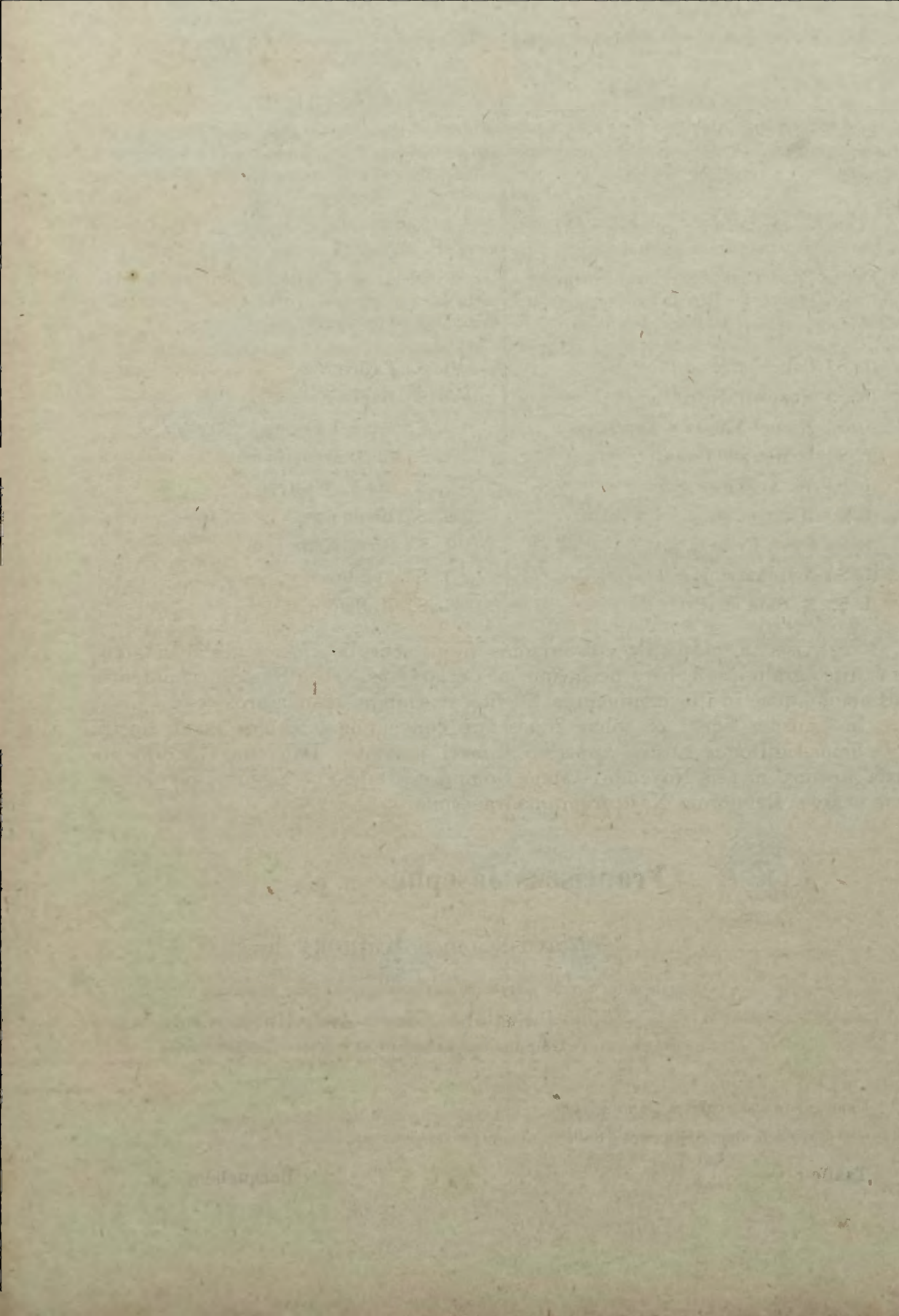
Julius liber Baro a Zwiedinek m. p.,
Ablegatus extraordinarius et Minister plenipotentiarius.

Umowę powyższą ogłasza się niniejszem.

Wiedeń, dnia 8. czerwca 1889.

Taaffe r. w.

Bacquehem r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XXXVI. — Wydana i rozesłana dnia 18. czerwca 1889.

86.

Ustawa z dnia 26. maja 1889,

o uregulowaniu dochodów sług rządowych zakładu pocztowego i telegraficznego należących do kategorii posługaczy.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanawiam co następuje:

§. 1.

Stale dochody sług rządowych zakładu pocztowego i telegraficznego do kategorii posługaczy należących, bądź tymczasowo bądź stale mianowanych, którzy płacę lub wynagrodzenie roczne pobierają bezpośrednio z funduszków państwa, są następujące:

- a) pensya,
- b) dodatek służbowy,
- c) pobieranie munduru lub odpowiedniej kwoty pieniężnej.

§. 2.

Ustanawiają się następujące trzy klasy pensyi:

I. klasa	1. stopień	600 zł.
	2. stopień	550 zł.
II. klasa	1. stopień	500 zł.
	2. stopień	450 zł.
III. klasa		400 zł.

§. 3.

Z trzeciej klasy do drugiej, jakoteż z drugiej do pierwszej przechodzi się przez mianowanie; z niższego na wyższy stopień pensyi w drugiej i pierwszej klasie pensyi przechodzi się przez posuwanie stopniowe.

§. 4.

Prawo postanawiania, do których klas pensyi służdy w §. 1 wzmiankowani, mają być zaliczeni i do której klasy pensyi bez zmiany swego charakteru służbowego mogą być posunięci, służy Ministrowi handlu.

§. 5.

Ilość posad służbowych, które w każdej z trzech klas mają być systemizowane, ustanawiana będzie drogą rozporządzenia w miarę funduszków na ten cel corocznie w preliminarzu państwa porządkiem konstytucyjnym wyznaczonych.

Przy dzieleniu sług zakładu pocztowego i telegraficznego, którzy przed dniem 1. lipca 1889 mieli nadane sobie posady z pensją lub wynagrodzeniem rocznem, na trzy klasy pensyi w §. 2 ustanowione, trzymać się należy tej zasady, że żaden sługa nie może otrzymać pensyi mniejszej od tej pensyi lub od tego wynagrodzenia rocznego, które pobierał przed dniem 1. lipca 1889.

§. 6.

Dodatek służbowy wymierzany będzie podług czterech klas zaprowadzonych w §. 10ym ustawy

z dnia 15. kwietnia 1873 (Dz. u. p. Nr. 47) dla urzędników rządowych i ustanawia się go dla pierwszej klasy dodatków służbowych w ilości 50 od sta pensyi, dla drugiej w ilości 30 od sta pensyi, dla trzeciej w ilości 25 od sta pensyi, dla czwartej w ilości 20 od sta pensyi.

§. 7.

Tym sługom, którzy używają mieszkania służbowego, wypłacać należy dodatek służbowy w połowie tej kwoty, któraby się im w razie przeciwnym należała.

Atoli, jeżeli takiemu służącemu daje się mieszkanie z przyczyn służbowych, dodatek służbowy wypłacać mu należy w całości.

§. 8.

Ustawa z dnia 15. kwietnia 1873 (Dz. u. p. Nr. 49) traci moc obowiązującą dla sług zakładu pocztowego i telegraficznego z dniem ostatnim czerwca 1889. Dochody według tej ustawy wymierzone, jakoteż dodatki służbowe wyznaczone konduktorom pocztowym, listowym urzędu pocztowego i sługom urzędu pocztowego, nakoniec dodatki lokalne w niektórych miejscach krajów tutejszych zaprowadzone, i wynagrodzenia za mieszkanie dla konduktorów pocztowych, stacyonowanych poza obrębem Wiednia lub Tryestu, wykreślić należy od ostatniego czerwca 1889.

§. 9.

Gdyby płaca i dodatek służbowy, na zasadzie ustawy niniejszej pewnemu słudze wymierzone, czyniły razem wzięte mniej jak wynoszą razem jego terażniejsze dochody, pensya lub wynagrodzenie roczne, dodatek służbowy, aktywalny i lokalny a względnie wynagrodzenie za mieszkanie, tenże otrzymać ma dodatek niepoliczalny do emerytury, tyle co wzmiankowana różnica wynoszący, który w miarę postąpienia sługi na większe dochody należy mu odjąć.

§. 10.

Przepisy, tyczące się pobierania munduru lub odpowiedniej kwoty pieniężnej, wydane będą drogą rozporządzenia.

§. 11.

Słudzy, mający nadane sobie stałe posady, do jednej z trzech klas pensyi w §. 2 ustanowionych, zaliczeni, mają prawo do emerytury w myśl rozporządzenia cesarskiego z dnia 9. grudnia 1866 (Dz. u. p. Nr. 157).

§. 12.

Przepisaną takse służbową opłacać należy tylko od pensyi; zarazem do wymierzenia emerytury pensya tylko jest policzalna.

§. 13.

Ustawa niniejsza nabywa mocy obowiązującej od dnia 1. lipca 1889.

§. 14.

Wykonanie ustawy niniejszej poruczam Mojemu Ministrowi handlu i Mojemu Ministrowi skarbu.

Lainz, dnia 26. maja 1889.

Franciszek Józef r. w.

Taaffe r. w.

Dunajewski r. w.

Bacquehem r. w.

87.**Ustawa z dnia 28. maja 1889,****o utworzeniu powiernictwa familijnego książąt Dietrichsteinów.**

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanawiam co następuje:

§. 1.

Pozwala się Aleksandrze z hrabiów Dietrichstein-Proskau i Leslie księżnie Dietrichstein na Nikolsburgu, hrabimie Mensdorff-Pouilly utworzyć powiernictwo na zasadzie postanowień dokumentu fundacyjnego, którego projekt jest do ustawy niniejszej dołączony, mające składać się z następujących realności:

1. z dóbr Nikolsburg w Morawii leżących, w księdze głównej hipotecznej Lit. N, Tom I, Fol. 184 zapisanych, z należącym do nich inwentarzem gruntowym, urządzonym zamkiem i biblioteką oraz archiwum familijnem;

2. z dóbr Thiergarten w Dolnej Austrii leżących V. U. M. B. zapisanych w wykazie hipotecznym pod Nr. 116;

3. z domu w Wiedniu, w śródmieściu leżącego Nr. konsk. 41, zapisanego w wykazie hipotecznym pod Nr. 21.

§. 2.

Ustawa niniejsza nabywa mocy obowiązującej od dnia ogłoszenia.

Wykonanie onejże poruczam Mojemu Ministrowi sprawiedliwości.

Wiedeń, dnia 28. maja 1889.

Franciszek Józef r. w.

Taaffe r. w.

Schönborn r. w.

Dokument fundacyjny powiernictwa.

Ja Aleksandra z hrabiów Dietrichstein-Proskau i Leslie księżna Dietrichstein na Nikolsburgu, hrabina Mensdorff-Pouilly, dama krzyża gwiaździstego i pałacowa Najjaśniejszej Cesarzowej austriackiej, dama honorowa najwyższego krzyża maltańskiego i meksykańskiego orderu św. Karola itd., wydaję następujący dokument i rozporządzam niniejszem:

Dobra moje Nikolsburg w Morawii, zapisane w księdze głównej hipotecznej Lit. N, Tom. I, Fol. 184, z należącymi do nich inwentarzem gruntowym, urządzonym zamkiem i biblioteką oraz archiwum familijnem, tudzież dobra moje Thiergarten w Dolnej Austrii V. U. M. B. zapisane w wykazie hipotecznym pod Nr. 116 i mój dom w Wiedniu zapisany w księdze hipotecznej dolno-austriackiej pod Nr. 21, w śródmieściu leżący Nr. k. 41 (Minoritenplatz Or. Nr. 4, Kreuzgasse Or. Nr. 2 i Löwelstrasse Or. Nr. 8), stanowiąc mają powiernictwo mojej rodziny i majątek niepodzielny wszystkich przyszych następców rodu.

To powiernictwo nieruchomości nie może być nigdy zmniejszone, ani na kapitał powierznicy zamienione, nie może być nigdy między kilku posiadaczy podzielone i nawet w razie urodzenia się bliźniąt dostawać się ma niepodzielnie pierworodnemu.

W powiernictwie tem zachowywany być ma następujący porządek następstwa:

Artykuł I.

Powiernictwo rozporządzeniem niniejszem utworzone, dostać się ma w posiadanie i używanie po mojej śmierci najprzód mojemu najstarszemu synowi księciu Hugonowi Dietrichstein na Nikolsburgu, hrabiemu Mensdorff-Pouilly i jego potomkom męskim według porządku pierworodztwa, to jest zawsze pierworodnemu ślubnemu męskiemu potomkowi z linii najstarszej, a to tak, że gdy także tytuł, nazwisko i herb księcia Dietrichstein na Nikolsburgu, hrabiego Mensdorff-Pouilly przechodzą na moich męskich potomków z małżeństwa mego z Jaśnie Oświeconym księciem Aleksandrem Dietrichstein na Nikolsburgu, hrabią Mensdorff-Pouilly według prawa pierworodztwa, zawsze tylko ten ślubny męski potomek mojego syna Hugona powinien i może przyjść do posiadania powiernictwa niniejszem utworzonego, który stosownie do Najwyższego dyplomu książęcego z dnia 20. marca 1869 będzie miał na mocy pierworodztwa prawo używania tytułu, nazwiska i herbu księcia Dietrichstein na Nikolsburgu, hrabiego Mensdorff-Pouilly.

Artykuł II.

Gdyby syn mój starszy Hugo umarł nie zostawiwszy ślubnych męskich potomków, lub gdyby jego

ród męski w przyszłości wygasł, powiernictwo niniejszem utworzone przejść ma na mojego młodszego syna Alberta. Po śmierci mojego syna Alberta powiernictwo to przejść ma na jego ślubnych męskich potomków rodu męskiego, również według prawa pierworodztwa a przeto zawsze na tego potomka mojego syna Alberta z rodu męskiego, na którego po wygaśnięciu rodu męskiego mojego syna Hugona stosownie do Najwyższego dyplomu książęcego z dnia 20. marca 1869 przejdzie na mocy prawa pierworodztwa tytuł, nazwisko i herb księcia Dietrichstein na Nikolsburgu, hrabiego Mensdorff-Pouilly.

Artykuł III.

Po zupełnem wygaśnięciu rodu męskiego moich obudwu synów Hugona i Alberta a przeto po wygaśnięciu książąt Dietrichsteinów, powiernictwo staraniem mojem utworzone przejść ma na potomków żeńskich, a przeto najprzód na najstarszą wnuczkę ostatniego posiadacza powiernictwa z rodu męskiego, pochodzącą od jego synów przed nim zmarłych i na jej ślubnych potomków według porządku dziedziczenia w artykule VIII przepisanego.

Artykuł IV.

Gdyby w chwili zgonu ostatniego posiadacza powiernictwa z rodu męskiego nie było żadnych potomków, pochodzących od jednego z jego synów przed nim zmarłych, lub, gdyby potomkowie żeńscy pochodzący od synów ostatniego posiadacza powiernictwa z rodu męskiego przedtem zmarłych, całkiem wymarli, powiernictwo przezemnie utworzone dostać się ma potomkom żeńskim, a więc najprzód ślubnej najstarszej córce ostatniego posiadacza powiernictwa z rodu męskiego i ślubnym potomkom tej córki według porządku dziedziczenia w artykule VIII przepisanego.

Artykuł V.

Po zupełnem wygaśnięciu ślubnych potomków wszystkich synów i córek ostatniego posiadacza powiernictwa z rodu męskiego, następować mają na powiernictwo przezemnie utworzone, według prawa pierworodztwa w porządku, który w artykule VIII jest przepisany, ślubne siostry tegoż ostatniego posiadacza i ich potomkowie ślubni a po zupełnem wygaśnięciu tychże, inni potomkowie żeńscy obu moich synów Hugona i Alberta w prawem małżeństwie spółdzonych, a to najprzód żeńscy potomkowie tego z moich dwóch synów, którego ród męski najprzód wygasł i od którego też pochodził ostatni posiadacz z rodu męskiego.

Artykuł VI.

Gdy wygasną całkiem potomkowie żeńscy obu dwu synów moich Hugona i Alberta, powiernictwo przezemnie utworzone przejść ma na córkę moją najstarszą Maryą i jej potomków ślubnych według porządku dziedziczenia przepisanego w artykule VIII.

Artykuł VII.

Po zupełnem wygaśnięciu potomków ślubnych córki mojej Maryi, prawo do następstwa na powiernictwo służyć ma córce mojej Klotyldzie i jej potomkom ślubnym według porządku dziedziczenia przepisanego w artykule VIII.

Artykuł VIII.

Potomkowie żeńscy, w artykułach poprzedzających III aż do VII włącznie do dziedziczenia powiernictwa przezemnie utworzonego powołani, następować mają w porządku przepisany dla potomków męskich, według prawa pierworodzwa, jednakże męscy dziedzice tej samej linii, która przysła do posiadania powiernictwa, będą mieli pierwszeństwo przed dziedzicami żeńskimi.

Potomkowie syna starszego, który umarł pierwiej niż ojciec, winni następować przed wszystkimi młodszymi synami i wszystkimi córkami tego samego ojca a potomkowie córki starszej, która umarła pierwiej niż ojciec, przed wszystkimi młodszymi córkami tego samego ojca.

Artykuł IX.

Skuteczność prawna fundacyi powierniczej, w artykułach powyższych ustanowionej, zaczyna się dopiero po mojej śmierci a mianowicie wtedy, gdy w toku postępowania spadkowego Sąd właściwy prawomocnie stwierdzi, że utworzenie tego powiernictwa nie uszczupliło zachowku, który się wszystkim moim potomkom bez wyjątku i całkiem niezawisłe należy.

Na wypadek, gdyby wbrew oczekiwaniu zostało uznane, że uszczuplenie takie zachodzi, postanawiam, żeby dla utrzymania fundacyi powierniczej przezemnie ustanowionej, dobra nieruchome, będące przedmiotem tego powiernictwa, lub niektóre z nich obciążone zostały w granicach ustawowych sumą, któraby okazała się potrzebną do uzupełnienia zachowku należącego się wszystkim moim potomkom, a to w taki sposób, żeby odsetki od niej płacono i umarzano ją tylko z dochodów powiernictwa a przeto, żeby była długiem własnym powiernictwa.

W dowód czego ordynacją niniejszą powiernictwa mojego podpisałam własnoręcznie.

88.

Ustawa z dnia 30. maja 1889,

o nabyciu na rzecz Państwa udziałów szóstej części kolei łączącej wiedeńskiej należących do kolei północno-zachodniej austriackiej, do Spółki austriacko-węgierskiej kolei Państwa i do Spółki kolei południowej.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanawiam co następuje:

Artykuł I.

Upoważnia się Rząd, żeby od uprzyw. kolei północno-zachodniej austriackiej i uprzyw. Spółki austriacko-węgierskiej kolei Państwa nabył na rzecz Państwa należące do nich udziały szóstej części kolei łączącej wiedeńskiej, płacąc im za te udziały od dnia 1. stycznia 1889 aż do tegoż dnia 1959, raty roczne, które razem nie mają przenosić sumy 67.000 zł.

Gdyby w czasie między dniem 1. stycznia 1889 a dokonaniem nabycia wzmiankowanych udziałów szóstej części, zakłady kolei łączącej wiedeńskiej zostały rozszerzone lub poczynione były na niej jakiegokolwiek inne wkłady, przekraczające normalną konserwacyą kolei, przerzeczzone raty roczne mogą być podwyższone o taką kwotę, która będzie potrzebna na oprocentowanie po pięć od sta sumy na rozszerzenia i wkłady tego rodzaju rzeczywiście wyłożonej, łącznie z jej umorzeniem aż do końca 1959 roku.

Artykuł II.

Upoważnia się Rząd, żeby w czasie, który uzna za stosowny, nabył na rzecz Państwa od uprzyw. Spółki kolei południowej należący do niej udział szóstej części kolei łączącej wiedeńskiej za wypłatą renty rocznej aż do roku 1959 włącznie trwającej, która nie ma przenosić sumy 33.000 zł.

Artykuł III.

Raty roczne, w artykule I i II wzmiankowane, uwalnia się od wszelkiego istniejącego lub przyszłego podatku, jakoteż od opłaty należytości jakiegobądź rodzaju.

Kwity, potwierdzające odbiór rzeczonych rat, wolne są od opłaty stęplowej.

Akta i dokumenty, które będą spisane w celu uskutezczenia nabycia udziałów szóstej części w artykule I i II wzmiankowanych, jakoteż wpisy hipoteczne, które z tego powodu będą dokonane, uwalnia się od opłat i stępli.

Artykuł IV.

Ustawa niniejsza nabywa mocy obowiązującej od dnia ogłoszenia.

Wykonanie onęże poruczam Mojemu Ministrowi handlu i Mojemu Ministrowi skarbu.

Wiedeń, dnia 30. maja 1889.

Franciszek Józef r. w.

Taaffe r. w.

Dunajewski r. w.

Bacquehem r. w.

89.

Ustawa z dnia 30. maja 1889,

o uwolnieniu od opłat i przedłużeniu uwolnienia od podatków budowli nowych, przebudowanych i dobudowanych gminy miejskiej, tudzież Izby handlowo-przemysłowej tryestyńskiej, w celu wykonania koncesyi z dnia 19. lipca 1887 na budowę i utrzymywanie publicznych domów składowych i szop w nowym porcie tryestyńskim.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanawiam co następuje:

§. 1.

Umowa z dnia 28. marca 1887 między gminą miejską i Izbą handlowo-przemysłową tryestyńską a Rządem zawarta w przedmiocie warunków do koncesyi na wybudowanie i utrzymywanie publicznych domów składowych i szop w nowym porcie tryestyńskim jest bezwarunkowo wolna od opłat.

Również uwalnia się od opłat kontrakt, który gmina miejska zawrzeć ma z Izbą handlowo-przemysłową tryestyńską w przedmiocie koncesyonowanego przedsiębiorstwa domu składowego, tudzież kontrakty, które one zawrą z trzeciemi osobami co do wykonania budowli i innych zakładów w koncesyi z dnia 19. lipca 1887 wzmiankowanych, jakoteż obligacje, kwity tymczasowe i kupony pożyczki,

która w myśl §. 10 warunków koncesyjnych i Najwyższego postanowienia z dnia 28. lutego 1889 w sumie aż do jedenastu milionów złotych ma być zaciągnięta.

§. 2.

Dla budynków, przez gminę miejską i Izbę handlowo-przemysłową tryestyńską w myśl umowy z dnia 28. marca 1887 i koncesyi z dnia 19. lipca 1887 na terytorjum nowego portu tryestyńskiego nowo wystawionych, przebudowanych lub przez dobudowanie powiększonych, przedłuża się okres czasowego uwolnienia od podatku czynszowego, w ustawie z dnia 25. marca 1888 (Dz. u. p. Nr. 39) przepisany, aż do lat trzydziestu.

Również czasowe uwolnienie od podatku czynszowego domów składowych, szop i wszelkich innych budynków przez dwie rzeczzone korporacje na zasadzie koncesyi z dnia 3. grudnia 1879 w nowym porcie tryestyńskim wystawionych a na zasadzie ustaw z dnia 15. marca 1876 (Dz. u. p. Nr. 31) i z dnia 25. marca 1880 (Dz. u. p. Nr. 39), używających już czasowego uwolnienia od podatków, przedłuża się w ten sposób, że całkowity okres ich uwolnienia od podatku trwać ma lat trzydzieści.

Zresztą do budowli w ustawie niniejszej wzmiankowanych stosują się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 25. marca 1880 (Dz. u. p. Nr. 39).

§. 3.

Wykonanie ustawy niniejszej poruczam Memu Ministrowi skarbu.

Wiedeń, dnia 30. maja 1889.

Franciszek Józef r. w.

Taaffe r. w.

Dunajewski r. w.

90.

Ustawa z dnia 31. maja 1889,

o wystawieniu budynku dla rządowej niemieckiej szkoły przemysłowej w Bernie i o uzyskaniu funduszów na to potrzebnych.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanawiam co następuje:

§. 1.

Upoważnia się Rząd, żeby w celu pomieszczenia rządowej szkoły przemysłowej niemieckiej

w Bernie wystawił własny budynek nakładem, sto osmdziesiąt (180.000) złotych na tak zwanym stawie Huttera obok Alleegasse w Bernie, na ofiarowanym gruncie w grupie I gruntów miejskich pod budowę przeznaczonych, który składa się z placów:

Nr. 5	rozległości	285	sążni	kwadratowych
" 6	"	242	"	"
" 7	"	235	"	"
" 8	"	144	"	"

i stanowi części parceli gruntowej Nr. 291/1 gminy katastralnej przy ulicy grosse Neugasse w Bernie w. ks. g. L. 173 a który gmina miasta Berna odstępuje Rządowi bezpłatnie na własność.

§. 2.

Fundusze do tego potrzebne w sumie powyższej 180.000 zł. uzyskać należy w taki sposób, żeby odsetki od potrzebnego kapitału wynosiły najwięcej cztery i trzyczwarte od sta i żeby kapitał ten umorzony został w najwięcej czterdziestu pięciu ratach rocznych po 9.662 zł. płatnych półrocznie po 4.831 zł., poczynając od roku 1890.

§. 3.

Raty roczne umieszczać należy, począwszy od roku 1890 w preliminarzu państwa w dziale wydatków nadzwyczajnych ministerstwa wyznań i oświecenia pod tytułem: „Szkoły przemysłowe“.

§. 4.

Wykonanie ustawy niniejszej, która nabywa mocy obowiązującej od dnia ogłoszenia, poruczam Mojemu Ministrowi wyznań i oświecenia i Mojemu Ministrowi skarbu.

Wiedeń, dnia 31. maja 1889.

Franciszek Józef r. w.

Taaffe r. w.

Dunajewski r. w.

Gautsch r. w.

91.

Ustawa z dnia 1. czerwca 1889,

o ulgach i opłatach dla stowarzyszeń kredytowych i zaliczkowych (kas oszczędności i pożyczkowych).

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanawiam co następuje:

§. 1.

Stowarzyszeniom kredytowym i zaliczkowym (kasom oszczędności i pożyczkowym), którym usta-

wami z dnia 21. maja 1873 (Dz. u. p. Nr. 87), z dnia 27. grudnia 1880 (Dz. u. p. Nr. 151), z dnia 27. grudnia 1880 (Dz. u. p. Nr. 1 z roku 1881) i z dnia 14. kwietnia 1885 (Dz. u. p. Nr. 43) poczynione zostały ulgi w podatkach i opłatach, jeżeli według statutów

są to stowarzyszenia z nieograniczoną poręką,

1) stowarzyszenie rozciąga czynność swoją na pomniejszy okrąg (na jedną lub kilka gmin miejscowych sąsiednich, w statucie wymienionych),

kwota udziału w interesach nie przenosi 25 zł. a udziały albo wcale nie noszą odsetek albo noszą nie większe jak włożone oszczędności,

nadwyżki wpływają do funduszu zasobnego (do kapitału stowarzyszenia), na którym członkowie nie mogą mieć udziału,

pożyczki dawane są wyłącznie własnym członkom,

a przytem stowarzyszenie weksli zgoła nie wystawia,

stopa zaś procentowa pożyczek, z doliczeniem należytości pobocznych (na koszt zarządu itp.) przenosi stopę procentową włożonych oszczędności najwięcej o 1 1/2 od sta,

służą oprócz poprzedzających jeszcze następując ulgi:

§. 2.

Postanowienia ustawy z dnia 8. marca 1876 (Dz. u. p. Nr. 26), dotyczące się stępla od weksli, stosują się odpowiednio do obliwów członków na pożyczki, które im stowarzyszenie wypłaca, z wyjątkiem dokumentów na pożyczki hipoteczne, w ten sposób, że powinności stęplowania dopełnić należy według powszechnego przepisu §. 3 rozporządzenia z dnia 28. marca 1854 (Dz. u. p. Nr. 70) jeżeliby co do kwoty stępla przenoszącej 25 zł. nie wolano raczej zapłacić ją bezpośrednio.

§. 3.

Potwierdzenia tych stowarzyszeń, dotyczące się odbioru odsetek, płaconych przez członków od pożyczek, lub odbioru zwracanych sum pożyczkowych, jeżeli według pozycji 48 taryfy, lit. „ ustawy z dnia 9. lutego 1850 (Dz. u. p. Nr. 50) nie są wolne od opłaty, podlegają co do pożyczek hipotecznych opłacie według skali II, we wszystkich zaś innych przypadkach opłacie według skali I.

§. 4.

Stowarzyszeniom w §. 1ym wzmiankowanym, służy osobiste uwolnienie od opłat ich korespondencyj z Władzami i urzędami publicznymi, nie dotyczącej się postępowania sądowego.

§. 5.

Stowarzyszenia te, zanim zaczną korzystać z ulg w §§. 2 aż do 4 wzmiankowanych, winny wyjednać sobie u kierującej Władzy skarbowej uznanie, że zachodzą warunki, które ustawa w tym względzie przepisuje.

Podania i dowody w tym celu wnoszone są wolne od stępla.

§. 6.

Wykonanie ustawy niniejszej poruczam Memu Ministrowi skarbu.

Wiedeń, dnia 1. czerwca 1889.

Franciszek Józef r. w.

Taaffe r. w.

Dunajewski r. w.

92.

Rozporządzenie ministerstwa skarbu z dnia 13. czerwca 1889,

tyczące się wykonania ustawy z dnia 1. czerwca 1889 (Dz. u. p. Nr. 91), o ulgach w opłatach dla stowarzyszeń kredytowych i zaliczkowych (kas oszczędności i pożyczkowych).

W przedmiocie wykonania ustawy z dnia 1. czerwca 1889 (Dz. u. p. Nr. 91), o ulgach w opłatach dla stowarzyszeń kredytowych i zaliczkowych (kas oszczędności i pożyczkowych), rozporządza się co następuje:

§. 1.

Stowarzyszenia, chcące korzystać z dobrodziejstw ustawy z dnia 1. czerwca 1889, winny wyjednać sobie u kierującej Władzy skarbowej uznanie, że czynią zadość warunkom ustawowym.

Prośbę o to, z dołączeniem uwierzytelnionego egzemplarza statutu podać należy do kierującej Władzy skarbowej pierwszej instancji (dyrekcji skarbowej powiatowej, urzędu wymiaru należności) bezpośrednio lub za pośrednictwem urzędu podatkowego tego powiatu, w którym stowarzyszenie ma siedzibę.

§. 2.

Orzekanie co do próśb w §. 1 wzmiankowanych należy do Władzy skarbowej krajowej (dyrekcji skarbowej krajowej, dyrekcji skarbowej).

Przeciw orzeczeniu Władzy skarbowej krajowej można z zachowaniem przepisów ustawy z dnia 19. marca 1876 (Dz. u. p. Nr. 28) założyć rekurs do ministerstwa skarbu.

§. 3.

Orzeczenie, którem udziela się uznanie w §. 5 ustawy z dnia 1. czerwca 1889 wymagane, ogłosić należy w Dzienniku rozporządzeń ministerstwa skarbu.

§. 4.

Stowarzyszenia, które wyjednały sobie uznanie przewidziane w §. 5 ustawy z dnia 1. czerwca 1889, obowiązane są uwiadomić Władzę skarbową w §. 1 wzmiankowaną, o każdej zmianie statutu.

Dunajewski r. w.

93.

Rozporządzenie ministerstwa skarbu z dnia 12. czerwca 1889,

przepisujące, jakich naczyń używać należy do zanurzania alkoholometru przy badaniu tężości alkoholowej gorzałki.

Zmienia się częściowo §. 16 przepisu wykonawczego z dnia 10. sierpnia 1888 (Dz. u. p. Nr. 133) do ustawy o opodatkowaniu gorzałki i w porozumieniu z królewsko węgierskim ministerstwem skarbu postanawia się, żeby do badania tężości alkoholowej próbek spirytusu, napełniających naczynia wstawione u zegarów kontrolujących, które obecnie dla kontroli są zaprowadzone, używano słoików szklanych, których wysokość odpowiadać powinna co najmniej długości alkoholometru a średnica wewnętrzna ma mieć najmniej 35 milimetrów.

Takich naczyń do zanurzania używać można do oznaczania stopnia próbek gorzałki zbierających się w naczyniach na próbki u zegarów kontrolujących także wtedy, gdyby próbki te nie wystarczały do napełnienia całkowicie naczyń do zanurzania o wymiarach przepisanych w §. 16 rzezonego rozporządzenia.

We wszystkich innych przypadkach, prócz wzmiankowanych tutaj, używać należy w kontroli nad podatkiem od gorzałki, do badania tężości alkoholowej gorzałki, wyłącznie tylko naczyń do zanurzania w powyższym §. 16 przepisanych.

Dunajewski r. w.

94.**Rozporządzenie ministerstwa
spraw wewnętrznych z dnia
14. czerwca 1889,**

którem stosownie do §. 76go, ustęp 2 ustawy z dnia 30. marca 1888 (Dz. u. p. Nr. 33), o ubezpieczeniu robotników na wypadek choroby ustanawia się termin, od którego ubezpieczenie w §. 1 tejże ustawy wzmiankowane, ma się rozpoczynać.

Stosownie do §. 76go, ustęp 2 ustawy z dnia 30. marca 1888 (Dz. u. p. Nr. 33), o ubezpieczeniu robotników na wypadek choroby, postanawia się niniejszem, że ubezpieczenie w §. 1ym tej ustawy wzmiankowane, rozpoczynać się ma od dnia 1. sierpnia 1889.

Taaffe r. w.

95.**Rozporządzenie ministerstwa
spraw wewnętrznych z dnia
14. czerwca 1889,**

którem stosownie do §. 63go, ustęp 2 ustawy z dnia 28. grudnia 1887 (Dz. u. p. Nr. 1 z r. 1888), o ubezpieczeniu robotników na wypadek przygody ustanawia się termin, od którego ubezpieczenie w §. 1 tejże ustawy wzmiankowane, ma się rozpoczynać.

Stosownie do §. 63go, ustęp 2 ustawy z dnia 28. grudnia 1887 (Dz. u. p. Nr. 1 z r. 1888), o ubezpieczeniu robotników na wypadek przygody, postanawia się, że moc obowiązująca ubezpieczenia w §. 1 tej ustawy wzmiankowanego, rozpoczynać się ma od dnia 1. listopada 1889.

Taaffe r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XXXVII. — Wydana i rozesłana dnia 22. czerwca 1889.

96.

Ustawa z dnia 31. maja 1889,

o funduszu melioracyjnym.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanawiam co następuje:

§. 1.

Okres 1885 aż do 1894, w §. 2 ustawy z dnia 30. czerwca 1884 (Dz. u. p. Nr. 116) ustanowiony, przedłuża się o lat dziesięć a więc aż do 1904 włącznie, przeto także w latach 1895 aż do 1904 włącznie odkazywać należy corocznie sumę 500.000 zł. z funduszu państwa na rzecz funduszu melioracyjnego.

§. 2.

Postanowienie §. 6go, l. 1 ustawy z dnia 30. czerwca 1884 (Dz. u. p. Nr. 116), dotyczące się udzielania zasiłków z funduszu melioracyjnego na nieszkodliwe odprowadzanie wód górskich, stosować należy także do tych przedsięwzięć, których przedmiotem jest wyłącznie albo po części regulacja wód bieżących podziemnych.

§. 3.

Gdy przedsiębiorstwo otrzyma z funduszu melioracyjnego zasiłek w myśl §. 6go ustawy z dnia 30. czerwca 1884 (Dz. u. p. Nr. 116), przedsiębiorstwo to (§. 4 przerzeczonej ustawy) już przez to

samo obowiązane jest używać na żądanie rządu także więźniów do wykonania zamierzonych robót.

Co do bliższych szczegółów użycia więźniów umówić się ma z przedsiębiorcą Minister rolnictwa w porozumieniu z Ministrem sprawiedliwości.

§. 4.

Wykonanie ustawy niniejszej poruczam Moim Ministrom rolnictwa, skarbu i sprawiedliwości.

Wiedeń, dnia 31. maja 1889.

Franciszek Józef r. w.

Taaffe r. w.

Falkenhayn r. w.

Dunajewski r. w.

Schönborn r. w.

97.

Rozporządzenie ministerstwa skarbu z dnia 15. czerwca 1889,

tyczące się ustanowienia w Grazu, Linzu, Pilznie i Tryeście machin do stępowania rachunków.

W dalszem wykonaniu rozporządzenia z dnia 9. grudnia 1886 (Dz. u. p. Nr. 175), którym dozwolone zostało wyciskanie znaczków stępowych 1 i 5cio centowych na blankietach do rachunków, podaje się do wiadomości, że do tego celu usta-

wione zostały machiny także na c. k. komorze głównej w Linzu, w c. k. urzędzie podatkowym głównym w Pilznie, w c. k. magazynie sprzedaży stępli w Grazu i w c. k. magazynie sprzedaży tytoniu i stępli w Tryeście i że w urzędach tych, począwszy od dnia 1. lipca 1889, wyciskane być mogą znaczki stęplowe 1no- i 5ciocentowe na niezapisanych blankietach rachunkowych, do ostęplowania przyniesionych, za złożeniem odpowiedniej opłaty stęplowej.

Dunajewski r. w.

98.

Rozporządzenie ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 19. czerwca 1889,

którem w myśl §. 18 ustawy z dnia 28. grudnia 1887 (Dz. u. p. Nr. 1 z r. 1888), o ubezpieczeniu robotników na wypadek przygody ustanawia się dla przedsiębiorców obowiązki ubezpieczenia podlegających, termin do składania oznajmień o ruchu.

W myśl §. 18 ustawy z dnia 28. grudnia 1887 (Dz. u. p. Nr. 1 z r. 1888) o ubezpieczeniu robotników na wypadek przygody, rozporządza się, żeby przedsiębiorcy przemysłowi, do których się ustawa ta stosuje, złożyli oznajmienia o każdym istniejącym przedsiębiorstwie, obowiązki ubezpieczenia podlegającym, aż do 1. września 1889, w zakładzie ubezpieczenia, na zasadzie obwieszczenia ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 22. stycznia 1889 (Dz. u. p. Nr. 11) zaprowadzonym, w którego okręgu znajduje się przedsiębiorstwo, obowiązki ubezpieczenia podlegającym, podając w niem przedmiot i rodzaj przedsiębiorstwa, ilość osób w niem zatrudnionych i sumę zarobków rocznych (§. 6, ustęp 5, 6 i 7 przerzeczonej ustawy), służących za podstawę do ubezpieczenia tych osób.

Oznajmienia, które w terminie powyższym mają być złożone, jakoteż oznajmienia, które tyczą się przedsiębiorstw po upływie tego terminu nowo rozpoczętych i składane być mają najpóźniej w ciągu dni 14, wygotowuje się wypełnieniem dwóch egzemplarzy blankietów, które ułożą wzmiankowane zakłady ubezpieczenia i posyła się je do zakładów

ubezpieczenia za pośrednictwem Władzy administracyjnej pierwszej instancyi, w której okręgu znajduje się przedsiębiorstwo.

Te przedsiębiorstwa kolejowe, które chcą przystąpić do „zawodowego zakładu ubezpieczenia na wypadek przygody“, tworzącego się dla austriackich kolei żelaznych, winny przerzeczone oznajmienie podać do tegoż zakładu ubezpieczenia a to za pośrednictwem c. k. dyrekcji głównej kolei rządowych austriackich.

Oznajmienia, tyczące się przedsiębiorstw obowiązkowi ubezpieczenia podlegających a należących do państwa lub kraju, podawać należy do właściwego zakładu ubezpieczenia przez Władzę państwa a względnie krajową, nad temi przedsiębiorstwami przełożoną, za pośrednictwem Władzy administracyjnej krajowej, w której okręgu administracyjnym znajduje się przedsiębiorstwo.

Przedsiębiorcy przemysłowi, stojący na czele kilku przedsiębiorstw, winni co do każdego z nich wygotować i nadesłać przepisane dwa egzemplarze blankietu oznajmienia o ruchu.

Przedsiębiorcy przemysłowi, którzy mają wątpliwość, czy przedsiębiorstwa ich podlegają obowiązki ubezpieczenia, winni pomimo tego złożyć oznajmienie a w rubryce „Uwagi“ podać powody, na których opiera się ich wątpliwość co do obowiązku ubezpieczenia.

Blankietów do oznajmień, gdy zostaną wygotowane, można będzie dostać tak w samymże zakładzie ubezpieczenia na wypadek przygody, jak niemniej u Władz administracyjnych I. instancyi i w urzędach gminnych, które otrzymają od zakładów ubezpieczenia dostateczną ilość egzemplarzy.

Przedsiębiorcy przemysłowi, których oznajmienia zawierałyby szczegóły istotnie nieprawdziwe, karani będą w myśl §. 51 ustawy o ubezpieczeniu na wypadek przygody, o ile nie zachodzi istota czynu podlegającego ustawom karnym powszechnym, grzywnami w kwocie od pięciu aż do pięciuset złotych, a w razie niemożności ściągnięcia aresztem od jednego dnia aż do trzech miesięcy. Przedsiębiorcy przemysłowi, którzy rzeczonych oznajmień nie złożą w czasie właściwym, karani będą w myśl §. 52 tej samej ustawy grzywnami w kwocie aż do stu złotych a w razie niemożności ściągnięcia aresztem aż do dni dwudziestu.

Rozporządzenie niniejsze nabywa mocy od dnia ogłoszenia.

Taaffe r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XXXVIII. — Wydana i rozesłana dnia 25. czerwca 1889.

99.

Ustawa z dnia 31. maja 1889,

o przywróceniu ulg podatkowych przedsiębiorstwu nawodniania obszaru Monfalcone.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanawiam co następuje:

§. 1.

Uwolnienia od podatków, w §§. 2 i 3 ustawy z dnia 26. maja 1879 (Dz. u. p. Nr. 84) Spółce wodnej do nawodnienia obszaru Monfalcone nadane a które w myśl §. 5go tejże ustawy moc swoją straciły z powodu, iż Spółka opóźniła się z rozpoczęciem zakładów wodnych, przyznają się Spółce na nowo w tej samej rozciągłości i na ten sam okres.

§. 2.

Wykonanie ustawy niniejszej poruczam Moim Ministrom rolnictwa i skarbu.

Wiedeń, dnia 31. maja 1889.

Franciszek Józef r. w.

Taaffe r. w.

Falkenhayn r. w.

Dunajewski r. w.

100.

Rozporządzenie ministerstwa rolnictwa z dnia 14. czerwca 1889,

w przedmiocie egzaminu dla służby myśliwskiej i do ochrony myśliwstwa.

§. 1.

Kandydaci, którzy pragną uzyskać potwierdzenie urzędowe swego zawodowego uzdolnienia do służby myśliwskiej i ochrony myśliwstwa, winni poddać się egzaminowi w rozporządzeniu niniejszem przepisaniem. Ażeby ich do niego przypuszczono, mają udowodnić:

1. Że skończyli 18ty rok życia;
2. że najmniej przez rok pełnili praktycznie obowiązki w służbie myśliwskiej.

§. 2.

Prośby o przypuszczenie do egzaminu podawać należy do Władzy administracyjnej krajowej, której kandydat ze względu na swoją siedzibę podlega, najpóźniej aż do 31. lipca tego roku, w którym ma zdać egzamin.

Każdy kandydat dołączyć ma do prośby: metrykę chrztu lub urodzenia, jakoteż świadectwo praktyki wymaganej w §. 1, l. 2.

§. 3.

O przypuszczeniu do egzaminu orzeka Władza administracyjna krajowa.

Przepisana praktyka może kończyć się dopiero po terminie podania prosby, ale w każdym razie skończyć się powinna przed terminem egzaminu, co udowodnić należy komisji egzaminacyjnej.

Osoby, które były skazane za zbrodnią lub za przekroczenia kradzieży lub przemieszczenia, za udział w nich, za oszustwo, za przestępstwa i przekroczenia wzmiankowane w §. 1 ustawy z dnia 29. maja 1881 (Dz. u. p. Nr. 47) lub w §. 1 ustawy z dnia 25. maja 1883 (Dz. u. p. Nr. 78) nie będą przypuszczane do egzaminu w ciągu okresu w ustawie z dnia 15. listopada 1867 (Dz. u. p. Nr. 131) ustanowionego.

§. 4.

Egzamin odbywa się corocznie przed komisją egzaminacyjną utworzoną do egzaminów rządowych dla pomocników w służbie leśnej ochronnej i technicznej w myśl rozporządzenia z dnia 11. lutego 1889 (Dz. u. p. Nr. 23).

Jeżeli w kraju urzęduje kilka takich komisji egzaminacyjnych, kandydatów do egzaminu dla służby myśliwskiej i do ochrony myślistwa odsyłać należy do komisji egzaminacyjnej urzędującej w miejscu najbliższem ich siedziby.

Jeżeli w kraju nie będzie się odbywał egzamin dla pomocników w służbie leśnej ochronnej i technicznej z powodu braku kandydatów, kandydatów egzaminacyjnych dla służby myśliwskiej i do ochrony myślistwa odsyłać należy do innej Władzy administracyjnej krajowej, w której egzamin dla pomocników w służbie leśnej ochronnej i technicznej będzie się odbywał.

§. 5.

Na egzaminie dla służby myśliwskiej i do ochrony myślistwa, egzaminować ma ten komisarz egzaminacyjny, do którego na egzaminie rządowym dla pomocników w służbie leśnej ochronnej i technicznej należy egzaminowanie z przedmiotów, stanowiących grupę II przedmiotów, wymienionych w §. 37 rozporządzenia z dnia 11. lutego 1889 (Dz. u. p. Nr. 23).

Przewodniczący kieruje całą sprawą egzaminu; tak jemu, jak drugiemu komisarzowi egzaminacyjnemu służy prawo zadawania pytań.

§. 6.

Egzamin odbywać się powinien po egzaminie rządowym dla pomocników w służbie leśnej ochronnej i technicznej, ile możności bezpośrednio po nim.

Dzień i godzinę zgłaszania się kandydatów do przewodniczącego oznajmić im powinna wcześniej Władza administracyjna krajowa.

Egzamin jest piśmienny i ustny i odbywa się w zamkniętym lokalu.

Gdy się egzamin rozpoczyna, kandydaci obowiązani są udowodnić przewodniczącemu w sposób odpowiedni tożsamość swoich osób a w przypadku §u 3go, ustęp 2 dokończenie przepisanej praktyki, jakoteż, że zapłacili takse egzaminacyjną, lub że ich od niej uwolniono i oddać przepisany stępel do świadectwa.

§. 7.

Przedmiotami egzaminu są:

1. Myślistwo, to jest znajomość zwierząt łownych i ich sposobu życia, rozmaitych metod myślistwa i łowiectwa, wyrazów technicznych w myślistwie używanych, nakoniec przepisów ustawowych dotyczących się myślistwa a obowiązujących w kraju, w którym kandydat mieszka.

2. Znajomość przepisów ustawowych dotyczących się praw i obowiązków służby ochronnej a obowiązujących w kraju, w którym kandydat mieszka.

§. 8.

Do egzaminu piśmiennego podaje przewodniczący dwa pytania.

Egzamin piśmienny trwa najdłużej godzinę.

Przewodniczący i komisarze egzaminacyjni winni przejrzeć wypracowania piśmienne jeszcze w dniu egzaminu piśmiennego.

Zresztą do egzaminu piśmiennego stosują się odpowiednio przepisy §u 38, a względnie 12, rozporządzenia z dnia 11. lutego 1889 (Dz. u. p. Nr. 23).

§. 9.

Egzamin ustny rozpoczyna się ile możności jeszcze w dniu egzaminu piśmiennego a jak długo w tym dniu trwać ma egzamin ustny, oznacza przewodniczący. W dniach następnych egzamin trwać ma nie dłużej, jak ośm godzin dziennie.

Egzamin ustny jest publiczny. Egzaminować należy kandydatów w porządku abecadłowym. Egzamin każdego kandydata trwa pół godziny.

§. 10.

Pod względem klasyfikacji i jej ogłoszenia stosują się odpowiednio także do egzaminu dla służby myśliwskiej i do ochrony myślistwa §§. 40 i 41 rozporządzenia z dnia 11. lutego 1889 (Dz. u. p. Nr. 23).

§. 11.

Kandydaci, którzy zdali egzamin ze skutkiem przynajmniej dostatecznym, otrzymają świadectwo wygotowane podług wzoru A przez przewodniczącego i komisarzy podpisane, pieczęcią komisji egza-

minacyjnej używaną na egzaminie rządowym dla pomocników w służbie leśnej ochronnej i technicznej tudzież przepisany stęplem opatrzone.

Kandydaci, którzy zdali egzamin niepomyślnie, otrzymają uwiadomienie o wyniku egzaminu wygotowane według wzoru *B*.

Świadcstwo lub uwiadomienie razem z załączkami do prośby o przypuszczenie do egzaminu a według okoliczności także stępel do świadectwa wyda kandydatom obecnym przewodniczący zaraz po ogłoszeniu przepisaniem w §. 10, nieobecnym zaś pośle je Władza administracyjna krajowa lub Władza administracyjna pierwszej instancyi.

§. 12.

Ponowienie egzaminu nie podlega żadnemu ograniczeniu i może nastąpić w zwyczajnych terminach egzaminu za zgłoszeniem się w myśl §. 2.

W świadectwie nie trzeba nadmieniać, że egzamin był ponawiany.

§. 13.

Spisać należy protokół całego aktu egzaminacyjnego a to według postanowień §. 45 rozporządzenia z dnia 11. lutego 1889 (Dz. u. p. Nr. 23) i z odpowiednim użyciem wzoru tamże przepisanego.

Protokół posłać należy Władzy administracyjnej krajowej, według okoliczności za pośrednictwem starostwa. Władza administracyjna krajowa winna wygotować na podstawie protokołu egzaminu przegląd tabelaryczny według wzoru *C* i posłać ministerstwu rolnictwa.

§. 14.

Przed rozpoczęciem się egzaminu czyto pierwszego czy ponawianego, każdy kandydat złożyć ma we właściwej c. k. kasie krajowej a jeżeli egzamin odbywa się w starostwie, we właściwym urzędzie podatkowym, takseę za egzamin w kwocie 5 zł. i kwit na nią wręczyć przewodniczącemu komisji egzaminacyjnej (§. 6), dla dołączenia go do protokołu egzaminu.

W przypadkach zasługujących na szczególne względy, Władza administracyjna krajowa, której kandydat stosownie do miejsca swego zamieszkania podlega, może uwolnić kandydata od całej taksy lub od połowy. Prośbę o to uwolnienie podać należy

jednocześnie z prośbą o przypuszczenie do egzaminu, lecz oddzielnie. Ubóstwo kandydata, a jeżeli trzecie osoby są według ustaw obowiązane utrzymywać go, także ubóstwo tych osób udowodnić należy świadectwem, wystawionem przez zwierzchność gminną ostatniego miejsca zamieszkania.

W prośbie o uwolnienie i w świadectwie ubóstwa wyrażone być powinny i potwierdzone okoliczności, na których polega ubóstwo.

Władza administracyjna krajowa może według własnego uznania w pojedynczych przypadkach wezwać kandydata proszącego o uwolnienie, żeby złożył jeszcze dalsze dowody ubóstwa, lub postarać się o nie z urzędu.

Pod powyższymi warunkami można także prosić o uwolnienie od całej lub od połowy taksy egzaminacyjnej także wtedy, gdy się egzamin ponawia i można także uwolnienie uzyskać.

§. 15.

Co się tyczy należytości członków komisji egzaminacyjnej i kosztów administracyjnych, postanowień §§. 47 i 48 rozporządzenia z dnia 11. lutego 1889 (Dz. u. p. Nr. 23) stosują się także do egzaminu dla służby myśliwskiej i do ochrony myśliwstwa.

§. 16.

Świadcstwo złożenia egzaminu dla służby myśliwskiej i do ochrony myśliwstwa nie uwalnia tych, którzyby później zdawali egzamin dla pomocników w służbie leśnej ochronnej i technicznej od złożenia tego ostatniego egzaminu w całej rozciągłości przepisanej w §. 37 rozporządzenia z dnia 11. lutego 1889 (Dz. u. p. Nr. 23).

Natomiast świadectwo złożenia egzaminu rządowego dla służby leśnej ochronnej i technicznej ma zarazem moc urzędowego potwierdzenia zawodowej kwalifikacyi do służby myśliwskiej i do ochrony myśliwstwa.

§. 17.

Rozporządzenie niniejsze nabywa mocy od dnia 1. lipca 1889.

Falkenhayn r. w.

Wzór A do §. 11.

Stepel.

Świadectwo

egzaminu rządowego dla służby myśliwskiej i do ochrony myśliwstwa.

JMPan . . . . . rodem

z . . . . . poddał się w roku 18 . . . egzaminowi dla służby
myśliwskiej i do ochrony myśliwstwa w myśl rozporządzenia ministeryalnego z dnia 14. czerwca 1889
(Dz. u. p. Nr. 100) z . . . . . skutkiem.

. . . . . dnia . . . . . 18 . . . . .

Komisya egzaminacyjna

u c. kr. . . . . w . . . . .

Przewodniczący:

L. S.

Komisarze egzaminacyjni:

Wzór B do §. 11.

Do JMPana . . . . .

w . . . . .

Na egzaminie rządowym dla służby myśliwskiej i do ochrony myśliwstwa, który odbył się w roku 18 . . . stosownie do rozporządzenia z dnia 14. czerwca 1889 (Dz. u. p. Nr. 100), odpowiedzi JMPana nie zostały uznane za dostateczne.

Stosownie do §. 12go rozporządzenia możesz JMPan zgłosić się ~~do~~ ponowienia egzaminu w terminach przepisanych.

Dnia . . . . . 18 . . .

Komisya egzaminacyjna

u c. kr. . . . . w . . . . .

Przewodniczący

Wzór C do §. 13.

Przeгляд tabelaryczny

wyniku egzaminu rządowego dla służby myśliwskiej i do ochrony myśliwstwa

który odbył się w roku 18 . . w myśl rozporządzenia z dnia 14. czerwca 1889 (Dz. u. p. Nr. 100).

Siedziba komisji egzaminacyjnej	O przypuszczenie do egzaminu ubiegato się	Przypuszczono do egzaminu	Odrzucono	Odstąpiło	Zdawało egzamin	Zdało egzamin i otrzymało klasę			Nie zdało egzaminu	U w a g a
						bardzo dobrą	dobrą	dostateczną		

. . . . . dnia . . . . . 18 .

C. k. . . . .

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XXXIX. — Wydana i rozesłana dnia 28. czerwca 1889.

101.

Umowa między monarchią austriacko-węgierską a królestwem włoskim z dnia 13. lutego 1889,

w przedmiocie wzajemnego wspierania żeglarzy pomocy potrzebujących.

(Pierwopis.)

Afin de régler l'assistance à donner, dans certains cas, aux marins délaissés de l'Autriche-Hongrie et de l'Italie, les Soussignés, savoir:

Son Excellence le Ministre de la Maison Impériale et des affaires étrangères de sa Majesté Impériale et Royale Apostolique, et

Son Excellence l'Ambassadeur de sa Majesté le Roi d'Italie auprès de Sa Majesté Impériale et Royale Apostolique,

dûment autorisés à cet effet, sont convenus de ce qui suit:

Lorsqu'un marin, sujet de l'une des Parties contractantes, après avoir servi à bord d'un navire appartenant à l'autre Partie, se trouvera, par suite de naufrage ou pour d'autres causes, qui ne lui sont pas imputables, délaissé sans ressources, soit sur le territoire d'une tierce Puissance ou de ses colonies, soit sur le territoire ou dans les colonies de la Partie contractante dont le navire porte le pavillon, cette dernière sera tenue d'assister ce marin jusqu'à ce qu'il s'embarque de nouveau ou trouve un autre emploi ou jusqu'à son arrivée dans son propre pays ou dans les colonies de ce dernier, ou, enfin, jusqu'à son décès.

(Przekład.)

W przedmiocie wydania postanowień co do udzielania w pewnych przypadkach wsparcia żeglarzom austriacko-węgierskim i włoskim pomocy potrzebującym, nizej podpisani a mianowicie:

Jego Ekscelencya Minister cesarskiego domu i spraw zewnętrznych Jego cesarskiej i królewskiej Apostolskiej Mości, tudzież

Jego Ekscelencya Ambasador Najjaśniejszego króla włoskiego przy Jego cesarskiej i królewskiej Apostolskiej Mości,

opatrzeni do tego celu potrzebnymi upoważnieniami, zawarli umowę następującą:

Gdyby żeglarz jednej ze Stron rokujących, który służył na okręcie drugiej Strony, pozostawał bez zasobów w skutek rozbicia się okrętu lub z innych przyczyn, nie z jego winy pochodzących, na obszarze trzeciego Państwa, albo w jego koloniach, albo na obszarze lub w koloniach tej ze Stron rokujących, której bandery okręt używa, natenczas ta ze Stron rokujących, której bandery okręt używa, jest obowiązana dawać temu żeglarzowi wsparcie, póki tenże nie znajdzie służby na okręcie lub innego zatrudnienia, albo póki nie wróci do swego kraju rodzinnego lub jego kolonii lub nie umrze.

Il est toutefois entendu que le marin, avant que deux jours se soient écoulés depuis son débarquement, devra, sauf le cas de force majeure, profiter de la première occasion qui se présentera pour justifier devant les autorités compétentes de la Partie contractante appelée à lui prêter assistance, de son dénûment et des causes qui l'ont amené. Il devra prouver, en outre, que ce dénûment est la conséquence naturelle de son débarquement. Faute de quoi, le marin sera déchu de son droit à l'assistance.

Il sera également déchu de ce droit dans le cas où il aura déserté ou aura été renvoyé du navire pour crime ou délit, ou aura quitté le navire pour incapacité de service à la suite de maladie ou de blessure occasionées par sa propre faute.

L'assistance comprend l'entretien, l'habillement, les soins médicaux, les médicaments, les frays de voyage, et, en cas de mort, ceux de sépulture.

Le présent accord sera exécutoire simultanément en Autriche-Hongrie et en Italie après l'approbation des corps législatifs autrichiens et hongrois et la ratification de Sa Majesté Impériale et Royale Apostolique, et il restera en vigueur jusqu'à ce que l'une ou l'autre de Parties contractantes aura annoncé, une année d'avance, son intention d'en faire cesser les effets.

En foi de quoi les Soussignés ont signé le présent accord et y ont apposé le cachet de leurs armes.

Fait à Vienne, le 13 février 1889.

(L. S.) **Kálnoky** m. p.

(L. S.) **Nigra** m. p.

Kładzie się w tym względzie za warunek, żeby żeglarz przed upływem dwóch dni od wylądowania, wyjąwszy przypadki siły większej, korzystał z pomocy przed Władzami tej ze Stron rokujących, która do dania mu wsparcia jest obowiązana, że potrzebuje pomocy i wykazania co jest tego przyczyną. Nadto ma udowodnić, że położenie jego jest naturalnem następstwem jego wylądowania. W przeciwnym razie żeglarz traci prawo do wsparcia

Żeglarz traci prawo do wsparcia także wtedy, gdy zbiegnie albo zostanie oddalony z okrętu w skutek występku lub zbrodni, lub gdy go opuści w skutek niezdatności do służby, nabawiwszy się z własnej winy choroby lub kalectwa.

Danie pomocy obejmuje utrzymanie, odzienie, pomoc lekarską, lekarstwa i koszta podróży, w razie śmierci także koszta pogrzebu.

Umowa niniejsza, gdy ją ciała reprezentacyjne austriackie i węgierskie zatwierdzą a Jego cesarska i królewska Apostolska Mość ratyfikacją swoją opatry, nabyć ma mocy obowiązującej jednocześnie w monarchii austriacko-węgierskiej i w królestwie włoskiem i obowiązywać będzie dopóty, póki jedna ze Stron rokujących nie objawi na rok wprzód, iż pragnie, żeby została unieważniona.

W dowód czego Pełnomocnicy podpisali umowę niniejszą i wycisnęli na niej swoje pieczęci.

Działo się w Wiedniu dnia 13. lutego 1889.

(L. S.) **Kálnoky** r. w.

(L. S.) **Nigra** r. w.

Umowę powyższą, zatwierdzoną przez obie Izby Rady państwa, ogłasza się niniejszem z tym dodatkiem, że nabywa mocy obowiązującej od dnia 15. lipca 1889.

Wiedeń, dnia 25. czerwca 1889.

Taaffe r. w.

Bacquehem r. w.

102.

Umowa między monarchią austriacko-węgierską a królestwem hiszpańskim z dnia 11. marca 1889,

w przedmiocie wzajemnego wspierania żeglarzy pomocy potrzebujących.

(Pierwopis.)

Afin de régler l'assistance à donner, dans certains cas, aux marins délaissés de l'Autriche-Hongrie et de l'Espagne, les Soussignés, savoir:

Son Excellence le Ministre de la Maison Impériale et des affaires étrangères de Sa Majesté Impériale et Royale Apostolique, et

Son Excellence l'Ambassadeur de Sa Majesté la Reine-Régente d'Espagne auprès de Sa Majesté Impériale et Royale Apostolique,

dûment autorisés à cet effet, sont convenus de ce qui suit:

Lorsqu'un marin, sujet de l'une des Parties contractantes, après avoir servi à bord d'un navire appartenant à l'autre Partie, se trouvera, par suite de naufrage ou pour d'autres causes, qui ne lui sont pas imputables, délaissé sans ressources, soit sur le territoire d'une tierce Puissance ou de ses colonies, soit sur le territoire ou dans les colonies de la Partie contractante dont le navire porte le pavillon, cette dernière sera tenue d'assister ce marin jusqu'à ce qu'il s'embarque de nouveau ou trouve un autre emploi ou jusqu'à son arrivée dans son propre pays ou dans les colonies de ce dernier, ou, enfin, jusqu'à son décès.

Il est toutefois entendu que le marin, avant que deux jours se soient écoulés depuis son débarquement, devra, sauf le cas de force majeure, profiter de la première occasion qui se présentera pour justifier devant les autorités compétentes de la Partie contractante appelée à lui prêter assistance, de son dénûment et des causes qui l'ont amené. Il devra prouver, en outre, que ce dénûment est la conséquence naturelle de son débarquement. Faute de quoi, le marin sera déchu de son droit à l'assistance.

Il sera également déchu de ce droit dans le cas où il aura déserté ou aura été renvoyé du navire pour crime ou délit, ou aura quitté le navire pour incapacité de service à la suite de maladie ou de blessure occasionnées par sa propre faute.

(Przekład.)

W przedmiocie wydania postanowień co do udzielania w pewnych przypadkach wsparcia żeglarzom austriacko-węgierskim i hiszpańskim pomocy potrzebującym, niżej podpisani a mianowicie:

Jego Ekscelencya Minister cesarskiego domu i spraw zewnętrznych Jego cesarskiej i królewskiej Apostolskiej Mości, tudzież

Jego Ekscelencya Ambasador Królowej regentki hiszpańskiej przy Jego cesarskiej i królewskiej Apostolskiej Mości,

opatrzeni do tego celu osobnemi upoważnieniami, zawarli umowę następującą:

Gdyby żeglarz jednej ze Stron rokujących, który służył na okręcie drugiej Strony, pozostawał bez zasobów w skutek rozbicia się okrętu lub z innych przyczyn, nie z jego winy pochodzących, na obszarze trzeciego Państwa, albo w jego koloniach, albo na obszarze lub w koloniach tej ze Stron rokujących, której bandery okręt używa, natenczas ta ze Stron rokujących, której bandery okręt używa, jest obowiązana dawać temu żeglarzowi wsparcie, póki tenże nie znajdzie służby na okręcie lub innego zatrudnienia, albo póki nie wróci do swego kraju rodzinnego lub jego kolonii lub nie umrze,

Kładzie się w tym względzie za warunek, żeby żeglarz przed upływem dwóch dni od wylądowania, wyjąwszy przypadki siły większej, korzystał z pierwszej jaka się nadarzy sposobności dla udowodnienia przed Władzami tej ze Stron rokujących, która do dania mu wsparcia jest obowiązana, że potrzebuje pomocy i wykazania co jest tego przyczyną. Nadto ma udowodnić, że położenie jego jest naturalnem następstwem jego wylądowania. W przeciwnym razie żeglarz traci prawo do wsparcia.

Żeglarz traci prawo do wsparcia także wtedy, gdy zbiegnie albo zostanie oddalony z okrętu w skutek występku lub zbrodni, lub gdy go opuści w skutek niezdatności do służby, nabawiwszy się z własnej winy choroby lub kalectwa.

L'assistance comprend l'entretien, l'habillement, les soins médicaux, les médicaments, les frais de voyage, et, en cas de mort, ceux de sépulture.

Le présent accord sera exécutoire simultanément en Autriche-Hongrie et en Espagne après l'approbation des corps législatifs autrichiens et hongrois et la ratification de Sa Majesté Impériale et Royale Apostolique, et il restera en vigueur jusqu'à ce que l'une ou l'autre des Parties contractantes aura annoncé, une année d'avance, son intention d'en faire cesser les effets.

En foi de quoi les Soussignés ont signé le présent accord et y ont apposé le cachet de leurs armes.

Fait à Vienne, le 11 mars 1889.

(L. S.) **Kálnoky** m. p.

(L. S.) **R. Merry del Val** m. p.

Danie pomocy obejmuje utrzymanie, odzienie, pomoc lekarską, lekarstwa i koszty podróży, w razie śmierci także koszty pogrzebu.

Umowa niniejsza, gdy ją ciała reprezentacyjne austriackie i węgierskie zatwierdzą a Jego cesarska i królewska Apostolska Mość ratyfikacją swoją opatrzony, nabyć ma mocy obowiązującej jednocześnie w monarchii austriacko-węgierskiej i w królestwie hiszpańskim i obowiązywać będzie dopóty, póki jedna ze Stron rokujących nie objawi na rok wprzód, iż pragnie, żeby została unieważniona.

W dowód czego Pełnomocnicy podpisali umowę niniejszą i wycisnęli na niej swoje pieczęci

Działo się w Wiedniu dnia 11. marca 1889.

(L. S.) **Kálnoky** r. w.

(L. S.) **R. Merry del Val** r. w.

Umowę powyższą, zatwierdzoną przez obie Izby Rady państwa, ogłasza się niniejszem z tym dodatkiem, że nabywa mocy obowiązującej od dnia 15. lipca 1889.

Wiedeń, dnia 25. czerwca 1889.

Taaffe r. w.

Bacquehem r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XL. — Wydana i rozesłana dnia 5. lipca 1889.

103.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z d. 19. czerwca 1889,

tyczące się przyłączenia gmin Opaki, Werhobuż i Huta werhobuska do okręgu Sądu delegowanego miejsko-powiatowego zloczowskiego w Galicyi.

Na zasadzie ustawy z dnia 11. czerwca 1868 (Dz. u. p. Nr. 59) oddziela się gminy Opaki, Werhobuż i Huta werhobuska łącznie z ich obszarami dworskimi od okręgu Sądu powiatowego oleskiego i przyłącza do okręgu Sądu delegowanego miejsko-powiatowego zloczowskiego.

Rozporządzenie niniejsze nabywa mocy obowiązującej od dnia 1. stycznia 1890.

Schönborn r. w.

104.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z d. 27. czerwca 1889,

tyczące się przyłączenia gminy Domasławiczki do okręgu Sądu powiatowego teplańskiego w Czechach.

Na zasadzie ustawy z dnia 11. czerwca 1868 (Dz. u. p. Nr. 59) oddziela się gminę Domasławiczki

od okręgu Sądu powiatowego plańskiego i przyłącza do okręgu Sądu powiatowego teplańskiego.

Rozporządzenie niniejsze nabywa mocy obowiązującej od dnia 1. stycznia 1890.

Schönborn r. w.

105.

Rozporządzenie ministerstwa skarbu z dnia 30. czerwca 1889,

tyczące się opatrywania na nowo wyrobów cukrowych opodatkowanych zamknięciem urzędowym, gdyby pierwotne uszkodziło się podczas transportu.

W porozumieniu z Rządem królewsko węgierskim postanawia się, że w takich przypadkach, gdyby podczas transportu wyrobów cukrowych opodatkowanych uszkodziło się przepisane w §. 26 ustawy o opodatkowaniu cukru z dnia 20. czerwca 1888 (Dz. u. p. Nr. 97) i w §. 15 rozporządzenia wykonawczego do tej ustawy (Dz. u. p. Nr. 111 z r. 1888) ich opakowanie lub zawarcie, albo znaczek urzędowy, t. j. w ogóle zamknięcie urzędowe tychże, odnośna posyłka, po nadejściu do miejsca przeznaczenia, może być niem znowu opatrzona na prośbę odbiorcy.

Celem opatrzenia posyłki na nowo zamknięciem urzędowym, winien odbiorca w przeciągu 48

godzin od odebrania posyłki cukru, podać uwiadomienie na piśmie do najbliższego oddziału straży skarbowej lub do innego biura do tego przeznaczonego.

Opakować należy cukier na nowo i nowe znaczki zamknięcia przylepiać w taki sam sposób i pod temi samemi warunkami, jak to w §. 15 powyższego rozporządzenia wykonawczego jest dla cukrowni przepisane.

Po opakowaniu na nowo i przylepieniu według przepisu znaczka lub znaczków zamknięcia, winien załatwiający tę czynność pośrednik skarbowy napisać na znaczkach: „dnia . . . . . urzędownie na nowo zamknięto. N. N.“ z wyrażeniem swego charakteru urzędowego.

Nowe znaczki zamknięcia przylepiać należy w ogóle tak, żeby dawne były widzialne.

Dunajewski r. w.

106.

Rozporządzenie Ministra wyznań i oświecenia z dnia 1. lipca 1889,

tyczące się języka, w jakim składane być mają egzamina rządowe teoretyczne w Pradze.

Na zasadzie Najwyższego upoważnienia z dnia 30. czerwca 1889 uznając za stosowne, z częściową zmianą rozporządzenia ministeryalnego z dnia 29. czerwca 1882, L. ⁷⁵⁸ M. W. O., rozporządzić w przedmiocie języka, w jakim składane być mają egzamina rządowe teoretyczne w Pradze, co następuje:

1.

Na egzaminie rządowym historyczno-prawniczym wolno kandydatom wybrać sobie język egzaminu w taki sposób, że mogą składać egzamin wyłącznie w języku niemieckim, albo wyłącznie w języku czeskim, albo, stosownie do poszczególnych przedmiotów egzaminu, w języku niemieckim i czeskim.

Przepisy ogólne, tyczące się odrzucenia, jakoteż terminu ponowienia, stosują się do egzaminu rządowego historyczno-prawniczego bez względu na język, w którym egzamin zdawano.

2

Co się tyczy egzaminu rządowego sędziowskiego i egzaminu z umiejętności politycznych, zatrzymują moc swoją przepisy rozporządze-

nia z dnia 29. czerwca 1882 w ten sposób, że kandydaci, którzy odrzuceni zostali z powodu niedostatecznej znajomości języka niemieckiego, nie mogą być przed upływem sześciu miesięcy przypuszczeni do ponowienia egzaminu.

Postanowienia rozporządzenia niniejszego umieszczone pod l. 1, nabywają mocy obowiązującej niezwłocznie, postanowienia zaś umieszczone pod l. 2, od dnia 1. stycznia 1890.

Gautsch r. w.

107.

Rozporządzenie ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 1. lipca 1889,

tyczące się siódmego wydania farmakopei austriackiej, obowiązujące we wszystkich królestwach i krajach w Radzie państwa reprezentowanych.

Z powodu wyjścia nowego wydania farmakopei austriackiej pod tytułem: „*Pharmacopoea austriaca. Editio septima. Viennae C. R. Aulae et Imperii Typographia 1889*“ rozporządza się co następuje:

We wszystkich aptekach publicznych i domowych wydawać należy lekarstwa, począwszy od dnia 1. stycznia 1890, według przepisów tej nowej farmakopei.

Przeto wszystkie apteki winny poczynić potrzebne przygotowania i zaopatrzyć się w egzemplarz tego nowego wydania farmakopei.

Również w każdej aptece domowej lekarza lub chirurga znajdować się powinien egzemplarz farmakopei.

Wszyscy urzędnicy zdrowia, praktykujący lekarze, chirurdzy i weterynarze, jakoteż aptekarze, winni obznajmić się dokładnie z jej osnową i odpowiednio postępować.

Władze administracyjne winny jeszcze osobno podać w sposób stosowny polecenie niniejsze do wiadomości osób stanu lekarskiego i aptekarzy.

Normae et regulae generales w języku łacińskim umieszczone na czele tekstu farmakopei, zawierają następujące przepisy, które ogłaszają się niniejszem gwołi powszechnego zastosowania.

Przepisy i prawałła ogólne.

§. 1.

Apteki obowiązane są mieć w zapasie i wydawać leki do farmakopei przyjęte w takiej jakości, żeby całkowicie odpowiadały przepisom farmakopei.

Ze względu, że w aptekach na prowincyi odbył jest bardziej ograniczony, upoważnia się Władze administracyjne krajowe do sporządzenia i ogłoszenia wykazu tych przedmiotów farmakopei, które także apteki na prowincyi powinny mieć zawsze w zapasie.

§. 2.

O ile co do wyrabiania pewnych przetworów farmakopea podaje przepisy, przetwory te należy wyrabiać i wydawać ściśle według tych przepisów.

§. 3.

Leki do farmakopei nie przyjęte, przez lekarzy jednak niekiedy zapisywane i dlatego w aptekach trzymane w zapasie, powinny również być najlepszej jakości, niefałszowane i wolne od wszelkich nieczystości. Leki te nie oficynalne zachowywać należy i wydawać z taką samą starannością jak zawarte w farmakopei a podobne do nich ze skutków, które sprawiają.

Leki tego rodzaju i wyroby lecznicze nowo w obrót wprowadzane do celów lekarskich, których skuteczność jest jeszcze niepewna i doświadczeniem klinicznym nie wypróbowana, wydawać wolno tylko na podstawie recepty lekarza do praktykowania uprawnionego.

§. 4.

W tablicy IV do farmakopei dołączonej wymienione są leki, które wolno wydawać tylko za receptą upoważnionego lekarza, chirurga lub weterynarza.

Leki te, oznaczane dotychczas †, uwidocznione są w tekście farmakopei drukiem w oczy wpadającym.

§. 5.

Leki, wymienione w tablicy III farmakopei, wydawać wolno tylko za receptą lekarską a tylko wtedy w ilości przewyższającej dawkę największą w tablicy podaną, gdy lekarz obok zapisanej ilości wagi położy wykrzyknik (!).

§. 6.

Gdy lekarz, zapisując środek, który w aptekach trzymany jest tak w stanie surowym jak i oczyszczony albo rektyfikowany, okoliczność tę pomija, wydawać należy zawsze środek oczyszczony lub rektyfikowany.

Podobnie, jeżeli się rozróżnia rozmaite stopnie koncentracji lub tęgości a w recepcie stopień koncentracji nie jest bliżej określony, wydać zawsze należy lek w postaci łagodniej działającej i rozcieńczonej.

§. 7.

Leki, wymienione w tablicy I, zachowywać należy w szafie dającej się zamknąć, te zaś, które wymienione są w tablicy II, oddzielnie od innych leków.

§. 8.

Przyrząd odczynnikowy powinien być zawsze kompletny i utrzymywany w dobrym stanie.

§. 9.

Do oznaczania stopnia ciepłoty używać należy termometru z podziałką 100-częściową systemu Celsiusa.

§. 10.

Ciężar gatunkowy w farmakopei przepisany oznaczać należy przy ciepłocie 15° C.

§. 11.

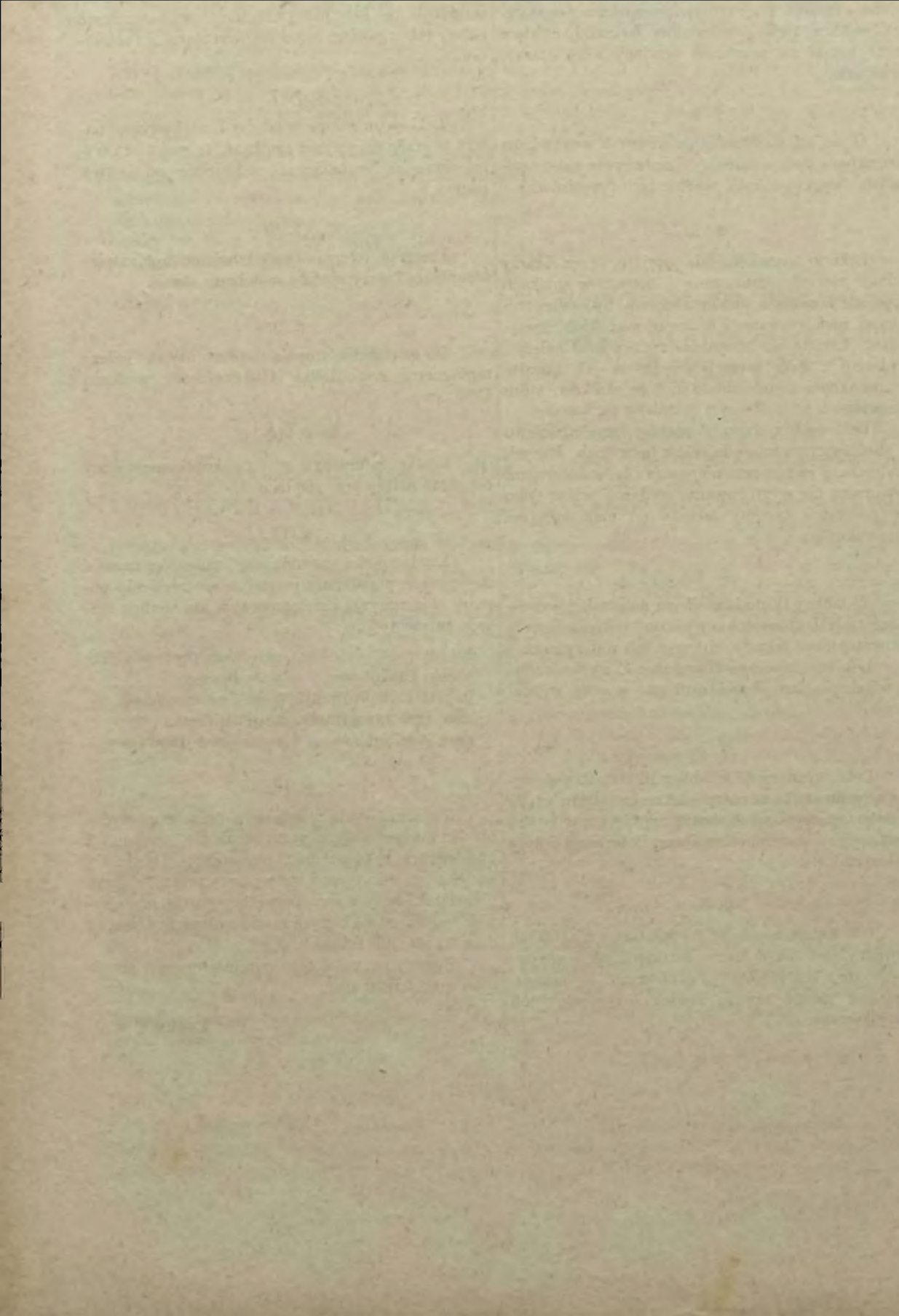
Każda apteka powinna mieć zawsze w zapasie następujące przedmioty potrzebne do niesienia pomocy chirurgicznej i pielęgnowania ran według metody antyseptycznej:

katgut,	gazę białą (hydrophiles),
opaski kalikotowe,	watę Brunsa,
jedwab karbolizowany,	papier gutaperchowy,
gazę karbolową (mul),	batyst Billrotha,
gazę jodoformową,	sączki karbolizowane.

§. 12.

Ponieważ wiele przetworów do nowego wydania farmakopei wciągniętych, różnią się znacznie od podawanych w poprzednich wydaniach, wkłada się na lekarzy, chirurgów i weterynarzy praktykujących obowiązek, żeby z szczególną bacznością przepisywali te leki, co do których zaszła zmiana pod względem tęgości lub składu.

Zmiany najważniejsze wymienione są w przedmowie do farmakopei.

Dziennik ustaw państwa

dia

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XLI. — Wydana i rozesłana dnia 10. lipca 1889.

108.

Rozporządzenie ministerstwa skarbu z dnia 8. lipca 1889,

którem podają się do wiadomości przepisy o wypuszczeniu w obieg 1dno-złotowych biletów państwa w. a. nowej modły.

C. i k. wspólne ministerstwo skarbu zacznie od dnia 13. lipca 1889 wypuszczać w obieg jedno-złotowe bilety państwa w. a. nowej modły z datą 1. lipca 1889 a wywoływać i ściągać jedno-złotowe bilety państwa w. a. z datą 1. stycznia 1882 w obiegu będące.

Bilety państwa nowej modły będą wypuszczane w obieg a bilety państwa dawniejszej modły ściągane, według prawideł zamieszczonego poniżej obwieszczenia c. i k. wspólnego ministerstwa skarbu, w porozumieniu z c. k. Rządem królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych i z Rządem kr. węgierskim, wydanego, które przeto ogłasza się niniejszem jako obowiązujące w królestwach i krajach w Radzie państwa reprezentowanych.

Dunajewski r. w.

Obwieszczenie

o wypuszczeniu w obieg 1dno-złotowych biletów państwa w. a. nowej modły z datą 1. lipca 1888.

C. i k. wspólne ministerstwo skarbu postanowiło w porozumieniu z c. k. Rządem królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych i z Rządem kr. węgierskim wypuścić w obieg 1dno-złotowe bilety państwa w. a. nowej modły a wywołać z obiegu i ściągnąć 1dno-złotowe bilety państwa w. a. obecnie w obiegu będące.

Nowe 1dno-złotowe bilety państwa będą wypuszczone w obieg tak samo jak bilety państwa obecnie w obiegu będące pod kontrolą obudwu komisyj do kontroli długu państwa i w granicach ustawami dla obiegu biletów państwa określonych.

C. i k. naczelną kasą państwa zacznie wypuszczać w obieg nowe 1dno-złotowe bilety państwa w. a. dnia 13. lipca 1889. Są one opatrzone firmą c. i k. kasy naczelnej państwa i datą „1. lipca 1889“. Szczegółowy opis tych biletów podaje się w Dodatku do niniejszego obwieszczenia.

Kasom rządowym i urzędom nie wolno przyjmować w zapłacie takich 1dno-złotowych biletów państwa.

stwa, których stan okazywałyby, że rozmyślnie uczyniono w nich odmianę, lecz trzeba będzie posyłać je za pośrednictwem tychże kas do c. i k. kasy naczelnej państwa w Wiedniu celem zbadania, czy są prawdziwe i wymienienia za zwrotem kosztów wyrobu i manipulacyi.

1dno-złotowe bilety państwa w. a. z firmą c. k. kasy naczelnej państwa i datą „1. stycznia 1882“ obecnie w obiegu będące, zostaną wywołane z obiegu i ściągnięte.

Pod tym względem postanawia się w porozumieniu z c. k. Rządem królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych i z Rządem królewsko węgierskim, co następuje:

1 Bilety państwa 1dno-złotowe w. a. z datą „1. stycznia 1882“ obecnie w obiegu będące, przyjmowane będą w zapłacie jeszcze aż do 30. czerwca 1890 we wszystkich rządowych kasach i urzędach monarchii austriacko-węgierskiej.

2. Od 1. lipca 1890 aż do 30. czerwca 1892 bilety państwa 1dno-złotowe w. a. z datą „1. stycznia 1882“ przeznaczone do ściągnięcia, przyjmowane będą w zapłacie jeszcze tylko w c. i k. kasie naczelnej państwa i w c. i k. kasie naczelnej rządowej w Wiedniu, tudzież w królewsko węgierskiej kasie naczelnej rządowej w Budapeszcie a do wymiany na żądanie stron w c. k. kasie naczelnej rządowej (oddział wymiany) w Wiedniu, tudzież we wszystkich c. k. kasach krajowych głównych i kasach krajowych skarbowych, jakoteż w c. k. urzędach płatniczych krajowych a w krajach korony węgierskiej w królewsko węgierskiej kasie naczelnej rządowej w Budapeszcie i w królewsko węgierskiej kasie głównej rządowej w Zagrzebiu, tudzież w innych kasach i urzędach, jeżeliby c. k. austriackie i królewsko węgierskie ministerstwo skarbu przeznaczyło do tego niektóre z nich, co osobnem ogłoszeniem podane będzie do wiadomości.

3. Od 1. lipca 1892 aż do ostatniego grudnia 1893 bilety państwa z obiegu wywołane, przyjmowane będą do wymiany już tylko na formalną prośbę stęplowaną, którą trzeba będzie podawać do c. i k. wspólnego ministerstwa skarbu w Wiedniu.

Po dniu 31. grudnia 1893 wywołane z obiegu 1dno-złotowe bilety państwa w. a. z datą „1. stycznia 1882“ nie będą już ani ściągane ani wymieniane.

Wiedeń, dnia 8. lipca 1889.

Z c. i k. wspólnego ministerstwa skarbu:

Kállay r. w.

O p i s

„jednozłotowego“ biletu państwa z roku 1888.

Jednozłotowe bilety państwa z dnia 1. lipca 1888 mają 105 milimetrów wysokości a $68\frac{1}{2}$ milimetra szerokości. Są barwy błękitnej, wydrukowane po obudwóch stronach, na papierze ciemno żyłkowanym, zrobionym bez wodnych znaków, z tekstem niemieckim po jednej i węgierskim po drugiej stronie.

Rycina biletu błękitno wydrukowana ma 61 milimetrów szerokości a 96 milimetrów wysokości i otoczona jest obwódką zawierającą w górze i po obu stronach na ciemnym tle jasnym pismem wydrukowane i powtarzające się wielokrotnie wyrazy po stronie tekstu niemieckiego „Ein Gulden“, po stronie tekstu węgierskiego „Egy forint“, podczas gdy w dolnej części tej obwódki znajdują się następujące wyrazy a mianowicie po stronie tekstu niemieckiego:

„Die Nachmachung der Staatsnoten
unterliegt der gesetzlichen Strafe“

a po stronie tekstu węgierskiego:

„Az államjegyek utánzása a törvényszabta
büntetés alá esik“

Rzeczoną obwódkę ryciny biletu otacza od zewnątrz ornament koronkowy.

W pośrodku ryciny znajduje się na obłym gwiloszu pole w kształcie tarczy, które zawiera tekst biletu na bardzo delikatnym okrągłym gwiloszu, cyfrę 1 w pośrodku mającym. Osnowa tekstu niemieckiego opiewa:

„Ein
Gulden“

„Diese Staatsnote bildet
einen Theil der gemeinsamen schwebenden
Schuld der österreichisch-ungarischen Monarchie
und wird von allen Staats-Cassen und Aemtern
bei allen nicht in klingender Münze zu leistenden
Zahlungen für Einen Gulden österreichische
Währung angenommen und gegeben.“

Wien, den 1ten Juli 1888.

Für die k. und k. Reichs-Central-Casse:

F a u s e k

Director.“

osnowa tekstu węgierskiego:

„Egy
forint“

„Ezen államjegy
az osztrák-magyar monarchia
közös függő adósságának részét képezvén,
minden állampénztár és hivatal által mind
azon fizetéseknel, melyek nem ércpénzben
teljesítendők, osztrák értékű
egy forintban
elfogadtatik és kiadatik.

Bécsben 1888. július 1^{án}.

A cs. és kir. közös központi pénztár nevében:

F a u s e k
igazgató.

Ponad polem zawierającym tekst biletu znajduje się medalion owalny ozdobiony wawrzynem i wiszącymi owocami, w którym znajduje się wizerunek Jego Cesarskiej Mości Cesarza i Króla Franciszka Józefa I. zwrócony po stronie tekstu niemieckiego w prawą a po stronie tekstu węgierskiego w lewą stronę.

Poniżej pola zawierającego osnowę biletu, po stronie tekstu niemieckiego na prawo a po stronie tekstu węgierskiego na lewo wyobrażony jest chłopiec w postaci klęczącej, trzymający gałązkę palmo-

wą i opierający się o kartusz, w którego owalnym polu środkowym wydrukowane są następujące słowa białym pismem na ciemnym tle, a mianowicie po stronie tekstu niemieckiego:

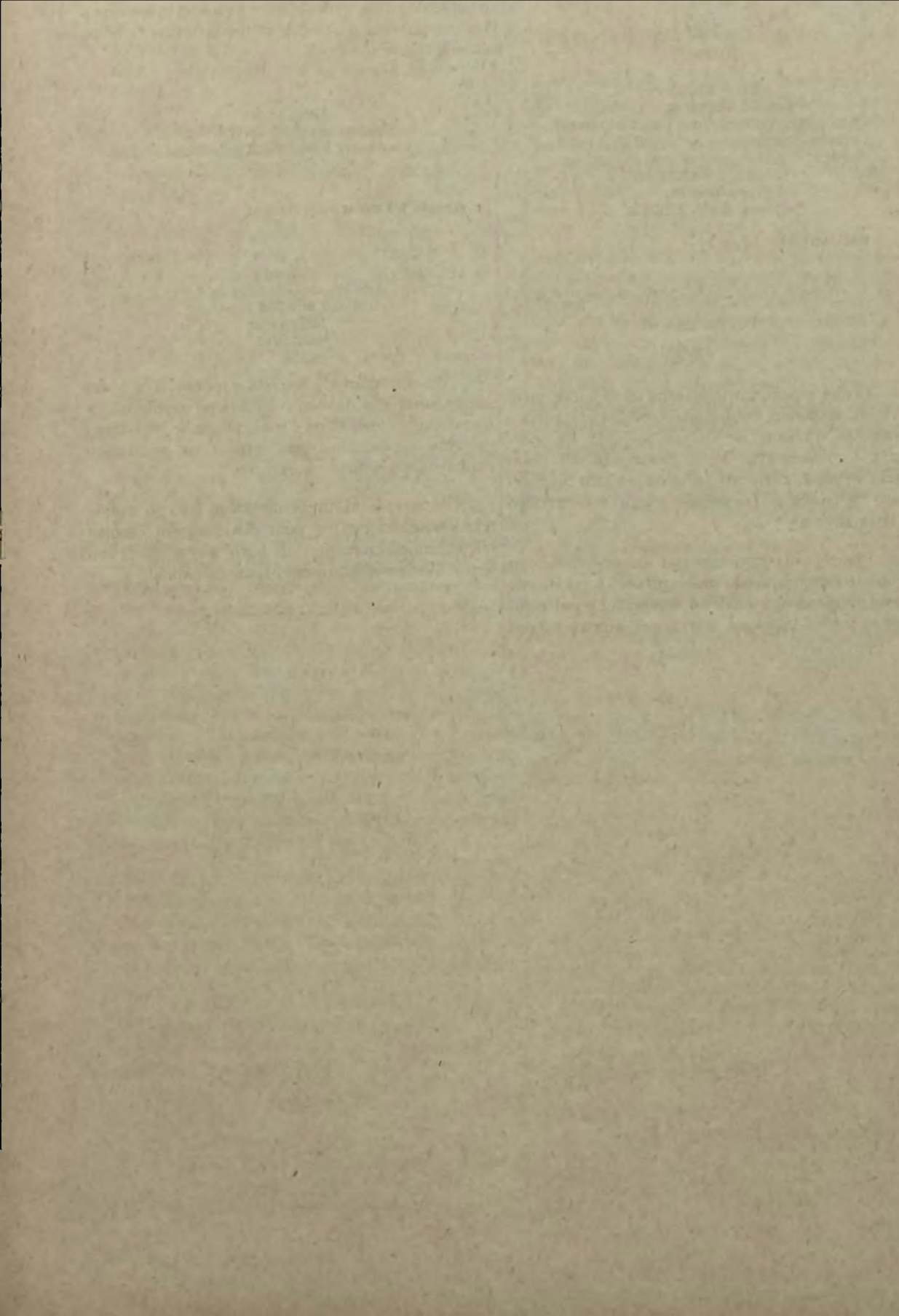
„Die
Ausgabe der
Staatsnoten steht unter Ueber-
wachung beider Staatsschulden-
Control-Commissionen.“

po stronie tekstu węgierskiego:

„Az
államjegyek
kiadása az államadósságot
ellenőrző mindkét bizottság
felügyelete
alatt áll.“

W obu górnych rogach z prawej i z lewej strony, tudzież w dolnym rogu a to po stronie tekstu niemieckiego lewym, po stronie tekstu węgierskiego prawym, umieszczona jest cyfra 1 na gwiloszach okrągłych tło ciemne tworzących.

Po stronie tekstu niemieckiego jak i po stronie tekstu węgierskiego, w polu zawierającym osnowę biletu, umieszczona jest na lewo serya, na prawo liczba biletu wydrukowana barwą czerwoną.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XLII. — Wydana i rozesłana dnia 16. lipca 1889.

109.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 2. lipca 1889,

którem w więzieniu celkowym nowego zakładu karnego praskiego wprowadza się w wykonanie, począwszy od dnia 1. września 1889, ustawę z dnia 1. kwietnia 1872 (Dz. u. p. Nr. 43) o wykonaniu kar uwięzienia w aresztach odosobnionych.

Na zasadzie ustawy z dnia 1. kwietnia 1872 (Dz. u. p. Nr. 43) o wykonywaniu kar uwięzienia w aresztach odosobnionych i o ustanawianiu komisyj do wykonania kar, ministerstwo sprawiedliwości uznaje za stosowne rozporządzić, żeby postanowienia tej ustawy wprowadzone były w wykonanie w więzieniu celkowym nowego zakładu karnego praskiego począwszy od dnia 1. września 1889.

Schönborn r. w.

110.

Rozporządzenie ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 3. lipca 1889, wydane w porozumieniu z innymi ministerstwami i najwyższą Izbą obrachunkową,

którem ustanawia się jednolity sposób postępowania przy oznaczaniu i obliczaniu odległości w wykazach kosztów podróży urzędników rządowych.

W porozumieniu z innymi c. k. ministerstwami i c. k. najwyższą Izbą obrachunkową rozporządza się co następuje:

1. Przy obliczaniu odległości rozróżniać należy przedewszystkiem, czy urzędnik odbył podróż c. k. pocztą, czy podwodą, czyli też inną okazyą.

2. W pierwszym i trzecim przypadku stanowcami są przedewszystkiem odległości, podane w książeczkach kursów pocztowych.

Jeżeli używano podwoły, trzymać się należy oznaczeń odległości, podanych w karcie marszów wojskowych.

3. Oznaczenia odległości w karcie marszów wojskowych są stanowcami także dla tych wszystkich przypadków, w których potrzebne odległości nie są podane w książeczkach kursów pocztowych a znajdują się w karcie marszów wojskowych.

4. Gdy odległości nie są podane ani w książeczkach kursów pocztowych, ani w karcie marszów wojskowych, lecz można je znaleźć w wykazach odległości Władz administracyjnych, o ile zaś chodzi o funkcyonaryuszów c. k. ministerstwa handlu i jego Władz pomocniczych, znajdujących się w Wiedniu, gdy można otrzymać ich oznaczenie od c. k. biura kursów pocztowych, obliczać należy odległości na podstawie rzeczonych wykazów i na podstawie oznaczeń otrzymanych od c. k. biura kursów pocztowych.

5. W tych przypadkach, w którychby wszystkie rzeczone środki pomocnicze nie wystarczyły, odległości oznaczać należy oddzielnie w każdym z osobna przypadku, mianowicie zaś z wyjątkiem zastrzeżenia uczynionego co do funkcyonaryuszów c. k. ministerstwa handlu i jego Władz pomocniczych, znajdujących się w Wiedniu, załatwiać to mają Władze administracyjne powiatowe po wysłuchaniu Władz technicznych a według okoliczności autonomicznych.

6. Nie naruszając przepisanej dotychczas odległości minimalnej w ilości $\frac{1}{8}$ mili, pozwala się,

z wyjątkiem przypadków, w których używano podwody, liczyć i zatwierdzać odległości tylko w całych kilometrach, a to w taki sposób, że gdy się zdarzą odległości z ułamkami w dziesiątych częściach kilometra, ułamki te aż do pięciu dziesiątych włącznie należy opuszczać, wynoszące zaś nad pięć dziesiątych liczyć należy za całe kilometry.

7. W przypadkach podróży z jednego miejsca do drugiego i powrotu do pierwszego, jakoteż gdy komisya odbywa się w więcej miejscach, których odległości od siebie mają ułamki w dziesiątych częściach kilometra, można te ułamki dziesiątych części kilometra brać w rachunek i dopiero sumę zaokrąglić w sposób wyżej podany.

8. Dla podróży odbytych podwodą, zatrzymuje się odległość minimalną w ilości $\frac{1}{2}$ kilometra.

9. Istniejące wykazy odległości poddać należy ścisłej rewizji i sprostowaniu i zamieniając dawne miary na metryczne, podawać odległości w kilometrach i dziesiątych częściach kilometra.

10. Wykazy odległości podawać mają prócz miejsc także punkty początkowy i końcowy, między którymi oznacza się odległość, jakoteż spadek drogi.

11. Te Władze administracyjne, które nie mają wykazów odległości, winny wygotować nowe wykazy.

12. Gdyby w dawnych lub nowych wykazach miano podać odległości na drogach, po których nie można jeździć, wyrazić należy odległości takie w godzinach piechoty, licząc 4 kilometry na godzinę.

13. Postanowienia powyższe nie naruszają rozporządzenia ministerstw spraw wewnętrznych, sprawiedliwości i skarbu z dnia 3. grudnia 1859 (Dz. u. p. Nr. 221), którym uregulowane zostały należności urzędników wysyłanych na komisye do miejsc leżących w pobliżu siedziby urzędu, jakoteż §u 2go rozporządzenia ministerstw sprawiedliwości, spraw wewnętrznych, skarbu i handlu z dnia 28. czerwca 1876 (Dz. u. p. Nr. 97), w którym odległość i należność w powyższem rozporządzeniu podana, została na nowo ustanowiona, tudzież istniejących przepisów co do należności, gdy podróż odbywa się kolejami żelaznymi i statkami parowemi, co do kursów do i od dworców kolejowych lub stacyj statków parowych, jakoteż co do załączek obrachunkowych.

14. Rozporządzenie niniejsze nabywa mocy obowiązującej od dnia ogłoszenia i ma być stosowane do wszystkich wykazów kosztów podróży aż do tego dnia już złożonych, ale jeszcze nie zatwierdzonych prawomocnie.

Taaffe r. w.

111.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z dnia 3. lipca 1889,

o wyłączeniu delegacyi cłowej w Bożanowie ze związku z komorą główną halbsztadzką i przyłączeniu jej do komory pomocniczej brumowskiej.

Z powodu, iż w dworcu kolei w Brumowie zaprowadzona została dnia 5. kwietnia 1889 (Dz. u. p. Nr. 38) komora pomocnicza I klasy, wyłącza się delegacyą celną w Bożanowie, upoważnieniami komory pomocniczej II klasy wyposażoną ze związku z c. k. komorą główną halbsztadzką i przyłącza do c. k. komory pomocniczej I klasy w Brumowie.

Dunajewski r. w.

112.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 7. lipca 1889,

tyczące się przyłączenia gminy miejscowej Płuhow-Ždar do okręgu Sądu powiatowego jendrychowo-hradeckiego w Czechach.

Na zasadzie ustaw z dnia 1868 (Dz. u. p. Nr. 59) i z dnia 26. kwietnia 1873 (Dz. u. p. Nr. 62) oddziela się gminę miejscową Płuhow-Ždar od okręgu Sądu powiatowego weselskiego a obwodowego laborskiego i przyłącza do okręgu Sądu powiatowego jendrychowo-hradeckiego a obwodowego budjewickiego.

Rozporządzenie niniejsze nabywa mocy obowiązującej od dnia 1. stycznia 1890.

Schönborn r. w.

113.

Rozporządzenie ministerstwa skarbu z dnia 7. lipca 1889,

tyczące się częściowej zmiany w podziale okręgów inspektoratów skarbowych w Górnej Austrii.

Odnosnie do tutejszego rozporządzenia z dnia 14. czerwca 1884, L. 17928 (Dz. u. p. Nr. 101),

tyczącego się zmian co do stanowisk inspektorów skarbowych w Górnej Austrii podaje się do wiadomości, że od dnia 1. lipca 1889 zaprowadzona została częściowa zmiana w podziale okręgów inspektoratów skarbowych w Górnej Austrii.

Nowa rozległość czterech okręgów inspektoratów skarbowych górno-austriackich, od tego dnia zaprowadzona, wykazana jest w przeglądzie poniżej zamieszczonym.

Dunajewski i. w.

Prze gl ąd

stanowisk tudzież rozległości okręgów urzędowych inspektorów skarbowych i inspektorów skarbowych starszych w Górnej Austrii.

Liczba bieżąca	Stanowisko	Kategoria służbowa	Rozległość okręgu
1	Linz	Inspektor skarbowy starszy	Miasto stołeczne Linz i powiaty administracyjne linzki, pergski, freistadzki i rohrbachski, z wyjątkiem okręgu oddziałowego uferhäuselskiego.
2	Wels	Inspektor skarbowy	Powiaty administracyjne welski, gmundeński, kirchdorfski i steyerski.
3	Schärding	Inspektor skarbowy starszy	Powiaty administracyjne schärding i riedski, tudzież okrąg oddziałowy uferhäuselski.
4	Braunau	Inspektor skarbowy starszy	Powiaty administracyjne braunauski i vöcklabrucki.

114.**Obwieszczenie ministerstwa handlu z dnia 9. lipca 1889,**

którem podają się do wiadomości przepisy dodatkowe do Porządku sprawdzania miar i wag z dnia 19. grudnia 1872 (Dz. u. p. Nr. 171).

W wykonaniu ustawy z dnia 23. lipca 1871 (Dz. u. p. Nr. 16 z r. 1872), którą ustanowiony został nowy Porządek miar i wag, podaje się do wiadomości powszechnej następujący Dodatek do Porządku sprawdzania i cechowania z dnia 19. grudnia 1872 (Dz. u. p. Nr. 171), wydany przez c. k. komisję główną miar i wag.

Bacquehem i. w.

Czternasty dodatek do Porządku sprawdzania miar i wag

z dnia 19. grudnia 1872.

Do §. 34.

O podziałkach alkoholometrych.

Na miejsce postanowień pierwszego ustępu §u 34go Porządku sprawdzania miar i wag wydaje się następujące:

Podziałka odsetkowa alkoholometru może zawierać albo zupełną podziałkę od 0 aż do 100, albo tylko jej część a mianowicie albo w całych odsetkach, albo z dodaniem ich części ułamkowych. Poddział wykonany być może na połowy, piąte lub dziesiąte części odsetek.

Odległość dwóch bezpośrednio po sobie następujących kresków odsetkowych nie powinna wynosić mniej jak 1.60 milimetra a odległość dwóch sąsiednich kresków podziałowych podziału mniej jak 0.70 milimetra.

Postanowienia przejściowe.

Nowe alkoholometry zrobione na zasadzie postanowień §u 34go Porządku sprawdzania miar i wag z dnia 19. grudnia 1872 wolno poddawać sprawdzaniu i cechowaniu jeszcze aż do dnia 1. grudnia 1889.

Do alkoholometrów już sprawdzonych, według §u 34go Porządku sprawdzania miar i wag z dnia 19. grudnia 1872 zrobionych, wydawane będą także w przyszłości nowe poświadczenia sprawdzenia, jeżeli po ponownym sprawdzeniu uznane będą za odpowiadające przepisom §u 35go Porządku sprawdzania miar i wag.

Do §. 59.

O miarowzorach podręcznych ciężarków.

Osnowa 1go ustępu §u 59go Porządku sprawdzania miar i wag z dnia 19. grudnia 1872 opiewać będzie jak następuje:

Zbiór ciężarków od 50 kilogramów aż do 1 grama, których zboczenia od odpowiednich miarowzorów do kontroli nie powinny przekraczać $\frac{2}{3}$ błędu, dozwolonego według §u 23go przy sprawdzaniu ciężarków handlowych.

Do §. 64.

O miarowzorach do kontroli ciężarków.

Osnowa §u 64go Porządku sprawdzania miar i wag z dnia 19. grudnia 1872 opiewać będzie jak następuje:

- a) Zbiór ciężarków na 10, 10, 5 kilogramów, 2 kilogramy, 1 kilogram z lanego żelaza z zatyczką mosiężną, tudzież zbiór ciężarków na 500, 200, 100, 50, 20, 10, 5 gramów, 2 gramy, 1, 1 gram mosiężnych, połączanych i zbiór ciężarków platynowych na 500, 200, 100, 50, 20, 10, 5 miligramów, 2 miligramy, 1, 1 miligram dla urzędów miar i wag przeznaczonych do sprawdzania ciężarków ścisłych w całej rozciągłości.
- b) Zbiór ciężarków z lanego żelaza z zatyczką mosiężną na 10, 10, 5 kilogramów, 2 kilogramy, 1 kilogram i zbiór ciężarków mosiężnych połączanych na 500, 200, 100, 50, 20, 10, 5 gramów, 2 gramy, 1, 1 gram dla urzędów miar i wag sprawdzających tylko ciężarki handlowe.

Zboczenie każdego z tych ciężarków od ciężaru właściwego nie powinno przekraczać o $\frac{1}{4}$ zboczenia jeszcze dozwolonego w §. 59 dla odpowiednich miarowzorów podręcznych ciężarków ścisłych.

Wiedeń, dnia 11. czerwca 1889.

C. k. komisja główna miar i wag:

Arzberger r. w.

115.**Obwieszczenie ministerstwa handlu z dnia 9. lipca 1889,**

o przyjmowaniu do sprawdzania i cechowania wagi pomostowej wskazówkowej przeznaczonej do ważenia pakunku podróznego osób jadących koleją żelazną.

Na zasadzie rozporządzenia ministerstwa handlu z dnia 17. lutego 1872 (Dz. u. p. Nr. 17) c. k. Komisja główna miar i wag pozwoliła przyjmować do sprawdzania i cechowania wagę pomostową wskazówkową zbudowaną przez firmę Szember i Synowie w Wiedniu, która przeznaczona jest do ważenia pakunku podróznego osób jadących koleją żelazną i której w obrocie publicznym tylko do tego celu używać wolno.

Szczegółowy opis tej wagi jakoteż przepisy, tyczące się jej sprawdzania, ogłoszone zostały w Dzienniku rozporządzeń dla miar i wag z r. 1889 pod Nr. 32.

Bacquehem r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XLIII. — Wydana i rozesłana dnia 16. lipca 1889.

116.

Ustawa z dnia 3. czerwca 1889,

o spłacie zaliczek udzielonych z funduszów państwa w celu uśmierzania niedostatku w królestwie czeskiem i o pozwoleniu na odpisanie niektórych zaliczek.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanawiam co następuje:

§. 1.

Upoważnia się Rząd, żeby w przypadkach na szczególne względy zasługujących i w granicach sumy ogólnej 400.000 zł. pozwolił na zupełne lub częściowe odpisanie następujących zaliczek, z funduszów państwa udzielonych, a mianowicie:

1. co do zaliczek, udzielonych na zasadzie ustawy z dnia 16. lipca 1871 (Dz. u. p. Nr. 71) mieszkańcom Tachowa, którzy ponieśli szkody z przyczyny powodzi, na ich odpisanie w sumie aż do 30.000 zł.;

2. co do zaliczek, udzielonych na zasadzie ustawy z dnia 10. czerwca 1872 (Dz. u. p. Nr. 75) okolicom królestwa czeskiego nawiedzonym powodzią na wiosnę 1872, na ich odpisanie w sumie aż do 300.000 zł., z której to sumy nieprzekraczalnej przyspać ma najwięcej 225.000 zł. na zaliczki

udzielone powiatom na budowę dróg powiatowych, najwięcej 70.000 zł. na zaliczki, udzielone gminom na odbudowanie uszkodzonych budowli gminnych a najwięcej 5.000 zł. na zaliczki udzielone gminom pod ich odpowiedzialnością w celu wspomżenia poszkodowanych i potrzebujących zasiłku członków tychże gmin;

3. co do zaliczek, udzielonych na zasadzie ustawy z dnia 3. maja 1883 (Dz. u. p. Nr. 72) mieszkańcom Joachimowa w r. 1873 przez pożar poszkodowanym, na ich odpisanie w sumie aż do 70.000 zł.

§. 2.

Nadto upoważnia się Rząd, a to odmiennie od przepisów ustaw z dnia 20. marca 1885 (Dz. u. p. Nr. 30, 31 i 32), żeby terminy rozpoczęcia się spłaty zaliczek, udzielonych z funduszów państwa na zasadzie ustaw z dnia 16. lipca 1871 (Dz. u. p. Nr. 71), z dnia 10. czerwca 1872 (Dz. u. p. Nr. 75) i z dnia 3. maja 1873 (Dz. u. p. Nr. 72), o ile zaś spłaty już rozpoczęte, zostały tymczasowo wstrzymane, żeby rozpoczęcie dalszej ich spłaty odroczył aż do 1. stycznia 1892.

Natomiast zatrzymują moc swoje postanowienia, dotyczące się liczby rat spłaty, obecnie obowiązujące, według których spłacone być mają

1. zaliczki udzielone na zasadzie ustawy z dnia 16. lipca 1871 (Dz. u. p. Nr. 71), w najwięcej dziesięciu ratach rocznych;

2. zaliczki udzielone na zasadzie ustawy z dnia 10. czerwca 1872 (Dz. u. p. Nr. 75) powiatom na budowę dróg powiatowych a gminom na odbudowanie uszkodzonych budowli gminnych w najwięcej 15 ratach rocznych, tudzież zaliczki na zasadzie tejże samej ustawy gminom udzielone pod ich odpowiedzialnością w celu wspomżenia poszkodowanych i potrzebujących zasiłku członków tychże gmin, w najwięcej dziesięciu ratach rocznych;

3. zaliczki udzielone na zasadzie ustawy z dnia 3. maja 1873 (Dz. u. p. Nr. 72), w najwięcej 20 ratach rocznych.

§. 3.

Również upoważnia się Rząd, żeby terminy rozpoczęcia się spłaty zaliczek udzielonych z fundusów państwa na zasadzie ustawy z dnia 25. marca 1883 (Dz. u. p. Nr. 43) w celu uśmierzenia niedostatku w królestwie czeskim, o ile zaś spłaty już rozpoczęte, zostały tymczasowo wstrzymane, żeby rozpoczęcie dalszej ich spłaty odroczył aż do dnia 1. stycznia 1892 i żeby pozwolił spłacić te zaliczki w najwięcej 15 ratach rocznych.

§. 4.

Odmienne od przepisów ustaw z dnia 22. marca 1879 (Dz. u. p. Nr. 49), z dnia 25. marca 1879 (Dz. u. p. Nr. 53), z dnia 8. czerwca 1879 (Dz. u. p. Nr. 91) i z dnia 20. marca 1885 (Dz. u. p. Nr. 32) postanawia się, że nie mają być pobierane odsetki od niespłaconych jeszcze kwot zaliczek

1. udzielonych na zasadzie ustawy z dnia 16. lipca 1871 (Dz. u. p. Nr. 71),

2. udzielonych na zasadzie ustawy z dnia 10. czerwca 1872 (Dz. u. p. Nr. 75) gminom pod ich odpowiedzialnością w celu wspomżenia poszkodowanych i potrzebujących zasiłku członków tychże gmin,

3. udzielonych na zasadzie ustawy z dnia 3. maja 1873 (Dz. u. p. Nr. 72).

Odsetki przypadające już od zaliczek pod 1. 2 wzmiankowanych, atoli jeszcze nie zapłacone, należy odписать.

§. 5.

Ustawa niniejsza nabywa mocy obowiązującej od dnia ogłoszenia.

§. 6.

Wykonanie ustawy niniejszej poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych i Mojemu Ministrowi skarbu.

Wiedeń, dnia 3. czerwca 1889.

Franciszek Józef r. w.

Taaffe r. w.

Dunajewski r. w.

117.

Patent cesarski z dnia 14. lipca 1889,

tyczący się zwołania sejmu dalmackiego.

**My Franciszek Józef Pierwszy,
z Bożej łaski Cesarz Austriacki;**

król węgierski i czeski, król dalmatyński, chorwacki, sławoński, galicyjski, lodomeryjski i illiryjski; król jerozolimski itd.; arcyksiążę austriacki; wielki książę toskański i krakowski; książę lotaryński, salzburski, styryjski, karyntyjski, krainki i bukowiński; wielki książę siedmiogrodzki; margrabia morawski; książę górno- i dolno-słaski, modeński, parmański, piacencki i gwastalski, oświęcimski i zatorski, cieszyński, friaulski, dubrownicki i zadarski; książęcony hrabia na Habsburgu i Tyrolu, Kyburgu, Gorycyi i Gradysce; książę na Trydencie i Bryksenie, margrabia górno- i dolno-lużycki i istryjski; hrabia na Hohenemsie, Feldkirchu, Bregencyi, Sonnenbergu itd.; pan na Tryeście, Kottorze i windyjskiej marchii; wielki wojewoda województwa serbskiego itd. itd. itd.

wiadomo czynimy:

Sejm krajowy dalmacki zwołany jest na dzień 20. lipca 1889 do miejsca na jego zebrania ustawą wyznaczonego.

Dan w Ischlu dnia 14. lipca tysiąc ośmset ośmdziesiątego dziewiątego, Naszego panowania czterdziestego pierwszego roku.

Franciszek Józef r. w.

Taaffe r. w.

Falkenhayn r. w.

Prażák r. w.

Welsersheimb r. w.

Dunajewski r. w.

Gautsch r. w.

Bacquehem r. w.

Schönborn r. w.

Zaleski r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XLIV. — Wydana i rozesłana dnia 20. lipca 1889.

118.**Obwieszczenie ministerstwa skarbu z dnia 11. lipca 1889,****o przeniesieniu siedziby urzędowej dyrekcji skarbowej powiatowej w Żatecu do Chomutowa.**

Na zasadzie Najwyższego zezwolenia z dnia 21. marca 1889 siedzibę urzędową dyrekcji skarbowej powiatowej w Żatecu przenosi się z dniem 1. października 1889 do Chomutowa.

Dunajewski r. w.**119.****Rozporządzenie ministerstwa skarbu z dnia 18. lipca 1889,****ustanawiające na kampanią 1889/90 wymiar zabezpieczenia niechybnej płatności na wypadek zwrotu bonifikacji płaconej przy wywozie cukru.**

W porozumieniu z królewsko węgierskiem ministerstwem skarbu postanawia się na zasadzie §. 3 ustawy o opodatkowaniu cukru z dnia 20. czerwca 1888 (Dz. u. p. Nr. 97), że w kampanii wyrobu cukru 1889/90 pod względem wymiaru zabezpieczenia niechybnej płatności na wypadek, gdyby potrzebny był zwrot bonifikacji, stosowane być mają postanowienia rozporządzenia z dnia 9. lipca 1888 (Dz. u. p. Nr. 119).

Dunajewski r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XLV. — Wydana i rozesłana dnia 31. lipca 1889.

120.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z dnia 12. lipca 1889,

o upoważnieniu komory pomocniczej w Seidenbergu do ekspedycyowania bez poboru cła rzeczy podróжных naprzód lub później wysłanych.

Stosownie do artykułu IX, l. 1 ustawy cłowej z dnia 25. maja 1882 upoważnia się c. k. komorę pomocniczą I. klasy w Seidenbergu do ekspedycyowania bez poboru cła rzeczy podróжных naprzód lub później wysłanych.

Dunajewski r. w.

121.

Rozporządzenie ministerstwa skarbu z dnia 22. lipca 1889,

tyczące się urzędowego zabezpieczenia drewnianych alembików i rektyfikatorów.

Odnosnie do właściwych postanowień §u 51go ustawy o opodatkowaniu gorzałki z dnia 20. czerwca 1888 (Dz. u. p. Nr. 95) i §u 14go przepisu wykonawczego z dnia 10. sierpnia 1888 (Dz. u. p. Nr. 133) do tej ustawy, rozporządza się na zasadzie

§u 101go rzeczoney ustawy w porozumieniu z król. węgierskim ministerstwem skarbu pod względem drewnianych alembików i rektyfikatorów w gorzelniach, podlegających podatkwowi konsumcyjnemu lub podatkwowi od wyrobu według oznaczeń zegaru kontrolującego, co następuje:

1. Alembik drewniany powinien być zrobiony z dobrego materiału, części jego pojedyncze powinny być spojone trwale i używanie takich alembików drewnianych, które bądźto z przyczyny wypadnięcia sęków bądź z jakiegokolwiek innej przyczyny są połatane, nie może być dozwolone.

2. Pojedyncze części alembika drewnianego, jak klepki, kopuła itp. połączone być muszą ze sobą tak, i tak ubezpieczone, żeby ani oddzielenie ani oddalenie, ani otworzenie tych części bez uszkodzenia zamknięcia urzędowego nie było możebne.

Klepki ubezpieczone być mogą dwojakim sposobem:

Albo obręcze, zrobione z jednej sztuki, przytwierdza się po przeciwnych stronach klamrami, które wbija się w beczkę od zewnątrz a na ich końcach, wewnątrz wyglądających, zakręca się mutry szrub; albo do każdej obręczy po obu przeciwnych stronach przyszwejsowuje się uszka i przeciąga się przez takowe urzędowy sznur zamknięcia, tak, żeby przesunięcie obręczy bez naruszenia zamknięcia urzędowego było niemożebne.

Kopuła powinna być połączona z bocznemi częściami alembika zapomocą szrub, których mutry mają być przewiercone i urzędzone do położenia zamknięcia urzędowego.

3. Wszystkie rury, do alembika drewnianego wchodzące lub z niego wychodzące, powinny być z alembikiem połączone całkiem bezpiecznie i nieprzesuwalnie zapomocą krez, które mają być sposobne do położenia na nich zamknięć urzędowych.

4. Pokostowanie alembika drewnianego nie powinno zasłaniać tkaniny drzewa, z którego jest zrobiony.

5. Postanowienia powyższe stosują się odpowiednio do rektyfikatorów drewnianych. Nadto każdy rektyfikator otoczony być powinien płaszczem z blachy cynkowej, do położenia zamknięcia urzędowego sposobnym, od wewnątrz białą farbą olejną powleczonym.

Dunajewski r. w.

122.

Rozporządzenie ministerstwa spraw wewnętrznych w porozumieniu z ministerstwami handlu, rolnictwa i obrony krajowej z dnia 25. lipca 1889,

którem zmienia się częściowo rozporządzenie z dnia 16. października 1876 (Dz. u. p. Nr. 128) i zarządza środki mające na celu uczynienie przewozów bezpieczniejszemi.

W celu uczynienia przewozów bezpieczniejszemi, znak dopuszczalnego zagłębienia się statków, do przewożenia służących, rozporządzeniem ministerjalnym z dnia 16. października 1876 (Dz. u. p. Nr. 128) przepisany, ma być odtąd na statkach takich uwidoczniany, w sposób następujący:

- a) ^{złoty} ~~u~~ ułodzi przymocowana być ma na obu ścianach zewnętrznych w środku ~~głazaru~~ ^{głazaru} łata, jasną farbą (białą lub czerwoną) pomalowana, najmniej 2 metry długa a 5 centymetrów szeroka, tak, żeby jej brzeg dolny, mierząc pionowo, leżał na 25 centymetrów pod poziomem najgłębszego punktu ściany burtowej;
- b) u galarów także sama łata przymocowana być ma tak, żeby jej brzeg dolny, mierząc pionowo, leżał na 25 centymetrów pod poziomem najwyższego pokładu, wody nieprzepuszczającego;
- c) u promów także same łaty przymocowane być mają na przodzie i na tyle tak, żeby dolne ich

brzezi, mierząc pionowo, leżały na 25 centymetrów pod poziomem najgłębszego otworu w ścianie burtowej.

Nadto z wyraźnem postanowieniem, że przepis powyższy stosuje się do wszystkich statków przewoźniczych i bezwarunkowo ma być zachowywany, przytwierdzona być powinna na ścianie wewnętrznej każdego statku przewoźniczego, wyłącznie do przewozu osób przeznaczanego, tablica blaszana, na której napisana być ma największa dozwolona ilość pasażerów, którą temu statkowi wolno jednocześnie przewozić.

Tę największą ilość osób oznaczać należy w każdym z osobna przypadku dla każdego z tych statków do przewozu osób przeznaczonych, przez bezpośrednie zbadanie, przyczem mieć należy wzgląd nie tylko na wagę pasażerów, którzy mają być przewożeni i na ciężary, które z sobą wiozą, lecz także na wszelkie inne stosunki miejscowe.

Oznaczenie ilości osób, równie jak oznaczenie dopuszczalnego zagłębienia skutecznie należy w obecności techników urzędowych a wynik tej czynności urzędowej należy za każdym razem kilku cechami wypalonymi na zewnętrznej stronie burty bezpośrednio przy samychże końcach łat, i równo z ich dolnym i górnym brzegiem w taki sposób, żeby przez to nawet nadzorcy, nie będący technikami, jakoto przełożeni gminy, żandarmi itp. mogli bez trudności kontrolować ściśle przestrzeganie dopuszczalnego zagłębienia i dozwolonej największej ilości pasażerów, lecz żeby nadto łaty barwiste, gdyby się uszkodziły, lub napis wyrażający liczbę osób, można było odnowić bez urzędowego pośrednictwa.

Cechy te przedstawiają na kwadracie, którego każdy bok ma 5 centymetrów długości, orła cesarskiego dwugłowego, głoski Z. U. (zagłębienie urzędowe) i cyfrę oznaczającą największą ilość osób.

Obowiązki przewoźników pozwala się sprawować tylko żeglarzom, którzy odpowiednio uzdolnienie udowodnią bądź egzaminem szyperskim, bądź też wieloletnią nienaganną praktyką.

Do utrzymywania uzdolnionych przewoźników nie tylko zobowiązać należy wszystkie osoby obecnie prawo przewozu posiadające, lecz nadto, jak się samo przez się rozumie, utrzymywanie takich przewoźników kładzie trzeba za warunek udzielenia nowych koncesyj na przewóz i przedłużenia tych, które na pewien czas były nadane.

Taaffe r. w.

Falkenhayn r. w.

Welsersheimb r. w.

Bacquehem r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XLVI. — Wydana i rozesłana dnia 13. sierpnia 1889.

123.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z dnia 18. lipca 1889,

o upoważnieniu c. k. komory pomocniczej I. klasy w Brumowie do pobierania cła wchodowego od maszyn podpadających pod numeru taryfy 284 *a* i *b*, tudzież 284 *bis*.

W porozumieniu z c. k. ministerstwem handlu upoważnia się c. k. komorę pomocniczą I. klasy w Brumowie do pobierania cła wchodowego od maszyn podpadających pod numeru taryfy 284 *a* i *b*, tudzież 284 *bis*, przyczem wszakże przestrzegać należy ściśle postanowień rozporządzenia z dnia 21. maja 1887 (Dz. u. p. Nr. 58), tyżącego się manipulacyi cłowej z maszynami i aparatami.

Dunajewski r. w.

124.

Rozporządzenie Ministra wyznań i oświecenia z d. 1. sierpnia 1889,

tyżące się ulg dla uczniów wiedeńskiej akademii sztuk pięknych, odbywających w czasie swych studyów służbę pod chorągwią w przymocie ochotników jednorocznych.

Według §. 25go ustawy o służbie wojskowej z dnia 11. kwietnia 1889, okres czynnej służby

ochotników jednorocznych przeznaczony jest wyłącznie na wojskowe wykształcenie. Przeto na przyszłość zapisanie się do akademii i jednocześnie odbywanie służby pod chorągwią nie będzie już dozwalane.

Ażeby wszakże uczniom, którzy służbę pod chorągwią odbywają przed ukończeniem nauk, poczynić takie ułatwienia, jakie dadzą się pogodzić z ogólnemi zasadami porządków naukowych i z zadaniem akademii, będącej szkołą główną sztuki, widzę się spowodowanym wydać na zasadzie upoważnienia udzielonego mi Najwyższem postanowieniem z dnia 25. lipca 1889, następujące przepisy:

§. 1.

Dla uczniów, odbywających w ciągu nauk służbę pod chorągwią w przymocie ochotników jednorocznych, dokonana imatrikulacja pozostaje ważną przez cały pierwszy rok służby pod chorągwią. Jednakże roku tego nie wolno wliczać w przepisany okres nauki.

§. 2.

Ochotnicy jednoroczni, imatrikulowani w akademii, używają w ciągu pierwszego roku służby pod chorągwią nadanych im a na odbywanie studyów w akademii przeznaczonych stypendyów. Przypadające kwoty stypendyów wypłacane będą za kwitaun potwierdzonemi najprzód przez Władzę wojskową, której stypendysta podlega, a następnie przez rektorat akademii w sposób dotychczas przepisany.

§. 3.

Odbywanie służby jednorocznej pod chorągwią nie stoi na przeszkodzie nadawaniu stypendyów imatrikulowanym uczniom akademii.

§. 4.

Tym ochotnikom jednorocznym, którzy w myśl §. 25go ustawy z dnia 11. kwietnia 1889, mają drugi rok służyć pod chorągwią, wolno jest w pierwszych czterech tygodniach drugiego roku służby pod chorągwią wnieść do rektoratu akademii prośbę, wzywającą przez przełożoną Władzę wojskową, o wstrzymanie nadania komu innemu stypendyum, które pobierali; prośbę tę przedłoży rektorat wraz ze swoją opinią Władzy krajowej, jako Władzy nad fundacyami do rozstrzygnięcia.

Jeśli tacy ochotnicy bezpośrednio po odbyciu drugiego roku służby pod chorągwią, studia znowu rozpoczną, natenczas, o ile ich prośbie o wstrzymanie stało się zadosyć, będzie im stypendyum od początku roku naukowego znowu asygnowane.

§. 5.

Postanowienia §§. 2 aż do 4 stosowane będą tylko o tyle, o ile nie są w sprzeczności ze szczególnymi postanowieniami fundacyjnemi.

§. 6.

Zresztą przepisy, tyżące się nadawania, dalszego pobierania i odebrania stypendyów zatrzymują moc swoją dla ochotników jednorocznych z tem zastrzeżeniem, że co do tych dowodów pobierania nauki, które otrzymuje się na podstawie rzeczywistego oddawania się naukom, brać należy na uwagę nie czas, w ciągu którego stypendysta lub ubiegający się o stypendyum odbywał służbę pod chorągwią, lecz okres czasu, który służbę wojskową bezpośrednio poprzedził.

§. 7.

Co do uwalniania od opłat za naukę, stosowane być mają pod względem wymaganych dowodów pobierania nauki odnośnie postanowienia §. 6go,

§. 8.

Rozporządzenie niniejsze nabywa niezwłocznie mocy obowiązującej.

Gautsch r. w.

125.

Rozporządzenie Ministra wyznań i oświecenia z d. 2. sierpnia 1889,

tyżące się dowodów odbycia służby wojskowej pod chorągwią, które uczniowie szkół głównych ze względem na §. 25 ustawy z dnia 11. kwietnia 1889 (Dz. u. p. Nr. 41) dostarczać mają.

§. 1. Według §. 25go ustawy z dnia 11. kwietnia 1889 (Dz. u. p. Nr. 41) okres czynnej służby

ochotników jednorocznych przeznaczony jest wyłącznie na wykształcenie wojskowe. Przeto władze akademickie ochotników jednorocznych do inskrypcji w ogólności przypuszczać nie mają, zaś inskrypcya z obejściem tego przepisu uzyskana, musi być, bez względu na wytoczone postępowanie dyscyplinarne, za nieważną uznana, w skutek czego odnośnego półrocza w przepisany czas trwania nauki wliczać nie wolno. Gdyby wszakże takie wliczenie przecież nastąpiło przy sposobności przypuszczenia do egzaminu, natenczas należy rezultat egzaminu uznać za nieważny i ściągnąć wystawione świadectwo.

§. 2. Każdy uczeń szkoły głównej, domagający się wydania absolutoryum lub żądający, by w myśl istniejących przepisów przed uzyskaniem absolutoryum przypuszczony był do zdawania czy teoretycznego egzaminu rządowego na fakultetach dla prawa i administracyi, czy rygorozów, czy egzaminu nauczycielskiego dla gimnazyów i szkół realnych, czy też egzaminu postępowego, rządowego lub dyplomowego bądź w technicznej szkole głównej, bądź w szkole głównej ziemiaństwa winien udowodnić, że przepisany czas nauki ukończył bez komulacyi studyów w szkole głównej ze służbą wojskową pod chorągwią.

Przeto obowiązany będzie udowodnić, albo

1. poświadczeniem w myśl §. 3 a tego rozporządzenia, że nie należy ani do związku wojska (marynarki wojennej) ani do obrony krajowej, albo

2. paszportem wojskowym lub poświadczeniem w myśl §. 3 b, że służby pod chorągwią jako ochotnik jednoroczny jeszcze nie rozpoczął, albo

3. poświadczeniem w myśl §. 3 c i d, że odbył służbę pod chorągwią jako ochotnik jednoroczny w czasie, nie objętym w wykazanym okresie studyów, albo

4. poświadczeniem w myśl §. 3 e, że jako wzięty do wojska na przeciąg lat trzech, w okresie, w którym był inaktrykulowany w szkole głównej, a o którego policzalność się rozchodzi, albo nie stał wcale w służbie wojskowej, albo był w takiej tylko służbie wojskowej, która policzenia półrocza nie wyklucza.

Poświadczeniami wyżej pod 1 i 2 wspomnianymi, dostarczyć można przepisanego dowodu tylko wówczas, jeżeli uwzględniając czas ich wystawienia nie może ulegać wątpliwości, że służba wojskowa pod chorągwią w międzyczasie albo wcale rozpoczęta być nie mogła, albo w takiej chwili dopiero rozpoczęta być mogła, w której zachodziły już warunki wydania absolutoryum, lub przypuszczenia do egzaminu.

§. 3. W celu wykonania tych postanowień, dawane będą uczniom, domagającym się imatrykulacyi w szkole głównej, albo już imatrykulowanym, stosownie do postanowień §. 28go drugiej części przepisów o służbie wojskowej następujące poświadczenia:

a) Uczniom domagającym się inatrykulacji w szkole głównej, albo już inatrykulowanym, którzy nie należą ani do związku wojska (marynarki wojennej) ani do obrony krajowej, wyda właściwa powiatowa Władza polityczna na ich żądanie co do tej okoliczności poświadczenie, w którym także nadmienić należy, z jakiej przyczyny do wojska (marynarki wojennej), względnie do obrony krajowej nie należą.

Poświadczenie takie zatrzymuje ważność i dla przyszłych wypadków, jeśli na nim nie zmienione trwanie tego stosunku, albo zaszcze zmiany ponownie potwierdzone zostały.

b) Ochotnikom jednorocznym jeszcze niewcielonym, domagającym się inatrykulacji w szkole głównej albo już inatrykulowanym, potwierdzi na ich żądanie właściwa komenda okręgowa uzupełnienia, kiedy służbę wojskową pod chorągwią pełnić mają, względnie aż do jakiego terminu im zwłoka dla odbycia służby pod chorągwią pozwolona została. Takim ochotnikom jednorocznym zaś już wcielonym, którzy służby wojskowej jeszcze nie rozpoczęli, wyda powyższe potwierdzenie — jeżeliby z jakiegokolwiek bądź powodu nie byli w posiadaniu paszportu wojskowego — ich właściwy korpus wojskowy. Każdą zmianę co do rozpoczęcia służby wojskowej pod chorągwią uwidocznić należy w paszporcie wojskowym jako dodatek do uwag osobistych.

c) Inatrykulowanym ochotnikom jednorocznym, pełniącym służbę wojskową pod chorągwią potwierdzi na ich żądanie komenda korpusu wojska (oddziału wojska, zakładu), czas rozpoczęcia i ukończenia służby wojskowej pod chorągwią.

d) Inatrykulowanym uczniom szkoły głównej, którzy służbę pod chorągwią już ukończyli, wyda właściwy korpus wojskowy potwierdzenie, z którego powziąć można wiadomość tak co do czasu rozpoczęcia jak i ukończenia służby pod chorągwią.

e) Takim uczniom szkoły głównej, którzy w poprzednich ustępach a) aż do d) nie są wymienieni, w rzeczywistości wszakże pozostają w stosunku służbowym wojskowym, wyda na ich żądanie komenda korpusu wojska (oddziału

wojska, zakładu) poświadczenie co do tej okoliczności, że w czasie, do którego w celu wykazania się przed Władzą naukową to poświadczenie się odnosi, nie pełnili służby wojskowej a jeżeli taką służbę pełnili, co do okoliczności, jakiego rodzaju ta służba wojskowa była i jak długo trwała.

§. 4. W myśl artykułu III, punkt 4, ustęp 2 ustawy z dnia 11. kwietnia 1889 (Dz. u. p. Nr. 41) postanowienie §. 1go tego rozporządzenia nie dotyczy się takich uczniów, którzy z dniem obowiązywania powyższej ustawy, służbę pod chorągwią w charakterze ochotników jednorocznych już rozpoczęli, albo takową już ukończyli; względem jednorocznych ochotników medyków wszakże, którym rozpoczęcie półrocznej służby pod chorągwią w wojsku już w kwietniu 1889 pozwolono (IV, 6 rozporządzenia c. k. ministerstwa obrony krajowej z dnia 18. kwietnia 1889, Dz. u. p. Nr. 48), mają powyższe postanowienie zupełne zastosowanie.

Gautsch r. w.

126.

Rozporządzenie ministerstwa handlu z dnia 4. sierpnia 1889,

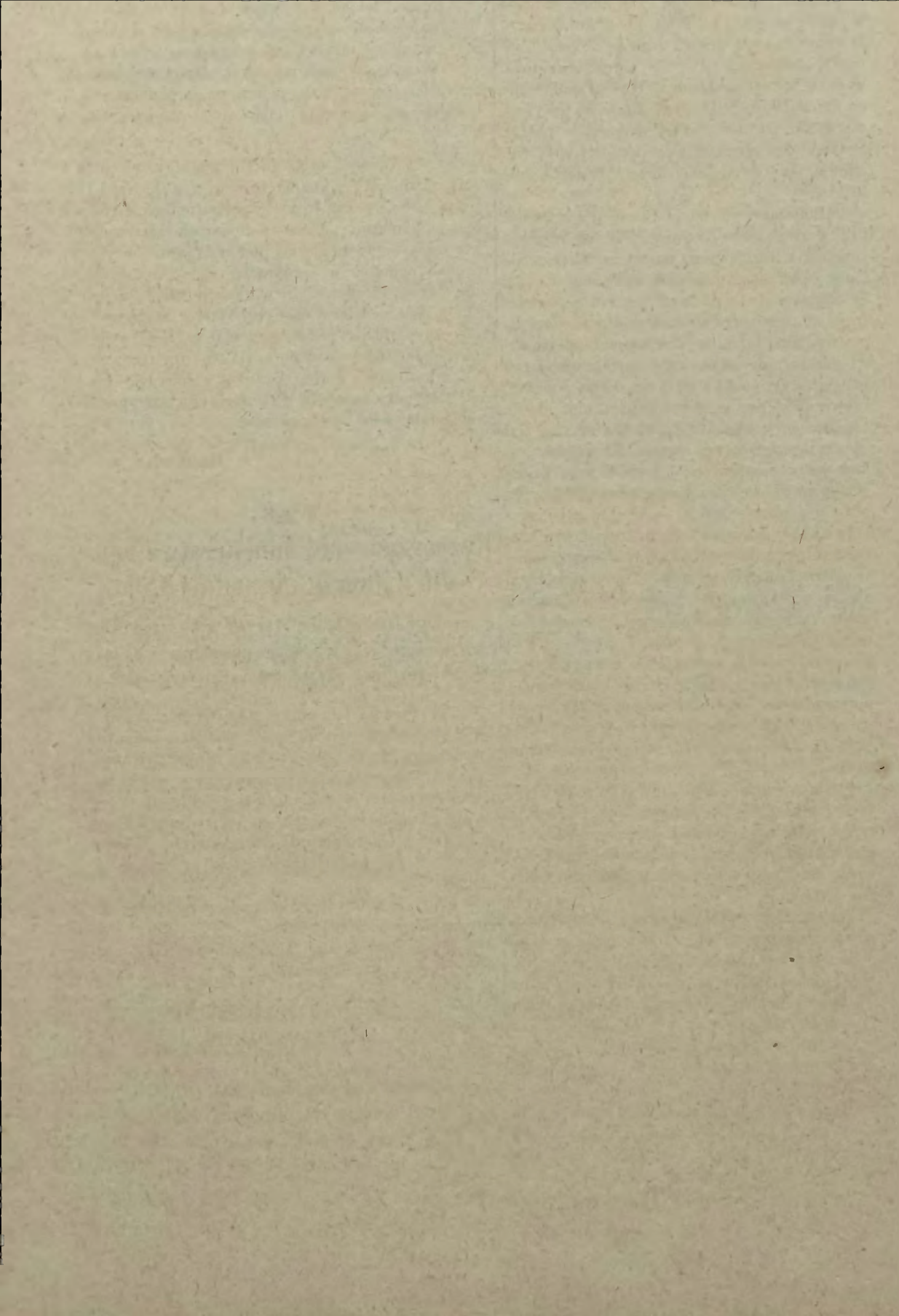
o wynagrodzeniach, należących się urzędnikom państwowym w wypadkach powołania ich jako znawców przy ekspropriacyach kolejowych.

W porozumieniu z c. k. ministerstwami spraw wewnętrznych, sprawiedliwości, skarbu i rolnictwa rozporządza się, że c. k. urzędnicy państwowi w wypadkach powołania ich jako znawców w postępowaniu ekspropriacyjnem dla celów kolejowych, za te czynności, tylko należących się im jako urzędnikom państwowym normalnych dyet i zwrotu kosztów podróży a nie wyższych należytości domagać się mogą.

Spisy kosztów (partykularze) przedkładać należy sądom w drodze urzędowej.

Rozporządzenie niniejsze nabywa mocy obowiązującej z dniem ogłoszenia.

Bacquehem r. w.

szczegółów dla każdego bractwa górniczego matematycznego bilansu (§. 35, ustęp 2). Obliczając ten bilans, umieszczać należy w stanie czynnym kasy prowizyjnej wszystkie istniejące fundusze, tudzież wartość całkowitych opłat, według dotychczasowych statutów w bractwie górniczem składanych; ze stanu biernego tejże kasy wyłączyć należy wartość przyszłych świadczeń kasy dla chorych, a natomiast przy oznaczaniu wartości przyszłych świadczeń kasy prowizyjnej, które w stanie biernym mają być umieszczone, podwyższyć należy wartość dotychczasowych świadczeń statutowych, jeżeli się okaże, że stosownie do §§. 4 i 5 będą wynosiły więcej.

§. 40.

Jeżeli bilans kasy prowizyjnej, według §. 39go obliczony, okaże się czynnym, starostwo górnicze zarządzi co potrzeba, iżby nowy statut odpowiadał postanowieniom ustawy niniejszej.

Jeżeli zaś bilans kasy prowizyjnej, w powyższy sposób obliczony, okaże się biernym, starostwo górnicze postarać się ma, żeby kasa prowizyjna przeprowadzona została przy układaniu nowego statutu do równowagi stosownie do opinii publicznego biura techniczno-asekuracyjnego.

W celu osiągnięcia tej równowagi przedewszystkiem podwyższyć należy opłaty składane według dotychczasowego statutu (§. 29, ustęp 1).

Jeżeli nie można uczynić tego w takim stopniu, żeby świadczenia kasy prowizyjnej, w dotychczasowych statutach ustanowione, dały się całkowicie pokryć według zasad rachunku techniczno-asekuracyjnego, natenczas, podwyższając opłaty, zmniejszyć należy zarazem przyszłe świadczenia kasy, a to w razie potrzeby nawet poniżej wymiaru minimalnego, w §§. 4 i 5 wzmiankowanego, jednak nie bardziej jak o 50 od sta.

§. 41.

Jeżeli i te środki nie zdołają przywrócić równowagi, właściciel kopalni obowiązany jest składać na ten cel prócz opłat ciężących na nim w myśl §. 29 i 30 jeszcze dalsze opłaty roczne, wynoszące ogółem aż do 2 od sta sumy ogólnej zarobków, jakie będzie kiedykolwiek wypłacał w swoim przedsiębiorstwie górniczem, a to najdłużej aż do śmierci członków i prowizjonistów zagrożonych zakłóceniem równowagi.

Jeżeli i te dopłaty właściciela kopalni nie przywrócą zupełnej równowagi a właściciel kopalni nie zechce dobrowolnie pokryć pozostałego niedoboru, starostwo górnicze zarządzi według własnego zdania stanowczo, z mocą prawnie obowiązującą, redukcją jednostajną płatnych wsparć, jaka dla przywrócenia równowagi okaże się potrzebną.

W statucie, który dopiero potem zostanie uložony, mają być wyłączone środki w §. 40, ustęp 3 i 4, jakoteż w ustępach 1 i 8 niniejszego paragrafu (§. 41) przepisane, z tym dodatkiem, że postanowienia §. 40, ustęp 4 stosują się tylko do tych członków bractwa górniczego, którzy należeli do niej w chwili regulowania stosunków, podczas gdy członkom nowo przystępującym zabezpieczone być ma w statucie pobieranie z kasy prowizyjnej wsparć, odpowiadających według rachunku techniczno-asekuracyjnego opłatom w statucie przepisany, z uwzględnieniem minimum w §. 4 ustanowionego.

Stosunki kasy dla chorych każdego bractwa górniczego uregulować należy w statucie na nowo w myśl postanowień §§. 3, 29, 34 i 36 bez względu na to, czy według obliczenia bilansu kasy prowizyjnej okaże się czynnym czy biernym.

§. 42.

O ile lokacya kapitałów bractw górniczych nie czyni zadość przepisowi §. 36, ustęp 4, uczynić ją należy w przeciągu lat trzech od ogłoszenia ustawy niniejszej zgodną z jej przepisami. W przypadkach na szczególnie względy zasługujących, starostwo górnicze może termin ten przedłużyć.

VII. Postanowienia końcowe.

§. 43.

Kwoty, które ubezpieczony ma do żądania na zasadzie ustawy niniejszej, nie podlegają egzekucji i nie mogą być dotknięte środkami zabezpieczającymi.

Wyjątek od tego istnieje tylko co do należytości na dawanie utrzymania, które przeciw ubezpieczonemu są według ustawy uzasadnione.

O ile egzekucya i środki zabezpieczające są niedopuszczalne, nie ma także skutku prawnego żadne rozrządzenie należytościami powyżej wzmiankowanymi, które ubezpieczony ma do żądania, mianowicie zaś zapomocą przelewu, przekazu, zastawienia lub innej czynności prawnej.

§. 44.

Ani właściciele kopalń ani bractwa górnicze nie mają prawa uchylać z góry na szkodę ubezpieczonych lub ścieśniać stosowania postanowień ustawy niniejszej zapomocą umów (regulaminów).

Postanowienia umowne, sprzeciwiające się temu zakazowi, nie mają skutku prawnego.

§. 45.

Wszelkie akty, kontrakty i dokumenty potrzebne do zawiązania i rozwikłania stosunków praw-

nych bractw górnicych, związków i bractw złączonych, tudzież zarządu funduszu zasobnego ogólnego między sobą i między niemi a ubezpieczonemi, w szczególności zaś kwity na wypłacone wsparcia, tudzież uwiadomienia, które dawcy pracy lub kasy mają czynić na zasadzie ustawy niniejszej, składane wykazy i wszelkie podania, tudzież ich załączki są wolne od opłat i stępli.

Do bractw górniczych, ich związków, do bractw złączonych i do kierownictwa interesów funduszu zasobnego ogólnego, stosują się postanowienia ustawy z dnia 15. kwietnia 1885 (Dz. u. p. Nr. 51) o uwolnieniu stowarzyszeń opartych na wzajemności od podatków i opłat.

VIII. Postanowienia karne.

§. 46.

Członkowie zarządów bractw górniczych, niedopełniający poleceń przez Władze górnicze wydanych (§. 24, ustęp 4), mogą być przez Władze te skazywane na zasadzie sprawowania rządowego nadzoru zwierzchniczego na grzywny w kwocie aż do 100 zł. a w razie niemożności ich ściągnięcia, Władze administracyjne mogą na przedstawienie Władz górniczych zamieniać te grzywny na kary aresztu aż do dni 14.

§. 47.

Właściciele kopalń, którzy osobom przez siebie zatrudnianym liczą przy wypłacie zarobku umyślnie większe kwoty niż według statutu są dozwolone, lub wykraczają przeciw zakazowi w §. 44 wyrażonemu, o ile nie zachodzi istota czynu, który ma być karany według ustawy karnej powszechnej, karać będzie Władza górnicza grzywnami aż do dwustu złotych a według okoliczności zarządzi zmianę na karę aresztu aż do czterech tygodni (§. 46).

§. 48.

Na takich członków, którzy przez udawanie wyrządzili szkodę bractwu górniczemu, może być za karę oprócz opłat, w myśl statutu płaconych i aż do ich wysokości nałożona dalsza opłata, którą przez pewien oznaczony czas płacić mają z własnych funduszków.

Orzekanie w tym względzie należy do Zarządu bractwa górniczego. Przeciwno orzeczeniu, nakazującemu takie opłaty, można wnieść zażalenie do Sądu polubownego w terminie, który w statucie ma być oznaczony. Kary pieniężne składać mają członkowie skazani bezpośrednio w bractwie górniczem, wpływają zaś one do funduszu zasobnego tej kasy, której w sposób w ustępie pierwszym wzmiankowany, wyrządzono szkodę.

Postanowienia powyższe nie naruszają dopuszczalności ścigania sędowo-karnego członka o występki w ustępie pierwszym wzmiankowany.

IX. Bractwa górnicze przy kopalniach żywie ziemnych.

§. 49.

Ustawa niniejsza stosuje się także do bractw górniczych przy tych kopalniach, których prawo wydobywania minerałów dających się użytkować do otrzymywania żywicy ziemnej, urządzone zostały ustawą z dnia 11. maja 1884 (Dz. u. p. Nr. 71).

Przez należenie do takiego bractwa górniczego robotnicy i urzędnicy przemysłowi, w owych przedsiębiorstwach górniczych zatrudnieni, czynią zadość swojemu obowiązkowi ubezpieczenia, na zasadzie ustaw z dnia 28. grudnia 1887 (Dz. u. p. Nr. 1 z roku 1888) i z dnia 30. marca 1888 (Dz. u. p. Nr. 33) istniejącemu, i w czasie należenia do bractwa górniczego podlegają jedynie postanowieniom ustawy niniejszej.

X. Formuła wykonawcza.

§. 50.

Wykonanie ustawy niniejszej poruczam Mojemu Ministrowi rolnictwa, Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych, tudzież Moim Ministrom sprawiedliwości, handlu i skarbu.

Ischl, dnia 28. lipca 1889.

Franciszek Józef r. w.

Taaffe r. w.

Falkenhayn r. w.

Dunajewski r. w.

Bacquehem r. w.

Schönborn r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XLVII. — Wydana i rozesłana dnia 14. sierpnia 1889.

127.

Ustawa z dnia 28. lipca 1889,

o urządzeniu stosunków bractw górniczych, które na zasadzie ustawy górniczej powszechnej już istnieją lub będą jeszcze utworzone.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanawiam co następuje:

I. Zadania bractw górniczych.

§. 1.

Ustawa niniejsza podaje przepisy w przedmiocie wsparć, które bractwa górnicze istniejące na zasadzie postanowień rozdziału X. (§§. 210—214) ustawy górniczej powszechnej z dnia 23. maja 1854 (Dz. u. p. Nr. 146) lub jeszcze utworzyć się mające, udzielać mają potrzebującym pomocy członkom, jakoteż ich wdowom i sierotom.

Bractwa górnicze obowiązane są wypłacać:

1. Zasiłki w chorobie a po śmierci koszta pogrzebu;
2. prowizye inwalidom, jakoteż wdowom i sierotom.

§. 2.

Do celów w §. 1, l. 1 i 2 wzmiankowanych wsparć (ubezpieczeń) istnieć będą w każdym bractwie górniczem oddziały osobno administrowane (kasa dla chorych i kasa prowizyjna), których przychody i wydatki ustanawiać należy oddzielnie od innych i rachunki ich również oddzielnie utrzymywać.

§. 3.

Dla chorych, w bractwie górniczem istniejąca kasa, obowiązana jest dawać zasiłki w chorobie i wypłacać koszta pogrzebu przynajmniej w takich rozmiarach, jak to pod względem przeciagu czasu,

sposobu i wielkości przepisana jest w §§. 5—8 ustawy z dnia 30. marca 1888 (Dz. u. p. Nr. 33) o ubezpieczeniu robotników na wypadek przygody.

§. 4.

Kasa prowizyjna bractwa górniczego obowiązana jest wypłacać członkowi, gdy w skutek choroby, starości lub przygody w przedsiębiorstwie stanie się trwale niezdolnym do zarobkowania, rentę (prowizyą), której wymiar ma być albo dla wszystkich członków jednakowy, albo ma wzrastać podług tego, jak długo kandydat był członkiem, wynosić zaś ma najmniej 100 zł. w. a. rocznie dla robotników a najmniej 50 zł. w. a. rocznie dla robotnic.

§. 5.

Kasa prowizyjna jest nadto obowiązana wypłacać po śmierci członka lub prowizyonisty jego pozostałej rodzinie następujące wsparcia:

1. wdowie dożywotnie lub też aż do powtórnego pójścia za mąż rentę (prowizyą wdowią) wynoszącą najmniej tyle, co trzecia część renty (prowizyi), która w myśl §. 4 należała się zmarłemu małżonkowi;
2. dzieciom ślubnym aż do skończenia 14go roku życia renty (prowizye sieroce), mianowicie zaś każdemu dziecku ojca pozbawionemu, rentę, wynoszącą najmniej tyle, co szоста część a każdemu dziecku ojca i matki pozbawionemu, najmniej tyle, co trzecia część prowizyi, jaka w myśl §. 4go należała się ojcu.

Suma prowizyi wdowiej i prowizyj sierocych nie powinna przenosić trzech czwartych części prowizyi, która w myśl §. 4go należała się zmarłemu; gdyby wynosiła więcej, każdą z osobna rentę należy odpowiednio zmniejszyć.

Jeżeli zmarły ożenił się dopiero po przejściu na prowizyą, wdowie i sierotom nie służy prawo do pobierania renty.

§. 6.

Członkom, którzy za pomocą czynu umyślnego pozbawili się zdolności zarobkowania, nie służy prawo do pobierania wsparć z bractwa górniczego. Natomiast osieroconym członkom rodziny nie można odmawiać wsparć statutowych, chociażby zmarły zadał sobie śmierć umyślnie.

§. 7.

Gdy członek przechodzi z jednego bractwa górniczego do drugiego, jego udział w zasobie kasy prowizyjnej, który według postanowień ustawy niniejszej ma być obliczany (§. 36) a w razie niedostatecznego pokrycia, owoczesny udział w majątku, oddany będzie drugiemu bractwu górniczemu. Oddany być powinien w przeciągu sześciu tygodni, licząc od tej chwili, w której zarząd bractwa górniczego, mającego obowiązek oddania, otrzymał od zarządu tego bractwa górniczego, do którego członek nowo wstępuje, uwiadomienie o jego wstąpieniu.

§. 8.

Gdy członek bractwa górniczego przestanie do niego należeć, prawo do udziału w zasobie zastrzeżone mu jest na przeciąg roku od dnia jego wystąpienia, w taki sposób, że jeżeli w przeciągu tego czasu wstąpi napowrót do tego samego bractwa górniczego, udział w zasobie będzie mu policzony przy wymierzaniu jego opłat, jeżeli zaś wstąpi do innego bractwa górniczego, będzie temuż oddany w myśl §. 7go.

Statut zawiera postanowienie, czy udział w zasobie po upływie zastrzeżonego roku ma być występującemu członkowi na jego żądanie oddany, lub czy administracja bractwa górniczego ma go ulokować korzystnie w pocztowej kasie oszczędności i razem z przyrośniętymi odsetkami oddać albo zakładowi zaopatrzenia pod nadzorem rządowym zostającemu, jeżeli członek występujący wstąpi do takiego zakładu, albo jemu samemu w razie trwałej niezdolności do zarobkowania przez właściwą Władzę administracyjną potwierdzonej, albo nakoniec w razie jego śmierci, rodzinie osieroconej.

§. 9.

Członkom bractwa górniczego do służby wojskowej powołanym, jakoteż tym, którym dawcy pracy udzielił urlopu, prawa nabyte w obu oddziałach kasowych pozostaną zawarowane, o ile po upływie czasu służby wojskowej lub otrzymanego urlopu, wstąpią niezwłocznie napowrót do pracy.

W przypadku tym wolno im albo złożyć później opłaty z doliczeniem odsetek od odsetek za czas przerwy, albo żądać, żeby udział w zasobie dla nich odłożony, był im policzony przy wymierzaniu dalszych opłat i wsparć.

Jeżeli członek nie uczyni zadość warunkowi, w ustępie 1 wzmiankowanemu, postąpić z nim należy według §. 8go.

Członek, który podczas służby wojskowej lub urlopu stanie się inwalidem, żądać może tylko, żeby mu wypłacono udział w zasobie, nie może zaś domagać się prowizyi; jeżeli zaś, będąc w wojsku lub na urlopie, umrze, osieroconeni członkowie jego rodziny żądać mogą także tylko wypłacenia udziału w zasobie.

II. Członkowie bractw górniczych.

§. 10.

W myśl §. 211 u. g. p. wszyscy górnicy w przemyśle górniczym (§. 131 u. g. p.) zatrudnieni, są obowiązani przystąpić do bractwa górniczego i powinni być ubezpieczeni w obu oddziałach kasowych i we wszystkich gałęziach ubezpieczenia.

Robotnicy (nie stali), zatrudniani w przedsiębiorstwie górniczym tylko przy pewnej przemijającej pracy, której czas trwania z góry wymierzyć się daje, z przedsiębiorstwem górniczym tylko w pośrednim stosunku będącej (jak praca około budowy dróg, mostów, kanałów itp.) powinni na zasadzie tego stosunku pracy być ubezpieczeni jedynie w kasie dla chorych, w kasie prowizyjnej zaś tylko na wypadek niezdolności do zarobkowania, wynikłej z przygody w przedsiębiorstwie.

Wszyscy urzędnicy przemysłowi podlegają obowiązkowi ubezpieczenia w kasie dla chorych istniejącej w bractwie górniczym, ci zaś, których zarobek roczny (zarobek lub pensja i inne przychody) nie przewyższa 1.200 zł., podlegają oprócz tego jeszcze obowiązkowi ubezpieczenia w kasie prowizyjnej, w tym samym rozmiarze, co robotnicy nie stali.

Uczniowie, wolontaryusze, praktykanci i inne osoby, które, ponieważ nie mają jeszcze zupełnego wykształcenia, nie pobierają płacy, lub pobierają niższą, zostają pod względem podlegania obowiązkowi ubezpieczenia na równi z robotnikami górniczymi albo z robotnikami niestałymi, podług tego, w której gałęzi służby są przy górnictwie zatrudniani.

Prowizyonistów nie uważa się za członków obowiązkowi ubezpieczenia podlegających.

§. 11.

O ile statut pozwala przystąpienia do bractwa górniczego także robotnikom i urzędnikom przemysłowym, zatrudnionym przy zakładach przemysłowych, z przedsiębiorstwem górniczym połączonych ale nadzorowi Władz górniczych nie podlegających, przystąpienie to powinno być zbiorowe, imieniem wszystkich, w zakładach przemysłowych odnośnie kopalni zatrudnionych robotników i urzędników przemysłowych (licząc do nich także uczniów, wolontaryuszów, praktykantów itd.), ubezpieczyć zaś należy robotników w rozmiarze, który w §. 10, ustęp 1 a względnie 2, urzędników przemysłowych w rozmiarze, który w §. 11. ustęp 3 jest określony.

W przypadku takim robotnicy i urzędnicy przemysłowi nowo wstępujący, muszą bezwarunkowo przystąpić do bractwa górniczego.

Przez takie przystąpienie osoby wzmiankowane czynią zadość obowiązkowi ubezpieczenia ciężącemu na nich w myśl ustaw z dnia 28. grudnia 1887 (Dz. u. p. Nr. 1 z roku 1888) i z dnia 30. marca 1888 (Dz. u. p. Nr. 33), podlegają zaś w czasie należenia do bractwa górniczego jedynie postanowieniom ustawy niniejszej.

§. 12.

Ustawa niniejsza nie stosuje się do osób, które w przedsiębiorstwie górniczem państwa, kraju, gminy lub funduszu publicznego mają posady ze stałą płacą, o ile w razie choroby służy im prawo pobierania tej płacy i o ile w razie, gdyby się stali inwalidami, służy im, tudzież ich rodzinie prawo do emerytury (prowizyi), wynoszącej tyle co wsparcia w §§. 4 a względnie 5 ustanowione lub więcej.

Te z pomiędzy osób rzeczonych, które w czasie, gdy ustawa niniejsza nabędzie mocy obowiązującej, będą już członkami bractwa górniczego, pozostaną nimi nadal.

III. Statuty bractw górniczych.

§. 13.

Statut, który według §. 212 u. g. p. dla każdego bractwa górniczego ma być ustanowiony, zawierać winien przepisy dotyczące się:

1. założenia i utrzymywania w odpowiednim stanie metryk bractwa górniczego;

2. warunków przystępowania i występowania a w szczególności także sposobu obliczenia udziału w zasobie (§§. 8 i 9);

3. utworzenia zarządu, rozciągłości jego upoważnień i ich trwania, tudzież reprezentacyi właścicieli kopalni w zarządzie;

4. składu i zwoływania walnego zgromadzenia, sposobu w jaki takowe ma wydawać uchwały i uprawnienia właścicieli kopalń do głosowania;

5. jakości i wielkości opłat, które członkowie mają składać i wsparć, które mają im być dawane;

6. wykonywania skutecznej kontroli nad tymi, którzy zachorują lub staną się inwalidami, w szczególności zaś karaniami udających chorobę;

7. postępowania przy orzekaniu, czy ktoś stał się inwalidem, mianowicie czy i jacy biegli mają być przed wydaniem tego orzeczenia przesłuchiwani, tudzież jakie środki prawne służą członkowi podającemu się za inwalida, gdyby orzeczenie brzmiało przeciwnie;

8. utraty praw członka a względnie wsparć statutowych;

9. formy, w jakiej obwieszczema bractwa górniczego mają być ogłaszane;

10. warunków zmiany statutu;

11. zasad obliczania premij, zamykania rachunków układania bilansu, sprawdzania ich przez rewizorów i biegłych, tudzież zbierania szczegółów statystycznych;

12. sposobu rozrządzenia majątkiem w razie gdyby kopalnia, dla której bractwo górnicze założono, przestała istnieć.

§. 14.

Oprócz tego statut zawierać może między innymi następujące postanowienia:

1. że do ogólnych wydatków administracyjnych kasy dla chorych zaliczane być mogą koszta uroczystości kościelnych i kapeli górniczej, jakoteż zasiłki na cele szkolne i inne nadzwyczajne;

2. że prawa do pobierania renty w razie trwałej niezdolności do zarabkowania, pochodzącej nie z przygody w przedsiębiorstwie, nabywać ma ubezpieczony dopiero po upływie pewnego przeciągu czasu (pewnego okresu służby), który jednak nie może wynosić więcej jak pięć lat;

3. że członkom, którzy ściągnęli na siebie chorobę rozmyślnie lub przez zawiniony udział w bójkach lub bijatykach, albo przez opilstwo, statutowy zasiłek w chorobie wcale nie ma być dawany, lub ma być dawana tylko pewna część tegoż;

4. że wdowy i sieroty po członku zmarłym nie w skutek przygody w przedsiębiorstwie, mają prawo do wsparć tylko w takim razie, jeżeli członek, zanim się ożenił, był rewidowany przez lekarza bractwa górniczego i jeżeli tenże przekonał się, że członek nie podlega żadnej takiej chorobie, któraby z pewnością lub z wielkiem podobieństwem do prawdy kazała przewidywać jego przedwczesny zgon;

5. że członkowie wstępujący w związek małżeński mają prócz opłat regularnych według zasad rachunku techniczno-asekuracyjnego wymierzonych, złożyć raz na zawsze należytość za ubezpieczenie wdowy i sierot;

6. że dla bractwa górniczego ustanowiony być ma wydział nadzorczy, którego skład i zakres działania w statucie będzie określony;

7. że osobom w §. 11 wzmiankowanym, obowiązkowi ubezpieczenia nie podlegającym, przystąpienie do bractwa górniczego jest dozwolone.

§. 15.

Starostwo górnicze stosownie do §. 212 u. g. p. obowiązane do zbadania statutu, winno baczyć w tym względzie, żeby statut nie zawierał żadnych postanowień, któreby nie zostawały w związku

z celem kasy (§§. 1, 13), lub któreby sprzeciwiały się przepisom ustawowym. Jeżeli zawiera takie postanowienia, starostwo górnicze winno zatwierdzenia odmówić.

Również odmówić ma zatwierdzenia, gdyby według opinii biura publicznego techniczno-administracyjnego opłaty w statucie ustanowione mogły nie wystarczyć na udzielanie zapewnionych wsparć lub gdyby powstające bractwo górnicze nie liczyło dostatecznej ilości członków, żeby według zasad rachunku techniczno-asekuracyjnego dawało rękojmię dopełnienia zobowiązań w myśl ustawy na niem ciężących.

Zmiany statutu podlegają temu samemu przepisowi.

IV. Organizacja bractw górniczych.

§. 16.

Bractwa górnicze mogą pod własnym imieniem nabywać praw i przyjmować zobowiązania, zaskarżać sądownie i być zaskarżane.

Za wszystkie zobowiązania bractwa górniczego w obec wierzycieli bractwa odpowiedzialny jest tylko majątek bractwa górniczego.

Zwyczajnym właściwym sądem bractwa górniczego jest Trybunał przeznaczony do sprawowania sądownictwa górniczego, w którego okręgu znajduje się siedziba bractwa.

§. 17.

Zarząd bractwa górniczego składa się po części z członków bractwa górniczego, których walne zgromadzenie z ich grona wybierze, po części z właścicieli kopalni, lub z członków, których oni zamianują. Jednakże liczba właścicieli kopalni razem z członkami, których oni zamianują, nie może nigdy wynosić w zarządzie więcej, jak trzecią część głosów.

W zarządzie przewodniczy właściciel kopalni lub jego zastępca. Jeżeli zarząd składa się z kilku właścicieli kopalni, członkowie zarządu winni wybrać przewodniczącego i jego zastępcę z grona właścicieli kopalni.

Zarząd uprawniony jest do załatwiania wszystkich tych spraw bractwa górniczego, które nie są zastrzeżone walnemu zgromadzeniu.

W szczególności ma zarząd zastępować bractwo górnicze sądownie, i zasądownie, kierować sprawami stowarzyszenia i załatwiać jego interesa.

Roziągłość uprawnień zarządu bractwa górniczego określi pełnomocnictwo zawarte w statucie. Przez zawarcie imieniem bractwa górniczego interesów w granicach tego pełnomocnictwa, bractwo górnicze nabywa praw i bierze na siebie zobowiązania.

Do legitymacyi zarządu we wszystkich czynnościach prawnych dostateczne jest poświadczenie

urzędnika rewirowego, ze podpisane osoby składają pod ten czas zarząd.

Zarząd obowiązany jest uwiadamiac urzędnika rewirowego w przeciągu dni czterech o każdej zmianie w swoim składzie i o wyniku każdego wyboru.

Jeśli tego uwiadomienia nie podano, natenczas zaszła zmianą w obec osób trzecich tylko w takim wypadku zastąpić się można, jeżeli będzie przeprowadzony dowód, że one o zmianie wiedziały.

§. 18.

Walne zgromadzenie składa się z własnowolnych członków bractwa górniczego. Jeżeli bractwo górnicze liczy więcej jak trzystu członków, walne zgromadzenie składa się z delegatów, których ilość, sposób wyboru i okres urzędowania podaje statut.

Właścicielom kopalni przysługują prawo, by na walnem zgromadzeniu byli zastąpieni aż do jednej trzeciej głosów.

Walnemu zgromadzeniu zastrzeżone są następujące sprawy:

1. wybór członków zarządu bractwa górniczego, który ma być dokonany w myśl §. 17. ustęp 1 i według okoliczności wybór wydziału nadzorczego (§. 14, l. 6);

2. uchwalenie względem sprawozdania rocznego zarządu i względem uwalniania go od odpowiedzialności;

3. dochodzenie pretensyj, które bractwo górnicze nabyło przeciw członkom zarządu lub wydziału nadzorczego z tytułu ich urzędowania i wybór pełnomocników do dochodzenia tych pretensyj;

4. uchwalanie co do dobrowolnego złączenia się bractwa górniczego z innymi bractwami górniczymi i co do organizacyi biur lokalnych (§. 22, ustęp 6), które w tym przypadku przy każdej kopalni mają być ustanowione, tudzież uchwalanie co do przystąpienia bractwa górniczego do związku, który do celów kasy dla chorych jest już lub będzie utworzony i co do administracyi tegoż;

5. uchwalanie co do zmiany statutu.

§. 19.

Dla bractw górniczych w okręgu każdego urzędu górniczego rewirowego utworzony będzie Sąd polubowny w siedzibie urzędu górniczego rewirowego.

Tenże składa się ze stałego przewodniczącego, czterech asesorów i odpowiedniej ilości zastępców.

Przewodniczącego i jego zastępcę mianuje Starostwo górnicze z grona urzędników publicznych na wniosek urzędu górniczego rewirowego.

Dwóch asesorów jakoteż ich zastępców powołuje przewodniczący z grona właścicieli kopalni osiadłych w okręgu urzędu górniczego rewirowego a dwóch wybierają zarządy bractw górniczych. Powo-

tuje się i wybiera na cztery lata. Co dwa lata występuje połowa asesorów i ich zastępców. Asesorowie jakoteż ich zastępcy gdy wystąpią, mogą być ponownie powołani lub wybrani.

Gdy ma być rozstrzygnięty spór tyczący się bractwa górniczego, do którego jeden z asesorów należy jako właściciel kopalni lub członek, natenczas jego miejsce zająć ma zastępca.

§. 20.

Sąd polubowny jest wyłącznie właściwym do rozstrzygnięcia wszelkich sporów, które ze stosunków ubezpieczenia powstaną między bractwami górniczymi w okręgu tego samego urzędu górniczego rewirowego, jakoteż pomiędzy członkami lub prowizjonistami z jednej a bractwami górniczymi z drugiej strony.

Środki prawne lub zażalenia przeciw orzeczeniu Sądu polubownego nie są dopuszczalne.

Do wykonania orzeczenia Sądu polubownego lub ugody przed Sądem polubownym zawartej właściwym jest Sąd zwyczajny dłużnika. Postępowanie przed Sądem polubownym urządzone będzie osobnym rozporządzeniem.

§. 21.

Spory, które ze stosunku ubezpieczenia powstaną między właścicielami kopalni z jednej a bractwami górniczymi lub ich członkami z drugiej strony, rozstrzygać będzie Władza administracyjna w porozumieniu z Władzą górniczą.

§. 22.

Dwa lub więcej bractw górniczych, istniejących w okręgu tego samego starostwa górniczego, może Władza ta, gdy to uzna za stosowne, przymusowo złączyć, jeżeli według opinii publicznego biura techniczno-asekuracyjnego niektóre z tych kas, lub wszystkie nie mają dosyć członków, żeby dawały zupełną rękojmię dopełnienia zobowiązań, które ustawa niniejsza na bractwa górnicze wkłada.

Na mocy zgodnych uchwał walnych zgromadzeń dwóch lub więcej bractw górniczych, w okręgu tego samego starostwa górniczego istniejących, może także nastąpić dobrowolne ich złączenie.

W obu przypadkach ułożyć należy nowy statut, którego zbadanie i zatwierdzenie przy odpowiednim zastosowaniu postanowień §. 15. jest zadaniem starostwa górniczego.

Gdy bractwa górnicze, które w myśl ustępu 1 mają być złączone, nie zgodzą się z sobą co do złączenia funduszów, jakoteż co do ułożenia statutu, decydować ma starostwo górnicze.

Wszystkie prawa i obowiązki złączonych bractw górniczych, przechodzą od chwili ich złączenia na wspólne bractwo górnicze.

Gdy kilka bractw górniczych złączy się w myśl ustępu 1 lub 2, obniżyć trzeba w statucie, żeby przy każdej kopalni, której robotnicy należą do złączonego bractwa górniczego, były ustanowione biura lokalne, które w imieniu złączonych bractw górniczych sprawować mają kontrolę nad chorymi i invalidami, tudzież załatwiać wyznaczenie i wypłacanie zasiłków w chorobie.

§. 23.

Kilka bractw górniczych lub wszystkie, znajdujące się na obszarze tego samego starostwa górniczego, lub tego samego urzędu górniczego rewirowego, mogą na mocy zgodnych uchwał swoich kas dla chorych, utworzyć Związek, który może zawierać kontrakty z lekarzami, aptekami i szpitalami, lub sam zakładać szpitale, ustanawiać wspólnych urzędników itp.

Reprezentacją i administracją Związku ustanowić należy w statucie, a ten powinien być zatwierdzony przez starostwo górnicze.

Jeżeli bractwa górnicze, składające Związek, leżą na obszarach kilku urzędów górniczych rewirowych, Władzę nadzorczą dla Związku ustanowi starostwo górnicze.

Wydatki Związku pokrywają się opłatami uczestniczących kas dla chorych, rozkładają się zaś, gdyby kontrakt nie podawał innego pravidła, w stosunku do liczby członków każdego bractwa górniczego.

V. Nadzór nad bractwami górniczymi.

§. 24.

Bractwa górnicze podlegają nadzorowi Władz górniczych mianowicie zaś w pierwszej instancji nadzorowi urzędnika rewirowego, w którego okręgu mają siedzibę.

Nadzór ma w ogólności rozciągać się na ścisłe przestrzeganie przepisów ustawowych i statutowych, tudzież na te stosunki, od których zależy dopełnianie w każdym czasie przyszłych zobowiązań bractwa górniczego.

Zadaniem Władz górniczych jest więc w szczególności nadzorowanie dokładnego obliczania zasobu prowizowego, przepisanej lokacji kapitałów, jakoteż zupełnego jak najjaśniejszego przedstawienia w zamknięciu rachunków i bilansie wszystkich stosunków administracyjnych i majątkowych.

Dopełnienie poleceń, wydanych w wykonaniu nadzoru rządowego, mogą Władze górnicze wymuszać przez zagrożenie karami (§. 46) lub nakładanie tychże na członków zarządu.

Władza górnicza, gdyby jej polecenia kilkakrotnie nie dopełniono, może zarządzić usunięcie przewodniczącego lub rozwiązanie całego zarządu.

§. 25.

Władza górnicza ma prawo w celu sprawowania nadzoru, przeglądać wszelkie książki, rachunki, korespondencje i inne papiery bractwa górniczego, rewidować kasę i wysyłać na wszelkie posiedzenia i zgromadzenia bractwa górniczego delegata, który może zawieszać uchwały ustawie lub statutowi przeciwnie. O każdym zawieszeniu uchwały winien jednak tenże uwiadomić niezwłocznie właściwe starostwo górnicze, które ma w przeciągu dni 14 orzec, czy uchwała wstrzymana może być wykonana lub nie.

Przeciw orzeczeniu starostwa górniczego wolno wnieść rekurs do ministerstwa rolnictwa.

§. 26.

Władza górnicza może żądać zwołania Władz administracyjnych bractwa górniczego na zgromadzenia i posiedzenia a w razie, gdyby nie uczyniono zadość temu żądaniu, może sama zarządzać takie zgromadzenia i posiedzenia. Na zgromadzeniach i posiedzeniach przez nią zarządzonych, może jej reprezentant objąć kierownictwo.

Dopóki zarząd bractwa górniczego lub reprezentacya Związku (§. 23, ustęp 2) albo walne zgromadzenie nie przyjdzie do skutku, lub dopóki nowy przewodniczący nie jest ustanowiony (§. 24, ustęp 5), albo gdy Władza administracyjna bractwa górniczego lub Związku nie chcą pełnić powinności, które ustawa lub statut na nich wkłada, Władza górnicza może upoważnienia i obowiązki Władz administracyjnych bractwa górniczego wykonywać sama lub przez swego reprezentanta, którego ma na koszt bractwa górniczego lub Związku ustanowić.

Nadto, jeżeli walne zgromadzenie odmówi wyboru zarządu, albo jeżeli uprawnieni do wyboru odmówią wyboru delegatów na walne zgromadzenie, może ona także mianować członków zarządu a względnie delegatów.

§. 27.

Gdyby w skutek czasowego oddalenia się robotników za urlopem ilość członków bractwa górniczego zmniejszyła się tak, żeby administracya bractwa górniczego, w statucie przepisana, była niemożliwa, lub gdyby prawa nieobecnych były zagrożone, właściwa Władza górnicza może objąć administracyą i ustanowić delegata do jej sprawowania. W przypadku takim istniejący majątek bractwa górniczego, książki, korespondencją i wszelkie papiery bractwa górniczego oddać należy Władzy górniczej.

Toż samo zarządzić może Władza górnicza także w razie trwałego zmniejszania się ilości członków bractwa górniczego, jeżeli uzna za potrzebne sprawować administracyą bractwa górniczego aż do jego ostatecznego złączenia się z inną (§. 22).

§. 28.

Każde bractwo górnicze obowiązane jest przedstawiać Władzy nadzorczej w przeciągu 3 miesięcy po upływie każdego roku kalendarzowego:

1. sprawozdanie roczne,
2. zamknięcia rachunków,
3. wykaz stanu i lokacyi majątku bractwa górniczego,
4. sprawozdanie statystyczne.

Taż sama powinność ciąży na bractwach górniczych złączonych i na Związkach utworzonych do celów kas dla chorych.

Wzory do zamknięcia rachunków i do sprawozdania statystycznego podać należy do wiadomości osobnem rozporządzeniem.

Władza nadzorcza winna zamknięcia rachunków sprawdzać i zatwierdzać.

Wykazy i sprawozdania te przedstawiać ma ministerstwo rolnictwa corocznie Radzie państwa w odpowiedniem opracowaniu.

VI. Kasowość bractw górniczych.

1. Postanowienia trwałe.

§. 29.

Fundusze według zasad rachunku techniczno-asekuracyjnego potrzebne na pokrycie wsparć, które bractwo górnicze stosownie do ustawy niniejszej i statutu ma wypłacać na opędzenie kosztów administracyjnych, jakoteż na uposażenie funduszów zasobnych dla obu oddziałów kasowych, uzyskiwane będą z opłat. Opłaty te składać mają w połowie ubezpieczeni a w połowie właściciele kopalni.

Za tych członków, którzy nie pobierają zarobków w pieniądzech, składać mają właściciele kopalni opłaty całkowicie z własnych funduszów. Natomiast urzędnicy przemysłowi, których zarobek roczny przenosi 1200 zł. składać mają opłaty całkowicie z własnych funduszów.

Opłaty ubezpieczonych do kasy prowizyjnej wymierzać należy w kwotach podzielonych na stopnie według wieku członków, o ile zaś chodzi o prowizye wdowie, według wieku obojga małżonków w czasie przystąpienia lub też zawarcia małżeństwa. Opłaty do kasy dla chorych można wymierzać także w inny sposób.

Podział członków na klasy z rozmaitemi opłatami i kwotami wsparć jest za zezwoleniem właściciela kopalni dopuszczalny. Zezwolenie to nie jest jednak potrzebne, jeżeli członkowie, którzy ubezpieczają sobie wsparcia w większej kwocie, ponoszą sami nadwyżki potrzebne w stosunku do opłat prawidłowych.

Na inne cele, prócz na wsparcia statutem ustanowione, na przepisane statutem gromadzenie

i uzupełnianie zasobów, na pokrycie wydatków administracyjnych a według okoliczności wydatków w §. 14. l. 1 dozwolonych, nie wolno ani pobierać opłat od członków, ani czerpać z majątku bractwa górniczego.

Prowizyoniści nie mają składać żadnych opłat.

§. 30.

Właściciele kopalni obowiązani są składać w bractwie górniczym także te kwoty opłat na ubezpieczenie, które ciążą na ubezpieczonych.

Jednakże mają oni prawo kwotę, jaką osoby przez nich zatrudnione winny stosownie do statutu płacić, wliczać im przy wypłacie zarobku lub pensji w zapracowane zarobki lub pensje i zatrzymywać. Składa się opłaty na ubezpieczenie, jakoteż wlicza i zatrzymuje kwotę na ubezpieczonych przypadającą, o ile w statucie co innego nie jest przewidziane w ratach miesięcznych, na podstawie obliczenia, przez zarząd kopalni sporządzonego a przez zarząd bractwa górniczego sprawdzonego, które wszystkim osobom ubezpieczonym udzielone być ma do wiadomości.

O zażaleniach przeciw temu obliczeniu orzeka się według §. 21.

Jeżeli właściciel kopalni nie zrobi użytku ze służącego mu prawa wliczania i zatrzymywania przy wypłacie zarobku lub pensji, może przy późniejszych wypłatach zarobku lub pensji wykonać to prawo co do niezatrzymanej w swoim czasie kwoty tylko o tyle, o ile od czasu odnośnej wypłaty zarobku lub pensji upłynął najwięcej jeden miesiąc.

§. 31.

Właściciele kopalni obowiązani są uwiadamić bractwo górnicze o swoich robotnikach, dozorcach i urzędnikach, na których ciąży obowiązek przystąpienia do bractwa, mianowicie o każdym wstępującym do zatrudnienia najpóźniej trzeciego dnia po wstąpieniu, a o każdym występującym z zatrudnienia najpóźniej trzeciego dnia po skończeniu się stosunku pracy.

Ci, którzy nie uczynią zadość obowiązkowi uwiadomienia o wstępujących, mają zwrócić wszystkie należności, które ubezpieczony byłby zapłacił od czasu wstąpienia do służby, aż do dnia spóźnionego uwiadomienia, jeżeli zaś takowego wcale nie uczyniono, aż do dnia wystąpienia ze służby. Ci, którzy nie uczynią zadość obowiązkowi uwiadomienia o wystąpieniu, mają zwrócić wszystkie należności, które ubezpieczony byłby zapłacił od dnia wstąpienia do służby, aż do dnia spóźnionego uwiadomienia o wystąpieniu, jeżeli zaś takowego całkiem nie uczyniono, aż do tego dnia, w którym bractwo górnicze dowiedziało się o wystąpieniu ze służby.

§. 32.

Wszystkie opłaty do bractwa górniczego pobierane będą na prośbę starostwa górniczego przez egzekucyjną administracyjną.

§. 33.

Każde bractwo górnicze obowiązane jest utrzymywać dokładny spis członków (§. 13, l. 1), jakoteż porządną rachunek przychodów i wydatków a to oddzielnie dla każdej gałęzi ubezpieczenia obu oddziałów kasowych i najpóźniej w przeciągu 6 tygodni po upływie każdego roku kalendarzowego przedstawić walnemu zgromadzeniu a względnie wydziałowi nadzorcemu zamknięcie rachunków, w taki sam sposób oddzielnie ułożone, według wzoru (§. 28) przez Władzę górniczą przepisanego, zestawione.

Każdy członek ma prawo dostać do przejrzania bilans i zamknięcia rachunków.

§. 34.

Kasy dla chorych, przy bractwach górniczych istniejące, winny rok w rok starać się o utrzymanie a według okoliczności o przywrócenie równowagi między przychodami z jednej a wydatkami, jakoteż wnioskami potrzebnymi do uposażenia funduszu zasobnego (§. 36) z drugiej strony. Jeżeli zamknięcie rachunków okaże przewyżkę przychodów lub wydatków, trzeba bądź opłaty zniżyć lub podwyższyć, bądź też wsparcia powiększyć, lub w granicach najmniejszych świadczeń ustawowych zmniejszyć.

Gdy gotówka kasy dla chorych nie wystarcza na pokrycie jej wydatków bieżących, właściciel kopalni winien dać zaliczkę bezprocentową, która zwrócona być ma niezwłocznie, jak tylko potrzebna gotówka wpłynie.

§. 35.

Kasy prowizyjne bractw górniczych obowiązane są starać się o techniczno-asekuracyjne pokrycie swoich zobowiązań i co pięć lat zarządzać w tym względzie badania.

W tym celu każda kasa prowizyjna ma w każdym piątym roku polecić biegłemu obliczenie wartości zobowiązań swoich już płatnych, jakoteż spodziewanych, tudzież wartości przyszłych przychodów, oddzielnie dla każdej gałęzi ubezpieczenia i bilans na tej podstawie, według wzorów, które Władza górnicza przepisze ułożony a który w rubryce stanu czynnego podawać ma istniejący fundusz i wartość dalszych przychodów a w rubryce stanu biernego wartość płatnych i spodziewanych zobowiązań, przedstawić teje Władzy górniczej i udzielić wszystkim członkom do wiadomości.

Ministerstwo rolnictwa odda obliczenie to publicznemu biuro techniczno-asekuracyjnemu do zrewidowania.

Jeżeli z tej rewizji okaże się, że przychody przewyższają sumę potrzebną do pokrycia zobowiązań, należy opłaty zniżyć, lub świadczenia kasy prowizyjnej podwyższyć.

Jeżeli zaś z rewizji okaże się, że przychody nie pokrywają zobowiązań według zasad techniczno-asekuracyjnych, trzeba albo zmniejszyć wsparcia, o ile ustawa na to pozwala albo tak podwyższyć opłaty, jak publiczne biuro techniczno-asekuracyjne uzna za potrzebne dla przywrócenia równowagi między stanem czynnym a biernym bilansu.

§. 36.

W każdej kasie dla chorych, istniejącej przy bractwie górniczym, gromadzić należy fundusz zasobny póki nie będzie wynosił najmniej tyle, co dwukrotny średni wydatek roczny.

Fundusz zgromadzany w każdej kasie prowizyjnej starczyć ma na pokrycie zasobu premiowego, t. j. wartości płatnych i przyszłych zobowiązań, po strąceniu wartości dalszych przychodów.

Udziały w zasobie, które według §§. 7—9 na rachunek pojedynczych członków kasa prowizyjna ma przekazywać a względnie wypłacać, trzeba obliczać w każdym z osobna przypadku, składać się zaś mają z wartości przyszłych zobowiązań kasy dla odnośnego członka, po strąceniu wartości wniosków, których od niego należało się jeszcze spodziewać.

Pieniądze obu funduszy bractwa górniczego wolno lokować tylko tak, jak kapitały sieroce.

§. 37.

Wszyscy właściele kopalń obowiązani są utworzyć fundusz zasobny ogólny. Przeznaczony on jest na zasiłki dla kas prowizyjnych, gdy w skutek nieszczęść większych rozmiarów t. j. przygód, w których więcej niż pięć osób ubezpieczonych stało się inwalidami lub poniosło śmierć, wystawione są na większe wydatki.

Środki na te cele funduszu zasobnego ogólnego mają być zgromadzone z opłat rocznych, które każdy właściciel kopalni ma składać w stosunku do sumy zarobków, które w roku ubiegłym w kopalni swojej wypłacił. Co do wielkości, opłaty te nie powinny przenosić 0.1 od sta sumy zarobków.

Właściele kopalń obowiązani są dostarczać corocznie komisji administracyjnej funduszu zasobnego ogólnego potrzebnych szczegółów co do wypłaconych zarobków a to z odpowiednim zastawianiem postanowień §. 18 ustawy z dnia 28. grudnia 1887 (Dz. u. p. Nr. 1 z roku 1888) o ubezpieczeniu robotników na wypadek przygody.

Kapitały funduszu zasobnego ogólnego lokować wolno tylko tak, jak pieniądze sieroce.

Opłaty do funduszu zasobnego ogólnego pobierać należy na prośbę komisji przez egzekucyjną administracyjną.

§. 38.

Funduszem zasobnym ogólnym zawiaduje komisja mająca siedzibę w Wiedniu, której przewodniczącym jest Minister rolnictwa, członkami zaś są następujące osoby:

1. zastępca Ministra rolnictwa;
2. czterej właściciele kopalń, należący do zarządów bractw górniczych przez Ministra rolnictwa mianowani, każdy na trzy lata;
3. dwaj górnicy będący członkami zarządów, w podobny sposób mianowani;
4. referent zawodowy ministerstwa rolnictwa;
5. zwierzchnik z publicznego biura techniczno-asekuracyjnego lub jego zastępca;
6. delegat ministerstwa skarbu.

Co do wielkości opłat, które na każdy rok mają być wymierzane, jakoteż co do przyznania zasiłków kasom prowizyjnym, dotkniętym przygodami szerszych rozmiarów, orzeka komisja ostatecznie bezwzględna większością głosów.

Komisja ma z końcem każdego roku zdać Radzie państwa sprawę ze wszystkich swoich czynności.

Członkowie komisji sprawują obowiązki swoje bezpłatnie i mają prawo tylko do zwrotu wydatków łączących się z ich urzędowaniem.

2. Postanowienia przejściowe.

§. 39.

Istniejące bractwa górnicze obowiązane są uczynić statuty swoje zgodnymi z postanowieniami ustawy niniejszej. W tym celu każde bractwo górnicze winno w terminie, który drogą rozporządzenia będzie wyznaczony, przesłać starostwu górniczemu szczegóły potrzebne do obliczenia wartości zobowiązań swojego oddziału prowizyjnego, tak już płatnych, jak i spodziewanych, tudzież szczegóły potrzebne do obliczenia wartości dalszych przychodów tego oddziału, zestawione według wzorów, które starostwo górnicze przepisze.

Gdyby wzmiankowanych szczegółów nie dostarczono w ciągu wyznaczonego terminu, starostwo górnicze zajmie się samo ich zebraniem na koszt bractwa górniczego.

Starostwa górnicze poślą nadesłane im lub też zebrane przez siebie szczegóły ministerstwu rolnictwa, które publicznemu biuro techniczno-asekuracyjnemu poleci ułożenie na podstawie tychże

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XLVIII. — Wydana i rozesłana dnia 20. sierpnia 1889.

128.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z dnia 10. sierpnia 1889,

o zamienieniu komory pomocniczej II klasy w Kronsztadzie (Czechach) na ekspozyturę komory pomocniczej II klasy w Batzdorfie.

Komora pomocnicza II klasy w Kronsztadzie zamienioną została na ekspozyturę komory pomocniczej II klasy w Batzdorfie z upoważnieniami komory pomocniczej II klasy i rozpoczęła urzędowanie dnia 1. sierpnia 1889.

Dunajewski r. w.

129.

Rozporządzenie ministerstw skarbu i handlu z d. 15. sierpnia 1889,

o zmianie uwagi przy słowach „szrubowe walce i mutry“ w urzędowym abecadłowym spisie towarów do Taryfy cłowej dla austriacko-węgierskiego okręgu cłowego.

W porozumieniu z interesowanymi królewsko węgierskimi ministerstwami zmienia się uwagę przy słowach „szrubowe walce i mutry“ w urzędowym abecadłowym spisie towarów z roku 1887 (Dz. u. p. Nr. 55), w następujący sposób.

Uwaga.

Szrubowe walce są walcami, opatrzonemi u dolnego końca gwintami przeznaczonemi do przyciągania mutry szrubowej.

Należy je traktować wedle numeru 263 b lub 263 c, jeśli średnica słupka (walca) w części nierzniętej, znajdującej się tuż ponad ostatnim gwintem, ma długość przewyższającą 14 milimetrów. Tak samo traktować należy jako mutry szrubowe, takie wewnątrz w gwinty opatrzone macice, u których średnica dziury szrubowej po stronie zapuszczenia szruby ma długość większą aniżeli 14 milimetrów.

Szrubowe walce i szrubowe mutry o mniejszej średnicy podpadają oczeniu jako szruby.

Względem szrub (numera 269 i 269 bis) dokonuje się rozróżniania pod względem ich mocy 5 milimetrów w podobny sposób.

Dunajewski r. w.

Bacquehem r. w.

130.

Rozporządzenie ministerstwa skarbu z dnia 15. sierpnia 1889,

o zmianie niektórych postanowień co do denaturalizacji ogólnym środkiem denaturalizacyjnym gorzałki przeznaczonej do użycia uwolnionej od podatku.

Pod względem denaturalizacji gorzałki przeznaczonej do użycia uwolnionej od podatku, ogólnie

nym środkiem denaturalizacyjnym, rozporządza się na podstawie §. 6go ustawy o opodatkowaniu gorzałki z dnia 20. czerwca 1888 (Dz. u. p. Nr. 95) i z odniesieniem się do Rozdziału III. lit. A regulaminu dotyczącego się gorzałki, przeznaczonej do użycia uwolnionego od podatku (Dodatek D rozporządzenia wykonawczego, Dz. u. p. Nr. 133) w porozumieniu z królewsko węgierskiem ministerstwem skarbu, co następuje:

I.

Do każdych 100 litrow czystego alkoholu zawartego w gorzałce, która ma być denaturalizowaną, dodawać należy począwszy od dnia 1. września 1889 oprócz przepisanej dotąd mieszaniny z dwóch części wysokoku metylowego i $\frac{1}{2}$ części zasad pirydynowych, nadto także 20 kubicznych centymetrów rozczyntu fenolfaleinu w alkoholu.

Rozczyn ten sprowadzać można za zwrotem kosztów wyłącznie za pośrednictwem ekonomatów skarbowych krajowych, które wydawać go będą stosownie do potrzeby w urządowie zamkniętych flaszeczkach w ilościach po 100, 200, 500 i 1000 kubicznych centymetrów.

Rozczyn przechowywać należy zawsze w miejscu ciemnym i chłodnym.

Przyrządzenie rozczyntu odbywa się w ten sposób, że rozpuszcza się pod kontrolą urzędową 10 kilogramów fenolfaleinu, którego własności odpowiadać muszą wymaganiom przepisany w załączce, w 93 litrach gorzałki o tężości alkoholowej 90 do 95 procentów zawartości.

Fenolfalein posiada tę własność, że rozpuszcza się łatwo i w skoncentrowanym i w rozcieńczonym alkoholu nie zmieniając jego barwy, że wszakże zaprawiona nim gorzałka natychmiast żywo i bardzo silnie zabarwia się na czerwono, jeśli się do niej doda ługu sodowego. Zabarwienie w ten sposób dokonane jest tak wydatne, że dostrzedz je można dokładnie nawet przy rozcieńczeniu w stosunku 1:10,000,000.

Organa kontroli będą zatem w położeniu każdego czasu i w sposób bardzo prosty przez dodanie fenolfaleinu zbadać, ażali gorzałkę na napój przeznaczoną zrobiono lub niezrobiono z gorzałki zdenaturalizowanej dla celów powszechnych a względnie, ażali ją taką gorzałką zaprawiono lub nie zaprawiono.

Fenolfalein dodaje się do gorzałki, która ma być zdenaturalizowaną bądź przed dodaniem, bądź po dodaniu wysokoku metylowego i zasad pirydynowych wlewając go do niej w zwykły sposób w odpowiedniej ilości, poczem zaprawioną gorzałkę dokładnie wymieszać należy.

Jeżeli do denaturalizacji użyto tylko części rozczyntu we flaszce zawartego, natenczas należy taką flaszkę natychmiast znowu urzędownie zamknąć i przechować ją pod urzędowem wspólnem zamknięciem w miejscu chłodnym i ciemnym.

Zapasy gorzałki, które już przedtem zdenaturalizowano dotychczasowym ogólnym środkiem denaturalizacyjnym, muszą najpóźniej do dnia 31. sierpnia 1889, przy współdziałaniu organu skarbowego dodatkowo być zaprawione odpowiednią ilością fenolfaleinu, jeżeli zapasy te przekraczają miarę jednego hektolitra, pozwala się wszakże dokonać tego zaprawienia wyjątkowo w naczyniach służących do przechowywania.

II.

1. Osoby, które uzyskały pozwolenie do denaturalizowania gorzałki ogólnym środkiem denaturalizacyjnym, mogą wysokok metylowy i zasady pirydynowe sprowadzać także w stanie już urzędownie zbadanym.

W tym celu udzielać się będzie fabrykantom wyrabiającym względnie rafinującym wysokok metylowy i zasady pirydynowe, tudzież firmom, które nimi handlują, w miarę potrzeby pozwolenie na poddanie tych obydwu wytworów przepisanejmu zbadaniu co do ich odpowiadających przepisom własności denaturalizacyjnych a to w tym celu, by następnie wyroby te w stanie już zbadanym, bezpośrednio z wykluczeniem handlu pośredniego sprzedawać mogli takim osobom, którym pozwolono dokonać denaturalizacji gorzałki od podatku uwolnionej.

2. Pozwolenie takie udzielać będzie na oduśną prośbę i z zastrzeżeniem każdorazowego odwołania, ministerstwo skarbu takim przedsiębiorcom wspomnianego wyżej rodzaju, którzy posiadają zaufanie zarządu skarbowego, nie znajdując się w konkursie i karani nie byli za handel przemytniczy lub za ciężkie przestępstwo dochodowo-skarbowe. Jakikolwiek nadużycie pozwolenia pociągnie za sobą natychmiastowe odebranie tegoż.

W pozwoleniu wyrazić także należy, czyli i jaką kwotę wynagrodzenia przedsiębiorca płacić ma skarbowi państwa za koszta połączone z dozorem dochodowo-skarbowym.

3. Owe ilości zasad pirydynowych i wysokoku metylowego, które przeznaczono do denaturalizacji gorzałki składać wolno od tej chwili, w której wzięto z nich próbki w celu zbadania ich przepisom odpowiadających właściwości, aż do ich sprzedaży i wywiezienia tylko w takich budynkach i zamkniętych lokalach, które Władza skarbową I. instancji do tego celu uzna jako odpowiednie, i w których te wyroby leżeć mogą całkowicie oddzielone od innych towarów. Z pomiędzy tu wspomnianych lokalów muszą być owe zupełnie zabezpieczone, które służą do przechowania już zbadanych środków denaturalizacyjnych dopóty, dopóki nie nastąpi ich przelanie do naczyń służących do przesyłki (8 lit. e i f).

4. Do podania o wspomniane wyżej pozwolenie, dołączyć należy dokładny opis lokalów składowych i ich połączeń na zewnątrz, tudzież rysunek planu; podania wnosi się do Władzy skarbowej I. instancji. W podaniu tem podać należy także w przybliżeniu przypuszczalny rozmiar rocznego zbytu zbadanych środków denaturalizacyjnych i wskazać osobę, która w wypadku zarządzonej kontroli organom skarbowym dawać będzie wyjaśnienia.

Każda zmiana w lokalach służących do przechowania wymaga również poprzedniego oznajmienia i pozwolenia.

5. W skutek takiego podania zarządzi Władza skarbową I. instancji zbadanie lokalów do przechowania, wynik tego badania zapisać należy do protokołu a tenże podwójnie wygotować.

Jeden egzemplarz protokołu zaopatrzony w urzędowe potwierdzenie, otrzyma przedsiębiorca celem zaślony się nim, drugi zaś równobrzmiący egzemplarz pozostanie w rękach Władzy skarbowej.

Przedsiębiorca jest obowiązany dostarczyć dla celów kontroli potrzebnych środków pomocniczych w odpowiedniej jakości, w szczególności zaś urzędownie ocechowaną wagę i urzędownie ocechowane naczynie do mierzenia.

Nadto jest przedsiębiorca obowiązany utrzymywać oddzielną księgę co do zbytu środków denaturalizacyjnych (wyskok metylowy i zasady pirydynowe), w niej muszą być przedewszystkiem uwidocznione, ich zbyta ilość, numera odnośnych certyfikatów (8 lit. g) i nazwiska odbiorców.

6. Przedsiębiorca jest obowiązany udzielać organom skarbu w czasie przedsiębranych przez nich rewizyj i badań, wszelkich wyjaśnień i dowodów, jakie w celach kontroli będą potrzebne a nadto wykonać na żądanie bądź sam, bądź przez swoją służbę, podczas tych czynności urzędowych wszelką pracę pomocniczą.

7. U przedsiębiorcy zapasy środków denaturalizacyjnych czy to już zbadanych i jako odpowiadające przepisom uznanych, czyli też takich, z których w celu ich zbadania wprawdzie próbki już wzięto, ale je jako odpowiednie przepisom jeszcze nie uznano, czy wreszcie takich, z których próbki dopiero wzięte być mają, razem wzięte, nie powinny przewyższać ilości na 3miesięczny odbył potrzebnej. Na okoliczność tę zważać powinny organa kontroli przy każdym wzięciu próbek.

8. Pod względem brania próbek i przesyłania środków denaturalizacyjnych (wyskok metylowy i zasady pirydynowe) postanawia się co następuje:

a) wzięcia próbek dokonywać mają dwaj urzędnicy skarbowi w sposób przepisany w rozdziale III, lit. A, l. 4. regulaminu tyżącego się gorzałki przeznaczonej do użycia uwolnionej od podatku (Dz. u. p. Nr. 133 z r. 1888 Dodatek D).

Gdyby środek denaturalizacyjny, z którego próbka ma być wzięta, był rozdzielony w kilku naczyniach, natenczas wziąć należy z każdego naczynia, wymieszawszy poprzód dokładnie zawarty w nim płyn, osobną próbkę i takową posłać do zbadania.

Gdyby wszakże żądano wspólnej próby dla kilku naczyń, natenczas należy wypróżnić płyn z każdego z tych naczyń do wspólnego rezerwoaru, tam go dobrze wymieszać i dopiero z tej mieszaniny wziąć próbkę.

Mieszania próbek z pojedynczych naczyń wziętych w tym celu, aby z nich otrzymać próbkę wspólną zabrania się.

Ilość największa, dla której jedna próbka wystarcza, wynosi 25 hektolitrow.

Obydwie szaszeczki na próbki należy przed ich użyciem środkiem denaturalizacyjnym, który badaniu ma być poddany, dobrze wypłókać, zaopatrzyć je winietami, które odjąć się dają, i na winietach uwidocznic nazwisko posyłającego, dzień wzięcia próbki i wagę środka denaturalizacyjnego, z którego wzięto próbkę. U szaszeczki, którą się posyła do stacyi próbnej, należy opieczetować także i zewnętrzne jej okrycie a o jej wysłaniu równocześnie zawiadomic stacyę próbną.

b) Po wzięciu próbek należy naczynia, w których się środki denaturalizacyjne znajdują, tudzież lokale, w których one są przechowane, natychmiast wziąć pod zabezpieczające urzędowe zamknięcie, pod którem dopóty pozostać muszą, dopóki środków denaturalizacyjnych jako odpowiednie przepisom uznanych nie przeleje się do naczyń służących do przesyłki, a tych ostatnich urzędownie się nie opieczetuje, albo dopóki środki denaturalizacyjne z powodu uznania ich jako przepisom nie odpowiadające albo z innej przyczyny, pierwotnego przeznaczenia do denaturalizacyi gorzałki nie utracą.

c) Badaniem próbek wziętych od sprzedawcy zajmuje się wyłącznie tylko rolniczo-chemiczna stacya próbna we Wiedniu.

d) Po nadejściu orzeczenia o dokonaniem badaniu, przedsiębiorca o tem zawiadomic musi właściwych urzędników kontroli w tym celu, ażeby oni albo dokonali wydzielenia z pod urzędowego zamknięcia (lit b.) tych środków denaturalizacyjnych, do których się orzeczenie odnosi, albo doglądneli przelania tych środków do naczyń przeznaczonych do przesyłki, stosownie do tego, czy orzeczeniem tym środkiem przepisanych własności denaturalizacyjnych odmówiono, czyli też je przyznano.

Czynność tę urzędową wykonać muszą dwaj urzędnicy skarbowi.

e) Naczynia, w których przesyłka ma się odbyć muszą być zrobione ze szkła lub z gliny, być zaopatrzone w szyjkę i być sposobne do położenia na nich urzędowego zamknięcia.

W tym celu musi być szyjka flaszki ku dołowi w próżnej części nieco węższa, aby przez to zapobiedz wpadnięciu korka do flaszki. Nadto musi się tuż pod krawędzią szyji flaszki znajdować przynajmniej $1\frac{1}{2}$ centymetra wysoka odpowiednio szeroka okładka; korek zaś nie może wystawać poza krawędź szyji flaszki o więcej jak o 1 centymetr.

f) Przytwierdzenie zamknięcia uskutecznia się w sposób następujący: na korku kładzie się kawałek zwilżonego papieru pergaminowego o przestrzeni 15 centymetrów kwadratowych, a nad tymże kawałek niesztukowany nie zbyt grubego płótna, następnie ściąga się je i utwierdza bezpośrednio pod okładką szyjki za pomocą sznura drutowego przeciągniętego przez płótno.

Sznur ten, który raz a najwięcej dwa razy około szyji naczynia owinięty być może, zaciągnąć należy silnie i zaplombować ołowiem jak najbliższej szyji naczynia.

Na pergaminowym papierze przeznaczonym na zamknięcie zapisuje się jeszcze przed zwilżeniem tegoż zwykłym atramentem galasowym nazwisko strony, liczbę i dzień certyfikatu tudzież orzeczenia badania stacyi próbnej rolniczo-chemicznej, ilość i gatunek środka denaturalizacyjnego, tudzież podpisy interweniujących organów skarbowych i osusza się takowy dobrze zanim się go zwilży.

g) Co do każdego do wysyłki przeznaczonego naczynia wystawiają obaj przy napełnianiu zatrudnieni urzędnicy skarbowi na podstawie orzeczenia stacyi próbnej rolniczo-chemicznej we Wiedniu certyfikat, który się wydaje z rejestru prowadzonego dla każdego przedsiębiorcy z osobna wedle dołączonego wzoru; w tym certyfikacie musi być uwidocznione:

α) Nazwisko strony, która zarządziła badanie środka denaturalizacyjnego,

β) gatunek środka denaturalizacyjnego,

γ) liczba i data orzeczenia stacyi próbnej rolniczo-chemicznej we Wiedniu,

δ) ilość zawartego w naczyniu środka denaturalizacyjnego,

ε) Ciężar brutto i sygnatura urzędownie już zamkniętego naczynia przeznaczonego do przesyłki,

ς) data wystawienia certyfikatu i podpisy interweniujących organów skarbowych.

h) Zużytkowując do denaturalizacyi środki denaturalizacyjne, które już u sprzedawcy były badane, winny organa skarbowe kontrolujące przekonać się przedewszystkiem, czyli urzędowego zamknięcia naczyń do przesyłki użytych nie naruszono i czy certyfikat zgadza się ze sygnaturą naczynia, skoro w tym względzie nie okaże się wątpliwość należy po zdjęciu urzędowego zamknięcia porównać także treść papieru pergaminowego z certyfikatem.

W wypadkach wątpliwości należy wdroyć powtórne zbadanie środka denaturalizacyjnego. Takie powtórne badanie zapasów już zbadanych wysoko metylowego i zasad pirydynowych zarządzić należy zresztą od czasu do czasu i bez szczególnej przyczyny.

Jeżeli pokryty certyfikatem środek denaturalizacyjny tylko w części ma być użyty należy go przed użyciem dobrze wymięszać, nieużyty zaś resztę wziąć pod urzędowe zamknięcie i zachować ją pod urzędowem wspólnem zamknięciem.

Po zużyciu odnośnego środka denaturalizacyjnego ściąga się certyfikat.

III.

Rozporządzenie niniejsze nabywa z uwzględnieniem postanowienia zawartego w rozdziale I, ostatnim ustępie, mocy obowiązującej dnia 1. września b. r.

Dunajewski r. w.

Dodatek.

Własności fenolftaleinu.

Fenolftalein, który użyć można do denaturalizacji, musi odpowiadać następującym wymogom:

1. 0·2—0·3 grama fenolftaleinu spalonego nie powinny pozostawić widocznych resztek. (Brak nieorganicznych zanieczyszczeń.)

2. 1 gram fenolftaleinu obłany 10 C^s alkoholu o 90 procentach zawartości, musi się w nim bez resztek rozpuścić, tworząc płyn czysty zafarbowany żółtawo-brunatno. (Brak części organicznych w alkoholu nierozpuszczalnych, jak cukier, dekstryna itp.)

3. Zdolność zabarwiania musi być taką samą, jak znajdującego się w handlu fenolftaleinu notorycznie czystego. Celem zbadania w tym względzie rozpuszcza się 1 gram fenolftaleinu, który ma być badany i 1 gram fenolftaleinu normalnego w ilościach alkoholu po 500 C^s o 90 procentach zawartości. Z rozczynów w ten sposób otrzymanych bierze się po 5 C^s, zaprawia się je 1 C^s ługu sodowego i wlewa się każdy z tych rozczynów ponownie do 100 C^s alkoholu o 90 procentach zawartości. Obydwa te w stosunku 1:100.000 rozcieńczone rozczynty muszą przy oglądaniu ich w równościennych bezbarwnych naczyniach szklanych (np. takich szklanek, jakich się używa do badania koloru wysokoku metylowego), przedstawiać równe albo bardzo zbliżone odcienia zabarwienia.

1850

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

C. k. urząd . . . . . w . . . . .

Kraj . . . . .

Regestr certyfikatów

co do wydanych firmie . . . . . w . . . . . na podstawie

pozwolenia c. k. ministerstwa skarbu z dnia . . . . . l. . . . .

certyfikatów, tyczących się zbadania $\frac{\text{wysokoku metylowego (Holzgeist)}}{\text{zasad pirydynowych (Pyridinbasen)}}$ pod względem $\frac{\text{jego}}{\text{ich}}$ przepisanej

jakości.

Nr. porz. certyfikatu	Dzień i miesiąc	Rok	Orzeczenie rolniczo-chemicznej stacyi próbnej w Wiedniu		Ilość wysokoku metylowego (Holzgeist) zawartego w naczyniu użytym do przesyłki, względnie zasad pirydynowych (Pyridinbasen) w litrach
			wystawienia certyfikatu	Numer	

Wydane certyfikaty

C. k. urząd . . . . .

Kraj . . . . . Władza skarbową I. instancyi.

Orzeł.

Certyfikat badania Nr. . . .

wydany P. . . . .

.....

(nazwisko, zatrudnienie) w . . . . .

Podpisany stwierdza niniejszem, że zawarta w naczyniu . . . . . (podanie sygnatury) ilość . . . . . litrów

wysokoku metylowego (Holzgeist)

---

zasad pirydynowych (Pyridinbasen)

pod kontrolą urzędową wziętą i do naczynia użytego do tej przesyłki a do niniejszego certyfikatu należącego przelaną została z owego zapasu, który wedle orzeczenia rolniczo-chemicznej stacyi próbnej we Wiedniu z dnia . . . . . l. . . . . pod względem przepisanej jakości był badany i jako odpowiedni uznany.

Wagę brutto wspomnianego do przesyłki użytego naczynia stwierdzono w ilości . . . kilogramów.

(Data) . . . . .

Pieczeń
urzędowa.

N. N.

N. N.

C e r t y f i k a t b a d a n i a .

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XLIX. — Wydana i rozesłana dnia 29. sierpnia 1889.

131.

Umowa z dnia 12. listopada 1888,

pomiędzy monarchią austryacko-węgierską a Luksemburgiem, tycząca się przyznania przywileju ubóstwa.

(Zawarta w Haadze dnia 12. listopada 1888, przez Jego cesarską i królewską Apostolską Mość ratyfikowana dnia 8. lipca 1889, ratyfikacje obu stron wymieniono w Haadze dnia 25. lipca 1889.)

Nos Franciscus Josephus Primus,
 divina favente clementia Austriae Imperator;
 Apostolicus Rex Hungariae, Rex Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Slavoniae,
 Galiciae, Lodomeriae et Illyriae; Archidux Austriae; Magnus Dux Cracoviae;
 Dux Lotharingiae, Salisburgi, Styriae, Carinthiae, Carnioliae, Bucovinae,
 superioris et inferioris Silesiae; Magnus Princeps Transilvaniae; Marchio
 Moraviae; Comes Habsburgi et Tirolis etc. etc.

Notum testatumque omnibus ac singulis quorum interest tenore praesentium facimus:

Posteaquam a Nostro et a Plenipotentiaro Majestatis Suae Regis Neerlandiae et Magni Ducis Luxemburgensis eo fino ut beneficium auxilii judicialis nationalibus partium contractantium vicissim praebeatur conventio die duodecimo mensis novembris anni millesimi octingentisimi octogesimi octavi inita et signata est tenoris sequentis:

(Pierwopis.)

Sa Majesté l'Empereur d'Autriche,
Roi de Bohême etc. etc. Roi apostolique
de Hongrie,

et

Sa Majesté le Roi des Pays-Bas, Grand-
Duc de Luxembourg,

Désirant, d'un commun accord, conclure une Con-
vention pour régler l'admission des sujets indi-
gents de chacune des Parties contractantes au
bénéfice de l'assistance gratuite devant les tribu-
naux de l'autre, et les dispenser de fournir la cau-
tion „judicatum solvi“, ont nommé à cet effet pour
Leurs Plénipotentiaires, savoir:

Sa Majesté l'Empereur d'Autriche,
Roi de Bohême etc. et Roi apostolique
de Hongrie,

Son Excellence Monsieur le Comte de
Mülinen, Son Chambellan et Conseiller intime
actuel, Son Envoyé Extraordinaire et Ministre
Plénipotentiaire près Sa Majesté le Roi des Pays-
Bas, Grand-Duc de Luxembourg; Chevalier de
2. classe de Son Ordre de la Couronne de fer;
Grand-Croix des Ordres de la Couronne de Chêne
de Luxembourg, de l'Étoile Polaire de Suède et
de la Couronne d'Italie; Commandeur des Ordres
de la Légion d'honneur de France et de la Guade-
loupe de Mexique, Chevalier de l'Ordre de St.
Joseph de Toscane;

et

Sa Majesté le Roi des Pays-Bas, Grand-
Duc de Luxembourg,

Monsieur Hippolyte de Villers, Officier
de l'Ordre Royal grand-ducal de la Couronne de
Chêne, de l'Ordre de Léopold de Belgique et de
l'Ordre des Saints Maurice et Lazare d'Italie, Son
Chambellan e. s. e. et Secrétaire pour les affaires
du Grand-Duché de Luxembourg;

Lesquels, après s'être communiqué leurs
pleins pouvoirs, trouvés en bonne et due forme,
sont convenus des articles suivants:

Article 1.

Les Autrichiens et Hongrois dans le Grand-
Duché de Luxembourg et les Luxembourgeois en
Autriche et en Hongrie jouiront réciproquement du
bénéfice de l'assistance judiciaire comme les natio-
naux eux-mêmes, en se conformant à la loi du pays
dans lequel l'assistance sera réclamée.

(Przekład.)

Najjaśniejszy Cesarz austriacki, Król
czeski itd. i Król apostolski węgierski,

tudzież

Najjaśniejszy Król holenderski, Wielki
Książę luksemburski,

pragnąc obopólnie zawrzeć umowę, mającą na celu
uregulowanie wzajemnego przypuszczania poddanych
każdej ze Stron kontraktujących do prawnego do-
brodziejstwa przywileju ubóstwa i zwolnienie ich od
kaucyi „judicatum solvi“, zamianowali do tego celu
Swoimi pełnomocnikami:

Najjaśniejszy Cesarz austriacki, Król
czeski itd. i Król apostolski węgierski,

Jego Ekscelencyę hrabiego Mülinena, Swo-
jego rzeczywistego tajnego radcę i podkomorzego,
nadzwyczajnego posta i upełnomocnionego Ministra
przy Najjaśniejszym Królu holenderskim i Wielkim
Księciu luksemburskim; kawalera 2giej klasy orderu
żelaznej korony, kawalera Wielkich krzyżów orderu
korony dębowej luksemburskiej, orderu szwedzkiego
gwiazdy polarnej i orderu korony włoskiej; koman-
dora francuskiej legii honorowej i meksykańskiego
orderu Guadeloupy, rycerza tokańskiego orderu
św. Józefa;

a

Najjaśniejszy Król holenderski, Wielki
Książę luksemburski,

JMPana Hipolita de Villers, oficera kró-
lewskiego wielkksiężnego orderu korony dębowej,
belgijskiego orderu Leopolda i włoskiego orderu
św. Maurycego i Łazarza, Swego podkomorzego i
sekretarza dla spraw wielkiego księstwa luksembur-
skiego;

k którzy wymieniwszy swe pełnomocnictwa i
znalazszy je w dobrej i należytej formie, ułożyli na-
stępujące artykuły:

Artykuł 1.

Poddani austriacko-węgierskiej monarchii we
Wielkim Księstwie luksemburskiem a poddani lu-
ksemburscy w Austrii i we Węgrzech używać będą
wzajemnie przywileju ubóstwa w taki sam sposób
jak krajowcy, skoro się zastosują do ustaw kraju,
w którym żądać będą przywileju ubóstwa.

Article 2.

Dans tous les cas le certificat d'indigence doit être délivré à l'étranger qui demande l'assistance, par les autorités de sa résidence habituelle.

Si l'étranger ne réside pas dans le pays où la demande est formée, le certificat d'indigence sera légalisé gratuitement par l'agent diplomatique du pays où le certificat doit-être produit.

Lorsque l'étranger réside dans le pays où la demande est formée, des renseignements pourront en outre être pris auprès des autorités de l'Etat auquel il appartient.

Article 3.

Les Autrichiens et Hongrois admis dans le Grand-Duché de Luxembourg et les Luxembourgeois admis en Autriche et en Hongrie au bénéfice de l'assistance judiciaire, seront dispensés de plein droit de toute caution ou dépôt, qui, sous quelque dénomination que ce soit, peut être exigé des étrangers plaidant contre les nationaux par la législation du pays où l'action sera introduite.

Article 4.

La présente Convention est conclue pour cinq années, à partir du jour de l'échange des ratifications.

Dans le cas où aucune des Hautes Parties contractantes n'aurait notifié une année avant l'expiration de ce terme son intention d'en faire cesser les effets, la convention continuera d'être obligatoire jusqu'à l'expiration d'une année à compter du jour où l'une des Parties l'aura dénoncée.

La présente Convention sera ratifiée par Sa Majesté l'Empereur d'Autriche, Roi de Bohême etc. et Roi apostolique de Hongrie, et par Sa Majesté le Roi des Pays-Bas, Grand-Duc de Luxembourg. Les ratifications en seront échangées à La Haye.

En foi de quoi les Plénipotentiaires respectifs ont signé la présente Convention et y ont apposé le cachet de leurs armes.

Fait en double expédition à La Haye, le douzième jour du mois de novembre de l'an de grâce mil huit cent quatre-vingt huit.

(L. S.) Comte de Mülinen m. p.

(L. S.) H. de Villers m. p.

Artykuł 2.

Świadectwo ubóstwa wydawać będzie cudzoziemcowi, który chce korzystać z przywileju ubóstwa w każdym wypadku władza jego zwykłego miejsca pobytu.

Jeżeli cudzoziemiec nie mieszka w kraju, w którym domaga się przywileju ubóstwa, natenczas dyplomatyczny agent tego kraju, w którym świadectwo ma być przedłożone, uwierzyteli je bezpłatnie.

Jeżeli zaś cudzoziemiec mieszka w kraju, w którym domaga się przywileju ubóstwa, w takim razie można także i u władz Państwa, którego jest podanym, zasięgnąć wyjaśnień.

Artykuł 3.

Poddani austriacko-węgierskiej monarchii, którym w Luksemburgu i poddani luksemburcy, którym w Austrii lub we Węgrzech przyznano przywilej ubóstwa, tem samem są wolni od złożenia jakąkolwiek nazwę mającej kaucyi lub depozytu, które w myśl ustaw krajowych żądać można od obcokrajowych spór wiodących z krajowcami.

Artykuł 4.

Umowę niniejszą zawiera się na przeciąg lat pięciu, licząc od dnia wymiany ratyfikacyi.

W wypadku, gdyby żadna z Wysokich Stron kontraktujących na rok przed upływem tego terminu nie objawiła zamiaru cofnąć skutki tej umowy, umowa pozostaje i nadal ważną aż do upływu owego roku, który nastąpi po dniu, w którym jedna ze Stron umowę tę wypowie.

Niniejszą umowę zaratyfikują Najjaśniejszy Cesarz austriacki, Król czeski itd. i Król Apostolski węgierski, tudzież Najjaśniejszy Król holenderski, Wielki Książę luksemburski, a ratyfikacye wymienione zostaną w Haadze.

W dowód czego pełnomocnicy niniejszą umowę przy wyciśnieniu swoich pieczęci podpisali.

Działo się w podwójnem wygotowaniu w Haadze dnia 12. listopada roku tysiąc ósmset ósmdziesiątego ósmego.

(L. S.) Hrabia de Mülinen r. w.

(L. S.) H. de Villers r. w.

Nos visis et perpensis Conventionis hujus articulis illos omnes et singulos ratos hisce gratosque habere profiteamur ac declaramus, verbo Nostro Caesareo et Regio promittentes, Nos omnia quae in illis continentur fideliter executioni mandaturos esse. In quorum fidem praesentes ratihabitionis Nostrae tabulas manu Nostra signavimus sigilloque Nostro appresso firmari jussimus. Dabantur Ischl, die octava mensis Julii anno millesimo octingentesimo octogesimo nono Regnorum Nostrorum quadragesimo primo.

Franciscus Josephus m. p.

Gustavus Comes **Kalnoky** m. p.

Ad mandatum Sacrae Caesareae et Regiae Apostolicae Majestatis proprium :

Franciscus Eques Riedl a Riedenau m. p.,
Caes. et Reg. Consiliarius Aulicus ac Ministerialis.

Umowę powyższą, zatwierdzoną przez obie Izby Rady państwa, ogłasza się niniejszem.

Wiedeń, dnia 15. sierpnia 1889.

Taaffe r. w.

Schönborn r. w.

132.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z d. 17. sierpnia 1889,

tyczące się utworzenia drugiego miejsko-delegowanego Sądu powiatowego wiedeńskiego dla okręgu Miasto środkowe.

Na podstawie Najwyższego upoważnienia z dnia 9. sierpnia 1889 ustanawia się, zmieniając zarazem punkt X rozporządzenia ministeryalnego z dnia 25. listopada 1853 (Dz. u. p. Nr. 249) dla wiedeńskiego okręgu Miasto środkowe drugi Sąd powiatowy miejsko-delegowany dla sądownictwa w sprawach cywilno-sądowych. Istniejący już dotąd Sąd powiatowy miejsko-delegowany nazywać się będzie: „Miejsko-delegowany Sąd powiatowy dla Miasta środkowego I“, nowy utworzony Sąd zaś: „Miejsko-delegowany Sąd powiatowy dla Miasta środkowego II“.

Granica między obwodami tych obydwu Sądów powiatowych rozpoczyna się w punkcie, gdzie po-

czątek ulicy Maria Theresienstrasse schodzi się z końcem ulicy Schottengasse i biegnie środkiem jezdnej drogi w Schottengasse przez środek drogi na Freieung, Heidenschuss, Hof, Bognergasse, Graben, Stock im Eisenplatz, Stefansplatz, Rothen-thurmstrasse, Wollzeile aż do Stubenbucke; położona na prawo tej granicy część wiedeńskiego okręgu Miasto środkowe, w której znajduje się c. k. zamek dworski, stanowi obwód Sądu powiatowego I, położona na lewo ku Dunaju część zaś, obwód Sądu powiatowego II.

Sądownictwa w sprawach karnych dla okręgu środkowego miasta we Wiedniu, wykonywanego przez miejsko-delegowany Sąd powiatowy Alsergrund w skutek rozporządzenia ministeryalnego z dnia 29. grudnia 1880 (Dz. u. p. Nr. 2 z r. 1881) niniejsze rozporządzenie nie narusza.

Dzień, w którym to rozporządzenie nabędzie mocy obowiązującej, później ustanowiony i ogłoszony zostanie.

Schönborn r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część L. — Wydana i rozesłana dnia 29. sierpnia 1889.

133.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z d. 22. sierpnia 1889,

którem ustawę z dnia 1. kwietnia 1872 (Dz. u. p. Nr. 43), tyczącą się odbycia kar wolności w uwięzieniu samotnem, wprowadza się w wykonanie w więzieniu celkowem nowego domu kary w Marburgu począwszy od dnia 1. października 1889.

Na zasadzie ustawy z dnia 1. kwietnia 1872 (Dz. u. p. Nr. 43) o odbyciu kar wolności w uwięzieniu samotnem i o ustanowieniu komisji do wykonania kary, ministerstwo sprawiedliwości rozporządza, że postanowienia tej ustawy wprowadza się w wykonanie w więzieniu celkowem nowego domu kary w Marburgu n./D. z dniem 1. października 1889.

Schönborn r. w.

134.

Rozporządzenie ministerstwa skarbu z dnia 22. sierpnia 1889,

którem obniża się powszechną cenę sprzedaży białej soli morskiej w c. k. składzie soli morskiej w Pirano.

W porozumieniu z królewsko węgierskiem ministerstwem skarbu obniża się ustanowioną w roz-

porządzeniu c. k. ministerstwa skarbu z dnia 21. grudnia 1875 (Dz. u. p. Nr. 155) powszechną cenę sprzedaży białej soli morskiej w c. k. składzie soli morskiej w Pirano z 9 zł. 40 c. na 9 zł. 34 c. za metryczny cetnar.

Ta niższa cena nabywa mocy wykonania dnia 1. września 1889.

Dunajewski r. w.

135.

Rozporządzenie ministerstwa skarbu z dnia 22. sierpnia 1889,

w przedmiocie zmiany, względnie uzupełnienia niektórych postanowień §. 15 IV wykonawczego rozporządzenia do ustawy o opodatkowaniu cukru.

W porozumieniu z królewsko węgierskiem ministerstwem skarbu postanawia się co następuje:

I. Postanowienia §. 15 IV, l. 3 i 5 rozporządzenia wykonawczego do ustawy o opodatkowaniu cukru (Dz. u. p. Nr. 111 z r. 1888) zmienia się, względnie uzupełnia się w ten sposób, że wolno opatrywać urzędowemi znaczkami zamknięcia cukier kandyzowy w pakach o wadze netto po 10, 20, 25 lub 50 kilogramów, zaś rozczyny cukrowe i zdatny na spożycie przez ludzi syrup w beczkach o wadze netto po 50, 100, 150, 200, 250 i 300 kilogramów.

II. Władza skarbowa pierwszej instancji jest upoważniona pozwolić przedsiębiorstwu wyrobu

cukru, w skutek wniesionej przez nie prośby, na przeciąg jednego roku i z zastrzeżeniem odwołania w wypadkach nadużycia, by urzędowe znaczki zamknięcia wydane mu były i przylepiane być mogły na wyrobach cukru także w czasie wcześniejszym, jak czas przewidziany w §. 15 IV rozporządzenia wykonawczego do ustawy o opodatkowaniu cukru, a to pod następującymi warunkami:

1. Na raz nie wolno przedsiębiorstwu wydać większej ilości urzędowych znaczków zamknięcia jak owa, którą przedsiębiorstwo w przeciągu 12 godzin zużyć może.

2. Przylepianie urzędowych znaczków zamknięcia na wyrobach cukrowych może wprawdzie odbyć się dokonaniem przed czynności urzędowej z przesyłką do wyprowadzenia oznajmioną, jednakże nie przed wniesieniem oznajmienia o wyprowadzeniu.

3. Wyroby cukrowe opatrzone znaczkami zamknięcia zachować należy w magazynach oddzielone od reszty wyrobów cukrowych i ułożone w taki sposób, by je łatwo przeliczyć można; najpóźniej zaś w 24 godzin po przyklepieniu znaczków zamknięcia muszą być z zakładu cukrowniczego wyprowadzone.

4. Każdego wieczora przeprowadzić należy obrachunek co do znaczków zamknięcia, które przedsiębiorstwu w myśl punktu 1go wydano; gdyby się przy sposobności tych obrachunków dwa razy z rzędu okazały ubytki marek, a strona nie była w stanie ubytku w sposób całkiem wiarygodny wytłumaczyć, należy jej odebrać ułatwienie co do wydawania jej znaczków zamknięcia, względnie przyklepienia ich w czasie wcześniejszym jak czas, przewidziany w §. 15 IV rozporządzenia wykonawczego.

Dunajewski r. w.

136.

Rozporządzenie ministerstwa skarbu z dnia 26. sierpnia 1889,

tyczące się gorzelni opłacających podatek konsumcyjny, przetwarzających istoty mączne (ziemniaki, gatunki zboża, strączywa) z wyjątkiem skrobii.

Względem gorzelni, ryczałtowemu oznaczeniu podług wydatności przyrzędu do pędzenia podlega-

jących, a podatek konsumcyjny opłacających, które przerabiają istoty mączne (ziemniaki, gatunki zboża, strączywa) z wyjątkiem skrobii (§. 32, l. 1 ustawy o opodatkowaniu gorzałki z dnia 20. czerwca 1888, Dz. u. p. Nr. 95), rozporządza się w porozumieniu z królewsko węgierskiem ministerstwem skarbu co następuje:

1. W gorzelniach, wspomnianego wyżej rodzaju, których alembiki mają więcej aniżeli 100 litrów pojemności, nietylko przestrzegać należy ściśle przepisanego w §. 7 rozporządzenia wykonawczego do ustawy o opodatkowaniu gorzałki rozmiaru powierzchni opałowej alembika, ale nadto na każdy liter pojemności alembika przestrzeń opałowa większa jak 25 kwadratowych centymetrów przypadąć nie może, w skutek czego co najwięcej taka tylko powierzchnia alembika bezpośrednio ogniem i gazami opałowemi dotknięta być może, która temu stosunkowi odpowiada. Nie uważa się za bezpośrednie opalenie w myśl §. 32, l. I, lit. c ustawy o opodatkowaniu gorzałki, jeżeli ogrzewanie alembika odbywa się za pomocą ogrzanego powietrza lub gorącej wody.

Wedle wspomnianego dopiero przepisu ustawy (§. 32, l. I, lit. c), alembik w gorzelniach, o których jest mowa, może być napełniany tylko za pomocą zdjęcia hełmu; nie jest więc dozwolone zaopatrzyć alembik kurkami lub innymi otworami, względnie przyrządami, któreby umożliwiały napełnianie alembika także w inny sposób.

2. W myśl §. 42, l. 3 ustawy o opodatkowaniu gorzałki z dnia 20. czerwca 1888 (Dz. u. p. Nr. 95), przygotowanie zacieru aż do przeniesienia go do przyrzędu do pędzenia, musi w gorzelniach wspomnianych w §. 32, l. I tejże ustawy odbywać się w tem samym naczyniu bez użycia chłodnika, zaś zacier wyfermentowany musi być przeniesiony bezpośrednio z tych naczyń do przyrzędu do pędzenia. Nie jest więc dozwolone zacier w jednej kadzi przygotowany przenosić do innej kadzi przed daniem go do alembika.

W celu przeniesienia zacieru z kadzi fermentacyjnych do przyrzędu do pędzenia, używać wolno tylko takich czerpaków, których pojemność doliczoną została do ogólnej sumy całej dozwolonej przestrzeni fermentacyjnej.

Do wspomnianych w punkcie 4 przytoczonego wyżej paragrafu ustawy o opodatkowaniu gorzałki, naczyń do wyrobu drożdży sztucznych, należą, jak się to samo przez się rozumie, także naczynia do słodkiej fermentacji drożdżowej.

Dunajewski r. w.

137.

Rozporządzenie ministerstwa skarbu z dnia 26. sierpnia 1889,

tyczące się niektórych zarządzeń względem użycia zegarów kontrolujących w gorzelniach.

Zmieniając częściowo §. 14 rozporządzenia wykonawczego do ustawy o opodatkowaniu gorzałki (Dz. u. p. Nr. 133 z r. 1888) postanawia się na podstawie §. 101go tejże ustawy w porozumieniu z królewsko węgierskim ministerstwem skarbu co następuje:

1. Do ustępu 4go, alinea 5go i ustępu 9go powołanego wyżej paragrafu.

U rur wtkowych, umieszczonych przy przyrządach do pędzenia, mogą się znajdować kurki do zamknięcia tylko wyjątkowo i pod tym tylko warunkiem, że przedsiębiorca z pośród sposobów zabezpieczenia rury służącej do odpływu brahy, w §. 51 powołanej ustawy o opodatkowaniu gorzałki alternatywnie przepisanych, tylko pierwszy, to jest ów sposób zabezpieczenia wybierze, przy którym rura służąca do odpływu brahy, skierowana być musi w taki sposób do zbiornika, a tenże tak urządzony być musi, aby płyn zawierający alkohol, przez tę rurę nie mógł być odprowadzony bez zmieszania się z większą ilością brahy. Wspomniany tu zbiornik urządzony być musi w sposób dotąd przepisany, nadto zaś rozporządza się także, że tenże sporządzony być musi z metalu (np. z blachy żelaznej), że musi mieć pojemność przynajmniej 1½ hektolitra i że między jego wysokością i szerokością znaczne różnice zachodzić nie mogą.

Rozumie się samo przez się, że wspomniane wyżej kurki do zamknięcia, odpowiadać muszą wymogom przepisany w §. 51, l. 4 ustawy o opo-

datkowaniu gorzałki. Kurki te mogą być prześwidrowane tylko w tym kierunku, w którym przewód par i płynów alkohol zawierających odbywać się musi, otworzenie ich zaś lub wyjęcie, w celu odprowadzania par lub płynów alkohol zawierających na zewnątrz, musi być w taki sposób zabezpieczone, by takowe było niemożliwe bez uszkodzenia zamknięcia urzędowego, łatwo dostrzedz się dającego.

2. Do ustępu 7go, alinea 2go.

Rura odprowadzająca pozostałości destylacyjne z oddzielnicy, względnie z kolumny wtkowej, musi być dostępną zbadaniu w całej swej długości i musi być wprowadzona przynajmniej na długość 30 centymetrów do zbiornika metalowego (np. z blachy żelaznej) o pojemności co najmniej jednego hektolitra, który zapuszczony być musi w poziom kanału nieczystości w taki sposób, by odpływy spływały po jego nakrywie.

Nakrywa musi być opatrzona otworami a połączenie jej ze zbiornikiem i wspomnianą rurą odpływową musi być zabezpieczone urzędowym zamknięciem.

Nadto musi być otwór kanału znajdujący się nad zbiornikiem, zamknięty gęstą siatką drutową lub blachą przedziurawioną i urzędownie zamknięty.

Gdyby natychmiastowe urządzenie takiego zbiornika w niektórych gorzelniach było połączone ze szczególnymi trudnościami, natenczas Władza skarbową I. instancyi jest upoważniona dozwolić wyjątkowo zwykłe zagłębienie o długości przynajmniej 15 centymetrów w samym kanale nieczystości zamiast w zbiorniku, pod warunkiem, że kanał ten, za pomocą krat, pali itp. i za pomocą umieszczonych na tychże urzędowych zamknięć tak będzie zabezpieczony, że przez nie nikt do zagłębienia dostać się nie może.

Dunajewski r. w.

Rok 1889.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część LI. — Wydana i rozesłana dnia 14. września 1889.

138.

Dokument koncesyjny z dnia 23. lipca 1889,

na kolej miejscową od Studenki do Bilowca.

My Franciszek Józef Pierwszy,

z Bożej łaski Cesarz Austriacki;

Król Apostolski Węgierski, Król Czeski, Dalmacki, Kroacki, Sławoński, Galicyjski, Lodomeryjski i Illiryski; Arcyksiążę Austriacki, Wielki Książę Krakowski, Książę Lotaryński, Salzburski, Styryjski, Karyntyjski, Kraiński, Bukowiński, Górno- i Dolno-Sląski; Wielki Książę Siedmiogrodzki; Margrabia Morawski; uksiążęcony Hrabia na Habsburgu i Tyrolu itd. itd. itd.

Gdy Spółka akcyjna kolei północnej Cesarza Ferdynanda podała prośbę o udzielenie jej koncesyi na wybudowanie i utrzymywanie w ruchu kolei miejscowej od Studenki do Bilowca, przeto ze względu na powszechną użyteczność tego przedsięwzięcia, widzimy się spowodowani nadać rzeczonyj Spółce koncesyą niniejszą na zasadzie ustawy o koncesyach na koleje żelazne z dnia 14. września 1854 (Dz. u. p. Nr. 238), jakoteż ustawy z dnia 17. czerwca 1887 (Dz. u. p. Nr. 81) w sposób następujący:

§. 1.

Nadajemy Spółce akcyjnej kolei północnej Cesarza Ferdynanda prawo wybudowania i utrzymywania w ruchu kolei żelaznej parowej, która wybudowana być ma jako miejscowa ze szlakiem normalnym od Studenki do Bilowca.

§. 2.

Kolei, na którą wydaje się niniejszy dokument koncesyjny, zapewnia się następujące ulgi:

a) Uwolnienie od stępli i należytości od wszelkich umów, które Spółka zawrze, od podań, które wniesie i od wszelkich dokumentów, które wystawi, tudzież od wszelkich wpisów hipotecznych, które na zasadzie tych umów i dokumentów będą uskuteczniane, nakoniec od wszelkich czynności urzędowych i urzędowych wygotowań do celów poniżej wyrażonych, a mianowicie:

1. dotyczących się zebrania kapitału, zabezpieczenia odsetek od kapitału i zabezpieczenia ruchu, aż do chwili otwarcia ruchu;

2. dotyczących się nabycia gruntów, budowy i urządzenia kolei, aż do końca pierwszego roku ruchu.

Ulgi te nie mają być stosowane do postępowania sądowego w sprawach spornych;

- b) uwolnienie od stępli i należności od emisji obligacji pierwszorzędných wypuszczonych w celu zebrania kapitału na pierwsze założenie kolei i jej zaopatrzenie według koncesyi, jakoteż od kwitów tymczasowych, od zahipotekowania prawa zastawu na ciałach hipotecznych księgi dla kolei żelaznych lub na innych nieruchomościach, tudzież od opłat za przeniesienie własności, jakie powstaną przy wykupnie gruntów po upływie pierwszego roku ruchu (lit. a, l. 2), z wyjątkiem należności, które według istniejących ustaw mają być z tego powodu płacone gminom i innym korporacyom autonomicznym;
- c) uwolnienie od opłat i taks za nadanie koncesyi i za wygotowanie niniejszego dokumentu koncesyjnego;
- d) uwolnienie od podatku dochodowego i zarobkowego, od opłat stęplowych, którym podlegają kupony, jakoteż od wszelkiego nowego podatku, któryby w przyszłości mocą ustawy był zaprowadzony, na lat trzydzieści (30), licząc od dnia dzisiejszego.

§. 3.

Kolej północna Cesarza Ferdynanda obowiązana jest skończyć budowę kolei miejscowej w §. 1 wymienionej najpóźniej do 1. października 1890, gotową kolej oddać na użytek publiczny i utrzymywać w ruchu bez przerwy przez cały okres koncesyjny.

Jako rękojmią dotrzymania powyższego terminu budowy, złożyć ma Spółka na żądanie administracyi państwa stosowną kaucyą w gotówce albo w tych papierach, w których wolno lokować pieniądze sieroce.

W razie niedotrzymania powyższego zobowiązania kaucya ta uznana być może za przepadłą.

§. 4.

Do wybudowania kolei koncesyonowanej nadaje się Spółce prawo wywłaszczenia podług przepisów ustawowych w tej mierze obowiązujących.

Takież samo prawo nadane będzie Spółce do wybudowania wszelkich kolei podjazdowych, gdyby Rząd ze względu na dobro publiczne uznał potrzebę wybudowania takich kolei.

§. 5.

We względzie budowy kolei koncesyonowanej i ruchu na niej zastosować się powinna Spółka do osnowy niniejszego dokumentu koncesyjnego i do warunków koncesyjnych, które ministerstwo handlu ustanowi, jakoteż do istniejących w tej mierze ustaw i rozporządzeń, mianowicie do ustawy o koncesyach na koleje żelazne z dnia 14. września 1854 (Dz. u. p. Nr. 238) i Porządku ruchu kolei z dnia 16. listopada 1851 (Dz. u. p. Nr. 1 z r. 1852), tudzież do ustaw i rozporządzeń, które w przyszłości wydane być mogą.

Pod względem ruchu pozwala się odstąpić od środków bezpieczeństwa, przepisanych w Porządku ruchu kolei żelaznych, o ile ze względu na zmniejszenie chyżości największej, ministerstwo handlu uzna to za możebne, a natomiast trzymać się należy osobnych przepisów ruchu, które w tej mierze wyda ministerstwo handlu.

§. 6.

Cyfra kapitału zakładowego kolei w §. 1ym wzmiankowanej podlega zatwierdzeniu Rządu. W tym względzie przyjmuje się za zasadę, że oprócz kosztów na sporządzanie projektu, budowę i urządzenie kolei, jakoteż kosztów sprawienia parku kolejowego, rzeczywiście wyłożonych i należycie udowodnionych, łącznie z odsetkami interkalendarniemi w ciągu czasu budowy rzeczywiście zapłaconemi i stratą na kursie rzeczywiście poniesioną przy gromadzeniu kapitału, żadne wydatki jakiegobądź rodzaju nie mogą być liczone.

Celem zebrania potrzebnego kapitału zakładowego, który w obrębie okresu koncesyjnego, podług planu amortyzacyjnego, podlegającego zatwierdzeniu Rządu ma być umorzony, nadaje się Spółce prawo wypuszczenia na imię kolei, w §. 1 wzmiankowanej, obligacji pierwszorzędných, cztery od sta walutą austryacką papierami nieś mających, których suma ogólna podlega zatwierdzeniu Rządu.

Wzór obligacji pierwszorzędných podlega zatwierdzeniu Rządu.

Gdyby po upływie pierwszego roku ruchu jeszcze jakie nowe budowle wystawione lub urządzenia ruchu pomnożone być miały, koszta przez to poniesione mogą być doliczone do kapitału zakładowego, jeżeli Rząd pozwolił na wzniesienie projektowanych nowych budowli lub pomnożenie urządzeń ruchu i jeżeli koszta będą należycie wykazane.

§. 7.

Co się tyczy transportów wojskowych i wszelkich innych świadczeń dla administracji wojskowej, postanowienia, które kiedykolwiek na innych liniach uprzyw. kolei północnej Cesarza Ferdynanda obowiązują będą, stosowane być mają także na kolei niniejszem koncesyonowanej, o ile będzie możliwym dopełnienie ich na kolei koncesyonowanej jako drugorzędnej a w skutek tego zbudowanej, urządzonej i eksploatowanej z dozwoleńmi ułatwieniami, a orzeka o tem ministerstwo handlu.

Spółka zobowiązuje się przy obsadzaniu posadzić wzgląd na wysłużonych podoficerów armii, marynarki wojennej i obrony krajowej w myśl ustawy z dnia 19. kwietnia 1872 (Dz. u. p. Nr. 60).

§. 8.

Gdyby niniejsza kolej miejscowa przechodziła po poziomym dróg skarbowych, krajowych lub powiatowych, lub jeżeliby szlaku takiej drogi użyto do jej poprowadzenia, Spółka obowiązana jest na wezwanie Władzy wojskowej, gdyby względy wojskowe tego wymagały, wstrzymać ruch na odnośnej kolei miejscowej bez pretensyi do wynagrodzenia.

§. 9.

Koncesyą nadaje się z obroną przeciw zakładaniu nowych kolei w myśl §fu 9go, lit. b) ustawy o koncesyach na koleje żelazne na czas od dnia dzisiejszego aż do dnia 31. grudnia 1975 a po upływie tego czasu utraci ona moc swoją.

Rząd może także wyrzec unieważnienie koncesyi przed upływem przerwzonego czasu, gdyby określone w §fie 3cim zobowiązania pod względem skończenia budowy, tudzież otwarcia i utrzymywania ruchu nie były dopełnione, o ile przekroczenie terminu nie da się usprawiedliwić w myśl §fu 11, lit. b) ustawy o koncesyach na koleje żelazne.

§. 10.

Spółka obowiązana jest dozwolnić Administracji państwa na jej żądanie każdego czasu współużywania kolei niniejszem koncesyonowanej do obrotu między kolejami już istniejącymi lub dopiero w przyszłości powstać mającymi, na których Rząd ruch utrzymuje, w taki sposób, że Administracja państwa będzie mogła z prawem ustanawiania taryf przysyłać lub pozwolić przysyłać tak całe

pociągi jak i pojedyncze wozy koleją współużywaną lub niektórymi jej częściami, za opłatą stosownego wynagrodzenia.

Jednakże współużywanie to o tyle tylko będzie miało miejsce, o ile przez to nie będzie doznawał przeszkody własny regularny obrót na kolei współużywanej.

Wynagrodzenie, które za to ma być płacone, ustanowione będzie według przepisów dołączonych jako załączka C do dokumentu koncesyjnego z dnia 1. stycznia 1886 dla kolei północnej Cesarza Ferdynanda ogłoszonych w Dz. u. p. z roku 1886, strona 63.

§. 11.

Rząd zastrzega sobie prawo odkupienia koncesyonowanej kolei miejscowej po jej wybudowaniu i otwarciu na niej ruchu kiedykolwiek, pod następującymi warunkami:

1. Dla oznaczenia ceny odkupu, gdyby odkupienie nastąpiło przed upływem roku 1903, policzony będzie czysty dochód tej kolei miejscowej w najpomyślniejszym z ostatnich lat pięciu przed chwilą odkupu, z których rachunki zostały zamknięte.

2. Gdyby odkupienie następowało po upływie roku 1903, policzone będą dla oznaczenia ceny odkupu czyste dochody roczne kolei miejscowej w ciągu ostatnich lat siedmiu przed chwilą odkupu, z których rachunki zostały zamknięte a z nich strącone będą czyste dochody dwu lat najniepomyślniejszych i obliczony będzie średni dochód czysty pozostałych lat pięciu.

3. Gdyby jednak dochód czysty, w myśl postanowień ustępu 1 lub 2 obliczony, nie wynosił najmniej takiej kwoty rocznej, która jest potrzebna do oprocentowania po cztery od sta i umorzenia w ciągu okresu koncesyjnego kapitału zakładowego przez Rząd zatwierdzonego (§. 6), natenczas ta kwota roczna uważana będzie za dochód czysty, mający służyć za podstawę do wymierzenia ceny odkupu.

4. Czysty dochód, w razie odkupienia przed upływem 1903 roku, według liczby 1 a względnie według liczby 3 obliczony, powiększa się przyczynkiem, który, jeżeli odkupienie następuje przed upływem roku 1903, wynosi 15 od sta, jeżeli odkupienie następuje w latach 1894 aż do 1898 włącznie, 10 od sta, a jeżeli odkupienie następuje w latach 1899 aż do 1903 włącznie, 5 od sta.

5. Wynagrodzenie, które ma być zapłacone, będzie stanowiło rentę, która w razie odkupienia przed upływem roku 1903 równać się ma obliczo-

nemu według liczby 1 i 3 dochodowi, z przyczynkiem pod liczbą 4 ustanowionym, w razie odkupienia po upływie roku 1903, obliczonemu według liczby 2 a względnie 3 dochodowi średniemu a względnie najmniejszemu bez rzeczonego przyczynku.

Renta będzie Spółce wypłacana w ciągu pozostałych lat okresu koncesyjnego w ratach półrocznych z dołu dnia 30. czerwca i 31. grudnia każdego roku.

6. Przez odkupienie kolei i od dnia tego odkupienia wchodzi państwo za wypłatą ceny odkupu bez dalszego wynagrodzenia w posiadanie wolne od ciężarów i używanie kolei niniejszem koncesyjonowanej ze wszystkimi do niej należącymi ruchomościami i nieruchomościami, licząc tu także park wozowy, zapasy materiałów, o ile były sprawione z kapitału zakładowego (§. 6), jakoteż fundusze obrotowe i zasobne z kapitału zakładowego utworzone, o ileby te ostatnie za zezwoleniem Rządu nie były już całkiem lub w części użyte stosownie do swego przeznaczenia.

§. 12.

Gdy koncesya utraci moc swoją i od tego dnia, w którym to nastąpi, wchodzi państwo bez wynagrodzenia w wolne od ciężarów posiadanie i używanie kolei koncesyjonowanej i wszystkich ruchomych i nieruchomych przynależności, licząc także park wozowy, zapasy materiałów, o ile były sprawione z kapitału zakładowego (§. 6), jakoteż fundusze obrotowe i zasobne z kapitału zakładowego utworzone, o ile te ostatnie za zezwoleniem Rządu nie były już całkiem lub w części użyte stosownie do swego przeznaczenia.

Tak wtedy gdy koncesya moc swoją straci, jak i w razie odkupienia kolei (§. 11), zatrzyma Spółka na własność fundusz zasobny, utworzony z własnych dochodów kolei miejscowej i należące się jej aktywa, tudzież te osobne zakłady i budynki z własnego majątku Spółki wzniesione lub nabyte, do których zbudowania lub nabycia Rząd upoważnił Spółkę z tym wyraźnym dodatkiem, że nie mają stanowić przynależności kolejowej.

§. 13.

Rząd ma prawo przekonywać się, czy budowa kolei i jej urządzenia ruchu są we wszystkich częściach wykonane odpowiednio celowi i trwale,

tudzież zarządzić, aby wadom w tym względzie zapobieżono lub takowe usunięto.

Rząd ma także prawo wglądania przez komisarza przy Spółce ustanowionego w jej zarząd, o ile tenże tyczy się kolei niniejszem koncesyjonowanej.

Za nadzór nad przedsiębiorstwem kolejowem, niniejszem ustanowiony, Spółka nie jest obowiązana płacić skarbowi państwa wynagrodzenia.

Również uwalnia się Spółkę od przepisane go w §fie 89tym Porządku ruchu kolei z dnia 16. listopada 1851 (Dz. u. p. Nr. 1 z roku 1852) obowiązku wynagradzania nadwyżki kosztów dozoru policyjnego i akcyzowego, jakoteż od obowiązku wystawienia bezpłatnie i utrzymywania lokaliw urzędowych.

§. 14.

Nadto zastrzega sobie Rząd prawo, że gdyby pomimo poprzedniego ostrzeżenia ponawiało się naruszenie lub zaniedbanie obowiązków, w dokumencie koncesyjnym, warunkach koncesyjnych lub ustawami przepisanych, będzie temu zapobiegał środkami odpowiadającemi ustawom, a według okoliczności unieważni koncesyą jeszcze przed upływem czasu, na który została nadana.

Ostrzegając surowo, aby nikt nie uczynił nic przeciwnego postanowieniom koncesyi niniejszej i nadając Spółce prawo uciekania się do Naszych Sądów w sprawach o wynagrodzenie udowodnionej szkody, rozkazujemy wyraźnie wszystkim Władzom, do których to należy, aby nad koncesyą i wszystkimi postanowieniami w niej zawartemi, ściśle i troskliwie czuwały.

W dowód czego wydajemy niniejszy list, pod Naszą większą pieczęcią, w Naszem głównem i rezydencyonalnem mieście Wiedniu dnia dwudziestego trzeciego miesiąca lipca, w roku zbawienia tysiąc ośmset ośmdziesiątym dziewiątym, Naszego panowania czterdziestym pierwszym.

Franciszek Józef r. w.

Taaffe r. w.

Dunajewski r. w.

Bacquehem r. w.

139.

Dokument koncesyjny z dnia 26. lipca 1889,

na kolej miejscową od Wielkiego Brzezna do Wernerzyc z odnogą do Usztku.

My Franciszek Józef Pierwszy, z Bożej łaski Cesarz Austriacki;

Król Apostolski Węgierski, Król Czeski, Dalmacki, Kroacki, Sławoński, Galicyjski, Lodomeryjski i Illiryski; Arcyksiążę Austriacki, Wielki Książę Krakowski, Książę Lotaryński, Salzburski, Styryjski, Karyntyjski, Kraiński, Bukowiński, Górno- i Dolno-Słaski; Wielki Książę Siedmiogrodzki; Margrabia Morawski; uksiążęcony Hrabia na Habsburgu i Tyrołu itd. itd. itd.

Gdy przedsiębiorstwo budowy Stern i Hafferl w Wiedniu wspólnie z przedsiębiorcą wielkiego przemysłu Juliuszem na Wernburgu Leonem podali prośbę o udzielenie im koncesyi na wybudowanie i utrzymywanie w ruchu kolei miejscowej od Wielkiego Brzezna do Wernerzyc z odnogą do Usztku, przeto ze względu na powszechną użyteczność tego przedsiębiorstwa, widzimy się spowodowani nadać rzeczonym koncesyonaryuszom koncesyą niniejszą na zasadzie ustawy o koncesyach na koleje żelazne z dnia 14. września 1854 (Dz. u. p. Nr. 238), jakoteż ustawy z dnia 17. czerwca 1887 (Dz. u. p. Nr. 81), w sposób następujący:

§. 1.

Nadajemy koncesyonaryuszom prawo wybudowania i utrzymywania w ruchu kolei parowej, która wybudowana być ma jako miejscowa ze szlakiem normalnym od stacyi w Wielkiem Brzeznie na uprzyw. kolei austriackiej północno-zachodniej na Loweczkwice do Wernerzyc z odnogą do Usztku.

§. 2.

Kolei, na którą wydaje się niniejszy dokument koncesyjny, zapewnia się następujące ulgi:

- a) Uwolnienie od stępli i należności od wszelkich umów, które to przedsiębiorstwo kolei miejscowej zawarze, od podań, które wniesie i

wszelkich dokumentów, które wystawi, tudzież od wszelkich wpisów hipotecznych, które na zasadzie tych umów i dokumentów będą uskuteczniane, nakoniec od wszelkich czynności urzędowych i urzędowych wygotowań do celów powyższych, a mianowicie:

1. tyczących się zebrania kapitału, zabezpieczenia odsetek od kapitału i zabezpieczenia ruchu, aż do chwili otwarcia ruchu;

2. tyczących się nabycia gruntów, budowy i urządzenia kolei aż do końca pierwszego roku ruchu.

Ulgi te nie mają być stosowane do postępowania sądowego w sprawach spornych;

- b) uwolnienie od stępli i należności od emisji akcji wypuszczonych w celu zebrania kapitału na pierwsze założenie kolei i jej zaopatrzenie według koncesyi i od kwitów linczasowych, tudzież od opłat za przeniesienie własności, jakie powstaną przy wykupnie gruntów po upływie pierwszego roku ruchu (lit. a, l. 2), z wyjątkiem należności, które według istniejących ustaw mają być z tego powodu płacone gminom i innym korporacyom autonomicznym;
- c) uwolnienie od opłat i taks za nadanie koncesyi i za wygotowanie niniejszego dokumentu koncesyjnego;
- d) uwolnienie od podatku dochodowego i zarobkowego, od opłat stęplowych, którym podlegają kupony, jakoteż od wszelkiego nowego podatku, któryby w przyszłości mocą ustawy był zaprowadzony na lat dwadzieścia, licząc od dnia dzisiejszego.

§. 3.

Koncesyonaryusze obowiązani są rozpocząć budowę kolei w §. 1ym wymienionej natychmiast, skończyć ją najpóźniej w przeciągu półtora roku, licząc od dnia dzisiejszego, gotową kolej oddać na użytek publiczny i utrzymywać w ruchu bez przerwy przez cały okres koncesyjny.

Jako rękojmią dotrzymania powyższego terminu budowy dać mają koncesyonaryusze kaucyą w sumie dziesięć tysięcy złotych, w papierach, w których wolno lokować pieniądze sieroce.

W razie niedotrzymania powyższego zobowiązania, kaucya ta uznana być może za przepadłą.

§. 4.

Do wybudowania kolei koncesyonowanej nadaje się koncesyonaryuszom prawo wywłaszczenia podług przepisów ustawowych w tej mierze obowiązujących.

Takież samo prawo nadane będzie koncesyonaryuszom do wybudowania wszelkich kolei podjazdowych, gdyby Rząd ze względu na dobro publiczne uznał potrzebę wybudowania takich kolei.

O ileby do wybudowania kolei koncesyonowanej użyte być miały inne drogi publiczne, koncesyonaryusze winni postarać się o zezwolenie tych, którzy do utrzymywania owych dróg są obowiązani a względnie Władz lub urzędów, którym według istniejących ustaw służy prawo udzielania pozwolenia do używania drogi.

§. 5.

We względzie budowy kolei koncesyonowanej i ruchu na niej zastosować się powinni koncesyonaryusze do osnowy niniejszego dokumentu koncesyjnego i do warunków koncesyjnych, które ministerstwo handlu ustanowi, jakoteż do istniejących w tej mierze ustaw i rozporządzeń, mianowicie do ustawy o koncesyach na koleje żelazne z dnia 14. września 1854 (Dz. u. p. Nr. 238) i Porządku ruchu kolei z dnia 16. listopada 1851 (Dz. u. p. Nr. 1 z r. 1852), tudzież do ustaw i rozporządzeń, które w przyszłości wydane być mogą.

Pod względem ruchu pozwala się odstąpić od środków bezpieczeństwa i przepisów ruchu, ustanowionych w Porządku ruchu kolei żelaznych i w odnośnych postanowieniach dodatkowych, o ile ze względu na szczególne stosunki obrotu i ruchu, a w szczególności ze względu na zmniejszenie chyżości największej, ministerstwo handlu uzna to za możliwe, a natomiast trzymać się należy osobnych przepisów ruchu, które w tej mierze wyda ministerstwo handlu.

§. 6.

Nadaje się koncesyonaryuszom prawo utworzenia za osobnem zezwoleniem Rządu i pod warunkami, które on ustanowi, Spółki akcyjnej, która wniść ma we wszystkie prawa i obowiązki koncesyonaryuszów.

Wypuszczenie w obieg obligacyj pierwszorzędnych jest wzbronione. Natomiast nadaje się koncesyonaryuszom prawo wypuszczenia w obieg akcyj pierwszorzędnych, które mieć będą pod względem

wypłaty odsetek i umorzenia pierwszeństwo przed akcyami zakładowemi, za sumę, którą Rząd oznaczy.

Dywidenda, należąca się od akcyj pierwszorzędnych, zanim akcje zakładowe nabeą prawa do pobierania dywidendy, nie może być wymierzana w większej kwocie jak po pięć od sta i dopłaty z dochodów późniejszych lat są wzbronione.

Cyfra kapitału zakładowego rzeczywistego jakoteż imiennego podlega zatwierdzeniu Rządu.

W tym względzie przyjmuje się za zasadę, że oprócz kosztów na sporządzenie projektu, budowę i urządzenie kolei, jakoteż kosztów sprawienia parku kolejowego, rzeczywiście wyłożonych i należycie udowodnionych, łącznie z odsetkami interkalarnemi w ciągu czasu budowy rzeczywiście zapłaconemi i straty na kursie rzeczywiście poniesionej przy gromadzeniu kapitału, żadne wydatki jakiegobądź rodzaju nie mogą być liczone.

Gdyby po upływie pierwszego roku ruchu jeszcze jakie nowe budowle wystawione lub urządzenia ruchu pomnożone być miały, koszta przez to poniesione mogą być doliczone do kapitału zakładowego, jeżeli Rząd pozwolił na wzniesienie projektowanych nowych budowli lub pomnożenie urządzeń ruchu i jeżeli koszta będą należycie wykazane.

Cały kapitał zakładowy umorzony być ma w obrębie okresu koncesyjnego według planu amortyzacyjnego podlegającego zatwierdzeniu Rządu.

Statut Spółki jakoteż formularze akcyj zakładowych i akcyj pierwszorzędnych, gdyby miały być wypuszczone, podlegają zatwierdzeniu Rządu.

§. 7.

Transporty wojskowe przewożone być muszą po cenach taryfowych znizonych, a to stosownie do postanowień, które tak w tej mierze jak i względem ulg dla podróżujących wojskowych na przyległej linii uprzyw. austr. kolei północno-zachodniej kiedykolwiek obowiązywać będą.

Postanowienia te stosowane będą także do Obrony krajowej obu połów monarchii, do strzelców krajowych tyrolskich, i to nietylko gdy podróżują kosztem skarbu, lecz także gdy jadą po służbie o własnym koszcie na ćwiczenia wojskowe i zgromadzenia kontrolne, tudzież do korpusu straży wojskowej sądów cywilnych wiedeńskich, do żandarmeryi, jakoteż do straży skarbowej i straży bezpieczeństwa po wojskowemu uorganizowanej.

Koncesyonaryusze zobowiązują się przystąpić także imieniem kolei w §fie 1 wzmiankowanej do

zawartej przez spółki kolei austriackich umowy względem zakupu i utrzymywania w pogotowiu środków do transportów wojskowych, pomagania sobie nawzajem swojemi parkami w razie przewożenia większych transportów wojskowych, tudzież do przepisów dla kolei żelaznych podczas wojny, które kiedykolwiek będą obowiązywały, jakoteż do umowy dodatkowej o przewożeniu na rachunek skarbu wojskowego obłożnie chorych i rannych, która weszła w wykonanie od dnia 1. czerwca 1871.

Ten obowiązek przystąpienia odnosi się także do umowy ze spółkami kolejowemi względem pomagania sobie nawzajem swoją służbą w razie przewożenia większych transportów wojskowych i do przepisu o transportach wojskowych na kolejach żelaznych.

Zobowiązania te ciążyą na koncesyonaryuszach tylko o tyle, o ile będzie możliwem dopełnienie ich na kolei koncesyonowanej jako drugorzędnej a w skutek tego zbudowanej, urządzonej i eksploatowanej z dozwolonemi ułatwieniami, orzeka zaś o tem ministerstwo handlu.

Koncesyonaryusze zobowiązują się przy obsadzaniu posad mieć wzgląd na wysłużonych podoficerów armii, marynarki wojennej i obrony krajowej w myśl ustawy z dnia 19. kwietnia 1872 (Dz. u. p. Nr. 60).

§. 8.

Koncesyonaryusze obowiązani są w razie uruchomienia wojska lub wojny wstrzymać ruch na kolei koncesyonowanej bez pretensyi do wynagrodzenia o tyle i na tak długo, o ile Władza wojskowa uzna to za potrzebne do ruchów wojskowych lub jakichkolwiek innych czynności wojennych na jednej z dróg publicznych, którychby kolej używała.

§. 9.

Koncesyą nadaje się z obroną przeciw zakładaniu nowych kolei w myśl §fu 9go, lit. b) ustawy o koncesyach na koleje żelazne na lat dziewięćdziesiąt (90), licząc od dnia dzisiejszego, a po upływie tego czasu utraci ona moc swoje.

Rząd może także wyrzec unieważnienie koncesyi przed upływem przerzeczonego czasu, gdyby określone w §fie 3cim zobowiązania pod względem rozpoczęcia i skończenia budowy, tudzież otwarcia i utrzymywania ruchu nie były dopełnione, o ile przekroczenie terminu nie da się usprawiedliwić w myśl §fu 11, lit. b) ustawy o koncesyach na koleje żelazne.

§. 10.

Koncesyonaryusze nie są upoważnieni do odstąpienia trzecim osobom utrzymywania ruchu na kolejach koncesyonowanych, wyjąwszy, gdyby Rząd wyraźnie na to zezwolił.

Rząd zastrzega sobie prawo objęcia ruchu na kolei koncesyonowanej i utrzymywanie go aż do upływu okresu koncesyjnego na rachunek koncesyonaryuszów mianowicie w tym przypadku, gdyby została bezpośrednio połączona z jedną z kolei, na których ruch Rząd utrzymuje lub będzie utrzymywał.

W przypadku tym koncesyonaryusze będą obowiązani zwrócić Rządowi koszta z powodu tego utrzymywania ruchu rzeczywiście poniesione lub ryczałtowo oznaczone.

Zresztą warunki tego utrzymywania ruchu przepisane będą w kontrakcie, który Rząd zawrze z koncesyonaryuszami.

§. 11.

Koncesyonaryusze obowiązani są dozwolnić Administracyi państwa na jej żądanie każdego czasu współużywania kolei do obrotu między kolejami już istniejącemi lub dopiero w przyszłości powstać mającemi, na których Rząd ruch utrzymuje, w taki sposób, że Administracya państwa będzie mogła z prawem ustanawiania taryf przesyłać lub pozwolić przesyłać tak całe pociągi jak i pojedyncze wozy koleją współużywaną lub niektórymi jej częściami, za opłatą stosownego wynagrodzenia. Jednakże współużywanie to o tyle tylko będzie miało miejsce, o ile przez to nie będzie doznawał przeszkody własny regularny obrót na kolei współużywanej.

Wynagrodzenie, które za to ma być płacone, ustanowione będzie według przepisów dołączonych jako załączka C do dokumentu koncesyjnego z dnia 1. stycznia 1886 dla kolei północnej Cesarza Ferdynanda ogłoszonych w Dzienniku ustaw państwa z roku 1886, strona 63.

§. 12.

Rząd zastrzega sobie prawo odkupienia koncesyonowanej kolei po jej wybudowaniu i otwarciu na niej ruchu kiedykolwiek, pod następującemi warunkami:

1. Dla oznaczenia ceny odkupu policzone będą czyste dochody roczne przedsiębiorstwa w ciągu ostatnich lat siedmiu przed rzeczywistą chwilą odkupu, a z nich strącone będą czyste dochody dwu lat najniepomyślniejszych i policzony będzie średni dochód czysty pozostałych lat pięciu.

2. Gdyby jednak odkupienie miało nastąpić przed upływem siódmego roku ruchu, lub gdyby

średni dochód czysty, w myśl postanowień ustępu 1. obliczony, nie wynosił najmniej takiej kwoty rocznej, któraby wyrównywała racie rocznej potrzebnej do oprocentowania po 5 od sta całego kapitału akcyjnego przez c. k. Rząd zatwierdzonego i do umorzenia go w ciągu okresu koncesyjnego, natenczas kwota roczna, powyżej oznaczona, uważana będzie za dochód czysty, mający służyć za podstawę do wymierzenia ceny odkupu.

3. Wynagrodzenie, które ma być zapłacone, będzie polegało na tem, że w ciągu pozostałych lat okresu koncesyjnego płacić się będzie koncesyonaryuszom dochód średni w myśl ustępu 1go a względnie, o ileby zachodził jeden z przypadków w ustępie 2 przewidzianych, sumę roczną tamże wzmiankowaną, a to w ratach półrocznych z dołu dnia 30. czerwca i 31. grudnia każdego roku.

4. Rząd zastrzega sobie, że wolno mu będzie w każdym czasie zamiast niepłatnych jeszcze rat rocznych zapłacić kapitał wyrównywający sumie zdyskontowanej przez potrącenie odsetek od odsetek po pięć od sta na rok wartości kapitałowej rat, które według postanowień ustępu 3go mają być półrocznie płacone.

Gdyby Rząd zamierzał w taki sposób spłacić kapitał, wolno mu będzie użyć do tego podług własnego wyboru gotówki lub obligacyj długu państwa. Obligacye długu państwa liczone będą po kursie średnim, jaki obligacye rządowe tego samego rodzaju, notowane urzędownie na giełdzie wiedeńskiej, będą miały w ciągu półroczu bezpośrednio poprzedzającego.

5. Przez odkupienie kolei i od dnia tego odkupienia wchodzi państwo za wypłatą ceny odkupu bez dalszego wynagrodzenia w posiadanie wolne od ciężarów i używanie kolei niniejszem koncesyonowanej ze wszystkimi do niej należąciami ruchomościami i nieruchomościami, licząc tu także park wozowy i zapasy materiałów, jakoteż funduszków obrotowych i zasobnych z kapitału zakładowego utworzonych, o ileby te ostatnie za zezwoleniem Rządu nie były już użyte stosownie do swego przeznaczenia.

§. 13.

Gdy koncesya utraci moc swoją i od tego dnia, w którym to nastąpi, wchodzi państwo bez wynagrodzenia w wolne od ciężarów posiadanie i używanie kolei koncesyonowanej i wszystkich ruchomych i nieruchomych przynależności, licząc tu także park wozowy i zapasy materiałów, jakoteż fundusze obrotowe i zasobne w rozmiarze wzmiankowanym w §. 12, l. 5.

Tak wtedy gdy koncesya moc swoją straci, jak i w razie odkupienia kolei (§. 12), zatrzymają koncesyonaryusze na własność fundusz zasobny, utworzony z własnych dochodów przedsiębiorstwa i należące się mu aktywa, tudzież te osobne zakłady i budynki z własnego majątku wzniesione lub nabyte, do których zbudowania lub nabycia Rząd upoważnił ich z tym wyraźnym dodatkiem, że nie mają stanowić przynależności kolejowej.

§. 14.

Rząd ma prawo przekonywać się, czy budowa kolei i jej urządzenia ruchu są we wszystkich częściach wykonane odpowiednio celowi i trwale, tudzież zarządzić, aby wadom w tym względzie zapobieżono lub takowe usunięto.

Rząd ma także prawo wglądania w zarząd przez wydelegowanego do tego urzędnika, a w szczególności nadzorowania w wszelki sposób, jaki uzna za stosowny, aby budowę wykonano zgodnie z projektem i kontraktami i wydelegowania do nadzoru nad tem urzędników na koszt koncesyonaryuszów.

W razie utworzenia się Spółki akcyjnej, komisarz przez Rząd ustanowiony będzie miał także prawo bywania na posiedzeniach Rady zawiadowczej lub innej reprezentacyj, przedstawiającej dyrekcyą Spółki, jakoteż na walnych zgromadzeniach ile razy uzna to za potrzebne, i zawieszania wszelkich takich uchwał lub zarządzeń, któreby się ustawiom, koncesyi lub statutowi Spółki sprzeciwiały albo były szkodliwe publicznemu dobru; w przypadku jednak takim komisarz winien rzecz przedstawić natychmiast ministerstwu handlu do decyzji, która wydana być ma niezwłocznie i będzie dla Spółki obowiązująca.

Za nadzór nad przedsiębiorstwem kolejowem, niniejszem ustanowiony, koncesyonaryusze nie są aż do dalszego zarządzenia obowiązani płacić skarbowi państwa wynagrodzenia.

Uwalnia się koncesyonaryuszów od przepisanego w §fie 89tym Porządku ruchu kolei z dnia 16. listopada 1851 (Dz. u. p. Nr. 1 z roku 1852) obowiązku wynagradzania nadwyżki kosztów dozoru policyjnego i akcyzowego, jakoteż od obowiązku wystawienia bezpłatnie i utrzymywania lokali urzędowych.

§. 15.

Nadto zastrzega sobie Rząd prawo, że gdyby pomimo poprzedniego ostrzeżenia ponawiało się naruszenie lub zaniedbanie obowiązków, w dokumencie koncesyi, warunkach koncesyjnych lub usta-

wami przepisanych, będzie temu zapobiegał środkami odpowiadającymi ustawom, a według okoliczności unieważni koncesyą przed upływem okresu, na który została nadana.

Ostrzegając surowo, aby nikt nie czynił nic przeciwnego postanowieniom koncesyi niniejszej i nadając koncesyonaryuszom prawo uciekania się do Naszych sądów w sprawach o wynagrodzenie udowodnionej szkody, rozkazujemy wyraźnie wszystkim Władzom, do których to należy, aby nad koncesyą i wszystkimi postanowieniami w niej zawartymi ściśle i troskliwie czuwały.

W dowód czego wydajemy niniejszy list, pod Naszą większą pieczęcią, w Naszem głównym i rezydencyonalnem mieście Wiedniu, dnia dwudziestego szóstego miesiąca lipca, w roku zhawienia tysiąc ósmset ósmdziesiątym dziewiątym, Naszego panowania czterdziestym pierwszym.

Franciszek Józef r. w.

Taaffe r. w.

Dunajewski r. w.

Bacquehem r. w.

140.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z d. 22. sierpnia 1889,

tyczące się upoważnienia udzielonego c. i k. konsulatowi w Kijowie do obejmowania ruchomości spadkowych po obywatelach państwa austriackiego, zmarłych w jego okręgu urzędowym.

Na zasadzie artykułu XIX. Traktatu handlowego i nawigacyjnego z Rosyą z dnia 2./14. września 1860 (Dz. u. p. Nr. 272), c. k. ministerstwo spraw zewnętrznych upoważniło c. i k. konsulat w Kijowie, żeby ruchomości spadkowe po obywatelach państwa austriackiego zmarłych w jego okręgu urzędowym, składane u niego, przyjmował dla wydania ich właściwej austriackiej Władzy spadkowej a w razie potrzeby, żeby inne osoby upoważniał do skuteczniana odpowiednich aktów w przedmiocie zastępowania i administracji spadku.

Schönborn r. w.

141.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z d. 24. sierpnia 1889,

tyczące się przyłączenia gminy Tarnawy dolnej i górnej do okręgu Sądu delegowanego miejskopowiatowego wadowickiego w Galicyi.

Na zasadzie ustawy z dnia 11. czerwca 1868 (Dz. u. p. Nr. 59) oddziela się gminę miejscową Tarnawę dolną i górną łącznie z obszarem dworskim od okręgu Sądu powiatowego ślemieńskiego i przyłącza do okręgu Sądu delegowanego miejskopowiatowego wadowickiego.

Rozporządzenie niniejsze nabywa mocy obowiązującej od dnia 1. stycznia 1890.

Schönborn r. w.

142.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z d. 25. sierpnia 1889,

tyczące się przyłączenia gmin Hroszówki, Jabłownicy ruskiej i Ulucza do okręgu Sądu powiatowego brzozowskiego w Galicyi.

Na zasadzie ustawy z dnia 11. czerwca 1868 (Dz. u. p. Nr. 59) oddziela się gminy Hroszówkę, Jabłonówkę ruską i Ulucz łącznie z obszarami dworskimi od okręgu Sądu powiatowego birzyckiego i przyłącza do okręgu Sądu powiatowego brzozowskiego.

Rozporządzenie niniejsze nabywa mocy obowiązującej od dnia 1. stycznia 1890.

Schönborn r. w.

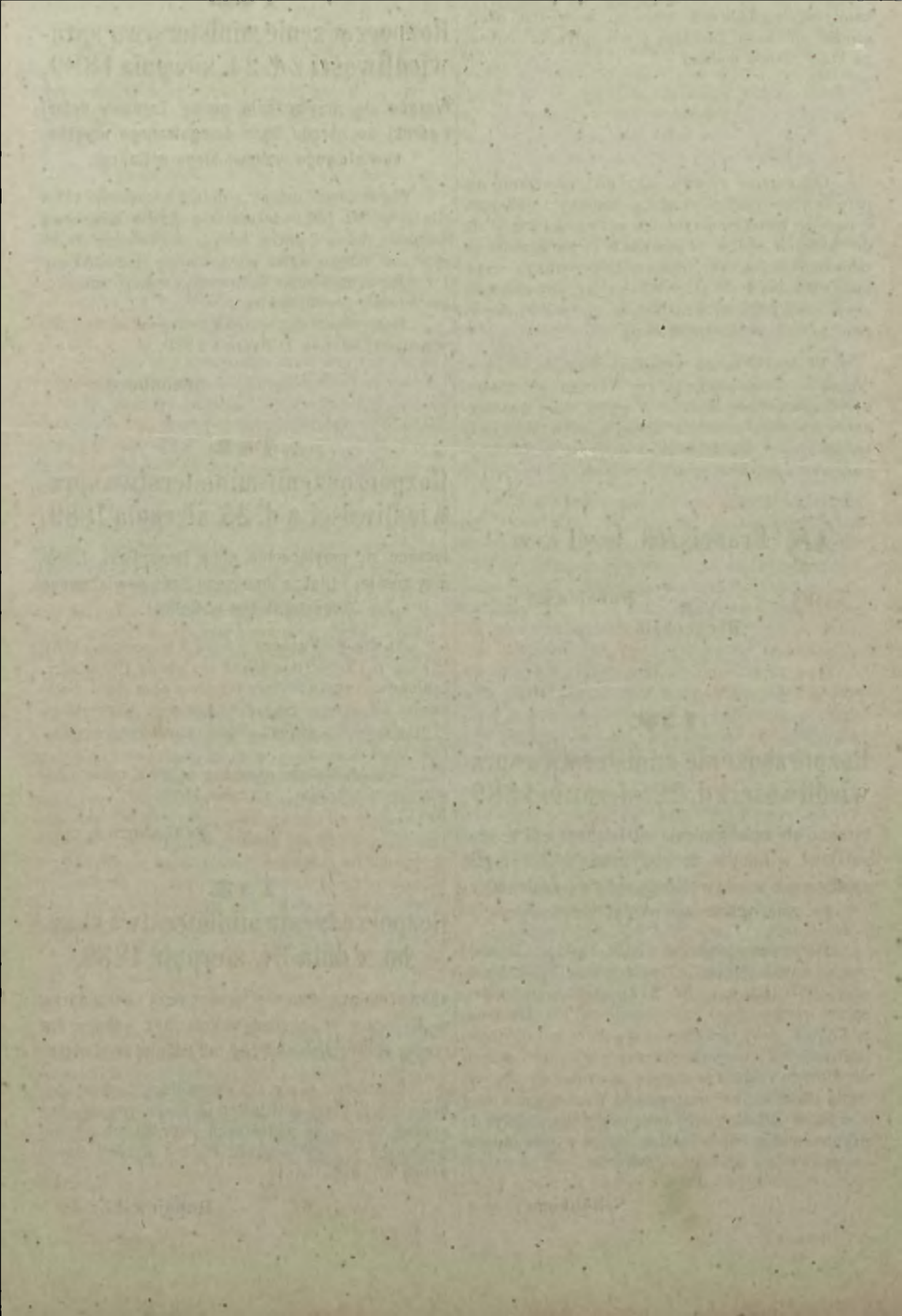
143.

Rozporządzenie ministerstwa skarbu z dnia 31. sierpnia 1889,

upoważniające komorę pomocniczą ehrwaldzką w Griessen do ekspedywania bez poboru cła rzeczy podróżnych naprzód lub później wysłanych.

Upoważnia się c. k. ehrwaldzką komorę pomocniczą II. klasy w Griessen do ekspedywania bez poboru cła rzeczy podróżnych naprzód lub później wysłanych w myśl artykułu IX, l. 1 ustawy cłowej z dnia 25. maja 1882.

Dunajewski r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część LII. — Wydana i rozesłana dnia 25. września 1889.

144.

Patent cesarski z d. 22. września 1889,

tyczący się zwołania sejmów krajowych czeskiego, galicyjsko-lodomeryjsko-krakowskiego, dolno- i górno-austryackiego, salzburskiego, styryjskiego, karyntyjskiego, kraińskiego, bukowińskiego, morawskiego, śląskiego, tyrolskiego, vorarlberskiego, istryjskiego, goryckiego i gradyjskiego.

My Franciszek Józef Pierwszy,
z Bożej łaski Cesarz Austryacki;

król węgierski i czeski, król dalmatyński, chorwacki, sławoński, galicyjski, lodomeryjski i illiryjski; król jerozolimski itd.; arcyksiążę austryacki; wielki książę tokański i krakowski; książę lotaryński, salzburski, styryjski, karyntyjski, kraiński i bukowiński; wielki książę siedmiogrodzki; margrabia morawski; książę górno- i dolno-śląski, modeński, parmański, piacencki i gwastalski, oświęcimski i zatorski, cieszyński, friaulski, dubrownicki i zadarski; uksiążęcony hrabia na Habsburgu i Tyrolu,

Kyburgu, Gorycyi i Gradysce; książę na Trydencie i Bryksenie; margrabia górno- i dolno-łużycki i istryjski; hrabia na Hohenemsie, Feldkirchu, Bregencyi, Sonnenbergu itd.; pan na Tryeście, Kottorze i windyjskiej marchii; wielki wojewoda województwa serbskiego itd. itd. itd.

wiadomo czynimy:

Sejmy krajowe czeski, galicyjsko-lodomeryjsko-krakowski, dolno- i górno-austryacki, salzburski, styryjski, karyntyjski, kraiński, bukowiński, morawski, śląski, tyrolski, vorarlberski, istryjski, gorycki i gradyjski, zwołane są na dzień 10. października 1889 do miejsc na ich zebrania ustawą wyznaczonych.

Dan w Gödöllö dnia 22. września tysiąc ośmset ośmdziesiątego dziewiątego, Naszego panowania czterdziestego pierwszego roku.

Franciszek Józef r. w.

Taaffe r. w.

Falkenhayn r. w.

Pražák r. w.

Welsersheimb r. w.

Dunajewski r. w.

Gautsch r. w.

Bacquehem r. w.

Schönborn r. w.

Zaleski r. w.

Handwritten text at the top of the page, possibly a title or header, which is mostly illegible due to fading and bleed-through.

Handwritten text in the upper middle section of the page, appearing as a single line or short paragraph.

Handwritten text in the middle section of the page, possibly a date or a specific reference.

A large block of handwritten text in the lower middle section, consisting of several lines of cursive script.

Handwritten text at the bottom of the page, possibly a signature or a closing note.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część LIII. — Wydana i rozesłana dnia 1. października 1889.

145.

Obwieszczenie ministerstwa obrony krajowej i ministerstwa skarbu z dnia 25. sierpnia 1889,

którem podaje się do wiadomości dodatkowe zaliczenie gminy Radymno do 7. klasy taryfy czynszów wojskowych (Dz. u. p. Nr. 168 z r. 1885).

Dodatkowo do obwieszczenia z dnia 14. grudnia 1885 (Dz. u. p. Nr. 168), zalicza się w porozumieniu z c. k. wspólnem ministerstwem wojny gminę Radymno w Galicyi do 7. klasy taryfy czynszów za pomieszczenia dla wojska, obowiązującej do końca 1890 roku.

Dunajewski r. w. Welsersheimb r. w.

146.

Rozporządzenie ministerstwa skarbu z dnia 31. sierpnia 1889,

upoważniające komorę pomocniczą II. klasy w Landstrasse do pobierania cła wchodowego od piwa numeru taryfy 75 a i b bez ograniczenia ilości.

Upoważnia się c. k. komorę pomocniczą II. klasy w Landstrasse do pobierania cła wchodowego od piwa numeru taryfy 75 a i b bez ograniczenia ilości.

Dunajewski r. w.

147.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z dnia 10. września 1889,

o upoważnieniu c. k. komory pomocniczej I. klasy w Środolesiu do postępowania wywozowego z gorzałką.

Upoważnia się c. k. komorę pomocniczą I. klasy w Środolesiu do postępowania wywozowego z gorzałką wywożoną z żądaniem bonifikacyi wywozowej a względnie zwrotu podatku.

Dunajewski r. w.

148.

Rozporządzenie Ministra rolnictwa z dnia 11. września 1889,

zawierające postanowienia w przedmiocie wykonania ustawy z dnia 28. lipca 1889 (Dz. u. p. Nr. 127) o urządzeniu stosunków bractw górniczych, które na zasadzie ustawy górniczej powszechnej już istnieją lub będą jeszcze utworzone.

W przedmiocie wykonania ustawy z dnia 28. lipca 1889 (Dz. u. p. Nr. 127) o urządzeniu stosunków bractw górniczych, które na zasadzie ustawy

górnictwa istnieją lub będą jeszcze utworzone, wydają się w porozumieniu z Ministrem spraw wewnętrznych i innymi interesowanymi Ministrami postanowienia następujące:

§. 1.

Stosownie do §u 39go ustawy z dnia 28. lipca 1889 (Dz. u. p. Nr. 127), obowiązane są istniejące bractwa górnicze uczynić statuty swoje zgodnymi z postanowieniami ustawy niniejszej.

W celu ułożenia potrzebnych do tego bilansów matematycznych, każde bractwo górnicze winno starostwu górniczemu, w którego okręgu urzędowym ma siedzibę, nadesłać najpóźniej aż do dnia 15. stycznia 1890 potrzebne szczegóły według stanu z dnia 31. grudnia 1889, a mianowicie:

1. co do stosunków osobistych tych osób w bractwach górniczych ubezpieczonych, które według statutów teraźniejszych już teraz mają lub po upływie pewnej ilości lat służby (należenia do bractwa) mieć będą prawo do zasiłków w chorobie lub prowizyi, a któreto osoby w statutach nazwane są zwyczajnie członkami bractwa (robotnicy stali), tudzież co do stosunków osobistych prowizyonistów, wdów, sierót, jakoteż ich najbliższych (żon i dzieci) porzeczonych „członkach“ i prowizyonistach, a to przez należyte wypełnienie wzorów (kart liczebnych), których bractwom górniczym dostarczy starostwo górnicze; i

2. co do stanu majątkowego bractwa górniczego, licząc wartość papierów publicznych według kursu z dnia 31. grudnia 1889.

§. 2.

Bilans oblicza wydział techniczno-asekuracyjny w c. k. ministerstwie spraw wewnętrznych.

Starostwo górnicze otrzymawszy bilans bractwa górniczego z opinią wydziału techniczno-asekuracyjnego co do środków, jakie byłyby potrzebne do przywrócenia równowagi w kasie prowizyjnej, winno z wyznaczeniem terminu stosunkowo odpowiedniego, zarządzić wypracowanie nowego statutu według postanowień ustawy z dnia 28. lipca 1889 (Dz. u. p. Nr. 127).

Jeżeli bractwo górnicze nie dopełni tego obowiązku w terminie wyznaczonym, starostwo górnicze ma samo ułożyć statut z mocą prawnie obowiązującą, a to na zasadzie 2. ustępu §u 26. rzezeczonyj ustawy, jakoteż 3go ustępu §u 59go ustawy z dnia

30. marca 1888 (Dz. u. p. Nr. 33) o ubezpieczaniu robotników na wypadek choroby.

§. 3.

Sądy polubowne, które stosownie do postanowień §§. 19go i 20go ustawy z dnia 28. lipca 1889 (Dz. u. p. Nr. 127) mają być utworzone, winny rozpocząć urzędowanie, jak tylko ustawa nabędzie mocy obowiązującej

Postanowienia szczegółowe co do Sądów polubownych wydane będą osobnem rozporządzeniem.

§. 4.

Zgromadzanie funduszu zasobnego ogólnego, który w myśl §u 37go ustawy ma być utworzony na pokrywanie większych wydatków kas prowizyjnych bractw górniczych, gdyby je poniosły w skutek nieszczęść większych rozmiarów, rozpocząć się ma od dnia 1. października 1889.

Komisya do zarządzania tym funduszem uorganizować się ma najpóźniej aż do dnia 1. grudnia 1889, ażeby uchwalić najprzód porządek czynności i ustanowić wysokość opłat za ostatni kwartał 1889 roku. W tym ostatnim celu właściciele kopalń obowiązani są co do tych kopalń, dla których bractwa górnicze istnieją, podać urzędowi górniczemu rewirowemu najpóźniej aż do dnia 31. października 1889 wysokość zapłaconej w czasie od 1. października 1888 aż do 30. września 1889 sumy zarobków, tudzież ilość członków bractw górniczych według stanu z dnia 30. września 1889.

Urząd górniczy rewirowy przesłać ma te szczegóły ministerstwu rolnictwa za pośrednictwem starostwa górniczego.

W przyszłości podawać należy urzędowi górniczemu rewirowemu sumę zarobków, zapłaconą w ciągu roku kalendarzowego, tudzież stan członków bractwa górniczego z końcem roku kalendarzowego, najpóźniej aż do dnia 31. stycznia następnego roku.

Opłaty za ostatni kwartał 1889 roku wnosić należy w ciągu pierwszego kwartału 1890 roku, w przyszłości zaś, za każdy rok w ciągu pierwszego kwartału następnego roku. Sposób i miejsce wnoszenia opłat ustanawia komisya administracyjna.

§. 5.

Gdy po terminie, w którym ustawa z dnia 28. lipca 1889 (Dz. u. p. Nr. 127) zacznie obowią-

zywac, nowe bractwa górnicze będą zakładane, starostwo górnicze ma najprzód w myśl pierwszego ustępu §u 15go ustawy zbadać, czy statut zawiera postanowienia nie mające związku z celem kasy lub przepisom ustawowym przeciwnie. Jeżeli pod tym względem nie zachodzi żadna przeszkoda do zatwierdzenia statutu, przesłać go należy ministerstwu rolnictwa, które zasięgnie zdania publicznego biura techniczno-asekuracyjnego, czy ustanowione w statucie opłaty wystarczą na udzielanie zapewnionych wsparć i czy bractwo górnicze, które ma być utworzone, liczy dostateczną ilość członków, żeby dawało rękojmią dopełnienia zobowiązań ciężących na niem według ustawy.

Po otrzymaniu tej opinii, starostwo górnicze poczynić ma dalsze kroki w ustawie przepisane.

§. 6.

Co się tyczy utrzymywania wykazów członków, postępować należy w tym względzie według Instrukcji o zakładaniu i utrzymywaniu rejestrów bractw górniczych, wydanej w roku 1886 przez ministerstwo rolnictwa za pośrednictwem starostw górniczych.

Forma bilansów i zamknięć rachunkowych, które w myśl ustawy mają być zestawiane, jakoteż sprawozdań statystycznych bractw górniczych (§§. 28, 33 i 35 ustawy) przepisana będzie w osobnej instrukcji.

§. 7.

Wydział techniczno-asekuracyjny ministerstwa spraw wewnętrznych urzęduje nie tylko w przypadkach w §§. 2im i 5ym rozporządzenia niniejszego wzmiankowanych, lecz także we wszystkich innych sprawach techniczno-asekuracyjnych, mających związek z wykonaniem ustawy z dnia 28. lipca 1889 (Dz. u. p. Nr. 127) jako powołana do tego według ustawy władza publiczna techniczno-asekuracyjna a względnie jako także biuro.

Falkenhayn r. w.

149.

Rozporządzenie Ministra rolnictwa w porozumieniu z Ministrem sprawiedliwości z d. 11. września 1889, którem wydają się postanowienia szczegółowe o Sądach polubownych dla bractw górniczych.

W wykonaniu §§. 19go i 20go ustawy z dnia 28. lipca 1889 (Dz. u. p. Nr. 127) wydają się

w przedmiocie Sądów polubownych, które mają być utworzone dla bractw górniczych, następujące postanowienia:

§. 1.

Dla bractw górniczych w okręgu każdego urzędu górniczego rewirowego utworzony będzie Sąd polubowny w siedzibie urzędu górniczego rewirowego.

§. 2.

Tenże składa się z stałego przewodniczącego i czterech asesorów lub ich zastępców

Ilość zastępców przewodniczącego i asesorów oznaczy starostwo górnicze według stosunków miejscowych.

§. 3.

Przewodniczącego i jego zastępców mianuje na czas nieoznaczony i aż do odwołania starostwo górnicze z grona urzędników publicznych na wniosek urzędu górniczego rewirowego.

Dwóch asesorów jakoteż ich zastępców powołuje przewodniczący z grona właścicieli kopalń osiadłych w okręgu urzędu górniczego rewirowego; dwóch asesorów i ich zastępców wybierają zarządy bractw górniczych.

Nie przyjąć powołania lub wyboru do Sądu polubownego mogą tylko osoby, liczące lat przeszło 60, lub podlegające ulomności cielesnej utrudniającej urzędowanie i te osoby, co bezpośrednio przed okresem, na który je powołano lub wybrano, były już asesorami Sądu polubownego. O dopuszczalności nie przyjęcia orzeka starostwo górnicze ostatecznie.

§. 4.

Wybór tych asesorów i ich zastępców, których wybierać mają zarządy bractw górniczych, rozpisywać i nim kierować będzie urząd górniczy rewirowy.

Na wyborze tym każdy zarząd bractwa górniczego ma jeden głos.

Wybór odbywa się przez nadsyłanie głosów na kartkach.

W kartkach napisać należy tyle nazwisk, ile asesorów i zastępców ma być wybranych. Głos zarządu uważać należy za dany tym osobom, które członkowie zarządu bractwa górniczego wskazali względną większością. W razie równości głosów rozstrzyga los. Nazwiska podpisać ma przewodniczący zarządu, tudzież członek bractwa górniczego do zarządu należący.

Kartki do głosowania przesłać winien zarządom bractw górniczych do wypełnienia urząd górniczy rewirowy na dni 14 przed wyborem i takowe opatrzone być powinny pieczęcią urzędu. Nadesłane kartki z głosami otwierać należy w obecności dwóch mężów zaufanych, wybranych na świadków przez przełożonego urzędu górniczego rewirowego z grona urzędników publicznych lub też z grona właścicieli kopalń albo kierowników kopalń okręgu wyborczego. Te kartki z głosami, które nie będą wypełnione według przepisów lub nadejdą po dniu wyznaczonym do oddania głosów będą odrzucone.

Za wybranych uważać należy tych, którzy otrzymają względną większość głosów a mianowicie za wybranych na asesorów, tych, którzy otrzymali najwięcej głosów, a za wybranych na zastępców, tych, którzy według ilości głosów po nich następują. W razie równości głosów rozstrzyga los.

§. 5.

Spisać należy dokładny protokół otwarcia karetek z głosami i wyniku wyboru i protokół ten podpisać mają kierownik wyboru i obadwaj świadkowie.

O wyniku wyboru winien przełożony urzędu górniczego rewirowego uwiadomić przewodniczącego Sądu polubownego i starostwo górnicze.

§. 6.

Powołuje się i wybiera na cztery lata. Co dwa lata występuje połowa asesorów i ich zastępców.

Tych, którzy za pierwszym razem mają wystąpić, wybiera się losowaniem a to oddzielnie z powołanych i z wybranych do Sądu polubownego.

Asesorowie i zastępcy występujący mogą być ponownie powołani i wybrani.

§. 7.

Sąd polubowny urządza jego przewodniczący. Asesorowie i zastępcy winni przed rozpoczęciem urzędowania przyrzec przewodniczącemu przez podanie ręki, że urząd swój sprawować będą sumiennie i bezstronnie. Przewodniczącego i jego zastępcę wiąże złożona przysięga urzędowa.

§. 8.

Członkowie Sądu polubownego mają prawo do zwrotu wydatków poniesionych w gotówce.

Wydatki likwiduje przewodniczący a bractwa górnicze, które są interesowane w sporach na odnośnym posiedzeniu załatwianych, zwracają je w stosunku przez Sąd polubowny oznaczonym niezawisłe od prawa do wynagrodzenia należącego się im w myśl §. 23.

§. 9.

Członków Sądu polubownego, którzy powinności swego urzędu zaniedbują trwale bez dostatecznego usprawiedliwienia, może starostwo górnicze złożyć z urzędu. W przypadku tym, jakoteż gdy się miejsce z innej przyczyny opróżni, winien przewodniczący postarać się, żeby Sąd polubowny został uzupełniony.

Powołany do Sądu polubownego w celu uzupełnienia onegoż urzęduje dopóty, dopóki byłaby trwała funkcyja członka, który wystąpił.

§. 10.

Sąd polubowny jest wyłącznie właściwym do rozstrzygania wszelkich sporów, które ze stosunków ubezpieczenia powstaną między bractwami górniczymi w okręgu tego samego urzędu górniczego rewirowego, jakoteż pomiędzy członkami lub prowizyonistami z jednej a bractwami górniczymi z drugiej strony.

§. 11.

Posiedzenia Sądu polubownego odbywają się jawnie i niejawnie.

Do wydania uchwały potrzebna jest w każdym przypadku obecność przewodniczącego i czterech asesorów lub ich zastępców, tudzież przybranego sekretarza.

§. 12.

Członkowie Sądu polubownego obowiązani są usunąć się od wszelkiego współdziałania w sprawach spornych, tyjących się ich samych, ich żon lub osób, z którymi są w linii prostej spokrewnieni lub spowinowaceni, albo przez przysposobienie połączeni, albo z którymi w linii pobocznej aż do czwartego stopnia są spokrewnieni lub aż do drugiego stopnia spowinowaceni.

Nadto strona, dopóki się nie wda w rozprawę tyjącą się sprawy spornej, może ich wyłączyć, gdy zachodzą powody, mogące wznieść powątpiewanie czy będą wolni od uprzedzenia lub bezstronni.

Jeżeli członek wyłączony nie uzna za słuszny wniosek, tyjącego się wyłączenia, Sąd polubowny

winien orzec w tej mierze na posiedzeniu nie jawnym, w którym członek wyłączony nie bierze udziału a zamiast niego zasiada jego zastępca.

Jeżeli sprawa sporna, co do której Sąd ma orzec, tyczy się bractwa górniczego, do którego jeden z asesorów należy jako właściciel kopalni lub członek, asesor ten, choćby nie został wyłączony, nie powinien brać udziału w odnośnej rozprawie a zamiast niego przyzwać należy jednego z jego zastępców, który nie znajduje się w takim stosunku.

§. 13.

Wszelkie spory wytaczać należy przed Sąd polubowny za pomocą skargi.

W skardze podać należy treściwy opis przypadku spornego i wymienić środki dowodowe, które będą przytoczone. Dokumenty służące za dowody dołączyć należy w pierwopisie lub odpisie.

Skargę wnieść należy albo piśmiennie w dwóch wygotowaniach, albo ustnie podać do protokołu u przewodniczącego Sądu polubownego.

Gdyby potrzebne było uzupełnienie skargi, przewodniczący winien uczynienie tego polecić niezwłocznie.

§. 14.

Przewodniczący Sądu polubownego winien wygotowanie skargi lub odpis skargi protokolarnej, tudzież odpisy załączek skargi kazać doręczyć pozwanemu, z poleceniem, żeby w terminie, który oznaczony być ma przez wymienienie dnia kalendarzowego, a który przewodniczący może przedłużyć w okolicznościach na względy zasługujących, przedstawił swoje zarzuty piśmiennie w dwóch wygotowaniach.

Jedno wygotowanie zarzutów winien przewodniczący kazać doręczyć powodowi.

§. 15.

Gdy zarzuty zostaną przedstawione, albo, gdy termin do ich przedstawienia bezskutecznie upłyne, winien przewodniczący wydać również z urzędu odpowiednie polecenia co do dalszej wymiany korespondencji, gdyby to było potrzebne, tudzież co do dostarczenia środków dowodowych, co do przeprowadzenia dowodów, jeżeli to nie może stać się na rozprawie ustnej, w ogóle polecenia mogące posłużyć do jak najniezawodniejszego zbadania prawdziwego stanu sprawy. Upoważniony jest zasięgać u Władz rządowych, krajowych i gminnych wyjaśnień do spraw spornych toczących się w Sądzie polubownym.

§. 16.

Po przeprowadzeniu postępowania przygotowawczego, przewodniczący Sądu polubownego wyznacza termin do rozprawy ustnej.

Terminu do rozprawy nie wyznacza się wtedy, gdy Sąd polubowny na posiedzeniu niejawnem uchwali, że skargę odrzucić należy jako niekwalifikującą się do rozprawy z przyczyn niewłaściwości Sądu polubownego.

§. 17.

Rozprawy przed Sędem polubownym przeprowadzać należy według zasad postępowania jawnego, ustnego i bezpośredniego.

§. 18.

Przewodniczący Sądu polubownego kieruje rozprawą, sprawuje na posiedzeniu władzę porządkową i w wykonaniu tejże może osoby, któreby nieprzyzwoitem zachowaniem się rozprawę zakłócały, gdyby dane im napomnienie było bezskuteczne, kazać po poprzednim zagrożeniu wyprowadzić z miejsca rozprawy. Winien dołożyć starania, żeby przypadek sporny rozstrząśniony był wyczerpująco i zgodnie ze stanem rzeczy. W szczególności jego zadaniem jest zdanie sprawy z wyników postępowania przygotowawczego, przesłuchanie stron i przeprowadzenie dowodów

Jeżeli strona nie jest zdolna do zrozumiałego wyjaśnienia sprawy spornej, lub jeżeli z powodu nieprzyzwoitego zachowania się, przewodniczący zarządził jej wydalenie z miejsca rozprawy, należy rozprawę odroczyć a stronie polecić, żeby do ponownej rozprawy stawiła się z odpowiednim zastępcą w przeciwnym bowiem razie byłaby uważana za nieobecna i nie byłaby słuchana.

§. 19

Sąd polubowny może wzywać na rozprawę świadków i biegłych i ich przesłuchiwać.

Gdy jest potrzebne przesłuchanie pod przysięgą świadka, biegłego lub strony jako świadka, albo przeprowadzenie dowodu poza obrębem siedziby Sądu polubownego, albo gdy dowód nie może być przeprowadzony przed Sędem polubownym z tej przyczyny, ponieważ wezwany świadek lub biegły nie stanął, prosić należy o przeprowadzenie dowodu ten Sąd powiatowy, w którego okręgu dowód ma być przeprowadzony a względnie w którego okręgu przebywa osoba mająca być przesłuchana. Sąd polubowny winien podać Sądowi powiatowemu fakta, wymagające udowodnienia.

Gdy na podstawie wyroku Sądu polubownego lub ugody przed Sądem polubownym zawartej, trzeba od stron odebrać przysięgę, prosić należy o odebranie tej przysięgi także właściwy Sąd powiatowy.

§. 20.

Sąd polubowny wydaje wyroki na posiedzeniu niejawnem.

Do wydania uchwały potrzebna jest obecność wszystkich członków, którzy na rozprawie byli obecni w przymocie sędziów polubownych. Uchwałę wygotować należy według wotum większości.

§. 21.

Sąd polubowny orzeka według własnego niczem nie krępowanego przekonania, do którego doszedł po wysłuchaniu rozprawy i sumiennem zbadaniu przywiedzionych dowodów, nie wiążąc się prawidłami dowodowemi.

§. 22.

W wyroku wyrazić należy decydująco, ile w sprawie głównej i jakie przynależności strona ma zapłacić, tudzież które roszczenia zostają odrzucone jako bezzasadne.

Nadto wyznaczyć należy termin, w ciągu którego nakazana zapłata ma być pod groźbą ogzekucyi uskuteczniejsza. Termin ten wyznaczyć należy podług okoliczności przypadku i podług słuszności.

§. 23.

Jeżeli strona rości sobie pretensye do zwrotu kosztów, Sąd polubowny winien orzec w tej mierze i w razie przyznania kosztów oznaczyć ich kwotę.

§. 24.

W wyrokach Sądu polubownego podawać należy nazwiska wszystkich członków, którzy w ich wydaniu mieli udział.

Do każdego wyroku dołączyć trzeba motywa, w których skreślić należy treściwie stan sprawy.

Pierwopis wyroku podpisać mają wszyscy sędziowie polubowni, którzy mieli udział w wyda-

niu decyzji i zachowywać go należy w aktach Sądu polubownego.

§. 25.

Wyrok ogłosić należy, jeżeli można ustnie, jak tylko skończy się rozprawa ustna.

Jeżeli nie można ogłosić wyroku niezwłocznie po zamknięciu rozprawy ustnej, albo jeżeli strony nie były obecne przy ogłoszeniu wyroku, wygotowanie wyroku doręczyć im należy z urzędu.

§. 26.

Jeżeli strona nie stawiała się na rozprawie, można przeprowadzić rozprawę także w nieobecności tej strony.

§. 27.

Sąd polubowny rozstrzyga także spory incydentalne, mianowicie prośby o usprawiedliwienie niestawiennictwa.

§. 28.

Srodki prawne lub skargi przeciw wyrokowi Sądu polubownego nie są dopuszczalne.

§. 29.

Do wykonania wyroku Sądu polubownego albo ugody przed Sądem polubownym zawartej, powołany jest Sąd właściwy dłużnika.

§. 30.

Spisać należy protokół rozprawy ustnej. W protokole stwierdzić trzeba nazwiska obecnych członków Sądu polubownego, stron i ich zastępców, tudzież istotne zdarzenia na posiedzeniu.

Oddzielnie spisuje się protokół posiedzeń niejawnych, w którym podać należy wynik obrady i głosowania.

Każdy protokół podpisać ma przewodniczący i sekretarz.

§. 31.

Wszelkie wygotowania Sądu polubownego opatrzone być mają podpisem przewodniczącego lub jego zastępcy i pieczęcią Sądu polubownego.

§. 32.

Pod względem sposobu doręczania i potwierdzania odbioru wygotowań Sądu polubownego stosują się odpowiednio przepisy, dotyczące się doręczania załatwień sądowych.

§. 33.

O ile w powyższych paragrafach nie są wydane szczególne postanowienia, Sąd polubowny nie jest obowiązany trzymać się stałego postępowania.

§. 34.

Czynności biurowe Sądu polubownego załatwia urząd górniczy rewirowy jego siedziby. Mianowicie jego jest obowiązkiem odbierać podania przeznaczone dla Sądu polubownego, wygotowywać zarządzenia, które Sąd polubowny wydać ma na piśmie, załatwiać, jakoteż nadzorować doręczanie tychże według przepisów i zachowywać akta Sądu polubownego. On także ma delegować sekretarza na posiedzenia Sądu polubownego a jeżeli tenże nie jest urzędnikiem związanym przysięgą służbową, przełożony urzędu górniczego rewirowego winien odebrać od niego przysięgę do urzędu sekretarza.

§. 35.

Nadzór nad Sądami polubownymi bractw górniczych należy do starostwa górniczego, w którego okręgu odnośny Sąd polubowny ma siedzibę. Starostwo górnicze może wglądać w sprawowanie czynności Sądu polubownego przez osoby do tego wydelegowane; dostrzeżonym błędom i nieprawidłowościom winno zaradzać, lub gdyby usunięcie ich przechodziło własny jego zakres działania, przedstawić ma stosowne wnioski Ministrowi rolnictwa.

Schönborn r. w.

Falkenhayn r. w.

150.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z dnia 14. września 1889,

o rozszerzeniu upoważnień komor pomocniczych II. klasy w Landstrasse w Czechach, tudzież w Mariahilf, Saming, Haibach, Oberzell, Oberkappel, Wegscheid i Angerhäuser w Górnej Austrii do ekspedycyowania towarów krajowych przechodzących przez obszar zagraniczny.

Nadaje się c. k. komorze pomocniczej II. klasy w Landstrasse w Czechach upoważnienia komory pomocniczej I. klasy do ekspedycyowania w postępowaniu za kartą przewodnią towarów krajowych, przez Bawaryą przechodzących do c. k. komór głównych w Passawie i Engelhartszell, tudzież do c. k. komór pomocniczych II. klasy w Mariahilf, Saming, Haibach, Oberzell, Oberkappel, Wegscheid i Angerhäuser w Górnej Austrii.

Również rzeczonym komorom pomocniczym II. klasy w Górnej Austrii nadaje się upoważnienia komór pomocniczych I. klasy do przekazywania w postępowaniu za kartą przewodnią towarów krajowych, przez Bawaryą idących, do komory pomocniczej II. klasy w Landstrasse.

Dunajewski r. w.

151.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z dnia 15. września 1889,

o postępowaniu celniczem z ammoninem.

Na zasadzie artykułu IV. ustawy cłowej z dnia 25. maja 1882 i w porozumieniu z c. k. ministerstwem handlu, tudzież interesowanemi ministerstwami królewsko węgierskiemi zalicza się „ammonin“ (z pozostałości od fabrykacyi sody i od ammoniumsulfidu) do 321 numeru taryfy z cłem w kwocie 80 centów od 100 kilogramów.

Dunajewski r. w.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
DEPARTMENT OF CHEMISTRY

REPORT OF THE COMMITTEE ON THE
PROGRESS OF CHEMISTRY IN
THE UNITED STATES OF AMERICA
FOR THE YEAR 1900

The following is a list of the
members of the committee on
the progress of chemistry in
the United States of America
for the year 1900.

1900

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
DEPARTMENT OF CHEMISTRY

REPORT OF THE COMMITTEE ON THE
PROGRESS OF CHEMISTRY IN
THE UNITED STATES OF AMERICA
FOR THE YEAR 1900

1900

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
DEPARTMENT OF CHEMISTRY
REPORT OF THE COMMITTEE ON THE
PROGRESS OF CHEMISTRY IN
THE UNITED STATES OF AMERICA
FOR THE YEAR 1900

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
DEPARTMENT OF CHEMISTRY
REPORT OF THE COMMITTEE ON THE
PROGRESS OF CHEMISTRY IN
THE UNITED STATES OF AMERICA
FOR THE YEAR 1900

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
DEPARTMENT OF CHEMISTRY
REPORT OF THE COMMITTEE ON THE
PROGRESS OF CHEMISTRY IN
THE UNITED STATES OF AMERICA
FOR THE YEAR 1900

1900

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część LIV. — Wydana i rozesłana dnia 4. października 1889.

152.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z dnia 20. września 1889,

o przeistoczeniu delegacji cłowej w Czeskim Weigsdorfie na komorę pomocniczą II. klasy.

Przeistacza się delegacją cłową w Weigsdorfie w Czechach (okrąg skarbowy litomierzycki) na komorę pomocniczą II. klasy, która rozpocznie urzędowanie od dnia 1. października 1889.

Dunajewski r. w.

153.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z dnia 25. września 1889,

o upoważnieniu komory pomocniczej I. klasy w dworcu kolei w Brumowie do postępowania wywozowego z cukrem, gorzałką i piwem.

W myśl istniejących przepisów upoważnia się komorę pomocniczą I. klasy w dworcu kolei w Brumowie w Czechach, upoważnieniami celniczemi komory głównej II. klasy opatrzoną, do postępowania

wywozowego z cukrem i z gorzałką, za granicę z żądaniem bonifikacji wywozowej wyprowadzanemi a względnie także z gorzałką wyprowadzaną z żądaniem zwrotu podatku, tudzież do postępowania wywozowego z piwem, wychodzącem za linią cłową z zastrzeżeniem zwrotu należitości.

Dunajewski r. w.

154.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z d. 27. września 1889,

tyczące się rozpoczęcia urzędowania w wiedeńskim II. Sądzie delegowanym miejsko-powiatowym dla śródmieścia.

Ustanowiony w Wiedniu rozporządzeniem ministeryalnym z dnia 17. sierpnia 1889 (Dz. u. p. Nr. 132) II. Sąd delegowany miejsko-powiatowy dla śródmieścia rozpocząć ma urzędowanie od dnia 1. stycznia 1890 i od tego dnia istniejący już w Wiedniu Sąd delegowany miejsko-powiatowy dla śródmieścia wstrzymać ma swoje czynności urzędowe co do okręgu przyłączonego do II. Sądu delegowanego miejsko-powiatowego.

Schönborn r. w.

155.

Rozporządzenie ministerstw spraw wewnętrznych, sprawiedliwości i skarbu z dnia 30. września 1889,

którem ogłasza się umowę zawartą pomiędzy Rządem cesarsko-królewsko austriackim a królewsko saskim w przedmiocie transportowania więźniów przez obszary graniczne obu Stron.

Przez wymianę jednobrzmiących deklaracyj ministeryalnych z dnia 31. lipca 1889, Rządy cesarsko-królewski austriacki i królewsko saski zgodziły się w przedmiocie transportowania więźniów przez obszary graniczne obu Stron na następujące postanowienia:

§. 1.

W celu przewożenia aresztantów koleją żelazną z pewnego miejsca do innego miejsca tego samego państwa, obadwa Rządy przyznają sobie prawo używania dla więźniów i dla straży bezpieczeństwa, która ich konwojuje, szlaku kolejowego, przecinającego obszar drugiego państwa.

Wyłącza się tylko przewóz więźniów, którzy są poddanymi austriackimi lub węgierskimi przez obszar austriacki i więźniów, którzy są poddanymi niemieckimi, przez obszar saski.

§. 2.

Strażom bezpieczeństwa nie wolno wykonywać na obszarze zagranicznym żadnych czynności urzędowych prócz konwojowania i pilnowania więźniów.

§. 3.

Gdyby więzień uciekł, straż bezpieczeństwa, która go konwojowała, ma prawo ścigać zbiega na obszarze zagranicznym, schwycić go i odprowadzić do miejsca przeznaczenia. W razie schwytania uwiadomić należy najbliższą Władzę bezpieczeństwa.

§. 4.

Straże bezpieczeństwa i ich więźniowie nie mają prawa do uwolnienia od postępowania celniczego na granicy; jednakże zastrzega się, żeby służba bezpieczeństwa nie ponosiła przez to postępowanie celnicze żadnego uszczerbku.

§. 5.

Umowa ta, którą ogłosić należy urzędownie w dziennikach ustaw obu państw sąsiednich, nabywa mocy obowiązującej od dnia 1. października b. r. najprzód na przeciąg roku, a gdyby jeden z Rządów rokujących, najpóźniej na trzy miesiące przed upływem okresu przez który ma obowiązywać, nie zrobił użytku z prawa wypowiedzenia, obu Stronom rokującym służącego, uważana będzie za przedłużoną milcząco na przeciąg następnego roku.

Taaffe r. w.

Schönborn r. w.

Dunajewski r. w.

Sprostowania.

W Części XLVIII. Dziennika ustaw państwa, wydanej i rozesłanej dnia 20. sierpnia 1889 poprawić należy w rozporządzeniu ministerstw skarbu i handlu z dnia 15. sierpnia 1889 umieszczonem tamże pod Nr. 129, str. 385, następujące błędy:

Łam I., wiersze 3 i 9 od dołu, zamiast: szrubowe walce, powinno być: **szrubowe sworznie.**

„ II., wiersz 2 od góry, zamiast: szrubowe walce są walcami, powinno być: **szrubowe sworznie są sworzniami.**

„ „ wiersze 11 i 12 od góry, zamiast: po stronie zapuszczenia szruby, powinno być: **tam, gdzie gwinty są wyrżnięte.**

„ „ wiersz 13 od góry, zamiast: szrubowe walce, powinno być: **szrubowe sworznie.**

Ustęp ostatni tegoż rozporządzenia opiewać powinien następnie:

Szruby (Nr. 269 i 269 bis) rozróżniać należy podług grubości w podobny sposób, biorąc za podstawę średnicę 5milimetrową.

W Części L. Dziennika ustaw państwa, wydanej i rozesłanej dnia 29. sierpnia 1889 poprawić należy w rozporządzeniu ministerstwa skarbu z dnia 26. sierpnia 1889 umieszczonem tamże pod Nr. 136, str. 398, następującą omyłkę:

Łam I., wiersz 6 od dołu, zamiast: gorzelni opłacających podatek konsumcyjny, powinno być: **gorzelni, opłacających podatek od wyrobu.**

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część LV. — Wydana i rozesłana dnia 10. października 1889.

156.

Rozporządzenie Ministra wyznań i oświecenia w porozumieniu z Ministrem rolnictwa z dnia 18. września 1889,

którem zmienia się §§. 2 i 3, tudzież ustęp 1 §. 4. rozporządzenia z dnia 20. sierpnia 1884 (Dz. u. p. Nr. 145), tyczące się zaprowadzenia w c. k. szkole głównej ziemiaństwa w Wiedniu egzaminów teoretycznych rządowych z przedmiotów technicznych ziemiaństwa.

Na zasadzie Najwyższego postanowienia z dnia 9. września 1889 uznaję za stosowne w porozumieniu z Ministrem rolnictwa rozporządzić, co następuje:

Uchyła się osnowę dotychczasową §§. 2 i 3, tudzież ustępu 1go §. 4go rozporządzenia z dnia 20. września 1884, l. 14210 (Dz. u. p. Nr. 145) i takowe opiewać mają jak następuje:

§. 2.

Przedmiotami Igo egzaminu rządowego są: klimatologia, mineralogia i geologia, matematyka, geodezya, gospodarstwo społeczne.

§. 3.

Przedmiotami IIgo egzaminu rządowego są: nauka melioracji, budownictwo drogowe i wodne, nauka administracji i prawa.

§. 4.

Do egzaminów rządowych potrzebne są świadectwa postępu, a mianowicie do pierwszego z „geometrii wykreślnej“, z „fizyki i mechaniki“, z „chemii“, do drugiego egzaminu rządowego z „zastosowania geodezyi w technice kultury“, z „nauki o machinach rolniczych“, z „budownictwa cywilnego ziemiańskiego“, z „nauki gospodarstwa rolnego“, z „uprawy roślin“, z „hidrauliki“, z „mechaniki budowniczej“, z „budownictwa ziemnego i mostowego“, wszystkie ze stopniem najmniej dobrym.

Falkenhayn r. w.

Gautsch r. w.

157.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z dnia 2. października 1889,

o upoważnieniu, którem delegacja król. węgierskiej komory głównej budapeszteńskiej, ustanowiona w rafinerji król. węgierskiego Towarzystwa akcyjnego rafinerji nafty w Budapeszcie obok dworca pomocniczego franzsztaadzkiego król. węgierskiej kolei państwa, umocowana została do ekspedycyowania bez poboru cła drewnianych beczek na naftę, próżnych, używanych.

Według doniesienia król. węgierskiego ministerstwa skarbu, delegacja król. węgierskiej komory głównej budapeszteńskiej, ustanowiona w rafinerji

węgierskiego Towarzystwa akcyjnego rafinerii nafty w Budapeszcie obok dworca pomocniczego francusztadzkiego król. węgierskich kolei państwa, upoważniona została do ekspedycyowania drewnianych beczek na naftę, próżnych, używanych, do tej rafinerii z zagranicy nadchodzących, które za zasadzie ustawy z dnia 25. kwietnia 1888 (Dz. u. p. Nr. 54) są od cła uwolnione.

Dunajewski r. w.

158.

Rozporządzenie Ministra wyznań i oświecenia z dnia 2. października 1889,

do rektoratu szkoły głównej ziemiaństwa w Wiedniu, tyżące się przypuszczania do immatrykulacyi w rzeczonej szkole głównej kandydatów służby leśnej rządowej, którzy ukończywszy jednoroczną praktykę leśniczą, odbywają służbę pod chorągwią w przymocie ochotników jednorocznych.

Na zasadzie upoważnienia udzielonego najmiłościwiej Najwyższem postanowieniem z dnia 27. września 1889, uznaję za stosowne rozporządzić, że ulga co do immatrykulacyi i jej skutku, przyznana w §. 3 tutejszego rozporządzenia z dnia 12. kwietnia 1889 (Dz. u. p. Nr. 46) uczniom szkoły głównej ziemiaństwa, stosowana być ma także do tych kandydatów służby leśnej rządowej, którzy wprawdzie służbę pod chorągwią w przymocie ochotników jednorocznych odbywają dopiero w drugim roku po złożeniu z dobrym skutkiem egzaminu dojrzałości, jednakże w czasie po złożeniu egzaminu dojrzałości skończyli praktykę leśniczą, w rozporządzeniu ministerstwa rolnictwa z dnia 4. lutego 1883 (Dz. u. p. Nr. 16) pod *a* przepisaną.

Gautsch r. w.

159.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 5. października 1889,

tyżące się przyłączenia gminy Torskie do okręgu Sądu powiatowego tłuścieńskiego w Galicyi.

Na zasadzie ustawy z dnia 11. czerwca 1868 (Dz. u. p. Nr. 59) oddziela się gminę Torskie

łącznie z obszarem dworskim od okręgu Sądu powiatowego zaleszczyckiego i przyłącza do okręgu Sądu powiatowego tłuścieńskiego.

Rozporządzenie niniejsze nabywa mocy obowiązującej od dnia 1. stycznia 1890.

Schönborn r. w.

160.

Rozporządzenie ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 5. października 1889,

tyżące się podziału powiatów administracyjnych hernalskiego i sechshauskiego i ustanowienia dwóch nowych starostw währniskiego i hietzinskigo z jednoczesnem zniesieniem starostwa lilienfeldzkiego.

Jego c. i k. Apostolska Mość Najwyższemi postanowieniami z dnia 12. stycznia 1889 i z dnia 14. sierpnia 1889 raczył najmiłościwiej pozwolić na następujące zmiany w podziale administracyjnym arcyksięstwa austriackiego poniżej Anizy, ogłoszonym rozporządzeniem Ministra spraw wewnętrznych z dnia 10. lipca 1868 (Dz. u. p. Nr. 101).

I. Teraźniejszy powiat administracyjny hernalski będzie obejmował tylko okręgi sądowe hernalski i ottakrinski, ustanawia się zaś nowe starostwo z siedzibą w Währingu, którego okrąg urzędowy obejmować ma okręgi sądowe währniski, klosterneuburski i tullnski.

II. Teraźniejszy powiat administracyjny sechshauski będzie obejmował tylko okręgi sądowe sechshauski, fünfhauski i meidlinski, ustanawia się zaś nowe starostwo z siedzibą w Hietzingu, którego okrąg urzędowy obejmować ma okręgi sądowe hietzinski i purkersdorfski, tudzież okrąg sądowy neulengbaski, odłączony od starostwa St. pölteńskiego.

III. Znosi się starostwo lilienfeldzkie a okręgi sądowe lilienfeldzki i hainfeldzki wciela się do starostwa St. pölteńskiego.

Nowo ustanowione starostwa währniskie i hietzinskie rozpocząć mają urzędowanie dnia 1. stycznia 1890 a starostwo lilienfeldzkie zawiesić ma swoje urzędowanie dnia 31. grudnia 1889.

Taaffe r. w.

161.

Rozporządzenie cesarskie z dnia 6. października 1889,

tyczące się udzielenia zapomóg i zaliczek z funduszków państwa okolicom królestwa galicyjsko-lodomeryjskiego i Wielkiego księstwa krakowskiego, księstwa górno- i dolno-śląskiego i księstwa bukowińskiego, dotkniętych niedostatkami z przyczyny nieurodzaju.

Na zasadzie §. 14go ustawy zasadniczej państwa z dnia 21. grudnia 1867 (Dz. u. p. Nr. 141) uznaję za stosowne rozporządzić co następuje:

§. 1.

Upowazniam Rząd mój, żeby dla zaradzenia niedostatkowi w tych okolicach Mojego królestwa galicyjsko-lodomeryjskiego i Wielkiego księstwa krakowskiego, Mojego księstwa górno- i dolno-śląskiego i Mojego księstwa bukowińskiego, które dotknął tegoroczny nieurodzaj, udzielił z funduszków państwa w miarę rzeczywistej potrzeby a mianowicie:

1. na zapomogi niezwrotne dla ludności potrzebującej wsparcia w Galicyi sumę 300.000 zł., na Śląsku i Bukowinie po 20.000 zł.;

2. na zaliczki bezprocentowe pod odpowiedzialnością funduszków krajowych za zwrot tych zaliczek, po części gminom i powiatom na wykonanie robót publicznych powszechnej użyteczności, o ile podjęte będą w tym celu, ażeby ludności cierpiącej niedostatek nastęrczyć zarobek, po części gospodarzom wiejskim wsparcia potrzebującym, kwotę 600.000 zł. dla Galicyi a po 30.000 zł. dla Śląska i Bukowiny.

§. 2.

Zapomogi i zaliczki wydziałać mają c. k. Władze państwa, o ile chodzi o udzielenie zaliczek, po poprzednim wysłuchaniu odnośnych Wydziałów krajowych.

§. 3.

Zaliczki zwrócone być mają w sześciu równych ratach rocznych, począwszy od 1. stycznia 1892.

Raty zaległe ściągane będą od tych, którzy zaliczki otrzymali, porządkiem administracyjnym.

§. 4.

Dokumenty prawne, podania i protokoły, tyjące się udzielonych zapomóg i zaliczek są wolne od stępli i opłat.

O ileby Wydziały krajowe uznały za potrzebne zarządzić hipoteczne zabezpieczenie zaliczek, danych pojedynczym gospodarzom wiejskim, wsparcia potrzebującym, pod odpowiedzialnością funduszków krajowych, żadnej należytości nie trzeba za to opłacać.

§. 5.

Wykonanie niniejszego rozporządzenia, które nabywa mocy obowiązującej od dnia ogłoszenia, poruczam Moim Ministrom spraw wewnętrznych i skarbu.

Mürzsteg, dnia 6. października 1889.

Franciszek Józef r. w.

Taaffe r. w.

Falkenhayn r. w.

Prażák r. w.

Welsersheimb r. w.

Dunajewski r. w.

Gautsch r. w.

Bacquehem r. w.

Schönborn r. w.

Zaleski r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część LVI. — Wydana i rozesłana dnia 16. października 1889.

162.

Obwieszczenie ministerstwa obrony krajowej i ministerstwa skarbu z dnia 20. września 1889,

którem podaje się do wiadomości dodatkowe zaliczenie gminy Breth do 5. klasy taryfy czynszów wojskowych (Dz. u. p. Nr. 168 z r. 1885).

Dodatkowo do obwieszczenia z dnia 14. grudnia 1885 (Dz. u. p. Nr. 168), zalicza się w porozumieniu z c. k. wspólnem ministerstwem wojny gminę Breth w Przymorzu do 5. klasy taryfy czynszów za pomieszczenia dla wojska, obowiązujące do końca 1890 roku.

Dunajewski r. w. Welsersheimb r. w.

163.

Rozporządzenie ministerstwa skarbu z dnia 10. października 1889,

tyczące się opatrywania proszku cukrowego (cukru tłuczonego, mączki cukrowej) zrobionego z cukru opodatkowanego, urządowemi znaczkami zamknięcia.

W porozumieniu z królewsko węgierskiem ministerstwem skarbu rozporządza się na mocy §. 26, ustęp 3 ustawy o opodatkowaniu cukru z dnia 20. czerwca 1888 (Dz. u. p. Nr. 97), że osoby, które z cukru już opodatkowanego wyrabiają proszek cukrowy (cukier tłuczony, mączkę cukrową), obowią-

zane są opatrywać ten cukier urządowemi znaczkami zamknięcia przed wyprowadzeniem go z lokali, w których go zachowują a względnie przed oddaniem go na sprzedaż.

Co się tyczy postępowania w tym względzie, stosować w niem należy odpowiednio przepisy rozporządzenia ministeryalnego z dnia 27. sierpnia 1888 (Dz. u. p. Nr. 143), którem na osoby wyrabiające kandyz włożony został obowiązek opatrywania kandyzu i syropu, z cukru opodatkowanego wyrobionych, urządowemi znaczkami zamknięcia.

Dunajewski r. w.

164.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z dnia 12. października 1889,

o upoważnieniu delegacyi komory w dworcu głównym król. węgierskich kolei państwa w Budapeszcie do ekspedyowania posytek pospiesznych, liniami król. węgierskich kolei państwa z zagranicy nadchodzących a do Budapesztu przeznaczonych.

Według doniesienia królewsko węgierskiego ministerstwa skarbu, delegacya królewsko węgierskiej komory głównej budapeszteńskiej, urzędująca w dworcu głównym królewsko węgierskich kolei państwa w Budapeszcie, upoważniona została do ekspedyowania posytek pospiesznych liniami król. węgierskich kolei państwa z zagranicy nadchodzących a do Budapesztu przeznaczonych.

Dunajewski r. w.

165.**Obwieszczenie ministerstwa skarbu z dnia 15. października 1889,**

o postępowaniu ze względu na cło z ługiem hydrosiarczynowym (Hydrosulphitküpe).

Na zasadzie artykułu IV. ustawy cłowej z dnia 25. maja 1882 a w porozumieniu z c. k. minister-

stwem handlu i z interesowanymi król. węgierskimi ministerstwami, przedmiot handlowy ług hydrosiarczynowy (Hydrosulphitküpe), zwany także indygowym, będący nieczystym roztworem hydrosiarczynu sodowego (Natriumhydrosulphit), wyrabiany z dwusiarczynu sodowego (Natriumbisulphit) przez działanie cynku i wapna i używany jako ług do barwienia indygiem, zalicza się do 324 numeru taryfy z opłatą 4 zł. od 100 kilogramów.

Dunajewski r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część LVII. — Wydana i rozesłana dnia 26. października 1889.

166.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z dnia 6. października 1889,

tyczące się rozszerzenia upoważnień komory pomocniczej w Gelsie.

C. k. komorę pomocniczą II. klasy w Gelsie w Dalmacji przenosi się pod względem ogólnych upoważnień do kategorii komór pomocniczych I. klasy.

Dunajewski r. w.

167.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z dnia 13. października 1889,

o rozszerzeniu upoważnień celniczych komory pomocniczej I. klasy w Raczy bośniackiej.

Komora pomocnicza I. klasy w Raczy bośniackiej w Bośni upoważniona została, począwszy od 1. października 1889, do pobierania cła od towarów bawełnianych, wełnianych i jedwabnych, należących do Nr. 128, 129, 130, 131, 158, 169 i 170 Taryfy cłowej z dnia 25. maja 1882, a to aż do kwoty 150 zł. cła od towarów naraz wprowadzanych.

Dunajewski r. w.

168.

Rozporządzenie ministerstwa handlu w porozumieniu z ministerstwem spraw wewnętrznych z dnia 14. października 1889,

zmieniające przepisy rozporządzenia ministeryalnego z dnia 5. czerwca 1886 (Dz. u. p. Nr. 89), tyczącego się podziału królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych na piętnaście okręgów nadzorczego urzędowania inspektorów przemysłowych.

Na zasadzie ustawy z dnia 17. czerwca 1883 (Dz. u. p. Nr. 117) o ustanowieniu inspektorów przemysłowych, rozporządza się co następuje:

Artykuł I.

§. 3 rozporządzenia ministeryalnego z dnia 5. czerwca 1886 (Dz. u. p. Nr. 89) opiewać ma jak następuje:

„Nadto w myśl §. 4go ustawy z dnia 17. czerwca 1883 (Dz. u. p. Nr. 117) urzęduje na całym obszarze, na którym ustawa ta obowiązuje, inspektor przemysłowy dla przemysłu szyperskiego na wodach śródkrajowych, mający siedzibę urzędową w Wiedniu.“

Artykuł II.

Rozporządzenie niniejsze nabywa mocy obowiązującej od dnia 1. listopada 1889.

Taaffe r. w.

Bacquehem r. w.

169.

Rozporządzenie ministerstw skarbu i handlu z dnia 15. października 1889,

tyczące się pobierania od alizarynu cła traktatowego po 1 zł. 50 c. od 100 kilogramów.

W porozumieniu z interesowanymi ministerstwami królewsko węgierskimi uzupełnia się następującym dodatkiem ustęp XII rozporządzenia ministerstw skarbu i handlu z dnia 28. grudnia 1888 (Dz. u. p. Nr. 195, Dz. rozp. Nr. 54), którem z powodu wprowadzenia od dnia 1. stycznia 1889 w wykonanie traktatu handlowego z Szwajcaryą z dnia 23 listopada 1888 wydane zostały pewne postanowienia wykonawcze:

Przez alizaryn, któremu traktat ulgi zapewnia, rozumieć należy tylko czerwień alizarynową a względnie cztery barwniki, które jako ten przedmiot handlu pojedynczo lub w rozmaitych mieszaninach są wprowadzane, mianowicie: właściwy (czysty) alizaryn, anthra- lub izopurpurin, flavopurpurin i purpurin.

Alizaryny te, z wyjątkiem ostatniego (purpurinu), są bezpośrednimi pochodnikami antrachinonu.

Alizaryn handlowy (czerwień alizarynowa), któremu traktat ulgę zapewnia, wprowadzany bywa w postaci ciasta rzadszego lub gęstszego (pasty) barwy żółto-brunatnej (jak oker aż do czerwono-brunatnej), zawierającego jeden lub więcej rzeczonych czterech barwników bardzo subtelnie rozproszonych a z którego za dodaniem ługu sodowego, (zawierającego około 10 procent sody gryzącej), powstaje roztwór czerwono-fioletowy.

Barwy alizarynowe z alizarynu następnie wyrabiane (pochodniki alizarynu, jakoto: alizaryn pomarańczowy, błękitny, zielony, żółty itd.) nie mają prawa do ulgi w traktacie ustanowionej, lecz pobierać od nich należy cło powszechne Nr. T. 330 jak od barwników smołowych po 10 zł. od 100 kilogramów.

Pojawiają się one w handlu po większej części także w postaci past, ale pod działaniem roztworu sodu gryzącej zachowują się inaczej, np. alizaryn pomarańczowy (pasta jasno-żółta) rozpuszcza się dopiero na czerwono i wydziela się natychmiast; alizaryn żółty (pasta żółta aż do brunatno-żółtej) strąca się brunatnie-żółto lub daje roztwór pomarańczowo-brunatny; anthracen brunatny zabarwia się na kolor zielono-niebieski itd.

Dunajewski r. w.

Bacquehem r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część LVIII. — Wydana i rozesłana dnia 1. listopada 1889.

170.

Umowa dodatkowa z dnia 12. grudnia 1888,

do Traktatu handlowego i żeglarskiego z dnia 26. marca 1867 (Dz. u. p. Nr. 102) między monarchią austriacko-węgierską a Holandją, tycząca się wzajemnego postępowania z próbkami wprowadzanymi przez komisantów podróżujących.

(Zawarta w Wiedniu dnia 12. grudnia 1888, przez Jego c. i k. Apostolską Mość ratyfikowana dnia 31. maja 1889, poczem ratyfikacje wzajemne wymieniono w Wiedniu dnia 1. października 1889.)

Nos Franciscus Josephus Primus,
divina favente clementia Austriae Imperator;
Apostolicus Rex Hungariae, Rex Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Slavoniae,
Galiciae, Lodomeriae et Illyriae; Archidux Austriae; Magnus Dux Cracoviae;
Dux Lotharingiae, Salisburgi, Styriae, Carinthiae, Carnioliae, Bucovinae,
superioris et inferioris Silesiae; Magnus Princeps Transilvaniae; Marchio
Moraviae; Comes Habsburgi et Tirolis etc. etc.

Notum testatumque omnibus et singulis, quorum interest, tenore praesentium facimus:

Quum a Plenipotentiaro Nostro atque illo Majestatis Suae Neerlandiae Regis ad eum finem ut stipulatio quaedam articuli quarti tractatus inter utriusque Nostrum dictiones die vicesimo sexto mensis Martii anno 1867 Viennae conclusi mutaretur, specialis conventio additicia die duodecimo mensis Decembris anno 1888 Viennae inita et signata fuit, tenoris sequentis:

(Pierwopis.)

Sa Majesté l'Empereur d'Autriche, Roi de Bohême etc. etc., et Roi Apostolique de Hongrie,

et

Sa Majesté le Roi des Pays-Bas,

ayant jugé utile de compléter par une disposition relative aux échantillons importés par les voyageurs de commerce le Traité de commerce et de navigation conclu entre l'Autriche-Hongrie et les Pays-Bas, le 26 mars 1867, ont résolu de conclure à cet effet une Convention additionnelle et ont nommé pour Leurs Plénipotentiaires, savoir:

Sa Majesté l'Empereur d'Autriche, Roi de Bohême etc. etc., et Roi Apostolique de Hongrie:

Le Sieur Ladislaus Szögyény-Marich de Magyar-Szögyén et Szolgaegyháza, Son Conseiller intime actuel et Chambellan, premier Chef de section au Ministère de la Maison Impériale et des affaires étrangères;

Sa Majesté le Roi des Pays-Bas:

Le Sieur Adrien Mazel, Son Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire près Sa Majesté Impériale et Royale Apostolique;

lesquels après s'être communiqué leurs pleins pouvoirs trouvés en bonne et due forme, sont convenus des dispositions additionnelles suivantes:

Article 1er.

Les objets passibles d'un droit d'entrée qui servent d'échantillons et qui sont importés dans les Pays-Bas ou dans ses colonies par des commis-voyageurs de maisons établies en Autriche-Hongrie, ou en Autriche-Hongrie par des commis-voyageurs de maisons établies dans les Pays-Bas ou dans ses colonies, seront de part et d'autre admis en franchise temporaire moyennant les formalités de douane nécessaires pour en assurer la réexportation ou la réintégration en entrepôt.

Article 2.

La présente Convention aura la même force, valeur et durée que le Traité de commerce et de navigation du 26 mars 1867 auquel elle se rattache.

(Przekład.)

Najjaśniejszy Cesarz austriacki, Król czeski itd. itd., i Król Apostolski węgierski,

tudzież

Najjaśniejszy Król holenderski,

uznawszy za rzecz użyteczną uzupełnić Traktat handlowy i żeglarski z dnia 26. marca 1867 pomiędzy monarchią austriacko-węgierską a Holandją zawarty, przepisami tyczącemi się próbek wprowadzanych przez komisantów podróżujących, postanowili zawrzeć w tym celu umowę dodatkową i mianowali do tego celu Swymi pełnomocnikami:

Najjaśniejszy Cesarz austriacki, Król czeski itd. itd., i Król Apostolski węgierski:

JMPana Władysława Szögyény-Maricha z Magyar-Szögyén i Szolgaegyháza, Swego rzeczywistego radcę tajnego i szambelana, pierwszego naczelnika wydziału w ministerstwie cesarskiego domu i spraw zewnętrznych;

Najjaśniejszy Król holenderski:

JMPana Adryana Mazel, Swego posła nadzwyczajnego i pełnomocnego ministra przy Jego c. i k. Apostolskiej Mości;

którzy okazawszy sobie wzajemnie swoje pełnomocnictwa i znalazłszy je w dobrej i należytej formie, uchwalili następujące postanowienia dodatkowe:

Artykuł 1.

Przedmioty cła wchodowemu podlegające, za próbki służące, które do Holandji lub jej kolonij wprowadzają komisanci podróżujący domów handlowych, mających siedziby w monarchii austriacko-węgierskiej i które do monarchii austriacko-węgierskiej wprowadzają komisanci podróżujący domów handlowych, mających siedziby w Holandji lub jej osadach, będą czasowo nawzajem przepuszczane bez opłaty cła pod warunkiem dopełnienia formalności celniczych, potrzebnych w celu zapewnienia ich wywozu napowrót lub złożenia napowrót w magazynie cłowym.

Artykuł 2.

Umowa niniejsza będzie miała tę samą moc i wagę i będzie obowiązywała do tego samego czasu, co Traktat handlowy i żeglarski z dnia 26. marca 1867, z którym się wiąże.

Elle entrera en vigueur dès que la promulgation officielle en aura été faite dans les pays des Hautes Parties contractantes.

Article 3.

La présente Convention sera ratifiée et les ratifications en seront échangées à Vienne dès que les formalités prescrites par les lois constitutionnelles des Etats respectifs auront été accomplies.

En foi de quoi, les Plénipotentiaires respectifs ont signé la présente Convention et y ont apposé leurs cachets.

Fait à Vienne, en double expédition, le 12 décembre 1888.

(L. S.) Szögyény m. p. (L. S.) A. Mazel m. p.

Mocy obowiązującej nabędzie od chwili urzędowego ogłoszenia w krajach Wysokich Stron rokujących.

Artykuł 3.

Umowa niniejsza będzie ratyfikowana a ratyfikacje wymienione będą w Wiedniu po dopełnieniu formalności przepisanych ustawami konstytucyjnymi obu Państw.

W dowód czego pełnomocnicy obu Państw podpisali umowę niniejszą i wycisnęli na niej swoje pieczęci.

Spisano w dwóch egzemplarzach w Wiedniu dnia 12. grudnia 1888.

(L. S.) Szögyény r. w. (L. S.) A. Mazel r. w.

Nos visis et perpensis conventionis hujus stipulationibus, illas ratas gratasque habere profiteamur, verbo Nostro Caesareo et Regio spondentes Nos ea, quae in illis continentur, fideliter executioni mandatueros esse. In quorum fidem majusque robor praesentes ratificationis tabulas manu Nostra signavimus sigilloque Nostro appresso muniri jussimus. Dabantur Viennae die trigesimo primo mensis Maii anno Domini millesimo octingentesimo octogesimo nono, Regnorum Nostrorum quadragesimo primo.

Franciscus Josephus m. p.

Gustavus Comes **Kálnoky** m. p.

Ad mandatum Sacrae Caesareae et Regiae Apostolicae Majestatis proprium :

Hugo Liber Baro a **Glanz** m. p.,
Consiliarius aulicus et ministerialis.

Powyższą umowę dodatkową, zatwierdzoną przez obie Izby Rady państwa, ogłasza się niniejszem.

Wiedeń, dnia 28. października 1889.

Taaffe r. w.

Dunajewski r. w.

Bacquehem r. w.

171.

Dokument koncesyjny z dnia 18. września 1889,

na kolej miejscową wąskotorową od Innsbrucku
do Hall.

My Franciszek Józef Pierwszy, z Bożej łaski Cesarz Austriacki;

Król Apostolski Węgierski, Król Czeski, Dal-
macki, Kroacki, Sławoński, Galicyjski, Lodo-
meryjski i Iliryski; Arcyksiążę Austriacki,
Wielki Książę Krakowski, Książę Lotaryński,
Salzburjski, Styryjski, Karyntyjski, Kraiński,
Bukowiński, Górno- i Dolno-Śląski; Wielki
Książę Siedmiogrodzki; Margrabia Morawski;
uksiążęcony Hrabia na Habsburgu i Tyrolu
itd. itd. itd.

Gdy Antoni Prantl, właściciel realności
w Mühlau pod Innsbruckiem wspólnie z Ludwikiem
Hirschem, bankierem, Augustem Riedingerem,
fabrykantem i Hermanem Schwindem, inżynie-
rem, mającymi wszyscy trzej ostatni siedzibę
w Augsburgu, podali prośbę o udzielenie im kon-
cesyi na wybudowanie i utrzymywanie w ruchu
kolei miejscowej (tramwajowej) od Innsbrucku do
Hall, przeto ze względu na powszechną użyte-
czność tego przedsięwzięcia, widzimy się spowodowa-
ni nadać rzeczonym koncesyonaryuszom koncesyę
niniejszą na zasadzie ustawy o koncesyach na koleje
żelazne z dnia 14. września 1854 (Dz. u. p. Nr. 238),
jakoteż ustawy z dnia 17. czerwca 1887 (Dz. u. p.
Nr. 81), w sposób następujący:

§. 1.

Nadajemy koncesyonaryuszom prawo wybu-
dowania i utrzymywania w ruchu kolei miejscowej
wąskotorowej, na której ruch odbywać się ma za
pomocą parowozów lub według okoliczności za po-
mocą innych motorów mechanicznych (kolei tram-
wajowej) od miasta Innsbrucku na Mühlau z uży-
ciem gościńca insbrucko-hallskiego do Hall.

Koncesyonaryusze obowiązani są wybudować
na żądanie administracyi państwa linie uzupełniają-
jące rzeczonyj kolei miejscowej (tramwaju parowe-
go) od miasta Innsbrucku

- a) do stacyi tej samej nazwy uprzyw. Spółki kolei
południowej i
- b) do Wilten.

§. 2.

Kolejom, na które wydaje się niniejszy doku-
ment koncesyjny, zapewnia się następujące ulgi:

- a) Uwolnienie od stępli i należytości od wszel-
kich umów, które to przedsiębiorstwo zawrze,
od podań, które wniesie i wszelkich dokumen-
tów, które wystawi, tudzież od wszelkich wpi-
sów hipotecznych, które na zasadzie tych umów
i dokumentów będą uskuteczniane, nakoniec
od wszelkich czynności urzędowych i urzędo-
wych wygotowań do celów powyższych, a mia-
nowicie:

1. tyczących się zebrania kapitału, zabez-
pieczenia odsetek od kapitału i zabezpieczenia
ruchu, aż do chwili otwarcia ruchu;

2. tyczących się nabycia gruntów, budo-
wy i urzędzenia kolei aż do końca pierwszego
roku ruchu.

Ulgi te nie mają być stosowane do postę-
powania sądowego w sprawach spornych;

- b) uwolnienie od stępli i należytości od emisyi
akcyj wypuszczonych w celu zebrania kapi-
tału na pierwsze założenie kolei i jej zaopa-
trzenie według koncesyi i od kwitów tymcza-
sowych, tudzież od opłat za przeniesienie
własności, jakie powstaną przy wykupnie grun-
tów po upływie pierwszego roku ruchu (lit. a,
l. 2), z wyjątkiem należytości, które według
istniejących ustaw mają być z tego powodu
płacone gminom i innym korporacyom auto-
nomicznym;
- e) uwolnienie od opłat i taks za nadanie koncesyi
i za wygotowanie niniejszego dokumentu kon-
cesyjnego;
- d) uwolnienie od podatku dochodowego i zarob-
kowego, od opłat stęplowych, którym podle-
gają kupony, jakoteż od wszelkiego nowego
podatku, któryby w przyszłości mocą ustawy
był zaprowadzony na lat dwadzieścia, licząc
od dnia dzisiejszego.

§. 3.

Koncesyonaryusze obowiązani są rozpocząć
natychmiast budowę kolei w ustępie 1ym §. 1go
wymienionych, skończyć ją najpóźniej w przeciągu
dwóch lat, licząc od dnia dzisiejszego, gotową kolej
oddać na użytek publiczny i utrzymywać w ruchu
bez przerwy przez cały okres koncesyjny.

Jako rękojmią dotrzymania powyższego ter-
minu budowy dać mają koncesyonaryusze kaucyę

w sumie pięć tysięcy (5000) złotych, w papierach, w których wolno lokować pieniądze sieroce.

W razie niedotrzymania powyższego zobowiązania, kaucya ta uznana być może za przepadłą.

Termin skończenia linii uzupełniających, jeżeli w myśl ustępu 2go §. 1go będą budowane, ustanowi w swoim czasie ministerstwo handlu.

§ 4.

Do wybudowania kolei koncesyonowanej nadaje się koncesyonaryuszom prawo wyłączenia podług przepisów ustawowych w tej mierze obowiązujących.

Takież samo prawo nadane będzie koncesyonaryuszom do wybudowania wszelkich kolei podjazdowych, gdyby Rząd ze względu na dobro publiczne uznał potrzebę wybudowania takich kolei.

Co się tyczy użycia gościńca innsbrucko-hallskiego do wybudowania kolei koncesyonowanych, koncesyonaryusze dopełnić mają warunków, które Władza administracyjna krajowa jako zarząd drogowy przepisze w porozumieniu z inspekcją główną austryackich kolei żelaznych.

O ileby do wybudowania kolei koncesyonowanych użyte być miały inne drogi publiczne, koncesyonaryusze winni postarać się o zezwolenie tych, którzy do utrzymywania owych dróg są obowiązani a względnie Władz lub urzędów, którym według istniejących ustaw służy prawo udzielania pozwolenia do używania drogi.

§ 5.

We względzie budowy kolei koncesyonowanych i ruchu na nich zastosować się powinni koncesyonaryusze do osnowy niniejszego dokumentu koncesyjnego i do warunków koncesyjnych, które ministerstwo handlu ustanowi, jakoteż do istniejących w tej mierze ustaw i rozporządzeń, mianowicie do ustawy o koncesjach na koleje żelazne z dnia 14. września 1854 (Dz. u. p. Nr. 238) i Porządku ruchu kolei z dnia 16. listopada 1851 (Dz. u. p. Nr. 1 z r. 1852), tudzież do ustaw i rozporządzeń, które w przyszłości wydane być mogą.

Pod względem ruchu pozwala się odstąpić od środków bezpieczeństwa i przepisów ruchu, ustanowionych w Porządku ruchu kolei żelaznych i w odnośnych postanowieniach dodatkowych, o ile ze względu na szczególne stosunki obrotu i ruchu, a w szczególności ze względu na zmniejszenie

chyżości największej, ministerstwo handlu uzna to za możliwe, a natomiast trzymać się należy osobnych przepisów ruchu, które w tej mierze wyda ministerstwo handlu.

§. 6.

Nadaje się koncesyonaryuszom prawo przeniesienia niniejszej koncesyi za osobnem zezwoleniem Rządu i pod warunkami, które on ustanowi, na jawną Spółkę handlową lub na Spółkę akcyjną utworzoną do tego celu z siedzibą w jednym z królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych, która wniść ma we wszystkie prawa i obowiązki koncesyonaryuszów.

Wypuszczenie w obieg obligacyj pierwszorzędnych jest wzbronione.

Natomiast nadaje się koncesyonaryuszom prawo wypuszczenia w obieg akcyj pierwszorzędnych, które mieć będą pod względem wypłaty odsetek i umorzenia pierwszeństwo przed akcjami zakładowymi, za sumę, którą Rząd oznaczy.

Dywidenda, należąca się od akcyj pierwszorzędnych, zanim akcje zakładowe nabędą prawa do pobierania dywidendy, nie może być wymierzana w większej kwocie jak po pięć od sta i dopłaty z dochodów późniejszych lat są wzbronione.

Cyfra kapitału zakładowego rzeczywistego jakoteż imiennego podlega zatwierdzeniu Rządu.

W tym względzie przyjmuje się za zasadę, że oprócz kosztów na sporządzenie projektu, budowę i urządzenie kolei, jakoteż kosztów sprawienia parku kolejowego, rzeczywiście wyłożonych i należycie udowodnionych, łącznie z odsetkami interkalarnymi w ciągu czasu budowy rzeczywiście zapłaconymi i straty na kursie rzeczywiście poniesionej przy gromadzeniu kapitału, żadne wydatki jakiegobądź rodzaju nie mogą być liczone.

Gdyby po upływie pierwszego roku ruchu jeszcze jakie nowe budowle wystawione lub urządzenia ruchu pomnożone być miały, koszta przez to poniesione mogą być doliczone do kapitału zakładowego, jeżeli Rząd pozwolił na wzniesienie projektowanych nowych budowli lub pomnożenie urządzeń ruchu i jeżeli koszta będą należycie wykazane.

Cały kapitał zakładowy umorzony być ma w obrębie okresu koncesyjnego według planu amortyzacyjnego podlegającego zatwierdzeniu Rządu.

Statut Spółki jakoteż formularze akcyj zakładowych i akcyj pierwszorzędnych, gdyby miały być wypuszczone, podlegają zatwierdzeniu Rządu.

§. 7.

Transporty wojskowe przewożone być muszą po cenach taryfowych niższych, a to stosownie do postanowień, które tak w tej mierze jak i względem ulg dla podróżujących wojskowych na austriackich kolejach państwowych kiedykolwiek obowiązywać będą.

Postanowienia te stosowane będą także do Obrony krajowej obu połów monarchii, do strzelców krajowych tyrolskich, i to nietylko gdy podróżują kosztem skarbu, lecz także gdy jadą po służbie o własnym koszcie na ćwiczenia wojskowe i zgromadzenia kontrolne, tudzież do korpusu straży wojskowej sądów cywilnych wiedeńskich, do żandarmeryi, jakoteż do straży skarbowej i straży bezpieczeństwa po wojskowemu uorganizowanej.

Koncesjonariusze zobowiązują się przystąpić także imieniem kolei w §fie 1 wzmiankowanej do zawartej przez spółki kolei austriackich umowy względem zakupienia i utrzymywania w pogotowiu środków do transportów wojskowych, pomagania sobie nawzajem swoimi parkami w razie przewożenia większych transportów wojskowych, tudzież do przepisów dla kolei żelaznych podczas wojny, które kiedykolwiek będą obowiązywały, jakoteż do umowy dodatkowej o przewożeniu na rachunek skarbu wojskowego obłożnie chorych i rannych, która weszła w wykonanie od dnia 1. czerwca 1871.

Ten obowiązek przystąpienia odnosi się także do umowy ze spółkami kolejowymi względem pomagania sobie nawzajem swoją służbą w razie przewożenia większych transportów wojskowych i do przepisu o transportach wojskowych na kolejach żelaznych.

Zobowiązania te ciążą na koncesjonariuszach tylko o tyle, o ile będzie możliwym dopełnienie ich na kolejach koncesyonowanych jako drugorzędnych a w skutek tego zbudowanych, urządzonych i eksploatowanych z dozwolonemi ułatwieniami, orzeka zaś o tem ministerstwo handlu.

Koncesjonariusze zobowiązują się przy obsadzeniu posad mieć wzgląd na wysłużonych podoficerów armii, marynarki wojennej i obrony krajowej w myśl ustawy z dnia 19. kwietnia 1872 (Dz. u. p. Nr. 60).

§. 8.

Koncesjonariusze obowiązani są w razie uruchomienia wojska lub wojny wstrzymać ruch na kolei koncesyonowanej bez pretensyi do wynagrodzenia o tyle i na tak długo, o ile Władza wojskowa uzna to za potrzebne do ruchów wojskowych lub jakichkolwiek innych czynności wojennych na jednej z dróg publicznych, którychby kolej używała.

§. 9.

Koncesją nadaje się z obroną przeciw zakładowaniu nowych kolei w myśl §fu 9go, lit. b) ustawy o koncesjach na koleje żelazne na lat dziewięćdziesiąt (90), licząc od dnia dzisiejszego, a po upływie tego czasu utraci ona moc swoje.

Rząd może także wyrzec unieważnienie koncesyi przed upływem przerzeczonego czasu, gdyby określone w §fie 3cim zobowiązania pod względem rozpoczęcia i skończenia budowy, tudzież otwarcia i utrzymywania ruchu nie były dopełnione, o ile przekroczenie terminu nie da się usprawiedliwić w myśl §fu 11, lit. b) ustawy o koncesjach na koleje żelazne.

§. 10.

Koncesjonariusze nie są upoważnieni do odstąpienia trzecim osobom utrzymywania ruchu na kolejach koncesyonowanych, wyjąwszy, gdyby Rząd wyraźnie na to zezwolił.

Rząd zastrzega sobie prawo objęcia ruchu na kolei koncesyonowanej i utrzymywanie go aż do upływu okresu koncesyjnego na rachunek koncesjonariuszów mianowicie w tym przypadku, gdyby została bezpośrednio połączona z jedną z kolei, na których ruch Rząd utrzymuje lub będzie utrzymywał.

W przypadku tym koncesjonariusze będą obowiązani zwrócić Rządowi koszta z powodu tego utrzymywania ruchu rzeczywiście poniesione lub ryczałtowo oznaczone.

Zresztą warunki tego utrzymywania ruchu przepisane będą w kontrakcie, który Rząd zawrze z koncesjonariuszami.

§. 11.

Rząd zastrzega sobie prawo odkupienia kolei koncesyonowanych po ich wybudowaniu i otwarciu na nich ruchu kiedykolwiek, pod następującymi warunkami:

1. Dla oznaczenia ceny odkupu policzone będą czyste dochody roczne przedsiębiorstwa w ciągu ostatnich lat siedmiu przed rzeczywistą chwilą odkupu, a z nich strącone będą czyste dochody dwu lat najniepomyślniejszych i policzony będzie średni dochód czysty pozostałych lat pięciu.

2. Gdyby jednak odkupienie miało nastąpić przed upływem siódmego roku ruchu, lub gdyby średni dochód czysty, w myśl postanowień ustępu 1. obliczony, nie wynosił najmniej takiej kwoty rocznej,

kótoby wyrownywała racie rocznej potrzebnej do oprocentowania po 5 od sta kapitału akcyjnego przez c. k. Rząd zatwierdzonego i do umorzenia go w ciągu okresu koncesyjnego, natenczas kwota roczna, powyżej oznaczona, uważana będzie za dochód czysty, mający służyć za podstawę do wymierzenia ceny odkupu.

3. Wynagrodzenie, które ma być zapłacone, będzie polegało na tem, że w ciągu pozostałych lat okresu koncesyjnego płacić się będzie koncesyonaryuszom dochód średni w myśl ustępu 1go a względnie, o ileby zachodził jeden z przypadków w ustępie 2 przewidzianych, sumę roczną tamże wzmiankowaną, a to w ratach półrocznych z dołu dnia 30. czerwca i 31. grudnia każdego roku.

4. Rząd zastrzega sobie, że wolno mu będzie w każdym czasie zamiast niepłatnych jeszcze rat rocznych zapłacić kapitał wyrównujący sumie zdyskontowanej przez potrącenie odsetek od odsetek po pięć od sta na rok wartości kapitałowej rat, które według postanowień ustępu 3go mają być półrocznie płacone.

Gdyby Rząd zamierzał w taki sposób spłacić kapitał, wolno mu będzie użyć do tego podług własnego wyboru gotówki lub obligacyj długu państwa. Obligacye długu państwa liczone będą po kursie średnim, jaki obligacye rządowe tego samego rodzaju, notowane urzędownie na giełdzie wiedeńskiej, będą miały w ciągu półroczu bezpośrednio poprzedzającego.

5. Przez odkupienie kolei i od dnia tego odkupienia wchodzi państwo za wypłatą ceny odkupu bez dalszego wynagrodzenia w posiadanie wolne od ciężarów i używanie kolei niniejszem koncesyonowanych ze wszystkimi do nich należąciami ruchomościami i nieruchomościami, licząc tu także park wozowy i zapasy materyałów, jakoteż funduszów obrotowych i zasobnych z kapitału zakładowego utworzonych, o ileby te ostatnie za zezwoleniem Rządu nie były już użyte stosownie do swego przeznaczenia.

§. 12.

Gdy koncesya utraci moc swoją i od tego dnia, w którym to nastąpi, wchodzi państwo bez wynagrodzenia w wolne od ciężarów posiadanie i używanie kolei koncesyonowanych i wszystkich ruchomych i nieruchomych przynależności, licząc tu także park wozowy i zapasy materyałów, jakoteż utworzone z kapitału zakładowego fundusze obrotowe i zasobne w rozmiarze wzmiankowanym w §. 11, l. 5.

Tak wtedy gdy koncesya moc swoją straci, jak i w razie odkupienia kolei (§. 11), zatrzymają kon-

cesyonaryusze na własność fundusz zasobny, utworzony z własnych dochodów przedsiębiorstwa i należące się im aktywa, tudzież te osobne zakłady i budynki z własnego majątku wniesione lub nabyte, do których zbudowania lub nabycia Rząd upoważnił koncesyonaryuszów z tym wyraźnym dodatkiem, że nie mają stanowić przynależności kolejowej.

§. 13.

Rząd ma prawo przekonywać się, czy budowa kolei i ich urządzenia ruchu są we wszystkich częściach wykonane odpowiednio celowi i trwale, tudzież zarządzić, aby wadom w tym względzie zapobieżono lub takowe usunięto.

Rząd ma także prawo wglądania w zarząd przez wydelegowanego do tego urzędnika, a w szczególności nadzorowania w wszelki sposób, jaki uzna za stosowny, aby budowę wykonano zgodnie z projektem i kontraktami i wydelegowania do nadzoru nad tem urzędników na koszt koncesyonaryuszów.

W razie utworzenia się Spółki akcyjnej, komisarz przez Rząd ustanowiony będzie miał także prawo bywania na posiedzeniach Rady zawiadowczej lub innej reprezentacyi, przedstawiającej dyrekcją Spółki, jakoteż na walnych zgromadzeniach ile razy uzna to za potrzebne, i zawieszania wszelkich takich uchwał lub zarządzeń, któreby się ustawiom, koncesyi lub statutowi Spółki sprzeciwiały albo były szkodliwe publicznemu dobru; w przypadku jednak takim komisarz winien rzecz przedstawić natychmiast ministerstwu handlu do decyzyi, która wydana być ma niezwłocznie i będzie dla Spółki obowiązująca.

Za nadzór nad przedsiębiorstwem kolejowem, niniejszem ustanowiony, koncesyonaryusze są obowiązani płacić skarbowi państwa ze względu na łączące się z tem uciążliwe czynności, wynagrodzenie ryczałtowe roczne, którego wysokość oznaczy Rząd podług rozmiarów przedsiębiorstwa.

Uwalnia się koncesyonaryuszów od przepisanego w §fie 89tym Porządku ruchu kolei z dnia 16. listopada 1851 (Dz. u. p. Nr. 1 z roku 1852) obowiązku wynagradzania nadwyżki kosztów dozoru policyjnego i akcyzowego, jakoteż od obowiązku wystawienia bezpłatnie i utrzymywania lokalów urzędowych.

§. 14.

Nadto zastrzega sobie Rząd prawo, że gdyby pomimo poprzedniego ostrzeżenia ponawiało się naruszenie lub zaniedbanie obowiązków, w dokumencie koncesyi, warunkach koncesyjnych lub usta-

wami przepisanych, będzie temu zapobiegał środkami odpowiadającymi ustawom, a według okoliczności unieważni koncesyę przed upływem okresu, na który została nadana.

Ostrzegając surowo, aby nikt nie czynił nic przeciwnego postanowieniom koncesyi niniejszej i nadając koncesyonaryuszom prawo uciekania się do Naszych sądów w sprawach o wynagrodzenie udowodnionej szkody, rozkazujemy wyraźnie wszystkim Władzom, do których to należy, aby nad koncesyą i wszystkimi postanowieniami w niej zawartymi ściśle i troskliwie czuwały.

W dowód czego wydajemy niniejszy list, pod Naszą większą pieczęcią, w Naszem głównem i rezydencyonalnem mieście Wiedniu, dnia ośmnastego miesiąca września, w roku zbawienia tysiąc osmset ośmdziesiątym dziewiątym, Naszego panowania czterdziestym pierwszym.

Franciszek Józef r. w.

Taaffe r. w.

Dunajewski r. w.

Bacquehem r. w.

172.

Rozporządzenie całego ministerstwa z d. 20. października 1889,

zawierające Dodatek II do spisów państw, które przystąpiły do umowy z dnia 14. marca 1884, tyczącej się zabezpieczenia telegrafu podmorskiego, podanych w rozporządzeniach z dnia 24. kwietnia 1888 (Dz. u. p. Nr. 42) i z dnia 6. stycznia 1889 (Dz. u. p. Nr. 6).

W wykonaniu postanowienia artykułu Ilgo ustawy z dnia 30. marca 1888 (Dz. u. p. Nr. 41), którą wydane zostały postanowienia karne, mające na celu zabezpieczenie telegrafu podmorskiego, podaje się do wiadomości, że także Tunis uważać należy za państwo przystępujące do umowy z dnia 14. marca 1884, tyczącej się zabezpieczenia telegrafu podmorskiego.

Taaffe r. w.

Falkenhayn r. w.

Prażák r. w.

Welsersheimb r. w.

Dunajewski r. w.

Gautsch r. w.

Bacquehem r. w.

Schönborn r. w.

Zaleski r. w.

173.

Rozporządzenie cesarskie z dnia 29. października 1889,

tyczące się udzielenia zapomóg z funduszków państwa okolicom Tyrolu i Karynty dotkniętych powodziami.

Na zasadzie §. 14go ustawy zasadniczej państwa z dnia 21. grudnia 1867 (Dz. u. p. Nr. 141) uznaję za stosowne rozporządzić, co następuje:

§. 1. Upoważniam Rząd Mój, żeby na zapomogi dla potrzebującej pomocy ludności okolic Mego uksiążęconego hrabstwa tyrolskiego i Mego księstwa karyntyjskiego powodziami dotkniętych, wydał z funduszków państwa w miarę rzeczywistej potrzeby aż do sumy 150.000 zł. dla Tyrolu i aż do sumy 50.000 zł. dla Karynty.

§. 2. Sumy te przeznaczone są na zapomogi niezwrotne a mianowicie

- a) na zapomogi dla poszkodowanych wsparcia potrzebujących w Tyrolu 30.000 zł., w Karynty 25.000 zł.
- b) na zapomogi dla gmin i korporacyj wsparcia potrzebujących do odbudowania uszkodzonych dróg, mostów i innych budowli dla Tyrolu 120.000 zł., dla Karynty 25.000 zł.

§. 3. Zapomogi wydzielać mają c. k. Władze państwa.

§. 4. Dokumenty prawne, podania i protokoły, tyczące się udzielonych zapomóg, są wolne od stępli i opłat.

§. 5. Wykonanie niniejszego rozporządzenia, nabywającego mocy obowiązującej od dnia ogłoszenia, poruczam Moim Ministrom spraw wewnętrznych, rolnictwa i skarbu.

Schönbrunn, dnia 29. października 1889.

Franciszek Józef r. w.

Taaffe r. w.

Falkenhayn r. w.

Prażák r. w.

Welsersheimb r. w.

Dunajewski r. w.

Gautsch r. w.

Bacquehem r. w.

Schönborn r. w.

Zaleski r. w.

174.

Rozporządzenie ministerstwa handlu z dnia 1. listopada 1889,

którem uzupełniają się i zmieniają niektóre postanowienia Porządku ruchu na kolejach żelaznych królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych, zaprowadzonego rozporządzeniem z dnia 10. czerwca 1874 (Dz. u. p. Nr. 75) a względnie dodatków do niego, ogłoszonych rozporządzeniami z dnia 15. września 1881 (Dz. u. p. Nr. 100), z dnia 1. lipca 1884 (Dz. u. p. Nr. 106), z dnia 15. września 1885 (Dz. u. p. Nr. 131), z dnia 15. lipca 1886 (Dz. u. p. Nr. 125) i z dnia 20. kwietnia 1889 (Dz. u. p. Nr. 51).

W Porządku ruchu na kolejach żelaznych królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych, zaprowadzonym rozporządzeniem z dnia 10. czerwca 1874 (Dz. u. p. Nr. 75), uzupełnia się lub zmienia wzmiankowane poniżej numeru załączki *D* w sposób następujący:

Załączka D.

Numer XVI.

Po przepisie l. 4 a przed „Uwagą“ przydać należy postanowienia następujące:

„Akumulatory elektryczne w płynie (kwas siarczany rozrzedzony) zanurzone, bez względu na to, czy są, czy nie są naładowane elektrycznością, powinny być w naczyniach swoich również szczelnie zamknięte, dobrze upakowane i w skrzyniach, mających ściany wewnętrzne całkiem obite ołowiem (blachą ołowianą), opatrzonych silnemi przyrządami do wygodnego noszenia, w taki sposób zamknięte, żeby żadna część akumulatora nie była dostępna.

Przestwór pomiędzy akumulatorem a skrzynią zewnętrzną wypełniony być powinien masą odosobniającą, wysusającą, niespalistą, jak zuzel włóknisty, ziemia wymoczkowa lub popiół.

Pojedyncze elementy nie powinny być z sobą sprzężone. Akumulatory w naczyniach szklanych wolno oddawać do przewiezienia tylko suche.

Przepisy podane pod l. 4 w ustępie 1, jakoteż w uwadze do niego należącej, stosują się także do pak, zawierających akumulatory zanurzone w płynie.

Numer XVIII a.

Po Nr. XVIII przydać należy pod Nr. XVIII a następujące postanowienia:

XVIII a. Trójchlorek fosforu, tlenochlorek fosforu i chlorek acetylowy przewozić wolno tylko:

albo

1. w naczyniach ołowianych lub miedzianych, całkiem szczelnych i dobrem zamknięciem opatrzonych

albo

2. w naczyniach szklanych; w tym jednak przypadku z zachowaniem następujących przepisów:

- a) do przewożenia używać wolno tylko flasz szklanych z grubemi ścianami, zamkniętych korkami szklanemi dobrze doszlifowanemi. Korki szklane oblać należy parafiną a dla zabezpieczenia tego okitowania obwiązać należy szyjkę flaszki osłoną z papieru pergaminowego.
- b) Flasze szklane, jeżeli zawierają w sobie więcej niż 2 kilogramy, zapakować należy w naczyniach metalowych, uchami opatrzonych, w nich zaś tak ustawić, żeby od ścian oddalone były na 30 milimetrów; przestwory poutykać należy całkowicie ziemią wymoczkową wysuszoną, w taki sposób, żeby flaszki nie mogły się bynajmniej poruszać.
- c) Flasze szklane, zawierające w sobie aż do 2 kilogramów, przyjmowane będą do przewiezienia także w grubych skrzyniach drewnianych, opatrzonych uchami i podzielnymi ścianami wewnętrznymi na tyle przegród, ile flaszek się posyła. W jednej skrzyni nie wolno pakować więcej jak cztery flaszki. W skrzyniach ustawiać należy flaszki tak, żeby od ścian oddalone były o 30 milimetrów; przestwory poutykać należy całkowicie ziemią wymoczkową wysuszoną, w taki sposób, żeby flaszki nie mogły się bynajmniej poruszać.
- d) Na wiekach naczyń pod b i c wzmiankowanych, podać należy co zawierają i nakreślić znak szkła.

Numer XVIII b.

Po Nr. XVIII a przydać należy pod Nr. XVIII b następujące postanowienie:

XVIII b. Pięciochlorek fosforu (Phosphorsuperchlorid) podlega przepisom podanym pod XVIII a o tyle, że opakowanie pod 2 b przepisane, potrzebne jest dopiero wtedy, gdy flaszki za-

wierają w sobie więcej niż 5 kilogramów. Gdy flaszki zawierają w sobie aż do 5 kilogramów, dostatecznym jest opakowanie przepisane pod 2 c. "

Numer XXVII a.

Po Nr. XXVII przydać należy pod Nr. XXVII a następujące postanowienie:

„XXVII a. Nadtlenek wodu (Wasserstoff-superoxyd) oddawać należy w naczyniach nie wstrzymujących przystępu powietrza, przewozi się zaś go tylko wagonami krytymi lub otwartymi pod zamknięciem oponowem.

Jeżeli plyn ten posyła się w baniach, flaszach lub kamionkach, naczynia powinny być dobrze zapakowane i zamknięte w osobnych mocnych skrzyniach lub koszach, uchami opatrzonych. "

Numer XXXI.

Numer ten będzie miał następującą ośnowę:

„Wełna, włosy, wełna sztuczna, bawełna, jedwab, len, konopie, juta w stanie surowym, w postaci odpadków przy przędzeniu i tkaniu jako gałgany lub płatki do czyszczenia; tudzież towary powroźnicze, nicienice do warsztatów tkackich (Weber-, Harnisch- und Geschirrlitzen) [co się zaś tyczy używanej wełny do czyszczenia, porównaj ustęp 3], przewożone będą, jeżeli są natłuszczone, tylko wozami krytymi albo niekrytymi pod zamknięciem oponowem. "

Numer XXXVIII a.

W postanowieniu umieszczonem pod Nrem XXXVIII a wykreślić należy zdanie ostatnie a na jego miejsce położyć przepis następujący:

„Dla zabezpieczenia wentylów u naczyń, osłony powinny być przysrubowane. Na górnej części osłon osadzić należy mocno wieniec, który od zewnątrz jest czworokątny i poza obwód naczyń wystaje w ten sposób, że wszelkiemu toczeniu się tychże zapobiega. Osłony zabezpieczające i wieniec zrobione być powinny z tego samego materiału, co naczynia. "

Powyższe zmiany i uzupełnienia nabywają mocy obowiązującej od dnia 1. grudnia 1889.

Królewsko węgierski Minister handlu, z którym się w tym względzie porozumiano, wydaje jednocześnie także samo rozporządzenie dla kolei żelaznych krajów korony węgierskiej.

Bacquehem r. w.

175.

Rozporządzenie ministerstwa handlu z dnia 1. listopada 1889,

zmieniające i uzupełniające niektóre postanowienia rozporządzenia z dnia 1. lipca 1880 (Dz. u. p. Nr. 79), tyczącego się uregulowania przewozu kolejami żelaznymi przedmiotów wybuchających.

W rozporządzeniu z dnia 1. lipca 1880 (Dz. u. p. Nr. 79), tyczącem się uregulowania przewozu kolejami żelaznymi przedmiotów wybuchających, czynią się następujące uzupełnienia i zmiany, które mocy obowiązującej nabywają niezwłocznie.

W §. 1.

Po liczbie 3 przydać należy następującą uwagę:

„Uwaga: Wyroby pirotechniczne składające się z mączki prochowej prasowanej i podobnych mięszanin, jakoteż bengalskie wytwory szelakowe bez podpałów (księgi płomienne, świece salonowe, pochodnie, żerdzie świetlne, zapalki bengalskie itp.), które oddawać należy do przewozu w myśl przepisów Nru III d, lub IV a Dodatku D do Porządku ruchu, nie podlegają przepisom niniejszego rozporządzenia. "

W §. 6.

Ustępy 2, 3, 4, 5 i 6 liczby 4 należy wykreślić a na ich miejsce wpisać następujące postanowienia:

„Kapsle rozsadzające, których masa strzelająca osadzona być powinna w obłonie miedzianej w taki sposób, żeby w skutek ruchu podczas transportu nie mogła ani ochwiać się ani wytrząść, zapakować należy w ilościach nie więcej jak po 100 sztuk, najprzód w pudełku blaszanem w taki sposób, żeby w skutek wstrząśnień przewozowi towarzyszących, żadna kapsla nie mogła się poruszać.

W tym celu kapsle rozsadzające, dotyczące ścian bocznych i dna pudełek blaszanych odosobnić należy od blachy pudełka za pomocą kilku warstw bibuły suchej, piasku nie zawierającej, za pomocą paska tektury gładkiej tak zwanej drewnianej lub słomianej albo za pomocą warstwy bawełny a miejsce próżne, które zostanie w pudełku po włożeniu kapsli, wypełnić kawałeczkami bibuły suchej, nie

zawierającej piasku. Pomiędzy kapsle rozsadzające a wieczko pudełka włożyć należy dla odosobnienia kilka warstw bibuły suchej, piasku nie zawierającej, bawełny lub pilśni.

Pudełka blaszane, w ten sposób napełnione, owinać należy każde z osobna papierem pakowym, przyciskając nim wieczko pudełka do tego, co się w niem znajduje tak silnie, żeby przy wstrząśnieniu pudełek nie dawał się słyszeć szelest kapsli rozsadzających za wolno ułożonych.

Następnie włożyć należy pudełka do skrzyni drewnianej, mocno zrobionej, bacząc na to, żeby otwarte czoła kapsli rozsadzających były zwrócone do wieka skrzyni i żeby ile możności nie było przestworów między pudełkami, jakoteż między pudełkami a ścianami skrzyni. Tylko na rozciąłość jednego lub kilku pudełek każdej warstwy, najlepiej przy ścianie skrzyni, zostawić należy dla ułatwienia wyjmowania pudełek ze skrzyni taki przestwór, żeby weń mogły zmieścić się końce palców i wygodnie uchwycić pudełka.

Przestwór ten, równie jak wszystkie inne nieumyślne w skrzyni powstające, które pozwalają pudełkom drgać, należy poutykać kawałkami papieru, słomą, sianem lub pakułami, przestrzegając, żeby materiały te były całkiem suche, poczem przytwierdza się wieko szrubami drzewnymi cyną pobielonemi, dla których jeszcze przed napełnieniem skrzyni wywiercić należy otwory w wieku i w ścianach skrzyni.

Na wieku skrzyni, które materiały w niej zawarty powinno tak przyciskać, żeby drgać nie mógł, nakleić należy objaśnienie o otwieraniu skrzyni z kapslami rozsadzającymi, poczem skrzynię tę wkłada się wiekiem do góry w drugą większą skrzynię drewnianą, również mocno zrobioną i zamykającą się w podobny sposób i przestwory próżne między obu skrzyniami utyka się suchymi pakułami lub skrętkami słomy.

Przytwierdziwszy drugie wieko, które skrzynię wewnętrzną przyciskać ma tak, żeby nie mogła się poruszać, przylepia się także i na niem objaśnienie, powyżej wzmiankowane, tudzież kartkę zawierającą napis w oczy wpadający: „Kapsle rozsadzające — nie trącać.“

„Uwaga: Wzmiankowane powyżej objaśnienie o otwieraniu skrzyń z kapslami rozsadzającymi ma opiewać następnie:

„Skrzynie z kapslami rozsadzającymi otwiera się w ten sposób, że najprzód za pomocą wyciągadła wydobywa się z wieka skrzyni zewnętrznej szruby drzewne pobielane, przyczem wystrzegać się należy

przewrócenia skrzyni np. w skutek za silnego oparcia się osoby manipulującej wyciągadłem.

Odsłoniwszy wieko skrzyni wewnętrznej, otworzyć należy skrzynię wewnętrzną z zachowaniem tej samej ostrożności i w podobny sposób, poczem tak wyciągadło jak i szruby wyciągnięte niem ze ścian skrzyni kładzie się na boku. W skrzyni wewnętrznej ukaże się na powierzchni jednego lub kilku, kapsle rozsadzające zawierających, w papier owiniętych pudełek blaszanych najwyższej warstwy, przestwór próżny, kawałkami papieru, słomą, sianem lub pakułami utkany.

Wyjąwszy ostrożnie z tego przestworu materiały wypełniający, przyczem pudełka najbliższe leżące przytrzymywać należy, ażeby ich nie wyrwać razem z materiałem wypełniającym, najprzód wydobyć należy końcami palców pudełka odsłonięte a potem dopiero inne pudełka tej samej warstwy w miarę potrzeby.

W taki sam sposób zaczynać i skutecznie należy wydobywanie każdej następnej warstwy pudełek blaszanych, w czem poprzednie ostrożne wyjmowanie materiały, wypełniającego wszelkie inne mniejsze przestwory, wielkie czyni ułatwienie.

Pojedyncze pudełka blaszane otwierać należy zdala od reszty zapasu kapsli rozsadzających, i także kawałki bibuły, użyte do wypełnienia przestworów w pudełkach, trzeba najprzód powyjmować, zanim kapsle rozsadzające zaczną się brać palcami.

Do otwierania skrzyń nie wolno używać żadnego innego narzędzia prócz wyciągadła i żadne inne przedmioty metalowe nie powinny znajdować się tuż obok nich; w ogóle postępować należy z największą ostrożnością a wystrzegać się szarpania, uderzania i potarcia.

Po ustępie 3 liczby 6 przydać należy następujące postanowienie:

„Bawełnę strzelniczą moką prasowaną, 15 od sta i więcej wody zawierającą, przewozić się pod następującymi warunkami:

1. Powinna być zapakowana w skrzyniach nie przepuszczających wody, mocnych, grube ściany mających. Skrzynie opatrzone być muszą napisem czytelnym „Bawełna strzelnicza moką, prasowana“ z przydaniem ile zawiera odsetek wody.

Waga ryczałtowa jednej posyłki nie powinna wynosić więcej nad 90 kilogramów.

2. Jako posyłki pospieszne nie wolno oddawać i przewozić. Nigdy zaś nie wolno przewozić pociągami osobowymi a mieszanymi pociągami tylko na tych liniach, po których nie chodzą pociągi towarowe.

3. Posyłający, którego podpis ma być w liście przewozowym urzędownie uwierzytelniony, winien także poświadczyć, że jakość i opakowanie bawełny strzelniczej, którą posyła, czyni zadość przepisom powyższym.

4. Bawełnę strzelniczą wolno ładować w tym samym wozie tylko z takimi towarami, które się łatwo nie zapalają.

Umieszczanie prochu, amunicji prochowej, przedmiotów pirotechnicznych lub podpałów razem z bawełną strzelniczą w tym samym wagonie jest zakazane. Zresztą przedmioty wymienione pod I w załączce D do Porządku ruchu wolno z dopełnieniem warunków osobnych, które dla nich są przepisane, przewozić razem z bawełną strzelniczą w tym

samym wagonie, jeżeli bawełna strzelnicza ma być razem z temiż przedmiotami wyładowana a paki zawierające bawełnę strzelniczą nie są okute żelaznymi więzadłami.

5. Wagony odkryte, użyte do przewiezienia bawełny strzelniczej opatrzyć należy oponami.“

Królewsko węgierski Minister handlu, z którym porozumiano się w tej mierze, wydaje jednocześnie także samo rozporządzenie dla kolei żelaznych krajów korony węgierskiej.

Bacquehem r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część LIX. — Wydana i rozesłana dnia 5. listopada 1889.

176.

Rozporządzenie całego ministerstwa z d. 20. października 1889,

którem wydaje się nowy przepis o umundurowaniu c. k. urzędników rządowych.

Na zasadzie Najwyższego upoważnienia z dnia 15. października 1889 wydaje się następujący przepis o umundurowaniu c. k. urzędników rządowych.

I. Postanowienia ogólne.

§. 1. Każdy urzędnik rządowy czynny obowiązany jest ukazywać się w przepisany mundurze, klasie swojego stopnia służbowego odpowiednim, na uroczystościach, prezentacjach służbowych i w służbie wykonawczej zewnętrznej, nakoniec w urzędzie na terminach i rozpisanych rozprawach ze stronami, jakoteż w ogóle w służbie wykonawczej, wymagającej styczności ze stronami. Szczegółowe uregulowanie dla urzędników rozmaitych wydziałów obowiązku noszenia munduru w służbie, zastrzeżone jest odnośnym Władzom naczelnym. Poza służbą c. k. urzędnik rządowy czynny ma zawsze prawo nosić mundur.

C. k. urzędnikom rządowym czynnym, używającym tytułu wyższej klasy stopnia służbowego, dozwolone jest noszenie munduru temu tytułowi odpowiedniego.

Urzędnikom rządowym nie czynnym, tudzież takim, którzy występując dobrowolnie ze służby rzą-

dowej, otrzymali wyraźne pozwolenie używania nadal tytułu urzędnika rządowego, nakoniec osobom, którym nadany został tytuł i charakter urzędnika rządowego, służy prawo ukazywania się w odpowiednim mundurze na uroczystościach.

Inne osoby, którym nadany został tylko tytuł urzędnika rządowego, nie mają prawa noszenia munduru.

Minister handlu może wyjątkowo upoważnić do tego wyższych urzędników publicznych zakładów komunikacyjnych (przedsiębiorstw kolei żelaznych i żeglugi parowej) co do ich osób.

§. 2. Cztery są kategorie mundurów dla urzędników rządowych. Do tych kategorii zalicza się urzędników w sposób następujący:

Pierwsza kategoria.

Stopień pierwszy. Prezes ministrów.
 " drugi. Ministrowie, pierwszy prezes najwyższego Trybunału, prezes najwyższej Izby obrachunkowej, prezes Trybunału administracyjnego.

Druga kategoria.

Stopień pierwszy. Dla urzędników trzeciej
 " drugi. " " czwartej
 " trzeci. " " piątej klasy
 stopnia służbowego.

Trzecia kategoria.

Stopień pierwszy. Dla urzędników szóstej
 " drugi. " " siódmej
 " trzeci. " " ósmej klasy
 stopnia służbowego.

Czwarta kategoria.

Stopień pierwszy. Dla urzędników dziewiątej
 „ drugi. „ „ dziesiątej
 „ trzeci. „ „ jedenastej klasy
 stopnia służbowego, jakoteż dla przysięgłych praktykantów konceptowych i auskultantów, nie zaliczonych jeszcze do żadnej klasy stopnia służbowego.

§. Dla urzędników trzech pierwszych kategorii zaprowadza się oprócz munduru służbowego także osobny mundur galowy.

Postanowienia, dotyczące się ubioru galowego urzędników czwartej kategorii, podaje §. 27.

§. 4. W mundurze galowym ukazywać się należy:

U Najwyższego dworu i gdy się przyjmuje Jego c. i k. Apostolską Mość, tudzież członków Najwyższej rodziny cesarskiej; nadto na prezentacjach służbowych, podczas zapowiedzianych wizyt urzędowych i odwiedzin wysokich dygnitarzy i przy wszelkich w ogóle urzędowych publicznych sposobnościach, co do których będzie to wyraźnie nakazane. Zresztą używać należy zawsze tylko munduru służbowego.

§. 5. Dla odróżnienia rozmaitych gałęzi służby, ustanawia się następujące barwy na kołnierze mundurów i wyłogi u rękawów, tudzież na wypustki u mundurów i znamiona na kołnierzach u płaszczów:

Dla prezesa ministrów i dla ministrów przeznacza się barwę pąsową.

Zresztą używać mają barwy:

ciemno-zielonej: urzędnicy biura rady ministrów, Trybunału państwa, Trybunału administracyjnego i najwyższej Izby obrachunkowej;

pompadour: urzędnicy ministerstwa spraw wewnętrznych i ministerstwa obrony krajowej;

fioletowej: urzędnicy ministerstwa sprawiedliwości;

jasno-zielonej: urzędnicy ministerstwa skarbu;

modrej: urzędnicy ministerstwa wyznań i oświecenia;

pomarańczowej: urzędnicy ministerstwa handlu;

ciemno-brunatnej: urzędnicy ministerstwa rolnictwa.

§. 6. Urzędnicy poszczególnych Władz używają barwy tego wydziału naczelnego, do którego należą.

§. 7. Urzędnicy, do których stosuje się przepis niniejszy, obowiązani są zaopatrzyć się w odpowiednie mundury najpóźniej aż do upływu roku kalendarzowego, który nastąpi po wyjściu niniejszego rozporządzenia.

Aż do tego czasu pozwala się nosić mundury dotychczas przepisane.

Jednakże zostawia się urzędnikom do woli noszenie nowego munduru już od chwili wydania niniejszego rozporządzenia.

§. 8. Celem ułatwienia nabycia przepisanych mundurów, ministerstwa każdego wydziału zaprowadzą stosowne urządzenia do nabywania wspólnie przepisanych przedmiotów umundurowania za spłatą ratami.

Przełożeni poszczególnych urzędów obowiązani są dołożyć starania, żeby podlegli im urzędnicy, o ile ciąży na nich powinność w §. 1 niniejszego rozporządzenia ustanowiona, posiadali przepisany mundur w dobrym stanie i odpowiednim powadze urzędu i żeby się w nim ukazywali przy wszystkich sposobnościach, które w przepisie są wymienione.

§. 9. Urzędnik rządowy w mundurze kłania się w taki sposób jak wojskowi. Urzędnicy rządowi, gdy są w mundurach, zeszedłszy się z sobą lub spotkawszy, winni kłaniać się sobie nawzajem; urzędnik podwładny lub stopniem niższy, winien pierwszy uciąć starszego ukłonem.

§. 10. Od dnia ogłoszenia niniejszego rozporządzenia uchylają się wszystkie dotychczas ogłoszone przepisy o umundurowaniu c. k. urzędników, z wyjątkiem przepisów szczególnych, wydanych dla urzędników górniczych i leśniczych, tudzież dla urzędników umundurowanego korpusu straży bezpieczeństwa i skarbowej, następnie dla urzędników służby wykonawczej portowej i zdrowotnej morskiej.

II. Opisanie munduru urzędników.

A. Mundur służbowy.

§. 11. Surdut (wzór 1) jest ze sukna ciemno-zielonego, z kołnierzem wyłożonym i wyłogami z tego samego sukna, z podszewką z czarnej gładkiej materyi jedwabnej lub wełnianej. Górna połowa składa się z dwóch części piersiowych (przednich), które z plecami, także dwuczęściowemi, łączą się za pomocą boczków. Wzór 1

Części piersiowe zachodzą w środku piersi jedna na drugą i tworzą dwie wykładki u góry kończyste; na każdej jest rzędem po siedm guzików, równo od siebie oddalonych, połączonych, z wybitymi orłami cesarskimi dwugłowymi (wzór 2) a przy brzegach wykładkowych po 7 dziurek guzikom odpowiadających. Wzór 2

Guzik najwyższy oddalony jest o 3 centymetry od osady kołnierza a o 12 centymetrów od brzegu wykładkowego, najniższy na szwie stanu o 9 centymetrów od brzegu wykładkowego. W podszewce lewej części piersiowej osadzona jest kieszeń, mająca 15 centymetrów szerokości.

Poły stanowią przedłużenie wyższej połowy na górnych udach w taki sposób, że gdy ręce są wolno spuszczone, dochodzą aż do końca palca środkowego wyciągniętego i ku dołowi rozszerzone, zachodzą na siebie z przodu jak wskazuje szerokość wykładek a z tyłu jak wskazuje dolna szerokość pleców. W kierunku dwóch szwów plecowych tworzą obie poły w części tylnej po jednym fałdzie pionowym, a w każdym z nich znajduje się kieszeń, nakryta klapą trójkończystą czyli podwójnie wygiętą. Klapy te opatrzone są każda trzema guzikami połączanymi z orłami, przyszytymi po jednym na górnym i dolnym końcu tudzież w środku klapy.

Rękawy obłożone są wyłogami z tego samego sukna, mającymi 9 centymetrów szerokości. Wzdłuż szwu między rękawem a wyłogiem idzie wypustka sukienna w barwie tego wydziału, do którego urządnik należy. Na wyłogach wzdłuż tylnego szwu tuż przy stawie ręki przyszyte być powinny dwa połączone guziczki z orłami (wzór 3).

Kołnierz ma podszewkę z tego samego sukna i jest tak skrojony, żeby wyłożony miał z tyłu w środku, tudzież na obu przednich prostokątnych rogach przy wykładkach 4 centymetry szerokości.

§. 12. Odznakę stanowią dla pierwszej kategorii naramienniki według wzoru 4, złotem na tle pąsowem aksamitnem wyhaftowane, które na górnym zaokrąglonym końcu opatrzone dziurką i połączanym guziczkiem z orłem, przyszyte być powinny po obu stronach między szwem rękawów a kołnierzem w taki sposób, żeby leżały poziomo na szwie naramiennym. Na odznakę dla drugiej i trzeciej kategorii przeznaczone są plecionki utworzone ze sznurów złotych, czarno i żółto przetykanych, obok siebie leżących, (a mianowicie w 2 kategorii z 4 [wzór 5] a w 3 kategorii z 2 [wzór 6], wreszcie dla czwartej kategorii, dwa sznury złote prosto obok siebie leżące a w górnym końcu nie rozcięte i przypięte guziczkiem z orłem (wzór 7), które umieszczone być mają na obu ramionach w taki sam sposób, jak naramienniki w pierwszej kategorii.

Stopnie w poszczególnych kategoriach z wyjątkiem pierwszej, w której niema odróżnienia stopni, odznaczają się zapomocą rozet, umieszczonych na sznurach naramiennych. Rozety te, których średnica dla drugiej kategorii ma 2·5 centymetra (wzór 8) dla trzeciej i czwartej kategorii 1·7 centymetra (wzór 9) są haftowane srebrem lub zrobione ze srebra wygniatanego.

Najniższy stopień w trzech ostatnich kategoriach oznacza się jedną rozetą, następny dwiema, najwyższy trzema rozetami.

§. 13. Kamizelka (wzór 10) z takiego samego sukna ciemno-zielonego jak mundur, której część tylna ma być z czarnego kanawasu, jest z przodu od szyi ku piersiom na 10 centymetrów w głąb wycięta i zapina się na siedm połączanych guziczków z orłami, przyszytych na przednim brzegu prawej części piersiowej. Przednie dolne rogi obu części piersiowych są na ukos ścięte, kieszenie po jednej na każdym boku, są poziome, z otworem opatrzonym listewką sukienną dwa centymetry szeroką. Część tylna kamizelki jest w środku na 7 centymetrów rozcięta i opatrzona zaponą ze sprzączką do ściągania.

W lecie wolno nosić kamizelkę białą powyższego kroju opatrzoną przepisancmi guzikami z orłami.

§. 14. Spodnie dla wszystkich kategorii są jednakowe, ze sukna tak zwanego nowopopielatego, z przodu opatrzone rozporem, u dołu nie rozcięte i mają po bokach kieszenie zapinające się na guziczki.

W lecie można nosić spodnie z lekkiej materii koloru drap. Białych spodni nie wolno nosić.

§. 15. Czapka (wzór 11) jest ze sukna ciemno-zielonego, krojem i formą podobna do oficerskiej, na dolnym brzegu obszyta sznurem plecionym z nici czarnych i złotych a z przodu powyżej daszka opatrzona rozetką z orłem tudzież obłogą i połączanym guziczkiem z orłem. Podpinka opatrzona jest połączaną sprzączką i przytwierdzona jest ponad końcami daszka zapomocą dwóch połączanych guziczków z orłami.

§. 16. Za broń przyboczną służy szabla podług wzoru 12. Składa się ona z głowni, rękojści i pochwy.

Głownia jest stalowa lekko zakrzywiona 73 centymetry długa, przy rękojści 2·4 centymetra szeroka, od końca na długość 23 centymetrów obosieczna, zład aż do 2·5 centymetra przed trzonkiem jednosieczna i po obu stronach ku tyłowi wklęsło szlifowana. Grubość największa tyłca wynosi 0·6 centymetra.

Rękojść mająca 14 centymetrów długości składa się z gardy, okrywy i pierścienia, metalowych połączanych i z drewnianego trzonka skórą rybią powleczonego i drutem połączanym okręconego. Części te są utwierdzone na ogonku główni a u góry na okrywie wzmocnione guzikiem metalowym połączanym, który jest przynitowany.

Garda tworzy na wysoku głowni okrągłe jelca, które w dolnej większej szerokości są sklepione dla

zabezpieczenia ręki i kabłąk, który łukowato wznosi się w górę aż pod guzik okryw.

Jelca, których strona zewnętrzna ma 3·5 centymetra a wewnętrzna 2·5 centymetra szerokości jakoteż kabłąk ozdobione są arabeskami plastycznie cyzelowanymi i dziurkowanymi. Pomiędzy temi arabeskami wyobrażony jest na dolnej, szerszej części kabłąka c. k. orzeł dwugłowy. Jelca i kabłąk obłożone są po obu brzegach drutem okrągłym, który na tylnej części jelec tworzy guzik na dół zgięty plastycznie cyzelowany.

Okrywa ozdobiona jest gałązką wawrzynową i arabeskami również plastycznie cyzelowanymi a ogonek wzmocniony u wyjścia guzikiem przyniowanym (rozetą arabeskami ozdobioną), ażeby głownia mocno w rękocyfci siedziała.

Pochwa zastosowana do wymiarów i kształtu głowni, zrobiona z miękkiego drzewa, zewnątrz skórą końską poczerzoną powleczona, opatrzona jest u góry skówką tworzącą kłamrę, pod którą o 11 centymetrów niżej znajduje się drugie okucie z kółkiem a na końcu trzecie, wszystkie zrobione z metalu pozłacanego. Skówka najwyższa ozdobiona jest zewnątrz inicjałami Najjaśniejszego Pana i koroną cesarską, skówka środkowa i końcowa arabeskami wypukłymi, wygniatanymi. Kłamra u skówki najwyższej przytwierdzona jest na 6 centymetrów poniżej otworu skówki, na powierzchni do ciała zwróconej, kółko, z prawej strony skówki środkowej a skówka najniższa opatrzona jest na spodnim brzegu okuciem żelaznym.

W służbie należy być przy szabli zawsze, gdy się jest w mundurze, i tylko podczas wewnętrznej pracy biurowej można ją odpasywać.

§. 17. Pendent (wzór 13) składa się z pasa ze skóry brunatnej, lśniącej i dwóch rzemieni z czerwonego safianu szabłą utrzymujących, opatrzonych sprzączkami. Z rzemieni szabłą utrzymujących przedni ma 29 centymetrów, tylny 46 centymetrów długości. Obadwa są na 2·8 centymetra szerokie i wyłożone po stronie zewnętrznej galonem złotym 2·3 centymetra szerokim, w środku czarną nicią przetykanym, na dolnym zaś końcu, gdzie znajdują się sprzączki do przytwierdzenia szabli, ścięte kończato. Do pendentu przymocowany jest łańcuszek 13 centymetrów długości mający, z haczkami do zawieszania szabli wyżej. Pendent opasywać należy pod mundurem lub pod kamizelką w taki sposób, żeby przedni rzemień pałasz utrzymujący, spadał po lewym górnym udzie.

§. 18. Płaszcz mundurowy (wzór 14) jest z sukna ciemno-zielonego i tak długi, żeby całkiem osłaniał ciało od szyi aż do 10—12 centymetrów poniżej goleni i zapina się na dwa rzędy wielkich

połączanych guzików z orłami, po 6 w każdym rzędzie.

Kołnierz jest z czarnego aksamitu do postawienia i wyłożenia z podszewką z tego samego sukna co płaszcz, po obu rogach zaokrąglony.

Na zewnętrznej stronie wyłożonej części kołnierza, w środku po obu brzegach przednich umieszczone są znamiona aksamitne barwy właściwego wydziału (§. 5) z połączanym guziczkiem z orłem na górnym końcu tychże obszewek (wzór 15). Z przodu na szwie kołnierza przytwierdzającym jest zapinadło ciemno-zielone wełniane a mianowicie z prawej strony baryłka, z lewej pętlica a osady ich osłonięte są rozetami, zrobionymi z tego samego materiału.

W wysokości bioder znajduje się zapona mająca 6 centymetrów szerokości a 37 centymetrów długości, opatrzona dwoma takimi samymi guzikami z orłem i dwiema dziurkami.

W wysokości zapyony są zewnątrz po obu bokach kieszenie kłapami nakryte a po lewej stronie piersi od wewnątrz znajduje się kieszeń otwarta.

Płaszcz uniformowy nosi się gdy jest zimno i niepogoda jakoteż w podróży, na mundurze.

§. 19. Do noszenia na szyi przepisane są do munduru krawatki jedwabne lub atlasowe czarne, szerokości 2—3 centymetrów, w formie kokardy.

§. 20. Rękawiczki są z białej skóry pralnej.

§. 31. Do munduru nosić należy wyłącznie białą bieliznę.

§. 22. Noszenie tak zwanych bluz mundurowych, jakoteż pojedynczych części umundurowania razem z odzieżą cywilną jest zakazane.

B. Mundur galowy.

§. 23. Mundur galowy (wzór 16) dla wszystkich urzędników tych kategorii, dla których przepisany zostaje osobny mundur galowy, jest sukieny ciemno-zielony, ze stojącym kołnierzem i wyłogami aksamitnymi barwy tego wydziału, do którego urzędnik należy. Kołnierz stojący ma równo 4 centymetry wysokości a wyłogi u rękawów także równo 7 centymetrów szerokości.

Końce kołnierza są z lekka zaokrąglone na przekątni o 1·3 centymetra.

Część górna munduru dochodzi aż do bioder i zapina się na dwa rzędy guzików połączanych z orłami, których jest po ośm w każdym rzędzie. Poły mają przednie końce z lekka zaokrąglone na przekątni o 5·2 centymetra i dochodzą aż do 8 cen-

tymetrów powyżej kolana. W obu tylnych fałdach poł umieszczone są kieszenie pionowo skrojone, nakryte klapami trójkąnczystymi, opatrzonemi trzema guziczkami z orłami. Rękawy są na przegubie rozcięte i zapinają się na guziczek z orłem. Podszewka munduru jest ciemno-zielona a wzdłuż wszystkich brzegów biegnie wypustka sukienna tej samej barwy co wyłogi.

§. 24. Kołnierz i wyłogi pierwszej kategorii ^{Wzór 17.} ozdobione są haftem złotym według wzoru 17, którego szerokość wynosić ma na kołnierzu 3·5 centymetra, na wyłogach 5·5 centymetra.

Druga i trzecia kategoria mają galony złote tego samego wzoru, ale rozmaitej szerokości, która dla drugiej kategorii wynosi na kołnierzu 3·3 centymetra a na wyłogach 5·3 centymetra (wzór 18 i 19), dla trzeciej kategorii na kołnierzu i wyłogach jednako 3·3 centymetra (wzór 20). ^{Wzór 18 i 19.} ^{Wzór 20.}

§. 25. Stopnie w pojedynczych kategoriach z wyjątkiem pierwszej, w której niema odróżnienia stopni, oznaczają się rozetami podług wzoru 9 umieszczonemi na przednich częściach kołnierza.

Najniższy stopień w drugiej i trzeciej kategorii oznacza się jedną rozetą, następny dwiema, najwyższy trzema rozetami.

§. 26. Spodnie galowe są ze sukna ciemno-zielonego tego samego co mundur galowy bez wypustki, mają z przodu rozpór, u dołu nie rozcięte, na sztruplach i mają po obu bokach kieszenie do zapinania.

W pierwszych trzech kategoriach spodnie obłożone są na szwach zewnętrznych bocznych galonami złotymi a mianowicie w pierwszej kategorii galonem złotym szerokości 5·3 centymetra (wzór 19), w drugiej kategorii dwoma galonami złotymi po 2·6 centymetra szerokości mającemi a oddzieleniemi paskiem aksamitnym, 3 milimetry szerokim tej barwy, co wyłogi (wzór 20), w trzeciej kategorii pojedynczym galonem złotym 2·6 centymetra szerokości (wzór 21). ^{Wzór 21.}

§. 27. Urzędnicy czwartej kategorii używają do gali przepisanego munduru służbowego, który ma być zapięty i spodni nowo-popielatych, jakoteż kapelusza mundurowego w następującym paragrafie opisanego.

§. 28. Kapelusz (wzór 22 i 23) jest z pilśni jedwabnej czarnej, składa się z główki okrągłej i skrzydeł i jest opatrzony podpinką. ^{Wzór 22 i 23.}

Środkowa pionowa wysokość główki wynosi 11 centymetrów. Skrzydła są po obu stronach

główki w górę wywinięte a mianowicie z prawej strony na 14·5 centymetra a z lewej strony na 16 centymetrów i tworzą z przodu i z tyłu rogi 6·7 centymetra szerokie z lekka wygięte, których środkowa długość, mierząc od otworu główki, wynosi po 10 centymetrów.

Brzeg skrzydeł kapelusza obszyty jest wstążką czarną morową jedwabną, mającą 3·5 centymetra szerokości, w ten sposób przytwierdzoną, że 3 centymetry jej szerokości leżą na zewnętrznej stronie skrzydeł. Nadto wzdłuż wewnętrznej strony skrzydeł kapelusza umieszczone są w pierwszej kategorii białe, w drugiej i trzeciej czarne pióra strusie.

Na zewnętrznej stronie prawego skrzydła a mianowicie w środku, ozdobiony jest kapelusz kokardą. Na tej kokardzie przytwierdzona jest guzikiem mundurowym obłoga, utworzona w trzech pierwszych kategoriach z sześciu rzędów builonów złotych, z których dwa środkowe są splecione a w czwartej kategorii z galonu złotego mającego 2·6 centymetra szerokości.

W obu rogach kapelusza umieszczone są rozety ze złotych builonów, z czarną aksamitną tarczą w pośrodku, na której wyhaftowany jest złotem cesarski orzeł dwugłowy.

§. 29. Krawat mundurowy zrobiony jest z czarnej gładkiej materyi jedwabnej i ma być opatrzony przy szyi białą wypustką utworzoną przez podłożenie sznurka 0·3 centymetry grubego, ponad górnym brzegiem krawatu wystającego.

§. 30. Pod względem broni przybocznej, płaszcza mundurowego, rękawiczek i bielizny, stosują się te same przepisy, które tyczą się munduru służbowego.

C. Oznaki żałobne.

§. 31. Urzędnicy rządowi obowiązani są brać udział w żałobie dworskiej i zgodnie z przepisami dla c. i k. wojska nosić oznaki żałobne w pierwszej i drugiej klasie żałoby dworskiej zawsze, gdy są w mundurze, w trzeciej klasie zaś tylko wtedy, gdy żałobę nosi się po członku Najwyższej rodziny cesarskiej, w służbie i poza służbą; w innych przypadkach trzeciej klasy tylko poza służbą.

§. 32. Oznaki żałobne nosić należy według dwóch stopni w następujący sposób: Do żałoby pierwszego stopnia, obejmującego pierwszy peryod pierwszej klasy żałoby, krepę 8 centymetrów szerokość w pośrodku lewego górnego ramienia, lecz bez kokardy, tudzież krepę na obłodze kapelusza i na rękocyfci pałasza.

Do żałoby drugiego stopnia, obejmującego drugi peryod pierwszej i wszystkie inne klasy żałoby, krepę naokoło ramienia w sposób wyżej przepisany.

§. 33. Pod względem klas i trwania żałoby dworskiej, Władze i pojedynczy urzędnicy stosować się mają do uwiadomienia, jakie w każdym z osobna przypadku wydaje Wielki mistrz dworu Jego ces. i kr. Apostolskiej Mości lub do obwieszczeń,

umieszczanych bądź w urzędowej części Gazety wiedeńskiej bądź we właściwej gazecie krajowej.

Taaffe r. w.

Falkenhayn r. w.

Pražák r. w.

Welsersheimb r. w.

Dunajewski r. w.

Gautsch r. w.

Bacquehem r. w.

Schönborn r. w.

Zaleski r. w.

Wzór 1.

(Widok z przodu.)

Wzór 1.

(Widok z tyłu.)

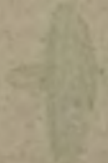
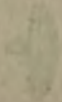
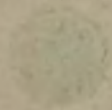

Wzór 2.

Wzór 3.

Wzór 4.

Wzór 5.

Wzór 6.

Wzór 7.

Wzór 8 i 9.

Wzór 10.

Wzór 11 a.
(Widok z przodu.)

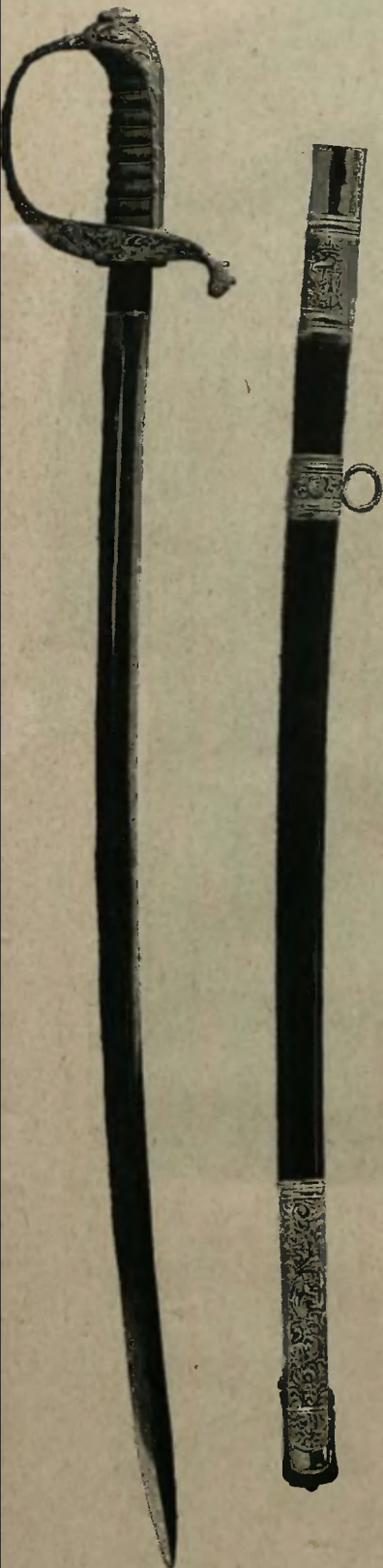
Wzór 11 b.
(Widok z boku.)

Wzór 12 a.

Wzór 12 b.

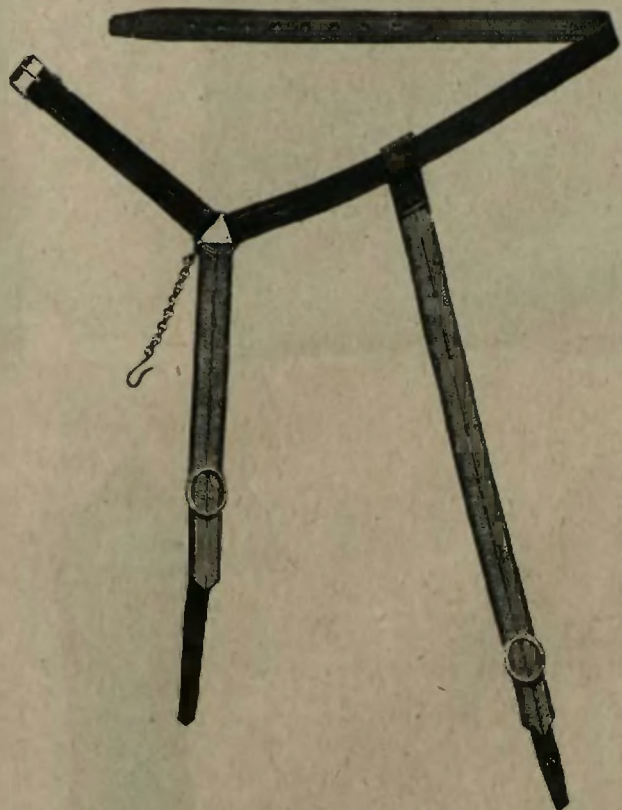
Wzór 12 c.

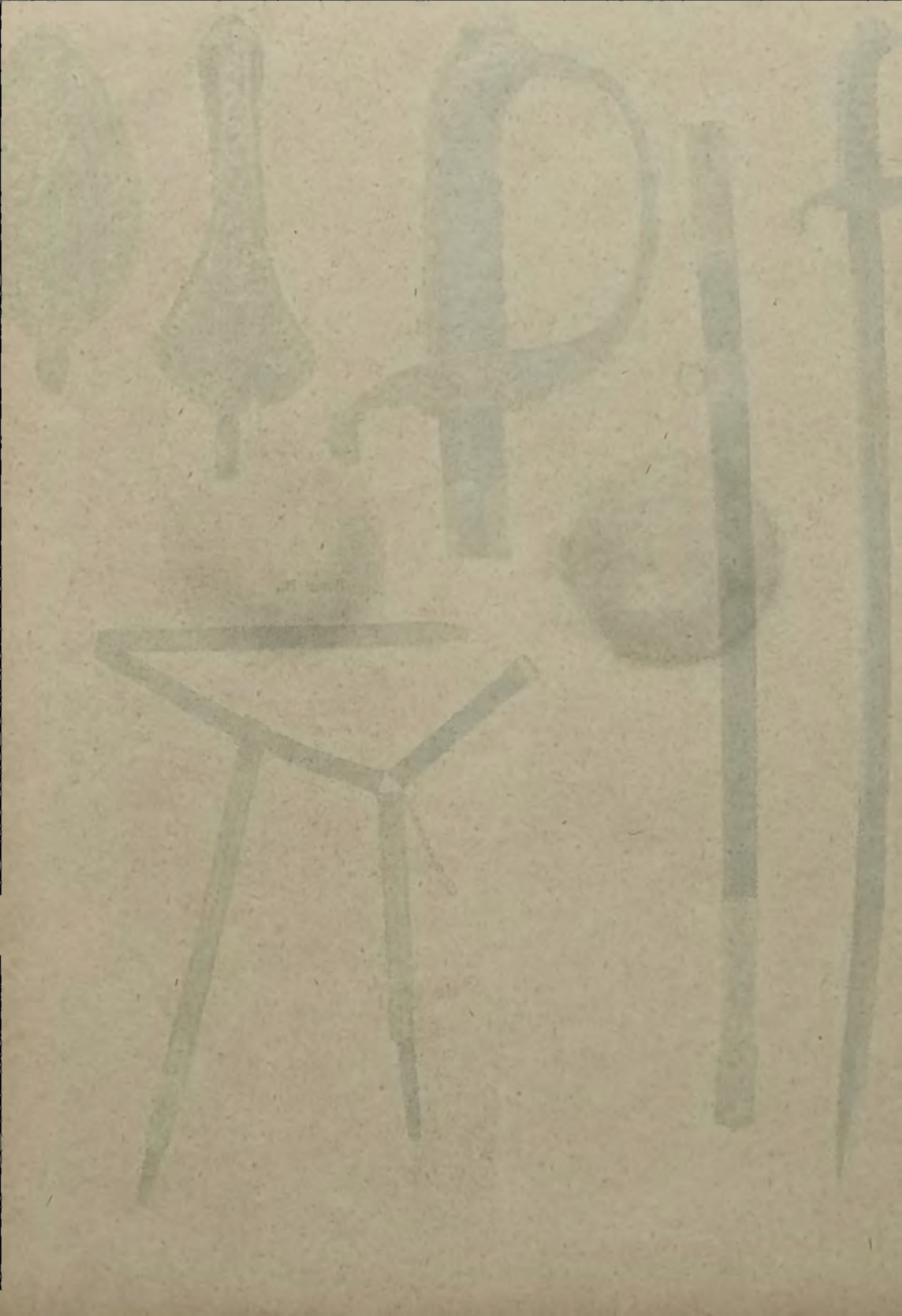

Wzór 12 d.

Wzór 13.

Wzór 14.
(Widok z przodu.)

Wzór 14.
(Widok z tyłu.)

Wzór 15.

Wzór 16.
(Widok z przodu.)

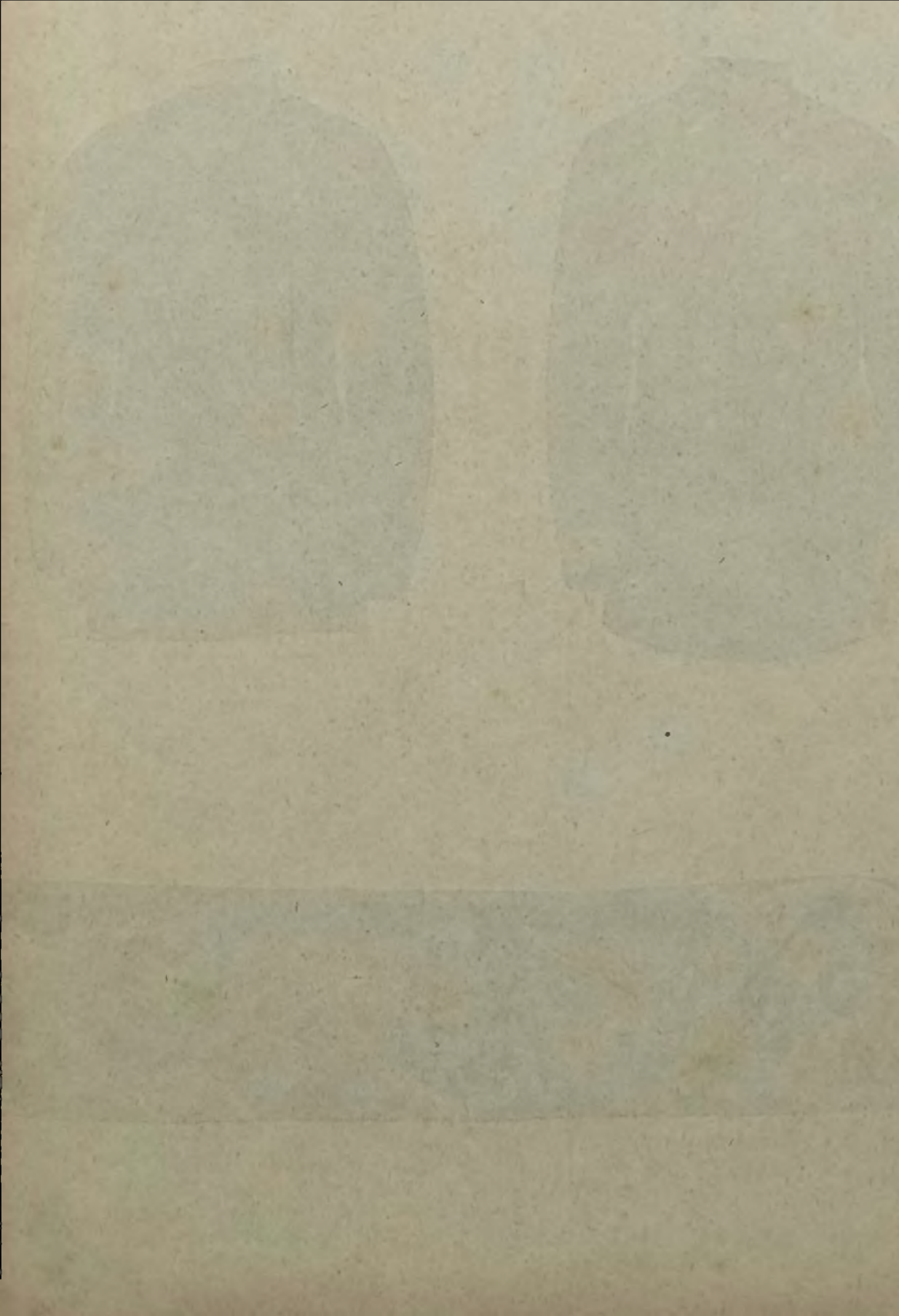

Wzór 16.
(Widok z tyłu.)

Wzór 17 a.

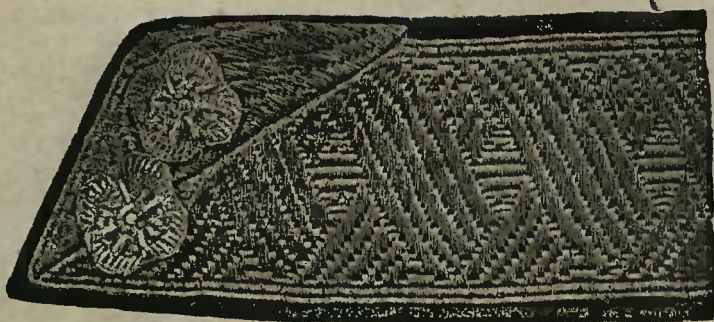

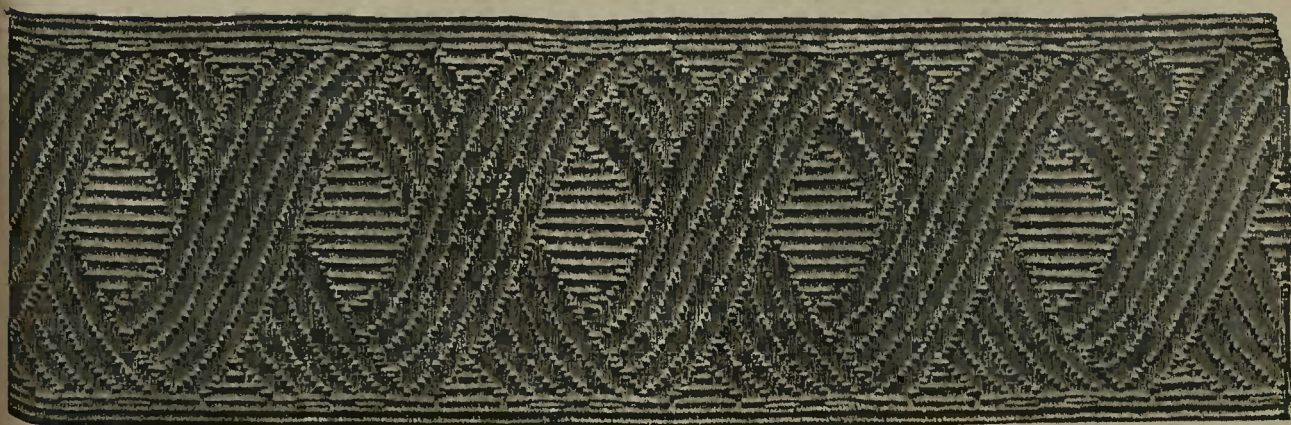
Wzór 17 b.

Wzór 18.

Wzór 19.

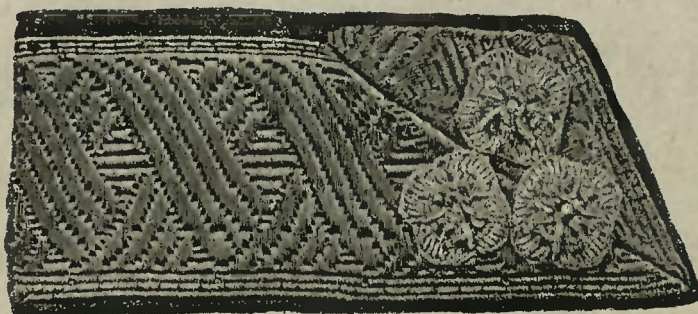

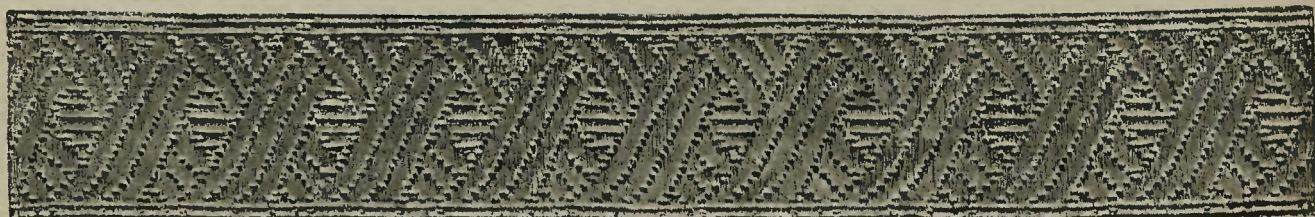

Wzór 20.

Wzór 21.

Wzór 22.
(Widok z przodu.)

Wzór 22.
(Widok z boku.)

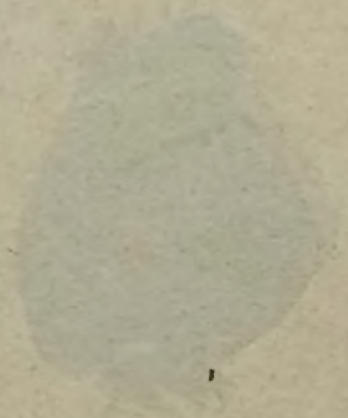
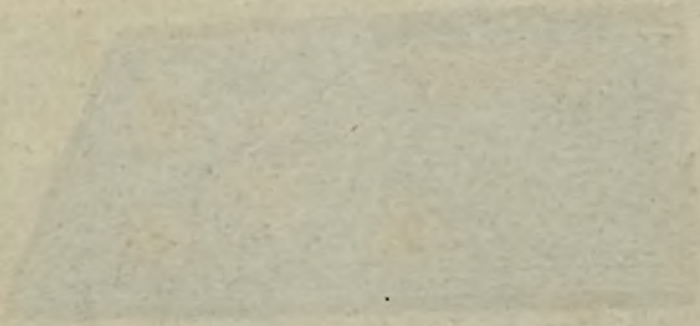

Wzór 23.
(Widok z przodu.)

Wzór 23.
(Widok z boku.)

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część LX. — Wydana i rozesłana dnia 5. listopada 1889.

177.

Rozporządzenie ministerstw skarbu i handlu z dnia 26. października 1889,

tyczące się postępowania ze względu na cło z serami emmenthalskim, gruyerskim i sbrinzskim z państw największej przychylności doznających.

W porozumieniu z interesowanymi królewsko węgierskimi ministerstwami rozporządza się co następuje:

1.

Dla trzech gatunków sera: emmenthalskiego, gruyerskiego i sbrinzskiego, przyzwolone w protokole końcowym do traktatu handlowego z Szwajcaryą z dnia 23. listopada 1888 (Dz. u. p. Nr. 194) cło niższe po 5 zł. od 100 kilogramów, stosuje się do serów pochodzących z wszystkich tych państw, które doznają największej przychylności, z zastrzeżeniem, żeby towar pod względem jakości odpowiadał jednemu z trzech wymienionych gatunków (l. 2) i żeby pochodzenie z państw, największej przychylności doznających, było udowodnione świadectwem pochodzenia.

2.

Sery emmenthalski (do którego należy również tak zwany półemmenthalski) i gruyerski (greyerski, groyerski), są to sery z mleka krowiego,

tluste, twarde, barwy jasno-żółtej w kręgach na kształt kamieni młyńskich. Emmenthalski jest bardziej nasolony i ma więcej porów, gruyerski jest mniej ostry a gęściejszy. Waga kręgów bywa rozmaita i tak kręgi emmenthalskiego, mniej więcej na 10—20 centymetrów wysokie, ważą po 40 aż do 120 kilogramów, kręgi zaś gruyerskiego ważą mniej więcej 30 aż do 40 kilogramów a wysokość ich wynosi około 7 aż do 12 centymetrów. Sbrinzski ser jest twardy, do tarcia na kształt parmezańskiego, służy do zaprawiania zup, do makaronów itp.

3.

W urzędowym wydaniu taryfy cłowej dla austriacko-węgierskiego obszaru cłowego, przepisaniem rozporządzeniem z dnia 28. grudnia 1888 (Dz. u. p. Nr. 195), sprostować należy drugi traktatowi odpowiedni ustęp 85go numeru taryfy w sposób następujący:

Sery emmenthalski, gruyerski (greyerski lub groyerski), sbrinzski za świadectwami pochodzenia z państw największej przychylności doznających, na zasadzie traktatu 5 zł.

Zgodnie z tem pozycya traktatowi odpowiednia w statystycznym wykazie towarów (l. XIV. rozporządzenia z dnia 28. grudnia 1888) ma opiewać: sery emmenthalski, gruyerski i sbrinzski na zasadzie traktatu 5 zł.

4.

Rozporządzenie niniejsze nabywa mocy obowiązującej niezwłocznie.

THE HISTORY OF THE

REIGN OF KING CHARLES THE FIRST

BY JOHN BURNET

IN TWO VOLUMES

LONDON

Printed by J. Sturges, in the Strand

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część LXI. — Wydana i rozesłana dnia 14. listopada 1889.

178.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z dnia 1. listopada 1889,

o istnieniu nadal delegacyi komory pomocniczej belzeckiej I. klasy w dworcu kolei w Belczu.

Delegacya komory pomocniczej belzeckiej I. klasy, ustanowiona na przeciąg roku w dworcu kolei żelaznej w Belczu (Dz. u. p. Nr. 154 z r. 1888) będzie istniała nadal aż do późniejszego rozporządzenia.

Dotychczasowe ograniczone upoważnienie tej delegacyi do stosowania postępowania awizacyjnego w obrocie kolejowym rozszerza się w ten sposób, że upoważniona zostaje do powszechnego stosowania postępowania awizacyjnego w obrocie kolejowym według przepisu z dnia 18. września 1857 (Dz. u. p. Nr. 175).

Dunajewski r. w.

179.

Ustawa z dnia 11. listopada 1889,

zmieniająca §. 9 ustawy z dnia 18. marca 1876 (Dz. u. p. Nr. 51) o łącznem umieszczaniu majątku sierociego.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanawiam co następuje:

Artykuł I.

Zmienia się §. 9 ustawy z dnia 18. marca 1876 (Dz. u. p. Nr. 51), który opiewać ma jak następuje:

§. 9.

Dłużnicy, otrzymujący pożyczki z kas sierocych łącznych, opłacać mają od nich odsetki zwyczajnie po pięć od sta.

W przypadkach wyjątkowych, Sądy krajowe wyższe zarządzić mogą zmianę tej stopy procentowej.

Pożyczki te wypowiedane być mogą półrocznie przez obie strony i powinny być podzielne przez dziesięć. Odsetki opłacać należy półrocznie z góry, zawsze dnia 1. stycznia i dnia 1. lipca.

Udzielając pożyczkę, odciągnąć należy odrazu pierwszą kwotę odsetek za czas od 1. dnia miesiąca, w którym na udzielenie pożyczki pozwolono, aż do najbliższego terminu wypłaty odsetek (1. stycznia i 1. lipca).

Ci dłużnicy kasy sieroczej, którzy od pożyczek im udzielonych, zanim ustawa niniejsza nabyła mocy obowiązującej, opłacają odsetki mniejsze od zaprowadzonych w owej kasie sieroczej, winni pod groźbą wypowiedzenia kapitału zobowiązać się deklaracją do intabulacyi uprzymiotniową, że opłacać będą kasie sieroczej wyższe odsetki podług przepisów ustawy niniejszej.

Czynności urzędowe potrzebne do wykonania tego postanowienia, wolne są od stępli i opłat.

Uwolnienie to służy wszelkim deklaracyom, protokołom, wygotowaniom, podaniom i załączkom, wszakże tylko o tyle, o ile przeznaczone są do przeprowadzenia wzmiankowanych czynności urzędowych, skutecznie się mających drogą nie spornego postępowania.

Artykuł II.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się Ministrowi sprawiedliwości.

Budapeszt, dnia 11. listopada 1889.

Franciszek Józef r. w.

Taafe r. w.

Schönborn r. w.

WYKAZ PRAC WYDANYCH W KRAJACH POLSKICH W ROKU 1882

Wydane w Warszawie dnia 14 listopada 1882 r.

129

WYKAZ PRAC WYDANYCH W KRAJACH POLSKICH

W ROKU 1882

Wydane w Warszawie dnia 14 listopada 1882 r.

Wydane w Warszawie dnia 14 listopada 1882 r.

Wydane w Warszawie dnia 14 listopada 1882 r.

Wydane w Warszawie dnia 14 listopada 1882 r.

Wydane w Warszawie dnia 14 listopada 1882 r.

Wydane w Warszawie dnia 14 listopada 1882 r.

130

WYKAZ PRAC WYDANYCH W KRAJACH POLSKICH

W ROKU 1882

Wydane w Warszawie dnia 14 listopada 1882 r.

Wydane w Warszawie dnia 14 listopada 1882 r.

Wydane w Warszawie dnia 14 listopada 1882 r.

Wydane w Warszawie dnia 14 listopada 1882 r.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część LXII. — Wydana i rozesłana dnia 19. listopada 1889.

180.

Obwieszczenie ministerstwa obrony krajowej z dnia 13. listopada 1889,

którem podaje się do wiadomości dodatkowe wciągnięcie miejskiej trzyklasowej szkoły handlowej wyższej w Uściu nad Łabą do wykazu zakładów naukowych krajowych, będących na równi z gimnazjami wyższymi i szkołami realnymi wyższymi pod względem służby jednorocznej ochotniczej.

Na zasadzie ustępu drugiego §. 25go ustawy o służbie wojskowej. uznaje się w porozumieniu z interesowanymi ministerstwami miejską trzyklasową szkołę handlową wyższą w Uściu nad Łabą, w której istnieje także klasa przygotowawcza, za równouprawnioną pod względem służby jednorocznej ochotniczej z gimnazjami wyższymi i szkołami realnymi wyższymi.

Jednakże ci uczniowie, którzy skończyli dwuklasowy zakład handlowy wyższy, jaki dotychczas istniał w Uściu nad Łabą, nie mają z tego tytułu prawa do dobrodziejstwa jednorocznej służby pod chorągwią.

Czem uzupełnia się załączkę II a Przepisów o służbie wojskowej Część I. (Dz. u. p. Nr. 46 z r. 1889).

Welsersheimb r. w.

181.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z dnia 17. listopada 1889,

o zaprowadzeniu w miasteczkach Radziechowie, Mostach wielkich, Bolechowie, Monasterzyskach, Gwoźdźcu, Kozowie, Olesku, Mszanie dolnej, Wiśniczu i Starym Sączu w Galicyi po jednym urzędzie podatkowym i sądowo-depozytowym.

Na zasadzie Najwyższego postanowienia z dnia 18. sierpnia 1889, zaprowadza się po jednym urzędzie podatkowym i sądowo-depozytowym w miasteczkach Radziechowie, Mostach wielkich, Bolechowie, Monasterzyskach, Gwoźdźcu, Kozowie, Olesku, Mszanie dolnej, Wiśniczu i Starym Sączu w Galicyi dla gmin leżących w okręgach sądowych tychże miasteczek.

Każdy z tych nowych urzędów załatwiać ma oprócz spraw należących do urzędów podatkowych w tym ich przymocie także sprawy zbiorowego urzędu depozytowego sierociego i sądowego dla sądu w jego siedzibie istniejącego.

Nowe te urzędy podatkowe i sądowo-depozytowe rozpoczną urzędowanie od dnia 1. grudnia 1889.

Od rzonego dnia, z powodu zaprowadzenia wzmiankowanych urzędów podatkowych i sądowo-depozytowych:

1. gminy leżące w okręgu sądowym radziechowskim Cholejów z Mirowem, Dmytrów, Józefów,

Krzywe, Mirów, Mukanie, Kulików, Niestanice z Te-rezją, Zalesie, Grabina i Kije, Niwice z Hutą starą, Majdan stary, Maziarnia i Pustelniki, Ohładów z Ma-nasterkiem i Majdanem nowym, Oplucko z Hutą szklaną, Ordów, Pawłów, Peratyn z Antoninem, Płowe, Radziechów miasto z Radziechowem wsią, Suszno z Tobolowem, Zabawa i Heinrichsdorf, Sto-jańców z Romanówką, Stanin z Buszkowem i Hanu-ninem, Środopolce, Sienków z Dąbrową, Niemilów, Tetewczyce z Sabinówką, Wólka suszańska, Wolica baryłowa z Zieloną i Kurczoną, Witków stary z O-brotowem i Feliksówką, Witków nowy oddzielają się od okręgu urzędu podatkowego kamionckiego i przyłączają do urzędu podatkowego radziechow-skiego;

2. gminy leżące w okręgu sądowym wielko-mosteńskim Batiatycze z Gruszką, Lipniki, Tołmacz, Zbaniów i Zdeszów, Bojanice z Niedźwiednią i We-renami, Borowe z Łęgowem, Butyny z Kazuminem, Kłapody, Szyszaki i Za rzeką, Dalnicz z Herawcem, Derewnia z Niedźwiednią, Dworce z Marmaszami, Płoskie i Zarzecz, Kulawa z Lasowem, Kupiczwoła z Karczemką, Lubela z Zabridem, Mosty wielkie, Przysań, Rekliniec z Dębem, Stanisłówka, Strze-mień, Wolica z Piaskami, Rokietna i Wieczorki, Zubówmosty z Konstetynówką i Różanką oddzielają się od okręgu urzędu podatkowego żółkiewskiego i przyłączają do urzędu podatkowego wielko-mostań-skiego;

3. gminy leżące w okręgu sądowym bolechow-skim Bolechów z Bolechowem ruskim, Dołzka i Salamonowa górka, Belejów, Brzaa, Rubniszcze, Cisów, Cerkowna, Czołkany z Zarzeczem dolnym i Zarzeczem górnym, Huziejów nowy z Huziejowem starym, Hoszów z Gerynią i Olszyną, Kamionka, Li-sowice z Banią, Lipa, Łuzki, Niniów górny z Ninio-wem dolnym i Pechersdorfem, Polanica z Jammers-thalem, Podberęż, Roztoczki, Słoboda bolechowska, Stańkowce, Sukiel, Taniawa, Tiapcze, Witwica z Wy-chodówką, Wołoska wieś z Starą Banią i Nowym Babilonem, Zaderewacz z Wolą zaderewacką oddzie-lają się od okręgu urzędu podatkowego dołńskiego i przyłączają do urzędu podatkowego bolechowskiego;

4. gminy leżące w okręgu sądowym monaste-rzyskim Baranów, Barysz z przysiółkami na Dmy-trówce i Puźnikami, Berezówka, Bertniki, Bobrow-niki, Czechów, Dubienko, Folwarki, Hrehorów, Huta nowa z Hlibową, Huta stara, Jahorów, Komarówka, Korościatyn, Kowalówka, Krasiejów, Ladzkie, Laza-rówka, Monasterzyska, Niskołyzy, Olesza, Sawaluski, Słobudka górna, Słobudka dolna, Trościańce, Uście zielone z Łuką, Międzygórze, Senków, Weleśniów, Wierzbietyn, Wyczułki, Zadorów oddzielają się od okręgu urzędu podatkowego buczackiego i przyłą-czają do urzędu podatkowego monasterzyskiego;

5. gminy leżące w okręgu sądowym gwoździe-ckim Balińce z Trofanówką, Buczaczki, Chomia-

kówka, Chwaliboga, Gwoździec, Gwoździec stary z Podstajami, Gwoździec mały, Kobylec, Kułacz-kowce, Nażurna, Ostapkowce z Czechową, Ostro-wiec, Podhajczyki, Pruchniszcze, Rosochacz, Rohy-nia, Słobudka polna, Soroki, Turka z Fatowcami, Winogród, Zahajpol oddzielają się od okręgu urzędu podatkowego kołomyjskiego i przyłączają do urzędu podatkowego gwoździeckiego;

6. gminy leżące w okręgu sądowym kozowskim Budyłów, Chorobród, Chorościec, Ceniów z Olesi-nem, Dmuchańce, Dubszcze, Glinna, Helenków, Horodyszcze, Kozłów, Kaplińce, Krasno, Kozówka, Komarówka, Krzywe z Józefówką, Kalne, Kozowa, Medowa z Wymysłówką, Płotycza, Płaucza wielka, Płaucza mała, Słobudka, Słoboda, Taurów, Teofi-półka, Wybudów, Wiktorówka, Złoczówka oddzie-lają się od okręgu urzędu podatkowego brzeżańskie-go i przyłączają do urzędu podatkowego kozowskiego;

7. gminy leżące w okręgu sądowym oleskim Białykamień z Gawarczyzną, Bużek, Chwatów, Cze-remosznia, Juśkowiec, Olesko z Cykowem, Sewe-rynka i Wolniki, Ożydów z Angelówką, Podlesie, Podhorce z Huciskiem oleskim, Pobocz, Rozwał z Sobolówką, Sokołówka, Usznia, Zakomarze, Za-horce oddzielają się od okręgu urzędu podatkowego złoczowskiego i przyłączają do urzędu podatkowego oleskiego.

Gminy leżące w okręgu sądowym oleskim Opaki, Werhobuż i Huta werhobuzka razem z obsza-rami dworskimi pozostać mają w okręgu urzędu podatkowego złoczowskiego, do którego dotychczas należały, ponieważ gminy te razem z obszarami dworskimi stosownie do rozporządzenia c. k. mini-sterstwa sprawiedliwości z dnia 19. czerwca 1889 (Dz. u. p. Nr. 103) oddzielone będą, począwszy od 1. stycznia 1890, od okręgu sądu powiatowego ole-skiego i zostaną przyłączone do okręgu sądu dele-gowanego miejsko-powiatowego złoczowskiego;

8. gminy leżące w okręgu sądowym dolno-mszańskim Chyżówka, Dobra z Zadzielem, Glisne, Gruszowiec, Jurków, Kasina wielka, Kasinka mała z Łopuszną, Kanina albo Konina, Łętowa, Łastówka, Lubomierz, Mszana dolna, Mszana górna, Niedźwież, Olszówka, Podobin, Pótrzczyki, Poręba wielka, Prze-nosza, Raba niżna, Skrzydlna z Górą, Słomka, Wil-czyce z Włostówką, Witów, Wola skrzydłańska od-dzielają się od okręgu urzędu podatkowego lima-nowskiego i przyłączają do urzędu podatkowego dolno-mszańskiego;

9. gminy leżące w okręgu sądowym wiśnickim Bełdno, Boczków z Radziejowem, Brzezowa, Borówna, Bytomsko, Chronów z Łopuszną, Cichawka, Dołu-szyce z Czerwieńcem, Grabie uznańskie, Kamionna z Pasierbcami, Kamyk, Kępanów, Kierlikówka, Ko-byle, Kobylec, Kopaliny, Królówka, Kurów, Łapan-ów, Leszczyna, Leksandrowa, Lipnica murowana,

Lipnica dolna, Lipnica górna, Łąka dolna, Łąka górna, Łomna, Lubomierz, Nieprzeźna, Nieszkowice wielkie, Olchowa, Pogwizdów, Połom duży, Rajbrot, Rdzawa, Rozdziele dolne i górne, Rzegocina, Sobolów z Sieradzką, Tarnawa, Trzciana z Glinikiem i Libochowem, Ubrzeż, Wieruszyce, Wiśnicz miasto, Wiśnicz mały, Wiśnicz stary, Wola mieszkowska, Wola wieruszycka, Wolica, Zawada, Zbydniów I. część z Podjasieniem, Zbydniów II. część z Dębina, Zonia oddzielają się od okręgu urzędu podatkowego bocheńskiego i przyłączają do urzędu podatkowego wiśnickiego;

10. gminy leżące w okręgu sądowym starosądeckim Barcice albo Barczyce, Biegonice kol. Laufendorf, Brzezna, Brzyna, Chochorowice, Czarny potok, Czerniec, Długoleka z Świrklami, Gaboń, Gońkowice, Gostwica, Jazowsko, Juraszowa I. część,

Juraszowa II. część z Mokrawszą, Kadcza, Kieczna albo Kiecznia, Kokuszka, Łącko (Wiesendorf) z Łączkami, Łazy brzytyskie, Łonnica, Maszkowice z Szczercami, Młodów, Mostki, Moszczanica niżna z Moszczanicą wyżną i Morawiną, Myślec z Łazami i Popowicami, Naszacowice, Obidza, Oblazy, Olszana z Wolicią, Olszanka, Piwniczna, Podegrodzie, Podrzycze, Przysietnica, Rogi, Rozłoka ryterska, Rytro, Skrudzina I. część, Skrudzina II. część z Opalaną, Stadło, Stary Sącz, Sucha Struga, Świniarsko z Gajem i Maławsią, Szymanowice z Niskową czyli Nieszkową, Wola kosnowa, Wola krogulecka, Wyglanowice, Zabrzeż z Wietrznicą, Zagorzyn z Wolą piskoliną, Zarzecze oddzielają się od okręgu urzędu podatkowego nowo-sandeckiego i przyłączają do urzędu podatkowego staro-sandeckiego.

Dunajewski r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część LXIII. — Wydana i rozesłana dnia 30. listopada 1889.

182.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z dnia 28. października 1889,

o upoważnieniu c. k. komory pomocniczej I. klasy w Moldowie (na dworcu kolei żelaznej) w Czechach do poddawania ocłeniu wchodowemu machin Nr. T. 284 *a* i *b*, tudzież 284 *bis*.

W porozumieniu z c. k. ministerstwem handlu upoważnia się c. k. komorę pomocniczą I. klasy na dworcu kolei żelaznej w Moldowie w Czechach, której służą prawa komory głównej II. klasy, do poddawania ocłeniu wchodowemu machin numer 284 *a* i *b*, tudzież 284 *bis* taryfy cłowej, z zachowywaniem postanowień rozporządzenia z dnia 21. maja 1887 (Dz. u. p. Nr. 58) o postępowaniu ze względu na cło z machinami i przyrządami.

Dunajewski r. w.

183.

Obwieszczenie ministerstwa obrony krajowej i ministerstwa skarbu z dnia 4. listopada 1889,

którem podaje się do wiadomości dodatkowe zaliczenie gminy Wolfsberg w Karyntyi do 5. klasy taryfy czynszów wojskowych (Dz. u. p. Nr. 168 z r. 1885).

Dodatkowo do obwieszczenia z dnia 14. grudnia 1885 (Dz. u. p. Nr. 168), zalicza się w poro-

zumieniu z c. k. wspólnem ministerstwem wojny gminę Wolfsberg w Karyntyi do 5. klasy taryfy czynszów za pomieszczenia dla wojska, obowiązującej do końca 1890 roku.

Dunajewski r. w. Welsersheimb r. w.

184.

Rozporządzenie ministerstw skarbu i handlu z dnia 15. listopada 1889,

którem zmienia się po części obowiązująca instrukcja o badaniu przędz wełnianych na komorach.

W porozumieniu z interesowanemi król. węg. ministerstwami postanawia się, że w obowiązującej instrukcyi o badaniu przędz bawełnianych na komorach (Dz. u. p. z r. 1877, Nr. 57 str. 266) wiersz 11 od góry, w ustępie „Są to przędze miękkie“, wyraz „miękkie“ ma być wykreślony.

Przezo z takimi przędzami miękkieni i twarde, jeżeli czynią zadość wszystkim innym warunkom, postępować należy jak z przędzami wełnianemi nakrapianemi, w myśl uwagi do Nr. T. 154 *e* i *f*.

Dunajewski r. w.

Bacquehem r. w.

185.**Rozporządzenie ministerstwa skarbu z dnia 19. listopada 1889,****tyczące się nabywania z rafinerij gorzałki czy-
stych olejków niedogonowych.**

Na zasadzie §. 101go ustawy o opodatkowaniu gorzałki z dnia 20. czerwca 1888 (Dz. u. p. Nr. 95) rozporządza się w porozumieniu z królewsko-węgierskim ministerstwem skarbu co następuje:

1. Kto z rafinerji gorzałki, bądź uznanej bądź nie uznanej za skład wolny, chce nabywać do celów przemysłowych czyste olejki niedogonowe, potrzebuje do tego osobnego pozwolenia.

2. Pozwolenie dawać będzie właściwa Władza skarbowa I. instancyi, nie żądając zabezpieczenia, osobom. które olejku niedogonowego dowodnie używają jako środka pomocniczego w swoim przemyśle a które nadto są nieskazitelni ze stanowiska urzędu dochodów niestałych i pod każdym innym względem.

3. W podaniu o pozwolenie wyrazić należy:

- a) do jakiego celu olejki niedogonowe są potrzebne,
- b) przybliżoną ilość rocznie potrzebną,
- c) źródła nabywania, które jednak można każdego czasu zmienić, za poprzedniem wczesnem uwiadomieniem Władzy skarbowej, dającej pozwolenie.

Zarazem oświadczyć należy w podaniu, że koszta, jakieby sprawiła skarbowi kontrola przy odbieraniu olejku niedogonowego, gotów jest proszący zwrócić skarbowi, jak tylko będą mu oznajmione.

4. Przy wyprowadzaniu takich olejków niedogonowych z rafinerji gorzałki, stosowane być mają w ogólności te same przepisy, co przy wyprowadzaniu gorzałki, na której cięży podatek konsumcyjny.

Nadto badać należy olejek niedogonowy pod względem czystości.

Bada się w ten sposób, że 30 centymetrów sześciennych 25procentowego roztworu chlorku wapna wlewa się z 10 centymetrami sześciennymi olejku niedogonowego, który ma być zbadany, do rurki szklanej o jednostajnej średnicy $1\frac{1}{2}$ centymetra wynoszącej, kreskami podziałkowemi opatrzonej a której dostać można u Władzy skarbowej i w niej się należyście wstrząsa.

Jeżeli po zupełnem wyklarowaniu się płynu, zmiana objętości olejku niedogonowego wynosi tylko 2 centymetry sześciennie lub mniej, olejek niedogonowy uważać należy za czysty.

Dla urzędów skarbowych wydane zostały osobne instrukcje o postępowaniu przy tem badaniu.

Dunajewski r. w.

186.**Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 20. listopada 1889,****tyczące się przyłączenia kilku gmin leżących
w okręgu Sądu powiatowego krynickiego do okręgu
Sądu delegowanego miejsko-powiatowego nowo-
sandeckiego w Galicyi.**

Na zasadzie §. 2go ustawy z dnia 11. czerwca 1868 (Dz. u. p. Nr. 59) oddziela się gminy i obszary dworskie Kotowo, Łabowy, Łabowca, Maciejowej, Nowej wsi, Roztoki małej, Składzistego, tudzież Uhryna niżnego i wyżnego od okręgu Sądu powiatowego krynickiego i przyłącza do okręgu Sądu delegowanego miejsko-powiatowego nowo-sandeckiego.

Rozporządzenie niniejsze nabywa mocy obowiązującej od dnia 1. stycznia 1890.

Schönborn r. w.

187.**Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 20. listopada 1889,****o przeniesieniu siedziby urzędowej Sądu powiatowego z Krynicy do Muszyny.**

Na zasadzie §. 2 ustawy z dnia 11. czerwca 1868 (Dz. u. p. Nr. 59) przenosi się siedzibę urzędową Sądu powiatowego z Krynicy do Muszyny i ten Sąd powiatowy rozpocząć ma urzędowanie swoje w Muszynie dnia 1. stycznia 1890.

Schönborn r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część LXIV. — Wydana i rozesłana dnia 10. grudnia 1889.

188.

Rozporządzenie ministerstw spraw wewnętrznych, sprawiedliwości, rolnictwa i handlu z dnia 8. grudnia 1889,

o środkach w celu zapobieżenia roznoszeniu zarazy pyskowej i racicowej świń z Galicyi do innych krajów.

(Obowiązujące w królestwach i krajach w Radzie państwa reprezentowanych z wyjątkiem Dalmacyi.)

Ze względu na znaczne zmniejszenie się w ostatnim czasie zarazy pyskowej i racicowej w Galicyi, ministerstwo spraw wewnętrznych w porozumieniu z ministerstwami sprawiedliwości, rolnictwa i handlu widzi się spowodowanym zarządzić na zasadzie §. 3go ustęp ostatni ustawy powszechnej z dnia 29. lutego 1880 (Dz. u. p. Nr. 35) o chorobach zaraźliwych zwierzęcych rozmaite zmiany w postanowieniach rozporządzenia z dnia 29. marca 1889 (Dz. u. p. Nr. 37).

Rozporządzenie to będzie odtąd opiewało jak następuje:

§. 1.

Począwszy od dnia 15. grudnia b. r. świny rzeźne mogą być w Galicyi ładowane i przewożone tylko w obrocie kolejowym a to bezpośrednio do stacyj kolejowych: Wiedeń (St. Marx), Amstetten, Baden, Korneuburg, Krems, Laxenburg, Leobersdorf, St. Pölten, Vöslau, Linz, Steyr, Wels, Salzburg, Praga, Uście nad Łabą, Czeska Lipa, Cheb, Jabloniec

n. Nyssa, Kraslice, Józefów, Młody Boleśław, Chomutów, Królowej Hradec, Litomierzyce, Nusle, Pisek, Liberec, Smichów, Tabor, Cieplice, Deczyn, Trutniów, Turnów, Cwików, Berno, Kromierzyż, Brzeclawa, Nowy Jiczyn, Mor. Ostrawa (Przywóz), Przerow, Prostiejów, Sternberg, Opawa, Karniów i Cieszyn wyłącznie w celu natychmiastowego zabicia.

Ministerstwo spraw wewnętrznych zastrzeżę sobie, że w miarę potrzeby i o ile na to względy policyjno-weterynarskie pozwolą, wyznaczy jeszcze inne stacje kolejowe, do których świny rzeźne galicyjskie wolno będzie transportować.

§. 2.

Na miejsca rzezi, dla których świny rzeźne do stacyj kolejowych w §. wzmiankowanych, ze stacyj kolejowych galicyjskich mogą być posyłane, przeznacza się gminy miejscowe, w których znajdują się stacje kolejowe w §. 1 wzmiankowane.

Oprócz tego można do stacyi kolejowej Wiedeń (St. Marx) posyłać ze stacyj kolejowych galicyjskich także świny rzeźne przeznaczone dla następujących przyległości miasta Wiednia, jakoto do Sechshausu, Fünfhhausu, Gaudenzdorfu, Górnego Meidlingu, Dolnego Meidlingu, Rudolfsheimu, Hietzingu, Penzingu, Hernalsu, Neulerchenfeldu, Ottakringu, Gersthofu, Górnego Sieveringu, Dolnego Sieveringu, Währingu, Weinhausu, Dornbachu, Neuwaldleggu, Górnego Döblingu, Dolnego Döblingu, Grinzingu, Heiligenstadtu, Nussdorfu, Floridsdorfu i Simmeringu.

Podobnież można do stacyi kolejowej Praga posyłać ze stacyj kolejowych galicyjskich świny

rzeźne przeznaczone dla następujących przyległości miasta Pragi, jakoto: Karlina, Smichowa i Żyzkowa.

Nakoniec do stacyi kolejowej Morawska Ostrawa (Przywóz) w Morawii posyłać można ze stacyj kolejowych galicyjskich świnie rzeźne przeznaczone dla gminy morawsko-ostrawskiej.

§. 3.

Świnie przeznaczone nie do natychmiastowego zabicia, lecz które do dalszego chowu, na wypas lub do celów hodowli, jako tak zwane świnie karmne, wprowadzone być mają do obrotu handlowego w innych królestwach i krajach w Radzie państwa reprezentowanych, wolno posyłać wyłącznie tylko do stacyi kolejowej w Bielsku, z kąd pognać je należy niezwłocznie do tymczasowej stacyi obserwacyjnej (granicznej) dla świní handlowych galicyjskich w Białej, gdzie poddane będą dalszemu weterynaryjno-policyjnemu postępowaniu stosownie do osobnych przepisów, wydanych dla tej targowicy trzody chlewnej.

§. 4.

W stacyi obserwacyjnej w Białej a przeto także w stacyi kolejowej w Bielsku wolno odbierać a względnie wysadzać z wagonów świnie galicyjskie tylko w poniedziałki i wtorki każdego tygodnia.

Świnie, które były pod obserwacją w stacyi pogranicznej w Białej, wyprowadzać należy z tejże stacyi pogranicznej i wysyłać do innych królestw i krajów tutejszej połowy monarchii wyłącznie tylko w dworcu kolei żelaznej w Białej a mianowicie każdego tygodnia w piątek te świnie, które nadeszły do Białej w poniedziałek a w sobotę te, które tamże nadeszły we wtorek.

Świní, które przybędą do Bielska chore na zarazę pyskową i racicową nie wolno wysadzać w Bielsku lecz tylko na szlaku kolejowym między Bielskiem a Białą tuż koło zakładu kwarantannowego dla świní.

Do ładowania i wysadzania innych zwierząt racicowych, stacya kolejowa w Białej pozostaje zamknięta aż do osobnego zarządzenia ministerstwa spraw wewnętrznych.

§. 5.

W stacyach kolejowych galicyjskich, przez namiestnictwo we Lwowie od ładowania bydła racicowego w danej chwili nie wyłączonych, pozwolić można na ładowanie świní rzeźnych do stacyj kolejowych w §. 1 wzmiankowanych tylko w tym razie, jeżeli

a) posyłający może złożyć dowód zamówienia świní rzeźnych otrzymanego od rzeźnika lub

wędliniarza z miejsc rzezi w §. 2 wzmiankowanych a zamówienie to opatrzone jest także potwierdzeniem odnośnego urzędu gminnego i jego pieczęcią urzędową;

b) ilość świní rzeźnych do ładowania przeznaczonych nie przewyższa ilości podanej w zamówieniu;

c) transport zasłonięty jest przepisaniem i za odpowiednie uznaniami przepustkami z gmin pochodzenia wolnych od zarazy a przy oględzinach przed ładowaniem okaże się zupełnie „niepodejrzanym“.

§. 6.

Weterynarze, którym w stacyach kolejowych galicyjskich poruczone jest oglądanie bydła są za to odpowiedzialni, żeby świní pochodzących z gmin i powiatów, z których namiestnictwo galicyjskie zabroniło świní wywozić, nie przyjmowano ich w celu przewiezienia do innych krajów a względnie do Bielska dla obserwowania w Białej. Świní, które w Galicyi oddane są do przewozu bez zamówień, nie wolno pod żadnym warunkiem przewozić do innej stacyi kolejowej prócz do Bielska, celem natychmiastowego popędzenia ich do Białej (§. 3).

Postanowienie zawarte w §. 5, lit. c, tyczy się także transportu świní karmnych przewożonych ze stacyj kolejowych galicyjskich do Bielska dla obserwowania w Białej.

Za właściwe wskazanie drogi transportowi świní galicyjskich z zamówieniami lub bez zamówień, odpowiedzialny jest ten urząd stacyjny kolei żelaznej, w którym świnie ładowano.

§. 7.

Urzędy gminne miejsc rzezi (§. 2) upoważnione są potwierdzać zamówienia tylko tym rzeźnikom i wędliniarzom odnośnego miejsca rzezi, którzy mogą trzymać świnie galicyjskie aż do ich zabicia w odpowiednich stajniach tej samej zagrody, w której się rzeźnia znajduje.

W tej samej zagrodzie nie wolno trzymać na stajni innych zwierząt racicowych, przeznaczonych do chowu, użytku lub na handel

Rzeźnikom lub wędliniarzom, którzy w jakikolwiek sposób wykroczą przeciw któremukolwiek ich się tyczącemu przepisowi niniejszego rozporządzenia ministeryalnego, odmówić należy dalszego potwierdzania zamówień.

Traktyernikom w miejscach rzezi w §. 2gim wzmiankowanych, wolno jest ze stajen rzeźników i wędliniarzy tego samego miejsca rzezi, którzy żywe świnię rzeźną galicyjskie nabyli na podstawie zamówień, odbierać także świnię rzeźną do natychmiastowego zabicia w swoich rzeźniach, na które mają urzędowe pozwolenie. Świnię takie wolno przewozić do rzeźni traktyerników tylko w sposób wymaganiom policji weterynarskiej odpowiadający, a zabijać tylko pod dozorem weterynarza.

§. 8.

Oglądaczom w galicyjskich stacyach kolejowych oddawczych (ładowania) jest najsurowiej zabronione odbieranie przepustek wydanych w miejscach pochodzenia i wystawianie natomiast nowych przepustek lub przepustki zbiorowej dla całego transportu zarówno, czy są to transporty galicyjskich świń rzeźnych (§. 1), czy transporty galicyjskich świń karmnych (§. 3).

§. 9.

Podczas transportowania do stacyj kolejowych, w §. 1ym wzmiankowanych, dozwolone jest tylko przyładowywanie świń rzeźnych i tylko w obrębie Galicji.

Jeżeli w tym samym wagonie umieszczone są świnię rzeźną przeznaczone do kilku stacyj kolejowych (§. 1), w kierunku transportu leżących, wysadzać wolno na każdej z tych stacyj kolejowych tylko świnię rzeźną, w liście przewozowym i w dołączonym do niego zamówieniu wyrażone.

§. 10.

Transporty świń rzeźnych galicyjskich, nadchodzące do stacyj kolejowych w §. 1 wzmiankowanych, poddać należy po wysadzeniu rewizji weterynarskiej i ci, którzy je zamówili, winni je natychmiast odebrać.

Gdyby nie chcieli odebrać natychmiast świń takich, należy odstawić je niezwłocznie przymusowo na koszt i niebezpieczeństwo zamawiającego.

Świnię rzeźną odwozić należy ze stacji kolei żelaznej do stajni rzeźników i wędliniarzy na wozach zaprzęgami końskimi. Wysadzać i odwozić z dworca wolno tylko we dnie i tylko w tych godzinach, w których oddział przewozowy urzędu kolejowego urzęduje.

§. 11.

Weterynarz do oglądania świń ustanowiony, obowiązany jest rzeźnikowi lub wędliniarzowi, u-

prawionemu do ich odebrania, wręczyć w chwili, gdy świnię rzeźną odbiera, „cedułę odwoźną“.

W cedule odwoźnej podać należy nazwisko i miejsce zamieszkania uprawnionego do odebrania, rzeźnią, w której świnię mają być zabite, ilość sztuk odebranych świń, miejsca ich pochodzenia, tudzież datę przepustek i numer dziennika, osnowę wyroku oględzin i polecenie zabicia w przeciągu 4 dni.

Weterynarz oglądający winien nadto napisać w cedule datę i godzinę wystawienia, wycisnąć swoją pieczęć urzędową i podpisać się czytelnie.

W protokole oględzin zanotować należy godzinę wystawienia ceduły odwoźnej.

Przepustki pochodzenie transportu udowadniają, jakoteż zamówienia (§. 5, a) do listu przewozowego dołączone, winien weterynarz oglądający świnię zachowywać według przepisu.

§. 12.

O nadejściu świń do miejsca rzezi uwiadomić należy niezwłocznie urząd gminny tego miejsca. Do odbierania tych uwiadomień może urząd gminny upoważnić także swego oglądacza bydła i mięsa, ustanowionego do nadzorowania rzezi.

Otrzymanie uwiadomienia potwierdzać należy na odwrotnej stronie ceduły odwoźnej z dołożeniem daty i godziny.

§. 13.

Świnię takie zabijać należy w przeciągu 4 dni. Świnię, które nadejdą dotknięte zarazą pyskową i racicową, zabić należy niezwłocznie z zastosowaniem się do szczególnych zarządzeń weterynarza do oglądania ustanowionego.

Za wykonanie rzezi odpowiedzialny jest oglądacz bydła i mięsa w miejscu rzezi.

Tenże oglądacz bydła i mięsa, gdy zaś chodzi o świnię rzeźną galicyjskie zabijane w rzeźniach traktyerników (§. 6) weterynarz winien na odwrotnej stronie ceduły odwoźnej potwierdzić wykonanie rzezi z wyrażeniem daty, godziny, jakoteż wyводу oględzin.

Oglądacz bydła i mięsa jest nadto obowiązany odbierać ceduły odwoźne składane przy uwiadomieniu o nadejściu świń do miejsca rzezi i z końcem każdego tygodnia zwracać je dla kontroli weterynarzowi do oglądania świń w odnośnej stacji kolejowej ustanowionemu, który cedułę odwoźną wystawił.

§. 14.

Ceduły odwoźne, weterynarzowi zwrócone, spoić trzeba z przepustkami i zamówieniami do których należą i z niemi zachowywać.

§. 15.

Władze administracyjne powiatowe (magistraty) obowiązane są zarządzać częstsze niespodziewane rewizje w rzeźniach i stajniach rzeźników, wędliniarzy i traktyerników, jakoteż w stacjach kolejowych w §. 1ym wzmiankowanych dla przekonania się, czy weterynarze do oględzin ustanowieni postępują według przepisów, jakoteż dla zapobiegania, by świnie galicyjskie żywe w żadnych okolicznościach z wyjątkiem przypadków w §. 7 wzmiankowanych nie dostawały się do obrotu lub by nie mogły dawać powodu do zaniesienia i rozszerzenia zarazy pyskowej i racicowej.

Jednakże nie podlega to żadnemu zarzutowi, gdy świnie galicyjskie zabite i przy oględzinach mięsa uznane za zdrowe, wprowadzone będą dowolnie w obrót jako towar mięsny.

§. 16.

W obrębie obszaru rewizyjnego, w §. 9 ustawy o księgosuszu z dnia 29. lutego 1880 i odnośnych rozporządzeniach wykonawczych z dnia 12. kwietnia 1880 (D. u. p. Nr. 37 i 38) wzdłuż granicy rosyjskiej i rumuńskiej w Galicyi i na Bukowinie ustanowionego. gon świn z jednego miejsca do drugiego i z jednego domu do drugiego jest bezwarunkowo zakazany.

Postanowieniem niniejszem nie zakazuje się gonu świn na pastwisko, do poiska lub pławiska i napowrót, ani też przewozu świn na wozach końmi zaprzężonych na targi bydłce lub do stacyj kolei żelaznych i napowrót.

Postanowienie to nie narusza zarządzeń szczególnych większej rozciągłości, które Władze administracyjne we Lwowie i Czerniowcach w tym względzie już wydały lub jeszcze w przyszłości wydadzą.

§. 17.

Rzeźnikom i wędliniarzom miasta Bielska wolno celem zaopatrzenia tego miasta, nabywać świnie rzeźne w Białej; świnie te trzeba jednak sprowadzać na wozach końmi zaprzężonych i zabić w przeciągu 48 godzin pod dozorem policyjno-weterynarskim.

§. 18.

Gdyby świnie galicyjskie wbrew przepisom niniejszego rozporządzenia podsu-

nięto do przewozu, należy je zatrzymać i o wydarzeniu tem uwiadomić **niewłócznie**, według okoliczności telegrafem, właściwą Władzę administracyjną powiatową (magistrat) w celu poczynienia natychmiast odpowiednich kroków.

Takich transportów świn nie wolno ani wylądować ani przelądować.

Jeżeli transportowi nie towarzyszy dozorca, odnośny urząd kolejowy winien na koszt posyłającego postarać się o karmienie i pojenie świn.

Władza administracyjna powiatowa zarządzić ma odesłanie napowrót transportów takich na koszt i niebezpieczeństwo posyłającego do stacji, w której były oddane do przewozu.

Władzę administracyjną powiatową (magistrat), w której okręgu urzędowym leży stacja oddawcza, uwiadomić należy telegraficznie o odesłaniu napowrót transportu.

§. 19.

Przeciwko temu, który w ogólności wysła świnie galicyjskie do innych stacyj kolejowych prócz do tych, które w §. 1ym są wymienione a względnie do stacji kolejowej w Bielsku (§. 3), jakoteż przeciwko urzędnikowi kolejowemu przewóz ten zarządzającemu i przeciwko oglądaczowi bydła w stacji oddania, wytoczyć należy postępowanie według §. 45go ustawy powszechnej o chorobach zaraźliwych zwierzęcych a względnie według ustawy z dnia 24. maja 1882 (Dz. u. p. Nr. 51).

§. 20.

Wykroczenia przeciwko zakazom w rozporządzeniu niniejszem podanym, nie podpadające pod postanowienia karne ustawy powszechnej o chorobach zaraźliwych zwierząt (ustawa z dnia 24. maja 1882, Dz. u. p. Nr. 51), karane będą w myśl rozporządzenia ministeryalnego z dnia 30. września 1857 (Dz. u. p. Nr. 198).

§. 21.

Rozporządzenie niniejsze nabywa mocy od dnia 15. grudnia 1889 i zatrzymuje ją dopóty, dopóki nowym rozporządzeniem ministeryalnym nie zostanie uchylone lub według okoliczności zmienione.

Taaffe r. w.

Falkenhayn r. w.

Schönborn r. w.

Bacquehem r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Bibl. Jag.

Część LXV. — Wydana i rozesłana dnia 15. grudnia 1889.

189.

Rozporządzenie ministerstw skarbu i handlu z d. 9. grudnia 1889,

którem dla olejów kopalinnych wprowadzanych z za granicy zmieniają się wielkości odciągane na tarę.

W porozumieniu z interesowanymi król. węg. ministerstwami zmieniają się wielkości tary dla olejów kopalinnych XXI. klasy powszechnej austriacko-węgierskiej Taryfy cłowej z dnia 25. maja 1882 zmienionej ustawą z dnia 21. maja 1887, w następujący sposób:

Nr. T. 119 surowe itd.	} 20 w beczkach, 16 w pakach lub koszach z naczyniami blaszanymi. flaszkami lub kamionkami,
a) ciężkie itd.	
b) lekkie itd.	
	} 7 w puszkach blaszanych, flaszkach lub kamionkach.

Nr. T. 120 surowe itd.	} 15 w beczkach, gdy waga ryczałtowa jednej beczki przenosi 300 kilogramów, 18 w beczkach, gdy waga ryczałtowa jednej beczki wynosi 300 kłgr. lub mniej,

Nr. T. 121 rafinowane lub półrafinowane:

a) ciężkie, których gęstość przenosi 880 stopni, ciemne itd.	} 16 w beczkach, w innych opakowaniach jak pod Nr. 119,
b) ciężkie, których gęstość przenosi 880 stopni, żółte itd.	
c) lekkie itd.,	} jak pod Nr. 120.

Rozporządzenie niniejsze nabywa mocy od dnia, w którym komory będą o niem zawiadomione.

Dunajewski r. w.

Bacquehem r. w.

190.

Rozporządzenie ministerstwa handlu z dnia 9. grudnia 1889,

którem w Porządku tymczasowym dla żeglugi i policyi rzecznej na Dunaju z dnia 31. sierpnia 1874 (Dz. u. p. Nr. 122) zmienia się §. 21 postanowień dotyczących się wiedeńskiego kanału Dunaju.

W porozumieniu z ministerstwem spraw wewnętrznych zmienia się §. 21 postanowień dla wiedeńskiego kanału Dunaju podanych pod B III w rozdziale II rozporządzenia ministerstwa handlu z dnia

31. sierpnia 1874 (Dz. u. p. Nr. 122), zawierającego Porządek tymczasowy dla żeglugi i policji rzecznej na Dunaju i tenże opiewać ma jak następuje:

§. 21. Gdy w rzece Dunaju pod Wiedniem kry zacząć płynąć, albo, gdy stan wody na wodoskazi bramy pływającej w Nussdorfie spadnie aż do 1·15 metra poniżej zera, brama pływająca przy uściu wiedeńskiego kanału Dunaju pod Nussdorfem będzie założona i tym sposobem wjazd do kanału za wodą zostanie zamknięty. Od tej chwili statki chcące pod wodę wpłynąć do kanału, mogą to uczynić tylko za zezwoleniem Władzy rzecznej (c. k. namiestnictwa w D. A.).

Jak tylko brama pływająca z powodu nadejścia wypadków zimowych zostanie zawieszona, pozostać można a w danym razie umieścić na przezimowanie w wiedeńskim kanale Dunaju — z wyjątkiem łodzi wybawczych i sprzętów rybackich — tylko takie statki i budowle pływające, dla których u Władzy rzecznej (c. k. namiestnictwa w D. A.) wydane zostało pozwolenie.

W szczególności statki, mające długości 32 metry lub więcej, zimować mogą tylko w części kanału od mostu uprzyw. austriacko-węgierskiej Spółki kolei państwa na dół.

Rozporządzenie niniejsze nabywa mocy obowiązującej z dniem ogłoszenia.

Bacquehem r. w.

191.

Rozporządzenie ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 12. grudnia 1889,

tyczące się cennika lekarstw na rok 1890.

Od dnia 1. stycznia 1890 nabywa mocy obowiązującej „Cennik lekarstw na rok 1890 do VII. wydania farmakopei austriackiej“, który pod tym tytułem wyszedł nakładem c. k. drukarni nadwornej i rządowej.

Rozporządzenie ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 28. listopada 1885 (Dz. u. p. Nr. 167), tyczące się austriackiego cennika lekarstw, traci moc swoją a miejsce jego zająć mają następujące postanowienia:

§. 1.

Wszyscy aptekarze bez wyjątku, jakoteż lekarze i chirurdzy upoważnieni do utrzymywania apteki domowej, winni trzymać się ściśle cennika lekarstw nabywającego mocy obowiązującej od dnia 1. stycznia 1890 i zaopatrzyć się w drukowany jego egzemplarz.

§. 2.

Aptekarze, jakoteż lekarze i chirurdzy obowiązani są postępować ściśle podług „przepisów i prawideł ogólnych“, ogłoszonych rozporządzeniem ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 1. lipca 1889 (Dz. u. p. Nr. 107) i umieszczonych na czele VII. wydania farmakopei austriackiej, jakoteż podług następujących postanowień szczególnych.

§. 3.

Te przedmioty lecznicze, których wydawanie podlega ograniczeniu na mocy osobnych przepisów, i które — o ile należą do aptecznych — uwidocznione są w cenniku lekarstw, jakoteż w farmakopei wpadającym w oczy (tłustem) pismem a nadto zestawione są w tablicy IV. farmakopei, mogą aptekarze wtedy tylko sprzedawać, gdy są podług przepisu przez upoważnionego lekarza, chirurga lub weterynarza zapisane.

Wyjmują się w myśl rozporządzenia ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 1. sierpnia 1884 (Dz. u. p. Nr. 131), kwas karbolowy, witryol cynkowy i witryol miedziany, o ile płyny te mają być użyte nie jako lekarstwa, lecz jako środki odwietrzające, w którymto jednak razie sygnatura naczynia opatrzona być ma wyraźnym napisem, ostrzegającym o tem ich przeznaczeniu a opiewającym: „Do odwietrzenia“, tudzież chloroform w mieszaninie „Do zewnętrznego użycia“ przeznaczonej. w której ilość chloroformu nie powinna wynosić więcej jak 20 proc. wszystkiej mieszaniny.

§. 4.

Przy sporządzaniu i wydawaniu lekarstw trzymać się należy ściśle wskazań recepty lekarskiej we wszystkich szczegółach.

Jednakże podług recept, w których przekroczone są największe ilości środków lekarskich, w tablicy III VIIgo wydania farmakopei austriackiej z roku 1889 przepisane, wtedy tylko wolno zrobić lekarstwo w sposób zaordynowany, gdy lekarz obok ilości wagi położy wykrzyknik (!).

Nadto rozporządza się, że ilości wagi środków lekarskich w receptycie ordynowanych, jeżeli środki te znajdują się w tablicy dawek największych, powinien lekarz napisać nie tylko cyframi, lecz także słowami.

§. 5.

Wszystkie szczegóły recepty powinny być napisane wyraźnie i czytelnie. Na recepty napisane nieczytelnie lub aptekarzowi niezupełnie zrozumiałe, nie wolno żadnego lekarstwa wydawać bez zaciągnięcia wprzód wyjaśnienia od ordynującego lekarza.

Na każdej receptycie powinien sam lekarz napisać nazwisko i mieszkanie osoby, dla której lekarstwo jest przeznaczone, jeżeli zaś tego zaniedba, ma to uczynić aptekarz.

§. 6.

Lekarstwo wolno wydawać ponownie podług pewnej recepty tylko dla osoby na niej wyrażonej.

Gdy zachodzi słuszną obawą, żeby lekarstwa nie nadużyto, lekarz ordynujący winien napisać na receptycie formułę „*ne repetatur*“ i aptekarzowi nie wolno wydać ponownie lekarstwa na receptę opatrzoną tą formułą.

§. 7.

Wydawanie lekarstw na kopie recept i kopiowanie recept w aptekach jest zakazane, wyjąwszy, jeżeli pewne okoliczności skopiowania wymagają np. z przyczyny wydania lekarstwa na koszt funduszów publicznych, zakładów dobroczynnych, stowarzyszeń itp., w którym to razie jednak powód sporządzenia kopii recepty powinien być na te same kopie szczegółowo wyrażony i aptekarz winien go swoim podpisem potwierdzić.

§. 8.

Gdy recepta opatrzona jest dopiskiem „*cito*“ lub „*statim*“ lekarstwo wydać należy jak tylko można najrychlej.

§. 9.

Na recepty opatrzone dopiskiem „*secundum meam praescriptionem*“ lub innym podobnym, oznaczającym jakie tajemne porozumienie się lub jakiś układ aptekarza z lekarzem, co wszystko w stosunkach lekarza do aptekarza miejsca mieć nie może, nie wolno w aptekach nic wydawać.

Lekarzom zabrania się umieszczać w receptach takich formuł i dopisków.

§. 10.

Gdy się wydaje lekarstwa na rachunek funduszów publicznych, zakładów dobroczynnych, kas dla chorych itp. jakoteż dla ubogich, tudzież, gdy strony wyraźnie tego żądają, używać należy według cennika najtańszych i tylko za takie wolno sobie należytość policzyć.

Toż samo stać się ma wtedy, gdy z przyczyny ubóstwa osoby lekarstwa potrzebującej lekarz do pisze w receptycie „*fiat expeditio simplex*“.

§. 11.

Lekarstwa wymienione z jedną ceną wydawać należy po te same cenie bez względu na ilość, za lekarstwa zaś, wymienione z podwójną lub potrójną ceną, liczyć się ma przepisane ceny niższe dopiero wtedy, gdy się wydaje większe ilości.

Jeżeliby jednak w skutek kilkurakich cen wypadło za mniejszą ilość więcej, niż wynosi cena niższa, ustanowiona dla większej ilości, policzyć należy tę ostatnią cenę.

§. 12.

Przy taksowaniu wolno należytość wynoszącą mniej niż cent, policzyć za cały cent i tak samo, gdy przy taksowaniu wypadnie za jakiś środek lekarski cent lub kilka centów z ułamkiem centa, wolno policzyć ten ułamek za cały cent.

§. 13.

Za *Aqui communis* w jakiegokolwiek ilości policzyć można jeden cent, wyjąwszy gdy jest użyta na odwary i nalewy.

§. 14.

Jeżeli lekarz nie poda w receptycie szczegółowo ilości wagi obojętnej części składowej, albo jeżeli do zrobienia lekarstwa w zwykłej postaci potrzebny jest dodatek obojętny w receptycie nie podany, napisać należy w receptycie przy taksowaniu jaką spotrzebowano ilość obojętnej części składowej lub dodatku obojętnego.

Za środki lekarskie, zaordynowane w pewnej ilości kropli, liczy się należytość podług następujących prawideł:

Za jeden gram liczy się 20 kropli tłuszczów, jakoteż ciężkich olejków eterycznych, tinktur kwasów mineralnych rozcieńczonych i w ogóle płynów wodę zawierających, 25 kropli wszystkich olejków eterycznych, eteru octowego, eteru zwyczajnego i chloroformu a 50 kropli czystego eteru.

§. 15.

Na każdej receptce, podług której zrobiono i wydano lekarstwo z apteki czyto publicznej, czy domowej, napisać trzeba przed wydaniem kwotę taksy cyframi wyraźnie z wyszczególnieniem, ile się należy za materiały, robotę i naczynia (słoiki, flaszki, pudełka itp.).

W aptekach publicznych ten, kto lekarstwo taksował, dopisać powinien na receptce obok należności, także datę i firmę apteki i podpisać swoje nazwisko, ten zaś, który lekarstwo ekspedycywał, przydać ma na sygnaturze za każdym razem datę ekspedycy i swój podpis.

Gdy lekarstwo wydaje się powtórnie podług tej samej recepty, pisać należy za każdym razem te szczegóły na receptce i na sygnaturze.

§. 16.

Wolno wydawać lekarstwa po cenie niższej od przepisanej; ale w przypadku takim wypisać trzeba na receptce cyframi tak cenę przepisaną, jak i należność dobrowolnie zniżoną.

Jednakże lekarstwa, dawane po cenie zniżonej, powinny być teje niewadliwej jakości, która w farmakopei jest przepisana a waga też nie może być mniejsza.

Również gdy się sprzedaje bez recepty, nie wolno kłaść na środki lekarskie cen wyższych od ustanowionych w cenniku lekarstw.

§. 17.

Przy oznaczaniu cen tych środków lekarskich, których niema w farmakopei, winny Władze administracyjne postępować w przypadkach ich decyzji poddawanych według tych samych zasad, według których wymierza się ceny środków lekarskich podanych w farmakopei a których osnowa dołączona jest do cennika lekarstw na rok 1890.

§. 18.

Pijawki nie mają być uważane za przedmiot leczniczy. Aptekarze są jednak obowiązani mieć ich zapas w dobrym stanie.

Cenę sprzedaży pijawek ustanawia się dla aptek po 10 centów za sztukę. Przy zaspakajaniu rachunków za lekarstwa dostarczone na rachunek funduszków publicznych, cena ta nie podlega zniżeniu procentowemu.

§. 19.

Ceny przedmiotów do bandażowania, do farmakopei przyjętych, podane są w osobnym spisie do cennika lekarstw dołączonym; nie podlegają one także zniżeniu procentowemu.

§. 20.

Lekarze i chirurdzy upoważnieni lub obowiązani do utrzymywania apteki domowej lub podręcznej (rozporządzenie ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 26. grudnia 1882, Dz. u. p. Nr. 182), kupować powinni przetwory chemiczne i farmaceutyczne (proste i złożone) do urzędzenia i uzupełnienia swoich aptek domowych lub podręcznych, jakoteż wszelkie gotowe lekarstwa w jednej z najbliższych aptek i wykazywać się mają w tej mierze osobną książką odbiorczą, w której nazwa i waga środków lekarskich, jakoteż data ich nabycia, ma być dokładnie podana i podpisem aptekarza potwierdzona.

Zniżenie cen w przypadkach takich zależy od wzajemnej umowy.

§. 21.

Do lekarstw dla zwierząt ustanowiony jest osobny cennik.

Za robotę lekarstw dla zwierząt i za naczynia do tychże, pozwała się pobierać należności podług cennika lekarstw dla ludzi.

§. 22.

Wszelkie wykroczenia przeciw rozporządzeniom powyższym, o ile do nich nie stosują się postanowienia ustawy karnej powszechnej, karane będą grzywnami w kwocie aż do 100 zł. lub aresztem w zakresie aż do dni 14 (rozporządzenie ministeryalne z dnia 30. września 1857, Dz. u. p. Nr. 198).

§. 23.

Wszelkie inne przepisy, oprócz postanowień niniejszych jeszcze istniejące a dotyczące się kupowania, utrzymywania i sprzedaży towarów aptekarskich i lekarstw, pozostają w mocy obowiązujące.

192.**Obwieszczenie ministerstwa skar-
bu z dnia 12. grudnia 1889,****o odnoszeniu do Taryfy dzwonów z brązu itd.
zrobionych, ozdobami opatrzonych a przeszło
5 kilogramów ważących.**

Postanowienie pod wyrazem „Dzwony“ na stronie 124 urzędowego abecadłowego spisu towarów w ustępie 7 podane, według którego dzwonki stołowe itp. (a przeto małe) z brązu itd. misternie wyrobione (z ornamentami itd.) poddawane być mają oczeniu według N. T. 280 przepisującego cło w kwocie 50 zł. od 100 kilogramów, objaśnia się w porozumieniu z c. k. ministerstwem handlu i interesowanemi ministerstwami król. węgierskiemi ze

względu na postanowienie, podane w ustępie 6 pod rzezonym wyrazem, że dzwony z brązu itd. z ornamentami, ważące każdy z osobna przeszło 5 kilogramów ekspedyować należy nie według Nr. T. 280, lecz jako towary metalowe przednie według Nr. T. 279 za opłatą 20 zł. od 100 kilogramów.

Tę granicę wagi ustanawia się wyłącznie dla dzwonów i nie stosuje się do innych przedmiotów z metali nieszlachetnych, które w skutek obrobienia swego należą do kategorii towarów metalowych najprzedniejszych (Nr. T. 280).

Jednakże dzwony z brązu itd. przeszło 5 kilogramów ważące, które z powodu dalszego obrobienia (prócz samego opatrzenia ornamentami), ponieważ są np. niklowane, należą do Nr. T. 280, poddawać należy oczeniu według tego Numeru taryfy.

Dunajewski r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych

wychodzić będzie nakładem c. k. drukarni nadwornej i rządowej w Wiedniu, dzielnica I. Singerstrasse Nr. 26 także w roku 1890 w języku niemieckim, włoskim, czeskim, polskim, ruskim, słowieńskim, kroackim i rumuńskim.

Cena prenumeracyjna egzemplarza Dziennika ustaw państwa w którymkolwiek z ośmiu języków wynosi za cały rocznik 1890 aż do końca czerwca 1890 **2 zł. 50 c.**, a począwszy od dnia 1. lipca 1890 podwyższa się ją na **3 zł.** i można go odbierać osobiście lub będzie posyłany bezpłatnie.

Pojedyncze roczniki wydania niemieckiego dostać można począwszy od roku 1890:

Rocznik 1849 za	2 zł. 10 c.
" 1850 "	5 " 25 "
" 1851 "	1 " 30 "
" 1852 "	2 " 60 "
" 1853 "	3 " 15 "
" 1856 "	2 " 45 "
" 1857 "	2 " 85 "
" 1858 "	2 " 40 "
" 1859 "	2 " — "
" 1860 "	1 " 70 "
" 1861 "	1 " 50 "
" 1862 "	1 " 40 "
" 1863 "	1 " 40 "
" 1864 "	1 " 40 "
" 1865 "	2 " — "
" 1866 "	2 " 20 "
" 1867 "	2 " — "
" 1868 "	2 " — "
" 1869 "	3 " — "
" 1870 "	1 " 40 "

Rocznik 1871 za	2 zł. — c.
" 1872 "	3 " 20 "
" 1873 "	3 " 30 "
" 1874 "	2 " 30 "
" 1875 "	2 " — "
" 1876 "	1 " 50 "
" 1877 "	1 " — "
" 1878 "	2 " 30 "
" 1879 "	2 " 30 "
" 1880 "	2 " 20 "
" 1881 "	2 " 20 "
" 1882 "	3 " — "
" 1883 "	2 " 50 "
" 1884 "	2 " 50 "
" 1885 "	1 " 80 "
" 1886 "	2 " 30 "
" 1887 "	2 " 50 "
" 1888 "	4 " 20 "
" 1889 "	3 " 30 "

Roczniki wydań w innych 7 językach z lat 1870 aż do 1889 włącznie, dostać można po tych samych cenach co wydanie niemieckie.

NB. Posyłki Dziennika ustaw państwa, które zaginęły lub doszły niezupełne, reklamować należy najpóźniej w przeciągu czterech tygodni.

Po upływie tego terminu Dziennik ustaw państwa wydany będzie tylko za opłatą należytości handlowej ($\frac{1}{4}$ arkusza = 2 strony za 1 c.).

Po cenie handlowej ($\frac{1}{4}$ arkusza = 2 strony za 1 c.) dostać można w c. k. drukarni nadwornej i rządowej pojedynczo każdą część roczników wydania niemieckiego od **1849** aż do **1889** włącznie, z wyjątkiem wyczerpanych roczników 1854 i 1855, począwszy zaś od roku 1870 każdą część wszystkich wydań w ośmiu językach; natomiast części roczników **1854** i **1855** można dostać pojedynczo, po powyższej cenie handlowej jedynie o ile zapas wystarczy.

W roku 1890 także roczniki 1854 i 1855 niemieckiego wydania Dziennika ustaw państwa będą skompletowane.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część LXVI. — Wydana i rozesłana dnia 24. grudnia 1889.

193.

Rozporządzenie ministerstwa obrony krajowej z dnia 20. grudnia 1889,

którem ogłasza się nowe wydanie „Przepisu, tyczącego się organizacji pospolitego ruszenia królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych, z wyjątkiem Tyrolu i Vorarlbergu“.

Jego cesarska i królewska Apostolska Mość Najwyższem postanowieniem z dnia 3. grudnia 1889 raczył najmiłościwiej zatwierdzić nowe wydanie „Przepisu, tyczącego się organizacji pospolitego ruszenia królestw i krajów w Radzie

państwa reprezentowanych, z wyjątkiem Tyrolu i Vorarlbergu“ [w myśl ustawy z dnia 6. czerwca 1886 (Dz. u. p. Nr. 90)].

Przepis ten, który ogłasza się poniżej, nabywa mocy obowiązującej niezwłocznie.

Rozporządzenie c. k. ministerstwa obrony krajowej z dnia 17. sierpnia 1886 (Dz. u. p. Nr. 135), tyczące się spisania i utrzymywania w ewidencji obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu; rozporządzenia z dnia 19. stycznia 1887 (Dz. u. p. Nr. 5) i z dnia 30. grudnia 1887 (Dz. u. p. Nr. 2 z r. 1888), jakoteż wydane zarazem przepisy organizacji pospolitego ruszenia i Dodatek do nich tracą moc swoje.

Welsersheimb r. w.

P r z e p i s,

tyczący się organizacyi pospolitego ruszenia królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych, z wyjątkiem Tyrolu i Vorarlbergu.

(W myśl ustawy z dnia 6. czerwca 1886, Dz. u. p. Nr. 90.)

Rozdział 1.

Postanowienia ogólne.

§. 1.

Cel i przeznaczenie pospolitego ruszenia.

1. Celem pospolitego ruszenia jest w ogólności wzmocnienie siły zbrojnej monarchii, przeznaczeniem jej posiłkowanie wojska i obrony krajowej, uwolnienie owych części siły zbrojnej od ciężaru czynności pomocniczych technicznych, administracyjnych, lekarskich itp., tudzież uzupełnianie ubytku oficerów i żołnierzy.

2. Zadaniem pospolitego ruszenia jest przysposabianie i dostarczanie

1. formacyj bojowych pospolitego ruszenia, a mianowicie:

- a) korpusów wojskowych na załogi, garnizony i poczty etapowe;
- b) korpusów wojskowych, oddziałów, posterunków strażniczych, asystencyjnych itd. do pilnowania granic i obrony kraju;

2. obowiązków do szczególnych czynności służbowych w celach wojennych, jako to: do robót technicznych i administracyjnych, do służby pociągowej, do przewozu i pielęgnowania rannych i chorych itd., tudzież

3. posiłkowego zasobu do pokrywania ubytków w wojsku, w marynarce wojennej i obronie krajowej.

§. 2.

Władze pospolitego ruszenia i komendy.

3. Kierowanie sprawami pospolitego ruszenia i utworzenie go a względnie dowodzenie pospolitem ruszeniem jest zadaniem:

ministerstwa obrony krajowej,
komend terytoryalnych obrony krajowej,
komend okręgowych pospolitego ruszenia;

nadto w razie wojny:

wodzów wojskowychznaczonych przez Cesarza, i

dowódców korpusów pospolitego ruszenia (batalionów, kompanij, szwadronów i wszelkich innych formacyj).

4. Zadaniem ministerstwa obrony krajowej jest kierownictwo naczelnem wszystkimi sprawami pospolitego ruszenia; do niego należy zarządzanie wszelkich środków, mających na celu przygotowanie do wezwania, powołania i użycia pospolitego ruszenia.

W wykonaniu tych jego zarządzeń pośredniczą jużto Władze administracyjne krajowe i powiatowe i zwierzchności gminne, jużteż komendy terytoryalne obrony krajowej i komendy okręgów pospolitego ruszenia.

5. Komendy terytoryalne obrony krajowej są oraz komendami terytoryalnymi pospolitego ruszenia w swoim okręgu służbowym.

Dla tych okręgów pospolitego ruszenia, które składają się z części rozmaitych okręgów terytoryalnych obrony krajowej, załatwiać mają wszelkie

czynności pospolitego ruszenia te komendy terytorjalne obrony krajowej, w których okręgach służbowych znajdują się komendy owych okręgów pospolitego ruszenia.

6. Komendy okręgowe pospolitego ruszenia są we względzie spraw pospolitego ruszenia swego okręgu, Władzami, podlegającymi komendom terytorjalnym obrony krajowej. Okrąg batalionowy obrony krajowej jest zwyczajnie także okręgiem pospolitego ruszenia z tą samą nazwą i z tym samym numerem.

Komendy okręgowe pospolitego ruszenia podlegają bezpośrednio komendom terytorjalnym obrony krajowej. W czasie wojny podlegają także wodzom wojskowym a odnośnie poddowódcom we względzie wykonania zarządzeń, dotyczących się formacji a według okoliczności uzupełnienia korpusów i oddziałów, jakoteż puszczania na urlop i rozwiązania pospolitego ruszenia.

O ile dla okręgu pospolitego ruszenia osobny dowódca nie jest mianowany, dowódca batalionowy obrony krajowej sprawować ma także obowiązki dowódcy okręgowego pospolitego ruszenia.

W przypadku tym, gdy batalion obrony krajowej wymaszeruje, sprawować ma komendę okręgową pospolitego ruszenia oficer ewidencyjny i administracyjny obrony krajowej, w razie zaś obecności służbowej oficera pospolitego ruszenia wyższego stopnia, sprawującego czynną komendę, tenże oficer.

Sprawy służbowe komendy okręgowej pospolitego ruszenia załatwiane być mają w biurze ewidencyjnym obrony krajowej, całkiem oddzielnie od innych spraw służbowych.

7. Wodzom wojskowym przez Cesarza назначonym służy po dokonaniu wezwania pospolitego ruszenia prawo zarządzania istotnego w każdym z osobna przypadku, powoływania i puszczania na urlop obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu, używania korpusów i oddziałów pospolitego ruszenia i powierzania ich poddowódcom, którzy będą im przydani.

W czasie trwania tego powołania pospolite ruszenie podlega więc w każdym względzie wodzom wojskowym a odnośnie ich poddowódcom. Zarządzenia swoje wydają oni według okoliczności i własnego zdania albo za pośrednictwem komend terytorjalnych obrony krajowej albo przesyłają je bezpośrednio komendom okręgowym pospolitego ruszenia lub dowódcom korpusów i oddziałów pospolitego ruszenia.

8. Dowódcy korpusów i oddziałów pospolitego ruszenia dowodzą nimi od początku ich utworzenia aż do rozwiązania.

Co się tyczy ich podrzędności, zależy ona od stosunku, w którym znajduje się korpus lub oddział pospolitego ruszenia pod ich dowództwem będący przed użyciem, podczas użycia i po użyciu go

przez wodza lub poddowódcę wojskowego. Podlegają zaś:

- a) przed użyciem: komendzie terytorjalnej obrony krajowej, od dnia oddania poddowódcy, także jemu;
- b) podczas użycia: wodzowi wojskowemu a względnie poddowódcy;
- c) po użyciu: komendzie terytorjalnej obrony krajowej, a według okoliczności także jeszcze dawniejszemu wodzowi, —

w przypadkach a) i c) za pośrednictwem komend okręgowych pospolitego ruszenia, w czem żadnej nie czyni różnicy stosunek stopnia i rangi dowódcy korpusu pospolitego ruszenia do mianowanego dowódcy okręgowego pospolitego ruszenia lub dowódcy batalionowego obrony krajowej, sprawującego jego obowiązki.

Jeżeli kompania uzupełniająca nie znajduje się w tem samym miejscu co batalion, natenczas podlega bezpośrednio komendzie okręgowej pospolitego ruszenia.

§. 3.

Prawa, obowiązki, odpowiedzialność.

9. We wszystkich sprawach, dotyczących się pospolitego ruszenia, mianowicie zaś służbowych i administracyjnych, za podstawę do oceny praw, obowiązków i odpowiedzialności osób interesowanych, służyć ustawy i przepisy wojskowe — o ile w tej mierze nie będą wydane osobne postanowienia.

§. 4.

Klasy wieku pospolitego ruszenia (rówieśnictwa), zaciągi.

10. Wszyscy obowiązani do służenia w pospolitem ruszeniu dzielą się na 24 klasy wieku, z których najstarsza obejmuje 42letnich a najmłodsza 19letnich. *)

Klasy wieku pospolitego ruszenia dzielą się na dwie grupy, dwa „zaciągi“.

Pierwszy zaciąg obejmuje 19 klas wieku a mianowicie klasy obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu w wieku od 19. aż do 37. włącznie roku życia a drugi zaciąg 5 klas wieku, mianowicie zaś klasy obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu od 38. roku życia aż do 42. włącznie.

*) W ostatnich równieśnictwach pospolitego ruszenia zachodzi wyjątek co do tych, którzy na zasadzie §. 20. (nowy 22) ustawy o służbie wojskowej wstąpili dobrowolnie do czynnej służby w wojsku zanim zaczęli być obowiązani służyć w pospolitem ruszeniu. Osoby te, po dopełnieniu ustawowej dwunastoletniej powinności służbowej, obowiązane są służyć w pospolitem ruszeniu przez dziesięć lat następnych.

11. Klasa wieku pospolitego ruszenia obejmuje wszystkich obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu, którzy urodzili się w tym samym roku podług kalendarza gregoriańskiego.

Toż samo znaczy „rówieństwo“ pospolitego ruszenia.

12. Oznaczenie klas wieku jest dwojakie, a mianowicie:

stałe: podług roku urodzenia i zmieniające się corocznie: podług wieku.

W stosunkach urzędowych Władz i komend pospolitego ruszenia między sobą, tudzież z innymi Władzami i komendami używane będzie tylko oznaczenie stałe; w rozporządzeniach zaś dla zwierzchności gminnych i w obwieszczeniach używać należy obu oznaczeń. *)

§. 5.

Inne postanowienia.

13. Przez „oficerów“ rozumieją się prócz oficerów stanu wojskowego także audytorowie, lekarze i utrzymujący rachunki wojskowe,

przez „urzędników wojskowych“ także urzędnicy marynarki i obrony krajowej,

przez „gminy“ i „zwierzchności gminne“ także wyłączone obszary dworskie i ich zwierzchności, a

przez „Władze administracyjne powiatowe“ także Władze gminne gmin własny statut mających, które załatwiają czynności Władzy administracyjnej powiatowej,

o tyle, o ile odnośne postanowienia mogą także do nich być stosowane.

14. Korpusy wojska, marynarki wojennej, obrony krajowej i żandarmeryi, w których osoby, pobierające płacę miesięczną, jakoteż żołnierze i podoficerowie, będący w wieku obowiązującym do służenia w pospolitem ruszeniu, przez wystąpienie dobrowolne lub oddalenie ubywają z księgi głównej, przesyłają w każdym takim przypadku zamknięte oddziałowe arkusze księgi głównej komendom okręgowym pospolitego ruszenia ich swojszczyzny. Ubyte arkusze oddziałowe księgi głównej zastępowane będą odpisami arkuszy księgi głównej pierwotnej. **)

Oddziałowych arkuszy księgi głównej, dotyczących się osób pobierających płacę miesięczną i żoł-

*) Na przykład w roku 1889;

klasa wieku pospolitego ruszenia 1858.

klasy wieku pospolitego ruszenia 1870 w tył aż do 1857;

klasa wieku pospolitego ruszenia roku urodzenia 1858 (31letni),

klasy wieku pospolitego ruszenia lat urodzenia 1870 w tył aż do 1857 (19 aż do 32 letnich).

nierzy klasyfikowanych jako niezdolni do wszelkiej służby w pospolitem ruszeniu, nie trzeba przysyłać komendom okręgowym pospolitego ruszenia.

W podobny sposób co do oficerów i urzędników wojskowych, będących na emeryturze, w stosunku „pozasłużbowym“ i w „ewidencji“, którzy swój charakter wojskowy składają albo go tracą a są jeszcze w wieku obowiązującym do służenia w pospolitem ruszeniu (co do będących w ewidencji z przeznaczeniem do służby w pospolitem ruszeniu przed końcem roku, w którym kończą 42gi rok życia), tudzież co do emerytów z wojska, marynarki i obrony krajowej, którzy nie skończyli jeszcze 60go roku życia, Władze ewidencyjne pierwszej instancji wojska, marynarki wojennej i obrony krajowej przesyłają w każdym takim przypadku odpisy wyciągów z księgi głównej do komendy okręgowej pospolitego ruszenia ich swojszczyzny.

Dokumenty z księgi głównej przysyłać należy niezwłocznie.

Rozdział II.

Ewidencja obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu (z wyjątkiem oficerów i urzędników wojskowych).

§. 6.

Zasady utrzymywania w ewidencji.

15. Obowiązani do służenia w pospolitem ruszeniu mają być utrzymywani w ewidencji w gminach swojszczyzny.

Po zwołaniu pospolitego ruszenia także ci z powołanych kategorii i klas wieku do służenia w pospolitem ruszeniu obowiązanych, którzy w gminie są obcymi lecz są w niej obecni, mają być w gminie pobytu wzięci w ewidencję.

16. Utrzymywanie w ewidencji jest zadaniem:

- zwierzchności gminnych z współdziałaniem prowadzących metryki,
- Władz administracyjnych powiatowych,
- dowódców lub przełożonych korporacji, mających charakter wojskowy i noszących odznaki wojskowe, i.
- Władz wojskowych pospolitego ruszenia według odnośnych postanowień zawartych w następujących paragrafach.

§. 7.

Współdziałanie prowadzących metryki w utrzymywaniu ewidencji.

17. Współdziałanie prowadzących metryki w utrzymywaniu ewidencji obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu polega

a) na corocznem sporządzaniu wyciągów z rejestru chrztu (urodzin) a względnie z rejestrów śmierci co do wszystkich tych osób płci męskiej, które w gminie urodziły się lub zmarły, a które w roku kalendarzowym następującym po sporządzeniu tych wyciągów skończą a względnie byłyby skończyły rok dziewiętnasty życia i na oddawaniu tych wyciągów zwierzchnościom gminnym, i

b) na sporządzaniu w każdym z osobna przypadku wyciągów z rejestrów śmierci co do zgonu obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu i przesyłaniu tych wyciągów do Władz administracyjnych powiatowych.

18. *Ad a).* Postanowienia co do zapisywania młodzieńców, wchodzących w wiek obowiązujący do służenia w pospolitem ruszeniu, zawiera §. 8.

19. *Ad b).* W przypadkach zgonu osób obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu, prowadzący metryki postać ma wykaz z rejestrów śmierci tej Władzy administracyjnej powiatowej, w której okręgu zgon nastąpił.

Jeżeli nie jest dokładnie wiadome, czy zmarły był obowiązany do służenia w pospolitem ruszeniu, mianowicie, gdy obywatel od 19 do 42 lat liczący umarł nie w gminie swojej swojszczyzny, wyciąg z rejestrów śmierci ma być także nadesłany. Postanowienie to tyczy się także tych zmarłych, którzy należeli do gmin w Tyrolu i Vorarlbergu, lub byli obywatelami węgierskimi.

Nadesłania wyciągu z rejestrów śmierci zaniechać można tylko w takim razie, jeżeli zmarły dokonał życia w gminie swojszczyzny a utrzymujący metryki uzyskał niewątpliwą wiadomość, że zmarły nie był obowiązany do służenia w pospolitem ruszeniu i że w rejestrze pospolitego ruszenia nie był zapisany.

§. 8.

Spisanie młodzieży wchodzącej w wiek obowiązujący do służby w pospolitem ruszeniu.

20. Celem spisania młodzieży wchodzącej w wiek obowiązujący do służby w pospolitem ruszeniu, utrzymujący metryki urzędownie do tego ustanowieni, układać mają corocznie wyciągi z rejestrów chrztu (urodzin) a względnie z rejestrów śmierci obejmujące wszystkie osoby płci męskiej, które w gminie urodziły się lub zmarły a które w roku kalendarza gregoryańskiego, mającym nastąpić po sporządzeniu tych wyciągów, skończą lub byłyby skończyły 19 rok życia a to według postanowień §. 15: 1, 2 i 3 przepisów o służbie wojskowej Część I, i oddać je najpóźniej z końcem października każdego roku właściwym zwierzchnościom gminnym.

Te wyciągi z metryk zwrócić należy utrzymującym metryki w miesiącu sierpniu tego roku, który

poprzedzi wejście zapisanych w popisową I klasę wieku, t. j. najbliższego drugiego roku.

21. Wojskowi pasterze duchowni, którym poruczone jest utrzymywanie metryk, układać mają corocznie według postanowień tego samego paragrafu, punkt 4, wyciągi z rejestrów obejmujące młodzieńców, którzy w następnym roku wejdą w wiek obowiązujący do służby w pospolitem ruszeniu i posyłać je komendzie terytorjalnej wojskowej, która za pośrednictwem komend okręgowych uzupełnienia i Władz administracyjnych powiatowych posła je właściwym zwierzchnościom gminnym.

22. Przy corocznem spisaniu młodzieńców dochodzących lat 19, to jest wieku obowiązującego do służby w pospolitem ruszeniu, stosowane być mają odpowiednio postanowienia §§. 18, 24, 25, 28, 29, 30 i 31 przepisów o służbie wojskowej Część I (o spisaniu obowiązanych do służby wojskowej), pamiętać jednak należy, że młodzieńcy wchodzący w wiek obowiązujący do służby w pospolitem ruszeniu aż do dalszego zarządzenia nie są obowiązani zgłaszać się sami do wpisania i że prośb o ulgi w dopełnieniu powinności służbowej lub powinności służenia w pospolitem ruszeniu nie bierze się na uwagę przy spisaniu obowiązanych do służby w pospolitem ruszeniu.

Zresztą co się tyczy prac przygotowawczych do spisania młodzieńców wchodzących w wiek obowiązujący do służby w pospolitem ruszeniu, zwierzchności gminne postępować mają tak samo, jak przy pracach przygotowawczych do poboru; mianowicie układać należy na podstawie wyciągów z metryk, tudzież wyniku dochodzeń, trzy oddzielne wykazy co do należących do gminy, co do obcych i wreszcie co do tych, o których zgoła nic nie wiadomo a to podług wzorów 6, 7 i 8 przepisów o służbie wojskowej Część I*) i wykazy te ze wszystkimi materiałami przedstawić Władzy administracyjnej powiatowej najpóźniej do 10. grudnia.

Władze administracyjne powiatowe winny sprawdzić i uzupełnić te wykazy a wyciągi dotyczące się obcych, do służby w pospolitem ruszeniu obowiązanych, posłać niezwłocznie Władzom administracyjnym powiatowym swojszczyzny i zarządzić w gminie wystawienie na widok publiczny przez dni ośm w miesiącu styczniu spisów, dotyczących się przynależnych, do służby w pospolitem ruszeniu obowiązanych a według okoliczności także dotyczące się

*) We wzorach 6 i 7 przepisów o służbie wojskowej Część I sprostować należy odpowiednio tylko napisy względnie, iż chodzi tu o zapisanie młodzieńców, wchodzących w wiek obowiązujący do służby w pospolitem ruszeniu; nadto zamiast „popisowi“ położyc trzeba wszędzie „obowiązani do służby w pospolitem ruszeniu“, podczas gdy we wzorze 6 rubryki do zapisania klas wieku i zgłoszenia się (13) popisowych, jakoteż we wzorze 7 rubryki 14 i 15 i przerwa kreski odgraniczającej rubryki, odpadają a względnie pozostają niewypełnione.

osób, o których nic nie wiadomo, w razie potrzeby zaś poczynić stosowne kroki w celu dalszego sprostowania wykazów.

Z dniem 1. lutego winny zwierzchności gminne wykazy te razem z materyałami dochodzeń, przedstawić ponownie do stanowczego ustalenia Władzy administracyjnej powiatowej, która po uzupełnieniu i sprostowaniu zwraca je zwierzchnościom gminnym najpóźniej do 15. lutego celem przeniesienia zapisanych, jako najmłodszego rówieństwa do rejestru pospolitego ruszenia (punkt 29).

§. 9.

Utrzymywanie ewidencji u zwierzchności gminnych.

Rejestry pospolitego ruszenia.

23. U zwierzchności gminnych obowiązani do służenia w pospolitem ruszeniu utrzymywani są w ewidencji zapomocą list rówieśnych, „rejestrów pospolitego ruszenia“, układanych podług wzoru podanego w załączce 1, oddzielnie dla każdej z osobna klasy wieku.

Listy rówieśne wszystkich 24 klas wieku, uporządkowane według kolei klas wieku od najstarszej — 42letnich — aż do najmłodszej — 19letnich — stanowią razem „rejestr pospolitego ruszenia z roku 18 . . .“

24. Wykazy przeglądowe załączki 2 i 3 objaśniają pierwszy, które klasy wieku zawierać ma rejestr pospolitego ruszenia z roku 1889, a drugi, jak długo zapisani w nim są obowiązani do służenia w pospolitem ruszeniu i mają służyć na przyszłość za środki dowodowe do orzekania w tym względzie.

25. W 22 listach rówieśnych od najstarszej klasy wieku — 42letnich — aż do przedostatniej klasy wieku — 21letnich — włącznie, utrzymywać należy w ewidencji wszystkich obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu urodzonych w owych latach kalendarzowych, którzy

- a) byli wprawdzie wcieleni lub wstąpili dobrowolnie do wojska, marynarki wojennej (lub do ich rezerw zasobowych) obrony krajowej lub żandarmeryi, lecz zostali już oddaleni lub w inny sposób wyłączeni,
- b) na zasadzie dawnej ustawy o służbie wojskowej oddani są ze względów familijnych w ewidencją rezerwie dopełniającej lub obronie krajowej a nie zostali jeszcze przyjęci do rezerwy zasobowej,
- c) uwolnieni do najbliższego poboru,
- d) zostali zanotowani do poboru dodatkowego, lub
- e) przed rozpoczęciem się głównego poboru w roku 1887 wykreśleni zostali z listy popisowych jako na zawsze niezdatni do służby wojennej,

f) wykupili się przez złożenie taksy uwalniającej od służby wojskowej.

W liście rówieśnej obu najmłodszych klas wieku — 19- i 20letnich — utrzymywać należy w ewidencji wszystkich obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu, w odpowiednim roku kalendarzowym urodzonych, z wyjątkiem ochotników, służących w wojsku i marynarce wojennej stanu czynnego i nieczynnego.

Utrzymywanie w ewidencji polega na ciągłym prostowaniu wszystkich list rówieśnych rejestru pospolitego ruszenia, a mianowicie :

1. na uzupełnianiu za każdym razem przez dopisywanie nowoprzybyłych obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu,
2. na wpisywaniu z a każdym razem zmian, jakie zajdą w stosunkach osób zapisanych, do służenia w pospolitem ruszeniu obowiązanych, i
3. na notowaniu za każdym razem szczególnych okoliczności, mających większe znaczenie we względzie pełnienia czynnej służby przez obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu.

26. *Ad* 1. W rejestrze pospolitego ruszenia zapisać należy na nowo obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu, którzy

- a) uzyskali świeżo prawo swojszczyzny w gminie,
  - b) wystąpili ze związku wojska, marynarki wojennej, obrony krajowej lub żandarmeryi, ze stanu spoczynku — chociażby z pobieraniem nadal emerytury wojskowej — albo ze stosunku „pozasłużbowego“ lub „ewidencyjnego“ bez zatrzymania charakteru wojskowego lub z utratą onegoż (byli oficerowie, duchowni wojska, marynarki i obrony krajowej, urzędnicy wojskowi pobierający płacę miesięczną do żadnej klasy stopnia służbowego nie zaliczeni),
  - c) zostali oddaleni z wojska, marynarki wojennej, obrony krajowej (tudzież z ich rezerw zasobowych), lub żandarmeryi lub przeniesieni zostali na emeryturę inwalidzką, albo
  - d) o których przedtem zgoła nie wiedziano, ale później zostali wysledzeni, a mianowicie :
    - w przypadkach a) i d) na podstawie przyjęcia do związku gminy lub wysledzenia, i
    - w przypadkach b) i c) na podstawie uwiadomienia od Władzy administracyjnej powiatowej.
- W rubryce 13 rejestru pospolitego ruszenia uzasadnić należy każdy nowy przyrost.

27. *Ad* 2. W rejestrze pospolitego ruszenia wykreślać należy obowiązanych do służenia w niem, którzy

- a) uzyskali prawo swojszczyzny w innej gminie,
- b) wcieleni zostali lub dobrowolnie wstąpili do wojska, marynarki wojennej lub obrony krajowej (albo do ich rezerw zasobowych) lub do żandarmeryi,
- c) otrzymali świadectwa uwolnienia od służby w pospolitem ruszeniu albo podczas czynnej

Załączka
1.

Załączka
2 i 3.

służby w pospolitem ruszeniu uznani zostali za niezdatnych do wszelkiej służby,

d) opuścili kraj na mocy pozwolenia,

e) uznani zostali później za takich, o których nic niewiadomo*), lub

f) zmarli,

a mianowicie:

w przypadkach a) i e) na podstawie wykreślenia w metryce członków gminy;

w przypadkach b) i d) na podstawie uwiadomienia od Władzy administracyjnej powiatowej,

w przypadku c) na podstawie otrzymanego do wydania świadectwa uwolnienia od służby w pospolitem ruszeniu, lub uwiadomienia od Władzy administracyjnej powiatowej,

w przypadku f) na podstawie wyciągów z regestrów śmierci lub w inny sposób nabytej niewątpliwej wiadomości o zgonie obowiązanego do służby w pospolitem ruszeniu.

W rubryce 14 rejestru pospolitego ruszenia uzasadnić należy każde wykreślenie.

28. Ad 3. a) obok obowiązanych do służby w pospolitem ruszeniu, podlegających ułomnościom w załączce 10 wzmiankowanym i w skutek tego bezwarunkowo niezdatnym do dopełnienia powinności służenia w pospolitem ruszeniu, zanotować należy te ułomności w rubryce 9 rejestru pospolitego ruszenia — celem wyjednania im uwolnienia od obowiązku służenia w pospolitem ruszeniu,

b) obok lekarzy ze stopniem uniwersyteckim, dyplomowanych chirurgów, dyplomowanych farmaceutów, inżynierów, architektów, budowniczych, weterynarzy dyplomowanych, konowców i innych osób, które na zasadzie §fu 10go ustawy o służbie wojskowej przeznaczone zostały indywidualnie na wypadek uruchomienia lub jako obowiązane do służenia w pospolitem ruszeniu, do sprawowania służby w wojsku, w marynarce wojennej, w obronie krajowej lub w pospolitem ruszeniu, zanotować należy to ich przeznaczenie służbowe,

c) obok tych, którzy złożyli taksę zanotować należy ten ich charakter,

d) obok obowiązanych do służby w pospolitem ruszeniu, którzy uzyskali wyłączenie od czynnej służby w pospolitem ruszeniu, zanotować należy to wyłączenie — a mianowicie w przypadkach b), c) i d) w rubryce 15 rejestru pospolitego ruszenia.

Toż samo tyczy się także tych osób zostających w czynnej służbie u straży skarbowej lub przy

leśnictwie rządowym, które nie są obowiązane do służby w wojsku, w marynarce lub w obronie krajowej a są jeszcze w wieku obowiązującym powszechnie do służby w pospolitem ruszeniu, które-muto jednak obowiązkowi, w myśl ustępu 5go §u 2go ustawy o pospolitem ruszeniu podlegają tylko warunkowo.

Zwierzchność gminy otrzymuje a) b) i d) uwiadomienie od Władzy administracyjnej powiatowej.

Jeżeli rejestry pospolitego ruszenia za każdą zmianą jaka się zdarzy, będą w taki sposób natychmiast prostowane, nie powinny zawierać znacznych niedokładności i będą dostateczne do ważnego celu ewidencji wszystkich obowiązanych do służby w pospolitem ruszeniu.

Z końcem każdego roku przejrzeć należy regestr pospolitego ruszenia dla przekonania się, czy nie pominięto jakiego sprostowania lub zanotowania.

Coroczne zamykanie rejestru pospolitego ruszenia.

29. Z początkiem nowego roku sprostować należy regestr pospolitego ruszenia przez wyłączenie listy rówieśnej najstarszej klasy wieku pospolitego ruszenia poprzedniego roku — liczących już 43 lat — a w drugiej połowie lutego uzupełnić go przez przyłączenie listy rówieśnej najmłodszej klasy wieku, która z dniem 1. stycznia weszła w obowiązek służenia w pospolitem ruszeniu — 19letnich.

Z rejestru pospolitego ruszenia, w ten sposób sprostowanego, sporządzić należy podług załączki 4 wyciąg cyfrowy „Wyciąg z rejestru pospolitego ruszenia“ w którym zapisanych obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu, wykazać należy podług klas wieku.

Wyciąg z rejestru pospolitego ruszenia dołączyć należy do rejestru pospolitego ruszenia.

Regestr razem z wyciągiem przedstawić należy Władzy administracyjnej powiatowej aż do 15. marca.

Władza powiatowa zwraca zwierzchności gminnej regestr pospolitego ruszenia aż do końca marca, wyciąg zaś pospolitego ruszenia zatrzymuje celem przesłania go komendzie okręgowej pospolitego ruszenia.

Z rejestrem pospolitego ruszenia i wyciągiem z rejestru pospolitego ruszenia posłać znowu należy Władzy administracyjnej powiatowej wykazy 19letnich do służenia w pospolitem ruszeniu obowiązanych (punkt 22), które zostać u niej mają jako środki dowodowe do ewidencji (punkt 34).

§. 10.

Utrzymywanie ewidencji u Władz administracyjnych powiatowych.

30. Starostwa obowiązane są wspierać i nadzorować zwierzchności gminne w utrzymywaniu w ewidencji obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu.

*) Za tych „o których nic niewiadomo“ uważać należy tylko osoby, których śmierci lub miejsca pobytu nawet najściślejsze badania wysłedzić niezdolaly a nie osoby, o których w gminie, choćby od dłuższego czasu — nie slychać.

31. To ich wspieranie polega na objaśnianiu zwierzchności gminnych w sprawie zakładania, utrzymywania w ewidencji i zamykania rejestrów pospolitego ruszenia, na dostarczaniu potrzebnej a możebnej pomocy do czynności pisarskich i na uwiadomianiu zwierzchności gminnych o odnośnych zdarzeniach, które albo wcale nie mogą im być wiadome albo tylko niedostatecznie lub za późno.

32. Do objaśniania zwierzchności gminnych w sprawach utrzymywania ewidencji korzystać należy najprzód ze sposobności, jakie nastreżają bieżące czynności urzędowe. Do tego celu i do pomocy w pisaniu można w razie potrzeby wydelegować na koszt gmin przydanych sierżantów powiatowej obrony krajowej.

Koszta wydelegowania sierżanta powiatowego obliczać należy według postanowień przepisu o należyściach (o wydatkach na podróże, pomieszczeniu zamiejscowem, dyetach).

33. Uwiadomianie o szczególnych zdarzeniach, będących w związku z utrzymaniem ewidencji u zwierzchności gminnych, tyczy się

- a) oficerów, duchownych wojska, marynarki lub obrony krajowej, tudzież urzędników wojskowych i pobierających płacę miesięczną do żadnej klasy stopnia służbowego nie wcielonych, którzy wystąpili ze związku wojska, marynarki wojennej, obrony krajowej lub żandarmerji, ze stanu spoczynku chociażby z dalszem pobieraniem emerytury wojskowej — albo ze stosunku „pozasłużbowego“ lub „ewidencyjnego“ bez zatrzymania swego charakteru wojskowego lub tenże utracili — o każdym z osobna, na podstawie doniesień komendy okręgowej pospolitego ruszenia,
- b) oddalonych z wojska, marynarki wojennej, obrony krajowej (tudzież z ich rezerw zasobowych) lub z żandarmerji z końcem grudnia — co do pojedynczych przypadków oddalenia i co do przenosin na emeryturę inwalidzką o każdym z osobna, jednak że z wyjątkiem tych przypadków, w których uwolnienie od obowiązku służenia w pospolitem ruszeniu wyrażone jest w dokumencie tyczącym się oddalenia lub przeniesienia na emeryturę,
- c) wziętych do wojska, marynarki wojennej lub obrony krajowej (tudzież do ich rezerw zasobowych) — z końcem sierpnia a później o każdym z osobna,
- d) tych, którzy dobrowolnie wstąpili do wojska, marynarki wojennej, obrony krajowej lub żandarmerji — o każdym z osobna,
- e) tych, którzy za pozwoleniem kraj opuścili — o każdym z osobna,
- f) o których nic niewiadomo — o każdym z osobna, gdy zwierzchność gminy nie ma jeszcze wiadomości, że mają być uważani za takich, o których nic nie wiadomo,

g) zmarłych — o każdym z osobna, przez przesłanie wyciągu z rejestrów śmierci,

h) indywidualnego przeznaczenia lekarzy ze stopniem uniwersyteckim, dyplomowanych chirurgów, dyplomowanych farmaceutów, inżynierów, architektów, budowniczych, dyplomowanych weterynarzy, konowałów i innych osób, które na zasadzie §. 10. ustawy o służbie wojskowej przeznaczeni zostali na wypadek uruchomienia lub jako obowiązani służyć w pospolitem ruszeniu do pełnienia służby w wojsku, w marynarce wojennej, obronie krajowej lub w pospolitem ruszeniu — o każdym z osobna,

i) wyłączeń od służby w pospolitem ruszeniu — o każdym z osobna, i

k) żołnierzy pospolitego ruszenia, którzy wstąpili, ale w skutek orzeczenia komisji rozpoznawczej uznani zostali za niezdatnych do wszelkiej służby (punkt 46) — o każdym z osobna na podstawie doniesienia komendy okręgowej pospolitego ruszenia.

W każdym uwiadomieniu tego rodzaju odwołać się należy do odnośnego ustępu §u 9go.

34. Nadzór nad utrzymywaniem ewidencji u zwierzchności gminnych a oraz potrzeba posiadania materiałów ewidencyjnych do użytku urzędowego w ogólności, w szczególności zaś na wypadek zatracenia rejestrów pospolitego ruszenia wymaga, żeby obowiązani do służenia w pospolitem ruszeniu utrzymywani byli w ewidencji także u starostw podług gmin i nazwisk.

Polega to na utrzymywaniu w ewidencji wykazów, sporządzonych przy pierwszym spisaniu obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu, które stanowiły podstawę zaciągnięcia do rejestrów pospolitego ruszenia i na utrzymywaniu w ewidencji wykazów najmłodszej klasy wieku pospolitego ruszenia (punkt 22 i 29), które gminy zwracać mają Władzom powiatowym po wpisaniu do rejestrów pospolitego ruszenia, przyczem można zaniechać wypełniania rubryk 5, 10 aż do 12 w pierwszych wykazach.

Utrzymywanie ewidencji u Władz powiatowych należy do powinności służbowych oddziału ewidencyjnego obrony krajowej, któremu przeto dawać należy do przejrzania wszelkie akta, tyczące się przybytku i ubytku obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu, jakoteż zmian w ich stosunkach, które w rejestrach pospolitego ruszenia mają być notowane.

35. Rejestry pospolitego ruszenia, nadchodzące od zwierzchności gminnych, winny starostwa porównać z własnymi wykazami, dostrzeżone błędy uchylić a według okoliczności doprowadzić rejestry i wykazy pospolitego ruszenia do zgodności a następnie, najpóźniej do końca marca zwrócić zwierzchnościom gminnym rejestry z uwagami, jakie byłyby potrzebne.

36. U gmin własny statut posiadających, które załatwiają czynności Władz administracyjnych powiatowych, obowiązani do służenia w pospolitem ruszeniu, utrzymywani będą w ewidencji tylko za pomocą rejestrów pospolitego ruszenia w sposób przepisany dla zwierzchności gminnych.

37. Wyciągi z rejestru pospolitego ruszenia według okoliczności sprostowane, przesłać należy komendzie okręgowej pospolitego ruszenia partjami najpóźniej do końca marca.

38. Gdy nadejdzie wyciąg z rejestru śmierci, tyżący się obowiązane do służby w pospolitem ruszeniu, który przeznaczony był na oficera w pospolitem ruszeniu, uwiadomić należy o jego zgonie komendę okręgową pospolitego ruszenia.

Nadchodzące wyciągi z rejestrów śmierci, tyżące się osób w wieku obowiązującym do służby w pospolitem ruszeniu, nie posiadających w tym samym powiecie prawa swojszczyzny a pochodzących z obu połów monarchii, posyłać należy do Władz administracyjnych powiatowych ich swojszczyzny.

39. Gdy Władza administracyjna powiatowa otrzyma od Sądu cywilnego uwiadomienie, że jeden z obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu, w skutek skazania przez Sąd karny, stracił prawo posiadania złotego lub srebrnego medalu za waleczność I. klasy — jakoteż, gdy z tabel wykazawczych, tyżących się skazanych sądownie, poweźmie wiadomość, że jeden z obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu, były oficer, urzędnik wojskowy, kadet, podoficer lub frajter (firer patrolu itp.) skazany został za zbrodnią lub wykroczenie z chciwości zysku, winna zanotować to w wykazach obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu i o każdym z osobna przypadku uwiadomić komendę okręgową pospolitego ruszenia.

§. 11.

Utrzymywanie ewidencji u korporacji mających charakter wojskowy i noszących odznaki wojskowe.

40. Członkowie korporacji, mających charakter wojskowy i noszących odznaki wojskowe (korpusy milicji mieszczańskich i strzeleckie, stowarzyszenia weteranów wojskowych) bez różnicy, czy stósownie do swego wieku podlegają osobistemu obowiązkowi służenia w pospolitem ruszeniu i w rejestrach pospolitego ruszenia gmin swojszczyzny, są lub nie są zapisani — licząc tu także nieczynnych oficerów i urzędników wojskowych — mają być utrzymywani w ewidencji, dla świadomości o wojskowych do służ przy pospolitem ruszeniu, przez dowódców lub przełożonych korporacji, za pomocą wykazów, układanych podług załączki 5.

Członków w punkcie 138 wzmiankowanych nie trzeba zapisywać jako obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu.

Wykazy te posyłać należy w dwóch egzemplarzach corocznie z końcem stycznia tej komendzie okręgowej pospolitego ruszenia, w której okręgu korporacja ma siedzibę.

Gdyby wykazy te nie nadeszły do komendy okręgowej pospolitego ruszenia nawet pomimo przynaglenia lub gdyby jeszcze i po zarządzeniu uzupełnienia lub sprostowania, były niedostatecznie sporządzone, rzeczona komenda winna prosić Władzę administracyjną powiatową o pośrednictwo.

§. 12.

Utrzymywanie ewidencji u komend okręgowych pospolitego ruszenia.

41. U komend okręgowych pospolitego ruszenia obowiązani do służenia w pospolitem ruszeniu będą w ewidencji utrzymywani w ogólności sumarycznie, głównie za pomocą summaryszu rejestrów pospolitego ruszenia.

Jeden egzemplarz wykazu członków korporacji mających charakter wojskowy a względnie noszących odznaki wojskowe, zachowywany będzie u komendy okręgowej pospolitego ruszenia.

Utrzymywać należy rejestry imienne tych obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu, którzy otrzymali szczególne przeznaczenie służbowe i tych, którzy posiadali złote i srebrne medale za waleczność I. klasy i w skutek skazania przez Sąd karny stracili prawo posiadania medalu za waleczność, tudzież byłych oficerów, urzędników wojskowych, kadetów, podoficerów i frajtrów (firerów patrolu) do służenia w pospolitem ruszeniu obowiązanych, którzy zostali skazani sądownie za zbrodnią lub przekroczenie z chciwości zysku (punkt 39).

Właściwy korpus wojska, marynarki wojennej lub obrony krajowej winien od skazanego, który stracił prawo posiadania medalu za waleczność odebrać dawny dokument oddalenia, jeżeli go miał w rękach a wygotować i wydać mu nowy dokument oddalenia (świadectwo). W obu przypadkach skazania arkusz podziałowy księgi głównej w zachowaniu będący trzeba stósownie uzupełnić i na nowo zamknąć.

Po zwołaniu pospolitego ruszenia przesłać należy odnośnym korpusom wojska (zasobowym) i t. d. uwiadomienia o skazanych, do formacji pospolitego ruszenia przyjętych, wyjęte z rejestru skazanych. (Punkt 198).

42. Summaryszu rejestrów pospolitego ruszenia sporządzać należy na podstawie wyciągów z rejestru pospolitego ruszenia od zwierzchności gminnych otrzymanych, podług załączki 6 i przedstawiać go komendzie terytorjalnej obrony krajowej najpóźniej aż do 15. kwietnia.

Zarazem przesłać także należy komendzie terytorialnej obrony krajowej w jednym egzemplarzu wykazy przereczonych korporacji, w razie potrzeby sprostowane.

43. Komenda okręgowa pospolitego ruszenia obowiązana jest zbierać, gatunkować i zachowywać dokumenty księgi głównej, nadsyłane przez korpusy wojska, marynarki wojennej, obrony krajowej i żandarmeryi, jakoteż od Władz ewidencyjnych, pierwszej instancji wojska, marynarki wojennej lub obrony krajowej, tyżące się obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu, którzy ubyli z pocztu księgi głównej lub wyszli z ewidencji wojskowej a względnie zostali oddaleni.

Gdy nadchodzą dokumenty księgi głównej, tyżące się obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu, którzy naostatku należeli do stanu pobierających płacę miesięczną, przesłać należy odpowiednie uwiadomienie Władzy administracyjnej powiatu swojszczyzny, celem zarządzenia, aby zapisani zostali w registrach pospolitego ruszenia jako przyrost.

Gdy oficerowie i urzędnicy do służenia w pospolitem ruszeniu obowiązani, wystąpią ze związku wojska i marynarki wojennej, uwiadomić należy o tem komendę terytorialną obrony krajowej z podaniem szczegółów potrzebnych do listy przedstawień na posady służbowe w pospolitem ruszeniu, załączka 17.

44. Dokumenty księgi głównej celem zachowywania ich w porządku, podzielić należy na 3 grupy, a mianowicie:

Dokumenty księgi głównej.

Grupa A.

Obowiązani do służenia w pospolitem ruszeniu, którzy służyli w wojsku, licząc tu także tych, którzy należeli do rezerwy zasobowej.

Oddziały:

Piechota.
Strzelcy.
Konnica.
Artylerya polowa.
Artylerya forteczna.
Zakłady przyborów artyleryi.
Inżynieria.
Pułk pionierów.
Pułk kolei żelaznej i telegrafu.
Korpus zdrowia, szpitale garnizonowe i zakłady lekarstw.

Pociągi, zakłady przyborów pociągowych i zakłady hodowli koni.

Zakłady administracyi mundurów.

Zakłady zaopatrzenia wojska.

Arkusze księgi głównej wszystkich dawnych żołnierzy jezdnych, włożyć należy do oddziału konnicy, arkusze dawnych żandarmów do oddziału ich dawnej broni.

Grupa B.

Obowiązani do służenia w pospolitem ruszeniu, którzy służyli w marynarce.

Grupa C.

Obowiązani do służenia w pospolitem ruszeniu, którzy wzięci byli odrazu do obrony krajowej łącznie z rezerwistami zasobowymi, lub nie należąc dawniej do wojska, marynarki wojennej lub obrony krajowej — wstąpili do żandarmeryi.

Oddziały:

Piechota.
Konnica.
Żandarmerya.

W każdym oddziale grup A i C tudzież w grupie B, ułożyć należy dokumenty księgi głównej podług klas wieku pospolitego ruszenia, — w każdej zaś klasie wieku podług nazwisk w porządku abecadłowym.

Gdy okrąg pospolitego ruszenia składa się z rozmaitych części okręgów dopełnienia, dokumenty księgi głównej w grupach głównych A i B pooddziałać należy także podług okręgów dopełnienia.

Nadliczbowe poddziałowe arkusze księgi głównej (gdy ich jest po dwa z powodu ponownego wzięcia do wojska obowiązane do służenia w pospolitem ruszeniu) i dokumenty księgi głównej tyżące się osób nie obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu, należy odesłać.

Ilość dokumentów księgi głównej, wykazać należy w Przeglądzie, który ma być sporządzony podług załączki 7 i dołączony do sumaryusza pospolitego ruszenia.

45. Zachowują się tylko te dokumenty księgi głównej, które tyżą się klas wieku 1go zaciągu pospolitego ruszenia.

Gdy klasa wieku przechodzi do 2go zaciągu odsyłać należy poddziałowe arkusze księgi głównej do tych korpusów wojska, marynarki wojennej, obrony krajowej lub żandarmeryi, do których obowiązani do służenia w pospolitem ruszeniu na ostatku należeli — przyczem przeniesienie do innych oddziałów nie bierze się już na uwagę; — odpisy arkuszy pierwotnej księgi głównej i wyciągi z księgi głównej należy zniszczyć.

Zaraz po wezwaniu pospolitego ruszenia, zachowywane dokumenty księgi głównej, tyżące się obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu, przeznaczonych wyraźnie na dopełnienia w wojsku, marynarce wojennej i obronie krajowej, odesłać należy niezwłocznie do komend okręgów uzupełniających swojszczyzny a względnie oddać batalionowi obrony krajowej.

46. Komendy okręgowe pospolitego ruszenia będą dostawały z zastrzeżeniem zwrotu listy tych żoł-

nierzy pospolitego ruszenia, którzy wstąpili do korpusów zasobowych wojska, marynarki wojennej lub obrony krajowej a którzy oddani pod orzeczenie komisji rozpoznawczej uznani zostali za niezdolnych do wszelkiej służby.

O żołnierzach pospolitego ruszenia, w taki sposób klasyfikowanych, uwiadomić należy Władze administracyjne powiatowe swojszczyzny celem zarządzenia wykreślenia ich w wykazach ewidencyjnych i regestrach pospolitego ruszenia.

§. 13.

Utrzymywanie ewidencji u komend terytoryalnych obrony krajowej.

47. U komend terytoryalnych obrony krajowej utrzymuje się w ewidencji obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu w ogólności sumarycznie, za pomocą „głównego rejestru pospolitego ruszenia“, za pomocą osobnych wykazów i wykazów przeglądowych w miarę potrzeby.

48. Rejestr główny pospolitego ruszenia sporządzać należy na podstawie sumarycznych rejestrów pospolitego ruszenia, wygotowanych przez komendy okręgowe pospolitego ruszenia podług wzoru podanego w załączce 8 i przedstawiać ministerstwu obrony krajowej najpóźniej z końcem kwietnia.

Do rejestru głównego pospolitego ruszenia dołączyć należy „przegląd“ dokumentów księgi głównej, u komend okręgowych pospolitego ruszenia w zachowaniu będących, wygotowany podług wzoru podanego w załączce 7.

Zarazem przedstawić należy „wykaz“ korporacji, mających charakter wojskowy lub noszących odznaki wojskowe, sporządzony podług załączki 9.

Rozdział III.

Uwalnianie i wyłączenie od obowiązku służenia w pospolitem ruszeniu.

§. 14.

Uwalnianie od obowiązku służenia w pospolitem ruszeniu.

A. Osoby cywilne, tudzież przeznaczeni na posady oficerów i urzędników w pospolitem ruszeniu.

49. Od obowiązku służenia w pospolitem ruszeniu uwalniani będą dotknięci ułomnościami ciała lub umysłu, które bezwarunkowo wykluczają zdolność do dopełnienia obowiązku służenia w pospolitem ruszeniu (czynią niemi dotkniętych niezdolnymi do wszelkich jakiegobądź rodzaju czynności służbowych w pospolitem ruszeniu); takie uwolnienie ważne jest trwale.

50. O uwolnieniu od obowiązku służenia w pospolitem ruszeniu orzekają komisje poboro-

we, rozpoznawcze i komisje rozpoznawcze wyższe.

Przy ocenianiu niezdatności do wszelkich czynności służbowych w pospolitem ruszeniu winny one postępować według postanowień „Przepisu o badaniu lekarskiem obowiązanych do służby wojskowej.“

Uchwała komisji poborowej lub rozpoznawczej opiewająca „wykreślić“ wyraża zarazem uwolnienie od obowiązku służenia w pospolitem ruszeniu.

Co do osób, które obowiązkowi stawania uczyły już zadosyć przed rozpoczęciem się poboru głównego w r. 1889, można uważać uwolnienie za uzasadnione opinią komisji poborowej, jeżeli w odnośnej liście popisowych uchwała, tycząca się wykreślenia (rubryka 18, dawniej 19) zapisana jest z wyraźnym oznaczeniem ułomności, które według załączki dodatkowej 2, wykazu D rzezonego przepisu czynią niezdatnym do wszelkiej służby a przeto także wykluczają bezwarunkowo zdatność do dopełnienia powinności służenia w pospolitem ruszeniu.

51. Obowiązani do służenia w pospolitem ruszeniu, nie uwolnieni w sposób powyższy, którzy już nie podlegają obowiązkowi stawania i którzy mają się za bezwarunkowo niezdatnych do dopełnienia obowiązku służenia w pospolitem ruszeniu lub są takimi niewątpliwie, poddać się mają w miejscach pobytu badaniu komisijnemu w urzędzie gminnym.

Celem tego badania jest stwierdzenie istnienia ułomności w takim stopniu, że dotknięty nią jest bezwarunkowo niezdatny do pełnienia obowiązku służenia w pospolitem ruszeniu i zanotowanie tej ułomności w rubryce 9 rejestru pospolitego ruszenia, ze znaczeniem oznajmienia, wymagającego dalszego postępowania.

Ułomności te wymienione są w załączce 10.

52. Komisja urzędu gminnego składa się z przełożonego gminy lub jego zastępcy, z dwóch członków reprezentacji gminnej i lekarza gminnego, tudzież z przyzwanych dwóch obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu, którzy sami uważają się za zdatnych do służby w pospolitem ruszeniu nie starają się dla siebie samych o uwolnienie od obowiązku służenia w pospolitem ruszeniu i nie są ani blisko spokrewnieni ani spowinowaceni z tym obowiązany do służenia w pospolitem ruszeniu, który ma być badany.

O poddanie badaniu komisijnemu w urzędzie gminnym prosić może zwierzchność gminnej sam obowiązany do służenia w pospolitem ruszeniu; zwierzchność gminy jednak ma także powinność zarządzić zbadanie obowiązanego do służenia w pospolitem ruszeniu, jeżeli tenże według jej własnego przekonania jest dotknięty jedną z ułomności wymienionych w załączce 10, wykluczających bezwarunkowo zdatność do dopełnienia obowiązku służenia w pospolitem ruszeniu.

Załączka
8.

Załączka
9.

Załączka
10.

Gdyby obowiązany do służenia w pospolitem ruszeniu nie chciał poddać się badaniu komisijnemu w urzędzie gminnym, okoliczność tę zanotować należy w rubryce 9 rejestru pospolitego ruszenia obok rzekomej ułomności.

53. Komisya urzędu gminnego winna zbadać dokładnie obowiązane do służenia w pospolitem ruszeniu w obecności wszystkich członków komisji, nie wyłączając przyzwanych obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu.

Po oddaleniu się badanego, członkowie komisji winni każdy z osobna orzec, czy według ich zdania znaleziona ułomność wyklucza bezwarunkowo zdatność badanego do pełnienia obowiązku służenia w pospolitem ruszeniu czy nie. Jeżeli członkowie komisji jednogłośnie lub większością głosów uznają badanego za bezwarunkowo niezdatnego do pełnienia obowiązku służenia w pospolitem ruszeniu, albo, jeżeli w razie równości głosów, przełożony gminy głosował z tymi, którzy owo orzeczenie wydali, przełożony gminy zanotować ma ułomność w rubryce 9 rejestru pospolitego ruszenia.

W przypadku tym oznajmić należy badanemu obowiązkanemu do służenia w pospolitem ruszeniu, że ma prosić o stawienie przed komisją poborową lub rozpoznawczą wyższą ale oraz obowiązać się do pokrycia z własnych funduszków wydatków z tem połączonych. Nie posiadających żadnego mienia, winny gminy wesprzeć dostatecznie do tego celu.

Obowiązkanemu do służenia w pospolitem ruszeniu, który był badany, nie trzeba wyjawiać orzeczeń (wotów) pojedynczych członków.

54. Gdy komisya urzędu gminnego uzna obowiązane do służenia w pospolitem ruszeniu za bezwarunkowo niezdatnego do pełnienia owego obowiązku a tenże posiada prawo swojszczyzny gdzieindziej, zwierzchność gminy winna uwiadomić o tem Władzę administracyjną powiatową, która doniesie o tem tej Władzy administracyjnej powiatowej swojszczyzny celem zarządzenia zanotowania w rejestrze pospolitego ruszenia.

55. Jeżeli obowiązany do służenia w pospolitem ruszeniu prosi o stawienie przed komisją poborową lub rozpoznawczą wyższą, Władza administracyjna powiatowa swojszczyzny ma to zarządzić na podstawie uwiadomienia zwierzchności gminnej, lub według okoliczności, Władza administracyjna powiatowa miejsca pobytu ma się o to postarać w taki sposób, żeby interesowany był stawiony przed komisją poborową objazdową w powiecie, w którym przebywa, albo przed aktywną stałą komisją poborową lub rozpoznawczą wyższą, jeżeli istnieje w tymże samym powiecie.

Obowiązkanemu do służenia w pospolitem ruszeniu dać należy opis jego osoby, który z dopisaną na nim opinią i uchwałą komisji poborowej lub

rozpoznawczej wyższej odesłać należy do Władzy administracyjnej powiatowej swojszczyzny.

56. Obowiązani do służenia w pospolitem ruszeniu, którzy wprowadzie są niezdatni do dopełnienia owego obowiązku, co do których jednak uwolnienie od niego nie zostało wyrzeczone na podstawie opinii i uchwały komisji poborowej lub rozpoznawczej wyższej (ponieważ albo nie poddają się badaniu komisijnemu w urzędzie gminnym albo nie stają przed inną komisją), pozostają zapisani w rejestrach pospolitego ruszenia jako niezdatni, jednakowoż w razie powołania pospolitego ruszenia, obowiązani są stanąć w stacyi formowania korpusu pospolitego ruszenia razem z innymi obowiązany do służenia w pospolitem ruszeniu.

57. Obowiązany do służenia w pospolitem ruszeniu stawiony być może przed komisją rozpoznawczą wyższą tylko w takim razie, jeżeli uczyniony był zarzut przeciw jego uwolnieniu, wyrzeczonemu przez komisją poborową i albo Władza administracyjna krajowa, albo komenda obrony krajowej stawienie go przed komisją rozpoznawczą wyższą poczytuje za uzasadnione.

58. Obowiązani do służenia w pospolitem ruszeniu, którym przyznane zostało uwolnienie od tego obowiązku, otrzymają od Władzy administracyjnej powiatowej swojszczyzny za pośrednictwem zwierzchności gmin swojszczyzny „świadcstwa uwolnienia od służby w pospolitem ruszeniu“, sporządzone podług załączki 11.

Z uwolnieniem obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu od dopełnienia tego obowiązku łączy się wykreślenie z rejestrów pospolitego ruszenia.

B. Wojskowi.

59. Oficerowie i urzędnicy wojskowi do służby w pospolitem ruszeniu przeznaczeni, poczytujący się za niezdatnych do posad, które dla nich obmyślono, lub w ogóle do służby w pospolitem ruszeniu, winni uczynić o tem doniesienie za pośrednictwem właściwej Władzy ewidencyjnej pierwszej instancyi wojska, marynarki wojennej lub obrony krajowej.

Zostawia się uznaniu komendy terytorjalnej wojskowej (obrony krajowej) załatwienie tego doniesienia według postanowień przepisu o rozpoznaniach albo według okoliczności krótszą drogą, jeżeli uproszczone postępowanie okazuje się odpowiedniem.

W miejscach garnizonowych, w których urzędują komisye rozpoznawcze wyższe dla oficerów, nie należy stosować postępowania uproszczonego przy badaniu tych oficerów i urzędników wojskowych, co do których komisye te mają wydawać orzeczenie.

Zgłoszenia się oficerów i urzędników wojskowych za granicą stale osiadłych przedstawiać należy c. i k. wspólnemu ministerstwu wojny (ministerstwu obrony krajowej), które za pośrednictwem c. i k. ministerstwa spraw zewnętrznych zarządzi zbadanie tych osób według przepisów dla c. i k. misji i urzędów konsulowskich (załączka V do przepisów o służbie wojskowej Część I), w szczególności zaś według postanowień zawartych w §. 2, punkt 5—7 a następnie na podstawie wyniku badania wyda decyzją co do powinności służenia w pospolitem ruszeniu i przeznaczenia służbowego oficera lub urzędnika wojskowego.

Jeżeli z powodu niezdolności do odbycia podróży lub z innego ważnego powodu, oficer lub urzędnik wojskowy nie może być badany w miejscu garnizonowym lub poborowym, i jeżeli przez poczynione dochodzenia (badanie przez lekarza powiatowego, opinią Władzy administracyjnej powiatowej i władzy ewidencyjnej pierwszej instancji itp.) stwierdzona jest niewątpliwie jego niezdolność do wszelkiej służby w pospolitem ruszeniu, albo, jeżeli z przyczyny stwierdzonej oczywistej niezdolności oficera lub urzędnika do wszelkiej służby w pospolitem ruszeniu (§. 25. punkt 4 Przepisów o służbie wojskowej Część I) badanie tegoż jest zbyteczne, komenda terytoryalna wojskowa (obrony krajowej) winna przedstawić c. i k. wspólnemu ministerstwu wojny (ministerstwu obrony krajowej) akt dochodzenia do rozstrzygnięcia.

60. Rzeczone postępowanie uproszczone polega na badaniu komisyjnym, które — aby interesowani oficerowie lub urzędnicy wojskowi nie ponosili żadnych kosztów lub tylko bardzo małe — odbywać się będzie w miejscu ich zamieszkania lub w pobliżu tegoż.

Koszta podróży ponosić mają sami oficerowie i urzędnicy wojskowi.

61. Komisya składa się:

1. w stacyach komend wojskowych, dywizyjnych, brygadzkich, komend twierdzy, placu lub też tylko komend okręgowych dopełnienia: z generała (admirała), gdzie zaś tenże nie stoi, z dowódcy stacyi,

z oficera sztabowego wojska (marynarki wojennej),

z reprezentanta (ile możliwości oficera sztabowego) obrony krajowej, i

z lekarza sztabowego (w braku tegoż z lekarza naczelnego garnizonowego);

2. w mniejszych miejscach: z członków wojskowych komisji poborowej objazdowej lub stałej — albo, o ile to jest możebne, z członków wymienionych pod 1.

Ze względu na rozmaite wymagania do celów pospolitego ruszenia, po większej części znacznie mniejsze aniżeli do trwałej służby wojen-

nej polowej, opinia wyrażać ma: czy interesowany jest

a) zdalny do obmyślanej dla niego,

b) zdalny do innej,

c) niezdatny do żadnej zgola

czynności w pospolitem ruszeniu — w przypadkach b) i c) dlaczego — przyczem zapisać należy szczegółowo zdania odmienne pojedynczych członków komisji. Reprezentant obrony krajowej winien w każdym takim przypadku, gdy wbrew opinii innych członków komisji uważa badanego za zdalnego do obmyślanych dla niego lub do jakichkolwiek innych czynności w pospolitem ruszeniu wypowiedzieć swoje odmienne zdanie.

Opinie te przedstawiają się bezpośrednio komendzie terytoryalnej wojskowej (obrony krajowej), która następnie na podstawie wyników wydając w przypadku a) dalsze odpowiednie zarządzenia i uwiadamia o nich interesowanego za pośrednictwem jego Władzy ewidencyjnej pierwszej instancji.

W tych przypadkach, w których orzeczenia komisji rozpoznawczej wyższej lub rozpoznawczej opiewają w myśl ustępów b) i c), wydanie zarządzeń w razie wezwania pospolitego ruszenia zastrzega się ministerstwu obrony krajowej.

Jeżeli badany oficer lub urzędnik wojskowy zostaje na emeryturze lub w „stosunku pozasłużbowym“ wojska lub marynarki wojennej, natenczas, w przypadkach b) i c) komenda terytoryalna wojskowa uwiadamia o wyniku dochodzenia komendę terytoryalną obrony krajowej w myśl punktu 106 przynależytą do ewidencji pobytu, a ta przedstawia go ministerstwu obrony krajowej, które wydaje decyzją i akt razem z nią przesyła za pośrednictwem komendy terytoryalnej obrony krajowej, komendzie terytoryalnej wojskowej.

Akta komisji rozpoznawczej wyższej i rozpoznawczej, tyżące się osób pobierających płacę miesięczną w obronie krajowej lub żandarmerji, przesyłać ma komenda terytoryalna obrony krajowej w przypadkach b) i c) ministerstwu obrony krajowej do wydania decyzji.

§. 15.

Wyłączenie od służby w pospolitem ruszeniu.

62. Wyłączenie od służby w pospolitem ruszeniu (od czynnej służby w pospolitem ruszeniu) będzie przyznawane tym obowiązującym do służenia w pospolitem ruszeniu, którzy są niezbędnie potrzebni na swoich stanowiskach służbowych do załatwiania spraw służby publicznej lub interesu publicznego.

Pod względem spraw interesu publicznego do załatwiania których wyłączenie od służby w pospolitem ruszeniu jest dozwolone, wydane będą szczegółowe zarządzenia.

Stosunki osobiste lub familijne obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu nie stanowią podstawy do wyłączenia od służby w pospolitem ruszeniu i czynniki, uprawnione do tego w duchu odnośnych przepisów, mogą jedynie w pojedynczych wypadkach, w obec silnie uzasadnionych okoliczności, i o ile służba pozwoli, brać je na uwagę, celem puszczania na krótki urlop (punkta 219 i 220).

O wyłączenie przeto nie może prosić sam obowiązany do służenia w pospolitem ruszeniu, lecz tylko proponować je mają owe Władze lub zakłady komunikacyjne, które uważają wyłączenie za potrzebne dla swojej gałęzi służbowej a względnie dla biegu swojej służby i usiłują je uzyskać.

Wnioski, dotyczące się wyłączenia, jakoteż same wyłączenia ograniczać należy do najniezbędniejszej potrzeby, mianowicie zaś, gdy chodzi o osoby przeznaczone na posady oficerów lub urzędników w pospolitem ruszeniu, o wszystkich innych byłych oficerów i urzędników wszystkich, lekarzy, weterynarzy i konowałów należących do pierwszego zaciągu, jakoteż o tych obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu (punkta 144 A i 145), którzy przeznaczeni są w ogólności do uzupełnienia wojska, marynarki wojennej lub obrony krajowej, czynić można wnioski takie jedynie co do osób, których bezwarunkowo nie podobna na ich posadach służbowych, lub jakichkolwiek podobnych zastąpić innymi ukwalifikowanymi osobami.

Wyłączenie od służby w pospolitem ruszeniu przyznawane będzie peryodycznie lub w osobnych przypadkach.

A. Wyłączenie peryodyczne przyznaje się już w czasie pokoju, corocznie na zasadzie przedstawionych wniosków w rozciąga się na oficerów i urzędników w wojskowych, przeznaczonych do służby w pospolitem ruszeniu, tudzież na osobystanu cywilnego, którym takie posady zastrzeżono; jakoteż na wszystkich innych do służenia w pospolitem ruszeniu obowiązanych, którzy służyli w wojsku, w marynarce wojennej, obronie krajowej, (tudzież w ich rezerwach zasobowych) lub żandarmerji bez względu czy znajdowali się w stosunku czynnym, czy tylko w nieczynnym, jakoteż czy wystąpili, byli oddaleni lub w jakikolwiek inny sposób odprawieni bądź po, bądź jeszcze przed dopełnieniem powinności służbowej — tudzież na wszystkich lekarzy ze stopniem uniwersyteckim, dyplomowanych chirurgów, dyplomowanych farmaceutów, inżynierów, architektów, budowniczych, dyplomowanych weterynarzy, konowałów i innych do służenia w pospolitem ruszeniu obowiązanych — a przeznaczonych indywidualnie do czynności służbowych w celach wojennych i opatrzonych kartami wcielenia do pospolitego ruszenia.

B. Wyłączenie w osobnych przypadkach przyznawane będzie dopiero po wezwaniu pospolitego ruszenia wszystkim innym do służenia w pospolitem ruszeniu obowiązany, którzy

- a) powołani zostali do służby orężnej w wojsku, w marynarce wojennej albo w korpusach i oddziałach pospolitego ruszenia, albo
- b) do jakichkolwiek innych czynności służbowych w celach wojennych (do robót itp.), albo
- c) nie będąc osobiście obowiązany do służenia w pospolitem ruszeniu, należą do korporacji przeznaczonej osobliwie do służby w pospolitem ruszeniu (punkt 135).

63. Wnioski, dotyczące się wyłączenia od służby w pospolitem ruszeniu w myśl punktu 62, lit. A i B, a) i c) podaje się za pomocą wykazów sporządzonych w dwóch egzemplarzach według załączki 12.*)

Wykazy sporządzać należy z zupełną dokładnością, mianowicie co się tyczy rubryk 2, 3, 4, 5 i 6, które, jeżeli można, powinny być wypełnione na podstawie dokumentów urzędowych, tudzież co się tyczy rubryki 7.

Niedokładne zapiski sprowadziłyby długie dochodzenia a ich ciężar dotknąłby przedewszystkiem ten urząd, który dał do nich powód.

Celem uproszczenia postępowania przy spisaniu obowiązanych, którzy mają być wyłączeni od służby w pospolitem ruszeniu, sporządzać należy w każdym wydziale służby lub administracji wykazy tego samego formatu, dla łatwiejszego składania razem większej ich ilości.

Wyłączenie peryodyczne.

64. Wnioski, dotyczące się wyłączenia, przedstawiać mają przełożeni Władz i urzędów c. k. i autonomicznych corocznie w miesiącu styczniu przełożonym Władzom krajowym. Jeżeli obowiązany do służenia w pospolitem ruszeniu uzyskał już w roku poprzednim wyłączenie, przydać należy świadectwo tego wyłączenia.

Władze krajowe upoważnione są do przedstawiania wniosków co do wszystkich obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu, którzy zostają na posadach służbowych w obrębie ich terytorjum a mają prawo swojszczyzny w królestwach i krajach w Radzie państwa reprezentowanych; — one wydają opinią co do wniosków dotyczących się wyłączenia, które nadejdą od Władz (urzędów) podległych i przesyłają je z dołączeniem własnych wniosków o wyłączenie komendzie terytorjalnej obrony krajowej do wydania decyzji w porozumieniu z niemi. Świadectwa wyłączenia od służby w pospolitem ruszeniu posyłać należy komendzie terytorjalnej obrony kra-

*) Co do obowiązanych do służby w pospolitem ruszeniu, którzy przynależą do krajów korony węgierskiej, sporządzać należy oddzielne wykazy według wzoru dla tychże krajów przepisanego i przysyłać w dwóch egzemplarzach do królewsko węgierskiego ministerstwa obrony krajowej.

jowej, tylko w tych przypadkach, w których ta komenda ma je wygotowywać.

Po załatwieniu wniosków przez komendy terytorjalne obrony krajowej zwraca się jeden egzemplarz wykazów Władzom krajowym. Odmówienie wyłączenia należy uzasadnić w krótkości.

Wnioski dotyczące się wyłączenia, co do których nie zdołano się porozumieć a przy których jednak Władza krajowa uważa za potrzebne obstarwać, może Władza krajowa przedstawić swojej przełożonej Władzy naczelnej, do zdecydowania w porozumieniu z ministerstwem obrony krajowej.

65. O przywołanych wyłączeniach Władze krajowe oznajmniają Władzom administracyjnym powiatowym swojszczyzny komendy obrony krajowej komendom okręgowym pospolitego ruszenia swojszczyzny za pomocą wyciągów z wykazów. Wyciągi te przesyłane być mają bez interwencji Władz pośrednich i nawet w tym razie przysyłać je należy bezpośrednio, gdy Władza administracyjna powiatowa a względnie komenda okręgowa pospolitego ruszenia znajduje się w innym obszarze terytorjalnym.

O wyłączeniach przyznanych na wniosek Władz, komend lub zakładów wojska lub marynarki wojennej, patryotycznych stowarzyszeń pomocniczych krajowych (kobiecych) i w innych przypadkach wyjątkowych uwiadamiać ma komenda terytorjalna obrony krajowej także Władze administracyjne powiatowe i w załatwieniu wniosku o wyłączenie należy o tem wspomnieć.

W przypadkach, wzmiankowanych w ustępie końcowym punktu 64, Władza krajowa jest również obowiązana uwiadamiać Władzę administracyjną powiatową a wyciąg z wykazu dla komendy okręgowej pospolitego ruszenia wygotowuje wprawdzie ministerstwo obrony krajowej, lecz doręcza go za pośrednictwem tej komendy terytorjalnej obrony krajowej, która nie przychyliła się do wniosku, dotyczącego się wyłączenia.

Utrzymywać należy rejestry wyłączeń od służby w pospolitem ruszeniu, które komenda terytorjalna obrony krajowej przyznała i których byłym oficerom, urzędnikom wojskowym i kadetom odmówiła i „wykaz“ tychże, ułożony podług załączki 13 przedstawiać ministerstwu obrony krajowej aż do końca kwietnia.

66. Zakłady komunikacyjne (przedsiębiorstw kolei żelaznych, tramwai parowych i żegluga parowej) podają wykazy obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu niezbędnie im potrzebnych dla biegu służby, którzy mają być peryodycznie wyłączani, w miesiącu styczniu do c. k. ministerstwa handlu, które wnioski, dotyczące się wyłączenia przesyła ministerstwu obrony krajowej. W razie znacznej zmiany w poście osobowym wnioski, dotyczące się wyłączenia, przedstawiać można także później.

Władze naczelne, jakoteż najwyższe urzędy dworskie (także co do zawisłych od siebie) przesyłają swoje wnioski, dotyczące się wyłączenia — w razie potrzeby z dołączeniem przeszlorocznych świadectw wyłączenia od służby w pospolitem ruszeniu — do ministerstwa obrony krajowej, zarządzają zawiadomienie Władz administracyjnych powiatowych swojszczyzny o przywołanych wyłączeniach a ministerstwo obrony krajowej uwiadamia o nich bezpośrednio komendy okręgowe pospolitego ruszenia swojszczyzny za pomocą wyciągów z wykazów.

Co do osób wyłączonych od służby w pospolitem ruszeniu, które były przeznaczone na posady oficerów lub urzędników, przesyła się komendzie terytorjalnej obrony krajowej obszaru pobytu drugie wygotowanie wyciągu z wykazu. Jeżeli gmina rodzinna i miejsce pobytu wyłączonego należą do rozmaitych okręgów pospolitego ruszenia, komenda terytorjalna obrony krajowej uwiadomić ma o wyłączeniu komendę okręgową pospolitego ruszenia obszaru pobytu. Jeżeli wyłączony otrzymał był przeznaczenie służbowe w pospolitem ruszeniu do innego okręgu terytorjalnego obrony krajowej, ministerstwo obrony krajowej uwiadomi o wyłączeniu także właściwą komendę terytorjalną obrony krajowej.

Nadto o wyłączeniu nie przeznaczonych na posady oficerów lub urzędników w pospolitem ruszeniu byłych oficerów i urzędników wojskowych, lekarzy, farmaceutów, inżynierów, architektów, budowniczych, weterynarzy, konowalów, tudzież innych do służenia w pospolitem ruszeniu obowiązanych, do czynności służbowych w celach wojennych indywidualnie przeznaczonych, uwiadamiać się będzie komendę terytorjalną obrony krajowej obszaru pobytu.

O wyłączeniach na wniosek Władz wojska lub marynarki, komend lub zakładów, „Austriackiego Towarzystwa Czerwonego Krzyża“ i zakonów rycerskich, tudzież w innych szczególnych przypadkach, ministerstwo obrony krajowej uwiadamiać będzie Władze administracyjne powiatowe swojszczyzny.

67. Jeżeli wyłączony nie ma prawa swojszczyzny w podanej gminie, Władza administracyjna powiatowa winna według okoliczności drogą przepisaną wystosować w tej mierze zapytanie do Władzy, której wyłączony bezpośrednio podlega a względnie do przynależytego zakładu komunikacyjnego i o wyniku tego zapytania, jeżeliby zmienił pierwotne szczególne, uwiadomić także komendę okręgową pospolitego ruszenia swojszczyzny.

68. Wyłączonych notować mają Władze administracyjne powiatowe w wykazach obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu a na ich polecenie także zwierzchności gminne zanotować ich mają w registrach pospolitego ruszenia w rubryce 15.

Komendy okręgowe pospolitego ruszenia winny zbierać i zachowywać oddzielnie otrzymane wyciągi

z wykazów, a te wyciągi, które staną się nieważnymi, natychmiast odkładać i obok obowiązane do służenia w pospolitem ruszeniu, o którego chodzi, notować nieważność wyłączenia.

Jeżeli wyłączenie uzyskuje taki obowiązany do służenia w pospolitem ruszeniu, który dawniej miał stopień oficera, urzędnika wojskowego, kadeta, sierżanta lub inny onemuż równy podoficerski, albo który jest przeznaczony na posadę oficera lub urzędnika w pospolitem ruszeniu, ten zaś stopień a względnie przeznaczenie nie było zapisane w wyciągu z wykazu, Władza administracyjna powiatowa winna uwiadomić komendę okręgową pospolitego ruszenia o takim wyłączeniu, które nastąpiło na podstawie po części niewłaściwej i przez indosat na odpisie wyciągu z wykazu zdać sprawę przełożonej komendzie obrony krajowej terytoryalnej w celu za-notowania w myśl punktów 72 i 92.

69. „Świadczenia wyłączenia od pospolitego ruszenia“ dla osób stanu cywilnego podług wzoru załączki 14, wygotowywane będą przez owe Władze krajowe, Władze naczelne lub najwyższe urzędy dworskie itd., które w myśl punktów 65 i 66 mają przesyłać uwiadomienia Władzom administracyjnym powiatowym swojszczyzny i wydawane będą obowiązany do służenia w pospolitem ruszeniu za pośrednictwem ich przełożonych.

Obowiązani do służenia w pospolitem ruszeniu, którzy już w roku poprzednim uzyskali wyłączenie od służby w pospolitem ruszeniu, będą otrzymywali nowe świadectwa wyłączenia od pospolitego ruszenia tylko w takim razie, jeżeliby nie wystarczył prosty dopisek wyrażający przedłużenie ważności.

Oficyaliści kolei żelaznych i żeglugi parowej, od służby w pospolitem ruszeniu wyłączeni, nie będą dostawali świadectw wyłączenia od służby w pospolitem ruszeniu; o wyłączeniu uwiadomić ich będą przełożeni ich zakładu komunikacyjnego pod swoją odpowiedzialnością z wyraźnym zastrzeżeniem terminu ważności tylko aż do terminu wyłączenia, w roku przyszłym przypadającego a względnie na czas trwania ich służby w granicach tego terminu. Ci obowiązani do służenia w pospolitem ruszeniu będą w obwieszczeniach, dotyczących się zwołania pospolitego ruszenia szczegółowo wzmiankowani.

70. Oficerowie i urzędnicy wojskowi, będący na emeryturze i w stosunku „pozasłużbowym“ lub „ewidencyjnym“, przedstawiani być mają do wyłączenia od służby w pospolitem ruszeniu za pomocą osobnych wykazów.

O ile wnioski te tyczą się osób, które można przeznaczać do służb w pospolitem ruszeniu, załatwiać je będzie komenda terytoryalna obrony krajowej a względnie ministerstwo obrony krajowej, które

o przyzwolonych wyłączeniach uwiadomić będzie komendy terytoryalne obrony krajowej.

O wyłączeniu takich osób należących do wojska lub marynarki wojennej od służby w pospolitem ruszeniu donosić ma komenda terytoryalna obrony krajowej komendzie terytoryalnej wojskowej.

O przyzwolonych wyłączeniach uwiadomić ma komenda terytoryalna obrony krajowej za pomocą wyciągów z wykazów tę komendę okręgową pospolitego ruszenia, która pobyt wyłączonych utrzymuje w ewidencji a według okoliczności także tę, w której okręgu stoi ów korpus pospolitego ruszenia, do którego wyłączeni otrzymali przeznaczenie służbowe.

Uwiadomianie Władz ewidencyjnych pierwszej instancji wojska, marynarki wojennej lub obrony krajowej jest obowiązkiem właściwych Władz ewidencyjnych drugiej instancji.

71. Gdy wnioski tyczą się wyłączenia oficerów lub urzędników wojskowych, na emeryturze lub w stosunku „pozasłużbowym“ albo „ewidencyjnym“ będących, którzy nie mają być przeznaczeni do służby w pospolitem ruszeniu, Władze krajowe, Władze naczelne lub najwyższe urzędy dworskie będą uwiadomione o ich wojskowym stosunku służbowym, iżby postąpiły według §. 56 ustawy o służbie wojskowej.

72. Wyłączenie peryodyczne od służby w pospolitem ruszeniu ma tylko czasową ważność, trwa aż do końca marca następnego roku i traci natychmiast moc swoją przez wystąpienie obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu z ich gałęzi służbowej (administracyjnej) lub ze służby przy zakładzie komunikacyjnym, w razie zamknięcia zakładu naukowego, albo gdy c. k. lub autonomiczna Władza lub Zakład przestanie urzędować, albo też przez piśmienne powołanie, opiewające na imię obowiązane do służenia w pospolitem ruszeniu, które jednak zasadniczo zarządzić może tylko komenda terytoryalna obrony krajowej a względnie ministerstwo obrony krajowej.

Powołanie do czynnej służby w pospolitem ruszeniu zarządzić może wyjątkowo, bez odwołania się po wyższe polecenia, sama komenda okręgową pospolitego ruszenia, jeżeli przyznane wyłączenie stało się nieważnym dopiero po powołaniu pospolitego ruszenia i obowiązany do służenia w pospolitem ruszeniu byłby powołaniem dotknięty, gdyby w chwili powołania jego wyłączenie nie było istniało.

73. Gdy świadectwo wyłączenia od pospolitego ruszenia stanie się nieważnym, Władza bezpośrednio przełożona nad obowiązany do służenia w pospolitem ruszeniu a względnie jego zakład komunikacyjny ma to świadectwo odebrać, napisać na niem, że jest nieważne i posłać do przynależącej Władzy administracyjnej powiatowej, która wykreśla zapisek we własnym wykazie i zarządza wykreślenie zapisku w rejestrze pospolitego ruszenia gminy

swojszczyzny a następnie posyła świadectwo do komendy okręgowej pospolitego ruszenia, która prostuje odnośny wyciąg z wykazu a świadectwo niszczy.

O wystąpieniu lub oddaleniu ze służby oficyalisty kolei żelaznej lub żeglugi parowej, wyłączonego od służby w pospolitem ruszeniu, winien założyć komunikacyjny donieść w każdym z osobna przypadku Władzy administracyjnej powiatowej swojszczyzny a ta komendzie okręgowej pospolitego ruszenia i zwierzchności gminy swojszczyzny.

74. Jeżeli obowiązanemu do służenia w pospolitem ruszeniu — w skutek zapisania go jako obowiązanego do służenia w wojsku, marynarce wojennej lub obronie krajowej (tudzież ich rezerwach zasobowych), pozwolono na zasadzie §u 56go ustawy o służbie wojskowej pozostać w razie wojny na posadzie, pozwolenie to uważać należy za wyłączenie od służby w pospolitem ruszeniu.

75. Wnioski, tyżące się wyłączenia od służby w pospolitem ruszeniu obowiązanym do służenia w niem, którzy mają posady przy Władzach, zakładach i kolejach rządowych w obszarze zajęty m a posiadają prawo swojszczyzny w królestwach i krajach w Radzie państwa reprezentowanych, posyłać będzie Rząd krajowy Bośni i Hercegowiny do c. i k. wspólnego ministerstwa skarbu — tyżące się zaś obowiązanym do służenia w pospolitem ruszeniu tyżych królestw i krajów, którzy mają posady przy kolejach żelaznych w obszarze zajęty m pod zarządem wojskowym będących, posyłać będą dyrekcyje (zarządy) do c. i k. wspólnego ministerstwa wojny, te zaś Władze naczelne do ministerstwa obrony krajowej, poczem załatwiane będą według postanowień powyższych.

Wyłączanie w osobnych przypadkach.

76. Wyłączenie obowiązanym do służenia w pospolitem ruszeniu, którzy nie służyli w wojsku i zostali powołani do służby orężnej proponuje się i uskutecznia według postanowień powyższych.

Gdyby interesowany musiał tymczasem uczynić zadość powołaniu i okazawszy się zdatnym, został wzięty na czas wojny, wyłączenie takie od służby w pospolitem ruszeniu pociąga za sobą natychmiastowe oddalenie ze służby w pospolitem ruszeniu.

Komenda okręgowa pospolitego ruszenia winna o wyłączeniu od służby w pospolitem ruszeniu wziętego na czas wojny uwiadomić komendę okręgu dopełniającego swojszczyzny lub biuro ewidencyjne obrony krajowej, w celu doniesienia o tem korpusowi, do którego wyłączony należał a względnie korpusowi wojsk (oddziałowi) pospolitego ruszenia.

Do wyłączania od służby w pospolitem ruszeniu tych obowiązanym, którzy powołani zostali do szczególnych czynności służbowych w celach wojennych (do robót itp.), nie należą do kategorii i zawodów w punkcie 62 pod lit. A wzmiankowanych, a są niezbędni na swoich posadach służbowych

lub w ogóle w tych pracach, którym się oddają, upoważnione są Władze administracyjne powiatowe w okręgu pobytu. Wyłączenie to może być przyznane także tym obowiązanym do służenia w pospolitem ruszeniu, którzy są obywatelami węgierskimi. Ilość obowiązanym do służenia w pospolitem ruszeniu, przeznaczonych do szczególnych czynności służbowych w celach wojennych, nie powinna być zmniejszona przez wyłączenie i trzeba ją odstawić zupełną. W takich przypadkach wyłączenia nie donosi się o nich Władzy administracyjnej powiatowej swojszczyzny i nie wydaje się świadectwo wyłączenia od służby w pospolitem ruszeniu, lecz uwiadomienia się tylko zwierzchności gmin pobytu.

77. Jeżeli w razie uruchomienia okaże się, że dla poparcia produkcji w tych gałęziach przemysłu, które w znacznej mierze są zatrudniane celem pokrycia potrzeb siły zbrojnej, należy obowiązanym do służenia w pospolitem ruszeniu, pracującym w przedsiębiorstwach przemysłowych (zakładach) służącym do celów wojskowych, zostawić przy tem ich zajęciu i wyłączyć od służby w pospolitem ruszeniu; wnioski, tyżące się ich wyłączenia, podawać mają za pomocą wykazów te Władze wojskowe lub zakłady wojskowe (marynarki, obrony krajowej), dla których gałęzi służbowej przedsiębiorstwo (zakład) jest zatrudnione (dyrekcyja inżynierji, zakład przyborów artylerji, magazyn mundurów, zakład rysztunków obrony krajowej itp.) do komendy obrony krajowej, w której okręgu służbowym znajduje się owo przedsiębiorstwo (zakład), a ta załatwiać je będzie podług postanowień, tyżących się wyłączeń w czasie pokoju.

Szczegółowe postanowienia, tyżące się spisowania tych obowiązanym do służenia w pospolitem ruszeniu i podawania wniosków co do ich wyłączenia od służby w pospolitem ruszeniu, zawarte są w „Przepisie o zbieraniu robotników potrzebnych w razie wojny“.

W razie uruchomienia Władza administracyjna krajowa może wyjątkowo przedstawić komendzie obrony krajowej do wyłączenia od służby w pospolitem ruszeniu także bezpośrednich kierowników wielkich zakładów przemysłowych, którzy do utrzymania ich ciągłego ruchu są niezbędni i innemi osobami nie mogą być zastąpione; — wyłączenie ich może być zarządzane, jeżeli interes publiczny wynaga, żeby ruch owego zakładu przemysłowego był bez przerwy utrzymywany i nawet czasowe jego zawieszenie spowodziłoby klęskę publiczną tym sposobem, że znaczną część ludności pozbawiłaby źródeł zarobku, lub że potrzeb bezwarunkowo niezbędnych nie możnaby żadnym innym sposobem zaspokoić.

Wyżsi funkcyonaryusze wojskowi i cywilni, urzędnicy cywilni; delegaci i lekarze zakonu rycerzy niemieckich, udzielonego zakonu kawalerów maltańskich i korporacyj krzyża czerwonego, którzy upo-

ważnieni są brać z sobą sługi i stajennych cywilnych, winni co do sług obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu, którzy albo jeszcze w czasie pokoju byli u nich w służbie albo których dopiero w razie uruchomienia przyjęli i jako sługi lub stajennych wzięli z sobą w pole, zaraz po ogłoszeniu rozkazu uruchomienia proponować tej komendzie terytorjalnej obrony krajowej, w której okręgu służy ci mają prawo swojszczyzny, wyłączenie ich od służby w pospolitem ruszeniu a to pismem, w którym podać należy imię (chrzestne) i nazwisko, rok urodzenia, gminę swojszczyzny, dawny charakter wojskowy i rodzaj służby; wyłączenie zaś uskutecznione być ma według punktów 65 i 69.

78. Co się tyczy wyświęconych księży katolickich i pasterzy duchownych innych wyznań, posady mających, którzy obowiązku służenia w pospolitem ruszeniu dopełniają tylko zgodnie ze swoim powołaniem i o ileby potrzebowano kapelanów polowych; jakoteż co się tyczy osób służących przy straży skarbowej i przy leśnictwie rządowym (leśniczych, leśnych, gajowych), które w miarę wypadków wojennych, o ile pozwolą na to względy służbowe, pociągane będą do służby w pospolitem ruszeniu, uchyla się przedstawianie ich do wyłączenia od służby w pospolitem ruszeniu.

Rozdział IV.

Piecza o pokrycie pocztu oficerów w pospolitem ruszeniu i według okoliczności nadmiernego pocztu urzędników wojskowych.

§. 16.

Osoby, którym zamierzono nadać posady oficerów w pospolitem ruszeniu.

79. Poczec oficerów pospolitego ruszenia pokrywa się:

A. Pod bronią.

1. Oficerami wojska i obrony krajowej, którzy przeznaczeni są do służby w pospolitem ruszeniu;

2. Oficerami będącymi na emeryturze, którzy

a) nie poddawszy się postępowaniu rozpoznawczemu przeszli na emeryturę na podstawie 40letniej służby;

b) wprawdzie jako „inwalidzi“ albo z powodu niezdatności do czynnej służby w wojsku, w marynarce wojennej, w obronie krajowej lub w żandarmeryi przeniesieni zostali na emeryturę (w obronie krajowej także w stosunek „ewidencyjny“) są jednak zdadni do służb lokalnych lub do służb w pospolitem ruszeniu;

3. oficerami będącymi w stosunku „pozasłużbowym“;

4. urzędnikami wojskowymi będącymi na emeryturze i w stosunku „pozasłużbowym“, którzy byli dawniej oficerami pod bronią, — jeżeli osoby wzmiankowane pod 2, 3 i 4 nie skończyły jeszcze 60go roku życia, są zdolne do broni i nie zostały przeznaczone do służby wojennej w wojsku, marynarce wojennej lub w obronie krajowej. — Za zdatnych do broni w duchu ustawy o pospolitem ruszeniu, uważani będą wszyscy oficerowie i urzędnicy wojskowi, którzy według zdania powołanych do tego Władz ewidencyjnych są zdadni do sprawowania służby w pospolitem ruszeniu.

5. osobami stanu cywilnego a mianowicie:

a) byłymi oficerami, którzy — nie stawszy się wiwnymi czynu ubliżającego czci —

aa) przed lub po dopełnieniu powinności służby wojskowej wystąpili z wojska, marynarki wojennej, obrony krajowej lub żandarmeryi,

bb) podczas sprawowania służby w wojsku, marynarce wojennej, obronie krajowej lub żandarmeryi, albo w stanie spoczynku z pobieraniem nadal emerytury albo w stosunku „pozasłużbowym“ lub „ewidencyjnym“ zrzekli się dobrowolnie stopnia oficerskiego i nie mają sprawować obowiązków w innej części siły zbrojnej;

b) byłymi podoficerami z dobrą kwalifikacją, którzy przed lub po dopełnieniu powinności służby wojskowej zostali oddaleni ze związku wojska, marynarki wojennej, obrony krajowej lub żandarmeryi a pod względem wykształcenia i stanowiska społecznego w ogólności stoją na takim stopniu, że mogą odpowiedzieć takiemu przeznaczeniu;

c) osobami cywilnymi, które przez stanowisko społeczne i sposób myślenia używają odpowiedniej powagi i zaufania i przez swoje zdolności w ogóle czynią nadzieję, że nabędą kwalifikacyj potrzebnych oficerom.

Dla wszystkich osób, w ustępie tym wzmiankowanych, kładzie się za warunek używanie w całej pełni czci obywatelskiej.

Kandydaci, którzy przekroczyli 60ty rok życia, mogą tylko wyjątkowo być uważani za zdatnych do służby orężnej na niższych stopniach oficerskich.

B. Poczec oficerów do służby sprawiedliwości (Audytorowie).

1. Audytorami będącymi w stanie spoczynku i w stosunku „pozasłużbowym“ lub w „ewidencyi“;

2. byłymi audytorami — a w razie potrzeby —

3. osobami stanu cywilnego, które po złożeniu egzaminu na sędziów cywilnych lub adwokatów i poprzedniej praktyce służbowej w sądzie wojskowym (obrony krajowej) zdali egzamin na sędziów wojskowych, przepisany dla nieczynnych oficerów do służby sprawiedliwości i przez to udowodnili kwalifikacją do wykonywania urzędu sędziów wojskowych.

C. Poczci lekarzy.

1. lekarzami wojskowymi będącymi w stanie spoczynku i stosunku „pozasłużbowym,” lub „ewidencyjnym,” tudzież

2. Lekarzami cywilnymi posiadającymi stopnie uniwersyteckie, którzy służyli lub niesłużyli i dyplomowanymi chirurgami cywilnymi, którzy służyli w wojsku.

D. Poczci rachmistrzów wojskowych lub oficerów rachunkowych.

1. Rachmistrzami wojskowymi, urzędnikami wojskowymi rachunkowymi, kontrolnymi i prowiantowymi, będącymi w stanie spoczynku i w stosunku „pozasłużbowym,” lub „ewidencyjnym”;

2. oficerami którzy służyli pod bronią w tych samych stosunkach i którzy podczas czynnej służby sprawowali obowiązki oficerów rachunkowych a przytem okazali zdolności do służby rachunkowej w wojsku i

3. osobami stanu cywilnego, które dawniej służyły w jednym z powyższych przymiotów lub zdały egzamin na rachmistrzów wojskowych.

Do grup pocztu oficerów pod B, C i D wymienionych, stosują się w podobny sposób odnośnie ogólne postanowienia, zawarte pod A.

80. Urzędnicy wojskowi będący w stanie spoczynku i w stosunku „pozasłużbowym” lub „ewidencyjnym”, którzy byli dawniej oficerami pod bronią i chcą otrzymać posadę oficerską pod bronią przy pospolitem ruszeniu, podawać mają prośby*) za pośrednictwem swojej Władzy ewidencyjnej do komendy terytorjalnej wojskowej a względnie do komendy terytorjalnej obrony krajowej.

§. 17.

Zapisywanie oficerów i urzędników wojskowych będących w stanie spoczynku i w stosunku „pozasłużbowym” lub „ewidencyjnym” z wojska, marynarki i obrony krajowej, którzy obowiązani są służyć w pospolitem ruszeniu.

81. O oficerach i urzędnikach wojskowych, będących w stanie spoczynku i w stosunku „pozasłużbowym” wojska i marynarki wojennej, tudzież o emerytach wojska i marynarki posiadających prawo swojszczyzny w obszarze, w którym obowiązuje ustawa o pospolitem ruszeniu z dnia 6. czerwca 1886, którzy są obowiązani do służenia w pospolitem ruszeniu, zdadni do broni i mogą być użyci do służby w pospolitem ruszeniu, uwiadamiac będą komendy terytorjalne wojskowe, utrzymujące ich w ewidencji, w każdym z osobna wypadku komendy terytorjalne obrony krajowej a to za pomocą wykazów podług załączki 15 sporządzonych.

Uwiadomienie to przesyłają

a) komendy terytorjalne w królestwach i krajach w Radzie państwa reprezentowanych, komendom obrony krajowej tych samych obszarów terytorjalnych,

b) komendy terytorjalne wojskowe w krajach korony węgierskiej komendom terytorjalnym obrony krajowej tych obszarów terytorjalnych, w których owe osoby posiadają prawo swojszczyzny.

W wykazach *ad a)* zapisywać należy także tych oficerów i urzędników wojskowych tudzież emerytów z wojska i marynarki w ewidencji utrzymywanych, których prawo swojszczyzny (przynależność) do jednej z dwóch połów monarchii nie jest stwierdzone, mieszkają zaś w obszarze, na którym obowiązuje ustawa o pospolitem ruszeniu z dnia 6. czerwca 1886.

82. Oficerowie i urzędnicy wojskowi będący w stanie spoczynku i w „stosunku pozasłużbowym” i „ewidencyjnym” obrony krajowej i żandarmerji, tudzież emeryci z obrony krajowej, którzy do służenia w pospolitem ruszeniu są obowiązani, zdadni do broni i mogą być użyci, zapisywani być mają w podobny sposób przez komendy terytorjalne obrony krajowej a to także w tym razie, gdy ich prawo swojszczyzny nie jest stwierdzone lub gdy mieszkają poza obrębem królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

§. 18.

Prenotowanie osób stanu cywilnego na posady oficerów lub urzędników wojskowych w pospolitem ruszeniu.

83. O ile interes siły zbrojnej wymaga dolenia jak największego starania, żeby w razie większej potrzeby można było dostać ludzi odpowie-

Załączka
15.

*) Prośby i załączki do nich wolne są od stępli.

dnich do służby oficerskiej w pospolitem ruszeniu, o tyle znowu dla obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu a uzdolnionych do takich służb powinno być rzeczą pożądaną, żeby uzyskali stanowiska odpowiadające ich kwalifikacyi.

Komendanci batalionowi obrony krajowej, sprawujący obowiązki dowódców okręgowych pospolitego ruszenia, upoważnieni są wpływać zachęcająco za pośrednictwem naczelników władz administracyjnych powiatowych i wszelkim innym, celowi odpowiednim sposobem na osoby stanu cywilnego, któreby uważali za zdadne do objęcia posad oficerskich w pospolitem ruszeniu, zwłaszcza tam, gdzie potrzebna ilość oficerów pokryta być musi w znacznej części przez przysyłanie z innych okręgów terytoryalnych obrony krajowej, ażeby na przyszłość pozyskać jak najwięcej swojskich kandydatów na posady oficerskie w pospolitem ruszeniu.

Oficerowie i urzędnicy wojskowi, którzy skończywszy swoją powinność służbową, mają wystąpić z wojska, marynarki wojennej, obrony krajowej lub żandarmeryi — mogą być na prośbę swoją przeniesieni w stosunek „ewidencyjny“ obrony krajowej z przeznaczeniem do pospolitego ruszenia.

Te osoby, które miały stopień oficerów lub urzędników w wojsku, marynarce wojennej, w obronie krajowej lub żandarmeryi wystąpiły po dopełnieniu obowiązku służby wojskowej, mogą z przeznaczeniem do służby w pospolitem ruszeniu być wzięte w ewidencją u obrony krajowej, jeżeli tego zażądają i nie zachodzi żadna przeszkoda ze względu na ich stanowisko społeczne, fizyczną i moralną kwalifikacją a Najjaśniejszy Pan nada byłym oficerom napowrót dawny ich stopień. Aspiranci tacy, którzy nie pragną, żeby im nadano napowrót stopień oficerów lub urzędników w czasie pokoju, przeznaczeni będą jedynie na posady oficerów (urzędników) w wezwaniem pospolitem ruszeniu.

Ci aspiranci, którzy zgoda nie mieli sposobności przyswojenia sobie najpotrzebniejszych wiadomości wojskowych, mogą znaleźć sposobność do uczynienia zadość temu pierwszemu warunkowi prenotowania do służb oficerskich w pospolitem ruszeniu sposobem ułatwiającym uzyskanie stopnia oficerskiego w stosunku nieczynnym c. k. obrony krajowej, to jest przez uczęszczanie do jednej ze szkół dla aspirantów na oficerów lub przez złożenie egzaminu oficerskiego w tychże szkołach.

84. Oficerowie i urzędnicy, którzy po dopełnieniu swojej powinności służbowej występują ze związku obrony krajowej i żandarmeryi, przeznaczeni będą jednocześnie na posady służbowe w pospolitem ruszeniu, o czym uwiadomieni będą formularzami zapisanymi w świadectwa wystąpienia. Makułowe egzemplarze ich list kwalifikacyjnych posłać należy do tych komend terytoryalnych obrony krajowej, w których okręgu służbowym występujący

otrzymali przeznaczenie służbowe w pospolitem ruszeniu.

Inne osoby stanu cywilnego prenotowane będą na posady oficerów lub urzędników w pospolitem ruszeniu u komend terytoryalnych obrony krajowej a to:

- a) na podstawie zgłoszenia się interesowanych, które
- b) w miarę potrzeby zarządzić należy co do osób ukwalifikowanych przez wezwanie na podstawie zbadania szczegółów zawartych w wykazach Władz administracyjnych powiatowych, według okoliczności na podstawie rejestrów pospolitego ruszenia, i
- c) na podstawie wystąpienia po dopełnieniu ustawowego obowiązku służbowego ze związku wojska lub marynarki wojennej a względnie na podstawie uwiadomień, które według punktu 43 nadsyłać mają komendy okręgowe pospolitego ruszenia.

Prenotowanie wstecz działające byłych oficerów i urzędników wojskowych celem przeznaczenia ich na posady służbowe w pospolitem ruszeniu zarządzać będzie szczegółowo ministerstwo obrony krajowej.

Wnoszenie prośb i postępowanie z niemi.

85. Osoby stanu cywilnego, które czynią zadość warunkom zawartym w §. 16 i chcą otrzymać posadę oficera lub urzędnika wojskowego w obrębie organizacji pospolitego ruszenia, winny podawać prośby swoje o to*) do Władzy administracyjnej powiatowej miejsca swego stałego zamieszkania.

W prośbie winien ubiegający się podać rok urodzenia swego, swoją gminę swojszczyzny i stanowisko społeczne, jakie posiada języki lub inne wiadomości i doświadczenia, tudzież według okoliczności, jaką dawniej pełnił służbę w wojsku, w marynarce wojennej, obronie krajowej lub żandarmeryi z wyrażeniem korpusu wojska i stopnia służbowego, który miał na ostatku, dołączyć dokumenta jakie ma i złożyć doklaracją:

(Ubiegający się o uzyskanie napowrót dawnego stopnia oficera [urzędnika]):

„że gdyby dawny stopień oficera (urzędnika) został mu napowrót nadany w stosunku ewidencyjnym c. k. obrony krajowej, z przeznaczeniem do służby w pospolitem ruszeniu zobowiązuje się obznajomić się z obowiązkami tego swego przeznaczenia i czynić im zadosyć.“

(Ubiegający się o przeznaczenie na posadę oficera [urzędnika]):

„że w razie, gdyby przeznaczony został na posadę oficera (urzędnika) w pospolitem ruszeniu, zobowiązuje się: obznajomić się z powinnościami tego swego przeznaczenia i w razie trwałej zmiany swego

*) Prośby i załączki do nich wolne są od stępli.

pobytu donieść o tem komendzie okręgowej popolitego ruszenia tak dawnego jak i nowego miejsca zamieszkania.“

Ubiegający się o posady oficerskie pod bronią, którzy dawniej nie należeli do wojska, marynarki wojennej, obrony krajowej lub żandarmeryi, albo nie byli najmniej podoficerami, złożyć mają w próbach swoich deklaracyą:

„że pod warunkami do tego przepisaniemi będą uczęszczali do szkoły aspirantów na oficerów, kształcącej oficerów w stosunku nieczynnym c. k. obrony krajowej w N. istniejącej albo która w N. (w każdym razie w stacyi batalionu obrony krajowej) a względnie, że poddadzą się egzaminowi oficerskiemu w takiej szkole.“

Ubiegający się o posadę oficera w służbie sprawiedliwości (audytora), którzy nie mają kwalifikacyi do sprawowania urzędu sędziego wojskowego, winni złożyć deklaracyą: „że przedtem odbędą o własnym koszcie praktykę służbową w sądzie wojskowym (obrony krajowej) i zdadzą egzamin na sędziego wojskowego.“*)

Ubiegający się o posady rachmistrzów wojskowych, którzy nie należeli już dawniej do tej grupy pocztu oficerskiego, winni złożyć deklaracyą: że „najprzód odbędą o własnym koszcie przepisaną praktykę w kancelaryi rachunkowej korpusu wojska i obrony krajowej (zakładu) i zdadzą egzamin przepisany dla rachmistrzów wojskowych stanu nieczynnego obrony krajowej.“**)

Ubiegający się o posady oficerów, nie obowiązani do służenia w popolitem ruszeniu mają także zobowiązać się wyraźnie, że wstąpią dobrowolnie do popolitego ruszenia.

Jeżeli ubiegający się o posadę oficerską pragnie sprawować służbę w pewnym oznaczonym okręgu popolitego ruszenia a względnie przy pewnym korpusie popolitego ruszenia, który formuje się z tego okręgu popolitego ruszenia, życzenie to można w prośbie wyrazić, nie kładąc go jednak za warunek.

Do prośby dołączyć należy:

Świadectwa lub inne dowody, tyjące się szczegółów w próbach zawartych,

świadectwa wystąpienia lub oddalenia z wojska i inne odnośne dokumenty, tudzież

*) Praktyka służbowa ubiegających się o posady oficerów w służbie sprawiedliwości trwać ma zwyczajnie trzy miesiące i może odbywać się nawet nie codziennie, w którym to razie nie przedłuża się terminu poza trzy miesiące, jeżeli tylko kandydat udowodni, że się wykształcił praktycznie.

**) Praktyka ubiegających się o posady rachmistrzów wojskowych trwać ma prawidłowo ośm tygodni, w razie potrzeby może jednak być przedłużona.

(ubiegający się o posady oficerów)

rewers przez ubiegającego się własnoręcznie podpisany następującej osnowy:

R e w e r s .

Oświadczam pod słowem honoru, że nienależę teraz do żadnego tajnego towarzystwa i w przyszłości nigdy do takiego nie wstąpię.

N., dnia . . .^{go} . . . . . 18 . . .

(pieczęć.) N. N.

(Urzędowe potwierdzenie podpisu.)

Do każdej prośby o nadaniu napowrót stopnia oficera (urzędnika) w ewidencji u obrony krajowej, z przeznaczeniem do służby w popolitem ruszeniu dołączyć należy podpisaną własnoręcznie, urzędownie potwierdzoną deklaracyą co do zaopatrzenia się w ubiór służbowy i rysztunki, do prośby zaś o posadę oficera pod bronią także świadectwo wystawione przez lekarza ze stopniem uniwersyteckim, zostającego w służbie czynnej wojskowej, rządowej lub gminnej potwierdzające, że petent jest zdatny do służby orężnej w popolitem ruszeniu.

Kwalifikacyą do posady urzędnika w popolitem ruszeniu udowodnić należy według przepisów obowiązujących w odnośnej gałęzi służbowej wojska, marynarki wojennej lub obrony krajowej.

86. Władza administracyjna powiatowa — jeśli potrzeba, po zasięgnięciu wyjaśnienia od zwierzelności gminnej — dołączyć ma do prośby w każdym razie opinią swoją co do nieskazitelności i dobrego zachowania się — według okoliczności także co do innych ważniejszych szczegółów — a względnie objaśnić przytoczone okoliczności i postać do komendy okręgowej popolitego ruszenia, która ją z własną opinią przedstawi komendzie terytorjalnej obrony krajowej.

Postępowanie urzędowe z takimi prośbami należy przyspieszyć.

87. Dla kandydatów ubiegających się o posady oficerów lub urzędników w popolitem ruszeniu, posiadających prawo swojszczyzny w obszarze, w którym ustawa z dnia 6. czerwca 1886 obowiązuje, lecz mieszkających stale poza jego obrębem, zmieniają się przepisy powyższe jak następuje:

Dla zamieszkałych w krajach korony węgierskiej.

Prośbę wystosować należy do komendy okręgowej popolitego ruszenia swojszczyzny, która, gdyby niedostawało jakich szczegółów lub dowodów, zażądać ich ma bezpośrednio od kandydata, potrze-

nych zaś wyjaśnień zasięgnąć za pośrednictwem król. węgierskiej komendy okręgowej pospolitego ruszenia, a następnie z dołączeniem jej odpowiedzi przedstawić prośbę komendzie terytoryalnej obrony krajowej.

Dla zamieszkałych w obszarze zajęтым.

Postępuje się tak samo, z tą tylko zmianą, że potrzebnych wyjaśnień zasięgnąć należy za pośrednictwem właściwej komendy okręgowej dopełnienia.

Dla zamieszkałych za granicą.

Prośbę wystósować należy do komendy terytoryalnej obrony krajowej swojszczyzny i wnieść do c. i k. Władzy reprezentacyjnej, która dopisuje na niej swoją opinią, a względnie wyjaśnienia i posyła ją wprost do komendy obrony terytoryalnej krajowej. Niedostających szczegółów lub dowodów zasięgnąć należy za pośrednictwem Władzy administracyjnej powiatowej swojszczyzny.

88. Prośby nadchodzące do komendy terytoryalnej obrony krajowej należy zbadać, — w razie potrzeby zasięgnąć uzupełniających informacji u korpusów wojska, w których kandydaci służyli. Tych petentów, którzy nie odpowiadają przepisanyemu warunkom, uwiadomić należy na prośbie o odmówieniu przeznaczenia ze zwrotem załączek.

Ci, którzy zamierzają uczęszczać do szkół dla aspirantów na oficerów obrony krajowej lub złożyć egzamin oficerski w takiej szkole, jakoteż ubiegający się o posady rachmistrzów, którzy mają poddać się jeszcze przepisanej praktyce i egzaminowi, odbierać będą rezolucyą od Władz obrony krajowej, drogą do tego przepisaną.

Prośby o nadanie napowrót dawnego stopnia oficera (urzędnika) w stosunku ewidencyjnym obrony krajowej, z przeznaczeniem do służby w pospolitem ruszeniu i prośby o przeznaczenie na posady oficerskie w służbie sprawiedliwości (posady audytorów) i na posady urzędników przedstawiać należy każdą z osobna ministerstwu obrony krajowej.

Prośby o posadę oficera do służby sprawiedliwości załatwiane będą w miarę potrzeby według okoliczności w porozumieniu z c. i k. wspólnym ministerstwem wojny — ewentualnie wyznaczony będzie aspirantowi sąd wojskowy (obrony krajowej) do odbycia praktyki służbowej, a dalszą decyzją wyda się stosownie do wyniku tejże, względnie zaś powołani będą aspiranci przed komisją ustanowioną w Wiedniu przez c. i k. Sąd wyższy wojskowy będący oraz c. k. sądem wyższym obrony krajowej, do złożenia egzaminu sędziowskiego wojskowego.

Na posady urzędników pospolitego ruszenia przeznacza się w miarę potrzeby w wojsku, w marynarce wojennej lub obronie krajowej, według okoliczności w porozumieniu z c. i k. wspólnym ministerstwem wojny, a względnie z sekcją marynarki tego ministerstwa.

Inne prośby należy zbierać, zapisywać w rejestrze prenotacyjnym podług załączki 16 i zachowywać. O prenotowaniu uwiadomić należy ubiegających się ze zwrotem załączek do prośby z wyjątkiem rewersu.

89. W rejestrze prenotacyjnym zapisywać należy także oficerów i urzędników występujących ze związku wojska i marynarki wojennej po dopełnieniu ustawowej powinności służbowej, a to według punktu 83, lit. c).

Oddani do rozrządzenia w służbie pospolitego ruszenia oficerowie i urzędnicy wojskowi, tudzież prenotowane na posady oficerów lub urzędników w pospolitem ruszeniu osoby stanu cywilnego, które albo już przed, albo dopiero po ich przeznaczeniu na posady służbowe w pospolitem ruszeniu zostały od służby w pospolitem ruszeniu wyłączone, i wszystkie te osoby, które z powodu iż są jeszcze w wieku popisowym lub z jakiegokolwiek innej przyczyny, nie mogły jeszcze być do takich posad służbowych przeznaczone, powinny być nadal utrzymywane w ewidencji za pomocą listy prenotacyjnej celem przedstawienia ich do przeznaczenia, gdy przeszkoda odpadnie.

§. 19.

Przeznaczenie, wcielanie, przyjmowanie i ewidencja oficerów i urzędników wojskowych, obowiązanych służyć w pospolitem ruszeniu, tudzież osób stanu cywilnego i emerytów z wojska, marynarki i obrony krajowej, prenotowanych na posady oficerów lub urzędników.

Przeznaczenie.

90. Obowiązani do służenia w pospolitem ruszeniu oficerowie i urzędnicy wojskowi, tudzież osoby stanu cywilnego prenotowane na posady oficerów lub urzędników, przeznaczeni będą przez desygnacyą na posady oficerskie i inne służbowe posady do odpowiednich czynności służbowych w obrębie organizacji pospolitego ruszenia w ogólności.

91. Wnioski, tyżące się przeznaczenia do służb w pospolitem ruszeniu podawać będą komendy terytoryalne obrony krajowej za pomocą „listy przedstawień“ podług załączki 17 sporządzonej, która ministerstwu obrony krajowej najpóźniej aż do połowy lutego i połowy listopada w dwóch egzemplarzach ma być przekładana i obejmować mają wszystkich oficerów, urzędników wojskowych, tudzież osoby stanu cywilnego ukwalifikowane do posad oficerskich lub urzędniczych, mających stały pobyt w ich obszarze terytoryalnym, jakoteż wszystkich, w ich własnym obszarze terytoryal-

nym prawo swojszczyzny posiadających a przebywających stale po za obrębem królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

92. Listę przedstawień układać należy na podstawie wykazów oficerów i urzędników wojskowych obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu, tudzież rejestru prenotacyjnego oficerów i urzędników wojskowych do przedstawienia prenotowanych, jakoteż osób stanu cywilnego, ukwalifikowanych do posad oficerskich w pospolitem ruszeniu.

Przy układaniu listy przedstawień przestrzegać należy co następuje:

Do przeznaczenia na posady służbowe w pospolitem ruszeniu nie należy przedstawiać oficerów, urzędników wojskowych i osób stanu cywilnego na posady oficerskie lub urzędnicze prenotowanych, którym w roku bieżącym przyzwolone zostało wyłączenie od służenia w pospolitem ruszeniu.

Przeznaczać się będzie, o ile szczególne względy także w interesie służby nie zalecałyby nadania wyjątkowo wyższego stopnia, na posady służbowe odpowiadające temu stopniowi oficerskiemu (charakterowi urzędnika), który oficerowie i urzędnicy wojskowi mają w stanie spoczynku lub w stosunku „pozasłużbowym“, albo „ewidencyjnym“, który osoby stanu cywilnego, pochodzące z wojska, marynarki wojennej, obrony krajowej lub żandarmeryi, prenotowane na posady oficerskie lub urzędnicze, miały, a względnie złożyły wtedy, gdy występowały ze związku swego dawnego korpusu; tych zaś, którzy nie mieli dawniej stopnia oficera lub urzędnika, na posady służbowe najniższego stopnia systemizowanego w grupie ich pocztu.

Dowódców okręgowych pospolitego ruszenia wybierać należy dla każdego okręgu pospolitego ruszenia, w którym przysposabiają się formacje pospolitego ruszenia.

Z emerytów wojskowych (z marynarki, obrony krajowej) zapisywać należy w liście przedstawień tylko tych, którzy na podstawie prośb w myśl punktu 88 zaciągnięci zostali do rejestru prenotacyjnego.

93. Z listą przedstawień przestać należy wmięsiącu lutym także w jednym egzemplarzu podług załączki 18 wykaz potrzebnego pocztu oficerów i odpis listy ewidencyjnej pospolitego ruszenia (punkt 109) z dołączonym wyciągiem z rejestru prenotacyjnego podającym oficerów, urzędników wojskowych i osoby stanu cywilnego do ewentualnego przedstawienia w prenotacji pozostających.

94. Ministerstwo obrony krajowej według ogólnych planów przyjmowania i tworzenia, dla pospolitego ruszenia ustanowionych, skutecznie potrzebne wyrównanie między obszarami terytorjalnymi i za

zezwoleniem Cesarza wyznaczy dowódców i oficerów dla korpusów pospolitego ruszenia.

Jeden egzemplarz listy przedstawień, uzupełniony wpisaniem desygnacji i odpis listy ewidencyjnej pospolitego ruszenia, zwrócone będą komendzie terytorjalnej obrony krajowej, — inne komendy terytorjalne obrony krajowej otrzymają obchodzące je wyciągi z listy przedstawień.

Zmiany w przyłączeniu osób przeznaczonych już na posady służbowe w pospolitem ruszeniu podawane będą do wiadomości w inny sposób.

Wcielanie.

95. Wcielanie na posady służbowe w pospolitem ruszeniu następuje po części przez desygnacją na posady dowódców i oficerów, tudzież do innych obowiązków służbowych o tyle, o ile interesowani są przeznaczeni do służb w pospolitem ruszeniu w obszarze terytorjalnym komendy obrony krajowej, po części zaś uzupełnia się przez odstępnicie ich do okręgów pospolitego ruszenia i do odpowiednich posad służbowych.

To odstępowanie skutecznie komenda terytorjalna obrony krajowej na podstawie corocznych zarządzeń ministerstwa obrony krajowej, dotyczących się przygotowań do użycia pospolitego ruszenia, a względnie tworzenia formacji pospolitego ruszenia.

W przypadkach na szczególne względy zasługujących dozwolane będzie dopełnianie służby pospolitego ruszenia w zbrojnych korpusach pospolitego ruszenia drugiej połowy monarchii.

Prośby o pozwolenie dopełnienia służby pospolitego ruszenia w król. węg. pospolitem ruszeniu podawać mają jeszcze w czasie pobytu oficerowie wszystkich grup pocztu, tudzież urzędnicy wojskowi za pośrednictwem swoich przełożonych Władz ewidencyjnych, osoby stanu cywilnego, przeznaczone na posady oficerów lub urzędników w pospolitem ruszeniu za pośrednictwem Władz wzmiankowanych w punktach 85 i 87, które to Władze prześlą prośby do ministerstwa obrony krajowej.

96. Do ogólnego wcielenia do pewnego okręgu pospolitego ruszenia przydać należy szczegółowe wcielenie do korpusu pospolitego ruszenia lub w celach uzupełnienia do pewnego korpusu wojsk (pewnego rodzaju broni, wydziału urzędniczego itp.).

Nie przyjęci i nadto do celów uzupełnienia nie przeznaczeni, wcieleni zostają w ogólności do służby w pospolitem ruszeniu według potrzeby. Tacy, jakoteż przyjęci do formacji pospolitego ruszenia, których utworzenie w razie potrzeby jest wprawdzie zamierzone, atoli nastąpi dopiero w skutek szczególnego polecenia, oczekiwać mają w miejscu pobytu osobnego powołania.

Przyjmowanie pod bronią.

97. Podstawy do przyjmowania oficerów tudzież urzędników wojskowych i osób stanu cywilnego przeznaczonych na posady oficerskie w pospolitem ruszeniu, stanowi:

- a) zarządzona organizacja i przygotowywane tworzenie korpusów pospolitego ruszenia i oddziałów w okręgach terytoryalnych obrony krajowej i w okręgach pospolitego ruszenia, i
- b) ilość i kwalifikacja osób rozporządzalnych do rozmaitych czynności służbowych oficerskich.

Przyjmowanie przeto skutecznie się będzie u komend terytoryalnych obrony krajowej na podstawie nadchodzących desygnacji (po dokonaniu wszelkich wyrównań) a to do korpusów i oddziałów pospolitego ruszenia, których ewentualna formacja jest zarządzona, mianowicie zaś:

najprzód do korpusów uzupełnienia wojska i obrony krajowej,

następnie do batalionów wychodnych pospolitego ruszenia,

wreszcie do batalionów terytoryalnych pospolitego ruszenia, nakoniec

według okoliczności do szczególnych formacji.

Do korpusów dopełniających dla pułków piechoty, batalionów strzelców polnych i obrony krajowej przyjmować należy z zasady wziętych w ewidencją u obrony krajowej do służby w pospolitem ruszeniu oficerów niższych (punkt 83), tudzież osoby stanu cywilnego, na posady niższych oficerów w pospolitem ruszeniu przeznaczone, które u piechoty lub strzelców, a względnie u piechoty obrony krajowej służyły i przy wystąpieniu ze związku wojska lub obrony krajowej posiadały jeszcze stopień oficerski — najprzód zaś należących do młodszych, a dopiero, o ile jeszcze potrzeba, należących do starszych klas wieku pierwszego zaciągu pospolitego ruszenia.

Wszyscy z innych broni i wydziałów (z wyjątkiem konnicy) pochodzący oficerowie, wzięci w ewidencją u obrony krajowej do służby w pospolitem ruszeniu, tudzież byli oficerowie przeznaczeni na posady oficerów w pospolitem ruszeniu, o ile należą do pierwszego zaciągu, pozostają w rozporządności do uzupełnienia wojska i tymczasowo nieprzyjęci; przyjęcie ich zarządzone będzie w razie potrzeby przez c. i k. wspólne ministerstwo wojny.

Do uzupełnienia obrony krajowej przyjmować należy dla komend oddziałowych — jeżeliby kapitanów i starszych rangą poruczników stanu czynnego i nieczynnego nie dostawało — także zdatnych oficerów i na posady oficerskie przeznaczone osoby stanu cywilnego obu powyższych kategorii — a jeżeliby potrzeba jeszcze wymagała, najzdatniejszych fizycznie kapitanów i poruczników od piechoty, będących w stanie spoczynku i stosunku „pozasłużbowym“ lub „ewidencyjnym“.

Do batalionów wychodnych pospolitego ruszenia przeznaczać należy niepotrzebnych do uzupełnienia wojska i obrony krajowej a wziętych w ewidencją u obrony krajowej do służby w pospolitem ruszeniu oficerów i osoby stanu cywilnego przeznaczone na posady oficerskie w pospolitem ruszeniu — o ile możności pierwszego zaciągu — tudzież młodszych wiekiem albo przynajmniej czerstwiejszych oficerów, będących w stanie spoczynku i stosunku „pozasłużbowym“ lub „ewidencyjnym“ wszystkich bez względu na to, w jakiej broni dawniej służyli lub do którego wydziału należeli — tudzież urzędników wojskowych, przeznaczonych na posady oficerskie.

Oficerów i kandydatów na oficerów przyjmować należy do batalionów podług rozmaitych kategorii i teraźniejszych lub dawnych stopni, ile możności proporcjonalnie; oficerów będących w stanie spoczynku i stosunku „pozasłużbowym“, tudzież przez komisją rozpoznawczą wyższą w stosunek „ewidencyjny“ u obrony krajowej przeniesionych — ażeby mniej zdolni z pomiędzy nich mogli znaleźć pomieszczenie w kompaniach uzupełniających — przeznaczyć należy w ilości aż do 5 do 1. batalionów wychodnych, innych rozdzielić pomiędzy wszystkie bataliony.

Nadto należy ile możności mieć wzgląd na zamieszkanie, znajomość języków i wynurzone życzenia interesowanych we względzie przenieszenia ich do służby w pewnym oznaczonym okręgu pospolitego ruszenia i w przyszłości pozwalać na zmiany w przyjęciu tylko w takim razie, gdy jej wymagają zmiany pobytu lub szczególne okoliczności.

Przy przyjmowaniu trzeba ile możności mieć także wzgląd na żywioły uzupełnienia.

Na dowódców oddziałów roboczych przeznaczać należy oficerów uznanych za niezdatnych do służby orężnej atoli za zdatnych do innych czynności w pospolitem ruszeniu, mieszkających w pobliżu miejsca czynności.

Przyjmowanie na inne posady służbowe.

98. Audytorowie, urzędnicy wojskowi nie przeznaczeni na posady oficerskie, tudzież osoby stanu cywilnego przeznaczone na posady oficerów w służbie sprawiedliwości lub na posady urzędników w pospolitem ruszeniu, o ile nie mają być użyci na uzupełnienia, otrzymają posady służbowe przy Władzach, komendach, zakładach i sądach wojskowych lub obrony krajowej.

Co się tyczy emerytów z wojska, z marynarki i obrony krajowej nie przeznaczonych na posady oficerów lub urzędników, umieszczanie ich w służbach pospolitego ruszenia stosownie do potrzeby i zdatności zostawia się komendom terytoryalnym obrony krajowej.

99. Oficerowie i urzędnicy wojskowi, których przynależność do państwa nie jest stwierdzona,

otrzymywać mają ile możności posady służbowe u Władz, komend, zakładów i sądów wojska lub marynarki wojennej.

100. O przyjęciu wszystkich oficerów i urzędników wojskowych, tudzież osób stanu cywilnego przeznaczonych na posady oficerskie lub urzędnicze do rozmaitych formacyj pospolitego ruszenia i na inne posady służbowe, ma komenda terytoryalna obrony krajowej donosić tym komendom okręgowym pospolitego ruszenia, w których okręgach służbowych przeznaczeni mieszkają — o przyjęciu zaś tych, którzy mieszkają w krajach korony węgierskiej, w obszarze zajętym lub za granicą komendzie okręgu swojszczyzny lub w ogóle utrzymującej ich ewidencji — a według okoliczności także tej komendzie okręgowej pospolitego ruszenia, z której okręgu tworzy się odnośny korpus obrony krajowej lub pospolitego ruszenia, a to za pomocą wyciągów z listy ewidencyjnej pospolitego ruszenia (punkt 109).

O przyjęciu oficerów, urzędników wojskowych i osób stanu cywilnego przeznaczonych na posady oficerów lub urzędników wojskowych, przysłanych z innych okręgów terytoryalnych obrony krajowej, uwiadamia się komendy okręgowe pospolitego ruszenia, u których wszyscy powyżej wymienieni zostają w ewidencji pod względem miejsca pobytu (punkt 106), za pośrednictwem właściwych komend terytoryalnych obrony krajowej.

Listy przyjęcia.

101. Za listę przyjęć służy ministerstwu obrony krajowej odesłany napowrót w myśl punktu 94 komendzie terytoryalnej obrony krajowej odpis listy ewidencyjnej pospolitego ruszenia, który należy uzupełnić, a według potrzeby sprostować i w dni 15 po otrzymaniu napowrót przedstawić znowu ministerstwu obrony krajowej.

Nadto każda komenda terytoryalna obrony krajowej wygotować ma oddzielnie dla każdej formacji pospolitego ruszenia „listę przyjęć“ według załączki 19 i wydać właściwej komendzie okręgowej pospolitego ruszenia, która winna ją zachowywać na wypadek tworzenia formacji pospolitego ruszenia i utrzymywać w ewidencji ze względem na zachodzące zmiany.

Przeznaczenie oficerów na adjutantów, do służby prowiantowej i rachunkowej, nadanie komend kompanijnych i przyjęcie niższych oficerów do kompanij, jest tymczasowe i komendant batalionowy, a w razie gdyby tenże spóźnił się z wstąpieniem, komendant okręgowy pospolitego ruszenia może zmienić je stosownie do potrzeb służby.

Za środki pomocnicze do przyjęcia oficerów służą posiadane egzemplarze makulowe list kwalifikacyjnych, które komenda terytoryalna obrony krajowej po wezwaniu pospolitego ruszenia ma posłać

komendom okręgowym pospolitego ruszenia, te zaś winny je oddać dowódcom batalionów.

Oznajnianie przeznaczenia i wcielenia.

102. O przeznaczeniu i wcieleniu w pospolitem ruszeniu oficerów i urzędników wojskowych, będących w stanie spoczynku i stosunku „pozasłużbowym“ z wojska i marynarki wojennej, uwiadamiać będzie komenda terytoryalna obrony krajowej, utrzymująca ich pobyt w ewidencji (punkt 106), komendy terytoryalne wojskowe, których ewidencji interesowani podlegają.

103. O przeznaczeniu i wcieleniu do służb w pospolitem ruszeniu uwiadamia się osoby wojskowe i cywilne za pomocą „karty wcielenia do pospolitego ruszenia“ A wygotowanej podług załączki 20.

Wygotowywanie kart wcielenia należy do komend okręgowych pospolitego ruszenia, utrzymujących w ewidencji pobyt (punkt 106) oficerów, urzędników wojskowych, tudzież osób stanu cywilnego przeznaczonych do takich służb w pospolitem ruszeniu. Karty wcielenia doręcza się oficerom i urzędnikom wojskowym za pośrednictwem ich Władz ewidencyjnych pierwszej instancji w wojsku, marynarce lub obronie krajowej, osobom stanu cywilnego za pośrednictwem Władzy administracyjnej powiatowej ich zwyczajnej siedziby, w przypadkach zaś w punkcie 87 wzmiankowanych za pośrednictwem Władzy administracyjnej powiatowej ich swojszczyzny. Władze te są nadto obowiązane przydawać swój podpis na kartach wcielenia.

Jeżeli Władza administracyjna powiatowa, pośrednicząca w doręczeniu karty wcielenia, nie jest oraz Władzą swojszczyzny, komenda okręgowa pospolitego ruszenia, utrzymująca interesowanego w ewidencji, winna za pośrednictwem komendy okręgowej pospolitego ruszenia w swojszczyźnie oznajmić tej ostatniej Władzy administracyjnej powiatowej o dokonaniem przeznaczeniu na posadę oficera lub urzędnika; w tym przypadku uwiadomienie także o wcieleniu może być zaniechane.

W razie zmiany przeznaczenia służbowego lub miejsca wstąpienia trzeba zawsze wydać nową kartę wcielenia, dotychczasową zaś odebrać i zniszczyć. Zmiany samego tylko miejsca pobytu nie wymagają wygotowania nowych kart wcielenia.

Wysłanie kart wcielenia i nadejście potwierdzeń odbioru notować należy w liście ewidencyjnej w rubryce „Uwaga“ (punkt 107). Nadchodzenie potwierdzeń odbioru trzeba dokładnie kontrolować a potwierdzenia starannie zachowywać.

104. Każde przeznaczenie osób stanu cywilnego na posady oficerskie i urzędnicze w pospolitem ruszeniu notować mają Władze administracyjne powiatowe swojszczyzny w wykazach obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu, — tyczące się

Załączka
20.

Załączka
19.

zaś tych, którzy nie są już obowiązani służyć w pospolitem ruszeniu, na osobnych arkuszach.

105. Władza administracyjna powiatowa uwiadomiać ma komendę okręgową pospolitego ruszenia w każdym z osobna przypadku o ubytkach i wszelkich innych istotnych zmianach co do takich przeznaczonych, które dojdą do jej wiadomości, zwłaszcza o dotyczących się przeznaczenia służbowego do pospolitego ruszenia w przymocie oficera lub urzędnika.

Ewidencya.

106. Ewidencya co do wszystkich oficerów i urzędników wojskowych do służenia w pospolitem ruszeniu obowiązanych, jakoteż co do osób stanu cywilnego przeznaczonych na posady oficerskie w pospolitem ruszeniu, jest dwójaka, a mianowicie ewidencya pobytu i ewidencya przeznaczenia służbowego.

Ewidencya pobytu rozciąga się na wszystkich, którzy zamieszkują w okręgu pospolitego ruszenia, a względnie w obszarze terytoryalnym obrony krajowej — albo którzy zamieszkują wprawdzie po za obrębem królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych, ale posiadają prawo swojszczyzny w okręgu pospolitego ruszenia (w okręgu terytoryalnym). Jeżeli w tym ostatnim przypadku obywatelstwo austriackie nie podlega wątpliwości, ale gmina swojszczyzny jest nie wiadoma, miejsce urodzenia rozstrzyga co do ewidencji pobytu.

Ewidencya przeznaczenia służbowego rozciąga się na wszystkich, którzy do służby w pospolitem ruszeniu we własnym okręgu pospolitego ruszenia (okręgu terytoryalnym obrony krajowej), a względnie u korpusów i oddziałów obrony krajowej lub pospolitego ruszenia, mających się w tych obszarach służbowych tworzyć, są przeznaczeni, lub do celów uzupełnienia wcieleni, bez względu na miejsce zamieszkania.

Oficerowie i urzędnicy w stosunku „ewidencyjnym“ obrony krajowej, z przeznaczeniem do służby w pospolitem ruszeniu, utrzymywani są z zasady w ewidencji pod względem przeznaczenia służbowego u tej komendy terytoryalnej obrony krajowej, do której okręgu służbowego należy stanowisko korpusu ich broni; dla osób przyjętych do konnych wojsk obrony krajowej, których obszary uzupełnienia składają się z części rozmaitych okręgów terytoryalnych obrony krajowej, ewidencya przeznaczenia służbowego jest taka sama, jak ewidencya pobytu.

Oficerowie i osoby stanu cywilnego przeznaczone na posady oficerów, wcieleni do celów uzupełnienia wojska, jeżeli są odstąpieni z innych okręgów terytoryalnych obrony krajowej, utrzymywani będą w ewidencji pod względem przeznaczenia służbowego tylko u komend terytoryalnych obrony krajowej.

W przypadkach wyjątkowych wydawane będą osobne zarządzenia pod względem utrzymywania w ewidencji pobytu lub przeznaczenia służbowego.

Egzemplarze makulowe list kwalifikacyjnych byłych oficerów i urzędników wojskowych zachowywać mają komendy terytoryalne obrony krajowej, utrzymujące w ewidencji przeznaczenie służbowe osób, do służenia w pospolitem ruszeniu obowiązanych.

Oficerowie i urzędnicy w stanie spoczynku i w stosunku „pozasłużbowym“ z wojska i marynarki wojennej, których prawo swojszczyzny (przynależności) w jednej z dwóch połów monarchii nie jest stwierdzone, odpadają w razie przeniesienia się do krajów korony węgierskiej, do obszaru zajętego lub za granicę; komendę terytoryalną wojskową, która aż dotąd utrzymywała ich w ewidencji, uwiadomić należy o wykreśleniu ich z regestrów pospolitego ruszenia.

Postanowienia powyższe odnoszą się także do emerytów wojska, marynarki i obrony krajowej, którzy utrzymywani być mają w ewidencji za pomocą osobnych wykazów — o ile postanowienia te dadzą się do osób takich odpowiednio zastosować.

Pod względem utrzymywania w ewidencji oficerów i urzędników wojskowych, tudzież osób cywilnych, przeznaczonych na takie posady służbowe w pospolitem ruszeniu, którym służbę w pospolitem ruszeniu pozwolono odbyć w drugiej połowie monarchii, obowiązują następujące przepisy:

Obywatele austriacy.

Oficerowie i urzędnicy w stosunku „ewidencyjnym“ obrony krajowej, z przeznaczeniem do służb w pospolitem ruszeniu i osoby stanu cywilnego, przeznaczone na posady oficerów lub urzędników w pospolitem ruszeniu, będą nadal utrzymywani w ewidencji pod względem pobytu, — natomiast oficerowie i urzędnicy w innych stosunkach służby wojskowej będą w regestrach ewidencyjnych pospolitego ruszenia wykreśleni.

Obywatele węgierscy.

zamieszkali w królestwach i krajach w Radzie państwa reprezentowanych, utrzymywani będą w ewidencji pod względem pobytu i przeznaczenia służbowego tak samo, jak obywatele austriacy; jeżeli zaś mieszkają poza obrębem austriackiej połowy monarchii, utrzymywani być mają w ewidencji pod względem pobytu tam, gdzie są utrzymywani w ewidencji pod względem przeznaczenia służbowego.

Ewidencya u komendy okręgowej pospolitego ruszenia.

107. Ewidencya polega na zbieraniu, oddzielnym zachowywaniu i utrzymywaniu w ewidencji wyciągów z list ewidencyjnych pospolitego ruszenia, w myśl punktu 100 od komendy terytoryalnej obrony

krajowej i od innych komend okręgowych pospolitego ruszenia otrzymanych, które razem tworzą własną listę ewidencyjną.

O zdarzających się wypadkach śmierci i innych ubytkach, zmianach zamieszkania i innych istotnych, dotyczących się oficerów i urzędników obrony krajowej i żandarmeryi do służenia w pospolitem ruszeniu obowiązanych, uwiadamiac będą biura ewidencyjne obrony krajowej w każdym z osobna przypadku komendę okręgową pospolitego ruszenia.

Uwiadomienia te i doniesienia od osób stanu cywilnego przeznaczonych na posady oficerów i urzędników wojskowych w pospolitem ruszeniu, dotyczące się pobytu i wszelkie inne ważniejsze, po zapisaniu w liście ewidencyjnej udzielać należy komendzie terytorjalnej obrony krajowej a według okoliczności podawać tej komendzie okręgowej pospolitego ruszenia do wiadomości, z której obszaru służbowego tworzy się odnośny korpus pospolitego ruszenia. Podobnie o ubytkach i innych istotnych zmianach, dotyczących się osób stanu cywilnego, przeznaczonych na posady oficerskie, gdy komenda okręgowa pospolitego ruszenia otrzyma o nich wiadomość bądź od Władz administracyjnych powiatowych, bądź w jakikolwiek inny sposób, należy dalsze Władze uwiadamiac a względnie im je komunikować.

O wypadkach przeniesienia się do innego okręgu pospolitego ruszenia uwiadamiac należy za pomocą wyciągu z listy ewidencyjnej albo przesłaniem wszystkich szczegółów z tej listy, komendę okręgową pospolitego ruszenia, do której obszaru służbowego należy miejsce nowego zamieszkania.

108. Gdy przeznaczony na posadę oficera lub urzędnika przekroczy z czasem wiek obowiązujący do służby w pospolitem ruszeniu, zażądać należy od niego za pośrednictwem Władzy administracyjnej powiatowej, piśmiennej deklaracji: czy chce dobrowolnie pełnić nadal służbę w pospolitem, ruszeniu czy też życzy sobie, żeby go wykreślono z rejestru przeznaczonych na posady oficerskie (urzędnicze).

Deklaracją tę postać należy komendzie terytorjalnej obrony krajowej.

Karty wcielenia niepodlegających już obowiązku służenia w pospolitem ruszeniu oficerów, urzędników wojskowych, tudzież osób stanu cywilnego przeznaczonych na posady oficerów i urzędników w pospolitem ruszeniu, o ile nie zgłoszą się do dobrowolnej służby w pospolitem ruszeniu, należy na początku stycznia odebrać i zniszczyć. Postanowienie co do innych kart wcielenia, które stały się nieważnymi, podaje punkt 128.

Ewidencja u komendy terytorjalnej obrony krajowej.

109. Ewidencją pobytu i ewidencją przeznaczenia służbowego utrzymuje się łącznie za pomocą „listy ewidencyjnej pospolitego ruszenia” podług załączki 21.

110. Utrzymywanie w ewidencji tej listy polega na uzupełnieniu i prostowaniu jej za każdą zmianą jaka się zdarzy.

O zdarzających się wypadkach śmierci i innych ubytkach, o zmianach zamieszkania i wszelkich innych istotnych, dotyczących się oficerów i urzędników w stanie spoczynku i w stosunku „pozasłużbowym” wojska i marynarki wojennej, do służb w pospolitem ruszeniu przeznaczonych, donosić będą komendy terytorjalne wojskowe, owym komendom terytorjalnym obrony krajowej, które tych oficerów i urzędników utrzymują w ewidencji pod względem pobytu; te ostatnie zaś komendy uwiadamiac o nich będą właściwe komendy okręgowe pospolitego ruszenia a w razie potrzeby także dalsze Władze.

O wypadkach śmierci i innych ubytkach w gronie osób przeznaczonych do służby w pospolitem ruszeniu innego okręgu terytorjalnego obrony krajowej, jakoteż o zmianach ich miejsca zamieszkania, uwiadamiac należy odpowiednią komendę terytorjalną obrony krajowej.

W razie zmiany mieszkania lub zmiany przeznaczenia służbowego do innego okręgu terytorjalnego obrony krajowej, a jeżeli potrzeba, także przy przesyłaniu innych doniesień komendom terytorjalnym obrony krajowej i komendom okręgowym pospolitego ruszenia, gdyby doniesienia te tyczyły się osób, których one nie utrzymują jeszcze w ewidencji, komunikować im należy albo wyciągi z listy ewidencyjnej pospolitego ruszenia, albo wszelkie szczegóły z tej listy, ażeby tamtejsza lista ewidencyjna mogła być dokładnie uzupełniona.

Gdyby zachodziła potrzeba zarządzenia zmiany w przeznaczeniu służbowym tego, który się przeniósł gdzieindziej, uczynić to mają w porozumieniu z sobą obie komendy terytorjalne obrony krajowej a osobę, o którą chodzi, z wyłączeniem oficerów i urzędników w stosunku ewidencyjnym obrony krajowej, uwiadomić należy o nowem przeznaczeniu służbowym za pośrednictwem Władzy ewidencyjnej nowej siedziby tej osoby a względnie doręczyć jej nową kartę wcielenia.

Oficerowie służący pod bronią, lekarze i rachmistrze wojskowi, przeznaczeni do służby w pospolitem ruszeniu poza obrębem okręgu służbowego tej komendy terytorjalnej obrony krajowej, która utrzymuje ich w ewidencji pod względem pobytu, i klasyfikowani za niezdatnych do służby orężnej a względnie wojskowej w pospolitem ruszeniu, otrzymają prawidłowo także nowe przeznaczenie służbowe u pospolitego ruszenia w okręgu terytorjalnym pobytu i właściwe komendy terytorjalne obrony krajowej winny potrzebną zmianę uskutecznić niezwłocznie.

Ażeby ministerstwo obrony krajowej mogło utrzymywać w dokładnej ewidencji osoby należące do pospolitego ruszenia i ich przeznaczenie służbowe, komenda terytorjalna obrony krajowej winna

nadsyłać temuż ministerstwu co miesiąc, najpóźniej aż do połowy następnego miesiąca „Wykaz zmian w pospolitem ruszeniu,“ ułożony podług załączki 22, przedstawiający zmiany, jakie w ciągu miesiąca zaszły co do oficerów i urzędników wszelkich grup pocztu, przeznaczonych do służby w pospolitem ruszeniu i co do osób stanu cywilnego przeznaczonych na takie posady służbowe.

Corocznie w miesiącach letnich zażądać należy od komend okręgowych pospolitego ruszenia, nadesłania list ewidencyjnych, porównać je z własną listą ewidencyjną i w razie potrzeby sprostować.

§. 20.

Mianowanie i przyjmowanie oficerów i urzędników w pospolitem ruszeniu.

111. Dla korpusów i oddziałów pospolitego ruszenia, które prawdopodobnie będą utworzone, mianuje dowódców i oficerów w miarę potrzeby Cesarz na wniosek Ministra obrony krajowej, — urzędników pospolitego ruszenia mianuje ministerstwo obrony krajowej, według okoliczności w porozumieniu z c. i k. wspólnem ministerstwem wojny a względnie z jego sekcją marynarki, podobnież w miarę potrzeby.

Mianowanie ogranicza się co do oficerów do tych, którym poruczone zostają komendy okręgowe, półbrygadzkie i batalionowe, co do urzędników do tych, którzy przeznaczeni są na posady oficerów.

Wszyscy inni oficerowie i urzędnicy wojskowi zostaną przyjęci do korpusów, rodzajów broni, zakładów, wydziałów urzędniczych na szczególne posady służbowe itp.

112. Oficerowie i urzędnicy wojskowi, będący na emeryturze i w stosunku „pozasłużbowym“ i „ewidencyjnym“, jakoteż osoby cywilne, które dawniej były oficerami lub urzędnikami wojskowymi, będą zwyczajnie mianowani a względnie przyjęci w tym stopniu, który posiadają lub posiadali i na te posady służbowe w pospolitem ruszeniu, które odpowiadają odnośnemu stosunkowi ich stopnia i rangi.

Osoby stanu cywilnego, które dawniej nie miały stopnia oficera lub urzędnika, dostawać będą zwyczajnie najniższy stopień systemizowany w grupie pocztu, do której mają należeć.

Wszystkich oficerów i urzędników pospolitego ruszenia mianuje się i przymuje na posady służbowe na ten czas, na który pospolite ruszenie jest wezwane.

113. W razie potrzeby ministerstwo obrony krajowej zażąda od komend terytoryalnych obrony krajowej listy przedstawień w celu mianowania

i przyjęcia oficerów i urzędników dla pospolitego ruszenia.

Ta lista przedstawień jest wyciągiem z listy ewidencyjnej pospolitego ruszenia, który obejmować ma wszystkich, w ewidencyi pod względem przeznaczenia służbowego utrzymywanych a do wstąpienia najpóźniej w 48godzin po ogłoszeniu wezwania pospolitego ruszenia obowiązanych oficerów, urzędników wojskowych, tudzież osób stanu cywilnego na takie posady służbowe przeznaczonych a który to wyciąg stosownie do zaszłych zmian dokładnie uzupełnić i sprostować należy. Zapiski w rubrykach „Przeznaczenie służbowe“ uzupełnić należy stosownie do potrzeby dodatkami w rubryce „Uwaga“.

Gdyby wezwanie pospolitego ruszenia miało być w najbliższym czasie zarządzane, listę przedstawień nadesłać należy niezwłocznie, nieczekając aż jej ministerstwo zażąda.

Zarazem przedstawić należy ministerstwu obrony krajowej, oddzielną listę przedstawień, tycającą się oficerów i urzędników wojskowych, którzy od czasu ostatniej desygnacji są rozporządzeni dla pospolitego ruszenia, tudzież osób stanu cywilnego prenotowanych później na posady oficerskie — atoli ułożoną podług wzoru listy przedstawień do desygnacji, podanego w załączce 17 i wygotowaną w dwóch egzemplarzach.

114. Ministerstwo przedstawi Cesarzowi wniosek co do mianowania dowódców dla okręgów pospolitego ruszenia i dla korpusów pospolitego ruszenia, tudzież oficerów pospolitego ruszenia i gdy zostaną mianowani, ogłosi nominacje jakoteż przyjęcia innych oficerów, tudzież mianowania i przyjęcie urzędników w dzienniku rozporządzeń.

Gdyby pospolite ruszenie zostało zwołane przed ogłoszeniem nominacji dowódców, oficerów i urzędników, poprzednie przeznaczenie i wcielenie do objęcia czynności nadaje prawa z niem połączone a wkłada obowiązki i odpowiedzialność z niego wynikającą.

Gdy później oficerowie, urzędnicy wojskowi lub osoby stanu cywilnego, na posady oficerów lub urzędników przeznaczone, zostaną powołani, jednocześnie z zarządzeniem ich powołania nadesłać należy ministerstwu obrony krajowej listę przedstawień w celu mianowania ich i przyjęcia do pospolitego ruszenia.

§. 21.

Zapełnianie ubytku oficerów pospolitego ruszenia.

115. Ubytek lekarzy pokrywać należy według punktu 128 przez przeznaczenie do czynności służbowych w korpusach pospolitego ruszenia lekarzy cywilnych, do służenia w pospolitem ruszeniu obo-

wiązanych — w pierwszym rzędzie z pomiędzy byłych lekarzy wojskowych (marynarki, obrony krajowej).

Na miejsce ubytych rachmistrzów (oficerów rachunkowych), przeznaczać należy do sprawowania służby rachunkowej oficerów służących pod bronią, biegle w rachunkowości, lub osoby stanu cywilnego na posady oficerów przeznaczone, przede wszystkim byłych podoficerów rachunkowych.

Jeżeli nie można było już w pokoju przeznaczyć osób do zajęcia wszystkich posad oficerskich, jakoteż w takich przypadkach, gdy tacy przeznaczeni nie mogą objąć swoich czynności, będzie to rzeczą komend bezpośrednio przełożonych wydać tymczasowe zarządzenia, żeby przynajmniej posady dowódców i najpotrzebniejsze oficerskie były tymczasowo obsadzone osobami jak najbardziej odpowiednimi.

Gdy jest więcej osób mających charakter wojskowy, natenczas w braku osobnych rozkazów trzymać się należy przepisów regulaminu służbowego o stosunku wyższości i niższości, tudzież o zastępstwie w komendzie.

116. Jeżeli przy pierwszym formowaniu korpusów pospolitego ruszenia, oddziałów itp. nie mogły być obsadzone wszystkie posady oficerskie, jakoteż, jeżeli podczas istotnego użycia pospolitego ruszenia ubędzie oficerów przez śmierć całkiem, albo w skutek zranienia, choroby, odkomenderowania itp. na czas dłuższy, ubytki takie może zapełnić na podstawie propozycji komend porządkiem służbowym uczynionych, najwyższy wódz wojska, który w takim razie mianuje tymczasowo dowódców „batalionowych“, „kompanijnych“, „cugowych“ itd.

O obsadzeniu w taki sposób posady oficerskiej donieść ma dowódca wojsk pospolitego ruszenia ministerstwu obrony krajowej za pośrednictwem komendy terytorjalnej obrony krajowej.

117. Zapełnienia ubytków między oficerami pospolitego ruszenia w korpusie uzupełniającym dla wojska i obrony krajowej, żądać mają dowódcy korpusów uzupełniających od tej komendy okręgowej pospolitego ruszenia, do której obszaru należy stacya korpusu uzupełniającego.

Komenda okręgowa pospolitego ruszenia winna żądanie takiego zapełnienia, jakoteż zdarzające się ubytki w kompanii uzupełniającej pospolitego ruszenia oznajmiać komendzie terytorjalnej obrony krajowej, ta zaś ma zarządzać przesłaniem uzupełnienia; gdyby zaś nie było już do rozrządzenia oficerów pospolitego ruszenia lub kandydatów na oficerów, winna zdać sprawę ministerstwu obrony krajowej.

Rozdział V.

Organizacya korpusów i oddziałów pospolitego ruszenia; kadry. Szczególne czynności służbowe w celach wojennych.

§. 22.

Przygotowania do utworzenia korpusów i oddziałów pospolitego ruszenia.

118. Podstawę do przygotowania organizacyi korpusów i oddziałów pospolitego ruszenia, stanowi organizacya a według okoliczności utworzenie korpusów i oddziałów pospolitego ruszenia, zarządzone w okręgach terytorjalnych obrony krajowej a względnie w okręgach pospolitego ruszenia, przez ministerstwo obrony krajowej, ze względu już to na spisy obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu, już też na wymagania, jakieby na wypadek wojny, czyniło kierownictwo armii.

Na podstawie tych zarządzeń wydać mają komendy terytorjalne obrony krajowej odpowiednie przygotowawcze polecenia a komendy okręgowe pospolitego ruszenia przysposobić mają w swoim okręgu przeznaczenie i przyjęcie obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu.

„Plany przyjęć“, sporządzone podług załączki 23, przedstawiać mają komendy okręgowe pospolitego ruszenia razem z sumaryuszem rejestrów pospolitego ruszenia a nadto te ostatnie komendy winny nadesłać jednocześnie „Przegląd“ wstąpienia obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu, jakie prawdopodobnie nastąpi w razie powołania pospolitego ruszenia, wygotowany podług załączki 24.

Załączka 23.

Załączka 24.

§. 23.

Bataliony pospolitego ruszenia.

Organizacya.

119. Bataliony pospolitego ruszenia są korpusami wojskowymi samodzielnymi.

Gdy bataliony pospolitego ruszenia ściągnięte zostają w półbrygady, te ostatnie są jedynie związkami wojskowo-taktycznymi, nie zaś także administracyjnymi.

Bataliony pospolitego ruszenia tworzone będą z zasady z jednego okręgu pospolitego ruszenia.

Bataliony wychodne formowane będą przede wszystkim z obecnych, prawo swojszczyzny posiadających obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu, wykształcenie wojskowe mających, z całego okręgu pospolitego ruszenia; obcy, obowiązani do służenia w pospolitem ruszeniu, przyjmowani będą tylko w razie potrzeby.

Zresztą, o ile obowiązani do służenia w pospolitem ruszeniu nie są przeznaczeni do powyższych formacji i do uzupełnienia wojska, marynarki wojennej lub obrony krajowej, przyjmowani będą podług pobytu do batalionów terytoryalnych, które formowane będą ze względu na podział sądowy i administracyjny.

Bataliony będą nosiły nazwy i numera okręgów pospolitego ruszenia tak samo jak odpowiednie bataliony obrony krajowej a oprócz tego otrzymają liczby bieżące ułamkowe np. Willach Nr. 27/3.

Stacyami do formowania batalionów wychodnych będą z zasady odpowiednie stacje batalionów obrony krajowej a względnie stacje okręgów pospolitego ruszenia, stacyami batalionów terytoryalnych głównie miejsca okręgów, z których się tworzą; — stacje tych ostatnich formacji wyznaczać będzie komenda terytoryalna obrony krajowej na wniosek komend okręgowych pospolitego ruszenia, uczyniony stosownie do otrzymanych ogólnych poleceń w porozumieniu z Władzami administracyjnymi powiatowemi.

120. Batalion wychodny składa się:

ze sztabu batalionowego i

z 4 kompanij polowych każda po 4 cugi;

nadto przy tych batalionach wychodnych znajduje się:

1 kompania uzupełniająca o 4 cugach;

batalion terytoryalny składa się:

ze sztabu batalionowego i

z 3 aż do 6 kompanij polowych, każda po 3 aż do 6 cugów.

Kompania uzupełniająca przeznaczona jest do pokrywania ubytków, jakie zajądą we wszelkich formacjach pospolitego ruszenia, tworzących się z okręgu pospolitego ruszenia.

Załączka 25 zawiera wykaz „stanu normalnego“ batalionów (kadrów).

Przyjmowanie obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu.

121. Do batalionów pospolitego ruszenia są rozporządzalni:

z pierwszego zaciągu: ci obowiązani do służenia w pospolitem ruszeniu, zdadni do broni, którzy nie są zachowani w myśl §. 29 do uzupełnienia wojska, marynarki wojennej i obrony krajowej, następnie także owi z tych ostatnich, którzy przy wstąpieniu okazali się niezdatnymi do powyższych celów uzupełnienia i do tychże nie mają być użyci, są jednak zdadni do wszelkiej innej służby z bronią, i

z drugiego zaciągu: wszyscy obowiązani do służenia w pospolitem ruszeniu, zdadni do broni.

Bataliony wychodne składają się zwyczajnie — gdy jest dostateczna ilość ludzi — z obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu, należących do pierwszego zaciągu w razie potrzeby

także z należących do drugiego zaciągu, bataliony terytoryalne formowane będą z obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu, należących do obu zaciągów.

Sztab batalionowy i kompanie polowe batalionów wychodnych otrzymają wyłącznie obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu z wykształceniem wojskowym należących do najmłodszych klas wieku a pozostałych po odstawieniu do celów uzupełnienia wojska, marynarki wojennej i obrony krajowej; kompania uzupełniająca otrzyma nadmiar posiadających wykształcenie wojskowe i potrzebną jeszcze ilość nie posiadających wykształcenia wojskowego obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu lub do służby w piechocie nie dostatecznie wykształconych,

122. Przy obliczaniu ludzi, którzy są potrzebni i rozporządzalni postępować należy w następujący sposób:

Ludzie potrzebni.

Dla sztabu batalionowego i kompanij polowych batalionów wychodnych doliczać należy do stanu normalnego dodatek 25procentowy.

Dla kompanii uzupełniającej doliczać należy podobnie 25procentowy naddatek do rozporządzalnej nadwyżki obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu, posiadających wykształcenie wojskowe a resztę, która ma być pokryta obowiązany do służenia w pospolitem ruszeniu, nie posiadający wykształcenia wojskowego, liczyć należy ze względu na wielce rozmaite stosunki zdadności w pojedynczych okręgach, w pięć aż do dziesięciokrotnej ilości.*)

Ludzie rozrządzalni.

Do obliczenia rozrządzalnych obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu, którzy służyli i nie służyli, wziąć należy za podstawę stosunek służących w obronie krajowej, posiadających prawo swojszczyzny w każdym okręgu batalionowym obrony krajowej, według okoliczności w każdym okręgu ewidencyjnym, stosunek tych, którzy z pomiędzy nich są nieobecni i stosunek obcych obecnych, oceniony podług wyników zgromadzeń kontrolnych.**)

*) Naprzykład:		szużyli	nie szużyli
Sztab batalionowy i 4 kompanie polowe . . .	947	—	—
Do tego dodatek 25procentowy . . .	237	—	—
Kompania uzupełniająca z tych, którzy służyli . . .	92	—	—
Do tego dodatek 25procentowy . . .	23	—	—
Niedobór, który trzeba pokryć takimi co nie służyli . . .	—	—	376
Do tego ilość szuściokrotna . . .	—	—	1656
razem . . .		1299	1932

**) Naprzykład:			
Ilość przynależnych służących w obronie krajowej, którzy stawili się na zgromadzeniu kontrolnym . . .	485	czyli	100 procent
Z tych byli na zgromadzeniach kontrolnych w innych okręgach batalionowych (ewidencyjnych) obrony krajowej . . .	68	"	14 "
Przybyło na zgromadzenie kontrolne podlegających kontroli z innych okręgów batalionowych (ewidencyjnych) obrony krajowej . . .	98	"	20 "
Różnica między nieobecnymi, prawo awojszczyzny posiadającymi a obecnymi obcymi wynosi (obcych obcych jest więcej) . . .	30	"	6 "

123. Podstawą przyjmowania obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu, do batalionów terytoryalnych jest ilość zapisanych w pojedynczych okręgach sądowych i administracyjnych (miastach) po strąceniu tych kategorii obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu, którzy do celów uzupełnienia wojska, marynarki wojennej i obrony krajowej, jakoteż do uformowania korpusów wychodnych, mają być zachowani i po strąceniu obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu, którzy podani zostali za bezwarunkowo niezdatnych do służby w pospolitem ruszeniu i wyłączeni, a oraz stosunek obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu, zdatnych do służby z bronią w pospolitem ruszeniu, którzy nie służyli w wojsku, w marynarce wojennej lub obronie krajowej, do ogólnej ilości tychże, który, jak wyżej wspomniano, musi być w przybliżeniu obliczony i oprócz tego jeszcze stosunek nieobecnych, prawo swojszczyzny posiadających, do obecnych obcych.

Co do batalionów terytoryalnych chodzi tylko o obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu, którzy są rozporządzalni. Nie bardzo znaczne przekroczenie lub niedosignięcie stanu normalnego, wypadające podług powyższych czynników obliczenia, nie pociąga za sobą odstąpienia od zasady przyjmowania ze względu na łączność powiatową obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu.

Kadry.

124. Dla każdego batalionu wychodnego lub terytoryalnego, który ma być utworzony, przeznaczyć należy jeszcze w czasie pokoju kadr.

Podoficerów i żołnierzy pospolitego ruszenia dobrać należy z obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu, jak najlepiej wojskowo wyćwiczonych, do czego co do pierwszego zaciągu, dostarczą wskazówek dokumenta księgi głównej, z szczególnym względem na tych, którzy mają stałą siedzibę w stacyi okręgowej pospolitego ruszenia lub w pobliżu tejże, o czem wywieść się można przez przejrzanie rejestrów pospolitego ruszenia, nadchodzących do Władz administracyjnych powiatowych. Zaopatrzyć ich należy w karty wcielenia podług wzoru C załączki 27.

§. 24.

Szczególne oddziały pospolitego ruszenia.

125. Gdyby zachodziła potrzeba utworzenia konnych oddziałów pospolitego ruszenia w tych okręgach terytoryalnych obrony krajowej, w których stosunki wymagałyby tego i na to pozwalały, jakoteż tworzenia posterunków strażniczych lub asystencyjnych pospolitego ruszenia i wszelkich innych formacyj pospolitego ruszenia, wydane będą w tej mierze osobne rozporządzenia.

§. 25.

Szczególne czynności służbowe w celach wojennych.

126. Obowiązani do służenia w pospolitem ruszeniu, którzy nie mogą być użyci w wojsku, w marynarce wojennej, w obronie krajowej lub w korpusach wojskowych pospolitego ruszenia, używani będą w miarę osobistych zdolności lub odpowiednio ich obywatelskiemu powołaniu w miarę potrzeby do wszelkich innych czynności służbowych w celach wojennych.*)

Mianowicie będą zatrudniani:

w zakładach wojska, marynarki wojennej lub obrony krajowej,

w służbie rękodzielniczej lub pomocniczej,

w służbie zdrowia, tak w zakładach zdrowia wojska i marynarki wojennej, jakoteż w zakładach polowych i stałych austriackiego towarzystwa Czerwonego Krzyża, stowarzyszeń patriotycznych (kobiet) do niesienia pomocy i zakonów rycerskich,

w służbie prowiantowej,

przy pociągach jako woźnice, przewodnicy zwierząt jucznych, profesioniści i konduktorowie kolumn transportowych,

przy robotach fortyfikacyjnych i komunikacyjnych,

przy przedsiębiorstwach przemysłowych, zatrudnianych dostarczeniem rzeczy potrzebnych dla siły zbrojnej,

i w inny sposób według potrzeby.

127. Do tych czynności służbowych używani być mają głównie tacy obowiązani do służenia w pospolitem ruszeniu, którzy nie posiadają wykształcenia wojskowego i w ogóle nie są zdolni do służby z bronią w pospolitem ruszeniu, przeto z zasady z pierwszego zaciągu ci, którzy nie służyli w wojsku, w marynarce wojennej, obronie krajowej (tudzież w ich rezerwach zasobowych) lub w żandarmerji, a z drugiego zaciągu tylko ci z posiadających wykształcenie wojskowe, którzy byli przyjęci do poczty jazdy lub pociągów.

Gdyby z powyższych kategorii nie można było dostarczyć zdatnych konduktorów i kowali, wolno użyć do tych służb także osób do służenia w pospolitem ruszeniu obowiązanych, wykształcenie wojskowe posiadających, do drugiego zaciągu należących, bez względu na rodzaj broni, w której dawniej służyli; o ileby zaś brak nie dał się pokryć w inny sposób, także osób takich, należących do pierwszego zaciągu, które służyły u konnicy lub u pociągów.

Właściciele środków przewozowych, obowiązani do służenia w pospolitem ruszeniu, pełniący

*) Obowiązani do służenia w pospolitem ruszeniu niektórych zawodów (np. lekarze itp.) wojskowo nie wykształceni, będą wyjątkowo umieszczani także w korpusach wojskowych.

osobiście służbę woźniców lub prowadzicieli zwierząt w celach wojennych, lub zastępujący ich członkowie rodziny są na czas tej czynności służbowej wolni od służby pod bronią, o ile należą do drugiego zaciągu. Postanowienia tego nie można jednak w żadnym razie rozciągać na osoby, należące do pierwszego zaciągu, wykształcenie wojskowe posiadające.

128. Osoby obowiązane do służenia w pospolitem ruszeniu mogą być jeszcze w czasie pokoju imiennie lub sumarycznie proponowane do szczególnych czynności w celach wojennych lub przez same Władze pospolitego ruszenia do nich wybrane.

Jeżeli zamierzone jest przeznaczenie pewnych osób, wygotować należy na wzór wykazu przedstawień do wyłączenia od służby w pospolitem ruszeniu, załączka 12 — „Wykaz osób do służenia w pospolitem ruszeniu obowiązanych, które przedstawia się do przeznaczenia służbowego dla pospolitego ruszenia w razie wojny.“

Postanowienia §. 15go w przedmiocie wyłączenia od służby w pospolitem ruszeniu, dotyczące się podawania wniosków, wydawania decyzji, tudzież uwiadomiania ojczystych Władz administracyjnych powiatowych i komend okręgowych pospolitego ruszenia, stosują się odpowiednio także do tych przeznaczeń służbowych, a to odnośnie do wszystkich kategorii obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu.

Oddawanie osób obowiązanych do służby w pospolitem ruszeniu zakładom austriackiego towarzystwa Czerwonego Krzyża do czynności pomocniczych w służbie zdrowia uregulowane jest osobnymi warunkami umownymi.

Co do każdego przeznaczenia służbowego uwiadomić należy komendy okręgowe pospolitego ruszenia w obwodach pobytu, którego dnia po ogłoszeniu wezwania pospolitego ruszenia przeznaczeni mają wstąpić.

Obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu, przeznaczonych do czynności służbowych w celach wojennych na posadach, do których przywiązana jest plaça miesięczna, opatrzyć należy „kartami wcielenia do pospolitego ruszenia“ *B* podług załączki 26, innych zaś do służenia w pospolitem ruszeniu obowiązanych „kartami wcielenia do pospolitego ruszenia“ *C* podług załączki 27. Okres ważności kart wcielenia *B* jest ograniczony, okres ważności kart wcielenia *C* nie jest oznaczony.

Karty wcielenia wygotowywać mają komendy okręgowe pospolitego ruszenia, w których okręgach służbowych obowiązani do służenia w pospolitem ruszeniu zostali przez Władze administracyjne powiatowe spisani a względnie w których przebywają; doręczają się zaś te karty wcielenia za pośrednictwem owych Władz powiatowych, które obowiązane są przydawać na nich swój podpis.

Postanowienia punktu 103, dotyczące się odnawiania kart wcielenia, notowania we właściwych aktach ich odesłania, tudzież zachowywania potwierdzeń odbioru stosuje się także do kart wcielenia *B* i *C*.

Karty wcielenia, które stały się nieważnymi, należy zniszczyć; gdyby ich nie zwrócono, trzeba je odebrać na początku stycznia.

Gdyby osoby obowiązane do służenia w pospolitem ruszeniu były indywidualnie rekwirowane do czynności służbowych w celach wojennych dopiero po wezwaniu pospolitego ruszenia, proponować je należy do tego za pomocą takich samych wykazów i — o ile nie zajdzie przeszkoda — pociągnąć do służby w pospolitem ruszeniu kartami powołującymi.

129. Obowiązani do służenia w pospolitem ruszeniu pociągani będą do czynności służbowych w celach wojennych w większej ilości z zasady przez repartycją z pobliskiego, lecz dość wielkiego obszaru, do czego za podstawę służyć ma ile możliwości podział administracyjny i obowiązani do służenia w pospolitem ruszeniu brani być mają ile możliwości z okręgu pospolitego ruszenia a zresztą z obszaru terytorialnego miejsca zatrudnienia, bez względu na ich prawa swojszczyzny (przynależności) w jednej z dwóch połów monarchii.

Gdy obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu powołuje się do robót, oznajmić im należy czy i jakie własne narzędzia — za stosownem wy nagrodzeniem — mają ze sobą przynieść, lub czy narzędzia będą im dostarczone w miejscu zatrudnienia.

130. O ile obowiązani do służenia w pospolitem ruszeniu, użyci do czynności służbowych pomocniczych, będą uformowani w osobne oddziały pospolitego ruszenia, otrzymają oznaczenia odpowiednie ich przeznaczeniu służbowemu i miejscu zatrudnienia.

Zapisywanie obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu przeznaczonych do takich czynności służbowych i utrzymywanie ich w ewidencji.

131. Obowiązani do służenia w pospolitem ruszeniu, którzy mają być użyci do szczególnych czynności wojennych, będą osobno zapisywani i utrzymywani w ewidencji.

Zapisywanie to opiera się na dniu 1. stycznia, rozciąga się na wszystkie 24 klasy wieku pospolitego ruszenia — od poczynającego się 19. aż do skończonego 42. roku życia — skuteczniają je zaś z zasady Władze administracyjne powiatowe podług stałej siedziby a względnie miejsc pracy obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu, bez względu na ich prawa swojszczyzny (przynależności).

Lekarze ze stopniem uniwersyteckim, chirurdzy dyplomowani, farmaceuci dyplomowani, inżynierowie, architekci, budowniczcy, dyplomowani weterynarze i konowali stanu cywilnego zapisywani będą

Załączka
26.

Załączka
27.

Załączka 28. w „wykazach“ podług załączki 28, każda kategoria oddzielnie. Austryaków obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu, przebywających czasowo w krajach korony węgierskiej, nie należy tutaj zapisywać, tych, którzy stale osiedli poza granicami monarchii zapisywać mają, o ile to jest możebne, Władze administracyjne powiatowe swojszczyzny. Obywatele węgierskich nie trzeba w tym wykazie umieszczać.

Co się tyczy innych obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu, zapisywać należy rozrządzalnych profesjonalistów, przeważnie potrzebnych do szczególnych czynności służbowych w celach wojennych a to w „wykazie sumarycznym“ podług załączki 29. Zapisywać należy tylko tych obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu, obecnych, którzy nie mają wykształcenia wojskowego (nie służyli ani nie służyli w wojsku, w marynarce wojennej, obronie krajowej [lub ich rezerwach zasobowych]) i nie mają zajęcia w służbie przy kolei żelaznej, lub żegludze parowej albo w zakładach szczegółowo wymienionych. Obywatele węgierskich należy umieszczać w tym wykazie.

Załączka 29. 132. Na podstawie tych zapisków wygotować należy zestawienia

co do lekarzy ze stopniem uniwersyteckim, dyplomowanych chirurgów, dyplomowanych farmaceutów, inżynierów, architektów, budowniczych, dyplomowanych weterynarzy i konowałów podług nazwisk, i

co do wszystkich innych obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu, sumarycznie; — a

Władza administracyjna powiatowa posłać je ma najpóźniej 20. stycznia Władzy administracyjnej krajowej i komendzie okręgowej pospolitego ruszenia, sumaryczny wykaz także komendzie okręgu dopełnienia,

komenda okręgowa pospolitego ruszenia przedstawi je niezwłocznie, razem zebrane, komendzie terytorjalnej obrony krajowej, a

komenda terytorjalna obrony krajowej ministerstwu obrony krajowej najpóźniej z końcem stycznia.

O zmianach, dotyczących się zapisanych lekarzy ze stopniem uniwersyteckim, dyplomowanych chirurgów, dyplomowanych farmaceutów, inżynierów, architektów, budowniczych, dyplomowanych weterynarzy i konowałów uwiadamić ma Władza administracyjna powiatowa w każdym z osobna przypadku Władzę administracyjną krajową a oraz komendę okręgową pospolitego ruszenia, która znów doniesie o nich dalszym Władzom.

Opuszczenia lub mylne zapiski w wykazach, gdyby dostrzeżone zostały przy załatwianiu wniosków dotyczących się wyłączenia, przy przeznaczaniach do służby lub innych sposobnościach, naprawić należy przez nadesłanie wykazów dodatkowych lub sprostowań.

133. Z obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu, c. i k. wspólnemu ministerstwu wojny do rozrządzenia oddanych, imiennie spisanych, ci,

którzy otrzymają szczególne przeznaczenie do służby w pospolitem ruszeniu, oznajmiani będą przez komendy wojskowe komendom terytorjalnym obrony krajowej. Tychże opatrzeć należy kartami wcielenia do pospolitego ruszenia. O zdarzających się ubytkach uwiadamić należy komendy terytorjalne wojskowe.

O ile potrzebna ilość obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu i ich zestawienie w oddziały do szczególnych czynności służbowych w celach wojennych można będzie z góry ocenić, zostanie ona obliczona według postanowień „Przepisu o dostarczeniu robotników potrzebnych w razie wojny“ i ministerstwo obrony krajowej uwiadomi o niej komendy terytorjalne obrony krajowej na podstawie wymagań podanych przez c. i k. wspólne ministerstwo wojny.

Natenczas komenda terytorjalna obrony krajowej w porozumieniu z Władzą administracyjną krajową skutecznie ma rozkład na okręgi pospolitego ruszenia i powiaty administracyjne, tudzież oznaczyć miejsca zbioru dla obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu.

Robotników do służenia w pospolitem ruszeniu obowiązanych, potrzebnych do oddziałów robotniczych kolei żelaznych brać należy, o ile to jest możebne, z pomiędzy profesjonalistów i wywiczonych pomocników przedsiębiorstw budowy kolei żelaznych, tudzież z zakładów przemysłowych, które pracują w zawodzie kolejowym lub innych podobnych zawodach (z wyłączeniem warsztatów kolei żelaznych).

O rozkładzie i o miejscach zbiorczych uwiadomić należy komendy okręgowe pospolitego ruszenia i Władze administracyjne powiatowe według okoliczności albo niezwłocznie albo później w chwili odpowiedniej.

Stosownie do sposobu lub miejsca zatrudnienia oddziałów pospolitego ruszenia i stosownie do potrzeb wyznaczcy należy jednocześnie przystawę oficerów lub podoficerów do nadzorowania obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu albo zbrojnej komendy konwojowej z najbliższego korpusu wojska, obrony krajowej lub pospolitego ruszenia.

Sposób rozkładu przedstawić ma komenda terytorjalna obrony krajowej w „Przeglądzie rozkładu robotników do służenia w pospolitem ruszeniu obowiązanych, którzy w razie wojny mają być dostarczeni“ podług załączki 30 ułożonego, który nadesłać należy ministerstwu obrony krajowej w dwóch egzemplarzach. Jeden egzemplarz przeglądu pośle do ministerstwa c. i k. wspólnemu ministerstwu wojny.

Konduktorowie do prowadzenia kolumn woźowych i innych środków przewozowych w razie uruchomienia.

134. Władze administracyjne powiatowe winny w porozumieniu z zwierzchnościami gminnymi do-

brać osoby zdadne do tej czynności służbowej i utrzymywać je w ewidencji. Konduktorowie mają współdziałać już przy wyborze i objęciu środków przewozowych, celem szybkiego i właściwego wykonania tej czynności. Przeznaczać należy do tego przede wszystkim osoby w powiecie stale osiadłe, mogące poddać uciążliwej czynności służbowej w czasie wojny i używające w gminie ze względu na swoje stanowisko społeczne pewnego zaufania.

Konduktorowi oddawać się będzie zwyczajnie 50 wozów a względnie 50 par koni z uprzężą lub 50 zwierząt jucznych, powinien on umieć czytać, pisać i rachować, tudzież jeździć wierzchem i powozić, powinien to być człowiek pewny, sprężysty i zdolny do utrzymania karności i porządku pomiędzy woźnicami i prowadzicielami zwierząt jucznych, przeto wysłużeni podoficerowie od pociągów, od artylerji polowej lub konnicy będą do tego najzdadniejsi.

Do służby konduktorskiej można brać w ewidencją także osoby zdadne, zgłaszające się dobrowolnie, nie obowiązane do służenia w pospolitem ruszeniu, jeżeli zobowiążą się do tej czynności służbowej w razie uruchomienia.

Wykazy konduktorów ułożyć należy do końca lutego i zachowywać obok wykazów sumarycznych obejmujących obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu, przebywających w powiecie. W razie zmian, dotyczących się osób prenotowanych do służby konduktorskiej, jakie zdarzą się w ciągu roku a mają znaczenie dla tych czynności służbowych, winny Władze administracyjne powiatowe w każdym z osobna przypadku zarządzić co potrzeba, odnośnie do przepisanej ewidencji i sprostować własne wykazy.

Od utrzymywania w ewidencji konduktorów, którzy mogliby być potrzebni do prowadzenia kolumn zwierząt jucznych, odstępuje się tymczasowo.

Rozdział VI.

Korporacje, mające charakter wojskowy a względnie używające odznak wojskowych.

§. 26.

Postanowienia zasadnicze co do korporacji obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu.

135. Korporacjami mającemi charakter wojskowy a względnie używającemi odznak wojskowych i na które jako korporacje — niezawisłe od przepisanych w ogólności osobistych zobowiązań ich członków co do służenia w wojsku, w marynarce wojennej lub obronie krajowej, jakoteż w pospolitem ruszeniu bez względu na należenie do korporacji — rozciąga się obowiązek służenia w pospolitem ruszeniu, są:

1. wszystkie zbrojne korpusy milicyi mieszczańskiej i strzelców, istniejące na podstawie nadanych przywilejów, zatwierdzonych statutów lub wszelkich innych pozwoleń, i

2. stowarzyszenia weteranów wojskowych.

136. Postanowienia §§. 6., 7. i 8. ustawy o pospolitem ruszeniu, stosują się do rzeczonych korporacji w tym ich przymiocie tylko wtedy i o tyle, o ile będą powołane wyraźnie do czynności służbowych w pospolitem ruszeniu.

137. Członkowie tych korporacji osobiscie do służenia w pospolitem ruszeniu obowiązani a względnie będący w wieku do służby w pospolitem ruszeniu w ogólności obowiązującym, o ileby nie były wydane osobne zarządzenia, winni wstąpić do służby w pospolitem ruszeniu tak samo jak wszystkie inne osoby do służenia w pospolitem ruszeniu obowiązane, gdy kartami wcielenia będzie im to nakazane, albo, gdy stosownie do swojej kategorii i klasy wieku są powołaniem dotknięci, albo gdy w myśl §. 25go zostaną wezwani do szczególnych czynności służbowych w celach wojennych.

Użycie obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu korporacji w tym ich przymiocie, do służby w pospolitem ruszeniu zarządza się gdy to jest potrzebne.

138. Przerzeczonym korporacjom wolno rozwiązać się według statutów, dopóki pospolite ruszenie nie jest wezwane.

Pojedynczy ich członkowie, którzy wstąpili do korporacji obowiązanych służyć w pospolitem ruszeniu już przed ogłoszeniem ustawy o pospolitem ruszeniu, jeżeli osobiście nie podlegają już obowiązkowi służenia w pospolitem ruszeniu i nie chcą się mu poddać, mogą, o ileby przez uzasadnione tym sposobem wystąpienie z korporacji miały utracić nabyte roszczenia, zatrzymać swój charakter a z nim swoje prawa i obowiązki członków — o ile statuta na to pozwolą — jednak tylko o tyle, że pozbawieni będą prawa posiadania stopni odpowiedzialnych organizacyi, noszenia broni wojskowej, przyborów i odznak, jakoteż prawa uczestnictwa w wyborze komendantów i starszyny lub funkcjonaryuszów zwierzchności stowarzyszenia.

§. 27.

Korpusy milicyi mieszczańskiej i strzelców.

139. Tworzenie nowych korpusów milicyi mieszczańskiej i strzelców, jakoteż organizowanie na nowo i zmiana statutów takich korpusów podlega postanowieniom patentu cesarskiego z dnia 22. sierpnia 1851 (Dz. u. p. Nr. 191).

O prośbach tego się dotyczących i projektach statutów, dawać będą opinią Władze administracyjne, przyczem baczyć mają na warunki, aby formacje takie, do których stosują się postanowienia ustępu 2go §u 7go ustawy o pospolitem ruszeniu,

tak w ogóle pod względem politycznym i socyalnym, jak niemniej pod względem możebnego w razie wojny ich użycia, dawały odpowiednią rękojmią, że będą mogły istotnie oddać usługi w interesie porządku, bezpieczeństwa i sprawności wojskowej a oraz dopełnić warunku przerweczonego postanowienia ustawy co do odzienia i rynsztunków, jakoteż organizacyi.

W razie rozwiązania takiej korporacyi, Władza administracyjna krajowa winna uwiadomić o tem komendę terytoryalną obrony krajowej i ministerstwo obrony krajowej

140. Do oznaczenia ilości stopni oficerskich i podoficerskich w korpusach milicyi mieszczkańskiej i strzelców, które to stopnie na wypadek użycia w służbie pospolitego ruszenia, bierze się w rachubę tak do sprawowania służby oficerów i podoficerów jak niemniej do wymiaru należytości, służyć mają za podstawę w ogólności postanowienia zawarte w załączce 25, tyżące się sztabu i kompanij batalionu pospolitego ruszenia, o ile w statutach, obecnie obowiązujących, inne cyfry etatu nie są wyraźnie postanowione.

Ażeby przeto uzyskać podstawę do wzmiankowanego w ustępie 2 §. 7. ustawy o pospolitem ruszeniu potwierdzenia cesarskiego dowódców i oficerów — o które bez inicjatywy komend korpusowych milicyi mieszczkańskiej i strzelców starać się mają Władze właściwe — jakoteż do dalszego ich użycia, wszędzie tam, gdzieby znajdowały się stopnie nadliczbowe, obok osób, które odpadają jako nadliczbowe na swoim stopniu, podać to należy w rubryce „Uwaga“ wykazu sporządzonego podług załączki 5.

W przyszłości zaś należałoby uchylić wybór lub mianowanie oficerów i podoficerów ponad etat statutem przepisany lub dla batalionu pospolitego ruszenia ustanowiony.

141. Gdy korpusy milicyi mieszczkańskiej i strzelców jako korporacye powołane będą do służby w pospolitem ruszeniu, tworzyć mają stosownie do siły swojej a to każda korporacya oddzielnie, cugi, kompanie lub bataliony. Gdy zaś kilka cugów ściąga się w kompanię lub kilka kompanij w batalion, ilość cugów, jakoteż kompanij i ich siła może być rozmaita.

§. 28.

Stowarzyszenia weteranów wojskowych.

142. Stowarzyszenia weteranów wojskowych mogą być jak o korporacye wezwane w razie potrzeby do służby w pospolitem ruszeniu, wezwanie zaś to rozciągać się może albo na całe stowarzyszenie, albo na pewną jego część. W tym ostatnim przy-

padku zwierzchność stowarzyszenia może przeznaczyć do służby w pospolitem ruszeniu najprzód członków należących do młodszycy klas wieku a po upływie odpowiedniego czasu może właściwej Władzy wojskowej zaproponować zastąpienie członków pełniących służbę w pospolitem ruszeniu, innymi członkami.

Rozdział VII.

Dostarczanie uzupełnienia dla wojska, marynarki wojennej i obrony krajowej.

§. 29.

143. Obowiązani służyć w pospolitem ruszeniu, używani są do uzupełnienia wojska wtedy, gdy rezerwa zasobowa przeznaczona do utrzymania wojska i marynarki wojennej na ustawowej stopie wojennej, nie wystarcza a względnie gdy obronę krajową uzupełnić trzeba do ustawowej stopy wojennej.

144. Potrzebne uzupełnienie wzięte będzie z pierwszego zaciągu pospolitego ruszenia i z rozmaitych kategoryj obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu, poczynając w obrębie każdej kategoryi od najmłodszej klasy wieku.

Kategorye te są:

- A. oddaleni po całkowitem dopełnieniu powinności służbowej z wojska, marynarki wojennej, obrony krajowej (tudzież z ich rezerw zasobowych) albo z żandarmeryi z wyjątkiem tych, którzy opłaciwszy takse, wstąpili na ochotników;
- B. oddaleni i zostawieni do najbliższego poboru należący do jednej z popisowych klas wieku;
- C. dziewiętnasto- i dwudziestoletni jeszcze nie popisowi;
- D. na ostatnich poborach przed rozpoczęciem się głównego poboru w roku 1889 zostawieni do najbliższego poboru jako pod porę niezdatni.

145. Obowiązani do służenia w pospolitem ruszeniu kategoryj A są aż do końca roku kalendarzowego, w którym skończą 34 rok życia,*)

kategoryi B, aż póki nie zaczną być znowu obowiązani do stawienia się,

kategoryi C, póki nie zaczną być obowiązani do stawienia się, a

kategoryi D, aż do końca roku kalendarzowego w którym skończą 33 rok życia,

*) Gdyby z kategoryi A. także starsi do służenia w pospolitem ruszeniu obowiązani mieli być zachowani, ministerstwo obrony krajowej wyda w tej mierze osobne polecenie.

przeznaczeni w ogóle do celów uzupełniania i mają być do tego celu zachowywani, jednakże czasowe użycie do robót tych obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu kategorii *B*, *C* i *D*, którzyby nie byli w inny sposób zajęci, nie jest wykluczone.

W szczególności przeznaczeni są do celów uzupełnienia z kategorii *A*.

dla wojska

pochodzący z wojska, oddaleni i ci, którzy służyli w marynarce wojennej ale do niej nie są wezwani;

dla marynarki wojennej

wszyscy, którzy wyszli z marynarki wojennej, oddaleni, pochodzący z okręgów dopełnienia marynarki i oddaleni, pochodzący z okręgów dopełnienia wojska, którzy użyci będą w marynarce wojennej i komendom okręgów dopełniających wymienieni będą po nazwisku;

dla obrony krajowej

oddaleni, którzy wzięci byli wprost do obrony krajowej lub nie należąc wprzód do wojska, marynarki wojennej lub obrony krajowej wstąpili do żandarmeryi i nadto wszyscy z byłego okręgu kottorskiego i ze stałego ładu byłego obwodu dubrownickiego, którzy służyli w wojsku lub w marynarce wojennej.

Obowiązani do służenia w pospolitem ruszeniu kategorii *B*, *C* i *D*, zdadni do celów uzupełniania, rozdzielani będą między wojsko (marynarkę wojenną) i obronę krajową, jeżeliby w tej mierze nie zarządzono inaczej w stosunku 6 : 1.

146. Potrzebną do celów uzupełnienia ilość obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu, należących do odpowiednich kategorii, zgromadzić należy w taki sposób, ażeby w razie potrzeby ludzie przeznaczeni do zapełnienia ubytków, mogli odejść natychmiast na miejsce przeznaczenia.

147. Obowiązani do służenia w pospolitem ruszeniu będą zwyczajnie służyć za materiał uzupełniający dla tych korpusów wojsk, które część swego prawidłowego dopełnienia otrzymują z odnośnego okręgu pospolitego ruszenia.

148. Obowiązani do służenia w pospolitem ruszeniu, przeznaczeni do celów uzupełnienia wojska i marynarki wojennej, wcielani będą do korpusów uzupełniających i używani podług poleceń c. i k. wspólnego ministerstwa wojny — obowiązani do służenia w pospolitem ruszeniu, przeznaczeni do celów uzupełnienia obrony krajowej, podług poleceń ministerstwa obrony krajowej.

149. W przypadkach szczególnej i nagłej potrzeby także obowiązani do służenia w pospolitem ruszeniu, należący do pierwszego zaciągu, mogą być z batalionów pospolitego ruszenia wyłączeni i użyci do celów uzupełnienia wojska i obrony krajowej.

Rozdział VIII.

Odzienie. Rynsztunki i uzbrojenie. Skład zapasów.

§. 30.

Odzienie, rynsztunki i uzbrojenie korpusów i oddziałów pospolitego ruszenia. Skład zapasów.

Odzienie.

150. Bataliony wychodne pospolitego ruszenia umundurowane będą całkiem po wojskowemu. O ileby nie postarano się o wojskowe odzienie dla innych korpusów i oddziałów pospolitego ruszenia, podoficerowie i szeregowcy pospolitego ruszenia noszą nawet podczas czynnej służby swoją zwykłą odzież i pobierają za to wynagrodzenie w kwocie dziesięć centów dziennie. W przypadku tym otrzymają wszyscy opaskę ramienną czarnożółtą z odległości łatwo widzialną, oznaczoną numerem batalionu pospolitego ruszenia, podług wzoru podanego w załączce 31 i zarówno we własnym jak towarzyszą swoim interesie obowiązani są nosić tę opaskę przytwierdzoną do lewego ramienia na znak, iż mają prawo do dobrodziejstw prawa narodów, ażeby we wszelkich okolicznościach łatwo uznani byli za należących do wojska, zostającego pod opieką prawa narodów.

Ci żołnierze pospolitego ruszenia, którzy wstępują do służby ubrani w czapkę polową, bluzy, spodnie tej barwy i tego kroju jak u obrony krajowej i w ciżmy (buty) do marszu odpowiednie, pobierać będą zamiast rzeczonych dziesięciu centów przy wszelkiej czynności służbowej wynagrodzenie w kwocie dwadzieścia centów dziennie.

Po otrzymaniu odpowiedniego odzienia wojskowego i rynsztunków, ustaje noszenie opaski ramiennej.

Podoficerowie i frajtrzy (dowódcy patroli) noszą podczas czynnej służby wojskowe odznaki honorowe rozpoznawcze, a mianowicie gwiazdki dystynkcyj (galonki) na kołnierzu munduru według przepisu istniejącego dla obrony krajowej i porteepee przy bagencie.

151. Jeżeli korpusy pospolitego ruszenia otrzymają mundury wojskowe lecz niejednakowe, rozdać je należy w taki sposób, żeby kompanie a przynajmniej cugi, ile możliwości jednakową miały odzież.

152. Dozorcom wziętym z pomiędzy obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu, powołanych do szczególnych czynności służbowych w celach wojennych lub z oddziałów, które z nich zostały utworzone, rozdać należy czapki polowe.

Rynsztunki.

153. Bataliony wychodne pospolitego ruszenia będą całkowicie, inne zaś korpusy wojskowe i oddziały pospolitego ruszenia według możliwości opatrzone rynsztunkami i narzędziami polowemi.

Każdy żołnierz otrzyma „kartę legitymacyjną pospolitego ruszenia“ podług załączki 32, tudzież mosiężną puszkę na nią ze sznurem. Kartę legitymacyjną trzeba zawsze nosić dobrze schowaną, aby uczestnik pospolitego ruszenia we wszelkich okolicznościach mógł wykazać, że należy do wojska, zostającego pod opieką prawa narodów.

Uzbrojenie.

154. Korpusy pospolitego ruszenia i oddziały bojowe uzbrojone będą karabinami jakie będą do rozrządzenia i amunicją z dawniejszego zasobu tudzież potrzebną bronią przyboczną.

Skład zapasów.

155. Zapasy mundurów i rynsztunków, narzędzi polowych, broni i amunicji, książek służbowych, instrukcyj, przepisów, druków, kas itd. złożone będą, o ile miejsce i okoliczności na to pozwolą, w stacyach batalionów obrony krajowej, albo zachowywane najprzód w większych magazynach, a ztąd w miarę potrzeby dosyłane do stacyj formowania batalionów pospolitego ruszenia, albo trzymane będą w pogotowiu wyjątkowo w innych stacyach formacyjnych.

Książki służbowe, instrukcje i przepisy złożone w stacyach okręgowych pospolitego ruszenia, może osobom przeznaczonym na dowódców okręgowych pospolitego ruszenia lub na dowódców batalionowych wypożyczać do obznajomienia się z niemi, ta komenda okręgowa pospolitego ruszenia, dla której są przeznaczeni a względnie, z której okręgu tworzy się korpus pospolitego ruszenia, do którego zostali przyjeźci.

§. 31.

Odzienie, rynsztunki i uzbrojenie żołnierzy uzupełnienia w wojsku, marynarce wojennej i obronie krajowej.

156. Obowiązani do służenia w pospolitem ruszeniu, przyłączeni do korpusów uzupełniających wojska, marynarki wojennej lub obrony krajowej, otrzymają z zapasów odnośnych korpusów takie samo odzienie, rynsztunki i uzbrojenie jak własni żołnierze.

§. 32.

Umundurowanie oficerów.

157. Oficerowie pospolitego ruszenia, którzy mieli stopień oficerski w wojsku lub w obronie krajowej, w stanie spoczynku, w stosunku „pozasłużbowym“, lub „ewidencyjnym“ mogą zatrzymać w służbie pospolitego ruszenia mundur, do którego mieli prawo w powyższym stosunku.

Inne osoby mianowane oficerami w pospolitem ruszeniu, jeżeli nie są przyjęte do oddziałów umundurowanych, mogą według okoliczności używać munduru, który nosili będąc urzędnikami wojskowymi lub w ogóle zwykłego odzienia, wszyscy jednak mają nosić w służbie opaskę ramienną pospolitego ruszenia, czapkę oficerską, odznaki wojskowe (gwiazdki lub galony srebrne) na kohierzu surduta, szablę z oficerskiem portecpee a w służbie szarfę polową jak oficerowie pod bronią.

Oficerowie pospolitego ruszenia ze stanu cywilnego, przyłączeni do korpusów wojsk i oddziałów wojska lub obrony krajowej i do umundurowanych korpusów i oddziałów pospolitego ruszenia, noszą podczas czynnej służby mundur właściwy tych korpusów wojsk lub oddziałów. Postanowienie to odnosi się także do oficerów w stosunku „ewidencyjnym“ obrony krajowej, z przeznaczeniem do służby w pospolitem ruszeniu podczas czynnej służby w jeździe, artylerji, broni technicznej, w oddziale zdrowia lub pociągów.

158. Wszyscy oficerowie pospolitego ruszenia zaopatrzyć się mają kartami legitymacyjnymi z puszkami i sznurami.

Rozdział IX.

Wezwanie pospolitego ruszenia; powołanie i wstąpienie obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu.

§. 33.

Wezwanie pospolitego ruszenia.

159. Wezwanie pospolitego ruszenia następuje przez obwieszczenie Najwyższego rozkazu, którym zarządzone jest oddanie pospolitego ruszenia do ustawowego użycia i rozmiary tegoż są oznaczone.

Ministerstwo obrony krajowej uwiadomi telegrafem o wezwaniu pospolitego ruszenia Władze administracyjne krajowe i komendy terytoryalne obrony krajowej, które obowiązane są donieść o tem — ile możności także telegrafem — Władzom administracyjnym powiatowym a względnie komendom okręgowym pospolitego ruszenia i zarazem poleci pierwszym natychmiastowe ogłoszenie za pośrednictwem zwierzchności gminnych. Oprócz tego Władze administracyjne krajowe winny rozkaz Najwyższy, tyżący się wezwania pospolitego ruszenia ogłosić w całej osnowie w dziennikach urzędowych.

160. Władze administracyjne powiatowe mają natychmiast po otrzymaniu polecenia Władzy administracyjnej krajowej uzupełnić obwieszczenia o wezwaniu pospolitego ruszenia, które Władza administracyjna krajowa nadesła im już przedtem, odpowiednio przygotowane. Obwieszczenia te mają zawierać:

- a) rozkaz Najwyższy,
- b) rozciągłość wezwania,
- c) upomnienie obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu: być w pogotowiu, ażeby w 24 godzinach po otrzymaniu powołania, opatrzeni swemi dokumentami legitymacyjnymi, mogli udać się do miejsc przeznaczenia,
- d) postanowienie: że obowiązani do służenia w pospolitem ruszeniu od dnia powołania aż do puszczania na urlop podlegają wojskowym przepisom karnym i porządkowym, i
- e) ograniczenie wydalania się wezwanych obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu tak za granicę jak i do takiego obszaru monarchii, w którym wezwanie nie jest wydane lub nie w takich rozmiarach, iżby wezwani mogli tam podlegać takiemu samemu obowiązkowi.

Załączka 33 zawiera przykład takich obwieszczeń. Władze administracyjne krajowe winny ich przekład na wszystkie języki w kraju używane przygotować do druku i ustanowić naprzód sposób ich rozesłania, na polecenie ministerstwa obrony krajowej kazać wydrukować i rozesłać a o kosztach

druku uwiadomić właściwe komendy terytoryalne obrony krajowej, które kwoty wyłożone wyplacą na rachunek etatu obrony krajowej.

Obwieszczenia te — podobnie jak obwieszczenia o uruchomieniu powszechnem wojska, marynarki wojennej i obrony krajowej — przesłać należy w dostatecznej ilości egzemplarzy zwierzchnościom gminnym, które ogłosić je mają w sposób jak najodpowiedniejszy, w miejscu używany.

161. Podróże w przypadkach, wzmiankowanych w ustępie 160 pod e), wymagają pozwolenia Władz administracyjnych powiatowych miejsc pobytu a pozwolenia dane być mogą tylko takim osobom, które dowodnie wykażą, że mają zwyczajną siedzibę (w duchu §u 16go przepisów jurysdykcji cywilnej z dnia 20. listopada 1852, Dz. u. p. Nr. 251) po za obrębem obszaru dotkniętego w równej mierze wezwaniem pospolitego ruszenia i z ważnych powodów tam wracają — lub wyjątkowo takim całkiem pewnym osobom, które dla ważnych spraw chcą opuścić na krótki czas swoją zwyczajną siedzibę, ale zobowiążą się powrócić w każdym czasie do swojej siedziby, gdyby do pospolitego ruszenia zostały powołane.

Udzielenie pozwoleń takich udowodnić należy „świadectwami“, wygotowanemi podług załączki 34.

Załączka
34.

Wodzowi wojsk i najwyższym Władzom pospolitego ruszenia w obszarze wezwania służy prawo zawiesić z ważnych powodów wojskowych udzielanie pozwoleń do podróży pewnym osobom lub czasowo nawet całkiem.

162. Wezwanie rozciąga się także na Austryaków do służenia w pospolitem ruszeniu obowiązanych, przebywających w krajach korony węgierskiej i poza obrębem monarchii austriacko-węgierskiej.

Obowiązani do służenia w pospolitem ruszeniu, poza obrębem monarchii stale osiadli lub chwilowo tam przebywający zgłosić się mają osobiście lub piśmiennie z podaniem dokładnego adresu do c. i k. Władz reprezentacyjnych (ambasad, poselstw, konsulatów itd.) i oczekiwać poleceń, które za pośrednictwem tychże w razie potrzeby będą im doręczone.

§. 34.

Powołanie pospolitego ruszenia.

163. Pospolite ruszenie powołuje się na podstawie poprzedniczego wezwania, albo jednocześnie z wezwaniem albo w późniejszym czasie i powołuje się według potrzeby całe zaciągi, pojedyncze kategorie lub klasy wieku, stosownie do okoliczności, naprzykład dla utworzenia kadrów, także tylko mniejszą ilość osób.

Rozkazy powołujące — o ile nie pochodzą od ministerstwa obrony krajowej — wydaje w obszarze armii działającej wódz wojska do komend terytoryalnych obrony krajowej a zarazem podaje się do wiadomości oddanie korpusów i oddziałów pospolitego ruszenia poddowódcom (przyłączenie podług Ordre de bataille itd.).

Komendy terytoryalne obrony krajowej zarządzają w razie potrzeby także samodzielnie powołanie obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu w granicach wydanego wezwania.

Przywiedzenie do skutku nakazanego powołania jest obowiązkiem komend okręgowych pospolitego ruszenia. Władz administracyjnych powiatowych i zwierzchności gminnych.

Powołuje się zwyczajnie zapomocą drukowanych obwieszczeń, wyjątkowo zapomocą kart powołujących na imię opiewających, rozsyłanych tym obowiązany do służenia w pospolitem ruszeniu, do służby w pospolitem ruszeniu indywidualnie przeznaczonym, którym już kartami wcielenia nie zostało polecone, żeby wstąpili w pewnych dniach po ogłoszeniu wezwania pospolitego ruszenia, jakoteż w przypadkach w punkcie 72 wzmiankowanych.

164. Obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu powoływać należy:

w celach uzupełnienia wojska i marynarki wojennej, w ogólności do komend okręgowych dopełnienia,

w celach uzupełnienia obrony krajowej i korpusów wojsk pospolitego ruszenia (oddziałów), do komend batalionów obrony krajowej a względnie do komend okręgowych pospolitego ruszenia, według okoliczności do stacy formowania.

W obwieszczeniach powołujących wyrazić należy:

- a) kategorye,
- b) klasy wieku i
- c) miejsca przeznaczenia

powołanych do służenia w pospolitem ruszeniu obowiązanych i przydać należy upomnienie, żeby punktualnie się stawili, z ostrzeżeniem, że powołani od dnia przeznaczonego na wstąpienie a względnie na zgromadzenie się w gminie pobytu podlegają przepisom porządkowym i karnym wojskowym, tudzież z wezwaniem, żeby przynieśli z sobą abszty z wojska (obrony krajowej), świadectwa oddalenia, karty wcielenia, dokumenty, tyżące się emerytury inwalidzkiej i wszelkie inne legitymacye.

Załączka 35 podaje przykład takich obwieszczeń, które przygotować należy, wydrukować i rozesłać w sposób przepisany w punkcie 160 a następnie przedstawić rachunek kosztów.

Dla obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu, mających sprawować obowiązki na posa-

dach, do których przywiązane są płace miesięczne, nie opatrzonych kartami wcielenia, wygotować należy według załączki 36 karty powołujące, które są zarazem listami drożnymi; — do kart powołujących dla innych do służenia w pospolitem ruszeniu obowiązanych, używać należy blankietu podług wzoru II. Dodatku do przepisów o służbie wojskowej Część II, z odpowiedniami zmianami w tekście.

Dla tych oficerów i urzędników, tudzież dla tych osób stanu cywilnego, przeznaczonych na posady oficerów, lekarzy lub urzędników, które stosownie do swojej karty wcielenia, czekać mają w miejscu pobytu na osobne powołanie, karty powołujące, będące oraz listami drożnymi, trzymać należy na pogotowiu i po zarządzeniu powołania natychmias rozesłać.

Jeżeli miejsce pobytu obowiązane do służenia w pospolitem ruszeniu w krajach tutejszych lub w obszarze zajętych leżące, jest dokładnie znane, można kartę powołującą posłać bezpośrednio listem poleconym; w przeciwnym razie zarządzić należy doręczenie za pośrednictwem Władzy ewidencyjnej wojskowej a względnie Władzy administracyjnej powiatowej swojszczyzny.

Dla przebywających za granicą a to oficerów i urzędników wojskowych, do służby w pospolitem ruszeniu przeznaczonych, dla osób stanu cywilnego na takie posady służbowe desygnowanych, tudzież dla wszystkich innych do służenia w pospolitem ruszeniu obowiązanych a przeznaczonych na posady połączone z placą miesięczną, którzy albo stosownie do swojej karty wcielenia oczekiwać mają w miejscu pobytu osobnego powołania albo dla których w przypadkach szczególnych wygotowuje się karty powołujące, winny komendy okręgowe pospolitego ruszenia posłać bezpośrednio, celem zarządzenia doręczenia, karty powołujące, będące oraz listami drożnymi, z dołączeniem przygotowanego potwierdzenia odbioru i pod opaską, z dokładnym podaniem adresu powołanego — a mianowicie:

dla przebywających w krajach zaeuropejskich tudzież w księstwach Lippe-Detmold i Schaumburg-Lippe, do ministerstwa obrony krajowej,

dla przebywających w innych krajach europejskich, odpowiednim c. i k. Władzom reprezentacyjnym.

165. Dla zapobieżenia pomyłkom, które mogłyby mieć zgubne następstwa, komendy okręgowe pospolitego ruszenia przysyłać mają do Władz administracyjnych powiatowych wezwanie, żeby powołały obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu nie telegrafem lecz piśmiennie.

Tyżące się tego odezwy i adresy przysposobić należy ile możności już w czasie pokoju, niezwłocznie uzupełnić i z dołączeniem egzemplarza obwieszczenia powołującego całkowicie wypełnionego,

rozesłać jako wzór konnym lub jezdnym ordynansem, którego według okoliczności zażądać należy od dowódcy stacyi.

166. Władze administracyjne powiatowe, otrzymawszy od komendy okręgowej pospolitego ruszenia wezwanie, żeby ogłosiły powołanie, winny niezwłocznie uzupełnić obwieszczenia o powołaniu pospolitego ruszenia, które już wprzód otrzymały od Władzy administracyjnej krajowej i miały odpowiednio przygotować.

Obwieszczenia te powinny być rozesłane zwierzchnościom gminnym i w gminach ogłoszone w taki sam sposób, jaki przepisany jest do ogłoszenia powszechnego uruchomienia wojska, marynarki wojennej i obrony krajowej.

Przy ogłaszaniu obwieszczenia powołującego w gminach, podać należy zarazem do wiadomości, kiedy i gdzie zgromadzić się mają powołani obowiązani do służenia w pospolitem ruszeniu przebywający w gminie.

Obowiązani do służenia w pospolitem ruszeniu powołanych kategorii i klas wieku, nie mający prawa swojszczyzny w miejscach pobytu, winni po ogłoszeniu powołania zgłosić się niezwłocznie do zwierzchności gminnych miejsc pobytu, które mają ich spisać w osobnej konsygnacyi.

Obowiązani do służenia w pospolitem ruszeniu, przebywający chwilowo po za granicami obszaru państwa austriackiego, winni uczynić zadość powołaniu w swojej zwyczajnej siedzibie.

Obywatele austriacy, których zwyczajna siedziba znajduje się w krajach korony węgierskiej, podlegają obowiązkowi służenia w pospolitem ruszeniu tam, gdzie mają prawo swojszczyzny, jeżeli mają go dopełnić w wojsku, marynarce wojennej, obronie krajowej lub w zbrojnych korpusach pospolitego ruszenia. Jeżeli należą do kategorii powołanych celem uzupełnienia wojska lub marynarki wojennej, stawić się mają u komendy okręgu dopełnienia, w innym zaś razie u komendy okręgowej pospolitego ruszenia tego obszaru, do którego należy miejsce ich pobytu.

167. Jeżeli po puszczeniu na urlop całych klas wieku pospolitego ruszenia lub całych korpusów wojsk lub korpusów uzupełniających pospolitego ruszenia, potrzebne będzie ponowne ich przyzwanie do czynnej służby w pospolitem ruszeniu, powołane być mają ponownie również za pomocą obwieszczeń.

§. 35.

Wstąpienie do szeregu obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu; kontrola nad wstąpieniem.

Wstąpienie do szeregu.

168. Oficerowie, urzędnicy wojskowi i osoby stanu cywilnego, opatrzeni kartami wcielenia pospo-

litego ruszenia, winni wstąpić do szeregu stosownie do poleceń zawartych w karcie wcielenia; jeżeli karta powołująca później wystawiona, zawiera inne polecenia, do tych ostatnich pod względem wstąpienia zastosować się należy.

169. Wszyscy inni powołani, do służenia w pospolitem ruszeniu obowiązani, bez względu na swoje prawo swojszczyzny (przynależność), zgromadzić się mają w gminie pobytu w dniu wyrażonym w obwieszczeniu powołującym, o godzinie przez zwierzchność gminy wyznaczonej i na wyznaczonym placu*) pod kontrolą zwierzchności gminnej na podstawie rejestrów pospolitego ruszenia i konsygnacyi powołanych obcych, którzy się zgłosili tudzież odnośnych uzupełnień i przy współdziałaniu poufnego doradcy, którym ma być albo członek reprezentacyi gminnej albo obowiązany do służenia w pospolitem ruszeniu, który dawniej miał stopień przynajmniej podoficerski.

Rzeczą jest zwierzchności gminnej postarać się o to, żeby zgromadzenie się obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu odbyło się spokojnie i porządnie bez żadnych niestosowności.

Obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu spisać należy — podług ich przeznaczeń wyrażonych w obwieszczeniu powołującym, — w osobnych listach imiennych podług załączki 37 a na ostatku wymienić tych, którzy są wprawdzie powołani, lecz nie mogą wstąpić, z wyrażeniem rodzaju choroby lub innej przyczyny, która im wstąpić nie pozwala.

Jeżeliby znajdowały się przygotowane już listy imienne, można ich użyć; nazwiska niewstępujących (nie dotkniętych powołaniem) należy przekreślić a przybyłych (obcych) dopisać.

Zarazem w rejestrze pospolitego ruszenia i w konsygnacyi tyczącej się obcych, którzy się zgłosili, zanotować należy wzmianki tyżące się wstępujących, chorych i tych, którzy z innych przyczyn muszą pozostać, tymczasowo tylko ołówkiem.

Obowiązani powołani do służenia w pospolitem ruszeniu, którzy w prawdzie są bezwarunkowo niezdatni do dopełnienia tego obowiązku, co do których jednak nie zostało ostatecznie orzeczone uwolnienie od obowiązku służenia w pospolitem ruszeniu, którzy przeto nie otrzymali świadectw uwolnienia od służby w pospolitem ruszeniu i w rejestrach pospolitego ruszenia nie zostali wykreśleni, nie mogą pozostać, jeżeli tylko zdołają udać się z transportem.

*) W wielkich miastach owe place, na których wstępujący mają się zgromadzić, wyznaczać należy podług dzielnic

170. Po spisaniu obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu nastąpić ma porządnym wymarsz, pod kierunkiem przełożonego gminy albo jego zastępcy a względnie byłego podoficera do miejsca przeznaczenia (stacyi okręgu dopełnienia — stacyi batalionu obrony krajowej a względnie pospolitego ruszenia — według okoliczności do stacyi formowania batalionu pospolitego ruszenia).

W tym względzie trzymać się należy tego prawidła, że do miejsca przeznaczenia udać się należy tylko pieszo lub wozami. Koleją żelazną wolno obowiązany do służenia w pospolitem ruszeniu, wstępującym do szeregu, jechać tylko w tym przypadku, jeżeli do stacyi wstąpienia (do miejsca przeznaczenia) nie możnaby pieszo lub wozem dostać się w jednym dniu.

Sporządzone listy imienne — a jeżeli odległości przenoszące jeden dzień marszu można przebyć koleją żelazną lub statkiem parowym, także asygnacye do podróży podług załączki 38 — dać należy przewódcom, gdy zaś obowiązani do służenia w pospolitem ruszeniu, całkiem pewni, wstępując pojedynczo, oddzielnie daje się je onymże samym.

Asygnacyą do podróży pokazać należy w kasie kolei żelaznej lub żeglugi parowej.

Tam, gdzie niema połączenia zapomocą kolei żelaznej lub żeglugi parowej, albo gdzie użyć go nie można, ponieważ odległość aż do miejsca przeznaczenia nie przenosi jednodziennego marszu, przełożony gminy winien ile możności postarać się, żeby gmina dostarczyła wozów.

Gdyby krewni zamierzali towarzyszyć obowiązany do służenia w pospolitem ruszeniu, przełożony gminy winien odwozić ich od tego wszelkimi siłami, przedstawiając, że narażają się na próżną stratę czasu i pieniędzy.

Dla wracających do miejsc rodzinnych a względnie do miejsc pobytu przełożonych gmin lub ich zastępców, którzy byli przewodnikami transportów ze stacyi okręgu dopełnienia, — dla przewodców, którzy towarzyszą obowiązany do służenia w pospolitem ruszeniu uznany za niezdatnych i nadliczbowych, wydają komendy, którym transporty były oddane, asygnacye do podróży, jeżeliby wracający nie mogli dostać się pieszo w jednym dniu do dawnego miejsca pobytu.

171. Gdy obowiązani do służenia w pospolitem ruszeniu powołani są do szczególnych czynności służbowych w celach wojennych, mianowicie na robotników (profesjonistów lub pomocników), woźniców, prowadzicieli zwierząt jucznych, ich zgromadzenie się, spisanie i wymarsz odbyć się ma w podobnym sposobie i z podobnym ograniczeniem użycia kolei żelaznej. Gdyby z powodu nagłości wymarszu i wielkiej ilości powołanych do takich czynności służbowych nie można już było spisać ich w gminie pobytu, uczynić to należy albo w stacyi

zbiorczej albo w pośredniej, albo też w miejscu roboty (przeznaczenia).

172. Jeżeli po puszczeniu na urlop całych klas wieku pospolitego ruszenia, lub całych korpusów wojsk lub korpusów uzupełniających pospolitego ruszenia, zarządzone będzie ich ponowne wstąpienie, zgromadzenie się ich i wymarszerowanie odbyć się ma wprawdzie jak przy pierwszym wstąpieniu, jednakże spisywanie obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu nie jest potrzebne. Przewódcy oddać należy tylko asygnacyą do podróży, jeżeli w myśl punktu 170 jest potrzebna.

Kontrola nad wstępowaniem.

173. Co do tych obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu, którzy już przedtem nie zostali uznani za trwale nieobecnych i w taki sposób nie są wykazani w rejestrach pospolitego ruszenia — albo nie zostali ważnie wyłączeni od służby w pospolitem ruszeniu a powołaniu nie byli posłuszni, zwierzchności gminne winny czynić poszukiwania i odnośne wykazy, z podaniem znanych szczegółów co do tych obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu złożyć w dniu czwartym po wstąpieniu pospolitego ruszenia — co do chorych ile możności z świadectwami lekarskimi — Władzom administracyjnym powiatowym, które obowiązane są zarządzić ujęcie nieprzybyłych, jeżeli są do tego wskazówki.

Kontrola Władzy administracyjnej powiatowej rozciągać się ma także na tych obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu, powołanych kategorii i klas wieku, którzy zapisani są w wykazach obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu a jednak nie znajdują się w listach imiennych, odesłanych napowrót przez komisye przeglądowe i o których wstąpieniu nie doniosą inne Władze administracyjne powiatowe.

Kontrolę i zniewolenie do dopełnienia obowiązku służenia w pospolitem ruszeniu rozciągnąć należy także na tych obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu, którzy są obecni w pewnej gminie, ale w innej posiadają prawo swojszczyzny (przynależność) i w myśl postanowień powyższych wstąpić mają do pospolitego ruszenia w gminie swego pobytu, jakoteż na tych do służenia w pospolitem ruszeniu obowiązanych swojskich i obcych, którzyby po powołaniu pospolitego ruszenia do gminy wrócili lub przybyli.

Osoby podlegające obowiązkowi służenia w pospolitem ruszeniu, którzy przybędą na przemijający pobyt do obszaru dotkniętego wezwaniem pospolitego ruszenia — chociażby nie miały w tym obszarze prawa swojszczyzny i nie miały w nim zwyczajnie siedziby — aby nie były pociągane

w tym obszarze do służby w pospolitem ruszeniu, powinny mieć świadectwo, wygotowane przez Władzę administracyjną powiatową ich zwyczajnej siedziby podług załączki 34.

174. O wszystkich tych osobach, obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu, które uchyliły się samowolnie od służby w pospolitem ruszeniu, uwiadomić należy właściwy posterunek żandarmeryi, w razie wysłedenia odstawione będą do Władzy administracyjnej powiatowej, która odeśle ich komendzie okręgowej pospolitego ruszenia do urzędowego postąpienia.

175. Kontrola nad ponownem wstąpieniem puszczonech na urlop należy do ich korpusów.

Rozdział X.

Przegląd, odbiór przysięgi i oddanie obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu.

§. 36.

Przegląd obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu.

176. Przegląd obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu jest to komisyjne ich zbadanie i ocenienie pod względem zdatności fizycznej do tej czynności służbowej, do której zostali powołani. Niepomyślny wynik przeglądu ma tylko taki skutek, że niezdatni zostają czasowo wydzieleni z grona przeznaczonych do tej czynności, atoli jest bezskuteczny pod tym względem, że w ogólności są oni obowiązani służyć w pospolitem ruszeniu.

177. Zadaniem przeglądu jest:

- a) co do obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu, powołanych do uzupełnienia wojska, marynarki wojennej i obrony krajowej, zbadanie lekarskie w sposób przepisany w ogólności dla żołnierzy nie czynnych wstępujących do szeregu,
- b) co do obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu, powołanych do służby w korpusach pospolitego ruszenia, zbadanie komisyjne pod względem ich zdatności do służby z bronią w myśl załączki dodatkowej 2, wykazów A i B „Przepisu o badaniu lekarskiem obowiązanych do służby wojskowej“, i
- c) co do obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu, powołanych do szczególnych czynności służbowych w celach wojennych, komisyjne zbadanie pod względem ich zdolności do pracy w ogóle w myśl załączki dodatkowej 2, wykazu C powyższego przepisu.

178. Przegląd odbywa się w tych miejscach i u tych komend, do których obowiązani zostali powołani, a według okoliczności w miejscach zatrudnienia obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu powołanych do robót.

Komisya przeglądowa u komend batalionowych obrony krajowej a względnie u komend okręgowych pospolitego ruszenia składa się:

ze strony wojska:

- z dowódcy okręgowego pospolitego ruszenia lub jego zastępcy, który jest prezesem z głosem stanowczym,
- z oficera obrony krajowej lub pospolitego ruszenia i z lekarza obrony krajowej lub pospolitego ruszenia z głosami doradcami;

ze strony administracji:

- z przełożonego gminy, z której obowiązani do służenia w pospolitem ruszeniu stają do przeglądu lub jego zastępcy, pod odpowiedzialnością za tożsamość przyprowadzonych.

O odbywającym się przeglądzie uwiadomić należy Władzę administracyjną powiatową, której zostawia się do woli przysłanie delegata.

Prezes komisji przeglądowej w porozumieniu z dowódcą batalionowym obrony krajowej wydać ma polecenia co do wynalezienia lokali do czynności urzędowych komisji przeglądowej potrzebnych, które opatrzyć należy znakami widocznymi, aby każdy mógł do nich trafić — co do dostarczenia potrzebnych sprzętów, pisarzy, jakoteż pomocników i dozorców a według okoliczności prosić dowódcę stacyi o pomoc.

179. Przegląd odbywa się gminami, w większych miastach dzielnicami.

180. Obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu, którzy służyli w wojsku, marynarce wojennej, obronie krajowej (tudzież w ich rezerwach zasobowych) lub żandarmeryi zapytać się należy tylko, czy są dotknięci ułomnością wykluczającą zdolność do służby z bronią i w razie odpowiedzi potakującej, ograniczyć badanie do tej ułomności, w przeciwnym razie badanie niema się odbyć.

Obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu, którzy uznani będą za zdatnych do przeznaczonej im służby, ustawić należy w grupy:

- a) do celów uzupełnienia wojska (35—37 lat liczący obowiązani do służenia w pospolitem ruszeniu, którzy pochodzą z szczególnych broni i zakładów i osobnem zarządzeniem przeznaczeni zostali do uzupełnienia wojska),
- b) do celów uzupełnienia obrony krajowej, i
- c) do formacyj pospolitego ruszenia.

Obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu, powołanych tylko do szczególnych czynności służbowych w celach wojennych, badać należy

tyko wtedy, gdy zastaniają się ułomnością wykluczającą zdolność do pracy.

Co do tych obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu, którzy nie stawili się z powodu choroby, wypytać należy o ich chorobę dwóch obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu, pochodzących z tej samej gminy i uznanych za zdalnych.

181. Klasyfikacją wszystkich obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu zapisać należy w rubryce „Uwaga“ listy imiennej, którą z sobą przynieśli a którą odesłać należy zwierzchności gminnej za pośrednictwem komendy okręgowej pospolitego ruszenia i Władzy administracyjnej powiatowej.

Klasyfikacją zanotować należy w wykazach obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu i w registrach pospolitego ruszenia.

Władza administracyjna powiatowa sporządzić ma wyciągi obejmujące zapisanych w listach imiennych a nie posiadających prawa swojszczyzny w okręgu swego pobytu obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu i przesłać je ojczyzmem Władzom administracyjnym powiatowym dla kontroli nad wstąpieniem.

182. Jeżeli ci obowiązani do służenia w pospolitem ruszeniu, którzy do celów uzupełnienia wojska lub marynarki wojennej wstąpili bezpośrednio i od komend okręgowych dopełnienia uznani zostaną na przeglądzie za niezdatnych do tamtejszej służby, nie należy rozpuszczać ich do domu, lecz posłać z listą imienną do komendy okręgowej pospolitego ruszenia, gdzie pod względem zdalności do służby z bronią w korpusach wojsk pospolitego ruszenia ponownie mają być badani, poczem postąpi się z nimi stosownie do wyniku badania.

Obowiązani do służenia w pospolitem ruszeniu, którzyby wstąpili u nie właściwych komend okręgu uzupełniającego albo u nie właściwych komend okręgowych lub batalionowych pospolitego ruszenia, oddawać należy lub odsyłać właściwej komendzie.

183. Obowiązani do służenia w pospolitem ruszeniu, którzy uznani będą za bezwarunkowo niezdatnych do dopełnienia obowiązku służby w pospolitem ruszeniu, oddaleni zostaną „na czas wezwania“, niezdatni do służby z bronią „aż do przyszłego powołania“.

184. Przegląd i przysięga, która po nim ma być wykonana, zastępują akt wzięcia do wojska na czas wojny.

Atoli dla obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu, uznanych za zdalnych, nie wygotowuje się list poborowych, lecz tylko listy imienne podług załączki 37 — dla każdej osoby oddzielnie.

W rubryce „Uwaga“ zapisać należy:

Uznano za zdalnego i odebrano przysięgę.

N. dnia . . .⁶⁰ . . . . . 18 . . .

Podpis prezesa komisji.

§. 37.

Odbiór przysięgi i oddanie obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu.

185. Obowiązany do służenia w pospolitem ruszeniu, uznanym na przeglądzie za zdalnych do służby w wojsku, w marynarce wojennej lub w obronie krajowej, w korpusach wojsk pospolitego ruszenia lub do szczególnych czynności służbowych w celach wojennych, odczytać i objaśnić ma oficer sprawujący obowiązki członka komisji a to po skończeniu się przeglądu, lub — gdyby miał być przerwany, przed przerwą i w obecności prezesa komisji przeglądowej, I i V artykuł wojenny, w ich języku ojczyzmem; poczem odebrać należy od nich w sposób uroczysty przepisaną przysięgę służbową.

Obowiązani do służenia w pospolitem ruszeniu, wstępujący bezpośrednio u komend okręgu uzupełnienia, składają przysięgę przepisaną dla wojska, natomiast obowiązani do służenia w pospolitem ruszeniu, wstępujący u komend batalionowych obrony krajowej a względnie u komend okręgowych pospolitego ruszenia, składają przysięgę obrony krajowej, która jest oraz przysięgą pospolitego ruszenia.

Przysięga pospolitego ruszenia dla oddziałów robotniczych podana jest w „Przepisie o zgromadzeniu robotników potrzebnych w razie wojny“ i jako książka służbowa A—39 a) wojska wydana używa się zaś jej także dla innych, do służenia w pospolitem ruszeniu obowiązanych, gdy powołani są do czynności służbowych pomocniczych w celach wojennych.

Gdyby żołnierz pospolitego ruszenia nie chciał złożyć przysięgi, należy odczytać mu przysięgę osobno i akt ten, który ma te same skutki prawne co przysięga rzeczywiście złożona, zanotować w liście imiennej (punkt 184), która służy za listę poborową.

Oficerowie pospolitego ruszenia służący pod bronią — licząc tu także wcielonych ze stanu spoczynku lub stosunku „pozasłużbowego“ albo „ewidencyjnego“ złożyć mają przysięgę pospolitego ruszenia wspólnie z obowiązany do służenia w pospolitem ruszeniu, którzy wybrani zostali na przeglądzie, — oficerowie do służby sprawiedliwości (audytorowie), lekarze, rachmistrze wojskowi i ci urzędnicy wojskowi, którzy w tym przymiocie będą sprawowali obowiązki, przysięgę przepisaną osobno dla ich gałęzi służbowej.

186. Jeżeli korporacje mające charakter wojskowy lub noszące odznaki wojskowe, są powołane w tym ich przymiocie do czynności służbowej w pospolitem ruszeniu, składają członkowie korporacji przysięgę pospolitego ruszenia również w sposób uroczysty.

187. Po odebraniu przysięgi od żołnierzy pospolitego ruszenia, oddać ich należy lub odesłać razem z listami imiennymi podług ich przeznacze-

nia służbowego albo komendzie okręgowej dopełnienia, do której obszaru należy stacya przeglądowa, albo komendzie odbiorczej, którą ta komenda wydeleguje,

albo do batalionu obrony krajowej lub batalionu pospolitego ruszenia (kadru) — żołnierzy zaś pospolitego ruszenia do szczególnych czynności służbowych w celach wojennych — oddać dowódcom przeznaczonym do ich odebrania.

188. Żołnierzy pospolitego ruszenia, mających prawo swojszczyzny w Tyrolu i Vorarlbergu, tudzież przynależnych do krajów korony węgierskiej, którzy zgłosili się jako powołani i na przeglądzie uznani zostali za zdatnych do służby orężnej, odesłać należy transportem do przynależnych komend okręgowych pospolitego ruszenia, którym przesłać należy także listy imienne.

Rozdział XI.

Formowanie korpusów i oddziałów pospolitego ruszenia, utrzymywanie na etacie. Dobrowolne wstępowanie do pospolitego ruszenia.

§. 38.

Formowanie batalionów pospolitego ruszenia (kadrów).

Kadr.

189. Jeżeli bataliony pospolitego ruszenia, które mają być uformowane, nie zostają natychmiast powołane, tworzy się zwyczajnie najprzód „kadr batalionowy“, który stanowi samoistny oddział pospolitego ruszenia i podlega komendzie okręgowej pospolitego ruszenia.

Kadr batalionowy formuje się z powołanych szczegółowo oficerów i obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu podoficerów i żołnierzy.

Celem kadru jest: przysposobienie utworzenia batalionu, współdziałanie na przeglądzie wstępujących do pospolitego ruszenia obowiązanych i zapoznanie się oficerów i podoficerów z przyszłym zakresem działania.

190. W dniu, w którym obowiązani do służenia w pospolitem ruszeniu zostaną powołani celem utworzenia batalionu, kadr batalionowy należy rozwiązać. Osoby składające kadr należy przyjąć do sztabu batalionowego i do kompanij, gdzie stanowiąc będą osadę dla poddziałów batalionu, które mają być utworzone.

191. Jeżeli bataliony pospolitego ruszenia mają być tworzone bez poprzedniego formowania kadrów, w tych stacyach, w których znajdują się

oddziały uzupełniające obrony krajowej lub już utworzonych innych batalionów pospolitego ruszenia tychże użyć należy do poczynienia przygotowań.

Batalion.

192. Jednocześnie z rozwiązaniem kadru zaczyna się formowanie batalionu. Mundury i rynsztunki, narzędzia polowe, broń i amunicją wydać należy poddziałom, zarządzić pomieszczenie, pobór ziemiopłodów, serwisu i innych potrzeb, zapewnić żywność i poczynić wszelkie inne potrzebne przygotowania.

193. Dowódca batalionu złożyć ma podług informacji otrzymanej od komendy okręgowej pospolitego ruszenia plan przyjęcia dla wstępujących żołnierzy pospolitego ruszenia ze względu na ich łączność podług gmin, okręgów sądowych i administracyjnych.

W okręgach pospolitego ruszenia, w których tworzą się dwa bataliony wychodne pospolitego ruszenia, obowiązani do służenia w pospolitem ruszeniu obu zaciągów mogą być przyjmowani do każdego z tych dwu batalionów; ale jeżeli ilość obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu, należących do pierwszego zaciągu, jest dostateczna, przyjmować ich należy z zasady do pierwszego, gdyby zaś była nadwyżka takich, do drugiego batalionu wychodnego.

Jeżeli w batalionie wychodnym potrzebne są wyrównania pocztu pomiędzy kompaniami i przy tem także należy ile możności mieć wzgląd na terytorjalną łączność żołnierzy pospolitego ruszenia.

Do kompanij uzupełniającej przyjąć należy żołnierzy pospolitego ruszenia nie potrzebnych do kompanij polowych, do najstarszej zaciągniętej klasy wieku należących, wykształcenie wojskowe mających i takich, którzy takiego wykształcenia nie mają lub są niedostatecznie do piechoty wykształceni.

W batalionie terytorjalnym żołnierze pospolitego ruszenia nie mający wykształcenia wojskowego, lecz obznajmieni z użyciem broni palnej, mogą także być przyjęci do kompanij polowych.

Poczet sztabu batalionowego należy uzupełnić jak tylko wstąpi tylu uczestników pospolitego ruszenia, że będzie można zrobić odpowiedni wybór.

194. Wstępujący do szeregu mają być przyjmowani do pocztu według następujących zasad:

a) Co do batalionów wychodnych:

Celem pokrycia przepisanego pocztu brani być mają najprzód posiadający prawo swojszczyzny w odnośnym okręgu pospolitego ruszenia, następnie posiadający prawo swojszczyzny w obszarze tego samego okręgu terytorjalnego obrony krajowej, nakoniec posiadający prawo swojszczyzny w obcych okręgach terytorjalnych obrony krajowej.

Posiadających prawo swojszczyzny, jeżeli dostarczą dość materyału, należy natychmiast uzbroić i ubrać, inych o tyle, o ile według postanowień niżej zamieszczonych, ma się ich wziąć do własnego korpusu.

Po upływie czasu, w ciągu którego spodziewać się należy wstąpienia większej części powołanych, doniesić należy natychmiast przełożonej komendzie terytorjalnej obrony krajowej o jego wynikach za pomocą wykazu wygotowanego podług załączki 39.

Komendy terytorjalne obrony krajowej zarządzają niezwłocznie wyrównanie pocztu, jeśli byłoby potrzebne między batalionami wychodnymi co do posiadających prawo swojszczyzny w ich obszarze, odnośne zaś wykazy sumaryczne, jakoteż ilości posiadających prawo swojszczyzny w innych okręgach terytorjalnych obrony krajowej, którzy wstąpili, zakomunikują telegrafem ministerstwu obrony krajowej, która to ostatnia Władza naczelną wyda rozporządzenie, czy ci ostatni mają być odesłani transportem do innych komend terytorjalnych obrony krajowej, lub jeśli nie, czy mają być używani do pokrywania ubytków w poczcie własnego obszaru służbowego — lub nakoniec puszczeni na urlop aż do dalszego zarządzenia.

Gdy ostatecznie okaza się w poczcie nadwyżki, puszczać należy na urlop najprzód obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu z obcych okręgów terytorjalnych obrony krajowej, następnie mających prawo swojszczyzny we własnym okręgu terytorjalnym obrony krajowej, nakoniec mających prawo swojszczyzny we własnym okręgu pospolitego ruszenia, poczynając w każdej kategorii od najstarszych klas wieku.

b) Co do batalionów terytorjalnych

zasadą do wstąpienia jest tylko pobyt a wyrównania następują jedynie w szczególnych wyjątkowych przypadkach na podstawie doniesień komend okręgowych pospolitego ruszenia w skutek polecenia komend terytorjalnych obrony krajowej.

195. O skończeniu formacji batalionu doniesić należy komendzie okręgowej pospolitego ruszenia i komendzie terytorjalnej obrony krajowej, według okoliczności także już przełożonemu poddowódcy — obojgu ostatnim bezpośrednio — za pomocą „wykazu pocztu“ sporządzonego podług załączki 40. Do wykazu pocztu dołączyć należy listy przyjęcia oficerów podług załączki 19, w której wykazać trzeba:

stanowcze przyjęcie do sztabu batalionowego i do kompanij,
wstępujących,
niezdalnych do służby i tych,
którzy nie wstąpili, z wyrażeniem przyczyny niewstąpienia, jeżeli jest wiadoma.

Komenda okręgowa pospolitego ruszenia winna ten wykaz pocztu przedstawić razem z listą przyjęć bezpośrednio ministerstwu obrony krajowej, z dołączeniem do doniesienia i do listy przyjęć odpowiednich uwag objaśniających.

196. Czas, zostający aż do wymarszu a względnie aż do użycia batalionu obrócić należy na ćwiczenia wojskowe podług instrukcyj i programów, które wydadzą komendy terytorjalne obrony krajowej i na uregulowanie służby wewnętrznej.

Instrukcje i programy powinny być jak najprostsze i ze względu na krótki czas, który użyty być może do wykształcenia batalionu, powinny głównie obejmować:

- a) gruntowne władanie bronią palną,
- b) danie kilku strzałów do tarczy,
- c) maszerowanie, wykształcenie w potyczce tyralierskiej,
- d) odbywanie ćwiczeń polowych w strzelaniu i
- e) najpotrzebniejsze szczegóły służby polowej.

Używanie tarczy strzelniczych wojskowych, o ile są do rozrządzenia, nie powinno podlegać żadnym trudnościom.

197. Jeżeli w wypadkach szczególnej i nagłej potrzeby żołnierze pospolitego ruszenia pierwszego zaciągu mają być z batalionów pospolitego ruszenia wydzieleni i użyci do uzupełnienia wojska i obrony krajowej, wybierać ich należy w obrębie kategorii przeznaczonych według §. 29 do celów uzupełnienia, z najmłodszych klas wieku pospolitego ruszenia.

Utrzymywanie na etacie.

198. Żołnierze pospolitego ruszenia, którzy w stopniu podoficerów lub frajtrów (firerów w patroli itd.) oddaleni zostali z wojska, marynarki wojennej, obrony krajowej lub żandarmeryi, przyjmowani będą w swoim dawnym stopniu do korpusów pospolitego ruszenia (kadrów), jeżeli dokumentami legitymacyjnymi wojskowymi lub w inny sposób udowodnią niewątpliwie, że przy oddaleniu posiadali stopień i który, tudzież jeżeli nie stracili prawa do otrzymania napowrót dawnego stopnia (punkt 41); dowódcy kompanii obsadzają miejsca organizacją przepisane takimi podoficerami — lub, gdyby ich nie było, nowomianowanymi podoficerami lub frajtrami, których w tym celu przedstawić należy dowódcom batalionu.

Byłych oficerów i urzędników wojskowych, którzy nie uzyskali przeznaczenia na takie posady służbowe w pospolitem ruszeniu, wziąć należy na etat jako żołnierzy pospolitego ruszenia najniższej klasy żołdu.

199. Wzięcie na etat żołnierzy pospolitego ruszenia i żywienie ich kosztem skarbu rozpoczyna się od dnia przeglądu.

We wszystkich wygotowaniach piśmiennych, w których wyrażony być ma stosunek służbowy osób pospolitego ruszenia, przydawać należy do stopnia zawsze oznaczenie „pospolitego ruszenia“.

200. Żołnierze pospolitego ruszenia, przyłączeni do korpusów uzupełniających wojska, marynarki wojennej lub obrony krajowej będą tamże wzięci na etat i utrzymywani na etacie podług przepisów istniejących dla tych części siły zbrojnej.

201. W korpusach wojsk pospolitego ruszenia i w korpusach uzupełniających (kadrach), żołnierze pospolitego ruszenia będą wzięci na etat na podstawie list imiennych, sporządzonych podług załączki 37, codziennie zamykanych i formułą prezentcy opatrywanych.

Miejsce arkuszy księgi głównej zajmują listy imienne od komisji przeglądowej otrzymane, w których rubryce „uwaga“ zapisywać należy każdą zdarzającą się zmianę, jako pierwszą zaś, prezentcyą.

Oddział sztabowy i kompanie polowe sporządzać mają listy imienne swego całego pocztu w taki sposób, żeby w rubryce „uwaga“ mogły jeszcze zmieścić się zapiski i przedstawiać komendzie batalionu, u której utrzymywane będą w ewidencji.

W podobny sposób wzięci będą na etat oficerowie.

Dowódców okręgowych pospolitego ruszenia i ich sługi oficerskie utrzymywać należy na etacie w pierwszych batalionach wychodnych pospolitego ruszenia, dowódców półbrygady, tudzież adjutantów i ich sługi oficerskie w batalionie półbrygady jako nadkompletnych.

Dla osób pospolitego ruszenia płacę miesięczną pobierających, umieszczonych nie w korpusach lub oddziałach pospolitego ruszenia, które jednak otrzymały posady służbowe w pospolitem ruszeniu i mają prawo do uzyskania sług oficerskich, dostarczyć mają tychże i utrzymywać na etacie jako nadkompletnych kompanie uzupełniające pospolitego ruszenia, na polecenie komend terytoryalnych obrony krajowej.

Osób wojskowych i cywilnych przeznaczonych do służby w pospolitem ruszeniu na posadach, do których przywiązane są płace miesięczne, jeżeli przy wstępowaniu oświadczą, że są niezdatne do służby lub okażą się niezdatnymi, nie trzeba tymczasowo przyjmować do czynnej służby, lecz należy w tej mierze uczynić doniesienie do komendy terytoryalnej obrony krajowej z dołączeniem świadectwa lekarskiego wojskowego (obrony krajowej, pospolitego ruszenia) i ta komenda ma względem nich wydać decyzją

samodzielnie, chociażby byli emerytami lub zostawali w stosunku „pozasłużbowym“ wojska lub marynarki wojennej.

202. Gdy w przyszłości zajdzie potrzeba oddania żołnierza pospolitego ruszenia do innego oddziału, do szpitalu itp., uczynić to należy za pomocą takiej samej listy imiennej z wymienieniem otrzymanych alimentów i danych mu rzeczy skarbowych, które do pola dać należy w komplecie

§. 39.

Formowanie z obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu oddziałów do szczególnych czynności służbowych w celach wojennych.

203. Oddziały takie będą formowane w miejscu ich użycia przez odnośnego dowódcę (kierownika); dzielić je należy na grupy, stosownie do możliwości rozkwaterowania i miejsc pracy.

Szczegółowe postanowienia w tym względzie zawarte są w przepisie „O zgromadzeniu robotników potrzebnych w razie wojny“.

Jeżeli przeznaczonych dozorców jest za mało, można tym żołnierzom pospolitego ruszenia, którzy udowodnią, że w stopniu podoficerów lub frajtrów (firerów patroli itd.) zostali oddaleni z wojska, marynarki wojennej, obrony krajowej lub żandarmeryi, przywrócić dawny stopień i użyć ich do nadzorowania grup robotników.

204. Żołnierze pospolitego ruszenia wzięci będą w ewidencją i w niej utrzymywani podług postanowień zawartych w §. 38, dotyczących się korpusów pospolitego ruszenia (kadrów).

§. 40.

Dobrowolne wstąpienie do pospolitego ruszenia.

205. Osoby nieobowiązane do służenia w pospolitem ruszeniu, zdadne do służby z bronią i posiadające wykształcenie wojskowe, mogą wstąpić do pospolitego ruszenia za ochotników.

Mają oni albo razem z obowiązanyimi do służenia w pospolitem ruszeniu gminy swego pobytu — w tym razie za wpisaniem do listy imiennej — stanąć do przeglądu podług punktu 169 i przed komisją przeglądową oznajmić swój zamiar dobrowolnego wstąpienia do pospolitego ruszenia, albo z listą imienną wygotowaną oddzielnie podług załączki 37 przez przełożonego gminy zgłosić się do prezesa komisji przeglądowej albo do komendy okręgowej pospolitego ruszenia, albo do komendy tego batalionu pospolitego ruszenia, do którego chcą wstąpić.

Jeżeli okażą się zdawnymi do służby orężnej, zostaną przyjęci do pospolitego ruszenia i przez złożenie przysięgi pospolitego ruszenia zobowiązują się do służenia w pospolitem ruszeniu przez cały czas, na który jest wezwane.

206. Także osobom obowiązany do służenia w pospolitem ruszeniu, nie należącym do powołanych kategorii lub klas wieku, wolno pod temi samemi zastrzeżeniami i warunkami wstąpić dobrowolnie do korpusów wojsk pospolitego ruszenia.

Rozdział XII.

§. 41.

Służba w pospolitem ruszeniu żandarmeryi, straży skarbowej i osób zostających przy leśnictwie rządowem.

207. Jak tylko wypadki wojenne nie pozwolą żandarmeryi, straży skarbowej i osobom zostającym przy leśnictwie rządowem, sprawować służby w wyznaczonym zakresie, wszystkie te osoby, do takiej straży i nadzoru przeznaczone, o ileby nie były wydane szczególne rozporządzenia, obowiązane są, nie czekając wyraźnego rozkazu, zgłosić się do najbliższego oddziału pospolitego ruszenia. Wstępują one tym sposobem do służby w pospolitem ruszeniu i wchodzą pod rozkazy dowódcy oddziału, który — jeżeli działa osobno — donieść ma o tem swemu dowódcy batalionowemu.

Od czynników straży skarbowej i leśnictwa rządowego odebrać należy przysięgę; uchyla się przegład.

208. Z osób należących do żandarmeryi, straży skarbowej i leśnictwa rządowego, nie mieszając ich z sobą, tudzież nie zmieniając ich mundur, rynsztunków i uzbrojenia, tworzyć należy oddziały, przyłączając je do sztabów batalionowych pospolitego ruszenia i poruczać im stosownie do ich znajomości ludzi i terenu rozmaite szczególne zadania, posyłki itp.; oddziałów żandarmeryi i straży skarbowej używać należy także pod dowództwem ich oficerów a względnie urzędników.

209. Gdy nieprzyjaciel opuści normalny okrąg służbowy żandarmeryi, straży skarbowej i osób od leśnictwa rządowego, oddziały te należy natychmiast rozwiązać, a osoby, które do nich należały mają objąć napowrót swoją własną służbę.

Rozdział XIII.

Stosunki służbowo-wojskowe i osobiste osób należących do pospolitego ruszenia. Władza sądowa i sprawy porządkowo-karne.

§. 42.

Stosunki służbowo-wojskowe i osobiste.

210. Regulaminy i wszelkie inne przepisy służbowe, istniejące dla wojska, marynarki wojennej i obrony krajowej, stosują się odpowiednio do osób od pospolitego ruszenia, przeznaczonych do pełnienia służby w tych częściach siły zbrojnej, jakoteż w korpusach i oddziałach pospolitego ruszenia.

Osoby należące do pospolitego ruszenia, dopóki sprawują czynną służbę, zostają w obec osób innych części siły zbrojnej i żandarmeryi w tym samym stosunku wyższości i niższości co osoby należące do wojska, marynarki wojennej i obrony krajowej.

Wszystkie osoby, należące do pospolitego ruszenia, mianowicie zaś pomiędzy oficerami i urzędnikami nawet ci, którzy zarazem są oficerami lub urzędnikami w stanie spoczynku albo w stosunku „pozasłużbowym“ lub „evidencyjnym“, ustępują pod względem znaczenia osobom tego samego stopnia, należącym do wojska, marynarki wojennej lub żandarmeryi.

211. Przy mianowaniu oficerów i urzędników pospolitego ruszenia w myśl punktu 114 oznaczone będą dni rangi. W braku numerów dla rang, porządek rangi (wyższość i niższość) nowo mianowanych oficerów każdego stopnia tej samej rangi ustanawiać będzie dowódca batalionu, (oddziału) według zasad „Przepisu o oznaczeniu rangi dla osób służących pod bronią w c. k. obronie krajowej“.

Przy oznaczeniu porządku rangi decyduje więc:

a) Co do byłych oficerów:

Poprzednia ranga i poprzedni porządek rangi (numer) na tym samym stopniu — jeżeli zaś ten porządek rangi nie może być stwierdzony — poprzednia ranga w stopniu bezpośrednio niższym, w razie równości rangi na tym stopniu, czas służby oficerskiej, w razie równości czasu służby oficerskiej, ogólny czas służby;

b) co do byłych podoficerów:

Byli kadeci nowego systemu, którzy stopień podoficerski chociażby tylko tytularnie posiadali,

mają pierwszeństwo przed wszystkimi podoficerami tego samego stopnia;

wkażdym razie decyduje dawny stopień wyższy lub niższy, rzeczywisty lub tytularny, tudzież dłuższy lub krótszy czas służby na tym stopniu;

c) co do wszelkich osób cywilnych.

te z nich, które służyły w wojsku, marynarce wojennej lub obronie krajowej mają pierwszeństwo przed temi, którzy nie służyły; pomiędzy ostatnimi starsze wiekiem mają pierwszeństwo przed młodszemi.

Wskazówki co do dawnego stopnia wojskowego a u byłych oficerów także co do dawnej rangi zawiera lista przyjąć.

Przy oznaczeniu porządku rangi zasięgać należy w razie potrzeby wyższej decyzji.

Porządek rangi oficerów pospolitego ruszenia tego samego stopnia i tej samej rangi w rozmaitych formacjach pospolitego ruszenia ustanowić należy — jeżeli to jest potrzebne — według tych samych zasad.

Postanowienia powyższe stosują się odpowiednio do oficerów pospolitego ruszenia, nie należących do pocztu orężnego i do urzędników pospolitego ruszenia; — pomiędzy lekarzami asystentami lekarze ze stopniem uniwersyteckim mają pierwszeństwo przed dyplomowanymi chirurgami.

212. Na oficerach i urzędnikach, będących w stanie spoczynku i w stosunku „pozasłużbowym“, jako też na oficerach i urzędnikach w stosunku „ewidencyjnym“ obrony krajowej, gdy są przeznaczeni do służby w pospolitem ruszeniu, nie ciężą żadne szczególne obowiązki z przyczyny tego przeznaczenia służbowego.

Obowiązki oficerów i urzędników w ewidencji obrony krajowej z przeznaczeniem do służby w pospolitem ruszeniu są — z wyjątkiem ćwiczeń z bronią (służbowych) — te same, co obowiązki pocztu nieczynnego obrony krajowej.

Do odbywających się corocznie raportów głównych zwyczajnie przyzwani być nie mają, w pojedynczych przypadkach przyzywanie takich oficerów i urzędników z szczególnej przyczyny zostawia się właściwej komendzie terytorjalnej obrony krajowej.

Obowiązki osób stanu cywilnego, przeznaczonych na posady oficerów lub urzędników w pospolitem ruszeniu, polegają na tem, że winni rozszerzać swoją znajomość przepisów wojskowych, dotyczących służby, mustry itp., zachowywać się stosownie i dopełniać przyjętego dobrowolnie zobowiązania pod względem donoszenia o trwałej zmianie pobytu. — Co do byłych oficerów i urzędników, którzy nie na własną prośbę, lecz na pod-

stawie wystąpienia ze związku wojska, marynarki wojennej, obrony krajowej lub żandarmeryi, przeznaczeni zostali na posady oficerów lub urzędników w pospolitem ruszeniu, przypuszcza się, że ze względu na swoje ewentualne przeznaczenie służbowe i ważność porządnego utrzymywania ewidencji, uznają obowiązki powyższe za oczywiste, i będą ich dopełniali.

213. Podania, służące do celów ewidencyjnych, są uwolnione od stępli, — a jeżeli podania te opatrzone są napisem: „Na wezwanie urzędowe“, są także wolne od opłaty pocztowej. To ostatnie uwolnienie służy jednak tylko korespondencyjom oddawanym i odbieranym w obrębie monarchii austriacko-węgierskiej i nie stosuje się do obrotu lokalnego.

Inne podania, które strony wnoszą we własnym interesie, nie są wolne ani od stępla, ani od opłaty pocztowej.

214. Oficerowie w stosunku „ewidencyjnym“ obrony krajowej, z przeznaczeniem do służby w pospolitem ruszeniu i osoby stanu cywilnego przeznaczone na posady oficerów w pospolitem ruszeniu, mogą o własnym koszcie uczestniczyć w kursach praktycznych dla aspirantów na oficerów pospolitego ruszenia.

Kursa takie otwierane będą podczas głównych ćwiczeń wojskowych obrony krajowej w tych batalionach obrony krajowej, do których na wezwanie umieszczane corocznie w dziennikach urzędowych, zgłosi się dostateczna ilość uczestników.

Osoby stanu cywilnego otrzymają ubiór, rynsztunki i broń z zapasów pospolitego ruszenia. Ci, którzy podczas poprzedniej służby wojskowej mieli stopień oficerski lub podoficerski, otrzymają odznaki dystynkcji stopnia podoficerskiego.

W obozach uczestnicy tych kursów praktycznych umieszczeni będą jak osoby należące do obrony krajowej; — w innych lokalach obrony krajowej pomieszczeni być mogą tylko o tyle, o ile w nich znajdzie się dość miejsca i o ile skarbowi obrony krajowej nie przybędzie przez to wydatków.

Osoby stanu cywilnego podlegają wprawdzie jurysdykcji cywilnej, jednakże, wstępując na kurs, winny się zobowiązać, że w razie ćwiczeń nosić będą mundur wojskowy i — że tak samo jak frekwentanci stanu cywilnego, uczęszczający do szkół dla aspirantów na oficerów nieczynnego pocztu c. k. obrony krajowej — stosować się będą bezwarunkowo do zarządzeń wojskowych i porządkowo-karnych. Ci, którzyby zobowiązani dobrowolnie przyjętych nie dopełniali, objawiali niezadowolenie, lub gdyby w ogóle okazali się niezdatnymi, byłiby z kursu usunięci.

Prośby*) o przyjęcie na te kursa praktyczne podawać należy w ciągu miesiąca lipca do komendy tego batalionu obrony krajowej, u którego chcieliby ten kurs odbyć.

215. Oficerowie w stosunku „ewidencyjnym“ obrony krajowej, z przeznaczeniem do służb w pospolitem ruszeniu, mogą także uczestniczyć o własnym koszcie w ćwiczeniach wojsk obrony krajowej, o ile stosunki służbowe na to pozwalają.

Prośby o to*) podawać należy do komendy korpusu, u którego chcieliby uczestniczyć w tych ćwiczeniach.

§. 43.

Władza sądowa i sprawy porządkowo-karne.

216. Osoby należące do pospolitego ruszenia podlegają od dnia powołania ustawom karnym wojskowym, tudzież przepisom porządkowo karnym wojskowym w takiej samej rozciągłości, jak osoby należące do c. k. obrony krajowej, a mianowicie:

powołani za pomocą o b w i e s z c e ń, od dnia, w którym wstąpią a względnie zgromadzą się w gminie pobytu;

powołani za pomocą kart powołujących, od dnia, wyznaczonego powołanemu do stawienia się u właściwej Władzy (komendy, oddziału, zakładu itp.), jeżeli zaś pierwaj się zgłosił, od dnia, w którym się to stało.

Co się tyczy osób od straży skarbowej i od leśnictwa rządowego, które mają być pociągane do służenia w pospolitem ruszeniu, chwila, w której stosownie do postanowień punktu 207, są obowiązani zgłosić się do służby w pospolitem ruszeniu, uważana być ma za dzień powołania i od tej chwili postępować należy z temi osobami jak z powołanymi do służby w pospolitem ruszeniu.

Te osoby do pospolitego ruszenia należące, które mają być użyte do celów uzupełnienia wojska (marynarki wojennej), wchodzą pod tym względem na czas swego przeznaczenia w ten sam stosunek, co inne osoby, należące do wojska (marynarki wojennej).

217. Pod względem wykonywania władzy sądowej wojskowej nad osobami należącymi do pospolitego ruszenia, stosują się odpowiednio postanowienia ustawy z dnia 2. kwietnia 1885 o wykonywaniu władzy sądowej nad obroną krajową.

Do prowadzenia śledztwa sądowego przeciw osobom należącym do pospolitego ruszenia, powołane są Sądy wojskowe c. k. obrony krajowej a względnie Sądy wojska i marynarki wojennej, w ich zastępstwie urzędujące.

Atrybucye władzy sądowej nad osobami należącymi do pospolitego ruszenia wykonywać będą dowódcy do tego powołani w podobny sposób, jak to jest przepisane co do osób od obrony krajowej na wypadek uruchomienia.

218. Prawo porządkowo-karne nad osobami od pospolitego ruszenia wykonywać będą dowódcy pospolitego ruszenia, tudzież ci dowódcy wojska (obrony krajowej), pod których rozkaz korpusy pospolitego ruszenia będą kiedykolwiek oddane.

Dowódcy batalionów i kompanij, jakoteż oddziałów pospolitego ruszenia mają nad swymi podwładnymi takie same prawa porządkowo-karne, jakie stosownie do XIII. rozdziału regulaminu służbowego dla c. i k. wojska, Część I i Dodatków do niego, w zastosowaniu do c. k. obrony krajowej, nadane jest dowódcom tego samego stopnia obrony krajowej co do podwładnych należących do obrony krajowej w czasie wojny.

Dowódcy okregowi pospolitego ruszenia, mają nad osobami do niego należącymi, ich rozkazom bezpośrednio podlegającymi, takie prawo porządkowo-karne, jakie służy dowódcy batalionu pospolitego ruszenia.

Dowódcy pospolitego ruszenia winni utrzymywać na wzór protokołów karnych registr kar porządkowych, które wymierzają.

Rozdział XIV.

Puszczanie na urlop. Rozwiązanie pospolitego ruszenia. Potwierdzenie odbytej służby w pospolitem ruszeniu.

§. 44.

Puszczanie na urlop.

219. Urlopy mogą być dawane dopiero po wzięciu na etat oficerów i żołnierzy pospolitego ruszenia do korpusów pospolitego ruszenia lub korpusów uzupełniających (kadrow) a względnie po wzięciu w ewidencją u oddziałów do szczególnych czynności służbowych w celach wojennych.

Urlopy będą dawane albo jako krótka odwłoka służby w pospolitem ruszeniu (pozwolenie do późniejszego rozpoczęcia służby) albo jako krótka przerwa czynnej służby.

*) Prośby te, jakoteż załączki są wolne od stępla.

Urlopy ze względów osobistych.

220. Osoby należące do pospolitego ruszenia mogą być puszczane na urlop ze względów osobistych tylko w wypadkach ściśle wyjątkowych i w okolicznościach szczególnie naglących, o ile służba na to pozwoli i z zabezpieczeniem jej interesów.

Do puszczania na urlop osób przyjętych do wojska, marynarki wojennej lub obrony krajowej stosowane będą przepisy istniejące dla tych części siły zbrojnej — do osób pospolitego ruszenia, zostających przy armii w polu, przepisy w tej mierze obowiązujące.

O puszczaniu na urlop oficerów i żołnierzy pospolitego ruszenia należących do korpusów pospolitego ruszenia lub korpusów uzupełniających (kadrów) i oddziałów do szczególnych czynności służbowych w celach wojennych, nie przyjętych do armii w polu, decydować mają a względnie zasięgać wyższej decyzji ich dowódcy w duchu przepisu o urlopiach dla c. k. obrony krajowej.

Puszczonym na urlop wydawać należy zwykłe karty urlopowe.

Urlopy ze względów służbowych.

221. Ze względów służbowych puszcza się na urlop z przyczyny nadkompletu, zmniejszenia pocztu, lub gdy korpusy albo korpusy uzupełniające (kadry) a względnie oddziały pospolitego ruszenia są czasowo niepotrzebne.

222. Puszczanie na urlop z przyczyny nadkompletu przy formowaniu batalionów wychodnych pospolitego ruszenia, zarządzane będzie i wykonywane według postanowień zawartych w punkcie 194.

W kadrach osoby zbędne puszczane będą na urlop, gdy rychłe tworzenie batalionu nie jest zamierzone. Postanowienie w tym względzie wydane będzie przez ministerstwo obrony krajowej.

W obu przypadkach puszczeni na urlop dostać będą karty urlopowe.

223. Jeżeli w korpusach wojsk lub w korpusach uzupełniających pospolitego ruszenia może być zmniejszenie pocztu, zarządzać je będzie na obszarze armii działającej wódz wojska, a zresztą ministerstwo obrony krajowej.

Jeżeli całe korpusy wojsk lub korpusy uzupełniające pospolitego ruszenia będą czasowo niepotrzebne, podobnie wódz wojsk a względnie ministerstwo obrony krajowej zarządzi puszczenie ich na urlop, według okoliczności z jednoczesnym poleceniem formowania kadrów.

W obu przypadkach rozbrojenie i puszczenie na urlop odbywa się w stacyach batalionów obrony krajowej albo w innych stacyach formacyi.

W takim razie puszczeni na urlop nie dostają kart urlopowych i oznajmić im należy, że gdy zajdzie potrzeba, powołani będą napowrót obwieszczaniami.

224. Zmniejszenie pocztu lub puszczenie na urlop oddziałów, używanych do szczególnych czynności służbowych w celach wojennych, zarządzają te władze lub komendy, które zarządziły ich formacyą i odbywa się w tem samym miejscu, w którym są zatrudnione.

Także i w tym razie nie wydaje się kart urlopowych.

§. 45.

Rozwiązanie pospolitego ruszenia.

225. Częściowe — ograniczone do pojedynczych krajów — lub zupełne rozwiązanie pospolitego ruszenia zarządzać będzie Cesarz, gdy ustaną powody do jego użycia.

Atoli powinność służbowa osób obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu kończy się nie już z dniem, w którym rozwiązanie pospolitego ruszenia jest ogłoszone, lecz dopiero z tym dniem, w którym zostają ostatecznie oddalone ze służby w pospolitem ruszeniu.

226. Rozwiązanie korpusów i oddziałów pospolitego ruszenia wykonywane będzie według zarządzenia komend terytoryalnych obrony krajowej albo w stacyach batalionów obrony krajowej albo w innych stacyach formacyi i rozpoczyna się rozbrojeniem żołnierzy i podoficerów kompanij i oddaleniem tychże, jakoteż oficerów. Dowódcy kompanij, podoficerowie rachunkowi, jakoteż podoficerowie i żołnierze pospolitego ruszenia najmłodszych klas wieku, potrzebni do określonego przepisami odwiezienia, wyrestaurowania i poklasyfikowania mundurów, rynsztunków, narzędzi polowych, broni i amunicji, jakoteż wszelkich innych materiałów skarbowych, pozostać mają, dopóki rozwiązanie kompanii nie będzie całkiem uskutecznione.

Sztab batalionowy, którego zbędne osoby nawet już wcześniej mogą być oddalone, rozwiązać należy na ostatku.

Osoby z pospolitego ruszenia, służące w wojsku, w marynarce wojennej lub u obrony krajowej, odsyłane będą przez korpusy swego pocztu wprost do ojezyny.

227. Wszyscy oficerowie i wszystkie osoby pobierające miesięczną płacę, licząc tu także oficerów i urzędników wojskowych, będących na emeryturze i w stosunku „pozasłużbowym“ lub „ewidencyjnym“, którzy pełnili obowiązki w pospolitem ruszeniu, przeniesieni będą napowrót w poprzedni stosunek.

228. Dokumenty, dotyczące się osób pospolitego ruszenia: uzupełnione i zamknięte arkusze podziałowe księgi głównej, listy imienne itp. odsyłać będą korpusy wojska i marynarki wojennej za pośrednictwem komendy okręgu uzupełniającego swojszczyzny, do komendy okręgowej pospolitego ruszenia swojszczyzny, korpusy zaś i oddziały obrony krajowej i pospolitego ruszenia oddawać je będą bezpośrednio komendzie okręgowej pospolitego ruszenia, która zachowywać je będzie uporządkowane.

Egzemplarze makułowe list kwalifikacyjnych byłych oficerów wojska, marynarki wojennej, obrony krajowej i żandarmeryi należy uzupełnić — bez wypielniania rubryki 12 — i za pośrednictwem komendy okręgowej pospolitego ruszenia posłać komendzie terytorjalnej obrony krajowej.

§. 46.

Potwierdzenie pełnienia służby w pospolitem ruszeniu.

229. Kto pełnił służbę w pospolitem ruszeniu, otrzyma po ostatecznem rozwiązaniu korpusów pospolitego ruszenia odpowiednie urzędowe potwierdzenie tego, pospolicie od swego ostatniego oddziału (batalionu, szwadronu itp.).

Osoby pospolitego ruszenia aż do kapitana (rotmistrza) dostają świadectwa służby w pospolitem ruszeniu podług wzorów podanych w załączkach 41 i 42; odpowiednią ilość tych ostatnich na podstawie wykazu pocztu (punkt 195) rozesła komendy terytorjalne obrony krajowej komendom okręgowym pospolitego ruszenia celem wydania korpusom pospolitego ruszenia, w których dowódca batalionu pospolitego ruszenia zarządzi obdzielenie niemi kompanij a blankiety, któreby zostały, zwróci komendzie terytorjalnej obrony krajowej za pośrednictwem komendy okręgowej pospolitego ruszenia.

230. Świadectwa wydają następujące Władze i ich wykonawcy a według okoliczności tyclże zastępcy lub następcy.

1. Ministerstwo obrony krajowej dla mianowanych dowódców okręgowych pospolitego ruszenia i dowódców półbrigad tudzież batalionowych pospolitego ruszenia, w którymto celu komendy teryto-

ryalne obrony krajowej po rozwiązaniu pospolitego ruszenia przedstawiać mają ministerstwu imienny wykaz przereczonych osób z wyrażeniem gminy rodzinnej i powiatu, roku urodzenia, tudzież jakości i długości służby w pospolitem ruszeniu.

2. Komenda terytorjalna obrony krajowej dla wszystkich oficerów pospolitego ruszenia aż do kapitana i rotmistrza, na podstawie wykazów imiennych, które przysyłać mają korpusy pospolitego ruszenia a w których co do oficerów pospolitego ruszenia, mianowanych ze stanu cywilnego, podać należy ich dawny zawód obywatelski — tudzież dla wszystkich urzędników pospolitego ruszenia.

3. Sami dowódcy batalionów i dowódcy kompanij pospolitego ruszenia, jakoteż dowódcy oddziałów pospolitego ruszenia, dla wszystkich innych osób z pospolitego ruszenia.

4. Ci żołnierze i podoficerowie, którzy służbę pospolitego ruszenia pełnili w obronie krajowej, do stawać będą świadectwa służby od właściwej komendy batalionowej obrony krajowej na podstawie arkuszy księgi głównej nadechodzących od poddziałów, tym zaś, którzy służbę pospolitego ruszenia odbyli w wojsku (marynarce wojennej), wydawać będą świadectwa tamtejsze komendy.

Po blankiety do tego potrzebne zgłaszać się należy do komend terytorjalnych obrony krajowej.

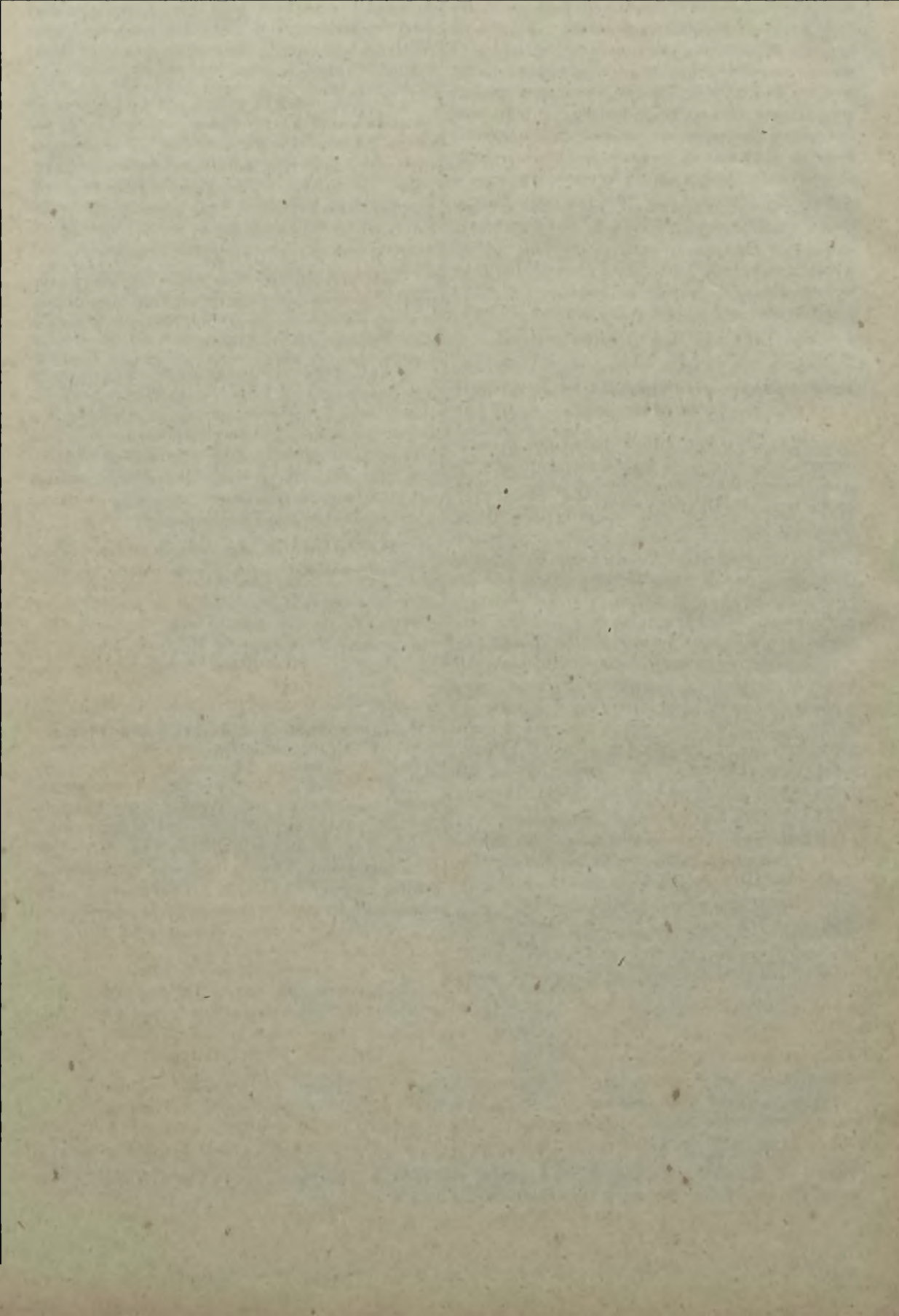
Rozdział XV.

§. 47.

Postanowienia ekonomiczno-administracyjne.

231. Przepisy istniejące dla c. k. obrony krajowej w przedmiocie należytości, zarządu i rachunkowości stosują się także do pospolitego ruszenia z wyjątkiem odmian w punktach 184, 201 i 202 wzmiankowanych (co do używania list imiennych według załączki 37 zamiast list poborowych, arkuszy księgi głównej, list prezencyjnych i rewizyjnych).

Uwagi: Załączki 6, 7, 8, 9, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 26, 27, 30, 36, 39 i 40, które bądź dotyczą się wyłącznie Władz i komend wojskowych, bądź podają wzory kart wecielenia i powoływania, nie zostały umieszczone w Dzienniku ustaw państwa.

Okrąg pospolitego ruszenia N. Nr.

Powiat

Gmina

Regestr pospolitego ruszenia

klasy wieku (roku urodzenia) 18 . .

- Uwagi.** *a)* Do rubryki 2. Gdy jest więcej osób tego samego nazwiska i imienia, przydać należy dla odróżnienia obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu, przydomek, imię (chrzestne) ojca lub jakąś inną cechującą okoliczność.
- b)* Do rubryk 2, 3, 6 aż do 12. Gdy obowiązany do służenia w pospolitem ruszeniu ubywa (zostaje wykreślony), wykreślić należy nazwiska w rubrykach 2 i 3 tudzież zapiski w rubrykach 6 aż do 12 jeżeli są (ale w ten sposób, żeby to, co było napisane, dało się przeczytać).
- c)* Do rubryk 5, 10 aż do 12 i 15. Zmienne szczegóły co do pobytu (rubryki 5, 10 aż do 12), przeznaczenie służbowe lekarzy, farmaceutów, inżynierów, architektów, budowniczych, weterynarzy, konovalów i innych obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu imiennie oznaczonych, tudzież czasowe wyłączenia (rubryka 15) wpisywać należy tylko ołówkiem.
- d)* Do rubryki 6. Obowiązany do służenia w pospolitem ruszeniu, którzy powinności służby wojskowej w linii i w rezerwie dopełnili a tylko w ostatnich dwóch latach swojej dwunastoletniej powinności służenia wojskowo należeli do obrony krajowej, wpisać należy korpusy wojska i zakłady wojskowe przy których służyli.
- Jeżeli korpus wojska lub zakład nie jest dokładnie wiadomy, wpisać należy tymczasowo tylko rodzaj broni lub zakładu (piechota, korpus strzelców, jazda wojska, artylerya polowa, forteczna, techniczna, inżynierya, pulk kolejowy i telegraficzny, służba zdrowia, pociągi, stadniny, magazyny mundurów i żywności — piechota obrona krajowej, jazda obrony krajowej).
- e)* Do rubryki 15. Złożenie taksy zanotować należy tym, którzy ją złożyli.

Liczba bieżąca	Nazwisko i przydomek	Imię (chrzestne)	Stan, charakter, zatrudnienie (zarobek)	Miejsce zamieszkania i numer domu w gminie rodzinnej	Służył w wojsku, marynarce wojennej lub u obrony krajo- wej (albo w ich re- zerwach zasobo- wych), w którym korpucie i w jakim stopniu
	obowiązanych do służby w pospolicim ruszeniu				
1	2	3	4	5	6
1	Świdorski	Jan	wolny, ślusarz		Pułk piechoty Nr. , kapral
2	Wojtuń	Michał	żonaty, kupiec		Artylerya polowa, podmajstrzy
3	Piotrowski	Szymon	wolny, lekarz	Ulica N. 56	
4	Wojtowicz inaczej Dryblas	Piotr	wdowiec, wyrobnik	Ulica N. 4	Batalion obrony kra- jowej Nr. , frajter
5	~~Korzeniowski~~	~~Zygmunt~~	wolny, traktiernik	Ulica N. 15	
6	~~Kijas~~	~~Kazimierz~~	żonaty, listowy		~~Artylerya forteczna Batalion Nr. , firer ogu~~
7	Gromnicki	Ignacy	żonaty, buchalter		Jazda wojska, dragon
8	Kawka	Jędrzej	żonaty, stolarz		Marynarka wojenna, koszowy
9	Kwiatkowski inaczej Szydelko	Marcin	wdowiec, młynarz	Adamówka	Pułk inżynierii Nr. , frajter
10	Kurek	Wojciech	żonaty, właściciel dóbr	Podbrzezie	Batalion strzelców polowych Nr. , podporucznik
11	Gawiarz	Stanisław	żonaty, kramarz	Ulica N 3	Pułk piechoty Nr. , podoficer rachun- kowy
12	Krzesz	Władysław	wolny, oficyał pocztowy	Miasteczko N. 1	

Jest lub był utrzymywany w ewidencji		Do dopełnienia powinności służbowej w pospolitem ruszeniu bezwarunkowo niezdatny i z jakiej przyczyny	Stale nieobecny w ojczyźnie			Uzasadnienie		U w a g a		
w rezerwie dopełniającej	w obronie krajowej		w krajach tutejszych	za granicą	niewiadomo gdzie	przyrostu	ubytku			
7	8		kraj, miejsce						10	11
			Węgry, Koszyce							
				Król. pol. Kielce						
	1									Na wypadek uruchomienia przeznaczony do służby w obronie krajowej
		Stężałość stawu goleniowego. Nie chce poddać się zbadaniu								
	1	Nie ma ~~lewej~~ ręki	~~Śląsk, Cieszyń~~							Dostał świadectwo uwolnienia
										umarł 15. maja 18. . w N.
						1				
			Morawia, Olomuniec							
1										
										Uwolniony z abszytem
										Przeniósł się z N.
										Wyłączony czasowo aż do końca marca 18. .

I. Wykaz lat służby w pospolitem ruszeniu

dla urodzonych w latach 1847 aż do 1876 włącznie.

Urodzeni w następujących latach	kończą w następującym roku		i mają być z dniem 1. stycznia następującego roku	
	18.	42.	do rejestru wcią- gnięci	wolni od służby w posp. ruszeniu
	rok życia			
1847	.	1889	zostali zapisani w rejestrze pospolitego ruszenia przy pierwszem założeniu na rok 1887	1890
1848	.	1890		1891
1849	.	1891		1892
1850	.	1892		1893
1851	.	1893		1894
1852	.	1894		1895
1853	.	1895		1896
1854	.	1896		1897
1855	.	1897		1898
1856	.	1898		1899
1857	.	1899		1900
1858	.	1900		1901
1859	.	1901		1902
1860	.	1902		1903
1861	.	1903		1904
1862	.	1904		1905
1863	.	1905		1906
1864	.	1906		1907
1865	.	1907		1908
1866	.	1908		1909
1867	1885	1909		1910
1868	1886	1910		1911
1869	1887	1911		1888
1870	1888	1912		1889
1871	1889	1913		1890
1872	1890	1914		1891
1873	1891	1915		1892
1874	1892	1916		1893
1875	1893	1917	1894	
1876	1894	1918	1895	

Załącznik 3
do §. 9.

II. Wykaz klas wieku

od roku 1889 do 1895 do pospolitego ruszenia wcielonych.

W r o k u						
1889	1890	1891	1892	1893	1894	1895
wcielonę są następujące klasy wieku:						
1847	1848	1849	1850	1851	1852	1853
1848	1849	1850	1851	1852	1853	1854
1849	1850	1851	1852	1853	1854	1855
1850	1851	1852	1853	1854	1855	1856
1851	1852	1853	1854	1855	1856	1857
1852	1853	1854	1855	1856	1857	1858
1853	1854	1855	1856	1857	1858	1859
1854	1855	1856	1857	1858	1859	1860
1855	1856	1857	1858	1859	1860	1861
1856	1857	1858	1859	1860	1861	1862
1857	1858	1859	1860	1861	1862	1863
1858	1859	1860	1861	1862	1863	1864
1859	1860	1861	1862	1863	1864	1865
1860	1861	1862	1863	1864	1865	1866
1861	1862	1863	1864	1865	1866	1867
1862	1863	1864	1865	1866	1867	1868
1863	1864	1865	1866	1867	1868	1869
itd. aż do	itd. aż do	itd. aż do	itd. aż do	itd. aż do	itd. aż do	itd. aż do
1870	1871	1872	1873	1874	1875	1876

Okrag pospolitego ruszenia N. N.

Powiat

Okrag sądowy

Gmina

Wyciąg z registrów pospolitego ruszenia.

Rówieśnictwo	Ilość mężczyzn obowiązanych do służby w pospolitem ruszeniu	Z n i c h				U w a g a
		służyli		są		
		w wojsku (mary- narce wojennej)	w obronie krajowej	stale nieobecni	bezwartunkowo niezdolni	
		tudzież w ich rezerwach zasobowych				
1847						
1848						
1849						
1850						
1851						
1852						
1853						
1854						
1855	10	7	1	4	1	
1856						
1857						
1858						
1859						
1860						
1861						
1862						
1863						
1864						
1865						
1866						
1867						
1868						
1869						
1870						
Suma .						

N. dnia . . . . . 18 . .

N. N.,
Burmistrz.

Załączka 5

do §. 11.

Nazwa korporacji

Siedziba korporacji

W y k a z

członków (korporacji) obowiązanych do służby w pospolitem ruszeniu.

Liczba bieżąca	Nazwisko	Imię (chrzestne)	Stopień (urząd) w korporacji	Rok urodzenia	Gmina swojszczyzny (powiat, kraj)	Stan, zawód, zatrudnienie (zarobek)	Miejsce zamieszkania i Nr. domu	Jest do służby w wojsku (obronie krajowej) obowiązany (rodzaj broni i stopień)	Służył w wojsku, marynarce wojennej lub obronie krajowej (lub w ich rezerwach zasobowych) (rodzaj broni i stopień)	Stale nieobecny i gdzie		U w a g a
	członka obowiązanego do służby w pospolitem ruszeniu									w kraju	za granicą	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1												
2												
3												
4												
5												
140	wszystkich innych członków											
145	Razem											

N. dnia . . . . . 18 . . . . .

Podpis dowódcy (przełożonego):

Uwaga. Oficerów, podoficerów i frajtrów (dowódców patrolu) korpusu milicyi mieszczańskiej i korpusu strzelców, tudzież członków zwierzchności stowarzyszeń weteranów wojskowych podać należy imiennie, wszystkich zaś innych sumarycznie.

Członków wzmiankowanych pod l. 138 przepisu nie trzeba zapisywać jako obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu.

W y k a z

ułomności, które czynią niezdającym do wszelkiej służby w pospolitem ruszeniu.

Liczba bieżąca	Ułomności — według wykazu D
załączki dodatkowej 2 do „Przepisu o badaniu lekarskim obowiązanych do służby wojskowej“ (Załącznik III do „Przepisów o służbie wojskowej“, Część I)	
4	Brak pojedynczych istotnych części kości czaszkowych.
8	Głuchota obu uszu.
14	Upośledzenie w wysokim stopniu bystrości wzroku (słabowzroczność).
18	Bliznowate zwyrodnienia spojówki w znacznych rozmiarach u obu oczu.
23	Zaćma na obu oczach.
24	Ślepota obu oczu.
27	Nadwzroczność z upośledzeniem w wysokim stopniu bystrości wzroku.
28	Bardzo szpecące zniekształnienie nosa ze znacznym upośledzeniem mowy i oddychania; zupełny brak nosa.
29	Bardzo szpecąca warga zajęcza, zrośnięcie na wielkiej przestrzeni warg albo też błony śluzowej policzkowej, jeżeli zarazem mowa jest niezrozumiała a jedzenie znacznie utrudnione.
36	Wielkie wole utrudniające oddychanie.
38	Przetoki krtaniowe i tchawicowe.
43	Garb na piersiach lub na plecach w wysokim stopniu oszpecający.
44	Tarń dwudzielna.
47	Ujście stolcowe nieprawidłowe.
48	Złośliwe nowotwory jądra.
51	Uderzające zniekształnienie, kalectwo lub brak członka albo znacznej jego części.
52	Uderzający zanik jakoteż znaczny przerost członka przez co używanie go jest tamowane.
53	Złamania kości uleczone ze znacznym skróceniem albo zniekształnieniem, przez które używanie członków jest tamowane.
54	Zastarzałe, nieuleczalne zwichnienia, częściowe albo zupełne zrosty lub skurczenia stawów nie pozwalające ich używania lub tamujące w wysokim stopniu ich używanie.
56	Porażenie członka.
57	Brak palca wielkiego u nogi.
63	Szpotawość, hakonóg, stopa końska.
65	Karłowatość, okaleczalność albo zniekształnienie całego ciała.
69	Uderzająco wielkie nieuleczalne sadzele i wyrosłe na ciele, jakoteż wszystkie złośliwe nowotwory.
70	Wszelkie tętniaki.
73	Wszelkie choroby umysłowe.
74	Głuchoniemota.

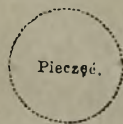
Władza administracyjna powiatowa.**Świadcstwo uwolnienia od pospolitego ruszenia.**

N. N. .... obowiązany do służenia w pospolitem ruszeniu,
 posiadający prawo swojszczyzny w gminie N. .... urodz. w r. 18 .....,
 charakter (zatrudnienie, zarobek) ....., na zasadzie

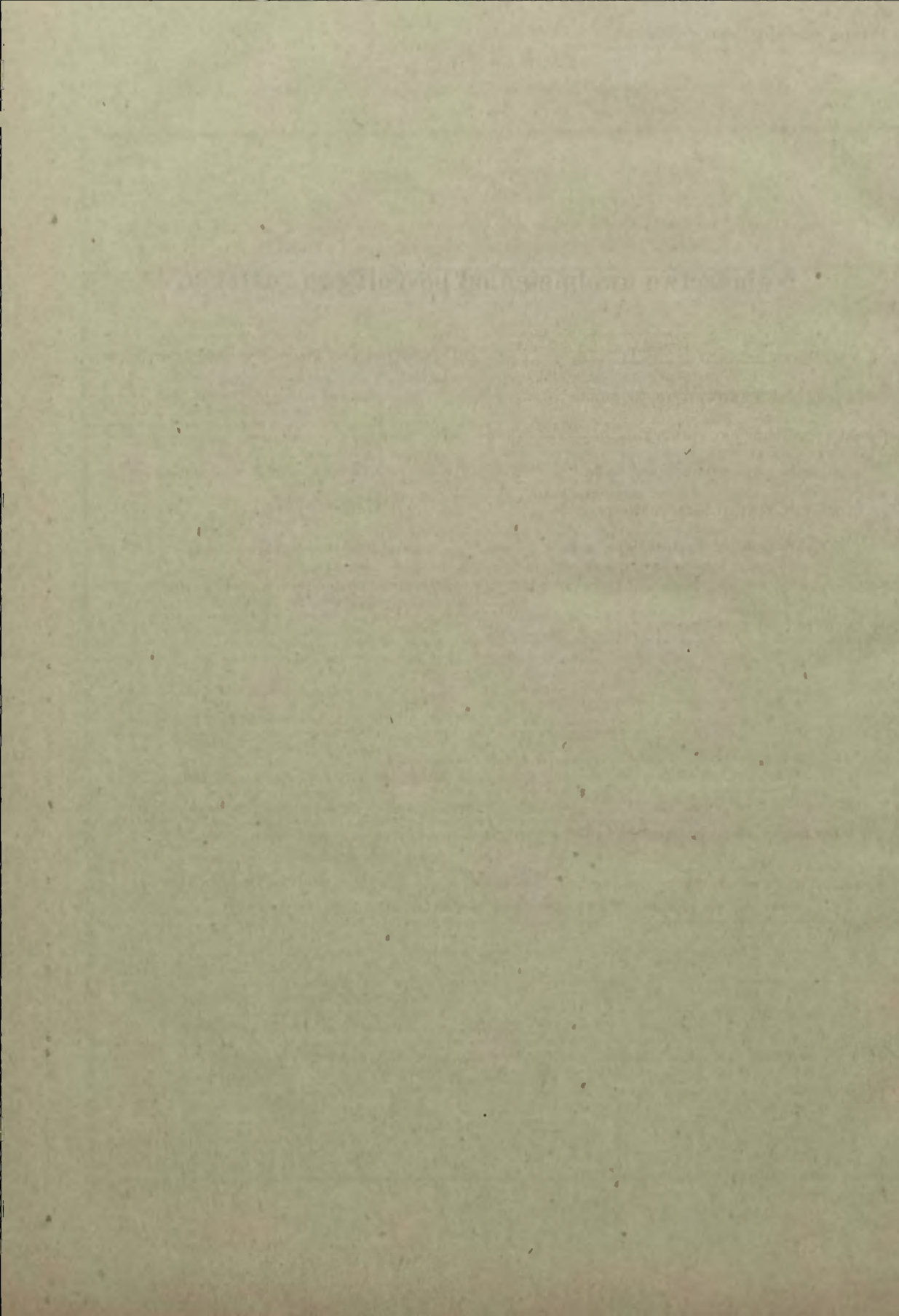
według potrzeby {
 uchwały komisji poborowej w N. .... z dnia ..... 18 .....,
 uchwały komisji rozpoznawczej w N. .... z dnia ..... 18 .....,
 uchwały komisji rozpozn. wyż. w N. .... z dnia ..... 18 .....

z przyczyny ułomności bezwarunkowo niezdatny do służenia w pospolitem ruszeniu, zostaje całkiem uwolniony od tej powinności.

N. .... dnia ..... 18 .....

Władza administracyjna powiatowa.

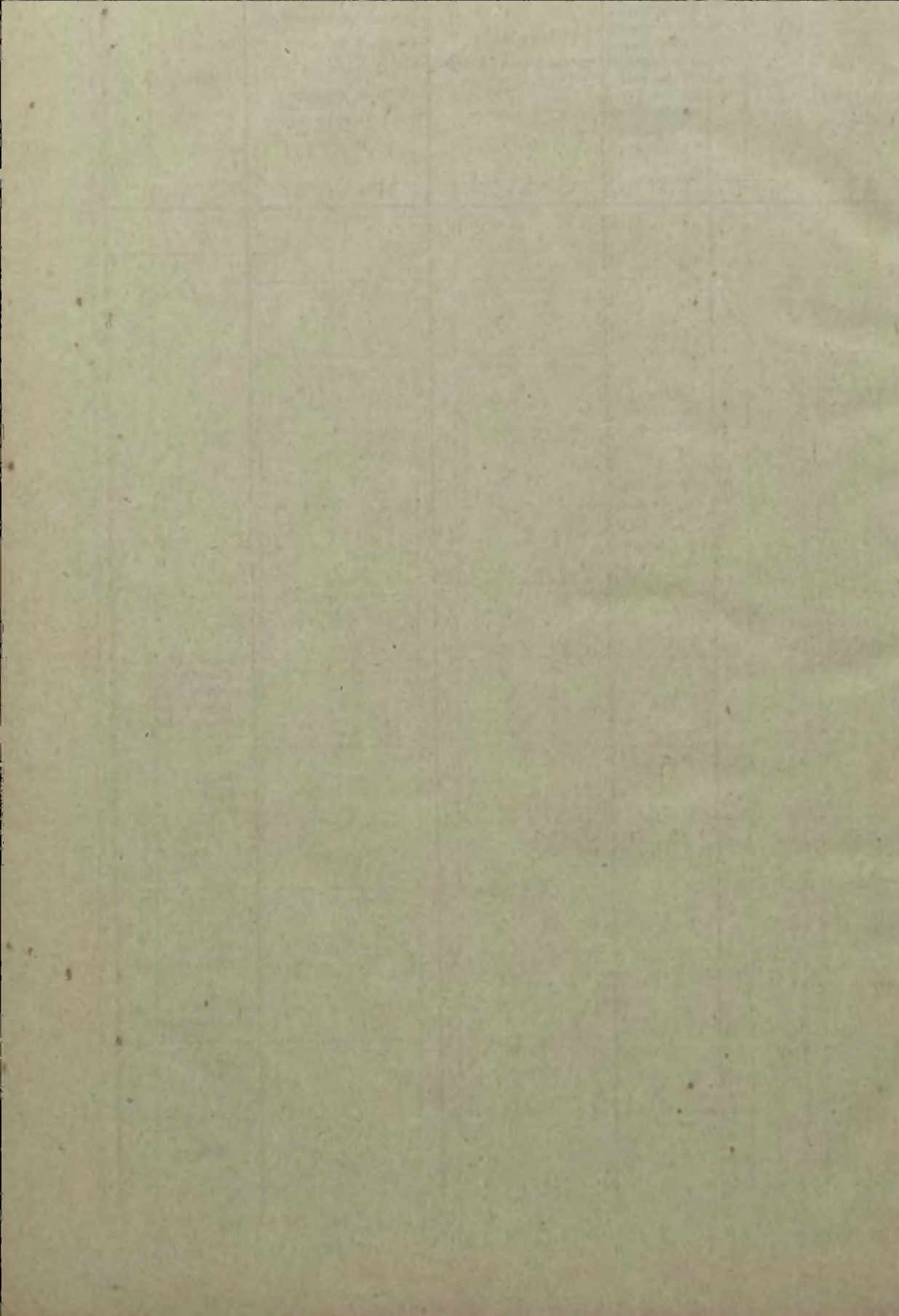

cywilna		W roku przeszłym pozwolono zostawić go w razie uruchomienia na posadzie służbowej (pozwolono na wyłączenie od służby wosp. ruszeniu)	Uzasadnienie niezbędności każdego z osobna na posadzie którą zajmuje	Ogólna lub szczególna uwaga komendy terytorialnej obrony krajowej a względnie ministerstwa obrony krajowej	U w a g a
Miejsce zamieszkania (urzędowania)	Rodzaj służby				
9	10	11	12	13	14
		1			
		1			
		1			Przeznaczony do szpitalu rezerwowego Towarzystwa w N.
		1			
		1			
		1			

Załącznik 14
do §. 15.

Władza krajowa, dyrekcya, urząd dworski najwyższy.

Świadcstwo wyłączenia od pospolitego ruszenia.

N. N. .... obowiązuje do służenia w pospolitem ruszeniu, posiadający prawo swojszczyzny w gminie N. .... powiatu N., kraju N., urodzony w r. 18..... charakter (zatrudnienie, zarobek).....),
na zasadzie przyzwolenia c. k. komendy obrony krajowej w N. ....
ministerstwa obrony krajowej
z dnia .....^{go} ..... 18....., Nr. .... jako załatwiający
sprawy służby publicznej wyłączony został od służby w pospolitem ruszeniu na czas aż do końca
publicznego interesu
marca 18.....

N. .... dnia .....^{go} ..... 18.....

Pieczęć.

Podpis.

Władza.

Termin ważności przedłużony aż do końca
marca 18..... na zasadzie przyzwolenia c. k.
komendy obrony krajowej w N. ....
ministerstwa obrony krajowej z dnia
.....^{go} ..... 18.....

Nr. ....

N. .... dnia .....^{go} ..... 18.....

Pieczęć.

Podpis.

U w a g i.

1. Stan normalny sztabu batalionowego przepisany jest dla wszystkich batalionów.
  2. Pomocnik przeznaczony jest dla rachmistrza (oficera rachunkowego).
  3. W korpusach pospolitego ruszenia z okręgów pospolitego ruszenia Nr. 79 aż do 82 niema dobozów batalionowych i kompanijnych a zamiast tych ostatnich są trębacze.
  4. Jeden firer sztabowy przeznaczony jest do sprawowania służby profosa, drugi sprawuje obowiązki dozorczy wozów.
  5. Jeden rzeźnik jest kapralem, drugi, przeznaczony na pomocnika i poganiacza, jest frajtrzem lub szercgowcem pospolitego ruszenia.
  6. Markietanem może być podoficer, frajtrzem lub szeregowiec pospolitego ruszenia; pomocnik zaś — jeżeli jest obowiązany do służenia w pospolitem ruszeniu — należeć może tylko do najniższej klasy zoldu. — Przyjęcie markietanów nie jest obowiązkowe.
  7. W czasie wojny w górach podwoić należy poczet podoficerów i szeregowców nosicieli rannych.
  8. Dwaj bandażyści przydani są lekarzowi głównemu.
  9. W każdej kompanii dwaj szeregowcy pospolitego ruszenia uzbrojeni karabinami, pełnić mają obowiązki szercgów kompanijnych.
  10. Podoficerowie rachunkowi dzielą się na dwie klasy; należący do 1 klasy mają stopień sierżantów, należący do 2 klasy mają stopień firerów cugu.
  11. Stan normalny kompanij polowych i kompanij uzupełniającej przepisany jest dla batalionów wychodnych.
  12. W batalionach terytoryalnych siła najmniejsza kompanij przy jej tworzeniu wynosić powinna ile możności nie mniej jak 150 ludzi — siła największa nie więcej nad 360 ludzi.
Cugi liczyć powinny ogółem 50 aż do 60 ludzi, podług tego dzielić należy kompanie na odpowiednia ilość cugów.
Na każdy cug przypada prócz 1 oficera: 1 firer cugowy, 3 kaprali, 4 frajtrów, 1 muzykant, 1 pionier, 1 nosiciel rannych, 1 sługa oficerski. Ilość muzykantów, pionierów i nosicieli rannych zależy zresztą także od zdatości obowiązanych do służby w pospolitem ruszeniu i od tego, czy mają potrzebne przybory.
Ilość kompanij wynosić może według okoliczności także tylko 5 albo aż do 6, lecz całkowity poczet żołnierzy i podoficerów batalionu przy tworzeniu liczyć powinien ile możności nie mniej jak 500 i nie więcej nad 1200 ludzi.
-

Władza administracyjna powiatowa

C. k. komenda obrony krajowej w N.

Załączka 28

do §. 25.

W y k a z

obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu lekarzy dyplomowanych (dyplomowanych chirurgów, dyplomowanych farmaceutów, inżynierów, architektów i budowniczych — dyplomowanych weterynarzy — konowałów) stanu cywilnego.

Imię (chrzestne) i nazwiśko	Rok uro- dzenia	Gmina swoj- szczyzny	Powiat swoj- szczyzny	Kraj swoj- szczyzny	Gmina	Powiat	Kraj	Dawny stopień wojskowy	Stanowisko obywatelskie (charakter, zatrudnienie, zarobek)	Przeznaczenie służbowe w pospolitem ruszeniu w roku poprzednim	Uwaga
								lekarz starszy	lekarz praktyczny	przeznaczony na lekarza w pospo- litem ruszeniu	
									lekarz miejski	u Czerwonego krzyża	
								podporucznik	architekt	przeznaczony na oficera w pospo- litem ruszeniu	
								weterynarz młodszy	weterynarz powiatowy		Wyłączony od służby w po- spolitem ruszeniu aż do końca marca 18 . . .

Data.

Podpis.

Uwaga. Wykaz ten odnosi się do dnia 1. stycznia, obejmuje wszystkie 24 klasy wieku pospolitego ruszenia i układa się go zasadniczo podług stałej siedziby obowiązyanych do służenia w pospolitem ruszeniu.

— Nie trzeba tutaj zapisywać Austryaków do służenia w pospolitem ruszeniu obowiązyanych, którzy przebywają w krajach korony węgierskiej — osiadłych stale poza obrębem monarchii zapisywać powinny ile możności Władze administracyjne powiatowe swojszczyzny. — Obywatele węgierskich należy wciągać do tego wykazu.

Inżynierów, architektów i budowniczych można zapisywać wspólnie; inne kategorie zapisywać należy oddzielnie.

Format papieru: Wysokość 40 cm, szerokość 25 cm półarkusza.

Władza administracyjna powiatowa
C. k. komenda obrony krajowej w N.

Załącznik 29
do §. 25.

W y k a z s u m a r y c z n y

rozrządzalnych rzemieślników do służenia w pospolitem ruszeniu obowiązanym, którzy wojskowego wykształcenia nie posiadają.

Powiat administracyjny	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
		kowali	ślusarzy	rusznikarzy	murarzy	kamieniołomców	cieśli	stolarzy	kołodziejów	bednarzy	siodlarzy	rymarzy	szewców	krawców	piekarzy	młynarzy	litografów	dogładaczy chorych	Uwaga

Data.

Podpis.

Uwaga. Wykaz ten odnosi się do stanu z dnia 1. stycznia, obejmuje wszystkie 24 klasy wieku pospolitego ruszenia i układa się go podług statych siedzib, a względnie miejsc pracy obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu. Obywaleci węgierskich należy wciągać do tego wykazu.

Nie należy zapisywać:

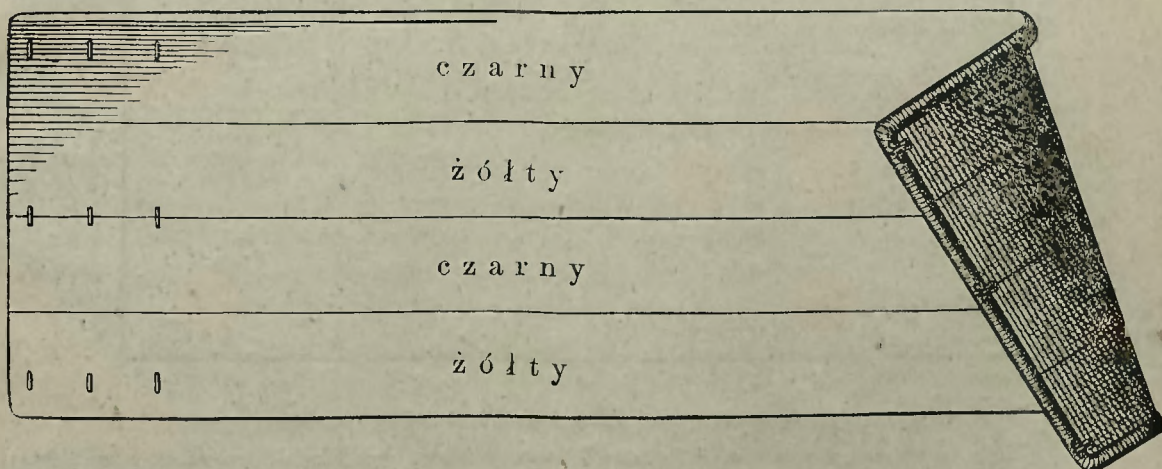
- wszystkich obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu, którzy posiadają wykształcenie wojskowe (służą lub służyli w wojsku, w marynarce wojennej, u obrony krajowej, tudzież w ich rezerwach zasobowych lub w żandarmerji);
- wszystkich rzemieślników pracujących przy kolejach żelaznych i żegludze parowej (także w warsztatach) i
- wszystkich rzemieślników pracujących w zakładach technicznych szczególnie w oznaczonych, spółkach i zakładach marynarskich, którzy przy rozkądzie i odstawieniu robotników do służenia w pospolitem ruszeniu obowiązanych mają być pominięci.

Format papieru: Wysokość 34 cm, szerokość 21 cm półarkusza.

Opaska ramienna w pospolitem ruszeniu.

$\frac{1}{3}$ rzecz. wielk.

Wstążka ma 45 *cm* długości, 16 *cm* (każdy pasek 4 *cm*) szerokości i po brzegach jest oblamowana. Na wewnętrznej stronie lewego końca umieszczone są pętelki niciane po 3 w 3 rzędach a na wewnętrznej stronie prawego końca 3 zapinki, zapomocą których według potrzeby ciaśniej lub przestrzniej opina się górną część lewej ręki na zwierzchniem ubraniu.

Cechę, to jest czarne cyfry i początkowe głoski korpusu, np. 26/2 L. St. B.; — 5 L. St. E. itp. umieszcza się na górnym żółtym pasku.

Karta legitymacyjna uczestników pospolitego ruszenia.

(Wielkość rzeczywista.)

Batalion pospolitego ruszenia Brūx Nr. 40/2.		Posiada prawo swojszczyzny w	Gminie :
4. Kompania	1. Cug		Powiecie :
Kapral pospolitego ruszenia			Kraju :
Jan Kowalski			
Rok urodzenia: 1851			

- Uwaga.**
1. Przykład wyżej podany wskazuje jak należy wypełniać karty legitymacyjne.
  2. W królestwach i krajach wielojęzycznych umieścić należy obok tekstu niemieckiego także przekład na język ojczysty.
  3. Karta legitymacyjna zrobiona jest z grubego papieru, którego zewnętrzna strona jest barwista i składa się ją we czworo.
  4. Gdyby nie było wiadome, w której gminie uczestnik pospolitego ruszenia ma prawo swojszczyzny, trzeba ten wyraz przekreślić i zamiast niego napisać „mieszka“, inne zaś rubryki wypełnić podług załączki 37.
  5. Pisz się głoskami łacińskimi, jakiemi również tekst ma być wydrukowany.

Wezwanie pospolitego ruszenia.

Jego ces. i kr. Apostolska Mość raczył Najwyżej zarządzić wezwanie pospolitego ruszenia.

(Rozciągnięcie wezwania — według szczegółowego zarządzenia.)

Upomina się obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu, niniejszem wezwanych, żeby się przysposobili, iżby w 24 godzinach po powołaniu pospolitego ruszenia opatrzeni dokumentami legitymacyjnymi, mogli udać się do miejsca przeznaczenia.

Dla przeznaczonych do służby w pospolitem ruszeniu oficerów, lekarzy i urzędników wojskowych (marynarki) dla osób stanu cywilnego przeznaczonych na oficerów, lekarzy lub urzędników pospolitego ruszenia i dla wszelkich innych do służenia w pospolitem ruszeniu obowiązanych, do czynności służbowych w celach wojennych, przeznaczonych, którzy stosownie do swojej karty wcielenia mają wstąpić do szeregu albo najpóźniej w 48 godzin po ogłoszeniu wezwania pospolitego ruszenia, albo w dniach ustanowionych, wezwanie jest zarazem powołaniem do służby w pospolitem ruszeniu.

Inni, do służenia w pospolitem ruszeniu obowiązani, przyzywani będą do czynności służbowych tylko w miarę potrzeby osobnymi obwieszczeniami i kartami powołującymi.

Obowiązani do służenia w pospolitem ruszeniu podlegają od dnia powołania aż do dnia puszczenia na urlop przepisom karnym i porządkowym wojskowym.

Obowiązani do służenia w pospolitem ruszeniu wezwani ale jeszcze nie powołani, mogą wybrać się w podróż za granicę tylko za zezwoleniem Władzy administracyjnej powiatowej miejsca pobytu, ta zaś może dać pozwolenie tylko takim osobom, które dowodnie mają stałą siedzibę za granicą i z ważnych powodów tamże wracają, — lub wyjątkowo takim całkiem pewnym osobom, które na czas krótki, oznaczony, chcą udać się w ważnych sprawach do krajów zagranicznych europejskich izobowiązują się, że w razie powołania do pospolitego ruszenia powrócą każdego czasu do swojej siedziby.

• Otrzymane pozwolenia udowadniać należy świadectwami.

Wezwanie rozciąga się także na tych Austryaków do służenia w pospolitem ruszeniu obowiązanych, którzy przebywają w krajach korony węgierskiej i poza obrębem monarchii austriacko-węgierskiej.

Obowiązani do służenia w pospolitem ruszeniu, poza obrębem monarchii stale osiadli lub chwilowo przebywający, winni osobiście lub piśmiennie zgłosić się do c. i k. Władz reprezentacyjnych (ambasad, poselstw, konsulatów itp.), podać dokładny adres i oczekiwać poleceń, które za ich pośrednictwem będą im przysłane.

N., dnia ..... 8° ..... 18.....

Władza administracyjna powiatowa.

Władza administracyjna powiatowa.

Ś w i a d e c t w o

dla obowiązane go do służeń ia w pospolitem ruszeniu, poniżej wymienionego, który uzyskał pozwolenie do podróży do.....

Imię i nazwisko.....

Rok urodzenia.....

Miejsce urodzenia..... Powiat..... Kraj.....

Gmina swojszczyzny..... Powiat..... Kraj.....

Miejsce zamieszkania: Gmina..... Powiat..... Kraj.....

Stan (wolny, żonaty, wdowiec).....

Charakter (zatrudnienie, zarobek).....

Wzrost..... Twarz.....

Włosy..... Nos.....

Oczy..... Usta.....

Brwi..... Broda.....

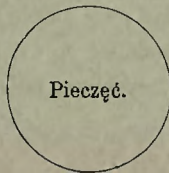
Znaki szczególne.....

Kres podróży: Miejsce..... Powiat..... Kraj.....

Cel podróży.....

Ważne na czas.....

N., dnia.....^{go}..... 18.....

Podpis.

Powołanie pospolitego ruszenia.

Na zasadzie zarządzonego Najwyżej wezwania pospolitego ruszenia królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych, powołuje się do służby w pospolitem ruszeniu wymienionych poniżej obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu:

**I. Do komendy okręgowej uzupełnienia Nr. . . . w N. . . . . zgrupowanie
w gminie pobytu dnia . . . . . 18 . . . . .**

(Rozciągłość powołania — według szczególnego zarządzenia.)

**II. Do komendy batalionu obrony krajowej, a względnie komendy okręgowej pospolitego
ruszenia N. Nr. w N. . . . . , zgrupowanie w gminie pobytu dnia . . . . . 18 . . . . .**

(Rozciągłość powołania — według szczególnego zarządzenia.)

(Według okoliczności:

**III. Do batalionu (terytoryalnego) wychodnego pospolitego ruszenia N. . . Nr. . . .
w stacyi formacyjnej Nr. . . . , zgrupowanie w gminie pobytu dnia . . . . . 18 . . . . .**

(Rozciągłość powołania — według szczególnego zarządzenia.)

Nie przeznaczeni na posady oficerskie byli oficerowie orężni wszelkich rodzajów broni (wojsk) i byli rachmistrze wojskowi najstarszej powołaniem w ogóle dotkniętej klasy wieku i wszystkich młodszych klas wieku — i nie przeznaczeni na posady oficerów lub urzędników wojskowych w pospolitem ruszeniu, przed końcem bieżącego roku 37letni i młodszy byli audytorowie, urzędnicy prowiantowi, apteczni i rachmistrze budowniczy mają wstąpić do szeregu razem z innymi powołanymi, do służenia w pospolitem ruszeniu obowiązanyymi.

Dla oficerów, lekarzy i urzędników do służby w pospolitem ruszeniu przeznaczonych, dla osób stanu cywilnego przeznaczonych na oficerów, lekarzy lub urzędników pospolitego ruszenia i dla wszystkich innych do służenia w pospolitem ruszeniu obowiązanych a przeznaczonych do czynności służbowych w celach wojennych, służyć za prawidło pod względem wstąpienia do służby w pospolitem ruszeniu polecenia zawarte w ich kartach wcielenia, o ile nie otrzymali kart powołujących później wystawionych.

Powołanie rozciąga się także na tych członków korporacji obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu: korpusów milicyi mieszczańskiej i strzelców, tudzież stowarzyszeń weteranów wojskowych, którzy należą do powołanych kategorii służbowych i klas wieku (lat urodzenia) o ile pod tym względem inne zarządzenia nie zostały wydane i interesowanym osobno oznajmione.

Powołanym do służenia w pospolitem ruszeniu obowiązany, bez względu na prawo swojszczyzny (przynależności) poleca się, żeby w $\frac{\text{dniu}}{\text{dniach}}$ powyżej ustanowiony $\frac{m}{ch}$ zgromadzili się w gminie pobytu zaopatrzeni w abszty wojskowe (obrony krajowej), świadectwa oddalenia, świadectwa wojskowe (obrony krajowej), dokumenty emerytalne, inwalidzkie i we wszelkie inne dokumenty legitymacyjne, a to o godzinie i na placu przez zwierzchność gminy oznaczonych, z kąd zwierzchność gminy zarządzi wysłanie ich do miejsc przeznaczenia.

Obowiązani do służenia w pospolitem ruszeniu winni przez wzgląd na siebie samych zaopatrzyć się w zapas żywności na dwa dni, a w zimowej porze roku ile możności także w ciepłe ubranie spodnie (bieliznę). Żołnierzom pospolitego ruszenia uznanym za zdatnych, zwróci komenda okręgowa pospolitego ruszenia za żywienie się własnym kosztem w pierwszych dwóch dniach po 50 centów dziennie.

Wszyscy powołani do służby w pospolitem ruszeniu podlegają od dnia przeznaczonego na wstąpienie, a względnie na zgromadzenie się w gminie pobytu przepisom karnym i porządkowym wojskowym.

Ci, którzy mogą wylegitymować się świadectwami uwolnienia od służby w pospolitem ruszeniu lub ważnymi świadectwami wyłączenia od służby w pospolitem ruszeniu i ci ze służby przy kolejach żelaznych i statkach parowych do służenia w pospolitem ruszeniu obowiązani, którym wyraźnie przyzwolone zostało wyłączenie od służby w pospolitem ruszeniu, dotąd jeszcze moc mające, są od wstąpienia wyłączeni.

Obowiązani do służenia w pospolitem ruszeniu należący do powołanych kategorii i klas wieku, jeżeli nie posiadają prawa swojszczyzny w miejscach pobytu, obowiązani są niezwłocznie po ogłoszeniu powołania zgłosić się u zwierzchności gminnych miejsc pobytu.

Obywatele austriacy, mający stałą siedzibę w krajach korony węgierskiej, podlegają powinności służenia w pospolitem ruszeniu tam, gdzie posiadają prawo swojszczyzny, jeżeli dopełnić jej mają w wojsku, w marynarce wojennej, u obrony krajowej lub w zbrojnych korpusach pospolitego ruszenia. Jeżeli należą do kategorii powołanych do uzupełnienia wojska lub marynarki wojennej, wstąpić mają u komendy okręgowej uzupełnienia, w każdym innym zaś razie u komendy okręgowej pospolitego ruszenia tego obszaru, do którego należy ich miejsce pobytu.

Obowiązani do służenia w pospolitem ruszeniu, nie opatrzeni osobnymi kartami wcielenia, znajdujący się poza obrębem monarchii austriacko-węgierskiej, dotknięci powołaniem, jeżeli należą do pierwszego zaciągu pospolitego ruszenia, t.j. jeżeli przed końcem bieżącego roku będą 37letnimi i młodszy, winni powołaniu bezwarunkowo uczynić zadosyć tam, gdzie mają prawo swojszczyzny; starsi zaś winni oczekiwać poleceń, które według okoliczności będą im udzielone za pośrednictwem c. i k. Władz reprezentacyjnych (ambasad, poselstw, konsulatów itp.), w Bośni i Hercegowinie za pośrednictwem tamtejszych Władz. Dobro takich obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu wymaga, żeby ich krewni znajdujący się w krajach tutejszych uwiadomiali ich o powołaniu do służby w pospolitem ruszeniu.

Wszelkie niewstąpienie obowiązanych do służenia w pospolitem ruszeniu, powołanych a wyraźnie i prawomocnie nie wyłączonych, karane będzie według ustaw karnych wojskowych.

N. dnia . . . . . 18 . . .

Władza administracyjna powiatowa.

A s y g n a c y a

do bezpłatnej podróży koleją żelazną (statkiem parowym), za którą jezdne zapłaci później administracya
c. i k. wojska.

Dla ..... szeregowców pospolitego ruszenia

„ ..... przewódców transportu (przełożonych lub delegatów gminy)

do ....., dokąd

udać się mają z powodu powołania pospolitego ruszenia.

Uwaga. Asygnacya ta wydrukowana jest na czerwonym papierze. Przełożony gminy winien napisać ilość żołnierzy pospolitego ruszenia i przewódców transportu (głóskami), jakoteż miejsce, w którym żołnierze pospolitego ruszenia wstąpić mają do szeregu i wycisnąć pieczęć gminną.

Załączka 41

do §. 46.

Świadectwo służby w pospolitem ruszeniu.

Którym potwierdza się, że pan

N. N.,

z N. ...., powiat N. ...., urodz. w roku 18..... służył
w pospolitem ruszeniu w stopniu kapitana ..... klasy *) i dowódcy ..... kompanii ..... batalionu po-
spolitego ruszenia N. Nr. *) od ..... aż do ..... 18..... w obec
nieprzyjaciela wiernie i walecznie (miał udział w utarczkach pod .....
dnia ..... i pod ..... dnia .....
i za odznaczenie się męstwem w tej ostatniej utarczce otrzymał krzyż zasługi wojskowej z dekoracją
wojenną).

N., dnia ..... 18 .....

(L. S.)

Dowódca obrony krajowej
(lub jego zastępca):

*) Zmienia się stosownie do stopnia i sprawowanych obowiązków, np. w stopniu podporucznika pospolitego ruszenia i adjutanta batalionu.

Świadectwo służby w pospolitem ruszeniu.

Którym potwierdza się, że

N. N.,

z N., okrąg sądowy N., urodzony w roku 18..... służył w pospolitem ruszeniu w stopniu firera cugu*) przy ..... kompanii batalionu pospolitego ruszenia N. Nr. *) od..... aż do ..... 18..... (w obec nieprzyjaciela wiernie i walecznie) (miał udział w utarczce pod ..... dnia..... i za odznaczenie się w niej mężstwem otrzymał medal srebrny za waleczność I. klasy).

N., dnia..... 18.....

Dowódca kompanii pospolitego ruszenia:

N. N.,

kapitan pospolitego ruszenia.

Dowódca batalionu pospolitego ruszenia:

N. N.,

podpułkownik pospolitego ruszenia.

*) W oddziałach zmienia się odpowiednio.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część LXVII. — Wydana i rozesłana dnia 24. grudnia 1889.

194.

Dokument koncesyjny z dnia 23. listopada 1889,

na kolej miejscową wąskotorową od Mori na Arco
do Riva.

**My Franciszek Józef Pierwszy,
z Bożej łaski Cesarz Austryacki;**

Król Apostolski Węgierski, Król Czeski, Dal-
macki, Kroacki, Sławoński, Galicyjski, Lodo-
meryjski i Illiryjski; Arcyksiążę Austryacki,
Wielki Książę Krakowski, Książę Lotaryński,
Salzburski, Styryjski, Karyntyjski, Kraiński,
Bukowiński, Górno- i Dolno-Sląski; Wielki
Książę Siedmiogrodzki; Margrabia Morawski;
uksiążęcony Hrabia na Habsburgu i Tyrolu
itd. itd. itd.

Gdy Rudolf Stummer Traunfels, inżynier
cywilny podał prośbę o udzielenie mu koncesyi
na wybudowanie i utrzymywanie w ruchu kolei
miejscowej od Mori na Arco do Riva, przeto ze
względu na powszechną użyteczność tego przed-
sięwzięcia, widzimy się spowodowani nadać rzeczo-
nemu koncesyonaryuszowi koncesyą niniejszą na za-
sadzie ustawy o koncesyach na koleje żelazne z dnia
14. września 1854 (Dz. u. p. Nr. 238), jakoteż

ustawy z dnia 17. czerwca 1887 (Dz. u. p. Nr. 81),
w sposób następujący:

§. 1.

Nadajemy koncesyonaryuszowi prawo wybu-
dowania i utrzymywania w ruchu kolei miejscowej
wąskotorowej, od stacyi Mori na linii tyrolskiej
uprzyw. Spółki kolei południowej przez Arco do
Riva.

Nadto koncesyonaryusz obowiązany jest wybu-
dować na żądanie administracyi państwa połączenie
powyższej kolei wąskotorowej z Rovereto, a to bądź
przez doprowadzenie tamże odnogi od własnej kolei
z Rovazzone na Sacco, bądź też za porozumieniem
się z koleją południową przez położenie trzeciej
szyny na istniejącym torze tej kolei między Mori
a Rovereto.

Administracya państwa zażąda jednak wybu-
dowania rzeczzonego połączenia tylko w takim razie
i w takiej chwili, gdy według jej zdania można
będzie spodziewać się, że tak koszta ruchu jak i
nowo przybyły ciężar kapitałowy pokryją dochody
nowego szlaku, zapewnione umowami o przewóz,
dopłatami interesowanych lub w jakikolwiek inny
sposób, łącznie z istotnym czystym dochodem szlaku
kolejowego od Mori na Arco do Riva, o ile ten osta-
tni będzie przewyższał dywidendę 4procentową od
akcyj pierwszorzędnych lit. A, tudzież 5procentową
od akcyj pierwszorzędnych lit. B i od akcyj zakła-
dowych.

§. 2.

Kolei, na którą wydaje się niniejszy dokument
koncesyjny, zapewnia się następujące ulgi:

a) Uwolnienie od stępli i należności od wszelkich umów, które to przedsiębiorstwo kolei miejscowej zawrze, od podań, które wniesie i wszelkich dokumentów, które wystawi, tudzież od wszelkich wpisów hipotecznych, które na zasadzie tych umów i dokumentów będą uskuteczniane, nakoniec od wszelkich czynności urzędowych i urzędowych wygotowań do celów powyższych, a mianowicie:

1. tyjących się zebrania kapitału, zabezpieczenia odsetek od kapitału i zabezpieczenia ruchu, aż do chwili otwarcia ruchu;

2. tyjących się nabycia gruntów, budowy i urządzenia kolei aż do końca pierwszego roku ruchu.

Ulgi te nie mają być stosowane do postępowania sądowego w sprawach spornych;

b) uwolnienie od stępli i należności od emisji akcji wypuszczonych w celu zebrania kapitału na pierwsze założenie kolei i jej zaopatrzenie według koncesyi i od kwitów tymczasowych, tudzież od opłat za przeniesienie własności, jakie powstaną przy wykupnie gruntów po upływie pierwszego roku ruchu (lit. a, l. 2), z wyjątkiem należności, które według istniejących ustaw mają być z tego powodu płacone gminom i innym korporacyom autonomicznym;

c) uwolnienie od opłat i taks za nadanie koncesyi i za wygotowanie niniejszego dokumentu koncesyjnego;

d) uwolnienie od podatku dochodowego i zarobkowego, od opłat stęplowych, którym podlegają kupony, jakoteż od wszelkiego nowego podatku, któryby w przyszłości mocą ustawy był zaprowadzony na lat dwadzieścia, licząc od dnia dzisiejszego.

§. 3.

Koncesjonaryusz obowiązany jest rozpocząć natychmiast budowę kolei w ustępie 1ym §. 1go wymienionej, skończyć ją najpóźniej w przeciągu roku, licząc od dnia dzisiejszego. Połączenie kolejowe, które w myśl ustępu drugiego §. 1go ma być wybudowane, skończyć należy najpóźniej w przeciągu roku od udzielenia pozwolenia na budowę. Gotową kolej oddać należy na użytek publiczny niezwłocznie i utrzymywać w ruchu bez przerwy przez cały okres koncesyjny.

Jako rękojmią dotrzymania powyższego terminu budowy dać ma koncesjonaryusz kaucyą

w sumie 10.000 złotych, w tych papierach, w których wolno lokować pieniądze sieroce.

W razie niedotrzymania powyższego zobowiązania, kaucya ta uznana być może za przepadłą.

§. 4.

Do wybudowania kolei koncesyonowanej nadaje się koncesyonaryuszowi prawo wywłaszczenia podług przepisów ustawowych w tej mierze obowiązujących.

Takież samo prawo nadane będzie koncesyonaryuszowi do wybudowania wszelkich kolei podjazdowych, gdyby Rząd ze względu na dobro publiczne uznał potrzebę wybudowania takich kolei.

Co się tyczy użycia gościńca od Mori na Arco do Riva do wybudowania kolei koncesyonowanej, koncesyonaryusz dopełnić ma warunków, które Władza administracyjna krajowa jako zarząd drogowy przepisze w porozumieniu z inspekcją główną austriackich kolei żelaznych.

O ileby do wybudowania kolei koncesyonowanej użyte być miały inne drogi publiczne, koncesyonaryusz winien postarać się o zezwolenie tych, którzy do utrzymywania owych dróg są obowiązani a względnie Władz lub urzędów, którym według istniejących ustaw służy prawo udzielania pozwolenia do używania drogi.

§. 5.

We względzie budowy kolei koncesyonowanej i ruchu na niej zastosować się powinien koncesyonaryusz do osnowy niniejszego dokumentu koncesyjnego i do warunków koncesyjnych, które ministerstwo handlu ustanowi, jakoteż do istniejących w tej mierze ustaw i rozporządzeń, mianowicie do ustawy o koncesyach na koleje żelazne z dnia 14. września 1854 (Dz. u. p. Nr. 238) i Porządku ruchu kolei z dnia 16. listopada 1851 (Dz. u. p. Nr. 1 z r. 1852), tudzież do ustaw i rozporządzeń, które w przyszłości wydane być mogą.

Pod względem ruchu pozwala się odstąpić od środków bezpieczeństwa i przepisów ruchu, ustanowionych w Porządku ruchu kolei żelaznych i w odnośnych postanowieniach dodatkowych, o ile ze względu na szczególne stosunki obrotu i ruchu, a w szczególności ze względu na zmniejszenie chyżości największej, ministerstwo handlu uzna to za możliwe, a natomiast trzymać się należy osobnych przepisów ruchu, które w tej mierze wyda ministerstwo handlu.

§. 6.

Nadaje się koncesyonaryuszowi prawo utworzenia za osobnem zezwoleniem Rządu i pod warunkami, które on ustanowi, Spółki akcyjnej, która wnijść ma we wszystkie prawa i obowiązki koncesyonaryusza.

Wypuszczenie w obieg obligacyj pierwszorzędných jest wzbronione.

Natomiast nadaje się koncesyonaryuszowi prawo wypuszczenia w obieg akcyj pierwszorzędných, które mieć będą pod względem wypłaty odsetek i umorzenia pierwszeństwo przed akcyami zakładowemi, za sumę, którą Rząd oznaczy.

Dywidenda, należąca się od akcyj pierwszorzędných, zanim akcyce zakładowe nabędą prawa do pobierania dywidendy, nie może być wymierzana w większej kwocie jak po cztery od sta i dopłaty z dochodów późniejszych lat są wzbronione.

Cyfra kapitału zakładowego rzeczywistego jakoteż imiennego podlega zatwierdzeniu Rządu.

W tym względzie przyjmuje się za zasadę, że oprócz kosztów na sporządzenie projektu, budowę i urządzenie kolei, jakoteż kosztów sprawienia parku kolejowego, rzeczywiście wyłożonych i należycie udowodnionych, łącznie z odsetkami interkalarnemi w ciągu czasu budowy rzeczywiście zapłaconemi i straty na kursie rzeczywiście poniesionej przy gromadzeniu kapitału, żadne wydatki jakiegobądź rodzaju nie mogą być liczone.

Gdyby po upływie pierwszego roku ruchu jeszcze jakie nowe budowle wystawione lub urządzenia ruchu pomnożone być miały, koszta przez to poniesione mogą być doliczone do kapitału zakładowego, jeżeli Rząd pozwolił na wzniesienie projektowanych nowych budowli lub pomnożenie urządzeń ruchu i jeżeli koszta będą należycie wykazane.

Cały kapitał zakładowy umorzony być ma w obrębie okresu koncesyjnego według planu amortyzacyjnego podlegającego zatwierdzeniu Rządu.

Statut Spółki jakoteż formularze akcyj zakładowych i akcyj pierwszorzędných, gdyby miały być wypuszczone, podlegają zatwierdzeniu Rządu.

§. 7.

Transporty wojskowe przewożone być muszą po cenach taryfowych niższych, a to stosownie do postanowień, które tak w tej mierze jak i względem ulg dla podróżujących wojskowych na uprzyw. kolei południowej kiedykolwiek obowiązywać będą.

Postanowienia te stosowane będą także do Obrony krajowej obu połów monarchii, do strzelców krajowych tyrolskich, i to nie tylko gdy podróżują kosztem skarbu, lecz także gdy jadą po służbie o własnym koszcie na ćwiczenia wojskowe i zgromadzenia kontrolne, tudzież do korpusu straży wojskowej sądów cywilnych wiedeńskich, do żandarmerji, jakoteż do straży skarbowej i straży bezpieczeństwa po wojskowemu uorganizowanej.

Koncesyonaryusz zobowiązuje się przystąpić do zawartej przez spółki kolei austriackich umowy względem zakupienia i utrzymywania w pogotwiu środków do transportów wojskowych, pomagania sobie nawzajem swojemi parkami w razie przewożenia większych transportów wojskowych, tudzież do przepisów dla kolei żelaznych podczas wojny, które kiedykolwiek będą obowiązywały, jakoteż do umowy dodatkowej o przewożeniu na rachunek skarbu wojskowego obłożnie chorych i rannych, która weszła w wykonanie od dnia 1. czerwca 1871.

Ten obowiązek przystąpienia odnosi się także do umowy ze spółkami kolejowemi względem pomagania sobie nawzajem swoją służbą w razie przewożenia większych transportów wojskowych i do przepisu o transportach wojskowych na kolejach żelaznych.

Zobowiązania te ciężą na koncesyonaryuszu tylko o tyle, o ile będzie możliwem dopełnienie ich na kolei koncesyonowanej jako drugorzędnej a w skutek tego zbudowanej, urządzonej i eksploatowanej z dozwoleńmi ułatwieniami, orzeka zaś o tem ministerstwo handlu.

Koncesyonaryusz obowiązuje się przy obsadzeniu posad mieć wzgląd na wysłużonych podoficerów armii, marynarki wojennej i obrony krajowej w myśl ustawy z dnia 19. kwietnia 1872 (Dz. u. p. Nr. 60).

§. 8.

Koncesyonaryusz obowiązany jest w razie uruchomienia wojska lub wojny wstrzymać ruch na kolei koncesyonowanej bez pretensji do wynagrodzenia o tyle i na tak długo, o ile Władza wojskowa uzna to za potrzebne do ruchów wojskowych lub jakichkolwiek innych czynności wojennych na jednej z dróg publicznych, którychby kolej używała.

§. 9.

Koncesyą nadaje się z obroną przeciw zakładaniu nowych kolei w myśl §fu 9go, lit. b) ustawy o koncesyach na koleje żelazne na lat dziewięć-

dziesiąt (90), licząc od dnia dzisiejszego, a po upływie tego czasu utraci ona moc swoją.

Rząd może także wyrzec unieważnienie koncesyi przed upływem przerzeczonego czasu, gdyby określone w §fie 3cim zobowiązania pod względem rozpoczęcia i skończenia budowy, tudzież otwarcia i utrzymywania ruclu nie były dopełnione, o ile przekroczenie terminu nie da się usprawiedliwić w myśl §fu 11, lit. b) ustawy o koncesyach na koleje żelazne.

§. 10.

Koncesyonaryusz nie jest upoważniony do odstąpienia trzecim osobom utrzymywania ruclu na kolejach koncesyonowanych, wyjąwszy, gdyby Rząd wyraźnie na to zezwolił.

Rząd zastrzega sobie prawo objęcia ruclu na kolei koncesyonowanej i utrzymywanie go aż do upływu okresu koncesyjnego na rachunek koncesyonaryusza mianowicie w tym przypadku, gdyby została bezpośrednio połączona z jedną z kolei, na których ruch Rząd utrzymuje lub będzie utrzymywał.

W przypadku tym koncesyonaryusz będzie obowiązany zwrócić Rządowi koszta z powodu tego utrzymywania ruclu rzeczywiście poniesione lub ryczałtowo oznaczone.

Zresztą warunki tego utrzymywania ruclu przepisane będą w kontrakcie, który Rząd zawrze z koncesyonaryuszem.

§. 11.

Rząd zastrzega sobie prawo odkupienia kolei koncesyonowanej po jej wybudowaniu i otwarciu na niej ruclu kiedykolwiek, pod następującymi warunkami:

1. Dla oznaczenia ceny odkupu policzone będą czyste dochody roczne przedsiębiorstwa w ciągu ostatnich lat siedmiu przed rzeczywistą chwilą odkupu, a z nich strącone będą czyste dochody dwu lat najniepomyślniejszych i policzony będzie średni dochód czysty pozostałych lat pięciu.

2. Gdyby jednak odkupienie miało nastąpić przed upływem siódmego roku ruclu, lub gdyby średni dochód czysty, w myśl postanowień ustępu 1. obliczony, nie wynosił najmniej takiej kwoty rocznej, któraby wyrównywała racie rocznej potrzebnej do oprocentowania po 4 od sta kapitału akcyjnego przez c. k. Rząd zatwierdzonego i do umorzenia go w ciągu okresu koncesyjnego, natenczas kwota roczna, powyżej oznaczona, uważana będzie za do-

chód czysty, mający służyć za podstawę do wymierzenia ceny odkupu.

3. Wynagrodzenie, które ma być zapłacone, będzie polegało na tem, że w ciągu pozostałych lat okresu koncesyjnego płacić się będzie koncesyonaryuszowi dochód średni w myśl ustępu 1go a względnie, o ileby zachodził jeden z przypadków w ustępie 2 przewidzianych, sumę roczną tamże wzmiankowaną, a to w ratach półrocznych z dołu dnia 30. czerwca i 31. grudnia każdego roku.

4. Rząd zastrzega sobie, że wolno mu będzie w każdym czasie zamiast niepłatnych jeszcze rat rocznych zapłacić kapitał wyrównywający sumie zdyskontowanej przez potrącenie odsetek od odsetek po pięć od sta na rok wartości kapitałowej rat, które według postanowień ustępu 3go mają być półrocznie płacone.

Gdyby Rząd zamierzał w taki sposób spłacić kapitał, wolno mu będzie użyć do tego podług własnego wyboru gotówki lub obligacyj długu państwa. Obligacye długu państwa liczone będą po kursie średnim, jaki obligacye rządowe tego samego rodzaju, notowane urzędownie na giełdzie wiedeńskiej, będą miały w ciągu półrocza bezpośrednio poprzedzającego.

5. Przez odkupienie kolei i od dnia tego odkupienia wchodzi państwo za wypłatą ceny odkupu bez dalszego wynagrodzenia w posiadanie wolne od ciężarów i używanie kolei niniejszem koncesyonowanej ze wszystkimi do niej należąciami ruchomościami i nieruchomościami, licząc tu także park wozowy i zapasy materyałów, jakoteż funduszów obrotowych i zasobnych z kapitału zakładowego utworzonych, o ileby te ostatnie za zezwoleniem Rządu nie były już użyte stosownie do swego przeznaczenia.

§. 12.

Gdy koncesya utraci moc swoją i od tego dnia, w którym to nastąpi, wchodzi państwo bez wynagrodzenia w wolne od ciężarów posiadanie i używanie kolei koncesyonowanej i wszystkich ruchomych i nieruchomych przynależności, licząc tu także park wozowy i zapasy materyałów, jakoteż utworzone z kapitału zakładowego fundusze obrotowe i zasobne w rozmiarze wzmiankowanym w §. 11, l. 5.

Tak wtedy gdy koncesya moc swoją straci, jak i w razie odkupienia kolei (§. 11), zatrzyma koncesyonaryusz na własność fundusz zasobny, utworzony z własnych dochodów przedsiębiorstwa i należące się mu aktywa, tudzież te osobne zakłady i budynki z własnego majątku wzniesione lub nabyte do których zbudowania lub nabycia Rząd upowa,

znił koncesjonariusza z tym wyraźnym dodatkiem, że nie mają stanowić przynależności kolejowej.

§. 13.

Rząd ma prawo przekonywać się, czy budowa kolei i jej urządzenia ruchu są we wszystkich częściach wykonane odpowiednio celowi i trwale, tudzież zarządzić, aby wadom w tym względzie zapobieżono lub takowe usunięto.

Rząd ma także prawo wglądania w zarząd przez wydelegowanego do tego urzędnika, a w szczególności nadzorowania w wszelki sposób, jaki uzna za stosowny, aby budowę wykonano zgodnie z projektem i kontraktami i wydelegowania do nadzoru nad tem urzędników na koszt koncesjonariusza.

W razie utworzenia się Spółki akcyjnej, komisarz przez Rząd ustanowiony będzie miał także prawo bywania na posiedzeniach Rady zawiadowczej lub innej reprezentacji, przedstawiającej dyrekcją Spółki, jakoteż na walnych zgromadzeniach ile razy uzna to za potrzebne, i zawieszania wszelkich takich uchwał lub zarządzeń, któreby się ustawa, koncesyi lub statutowi Spółki sprzeciwiały albo były szkodliwe publiczności dobru; w przypadku jednak takim komisarz winien rzecz przedstawić natychmiast ministerstwu handlu do decyzji, która wydana być ma niezwłocznie i będzie dla Spółki obowiązująca.

Za nadzór nad przedsiębiorstwem kolejowem, niniejszem ustanowiony, koncesjonariusz jest obowiązany płacić skarbowi państwa ze względu na łączące się z tem uciążliwe czynności, wynagrodzenie ryczałtowe roczne, którego wysokość oznaczy Rząd podług rozmiarów przedsiębiorstwa.

Uwalnia się koncesjonariusza od przepisanego w §fie 89tym Porządku ruchu kolei z dnia 16. listopada 1851 (Dz. u. p. Nr. 1 z roku 1852) obowiązku wynagradzania nadwyżki kosztów dozoru policyjnego i akcyzowego, jakoteż od obowiązku wystawienia bezpłatnie i utrzymywania lokalów urzędowych.

§. 14.

Nadto zastrzega sobie Rząd prawo, że gdyby pomimo poprzedniego ostrzeżenia ponawiało się naruszenie lub zaniedbanie obowiązków, w dokumencie koncesyi, warunkach koncesyjnych lub ustawami przepisanych, będzie temu zapobiegał środkami odpowiadającymi ustawom, a według okoliczności unieważni koncesyą przed upływem okresu, na który została nadana.

Ostrzegając surowo, aby nikt nie czynił nic przeciwnego postanowieniom koncesyi niniejszej i nadając koncesjonariuszowi prawo uciekania się do Naszych sądów w sprawach o wynagrodzenie udowodnionej szkody, rozkazujemy wyraźnie wszystkim Władzom, do których to należy, aby nad koncesyą i wszystkimi postanowieniami w niej zawartymi ściśle i troskliwie czuwały.

W dowód czego wydajemy niniejszy list, pod Naszą większą pieczęcią, w Naszem głównem i rezydencyjnym mieście Wiedniu, dnia dwudziestego trzeciego miesiąca listopada, w roku zbawienia tysiąc ośmset ośmdziesiątym dziewiątym, Naszego panowania czterdziestym pierwszym.

Franciszek Józef r. w.

Taaffe r. w.

Dunajewski r. w.

Bacquehem r. w.

195.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z dnia 17. grudnia 1889,

o upoważnieniu królewsko węgierskiej komory głównej II. klasy w Rszawie do ekspedywania bez poboru cła rzeczy podróźnych naprzd lub późnij wyslanych.

Według doniesienia królewsko węgierskiego ministerstwa skarbu, królewsko węgierska komora główna II. klasy w Rszawie upoważniona została do ekspedywania bez poboru cła rzeczy podróźnych naprzd lub późnij wyslanych.

Dunajewski r. w.

196.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z dnia 17. grudnia 1889,

o zwinieciu delegacyi cłowej zaprowadzonej w r. 1880 w oddziale przewozów król. węgierskiego głównego urzędu pocztowego w Budapeszcie.

Według doniesienia królewsko węgierskiego ministerstwa skarbu, delegacya budapeszteńskiej

komory głównej, zaprowadzona w roku 1880 w oddziale przewozów królewsko węgierskiego urzędu pocztowego głównego w Budapeszcie, zawiesiła urzędowanie swoje od dnia 16. października 1889. Zarazem do postępowania ze względu na cło z posyłkami pocztowymi ocenieniu podlegającymi do głównego urzędu pocztowego budapeszteńskiego nadchodzącymi, a do dalszego przesłania przeznaczonymi, ustanowiono w dworcu królewsko węgierskich kolei rządowych w Budapeszcie, delegacją komory głównej budapeszteńskiej, uposażoną upoważnieniami komory głównej I. klasy, która rozpoczęła urzędowanie dnia 17. października 1889.

Dunajewski r. w.

197.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z dnia 18. grudnia 1889,

o zaprowadzeniu w miasteczkach Dubiecku i Uhnowie w Galicyi po jednym urządzie podatkowym i sądowo-depozytowym.

Na zasadzie Najwyższego postanowienia z dnia 18. sierpnia 1889, zaprowadza się po jednym urządzie podatkowym i sądowo-depozytowym w miasteczkach Dubiecku i Uhnowie w Galicyi dla gmin leżących w okręgach sądowych tychże miasteczek.

Każdy z tych nowych urzędów załatwiać ma oprócz spraw należących do urzędów podatkowych w tym ich przymiocie, także sprawy zbiorowego urzędu depozytowego sierocego i sądowego dla sądu w jego siedzibie istniejącego.

Nowe te urzędy podatkowe i sądowo-depozytowe rozpoczną urzędowanie od dnia 1. stycznia 1890.

Od dnia 1. stycznia 1890, z powodu zaprowadzenia wzmiankowanych urzędów podatkowych i sądowo-depozytowych:

1. gminy leżące w okręgu sądowym dubieckim Babice, Bachów, Bachorzec, Chyrzyna, Drohobyczka z Hutą drohobycką, Dubiecko, Hucisko nielandowskie, Iskań, Kosztowa, Krzywca z Posadą jaćmierską, Nienadowa, Polchowa z Podbukowiną i Stonnem, Przedmieście dubieckie z Czerwonką, Rieczpol, Ruska wieś, Ruszelezyce, Sielnica, Skopów, Śliwnica ad Dubiecko, Średnia, Woła krzywiecka oddzielają się od okręgu urzędu podatkowego przemyskiego i przyłączają do urzędu podatkowego dubieckiego;

2. gminy leżące w okręgu sądowym uhnowskim Choronów z Bruckenthalem, Chleweczany, Dyniska z Magdalenką, Domaszów, Karów z Nowymdworem, Borzenka i Iwanki, Korcznin, Korczów, Krzewica, Machniów z Zieloną Machnowską,

Nowosiółki przednie, Nowosiółki kardynalskie, Ostobuż, Poddubce z Michałówką i Josefendorfem, Rzeczyca z Hubinkiem, Szczepiatyn, Staje, Salasze, Tarnoszyn, Telnów, Uhnów, Ułhówek, Wasylów, Woronów, Wierzbica z Wołą Wierzbićką, Wólka mazowiecka, Zaborze, Żórawce z Pietniczka z rzeką, Jacuchy i Ruda żurawiecka oddzielają się od okręgu urzędu podatkowego rawskiego i przyłączają do urzędu podatkowego uhnowskiego.

Dunajewski r. w.

198.

Ustawa z dnia 20. grudnia 1889,

o dalszem pobieraniu podatków i opłat, tudzież o pokryciu wydatków rządowych w czasie od dnia 1. stycznia aż do końca marca 1890.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanawiam co następuje:

§. 1.

Upoważnia się Rząd do pobierania nadal w czasie od dnia 1. stycznia aż do końca marca 1890 istniejących podatków stałych i niestałych z dodatkami, stosownie do ustaw obecnie obowiązujących a mianowicie dodatków do podatku zarobkowego i do podatku przychodowego w wysokości ustanowionej ustawą skarbową z dnia 20. maja 1889 (Dz. u. p. Nr. 72).

§. 2.

Wydatki administracyjne pokrywane być mają w czasie od dnia 1. stycznia aż do ostatniego marca 1890 w miarę potrzeby na rachunek dotacyj, które ustanowione być mają w odpowiednich rozdziałach i tytułach ustawy skarbowej na rok 1890.

§. 3.

Wykonanie ustawy niniejszej, nabywającej mocy od dnia 1. stycznia 1890, poruczam Memu Ministrowi skarbu.

Wiedeń, dnia 20. grudnia 1889.

Franciszek Józef r. w.

Taaffe r. w.

Falkenhayn r. w.

Prażák r. w.

Welsorsheimb r. w.

Dunajewski r. w.

Gautsch r. w.

Bacquehem r. w.

Schönborn r. w.

Zaloski r. w.

1889.

Ustawa z dnia 20. grudnia 1889, o dotacyi na utrzymanie dworu.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanawiam
co następuje:

§. 1.

Postanawia się, że dotacya, którą królestwa i
kraje w Radzie państwa reprezentowane, płacić
mają na utrzymanie dworu Jego c. i k. Apostolskiej
Mości Cesarza Franciszka Józefa I. wynosić będzie

w czasie od dnia 1. stycznia 1890 aż do 31. gru-
dnia 1890 r. 4,650,000 zł. rocznie.

Suma ta ma być w ciągu tego okresu umie-
szczana w budżecie każdego roku.

§. 2.

Wykonanie ustawy niniejszej poruczam Memu
Ministrowi skarbu.

Wiedeń, dnia 20. grudnia 1889.

Franciszek Józef r. w.

Taaffe r. w.

Dunajewski r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych

wychodzić będzie nakładem c. k. drukarni nadwornej i rządowej w Wiedniu, dziel-
nica I. Singerstrasse Nr. 26 także w roku 1890 w języku niemieckim, wło-
skim, czeskim, polskim, ruskim, słowieńskim, kroackim i rumuńskim.

Cena prenumeracyjna egzemplarza Dziennika ustaw państwa w którym-
kolwiek z ośmiu języków wynosi za cały rocznik 1890 aż do końca czerwca 1890
2 zł. 50 c., a począwszy od dnia 1. lipca 1890 podwyższa się ją na **3 zł.** i można
go odbierać osobiście lub będzie posyłany bezpłatnie.

Pojedyncze roczniki wydania niemieckiego dostać można począwszy od
roku 1890:

Rocznik	1849 za	2 zł. 10 c.
"	1850 "	5 " 25 "
"	1851 "	1 " 30 "
"	1852 "	2 " 60 "
"	1853 "	3 " 15 "
"	1856 "	2 " 45 "
"	1857 "	2 " 85 "
"	1858 "	2 " 40 "
"	1859 "	2 " — "
"	1860 "	1 " 70 "
"	1861 "	1 " 50 "
"	1862 "	1 " 40 "
"	1863 "	1 " 40 "
"	1864 "	1 " 40 "
"	1865 "	2 " — "
"	1866 "	2 " 20 "
"	1867 "	2 " — "
"	1868 "	2 " — "
"	1869 "	3 " — "
"	1870 "	1 " 40 "

Rocznik	1871 za	2 zł. — c.
"	1872 "	3 " 20 "
"	1873 "	3 " 30 "
"	1874 "	2 " 30 "
"	1875 "	2 " — "
"	1876 "	1 " 50 "
"	1877 "	1 " — "
"	1878 "	2 " 30 "
"	1879 "	2 " 30 "
"	1880 "	2 " 20 "
"	1881 "	2 " 20 "
"	1882 "	3 " — "
"	1883 "	2 " 50 "
"	1884 "	2 " 50 "
"	1885 "	1 " 80 "
"	1886 "	2 " 30 "
"	1887 "	2 " 50 "
"	1888 "	4 " 20 "
"	1889 "	3 " 30 "

Roczniki wydań w innych 7 językach z lat 1870 aż do 1889 włącznie, dostać
można po tych samych cenach co wydanie niemieckie.

NB. Posyłki Dziennika ustaw państwa, które zaginęły lub doszły nie-
zupełne, reklamować należy najpóźniej w przeciągu czterech tygodni.

Po upływie tego terminu Dziennik ustaw państwa wydany będzie tylko za
opłatą należytości handlowej ($\frac{1}{4}$ arkusza = 2 strony za 1 c.).

Po cenie handlowej ($\frac{1}{4}$ arkusza = 2 strony za 1 c.) dostać można w c. k. drukarni
nadwornej i rządowej pojedynczo każdą część roczników wydania nie-
mieckiego od **1849** aż do **1889** włącznie, z wyjątkiem wyczerpanych roczników
1854 i 1855, począwszy zaś od roku 1870 każdą część wszystkich wydań
w ośmiu językach; natomiast części roczników **1854** i **1855** można dostać po-
jedynczo, po powyższej cenie handlowej jedynie o ile zapas wystarczy.

W roku 1890 także roczniki 1854 i 1855 niemieckiego wydania Dziennika ustaw
państwa będą skompletowane.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część LXVIII. — Wydana i rozesłana dnia 31. grudnia 1889.

200.

Rozporządzenie Ministra wyznań i oświecenia z dnia 16. grudnia 1889,

którem na zasadzie Najwyższego postanowienia z dnia 8. grudnia 1889 zaprowadza się w królestwach i krajach w Radzie państwa reprezentowanych nowy porządek nauk i egzaminów dla farmaceutów.

§. 1.

Kto chce być przypuszczonym do nauk farmaceutycznych w uniwersytecie austriackim i uzyskać dyplom magistra farmacyi, winien

- a) udowodnić świadectwem ważnym w państwie, że skończył z dobrym skutkiem szóstą klasę gimnazjalną lub szóstą klasę szkoły realnej, w tym ostatnim jednak przypadku złożyć nadto świadectwo, potwierdzające, że w gimnazjum publicznem zdał z dostatecznym skutkiem egzamin z języka łacińskiego w rozmiarach wymaganych w pierwszych sześciu klasach gimnazjalnych, i
- b) wyuczyć się farmacyi według obowiązującego Porządku kongregacyjnego.

§. 2.

Nauki uniwersyteckie rozpoczynać się mają bezpośrednio po przepisaniu wyterminowaniu.

Zastrzega się jednak Ministrowi oświecenia dozwoleń w wypadkach na względy zasługujących przyjmowania na nauki farmaceutyczne także wtedy, gdy terminowanie przedłużone zostało poza okres przepisany, lub gdy zaszła przerwa między dwoma peryodami kształcenia się w farmacyi.

§. 3.

Na nauki farmaceutyczne przyjmuje dziekan wydziału filozoficznego.

Przepisy porządkowo-karne, dotyczące się zwyczajnych uczniów uniwersytetu, jakoteż przepisy, dotyczące się wpisu, uczęszczania na wykłady, uwalniania od czesnego, stosują się odpowiednio do uczniów farmacyi.

§. 4.

Okres nauk farmaceutycznych w uniwersytecie wynosi dwa lata.

Przedmioty, na które uczęszczać mają uczniowie farmacyi, są:

w pierwszym roku a mianowicie w półroczu zimowem fizyka i botanika szczególna po 5 godzin tygodniowo, w półroczu letniem botanika ogólna 3 godziny tygodniowo, ćwiczenia w determinowaniu roślin 2 godziny tygodniowo i ćwiczenia analityczno-chemiczne 15 godzin tygodniowo; nakoniec chemia ogólna (nieorganiczna i organiczna) w obu półroczach 5 godzin tygodniowo.

w drugim roku: farmakognozya w półroczu zimowym 5 godzin tygodniowo, chemia farmaceutyczna w półroczu zimowym 4 godziny tygodniowo lub w półroczu letnim 5 godzin tygodniowo, ćwiczenia analityczno-chemiczne w półroczu zimowym 15 godzin tygodniowo, tudzież ćwiczenia farmakognostyczne za pomocą mikroskopu w półroczu letnim 10 godzin tygodniowo, nakoniec ćwiczenia farmaceutyczno-chemiczne i analityczno-chemiczne stosowane w półroczu letnim 15 godzin tygodniowo.

Ile możności starać się należy o to, żeby w uniwersytetach odbywały się dla uczniów farmacyi osobne wykłady i ćwiczenia z przedmiotów wzmiankowanych.

Właściwe laboratoria i zbiory powinny być dla uczniów farmacyi otwarte w ciągu odpowiedniej do tego wyznaczonej pory dziennej.

§. 5.

Celem uzyskania dyplomu kandydaci poddać się winni trzem egzaminom próbnym i jednemu ścisłemu egzaminowi (rigorosum)

Egzaminy próbne odbywać się będą w wydziale filozoficznym pod prezydencją dziekana tego wydziału lub jego zastępcy; egzamin ścisły zdać należy w wydziale medycznym pod prezydencją dziekana tego wydziału lub jego zastępcy.

W uniwersytetach, w których nie ma wydziału medycznego, prezydować będzie na egzaminie ścisłym krajowy referent spraw zdrowia.

§. 6.

Trzy egzaminy próbne, jakoteż wszystkie egzamina częściowe rigorosum zdać należy bez wyjątku w tym samym uniwersytecie. Tylko w przypadkach na szczególne względy zasługujących, Minister oświecenia po wysłuchaniu właściwych kolegów profesorskich może kandydatowi pozwolić, żeby rigorosum zdał w innym uniwersytecie zamiast w tym, w którym zdawał egzaminy próbne.

§. 7.

Wszystkie egzaminy farmaceutyczne odbywają się publicznie, przewodniczącemu komisji egzaminacyjnej służy jednak prawo pozwalania obecności na egzaminach tylko aptekarzom i uczniom farmacyi.

I. Egzaminy próbne.

§. 8.

Chcąc zdawać egzaminy próbne, winien kandydat zgłosić się do dziekana wydziału filozoficznego

i zarazem udowodnić, że uczynił zadość wymaganiom co do przyjęcia na nauki farmaceutyczne, przepisany w §. 1 i że uczęszczał na kolegia przepisane na półroczu zimowe a względnie letnie pierwszego roku nauk farmaceutycznych.

§. 9.

Przedmiotami egzaminów próbnych są fizyka, botanika i chemia ogólna.

Egzamin próbny z fizyki zdać należy z końcem półroczu zimowego, dwa inne egzaminy próbne z końcem letniego półroczu pierwszego roku.

§. 10.

Egzaminy próbne odbywają się pod prezydencją dziekana wydziału filozoficznego lub jego zastępcy, egzaminatorami zaś są profesorowie przedmiotów egzaminacyjnych pierwszego roku, których Minister oświecenia wyznaczy.

Postanawia się, że egzamin z każdego przedmiotu trwać ma 15 minut.

§. 11.

Po skończeniu się każdego egzaminu próbnego, egzaminator zaciąga wynik jego w stopniach: „celująco“, „dostatecznie“, „niedostatecznie“ do protokołu, który spisać ma dziekan wydziału filozoficznego a w którym notować należy imię i nazwisko, miejsce urodzenia i wiek egzaminowanego, tudzież zakład naukowy, w którym tenże odbył nauki przygotowawcze.

§. 12.

Jeżeli kandydat uzyskał od każdego egzaminatora stopień przynajmniej „dostateczny“, natenczas przewodniczący bezpośrednio po skończeniu się trzeciego egzaminu próbnego a względnie po egzaminie poprawczym z dobrym skutkiem złożonym, oznacza stopień ogólny podług większości stopni szczegółowych, zapisuje go w protokole i potwierdza swoim podpisem.

Kandydatowi wydaje się świadectwo ze złożonych egzaminów próbnych, w którym oprócz rodowodu, podaje się stopnie szczególne z pojedynczych egzaminów próbnych, jakoteż stopień ogólny.

§. 13.

Jeżeli kandydat nie zdał z dostatecznym skutkiem jednego lub dwu egzaminów próbnych, winien te egzamina próbne ponowić najpóźniej w ciągu października następnego roku szkolnego.

Jeżeli kandydat nie zdał żadnego z wszystkich trzech egzaminów próbnych, nie liczy się mu rok pierwszy nauki. W przypadku takim winien uczęszczać jeszcze raz na przedmioty pierwszego roku i egzamin złożony niepomyślnie ponowić z końcem najbliższego półrocza zimowego a względnie letniego.

§. 14.

Jeżeli kandydat, który zdając po raz pierwszy egzaminu próbne, nie uzyskał stopnia dostatecznego z jednego lub dwu przedmiotów, otrzymał przy ponowieniu choćby tylko jednego egzaminu próbnego, znowu stopień niedostateczny, traci rok pierwszy nauki. W przypadku takim obowiązany jest uczęszczać ponownie na te przedmioty, z których egzamin zdał niepomyślnie i egzamin, którego skutek był niepomyślny, ponowić z końcem najbliższego półrocza zimowego a względnie letniego.

Gdyby rezultat także i tego egzaminu był niepomyślny, można przypuścić kandydata jeszcze do drugiego ponowienia egzaminu.

Jeżeliby i to drugie ponowienie było bezskuteczne, kandydat może być przypuszczony do ponownego uczęszczania na pierwszy rok i do ponownego złożenia wszystkich egzaminów tylko za pozwoleniem Ministra oświecenia, na wniosek komisji egzaminacyjnej.

§. 15.

Jeżeli kandydat, który zdając po raz pierwszy egzaminu próbne, został reprobowany ze wszystkich przedmiotów, ponawia egzaminu próbne i choćby tylko jeden z nich zda niepomyślnie, może być przypuszczony do drugiego ponowienia tychże najpóźniej aż do końca października najbliższego roku szkolnego.

Gdyby został znowu reprobowany, lub gdyby kandydat taki, ponawiając po raz pierwszy egzaminu próbne, otrzymał z dwu lub ze wszystkich przedmiotów stopień niedostateczny, natenczas pod względem przypuszczenia go do ponownego uczęszczania na pierwszy rok nauk farmaceutycznych i do ponownego złożenia wszystkich egzaminów próbnych, stosuje się do niego postanowienie ostatniego ustępu poprzedzającego paragrafu.

§. 16.

Jeżeli którykolwiek egzamin był ponawiany, stopień szczególnie ani ogólny nie może nigdy opiewać „celująco“.

II. Egzamin ścisły.

(Rigorosum.)

§. 17.

Kandydat, który chce zdać egzamin ścisły, winien zgłosić się do dziekana wydziału medycznego a względnie do krajowego referenta spraw zdrowia i złożyć zarazem dokumenty, tyżące się jego nauk przygotowanych a nadto udowodnić

- a) że egzaminu próbne zdał z dobrym skutkiem,
- b) że uczęszczał pilnie na kolegia drugiego roku nauk farmaceutycznych,
- c) że uczestniczył pilnie w przepisanych ćwiczeniach praktycznych w laboratorium chemicznem od początku letniego półrocza pierwszego roku nauk farmaceutycznych, aż do chwili złożenia egzaminów praktycznych,
- d) że oddawał się pilnie ćwiczeniom w instytucie farmakognostycznym.

Pracowanie w laboratorium chemicznem a względnie w instytucie farmakognostycznym winien właściwy profesor potwierdzić odpowiednią notą w arkuszu legitymacyjnym.

§. 18.

Egzamin ścisły składa się najprzód z dwóch egzaminów praktycznych z chemii analitycznej i farmaceutycznej i z farmakognozyi z użyciem mikroskopu a następnie z egzaminu teoretycznego ogólnego.

Przedmiotami tego ostatniego egzaminu są:

1. Chemia ogólna i farmaceutyczna,
2. Farmakognozya.

§. 19.

Komisya egzaminacyjna składa się z dziekana wydziału medycznego lub jego zastępcy, z profesorów chemii i farmakognozyi, których wyznacza Minister oświecenia, z komisarza rządowego, którego wyznacza Minister oświecenia w porozumieniu z Ministrem spraw wewnętrznych a dla egzaminu teoretycznego ogólnego nadto z aptekarza, w podobny sposób przeznaczonego, który funkcjonuje jako gość egzaminujący.

Jeżeli na egzaminie ścisłym przewodniczy referent krajowy spraw zdrowia (§. 5, ustęp 3), nie wyznacza się komisarza rządowego.

§. 20.

Egzaminu praktyczne odbywają się w ostatnim miesiącu drugiego roku nauk farmaceutycznych w laboratorium chemicznem a względnie w instytucie farmakognostycznym pod dozorem właściwych

profesorów jako egzaminatorów a przez pewien czas także pod dozorem przewodniczącego i komisarza rządowego.

Na egzaminie praktycznym z chemii analitycznej i farmaceutycznej wykonać ma kandydat albo jakościową analizę pewnej mieszaniny lub związku skomplikowanego, albo proste ilościowe oznaczenie bądź przez wydzielenie i zważenie, bądź też drogą objętościową i nadto pewien wytwór apteczny, chemiczny lub farmaceutyczny, zbadać pod względem tożsamości i jakości odnośnie do postanowień farmakopei austriackiej.

Na egzaminie praktycznym z farmakognozyi winien kandydat udowodnić na okazanych mu środkach lekarskich organizmowych, że posiada biegłość w obchodzeniu się z mikroskopem, że jest doskonale obeznany z metodą badań mikroskopijnych i że zdoła okazane mu przedmioty zbadać tą drogą jakoteż ocenić ich dobroć i czystość.

Przy końcu a według okoliczności także podczas każdego badania winni kandydaci zdawać sprawę profesorom egzaminującym z toku badań, z użytych środków pomocniczych, reakcyj charakterystycznych, oznak itp.

§. 21.

Egzamin teoretyczny ogólny zdać należy po złożeniu z dobrym skutkiem egzaminów praktycznych a to najwcześniej po skończeniu drugiego roku nauk farmaceutycznych, najpóźniej zaś aż do końca najbliższego roku szkolnego.

Na dalsze odłożenie tego egzaminu i w ogóle egzaminu ścisłego farmaceutycznego może pozwolić Minister oświecenia tylko w wypadkach zasługujących na szczególne względy.

Egzaminu teoretycznego ogólnego słuchają wyznaczeni egzaminatorowie w ciągłej obecności przewodniczącego i komisarza rządowego.

Na egzaminie tym egzaminatorowie obu przedmiotów egzaminu i gość egzaminujący, egzaminują kandydata każdy przez kwadrans.

Gość egzaminujący ma prawo zadawać kandydatowi pytania z jednego z dwóch przedmiotów egzaminu ze względem na praktyczne potrzeby farmacyi (farmakopei).

§. 22.

Na egzaminie ścisłym daje się te same stopnie co na egzaminach próbnych i zaciąga się je w sposób podany w §. 12 do osobnego protokołu, który spisuje dziekan wydziału medycznego a względnie krajowy referent spraw zdrowia i podaje w nim rodowód kandydata, zakład naukowy w którym od-

był nauki przygotowawcze i stopień ogólny, który uzyskał na egzaminach próbnych.

§. 23.

Jeżeli kandydat otrzyma na jednym z egzaminów praktycznych stopień „niedostateczny“, zobowiązać go należy, żeby egzamin ten ponowił według uznania komisji egzaminacyjnej po trzech lub po sześciu miesiącach. Można także polecić mu, żeby przez jedno półrocze przed przypuszczeniem do ponowienia egzaminu pracował powtórnie w laboratorium chemicznem a względnie w instytucie farmakognozyjnym.

Jeżeli kandydat otrzyma także na tym ponownym egzaminie stopień „niedostateczny“, może być przypuszczony pod temi samemi warunkami do drugiego ponowienia egzaminu; na trzecie ponowienie egzaminu pozwolić może tylko Minister oświecenia na wniosek komisji egzaminacyjnej.

§. 24.

Egzamin teoretyczny ogólny nie może być uważany za złożony z dobrym skutkiem, jeżeli kandydat otrzymał choćby tylko od jednego egzaminatora stopień „niedostateczny“. W przypadku tym kandydat może być przypuszczony po trzech miesiącach do ponowienia egzaminu szczegółowego niepomyślnie złożonego. Jeżeliby na tym ponownym egzaminie otrzymał powtórnie stopień „niedostateczny“, może być przypuszczony do ponowienia jeszcze raz tego egzaminu po następnych trzech miesiącach.

Pod względem trzeciego ponowienia egzaminu stosują się postanowienia §. 23.

Każdy taki ponawiany egzamin szczegółowy teoretyczny odbywać się ma w ciągłej obecności przewodniczącego i komisarza rządowego.

§. 25.

Jeżeli kandydat otrzymał na egzaminie teoretycznym ogólnym stopień „niedostateczny“ z obu przedmiotów, może być przypuszczony do ponowienia całego egzaminu teoretycznego ogólnego dopiero po sześciu miesiącach.

Toż samo tyczy się drugiego ponowienia, jeżeli kandydat otrzymał z obu przedmiotów stopień „niedostateczny“.

Jeżeli na egzaminie ponownym kandydat otrzymał ten stopień tylko z jednego przedmiotu, w przypadku takim stosują się postanowienia §. 24.

Pod względem trzeciego ponowienia egzaminu teoretycznego ogólnego stosują się postanowienia §. 23.

Jeżeli kandydat nie uzyskał wzmiankowanego tam pozwolenia od Ministra oświecenia, lub, jeżeli trzecie ponowienie tego, lub któregokolwiek innego egzaminu, było znowu bezskuteczne, pozbawia się kandydata na zawsze prawa starania się o dyplom magistra farmacyi w którymkolwiek uniwersytecie królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

§. 26.

Jeżeli kandydat otrzymał od każdego egzaminatora stopień najmniej „dostateczny“, przewodniczący bezpośrednio po skończeniu się egzaminu teoretycznego ogólnego a względnie po ponowieniu z dobrym skutkiem egzaminu szczegółowego, oznacza na podstawie stopni otrzymanych na egzaminach praktycznych i na egzaminie teoretycznym ogólnym, stopień ogólny dla całego rigorosum.

Stopień ogólny zapisuje się niezwłocznie w protokole egzaminu ścisłego i przewodniczący tudzież komisarz rządowy podpisują go, poczem przewodniczący oznajmia go publicznie kandydatowi.

§. 27.

Od kandydata, który egzamin ścisły zdał pomysłnie, odbiera dziekan wydziału medycznego a względnie krajowy referent spraw zdrowia, w obecności na przemian profesora chemii dla farmaceutów i profesora farmakognozyi, ślubowanie według przepisanej formuły, poczem wręcza mu dyplom magistra farmacyi, podpisany przez dziekana a względnie przez krajowego referenta spraw zdrowia, jakoteż przez tego profesora, który był ślubowaniu obecny.

§. 28.

Za egzamina próbne winien kandydat zapłacić takse w kwocie 30 zł. Z niej otrzymują za każdy egzamin próbny przewodniczący i egzaminator każdy po 5 zł.

Taksa za egzamin ścisły wynosi 70 zł., w tych zaś uniwersytetach, w których niema wydziału medycznego, 60 zł.

Z niej otrzymują przewodniczący i komisarz rządowy za uczestnictwo w dwóch egzaminach praktycznych i również za uczestnictwo w egzaminie teoretycznym ogólnym po pięć złotych; tę samą kwotę dostaje każdy egzaminator za egzamin praktyczny. Nadto dostają obadwaj egzaminatorowie i gość egzaminujący za uczestnictwo w egzaminie teoretycznym ogólnym każdy 5 zł., nakoniec po 5 zł. ci, którzy byli obecni ślubowaniu. Pozostałość wpływa do funduszu kancelaryjnego uniwersyteckiego, z którego pokrywają się koszta wygotowania dyplomu.

Za każdy egzamin poprawczy otrzymuje każdy członek komisji egzaminacyjnej, który miał w nim udział, połowę ustanowionej kwoty 5 zł.

§. 29.

Uchyła się uzyskiwanie w sposób dotychczas używany doktoratu farmacyi (chemii).

Tym magistróm farmacyi, którzy uzyskali stopień doktorski na wydziale filozoficznym, pozwala się używać tytułu „doktor farmacyi.“

§. 30.

Niniejszy porządek naukowy i egzaminacyjny nabywa mocy obowiązującej od początku roku szkolnego 1890/91.

Jednakże nie stosuje się go do tych kandydatów, którzy nauki farmaceutyczne w uniwersytecie rozpoczęli przed tym rokiem szkolnym; owszem, postępować się będzie z nimi według tego porządku naukowego i egzaminacyjnego, który dotychczas obowiązywał.

Do kandydatów, którzy wtedy, gdy niniejszy porządek naukowy i egzaminacyjny zaczął obowiązywać, rozpoczęli już przepisany czas służby w przyimocie asystentów, ma tenże wprowadzić być w zupełności stosowany; jednakowoż dowód, że skończyli czwartą klasę gimnazjalną, uważany być ma za dostateczny do przyjęcia ich na nauki uniwersyteckie. Atoli uczniowie ci winni uczęszczać w pierwszemu roku prócz na powyższe przedmioty obowiązkowe, także jeszcze na kolegja mineralogii i zoologii po pięć godzin tygodniowo i odbyć kollokwia z tych kolegistów.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych

wychodzić będzie nakładem c. k. drukarni nadwornej i rządowej w Wiedniu, dzielnica L Singerstrasse Nr. 26 także w roku 1890 w języku niemieckim, włoskim, czeskim, polskim, ruskim, słowieńskim, kroackim i rumuńskim.

Cena prenumeracyjna egzemplarza Dziennika ustaw państwa w którymkolwiek z ośmiu języków wynosi za cały rocznik 1890 aż do końca czerwca 1890 **2 zł. 50 c.**, a począwszy od dnia 1. lipca 1890 podwyższa się ją na **3 zł.** i można go odbierać osobiście lub będzie posyłany bezpłatnie.

Pojedyncze roczniki wydania niemieckiego dostać można począwszy od roku 1890:

Rocznik	1849 za	2 zł. 10 c.	Rocznik	1871 za	2 zł. — c.
"	1850 "	5 " 25 "	"	1872 "	3 " 20 "
"	1851 "	1 " 30 "	"	1873 "	3 " 30 "
"	1852 "	2 " 60 "	"	1874 "	2 " 30 "
"	1853 "	3 " 15 "	"	1875 "	2 " — "
"	1856 "	2 " 45 "	"	1876 "	1 " 50 "
"	1857 "	2 " 85 "	"	1877 "	1 " — "
"	1858 "	2 " 40 "	"	1878 "	2 " 30 "
"	1859 "	2 " — "	"	1879 "	2 " 30 "
"	1860 "	1 " 70 "	"	1880 "	2 " 20 "
"	1861 "	1 " 50 "	"	1881 "	2 " 20 "
"	1862 "	1 " 40 "	"	1882 "	3 " — "
"	1863 "	1 " 40 "	"	1883 "	2 " 50 "
"	1864 "	1 " 40 "	"	1884 "	2 " 50 "
"	1865 "	2 " — "	"	1885 "	1 " 80 "
"	1866 "	2 " 20 "	"	1886 "	2 " 30 "
"	1867 "	2 " — "	"	1887 "	2 " 50 "
"	1868 "	2 " — "	"	1888 "	4 " 20 "
"	1869 "	3 " — "	"	1889 "	3 " 30 "
"	1870 "	1 " 40 "			

Roczniki wydań w innych 7 językach z lat 1870 aż do 1889 włącznie, dostać można po tych samych cenach co wydanie niemieckie.

NB. Posyłki Dziennika ustaw państwa, które zaginęły lub doszły niezupełne, reklamować należy najpóźniej w przeciągu czterech tygodni.

Po upływie tego terminu Dziennik ustaw państwa wydany będzie tylko za opłatą należyci handlowej ($\frac{1}{4}$ arkusza = 2 strony za 1 c.).

Po cenie handlowej ($\frac{1}{4}$ arkusza = 2 strony za 1 c.) dostać można w c. k. drukarni nadwornej i rządowej pojedynczo każdą część roczników wydania niemieckiego od **1849** aż do **1889** włącznie, z wyjątkiem wyczerpanych roczników 1854 i 1855, począwszy zaś od roku 1870 każdą część wszystkich wydań w ośmiu językach; natomiast części roczników **1854** i **1855** można dostać pojedynczo, po powyższej cenie handlowej jedynie o ile zapas wystarczy.

W roku 1890 także roczniki 1854 i 1855 niemieckiego wydania Dziennika ustaw państwa będą skompletowane.